നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

വിനയപിടകേ

വിനയസങ്ഗഹ-അട്ഠകഥാ

ഗന്ഥാരമ്ഭകഥാ

വത്ഥുത്തയം നമസ്സിത്വാ, സരണം സബ്ബപാണിനം;
വിനയേ പാടവത്ഥായ, യോഗാവചരഭിക്ഖുനം.

വിപ്പകിണ്ണമനേകത്ഥ, പാളിമുത്തവിനിച്ഛയം;
സമാഹരിത്വാ ഏകത്ഥ, ദസ്സയിസ്സമനാകുലം.

തത്രായം മാതികാ -

''ദിവാസേയ്യാ പരിക്ഖാരോ, ഭേസജ്ജകരണമ്പി ച;
പരിത്തം പടിസന്ഥാരോ, വിഞ്ഞത്തി കുലസങ്ഗഹോ.

''മച്ഛമംസം അനാമാസം, അധിട്ഠാനവികപ്പനം;
ചീവരേനവിനാവാസോ, ഭണ്ഡസ്സ പടിസാമനം.

''കയവിക്കയസമാപത്തി, രൂപിയാദിപടിഗ്ഗഹോ;
ദാനവിസ്സാസഗ്ഗാഹേഹി, ലാഭസ്സ പരിണാമനം.

''പഥവീ ഭൂതഗാമോ ച, ദുവിധം സഹസേയ്യകം;
വിഹാരേ സങ്ഘികേ സേയ്യം, സന്ഥരിത്വാന പക്കമോ.

''കാലികാനിപി ചത്താരി, കപ്പിയാ ചതുഭൂമിയോ;
ഖാദനീയാദിപടിഗ്ഗാഹോ, പടിക്ഖേപപവാരണാ.

''പബ്ബജ്ജാ നിസ്സയോ സീമാ, ഉപോസഥപവാരണം;
വസ്സൂപനായികാ വത്തം, ചതുപച്ചയഭാജനം.

''കഥിനം ഗരുഭണ്ഡാനി, ചോദനാദിവിനിച്ഛയോ;
ഗരുകാപത്തിവുട്ഠാനം, കമ്മാകമ്മം പകിണ്ണക''ന്തി.

൧. ദിവാസേയ്യവിനിച്ഛയകഥാ

൧. തത്ഥ **ദിവാസേയ്യാ**തി ദിവാനിപജ്ജനം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദിവാ പടിസല്ലീയന്തേന ദ്വാരം സംവരിത്വാ പടിസല്ലീയിതു''ന്തി (പാരാ॰ ൭൭) വചനതോ ദിവാ നിപജ്ജന്തേന ദ്വാരം സംവരിത്വാ നിപജ്ജിതബ്ബം. ഏത്ഥ ച കിഞ്ചാപി പാളിയം ''അയം നാമ ആപത്തീ''തി ന വുത്താ, വിവരിത്വാ നിപന്നദോസേന പന ഉപ്പന്നേ വത്ഥുസ്മിം ദ്വാരം സംവരിത്വാ നിപജ്ജിതും അനുഞ്ഞാതത്താ അസംവരിത്വാ നിപജ്ജന്തസ്സ **അട്ഠകഥായം** ദുക്കടം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൭൭) വുത്തം. ഭഗവതോ ഹി അധിപ്പായം ഞത്വാ ഉപാലിത്ഥേരാദീഹി അട്ഠകഥാ ഠപിതാ. ''അത്ഥാപത്തി ദിവാ ആപജ്ജതി, നോ രത്തി''ന്തി (പരി॰ ൩൨൩) ഇമിനാപി ചേതം സിദ്ധം.

൨. കീദിസം പന ദ്വാരം സംവരിതബ്ബം, കീദിസം ന സംവരിതബ്ബം? രുക്ഖപദരവേളുപദരകിലഞ്ജപണ്ണാദീനം യേന കേനചി കവാടം കത്വാ ഹേട്ഠാ ഉദുക്ഖലേ ഉപരി ഉത്തരപാസകേ ച പവേസേത്വാ കതം പരിവത്തകദ്വാരമേവ സംവരിതബ്ബം. അഞ്ഞം ഗോരൂപാനം വജേസു വിയ രുക്ഖസൂചികണ്ടകദ്വാരം, ഗാമഥകനകം ചക്കലകയുത്തദ്വാരം, ഫലകേസു വാ കിടികാസു വാ ദ്വേ തീണി ചക്കലകാനി യോജേത്വാ കതം സംസരണകിടികദ്വാരം, ആപണേസു വിയ കതം ഉഗ്ഘാടനകിടികദ്വാരം, ദ്വീസു തീസു ഠാനേസു വേളുസലാകാ ഗോപ്ഫേത്വാ പണ്ണകുടീസു കതം സലാകഹത്ഥകദ്വാരം, ദുസ്സസാണിദ്വാരന്തി ഏവരൂപം ദ്വാരം ന സംവരിതബ്ബം. പത്തഹത്ഥസ്സ കവാടപ്പണാമനേ പന ഏകം ദുസ്സസാണിദ്വാരമേവ അനാപത്തികരം, അവസേസാനി പണാമേന്തസ്സ ആപത്തി. ദിവാ പടിസല്ലീയന്തസ്സ പന പരിവത്തകദ്വാരമേവ ആപത്തികരം, സേസാനി സംവരിത്വാ വാ അസംവരിത്വാ വാ നിപജ്ജന്തസ്സ ആപത്തി നത്ഥി, സംവരിത്വാ പന നിപജ്ജിതബ്ബം, ഏതം വത്തം.

൩. പരിവത്തകദ്വാരം കിത്തകേന സംവുതം ഹോതി? സൂചിഘടികാസു ദിന്നാസു സംവുതമേവ ഹോതി. അപിച ഖോ സൂചിമത്തേപി ദിന്നേ വട്ടതി, ഘടികാമത്തേപി ദിന്നേ വട്ടതി, ദ്വാരബാഹം ഫുസിത്വാ ഠപിതമത്തേപി വട്ടതി, ഈസകം അഫുസിതേപി വട്ടതി, സബ്ബന്തിമേന വിധിനാ യാവതാ സീസം നപ്പവിസതി, താവതാ അഫുസിതേപി വട്ടതി. സചേ ബഹൂനം വളഞ്ജനട്ഠാനം ഹോതി, ഭിക്ഖും വാ സാമണേരം വാ ''ദ്വാരം, ആവുസോ, ജഗ്ഗാഹീ''തി വത്വാപി നിപജ്ജിതും വട്ടതി. അഥ ഭിക്ഖൂ ചീവരകമ്മം വാ അഞ്ഞം വാ കിഞ്ചി കരോന്താ നിസിന്നാ ഹോന്തി, ''ഏതേ ദ്വാരം ജഗ്ഗിസ്സന്തീ''തി ആഭോഗം കത്വാപി നിപജ്ജിതും വട്ടതി. **കുരുന്ദട്ഠകഥായം** പന ''ഉപാസകമ്പി ആപുച്ഛിത്വാ വാ 'ഏസ ജഗ്ഗിസ്സതീ'തി ആഭോഗം കത്വാ വാ നിപജ്ജിതും വട്ടതി, കേവലം ഭിക്ഖുനിം വാ മാതുഗാമം വാ ആപുച്ഛിതും ന വട്ടതീ''തി വുത്തം, തം യുത്തം. ഏവം സബ്ബത്ഥപി യോ യോ ഥേരവാദോ വാ അട്ഠകഥാവാദോ വാ പച്ഛാ വുച്ചതി, സോ സോവ പമാണന്തി ഗഹേതബ്ബം.

൪. അഥ ദ്വാരസ്സ ഉദുക്ഖലം വാ ഉത്തരപാസകോ വാ ഭിന്നോ ഹോതി അട്ഠപിതോ വാ, സംവരിതും ന സക്കോതി, നവകമ്മത്ഥം വാ പന ഇട്ഠകപുഞ്ജോ വാ മത്തികാദീനം വാ രാസി അന്തോദ്വാരേ കതോ ഹോതി, അട്ടം വാ ബന്ധന്തി, യഥാ സംവരിതും ന സക്കോതി. ഏവരൂപേ അന്തരായേ

സതി അസംവരിത്വാപി നിപജ്ജിതും വട്ടതി. യദി പന കവാടം നത്ഥി, ലദ്ധകപ്പമേവ. ഉപരി സയന്തേന നിസ്സേണിം ആരോപേത്വാ നിപജ്ജിതബ്ബം. സചേ നിസ്സേണിമത്ഥകേ ഥകനകം ഹോതി, ഥകേത്വാപി നിപജ്ജിതബ്ബം. ഗബ്ഭേ നിപജ്ജന്തേന ഗബ്ഭദ്വാരം വാ പമുഖദ്വാരം വാ യം കിഞ്ചി സംവരിത്വാ നിപജ്ജിതും വട്ടതി. സചേ ഏകകുട്ടകേ ഗേഹേ ദ്വീസു പസ്സേസു ദ്വാരാനി കത്വാ വളഞ്ജന്തി, ദ്വേപി ദ്വാരാനി ജഗ്ഗിതബ്ബാനി, തിഭൂമകേപി പാസാദേ ദ്വാരം ജഗ്ഗിതബ്ബമേവ. സചേ ഭിക്ഖാചാരാ പടിക്കമ്മ ലോഹപാസാദസദിസം പാസാദം ബഹൂ ഭിക്ഖൂ ദിവാവിഹാരത്ഥം പവിസന്തി, സങ്ഘത്ഥേരേന ദ്വാരപാലസ്സ "ദ്വാരം ജഗ്ഗാഹീ"തി വത്വാ വാ "ദ്വാരജഗ്ഗനം നാമ ഏതസ്സ ഭാരോ"തി ആഭോഗം കത്വാ വാ പവിസിത്വാ നിപജ്ജിതബ്ബം. യാവ സങ്ഘനവകേന ഏവമേവ കാതബ്ബം. പുരേ പവിസന്താനം "ദ്വാരജഗ്ഗനം നാമ പച്ഛിമാനം ഭാരോ"തി ഏവം ആഭോഗം കാതുമ്പി വട്ടതി. അനാപുച്ഛാ വാ ആഭോഗം അകത്വാ വാ അന്തോഗബ്ഭേ വാ അസംവുതദ്വാരേ ബഹി വാ നിപജ്ജന്താനം ആപത്തി. ഗബ്ഭേ വാ ബഹി വാ നിപജ്ജനകാലേപി "ദ്വാരജഗ്ഗനം നാമ മഹാദ്വാരേ ദ്വാരപാലസ്സ ഭാരോ"തി ആഭോഗം കത്വാ നിപജ്ജിതും വട്ടതിയേവ. ഏവം ലോഹപാസാദാദീസു ആകാസതലേ നിപജ്ജന്തേനപി ദ്വാരം സംവരിതബ്ബമേവ.

അയഞ്ഹേത്ഥ സങ്ഖേപോ - ഇദം ദിവാപടിസല്ലീയനം യേന കേനചി പരിക്ഖിത്തേ സദ്വാരബന്ധേ ഠാനേ കഥിതം, തസ്മാ അബ്ഭോകാസേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ മണ്ഡപേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി സദ്വാരബന്ധേ നിപജ്ജന്തേന ദ്വാരം സംവരിത്വാവ നിപജ്ജിതബ്ബം. സചേ മഹാപരിവേണം ഹോതി മഹാബോധിയങ്ഗണലോഹപാസാദങ്ഗണസദിസം ബഹൂനം ഓസരണട്ഠാനം, യത്ഥ ദ്വാരം സംവുതമ്പി സംവുതട്ഠാനേ ന തിട്ഠതി, ദ്വാരം അലഭന്താ പാകാരം ആരുഹിത്വാപി വിചരന്തി, തത്ഥ സംവരണകിച്ചം നത്ഥി. രത്തിം ദ്വാരം വിവരിത്വാ നിപന്നോ അരുണേ ഉഗ്ഗതേ വുട്ഠാതി, അനാപത്തി. സചേ പന പബുജ്ഝിത്വാ പുന സുപതി, ആപത്തി. യോ പന "അരുണേ ഉഗ്ഗതേ വുട്ഠഹിസ്സാമീ"തി പരിച്ഛിന്ദിത്വാവ ദ്വാരം അസംവരിത്വാ രത്തിം നിപജ്ജതി, യഥാപരിച്ഛേദമേവ വുട്ഠാതി, തസ്സ ആപത്തിയേവ. **മഹാപച്ചരിയം** പന "ഏവം നിപജ്ജന്തോ അനാദരിയദുക്കടാപി ന മുച്ചതീ"തി വുത്തം.

൭. യോ പന ബഹുദേവ രത്തിം ജഗ്ഗിത്വാ അദ്ധാനം വാ ഗന്ത്വാ ദിവാ കിലന്തരൂപോ മഞ്ചേ നിസിന്നോ പാദേ ഭൂമിതോ അമോചേത്വാവ നിദ്ദാവസേന നിപജ്ജതി, തസ്സ അനാപത്തി. സചേ ഓക്കന്തനിദ്ദോ അജാനന്തോപി പാദേ മഞ്ചകം ആരോപേതി, ആപത്തിയേവ. നിസീദിത്വാ അപസ്സായ സുപന്തസ്സ അനാപത്തി. യോപി ച "നിദ്ദം വിനോദേസ്സാമീ"തി ചങ്കമന്തോ പതിത്വാ സഹസാ വുട്ഠാതി, തസ്സപി അനാപത്തി. യോ പന പതിത്വാ തത്ഥേവ സയതി, ന വുട്ഠാതി, തസ്സ ആപത്തി.

കോ മുച്ചതി, കോ ന മുച്ചതീതി? **മഹാപച്ചരിയം** താവ "ഏകഭങ്ഗേന നിപന്നകോ ഏവ മുച്ചതി. പാദേ പന ഭൂമിതോ മോചേത്വാ നിപന്നോപി യക്ഖഗഹിതകോപി വിസഞ്ഞീഭൂതോപി ന മുച്ചതീ"തി വുത്തം. **കുരുന്ദട്ഠകഥായം** പന "ബന്ധിത്വാ നിപജ്ജാപിതോവ മുച്ചതീ"തി വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന "യോ ചങ്കമന്തോ മുച്ഛിത്വാ പതിതോ തത്ഥേവ സുപതി, തസ്സപി അവിസയത്താ ആപത്തി ന ദിസ്സതി. ആചരിയാ പന ഏവം ന കഥയന്തി, തസ്മാ ആപത്തിയേവാതി മഹാപദുമത്ഥേരേന വുത്തം. ദ്വേ പന

ജനാ ആപത്തിതോ മുച്ചന്തിയേവ, യോ ച യക്ഖഗഹിതകോ, യോ ച ബന്ധിത്വാ നിപജ്ജാപിതോ’’തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ദിവാസേയ്യവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨. പരിക്ഖാരവിനിച്ഛയകഥാ

൩. പരിക്ഖാരോതി സമണപരിക്ഖാരോ. തത്രായം കപ്പിയാകപ്പിയപരിക്ഖാരവിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൮൫) - കേചി താലപണ്ണച്ഛത്തം അന്തോ വാ ബഹി വാ പഞ്ചവണ്ണേന സുത്തേന സിബ്ബിത്വാ വണ്ണമട്ഠം കരോന്തി, തം ന വട്ടതി. ഏകവണ്ണേന പന നീലേന വാ പീതകേന വാ യേന കേനചി സുത്തേന അന്തോ വാ ബഹി വാ സിബ്ബിതും , ഛത്തദണ്ഡഗ്ഗാഹകം സലാകപഞ്ജരം വാ വിനന്ധിതും വട്ടതി, തഞ്ച ഖോ ഥിരകരണത്ഥം വട്ടതി, ന വണ്ണമട്ഠത്ഥായ. ഛത്തപണ്ണേസു മകരദന്തകം വാ അഡ്ഢചന്ദകം വാ ഛിന്ദിതും ന വട്ടതി. ഛത്തദണ്ഡേ ഗേഹത്ഥമ്ഭേസു വിയ ഘടകോ വാ വാളരൂപകം വാ ന വട്ടതി. സചേപി സബ്ബത്ഥ ആരഗ്ഗേന ലേഖാ ദിന്നാ ഹോതി, സാപി ന വട്ടതി. ഘടകം വാ വാളരൂപകം വാ ഭിന്ദിത്വാ ധാരേതബ്ബം, ലേഖാപി ഘംസിത്വാ വാ അപനേതബ്ബാ, സുത്തകേന വാ ദണ്ഡോ വേഠേതബ്ബോ. ദണ്ഡബുന്ദേ പന അഹിച്ഛത്തകസണ്ഠാനം വട്ടതി. വാതപ്പഹാരേന അചലനത്ഥം ഛത്തമണ്ഡലികം രജ്ജുകേഹി ഗാഹേത്വാ ദണ്ഡേ ബന്ധന്തി, തസ്മിം ബന്ധനട്ഠാനേ വലയമിവ ഉക്കിരിത്വാ ലേഖം ഠപേന്തി, സാ വട്ടതി.

൪. ചീവരമണ്ഡനത്ഥായ നാനാസുത്തകേഹി സതപദിസദിസം സിബ്ബന്താ ആഗന്തുകപട്ടം ഠപേന്തി, അഞ്ഞമ്പി യം കിഞ്ചി സൂചികമ്മവികാരം കരോന്തി, പട്ടമുഖേ വാ പരിയന്തേ വാ വേണിം വാ സങ്ഖലികം വാ മുഗ്ഗരം വാ ഏവമാദി സബ്ബം ന വട്ടതി, പകതിസൂചികമ്മമേവ വട്ടതി. ഗണ്ഠികപട്ടകഞ്ച പാസകപട്ടകഞ്ച അട്ഠകോണമ്പി സോളസകോണമ്പി കരോന്തി, തത്ഥ അഗ്ഘിയഗയമുഗ്ഗരാദീനി ദസ്സേന്തി, കക്കടക്ഖീനി ഉക്കിരന്തി, സബ്ബം ന വട്ടതി, ചതുകോണമേവ വട്ടതി, കോണസുത്തപീളകാ ച ചീവരേ രത്തേ ദുവിഞ്ഞേയ്യരൂപാ വട്ടന്തി. കഞ്ജികപിട്ഠഖലിഅല്ലികാദീസു ചീവരം പക്ഖിപിതും ന വട്ടതി, ചീവരകമ്മകാലേ പന ഹത്ഥമലസൂചിമലാദീനം ധോവനത്ഥം കിലിട്ഠകാലേ ച ധോവനത്ഥം വട്ടതി, ഗന്ധം വാ ലാഖം വാ തേലം വാ രജനേ പക്ഖിപിതും ന വട്ടതി.

രജനേസു ച ഹലിദ്ദിം ഠപേത്വാ സബ്ബം **മൂലരജനം** വട്ടതി, മഞ്ജിട്ഠിഞ്ച തുങ്ഗഹാരഞ്ച ഠപേത്വാ സബ്ബം **ഖന്ധരജനം** വട്ടതി. തുങ്ഗഹാരോ നാമ ഏകോ സകണ്ടകരുക്ഖോ, തസ്സ ഹരിതാലവണ്ണം **ഖന്ധരജനം** ഹോതി. ലോദ്ദഞ്ച കണ്ഡുലഞ്ച ഠപേത്വാ സബ്ബം **തചരജനം** വട്ടതി. അല്ലിപത്തഞ്ച നീലിപത്തഞ്ച ഠപേത്വാ സബ്ബം **പത്തരജനം** വട്ടതി. ഗിഹിപരിഭുത്തകം പന അല്ലിപത്തേന ഏകവാരം രജിതും വട്ടതി. കിംസുകപുപ്ഫഞ്ച കുസുമ്ഭപുപ്ഫഞ്ച ഠപേത്വാ സബ്ബം **പുപ്ഫരജനം** വട്ടതി. **ഫലരജനേ** പന ന കിഞ്ചി ന വട്ടതി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪൪).

൫. ചീവരം രജിത്വാ സങ്ഖേന വാ മണിനാ വാ യേന കേനചി ന ഘട്ടേതബ്ബം, ഭൂമിയം ജാണുകാനി നിഹന്ത്വാ ഹത്ഥേഹി ഗഹേത്വാ ദോണിയമ്പി ന ഘംസിതബ്ബം. ദോണിയം വാ ഫലകേ വാ ഠപേത്വാ അന്തേ ഗാഹാപേത്വാ ഹത്ഥേന പഹരിതും പന വട്ടതി, തമ്പി മുട്ഠിനാ ന കാതബ്ബം. പോരാണകത്ഥേരാ പന ദോണിയമ്പി ന ഠപേസും. ഏകോ ചീവരം ഗഹേത്വാ തിട്ഠതി, അപരോ ഹത്ഥേ കത്വാ ഹത്ഥേന പഹരതി. ചീവരസ്സ കണ്ണസുത്തകം ന വട്ടതി, രജിതകാലേ ഛിന്ദിതബ്ബം. യം പന "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ,

കണ്ണസുത്തക’’ന്തി (മഹാവ॰ ൩൮൫) ഏവം അനുഞ്ഞാതം, തം അനുവാതേ പാസകം കത്വാ ബന്ധിതബ്ബം രജനകാലേ ലഗ്ഗനത്ഥായ. ഗണ്ഠികേപി സോഭാകരണത്ഥം ലേഖാ വാ പീളകാ വാ ന വട്ടതി, നാസേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം.

൯. പത്തേ വാ ഥാലകേ വാ ആരഗ്ഗേന ലേഖം കരോന്തി അന്തോ വാ ബഹി വാ, ന വട്ടതി. പത്തം ഭമം ആരോപേത്വാ മജ്ജിത്വാ പചന്തി ‘‘മണിവണ്ണം കരിസ്സാമാ’’തി, ന വട്ടതി, തേലവണ്ണോ പന വട്ടതി. പത്തമണ്ഡലേ ഭിത്തികമ്മം ന വട്ടതി, മകരദന്തകം പന വട്ടതി.

ധമകരണഛത്തകസ്സ ഉപരി വാ ഹേട്ഠാ വാ ധമകരണകുച്ഛിയം വാ ലേഖാ ന വട്ടതി, ഛത്തമുഖവട്ടിയം പനസ്സ ലേഖാ വട്ടതി.

൧൦. കായബന്ധനസ്സ സോഭനത്ഥം തഹിം തഹിം ദിഗുണം സുത്തം കോട്ടേന്തി, കക്കടക്ഖീനി ഉട്ഠാപേന്തി, ന വട്ടതി, ഉഭോസു പന അന്തേസു ദസാമുഖസ്സ ഥിരഭാവായ ദിഗുണം കോട്ടേതും വട്ടതി. ദസാമുഖേ പന ഘടകം വാ മകരമുഖം വാ ദേഡ്ഡുഭസീസം വാ യം കിഞ്ചി വികാരരൂപം കാതും ന വട്ടതി, തത്ഥ തത്ഥ അച്ഛീനി ദസ്സേത്വാ മാലാകമ്മാദീനി വാ കത്വാ കോട്ടിതകായബന്ധനമ്പി ന വട്ടതി, ഉജുകമേവ പന മച്ഛകണ്ടകം വാ ഖജ്ജൂരിപത്തകം വാ മട്ഠകപട്ടികം വാ കത്വാ കോട്ടേതും വട്ടതി. കായബന്ധനസ്സ ദസാ ഏകാ വട്ടതി, ദ്വേ തീണി ചത്താരിപി വട്ടന്തി, തതോ പരം ന വട്ടന്തി. രജ്ജുകകായബന്ധനം ഏകമേവ വട്ടതി, പാമങ്ഗസണ്ഠാനം പന ഏകമ്പി ന വട്ടതി, ദസാ പന പാമങ്ഗസണ്ഠാനാപി വട്ടതി, ബഹുരജ്ജുകേ ഏകതോ കത്വാ ഏകേന നിരന്തരം വേഠേത്വാ കതം ബഹുരജ്ജുകന്തി ന വത്തബ്ബം, തം വട്ടതി.

കായബന്ധനവിധേ അട്ഠമങ്ഗലാദികം യം കിഞ്ചി വികാരരൂപം ന വട്ടതി, പരിച്ഛേദലേഖാമത്തം വട്ടതി. വിധകസ്സ ഉഭോസു അന്തേസു ഥിരകരണത്ഥായ ഘടകം കരോന്തി, അയമ്പി വട്ടതി.

൧൧. അഞ്ജനിയം ഇത്ഥിപുരിസചതുപ്പദസകുണരൂപം വാ മാലാകമ്മലതാകമ്മമകരദന്തകഗോമുത്തകഅഡ്ഢചന്ദകാദിഭേദം വാ വികാരരൂപം ന വട്ടതി, ഘംസിത്വാ വാ ഭിന്ദിത്വാ വാ യഥാ വാ ന പഞ്ഞായതി, തഥാ സുത്തകേന വേഠേത്വാ വളഞ്ജേതബ്ബാ. ഉജുകമേവ പന ചതുരംസാ വാ അട്ഠംസാ വാ സോളസംസാ വാ അഞ്ജനീ വട്ടതി. ഹേട്ഠതോപിസ്സാ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ വട്ടലേഖായോ വട്ടന്തി, ഗീവായമ്പിസ്സാ പിധാനകബന്ധനത്ഥം ഏകാ വട്ടലേഖാ വട്ടതി.

അഞ്ജനീസലാകായപി വണ്ണമട്ഠകമ്മം ന വട്ടതി, അഞ്ജനീഥവികായപി യം കിഞ്ചി നാനാവണ്ണേന സുത്തേന വണ്ണമട്ഠകമ്മം ന വട്ടതി. ഏസേവ നയോ കുഞ്ചികകോസകേപി. കുഞ്ചികായ വണ്ണമട്ഠകമ്മം ന വട്ടതി, തഥാ സിപാടികായ. ഏകവണ്ണസുത്തേന പന യേന കേനചി യം കിഞ്ചി സിബ്ബിതും വട്ടതി.

൧൨. ആരകണ്ടകേപി വട്ടമണികം വാ അഞ്ഞം വാ വണ്ണമട്ഠം ന വട്ടതി, ഗീവായം പന പരിച്ഛേദലേഖാ വട്ടതി. പിപ്ഫലികേപി മണികം വാ പീളകം

വാ യം കിഞ്ചി ഉട്ഠാപേതും ന വട്ടതി, ദണ്ഡകേ പന പരിച്ഛേദലേഖാ വട്ടതി. നഖച്ഛേദനം വലിതകംയേവ കരോന്തി, തസ്മാ തം വട്ടതി. ഉത്തരാരണിയം വാപി അരണിധനുകേ വാ ഉപരിപേല്ലനദണ്ഡകേ വാ മാലാകമ്മാദി യം കിഞ്ചി വണ്ണമട്ഠം ന വട്ടതി. പേല്ലനദണ്ഡകസ്സ പന വേമജ്ഝേ മണ്ഡലം ഹോതി, തത്ഥ പരിച്ഛേദലേഖാമത്തം വട്ടതി. സൂചിസണ്ഡാസം കരോന്തി, യേന സൂചിം ഡംസാപേത്വാ ഘംസന്തി, തത്ഥ മകരമുഖാദികം യം കിഞ്ചി വണ്ണമട്ഠം ന വട്ടതി, സൂചിഡംസനത്ഥം പന മുഖമത്തം ഹോതി, തം വട്ടതി.

ദന്തകട്ഠച്ഛേദനവാസിയമ്പി യം കിഞ്ചി വണ്ണമട്ഠം ന വട്ടതി, ഉജുകമേവ കപ്പിയലോഹേന ഉഭോസു വാ പസ്സേസു ചതുരംസം വാ അട്ഠംസം വാ ബന്ധിതും വട്ടതി. കത്തരദണ്ഡേപി യം കിഞ്ചി വണ്ണമട്ഠം ന വട്ടതി, ഹേട്ഠാ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ വട്ടലേഖാ ഉപരി അഹിച്ഛത്തകമകുളമത്തഞ്ച വട്ടതി.

൫൩. തേലഭാജനേസു വിസാണേ വാ നാളിയം വാ അലാബുകേ വാ ആമണ്ഡസാരകേ വാ ഠപേത്വാ ഇത്ഥിരൂപം പുരിസരൂപഞ്ച അവസേസം സബ്ബമ്പി വണ്ണമട്ഠകമ്മം വട്ടതി. മഞ്ചപീഠേ ഭിസിബിമ്ബോഹനേ ഭൂമത്ഥരണേ പാദപുഞ്ഛനേ ചങ്കമനഭിസിയാ സമ്മുഞ്ജനിയം കചവരഛഡ്ഡനകേ രജനദോണികായ പാനീയഉളുങ്കേ പാനീയഘടേ പാദകഥലികായ ഫലകപീഠകേ വലയാധാരകേ ദണ്ഡാധാരകേ പത്തപിധാനേ താലവണ്ടേ ബീജനേതി ഏതേസു സബ്ബം മാലാകമ്മാദി വണ്ണമട്ഠകമ്മം വട്ടതി.

൫൪. സേനാസനേ പന ദ്വാരകവാടവാതപാനകവാടാദീസു സബ്ബരതനമയമ്പി വണ്ണമട്ഠകമ്മം വട്ടതി. സേനാസനേ കിഞ്ചി പടിസേധേതബ്ബം നത്ഥി അഞ്ഞത്ര വിരുദ്ധസേനാസനാ . വിരുദ്ധസേനാസനം നാമ അഞ്ഞേസം സീമായ രാജവല്ലഭേഹി കതസേനാസനം വുച്ചതി. തസ്മാ യേ താദിസം സേനാസനം കരോന്തി, തേ വത്തബ്ബാ "മാ അമ്ഹാകം സീമായ സേനാസനം കരോഥാ"തി. അനാദിയിത്വാ കരോന്തിയേവ, പുനപി വത്തബ്ബാ "മാ ഏവം അകത്ഥ, മാ അമ്ഹാകം ഉപോസഥപവാരണാനം അന്തരായമകത്ഥ, മാ സാമഗ്ഗിം ഭിന്ദിത്ഥ, തുമ്ഹാകം സേനാസനം കതമ്പി കതട്ഠാനേ ന ഠസ്സതീ"തി. സചേ ബലക്കാരേന കരോന്തിയേവ, യദാ തേസം ലജ്ജിപരിസാ ഉസ്സന്നാ ഹോതി, സക്കാ ച ഹോതി ലദ്ധും ധമ്മികോ വിനിച്ഛയോ, തദാ തേസം പേസേതബ്ബം "തുമ്ഹാകം ആവാസം ഹരഥാ"തി. സചേ യാവതതിയം പേസിതേ ഹരന്തി, സാധു. നോ ചേ ഹരന്തി, ഠപേത്വാ ബോധിഞ്ച ചേതിയഞ്ച അവസേസസേനാസനാനി ഭിന്ദിതബ്ബാനി, നോ ച ഖോ അപരിഭോഗം കരോന്തേഹി, പടിപാടിയാ പന ഛദനഗോപാനസീഇട്ഠകാദീനി അപനേത്വാ തേസം പേസേതബ്ബം "തുമ്ഹാകം ദബ്ബസമ്ഭാരേ ഹരഥാ"തി. സചേ ഹരന്തി, സാധു. നോ ചേ ഹരന്തി, അഥ തേസു ദബ്ബസമ്ഭാരേസു ഹിമവസ്സവാതാതപാദീഹി പൂതിഭൂതേസു വാ ചോരേഹി വാ ഹടേസു അഗ്ഗിനാ വാ ദഡ്ഢേസു സീമസാമികാ ഭിക്ഖൂ അനുപവജ്ജാ, ന ലബ്ഭാ ചോദേതും "തുമ്ഹേഹി അമ്ഹാകം ദബ്ബസമ്ഭാരാ നാസിതാ"തി വാ "തുമ്ഹാകം ഗീവാ"തി വാ. യം പന സീമസാമികേഹി ഭിക്ഖൂഹി കതം, തം സുകതമേവ ഹോതി. യോപി ഭിക്ഖു ബഹുസ്സുതോ വിനയഞ്ഞൂ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും അകപ്പിയപരിക്ഖാരം ഗഹേത്വാ വിചരന്തം ദിസ്വാ ഛിന്ദാപേയ്യ വാ ഭിന്ദാപേയ്യ വാ, അനുപവജ്ജോ, സോ നേവ ചോദേതബ്ബോ ന സാരേതബ്ബോ, ന തം ലബ്ഭാ വത്തും "അയം നാമ മമ പരിക്ഖാരോ തയാ നാസിതോ, തം മേ ദേഹീ"തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പരിക്ഖാരവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൯. ഭേസജ്ജാദികരണവിനിച്ഛയകഥാ

൧൭. **ഭേസജ്ജകരണപരിത്തപടിസന്ഥാരേസു** പന **ഭേസജ്ജകരണേ** താവ അയം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൫-൭) - ആഗതാഗതസ്സ പരജനസ്സ ഭേസജ്ജം ന കാതബ്ബം, കരോന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി. പഞ്ചന്നം പന സഹധമ്മികാനം കാതബ്ബം ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ സിക്ഖമാനായ സാമണേരസ്സ സാമണേരിയാതി. സമസീലസദ്ധാപഞ്ഞാനഞ്ഹി ഏതേസം തീസു സിക്ഖാസു യുത്താനം ഭേസജ്ജം അകാതും ന ലബ്ഭതി. കരോന്തേന ച സചേ തേസം അത്ഥി, തേസം സന്തകം ഗഹേത്വാ യോജേത്വാ ദാതബ്ബം, സചേ നത്ഥി, അത്തനോ സന്തകം കാതബ്ബം. സചേ അത്തനോപി നത്ഥി, ഭിക്ഖാചാരവത്തേന വാ ഞാതകപവാരിതട്ഠാനതോ വാ പരിയേസിതബ്ബം, അലഭന്തേന ഗിലാനസ്സ അത്ഥായ അകതവിഞ്ഞത്തിയാപി ആഹരിത്വാ കാതബ്ബം.

൧൮. അപരേസമ്പി പഞ്ചന്നം കാതും വട്ടതി മാതു പിതു തദുപട്ഠാകാനം അത്തനോ വേയ്യാവച്ചകരസ്സ പണ്ഡുപലാസസ്സ ചാതി. **പണ്ഡുപലാസോ** നാമ യോ പബ്ബജ്ജാപേക്ഖോ യാവ പത്തചീവരം പടിയാദിയതി, താവ വിഹാരേ വസതി. തേസു സചേ മാതാപിതരോ ഇസ്സരാ ഹോന്തി ന പച്ചാസീസന്തി, അകാതും വട്ടതി. സചേ പന രജ്ജേപി ഠിതാ പച്ചാസീസന്തി, അകാതും ന വട്ടതി. ഭേസജ്ജം പച്ചാസീസന്താനം ഭേസജ്ജം ദാതബ്ബം, യോജേതും അജാനന്താനം യോജേത്വാ ദാതബ്ബം. സബ്ബേസം അത്ഥായ സഹധമ്മികേസു വുത്തനയേനേവ പരിയേസിതബ്ബം. സചേ പന മാതരം വിഹാരം ആനേത്വാ ജഗ്ഗതി, സബ്ബം പരികമ്മം അനാമസന്തേന കാതബ്ബം, ഖാദനീയഭോജനീയം സഹത്ഥാ ദാതബ്ബം. പിതാ പന യഥാ സാമണേരോ, ഏവം സഹത്ഥേന ന്ഹാപനസമ്ബാഹനാദീനി കത്വാ ഉപട്ഠാതബ്ബോ. യേ ച മാതാപിതരോ ഉപട്ഠഹന്തി പടിജഗ്ഗന്തി, തേസമ്പി ഏവമേവ കാതബ്ബം. **വേയ്യാവച്ചകരോ** നാമ യോ വേതനം ഗഹേത്വാ അരഞ്ഞേ ദാരൂനി വാ ഛിന്ദതി, അഞ്ഞം വാ കിഞ്ചി കമ്മം കരോതി, തസ്സ രോഗേ ഉപ്പന്നേ യാവ ഞാതകാ ന പസ്സന്തി, താവ ഭേസജ്ജം കാതബ്ബം. യോ പന ഭിക്ഖുനിസ്സിതകോവ ഹുത്വാ സബ്ബകമ്മാനി കരോതി, തസ്സ ഭേസജ്ജം കാതബ്ബമേവ. പണ്ഡുപലാസേപി സാമണേരേ വിയ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

൧൯. അപരേസമ്പി ദസന്നം കാതും വട്ടതി ജേട്ഠഭാതു കനിട്ഠഭാതു ജേട്ഠഭഗിനിയാ കനിട്ഠഭഗിനിയാ ചൂളമാതുയാ മഹാമാതുയാ ചൂളപിതുനോ മഹാപിതുനോ പിതുച്ഛായ മാതുലസ്സാതി. തേസം പന സബ്ബേസമ്പി കരോന്തേന തേസംയേവ സന്തകം ഭേസജ്ജം ഗഹേത്വാ കേവലം യോജേത്വാ ദാതബ്ബം. സചേ പന നപ്പഹോന്തി യാചന്തി ച ''ദേഥ നോ, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം പടിദസ്സാമാ''തി, താവകാലികം ദാതബ്ബം. സചേപി ന യാചന്തി, ''അമ്ഹാകം ഭേസജ്ജം അത്ഥി, താവകാലികം ഗണ്ഹഥാ''തി വത്വാ വാ ''യദാ തേസം ഭവിസ്സതി, തദാ ദസ്സന്തീ''തി ആഭോഗം വാ കത്വാ ദാതബ്ബം. സചേ പടിദേന്തി, ഗഹേതബ്ബം. നോ ചേ ദേന്തി, ന ചോദേതബ്ബാ. ഏതേ ദസ ഞാതകേ ഠപേത്വാ അഞ്ഞേസം ന കാതബ്ബം.

ഏതേസം പുത്തപരമ്പരായ പന യാവ സത്തമാ കുലപരിവട്ടാ, താവ ചത്താരോ പച്ചയേ ആഹരാപേന്തസ്സ അകതവിഞ്ഞത്തി വാ ഭേസജ്ജം കരോന്തസ്സ വേജ്ജകമ്മം വാ കുലദൂസകാപത്തി വാ ന ഹോതി. സചേ ഭാതു

ജായാ, ഭഗിനിയാ സാമികോ വാ ഗിലാനോ ഹോതി, ഞാതകാ ചേ, തേസമ്പി വട്ടതി. അഞ്ഞാതകാ ചേ, ഭാതു ച ഭഗിനിയാ ച കത്വാ ദാതബ്ബം "തുമ്ഹാകം ജഗ്ഗനട്ഠാനേ ദേഥാ"തി. അഥ വാ തേസം പുത്താനം കത്വാ ദാതബ്ബം "തുമ്ഹാകം മാതാപിതൂനം ദേഥാ"തി. ഏതേനുപായേന സബ്ബപദേസു വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

തേസം അത്ഥായ ച സാമണേരേഹി അരഞ്ഞതോ ഭേസജ്ജം ആഹരാപേന്തേന ഞാതിസാമണേരേഹി വാ ആഹരാപേതബ്ബം, അഞ്ഞാതകേഹി അത്തനോ അത്ഥായ വാ ആഹരാപേത്വാ ദാതബ്ബം. തേഹിപി "ഉപജ്ഝായസ്സ ആഹരാമാ"തി വത്തസീസേന ആഹരിതബ്ബം. ഉപജ്ഝായസ്സ മാതാപിതരോ ഗിലാനാ വിഹാരം ആഗച്ഛന്തി, ഉപജ്ഝായോ ച ദിസാപക്കന്തോ ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന ഉപജ്ഝായസ്സ സന്തകം ഭേസജ്ജം ദാതബ്ബം. നോ ചേ അത്ഥി, അത്തനോ ഭേസജ്ജം ഉപജ്ഝായസ്സ പരിച്ചജിത്വാ ദാതബ്ബം. അത്തനോപി അസന്തേ വുത്തനയേനേവ പരിയേസിത്വാ ഉപജ്ഝായസ്സ സന്തകം കത്വാ ദാതബ്ബം. ഉപജ്ഝായേനപി സദ്ധിവിഹാരികസ്സ മാതാപിതൂസു ഏവമേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം. ഏസേവ നയോ ആചരിയന്തേവാസികേസുപി. അഞ്ഞോപി യോ ആഗന്തുകോ വാ ചോരോ വാ യുദ്ധപരാജിതോ ഇസ്സരോ വാ ഞാതകേഹി പരിച്ചത്തോ കപണോ വാ ഗമിയമനുസ്സോ വാ ഗിലാനോ ഹുത്വാ വിഹാരം പവിസതി, സബ്ബേസം അപച്ചാസീസന്തേന ഭേസജ്ജം കാതബ്ബം.

൫൮. സദ്ധം കുലം ഹോതി ചതൂഹി പച്ചയേഹി ഉപട്ഠായകം ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ മാതാപിതുട്ഠാനിയം, തത്ര ചേ കോചി ഗിലാനോ ഹോതി, തസ്സത്ഥായ വിസ്സാസേന "ഭേസജ്ജം കത്വാ ഭന്തേ ദേഥാ"തി വദന്തി, നേവ ദാതബ്ബം ന കാതബ്ബം. അഥ പന കപ്പിയം ഞത്വാ ഏവം പുച്ഛന്തി "ഭന്തേ, അസുകസ്സ നാമ രോഗസ്സ കിം ഭേസജ്ജം കരോന്തീ"തി, "ഇദഞ്ചിദഞ്ച ഗഹേത്വാ കരോന്തീ"തി വത്തും വട്ടതി. "ഭന്തേ, മയ്ഹം മാതാ ഗിലാനാ, ഭേസജ്ജം താവ ആചിക്ഖഥാ"തി ഏവം പുച്ഛിതേ പന ന ആചിക്ഖിതബ്ബം, അഞ്ഞമഞ്ഞം പന കഥാ കാതബ്ബാ "ആവുസോ, അസുകസ്സ നാമ ഭിക്ഖുനോ ഇമസ്മിം രോഗേ കിം ഭേസജ്ജം കരിംസൂ"തി. ഇദഞ്ചിദഞ്ച ഭേസജ്ജം ഭന്തേതി. തം സുത്വാ ഇതരോ മാതു ഭേസജ്ജം കരോതി, വട്ടതി. മഹാപദുമത്ഥേരോ കിര വസഭരഞ്ഞോപി ദേവിയാ രോഗേ ഉപ്പന്നേ ഏകായ ഇത്ഥിയാ ആഗന്ത്വാ പുച്ഛിതോ "ന ജാനാമീ"തി അവത്വാ ഏവമേവ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സമുല്ലപേസി. തം സുത്വാ തസ്സാ ഭേസജ്ജമകംസു. വൂപസന്തേ ച രോഗേ തിചീവരേന തീഹി ച കഹാപണസതേഹി സദ്ധിം ഭേസജ്ജചങ്കോടകം പൂരേത്വാ ആഹരിത്വാ ഥേരസ്സ പാദമൂലേ ഠപേത്വാ "ഭന്തേ, പുപ്ഫപൂജം കരോഥാ"തി ആഹംസു. ഥേരോ "ആചരിയഭാഗോ നാമ അയ"ന്തി കപ്പിയവസേന ഗാഹാപേത്വാ പുപ്ഫപൂജമകാസി. ഏവം താവ ഭേസജ്ജേ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

൫൯. **പരിത്തേ** പന "ഗിലാനസ്സ പരിത്തം കരോഥ, ഭന്തേ"തി വുത്തേ ന കാതബ്ബം, "പരിത്തം ഭണഥാ"തി വുത്തേ പന ഭണിതബ്ബം. സചേപിസ്സ ഏവം ഹോതി "മനുസ്സാ നാമ ന ജാനന്തി, അകരിയമാനേ വിപ്പടിസാരിനോ ഭവിസ്സന്തീ"തി, കാതബ്ബം. "പരിത്തോദകം പരിത്തസുത്തം കത്വാ ദേഥാ"തി വുത്തേ പന തേസംയേവ ഉദകം ഹത്ഥേന ചാലേത്വാ സുത്തം പരിമജ്ജിത്വാ ദാതബ്ബം. സചേ വിഹാരതോ ഉദകം അത്തനോ സന്തകം വാ സുത്തം ദേതി,

ദുക്കടം. മനുസ്സാ ഉദകഞ്ച സുത്തഞ്ച ഗഹേത്വാ നിസീദിത്വാ "പരിത്തം ഭണഥാ"തി വദന്തി, കാതബ്ബം. നോ ചേ ജാനന്തി, ആചിക്ഖിതബ്ബം. ഭിക്ഖൂനം നിസിന്നാനം പാദേസു ഉദകം ആകിരിത്വാ സുത്തഞ്ച ഠപേത്വാ ഗച്ഛന്തി "പരിത്തം കരോഥ, പരിത്തം ഭണഥാ"തി, ന പാദാ അപനേതബ്ബാ. മനുസ്സാ ഹി വിപ്പടിസാരിനോ ഹോന്തി. അന്തോഗാമേപി ഗിലാനസ്സ അത്ഥായ വിഹാരം പേസേന്തി "പരിത്തം ഭണന്തൂ"തി, ഭണിതബ്ബം. അന്തോഗാമേ രാജഗേഹാദീസു രോഗേ വാ ഉപദ്ദവേ വാ ഉപ്പന്നേ പക്കോസാപേത്വാ ഭണാപേന്തി, **ആടാനാടിയസുത്താദീനി** ഭണിതബ്ബാനി. "ആഗന്ത്വാ ഗിലാനസ്സ സിക്ഖാപദാനി ദേന്തു, ധമ്മം കഥേന്തു, രാജന്തേപുരേ വാ അമച്ചഗേഹേ വാ ആഗന്ത്വാ സിക്ഖാപദാനി ദേന്തു, ധമ്മം കഥേന്തൂ"തി പേസിതേപി ഗന്ത്വാ സിക്ഖാപദാനി ദാതബ്ബാനി, ധമ്മോ കഥേതബ്ബോ. "മതാനം പരിവാരത്ഥം ആഗച്ഛന്തൂ"തി പക്കോസന്തി, ന ഗന്തബ്ബം. "സീവഥികദസ്സനേ അസുഭദസ്സനേ ച മരണസ്സതിം പടിലഭിസ്സാമാ"തി കമ്മട്ഠാനസീസേന ഗന്തും വട്ടതി. "പഹാരേദിന്നേ മതേപി അമരണാധിപ്പായസ്സ അനാപത്തി വുത്താ"തി ന ഏത്തകേനേവ അമനുസ്സഗഹിതസ്സ പഹാരോ ദാതബ്ബോ , താലപണ്ണം പന പരിത്തസുത്തം വാ ഹത്ഥേ വാ പാദേ വാ ബന്ധിതബ്ബം, രതനസുത്താദീനി പരിത്താനി ഭണിതബ്ബാനി, "മാ സീലവന്തം ഭിക്ഖും വിഹേഠേഹീ"തി ധമ്മകഥാ കാതബ്ബാ, ആടാനാടിയപരിത്തം വാ ഭണിതബ്ബം.

ഇധ പന ആടാനാടിയപരിത്തസ്സ പരികമ്മം വേദിതബ്ബം (ദീ॰ നി॰ അട്ഠ॰ ൩.൨൮൨). പഠമമേവ ഹി **ആടാനാടിയസുത്തം** ന ഭണിതബ്ബം, **മേത്തസുത്തം** (ഖു॰ പാ॰ ൯.൧ ആദയോ; സു॰ നി॰ ൧൪൩ ആദയോ) **ധജഗ്ഗസുത്തം** (സം॰ നി॰ ൧.൨൪൯) **രതനസുത്ത**ന്തി (ഖു॰ പാ॰ ൬.൧ ആദയോ; സു॰ നി॰ ൨൨൪ ആദയോ) ഇമാനി സത്താഹം ഭണിതബ്ബാനി. സചേ മുഞ്ചതി, സുന്ദരം. നോ ചേ മുഞ്ചതി, ആടാനാടിയസുത്തം ഭണിതബ്ബം. തം ഭണന്തേന ച ഭിക്ഖുനാ പിട്ഠം വാ മംസം വാ ന ഖാദിതബ്ബം, സുസാനേ ന വസിതബ്ബം. കസ്മാ? അമനുസ്സാ ഓതാരം ലഭന്തി. പരിത്തകരണട്ഠാനം ഹരിതൂപലിത്തം കാരേത്വാ തത്ഥ പരിസുദ്ധം ആസനം പഞ്ഞപേത്വാ നിസീദിതബ്ബം. പരിത്തകാരകോ ഭിക്ഖു വിഹാരതോ ഘരം നേന്തേഹി ഫലകാവുധേഹി പരിവാരേത്വാ നേതബ്ബോ. അബ്ഭോകാസേ നിസീദിത്വാ ന വത്തബ്ബം, ദ്വാരവാതപാനാനി പിദഹിത്വാ നിസിന്നേന ആവുധഹത്ഥേഹി സമ്പരിവാരിതേന മേത്തചിത്തം പുരേചാരികം കത്വാ വത്തബ്ബം, പഠമം സിക്ഖാപദാനി ഗാഹാപേത്വാ സീലേ പതിട്ഠിതസ്സ പരിത്തം കാതബ്ബം. ഏവമ്പി മോചേതും അസക്കോന്തേന വിഹാരം നേത്വാ ചേതിയങ്ഗണേ നിപജ്ജാപേത്വാ ആസനപൂജം കാരേത്വാ ദീപേ ജാലാപേത്വാ ചേതിയങ്ഗണം സമ്മജ്ജിത്വാ മങ്ഗലകഥാ വത്തബ്ബാ, സബ്ബസന്നിപാതോ ഘോസേതബ്ബോ, വിഹാരസ്സ ഉപവനേ ജേട്ഠകരുക്ഖോ നാമ ഹോതി, തത്ഥ "ഭിക്ഖുസങ്ഘോ തുമ്ഹാകം ആഗമനം പതിമാനേതീ"തി പഹിണിതബ്ബം. സബ്ബസന്നിപാതട്ഠാനേ അനാഗന്തും നാമ ന ലബ്ഭതി, തതോ അമനുസ്സഗഹിതകോ "ത്വം കോനാമോസീ"തി പുച്ഛിതബ്ബോ, നാമേ കഥിതേ നാമേനേവ ആലപിതബ്ബോ, "ഇത്ഥന്നാമ തുയ്ഹം മാലാഗന്ധാദീസു പത്തി, ആസനപൂജായം പത്തി, പിണ്ഡപാതേ പത്തി, ഭിക്ഖുസങ്ഘേന തുയ്ഹം പണ്ണാകാരത്ഥായ മഹാമങ്ഗലകഥാ വുത്താ, ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഗാരവേന ഏതം മുഞ്ചാഹീ"തി മോചേതബ്ബോ. സചേ ന മുഞ്ചതി, ദേവതാനം ആരോചേതബ്ബം "തുമ്ഹേ ജാനാഥ, അയം അമനുസ്സോ അമ്ഹാകം വചനം ന കരോതി, മയം ബുദ്ധആണം കരിസ്സാമാ"തി പരിത്തം കാതബ്ബം. ഏതം താവ ഗിഹീനം

പരികമ്മം. സചേ പന ഭിക്ഖു അമനുസ്സേന ഗഹിതോ ഹോതി, ആസനാനി ധോവിത്വാ സബ്ബസന്നിപാതം ഘോസാപേത്വാ ഗന്ധമാലാദീസു പത്തിം ദത്വാ പരിത്തം ഭണിതബ്ബം, ഇദം ഭിക്ഖൂനം പരികമ്മം. ഏവം പരിത്തേ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

൧൦. **പടിസന്ഥാരേ** പന അയം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൫-൭) - അനാമട്ഠപിണ്ഡപാതോ കസ്സ ദാതബ്ബോ, കസ്സ ന ദാതബ്ബോ? മാതാപിതൂനം താവ ദാതബ്ബോ. സചേപി കഹാപണഗ്ഘനകോ ഹോതി, സദ്ധാദേയ്യവിനിപാതനം നത്ഥി. മാതാപിതുഉപട്ഠാകാനം വേയ്യാവച്ചകരസ്സ പണ്ഡുപലാസസ്സ ചാതി ഏതേസമ്പി ദാതബ്ബോ. തത്ഥ പണ്ഡുപലാസസ്സ ഥാലകേ പക്ഖിപിത്വാപി ദാതും വട്ടതി, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞേസം അഗാരികാനം മാതാപിതൂനമ്പി ന വട്ടതി. **പബ്ബജിതപരിഭോഗോ ഹി അഗാരികാനം ചേതിയട്ഠാനിയോ**. അപിച അനാമട്ഠപിണ്ഡപാതോ നാമേസ സമ്പത്തസ്സ ദാമരികചോരസ്സപി ഇസ്സരിയസ്സപി ദാതബ്ബോ. കസ്മാ? തേ ഹി അദീയമാനേപി ''ന ദേന്തീ''തി ആമസിത്വാ ദീയമാനേപി ''ഉച്ഛിട്ഠകം ദേന്തീ''തി കുജ്ഝന്തി, കുദ്ധാ ജീവിതാപി വോരോപേന്തി, സാസനസ്സപി അന്തരായം കരോന്തി. രജ്ജം പത്ഥയമാനസ്സ വിചരതോ ചോരനാഗസ്സ വത്ഥു ചേത്ഥ കഥേതബ്ബം. ഏവം അനാമട്ഠപിണ്ഡപാതേ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

പടിസന്ഥാരോ ച നാമായം കസ്സ കാതബ്ബോ, കസ്സ ന കാതബ്ബോ? പടിസന്ഥാരോ നാമ വിഹാരം സമ്പത്തസ്സ യസ്സ കസ്സചി ആഗന്തുകസ്സ വാ ദലിദ്ദസ്സ വാ ചോരസ്സ വാ ഇസ്സരസ്സ വാ കാതബ്ബോയേവ. കഥം? ആഗന്തുകം താവ ഖീണപരിബ്ബയം വിഹാരം സമ്പത്തം ദിസ്വാ ''പാനീയം പിവാ''തി ദാതബ്ബം, പാദമക്ഖനതേലം ദാതബ്ബം, കാലേ ആഗതസ്സ യാഗുഭത്തം, വികാലേ ആഗതസ്സ സചേ തണ്ഡുലാ അത്ഥി, തണ്ഡുലാ ദാതബ്ബാ. അവേലായ സമ്പത്തോപി ''ഗച്ഛാഹീ''തി ന വത്തബ്ബോ, സയനട്ഠാനം ദാതബ്ബം. സബ്ബം അപച്ചാസീയന്തേനേവ കാതബ്ബം. ''മനുസ്സാ നാമ ചതുപച്ചയദായകാ, ഏവം സങ്ഗഹേ കരിയമാനേ പുനപ്പുനം പസീദിത്വാ ഉപകാരം കരിസ്സന്തീ''തി ചിത്തം ന ഉപ്പാദേതബ്ബം. ചോരാനം പന സങ്ഘികമ്പി ദാതബ്ബം. പടിസന്ഥാരാനിസംസദീപനത്ഥഞ്ച ചോരനാഗവത്ഥു, ഭാതരാ സദ്ധിം ജമ്ബുദീപഗതസ്സ മഹാനാഗരഞ്ഞോ വത്ഥു, പിതുരാജസ്സ രജ്ജേ ചതുന്നം അമച്ചാനം വത്ഥു, അഭയചോരവത്ഥൂതി ഏവമാദീനി ബഹൂനി വത്ഥൂനി **മഹാഅട്ഠകഥായം** വിത്ഥാരതോ വുത്താനി.

തത്രായം ഏകവത്ഥുദീപനാ - സീഹളദീപേ കിര അഭയോ നാമ ചോരോ പഞ്ചസതപരിവാരോ ഏകസ്മിം ഠാനേ ഖന്ധാവാരം ബന്ധിത്വാ സമന്താ തിയോജനം ഉബ്ബാസേത്വാ വസതി. അനുരാധപുരവാസിനോ കദമ്ബനദിം ന ഉത്തരന്തി, ചേതിയഗിരിമഗ്ഗേ ജനസഞ്ചാരോ ഉപച്ഛിന്നോ. അഥേകദിവസം ചോരോ ''ചേതിയഗിരിം വിലുമ്പിസ്സാമീ''തി അഗമാസി. ആരാമികാ ദിസ്വാ ദീഘഭാണകഅഭയത്ഥേരസ്സ ആരോചേസും. ഥേരോ ''സപ്പിഫാണിതാദീനി അത്ഥീ''തി പുച്ഛി. ''അത്ഥി, ഭന്തേ''തി. ''ചോരാനം ദേഥ''. ''തണ്ഡുലാ അത്ഥീ''തി. ''അത്ഥി, ഭന്തേ, സങ്ഘസ്സത്ഥായ ആഹടാ തണ്ഡുലാ ച പക്കസാകഞ്ച ഗോരസോ ചാ''തി. ''ഭത്തം സമ്പാദേത്വാ ചോരാനം ദേഥാ''തി. ആരാമികാ തഥാ കരിംസു. ചോരാ ഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ ''കേനായം പടിസന്ഥാരോ കതോ''തി പുച്ഛിംസു. ''അമ്ഹാകം അയ്യേന അഭയത്ഥേരേനാ''തി. ചോരാ ഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ

വന്ദിത്വാ ആഹംസു ‘‘മയം ‘സങ്ഘസ്സ ച ചേതിയസ്സ ച സന്തകം അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗഹേസ്സാമാ’തി ആഗതാ, തുമ്ഹാകം പന ഇമിനാ പടിസന്ഥാരേന മയം പസന്നാ, അജ്ജ പട്ഠായ വിഹാരേ ധമ്മികാരക്ഖാ അമ്ഹാകം ആയത്താ ഹോതു, നാഗരാ ആഗന്ത്വാ ദാനം ദേന്തു, ചേതിയം വന്ദന്തൂ’’തി. തതോ പട്ഠായ ച നാഗരേ ദാനം ദാതും ആഗച്ഛന്തേ നദീതീരേയേവ പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാ രക്ഖന്താ വിഹാരം നേന്തി, വിഹാരേപി ദാനം ദേന്താനം രക്ഖം കത്വാ തിട്ഠന്തി. തേപി ഭിക്ഖൂനം ഭുത്താവസേസം ചോരാനം ദേന്തി. ഗമനകാലേപി തേ ചോരാ നദീതീരം പാപേത്വാ നിവത്തന്തി.

അഥേകദിവസം ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഖീയനകകഥാ ഉപ്പന്നാ ‘‘ഥേരോ ഇസ്സരവതായ സങ്ഘസന്തകം ചോരാനം അദാസീ’’തി. ഥേരോ സന്നിപാതം കാരാപേത്വാ ആഹ ‘‘ചോരാ ‘സങ്ഘസ്സ പകതിവട്ടഞ്ച ചേതിയസന്തകഞ്ച അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗണ്ഹിസ്സാമാ’തി ആഗമിംസു, അഥ തേസം മയാ ‘ഏതം ന ഹരിസ്സന്തീ’തി ഏത്തകോ നാമ പടിസന്ഥാരോ കതോ, തം സബ്ബമ്പി ഏകതോ സമ്പിണ്ഡേത്വാ അഗ്ഘാപേഥ, തേന കാരണേന അവിലുത്തം ഭണ്ഡം ഏകതോ സമ്പിണ്ഡേത്വാ അഗ്ഘാപേഥാ’’തി. തതോ സബ്ബമ്പി ഥേരേന ദിന്നകം ചേതിയഘരേ ഏകം വരപോത്ഥകചിത്തത്ഥരണം ന അഗ്ഘതി. തതോ ആഹംസു ‘‘ഥേരേന കതോ പടിസന്ഥാരോ സുകതോ, ചോദേതും വാ സാരേതും വാ ന ലബ്ഭതി, ഗീവാ വാ അവഹാരോ വാ നത്ഥീ’’തി. ഏവം മഹാനിസംസോ പടിസന്ഥാരോതി സല്ലക്ഖേത്വാ കത്തബ്ബോ പണ്ഡിതേന ഭിക്ഖുനാതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഭേസജ്ജാദികരണവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൪. വിഞ്ഞത്തിവിനിച്ഛയകഥാ

൨൧. **വിഞ്ഞത്തീ**തി യാചനാ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൩൪൨) - മൂലച്ഛേജ്ജായ പുരിസം യാചിതും ന വട്ടതി, ''സഹായത്ഥായ കമ്മകരണത്ഥായ പുരിസം ദേഥാ''തി യാചിതും വട്ടതി, പുരിസേന കത്തബ്ബം ഹത്ഥകമ്മസങ്ഖാതം പുരിസത്തകരം യാചിതും വട്ടതിയേവ. ഹത്ഥകമ്മഞ്ഹി കിഞ്ചി വത്ഥു ന ഹോതി, തസ്മാ തം ഠപേത്വാ മിഗലുദ്ദകമച്ഛബന്ധനകാദീനം സകകമ്മം അവസേസം സബ്ബം കപ്പിയം. ''കിം, ഭന്തേ, ആഗതാത്ഥ കേന കമ്മേനാ''തി പുച്ഛിതേ വാ അപുച്ഛിതേ വാ യാചിതും വട്ടതി, വിഞ്ഞത്തിപച്ചയാ ദോസോ നത്ഥി. മിഗലുദ്ദകാദയോ പന സകകമ്മം ന യാചിതബ്ബാ, ''ഹത്ഥകമ്മം ദേഥാ''തി അനിയമേത്വാപി ന യാചിതബ്ബാ. ഏവം യാചിതാ ഹി തേ ''സാധു, ഭന്തേ''തി ഭിക്ഖൂ ഉയ്യോജേത്വാ മിഗേപി മാരേത്വാ ആഹരേയ്യും. നിയമേത്വാ പന ''വിഹാരേ കിഞ്ചി കത്തബ്ബം അത്ഥി, തത്ഥ ഹത്ഥകമ്മം ദേഥാ''തി യാചിതബ്ബാ, ഫാലനങ്ഗലാദീനി ഉപകരണാനി ഗഹേത്വാ കസിതും വാ വപിതും വാ ലായിതും വാ ഗച്ഛന്തം സകകിച്ചപസുതമ്പി കസ്സകം വാ അഞ്ഞം വാ കിഞ്ചി ഹത്ഥകമ്മം യാചിതും വട്ടതേവ. യോ പന വിഘാസാദോ വാ അഞ്ഞോ വാ കോചി നിക്കമ്മോ നിരത്ഥകകഥം കഥേന്തോ നിദ്ദായന്തോ വാ വിഹരതി, ഏവരൂപം അയാചിത്വാപി ''ഏഹി രേ ഇദം വാ ഇദം വാ കരോഹീ''തി യദിച്ഛകം കാരാപേതും വട്ടതി.

ഹത്ഥകമ്മസ്സ പന സബ്ബകപ്പിയഭാവദീപനത്ഥം ഇമം നയം കഥേന്തി. സചേ ഹി ഭിക്ഖു പാസാദം കാരേതുകാമോ ഹോതി, ഥമ്ഭത്ഥായ പാസാണകോട്ടകാനം ഘരം ഗന്ത്വാ വത്തബ്ബം ''ഹത്ഥകമ്മം ലദ്ധും വട്ടതി ഉപാസകാ''തി. ''കിം കാതബ്ബം, ഭന്തേ''തി? ''പാസാണത്ഥമ്ഭാ ഉദ്ധരിത്വാ ദാതബ്ബാ''തി. സചേ തേ ഉദ്ധരിത്വാ വാ ദേന്തി, ഉദ്ധരിത്വാ നിക്ഖിത്തേ അത്തനോ ഥമ്ഭേ വാ ദേന്തി, വട്ടതി. അഥാപി വദന്തി ''അമ്ഹാകം, ഭന്തേ, ഹത്ഥകമ്മം കാതും ഖണോ നത്ഥി, അഞ്ഞം ഉദ്ധരാപേഥ, തസ്സ മൂലം ദസ്സാമാ''തി, ഉദ്ധരാപേത്വാ ''പാസാണത്ഥമ്ഭേ ഉദ്ധടമനുസ്സാനം മൂലം ദേഥാ''തി വത്തും വട്ടതി. ഏതേനേവ ഉപായേന പാസാദദാരൂനം അത്ഥായ വഡ്ഢകീനം സന്തികം, ഇട്ഠകത്ഥായ ഇട്ഠകവഡ്ഢകീനം, ഛദനത്ഥായ ഗേഹച്ഛാദകാനം, ചിത്തകമ്മത്ഥായ ചിത്തകാരാനന്തി യേന യേന അത്ഥോ ഹോതി, തസ്സ തസ്സ അത്ഥായ തേസം തേസം സിപ്പകാരകാനം സന്തികം ഗന്ത്വാ ഹത്ഥകമ്മം യാചിതും വട്ടതി, ഹത്ഥകമ്മയാചനവസേന ച മൂലച്ഛേജ്ജായ വാ ഭത്തവേതനാനുപ്പദാനേന വാ ലദ്ധമ്പി സബ്ബം ഗഹേതും വട്ടതി. അരഞ്ഞതോ ആഹരാപേന്തേന ച സബ്ബം അനജ്ഝാവുത്ഥകം ആഹരാപേതബ്ബം.

൨൨. ന കേവലഞ്ച പാസാദം കാരേതുകാമേന, മഞ്ചപീഠപത്തപരിസ്സാവനധമകരണചീവരാദീനി കാരാപേതുകാമേനപി ദാരുലോഹസുത്താദീനി ലഭിത്വാ തേ തേ സിപ്പകാരകേ ഉപസങ്കമിത്വാ വുത്തനയേനേവ ഹത്ഥകമ്മം യാചിതബ്ബം. ഹത്ഥകമ്മയാചനവസേന ച മൂലച്ഛേജ്ജായ വാ ഭത്തവേതനാനുപ്പദാനേന വാ ലദ്ധമ്പി സബ്ബം ഗഹേതബ്ബം. സചേ പന കാതും ന ഇച്ഛന്തി, ഭത്തവേതനം പച്ചാസീസന്തി, അകപ്പിയകഹാപണാദി ന ദാതബ്ബം, ഭിക്ഖാചാരവത്തേന തണ്ഡുലാദീനി പരിയേസിത്വാ ദാതും വട്ടതി. ഹത്ഥകമ്മവസേന പത്തം കാരേത്വാ തഥേവ പാചേത്വാ നവപക്കസ്സ പത്തസ്സ പുഞ്ഛനതേലത്ഥായ അന്തോഗാമം പവിട്ഠേന

“ഭിക്ഖായ ആഗതോ”തി സല്ലക്ഖേത്വാ യാഗുയാ വാ ഭത്തേ വാ ആനീതേ ഹത്ഥേന പത്തോ പിധാതബ്ബോ. സചേ ഉപാസികാ “കിം, ഭന്തേ”തി പുച്ഛതി, “നവപക്കോ പത്തോ, പുഞ്ഛനതേലേന അത്ഥോ”തി വത്തബ്ബം. സചേ സാ “ദേഹി, ഭന്തേ”തി പത്തം ഗഹേത്വാ തേലേന പുഞ്ഛിത്വാ യാഗുയാ വാ ഭത്തസ്സ വാ പൂരേത്വാ ദേതി, വിഞ്ഞത്തി നാമ ന ഹോതി, ഗഹേതും വട്ടതി.

൨൩. ഭിക്ഖൂ പഗേവ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ആസനസാലം ഗന്ത്വാ ആസനം അപസ്സന്താ തിട്ഠന്തി. തത്ര ചേ ഉപാസകാ ഭിക്ഖൂ ഠിതേ ദിസ്വാ സയമേവ ആസനാനി ആഹരാപേന്തി, നിസീദിത്വാ ഗച്ഛന്തേഹി ആപുച്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം, അനാപുച്ഛാ ഗതാനമ്പി നട്ഠം ഗീവാ ന ഹോതി, ആപുച്ഛിത്വാ ഗമനം പന വത്തം. സചേ ഭിക്ഖൂഹി “ആസനാനി ആഹരഥാ”തി വുത്തേഹി ആഹടാനി ഹോന്തി, ആപുച്ഛിത്വാവ ഗന്തബ്ബം, അനാപുച്ഛാ ഗതാനം വത്തഭേദോ ച നട്ഠഞ്ച ഗീവാ. അത്ഥരണകോജവകാദീസുപി ഏസേവ നയോ.

മക്ഖികാ ബഹുകാ ഹോന്തി, “മക്ഖികബീജനിം ആഹരഥാ”തി വത്തബ്ബം, പുചിമന്ദസാഖാദീനി ആഹരന്തി, കപ്പിയം കാരാപേത്വാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാനി. ആസനസാലായം ഉദകഭാജനം രിത്തം ഹോതി, “ധമകരണം ഗണ്ഹാഹീ”തി ന വത്തബ്ബം. ധമകരണഞ്ഹി രിത്തഭാജനേ പക്ഖിപന്തോ ഭിന്ദേയ്യ, “നദിം വാ തളാകം വാ ഗന്ത്വാ ഉദകം ആഹരാ”തി പന വത്തും വട്ടതി, “ഗേഹതോ ആഹരാ”തി നേവ വത്തും വട്ടതി, ന ആഹടം പരിഭുഞ്ജിതും. ആസനസാലായ വാ അരഞ്ഞേ വാ ഭത്തകിച്ചം കരോന്തേഹി തത്ഥ ജാതകം അനജ്ഝാവുത്ഥകം യം കിഞ്ചി ഉത്തരിഭങ്ഗാരഹം പത്തം വാ ഫലം വാ സചേ കിഞ്ചി കമ്മം കരോന്തം ആഹരാപേതി, ഹത്ഥകമ്മവസേന ആഹരാപേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, അലജ്ജീഹി പന ഭിക്ഖൂഹി വാ സാമണേരേഹി വാ ഹത്ഥകമ്മം ന കാരേതബ്ബം. അയം താവ പുരിസത്തകരേ നയോ.

൨൪. ഗോണം പന അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതട്ഠാനതോ ആഹരാപേതും ന വട്ടതി, ആഹരാപേന്തസ്സ ദുക്കടം. ഞാതകപവാരിതട്ഠാനതോപി മൂലച്ഛേജ്ജായ യാചിതും ന വട്ടതി, താവകാലികനയേന സബ്ബത്ഥ വട്ടതി. ഏവം ആഹരാപിതഞ്ച ഗോണം രക്ഖിത്വാ ജഗ്ഗിത്വാ സാമികാ പടിച്ഛാപേതബ്ബാ. സചസ്സ പാദോ വാ സിങ്ഗം വാ ഭിജ്ജതി വാ നസ്സതി വാ, സാമികാ ചേ സമ്പടിച്ഛന്തി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ സമ്പടിച്ഛന്തി, ഗീവാ ഹോതി. സചേ “തുമ്ഹാകംയേവ ദേമാ”തി വദന്തി, ന സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. “വിഹാരസ്സ ദേമാ”തി വുത്തേ പന “ആരാമികാനം ആചിക്ഖഥ ജഗ്ഗനത്ഥായാ”തി വത്തബ്ബാ.

൨൫. “സകടം ദേഥാ”തിപി അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതേ വത്തും ന വട്ടതി, വിഞ്ഞത്തി ഏവ ഹോതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി. ഞാതകപവാരിതട്ഠാനേ പന വട്ടതി, താവകാലികം വട്ടതി, കമ്മം പന കത്വാ പുന ദാതബ്ബം. സചേ നേമിആദീനി ഭിജ്ജന്തി, പാകതികാനി കത്വാ ദാതബ്ബം, നട്ഠേ ഗീവാ ഹോതി. “തുമ്ഹാകമേവ ദേമാ”തി വുത്തേ ദാരുഭണ്ഡം നാമ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഏസ നയോ വാസിഫരസുകുഠാരീകുദാലനിഖാദനേസു വല്ലിആദീസു ച പരപരിഗ്ഗഹിതേസു. ഗരുഭണ്ഡപ്പഹോനകേസുയേവ വല്ലിആദീസു വിഞ്ഞത്തി ഹോതി, ന തതോ ഓരം.

൨൬. അനജ്ഝാവുത്ഥകം പന യം കിഞ്ചി ആഹരാപേതും വട്ടതി. രക്ഖിതഗോപിതട്ഠാനേയേവ ഹി വിഞ്ഞത്തി നാമ വുച്ചതി. സാ ദ്വീസു

പച്ചയേസു സബ്ബേന സബ്ബം ന വട്ടതി. സേനാസനപച്ചയേ പന ‘‘ആഹര ദേഹീ’’തി വിഞ്ഞത്തിമത്തമേവ ന വട്ടതി, പരികഥോഭാസനിമിത്തകമ്മാനി വട്ടന്തി. തത്ഥ ഉപോസഥാഗാരം വാ ഭോജനസാലം വാ അഞ്ഞം വാ കിഞ്ചി സേനാസനം ഇച്ഛതോ ‘‘ഇമസ്മിം വത ഓകാസേ ഏവരൂപം സേനാസനം കാതും വട്ടതീ’’തി വാ ‘‘യുത്ത’’ന്തി വാ ‘‘അനുരൂപ’’ന്തി വാതിആദിനാ നയേന വചനം **പരികഥാ** നാമ. ഉപാസകാ തുമ്ഹേ കുഹിം വസഥാതി. പാസാദേ, ഭന്തേതി. ‘‘കിം ഭിക്ഖൂനം പന ഉപാസകാ പാസാദോ ന വട്ടതീ’’തി ഏവമാദിവചനം **ഓഭാസോ** നാമ. മനുസ്സേ ദിസ്വാ രജ്ജും പസാരേതി, ഖീലേ ആകോടാപേതി, ‘‘കിം ഇദം, ഭന്തേ’’തി വുത്തേ ‘‘ഇധ ആവാസം കരിസ്സാമാ’’തി ഏവമാദികരണം പന **നിമിത്തകമ്മം** നാമ. ഗിലാനപച്ചയേ പന വിഞ്ഞത്തിപി വട്ടതി, പഗേവ പരികഥാദീനി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

വിഞ്ഞത്തിവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൭. കുലസങ്ഗഹവിനിച്ഛയകഥാ

൨൭. **കുലസങ്ഗഹോ**തി പുപ്ഫഫലാദീഹി കുലാനം സങ്ഗഹോ കുലസങ്ഗഹോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൪൩൧) - കുലസങ്ഗഹത്ഥായ മാലാവച്ഛാദീനി രോപേതും വാ രോപാപേതും വാ സിഞ്ചിതും വാ സിഞ്ചാപേതും വാ പുപ്ഫാനി ഓചിനിതും വാ ഓചിനാപേതും വാ ഗന്ഥിതും വാ ഗന്ഥാപേതും വാ ന വട്ടതി. തത്ഥ അകപ്പിയവോഹാരോ കപ്പിയവോഹാരോ പരിയായോ ഓഭാസോ നിമിത്തകമ്മന്തി ഇമാനി പഞ്ച ജാനിതബ്ബാനി.

൨൮. തത്ഥ **അകപ്പിയവോഹാരോ** നാമ അല്ലഹരിതാനം കോട്ടനം കോട്ടാപനം, ആവാടസ്സ ഖണനം ഖണാപനം, മാലാവച്ഛസ്സ രോപനം രോപാപനം, ആളിയാ ബന്ധനം ബന്ധാപനം, ഉദകസ്സ സേചനം സേചാപനം, മാതികായ സമ്മുഖകരണം, കപ്പിയഉദകസിഞ്ചനം, ഹത്ഥപാദമുഖധോവനനഹാനോദകസിഞ്ചനം. **കപ്പിയവോഹാരോ** നാമ ''ഇമം രുക്ഖം ജാന, ഇമം ആവാടം ജാന, ഇമം മാലാവച്ഛം ജാന, എത്ഥ ഉദകം ജാനാ''തിആദിവചനം സുക്ഖമാതികായ ഉജുകരണഞ്ച. **പരിയായോ** നാമ ''പണ്ഡിതേന മാലാവച്ഛാദയോ രോപാപേതബ്ബാ, നചിരസ്സേവ ഉപകാരായ സംവത്തന്തീ''തിആദിവചനം. **ഓഭാസോ** നാമ കുദാലഖണിത്താദീനി ച മാലാവച്ഛേ ച ഗഹേത്വാ ഠാനം. എവം ഠിതഞ്ഹി സാമണേരാദയോ ദിസ്വാ ''ഥേരോ കാരാപേതുകാമോ''തി ഗന്ത്വാ കരോന്തി. **നിമിത്തകമ്മം** നാമ കുദാലഖണിത്തിവാസിഫരസുഉദകഭാജനാനി ആഹരിത്വാ സമീപേ ഠപനം.

൨൯. ഇമാനി പഞ്ചപി കുലസങ്ഗഹത്ഥായ രോപനരോപാപനാദീസു ന വട്ടന്തി. ഫലപരിഭോഗത്ഥായ കപ്പിയാകപ്പിയവോഹാരദ്വയമേവ ന വട്ടതി, ഇതരത്തയം വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന ''കപ്പിയവോഹാരോപി വട്ടതി, യഞ്ച അത്തനോ പരിഭോഗത്ഥായ വട്ടതി, തം അഞ്ഞപുഗ്ഗലസ്സ വാ സങ്ഘസ്സ വാ ചേതിയസ്സ വാ അത്ഥായപി വട്ടതീ''തി വുത്തം. ആരാമത്ഥായ പന വനത്ഥായ ഛായത്ഥായ ച അകപ്പിയവോഹാരമത്തമേവ ന വട്ടതി, സേസം വട്ടതി. ന കേവലഞ്ച സേസം, യം കിഞ്ചി മാതികമ്പി ഉജും കാതും കപ്പിയഉദകം സിഞ്ചിതും നഹാനകോട്ഠകം കത്വാ നഹായിതും ഹത്ഥപാദമുഖധോവനഉദകാനി ച തത്ഥ ഛഡ്ഡേതുമ്പി വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന **കുരുന്ദിയഞ്ച** ''കപ്പിയപഥവിയം സയം രോപേതുമ്പി വട്ടതീ''തി വുത്തം. ആരാമാദിഅത്ഥായ പന രോപിതസ്സ വാ രോപാപിതസ്സ വാ ഫലം പരിഭുഞ്ജിതുമ്പി വട്ടതി.

൩൦. അയം പന ആദിതോ പട്ഠായ വിത്ഥാരേന ആപത്തിവിനിച്ഛയോ - കുലദൂസനത്ഥായ അകപ്പിയപഥവിയം മാലാവച്ഛം രോപേന്തസ്സ പാചിത്തിയഞ്ചേവ ദുക്കടഞ്ച, തഥാ അകപ്പിയവോഹാരേന രോപാപേന്തസ്സ. കപ്പിയപഥവിയം രോപനേപി രോപാപനേപി ദുക്കടമേവ. ഉഭയത്രാപി സകിം ആണത്തിയാ ബഹൂനമ്പി രോപനേ ഏകമേവ സപാചിത്തിയദുക്കടം വാ സുദ്ധദുക്കടം വാ ഹോതി. പരിഭോഗത്ഥായ കപ്പിയഭൂമിയം വാ അകപ്പിയഭൂമിയം വാ കപ്പിയവോഹാരേന രോപാപനേ അനാപത്തി. ആരാമാദിഅത്ഥായപി അകപ്പിയപഥവിയം രോപേന്തസ്സ വാ അകപ്പിയവചനേന

രോപാപേന്തസ്സ വാ പാചിത്തിയം. അയം പന നയോ **മഹാഅട്ഠകഥായം** ന സുട്ഠു വിഭത്തോ, **മഹാപച്ചരിയം** പന വിഭത്തോതി.

സിഞ്ചനസിഞ്ചാപനേ പന അകപ്പിയഉദകേന സബ്ബത്ഥ പാചിത്തിയം, കുലദൂസനപരിഭോഗത്ഥായ ദുക്കടമ്പി. കപ്പിയേന തേസംയേവ ദ്വിന്നം അത്ഥായ ദുക്കടം, പരിഭോഗത്ഥായ ചേത്ഥ കപ്പിയവോഹാരേന സിഞ്ചാപനേ അനാപത്തി. ആപത്തിട്ഠാനേ പന ധാരാവച്ഛേദവസേന പയോഗബഹുലതായ ച ആപത്തിബഹുലതാ വേദിതബ്ബാ.

കുലസങ്ഗഹത്ഥായ ഓചിനനേ പുപ്ഫഗണനായ ദുക്കടപാചിത്തിയാനി, അഞ്ഞത്ഥ പാചിത്തിയാനേവ. ബഹൂനി പന പുപ്ഫാനി ഏകപയോഗേന ഓചിനന്തോ പയോഗവസേന കാരേതബ്ബോ. ഓചിനാപനേ കുലദൂസനത്ഥായ സകിം ആണത്തോ ബഹുമ്പി ഓചിനാതി, ഏകമേവ സപാചിത്തിയദുക്കടം, അഞ്ഞത്ര പാചിത്തിയമേവ.

൩൧. ഗന്ഥനഗന്ഥാപനേസു പന സബ്ബാപി ഛ പുപ്ഫവികതിയോ വേദിതബ്ബാ - ഗന്ഥിമം ഗോപ്ഫിമം വേധിമം വേഠിമം പൂരിമം വായിമന്തി. തത്ഥ **ഗന്ഥിമം** നാമ സദണ്ഡകേസു വാ ഉപ്പലപദുമാദീസു അഞ്ഞേസു വാ ദീഘവണ്ടേസു പുപ്ഫേസു ദട്ഠബ്ബം. ദണ്ഡകേന വാ ദണ്ഡകം, വണ്ടേന വാ വണ്ടം ഗന്ഥേത്വാ കതമേവ ഹി ഗന്ഥിമം. തം ഭിക്ഖുസ്സ വാ ഭിക്ഖുനിയാ വാ കാതുമ്പി അകപ്പിയവചനേന കാരാപേതുമ്പി ന വട്ടതി, ''ഏവം ജാന, ഏവം കതേ സോഭേയ്യ, യഥാ ഏതാനി പുപ്ഫാനി ന വികിരിയന്തി, തഥാ കരോഹീ''തിആദിനാ പന കപ്പിയവചനേന കാരാപേതും വട്ടതി.

ഗോപ്ഫിമം നാമ സുത്തേന വാ വാകാദീഹി വാ വസ്സികപുപ്ഫാദീനം ഏകതോവണ്ടികഉഭതോവണ്ടികമാലാവസേന ഗോപ്ഫനം, വാകം വാ രജ്ജും വാ ദിഗുണം കത്വാ തത്ഥ അവണ്ടകാനി നീപപുപ്ഫാദീനി പവേസേത്വാ പടിപാടിയാ ബന്ധന്തി, ഏതമ്പി ഗോപ്ഫിമമേവ. സബ്ബം പുരിമനയേനേവ ന വട്ടതി.

വേധിമം നാമ സവണ്ടകാനി വസ്സികപുപ്ഫാദീനി വണ്ടേ, അവണ്ടകാനി വകുലപുപ്ഫാദീനി അത്തനോ ഛിദ്ദേസു സൂചിതാലഹീരാദീഹി വിനിവിജ്ഝിത്വാ ആവുനന്തി, ഏതം വേധിമം നാമ. തം പുരിമനയേനേവ ന വട്ടതി. കേചി പന കദലിക്ഖന്ധമ്ഹി കണ്ടകേ വാ താലഹീരാദീനി വാ പവേസേത്വാ തത്ഥ പുപ്ഫാനി വിനിവിജ്ഝിത്വാ ഠപേന്തി, കേചി കണ്ടകസാഖാസു, കേചി പുപ്ഫഛത്തപുപ്ഫകൂടാഗാരകരണത്ഥം ഛത്തേ ച ഭിത്തിയഞ്ച പവേസേത്വാ ഠപിതകണ്ടകേസു, കേചി ധമ്മാസനവിതാനേ ബദ്ധകണ്ടകേസു, കേചി കണികാരപുപ്ഫാദീനി സലാകാഹി വിജ്ഝന്തി, ഛത്താധിഛത്തം വിയ കരോന്തി, തം അതിഓളാരികമേവ. പുപ്ഫവിജ്ഝനത്ഥം പന ധമ്മാസനവിതാനേ കണ്ടകമ്പി ബന്ധിതും കണ്ടകാദീഹി വാ ഏകപുപ്ഫമ്പി വിജ്ഝിതും പുപ്ഫേയേവ വാ പുപ്ഫം പവേസേതും ന വട്ടതി. ജാലവിതാനവേദികനാഗദന്തകപുപ്ഫപടിച്ഛകതാലപണ്ണഗുളകാദീനം പന ഛിദ്ദേസു അസോകപിണ്ഡിയാ വാ അന്തരേസു പുപ്ഫാനി പവേസേതും ന ദോസോ. ന ഹേതം വേധിമം ഹോതി. ധമ്മരജ്ജുയമ്പി ഏസേവ നയോ.

വേഠിമം നാമ പുപ്ഫദാമപുപ്ഫഹത്ഥകേസു ദട്ഠബ്ബം. കേചി ഹി മത്ഥകദാമം കരോന്താ ഹേട്ഠാ ഘടകാകാരം ദസ്സേതും പുപ്ഫേഹി വേഠേന്തി, കേചി അട്ഠ അട്ഠ വാ ദസ ദസ വാ ഉപ്പലപുപ്ഫാദീനി സുത്തേന വാ വാകേന വാ ദണ്ഡകേസു ബന്ധിത്വാ ഉപ്പലഹത്ഥകേ വാ പദുമഹത്ഥകേ വാ കരോന്തി, തം സബ്ബം പുരിമനയേനേവ ന വട്ടതി. സാമണേരേഹി ഉപ്പാടേത്വാ ഥലേ ഠപിതഉപ്പലാദീനി കാസാവേന ഭണ്ഡികമ്പി ബന്ധിതും ന വട്ടതി. തേസംയേവ പന വാകേന വാ ദണ്ഡകേന വാ ബന്ധിതും അംസഭണ്ഡികം വാ കാതും വട്ടതി. അംസഭണ്ഡികം നാമ ഖന്ധേ ഠപിതകാസാവസ്സ ഉഭോ അന്തേ ആഹരിത്വാ ഭണ്ഡികം കത്വാ തസ്മിം പസിബ്ബകേ വിയ പുപ്ഫാനി പക്ഖിപന്തി, അയം വുച്ചതി അംസഭണ്ഡികാ, ഏതം കാതും വട്ടതി. ദണ്ഡകേഹി പദുമിനിപണ്ണം വിജ്ഝിത്വാ ഉപ്പലാദീനി പണ്ണേന വേഠേത്വാ ഗണ്ഹന്തി, തത്രാപി പുപ്ഫാനം ഉപരി പദുമിനിപണ്ണമേവ ബന്ധിതും വട്ടതി, ഹേട്ഠാ ദണ്ഡകം പന ബന്ധിതും ന വട്ടതി.

പൂരിമം നാമ മാലാഗുണേ ച പുപ്ഫപടേ ച ദട്ഠബ്ബം. യോ ഹി മാലാഗുണേന ചേതിയം വാ ബോധിം വാ വേദികം വാ പരിക്ഖിപന്തോ പുന ആനേത്വാ പുരിമട്ഠാനം അതിക്കാമേതി, ഏത്താവതാ പൂരിമം നാമ ഹോതി, കോ പന വാദോ അനേകക്ഖത്തും പരിക്ഖിപന്തസ്സ. നാഗദന്തകന്തരേഹി പവേസേത്വാ ഹരന്തോ ഓലമ്ബകം കത്വാ പുന നാഗദന്തകം പരിക്ഖിപതി, ഏതമ്പി പൂരിമം നാമ. നാഗദന്തകേ പന പുപ്ഫവലയം പവേസേതും വട്ടതി. മാലാഗുണേഹി പുപ്ഫപടം കരോന്തി, തത്രാപി ഏകമേവ മാലാഗുണം ഹരിതും വട്ടതി. പുന പച്ചാഹരതോ പൂരിമമേവ ഹോതി. തം സബ്ബം പുരിമനയേനേവ ന വട്ടതി. മാലാഗുണേഹി പന ബഹൂഹിപി കതം പുപ്ഫദാമം ലഭിത്വാ ആസനമത്ഥകാദീസു ബന്ധിതും വട്ടതി. അതിദീഘം പന മാലാഗുണം ഏകവാരം ഹരിത്വാ പരിക്ഖിപിത്വാ പുന ഇതരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദാതും വട്ടതി, തേനപി തഥേവ കാതും വട്ടതി.

വായിമം നാമ പുപ്ഫജാലപുപ്ഫപടപുപ്ഫരൂപേസു ദട്ഠബ്ബം. ചേതിയേ പുപ്ഫജാലം കരോന്തസ്സ ഏകമേകമ്ഹി ജാലഛിദ്ദകേ ദുക്കടം. ഭിത്തിഛത്തബോധിത്ഥമ്ഭാദീസുപി ഏസേവ നയോ. പുപ്ഫപടം പന പരേഹി പൂരിതമ്പി വായിതും ന ലബ്ഭതി. ഗോപ്ഫിമപുപ്ഫേഹേവ ഹത്ഥിഅസ്സാദിരൂപകാനി കരോന്തി, താനിപി വായിമട്ഠാനേ തിട്ഠന്തി. പുരിമനയേനേവ സബ്ബം ന വട്ടതി. അഞ്ഞേഹി കതപരിച്ഛേദേ പന പുപ്ഫാനി ഠപേന്തേന ഹത്ഥിഅസ്സാദിരൂപകമ്പി കാതും വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന കളമ്ബകേന അഡ്ഢചന്ദകേന ച സദ്ധിം അട്ഠ പുപ്ഫവികതിയോ വുത്താ.

ന.ഖ. തത്ഥ **കളമ്ബകോതി** അഡ്ഢചന്ദകന്തരേ ഘടികദാമഓലമ്ബകോ വുത്തോ. **അഡ്ഢചന്ദകോതി** അഡ്ഢചന്ദാകാരേന മാലാഗുണപരിക്ഖേപോ. തദുഭയമ്പി പൂരിമേയേവ പവിട്ഠം. **കുരുന്ദിയം** പന "ദ്വേ തയോ മാലാഗുണേ ഏകതോ കത്വാ പുപ്ഫദാമകരണമ്പി വായിമംയേവാ"തി വുത്തം. തമ്പി ഇധ പൂരിമട്ഠാനേയേവ പവിട്ഠം. ന കേവലഞ്ച പുപ്ഫദാമമേവ, പിട്ഠമയദാമമ്പി ഗേണ്ഡുകപുപ്ഫദാമമ്പി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. ഖരപത്തദാമമ്പി സിക്ഖാപദസ്സ സാധാരണത്താ ഭിക്ഖൂനമ്പി ഭിക്ഖുനീനമ്പി നേവ കാതും, ന കാരാപേതും വട്ടതി, പൂജാനിമിത്തം പന കപ്പിയവചനം സബ്ബത്ഥ വത്തും വട്ടതി. പരിയായഓഭാസനിമിത്തകമ്മാനി വട്ടന്തിയേവ.

യോ ഹരിത്വാ വാ ഹരാപേത്വാ വാ പക്കോസിത്വാ വാ പക്കോസാപേത്വാ വാ സയം വാ ഉപഗതാനം യം കിഞ്ചി അത്തനോ സന്തകം പുപ്ഫം കുലസങ്ഗഹത്ഥായ ദേതി, തസ്സ ദുക്കടം, പരസന്തകം ദേതി, ദുക്കടമേവ. ഥേയ്യചിത്തേന ദേതി, ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. ഏസ നയോ സങ്ഘികേപി. അയം പന വിസേസോ - സേനാസനത്ഥായ നിയമിതം ഇസ്സരവതായ ദദതോ ഥുല്ലച്ചയന്തി.

൩൩. പുപ്ഫം നാമ കസ്സ ദാതും വട്ടതി, കസ്സ ന വട്ടതീതി? മാതാപിതൂനം താവ ഹരിത്വാപി ഹരാപേത്വാപി പക്കോസിത്വാപി പക്കോസാപേത്വാപി ദാതും വട്ടതി , സേസഞാതകാനം പക്കോസാപേത്വാവ. തഞ്ച ഖോ വത്ഥുപൂജനത്ഥായ, മണ്ഡനത്ഥായ പന സിവലിങ്ഗാദിപൂജനത്ഥായ വാ കസ്സചിപി ദാതും ന വട്ടതി. മാതാപിതൂനഞ്ച ഹരാപേന്തേന ഞാതിസാമണേരേഹേവ ഹരാപേതബ്ബം. ഇതരേ പന യദി സയമേവ ഇച്ഛന്തി, വട്ടതി. സമ്മതേന പുപ്ഫഭാജകേന പുപ്ഫഭാജനകാലേ സമ്പത്താനം സാമണേരാനം ഉപഡ്ഢഭാഗം ദാതും വട്ടതി. **കുരുന്ദിയം** പന "സമ്പത്തഗിഹീനം ഉപഡ്ഢഭാഗം", **മഹാപച്ചരിയം** "ചൂളകം ദാതും വട്ടതീ"തി വുത്തം. അസമ്മതേന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം. ആചരിയുപജ്ഝായേസു സഗാരവാ സാമണേരാ ബഹൂനി പുപ്ഫാനി ആഹരിത്വാ രാസിം കത്വാ ഠപേന്തി, ഥേരാ പാതോവ സമ്പത്താനം സദ്ധിവിഹാരികാദീനം ഉപാസകാദീനം വാ "ത്വം ഇദം ഗണ്ഹ, ത്വം ഇദം ഗണ്ഹാ"തി ദേന്തി, പുപ്ഫദാനം നാമ ന ഹോതി. "ചേതിയം പൂജേസ്സാമാ"തി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്താപി പൂജം കരോന്താപി തത്ഥ തത്ഥ സമ്പത്താനം ചേതിയപൂജനത്ഥായ ദേന്തി, ഏത്തമ്പി പുപ്ഫദാനം നാമ ന ഹോതി. ഉപാസകേ അക്കപുപ്ഫാദീഹി പൂജേന്തേ ദിസ്വാ "വിഹാരേ കണികാരപുപ്ഫാദീനി അത്ഥി, ഉപാസകാ താനി ഗഹേത്വാ പൂജേഥാ"തി വത്തുമ്പി വട്ടതി. ഭിക്ഖൂ പുപ്ഫപൂജം കത്വാ ദിവാതരം ഗാമം പവിട്ഠേ "കിം, ഭന്തേ, അതിദിവാ പവിട്ഠത്ഥാ"തി പുച്ഛന്തി, "വിഹാരേ പുപ്ഫാനി ബഹൂനി, പൂജം അകരിമ്ഹാ"തി വദന്തി. മനുസ്സാ "ബഹൂനി കിര വിഹാരേ പുപ്ഫാനീ"തി പുനദിവസേ പഹൂതം ഖാദനീയം ഭോജനീയം ഗഹേത്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ പുപ്ഫപൂജഞ്ച കരോന്തി ദാനഞ്ച ദേന്തി, വട്ടതി.

൩൪. മനുസ്സാ "മയം, ഭന്തേ, അസുകദിവസം നാമ പൂജേസ്സാമാ"തി പുപ്ഫവാരം യാചിത്വാ അനുഞ്ഞാതദിവസേ ആഗച്ഛന്തി, സാമണേരേഹി ച പഗേവ പുപ്ഫാനി ഓചിനിത്വാ ഠപിതാനി ഹോന്തി, തേ രുക്ഖേസു പുപ്ഫാനി അപസ്സന്താ "കുഹിം, ഭന്തേ, പുപ്ഫാനീ"തി വദന്തി, സാമണേരേഹി ഓചിനിത്വാ ഠപിതാനി, തുമ്ഹേ പന പൂജേത്വാ ഗച്ഛഥ, സങ്ഘോ അഞ്ഞം ദിവസം പൂജേസ്സതീതി. തേ പൂജേത്വാ ദാനം ദത്വാ ഗച്ഛന്തി, വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന **കുരുന്ദിയഞ്ച** "ഥേരാ സാമണേരേഹി ദാപേതും ന ലഭന്തി, സചേ സയമേവ താനി പുപ്ഫാനി തേസം ദേന്തി, വട്ടതി. ഥേരേഹി പന 'സാമണേരേഹി ഓചിനിത്വാ ഠപിതാനീ'തി ഏത്തകമേവ വത്തബ്ബ"ന്തി വുത്തം. സചേ പന പുപ്ഫവാരം യാചിത്വാ അനോചിതേസു പുപ്ഫേസു യാഗുഭത്താദീനി ആദായ ആഗന്ത്വാ സാമണേരേ "ഓചിനിത്വാ ദേഥാ"തി വദന്തി, ഞാതിസാമണേരാനംയേവ ഓചിനിത്വാ ദാതും വട്ടതി. അഞ്ഞാതകേ ഉക്ഖിപിത്വാ രുക്ഖസാഖായ ഠപേന്തി, ന ഓരോഹിത്വാ പലായിതബ്ബം, ഓചിനിത്വാ ദാതും വട്ടതി . സചേ പന കോചി ധമ്മകഥികോ "ബഹൂനി ഉപാസകാ വിഹാരേ പുപ്ഫാനി, യാഗുഭത്താദീനി ആദായ ഗന്ത്വാ

പുപ്ഫപൂജം കരോഥാ”തി വദതി, തസ്സേവ ന കപ്പതീതി **മഹാപച്ചരിയഞ്ച കുരുന്ദിയഞ്ച** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന “ഏതം അകപ്പിയം ന വട്ടതീ”തി അവിസേസേന വുത്തം.

൩൭. ഫലമ്പി അത്തനോ സന്തകം വുത്തനയേനേവ മാതാപിതൂനഞ്ച സേസഞാതീനഞ്ച ദാതും വട്ടതി. കുലസങ്ഗഹത്ഥായ പന ദേന്തസ്സ വുത്തനയേനേവ അത്തനോ സന്തകേ പരസന്തകേ സങ്ഘികേ സേനാസനത്ഥായ നിയമിതേ ച ദുക്കടാദീനി വേദിതബ്ബാനി. അത്തനോ സന്തകംയേവ ഗിലാനമനുസ്സാനം വാ സമ്പത്തഇസ്സരാനം വാ ഖീണപരിബ്ബയാനം വാ ദാതും വട്ടതി, ഫലദാനം ന ഹോതി. ഫലഭാജകേനപി സമ്മതേന സങ്ഘസ്സ ഫലഭാജനകാലേ സമ്പത്തമനുസ്സാനം ഉപഡ്ഢഭാഗം ദാതും വട്ടതി, അസമ്മതേന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം. സങ്ഘാരാമേപി ഫലപരിച്ഛേദേന വാ രുക്ഖപരിച്ഛേദേന വാ കതികാ കാതബ്ബാ “തതോ ഗിലാനമനുസ്സാനം വാ അഞ്ഞേസം വാ ഫലം യാചന്താനം യഥാപരിച്ഛേദേന ചത്താരി പഞ്ച ഫലാനി ദാതബ്ബാനി, രുക്ഖാ വാ ദസ്സേതബ്ബാ ‘ഇതോ ഗഹേതും ലബ്ഭതീ’”തി. “ഇധ ഫലാനി സുന്ദരാനി, ഇതോ ഗണ്ഹഥാ”തി ഏവം പന ന വത്തബ്ബം. അത്തനോ സന്തകം സിരീസചുണ്ണം വാ അഞ്ഞം വാ യം കിഞ്ചി കസാവം കുലസങ്ഗഹത്ഥായ ദേതി, ദുക്കടം. പരസന്തകാദീസുപി വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. അയം പന വിസേസോ - സങ്ഘസ്സ രക്ഖിതഗോപിതാപി രുക്ഖഛല്ലി ഗരുഭണ്ഡമേവാതി. മത്തികദന്തകട്ഠവേളുപണ്ണേസുപി ഗരുഭണ്ഡൂപഗം ഞത്വാ ചുണ്ണേ വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

൩൮. **ജങ്ഘപേസനിയ**ന്തി ഗിഹീനം ദൂതേയ്യം സാസനഹരണകമ്മം വുച്ചതി, തം ന കാതബ്ബം. ഗിഹീനഞ്ഹി സാസനം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ പദേ പദേ ദുക്കടം. തം കമ്മം നിസ്സായ ലദ്ധഭോജനം ഭുഞ്ജന്തസ്സപി അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ ദുക്കടം. പഠമം സാസനം അഗ്ഗഹേത്വാപി പച്ഛാ “അയം ദാനി സോ ഗാമോ, ഹന്ദ നം സാസനം ആരോചേമീ”തി മഗ്ഗാ ഓക്കമന്തസ്സപി പദേ പദേ ദുക്കടം. സാസനം ആരോചേത്വാ ലദ്ധഭോജനം ഭുഞ്ജതോ പുരിമനയേനേവ ദുക്കടം. സാസനം അഗ്ഗഹേത്വാ ആഗതേന പന “ഭന്തേ, തസ്മിം ഗാമേ ഇത്ഥന്നാമസ്സ കാ പവത്തീ”തി പുച്ഛിയമാനേന കഥേതും വട്ടതി, പുച്ഛിതപഞ്ഹേ ദോസോ നത്ഥി. പഞ്ചന്നം പന സഹധമ്മികാനം മാതാപിതൂനം പണ്ഡുപലാസസ്സ അത്തനോ വേയ്യാവച്ചകരസ്സ സാസനം ഹരിതും വട്ടതി, ഗിഹീനഞ്ച കപ്പിയസാസനം, തസ്മാ “മമ വചനേന ഭഗവതോ പാദേ വന്ദഥാ”തി വാ “ചേതിയം പടിമം ബോധിം സങ്ഘത്ഥേരം വന്ദഥാ”തി വാ “ചേതിയേ ഗന്ധപൂജം കരോഥാ”തി വാ “പുപ്ഫപൂജം കരോഥാ”തി വാ “ഭിക്ഖൂ സന്നിപാതേഥ, ദാനം ദസ്സാമ, ധമ്മം ദേസാപയിസ്സാമാ”തി വാ ഈദിസേസു സാസനേസു കുക്കുച്ചം ന കാതബ്ബം. കപ്പിയസാസനാനി ഹി ഏതാനി, ന ഗിഹീനം ഗിഹികമ്മപടിസംയുത്താനീതി. ഇമേഹി പന അട്ഠഹി കുലദൂസകകമ്മേഹി ഉപ്പന്നപച്ചയാ പഞ്ചന്നമ്പി സഹധമ്മികാനം ന കപ്പന്തി. അഭൂതാരോചനരൂപിയസംവോഹാരേഹി ഉപ്പന്നപച്ചയസദിസാവ ഹോന്തി.

പബ്ബാജനീയകമ്മകതോ പന യസ്മിം ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ കുലദൂസകകമ്മം കതം, യസ്മിഞ്ച വിഹാരേ വസതി, നേവ തസ്മിം ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ ചരിതും ലഭതി, ന വിഹാരേ വസിതും. പടിപ്പസ്സദ്ധകമ്മേനപി ച തേന യേസു കുലേസു പുബ്ബേ കുലദൂസകകമ്മം കതം, തതോ ഉപ്പന്നപച്ചയാ

ന ഗഹേതബ്ബോ, ആസവക്ഖയപത്തേനപി ന ഗഹേതബ്ബോ, അകപ്പിയാവ ഹോന്തി. ''കസ്മാ ന ഗണ്ഹഥാ''തി പുച്ഛിതേന ''പുബ്ബേ ഏവം കതത്താ''തി വുത്തേ സചേ വദന്തി ''ന മയം തേന കാരണേന ദേമ, ഇദാനി സീലവന്തതായ ദേമാ''തി, ഗഹേതബ്ബോ. പകതിയാ ദാനട്ഠാനേയേവ കുലദൂസകകമ്മം കതം ഹോതി, തതോ പകതിദാനമേവ ഗഹേതും വട്ടതി. യം വഡ്ഢേത്വാ ദേന്തി, തം ന വട്ടതി. യസ്മാ ച പുച്ഛിതപഞ്ഹേ ദോസോ നത്ഥി, തസ്മാ അഞ്ഞമ്പി ഭിക്ഖും പുബ്ബണ്ഹേ വാ സായന്ഹേ വാ അന്തരഘരം പവിട്ഠം കോചി പുച്ഛേയ്യ ''കസ്മാ, ഭന്തേ, ചരഥാ''തി. യേനത്ഥേന ചരതി, തം ആചിക്ഖിത്വാ ''ലദ്ധം ന ലദ്ധ''ന്തി വുത്തേ സചേ ന ലദ്ധം, ''ന ലദ്ധ''ന്തി വത്വാ യം സോ ദേതി, തം ഗഹേതും വട്ടതി.

൩൭. ''ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ അരഞ്ഞേ വത്ഥബ്ബം, യോ വസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം…പേ॰… ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ ചങ്കമിതബ്ബം…പേ॰… ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ ഠാതബ്ബം…പേ॰… ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ നിസീദിതബ്ബം…പേ॰… ന ച, ഭിക്ഖവേ, പണിധായ സേയ്യാ കപ്പേതബ്ബാ, യോ കപ്പേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (പാരാ॰ ൨൨൩ ആദയോ) വുത്തത്താ ''ഏവം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൨൨൩) അരഞ്ഞേ വസന്തം മം ജനോ അരഹത്തേ വാ സേക്ഖഭൂമിയം വാ സമ്ഭാവേസ്സതി, തതോ ലോകസ്സ സക്കതോ ഭവിസ്സാമി ഗരുകതോ മാനിതോ പൂജിതോ''തി ഏവം പത്ഥനം കത്വാ അരഞ്ഞേ ന വസിതബ്ബം. ഏവം പണിധായ ''അരഞ്ഞേ വസിസ്സാമീ''തി ഗച്ഛന്തസ്സ പദവാരേ പദവാരേ ദുക്കടം, തഥാ അരഞ്ഞേ കുടികരണചങ്കമനനിസീദനനിവാസനപാരുപനാദീസു സബ്ബകിച്ചേസു പയോഗേ പയോഗേ ദുക്കടം, തസ്മാ ഏവം അരഞ്ഞേ ന വസിതബ്ബം. ഏവം വസന്തോ ഹി സമ്ഭാവനം ലഭതു വാ മാ വാ, ദുക്കടം ആപജ്ജതി. യോ പന സമാദിന്നധുതങ്ഗോ ''ധുതങ്ഗം രക്ഖിസ്സാമീ''തി വാ ''ഗാമന്തേ മേ വസതോ ചിത്തം വിക്ഖിപതി, അരഞ്ഞം സപ്പായ''ന്തി ചിന്തേത്വാ വാ ''അദ്ധാ അരഞ്ഞേ തിണ്ണം വിവേകാനം അഞ്ഞതരം പാപുണിസ്സാമീ''തി വാ ''അരഞ്ഞം പവിസിത്വാ അരഹത്തം അപാപുണിത്വാ ന നിക്ഖമിസ്സാമീ''തി വാ ''അരഞ്ഞവാസോ നാമ ഭഗവതാ പസത്ഥോ, മയി ച അരഞ്ഞേ വസന്തേ ബഹൂ സബ്രഹ്മചാരീ ഗാമന്തം ഹിത്വാ ആരഞ്ഞകാ ഭവിസ്സന്തീ''തി വാ ഏവം അനവജ്ജവാസം വസിതുകാമോ ഹോതി, തേനേവ വസിതബ്ബം. പിണ്ഡായ ചരന്തസ്സപി ''അഭിക്കന്താദീനി സണ്ഠപേത്വാ പിണ്ഡായ ചരിസ്സാമീ''തി നിവാസനപാരുപനകിച്ചതോ പഭുതി യാവ ഭോജനപരിയോസാനം, താവ പയോഗേ പയോഗേ ദുക്കടം, സമ്ഭാവനം ലഭതു വാ മാ വാ, ദുക്കടമേവ. ഖന്ധകവത്തസേഖിയവത്തപരിപൂരണത്ഥം പന സബ്രഹ്മചാരീനം ദിട്ഠാനുഗതിആപജ്ജനത്ഥം വാ പാസാദികേഹി അഭിക്കമപടിക്കമാദീഹി പിണ്ഡായ പവിസന്തോ അനുപവജ്ജോ വിഞ്ഞൂനം. ചങ്കമനാദീസുപി ഏസേവ നയോ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കുലസങ്ഗഹവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

ൻ. മച്ഛമംസവിനിച്ഛയകഥാ

൨൮. മച്ഛമംസേസു പന മച്ഛഗ്ഗഹണേന സബ്ബമ്പി ജലജം വുത്തം. തത്ഥ അകപ്പിയം നാമ നത്ഥി. മംസേസു പന മനുസ്സഹത്ഥിഅസ്സസുനഖഅഹിസീഹബ്യഗ്ഘദീപിഅച്ഛതരച്ഛാനം വസേന ദസ മംസാനി അകപ്പിയാനി. തത്ഥ മനുസ്സമംസേ ഥുല്ലച്ചയം, സേസേസു ദുക്കടം. ഇതി ഇമേസം മനുസ്സാദീനം ദസന്നം മംസമ്പി അട്ഠിപി ലോഹിതമ്പി ചമ്മമ്പി ലോമമ്പി സബ്ബം ന വട്ടതി. വസാസു പന ഏകാ മനുസ്സവസാവ ന വട്ടതി. ഖീരാദീസു അകപ്പിയം നാമ നത്ഥി. ഇമേസു പന അകപ്പിയമംസേസു അട്ഠിആദീസു വാ യം കിഞ്ചി ഞത്വാ വാ അഞത്വാ വാ ഖാദന്തസ്സ ആപത്തിയേവ. യദാ ജാനാതി, തദാ ദേസേതബ്ബാ. "അപുച്ഛിത്വാവ ഖാദിസ്സാമീ"തി ഗണ്ഹതോ പടിഗ്ഗഹണേപി ദുക്കടം, "പുച്ഛിത്വാ ഖാദിസ്സാമീ"തി ഗണ്ഹതോ അനാപത്തി. ഉദ്ദിസ്സകതം പന ജാനിത്വാ ഖാദന്തസ്സേവ ആപത്തി, പച്ഛാ ജാനന്തോ ആപത്തിയാ ന കാരേതബ്ബോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൮൧).

തത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൪൧൯) **ഉദ്ദിസ്സകതം** നാമ ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ വധിത്വാ സമ്പാദിതം മച്ഛമംസം. ഉഭയമ്പി ഹി ഉദ്ദിസ്സകതം ന വട്ടതി. തമ്പി അദിട്ഠം അസുതം അപരിസങ്കിതം വട്ടതി. തികോടിപരിസുദ്ധഞ്ഹി മച്ഛമംസം ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതം അദിട്ഠം അസുതം അപരിസങ്കിതം. തത്ഥ **അദിട്ഠം** നാമ ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ മിഗമച്ഛേ വധിത്വാ ഗയ്ഹമാനം അദിട്ഠം. **അസുതം** നാമ ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ മിഗമച്ഛേ വധിത്വാ ഗഹിതന്തി അസുതം. **അപരിസങ്കിതം** പന ദിട്ഠപരിസങ്കിതം സുതപരിസങ്കിതം തദുഭയവിനിമുത്തപരിസങ്കിതഞ്ച ഞത്വാ തബ്ബിപക്ഖതോ ജാനിതബ്ബം. കഥം? ഇധ ഭിക്ഖൂ പസ്സന്തി മനുസ്സേ ജാലവാഗുരാദിഹത്ഥേ ഗാമതോ വാ നിക്ഖമന്തേ അരഞ്ഞേ വാ വിചരന്തേ. ദുതിയദിവസേ ച നേസം തം ഗാമം പിണ്ഡായ പവിട്ഠാനം സമച്ഛമംസം പിണ്ഡപാതം അഭിഹരന്തി. തേ തേന ദിട്ഠേന പരിസങ്കന്തി "ഭിക്ഖൂനം നു ഖോ അത്ഥായ കത"ന്തി, ഇദം **ദിട്ഠപരിസങ്കിതം,** ഏതം ഗഹേതും ന വട്ടതി. യം ഏവം അപരിസങ്കിതം, തം വട്ടതി. സചേ പന തേ മനുസ്സാ "കസ്മാ, ഭന്തേ, ന ഗണ്ഹഥാ"തി പുച്ഛിത്വാ തമത്ഥം സുത്വാ "നയിദം, ഭന്തേ, ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ കതം, അമ്ഹേഹി അത്തനോ അത്ഥായ വാ രാജയുത്താദീനം വാ അത്ഥായ കത"ന്തി വദന്തി, കപ്പതി.

ന ഹേവ ഖോ ഭിക്ഖൂ പസ്സന്തി, അപിച ഖോ സുണന്തി "മനുസ്സാ കിര ജാലവാഗുരാദിഹത്ഥാ ഗാമതോ വാ നിക്ഖമന്തി, അരഞ്ഞേ വാ വിചരന്തീ"തി. ദുതിയദിവസേ ച തേസം തം ഗാമം പിണ്ഡായ പവിട്ഠാനം സമച്ഛമംസം പിണ്ഡപാതം അഭിഹരന്തി. തേ തേന സുതേന പരിസങ്കന്തി "ഭിക്ഖൂനം നു ഖോ അത്ഥായ കത"ന്തി, ഇദം **സുതപരിസങ്കിതം** നാമ, ഏതം ഗഹേതും ന വട്ടതി. യം ഏവം അപരിസങ്കിതം, തം വട്ടതി. സചേ പന തേ മനുസ്സാ "കസ്മാ, ഭന്തേ, ന ഗണ്ഹഥാ"തി പുച്ഛിത്വാ തമത്ഥം സുത്വാ "നയിദം, ഭന്തേ, ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ കതം, അമ്ഹേഹി അത്തനോ അത്ഥായ വാ രാജയുത്താദീനം വാ അത്ഥായ കത"ന്തി വദന്തി, കപ്പതി.

ന ഹേവ ഖോ പന ഭിക്ഖൂ പസ്സന്തി ന സുണന്തി, അപിച ഖോ തേസം തം ഗാമം പിണ്ഡായ പവിട്ഠാനം പത്തം ഗഹേത്വാ സമച്ഛമംസം പിണ്ഡപാതം

അഭിസങ്ഖരിത്വാ അഭിഹരന്തി. തേ പരിസങ്കന്തി ‘‘ഭിക്ഖൂനം നു ഖോ അത്ഥായ കത’’ന്തി, ഇദം **തദുഭയവിനിമുത്തപരിസങ്കിതം** നാമ, ഏതമ്പി ഗഹേതും ന വട്ടതി. യം ഏവം അപരിസങ്കിതം, തം വട്ടതി. സചേ പന തേ മനുസ്സാ ‘‘കസ്മാ, ഭന്തേ, ന ഗണ്ഹഥാ’’തി പുച്ഛിത്വാ തമത്ഥം സുത്വാ ‘‘നയിദം, ഭന്തേ, ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ കതം, അമ്ഹേഹി അത്തനോ അത്ഥായ വാ രാജയുത്താദീനം വാ അത്ഥായ കതം, പവത്തമംസം വാ കപ്പിയമേവ ലഭിത്വാ ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ സമ്പാദിത’’ന്തി വദന്തി, കപ്പതി. മതാനം പേതകിച്ചത്ഥായ മങ്ഗലാദീനം വാ അത്ഥായ കതേപി ഏസേവ നയോ. യം യഞ്ഹി ഭിക്ഖൂനംയേവ അത്ഥായ അകതം, യത്ഥ ച നിബ്ബേമതികോ ഹോതി, തം സബ്ബം കപ്പതി.

൩൯. സചേ പന ഏകസ്മിം വിഹാരേ ഭിക്ഖൂനം ഉദ്ദിസ്സകതം ഹോതി, തേ ച അത്തനോ അത്ഥായ കതഭാവം ന ജാനന്തി, അഞ്ഞേ ജാനന്തി. യേ ജാനന്തി, തേസം ന വട്ടതി, ഇതരേസം പന വട്ടതി. അഞ്ഞേ ന ജാനന്തി, തേയേവ ജാനന്തി, തേസംയേവ ന വട്ടതി, അഞ്ഞേസം വട്ടതി. തേപി ‘‘അമ്ഹാകം അത്ഥായ കത’’ന്തി ജാനന്തി, അഞ്ഞേപി ‘‘ഏതേസം അത്ഥായ കത’’ന്തി ജാനന്തി, സബ്ബേസമ്പി ന വട്ടതി. സബ്ബേ ന ജാനന്തി, സബ്ബേസമ്പി വട്ടതി. പഞ്ചസു ഹി സഹധമ്മികേസു യസ്സ വാ തസ്സ വാ അത്ഥായ ഉദ്ദിസ്സകതം സബ്ബേസം ന കപ്പതി.

സചേ പന കോചി ഏകം ഭിക്ഖും ഉദ്ദിസ്സ പാണം വധിത്വാ തസ്സ പത്തം പൂരേത്വാ ദേതി, സോ ച അത്തനോ അത്ഥായ കതഭാവം ജാനംയേവ ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേതി, സോ തം തസ്സ സദ്ധായ പരിഭുഞ്ജതി, കസ്സ ആപത്തീതി? ദ്വിന്നമ്പി അനാപത്തി. യഞ്ഹി ഉദ്ദിസ്സ കതം, തസ്സ അഭുത്തതായ അനാപത്തി, ഇതരസ്സ അജാനനതായ. കപ്പിയമംസസ്സ ഹി പടിഗ്ഗഹണേ ആപത്തി നത്ഥി, ഉദ്ദിസ്സകതഞ്ച അജാനിത്വാ ഭുത്തസ്സ പച്ഛാ ഞത്വാ ആപത്തിദേസനാകിച്ചം നാമ നത്ഥി. അകപ്പിയമംസം പന അജാനിത്വാ ഭുത്തേന പച്ഛാ ഞത്വാപി ആപത്തി ദേസേതബ്ബാ. ഉദ്ദിസ്സകതഞ്ഹി ഞത്വാ ഭുഞ്ജതോവ ആപത്തി, അകപ്പിയമംസം അജാനിത്വാ ഭുഞ്ജന്തസ്സപി ആപത്തിയേവ, തസ്മാ ആപത്തിഭീരുകേന രൂപം സല്ലക്ഖേന്തേനപി പുച്ഛിത്വാവ മംസം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. പരിഭോഗകാലേ ‘‘പുച്ഛിത്വാ പരിഭുഞ്ജിസ്സാമീ’’തി വാ ഗഹേത്വാ പുച്ഛിത്വാവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. കസ്മാ? ദുവിഞ്ഞേയ്യത്താ. അച്ഛമംസമ്പി ഹി സൂകരമംസസദിസം ഹോതി, ദീപിമംസാദീനി ച മിഗമംസാദിസദിസാനി, തസ്മാ പുച്ഛിത്വാ ഗഹണമേവ വത്തന്തി വദന്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

മച്ഛമംസവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൭. അനാമാസവിനിച്ഛയകഥാ

൪൦. അനാമാസന്തി ന പരാമസിതബ്ബം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൨൮൧) - യസ്മാ മാതാ വാ ഹോതു ധീതാ വാ ഭഗിനീ വാ, ഇത്ഥീ നാമ സബ്ബാപി ബ്രഹ്മചരിയസ്സ പാരിബന്ധികാവ അനാമാസാ ച, തസ്മാ "അയം മേ മാതാ, അയം മേ ധീതാ, അയം മേ ഭഗിനീ"തി ഗേഹസ്സിതപേമേന ആമസതോപി ദുക്കടമേവ വുത്തം. ഇമം പന ഭഗവതോ ആണം അനുസ്സരന്തേന സചേപി നദീസോതേന വുയ്ഹമാനം മാതരം പസ്സതി, നേവ ഹത്ഥേന പരാമസിതബ്ബാ, പണ്ഡിതേന പന ഭിക്ഖുനാ നാവാ വാ ഫലകം വാ കദലിക്ഖന്ധോ വാ ദാരുക്ഖന്ധോ വാ ഉപസംഹരിതബ്ബോ. തസ്മിം അസതി കാസാവമ്പി ഉപസംഹരിത്വാ പുരതോ ഠപേതബ്ബം, "എത്ഥ ഗണ്ഹാഹീ"തി പന ന വത്തബ്ബാ. ഗഹിതേ "പരിക്ഖാരം കഡ്ഢാമീ"തി കഡ്ഢന്തേന ഗന്തബ്ബം. സചേ പന ഭായതി, പുരതോ പുരതോ ഗന്ത്വാ "മാ ഭായീ"തി സമസ്സാസേതബ്ബാ. സചേ ഭായമാനാ പുത്തസ്സ സഹസാ ഖന്ധേ വാ അഭിരുഹതി, ഹത്ഥേ വാ ഗണ്ഹാതി, ന "അപേഹി മഹല്ലികേ"തി നിദ്ധുനിതബ്ബാ, ഥലം പാപേതബ്ബാ. കദ്ദമേ ലഗ്ഗായപി കൂപേ പതിതായപി ഏസേവ നയോ. തത്രാപി ഹി യോത്തം വാ വത്ഥം വാ പക്ഖിപിത്വാ ഹത്ഥേന ഗഹിതഭാവം ഞത്വാ ഉദ്ധരിതബ്ബാ, ന ത്വേവ ആമസിതബ്ബാ.

ന കേവലഞ്ച മാതുഗാമസ്സ സരീരമേവ അനാമാസം, നിവാസനപാരുപനമ്പി ആഭരണഭണ്ഡമ്പി അന്തമസോ തിണണ്ഡുപകം വാ താലപണ്ണമുദ്ദികം വാ ഉപാദായ അനാമാസമേവ. തഞ്ച ഖോ നിവാസനപാവുരണം പിളന്ധനത്ഥായ ഠപിതമേവ. സചേ പന നിവാസനം വാ പാരുപനം വാ പരിവത്തേത്വാ ചീവരത്ഥായ പാദമൂലേ ഠപേതി, വട്ടതി. ആഭരണഭണ്ഡേസു പന സീസപസാധനദന്തസൂചിആദികപ്പിയഭണ്ഡം "ഇമം, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം ദേമ, ഗണ്ഹഥാ"തി ദീയമാനം സിപാടികാസൂചിആദിഉപകരണത്ഥായ ഗഹേതബ്ബം. സുവണ്ണരജതമുത്താദിമയം പന അനാമാസമേവ, ദീയമാനമ്പി ന ഗഹേതബ്ബം. ന കേവലഞ്ച ഏതാസം സരീരൂപഗമേവ അനാമാസം, ഇത്ഥിസണ്ഠാനേന കതം കട്ഠരൂപമ്പി ദന്തരൂപമ്പി അയരൂപമ്പി ലോഹരൂപമ്പി തിപുരൂപമ്പി പോത്ഥകരൂപമ്പി സബ്ബരതനരൂപമ്പി അന്തമസോ പിട്ഠമയരൂപമ്പി അനാമാസമേവ. പരിഭോഗത്ഥായ പന "ഇദം തുമ്ഹാകം ഹോതൂ"തി ലഭിത്വാ ഠപേത്വാ സബ്ബരതനമയം അവസേസം ഭിന്ദിത്വാ ഉപകരണാരഹം ഉപകരണേ, പരിഭോഗാരഹം പരിഭോഗേ ഉപനേതും വട്ടതി.

൪൧. യഥാ ച ഇത്ഥിരൂപകം, ഏവം സത്തവിധം ധഞ്ഞമ്പി അനാമാസമേവ. തസ്മാ ഖേത്തമജ്ഝേന ഗച്ഛന്തേന തത്ഥജാതകമ്പി ധഞ്ഞഫലം ന ആമസന്തേന ഗന്തബ്ബം. സചേ ഘരദ്വാരേ വാ അന്തരാമഗ്ഗേ വാ ധഞ്ഞം പസാരിതം ഹോതി, പസ്സേന ച മഗ്ഗോ അത്ഥി, ന മദ്ദന്തേന ഗന്തബ്ബം. ഗമനമഗ്ഗേ അസതി മഗ്ഗം അധിട്ഠായ ഗന്തബ്ബം. അന്തരഘരേ ധഞ്ഞസ്സ ഉപരി ആസനം പഞ്ഞപേത്വാ ദേന്തി, നിസീദിതും വട്ടതി. കേചി ആസനസാലായ ധഞ്ഞം ആകിരന്തി, സചേ സക്കാ ഹോതി ഹരാപേതും, ഹരാപേതബ്ബം. നോ ചേ, ഏകമന്തം ധഞ്ഞം അമദ്ദന്തേന പീഠകം പഞ്ഞപേത്വാ നിസീദിതബ്ബം. സചേ ഓകാസോ ന ഹോതി, മനുസ്സാ ധഞ്ഞമജ്ഝേയേവ പഞ്ഞപേത്വാ ദേന്തി, നിസീദിതബ്ബം. തത്ഥജാതകാനി മുഗ്ഗമാസാദീനി അപരണ്ണാനിപി താലപനസാദീനി വാ ഫലാനി കീളന്തേന ന ആമസിതബ്ബാനി. മനുസ്സേഹി രാസികതേസുപി ഏസേവ നയോ. അരഞ്ഞേ പന

രുക്ഖതോ പതിതാനി ഫലാനി "അനുപസമ്പന്നാനം ദസ്സാമീ"തി ഗണ്ഹിതും വട്ടതി.

൪൨. മുത്താ മണി വേളുരിയോ സങ്ഖോ സിലാ പവാളം രജതം ജാതരൂപം ലോഹിതങ്കോ മസാരഗല്ലന്തി ഇമേസു ദസസു രതനേസു **മുത്താ** അധോതാ അവിദ്ധാ യഥാജാതാവ ആമസിതും വട്ടതി, സേസാ അനാമാസാതി വദന്തി, തം ന ഗഹേതബ്ബം. **മഹാപച്ചരിയം** പന "മുത്താ ധോതാപി അധോതാപി അനാമാസാ, ഭണ്ഡമൂലത്ഥായ ച സമ്പടിച്ഛിതും ന വട്ടതി, കുട്ഠരോഗസ്സ ഭേസജ്ജത്ഥായ പന വട്ടതീ"തി വുത്തം, തം യുത്തം. അന്തമസോ ജാതിഫലികം ഉപാദായ സബ്ബോപി നീലപീതാദിവണ്ണഭേദോ **മണി** ധോതവിദ്ധവട്ടിതോ അനാമാസോ, യഥാജാതോ പന ആകരമുത്തോ പത്താദിഭണ്ഡമൂലത്ഥം സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതീതി വുത്തം, തമ്പി **മഹാപച്ചരിയം** പടിക്ഖിത്തം. പചിത്വാ കതോ കാചമണിയേവേകോ വട്ടതീതി വുത്തം. **വേളുരിയേ**പി മണിസദിസോവ വിനിച്ഛയോ.

സങ്ഖോ ധമനസങ്ഖോ ച ധോതവിദ്ധോ ച രതനമിസ്സോ അനാമാസോ, പാനീയസങ്ഖോ ധോതോപി അധോതോപി ആമാസോവ. സേസഞ്ച അഞ്ജനാദിഭേസജ്ജത്ഥായപി ഭണ്ഡമൂലത്ഥായപി സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. **സിലാ** ധോതവിദ്ധാ രതനസംയുത്താ മുഗ്ഗവണ്ണാവ അനാമാസാ, സേസാ സത്ഥകനിസാനാദിഅത്ഥായ ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. എത്ഥ ച **രതനസംയുത്താ**തി സുവണ്ണേന സദ്ധിം യോജേത്വാ പചിത്വാ കതാതി വദന്തി. **പവാളം** ധോതവിദ്ധം അനാമാസം, സേസം ആമാസഞ്ച ഭണ്ഡമൂലത്ഥഞ്ച സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതീതി വദന്തി, തം ന ഗഹേതബ്ബം . **മഹാപച്ചരിയം** പന "ധോതമ്പി അധോതമ്പി സബ്ബം അനാമാസഞ്ച ന ച സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതീ"തി വുത്തം, തം യുത്തം.

രജതഞ്ച ജാതരൂപഞ്ച കതഭണ്ഡമ്പി അകതഭണ്ഡമ്പി സബ്ബേന സബ്ബം ബീജതോ പട്ഠായ അനാമാസഞ്ച അസമ്പടിച്ഛനീയഞ്ച. ഉത്തരരാജപുത്തോ കിര സുവണ്ണചേതിയം കാരാപേത്വാ മഹാപദുമത്ഥേരസ്സ പേസേസി. ഥേരോ "ന കപ്പതീ"തി പടിക്ഖിപി. ചേതിയഘരേ സുവണ്ണപദുമസുവണ്ണബുബ്ബുളകാദീനി ഹോന്തി, എതാനിപി അനാമാസാനി. ചേതിയഘരഗോപകാ പന രൂപിയഛഡ്ഡകട്ഠാനേ ഠിതാ , തസ്മാ തേസം കേളാപയിതും വട്ടതീതി വുത്തം. **കുരുന്ദിയം** പന തമ്പി പടിക്ഖിത്തം, സുവണ്ണചേതിയേ കചവരമേവ ഹരിതും വട്ടതീതി എത്തകമേവ അനുഞ്ഞാതം. ആരകൂടലോഹമ്പി ജാതരൂപഗതികമേവ അനാമാസന്തി സബ്ബട്ഠകഥാസു വുത്തം. സേനാസനപരിഭോഗേ പന സബ്ബോപി കപ്പിയോ, തസ്മാ ജാതരൂപരജതമയാ സബ്ബേപി സേനാസനപരിക്ഖാരാ ആമാസാ, ഭിക്ഖൂനം ധമ്മവിനയവണ്ണനട്ഠാനേ രതനമണ്ഡപേ കരോന്തി ഫലികത്ഥമ്ഭേ രതനദാമപടിമണ്ഡിതേ, തത്ഥ സബ്ബൂപകരണാനി ഭിക്ഖൂനം പടിജഗ്ഗിതും വട്ടന്തി. **ലോഹിതങ്കമസാരഗല്ലാ** ധോതവിദ്ധാ അനാമാസാ, ഇതരേ ആമാസാ, ഭണ്ഡമൂലത്ഥായ ച സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതീതി വുത്തം. **മഹാപച്ചരിയം** പന "ധോതാപി അധോതാപി സബ്ബസോ അനാമാസാ, ന ച സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടന്തീ"തി പടിക്ഖിത്തം.

൪൩. സബ്ബം **ആവുധ**ഭണ്ഡം അനാമാസം, ഭണ്ഡമൂലത്ഥായ ദീയമാനമ്പി ന സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. സത്ഥവണിജ്ജാ നാമ ന വട്ടതി. സുദ്ധധനുദണ്ഡോപി ധനുജിയാപി പതോദോപി തോമരോപി അങ്കുസോപി അന്തമസോ വാസിഫരസുആദീനിപി ആവുധസങ്ഖേപേന കതാനി അനാമാസാനി. സചേ

കേനചി വിഹാരേ സത്തി വാ തോമരോ വാ ഠപിതോ ഹോതി, വിഹാരം ജഗ്ഗന്തേന ''ഹരന്തൂ''തി സാമികാനം പേസേതബ്ബം. സചേ ന ഹരന്തി, തം അചാലേന്തേന വിഹാരോ പടിജഗ്ഗിതബ്ബോ. യുദ്ധഭൂമിയം പന പതിതം അസിം വാ സത്തിം വാ തോമരം വാ ദിസ്വാ പാസാണേന വാ കേനചി വാ അസിം ഭിന്ദിത്വാ സത്ഥകത്ഥായ ഗഹേതും വട്ടതി. ഇതരാനിപി വിയോജേത്വാ കിഞ്ചി സത്ഥകത്ഥായ, കിഞ്ചി കത്തരദണ്ഡാദിഅത്ഥായ ഗഹേതും വട്ടതി. ''ഇദം ഗണ്ഹഥാ''തി ദീയമാനം പന വിനാസേത്വാ ''കപ്പിയഭണ്ഡം കരിസ്സാമീ''തി സബ്ബമ്പി സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി.

മച്ഛജാലപക്ഖിജാലാദീനിപി ഫലകജാലികാദീനിപി സരപരിത്താണാനിപി സബ്ബാനി അനാമാസാനി, പരിഭോഗത്ഥായ ലബ്ഭമാനേസു പന ജാലം താവ ''ആസനസ്സ വാ ചേതിയസ്സ വാ ഉപരി ബന്ധിസ്സാമി, ഛത്തം വാ വേഠേസ്സാമീ''തി ഗഹേതും വട്ടതി. സരപരിത്താണം സബ്ബമ്പി ഭണ്ഡമൂലത്ഥായ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. പരൂപരോധനിവാരണഞ്ഹി ഏതം, ന ഉപരോധകരന്തി. ഫലകം ''ദന്തകട്ഠഭാജനം കരിസ്സാമീ''തി ഗഹേതും വട്ടതി.

ചമ്മവിനദ്ധാനി വീണാഭേരിആദീനി അനാമാസാനി. **കുരുന്ദിയം** പന ''ഭേരിസങ്ഘാടോപി വീണാസങ്ഘാടോപി തുച്ഛപോക്ഖരമ്പി മുഖവട്ടിയം ആരോപിതചമ്മമ്പി വീണാദണ്ഡകോപി സബ്ബം അനാമാസ''ന്തി വുത്തം. ഓനഹിതും വാ ഓനഹാപേതും വാ വാദേതും വാ വാദാപേതും വാ ന ലബ്ഭതിയേവ. ചേതിയങ്ഗണേ പൂജം കത്വാ മനുസ്സേഹി ഛഡ്ഡിതം ദിസ്വാപി അചാലേത്വാവ അന്തരന്തരേ സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കചവരഛഡ്ഡനകാലേ പന കചവരനിയാമേനേവ ഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതും വട്ടതീതി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. ഭണ്ഡമൂലത്ഥായ സമ്പടിച്ഛിതുമ്പി വട്ടതി, പരിഭോഗത്ഥായ ലബ്ഭമാനേസു പന വീണാദോണികഞ്ച ഭേരിപോക്ഖരഞ്ച ദന്തകട്ഠഭാജനം കരിസ്സാമ, ചമ്മം സത്ഥകകോസകന്തി ഏവം തസ്സ തസ്സ പരിക്ഖാരസ്സ ഉപകരണത്ഥായ ഗഹേത്വാ തഥാ തഥാ കാതും വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

അനാമാസവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨. അധിട്ഠാനവികപ്പനവിനിച്ഛയകഥാ

൪൪. **അധിട്ഠാനവികപ്പനേസു** പന - അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തിചീവരം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, വസ്സികസാടികം വസ്സാനം ചാതുമാസം അധിട്ഠാതും തതോ പരം വികപ്പേതും, നിസീദനം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, പച്ചത്ഥരണം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിം യാവ ആബാധാ അധിട്ഠാതും തതോ പരം വികപ്പേതും, മുഖപുഞ്ഛനചോളം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൫൮) വചനതോ തിചീവരാദിനിയാമേനേവ അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതുകാമേന ''ഇമം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തിആദിനാ നാമം വത്വാ അധിട്ഠാതബ്ബം. വികപ്പേന്തേന പന നാമം അഗ്ഗഹേത്വാവ ''ഇമം ചീവരം തുയ്ഹം വികപ്പേമീ''തി വത്വാ വികപ്പേതബ്ബം. തത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൪൬൯) **തിചീവരം** അധിട്ഠഹന്തേന രജിത്വാ കപ്പബിന്ദും ദത്വാ പമാണയുത്തമേവ അധിട്ഠാതബ്ബം. അസ്സ പമാണം ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദേന സുഗതചീവരതോ ഊനകം വട്ടതി, ലാമകപരിച്ഛേദേന സങ്ഘാടിയാ ഉത്തരാസങ്ഗസ്സ ച ദീഘതോ മുട്ഠിപഞ്ചകം, തിരിയം മുട്ഠിത്തികം പമാണം വട്ടതി. അന്തരവാസകോ ദീഘസോ മുട്ഠിപഞ്ചകോ, തിരിയം ദ്വിഹത്ഥോപി വട്ടതി. പാരുപനേനപി ഹി സക്കാ നാഭിം പടിച്ഛാദേതുന്തി. വുത്തപ്പമാണതോ പന അതിരേകഞ്ച ഊനകഞ്ച ''പരിക്ഖാരചോളക''ന്തി അധിട്ഠാതബ്ബം.

തത്ഥ യസ്മാ ''ദ്വേ ചീവരസ്സ അധിട്ഠാനാ കായേന വാ അധിട്ഠേതി, വാചായ വാ അധിട്ഠേതീ''തി (പരി॰ ൩൨൨) വുത്തം, തസ്മാ പുരാണസങ്ഘാടിം ''ഇമം സങ്ഘാടിം പച്ചുദ്ധരാമീ''തി പച്ചുദ്ധരിത്വാ നവം സങ്ഘാടിം ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ''ഇമം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി ചിത്തേന ആഭോഗം കത്വാ കായവികാരം കരോന്തേന കായേന അധിട്ഠാതബ്ബാ. ഇദം കായേന അധിട്ഠാനം, തം യേന കേനചി സരീരാവയവേന അഫുസന്തസ്സ ന വട്ടതി. വാചായ അധിട്ഠാനേ പന വചീഭേദം കത്വാ വാചായ അധിട്ഠാതബ്ബാ. തത്ര ദുവിധം അധിട്ഠാനം - സചേ ഹത്ഥപാസേ ഹോതി, ''ഇമം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. അഥ അന്തോഗബ്ഭേ വാ ഉപരിപാസാദേ വാ സാമന്തവിഹാരേ വാ ഹോതി, ഠപിതട്ഠാനം സല്ലക്ഖേത്വാ ''ഏതം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. ഏസ നയോ ഉത്തരാസങ്ഗേ അന്തരവാസകേ ച. നാമമത്തമേവ ഹി വിസേസോ, തസ്മാ സബ്ബാനി സങ്ഘാടിം ഉത്തരാസങ്ഗം അന്തരവാസകന്തി ഏവം അത്തനോ നാമേനേവ അധിട്ഠാതബ്ബാനി. സചേ അധിട്ഠഹിത്വാ ഠപിതവത്ഥേഹി സങ്ഘാടിആദീനി കരോതി, നിട്ഠിതേ രജനേ ച കപ്പേ ച ''ഇമം പച്ചുദ്ധരാമീ''തി പച്ചുദ്ധരിത്വാ പുന അധിട്ഠാതബ്ബാനി. അധിട്ഠിതേന പന സദ്ധിം മഹന്തതരമേവ ദുതിയപട്ടം വാ ഖണ്ഡം വാ സിബ്ബന്തേന പുന അധിട്ഠാതബ്ബം. സമേ വാ ഖുദ്ദകേ വാ അധിട്ഠാനകിച്ചം നത്ഥി.

തിചീവരം പന പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതും വട്ടതി, ന വട്ടതീതി? മഹാപദുമത്ഥേരോ കിരാഹ ''തിചീവരം തിചീവരമേവ അധിട്ഠാതബ്ബം, സചേ പരിക്ഖാരചോളാധിട്ഠാനം ലഭേയ്യ, ഉദോസിതസിക്ഖാപദേ പരിഹാരോ നിരത്ഥകോ ഭവേയ്യാ''തി. ഏവം വുത്തേ കിര അവസേസാ ഭിക്ഖൂ ആഹംസു ''പരിക്ഖാരചോളമ്പി ഭഗവതാവ 'അധിട്ഠാതബ്ബ'ന്തി വുത്തം, തസ്മാ വട്ടതീ''തി.

മഹാപച്ചരിയമ്പി വുത്തം ''പരിക്ഖാരചോളം നാമ പാടേക്കം നിധാനമുഖമേതം. തിചീവരം 'പരിക്ഖാരചോള'ന്തി അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, ഉദോസിതസിക്ഖാപദേ (പാരാ॰ ൪൭൧ ആദയോ) പന തിചീവരം അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഹരന്തസ്സ പരിഹാരോ വുത്തോ''തി. ഉഭതോവിഭങ്ഗഭാണകോ പുണ്ണവാലികവാസീ മഹാതിസ്സത്ഥേരോപി കിരാഹ ''മയം പുബ്ബേ മഹാഥേരാനം അസ്സുമ്ഹാ 'അരഞ്ഞവാസിനോ ഭിക്ഖൂ രുക്ഖസുസിരാദീസു ചീവരം ഠപേത്വാ പധാനം പദഹനത്ഥായ ഗച്ഛന്തി, സാമന്തവിഹാരേ ധമ്മസ്സവനത്ഥായ ഗതാനഞ്ച തേസം സൂരിയേ ഉട്ഠിതേ സാമണേരാ വാ ദഹരഭിക്ഖൂ വാ പത്തചീവരം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തി, തസ്മാ സുഖപരിഭോഗത്ഥം തിചീവരം പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതും വട്ടതീ'''തി. **മഹാപച്ചരിയമ്പി** വുത്തം ''പുബ്ബേ ആരഞ്ഞികാ ഭിക്ഖൂ അബദ്ധസീമായ ദുപ്പരിഹാരന്തി തിചീവരം പരിക്ഖാരചോളമേവ അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിംസൂ''തി.

൪൭. വസ്സികസാടികാ അനതിരിത്തപ്പമാണാ നാമം ഗഹേത്വാ വുത്തനയേനേവ ചത്താരോ വസ്സികേ മാസേ അധിട്ഠാതബ്ബാ, തതോ പരം പച്ചുദ്ധരിത്വാ വികപ്പേതബ്ബാ. വണ്ണഭേദമത്തരത്താപി ചേസാ വട്ടതി, ദ്വേ പന ന വട്ടന്തി. **നിസീദനം** വുത്തനയേന അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, തഞ്ച ഖോ പമാണയുത്തം ഏകമേവ, ദ്വേ ന വട്ടന്തി. **പച്ചത്ഥരണമ്പി** അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, തം പന മഹന്തമ്പി വട്ടതി, ഏകമ്പി വട്ടതി, ബഹൂനിപി വട്ടന്തി, നീലമ്പി പീതകമ്പി സദസമ്പി പുപ്ഫദസമ്പീതി സബ്ബപ്പകാരം വട്ടതി. **കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദി** യാവ ആബാധോ അത്ഥി, താവ പമാണികാ അധിട്ഠാതബ്ബാ. ആബാധേ വൂപസന്തേ പച്ചുദ്ധരിത്വാ വികപ്പേതബ്ബാ, ഏകാവ വട്ടതി. **മുഖപുഞ്ഛനചോളം** അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, യാവ ഏകം ധോവീയതി, താവ അഞ്ഞം പരിഭോഗത്ഥായ ഇച്ഛിതബ്ബന്തി ദ്വേപി വട്ടന്തി. അപരേ പന ഥേരാ ''നിധാനമുഖമേതം, ബഹൂനിപി വട്ടന്തീ''തി വദന്തി. **പരിക്ഖാരചോളേ** ഗണനാ നത്ഥി, യത്തകം ഇച്ഛതി, തത്തകം അധിട്ഠാതബ്ബമേവ. **ഥവികാപി പരിസ്സാവനമ്പി** വികപ്പനൂപഗപച്ഛിമചീവരപ്പമാണം ''പരിക്ഖാരചോള''ന്തി അധിട്ഠാതബ്ബമേവ. തസ്സ പമാണം ദീഘതോ ദ്വേ വിദത്ഥിയോ തിരിയം വിദത്ഥി, തം പന ദീഘതോ വഡ്ഢകീഹത്ഥപ്പമാണം, വിത്ഥാരതോ തതോ ഉപഡ്ഢപ്പമാണം ഹോതി. തത്രായം പാളി ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആയാമേന അട്ഠങ്ഗുലം സുഗതങ്ഗുലേന ചതുരങ്ഗുലവിത്ഥതം പച്ഛിമം ചീവരം വികപ്പേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൫൮). ബഹൂനിപി ഏകതോ കത്വാ ''ഇമാനി ചീവരാനി പരിക്ഖാരചോളാനി അധിട്ഠാമീ''തി അധിട്ഠാതുമ്പി വട്ടതിയേവ. ഭേസജ്ജനവകമ്മമാതാപിതുആദീനം അത്ഥായ ഠപേന്തേന അനധിട്ഠിതേപി നത്ഥി ആപത്തി. മഞ്ചഭിസി പീഠഭിസി ബിമ്ബോഹനം പാവാരോ കോജവോതി ഏതേസു പന സേനാസനപരിക്ഖാരത്ഥായ ദിന്നപച്ചത്ഥരണേ ച അധിട്ഠാനകിച്ചം നത്ഥിയേവ.

സചേ പന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൩൫-൬൩൭) ഞാതകപവാരിതട്ഠാനതോ സുത്തം ലഭിത്വാ ഞാതകപവാരിതേനേവ തന്തവായേന അഞ്ഞേന വാ മൂലം ദത്വാ ചീവരം വായാപേതി, വായാപനപച്ചയാ അനാപത്തി. ദസാഹാതിക്കമനപച്ചയാ പന ആപത്തിം രക്ഖന്തേന വികപ്പനുപഗപ്പമാണമത്തേ വീതേ തന്തേ ഠിതംയേവ അധിട്ഠാതബ്ബം. ദസാഹാതിക്കമേന നിട്ഠാപിയമാനഞ്ഹി നിസ്സഗ്ഗിയം ഭവേയ്യാതി. ഞാതകാദീഹി

തന്തം ആരോപാപേത്വാ “തുമ്ഹാകം, ഭന്തേ, ഇദം ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ”തി നിയ്യാതിതേപി ഏസേവ നയോ.

സചേ തന്തവായോ ഏവം പയോജിതോ വാ സയം ദാതുകാമോ വാ ഹുത്വാ “അഹം, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം ചീവരം അസുകദിവസേ നാമ വായിത്വാ ഠപേസ്സാമീ”തി വദതി, ഭിക്ഖു ച തേന പരിച്ഛിന്നദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമേതി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. സചേ പന തന്തവായോ “അഹം തുമ്ഹാകം ചീവരം വായിത്വാ സാസനം പേസേസ്സാമീ”തി വത്വാ തഥേവ കരോതി, തേന പേസിതഭിക്ഖു പന തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ന ആരോചേതി, അഞ്ഞോ ദിസ്വാ വാ സുത്വാ വാ “തുമ്ഹാകം, ഭന്തേ, ചീവരം നിട്ഠിത”ന്തി ആരോചേതി, ഏതസ്സ ആരോചനം ന പമാണം. യദാ പന തേന പേസിതോയേവ ആരോചേതി, തസ്സ വചനം സുതദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സചേ തന്തവായോ “അഹം തുമ്ഹാകം ചീവരം വായിത്വാ കസ്സചി ഹത്ഥേ പഹിണിസ്സാമീ”തി വത്വാ തഥേവ കരോതി, ചീവരം ഗഹേത്വാ ഗതഭിക്ഖു പന അത്തനോ പരിവേണേ ഠപേത്വാ തസ്സ ന ആരോചേതി, അഞ്ഞോ കോചി ഭണതി “അപി, ഭന്തേ, അധുനാ ആഭതം ചീവരം സുന്ദര”ന്തി. കുഹിം, ആവുസോ, ചീവരന്തി. ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഹത്ഥേ പേസിതന്തി. ഏതസ്സപി വചനം ന പമാണം. യദാ പന സോ ഭിക്ഖു ചീവരം ദേതി, ലദ്ധദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. സചേ പന വായാപനമൂലം അദിന്നം ഹോതി, യാവ കാകണികമത്തമ്പി അവസിട്ഠം, താവ രക്ഖതി.

൪൬. അധിട്ഠിതചീവരം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൪൬൯) പന പരിഭുഞ്ജതോ കഥം അധിട്ഠാനം വിജഹതീതി ? അഞ്ഞസ്സ ദാനേന അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗഹണേന വിസ്സാസഗ്ഗാഹേന ഹീനായാവത്തനേന സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനേന കാലകിരിയായ ലിങ്ഗപരിവത്തനേന പച്ചുദ്ധരണേന ഛിദ്ദഭാവേനാതി ഇമേഹി നവഹി കാരണേഹി വിജഹതി. തത്ഥ പുരിമേഹി അട്ഠഹി സബ്ബചീവരാനി അധിട്ഠാനം വിജഹന്തി, ഛിദ്ദഭാവേന പന തിചീവരസ്സേവ സബ്ബട്ഠകഥാസു അധിട്ഠാനവിജഹനം വുത്തം, തഞ്ച നഖപിട്ഠിപ്പമാണേന ഛിദ്ദേന. തത്ഥ നഖപിട്ഠിപ്പമാണം കനിട്ഠങ്ഗുലിനഖവസേന വേദിതബ്ബം, ഛിദ്ദഞ്ച വിനിവിദ്ധഛിദ്ദമേവ. ഛിദ്ദസ്സ ഹി അബ്ഭന്തരേ ഏകതന്തു ചേപി അച്ഛിന്നോ ഹോതി, രക്ഖതി. തത്ഥ സങ്ഘാടിയാ ച ഉത്തരാസങ്ഗസ്സ ച ദീഘന്തതോ വിദത്ഥിപ്പമാണസ്സ, തിരിയന്തതോ അട്ഠങ്ഗുലപ്പമാണസ്സ പദേസസ്സ ഓരതോ ഛിദ്ദം അധിട്ഠാനം ഭിന്ദതി, അന്തരവാസകസ്സ പന ദീഘന്തതോ വിദത്ഥിപ്പമാണസ്സേവ, തിരിയന്തതോ ചതുരങ്ഗുലപ്പമാണസ്സ പദേസസ്സ ഓരതോ ഛിദ്ദം അധിട്ഠാനം ഭിന്ദതി, പരതോ ന ഭിന്ദതി, തസ്മാ ജാതേ ഛിദ്ദേ തിചീവരം അതിരേകചീവരട്ഠാനേ തിട്ഠതി, സൂചികമ്മം കത്വാ പുന അധിട്ഠാതബ്ബം. യോ പന ദുബ്ബലട്ഠാനേ പഠമം അഗ്ഗളം ദത്വാ പച്ഛാ ദുബ്ബലട്ഠാനം ഛിന്ദിത്വാ അപനേതി, അധിട്ഠാനം ന ഭിജ്ജതി. മണ്ഡലപരിവത്തനേപി ഏസേവ നയോ. ദുപട്ടസ്സ ഏകസ്മിം പടലേ ഛിദ്ദേ വാ ജാതേ ഗളിതേ വാ അധിട്ഠാനം ന ഭിജ്ജതി, ഖുദ്ദകം ചീവരം മഹന്തം കരോതി, മഹന്തം വാ ഖുദ്ദകം കരോതി, അധിട്ഠാനം ന ഭിജ്ജതി. ഉഭോ കോടിയോ മജ്ഝേ കരോന്തോ സചേ പഠമം ഛിന്ദിത്വാ പച്ഛാ ഘടേതി,

അധിട്ഠാനം ഭിജ്ജതി. അഥ ഘടേത്വാ ഛിന്ദതി, ന ഭിജ്ജതി. രജകേഹി ധോവാപേത്വാ സേതം കാരാപേന്തസ്സപി അധിട്ഠാനം അധിട്ഠാനമേവാതി. അയം താവ അധിട്ഠാനേ വിനിച്ഛയോ.

൪൭. വികപ്പനേ പന ദ്വേ വികപ്പനാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ പരമ്മുഖാവികപ്പനാ ച. കഥം സമ്മുഖാവികപ്പനാ ഹോതി? ചീവരാനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ "ഇമം ചീവര"ന്തി വാ "ഇമാനി ചീവരാനീ"തി വാ "ഏതം ചീവര"ന്തി വാ "ഏതാനി ചീവരാനീ"തി വാ വത്വാ "തുയ്ഹം വികപ്പേമീ"തി വത്തബ്ബം, അയമേകാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭുഞ്ജിതും പന വിസ്സജ്ജേതും വാ അധിട്ഠാതും വാ ന വട്ടതി. "മയ്ഹം സന്തകം, മയ്ഹം സന്തകാനി പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീ"തി ഏവം പന വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

അപരോ നയോ - തഥേവ ചീവരാനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ "ഇമം ചീവര"ന്തി വാ "ഇമാനി ചീവരാനീ"തി വാ "ഏതം ചീവര"ന്തി വാ "ഏതാനി ചീവരാനീ"തി വാ വത്വാ പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു അഞ്ഞതരസ്സ അത്തനാ അഭിരുചിതസ്സ യസ്സ കസ്സചി നാമം ഗഹേത്വാ "തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ വികപ്പേമീ"തി വാ "തിസ്സായ ഭിക്ഖുനിയാ, തിസ്സായ സിക്ഖമാനായ, തിസ്സസ്സ സാമണേരസ്സ, തിസ്സായ സാമണേരിയാ വികപ്പേമീ"തി വാ വത്തബ്ബം, അയം അപരാപി സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭോഗാദീസു പന ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ "തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തകം... പേ... തിസ്സായ സാമണേരിയാ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീ"തി വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

കഥം പരമ്മുഖാവികപ്പനാ ഹോതി? ചീവരാനം തഥേവ ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ "ഇമം ചീവര"ന്തി വാ "ഇമാനി ചീവരാനീ"തി വാ "ഏതം ചീവര"ന്തി വാ "ഏതാനി ചീവരാനീ"തി വാ വത്വാ "തുയ്ഹം വികപ്പനത്ഥായ ദമ്മീ"തി വത്തബ്ബം. തേന വത്തബ്ബോ "കോ തേ മിത്തോ വാ സന്ദിട്ഠോ വാ"തി. തതോ ഇതരേന പുരിമനയേനേവ "തിസ്സോ ഭിക്ഖൂ"തി വാ...പേ... "തിസ്സാ സാമണേരീ"തി വാ വത്തബ്ബം. പുന തേന ഭിക്ഖുനാ "അഹം തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദമ്മീ"തി വാ...പേ... "തിസ്സായ സാമണേരിയാ ദമ്മീ"തി വാ വത്തബ്ബം, അയം പരമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭോഗാദീസു പന ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ ദുതിയസമ്മുഖാവികപ്പനായം വുത്തനയേനേവ "ഇത്ഥന്നാമസ്സ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീ"തി വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

ദ്വിന്നം വികപ്പനാനം കിം നാനാകരണം? സമ്മുഖാവികപ്പനായം സയം വികപ്പേത്വാ പരേന പച്ചുദ്ധരാപേതി, പരമ്മുഖാവികപ്പനായം പരേനേവ വികപ്പാപേത്വാ പരേനേവ പച്ചുദ്ധരാപേതി, ഇദമേത്ഥ നാനാകരണം. സചേ പന യസ്സ വികപ്പേതി, സോ പഞ്ഞത്തികോവിദോ ന ഹോതി, ന ജാനാതി പച്ചുദ്ധരിതും, തം ചീവരം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്സ ബ്യത്തസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ

പുന വികപ്പേത്വാ പരേന പച്ചുദ്ധരാപേതബ്ബം. വികപ്പിതവികപ്പനാ നാമേസാ വട്ടതി. ഏവം താവ ചീവരേ അധിട്ഠാനവികപ്പനാനയോ വേദിതബ്ബോ.

ർവ്വ. പത്തേ പന അയം നയോ - പത്തം അധിട്ഠഹന്തേന ഉക്കട്ഠമജ്ഝിമോമകാനം അഞ്ഞതരോ പമാണയുത്തോവ അധിട്ഠാതബ്ബോ. തസ്സ പമാണം "അഡ്ഢാള്ഹകോദനം ഗണ്ഹാതീ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ന്ന്ം൨) നയേന പാളിയം വുത്തം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.ന്ന്ം൨ ആദയോ) - അനുപഹതപുരാണസാലിതണ്ഡുലാനം സുകോട്ടിതപരിസുദ്ധാനം ദ്വേ മഗധനാളിയോ ഗഹേത്വാ തേഹി തണ്ഡുലേഹി അനുത്തണ്ഡുലമകിലിന്നമപിണ്ഡിതം സുവിസദം കുന്ദമകുളരാസിസദിസം അവസ്സാവിതോദനം പചിത്വാ നിരവസേസം പത്തേ പക്ഖിപിത്വാ തസ്സ ഓദനസ്സ ചതുത്ഥഭാഗപ്പമാണോ നാതിഘനോ നാതിതനുകോ ഹത്ഥഹാരിയോ സബ്ബസമ്ഭാരസങ്ഖതോ മുഗ്ഗസൂപോ പക്ഖിപിതബ്ബോ, തതോ ആലോപസ്സ ആലോപസ്സ അനുരൂപം യാവചരിമാലോപപ്പഹോനകം മച്ഛമംസാദിബ്യഞ്ജനം പക്ഖിപിതബ്ബം, സപ്പിതേലതക്കരസകഞ്ജികാദീനി പന ഗണനൂപഗാനി ന ഹോന്തി. താനി ഹി ഓദനഗതികാനി ഹോന്തി, നേവ ഹാപേതും, ന വഡ്ഢേതും സക്കോന്തി. ഏവമേതം സബ്ബമ്പി പക്ഖിത്തം സചേ പത്തസ്സ മുഖവട്ടിയാ ഹേട്ഠിമരാജിസമം തിട്ഠതി, സുത്തേന വാ ഹീരേന വാ ഛിന്ദന്തസ്സ സുത്തസ്സ വാ ഹീരസ്സ വാ ഹേട്ഠിമന്തം ഫുസതി, അയം **ഉക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം അതിക്കമ്മ ഥൂപീകതം തിട്ഠതി, അയം **ഉക്കട്ഠോമകോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം ന സമ്പാപുണാതി അന്തോഗധമേവ ഹോതി, അയം **ഉക്കട്ഠുക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ.

ഉക്കട്ഠതോ ഉപഡ്ഢപ്പമാണോ മജ്ഝിമോ നാമ പത്തോ. മജ്ഝിമതോ ഉപഡ്ഢപ്പമാണോ ഓമകോ. തസ്മാ സചേ മഗധനാളിയാ നാളികോദനാദിസബ്ബമ്പി പക്ഖിത്തം വുത്തനയേനേവ ഹേട്ഠിമരാജിസമം തിട്ഠതി, അയം **മജ്ഝിമോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം അതിക്കമ്മ ഥൂപീകതം തിട്ഠതി, അയം **മജ്ഝിമോമകോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം ന സമ്പാപുണാതി അന്തോഗധമേവ ഹോതി, അയം **മജ്ഝിമുക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ. സചേ മഗധനാളിയാ ഉപഡ്ഢനാളികോദനാദിസബ്ബമ്പി പക്ഖിത്തം ഹേട്ഠിമരാജിസമം തിട്ഠതി, അയം **ഓമകോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം അതിക്കമ്മ ഥൂപീകതം തിട്ഠതി, അയം **ഓമകോമകോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം ന സമ്പാപുണാതി അന്തോഗധമേവ ഹോതി, അയം **ഓമകുക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ. ഏവമേതേ നവ പത്താ. തേസു ദ്വേ അപത്താ ഉക്കട്ഠുക്കട്ഠോ ച ഓമകോമകോ ചാതി. തസ്മാ ഏതേ ഭാജനപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാ, ന അധിട്ഠാനൂപഗാ ന വികപ്പനൂപഗാ. ഇതരേ പന സത്ത അധിട്ഠഹിത്വാ വാ വികപ്പേത്വാ വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാ.

പമാണയുത്താനമ്പി ഏതേസം അധിട്ഠാനവികപ്പനൂപഗത്തം ഏവം വേദിതബ്ബം - അയോപത്തോ പഞ്ചഹി പാകേഹി, മത്തികാപത്തോ ദ്വീഹി പാകേഹി പക്കോ അധിട്ഠാനൂപഗോ. ഉഭോപി യം മൂലം ദാതബ്ബം, തസ്മിം ദിന്നേയേവ. സചേ ഏകോപി പാകോ ഊനോ ഹോതി, കാകണികമത്തമ്പി വാ മൂലം അദിന്നം, ന അധിട്ഠാനൂപഗോ. സചേ പത്തസാമികോ വദതി "യദാ തുമ്ഹാകം മൂലം ഭവിസ്സതി, തദാ ദസ്സഥ അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജഥാ"തി, നേവ അധിട്ഠാനൂപഗോ ഹോതി, പാകസ്സ ഹി ഊനത്താ പത്തസങ്ഖ്യം ന

ഗച്ഛതി, മൂലസ്സ സകലസ്സ വാ ഏകദേസസ്സ വാ അദിന്നത്താ സകഭാവം ന ഉപേതി, അഞ്ഞസ്സേവ സന്തകോ ഹോതി, തസ്മാ പാകേ ച മൂലേ ച സുനിട്ഠിതേയേവ അധിട്ഠാനൂപഗോ ഹോതി. യോ അധിട്ഠാനൂപഗോ, സ്വേവ വികപ്പനൂപഗോ. സോ ഹത്ഥം ആഗതോപി അനാഗതോപി അധിട്ഠാതബ്ബോ വികപ്പേതബ്ബോ വാ. യദി ഹി പത്തകാരകോ മൂലം ലഭിത്വാ സയം വാ ദാതുകാമോ ഹുത്വാ "അഹം ഭന്തേ തുമ്ഹാകം പത്തം കത്വാ അസുകദിവസേ നാമ പചിത്വാ ഠപേസ്സാമീ"തി വദതി, ഭിക്ഖു ച തേന പരിച്ഛിന്നദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമേതി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. സചേ പന പത്തകാരകോ "അഹം തുമ്ഹാകം പത്തം കത്വാ പചിത്വാ സാസനം പേസേസ്സാമീ"തി വത്വാ തഥേവ കരോതി, തേന പേസിതഭിക്ഖു പന തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ന ആരോചേതി, അഞ്ഞോ ദിസ്വാ വാ സുത്വാ വാ "തുമ്ഹാകം, ഭന്തേ, പത്തോ നിട്ഠിതോ"തി ആരോചേതി, ഏതസ്സ ആരോചനം ന പമാണം. യദാ പന തേന പേസിതോയേവ ആരോചേതി, തസ്സ വചനം സുതദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. സചേ പന പത്തകാരകോ "അഹം തുമ്ഹാകം പത്തം കത്വാ പചിത്വാ കസ്സചി ഹത്ഥേ പഹിണിസ്സാമീ"തി വത്വാ തഥേവ കരോതി, പത്തം ഗഹേത്വാ ആഗതഭിക്ഖു പന അത്തനോ പരിവേണേ ഠപേത്വാ തസ്സ ന ആരോചേതി, അഞ്ഞോ കോചി ഭണതി "അപി, ഭന്തേ, അധുനാ ആഭതോ പത്തോ സുന്ദരോ"തി. "കുഹിം, ആവുസോ, പത്തോ"തി? "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഹത്ഥേ പേസിതോ"തി. ഏതസ്സപി വചനം ന പമാണം. യദാ പന സോ ഭിക്ഖു പത്തം ദേതി, ലദ്ധദിവസതോ പട്ഠായ ദസാഹം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, തസ്മാ ദസാഹം അനതിക്കാമേത്വാവ അധിട്ഠാതബ്ബോ വികപ്പേതബ്ബോ വാ.

തത്ഥ ദ്വേ പത്തസ്സ അധിട്ഠാനാ കായേന വാ അധിട്ഠാതി, വാചായ വാ അധിട്ഠാതി. തേസം വസേന അധിട്ഠഹന്തേന "ഇമം പത്തം പച്ചുദ്ധരാമീ"തി വാ "ഏതം പത്തം പച്ചുദ്ധരാമീ"തി വാ വത്വാ ഏവം സമ്മുഖേ വാ പരമ്മുഖേ വാ ഠിതം പുരാണപത്തം പച്ചുദ്ധരിത്വാ അഞ്ഞസ്സ വാ ദത്വാ നവം പത്തം യത്ഥ കത്ഥചി ഠിതം ഹത്ഥേന പരാമസിത്വാ "ഇദം പത്തം അധിട്ഠാമീ"തി ചിത്തേന ആഭോഗം കത്വാ കായവികാരം കരോന്തേന കായേന വാ അധിട്ഠാതബ്ബോ. വചീഭേദം കത്വാ വാചായ വാ അധിട്ഠാതബ്ബോ. തത്ര ദുവിധം അധിട്ഠാനം - സചേ ഹത്ഥപാസേ ഹോതി, "ഇമം പത്തം അധിട്ഠാമീ"തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ, അഥ അന്തോഗബ്ഭേ വാ ഉപരിപാസാദേ വാ സാമന്തവിഹാരേ വാ ഹോതി, ഠപിതട്ഠാനം സല്ലക്ഖേത്വാ "ഏതം പത്തം അധിട്ഠാമീ"തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. അധിട്ഠഹന്തേന പന ഏകകേന അധിട്ഠാതുമ്പി വട്ടതി, അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ അധിട്ഠാതുമ്പി വട്ടതി. അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ അയമാനിസംസോ - സചസ്സ "അധിട്ഠിതോ നു ഖോ മേ, നോ"തി വിമതി ഉപ്പജ്ജതി, ഇതരോ സാരേത്വാ വിമതിം ഛിന്ദിസ്സതീതി. സചേ കോചി ദസ പത്തേ ലഭിത്വാ സബ്ബേ അത്തനാവ പരിഭുഞ്ജിതുകാമോ ഹോതി, ന സബ്ബേ അധിട്ഠാതബ്ബാ, ഏകം പത്തം അധിട്ഠായ പുനദിവസേ തം പച്ചുദ്ധരിത്വാ അഞ്ഞോ അധിട്ഠാതബ്ബോ. ഏതേനേവ ഉപായേന വസ്സസതമ്പി പരിഹരിതും സക്കാ.

ഏവം അപ്പമത്തസ്സ സിയാ അധിട്ഠാനവിജഹനന്തി? സിയാ. സചേ ഹി സയം പത്തം അഞ്ഞസ്സ ദേതി, വിബ്ഭമതി വാ, സിക്ഖം വാ പച്ചക്ഖാതി,

കാലം വാ കരോതി, ലിങ്ഗം വാസ്സ പരിവത്തതി, പച്ചുദ്ധരതി വാ, പത്തേ വാ ഛിദ്ദം ഹോതി, അധിട്ഠാനം വിജഹതി. വുത്തഞ്ചേതം -

> “ദിന്നവിബ്ഭന്തപച്ചക്ഖാ , കാലകിരിയാകതേന ച;
> ലിങ്ഗപച്ചുദ്ധരാ ചേവ, ഛിദ്ദേന ഭവതി സത്തമ”ന്തി. (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൦൭) -

ചോരഗഹണവിസ്സാസഗ്ഗാഹേഹിപി വിജഹതിയേവ. കിത്തകേന ഛിദ്ദേന അധിട്ഠാനം ഭിജ്ജതി? യേന കങ്ഗുസിത്ഥം നിക്ഖമതി ചേവ പവിസതി ച. ഇദഞ്ഹി സത്തന്നം ധഞ്ഞാനം ലാമകധഞ്ഞസിത്ഥം. തസ്മിം ഛിദ്ദേ അയചുണ്ണേന വാ ആണിയാ വാ പടിപാകതികേ കതേ ദസാഹബ്ഭന്തരേ പുന അധിട്ഠാതബ്ബോ. അയം താവേത്ഥ അധിട്ഠാനേ വിനിച്ഛയോ.

൪൯. വികപ്പനേ പന ദ്വേ വികപ്പനാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ ചേവ പരമ്മുഖാവികപ്പനാ ച. കഥം സമ്മുഖാവികപ്പനാ ഹോതി? പത്താനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ “ഇമം പത്ത”ന്തി വാ “ഇമേ പത്തേ”തി വാ “ഏതം പത്ത”ന്തി വാ “ഏതേ പത്തേ”തി വാ വത്വാ “തുയ്ഹം വികപ്പേമീ”തി വത്തബ്ബം, അയമേകാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭുഞ്ജിതും പന വിസ്സജ്ജേതും വാ അധിട്ഠാതും വാ ന വട്ടതി. “മയ്ഹം സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീ”തി ഏവം പന വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

അപരോ നയോ - തഥേവ പത്താനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ “ഇമം പത്ത”ന്തി വാ “ഇമേ പത്തേ”തി വാ “ഏതം പത്ത”ന്തി വാ “ഏതേ പത്തേ”തി വാ വത്വാ പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു അഞ്ഞതരസ്സ അത്തനാ അഭിരുചിതസ്സ യസ്സ കസ്സചി നാമം ഗഹേത്വാ “തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ വികപ്പേമീ”തി വാ “തിസ്സായ ഭിക്ഖുനിയാ, സിക്ഖമാനായ, സാമണേരസ്സ, തിസ്സായ സാമണേരിയാ വികപ്പേമീ”തി വാ വത്തബ്ബം, അയം അപരാപി സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി. പരിഭോഗാദീസു പന ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തകം…പേ॰… തിസ്സായ സാമണേരിയാ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീതി വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

കഥം പരമ്മുഖാവികപ്പനാ ഹോതി? പത്താനം തഥേവ ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ “ഇമം പത്ത”ന്തി വാ “ഇമേ പത്തേ”തി വാ “ഏതം പത്ത”ന്തി വാ “ഏതേ പത്തേ”തി വാ വത്വാ “തുയ്ഹം വികപ്പനത്ഥായ ദമ്മീ”തി വത്തബ്ബം. തേന വത്തബ്ബോ “കോ തേ മിത്തോ വാ സന്ദിട്ഠോ വാ”തി . തതോ ഇതരേന പുരിമനയേന “തിസ്സോ ഭിക്ഖൂ”തി വാ… പേ॰… “തിസ്സാ സാമണേരീ”തി വാ വത്തബ്ബം. പുന തേന ഭിക്ഖുനാ “അഹം തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദമ്മീ”തി വാ…പേ॰… “തിസ്സായ സാമണേരിയാ ദമ്മീ”തി വാ വത്തബ്ബം, അയം പരമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭോഗാദീസു പന ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ ദുതിയസമ്മുഖാവികപ്പനായം വുത്തനയേനേവ “ഇത്ഥന്നാമസ്സ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം വാ കരോഹീ”തി വുത്തേ

പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി. അയം വികപ്പനേ നയോ.

൭൦. ഏവം അധിട്ഠഹിത്വാ വികപ്പേത്വാ ച പരിഭുഞ്ജന്തേന പത്തേ ഭിന്നേ കിം കാതബ്ബന്തി? യസ്സ പത്തേ രാജിമുഖവട്ടിതോ ഹേട്ഠാ ദ്വങ്ഗുലപ്പമാണാ ന ഹോതി തേന ന കിഞ്ചി കാതബ്ബം. യസ്സ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൧൨-൬) പന താദിസാ ഏകാപി രാജി ഹോതി, തേന തസ്സാ രാജിയാ ഹേട്ഠിമപരിയന്തേ പത്തവേധകേന വിജ്ഝിത്വാ പചിത്വാ സുത്തരജ്ജുകമകചിരജ്ജുകാദീഹി വാ തിപുസുത്തകേന വാ ബന്ധിത്വാ തം ബന്ധനം ആമിസസ്സ അലഗ്ഗനത്ഥം തിപുപട്ടേന വാ കേനചി വാ ബദ്ധസിലേസേന പടിച്ഛാദേതബ്ബം. സോ ച പത്തോ അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ. സുഖുമം വാ ഛിദ്ദം കത്വാ ബന്ധിതബ്ബോ. സുദ്ധേഹി പന മധുകസിത്ഥകലാഖാസജ്ജുരസാദീഹി ബന്ധിതും ന വട്ടതി, ഫാണിതം ഝാപേത്വാ പാസാണചുണ്ണേന ബന്ധിതും വട്ടതി. മുഖവട്ടിസമീപേ പന പത്തവേധകേന വിജ്ഝിയമാനോ കപാലസ്സ ബഹലത്താ ഭിജ്ജതി, തസ്മാ ഹേട്ഠാ വിജ്ഝിതബ്ബോ. യസ്സ പന ദ്വേ രാജിയോ, ഏകായേവ വാ ചതുരങ്ഗുലാ, തസ്സ ദ്വേ ബന്ധനാനി ദാതബ്ബാനി. യസ്സ തിസ്സോ, ഏകായേവ വാ ഛളങ്ഗുലാ, തസ്സ തീണി. യസ്സ ചതസ്സോ, ഏകായേവ വാ അട്ഠങ്ഗുലാ, തസ്സ ചത്താരി. യസ്സ പഞ്ച, ഏകായേവ വാ ദസങ്ഗുലാ, സോ ബദ്ധോപി അബദ്ധോപി അപത്തോയേവ, അഞ്ഞോ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. ഏസ താവ മത്തികാപത്തേ വിനിച്ഛയോ.

അയോപത്തേ പന സചേപി പഞ്ച വാ അതിരേകാനി വാ ഛിദ്ദാനി ഹോന്തി, താനി ച അയചുണ്ണേന വാ ആണിയാ വാ ലോഹമണ്ഡലകേന വാ ബദ്ധാനി മട്ഠാനി ഹോന്തി, സ്വേവ പത്തോ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ, അഞ്ഞോ ന വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. അഥ പന ഏകമ്പി ഛിദ്ദം മഹന്തം ഹോതി, ലോഹമണ്ഡലകേന ബദ്ധമ്പി മട്ഠം ന ഹോതി, പത്തേ ആമിസം ലഗ്ഗതി, അകപ്പിയോ ഹോതി, അയം അപത്തോ, അഞ്ഞോ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. വിഞ്ഞാപേന്തേന ച സങ്ഘവസേന പവാരിതട്ഠാനേ പഞ്ചബന്ധനേനേവ പത്തേന അഞ്ഞം പത്തം വിഞ്ഞാപേതും വട്ടതി, പുഗ്ഗലവസേന പന പവാരിതട്ഠാനേ ഊനപഞ്ചബന്ധനേനാപി വട്ടതി. പത്തം ലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തേന ച യാഗുരന്ധനരജനപചനാദിനാ അപരിഭോഗേന ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ, അന്തരാമഗ്ഗേ പന ബ്യാധിമ്ഹി ഉപ്പന്നേ അഞ്ഞസ്മിം ഭാജനേ അസതി മത്തികായ ലിമ്പേത്വാ യാഗും വാ പചിതും ഉദകം വാ താപേതും വട്ടതി. മഞ്ചപീഠഛത്തനാഗദന്തകാദികേ അദേസേപി ന നിക്ഖിപിതബ്ബോ. പത്തസ്സ ഹി നിക്ഖിപനദേസോ ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പത്താധാരക''ന്തിആദിനാ (ചൂളവ॰ ൨൫൪) നയേന ഖന്ധകേ വുത്തോയേവ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

അധിട്ഠാനവികപ്പനവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൯. ചീവരവിപ്പവാസവിനിച്ഛയകഥാ

൬൧. **ചീവരേനവിനാവാസോ**തി തിചീവരാധിട്ഠാനേന അധിട്ഠിതാനം തിണ്ണം ചീവരാനം അഞ്ഞതരേന വിപ്പവാസോ. ഏവം അധിട്ഠിതേസു ഹി തീസു ചീവരേസു ഏകേനപി വിനാ വസിതും ന വട്ടതി, വസന്തസ്സ സഹ അരുണുഗ്ഗമനാ ചീവരം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, തസ്മാ അരുണുഗ്ഗമനസമയേ ചീവരം അഡ്ഢതേയ്യരതനപ്പമാണേ ഹത്ഥപാസേ കത്വാ വസിതബ്ബം.
ഗാമനിവേസനഉദോസിതഅട്ടമാളപാസാദഹമ്മിയനാവാസത്ഥഖേത്തധഞ്ഞകരണആരാമവിഹാരരുക്ഖമൂലഅജ്ഝോകാസേസു പന അയം വിസേസോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ഉ.ർ൭൭-വ്വ) - സചേ ഏകസ്സ രഞ്ഞോ ഗാമഭോജകസ്സ വാ സന്തകോ **ഗാമോ** ഹോതി, യേന കേനചി പാകാരേന വാ വതിയാ വാ പരിഖായ വാ പരിക്ഖിത്തോ ച, ഏവരൂപേ ഗാമേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ ഗാമബ്ഭന്തരേ യത്ഥ കത്ഥചി യഥാരുചിതട്ഠാനേ അരുണം ഉട്ഠാപേതും വട്ടതി. സചേ പന അപരിക്ഖിത്തോ ഹോതി, ഏവരൂപേ ഗാമേ യസ്മിം ഘരേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തസ്മിം വത്ഥബ്ബം, തസ്സ വാ ഘരസ്സ ഹത്ഥപാസേ സമന്താ അഡ്ഢതേയ്യരതനബ്ഭന്തരേ വസിതബ്ബം. തം പമാണം അതിക്കമിത്വാ സചേപി ഇദ്ധിമാ ഭിക്ഖു ആകാസേ അരുണം ഉട്ഠാപേതി, ചീവരം നിസ്സഗ്ഗിയമേവ ഹോതി.

സചേ നാനാരാജൂനം വാ ഭോജകാനം വാ ഗാമോ ഹോതി വേസാലീകുസിനാരാദിസദിസോ പരിക്ഖിത്തോ ച, ഏവരൂപേ ഗാമേ യസ്മിം ഘരേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തത്ഥ വാ വത്ഥബ്ബം, തത്ഥ സദ്ദസങ്ഘട്ടനേന വാ ജനസമ്ബാധേന വാ വസിതും അസക്കോന്തേന സഭായേ വാ വത്ഥബ്ബം നഗരദ്വാരമൂലേ വാ. തത്രാപി വസിതും അസക്കോന്തേന യത്ഥ കത്ഥചി ഫാസുകട്ഠാനേ വസിത്വാ അന്തോഅരുണേ ആഗമ്മ തേസംയേവ സഭായനഗരദ്വാരമൂലാനം ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. ഘരസ്സ പന ചീവരസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി.

സചേ ഘരേ അട്ഠപേത്വാ ''സഭായേ ഠപേസ്സാമീ''തി സഭായം ഗച്ഛന്തോ ഹത്ഥം പസാരേത്വാ ''ഹന്ദിമം ചീവരം ഠപേഹീ''തി ഏവം നിക്ഖേപസുഖേ ഹത്ഥപാസഗതേ കിസ്മിഞ്ചി ആപണേ ചീവരം നിക്ഖിപതി, തേന പുരിമനയേനേവ സഭായേ വാ വത്ഥബ്ബം, ദ്വാരമൂലേ വാ തേസം ഹത്ഥപാസേ വാ വസിതബ്ബം.

സചേ നഗരസ്സ ബഹൂനിപി ദ്വാരാനി ഹോന്തി ബഹൂനി ച സഭായാനി, സബ്ബത്ഥ വസിതും ന വട്ടതി. യസ്സാ പന വീഥിയാ ചീവരം ഠപിതം, യം തസ്സാ സമ്മുഖട്ഠാനേ സഭായഞ്ച ദ്വാരഞ്ച, തസ്സ സഭായസ്സ ച ദ്വാരസ്സ ച ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. ഏവഞ്ഹി സതി സക്കാ ചീവരസ്സ പവത്തിം ജാനിതും . സഭായം പന ഗച്ഛന്തേന യസ്സ ആപണികസ്സ ഹത്ഥേ നിക്ഖിത്തം, സചേ സോ തം ചീവരം അതിഹരിത്വാ ഘരേ നിക്ഖിപതി, വീഥിഹത്ഥപാസോ ന രക്ഖതി, ഘരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വത്ഥബ്ബം. സചേ മഹന്തം ഘരം ഹോതി ദ്വേ വീഥിയോ ഫരിത്വാ ഠിതം, പുരതോ വാ പച്ഛതോ വാ ഹത്ഥപാസേയേവ അരുണം ഉട്ഠാപേതബ്ബം. സഭായേ നിക്ഖിപിത്വാ പന സഭായേ വാ തസ്സ സമ്മുഖേ നഗരദ്വാരമൂലേ വാ തേസംയേവ ഹത്ഥപാസേ വാ അരുണം ഉട്ഠാപേതബ്ബം. സചേ പന ഗാമോ അപരിക്ഖിത്തോ ഹോതി, യസ്മിം ഘരേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തസ്മിം ഘരേ തസ്സ ഘരസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ വത്ഥബ്ബം.

സചേ (പാരാ॰ ർവ്വം) ഏകകുലസ്സ സന്തകം **നിവേസനം** ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച നാനാഗബ്ഭം നാനാഓവരകം, അന്തോനിവേസനേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോനിവേസനേ വത്ഥബ്ബം. സചേ അപരിക്ഖിത്തം, യസ്മിം ഗബ്ഭേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം ഹോതി, തസ്മിം ഗബ്ഭേ വത്ഥബ്ബം ഗബ്ഭസ്സ ഹത്ഥപാസേ വാ. സചേ നാനാകുലസ്സ നിവേസനം ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച നാനാഗബ്ഭം നാനാഓവരകം, യസ്മിം ഗബ്ഭേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം ഹോതി, തസ്മിം ഗബ്ഭേ വത്ഥബ്ബം, സബ്ബേസം സാധാരണേ ഘരദ്വാരമൂലേ വാ ഗബ്ഭസ്സ വാ ഘരദ്വാരമൂലസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ. സചേ അപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, യസ്മിം ഗബ്ഭേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തസ്മിം ഗബ്ഭേ വത്ഥബ്ബം ഗബ്ഭസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ. **ഉദോസിതഅട്ടമാളപാസാദഹമ്മിയേസു**പി നിവേസനേ വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

സചേ ഏകകുലസ്സ **നാവാ** ഹോതി, അന്തോനാവായം ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോനാവായം വത്ഥബ്ബം. സചേ നാനാകുലസ്സ നാവാ ഹോതി നാനാഗബ്ഭാ നാനാഓവരകാ, യസ്മിം ഓവരകേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം ഹോതി, തസ്മിം ഓവരകേ വത്ഥബ്ബം ഓവരകസ്സ ഹത്ഥപാസേ വാ.

സചേ ഏകകുലസ്സ **സത്ഥോ** ഹോതി, തസ്മിം സത്ഥേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ പുരതോ വാ പച്ഛതോ വാ സത്തബ്ഭന്തരാ ന വിജഹിതബ്ബാ, പസ്സതോ അബ്ഭന്തരം ന വിജഹിതബ്ബം. ഏകം അബ്ഭന്തരം അട്ഠവീസതിഹത്ഥം ഹോതി. സചേ നാനാകുലസ്സ സത്ഥോ ഹോതി, സത്ഥേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. സചേ സത്ഥോ ഗച്ഛന്തോ ഗാമം വാ നദിം വാ പരിയാദിയിത്വാ തിട്ഠതി, അന്തോപവിട്ഠേന സദ്ധിം ഏകാബദ്ധോ ഹുത്വാ ഓരഞ്ച പാരഞ്ച ഫരിത്വാ ഠിതോ ഹോതി, സത്ഥപരിഹാരോ ലബ്ഭതി. അഥ ഗാമേ വാ നദിയാ വാ പരിയാപന്നോ ഹോതി, ഗാമപരിഹാരോ ചേവ നദീപരിഹാരോ ച ലബ്ഭതി. സചേ വിഹാരസീമം അതിക്കമിത്വാ തിട്ഠതി, അന്തോസീമായ ച ചീവരം ഹോതി, വിഹാരം ഗന്ത്വാ വസിതബ്ബം. സചേ ബഹിസീമായ ചീവരം ഹോതി, സത്ഥസമീപേയേവ വസിതബ്ബം. സചേ ഗച്ഛന്തോ സത്ഥോ സകടേ വാ ഭഗ്ഗേ ഗോണേ വാ നട്ഠേ അന്തരാ ഛിജ്ജതി, യസ്മിം കോട്ഠാസേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തത്ഥ വസിതബ്ബം.

സചേ ഏകകുലസ്സ **ഖേത്തം** ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച, അന്തോഖേത്തേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോഖേത്തേ വത്ഥബ്ബം. സചേ അപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. സചേ നാനാകുലസ്സ ഖേത്തം ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച, അന്തോഖേത്തേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ ദ്വാരമൂലേ വത്ഥബ്ബം ദ്വാരമൂലസ്സ ഹത്ഥപാസേ വാ. സചേ അപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം.

സചേ ഏകകുലസ്സ **ധഞ്ഞകരണം** ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച, അന്തോധഞ്ഞകരണേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോധഞ്ഞകരണേ വത്ഥബ്ബം. സചേ അപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. സചേ നാനാകുലസ്സ ധഞ്ഞകരണം ഹോതി പരിക്ഖിത്തഞ്ച, അന്തോധഞ്ഞകരണേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ ദ്വാരമൂലേ വാ വത്ഥബ്ബം ദ്വാരമൂലസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ. സചേ അപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം. **പുപ്ഫാരാമഫലാരാമേസു**പി ഖേത്തേ വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

സചേ ഏകകുലസ്സ **വിഹാരോ** ഹോതി പരിക്ഖിത്തോ ച, അന്തോവിഹാരേ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോവിഹാരേ വത്ഥബ്ബം. സചേ അപരിക്ഖിത്തോ ഹോതി, യസ്മിം വിഹാരേ ചീവരം നിക്ഖിത്തം, തസ്മിം വത്ഥബ്ബം തസ്സ വിഹാരസ്സ വാ ഹത്ഥപാസേ.

സചേ ഏകകുലസ്സ **രുക്ഖമൂലം** ഹോതി, യം മജ്ഝന്ഹികേ കാലേ സമന്താ ഛായാ ഫരതി, അന്തോഛായായ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ അന്തോഛായായ വത്ഥബ്ബം. വിരളസാഖസ്സ പന രുക്ഖസ്സ ആതപേന ഫുട്ഠോകാസേ ഠപിതം നിസ്സഗ്ഗിയമേവ ഹോതി, തസ്മാ താദിസസ്സ രുക്ഖസ്സ സാഖച്ഛായായ വാ ഖന്ധച്ഛായായ വാ ഠപേതബ്ബം. സചേ സാഖായ വാ വിടപേ വാ ഠപേതി, ഉപരി അഞ്ഞസാഖച്ഛായായ ഫുട്ഠോകാസേയേവ ഠപേതബ്ബം. ഖുജ്ജരുക്ഖസ്സ ഛായാ ദൂരം ഗച്ഛതി, ഛായായ ഗതട്ഠാനേ ഠപേതും വട്ടതിയേവ. സചേ നാനാകുലസ്സ രുക്ഖമൂലം ഹോതി, ചീവരസ്സ ഹത്ഥപാസേ വസിതബ്ബം.

അജ്ഝോകാസേ പന അഗാമകേ അരഞ്ഞേ ചീവരം ഠപേത്വാ തസ്സ സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരേ വസിതബ്ബം. അഗാമകം നാമ അരഞ്ഞം വിഞ്ഝാടവിആദീസു വാ സമുദ്ദമജ്ഝേ വാ മച്ഛബന്ധാനം അഗമനപഥേ ദീപകേസു ലബ്ഭതി. താദിസേ അരഞ്ഞേ മജ്ഝേ ഠിതസ്സ സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരപരിച്ഛേദോ, വിനിബ്ബേധേന ചുദ്ദസ ഹോന്തി. മജ്ഝേ നിസിന്നോ പുരത്ഥിമായ വാ പച്ഛിമായ വാ ദിസായ പരിയന്തേ ഠപിതചീവരം രക്ഖതി. സചേ പന അരുണുഗ്ഗമനസമയേ കേസഗ്ഗമത്തമ്പി പുരത്ഥിമം ദിസം ഗച്ഛതി, പച്ഛിമായ ദിസായ ചീവരം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. ഏസ നയോ ഇതരസ്മിം. നിസ്സഗ്ഗിയം പന ചീവരം അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

൧൮. സചേ പധാനികോ ഭിക്ഖു സബ്ബരത്തിം പധാനമനുയുഞ്ജിത്വാ പച്ചൂസസമയേ "നഹായിസ്സാമീ"തി തീണി ചീവരാനി തീരേ ഠപേത്വാ നദിം ഓതരതി, നഹായന്തസ്സേവ ചസ്സ അരുണം ഉട്ഠഹതി, കിം കാതബ്ബം? സോ ഹി യദി ഉത്തരിത്വാ ചീവരം നിവാസേതി, നിസ്സഗ്ഗിയം ചീവരം, അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജനപച്ചയാ ദുക്കടം ആപജ്ജതി. അഥ നഗ്ഗോ ഗച്ഛതി, ഏവമ്പി ദുക്കടം ആപജ്ജതീതി? നാപജ്ജതി. സോ ഹി യാവ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും ദിസ്വാ വിനയകമ്മം ന കരോതി, താവ തേസം ചീവരാനം അപരിഭോഗാരഹത്താ നട്ഠചീവരട്ഠാനേ ഠിതോ ഹോതി, നട്ഠചീവരസ്സ ച അകപ്പിയം നാമ നത്ഥി, തസ്മാ ഏകം നിവാസേത്വാ ദ്വേ ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ വിനയകമ്മം കാതബ്ബം. സചേ ദൂരേ വിഹാരോ ഹോതി, അന്തരാമഗ്ഗേ മനുസ്സാ സഞ്ചരന്തി, ഏകം നിവാസേത്വാ ഏകം പാരുപിത്വാ ഏകം അംസകൂടേ ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ വിഹാരേ സഭാഗം ഭിക്ഖും ന പസ്സതി, ഭിക്ഖാചാരം ഗതാ ഹോന്തി, സങ്ഘാടിം ബഹിഗാമേ ഠപേത്വാ സന്തരുത്തരേന ആസനസാലം ഗന്ത്വാ വിനയകമ്മം കാതബ്ബം. സചേ ബഹിഗാമേ ചോരഭയം ഹോതി, പാരുപിത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ ആസനസാലാ സമ്ബാധാ ഹോതി, ജനാകിണ്ണാ ന സക്കാ ഏകമന്തേ ചീവരം അപനേത്വാ വിനയകമ്മം കാതും, ഏകം ഭിക്ഖും ആദായ ബഹിഗാമം ഗന്ത്വാ വിനയകമ്മം കത്വാ ചീവരാനി പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി.

സചേ ഥേരാ ഭിക്ഖൂ ദഹരാനം ഹത്ഥേ പത്തചീവരം ദത്വാ മഗ്ഗം ഗച്ഛന്താ പച്ഛിമയാമേ സയിതുകാമാ ഹോന്തി, അത്തനോ അത്തനോ ചീവരം ഹത്ഥപാസേ കത്വാവ സയിതബ്ബം. സചേ ഗച്ഛന്താനംയേവ അസമ്പത്തേസു ദഹരേസു അരുണം ഉഗ്ഗച്ഛതി, ചീവരം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, നിസ്സയോ പന ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ദഹരാനമ്പി പുരതോ ഗച്ഛന്താനം ഥേരേസു അസമ്പത്തേസു ഏസേവ നയോ. മഗ്ഗം വിരജ്ഝിത്വാ അരഞ്ഞേ അഞ്ഞമഞ്ഞം അപസ്സന്തേസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന ദഹരാ "മയം, ഭന്തേ, മുഹുത്തം സയിത്വാ അസുകസ്മിം നാമ ഓകാസേ തുമ്ഹേ സമ്പാപുണിസ്സാമാ"തി വത്വാ യാവ അരുണുഗ്ഗമനാ സയന്തി, ചീവരഞ്ച നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, നിസ്സയോ ച പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ദഹരേ ഉയ്യോജേത്വാ ഥേരേസു സയന്തേസുപി ഏസേവ നയോ. ദ്വേധാപഥം ദിസ്വാ ഥേരാ "അയം മഗ്ഗോ" , ദഹരാ "അയം മഗ്ഗോ"തി വത്വാ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ വചനം അഗ്ഗഹേത്വാ ഗതാ, സഹ അരുണസ്സ ഉഗ്ഗമനാ ചീവരാനി ച നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ ച പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ ദഹരാ മഗ്ഗതോ ഓക്കമ്മ "അന്തോഅരുണേയേവ നിവത്തിസ്സാമാ"തി ഭേസജ്ജത്ഥായ ഗാമം പവിസിത്വാ ആഗച്ഛന്തി, അസമ്പത്താനംയേവ ച നേസം അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി, ചീവരാനി നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ പന ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ പന ധേനുഭയേന വാ സുനഖഭയേന വാ മുഹുത്തം ഠത്വാ "ഗമിസ്സാമാ"തി ഠത്വാ വാ നിസീദിത്വാ വാ ഗച്ഛന്തി, അന്തരാ അരുണേ ഉഗ്ഗതേ ചീവരാനി ച നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ ച പടിപ്പസ്സമ്ഭതി.

സചേ "അന്തോഅരുണേയേവ ആഗമിസ്സാമാ"തി അന്തോസീമായം ഗാമം പവിട്ഠാനം അന്തരാ അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി, നേവ ചീവരാനി നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, ന നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ പന "വിഭായതു താവാ"തി നിസീദന്തി, അരുണേ ഉഗ്ഗതേ ന ചീവരാനി നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ പന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ യേപി "അന്തോഅരുണേയേവ ആഗമിസ്സാമാ"തി സാമന്തവിഹാരം ധമ്മസ്സവനത്ഥായ സഉസ്സാഹാ ഗച്ഛന്തി, അന്തരാമഗ്ഗേയേവ ച നേസം അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി, ചീവരാനി നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ പന ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ ധമ്മഗാരവേന "യാവപരിയോസാനം സുത്വാവ ഗമിസ്സാമാ"തി നിസീദന്തി, സഹ അരുണസ്സ ഉഗ്ഗമനാ ചീവരാനിപി നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി, നിസ്സയോ ച പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഥേരേന ദഹരം ചീവരധോവനത്ഥായ ഗാമകം പേസേന്തേന അത്തനോ ചീവരം പച്ചുദ്ധരിത്വാവ ദാതബ്ബം, ദഹരസ്സപി ചീവരം പച്ചുദ്ധരാപേത്വാവ ഠപേതബ്ബം. സചേ അസതിയാ ഗച്ഛതി, അത്തനോ ചീവരം പച്ചുദ്ധരിത്വാ ദഹരസ്സ ചീവരം വിസ്സാസേന ഗഹേത്വാ ഠപേതബ്ബം. സചേ ഥേരോ ന സരതി, ദഹരോവ സരതി, ദഹരേന അത്തനോ ചീവരം പച്ചുദ്ധരിത്വാ ഥേരസ്സ ചീവരം വിസ്സാസേന ഗഹേത്വാ ഗന്ത്വാ വത്തബ്ബം "ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം ചീവരം അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജഥാ"തി. അത്തനോപി ചീവരം അധിട്ഠാതബ്ബം. ഏവം ഏകസ്സ സതിയാപി ആപത്തിമോക്ഖോ ഹോതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ചീവരവിപ്പവാസവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൧൦. ഭണ്ഡപടിസാമനവിനിച്ഛയകഥാ

൧൧. ഭണ്ഡസ്സ പടിസാമനന്തി പരേസം ഭണ്ഡസ്സ ഗോപനം. പരേസഞ്ഹി (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൫൦൩) കപ്പിയവത്ഥു വാ ഹോതു അകപ്പിയവത്ഥു വാ, അന്തമസോ മാതു കണ്ണപിളന്ധനം കാലപണ്ണമ്പി ഗിഹിസന്തകം ഭണ്ഡാഗാരികസീസേന പടിസാമേന്തസ്സ പാചിത്തിയം. സചേ പന മാതാപിതൂനം സന്തകം അവസ്സം പടിസാമേതബ്ബം കപ്പിയഭണ്ഡം ഹോതി, അത്തനോ അത്ഥായ ഗഹേത്വാ പടിസാമേതബ്ബം. "ഇദം പടിസാമേത്വാ ദേഹീ"തി പന വുത്തേ "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ "പടിസാമേഹീ"തി പാതേത്വാ ഗച്ഛന്തി, പലിബോധോ നാമ ഹോതി, പടിസാമേതും വട്ടതി. വിഹാരേ കമ്മം കരോന്താ വഡ്ഢകീആദയോ വാ രാജവല്ലഭാ വാ "അത്തനോ ഉപകരണഭണ്ഡം വാ സയനഭണ്ഡം വാ പടിസാമേത്വാ ദേഥാ"തി വദന്തി, ഛന്ദേനപി ഭയേനപി ന കാതബ്ബമേവ, ഗുത്തട്ഠാനം പന ദസ്സേതും വട്ടതി, ബലക്കാരേന പാതേത്വാ ഗതേസു ച പടിസാമേതും.

സചേ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൧൧) അത്തനോ ഹത്ഥേ പടിസാമനത്ഥായ ഠപിതം ഭണ്ഡം സാമികേന "ദേഹി മേ ഭണ്ഡ"ന്തി യാചിതോ അദാതുകാമോ "നാഹം ഗണ്ഹാമീ"തി ഭണതി, സമ്പജാനമുസാവാദേപി അദിന്നാദാനസ്സ പയോഗത്താ ദുക്കടം. "കിം തുമ്ഹേ ഭണഥ, നേവിദം മയ്ഹം അനുരൂപം, ന തുമ്ഹാക"ന്തിആദീനി വദന്തസ്സാപി ദുക്കടമേവ. "രഹോ മയാ ഏതസ്സ ഹത്ഥേ ഠപിതം, ന അഞ്ഞോ കോചി ജാനാതി, ദസ്സതി നു ഖോ മേ, നോ"തി സാമികോ വിമതിം ഉപ്പാദേതി, ഭിക്ഖുസ്സ ഥുല്ലച്ചയം. തസ്സ ഫരുസാദിഭാവം ദിസ്വാ സാമികോ "ന മയ്ഹം ദസ്സതീ"തി ധുരം നിക്ഖിപതി, തത്ര സചായം ഭിക്ഖു "കിലമേത്വാ നം ദസ്സാമീ"തി ദാനേ സഉസ്സാഹോ, രക്ഖതി താവ. സചേപി സോ ദാനേ നിരുസ്സാഹോ, ഭണ്ഡസാമികോ പന ഗഹണേ സഉസ്സാഹോ, രക്ഖതിയേവ. യദി പന തസ്മിം ദാനേ നിരുസ്സാഹോ ഭണ്ഡസാമികോ "ന മയ്ഹം ദസ്സതീ"തി ധുരം നിക്ഖിപതി, ഏവം ഉഭിന്നം ധുരനിക്ഖേപേന ഭിക്ഖുനോ പാരാജികം. യദിപി മുഖേന "ദസ്സാമീ"തി വദതി, ചിത്തേന പന അദാതുകാമോ, ഏവമ്പി സാമികസ്സ ധുരനിക്ഖേപേ പാരാജികം. തം പന സങ്ഗോപനത്ഥായ അത്തനോ ഹത്ഥേ പരേഹി ഠപിതം ഭണ്ഡം അഗുത്തദേസതോ ഠാനാ ചാവേത്വാ ഗുത്തട്ഠാനേ ഠപനത്ഥായ ഹരതോ അനാപത്തി. ഥേയ്യചിത്തേനപി ഠാനാ ചാവേന്തസ്സ അവഹാരോ നത്ഥി. കസ്മാ? അത്തനോ ഹത്ഥേ നിക്ഖിത്തത്താ, ഭണ്ഡദേയ്യം പന ഹോതി. ഥേയ്യചിത്തേന പരിഭുഞ്ജതോപി ഏസേവ നയോ.

൪൮. പഞ്ചന്നം സഹധമ്മികാനം സന്തകം പന യം കിഞ്ചി പരിക്ഖാരം പടിസാമേതും വട്ടതി. സചേ ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു ആവാസികാനം ചീവരകമ്മം കരോന്താനം സമീപേ പത്തചീവരം ഠപേത്വാ "ഏതേ സങ്ഗോപേസ്സന്തീ"തി മഞ്ഞമാനോ നഹായിതും വാ അഞ്ഞത്ര വാ ഗച്ഛതി, സചേ തം ആവാസികാ സങ്ഗോപേന്തി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ, നട്ഠേ ഗീവാ ന ഹോതി. സചേപി സോ "ഇദം, ഭന്തേ, ഠപേഥാ"തി വത്വാ ഗച്ഛതി, ഇതരേ ച കിച്ചപസുതത്താ ന ജാനന്തി, ഏസേവ നയോ. അഥാപി തേ "ഇദം, ഭന്തേ, ഠപേഥാ"തി വുത്താ "മയം ബ്യാവടാ"തി പടിക്ഖിപന്തി, ഇതരോ ച "അവസ്സം ഠപേസ്സന്തീ"തി അനാദിയിത്വാ ഗച്ഛതി, ഏസേവ നയോ. സചേ പന തേ തേന യാചിതാ വാ അയാചിതാ വാ "മയം ഠപേസ്സാമ, ത്വം ഗച്ഛാ"തി വദന്തി, തം

സങ്ഗോപിതബ്ബം. നോ ചേ സങ്ഗോപേന്തി, നട്ഠേ ഗീവാ. കസ്മാ? സമ്പടിച്ഛിതത്താ.

യോ ഭിക്ഖു ഭണ്ഡാഗാരികോ ഹുത്വാ പച്ചൂസസമയേ ഏവ ഭിക്ഖൂനം പത്തചീവരാനി ഹേട്ഠാപാസാദം ഓരോപേത്വാ ദ്വാരം അപിദഹിത്വാ തേസമ്പി അനാരോചേത്വാവ ദൂരേ ഭിക്ഖാചാരം ഗച്ഛതി, താനി ചേ ചോരാ ഹരന്തി, തസ്സേവ ഗീവാ. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി "ഓരോപേഥ, ഭന്തേ, പത്തചീവരാനി, കാലോ സലാകഗ്ഗഹണസ്സാ"തി വുത്തോ "സമാഗതാത്ഥാ"തി പുച്ഛിത്വാ "ആമ സമാഗതാമ്ഹാ"തി വുത്തേ പത്തചീവരാനി നീഹരിത്വാ നിക്ഖിപിത്വാ ഭണ്ഡാഗാരദ്വാരം ബന്ധിത്വാ "തുമ്ഹേ പത്തചീവരാനി ഗഹേത്വാ ഹേട്ഠാപാസാദദ്വാരം പടിജഗ്ഗിത്വാ ഗച്ഛേയ്യാഥാ"തി വത്വാ ഗച്ഛതി. തത്ര ചേകോ അലസജാതികോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂസു ഗതേസു പച്ഛാ അക്ഖീനി പുഞ്ഛന്തോ ഉട്ഠഹിത്വാ ഉദകട്ഠാനം മുഖധോവനത്ഥം ഗച്ഛതി, തം ഖണം ദിസ്വാ ചോരാ തസ്സ പത്തചീവരം ഹരന്തി, സുഹടം, ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ ഗീവാ ന ഹോതി.

സചേപി കോചി ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ അനാരോചേത്വാവ ഭണ്ഡാഗാരേ അത്തനോ പരിക്ഖാരം ഠപേതി, തസ്മിമ്പി നട്ഠേ ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ ഗീവാ ന ഹോതി. സചേ പന ഭണ്ഡാഗാരികോ തം ദിസ്വാ "അട്ഠാനേ ഠപിത"ന്തി ഗഹേത്വാ ഠപേതി, നട്ഠേ തസ്സേവ ഗീവാ. സചേപി ഠപിതഭിക്ഖുനാ "മയാ, ഭന്തേ, ഈദിസോ നാമ പരിക്ഖാരോ ഠപിതോ, ഉപധാരേയ്യാഥാ"തി വുത്തോ "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, ദുന്നിക്ഖിത്തം വാ മഞ്ഞമാനോ അഞ്ഞസ്മിം ഠാനേ ഠപേതി, നട്ഠേ തസ്സേവ ഗീവാ. "നാഹം ജാനാമീ"തി പടിക്ഖിപന്തസ്സ പന നത്ഥി ഗീവാ. യോപി തസ്സ പസ്സന്തസ്സേവ ഠപേതി, ഭണ്ഡാഗാരികഞ്ച ന സമ്പടിച്ഛാപേതി, നട്ഠം സുനട്ഠമേവ. സചേ പന നം ഭണ്ഡാഗാരികോ അഞ്ഞത്ര ഠപേതി, നട്ഠേ ഗീവാ . സചേ ഭണ്ഡാഗാരം സുഗുത്തം, സബ്ബോ സങ്ഘസ്സ ചേതിയസ്സ ച പരിക്ഖാരോ തത്ഥേവ ഠപീയതി, ഭണ്ഡാഗാരികോ ച ബാലോ അബ്യത്തോ ദ്വാരം വിവരിത്വാ ധമ്മകഥം വാ സോതും അഞ്ഞം വാ കിഞ്ചി കാതും കത്ഥചി ഗച്ഛതി, തം ഖണം ദിസ്വാ യത്തകം ചോരാ ഹരന്തി, സബ്ബം തസ്സ ഗീവാ. ഭണ്ഡാഗാരതോ നിക്ഖമിത്വാ ബഹി ചങ്കമന്തസ്സ വാ ദ്വാരം വിവരിത്വാ സരീരം ഉതും ഗാഹാപേന്തസ്സ വാ തത്ഥേവ സമണധമ്മാനുയോഗേന നിസിന്നസ്സ വാ തത്ഥേവ നിസീദിത്വാ കേനചി കമ്മേന ബ്യാവടസ്സ വാ ഉച്ചാരപസ്സാവപീളിതസ്സപി സതോ തത്ഥേവ ഉപചാരേ വിജ്ജമാനേ ബഹി ഗച്ഛതോ വാ അഞ്ഞേന വാ കേനചി ആകാരേന പമത്തസ്സ സതോ ദ്വാരം വിവരിത്വാ വാ വിവടമേവ പവിസിത്വാ വാ സന്ധിം ഛിന്ദിത്വാ വാ യത്തകം തസ്സ പമാദപച്ചയാ ചോരാ ഹരന്തി, സബ്ബം തസ്സേവ ഗീവാ. "ഉണ്ഹസമയേ പന വാതപാനം വിവരിത്വാ നിപജ്ജിതും വട്ടതീ"തി വദന്തി. ഉച്ചാരപീളിതസ്സ പന തസ്മിം ഉപചാരേ അസതി അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛന്തസ്സ ഗിലാനപക്ഖേ ഠിതത്താ അവിസയോ, തസ്മാ ഗീവാ ന ഹോതി.

൭൭. യോ പന അന്തോ ഉണ്ഹപീളിതോ ദ്വാരം സുഗുത്തം കത്വാ ബഹി നിക്ഖമതി, ചോരാ തം ഗഹേത്വാ "ദ്വാരം വിവരാ"തി വദന്തി, യാവതതിയം ന വിവരിതബ്ബം. യദി പന തേ ചോരാ "സചേ ന വിവരസി, തഞ്ച മാരേസ്സാമ, ദ്വാരഞ്ച ഭിന്ദിത്വാ പരിക്ഖാരം ഹരിസ്സാമാ"തി ഫരസുആദീനി ഉക്ഖിപന്തി, "മയി ച മതേ സങ്ഘസ്സ ച സേനാസനേ വിനട്ഠേ ഗുണോ നത്ഥീ"തി വിവരിതും വട്ടതി. ഇധാപി "അവിസയത്താ ഗീവാ നത്ഥീ"തി വദന്തി. സചേ കോചി ആഗന്തുകോ കുഞ്ചികം വാ ദേതി, ദ്വാരം വാ വിവരതി, യത്തകം

ചോരാ ഹരന്തി, സബ്ബം തസ്സ ഗീവാ. സങ്ഘേന ഭണ്ഡാഗാരം ഗുത്തത്ഥായ സൂചിയന്തകഞ്ച കുഞ്ചികമുദ്ദികാ ച യോജേത്വാ ദിന്നാ ഹോതി, ഭണ്ഡാഗാരികോ ഘടികമത്തം ദത്വാ നിപജ്ജതി, ചോരാ വിവരിത്വാ പരിക്ഖാരം ഹരന്തി, തസ്സേവ ഗീവാ. സൂചിയന്തകഞ്ച കുഞ്ചികമുദ്ദികഞ്ച യോജേത്വാ നിപന്നം പനേതം സചേ ചോരാ ആഗന്ത്വാ "ദ്വാരം വിവരാഹീ"തി വദന്തി, തത്ഥ പുരിമനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം. ഏവം സുഗുത്തം കത്വാ നിപന്നേ പന സചേ ഭിത്തിം വാ ഛദനം വാ ഭിന്ദിത്വാ ഉമങ്ഗേന വാ പവിസിത്വാ ഹരന്തി, ന തസ്സ ഗീവാ.

സചേ ഭണ്ഡാഗാരേ അഞ്ഞേപി ഥേരാ വസന്തി, വിവടേ ദ്വാരേ അത്തനോ അത്തനോ പരിക്ഖാരം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തി, ഭണ്ഡാഗാരികോ തേസു ഗതേസു ദ്വാരം ന ജഗ്ഗതി, സചേ തത്ഥ കിഞ്ചി അവഹരീയതി, ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ ഇസ്സരവതായ ഭണ്ഡാഗാരികസ്സേവ ഗീവാ, ഥേരേഹി പന സഹായേഹി ഭവിതബ്ബം. അയഞ്ഹി സാമീചി. യദി ഭണ്ഡാഗാരികോ "തുമ്ഹേ ബഹി ഠത്വാ തുമ്ഹാകം പരിക്ഖാരം ഗണ്ഹഥ , മാ പവിസിത്ഥാ"തി വദതി, തേസഞ്ച ഏകോ ലോലമഹാഥേരോ സാമണേരേഹി ചേവ ഉപട്ഠാകേഹി ച സദ്ധിം ഭണ്ഡാഗാരം പവിസിത്വാ നിസീദതി ചേവ നിപജ്ജതി ച, യത്തകം ഭണ്ഡം നസ്സതി, സബ്ബം തസ്സ ഗീവാ, ഭണ്ഡാഗാരികേന പന അവസേസഥേരേഹി ച സഹായേഹി ഭവിതബ്ബം. അഥ ഭണ്ഡാഗാരികോവ ലോലസാമണേരേ ച ഉപട്ഠാകേ ച ഗഹേത്വാ ഭണ്ഡാഗാരേ നിസീദതി ചേവ നിപജ്ജതി ച, യത്തകം നസ്സതി, സബ്ബം തസ്സേവ ഗീവാ. തസ്മാ ഭണ്ഡാഗാരികേനേവ തത്ഥ വസിതബ്ബം, അവസേസേഹി അപ്പേവ രുക്ഖമൂലേ വസിതബ്ബം, ന ച ഭണ്ഡാഗാരേതി.

ങ്ങ. യേ പന അത്തനോ അത്തനോ സഭാഗഭിക്ഖൂനം വസനഗബ്ഭേസു പരിക്ഖാരം ഠപേന്തി, പരിക്ഖാരേ നട്ഠേ യേഹി ഠപിതോ, തേസംയേവ ഗീവാ, ഇതരേഹി പന സഹായേഹി ഭവിതബ്ബം. യദി പന സങ്ഘോ ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ വിഹാരേയേവ യാഗുഭത്തം ദാപേതി, സോ ച ഭിക്ഖാചാരത്ഥായ ഗാമം ഗച്ഛതി, നട്ഠം തസ്സേവ ഗീവാ. ഭിക്ഖാചാരം പവിസന്തേഹി അതിരേകചീവരം രക്ഖണത്ഥായ ഠപിതവിഹാരവാരികസ്സപി യാഗുഭത്തം വാ നിവാപം വാ ലഭമാനസ്സേവ ഭിക്ഖാചാരം ഗച്ഛതോ യം തത്ഥ നസ്സതി, സബ്ബം ഗീവാ. ന കേവലഞ്ച ഏത്തകമേവ, ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ വിയ യം തസ്സ പമാദപച്ചയാ നസ്സതി, സബ്ബം ഗീവാ.

സചേ വിഹാരോ മഹാ ഹോതി, അഞ്ഞം പദേസം രക്ഖിതും ഗച്ഛന്തസ്സ അഞ്ഞസ്മിം പദേസേ നിക്ഖിത്തം ഹരന്തി, അവിസയത്താ ഗീവാ ന ഹോതി. ഈദിസേ പന വിഹാരേ വേമജ്ഝേ സബ്ബേസം ഓസരണട്ഠാനേ പരിക്ഖാരേ ഠപേത്വാ നിസീദിതബ്ബം, വിഹാരവാരികാ വാ ദ്വേ തയോ ഠപേതബ്ബാ. സചേ തേസമ്പി അപ്പമത്താനം ഇതോ ചിതോ ച രക്ഖതംയേവ കിഞ്ചി നസ്സതി, ഗീവാ ന ഹോതി. വിഹാരവാരികേ ബന്ധിത്വാ ഹരിതഭണ്ഡമ്പി ചോരാനം പടിപഥം ഗതേസു അഞ്ഞേന മഗ്ഗേന ഹരിതഭണ്ഡമ്പി ന തേസം ഗീവാ. സചേ വിഹാരവാരികാനം വിഹാരേ ദാതബ്ബം യാഗുഭത്തം വാ നിവാപോ വാ ന ഹോതി, തേഹി പത്തബ്ബലാഭതോ അതിരേകാ ദ്വേ തിസ്സോ യാഗുസലാകാ തേസം പഹോനകഭത്തസലാകാ ച ഠപേതും വട്ടതി, നിബദ്ധം കത്വാ പന ന ഠപേതബ്ബാ. മനുസ്സാ ഹി വിപ്പടിസാരിനോ ഹോന്തി "വിഹാരവാരികായേവ അമ്ഹാകം ഭത്തം ഭുഞ്ജന്തീ"തി, തസ്മാ പരിവത്തേത്വാ പരിവത്തേത്വാ ഠപേതബ്ബാ. സചേ തേസം സഭാഗാ സലാകഭത്താദീനി ആഹരിത്വാ ദേന്തി,

ഇച്ചേതം കുസലം . നോ ചേ ദേന്തി, വാരം ഗാഹാപേത്വാ നീഹരാപേതബ്ബാനി. സചേ വിഹാരവാരികോ ദ്വേ തിസ്സോ യാഗുസലാകാ ച ചത്താരി പഞ്ച സലാകഭത്താനി ച ലഭമാനോ ഭിക്ഖാചാരം ഗച്ഛതി, ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ വിയ സബ്ബം നട്ഠം ഗീവാ ഹോതി. സചേ സങ്ഘസ്സ വിഹാരപാലാനം ദാതബ്ബം ഭത്തം വാ നിവാപോ വാ നത്ഥി, ഭിക്ഖൂ വിഹാരവാരം ഗഹേത്വാ അത്തനോ അത്തനോ നിസ്സിതകേ വിഹാരം ജഗ്ഗാപേന്തി, സമ്പത്തവാരം അഗ്ഗഹേതും ന ലഭതി. യഥാ അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ കരോന്തി, തഥേവ കാതബ്ബം. ഭിക്ഖൂഹി പന അസഹായസ്സ വാ അദുതിയസ്സ വാ യസ്സ സഭാഗോ ഭിക്ഖു ഭത്തം ആനേത്വാ ദാതാ നത്ഥി, ഏവരൂപസ്സ വാരോ ന പാപേതബ്ബോ.

യമ്പി പാകവട്ടത്ഥായ വിഹാരേ ഠപേന്തി, തം ഗഹേത്വാ ഉപജീവന്തേന ഠാതബ്ബം. യോ തം ന ഉപജീവതി, സോ വാരം ന ഗാഹാപേതബ്ബോ. ഫലാഫലത്ഥായപി വിഹാരേ ഭിക്ഖും ഠപേന്തി, ജഗ്ഗിത്വാ ഗോപേത്വാ ഫലവാരേന ഭാജേത്വാ ഖാദന്തി. യോ താനി ഖാദതി, തേന ഠാതബ്ബം, അനുപജീവന്തോ ന ഗാഹാപേതബ്ബോ. സേനാസനമഞ്ചപീഠപച്ചത്ഥരണരക്ഖണത്ഥായപി ഠപേന്തി, ആവാസേ വസന്തേന ഠാതബ്ബം, അബ്ഭോകാസികോ പന രുക്ഖമൂലികോ വാ ന ഗാഹാപേതബ്ബോ. ഏകോ നവകോ ഹോതി, ബഹുസ്സുതോ പന ബഹൂനം ധമ്മം വാചേതി, പരിപുച്ഛം ദേതി, പാളിം വണ്ണേതി, ധമ്മകഥം കഥേതി, സങ്ഘസ്സ ഭാരം നിത്ഥരതി, അയം ലാഭം പരിഭുഞ്ജന്തോപി ആവാസേ വസന്തോപി വാരം ന ഗാഹാപേതബ്ബോ. ''പുരിസവിസേസോ നാമ ഞാതബ്ബോ''തി വദന്തി. ഉപോസഥാഗാരപടിമാഘരജഗ്ഗനകസ്സ പന ദിഗുണം യാഗുഭത്തം, ദേവസികം തണ്ഡുലനാളി, സംവച്ഛരേ തിചീവരം ദസവീസഗ്ഘനകം കപ്പിയഭണ്ഡഞ്ച ദാതബ്ബം. സചേ പന തസ്സ തം ലഭമാനസ്സേവ പമാദേന തത്ഥ കിഞ്ചി നസ്സതി, സബ്ബം ഗീവാ. ബന്ധിത്വാ ബലക്കാരേന അച്ഛിന്നം, ന ഗീവാ. തത്ഥ ചേതിയസ്സ വാ സങ്ഘസ്സ വാ സന്തകേന ചേതിയസ്സ സന്തകം രക്ഖാപേതും വട്ടതി, ചേതിയസ്സ സന്തകേന സങ്ഘസ്സ സന്തകം രക്ഖാപേതും ന വട്ടതി. യം പന ചേതിയസ്സ സന്തകേന സദ്ധിം സങ്ഘസ്സ സന്തകം ഠപിതം ഹോതി, തം ചേതിയസന്തകേ രക്ഖാപിതേ രക്ഖിതമേവ ഹോതീതി ഏവം വട്ടതി. പക്ഖവാരേന ഉപോസഥാഗാരാദീനി രക്ഖതോപി പമാദവസേന നട്ഠം ഗീവായേവാതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഭണ്ഡപടിസാമനവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൧൧. കയവിക്കയസമാപത്തിവിനിച്ഛയകഥാ

൭൭. കയവിക്കയസമാപത്തീതി കയവിക്കയസമാപജ്ജനം. ''ഇമിനാ ഇമം ദേഹീ''തിആദിനാ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൯൫) ഹി നയേന പരസ്സ കപ്പിയഭണ്ഡം ഗണ്ഹന്തോ കയം സമാപജ്ജതി, അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേന്തോ വിക്കയം. അയം പന കയവിക്കയോ ഠപേത്വാ പഞ്ച സഹധമ്മികേ അവസേസേഹി ഗിഹിപബ്ബജിതേഹി അന്തമസോ മാതാപിതൂഹിപി സദ്ധിം ന വട്ടതി.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ - വത്ഥേന വാ വത്ഥം ഹോതു, ഭത്തേന വാ ഭത്തം, യം കിഞ്ചി കപ്പിയം ''ഇമിനാ ഇമം ദേഹീ''തി വദതി, ദുക്കടം. ഏവം വത്വാ മാതുയാപി അത്തനോ ഭണ്ഡം ദേതി, ദുക്കടം, ''ഇമിനാ ഇമം ദേഹീ''തി വുത്തോ വാ ''ഇമം ദേഹി, ഇമം തേ ദസ്സാമീ''തി തം വത്വാ വാ മാതുയാപി ഭണ്ഡം അത്തനാ ഗണ്ഹാതി, ദുക്കടം, അത്തനോ ഭണ്ഡേ പരഹത്ഥം, പരഭണ്ഡേ ച അത്തനോ ഹത്ഥം സമ്പത്തേ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. മാതരം വാ പന പിതരം വാ ''ഇമം ദേഹീ''തി വദതോ വിഞ്ഞത്തി ന ഹോതി, ''ഇമം ഗണ്ഹാഹീ''തി ദദതോ സദ്ധാദേയ്യവിനിപാതനം ന ഹോതി. അഞ്ഞാതകം ''ഇമം ദേഹീ''തി വദതോ വിഞ്ഞത്തി, ''ഇമം ഗണ്ഹാഹീ''തി ദദതോ സദ്ധാദേയ്യവിനിപാതനം, ''ഇമിനാ ഇമം ദേഹീ''തി കയവിക്കയം ആപജ്ജതോ നിസ്സഗ്ഗിയം. തസ്മാ കപ്പിയഭണ്ഡം പരിവത്തന്തേന മാതാപിതൂഹിപി സദ്ധിം കയവിക്കയം, അഞ്ഞാതകേഹി സദ്ധിം തിസ്സോ ആപത്തിയോ മോചേന്തേന പരിവത്തേതബ്ബം.

തത്രായം പരിവത്തനവിധി - ഭിക്ഖുസ്സ പാഥേയ്യതണ്ഡുലാ ഹോന്തി, സോ അന്തരാമഗ്ഗേ ഭത്തഹത്ഥം പുരിസം ദിസ്വാ ''അമ്ഹാകം തണ്ഡുലാ അത്ഥി, ന ച നോ ഇമേഹി അത്ഥോ, ഭത്തേന പന അത്ഥോ''തി വദതി, പുരിസോ തണ്ഡുലേ ഗഹേത്വാ ഭത്തം ദേതി, വട്ടതി. തിസ്സോപി ആപത്തിയോ ന ഹോന്തി, അന്തമസോ നിമിത്തകമ്മമത്തമ്പി ന ഹോതി. കസ്മാ? മൂലസ്സ അത്ഥിതായ. യോ പന ഏവം അകത്വാ ''ഇമിനാ ഇമം ദേഹീ''തി പരിവത്തേതി, യഥാവത്ഥുകമേവ. വിഘാസാദം ദിസ്വാ ''ഇമം ഓദനം ഭുഞ്ജിത്വാ രജനം വാ ദാരൂനി വാ ആഹരാ''തി വദതി, രജനഛല്ലിഗണനായ ദാരുഗണനായ ച നിസ്സഗ്ഗിയാനി ഹോന്തി. ''ഇമം ഓദനം ഭുഞ്ജിത്വാ ഇമം നാമ കരോഥാ''തി ദന്തകാരാദീഹി സിപ്പികേഹി ധമ്മകരണാദീസു തം തം പരിക്ഖാരം കാരേതി, രജകേഹി വാ വത്ഥം ധോവാപേതി, യഥാവത്ഥുകമേവ. നഹാപിതേന കേസേ ഛിന്ദാപേതി , കമ്മകാരേഹി നവകമ്മം കാരേതി, യഥാവത്ഥുകമേവ. സചേ പന ''ഇദം ഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ ഇദം കരോഥാ''തി ന വദതി, ''ഇദം ഭത്തം ഭുഞ്ജ, ഭുത്തോസി, ഭുഞ്ജിസ്സസി, ഇദം നാമ കരോഹീ''തി വദതി, വട്ടതി. ഏത്ഥ ച കിഞ്ചാപി വത്ഥധോവനേ വാ കേസച്ഛേദനേ വാ ഭൂമിസോധനാദിനവകമ്മേ വാ പരഭണ്ഡം അത്തനോ ഹത്ഥഗതം നിസ്സജ്ജിതബ്ബം നാമ നത്ഥി, **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന ദള്ഹം കത്വാ വുത്തത്താ ന സക്കാ ഏതം പടിക്ഖിപിതും, തസ്മാ യഥാ നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥുമ്ഹി പരിഭുത്തേ വാ നട്ഠേ വാ പാചിത്തിയം ദേസേതി, ഏവമിധാപി ദേസേതബ്ബം.

യം കിഞ്ചി കപ്പിയഭണ്ഡം ഗണ്ഹിതുകാമതായ അഗ്ഘം പുച്ഛിതും വട്ടതി, തസ്മാ ''അയം തവ പത്തോ കിം അഗ്ഘതീ''തി പുച്ഛിതേ ''ഇദം നാമാ''തി വദതി, സചേ അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡം മഹഗ്ഘം ഹോതി, ഏവഞ്ച നം

പടിവദതി ''ഉപാസക മമ ഇദം വത്ഥു മഹഗ്ഘം, തവ പത്തം അഞ്ഞസ്സ ദേഹീ''തി. തം സുത്വാ ഇതരോ ''അഞ്ഞം ഥാലകമ്പി ദസ്സാമീ''തി വദതി, ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. സചേ സോ പത്തോ മഹഗ്ഘോ, ഭിക്ഖുനോ വത്ഥു അപ്പഗ്ഘം, പത്തസാമികോ ച‌സ്സ അപ്പഗ്ഘഭാവം ന ജാനാതി, പത്തോ ന ഗഹേതബ്ബോ, ''മമ വത്ഥു അപ്പഗ്ഘ''ന്തി ആചിക്ഖിതബ്ബം. മഹഗ്ഘഭാവം ഞത്വാ വഞ്ചേത്വാ ഗണ്ഹന്തോപി ഹി ഭണ്ഡം അഗ്ഘാപേത്വാ കാരേതബ്ബതം ആപജ്ജതി. സചേ പത്തസാമികോ ''ഹോതു, ഭന്തേ, സേസം മമ പുഞ്ഞം ഭവിസ്സതീ''തി ദേതി, വട്ടതി. കപ്പിയകാരകസ്സ പന ''ഇമിനാ ഇമം ഗഹേത്വാ ദേഹീ''തി ആചിക്ഖിതും വട്ടതി, തസ്മാ യസ്സ ഹത്ഥതോ ഭണ്ഡം ഗണ്ഹാതി, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം അന്തമസോ തസ്സ പുത്തഭാതികമ്പി കപ്പിയകാരകം കത്വാ ''ഇമിനാ ഇമം നാമ ഗഹേത്വാ ദേഹീ''തി ആചിക്ഖതി, സോ ചേ ഛേകോ ഹോതി, പുനപ്പുനം അപനേത്വാ വിവദിത്വാ ഗണ്ഹാതി, തുണ്ഹീഭൂതേന ഠാതബ്ബം. നോ ചേ ഛേകോ ഹോതി, ന ജാനാതി ഗഹേതും, വാണിജകോ ച തം വഞ്ചേതി, ''മാ ഗണ്ഹാഹീ''തി വത്തബ്ബോ.

''ഇദം പടിഗ്ഗഹിതം തേലം വാ സപ്പി വാ അമ്ഹാകം അത്ഥി, അമ്ഹാകഞ്ച അഞ്ഞേന അപ്പടിഗ്ഗഹിതകേന അത്ഥോ''തി വുത്തേ പന സചേ സോ തം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞം ദേതി, പഠമം അത്തനോ തേലം ന മിനാപേതബ്ബം. കസ്മാ? നാളിയഞ്ഹി അവസിട്ഠതേലം ഹോതി, തം പച്ഛാ മിനന്തസ്സ അപ്പടിഗ്ഗഹിതം ദൂസേയ്യ. അയഞ്ച കയവിക്കയോ നാമ കപ്പിയഭണ്ഡവസേന വുത്തോ. കപ്പിയേന ഹി കപ്പിയം പരിവത്തേന്തസ്സ കയവിക്കയസിക്ഖാപദേന നിസ്സഗ്ഗിയം വുത്തം, അകപ്പിയേന പന അകപ്പിയം പരിവത്തേന്തസ്സ, കപ്പിയേന വാ അകപ്പിയം അകപ്പിയേന വാ കപ്പിയം പരിവത്തേന്തസ്സ രൂപിയസംവോഹാരസിക്ഖാപദേന നിസ്സഗ്ഗിയം, തസ്മാ ഉഭോസു വാ ഏകസ്മിം വാ അകപ്പിയേ സതി രൂപിയസംവോഹാരോ നാമ ഹോതി.

൭൭. രൂപിയസംവോഹാരസ്സ ച ഗരുഭാവദീപനത്ഥം ഇദം പത്തചതുക്കം വേദിതബ്ബം. യോ ഹി രൂപിയം ഉഗ്ഗണ്ഹിത്വാ തേന അയബീജം സമുട്ഠാപേതി, തം കോട്ടാപേത്വാ തേന ലോഹേന പത്തം കാരേതി, അയം പത്തോ മഹാഅകപ്പിയോ നാമ, ന സക്കാ കേനചി ഉപായേന കപ്പിയോ കാതും. സചേപി തം വിനാസേത്വാ ഥാലകം കാരേതി, തമ്പി അകപ്പിയം. വാസിം കാരേതി, തായ ഛിന്നദന്തകട്ഠമ്പി അകപ്പിയം. ബളിസം കാരേതി, തേന മാരിതാ മച്ഛാപി അകപ്പിയാ. വാസിം താപേത്വാ ഉദകം വാ ഖീരം വാ ഉണ്ഹാപേതി, തമ്പി അകപ്പിയമേവ.

യോ പന രൂപിയം ഉഗ്ഗണ്ഹിത്വാ തേന പത്തം കിണാതി, അയമ്പി പത്തോ അകപ്പിയോ. ''പഞ്ചന്നമ്പി സഹധമ്മികാനം ന കപ്പതീ''തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. സക്കാ പന കപ്പിയോ കാതും. സോ ഹി മൂലേ മൂലസാമികാനം, പത്തേ ച പത്തസാമികാനം ദിന്നേ കപ്പിയോ ഹോതി, കപ്പിയഭണ്ഡം ദത്വാ ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

യോപി രൂപിയം ഉഗ്ഗണ്ഹാപേത്വാ കപ്പിയകാരകേന സദ്ധിം കമ്മാരകുലം ഗന്ത്വാ പത്തം ദിസ്വാ ''അയം മയ്ഹം രുച്ചതീ''തി വദതി, കപ്പിയകാരകോ ച തം രൂപിയം ദത്വാ കമ്മാരം സഞ്ഞാപേതി, അയമ്പി പത്തോ കപ്പിയവോഹാരേന ഗഹിതോപി ദുതിയപത്തസദിസോയേവ, മൂലസ്സ

സമ്പടിച്ഛിതത്താ അകപ്പിയോ. കസ്മാ സേസാനം ന കപ്പതീതി? മൂലസ്സ അനിസ്സട്ഠത്താ.

യോ പന രൂപിയം അസമ്പടിച്ഛിത്വാ ‘‘ഥേരസ്സ പത്തം കിണിത്വാ ദേഹീ’’തി പഹിതകപ്പിയകാരകേന സദ്ധിം കമ്മാരകുലം ഗന്ത്വാ പത്തം ദിസ്വാ ‘‘ഇമേ കഹാപണേ ഗഹേത്വാ ഇമം ദേഹീ’’തി കഹാപണേ ദാപേത്വാ ഗഹിതോ, അയം പത്തോ ഏതസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ ന വട്ടതി ദുബ്ബിചാരിതത്താ, അഞ്ഞേസം പന വട്ടതി മൂലസ്സ അസമ്പടിച്ഛിതത്താ. മഹാസുമത്ഥേരസ്സ കിര ഉപജ്ഝായോ അനുരുദ്ധത്ഥേരോ നാമ അഹോസി. സോ അത്തനോ ഏവരൂപം പത്തം സപ്പിസ്സ പൂരേത്വാ സങ്ഘസ്സ നിസ്സജ്ജി. തിപിടകചൂളനാഗത്ഥേരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികാനം ഏവരൂപോ പത്തോ അഹോസി. തം ഥേരോപി സപ്പിസ്സ പൂരേത്വാ സങ്ഘസ്സ നിസ്സജ്ജാപേസീതി. ഇദം അകപ്പിയപത്തചതുക്കം.

സചേ പന രൂപിയം അസമ്പടിച്ഛിത്വാ ‘‘ഥേരസ്സ പത്തം കിണിത്വാ ദേഹീ’’തി പഹിതകപ്പിയകാരകേന സദ്ധിം കമ്മാരകുലം ഗന്ത്വാ പത്തം ദിസ്വാ ‘‘അയം മയ്ഹം രുച്ചതീ’’തി വാ ‘‘ഇമാഹം ഗഹേസ്സാമീ’’തി വാ വദതി, കപ്പിയകാരകോ ച തം രൂപിയം ദത്വാ കമ്മാരം സഞ്ഞാപേതി, അയം പത്തോ സബ്ബകപ്പിയോ ബുദ്ധാനമ്പി പരിഭോഗാരഹോ. ഇമം പന രൂപിയസംവോഹാരം കരോന്തേന ‘‘ഇമിനാ ഇമം ഗഹേത്വാ ദേഹീ’’തി കപ്പിയകാരകമ്പി ആചിക്ഖിതും ന വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കയവിക്കയസമാപത്തിവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൮൨. രൂപിയാദിപടിഗ്ഗഹണവിനിച്ഛയകഥാ

൭൯. രൂപിയാദിപടിഗ്ഗഹോതി ജാതരൂപാദിപടിഗ്ഗണ്ഹനം. തത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൮൩-൪) ജാതരൂപം രജതം ജാതരൂപമാസകോ രജതമാസകോതി ചതുബ്ബിധം നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥു. തമ്ബലോഹാദീഹി കതോ **ലോഹമാസകോ**. സാരദാരുനാ വാ വേളുപേസികായ വാ അന്തമസോ താലപണ്ണേനപി രൂപം ഛിന്ദിത്വാ കതോ **ദാരുമാസകോ**. ലാഖായ വാ നിയ്യാസേന വാ രൂപം സമുട്ഠാപേത്വാ കതോ **ജതുമാസകോ**. യോ യോ യത്ഥ യത്ഥ ജനപദേ യദാ യദാ വോഹാരം ഗച്ഛതി, അന്തമസോ അട്ഠിമയോപി ചമ്മമയോപി രുക്ഖഫലബീജമയോപി സമുട്ഠാപിതരൂപോപി അസമുട്ഠാപിതരൂപോപീതി അയം സബ്ബോപി രജതമാസകേനേവ സങ്ഗഹിതോ. മുത്താ മണി വേളുരിയോ സങ്ഖോ സിലാ പവാളം ലോഹിതങ്കോ മസാരഗല്ലം സത്ത ധഞ്ഞാനി ദാസിദാസഖേത്തവത്ഥുപുപ്ഫാരാമഫലാരാമാദയോതി ഇദം ദുക്കടവത്ഥു. തത്ഥ നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥും അത്തനോ വാ സങ്ഘഗണപുഗ്ഗലചേതിയാനം വാ അത്ഥായ സമ്പടിച്ഛിതും ന വട്ടതി. അത്തനോ അത്ഥായ സമ്പടിച്ഛതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം ഹോതി, സേസാനം അത്ഥായ ദുക്കടം. ദുക്കടവത്ഥും സബ്ബേസമ്പി അത്ഥായ സമ്പടിച്ഛതോ ദുക്കടമേവ.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൮൩-൪) - സചേ കോചി ജാതരൂപരജതം ആഹരിത്വാ ''ഇദം സങ്ഘസ്സ ദമ്മി, ആരാമം വാ കരോഥ ചേതിയം വാ ഭോജനസാലാദീനം വാ അഞ്ഞതര''ന്തി വദതി, ഇദം സമ്പടിച്ഛിതും ന വട്ടതി. സചേ പന ''നയിദം ഭിക്ഖൂനം സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതീ''തി പടിക്ഖിത്തേ ''വഡ്ഢകീനം വാ കമ്മകാരാനം വാ ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി , കേവലം തുമ്ഹേ സുകതദുക്കടം ജാനാഥാ''തി വത്വാ തേസം ഹത്ഥേ ദത്വാ പക്കമതി, വട്ടതി. അഥാപി ''മമ മനുസ്സാനം ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി, മയ്ഹമേവ വാ ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി, കേവലം തുമ്ഹേ യം യസ്സ ദാതബ്ബം, തദത്ഥായ പേസേഥാ''തി വദതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. സചേ പന സംഘം വാ ഗണം വാ പുഗ്ഗലം വാ അനാമസിത്വാ ''ഇദം ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണം ചേതിയസ്സ ദേമ, വിഹാരസ്സ ദേമ, നവകമ്മസ്സ ദേമാ''തി വദന്തി, പടിക്ഖിപിതും ന വട്ടതി, ''ഇമേ ഇദം ഭണന്തീ''തി കപ്പിയകാരകാനം ആചിക്ഖിതബ്ബം. ''ചേതിയാദീനം അത്ഥായ തുമ്ഹേ ഗഹേത്വാ ഠപേത്വാ''തി വുത്തേ പന ''അമ്ഹാകം ഗഹേതും ന വട്ടതീ''തി പടിക്ഖിപിതബ്ബം.

സചേ പന കോചി ബഹും ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണം ആനേത്വാ ''ഇദം സംഘസ്സ ദമ്മി, ചത്താരോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജഥാ''തി വദതി, തഞ്ചേ സംഘോ സമ്പടിച്ഛതി, പടിഗ്ഗഹണേപി പരിഭോഗേപി ആപത്തി. തത്ര ചേകോ ഭിക്ഖു ''നയിദം കപ്പതീ''തി പടിക്ഖിപതി, ഉപാസകോ ച ''യദിന കപ്പതി, മയ്ഹമേവ ഭവിസ്സതീ''തി തം ആദായ ഗച്ഛതി. സോ ഭിക്ഖു ''തയാ സംഘസ്സ ലാഭന്തരായോ കതോ''തി ന കേനചി കിഞ്ചി വത്തബ്ബോ. യോ ഹി തം ചോദേതി, സ്വേവ സാപത്തികോ ഹോതി. തേന പനേകേന ബഹൂ അനാപത്തികാ കതാ. സചേ പന ഭിക്ഖൂഹി ''ന വട്ടതീ''തി പടിക്ഖിത്തേ ''കപ്പിയകാരകാനം വാ ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി, മമ പുരിസാനം വാ മയ്ഹം വാ ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി, കേവലം തുമ്ഹേ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജഥാ''തി വദതി, വട്ടതി.

ചതുപച്ചയത്ഥായ ച ദിന്നം യേന യേന പച്ചയേന അത്ഥോ ഹോതി, തം തദത്ഥം ഉപനേതബ്ബം. **ചിവരത്ഥായ** ദിന്നം ചീവരേയേവ ഉപനേതബ്ബം. സചേ ചീവരേന താദിസോ അത്ഥോ നത്ഥി, പിണ്ഡപാതാദീഹി സംഘോ കിലമതി, സംഘസുട്ഠുതായ അപലോകേത്വാ തദത്ഥായപി ഉപനേതബ്ബം. ഏസ നയോ **പിണ്ഡപാതഗിലാനപച്ചയത്ഥായ** ദിന്നേപി. **സേനാസനത്ഥായ** ദിന്നം പന സേനാസനസ്സ ഗരുഭണ്ഡത്താ സേനാസനേയേവ ഉപനേതബ്ബം. സചേ പന ഭിക്ഖൂസു സേനാസനം ഛഡ്ഡേത്വാ ഗതേസു സേനാസനം വിനസ്സതി, ഈദിസേ കാലേ സേനാസനം വിസ്സജ്ജേത്വാപി ഭിക്ഖൂനം പരിഭോഗോ അനുഞ്ഞാതോ, തസ്മാ സേനാസനജഗ്ഗനത്ഥം മൂലച്ഛേജ്ജം അകത്വാ യാപനമത്തം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം.

൩൩൦. സചേ കോചി "മയ്ഹം തിസസ്സസമ്പാദനകം മഹാതളാകം അത്ഥി, തം സംഘസ്സ ദമ്മീ"തി വദതി, തഞ്ചേ സംഘോ സമ്പടിച്ഛതി, പടിഗ്ഗഹണേപി പരിഭോഗേപി ആപത്തിയേവ. യോ പന തം പടിക്ഖിപതി, സോ പുരിമനയേനേവ ന കേനചി കിഞ്ചി വത്തബ്ബോ. യോ ഹി തം ചോദേതി, സ്വേവ സാപത്തികോ ഹോതി . തേന പനേകേന ബഹൂ അനാപത്തികാ കതാ. യോ പന "താദിസംയേവ തളാകം ദമ്മീ"തി വത്വാ ഭിക്ഖൂഹി "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിത്തോ വദതി "അസുകഞ്ച അസുകഞ്ച സങ്ഘസ്സ തളാകം അത്ഥി, തം കഥം വട്ടതീ"തി. സോ വത്തബ്ബോ "കപ്പിയം കത്വാ ദിന്നം ഭവിസ്സതീ"തി. കഥം ദിന്നം കപ്പിയം ഹോതീതി. "ചത്താരോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജഥാ"തി വത്വാ ദിന്നന്തി. സോ സചേ "സാധു, ഭന്തേ ചത്താരോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജഥാ"തി ദേതി, വട്ടതി. അഥാപി "തളാകം ഗണ്ഹഥാ"തി വത്വാ "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിത്തോ "കപ്പിയകാരകോ അത്ഥീ"തി പുച്ഛിത്വാ "നത്ഥീ"തി വുത്തേ "ഇദം അസുകോ നാമ വിചാരേസ്സതി, അസുകസ്സ വാ ഹത്ഥേ മയ്ഹം വാ ഹത്ഥേ ഭവിസ്സതി, സങ്ഘോ കപ്പിയഭണ്ഡം പരിഭുഞ്ജതൂ"തി വദതി, വട്ടതി. സചേപി "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിത്തോ "ഉദകം പരിഭുഞ്ജിസ്സതി, ഭണ്ഡകം ധോവിസ്സതി, മിഗപക്ഖിനോ പിവിസ്സന്തീ"തി വദതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. അഥാപി "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിത്തോ വദതി "കപ്പിയസീസേന ഗണ്ഹഥാ"തി. "സാധു ഉപാസക, സങ്ഘോ പാനീയം പിവിസ്സതി, ഭണ്ഡകം ധോവിസ്സതി, മിഗപക്ഖിനോ പിവിസ്സന്തീ"തി വത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. അഥാപി "മമ തളാകം വാ പോക്ഖരണിം വാ സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വുത്തേ "സാധു ഉപാസക, സങ്ഘോ പാനീയം പിവിസ്സതീ"തിആദീനി വത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതിയേവ.

യദി പന ഭിക്ഖൂഹി ഹത്ഥകമ്മം യാചിത്വാ സഹത്ഥേന ച കപ്പിയപഥവിം ഖണിത്വാ ഉദകപരിഭോഗത്ഥായ തളാകം കാരിതം ഹോതി, തഞ്ചേ നിസ്സായ സസ്സം നിപ്ഫാദേത്വാ മനുസ്സാ വിഹാരേ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേന്തി, വട്ടതി. അഥ മനുസ്സാ ഏവ സങ്ഘസ്സ ഉപകാരത്ഥായ സങ്ഘികഭൂമിം ഖണിത്വാ തം നിസ്സായ നിപ്ഫന്നസസ്സതോ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേന്തി, ഏതമ്പി വട്ടതി. "അമ്ഹാകം ഏകം കപ്പിയകാരകം ഠപേഥാ"തി വുത്തേ ച ഠപേതുമ്പി ലബ്ഭതി. അഥ തേ മനുസ്സാ രാജബലിനാ ഉപദ്ദുതാ പക്കമന്തി, അഞ്ഞേ പടിപജ്ജന്തി, ന ച ഭിക്ഖൂനം കിഞ്ചി ദേന്തി, ഉദകം വാരേതും ലബ്ഭതി, തഞ്ച ഖോ കസികമ്മകാലേയേവ, ന സസ്സകാലേ. സചേ തേ വദന്തി "നനു, ഭന്തേ, പുബ്ബേപി മനുസ്സാ ഇമം നിസ്സായ സസ്സം അകംസൂ"തി, തതോ വത്തബ്ബാ "തേ സങ്ഘസ്സ ഇമഞ്ച ഇമഞ്ച ഉപകാരം അകംസു, ഇദഞ്ചിദഞ്ച

കപ്പിയഭണ്ഡകം അദംസൂ''തി. സചേ തേ വദന്തി ''മയമ്പി ദസ്സാമാ''തി, ഏവമ്പി വട്ടതി.

സചേ പന കോചി അബ്യത്തോ അകപ്പിയവോഹാരേന തളാകം പടിഗ്ഗണ്ഹാതി വാ കാരേതി വാ, തം ഭിക്ഖൂഹി ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, തം നിസ്സായ ലദ്ധകപ്പിയഭണ്ഡമ്പി അകപ്പിയമേവ . സചേ ഭിക്ഖൂഹി പരിച്ചത്തഭാവം ഞത്വാ സാമികോ വാ തസ്സ പുത്തധീതരോ വാ അഞ്ഞോ വാ കോചി വംസേ ഉപ്പന്നോ പുന കപ്പിയവോഹാരേന ദേതി, വട്ടതി. പച്ഛിന്നേ കുലവംസേ യോ തസ്സ ജനപദസ്സ സാമികോ, സോ അച്ഛിന്ദിത്വാ കപ്പിയവോഹാരേന പുന ദേതി ചിത്തലപബ്ബതേ ഭിക്ഖുനാ നീഹടഉദകവാഹകം **അളനാഗരാജമഹേസീ** വിയ, ഏവമ്പി വട്ടതി. കപ്പിയവോഹാരേപി ഉദകവസേന പടിഗ്ഗഹിതതളാകേ സുദ്ധചിത്താനം മത്തികുദ്ധരണപാളിബന്ധനാദീനി ച കാതും വട്ടതി. തം നിസ്സായ പന സസ്സം കരോന്തേ ദിസ്വാ കപ്പിയകാരകം ഠപേതും ന വട്ടതി. യദി തേ സയമേവ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേന്തി, ഗഹേതബ്ബം. നോ ചേ ദേന്തി, ന ചോദേതബ്ബം. പച്ചയവസേന പടിഗ്ഗഹിതതളാകേ കപ്പിയകാരകം ഠപേതും വട്ടതി, മത്തികുദ്ധരണപാളിബന്ധനാദീനി കാരേതും ന വട്ടതി. സചേ കപ്പിയകാരകാ സയമേവ കരോന്തി, വട്ടതി. അബ്യത്തേന പന ലജ്ജിഭിക്ഖുനാ കാരാപിതേസു കിഞ്ചാപി പടിഗ്ഗഹണം കപ്പിയം, ഭിക്ഖുസ്സ പന പയോഗപച്ചയാ ഉപ്പന്നേന മിസ്സത്താ വിസഗതപിണ്ഡപാതോ വിയ അകപ്പിയമംസരസമിസ്സഭോജനം വിയ ച ദുബ്ബിനിഭോഗം ഹോതി, സബ്ബേസം അകപ്പിയമേവ.

൩൭. സചേ പന ഉദകസ്സ ഓകാസോ അത്ഥി, തളാകസ്സ പാളി ഥിരാ, ''യഥാ ബഹും ഉദകം ഗണ്ഹാതി, ഏവം കരോഹി, തീരസമീപേ ഉദകം കരോഹീ''തി ഏവം ഉദകമേവ വിചാരേതി, വട്ടതി. ഉദ്ധനേ അഗ്ഗിം ന പാതേന്തി, ''ഉദകകമ്മം ലബ്ഭതു ഉപാസകാ''തി വത്തും വട്ടതി, ''സസ്സം കത്വാ ആഹരഥാ''തി വത്തും പന ന വട്ടതി. സചേ പന തളാകേ അതിബഹും ഉദകം ദിസ്വാ പസ്സതോ വാ പിട്ഠിതോ വാ മാതികം നീഹരാപേതി, വനം ഛിന്ദാപേത്വാ കേദാരേ കാരാപേതി, പോരാണകേദാരേസു വാ പകതിഭാഗം അഗ്ഗഹേത്വാ അതിരേകം ഗണ്ഹാതി, നവസസ്സേ വാ അപരിച്ഛിന്നഭാഗേ ''ഏത്തകേ കഹാപണേ ദേഥാ''തി കഹാപണേ ഉട്ഠാപേതി, സബ്ബേസം അകപ്പിയം.

യോ പന ''കസഥ വപഥാ''തി അവത്വാ ''ഏത്തകായ ഭൂമിയാ ഏത്തകോ നാമ ഭാഗോ''തി ഏവം ഭൂമിം വാ പതിട്ഠാപേതി, ''ഏത്തകേ ഭൂമിഭാഗേ അമ്ഹേഹി സസ്സം കതം, ഏത്തകം നാമ ഭാഗം ഗണ്ഹഥാ''തി വദന്തേസു കസ്സകേസു ഭൂമിപ്പമാണഗഹണത്ഥം രജ്ജുയാ വാ ദണ്ഡേന വാ മിനാതി, ഖലേ വാ ഠത്വാ രക്ഖതി, ഖലതോ വാ നീഹരാപേതി, കോട്ഠാഗാരേ വാ പടിസാമേതി, തസ്സേവ തം അകപ്പിയം. സചേ കസ്സകാ കഹാപണേ ആഹരിത്വാ ''ഇമേ സങ്ഘസ്സ ആഹടാ''തി വദന്തി, അഞ്ഞതരോ ച ഭിക്ഖു ''ന സങ്ഘോ കഹാപണേ ഖാദതീ''തി സഞ്ഞായ ''ഏത്തകേഹി കഹാപണേഹി സാടകേ ആഹരഥ , ഏത്തകേഹി യാഗുആദീനി സമ്പാദേഥാ''തി വദതി, യം തേ ആഹരന്തി, തം സബ്ബേസം അകപ്പിയം. കസ്മാ? കഹാപണാനം വിചാരിതത്താ. സചേ ധഞ്ഞം ആഹരിത്വാ ''ഇദം സങ്ഘസ്സ ആഹട''ന്തി വദന്തി, അഞ്ഞതരോ ച ഭിക്ഖു പുരിമനയേനേവ ''ഏത്തകേഹി വീഹീഹി ഇദഞ്ചിദഞ്ച ആഹരഥാ''തി വദതി, യം തേ ആഹരന്തി, തം തസ്സേവ അകപ്പിയം. കസ്മാ?

ധഞ്ഞേസ്സ വിചാരിതത്താ. സചേ തണ്ഡുലം വാ അപരണ്ണം വാ ആഹരിത്വാ “ഇദം സങ്ഘസ്സ ആഹട”ന്തി വദന്തി, അഞ്ഞതരോ ച ഭിക്ഖു പുരിമനയേനേവ “എത്തകേഹി തണ്ഡുലേഹി ഇദഞ്ചിദഞ്ച ആഹരഥാ”തി വദതി, യം തേ ആഹരന്തി, തം സബ്ബേസം കപ്പിയം. കസ്മാ? കപ്പിയാനം തണ്ഡുലാദീനം വിചാരിതത്താ. കയവിക്കയേപി അനാപത്തി കപ്പിയകാരകസ്സ ആചിക്ഖിതത്താ.

൩൮. പുബ്ബേ പന ചിത്തലപബ്ബതേ ഏകോ ഭിക്ഖു ചതുസാലദ്വാരേ “അഹോ വത സ്വേ സങ്ഘസ്സ ഏത്തകപ്പമാണേ പൂവേ പചേയ്യു”ന്തി ആരാമികാനം സഞ്ഞാജനനത്ഥം ഭൂമിയം മണ്ഡലം അകാസി. തം ദിസ്വാ ഛേകോ ആരാമികോ തഥേവ കത്വാ ദുതിയദിവസേ ഭേരിയാ ആകോടിതായ സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ പൂവം ഗഹേത്വാ സങ്ഘത്ഥേരം ആഹ - “ഭന്തേ, അമ്ഹേഹി ഇതോ പുബ്ബേ നേവ പിതൂനം, ന പിതാമഹാനം ഏവരൂപം സുതപുബ്ബം, ഏകേന അയ്യേന ചതുസാലദ്വാരേ പൂവത്ഥായ സഞ്ഞാ കതാ, ഇതോ ദാനി പഭുതി അയ്യാ അത്തനോ അത്തനോ ചിത്താനുരൂപം വദന്തു, അമ്ഹാകമ്പി ഫാസുവിഹാരോ ഭവിസ്സതീ”തി. മഹാഥേരോ തതോവ നിവത്തി, ഏകഭിക്ഖുനാപി പൂവോ ന ഗഹിതോ. ഏവം പുബ്ബേ തത്രുപ്പാദം ന പരിഭുഞ്ജിംസു. തസ്മാ -

> സല്ലേഖം അച്ചജന്തേന, അപ്പമത്തേന ഭിക്ഖുനാ;
> കപ്പിയേപി ന കാതബ്ബാ, ആമിസത്ഥായ ലോലതാതി. (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൪൧-൯);

യോ ചായം തളാകേ വുത്തോ, പോക്ഖരണീഉദകവാഹകമാതികാദീസുപി ഏസേവ നയോ.

൩൯. പുബ്ബണ്ണാപരണ്ണഉച്ഛുഫലാഫലാദീനം വിരുഹനട്ഠാനം യം കിഞ്ചി ഖേത്തം വാ വത്ഥും വാ “ദമ്മീ”തി വുത്തേപി “ന വട്ടതീ”തി പടിക്ഖിപിത്വാ തളാകേ വുത്തനയേനേവ യദാ കപ്പിയവോഹാരേന “ചതുപച്ചയപരിഭോഗത്ഥായ ദമ്മീ”തി വദതി, തദാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം, “വനം ദമ്മി അരഞ്ഞം ദമ്മീ”തി വുത്തേ പന വട്ടതി. സചേ മനുസ്സാ ഭിക്ഖൂഹി അനാണത്തായേവ തത്ഥ രുക്ഖേ ഛിന്ദിത്വാ അപരണ്ണാദീനി സമ്പാദേത്വാ ഭിക്ഖൂനം ഭാഗം ദേന്തി, വട്ടതി, അദേന്താ ന ചോദേതബ്ബാ. സചേ കേനചിദേവ അന്തരായേന തേസു പക്കന്തേസു അഞ്ഞേ കരോന്തി, ന ച ഭിക്ഖൂനം കിഞ്ചി ദേന്തി, തേ വാരേതബ്ബാ. സചേ വദന്തി “നനു, ഭന്തേ, പുബ്ബേ മനുസ്സാ ഇധ സസ്സാനി അകംസൂ”തി, തതോ വത്തബ്ബാ “തേ സങ്ഘസ്സ ഇദഞ്ചിദഞ്ച കപ്പിയഭണ്ഡം അദംസൂ”തി. സചേ വദന്തി “മയമ്പി ദസ്സാമാ”തി, ഏവം വട്ടതി.

കിഞ്ചി സസ്സുട്ഠാനകം ഭൂമിപ്പദേസം സന്ധായ “സീമം ദേമാ”തി വദന്തി, വട്ടതി. സീമപരിച്ഛേദനത്ഥം പന ഥമ്ഭാ വാ പാസാണാ വാ സയം ന ഠപേതബ്ബാ, ഭൂമി നാമ അനഗ്ഘാ, അപ്പകേനപി പാരാജികോ ഭവേയ്യ. ആരാമികാനം പന വത്തബ്ബം “ഇമിനാ ഠാനേന അമ്ഹാകം സീമാ ഗതാ”തി. സചേപി ഹി തേ അധികം ഗണ്ഹന്തി, പരിയായേന കഥിതത്താ അനാപത്തി. യദി പന രാജരാജമഹാമത്താദയോ സയമേവ ഥമ്ഭേ ഠപാപേത്വാ “ചത്താരോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജഥാ”തി ദേന്തി, വട്ടതിയേവ.

സചേ കോചി അന്തോസീമായം തളാകം വാ ഖണതി, വിഹാരമജ്ഝേന വാ മാതികം നേതി, ചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണാദീനി ദുസ്സന്തി, വാരേതബ്ബോ. സചേ സങ്ഘോ കിഞ്ചി ലഭിത്വാ ആമിസഗരുകതായ ന വാരേതി, ഏകോ ഭിക്ഖു വാരേതി, സോവ ഭിക്ഖു ഇസ്സരോ. സചേ ഏകോ ഭിക്ഖു ന വാരേതി "നേഥ തുമ്ഹേ"തി, തേസംയേവ പക്ഖോ ഹോതി. സങ്ഘോ വാരേതി, സങ്ഘോവ ഇസ്സരോ. സങ്ഘികേസു ഹി കമ്മേസു യോ ധമ്മകമ്മം കരോതി, സോവ ഇസ്സരോ. സചേ വാരിയമാനോപി കരോതി, ഹേട്ഠാ ഗഹിതം പംസും ഹേട്ഠാ പക്ഖിപിത്വാ, ഉപരി ഗഹിതം പംസും ഉപരി പക്ഖിപിത്വാ പൂരേതബ്ബാ.

സചേ കോചി യഥാജാതമേവ ഉച്ഛും വാ അപരണ്ണം വാ അലാബുകുമ്ഭണ്ഡാദികം വാ വല്ലിഫലം ദാതുകാമോ "ഏതം സബ്ബം ഉച്ഛുഖേത്തം അപരണ്ണവത്ഥും വല്ലിഫലാവാടം ദമ്മീ"തി വദതി, സഹ വത്ഥുനാ പരാമട്ഠത്താ ന വട്ടതീതി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന "അഭിലാപമത്തമേതം, സാമികാനംയേവ ഹി സോ ഭൂമിഭാഗോ, തസ്മാ വട്ടതീ"തി ആഹ. "ദാസം ദമ്മീ"തി വദതി, ന വട്ടതി. "ആരാമികം ദമ്മി, വേയ്യാവച്ചകരം ദമ്മി, കപ്പിയകാരകം ദമ്മീ"തി വുത്തേ വട്ടതി. സചേ ആരാമികോ പുരേഭത്തമ്പി പച്ഛാഭത്തമ്പി സങ്ഘസ്സേവ കമ്മം കരോതി, സാമണേരസ്സ വിയ സബ്ബം ഭേസജ്ജം പടിജഗ്ഗനമ്പി തസ്സ കാതബ്ബം. സചേ പുരേഭത്തമേവ സങ്ഘസ്സ കമ്മം കരോതി, പച്ഛാഭത്തം അത്തനോ കരോതി, സായം നിവാപോ ന ദാതബ്ബോ. യേപി പഞ്ചദിവസവാരേന വാ പക്ഖവാരേന വാ സങ്ഘസ്സ കമ്മം കത്വാ സേസകാലേ അത്തനോ കമ്മം കരോന്തി, തേസമ്പി കരണകാലേയേവ ഭത്തഞ്ച നിവാപോ ച ദാതബ്ബോ. സചേ സങ്ഘസ്സ കമ്മം നത്ഥി, അത്തനോയേവ കമ്മം കത്വാ ജീവന്തി, തേ ചേ ഹത്ഥകമ്മമൂലം ആനേത്വാ ദേന്തി, ഗഹേതബ്ബം. നോ ചേ ദേന്തി, ന കിഞ്ചി വത്തബ്ബാ. യം കിഞ്ചി രജകദാസമ്പി പേസകാരദാസമ്പി ആരാമികനാമേന സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി.

സചേ "ഗാവോ ദേമാ"തി വദന്തി, "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിപിതബ്ബാ. ഇമാ ഗാവോ കുതോതി. പണ്ഡിതേഹി പഞ്ചഗോരസപരിഭോഗത്ഥായ ദിന്നാതി. "മയമ്പി പഞ്ചഗോരസപരിഭോഗത്ഥായ ദേമാ"തി വുത്തേ വട്ടന്തി. അജികാദീസുപി ഏസേവ നയോ. "ഹത്ഥിം ദേമ, അസ്സം, മഹിംസം, കുക്കുടം, സൂകരം ദേമാ"തി വദന്തി, സമ്പടിച്ഛിതും ന വട്ടതി. സചേ കേചി മനുസ്സാ "അപ്പോസ്സുക്കാ, ഭന്തേ, തുമ്ഹേ ഹോഥ, മയം ഇമേ ഗഹേത്വാ തുമ്ഹാകം കപ്പിയഭണ്ഡം ദസ്സാമാ"തി ഗണ്ഹന്തി, വട്ടതി. കുക്കുടസൂകരേ "സുഖം ജീവന്തൂ"തി അരഞ്ഞേ വിസ്സജ്ജാപേതും വട്ടതി. "ഇമം തളാകം, ഇമം ഖേത്തം, ഇമം വത്ഥും വിഹാരസ്സ ദേമാ"തി വുത്തേ പടിക്ഖിപിതും ന ലബ്ഭതി.

൩൮. സചേ കോചി ഭിക്ഖും ഉദ്ദിസ്സ ദൂതേന ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണാദിചീവരചേതാപന്നം പഹിണേയ്യ "ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ചീവരം ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരേന അച്ഛാദേഹീ"തി, സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ "ഇദം ഖോ, ഭന്തേ, ആയസ്മന്തം ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം ആഭതം, പടിഗ്ഗണ്ഹതു ആയസ്മാ ചീവരചേതാപന്ന"ന്തി, തേന ഭിക്ഖുനാ സോ ദൂതോ ഏവമസ്സ വചനീയോ "ന ഖോ മയം, ആവുസോ, ചീവരചേതാപന്നം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ, ചീവരഞ്ച ഖോ മയം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ കാലേന കപ്പിയ"ന്തി. സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖും ഏവം വദേയ്യ "അത്ഥി പനായസ്മതോ കോചി

വേയ്യാവച്ചകരോ”തി, ചീവരത്ഥികേന ഭിക്ഖുനാ വേയ്യാവച്ചകരോ നിദ്ദിസിതബ്ബോ ആരാമികോ വാ ഉപാസകോ വാ “ഏസോ ഖോ, ആവുസോ, ഭിക്ഖൂനം വേയ്യാവച്ചകരോ”തി. ന വത്തബ്ബോ “തസ്സ ദേഹീ”തി വാ “സോ വാ നിക്ഖിപിസ്സതി, സോ വാ പരിവത്തേസ്സതി, സോ വാ ചേതാപേസ്സതീ”തി . സോ ചേ ദൂതോ തം വേയ്യാവച്ചകരം സഞ്ഞാപേത്വാ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ “യം ഖോ, ഭന്തേ, ആയസ്മാ വേയ്യാവച്ചകരം നിദ്ദിസി, ആണത്തോ സോ മയാ, ഉപസങ്കമതു ആയസ്മാ കാലേന, ചീവരേന തം അച്ഛാദേസ്സതീ”തി. ചീവരത്ഥികേന ഭിക്ഖുനാ വേയ്യാവച്ചകരോ ഉപസങ്കമിത്വാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദേതബ്ബോ സാരേതബ്ബോ “അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ”തി. ന വത്തബ്ബോ “ദേഹി മേ ചീവരം, ആഹര മേ ചീവരം, പരിവത്തേഹി മേ ചീവരം, ചേതാപേഹി മേ ചീവര”ന്തി. സചേ ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദയമാനോ സാരയമാനോ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേതി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ അഭിനിപ്ഫാദേതി, തത്ഥ ഗന്ത്വാ ചതുക്ഖത്തും പഞ്ചക്ഖത്തും ഛക്ഖത്തുപരമം തുണ്ഹീഭൂതേന ഉദ്ദിസ്സ ഠാതബ്ബം, ന ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന ആമിസം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, ന ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ. “കിം കാരണാ ആഗതോസീ”തി പുച്ഛിയമാനേന “ജാനാഹി, ആവുസോ”തി ഏത്തകമേവ വത്തബ്ബം.

സചേ ആസനേ വാ നിസീദതി, ആമിസം വാ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, ധമ്മം വാ ഭാസതി, ഠാനം ഭഞ്ജതി. സചേ ചതുക്ഖത്തും ചോദേതി, ചതുക്ഖത്തും ഠാതബ്ബം. പഞ്ചക്ഖത്തും ചോദേതി, ദ്വിക്ഖത്തും ഠാതബ്ബം. ഛക്ഖത്തും ചോദേതി, ന ഠാതബ്ബം. ഏകായ ഹി ചോദനായ ഠാനദ്വയം ഭഞ്ജതി. യഥാ ഛക്ഖത്തും ചോദേത്വാ ന ഠാതബ്ബം, ഏവം ദ്വാദസക്ഖത്തും ഠത്വാ ന ചോദേതബ്ബം. തസ്മാ സചേ ചോദേതിയേവ ന തിട്ഠതി, ഛ ചോദനാ ലബ്ഭന്തി. സചേ തിട്ഠതിയേവ ന ചോദേതി, ദ്വാദസ ഠാനാനി ലബ്ഭന്തി. സചേ ചോദേതിപി തിട്ഠതിപി, ഏകായ ചോദനായ ദ്വേ ഠാനാനി ഹാപേതബ്ബാനി. തത്ഥ യോ ഏകദിവസമേവ പുനപ്പുനം ഗന്ത്വാ ഛക്ഖത്തും ചോദേതി, സകിംയേവ വാ ഗന്ത്വാ “അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ”തി ഛക്ഖത്തും വദതി, തത്ഥ ഏകദിവസമേവ പുനപ്പുനം ഗന്ത്വാ ദ്വാദസക്ഖത്തും തിട്ഠതി, സകിമേവ വാ ഗന്ത്വാ തത്ര തത്ര ഠാനേ തിട്ഠതി, സോപി സബ്ബചോദനായോ സബ്ബട്ഠാനാനി ച ഭഞ്ജതി, കോ പന വാദോ നാനാദിവസേസു. തതോ ചേ ഉത്തരി വായമമാനോ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേതി, പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. നോ ചേ സക്കോതി തം അഭിനിപ്ഫാദേതും, യതോ രാജതോ രാജമഹാമത്തതോ വാ അസ്സ ഭിക്ഖുനോ തം ചീവരചേതാപന്നം ആനീതം, തസ്സ സന്തികം സാമം വാ ഗന്തബ്ബം, ദൂതോ വാ പാഹേതബ്ബോ “യം ഖോ തുമ്ഹേ ആയസ്മന്തോ ഭിക്ഖും ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം പഹിണിത്ഥ, ന തം തസ്സ ഭിക്ഖുനോ കിഞ്ചി അത്ഥം അനുഭോതി, യുഞ്ജന്തായസ്മന്തോ സകം, മാ തുമ്ഹാകം സന്തകം വിനസ്സതൂ”തി. അയം തത്ഥ സാമീചി. യോ പന നേവ സാമം ഗച്ഛതി, ന ദൂതം പാഹേതി, വത്തഭേദേ ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

൬൭. കിം പന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൩൮-൯) സബ്ബകപ്പിയകാരകേസു ഏവം പടിപജ്ജിതബ്ബന്തി? ന പടിപജ്ജിതബ്ബം. അയഞ്ഹി കപ്പിയകാരകോ നാമ സങ്ഖേപതോ ദുവിധോ നിദ്ദിട്ഠോ അനിദ്ദിട്ഠോ ച. തത്ഥ നിദ്ദിട്ഠോ ദുവിധോ ഭിക്ഖുനാ നിദ്ദിട്ഠോ ദൂതേന നിദ്ദിട്ഠോതി. അനിദ്ദിട്ഠോപി ദുവിധോ

മുഖവേവടികകപ്പിയകാരകോ പരമ്മുഖകപ്പിയകാരകോതി. തേസു ഭിക്ഖുനാ നിദ്ദിട്ഠോ സമ്മുഖാസമ്മുഖവസേന ചതുബ്ബിധോ ഹോതി, തഥാ ദൂതേന നിദ്ദിട്ഠോപി. കഥം? ഇധേകച്ചോ ഭിക്ഖുസ്സ ചീവരത്ഥായ ദൂതേന അകപ്പിയവത്ഥും പഹിണതി, ദൂതോ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ''ഇദം, ഭന്തേ, ഇത്ഥന്നാമേന തുമ്ഹാകം ചീവരത്ഥായ പഹിതം, ഗണ്ഹഥ ന''ന്തി വദതി, ഭിക്ഖു ''നയിദം കപ്പതീ''തി പടിക്ഖിപതി, ദൂതോ ''അത്ഥി പന തേ, ഭന്തേ, വേയ്യാവച്ചകരോ''തി പുച്ഛതി, പുഞ്ഞത്ഥികേഹി ച ഉപാസകേഹി ''ഭിക്ഖൂനം വേയ്യാവച്ചം കരോഥാ''തി ആണത്താ വാ, ഭിക്ഖൂനം വാ സന്ദിട്ഠസമ്ഭത്താ കേചി വേയ്യാവച്ചകരാ ഹോന്തി, തേസം അഞ്ഞതരോ തസ്മിം ഖണേ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ നിസിന്നോ ഹോതി, ഭിക്ഖു തം നിദ്ദിസതി ''അയം ഭിക്ഖൂനം വേയ്യാവച്ചകരോ''തി, ദൂതോ തസ്സ ഹത്ഥേ അകപ്പിയവത്ഥും ദത്വാ ''ഥേരസ്സ ചീവരം കിണിത്വാ ദേഹീ''തി ഗച്ഛതി, അയം ഭിക്ഖുനാ സമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ.

നോ ചേ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ നിസിന്നോ ഹോതി, അപിച ഖോ ഭിക്ഖു നിദ്ദിസതി ''അസുകസ്മിം നാമ ഗാമേ ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖൂനം വേയ്യാവച്ചകരോ''തി, സോ ഗന്ത്വാ തസ്സ ഹത്ഥേ അകപ്പിയവത്ഥും ദത്വാ ''ഥേരസ്സ ചീവരം കിണിത്വാ ദദേയ്യാസീ''തി ആഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുസ്സ ആരോചേത്വാ ഗച്ഛതി, അയമേകോ ഭിക്ഖുനാ അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ.

ന ഹേവ ഖോ സോ ദൂതോ അത്തനാ ആഗന്ത്വാ ആരോചേതി, അപിച ഖോ അഞ്ഞം പഹിണതി ''ദിന്നം മയാ, ഭന്തേ, തസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരചേതാപന്നം, തുമ്ഹേ ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ''തി, അയം ദുതിയോ ഭിക്ഖുനാ അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ.

ന ഹേവ ഖോ അഞ്ഞം പഹിണതി, അപിച ഗച്ഛന്തോവ ഭിക്ഖും വദതി ''അഹം തസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരചേതാപന്നം ദസ്സാമി, തുമ്ഹേ ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ''തി, അയം തതിയോ ഭിക്ഖുനാ അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോതി ഏവം ഏകോ സമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ തയോ അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠാതി ഇമേ ചത്താരോ ഭിക്ഖുനാ നിദ്ദിട്ഠവേയ്യാവച്ചകരാ നാമ. ഏതേസു ഇധ വുത്തനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

അപരോ ഭിക്ഖു പുരിമനയേനേവ ദൂതേന പുച്ഛിതോ നത്ഥിതായ വാ അവിചാരേതുകാമതായ വാ ''നത്ഥമ്ഹാകം കപ്പിയകാരകോ''തി വദതി, തസ്മിം ഖണേ കോചി മനുസ്സോ ആഗച്ഛതി, ദൂതോ തസ്സ ഹത്ഥേ അകപ്പിയവത്ഥും ദത്വാ ''ഇമസ്സ ഹത്ഥതോ ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ''തി വത്വാ ഗച്ഛതി, അയം ദൂതേന സമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോതി ഏവം ഏകോ സമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ.

അപരോ ദൂതോ ഗാമം പവിസിത്വാ അത്തനാ അഭിരുചിതസ്സ കസ്സചി ഹത്ഥേ അകപ്പിയവത്ഥും ദത്വാ പുരിമനയേനേവ ആഗന്ത്വാ വാ ആരോചേതി, അഞ്ഞം വാ പഹിണതി ''അഹം അസുകസ്സ നാമ ഹത്ഥേ ചീവരചേതാപന്നം ദസ്സാമി, തുമ്ഹേ ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ''തി വത്വാ വാ ഗച്ഛതി, അയം തതിയോ ദൂതേന അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോതി ഏവം ഏകോ സമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠോ തയോ അസമ്മുഖാനിദ്ദിട്ഠാതി ഇമേ ചത്താരോ ദൂതേന നിദ്ദിട്ഠവേയ്യാവച്ചകരാ നാമ. ഏതേസു മേണ്ഡകസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം. വുത്തഞ്ഹേതം -

“സന്തി, ഭിക്ഖവേ, മനുസ്സാ സദ്ധാ പസന്നാ, തേ കപ്പിയകാരകാനം ഹത്ഥേ ഹിരഞ്ഞം ഉപനിക്ഖിപന്തി ‘ഇമിനാ യം അയ്യസ്സ കപ്പിയം, തം ദേഥാ’തി. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യം തതോ കപ്പിയം, തം സാദിതും, ന ത്വേവാഹം, ഭിക്ഖവേ, ‘കേനചി പരിയായേന ജാതരൂപരജതം സാദിതബ്ബം പരിയേസിതബ്ബ’ന്തി വദാമീ”തി (മഹാവ॰ ൨൯൯).

ഏത്ഥ ചോദനായ പരിമാണം നത്ഥി, മൂലം അസാദിയന്തേന സഹസ്സക്ഖത്തുമ്പി ചോദനായ വാ ഠാനേന വാ കപ്പിയഭണ്ഡം സാദിതും വട്ടതി. നോ ചേ ദേതി, അഞ്ഞം കപ്പിയകാരകം ഠപേത്വാപി ആഹരാപേതബ്ബം. സചേ ഇച്ഛതി, മൂലസാമികാനമ്പി കഥേതബ്ബം. നോ ചേ ഇച്ഛതി, ന കഥേതബ്ബം.

അപരോ ഭിക്ഖു പുരിമനയേനേവ ദൂതേന പുച്ഛിതോ “നത്ഥമ്ഹാകം കപ്പിയകാരകോ”തി വദതി, തദഞ്ഞോ സമീപേ ഠിതോ സുത്വാ “ആഹര ഭോ, അഹം അയ്യസ്സ ചീവരം ചേതാപേത്വാ ദസ്സാമീ”തി വദതി. ദൂതോ “ഹന്ദ ഭോ ദദേയ്യാസീ”തി തസ്സ ഹത്ഥേ ദത്വാ ഭിക്ഖുസ്സ അനാരോചേത്വാവ ഗച്ഛതി, അയം മുഖവേവടികകപ്പിയകാരകോ. അപരോ ഭിക്ഖുനോ ഉപട്ഠാകസ്സ വാ അഞ്ഞസ്സ വാ ഹത്ഥേ അകപ്പിയവത്ഥും ദത്വാ “ഥേരസ്സ ചീവരം ദദേയ്യാസീ”തി ഏത്തോവ പക്കമതി, അയം പരമ്മുഖാകപ്പിയകാരകോതി ഇമേ ദ്വേ അനിദ്ദിട്ഠകപ്പിയകാരകാ നാമ. ഏതേസു അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതേസു വിയ പടിപജ്ജിതബ്ബം. സചേ സയമേവ ചീവരം ആനേത്വാ ദദന്തി, ഗഹേതബ്ബം. നോ ചേ, ന കിഞ്ചി വത്തബ്ബാ. യഥാ ച ദൂതസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരത്ഥായ അകപ്പിയവത്ഥുമ്ഹി പേസിതേ വിനിച്ഛയോ വുത്തോ, ഏവം പിണ്ഡപാതാദീനമ്പി അത്ഥായ പേസിതേ സയം ആഗന്ത്വാ ദീയമാനേ ച വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

൩൩. ഉപനിക്ഖിത്തസാദിയനേ പന അയം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൮൩-൪) - കിഞ്ചി അകപ്പിയവത്ഥും പാദമൂലേ ഠപേത്വാ “ഇദം അയ്യസ്സ ഹോതൂ”തി വുത്തേ സചേപി ചിത്തേന സാദിയതി, ഗണ്ഹിതുകാമോ ഹോതി, കായേന വാ വാചായ വാ “നയിദം കപ്പതീ”തി പടിക്ഖിപതി, അനാപത്തി . കായവാചാഹി വാ അപ്പടിക്ഖിപിത്വാപി സുദ്ധചിത്തോ ഹുത്വാ “നയിദം അമ്ഹാകം കപ്പതീ”തി ന സാദിയതി, അനാപത്തിയേവ. തീസു ദ്വാരേസു ഹി യേന കേനചി പടിക്ഖിത്തം പടിക്ഖിത്തമേവ ഹോതി. സചേ പന കായവാചാഹി അപ്പടിക്ഖിപിത്വാ ചിത്തേന അധിവാസേതി, കായവാചാഹി കത്തബ്ബസ്സ പടിക്ഖേപസ്സ അകരണതോ അകിരിയസമുട്ഠാനം കായദ്വാരേ ച വചീദ്വാരേ ച ആപത്തിം ആപജ്ജതി, മനോദ്വാരേ പന ആപത്തി നാമ നത്ഥി.

ഏകോ സതം വാ സഹസ്സം വാ പാദമൂലേ ഠപേതി “തുയ്ഹിദം ഹോതൂ”തി, ഭിക്ഖു “നയിദം കപ്പതീ”തി പടിക്ഖിപതി, ഉപാസകോ “പരിച്ചത്തം മയാ തുമ്ഹാക”ന്തി ഗതോ, അഞ്ഞോ തത്ഥ ആഗന്ത്വാ പുച്ഛതി “കിം, ഭന്തേ, ഇദ”ന്തി, യം തേന ച അത്തനാ ച വുത്തം, തം ആചിക്ഖിതബ്ബം. സോ ചേ വദതി “ഗോപയിസ്സാമഹം, ഭന്തേ, ഗുത്തട്ഠാനം ദസ്സേഥാ”തി, സത്തഭൂമികമ്പി പാസാദം അഭിരുഹിത്വാ “ഇദം ഗുത്തട്ഠാന”ന്തി ആചിക്ഖിതബ്ബം, “ഇധ നിക്ഖിപാഹീ”തി ന വത്തബ്ബം. ഏത്താവതാ കപ്പിയഞ്ച അകപ്പിയഞ്ച നിസ്സായ ഠിതം ഹോതി, ദ്വാരം പിദഹിത്വാ രക്ഖന്തേന വസിതബ്ബം. സചേ കിഞ്ചി വിക്കായികഭണ്ഡം പത്തം വാ ചീവരം വാ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛതി, “ഇദം ഗഹേസ്സഥ, ഭന്തേ”തി വുത്തേ “ഉപാസക, അത്ഥി

അമ്ഹാകം ഇമിനാ അത്ഥോ, വത്ഥു ച ഏവരൂപം നാമ സംവിജ്ജതി, കപ്പിയകാരകോ നത്ഥീ''തി വത്തബ്ബം. സചേ സോ വദതി ''അഹം കപ്പിയകാരകോ ഭവിസ്സാമി, ദ്വാരം വിവരിത്വാ ദേഥാ''തി, ദ്വാരം വിവരിത്വാ ''ഇമസ്മിം ഓകാസേ ഠപിത''ന്തി വത്തബ്ബം, ''ഇദം ഗണ്ഹാ''തി ന വത്തബ്ബം. ഏവമ്പി കപ്പിയഞ്ച അകപ്പിയഞ്ച നിസ്സായ ഠിതമേവ ഹോതി. സോ ചേ തം ഗഹേത്വാ തസ്സ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേതി, വട്ടതി. സചേ അധികം ഗണ്ഹാതി, ''ന മയം തവ ഭണ്ഡം ഗണ്ഹാമ, നിക്ഖമാഹീ''തി വത്തബ്ബോ.

൩൭. യേന പന ജാതരൂപാദിചതുബ്ബിധം നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥു പടിഗ്ഗഹിതം, തേന കിം കാതബ്ബന്തി? സങ്ഘമജ്ഝേ നിസ്സജ്ജിതബ്ബം. കഥം? തേന ഭിക്ഖുനാ (പാരാ॰ ര്വ്വ൪) സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ വുഡ്ഢാനം ഭിക്ഖൂനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ ''അഹം, ഭന്തേ, രൂപിയം പടിഗ്ഗഹേസിം, ഇദം മേ നിസ്സഗ്ഗിയം, ഇമാഹം നിസ്സജ്ജാമീ''തി നിസ്സജ്ജിത്വാ ആപത്തി ദേസേതബ്ബാ. ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന ആപത്തി പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. സചേ തത്ഥ ആഗച്ഛതി ആരാമികോ വാ ഉപാസകോ വാ, സോ വത്തബ്ബോ ''ആവുസോ, ഇദം ജാനാഹീ''തി. സചേ സോ ഭണതി ''ഇമിനാ കിം ആഹരിസ്സാമീ''തി, ന വത്തബ്ബോ ''ഇമം വാ ഇമം വാ ആഹരാ''തി, കപ്പിയം ആചിക്ഖിതബ്ബം സപ്പിം വാ തേലം വാ മധും വാ ഫാണിതം വാ. ആചിക്ഖന്തേന ച ''ഇമിനാ സപ്പിം വാ തേലം വാ മധും വാ ഫാണിതം വാ ആഹരാ''തി ന വത്തബ്ബം, ''ഇദഞ്ചിദഞ്ച സങ്ഘസ്സ കപ്പിയ''ന്തി ഏത്തകമേവ വത്തബ്ബം. സചേ സോ തേന പരിവത്തേത്വാ കപ്പിയം ആഹരതി, രൂപിയപടിഗ്ഗാഹകം ഠപേത്വാ സബ്ബേഹേവ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, രൂപിയപടിഗ്ഗാഹകേന ഭാഗോ ന ഗഹേതബ്ബോ.

അഞ്ഞേസം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.ര്വ്വ൩-൪) ഭിക്ഖൂനം വാ ആരാമികാനം വാ പത്തഭാഗമ്പി ലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി, അന്തമസോ മക്കടാദീഹി തതോ ഹരിത്വാ അരഞ്ഞേ ഠപിതം വാ തേസം ഹത്ഥതോ ഗളിതം വാ തിരച്ഛാനപടിഗ്ഗഹിതമ്പി പംസുകൂലമ്പി ന വട്ടതിയേവ. തതോ ആഹടേന ഫാണിതേന സേനാസനധൂപനമ്പി ന വട്ടതി. സപ്പിനാ വാ തേലേന വാ പദീപം കത്വാ ദീപാലോകേ നിപജ്ജിതും, കസിണപരികമ്മം കാതും, പോത്ഥകമ്പി വാചേതും ന വട്ടതി. തേലമധുഫാണിതേഹി പന സരീരേ വണം മക്ഖേതും ന വട്ടതിയേവ. തേന വത്ഥുനാ മഞ്ചപീഠാദീനി വാ ഗണ്ഹന്തി, ഉപോസഥാഗാരം വാ ഭോജനസാലം വാ കരോന്തി, പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. ഛായാപി ഗേഹപരിച്ഛേദേന ഠിതാവ ന വട്ടതി, പരിച്ഛേദാതിക്കന്താ ആഗന്തുകത്താ വട്ടതി. തം വത്ഥും വിസ്സജ്ജേത്വാ കതേന മഗ്ഗേനപി സേതുനാപി നാവായപി ഉളുമ്പേനാപി ഗന്തും ന വട്ടതി. തേന വത്ഥുനാ ഖണാപിതായ പോക്ഖരണിയാ ഉബ്ഭിദോദകം പാതും വാ പരിഭുഞ്ജിതും വാ ന വട്ടതി. അന്തോ ഉദകേ പന അസതി അഞ്ഞം ആഗന്തുകം ഉദകം വാ വസ്സോദകം വാ പവിട്ഠം വട്ടതി. കീതായ യേന സദ്ധിം കീതാ, തം ആഗന്തുകമ്പി ന വട്ടതി. തം വത്ഥും ഉപനിക്ഖേപം ഠപേത്വാ സങ്ഘോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജതി, തേപി പച്ചയാ തസ്സ ന വട്ടന്തി. ആരാമോ ഗഹിതോ ഹോതി, സോപി പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. യദി ഭൂമിപി ബീജമ്പി അകപ്പിയം, നേവ ഭൂമിം, ന ഫലം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ ഭൂമിംയേവ കിണിത്വാ അഞ്ഞാനി ബീജാനി രോപിതാനി, ഫലം

വട്ടതി. അഥ ബീജാനി കിണിത്വാ കപ്പിയഭൂമിയം രോപിതാനി, ഫലം ന വട്ടതി, ഭൂമിയം നിസീദിതും വാ നിപജ്ജിതും വാ വട്ടതി.

സചേ പന തത്ഥ ആഗതോ കപ്പിയകാരകോ തം പരിവത്തേത്വാ സങ്ഘസ്സ കപ്പിയം സപ്പിതേലാദിം ആഹരിതും ന ജാനാതി, സോ വത്തബ്ബോ "ആവുസോ, ഇമം ഛഡ്ഡേഹീ"തി. സചേ സോ ഛഡ്ഡേതി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ഛഡ്ഡേതി, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ ഭിക്ഖു രൂപിയഛഡ്ഡകോ സമ്മന്നിതബ്ബോ യോ ന ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ദോസാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന മോഹാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ഭയാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ഛഡ്ഡിതാഛഡ്ഡിതഞ്ച ജാനേയ്യ. ഏവഞ്ച പന സമ്മന്നിതബ്ബോ, പഠമം ഭിക്ഖു യാചിതബ്ബോ, യാചിത്വാ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും രൂപിയഛഡ്ഡകം സമ്മന്നേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി. സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും രൂപിയഛഡ്ഡകം സമ്മന്നതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ രൂപിയഛഡ്ഡകസ്സ സമ്മുതി , സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ. സമ്മതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു രൂപിയഛഡ്ഡകോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി (പാരാ॰ ൫൮൪).

൩൨. തേന സമ്മതേന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൮൪) ഭിക്ഖുനാ നിമിത്തം അകത്വാ അക്ഖീനി നിമീലേത്വാ നദിയാ വാ പപാതേ വാ വനഗഹനേ വാ ഗൂഥം വിയ അനപേക്ഖേന പതിതോകാസം അസമന്നാരഹന്തേന ഛഡ്ഡേതബ്ബം. സചേ നിമിത്തം കത്വാ പാതേതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി. ഏവം ജിഗുച്ഛിതബ്ബേപി രൂപിയേ ഭഗവാ പരിയായേന ഭിക്ഖൂനം പരിഭോഗം ആചിക്ഖി. രൂപിയപടിഗ്ഗാഹകസ്സ പന കേനചി പരിയായേന തതോ ഉപ്പന്നപച്ചയപരിഭോഗോ ന വട്ടതി. യഥാ ചായം ഏതസ്സ ന വട്ടതി, ഏവം അസന്തസമ്ഭാവനായ വാ കുലദൂസകകമ്മേന വാ കുഹനാദീഹി വാഉപ്പന്നപച്ചയാ നേവ തസ്സ, ന അഞ്ഞസ്സ വട്ടന്തി, ധമ്മേന സമേന ഉപ്പന്നാപി അപച്ചവേക്ഖിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടന്തി. ചത്താരോ ഹി പരിഭോഗാ - ഥേയ്യപരിഭോഗോ ഇണപരിഭോഗോ ദായജ്ജപരിഭോഗോ സാമിപരിഭോഗോതി. തത്ഥ സങ്ഘമജ്ഝേപി നിസീദിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ദുസ്സീലസ്സ പരിഭോഗോ **ഥേയ്യപരിഭോഗോ** നാമ. സീലവതോ അപച്ചവേക്ഖിതപരിഭോഗോ **ഇണപരിഭോഗോ** നാമ. തസ്മാ ചീവരം പരിഭോഗേ പരിഭോഗേ പച്ചവേക്ഖിതബ്ബം, പിണ്ഡപാതോ ആലോപേ ആലോപേ , തഥാ അസക്കോന്തേന പുരേഭത്തപച്ഛാഭത്തപുരിമയാമമജ്ഝിമയാമപച്ഛിമയാമേസു. സചസ്സ അപച്ചവേക്ഖതോ അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി, ഇണപരിഭോഗട്ഠാനേ തിട്ഠതി. സേനാസനമ്പി പരിഭോഗേ പരിഭോഗേ പച്ചവേക്ഖിതബ്ബം. ഭേസജ്ജസ്സ പടിഗ്ഗഹണേപി പരിഭോഗേപി സതിപച്ചയതാ വട്ടതി, ഏവം സന്തേപി പടിഗ്ഗഹണേ സതിം കത്വാ പരിഭോഗേ അകരോന്തസ്സേവ ആപത്തി, പടിഗ്ഗഹണേ പന സതിം അകത്വാ പരിഭോഗേ കരോന്തസ്സ അനാപത്തി. ചതുബ്ബിധാ ഹി സുദ്ധി - ദേസനാസുദ്ധി സംവരസുദ്ധി പരിയേട്ഠിസുദ്ധി പച്ചവേക്ഖണസുദ്ധീതി.

തത്ഥ **ദേസനാസുദ്ധി** നാമ പാതിമോക്ഖസംവരസീലം. തഞ്ഹി ദേസനായ സുജ്ഝനതോ "ദേസനാസുദ്ധീ"തി വുച്ചതി. **സംവരസുദ്ധി** നാമ ഇന്ദ്രിയസംവരസീലം. തഞ്ഹി "ന പുനേവം കരിസ്സാമീ"തി ചിത്താധിട്ഠാനസംവരേനേവ സുജ്ഝനതോ "സംവരസുദ്ധീ"തി വുച്ചതി. **പരിയേട്ഠിസുദ്ധി** നാമ ആജീവപാരിസുദ്ധിസീലം. തഞ്ഹി അനേസനം പഹായ ധമ്മേന സമേന പച്ചയേ ഉപ്പാദേന്തസ്സ പരിയേസനായ സുദ്ധത്താ "പരിയേട്ഠിസുദ്ധീ"തി വുച്ചതി. **പച്ചവേക്ഖണസുദ്ധി** നാമ പച്ചയപരിഭോഗസന്നിസ്സിതസീലം. തഞ്ഹി "പടിസങ്ഖാ യോനിസോ ചീവരം പടിസേവാമീ"തിആദിനാ (മ॰ നി॰ ൧.൨൩; അ॰ നി॰ ൬.൫൮) നയേന വുത്തേന പച്ചവേക്ഖണേന സുജ്ഝനതോ "പച്ചവേക്ഖണസുദ്ധീ"തി വുച്ചതി, തേന വുത്തം "പടിഗ്ഗഹണേ പന സതിം അകത്വാ പരിഭോഗേ കരോന്തസ്സ അനാപത്തീ"തി.

സത്തന്നം സേക്ഖാനം പച്ചയപരിഭോഗോ **ദായജ്ജപരിഭോഗോ** നാമ. തേ ഹി ഭഗവതോ പുത്താ, തസ്മാ പിതുസന്തകാനം പച്ചയാനം ദായാദാ ഹുത്വാ തേ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തി. കിം പന തേ ഭഗവതോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തി, ഗിഹീനം പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ഗിഹീഹി ദിന്നാപി ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതത്താ ഭഗവതോ സന്തകാ ഹോന്തി, തസ്മാ ഭഗവതോ പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തീതി വേദിതബ്ബം. **ധമ്മദായാദസുത്ത** (മ॰ നി॰ ൧.൨൯ ആദയോ) ഞ്ചേത്ഥ സാധകം. ഖീണാസവാനം പരിഭോഗോ **സാമിപരിഭോഗോ** നാമ. തേ ഹി തണ്ഹായ ദാസബ്യം അതീതത്താ സാമിനോ ഹുത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തി. ഇതി ഇമേസു പരിഭോഗേസു സാമിപരിഭോഗോ ച ദായജ്ജപരിഭോഗോ ച സബ്ബേസമ്പി വട്ടതി, ഇണപരിഭോഗോ ന വട്ടതി, ഥേയ്യപരിഭോഗേ കഥായേവ നത്ഥി.

അപരേപി ചത്താരോ പരിഭോഗാ - ലജ്ജിപരിഭോഗോ അലജ്ജിപരിഭോഗോ ധമ്മിയപരിഭോഗോ അധമ്മിയപരിഭോഗോതി. തത്ഥ അലജ്ജിനോ ലജ്ജിനാ സദ്ധിം പരിഭോഗോ വട്ടതി, ആപത്തിയാ ന കാരേതബ്ബോ. ലജ്ജിനോ അലജ്ജിനാ സദ്ധിം യാവ ന ജാനാതി, താവ വട്ടതി. ആദിതോ പട്ഠായ ഹി അലജ്ജീ നാമ നത്ഥി, തസ്മാ യദാസ്സ അലജ്ജിഭാവം ജാനാതി, തദാ വത്തബ്ബോ "തുമ്ഹേ കായദ്വാരേ വചീദ്വാരേ ച വീതിക്കമം കരോഥ, തം അപ്പതിരൂപം, മാ ഏവമകത്ഥാ"തി. സചേ അനാദിയിത്വാ കരോതിയേവ, യദി തേന സദ്ധിം പരിഭോഗം കരോതി, സോപി അലജ്ജീയേവ ഹോതി. യോപി അത്തനോ ഭാരഭൂതേന അലജ്ജിനാ സദ്ധിം പരിഭോഗം കരോതി, സോപി നിവാരേതബ്ബോ. സചേ ന ഓരമതി, അയമ്പി അലജ്ജീയേവ ഹോതി. ഏവം ഏകോ അലജ്ജീ അലജ്ജിസതമ്പി കരോതി. അലജ്ജിനോ പന അലജ്ജിനാവ സദ്ധിം പരിഭോഗേ ആപത്തി നാമ നത്ഥി. ലജ്ജിനോ ലജ്ജിനാ സദ്ധിം പരിഭോഗോ ദ്വിന്നം ഖത്തിയകുമാരാനം സുവണ്ണപാതിയം ഭോജനസദിസോ. ധമ്മിയാധമ്മിയപരിഭോഗോ പച്ചയവസേനേവ വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ സചേ പുഗ്ഗലോപി അലജ്ജീ, പിണ്ഡപാതോപി അധമ്മിയോ, ഉഭോ ജേഗുച്ഛാ. പുഗ്ഗലോ അലജ്ജീ, പിണ്ഡപാതോ ധമ്മിയോ, പുഗ്ഗലം ജിഗുച്ഛിത്വാ പിണ്ഡപാതോ ന ഗഹേതബ്ബോ. **മഹാപച്ചരിയം** പന "ദുസ്സീലോ സങ്ഘതോ ഉദ്ദേസഭത്താദീനി ലഭിത്വാ സങ്ഘസ്സേവ ദേതി, ഏതാനി യഥാദാനമേവ ഗഹിതത്താ വട്ടന്തീ"തി വുത്തം. പുഗ്ഗലോ ലജ്ജീ, പിണ്ഡപാതോ അധമ്മിയോ, പിണ്ഡപാതോ ജേഗുച്ഛോ ന ഗഹേതബ്ബോ. പുഗ്ഗലോ ലജ്ജീ, പിണ്ഡപാതോപി ധമ്മിയോ, വട്ടതി.

അപരേ ദ്വേ പഗ്ഗഹാ ദ്വേ ച പരിഭോഗാ - ലജ്ജിപഗ്ഗഹോ അലജ്ജിപഗ്ഗഹോ, ധമ്മപരിഭോഗോ ആമിസപരിഭോഗോതി. തത്ഥ അലജ്ജിനോ ലജ്ജിം പഗ്ഗഹേതും വട്ടതി, ന സോ ആപത്തിയാ കാരേതബ്ബോ . സചേ പന ലജ്ജീ അലജ്ജിം പഗ്ഗണ്ഹാതി, അനുമോദനായ അജ്ഝേസതി, ധമ്മകഥായ അജ്ഝേസതി, കുലേസു ഉപത്ഥമ്ഭേതി, ഇതരോപി "അമ്ഹാകം ആചരിയോ ഈദിസോ ച ഈദിസോ ചാ"തി തസ്സ പരിസതി വണ്ണം ഭാസതി, അയം സാസനം ഓസക്കാപേതി അന്തരധാപേതീതി വേദിതബ്ബോ. ധമ്മപരിഭോഗആമിസപരിഭോഗേസു പന യത്ഥ ആമിസപരിഭോഗോ വട്ടതി, ധമ്മപരിഭോഗോപി തത്ഥ വട്ടതി. യോ പന കോടിയം ഠിതോ, ഗന്ഥോ തസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അച്ചയേന നസ്സിസ്സതി, തം ധമ്മാനുഗ്ഗഹേന ഉഗ്ഗണ്ഹിതും വട്ടതീതി വുത്തം. തത്രിദം വത്ഥു - മഹാഭയേ കിര ഏകസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ മഹാനിദ്ദേസോ പഗുണോ അഹോസി. അഥ ചതുനികായികതിസ്സത്ഥേരസ്സ ഉപജ്ഝായോ മഹാതിപിടകത്ഥേരോ നാമ മഹാരക്ഖിതത്ഥേരം ആഹ "ആവുസോ മഹാരക്ഖിത, ഏതസ്സ സന്തികേ മഹാനിദ്ദേസം ഗണ്ഹാഹീ"തി. "പാപോ കിരായം, ഭന്തേ, ന ഗണ്ഹാമീ"തി. "ഗണ്ഹാവുസോ, അഹം തേ സന്തികേ നിസീദിസ്സാമീ"തി. "സാധു, ഭന്തേ, തുമ്ഹേസു നിസിന്നേസു ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി പട്ഠപേത്വാ രത്തിന്ദിവം നിരന്തരം പരിയാപുണന്തോ ഓസാനദിവസേ ഹേട്ഠാമഞ്ചേ ഇത്ഥിം ദിസ്വാ "ഭന്തേ, സുതംയേവ മേ പുബ്ബേ, സചാഹം ഏവം ജാനേയ്യം, ന ഈദിസസ്സ സന്തികേ ധമ്മം പരിയാപുണേയ്യ"ന്തി ആഹ. തസ്സ പന സന്തികേ ബഹൂ മഹാഥേരാ ഉഗ്ഗണ്ഹിത്വാ മഹാനിദ്ദേസം പതിട്ഠാപേസുന്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

രൂപിയാദിപടിഗ്ഗഹണവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൫൩. ദാനലക്ഖണാദിവിനിച്ഛയകഥാ

൬൯൯. ദാനവിസ്സാസഗ്ഗാഹേഹി ലാഭസ്സ പരിണാമനന്തി ഏത്ഥ താവ ദാനന്തി അത്തനോ സന്തകസ്സ ചീവരാദിപരിക്ഖാരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികാദീസു യസ്സ കസ്സചി ദാനം. തത്രിദം ദാനലക്ഖണം - "ഇദം തുയ്ഹം ദേമി ദദാമി ദജ്ജാമി ഓണോജേമി പരിച്ചജാമി വിസ്സജ്ജാമീ"തി വാ "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേമി...പേ॰... വിസ്സജ്ജാമീ"തി വാ വദതി, സമ്മുഖാപി പരമ്മുഖാപി ദിന്നംയേവ ഹോതി. "തുയ്ഹം ഗണ്ഹാഹീ"തി വുത്തേ "മയ്ഹം ഗണ്ഹാമീ"തി വദതി, സുദിന്നം സുഗ്ഗഹിതഞ്ച. "തവ സന്തകം കരോഹി, തവ സന്തകം ഹോതു, തവ സന്തകം ഹോതീ"തി വുത്തേ "മമ സന്തകം കരോമി, മമ സന്തകം ഹോതു, മമ സന്തകം കരിസ്സാമീ"തി വദതി, ദുദിന്നം ദുഗ്ഗഹിതഞ്ച. നേവ ദാതാ ദാതും ജാനാതി, ന ഇതരോ ഗഹേതും, സചേ പന "തവ സന്തകം കരോഹീ"തി വുത്തേ "സാധു, ഭന്തേ, മയ്ഹം ഗണ്ഹാമീ"തി ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതം. സചേ പന ഏകോ "ഇദം ചീവരം ഗണ്ഹാഹീ"തി വദതി, ഇതരോ "ന ഗണ്ഹാമീ"തി വദതി, പുന സോ "ദിന്നം മയാ തുയ്ഹം, ഗണ്ഹാഹീ"തി വദതി, ഇതരോപി "ന മയ്ഹം ഇമിനാ അത്ഥോ"തി വദതി, തതോ പുരിമോപി "മയാ ദിന്ന"ന്തി ദസാഹം അതിക്കാമേതി, പച്ഛിമോപി "മയാ പടിക്ഖിത്ത"ന്തി, കസ്സ ആപത്തീതി? ന കസ്സചി. യസ്സ പന രുച്ചതി, തേന അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേഹീ"തി ദിന്നം യാവ പരസ്സ ഹത്ഥം ന പാപുണാതി, താവ യോ പഹിണതി, തസ്സേവ സന്തകം, "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി ദിന്നം പന യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ സന്തകം. തസ്മാ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇദം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേഹീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ യോ പഹിണതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, ദുഗ്ഗഹിതം.

ഭിക്ഖു (മഹാവ॰ ൩൭൯-൩൮൦) ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേഹീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി "യോ പഹിണതി, സോ കാലകതോ"തി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, സ്വാധിട്ഠിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, ദുഗ്ഗഹിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേഹീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി "യസ്സ പഹീയതി, സോ കാലകതോ"തി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, ദ്വാധിട്ഠിതം. യോ പഹിണതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദേഹീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി "ഉഭോ കാലകതാ"തി, യോ പഹിണതി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, സ്വാധിട്ഠിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, ദ്വാധിട്ഠിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ യോ പഹിണതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, ദുഗ്ഗഹിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി "യോ പഹിണതി, സോ കാലകതോ"തി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, ദ്വാധിട്ഠിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി "യസ്സ പഹീയതി,

സോ കാലകതോ”തി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, സ്വാധിട്ഠിതം. യോ പഹിണതി, തസ്സ വിസ്സാസാ ഗണ്ഹാതി, ദുഗ്ഗഹിതം. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ഹത്ഥേ ചീവരം പഹിണതി “ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ”തി. സോ അന്തരാമഗ്ഗേ സുണാതി “ഉഭോ കാലകതാ”തി. യോ പഹിണതി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, ദ്വാധിട്ഠിതം. യസ്സ പഹീയതി, തസ്സ മതകചീവരം അധിട്ഠാതി, സ്വാധിട്ഠിതം.

പരിച്ചജിത്വാ ദിന്നം പുന കേനചി കാരണേന കുപിതോ ആഹരാപേതും ന ലഭതി. അത്തനാ ദിന്നമ്പി ഹി ചീവരം സകസഞ്ഞായ അച്ഛിന്ദതോ നിസ്സഗ്ഗിയം, അഞ്ഞം പരിക്ഖാരം അന്തമസോ സൂചിമ്പി അച്ഛിന്ദതോ ദുക്കടം. സചേ പന “ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം ഇദം സാരുപ്പ”ന്തി സയമേവ ദേതി, ഗഹേതും വട്ടതി. അഥ പന “ആവുസോ, മയം തുയ്ഹം ‘വത്തപടിവത്തം കരിസ്സതി, അമ്ഹാകം സന്തികേ ഉപജ്ഝം ഗണ്ഹിസ്സതി, ധമ്മം പരിയാപുണിസ്സതീ’തി ചീവരം അദമ്ഹാ, സോ ദാനി ത്വം ന വത്തം കരോസി, ന ഉപജ്ഝം ഗണ്ഹാസി, ന ധമ്മം പരിയാപുണാസീ”തി ഏവമാദീനി വുത്തോ “ഭന്തേ, ചീവരത്ഥായ മഞ്ഞേ ഭണഥ, ഇദം വോ ചീവര”ന്തി ദേതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. ദിസാപക്കമന്തം വാ പന ദഹരം “നിവത്തേഥ ന”ന്തി ഭണതി, സോ ന നിവത്തതി, ചീവരേ ഗഹേത്വാ നിരുന്ധഥാതി, ഏവഞ്ചേ നിവത്തതി, സാധു. സചേ “പത്തചീവരത്ഥായ മഞ്ഞേ തുമ്ഹേ ഭണഥ, ഗണ്ഹഥ ന”ന്തി ദേതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. വിബ്ഭമന്തം വാ ദിസ്വാ “മയം തുയ്ഹം ‘വത്തം കരിസ്സതീ’തി പത്തചീവരം അദമ്ഹാ, സോ ദാനി ത്വം വിബ്ഭമിത്വാ ചരസീ”തി വദതി, ഇതരോ “ഗണ്ഹഥ തുമ്ഹാകം പത്തചീവര”ന്തി ദേതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. “മമ സന്തികേ ഉപജ്ഝം ഗണ്ഹന്തസ്സേവ ദേമി, അഞ്ഞത്ഥ ഗണ്ഹന്തസ്സ ന ദേമി, വത്തം കരോന്തസ്സേവ ദേമി, അകരോന്തസ്സ ന ദേമി, ധമ്മം പരിയാപുണന്തസ്സേവ ദേമി, അപരിയാപുണന്തസ്സ ന ദേമി, അവിബ്ഭമന്തസ്സേവ ദേമി, വിബ്ഭമന്തസ്സ ന ദേമീ”തി ഏവം പന ദാതും ന വട്ടതി, ദദതോ ദുക്കടം, ആഹരാപേതും പന വട്ടതി, വിസ്സജ്ജേത്വാ ദിന്നം അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗണ്ഹന്തോ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. അയം താവ ദാനേ വിനിച്ഛയോ.

൩൦. **വിസ്സാസഗ്ഗാഹലക്ഖണം** പന ഇമിനാ സുത്തേന ജാനിതബ്ബം -

> “അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ വിസ്സാസം ഗഹേതും സന്ദിട്ഠോ ച ഹോതി, സമ്ഭത്തോ ച, ആലപിതോ ച, ജീവതി ച, ഗഹിതേ ച അത്തമനോ ഹോതീ”തി (മഹാവ॰ ൩൫൬).

തത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൩൧) **സന്ദിട്ഠോ**തി ദിട്ഠമത്തകമിത്തോ. **സമ്ഭത്തോ**തി ദള്ഹമിത്തോ. **ആലപിതോ**തി “മമ സന്തകം യം ഇച്ഛസി, തം ഗണ്ഹേയ്യാസി, ആപുച്ഛിത്വാ ഗഹണേ കാരണം നത്ഥീ”തി വുത്തോ. **ജീവതീ**തി അനുട്ഠാനസേയ്യായ സയിതോപി യാവജീവിതിന്ദ്രിയുപച്ഛേദം ന പാപുണാതി. **ഗഹിതേ ച അത്തമനോ**തി ഗഹിതേ തുട്ഠചിത്തോ ഹോതി. “ഏവരൂപസ്സ സന്തകം ഗഹിതേ മേ അത്തമനോ ഭവിസ്സതീ”തി ജാനന്തേന ഗഹേതും വട്ടതി. അനവസേസപരിയാദാനവസേന ചേതാനി പഞ്ചങ്ഗാനി വുത്താനി, വിസ്സാസഗ്ഗാഹോ പന തീഹി അങ്ഗേഹി രുഹതി സന്ദിട്ഠോ, ജീവതി, ഗഹിതേ അത്തമനോ, സമ്ഭത്തോ, ജീവതി, ഗഹിതേ അത്തമനോ, ആലപിതോ, ജീവതി, ഗഹിതേ അത്തമനോതി. യോ പന ന ജീവതി, ന ച ഗഹിതേ അത്തമനോ ഹോതി, തസ്സ സന്തകം വിസ്സാസഗ്ഗാഹേന ഗഹിതമ്പി പുന ദാതബ്ബം. ദദമാനേന

ച മതകധനം താവ യേ തസ്സ ധനേ ഇസ്സരാ ഗഹട്ഠാ വാ പബ്ബജിതാ വാ, തേസം ദാതബ്ബം. അനത്തമനസ്സ സന്തകം തസ്സേവ ദാതബ്ബം, യോ പന പഠമംയേവ "സുട്ഠു കതം തയാ മമ സന്തകം ഗണ്ഹന്തേനാ"തി വചീഭേദേന വാ ചിത്തുപ്പാദമത്തേന വാ അനുമോദിത്വാ പച്ഛാ കേനചി കാരണേന കുപിതോ, പച്ചാഹരാപേതും ന ലഭതി, യോപി അദാതുകാമോ, ചിത്തേന പന അധിവാസേതി, ന കിഞ്ചി വദതി, സോപി പുന പച്ചാഹരാപേതും ന ലഭതി. യോ പന "മയാ തുമ്ഹാകം സന്തകം ഗഹിതം വാ പരിഭുത്തം വാ"തി വുത്തേ "ഗഹിതം വാ ഹോതു പരിഭുത്തം വാ, മയാ പന തം കേനചിദേവ കരണീയേന ഠപിതം, തം പാകതികം കാതും വട്ടതീ"തി വദതി, അയം പച്ചാഹരാപേതും ലഭതി. അയം വിസ്സാസഗ്ഗാഹേ വിനിച്ഛയോ.

൭൧. ലാഭസ്സ പരിണാമനന്തി ഇദം പന അഞ്ഞേസം അത്ഥായ പരിണതലാഭസ്സ അത്തനോ അഞ്ഞസ്സ വാ പരിണാമനം സന്ധായ വുത്തം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൫൯-൬൬൦) - സങ്ഘസ്സ പരിണതം സഹധമ്മികാനം വാ ഗിഹീനം വാ അന്തമസോ മാതുസന്തകമ്പി "ഇദം മയ്ഹം ദേഹീ"തി സങ്ഘസ്സ പരിണതഭാവം ഞത്വാ അത്തനോ പരിണാമേത്വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, "ഇമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേഹീ"തി ഏവം അഞ്ഞസ്സ പരിണാമേന്തസ്സ സുദ്ധികപാചിത്തിയം. തസ്മാ യോപി വസ്സികസാടികസമയേ മാതുഘരേപി സങ്ഘസ്സ പരിണതം വസ്സികസാടികം ഞത്വാ അത്തനോ പരിണാമേതി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, പരസ്സ പരിണാമേതി, സുദ്ധികപാചിത്തിയം. മനുസ്സാ "സങ്ഘഭത്തം കരിസ്സാമാ"തി സപ്പിതേലാദീനി ആഹരന്തി, ഗിലാനോ ചേപി ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പരിണതഭാവം ഞത്വാ കിഞ്ചി യാചതി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയമേവ. സചേ പന സോ "തുമ്ഹാകം സപ്പിആദീനി ആഭതാനി അത്ഥീ"തി പുച്ഛിത്വാ "ആമ, അത്ഥീ"തി വുത്തേ "മയ്ഹമ്പി ദേഥാ"തി വദതി, വട്ടതി. അഥാപി നം കുക്കുച്ചായന്തം ഉപാസകാ വദന്തി "സങ്ഘോപി അമ്ഹേഹി ദിന്നമേവ ലഭതി, ഗണ്ഹഥ, ഭന്തേ"തി, ഏവമ്പി വട്ടതി.

ഏകസ്മിം വിഹാരേ സങ്ഘസ്സ പരിണതം അഞ്ഞവിഹാരം ഉദ്ദിസിത്വാ "അസുകസ്മിം നാമ വിഹാരേ സങ്ഘസ്സ ദേഥാ"തി പരിണാമേതി, "കിം സങ്ഘസ്സ ദാനേന, ചേതിയസ്സ പൂജം കരോഥാ"തി ഏവം ചേതിയസ്സ വാ പരിണാമേതി, ദുക്കടം. ചേതിയസ്സ പരിണതം അഞ്ഞചേതിയസ്സ വാ സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ പുഗ്ഗലസ്സ വാ പരിണാമേതി, ദുക്കടമേവ. നിയമേത്വാ അഞ്ഞചേതിയസ്സ അത്ഥായ രോപിതമാലാവച്ഛതോ അഞ്ഞചേതിയമ്ഹി പുപ്ഫമ്പി ആരോപേതും ന വട്ടതി, ഏകസ്സ ചേതിയസ്സ പന ഛത്തം വാ പടാകം വാ ആരോപേത്വാ ഠിതം ദിസ്വാ സേസം അഞ്ഞചേതിയസ്സ ദാപേതും വട്ടതി. അന്തമസോ സുനഖസ്സപി പരിണതം "ഇമസ്സ സുനഖസ്സ മാ ദേഹി, ഏതസ്സ ദേഹീ"തി ഏവം അഞ്ഞപുഗ്ഗലസ്സ പരിണാമേതി, ദുക്കടം. സചേ പന ദായകാ "മയം സങ്ഘഭത്തം കാതുകാമാ, ചേതിയപൂജം കാതുകാമാ, ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ പരിക്ഖാരം ദാതുകാമാ, തുമ്ഹാകം രുചിയാ ദസ്സാമ, ഭണഥ കത്ഥ ദേമാ"തി വദന്തി, ഏവം വുത്തേ തേന ഭിക്ഖുനാ "യത്ഥ ഇച്ഛഥ, തത്ഥ ദേഥാ"തി വത്തബ്ബാ. സചേ പന കേവലം "കത്ഥ ദേമാ"തി പുച്ഛന്തി, "യത്ഥ തുമ്ഹാകം ദേയ്യധമ്മോ പരിഭോഗം വാ ലഭേയ്യ, പടിസങ്ഖാരം വാ ലഭേയ്യ, ചിരട്ഠിതികോ വാ അസ്സ, യത്ഥ വാ പന തുമ്ഹാകം ചിത്തം പസീദതി, തത്ഥ ദേഥാ"തി വത്തും വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ദാനലക്ഖണാദിവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൮൪. പഥവീഖണനവിനിച്ഛയകഥാ

൭൨. പഥവീതി ദ്വേ പഥവീ ജാതാ ച പഥവീ അജാതാ ച പഥവീതി. തത്ഥ **ജാതാ** നാമ **പഥവീ** സുദ്ധപംസുകാ സുദ്ധമത്തികാ അപ്പപാസാണാ അപ്പസക്ഖരാ അപ്പകഠലാ അപ്പമരുമ്ബാ അപ്പവാലുകാ യേഭുയ്യേനപംസുകാ യേഭുയ്യേനമത്തികാ, അദഡ്ഢാപി വുച്ചതി ''ജാതാ പഥവീ''തി. യോപി പംസുപുഞ്ജോ വാ മത്തികാപുഞ്ജോ വാ അതിരേകചാതുമാസം ഓവട്ഠോ, സോപി വുച്ചതി ''ജാതാ പഥവീ''തി. **അജാതാ** നാമ **പഥവീ** സുദ്ധപാസാണാ സുദ്ധസക്ഖരാ സുദ്ധകഠലാ സുദ്ധമരുമ്ബാ സുദ്ധവാലുകാ അപ്പപംസുകാ അപ്പമത്തികാ യേഭുയ്യേനപാസാണാ യേഭുയ്യേനസക്ഖരാ യേഭുയ്യേനകഠലാ യേഭുയ്യേനമരുമ്ബാ യേഭുയ്യേനവാലുകാ, ദഡ്ഢാപി വുച്ചതി ''അജാതാ പഥവീ''തി. യോപി പംസുപുഞ്ജോ വാ മത്തികാപുഞ്ജോ വാ ഓമകചാതുമാസം ഓവട്ഠോ, സോപി വുച്ചതി ''അജാതാ പഥവീ''തി (പാചി॰ ൮൬-൮൭).

തത്ഥ ജാതപഥവിം ഖണന്തസ്സ ഖണാപേന്തസ്സ വാ പാചിത്തിയം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൮൭) - സചേ സയം ഖണതി, പഹാരേ പഹാരേ പാചിത്തിയം. സചേ അഞ്ഞം ആണാപേതി, സകിം ആണത്തോ സചേപി സകലദിവസം ഖണതി, ആണാപകസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം. സചേ പന കുസീതോ ഹോതി, പുനപ്പുനം ആണാപേതബ്ബോ, തം ആണാപേത്വാ ഖണാപേന്തസ്സ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം. സചേ ''പോക്ഖരണിം ഖണാഹീ''തി വദതി, വട്ടതി. ഖതായേവ ഹി പോക്ഖരണീ നാമ ഹോതി. തസ്മാ അയം കപ്പിയവോഹാരോ. ഏസ നയോ ''വാപിം തളാകം ആവാടം ഖണാ''തിആദീസുപി. ''ഇമം ഓകാസം ഖണ, ഇമസ്മിം ഓകാസേ പോക്ഖരണിം ഖണാ''തി വത്തും പന ന വട്ടതി. ''കന്ദം ഖണ, മൂലം ഖണാ''തി അനിയമേത്വാ വത്തും വട്ടതി, ''ഇമം വല്ലിം ഖണ, ഇമസ്മിം ഓകാസേ കന്ദം വാ മൂലം വാ ഖണാ''തി വത്തും ന വട്ടതി.

൭൩. പോക്ഖരണിം സോധേന്തേഹി യോ കുടേഹി ഉസ്സിഞ്ചിതും സക്കാ ഹോതി തനുകകദ്ദമോ, തം അപനേതും വട്ടതി, ബഹലോ ന വട്ടതി. ആതപേന സുക്ഖകദ്ദമോ ഫലതി, തത്ര യോ ഹേട്ഠാ പഥവിയാ അസമ്ബന്ധോ, തമേവ അപനേതും വട്ടതി. ഉദകേന ഗതട്ഠാനേ ഉദകപപ്പടകോ നാമ ഹോതി, വാതപഹാരേന ചലതി, തം അപനേതും വട്ടതി. പോക്ഖരണീആദീനം തടം ഭിജ്ജിത്വാ ഉദകസാമന്താ പതതി. സചേ ഓമകചാതുമാസം ഓവട്ഠം, ഛിന്ദിതും ഭിന്ദിതും വാ വട്ടതി, ചാതുമാസതോ ഉദ്ധം ന വട്ടതി. സചേ പന ഉദകേയേവ പതതി, ദേവേന അതിരേകചാതുമാസം ഓവട്ഠേപി ഉദകേയേവ ഉദകസ്സ പതിതത്താ വട്ടതി.

പാസാണപിട്ഠിയം സോണ്ഡിം ഖണന്തി, സചേ തത്ഥ പഠമമേവ സുഖുമരജം പതതി, തം ദേവേന ഓവട്ഠം ഹോതി, ചാതുമാസച്ചയേന അകപ്പിയപഥവീസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. ഉദകേ പരിയാദിന്നേ സോണ്ഡിം സോധേന്തേഹി വികോപേതും ന വട്ടതി. സചേ പഠമമേവ ഉദകേന പൂരതി, പച്ഛാ രജം പതതി, തം വികോപേതും വട്ടതി. തത്ഥ ഹി ദേവേ വസ്സന്തേപി ഉദകേയേവ ഉദകം പതതി. പിട്ഠിപാസാണേ സുഖുമരജം ഹോതി, ദേവേ ഫുസായന്തേ അല്ലീയതി, തമ്പി ചാതുമാസച്ചയേന വികോപേതും ന വട്ടതി.

അകതപബ്ഭാരേ വമ്മികോ ഉട്ഠിതോ ഹോതി, യഥാസുഖം വികോപേതും വട്ടതി. സചേ അബ്ഭോകാസേ ഉട്ഠഹതി, ഓമകചാതുമാസം ഓവട്ഠോയേവ വട്ടതി. രുക്ഖാദീസു ആരുള്ഹഉപചികമത്തികായമ്പി ഏസേവ നയോ. ഗണ്ഡുപ്പാദഗൂഥമൂസികുക്കരഗോകണ്ടകാദീസുപി ഏസേവ നയോ. ഗോകണ്ടകോ നാമ ഗാവീനം ഖുരച്ഛിന്നകദ്ദമോ വുച്ചതി. സചേ പന ഹേട്ഠിമതലേന ഭൂമിസമ്ബന്ധോ ഹോതി, ഏകദിവസമ്പി ന വട്ടതി. കസിതട്ഠാനേ നങ്ഗലച്ഛിന്നമത്തികാപിണ്ഡം ഗണ്ഹന്തസ്സ ഏസേവ നയോ.

പുരാണസേനാസനം ഹോതി അച്ഛദനം വാ വിനട്ഠച്ഛദനം വാ അതിരേകചാതുമാസം ഓവട്ഠം ജാതപഥവീസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി, തതോ അവസേസം ഛദനിട്ഠകം വാ ഗോപാനസീആദികം ഉപകരണം വാ “ഇട്ഠകം ഗണ്ഹാമി, ഗോപാനസിം ഭിത്തിപാദം പദരത്ഥരണം പാസാദത്ഥമ്ഭം ഗണ്ഹാമീ”തി സഞ്ഞായ ഗണ്ഹിതും വട്ടതി, തേന സദ്ധിം മത്തികാ പതതി, അനാപത്തി, ഭിത്തിമത്തികം ഗണ്ഹന്തസ്സ പന ആപത്തി. സചേ യാ യാ അതിന്താ, തം തം ഗണ്ഹാതി, അനാപത്തി. അന്തോഗേഹേ മത്തികാപുഞ്ജോ ഹോതി, തസ്മിം ഏകദിവസം ഓവട്ഠേ ഗേഹം ഛാദേന്തി. സചേ സബ്ബോ തിന്തോ, ചാതുമാസച്ചയേന ജാതപഥവീയേവ. അഥസ്സ ഉപരിഭാഗോയേവ തിന്തോ, അന്തോ അതിന്തോ, യത്തകം തിന്തം, തം കപ്പിയകാരകേഹി കപ്പിയവോഹാരേന അപനാമേത്വാ സേസം യഥാസുഖം വളഞ്ജേതും വട്ടതി ഉദകേന തേമിതത്താ. ഏകാബദ്ധായേവ ഹി ജാതപഥവീ ഹോതി, ന ഇതരാതി. അബ്ഭോകാസേ മത്തികാപാകാരോ ഹോതി, അതിരേകചാതുമാസം ഓവട്ഠോ ജാതപഥവീസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി, തത്ഥ ലഗ്ഗപംസും പന അല്ലഹത്ഥേന ഛുപിത്വാ ഗഹേതും വട്ടതി. സചേ ഇട്ഠകപാകാരോ ഹോതി, യേഭുയ്യേനകഠലട്ഠാനേ തിട്ഠതി, യഥാസുഖം വികോപേതും വട്ടതി. അബ്ഭോകാസേ ഠിതമണ്ഡപത്ഥമ്ഭം ഇതോ ചിതോ ച സഞ്ചാലേത്വാ പഥവിം വികോപേന്തേന ഗഹേതും ന വട്ടതി, ഉജുകമേവ ഉദ്ധരിതും വട്ടതി. അഞ്ഞമ്പി സുക്ഖരുക്ഖം സുക്ഖഖാണുകം വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ ഏസേവ നയോ.

൭൮. നവകമ്മത്ഥം ഥമ്ഭം വാ പാസാണം വാ രുക്ഖം വാ ദണ്ഡകേഹി ഉച്ചാലേത്വാ പവട്ടേന്താ ഗച്ഛന്തി , തത്ഥ ജാതപഥവീ ഭിജ്ജതി, സചേ സുദ്ധചിത്താ പവട്ടേന്തി, അനാപത്തി. അഥ പന തേന അപദേസേന പഥവിം ഭിന്ദിതുകാമായേവ ഹോന്തി, ആപത്തി. സാഖാദീനി കഡ്ഢന്താനമ്പി പഥവിയം ദാരൂനി ഫാലേന്താനമ്പി ഏസേവ നയോ. പഥവിയം അട്ഠിസൂചികണ്ടകാദീസുപി യം കിഞ്ചി ആകോടേതും വാ പവേസേതും വാ ന വട്ടതി, “പസ്സാവധാരായ വേഗേന പഥവിം ഭിന്ദിസ്സാമീ”തി ഏവം പസ്സാവമ്പി കാതും ന വട്ടതി. കരോന്തസ്സ ഭിജ്ജതി, ആപത്തി, “വിസമഭൂമിം സമം കരിസ്സാമീ”തി സമ്മജ്ജനിയാ ഘംസിതുമ്പി ന വട്ടതി. വത്തസീസേനേവ ഹി സമ്മജ്ജിതബ്ബം. കേചി കത്തരയട്ഠിയാ ഭൂമിം കോട്ടേന്തി, പാദങ്ഗുട്ഠകേന വിലിഖന്തി, “ചങ്കമിതട്ഠാനം ദസ്സേസ്സാമാ”തി പുനപ്പുനം ഭൂമിം ഭിന്ദന്താ ചങ്കമന്തി, സബ്ബം ന വട്ടതി, വീരിയസമ്പഗ്ഗഹത്ഥം പന സമണധമ്മം കരോന്തേന സുദ്ധചിത്തേന ചങ്കമിതും വട്ടതി. “ഹത്ഥം ധോവിസ്സാമാ”തി പഥവിയം ഘംസന്തി, ന വട്ടതി, അഘംസന്തേന പന അല്ലഹത്ഥം പഥവിയം ഠപേത്വാ രജം ഗഹേതും വട്ടതി.

കേചി കണ്ഡുകച്ഛുആദീഹി ആബാധികാ ഛിന്നതടാദീസു അങ്ഗപച്ചങ്ഗാനി ഘംസന്തി, ന വട്ടതി. ജാതപഥവിം ദഹതി വാ ദഹാപേതി വാ, പാചിത്തിയം,

അന്തമസോ പത്തമ്പി പചന്തോ യത്തകേസു ഠാനേസു അഗ്ഗിം ദേതി വാ ദാപേതി വാ, തത്തകാനി പാചിത്തിയാനി, തസ്മാ പത്തം പചന്തേനപി പുബ്ബേ പക്കട്ഠാനേയേവ പചിതബ്ബോ. അദഡ്ഢായ പഥവിയാ അഗ്ഗിം ഠപേതും ന വട്ടതി, പത്തപചനകപാലസ്സ പന ഉപരി അഗ്ഗിം ഠപേതും വട്ടതി. ദാരൂനം ഉപരി ഠപേതി, സോ അഗ്ഗി താനി ദഹന്തോ ഗന്ത്വാ പഥവിം ദഹതി, ന വട്ടതി. ഇട്ഠകകപാലാദീസുപി ഏസേവ നയോ. തത്രാപി ഹി ഇട്ഠകാദീനംയേവ ഉപരി ഠപേതും വട്ടതി. കസ്മാ? തേസം അനുപാദാനത്താ. ന ഹി താനി അഗ്ഗിസ്സ ഉപാദാനസങ്ഖ്യം ഗച്ഛന്തി, സുക്ഖഖാണുസുക്ഖരുക്ഖാദീസുപി അഗ്ഗിം ദാതും ന വട്ടതി. സചേ പന ''പഥവിം അപ്പത്തമേവ നിബ്ബാപേത്വാ ഗമിസ്സാമീ''തി ദേതി, വട്ടതി. പച്ഛാ നിബ്ബാപേതും ന സക്കോതി, അവിസയത്താ അനാപത്തി. തിണുക്കം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തോ ഹത്ഥേ ഡയ്ഹമാനേ ഭൂമിയം പാതേതി, അനാപത്തി. പതിതട്ഠാനേയേവ ഉപാദാനം ദത്വാ അഗ്ഗിം കാതും വട്ടതി. ദഡ്ഢപഥവിയാ ച യത്തകം ഠാനം ഉസുമായ അനുഗതം, സബ്ബം വികോപേതും വട്ടതി.

യോ പന അജാനനകോ ഭിക്ഖു അരണിസഹിതേന അഗ്ഗിം നിബ്ബത്തേത്വാ ഹത്ഥേന ഉക്ഖിപിത്വാ ''കിം കരോമീ''തി വദതി, ''ജാലേഹീ''തി വത്തബ്ബോ. ''ഹത്ഥോ ഡയ്ഹതീ''തി വദതി, ''യഥാ ന ഡയ്ഹതി, തഥാ കരോഹീ''തി വത്തബ്ബോ. ''ഭൂമിയം പാതേഹീ''തി പന ന വത്തബ്ബോ. സചേ ഹത്ഥേ ഡയ്ഹമാനേ പാതേതി, ''പഥവിം ദഹിസ്സാമീ''തി അപാതിതത്താ അനാപത്തി, പതിതട്ഠാനേ പന അഗ്ഗിം കാതും വട്ടതി. ''ഇമസ്സ ഥമ്ഭസ്സ ആവാടം ജാന, മഹാമത്തികം ജാന, ഥുസമത്തികം ജാന, മഹാമത്തികം ദേഹി, ഥുസമത്തികം ദേഹി, മത്തികം ആഹര, പംസും ആഹര, മത്തികായ അത്ഥോ, പംസുനാ അത്ഥോ , ഇമസ്സ ഥമ്ഭസ്സ ആവാടം കപ്പിയം കരോഹി, ഇമം മത്തികം കപ്പിയം കരോഹി, ഇമം പംസും കപ്പിയം കരോഹീ''തി ഏവം കപ്പിയവോഹാരേന യം കിഞ്ചി കാരാപേതും വട്ടതി. അഞ്ഞവിഹിതോ കേനചി സദ്ധിം കിഞ്ചി കഥേന്തോ പാദങ്ഗുട്ഠകേന കത്തരയട്ഠിയാ വാ പഥവിം വിലിഖന്തോ തിട്ഠതി, ഏവം അസതിയാ വിലിഖന്തസ്സ ഭിന്ദന്തസ്സ വാ അനാപത്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പഥവീഖണനവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൧൮. ഭൂതഗാമവിനിച്ഛയകഥാ

൭൫. **ഭൂതഗാമോ**തി പഞ്ചഹി ബീജേഹി ജാതാനം രുക്ഖലതാദീനമേതം അധിവചനം. തത്രിമാനി പഞ്ച ബീജാനി - മൂലബീജം ഖന്ധബീജം ഫളുബീജം അഗ്ഗബീജം ബീജബീജന്തി. തത്ഥ **മൂലബീജം** നാമ ഹലിദ്ദി സിങ്ഗിവേരം വചാ വചത്തം അതിവിസം കടുകരോഹിണീ ഉസീരം ഭദ്ദമുത്തകം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി മൂലേ ജായന്തി മൂലേ സഞ്ജായന്തി, ഏതം മൂലബീജം നാമ. **ഖന്ധബീജം** നാമ അസ്സത്ഥോ നിഗ്രോധോ പിലക്ഖോ ഉദുമ്ബരോ കച്ഛകോ കപിത്ഥനോ, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി ഖന്ധേ ജായന്തി ഖന്ധേ സഞ്ജായന്തി, ഏതം ഖന്ധബീജം നാമ. **ഫളുബീജം** നാമ ഉച്ഛു വേളു നളോ, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി പബ്ബേ ജായന്തി പബ്ബേ സഞ്ജായന്തി, ഏതം ഫളുബീജം നാമ. **അഗ്ഗബീജം** നാമ അജ്ജുകം ഫണിജ്ജകം ഹിരിവേരം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി അഗ്ഗേ ജായന്തി അഗ്ഗേ സഞ്ജായന്തി, ഏതം അഗ്ഗബീജം നാമ. **ബീജബീജം** നാമ പുബ്ബണ്ണം അപരണ്ണം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി ബീജേ ജായന്തി ബീജേ സഞ്ജായന്തി, ഏതം ബീജബീജം നാമ (പാചി॰ ൯൧). തത്ഥ ഭൂതഗാമേ ഭൂതഗാമസഞ്ഞീ ഛിന്ദതി വാ ഛിന്ദാപേതി വാ ഭിന്ദതി വാ ഭിന്ദാപേതി വാ പചതി വാ പചാപേതി വാ, പാചിത്തിയം. ഭൂതഗാമഞ്ഹി വികോപേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, ഭൂതഗാമപരിമോചിതം പഞ്ചവിധമ്പി ബീജഗാമം വികോപേന്തസ്സ ദുക്കടം.

൭൬. ബീജഗാമഭൂതഗാമോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൯൨) നാമേസ അത്ഥി ഉദകട്ഠോ, അത്ഥി ഥലട്ഠോ. തത്ഥ ഉദകട്ഠോ സാസപമത്തികതിലബീജകാദിഭേദാ സപണ്ണികാ ച അപണ്ണികാ ച സബ്ബാ സേവാലജാതി, അന്തമസോ ഉദകപപ്പടകം ഉപാദായ "ഭൂതഗാമോ"തി വേദിതബ്ബോ. ഉദകപപ്പടകോ നാമ ഉപരി ഥദ്ധോ ഫരുസവണ്ണോ ഹേട്ഠാ മുദു നീലവണ്ണോ ഹോതി. തത്ഥ യസ്സ സേവാലസ്സ മൂലം ഓരുഹിത്വാ പഥവിയം പതിട്ഠിതം, തസ്സ പഥവീ ഠാനം. യോ ഉദകേ സഞ്ചരതി, തസ്സ ഉദകം. പഥവിയം പതിട്ഠിതം യത്ഥ കത്ഥചി വികോപേന്തസ്സ, ഉദ്ധരിത്വാ വാ ഠാനന്തരം സങ്കാമേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, ഉദകേ സഞ്ചരന്തം വികോപേന്തസ്സേവ പാചിത്തിയം. ഹത്ഥേഹി പന ഇതോ ചിതോ ച വിയൂഹിത്വാ നഹായിതും വട്ടതി. സകലഞ്ഹി ഉദകം തസ്സ ഠാനം, തസ്മാ ന സോ ഏത്താവതാ ഠാനന്തരം സങ്കാമിതോ ഹോതി. ഉദകതോ പന ഉദകേന വിനാ സഞ്ചിച്ച ഉക്ഖിപിതും ന വട്ടതി, ഉദകേന സദ്ധിം ഉക്ഖിപിത്വാ പുന ഉദകേ പക്ഖിപിതും വട്ടതി. ഉപ്പലിനിപദുമിനിആദീനി ജലജവല്ലിതിണാനി ഉദകതോ ഉദ്ധരന്തസ്സ വാ തത്ഥേവ വികോപേന്തസ്സ വാ പാചിത്തിയം, പരേഹി ഉപ്പാടിതാനി വികോപേന്തസ്സ ദുക്കടം. താനി ഹി ബീജഗാമേ സങ്ഗഹം ഗച്ഛന്തി, തിലബീജകസാസപമത്തികസേവാലോപി ഉദകതോ ഉദ്ധടോ അമിലാതോ അഗ്ഗബീജസങ്ഗഹം ഗച്ഛതി. **മഹാപച്ചരിയാ**ദീസു "അനന്തകതിലബീജകഉദകപപ്പടകാദീനി ദുക്കടവത്ഥൂനീ"തി വുത്തം, തത്ഥ കാരണം ന ദിസ്സതി. **അന്ധകട്ഠകഥായം** "സമ്പുണ്ണഭൂതഗാമം ന ഹോതി, തസ്മാ ദുക്കട"ന്തി വുത്തം, തമ്പി ന സമേതി. ഭൂതഗാമേ ഹി പാചിത്തിയം ബീജഗാമേ ദുക്കടം വുത്തം. അസമ്പുണ്ണഭൂതഗാമോ നാമ തതിയോ കോട്ഠാസോ നേവ **പാളിയം, ന അട്ഠകഥാസു** ആഗതോ, അഥേതം ബീജഗാമസങ്ഗഹം ഗമിസ്സതീതി, തമ്പി ന യുത്തം അഭൂതഗാമമൂലത്താ താദിസസ്സ ബീജഗാമസ്സാതി. അപിച "ഗരുകലഹുകേസു ഗരുകേ ഠാതബ്ബ"ന്തി ഏതം വിനയലക്ഖണം.

ഥലട്ഠേ ഛിന്നരുക്ഖാനം അവസിട്ഠോ ഹരിതഖാണു നാമ ഹോതി, തത്ഥ കകുധകരഞ്ജപിയങ്ഗുപനസാദീനം ഖാണു ഉദ്ധം വഡ്ഢതി, സോ ഭൂതഗാമേന സങ്ഗഹിതോ. താലനാളികേരാദീനം ഖാണു ഉദ്ധം ന വഡ്ഢതി, സോ ബീജഗാമേന സങ്ഗഹിതോ. കദലിയാ പന അഫലിതായ ഖാണു ഭൂതഗാമേന സങ്ഗഹിതോ, ഫലിതായ ബീജഗാമേന. കദലീ പന ഫലിതാ യാവ നീലപണ്ണാ, താവ ഭൂതഗാമേനേവ സങ്ഗഹിതാ, തഥാ ഫലിതോ വേളു. യദാ പന അഗ്ഗതോ പട്ഠായ സുസ്സതി, തദാ ബീജഗാമേന സങ്ഗഹം ഗച്ഛതി. കതരബീജഗാമേന? ഫളുബീജഗാമേന. കിം തതോ നിബ്ബത്തതി? ന കിഞ്ചി. യദി ഹി നിബ്ബത്തേയ്യ, ഭൂതഗാമേന സങ്ഗഹം ഗച്ഛേയ്യ. ഇന്ദസാലാദിരുക്ഖേ ഛിന്ദിത്വാ രാസിം കരോന്തി, കിഞ്ചാപി രാസികതദണ്ഡകേഹി രതനപ്പമാണാപി സാഖാ നിക്ഖമന്തി, ബീജഗാമേനേവ പന സങ്ഗഹം ഗച്ഛന്തി. മണ്ഡപത്ഥായ വാ വതിഅത്ഥായ വാ വല്ലിആരോപനത്ഥായ വാ ഭൂമിയം നിഖണന്തി, മൂലേസു ചേവ പണ്ണേസു ച നിഗ്ഗതേസു പുന ഭൂതഗാമസങ്ഖ്യം ഗച്ഛന്തി, മൂലമത്തേസു പന പണ്ണമത്തേസു വാ നിഗ്ഗതേസുപി ബീജഗാമേന സങ്ഗഹിതാ ഏവ.

യാനി കാനിചി ബീജാനി പഥവിയം വാ ഉദകേന സിഞ്ചിത്വാ ഠപിതാനി, കപാലാദീസു വാ അല്ലപംസും പക്ഖിപിത്വാ നിക്ഖിത്താനി ഹോന്തി, സബ്ബാനി മൂലമത്തേ വാ പണ്ണമത്തേ വാ നിഗ്ഗതേപി ബീജാനിയേവ. സചേപി മൂലാനി ച ഉപരി അങ്കുരോ ച നിഗ്ഗച്ഛതി, യാവ അങ്കുരോ ഹരിതോ ന ഹോതി, താവ ബീജാനിയേവ. മുഗ്ഗാദീനം പന പണ്ണേസു ഉട്ഠിതേസു, വീഹിആദീനം വാ അങ്കുരേ ഹരിതേ നീലവണ്ണേ ജാതേ ഭൂതഗാമസങ്ഗഹം ഗച്ഛന്തി. താലട്ഠീനം പഠമം സൂകരദാഠാ വിയ മൂലം നിഗ്ഗച്ഛതി, നിഗ്ഗതേപി യാവ ഉപരി പത്തവട്ടി ന നിഗ്ഗച്ഛതി, താവ ബീജഗാമോ നാമയേവ. നാളികേരസ്സ തചം ഭിന്ദിത്വാ ദന്തസൂചി വിയ അങ്കുരോ നിഗ്ഗച്ഛതി, യാവ മിഗസിങ്ഗസദിസാ നീലപത്തവട്ടി ന ഹോതി, താവ ബീജഗാമോയേവ. മൂലേ അനിഗ്ഗതേപി താദിസായ പത്തവട്ടിയാ ജാതായ അമൂലകഭൂതഗാമേ സങ്ഗഹം ഗച്ഛതി.

അമ്ബട്ഠിആദീനി വീഹിആദീഹി വിനിച്ഛിനിതബ്ബാനി. വന്ദാകാ വാ അഞ്ഞാ വാ യാ കാചി രുക്ഖേ ജായിത്വാ രുക്ഖം ഓത്ഥരതി, രുക്ഖോവ തസ്സാ ഠാനം, തം വികോപേന്തസ്സ വാ തതോ ഉദ്ധരന്തസ്സ വാ പാചിത്തിയം. ഏകാ അമൂലികാ ലതാ ഹോതി, അങ്ഗുലിവേഠകോ വിയ വനപ്പഗുമ്ബദണ്ഡകേ വേഠേതി, തസ്സാപി അയമേവ വിനിച്ഛയോ. ഗേഹപമുഖപാകാരവേദികാ ചേതിയാദീസു നീലവണ്ണോ സേവാലോ ഹോതി, യാവ ദ്വേ തീണി പത്താനി ന സഞ്ജായന്തി, താവ അഗ്ഗബീജസങ്ഗഹം ഗച്ഛതി. പത്തേസു ജാതേസു പാചിത്തിയവത്ഥു, തസ്മാ താദിസേസു ഠാനേസു സുധാലേപമ്പി ദാതും ന വട്ടതി, അനുപസമ്പന്നേന ലിത്തസ്സ ഉപരി സിനേഹലേപോ ദാതും വട്ടതി. സചേ നിദാഘസമയേ സുക്ഖസേവാലോ തിട്ഠതി, തം സമ്മുഞ്ജനീആദീഹി ഘംസിത്വാ അപനേതും വട്ടതി. പാനീയഘടാദീനം ബഹി സേവാലോ ദുക്കടവത്ഥു, അന്തോ അബ്ബോഹാരികോ, ദന്തകട്ഠപൂവാദീസു കണ്ണകമ്പി അബ്ബോഹാരികമേവ. വുത്തഞ്ഹേതം "സചേ ഗേരുകപരികമ്മകതാ ഭിത്തി കണ്ണകിതാ ഹോതി, ചോളകം തേമേത്വാ പീളേത്വാ പമജ്ജിതബ്ബാ"തി (മഹാവ॰ ൩൩).

൭൭. പാസാണജാതി പാസാണദദ്ദുസേവാലസേലേയ്യകാദീനി അഹരിതവണ്ണാനി അപത്തകാനി ച ദുക്കടവത്ഥുകാനി. അഹിച്ഛത്തകം യാവ മകുടം ഹോതി, താവ ദുക്കടവത്ഥു, പുപ്ഫിതകാലതോ പട്ഠായ അബ്ബോഹാരികം, അല്ലരുക്ഖതോ പന അഹിച്ഛത്തകം ഗണ്ഹന്തോ രുക്ഖതചം വികോപേതി, തസ്മാ തത്ഥ പാചിത്തിയം. രുക്ഖപപടികായപി ഏസേവ നയോ. യാ പന ഇന്ദസാലകകുധാദീനം പപടികാ രുക്ഖതോ മുച്ചിത്വാ തിട്ഠതി, തം ഗണ്ഹന്തസ്സ അനാപത്തി. നിയ്യാസമ്പി രുക്ഖതോ മുച്ചിത്വാ ഠിതം സുക്ഖരുക്ഖേ വാ ലഗ്ഗം ഗണ്ഹിതും വട്ടതി, അല്ലരുക്ഖതോ ന വട്ടതി. ലാഖായപി ഏസേവ നയോ. രുക്ഖം ചാലേത്വാ പണ്ഡുപലാസം വാ പരിണതകണികാരാദിപുപ്ഫം വാ പാതേന്തസ്സ പാചിത്തിയമേവ. ഹത്ഥകുക്കുച്ചേന മുദുകേസു ഇന്ദസാലനുഹീഖണ്ഡാദീസു വാ തത്ഥജാതകതാലപണ്ണാദീസു വാ അക്ഖരം ഛിന്ദന്തസ്സപി ഏസേവ നയോ. സാമണേരാനം പുപ്ഫം ഓചിനന്താനം സാഖം ഓനാമേത്വാ ദാതും വട്ടതി. തേഹി പന പുപ്ഫേഹി പാനീയം ന വാസേതബ്ബം, പാനീയവാസത്ഥികേന സാമണേരം ഉക്ഖിപിത്വാ ഓചിനാപേതബ്ബാനി. ഫലസാഖാപി അത്തനാ ഖാദിതുകാമേന ന ഓനാമേതബ്ബാ, സാമണേരം ഉക്ഖിപിത്വാ ഫലം ഗാഹാപേതബ്ബം. കിഞ്ചി ഗച്ഛം വാലതം വാ ഉപ്പാടേന്തേഹി സാമണേരേഹി സദ്ധിം ഗഹേത്വാ ആകഡ്ഢിതും ന വട്ടതി, തേസം പന ഉസ്സാഹജനനത്ഥം അനാകഡ്ഢന്തേന കഡ്ഢനാകാരം ദസ്സേന്തേന വിയ അഗ്ഗേ ഗഹേതും വട്ടതി. യേസം രുക്ഖാനം സാഖാ രുഹതി, തേസം സാഖം മക്ഖികബീജനാദീനം അത്ഥായ കപ്പിയം അകാരാപേത്വാ ഗഹിതം, തചേ വാ പത്തേ വാ അന്തമസോ നഖേനപി വിലേഖന്തസ്സ ദുക്കടം. അല്ലസിങ്ഗിവേരാദീസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന കപ്പിയം കാരാപേത്വാ സീതലേ പദേസേ ഠപിതസ്സ മൂലം സഞ്ജായതി, ഉപരിഭാഗേ ഛിന്ദിതും വട്ടതി. സചേ അങ്കുരോ ജായതി, ഹേട്ഠാഭാഗേ ഛിന്ദിതും വട്ടതി, മൂലേ ച അങ്കുരേ ച ജാതേ ന വട്ടതി.

"സമ്മുഞ്ജനീസലാകായപി തിണാനി ഛിന്ദിസ്സാമീ"തി ഭൂമിയം സമ്മജ്ജന്തോ സയം വാ ഛിന്ദതി, അഞ്ഞേന വാ ഛേദാപേതി, ന വട്ടതി. ചങ്കമന്തോപി "ഛിജ്ജനകം ഛിജ്ജതു, ഭിജ്ജനകം ഭിജ്ജതു, ചങ്കമിതട്ഠാനം ദസ്സേസ്സാമീ"തി സഞ്ചിച്ച പാദേഹി അക്കമന്തോ തിണവല്ലിആദീനി സയം വാ ഛിന്ദതി, അഞ്ഞേന വാ ഛേദാപേതി, ന വട്ടതി. സചേപി ഹി തിണം വാ ലതം വാ ഗന്ഥിം കരോന്തസ്സ ഭിജ്ജതി, ഗന്ഥിമ്പി കാതും ന വട്ടതി. താലരുക്ഖാദീസു പന ചോരാനം അനാരുഹണത്ഥായ ദാരുമക്കടകം ആകോടേന്തി, കണ്ടകേ ബന്ധന്തി, ഭിക്ഖുസ്സ ഏവം കാതും ന വട്ടതി. സചേ ദാരുമക്കടകോ രുക്ഖേ അല്ലീനമത്തോവ ഹോതി, രുക്ഖം ന പീളേതി, വട്ടതി. "രുക്ഖം ഛിന്ദ, ലതം ഛിന്ദ, കന്ദം വാ മൂലം വാ ഉപ്പാടേഹീ"തി വത്തും വട്ടതി അനിയമിതത്താ. നിയമേത്വാ പന "ഇമം രുക്ഖം ഛിന്ദാ"തിആദി വത്തും ന വട്ടതി. നാമം ഗഹേത്വാപി "അമ്ബരുക്ഖം ചതുരംസവല്ലിം ആലുവകന്ദം മുഞ്ജതിണം അസുകരുക്ഖച്ഛല്ലിം ഛിന്ദ ഭിന്ദ ഉപ്പാടേഹീ"തിആദിവചനമ്പി അനിയമിതമേവ ഹോതി. "ഇമം അമ്ബരുക്ഖ"ന്തിആദിവചനമേവ ഹി നിയമിതം നാമ, തം ന വട്ടതി. പത്തമ്പി പചിതുകാമോ തിണാദീനം ഉപരി സഞ്ചിച്ച അഗ്ഗിം കരോന്തോ സയം വാ പചതി, അഞ്ഞേന വാ പചാപേതി, ന വട്ടതി. അനിയമേത്വാ പന "മുഗ്ഗേ പച, മാസേ പചാ"തിആദി വത്തും വട്ടതി, "ഇമേ മുഗ്ഗേ പചാ"തി ഏവം വത്തും ന വട്ടതി. "ഇമം മൂലഭേസജ്ജം ജാന, ഇമം മൂലം വാ പണ്ണം വാ ദേഹി, ഇമം രുക്ഖം വാ ലതം വാ ആഹര, ഇമിനാ പുപ്ഫേന ഫലേന

വാ അഥോ, ഇമം രുക്ഖം വാ ലതം വാ ഫലം വാ കപ്പിയം കരോഹീ”തി ഏവം പന വത്തും വട്ടതി. ഏത്താവതാ ഭൂതഗാമപരിമോചിതം കതം ഹോതി.

൭൮. പരിഭുഞ്ജന്തേന പന ബീജഗാമപരിമോചനത്ഥം പുന കപ്പിയം കാരാപേതബ്ബം. കപ്പിയകരണഞ്ചേത്ഥ ഇമിനാ സുത്താനുസാരേന വേദിതബ്ബം -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹി സമണകപ്പേഹി ഫലം പരിഭുഞ്ജിതും അഗ്ഗിപരിജിതം സത്ഥപരിജിതം നഖപരിജിതം അബീജം നിബ്ബട്ടബീജഞ്ഞേവ പഞ്ചമ”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൫൦).

തത്ഥ **അഗ്ഗിപരിജിത**ന്തി അഗ്ഗിനാ പരിജിതം അധിഭൂതം ദഡ്ഢം ഫുട്ഠന്തി അത്ഥോ. **സത്ഥപരിജിത**ന്തി സത്ഥേന പരിജിതം അധിഭൂതം ഛിന്നം വിദ്ധം വാതി അത്ഥോ. ഏസ നയോ നഖപരിജിതേ. അബീജനിബ്ബട്ടബീജാനി സയമേവ കപ്പിയാനി. അഗ്ഗിനാ കപ്പിയം കരോന്തേന കട്ഠഗ്ഗിഗോമയഗ്ഗിആദീസു യേന കേനചി അന്തമസോ ലോഹഖണ്ഡേനപി ആദിത്തേന കപ്പിയം കാതബ്ബം, തഞ്ച ഖോ ഏകദേസേ ഫുസന്തേന “കപ്പിയ”ന്തി വത്വാവ കാതബ്ബം. സത്ഥേന കരോന്തേന യസ്സ കസ്സചി ലോഹമയസത്ഥസ്സ അന്തമസോ സൂചിനഖച്ഛേദനാനമ്പി തുണ്ഡേന വാ ധാരായ വാ ഛേദം വാ വേധം വാ ദസ്സേന്തേന “കപ്പിയ”ന്തി വത്വാവ കാതബ്ബം. നഖേന കപ്പിയം കരോന്തേന പൂതിനഖേന ന കാതബ്ബം, മനുസ്സാനം പന സീഹബ്യഗ്ഘദീപിമക്കടാനം സകുന്താനഞ്ച നഖാ തിഖിണാ ഹോന്തി, തേഹി കാതബ്ബം. അസ്സമഹിംസസൂകരമിഗഗോരൂപാദീനം ഖുരാ അതിഖിണാ, തേഹി ന കാതബ്ബം, കതമ്പി അകതം ഹോതി. ഹത്ഥിനഖാ പന ഖുരാ ന ഹോന്തി, തേഹി ച വട്ടതി. യേഹി പന കാതും വട്ടതി, തേഹി തത്ഥജാതകേഹിപി ഉദ്ധരിത്വാ ഗഹിതകേപി ഛേദം വാ വേധം വാ ദസ്സേന്തേന “കപ്പിയ”ന്തി വത്വാവ കാതബ്ബം.

തത്ഥ സചേപി ബീജാനം പബ്ബതമത്തോ രാസി, രുക്ഖസഹസ്സം വാ ഛിന്ദിത്വാ ഏകാബദ്ധം കത്വാ ഉച്ഛൂനം വാ മഹാഭാരോ ബന്ധിത്വാ ഠപിതോ ഹോതി, ഏകസ്മിം ബീജേ വാ രുക്ഖസാഖായ വാ ഉച്ഛുമ്ഹി വാ കപ്പിയേ കതേ സബ്ബം കതം ഹോതി. ഉച്ഛൂ ച ദാരൂനി ച ഏകതോ ബദ്ധാനി ഹോന്തി, “ഉച്ഛും കപ്പിയം കരിസ്സാമീ”തി ദാരും വിജ്ഝതി, വട്ടതിയേവ. സചേ പന യായ രജ്ജുയാ വാ വല്ലിയാ വാ ബദ്ധാനി, തം വിജ്ഝതി, ന വട്ടതി. ഉച്ഛുഖണ്ഡാനം പച്ഛിം പൂരേത്വാ ആഹരന്തി, ഏകസ്മിം ഖണ്ഡേ കപ്പിയേ കതേ സബ്ബം കതമേവ. മരീചപക്കാദീഹി ച മിസ്സേത്വാ ഭത്തം ആഹരന്തി, “കപ്പിയം കരോഹീ”തി വുത്തേ സചേപി ഭത്തസിത്ഥേ വിജ്ഝതി, വട്ടതിയേവ. തിലതണ്ഡുലാദീസുപി ഏസേവ നയോ. യാഗുയാ പക്ഖിത്താനി പന ഏകാബദ്ധാനി ഹുത്വാ ന സന്തിട്ഠന്തി, തത്ഥ ഏകമേകം വിജ്ഝിത്വാ കപ്പിയം കാതബ്ബമേവ. കപിത്ഥഫലാദീനം അന്തോ മിഞ്ജം കടാഹം മുഞ്ചിത്വാ സഞ്ചരതി, ഭിന്ദാപേത്വാ കപ്പിയം കാരാപേതബ്ബം, ഏകാബദ്ധം ഹോതി, കടാഹേപി കാതും വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഭൂതഗാമവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൪൩. സഹസേയ്യവിനിച്ഛയകഥാ

൭൯. ദുവിധം സഹസേയ്യകന്തി "യോ പന ഭിക്ഖു അനുപസമ്പന്നേന ഉത്തരിദിരത്തതിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം (പാചി॰ ൪൯). യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയ"ന്തി (പാചി॰ ൫൬) ഏവം വുത്തം സഹസേയ്യസിക്ഖാപദദ്വയം സന്ധായ വുത്തം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൫൦-൫൧) - അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം തിണ്ണം രത്തീനം ഉപരി ചതുത്ഥദിവസേ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ സബ്ബച്ഛന്നസബ്ബപരിച്ഛന്നേ യേഭുയ്യച്ഛന്നയേഭുയ്യപരിച്ഛന്നേ വാ സേനാസനേ പുബ്ബാപരിയേന വാ ഏകക്ഖണേ വാ നിപജ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം. തത്ഥ ഛദനം അനാഹച്ച ദിയഡ്ഢഹത്ഥുബ്ബേധേന പാകാരാദിനാ യേന കേനചി പരിച്ഛന്നമ്പി സബ്ബപരിച്ഛന്നമിച്ചേവ വേദിതബ്ബം. യം സേനാസനം ഉപരി പഞ്ചഹി ഛദനേഹി അഞ്ഞേന വാ കേനചി സബ്ബമേവ പരിച്ഛന്നം, ഇദം **സബ്ബച്ഛന്നം** നാമ സേനാസനം. അട്ഠകഥാസു പന പാകടവോഹാരം ഗഹേത്വാ വാചുഗ്ഗതവസേന "സബ്ബച്ഛന്നം നാമ പഞ്ചഹി ഛദനേഹി ഛന്ന"ന്തി വുത്തം. കിഞ്ചാപി വുത്തം, അഥ ഖോ ദുസ്സകുടിയം സയന്തസ്സപി ന സക്കാ അനാപത്തി കാതും, തസ്മാ യം കിഞ്ചി പടിച്ഛാദനസമത്ഥം ഇധ ഛദനഞ്ച പരിച്ഛന്നഞ്ച വേദിതബ്ബം. പഞ്ചവിധച്ഛദനേയേവ ഹി ഗയ്ഹമാനേ പദരച്ഛന്നേപി സഹസേയ്യാ ന ഭവേയ്യ, തസ്മാ യം സേനാസനം ഭൂമിതോ പട്ഠായ യാവഛദനം ആഹച്ച പാകാരേന വാ അഞ്ഞേന വാ കേനചി അന്തമസോ വത്ഥേനപി പരിക്ഖിത്തം, ഇദം **സബ്ബപരിച്ഛന്നം** നാമ സേനാസനം. ഛദനം അനാഹച്ച സബ്ബന്തിമേന പരിയായേന ദിയഡ്ഢഹത്ഥുബ്ബേധേന പാകാരാദിനാ പരിക്ഖിത്തമ്പി സബ്ബപരിച്ഛന്നമേവ. യസ്സ പന ഉപരി ബഹുതരം ഠാനം ഛന്നം, അപ്പം അച്ഛന്നം, സമന്തതോ വാ ബഹുതരം പരിക്ഖിത്തം, അപ്പം അപരിക്ഖിത്തം, ഇദം **യേഭുയ്യേനഛന്നം യേഭുയ്യേനപരിച്ഛന്നം** നാമ.

ഇമിനാ ലക്ഖണേന സമന്നാഗതോ സചേപി സത്തഭൂമികോ പാസാദോ ഏകൂപചാരോ ഹോതി, സതഗബ്ഭം വാ ചതുസാലം, ഏകം സേനാസനമിച്ചേവ സങ്ഖം ഗച്ഛതി. ഏവരൂപേ സേനാസനേ അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം ചതുത്ഥദിവസേ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ നിപജ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം വുത്തം. സചേ പന സമ്ബഹുലാ സാമണേരാ, ഏകോ ഭിക്ഖു, സാമണേരഗണനായ പാചിത്തിയാ. തേ ചേ ഉട്ഠായുട്ഠായ നിപജ്ജന്തി, തേസം പയോഗേ പയോഗേ ഭിക്ഖുസ്സ ആപത്തി, ഭിക്ഖുസ്സ ഉട്ഠായുട്ഠായ നിപജ്ജനേ പന ഭിക്ഖുസ്സേവ പയോഗേന ഭിക്ഖുസ്സ ആപത്തി. സചേ സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖൂ, ഏകോ സാമണേരോ, ഏകോപി സബ്ബേസം ആപത്തിം കരോതി. തസ്സ ഉട്ഠായുട്ഠായ നിപജ്ജനേനപി ഭിക്ഖൂനം ആപത്തിയേവ. ഉഭയേസം സമ്ബഹുലഭാവേപി ഏസേവ നയോ.

൮൦. അപിചേത്ഥ ഏകാവാസാദികമ്പി ചതുക്കം വേദിതബ്ബം. യോ ഹി ഏകസ്മിം ആവാസേ ഏകേനേവ അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം തിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേതി, തസ്സ ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ ദേവസികാ ആപത്തി. യോപി ഏകസ്മിംയേവ ആവാസേ നാനാഅനുപസമ്പന്നേഹി സദ്ധിം തിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേതി, തസ്സപി. യോപി നാനാആവാസേസു ഏകേനേവ അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം തിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേതി, തസ്സപി. യോപി നാനാആവാസേസു നാനാഅനുപസമ്പന്നേഹി സദ്ധിം യോജനസതമ്പി ഗന്ത്വാ

സഹസേയ്യം കപ്പേതി, തസ്സപി ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ ദേവസികാ ആപത്തി.

അയഞ്ച സഹസേയ്യാപത്തി നാമ "ഭിക്ഖും ഠപേത്വാ അവസേസോ അനുപസമ്പന്നോ നാമാ"തി വചനതോ അന്തമസോ പാരാജികവത്ഥുഭൂതേന തിരച്ഛാനഗതേനപി സദ്ധിം ഹോതി, തസ്മാ സചേപി ഗോധാബിളാലമങ്ഗുസാദീസു കോചി പവിസിത്വാ ഭിക്ഖുനോ വസനസേനാസനേ ഏകൂപചാരട്ഠാനേ സയതി, സഹസേയ്യാവ ഹോതി. യദി പന ഥമ്ഭാനം ഉപരി കതപാസാദസ്സ ഉപരിമതലേന സദ്ധിം അസമ്ബദ്ധഭിത്തികസ്സ ഭിത്തിയാ ഉപരിഠിതസുസിരതുലാസീസസ്സ സുസിരേന പവിസിത്വാ തുലായ അബ്ഭന്തരേ സയിത്വാ തേനേവ സുസിരേന നിക്ഖമിത്വാ ഗച്ഛതി, ഹേട്ഠാപാസാദേ സയിതഭിക്ഖുസ്സ അനാപത്തി. സചേ ഛദനേ ഛിദ്ദം ഹോതി, തേന പവിസിത്വാ അന്തോഛദനേ വസിത്വാ തേനേവ പക്കമതി, നാനൂപചാരേ ഉപരിമതലേ ഛദനബ്ഭന്തരേ സയിതസ്സ ആപത്തി, ഹേട്ഠിമതലേ സയിതസ്സ അനാപത്തി. സചേ അന്തോപാസാദേനേവ ആരോഹിത്വാ സബ്ബതലാനി പരിഭുഞ്ജന്തി, ഏകൂപചാരാനി ഹോന്തി, തേസു യത്ഥ കത്ഥചി സയിതസ്സ ആപത്തി, സഭാസങ്ഖേപേന കതേ അഡ്ഢകുട്ടകേ സേനാസനേ സയിതസ്സ തുലാവാളസങ്ഘാടാദീസു കപോതാദയോ സയന്തി, ആപത്തിയേവ. പരിക്ഖേപസ്സ ബഹിഗതേ നിബ്ബകോസബ്ഭന്തരേ സയന്തി, അനാപത്തി. പരിമണ്ഡലം വാ ചതുരസ്സം വാ ഏകച്ഛദനായ ഗബ്ഭമാലായ സതഗബ്ഭം ചേപി സേനാസനം ഹോതി, തത്ര ചേ ഏകേന സാധാരണദ്വാരേന പവിസിത്വാ വിസും പാകാരേന അപരിച്ഛിന്നഗബ്ഭൂപചാരേ സബ്ബഗബ്ഭേപി പവിസന്തി, ഏകഗബ്ഭേപി അനുപസമ്പന്നേ നിപന്നേ സബ്ബഗബ്ഭേസു നിപന്നാനം ആപത്തി. സചേ സപമുഖാ ഗബ്ഭാ ഹോന്തി, പമുഖഞ്ച ഉപരി അച്ഛന്നം, പമുഖേ സയിതോ ഗബ്ഭേ സയിതാനം ആപത്തിം ന കരോതി. സചേ പന ഗബ്ഭച്ഛദനേനേവ സദ്ധിം സമ്ബന്ധഛദനം, തത്ര സയിതോ സബ്ബേസം ആപത്തിം കരോതി. കസ്മാ? സബ്ബച്ഛന്നത്താ ച സബ്ബപരിച്ഛന്നത്താ ച. ഗബ്ഭപരിക്ഖേപോയേവ ഹിസ്സ പരിക്ഖേപോ.

വ്യ്ഥ. യേപി ഏകസാലദ്വിസാലതിസാലചതുസാലസന്നിവേസാ മഹാപാസാദാ ഏകസ്മിം ഓകാസേ പാദേ ധോവിത്വാ പവിട്ഠേന സക്കാ ഹോന്തി സബ്ബത്ഥ അനുപരിഗന്തും, തേസുപി സഹസേയ്യാപത്തിയാ ന മുച്ചതി. സചേ തസ്മിം തസ്മിം ഠാനേ ഉപചാരം പരിച്ഛിന്ദിത്വാ കതാ ഹോന്തി, ഏകൂപചാരട്ഠാനേയേവ ആപത്തി. ദ്വീഹി ദ്വാരേഹി യുത്തസ്സ സുധാഛദനമണ്ഡപസ്സ മജ്ഝേ പാകാരം കരോന്തി, ഏകേന ദ്വാരേന പവിസിത്വാ ഏകസ്മിം പരിച്ഛേദേ അനുപസമ്പന്നോ സയതി, ഏകസ്മിം ഭിക്ഖു, അനാപത്തി. പാകാരേ ഗോധാദീനം പവിസനമത്തം ഛിദ്ദം ഹോതി, ഏകസ്മിഞ്ച പരിച്ഛേദേ ഗോധാ സയന്തി, അനാപത്തിയേവ. ന ഹി ഛിദ്ദേന ഗേഹം ഏകൂപചാരം നാമ ഹോതി. സചേ പാകാരമജ്ഝേ ഛിന്ദിത്വാ ദ്വാരം യോജേന്തി, ഏകൂപചാരതായ ആപത്തി. തം ദ്വാരം കവാടേന പിദഹിത്വാ സയന്തി, ആപത്തിയേവ. ന ഹി ദ്വാരപിദഹനേന ഗേഹം നാനൂപചാരം നാമ ഹോതി, ദ്വാരം വാ അദ്വാരം. കവാടഞ്ഹി സംവരണവിവരണേഹി യഥാസുഖം വളഞ്ജനത്ഥായ കതം, ന വളഞ്ജുപച്ഛേദനത്ഥായ. സചേ തം ദ്വാരം പുന ഇട്ഠകാഹി പിദഹന്തി, അദ്വാരം ഹോതി, പുരിമേ നാനൂപചാരഭാവേയേവ തിട്ഠതി. ദീഘപമുഖം ചേതിയഘരം ഹോതി, ഏകം

കവാടം അന്തോ, ഏകം ബഹി, ദ്വിന്നം കവാടാനം അന്തരേ അനുപസമ്പന്നോ അന്തോചേതിയഘരേ സയന്തസ്സ ആപത്തിം കരോതി ഏകൂപചാരത്താ.

അയഞ്ഹേത്ഥ സങ്ഖേപോ - സേനാസനം ഖുദ്ദകം വാ ഹോതു മഹന്തം വാ, അഞ്ഞേന സദ്ധിം സമ്ബന്ധം വാ അസമ്ബന്ധം വാ, ദീഘം വാ വട്ടം വാ ചതുരസ്സം വാ, ഏകഭൂമികം വാ അനേകഭൂമികം വാ, യം യം ഏകൂപചാരം, സബ്ബത്ഥ സഹസേയ്യാപത്തി ഹോതീതി. ഏത്ഥ ച യേന കേനചി പടിച്ഛദനേന സബ്ബച്ഛന്നേ സബ്ബപരിച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, യേഭുയ്യേനഛന്നേ യേഭുയ്യേനപരിച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, സബ്ബച്ഛന്നേ യേഭുയ്യേനപരിച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, സബ്ബച്ഛന്നേ ഉപഡ്ഢപരിച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, യേഭുയ്യേനഛന്നേ ഉപഡ്ഢപരിച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, സബ്ബപരിച്ഛന്നേ യേഭുയ്യേനഛന്നേ പാചിത്തിയം, സബ്ബപരിച്ഛന്നേ ഉപഡ്ഢച്ഛന്നേ പാചിത്തിയം, യേഭുയ്യേനപരിച്ഛന്നേ ഉപഡ്ഢച്ഛന്നേ പാചിത്തിയന്തി അട്ഠ പാചിത്തിയാനി. ഉപഡ്ഢച്ഛന്നേ ഉപഡ്ഢപരിച്ഛന്നേ ദുക്കടം, സബ്ബച്ഛന്നേ ചൂളകപരിച്ഛന്നേ ദുക്കടം, യേഭുയ്യേനഛന്നേ ചൂളകപരിച്ഛന്നേ ദുക്കടം, സബ്ബപരിച്ഛന്നേ ചൂളകച്ഛന്നേ ദുക്കടം, യേഭുയ്യേനപരിച്ഛന്നേ ചൂളകച്ഛന്നേ ദുക്കടന്തി പഞ്ച ദുക്കടാനി വേദിതബ്ബാനി. സബ്ബച്ഛന്നേ സബ്ബഅപരിച്ഛന്നേ, സബ്ബപരിച്ഛന്നേ സബ്ബഅച്ഛന്നേ, യേഭുയ്യേനഅച്ഛന്നേ യേഭുയ്യേനഅപരിച്ഛന്നേ, ഉപഡ്ഢച്ഛന്നേ ചൂളകപരിച്ഛന്നേ, ഉപഡ്ഢപരിച്ഛന്നേ ചൂളകച്ഛന്നേ ചൂളകപരിച്ഛന്നേ ച അനാപത്തി. മാതുഗാമേന സഹ നിപജ്ജന്തസ്സാപി അയമേവ വിനിച്ഛയോ. അയഞ്ഹേത്ഥ വിസേസോ - അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം നിപജ്ജന്തസ്സ ചതുത്ഥദിവസേ ആപത്തി, മാതുഗാമേന സദ്ധിം പഠമദിവസേതി. യക്ഖിപേതീഹി പന ദിസ്സമാനകരൂപാഹി തിരച്ഛാനഗതിത്ഥിയാ ച മേഥുനധമ്മവത്ഥുഭൂതായ ഏവ ദുക്കടം, സേസാഹി അനാപത്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

സഹസേയ്യവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൧൭. മഞ്ചപീഠാദിസങ്ഘികസേനാസനേസു പടിപജ്ജിതബ്ബവിനിച്ഛയകഥാ

൱൨. **വിഹാരേ സങ്ഘികേ സേയ്യം, സന്ഥരിത്വാന പക്കമോ**തി സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാന അഞ്ഞത്ഥ വസിതുകാമതായ വിഹാരതോ പക്കമനം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ -

> "യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ ന ഉദ്ധരാപേയ്യ അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയ"ന്തി (പാചി॰ ൧൧൬) -

വചനതോ സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സയം സന്ഥരിത്വാ അഞ്ഞേന വാ സന്ഥരാപേത്വാ ഉദ്ധരണാദീനി അകത്വാ പരിക്ഖിത്തസ്സ ആരാമസ്സ പരിക്ഖേപം, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം അതിക്കമന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

തത്ഥ **സേയ്യാ** നാമ ഭിസി ചിമിലികാ ഉത്തരത്ഥരണം ഭൂമത്ഥരണം തട്ടികാ ചമ്മഖണ്ഡോ നിസീദനം പച്ചത്ഥരണം തിണസന്ഥാരോ പണ്ണസന്ഥാരോതി ദസവിധാ. തത്ഥ **ഭിസീ**തി മഞ്ചകഭിസി വാ പീഠകഭിസി വാ. **ചിമിലികാ** നാമ സുധാദിപരികമ്മകതായ ഭൂമിയാ വണ്ണാനുരക്ഖണത്ഥം കതാ, തം ഹേട്ഠാ പത്ഥരിത്വാ ഉപരി കടസാരകം പത്ഥരന്തി. **ഉത്തരത്ഥരണം** നാമ മഞ്ചപീഠാനം ഉപരി അത്ഥരിതബ്ബകപച്ചത്ഥരണം. **ഭൂമത്ഥരണം** നാമ ഭൂമിയം അത്ഥരിതബ്ബാ കടസാരകാദിവികതി. **തട്ടികാ** നാമ താലപണ്ണേഹി വാ വാകേഹി വാ കതതട്ടികാ. **ചമ്മഖണ്ഡോ** നാമ സീഹബ്യഗ്ഘദീപിതരച്ഛചമ്മാദീസുപി യം കിഞ്ചി ചമ്മം. അട്ഠകഥാസു ഹി സേനാസനപരിഭോഗേ പടിക്ഖിത്തചമ്മം ന ദിസ്സതി, തസ്മാ സീഹബ്യഗ്ഘചമ്മാദീനം പരിഹരണേയേവ പടിക്ഖേപോ വേദിതബ്ബോ. **നിസീദന**ന്തി സദസം വേദിതബ്ബം. **പച്ചത്ഥരണ**ന്തി പാവാരോ കോജവോതി ഏത്തകമേവ വുത്തം. **തിണസന്ഥാരോ**തി യേസം കേസഞ്ചി തിണാനം സന്ഥാരോ. ഏസ നയോ **പണ്ണസന്ഥാരേ**പി. ഏവം പന ഇമം ദസവിധം സേയ്യം സങ്ഘികേ വിഹാരേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ പക്കമന്തേന ആപുച്ഛിത്വാ പക്കമിതബ്ബം, ആപുച്ഛന്തേന ച ഭിക്ഖുമ്ഹി സതി ഭിക്ഖു ആപുച്ഛിതബ്ബോ, തസ്മിം അസതി സാമണേരോ, തസ്മിം അസതി ആരാമികോ, തസ്മിം അസതി യേന വിഹാരോ കാരിതോ, സോ വിഹാരസാമികോ, തസ്സ വാ കുലേ യോ കോചി ആപുച്ഛിതബ്ബോ, തസ്മിമ്പി അസതി ചതൂസു പാസാണേസു മഞ്ചം ഠപേത്വാ മഞ്ചേ അവസേസമഞ്ചപീഠാനി ആരോപേത്വാ ഉപരി ഭിസിആദികം ദസവിധമ്പി സേയ്യം രാസിം കത്വാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം പടിസാമേത്വാ ദ്വാരവാതപാനാനി പിദഹിത്വാ ഗമിയവത്തം പൂരേത്വാ ഗന്തബ്ബം.

സചേ പന സേനാസനം ഓവസ്സതി, ഛദനത്ഥഞ്ച തിണം വാ ഇട്ഠകാ വാ ആനീതാ ഹോന്തി, സചേ ഉസ്സഹതി, ഛാദേതബ്ബം. നോ ചേ സക്കോതി, യോ ഓകാസോ അനോവസ്സകോ, തത്ഥ മഞ്ചപീഠാദീനി നിക്ഖിപിത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ സബ്ബമ്പി ഓവസ്സതി, ഉസ്സഹന്തേന അന്തോഗാമേ ഉപാസകാനം ഘരേ ഠപേതബ്ബം. സചേ തേപി "സങ്ഘികം നാമ, ഭന്തേ, ഭാരിയം, അഗ്ഗിദാഹാദീനം ഭായാമാ"തി ന സമ്പടിച്ഛന്തി, അബ്ഭോകാസേപി പാസാണാനം ഉപരി മഞ്ചം

ഠപേത്വാ സേസം പുബ്ബേ വുത്തനയേനേവ നിക്ഖിപിത്വാ തിണേഹി ച പണ്ണേഹി ച പടിച്ഛാദേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. യഞ്ഹി തത്ഥ അങ്ഗമത്തമ്പി അവസിസ്സതി, തം അഞ്ഞേസം തത്ഥ ആഗതഭിക്ഖൂനം ഉപകാരം ഭവിസ്സതീതി. ഉദ്ധരിത്വാ ഗച്ഛന്തേന പന മഞ്ചപീഠകവാടം സബ്ബം അപനേത്വാ സംഹരിത്വാ ചീവരവംസേ ലഗ്ഗേത്വാവ ഗന്തബ്ബം. പച്ഛാ ആഗന്ത്വാ വസനകഭിക്ഖുനാപി പുന മഞ്ചപീഠം ഠപയിത്വാ ഗച്ഛന്തേന തഥേവ കാതബ്ബം. അന്തോകുട്ടതോ സേയ്യം ബഹികുട്ടേ പഞ്ഞപേത്വാ വസന്തേന ഗമനകാലേ പുന ഗഹിതട്ഠാനേയേവ പടിസാമേതബ്ബം. ഉപരിപാസാദതോ ഓരോപേത്വാ ഹേട്ഠാപാസാദേ വസന്തസ്സപി ഏസേവ നയോ. രത്തിട്ഠാനദിവാട്ഠാനേസു മഞ്ചപീഠം പഞ്ഞപേത്വാ ബഹിഗമനകാലേ പുന ഗഹിതട്ഠാനേയേവ ഠപേതബ്ബം.

വുത്ത. സേനാസനേസു പന അയം ആപുച്ഛിതബ്ബാനാപുച്ഛിതബ്ബവിനിച്ഛയോ - യാ താവ ഭൂമിയം ദീഘസാലാ വാ പണ്ണസാലാ വാ ഹോതി, യം വാ രുക്ഖത്ഥമ്ഭേസു കതഗേഹം ഉപചികാനം ഉട്ഠാനട്ഠാനം ഹോതി, തതോ പക്കമന്തേന താവ ആപുച്ഛിത്വാവ പക്കമിതബ്ബം. തസ്മിഞ്ഹി കതിപയാനി ദിവസാനി അജഗ്ഗിയമാനേ വമ്മികാവ സന്തിട്ഠന്തി. യം പന പാസാണപിട്ഠിയം വാ പാസാണത്ഥമ്ഭേസു വാ കതസേനാസനം സിലുച്ചയലേണം വാ സുധാലിത്തസേനാസനം വാ, യത്ഥ യത്ഥ ഉപചികാസങ്കാ നത്ഥി, തതോ പക്കമന്തസ്സ ആപുച്ഛിത്വാപി അനാപുച്ഛിത്വാപി ഗന്തും വട്ടതി, ആപുച്ഛനം പന വത്തം. സചേ താദിസേപി സേനാസനേ ഏകേന പസ്സേന ഉപചികാ ആരോഹന്തി, ആപുച്ഛിത്വാവ ഗന്തബ്ബം. യോ പന ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു സങ്ഘികസേനാസനം ഗഹേത്വാവ സന്തം ഭിക്ഖും അനുവത്തന്തോ അത്തനോ സേനാസനം അഗ്ഗഹേത്വാ വസതി, യാവ സോ ന ഗണ്ഹാതി, താവ തം സേനാസനം പുരിമഭിക്ഖുസ്സേവ പലിബോധോ. യദാ പന സോ സേനാസനം ഗഹേത്വാ അത്തനോ ഇസ്സരിയേന വസതി, തതോ പട്ഠായ ആഗന്തുകസ്സേവ പലിബോധോ. സചേ ഉഭോപി വിഭജിത്വാ ഗണ്ഹന്തി, ഉഭിന്നമ്പി പലിബോധോ.

മഹാപച്ചരിയം പന വുത്തം - സചേ ദ്വേ തയോ ഏകതോ ഹുത്വാ പഞ്ഞപേന്തി, ഗമനകാലേ സബ്ബേഹി ആപുച്ഛിതബ്ബം. തേസു ചേ പഠമം ഗച്ഛന്തോ "പച്ഛിമോ ജഗ്ഗിസ്സതീ"തി ആഭോഗം കത്വാ ഗച്ഛതി, വട്ടതി , പച്ഛിമസ്സ ആഭോഗേന മുത്തി നത്ഥി. ബഹൂ ഏകം പേസേത്വാ സന്ഥരാപേന്തി, ഗമനകാലേ സബ്ബേഹി വാ ആപുച്ഛിതബ്ബം, ഏകം വാ പേസേത്വാ ആപുച്ഛിതബ്ബം. അഞ്ഞതോ മഞ്ചപീഠാദീനി ആനേത്വാ അഞ്ഞത്ര വസിത്വാ ഗമനകാലേ തത്ഥേവ നേതബ്ബാനി. സചേ അഞ്ഞതോ ആനേത്വാ വസമാനസ്സ അഞ്ഞോ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, ന പടിബാഹിതബ്ബോ , "മയാ, ഭന്തേ, അഞ്ഞാവാസതോ ആനീതം, പാകതികം കരേയ്യാഥാ"തി വത്തബ്ബം. തേന "ഏവം കരിസ്സാമീ"തി സമ്പടിച്ഛിതേ ഇതരസ്സ ഗന്തും വട്ടതി. ഏവം അഞ്ഞത്ഥ ഹരിത്വാപി സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ഹി നട്ഠം വാ ജിണ്ണം വാ ചോരേഹി വാ ഹടം ഗീവാ നേവ ഹോതി, പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ പന ഗീവാ ഹോതി. അഞ്ഞസ്സ മഞ്ചപീഠം പന സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം ഗീവായേവ. അന്തോവിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ "അജ്ജേവ ആഗന്ത്വാ പടിജഗ്ഗിസ്സാമീ"തി ഏവം സാപേക്ഖോ നദീപാരം ഗാമന്തരം വാ ഗന്ത്വാ യത്ഥസ്സ ഗമനചിത്തം ഉപ്പന്നം, തത്ഥേവ ഠിതോ കഞ്ചി പേസേത്വാ ആപുച്ഛതി,

നദീപൂരരാജചോരാദീസു വാ കേനചി പലിബോധോ ഹോതി ഉപദ്ദുതോ, ന സക്കോതി പച്ചാഗന്തും, ഏവംഭൂതസ്സ അനാപത്തി.

വിഹാരസ്സ ഉപചാരേ പന ഉപട്ഠാനസാലായ വാ മണ്ഡപേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരതി ന ഉദ്ധരാപേതി അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛതി, ദുക്കടം. വുത്തപ്പകാരഞ്ഹി ദസവിധം സേയ്യം അന്തോഗബ്ഭാദിമ്ഹി ഗുത്തട്ഠാനേ പഞ്ഞപേത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ യസ്മാ സേയ്യാപി സേനാസനമ്പി ഉപചികാഹി പലുജ്ജതി, വമ്മികരാസിയേവ ഹോതി, തസ്മാ പാചിത്തിയം വുത്തം. ബഹി പന ഉപട്ഠാനസാലാദീസു പഞ്ഞപേത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ സേയ്യാമത്തമേവ നസ്സേയ്യ ഠാനസ്സ അഗുത്തതായ, ന സേനാസനം, തസ്മാ ഏത്ഥ ദുക്കടം വുത്തം. മഞ്ചപീഠം പന യസ്മാ ന സക്കാ സഹസാ ഉപചികാഹി ഖായിതും, തസ്മാ തം വിഹാരേപി സന്ഥരിത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം. വിഹാരസ്സൂപചാരേ ഉപട്ഠാനസാലായം മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേപി സന്ഥരിത്വാ പക്കമന്തസ്സ ദുക്കടമേവ.

൮൪. "യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികം മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഭിസിം വാ കോച്ഛം വാ അജ്ഝോകാസേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ ന ഉദ്ധരാപേയ്യ അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയ"ന്തി (പാചി॰ ൧൦൮) വചനതോ സങ്ഘികാനി പന മഞ്ചപീഠാദീനി ചത്താരി അജ്ഝോകാസേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ ഉദ്ധരണാദീനി അകത്വാ "അജ്ജേവ ആഗമിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛന്തസ്സപി ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ പാചിത്തിയം. ഏത്ഥ **കോച്ഛം** നാമ വാകമയം വാ ഉസീരമയം വാ മുഞ്ജമയം വാ പബ്ബജമയം വാ ഹേട്ഠാ ച ഉപരി ച വിത്ഥതം മജ്ഝേ സംഖിത്തം പണവസണ്ഠാനം കത്വാ ബദ്ധം. തം കിര മജ്ഝേ സീഹബ്യഗ്ഘചമ്മപരിക്ഖിത്തമ്പി കരോന്തി, അകപ്പിയചമ്മം നാമേത്ഥ നത്ഥി. സേനാസനഞ്ഹി സോവണ്ണമയമ്പി വട്ടതി, തസ്മാ തം മഹഗ്ഘം ഹോതി.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അട്ഠ മാസേ അവസ്സികസങ്കേതേ മണ്ഡപേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ യത്ഥ കാകാ വാ കുലലാ വാ ന ഊഹദന്തി, തത്ഥ സേനാസനം നിക്ഖിപിതു"ന്തി (പാചി॰ ൧൧൧) വചനതോ പന വസ്സികവസ്സാനമാസാതി ഏവം അപഞ്ഞാതേ ചത്താരോ ഹേമന്തികേ, ചത്താരോ ഗിമ്ഹികേതി അട്ഠ മാസേ സാഖാമണ്ഡപേ വാ പദരമണ്ഡപേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി. യസ്മിം പന കാകാ വാ കുലലാ വാ അഞ്ഞേ വാ സകുന്താ ധുവനിവാസേന കുലാവകേ കത്വാ വസന്തി, തസ്സ രുക്ഖസ്സ മൂലേ ന നിക്ഖിപിതബ്ബം. "അട്ഠ മാസേ"തി വചനതോ യേസു ജനപദേസു വസ്സകാലേ ന വസ്സതി, തേസു ചത്താരോ മാസേ നിക്ഖിപിതും ന വട്ടതിയേവ. "അവസ്സികസങ്കേതേ"തി വചനതോ യത്ഥ ഹേമന്തേ ദേവോ വസ്സതി, തത്ഥ ഹേമന്തേപി അജ്ഝോകാസേ നിക്ഖിപിതും ന വട്ടതി. ഗിമ്ഹേ പന സബ്ബത്ഥ വിഗതവലാഹകം വിസുദ്ധം നതം ഹോതി, ഏവരൂപേ കാലേ കേനചിദേവ കരണീയേന അജ്ഝോകാസേ മഞ്ചപീഠം നിക്ഖിപിതും വട്ടതി.

൮൫. അബ്ഭോകാസികേനപി വത്തം ജാനിതബ്ബം. തസ്സ ഹി സചേ പുഗ്ഗലികമഞ്ചകോ അത്ഥി, തത്ഥേവ സയിതബ്ബം. സങ്ഘികം ഗണ്ഹന്തേന വേത്തേന വാ വാകേന വാ വീതമഞ്ചകോ ഗഹേതബ്ബോ, തസ്മിം അസതി

പുരാണമഞ്ചകോ ഗഹേതബ്ബോ, തസ്മിം അസതി നവവായിമോ വാ ഓനദ്ധകോ വാ ഗഹേതബ്ബോ. ഗഹേത്വാ പന "അഹം ഉക്കട്ഠരുക്ഖമൂലികോ ഉക്കട്ഠഅബ്ഭോകാസികോ"തി ചീവരകുടിമ്പി അകത്വാ അസമയേ അജ്ഝോകാസേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ പഞ്ഞപേത്വാ നിപജ്ജിതും ന വട്ടതി. സചേ പന ചതുഗ്ഗുണേനപി ചീവരേന കതാ കുടി അതേമേന്തം രക്ഖിതും ന സക്കോതി, സത്താഹവദ്ദലികാദീനി ഭവന്തി, ഭിക്ഖുനോ കായാനുഗതികത്താ വട്ടതി. അരഞ്ഞേ പണ്ണകുടീസു വസന്താനം സീലസമ്പദായ പസന്നചിത്താ മനുസ്സാ നവം മഞ്ചപീഠം ദേന്തി "സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജഥാ"തി, വസിത്വാ ഗച്ഛന്തേഹി സാമന്തവിഹാരേ സഭാഗഭിക്ഖൂനം പേസേത്വാ ഗന്തബ്ബം, സഭാഗാനം അഭാവേന അനോവസ്സകേ നിക്ഖിപിത്വാ ഗന്തബ്ബം, അനോവസ്സകേ അസതി രുക്ഖേ ലഗ്ഗേത്വാ ഗന്തബ്ബം. ചേതിയങ്ഗണേ സമ്മജ്ജനിം ഗഹേത്വാ ഭോജനസാലങ്ഗണം വാ ഉപോസഥാഗാരങ്ഗണം വാ പരിവേണദിവാട്ഠാനഅഗ്ഗിസാലാദീസു വാ അഞ്ഞതരം സമ്മജ്ജിത്വാ ധോവിത്വാ പുന സമ്മജ്ജനിമാളകേയേവ ഠപേതബ്ബാ. ഉപോസഥാഗാരാദീസു അഞ്ഞതരസ്മിം ഗഹേത്വാ അവസേസാനി സമ്മജ്ജന്തസ്സപി ഏസേവ നയോ.

യോ പന ഭിക്ഖാചാരമഗ്ഗം സമ്മജ്ജന്തോ ഗന്തുകാമോ ഹോതി, തേന സമ്മജ്ജിത്വാ സചേ അന്തരാമഗ്ഗേ സാലാ അത്ഥി, തത്ഥ ഠപേതബ്ബാ. സചേ നത്ഥി, വലാഹകാനം അനുട്ഠിതഭാവം സല്ലക്ഖേത്വാ "യാവാഹം ഗാമതോ നിക്ഖമാമി, താവ ന വസ്സിസ്സതീ"തി ജാനന്തേന യത്ഥ കത്ഥചി നിക്ഖിപിത്വാ പുന പച്ചാഗച്ഛന്തേന പാകതികട്ഠാനേ ഠപേതബ്ബാ. "സചേ വസ്സിസ്സതീതി ജാനന്തോ അജ്ഝോകാസേ ഠപേതി, ദുക്കട"ന്തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. സചേ പന തത്ര തത്രേവ സമ്മജ്ജനത്ഥായ സമ്മജ്ജനീ നിക്ഖിത്താ ഹോതി, തം തം ഠാനം സമ്മജ്ജിത്വാ തത്ര തത്രേവ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി, ആസനസാലം സമ്മജ്ജന്തേന വത്തം ജാനിതബ്ബം. തത്രിദം വത്തം - മജ്ഝതോ പട്ഠായ പാദട്ഠാനാഭിമുഖാ വാലികാ ഹരിതബ്ബാ, കചവരം ഹത്ഥേഹി ഗഹേത്വാ ബഹി ഛഡ്ഡേതബ്ബം.

വൃന്ത. സചേ വുത്തപ്പകാരം ചതുബ്ബിധമ്പി സങ്ഘികം സേനാസനം അജ്ഝോകാസേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ മണ്ഡപേ വാ അനുപസമ്പന്നേന സന്ഥരാപേതി, യേന സന്ഥരാപിതം, തസ്സ പലിബോധോ. സചേ പന ഉപസമ്പന്നേന സന്ഥരാപേതി, യേന സന്ഥതം, തസ്സ പലിബോധോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൧൧൧) - ഥേരോ ഭോജനസാലായം ഭത്തകിച്ചം കത്വാ ദഹരം ആണാപേതി "ഗച്ഛ ദിവാട്ഠാനേ മഞ്ചപീഠം പഞ്ഞപേഹീ"തി. സോ തഥാ കത്വാ നിസിന്നോ, ഥേരോ യഥാരുചി വിചരിത്വാ തത്ഥ ഗന്ത്വാ ഥവികം വാ ഉത്തരാസങ്ഗം വാ ഠപേതി, തതോ പട്ഠായ ഥേരസ്സ പലിബോധോ. നിസീദിത്വാ സയം ഗച്ഛന്തോ നേവ ഉദ്ധരതി ന ഉദ്ധരാപേതി, ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ പാചിത്തിയം. സചേ പന ഥേരോ തത്ഥ ഥവികം വാ ഉത്തരാസങ്ഗം വാ അട്ഠപേത്വാ ചങ്കമന്തോവ ദഹരം "ഗച്ഛ ത്വ"ന്തി ഭണതി, തേന "ഇദം, ഭന്തേ, മഞ്ചപീഠ"ന്തി ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ ഥേരോ വത്തം ജാനാതി, "ത്വം ഗച്ഛ, അഹം പാകതികം കരിസ്സാമീ"തി വത്തബ്ബം. സചേ ബാലോ ഹോതി അനുഗ്ഗഹിതവത്തോ, "ഗച്ഛ, മാ ഇധ തിട്ഠ, നേവ നിസീദിതും ന നിപജ്ജിതും ദേമീ"തി ദഹരം തജ്ജേതിയേവ. ദഹരേന "ഭന്തേ, സുഖം സയഥാ"തി കപ്പം ലഭിത്വാ വന്ദിത്വാ ഗന്തബ്ബം. തസ്മിം ഗതേ ഥേരസ്സേവ പലിബോധോ, പുരിമനയേനേവ ചസ്സ ആപത്തി വേദിതബ്ബാ.

അഥ പന ആണത്തിക്ഖണേയേവ ദഹരോ "മയ്ഹം ഭന്തേ ഭണ്ഡധോവനാദി കിഞ്ചി കരണീയം അത്ഥീ"തി വദതി, ഥേരോ പന തം "പഞ്ഞപേത്വാ ഗച്ഛാഹീ"തി വത്വാ ഭോജനസാലതോ നിക്ഖമിത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛതി, പാദുദ്ധാരേന കാരേതബ്ബോ . സചേ തത്ഥേവ ഗന്ത്വാ നിസീദതി, പുരിമനയേനേവ ചസ്സ ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ ആപത്തി. സചേ പന ഥേരോ സാമണേരം ആണാപേതി, സാമണേരേ തത്ഥ മഞ്ചപീഠം പഞ്ഞപേത്വാ നിസിന്നേപി ഭോജനസാലതോ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛന്തോ പാദുദ്ധാരേന കാരേതബ്ബോ. ഗന്ത്വാ നിസിന്നോ പുന ഗമനകാലേ ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ ആപത്തിയാ കാരേതബ്ബോ. സചേ പന ആണാപേന്തോ "മഞ്ചപീഠം പഞ്ഞപേത്വാ തത്ഥേവ നിസീദാ"തി ആണാപേതി, യത്രിച്ഛതി, തത്ര ഗന്ത്വാ ആഗന്തും ലഭതി. സയം പന പാകതികം അകത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ പാചിത്തിയം. അന്തരസന്നിപാതേ മഞ്ചപീഠാദീനി പഞ്ഞപേത്വാ നിസിന്നേഹി ഗമനകാലേ ആരാമികാനം "ഇദം പടിസാമേഥാ"തി വത്തബ്ബം, അവത്വാ ഗച്ഛന്താനം ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ ആപത്തി.

൧൩. മഹാധമ്മസ്സവനം നാമ ഹോതി, തത്ഥ ഉപോസഥാഗാരതോപി ഭോജനസാലതോപി ആഹരിത്വാ മഞ്ചപീഠാനി പഞ്ഞപേന്തി, ആവാസികാനംയേവ പലിബോധോ. സചേ ആഗന്തുകാ "ഇദം അമ്ഹാകം ഉപജ്ഝായസ്സ, ഇദം ആചരിയസ്സാ"തി ഗണ്ഹന്തി, തതോ പട്ഠായ തേസം പലിബോധോ. ഗമനകാലേ പാകതികം അകത്വാ ലേഡ്ഡുപാതം അതിക്കമന്താനം ആപത്തി. **മഹാപച്ചരിയം** പന വുത്തം "യാവ അഞ്ഞേ ന നിസീദന്തി, താവ യേഹി പഞ്ഞത്തം, തേസം ഭാരോ, അഞ്ഞേസു ആഗന്ത്വാ നിസിന്നേസു നിസിന്നകാനം ഭാരോ. സചേ തേ അനുദ്ധരിത്വാ വാ അനുദ്ധരാപേത്വാ വാ ഗച്ഛന്തി, ദുക്കടം. കസ്മാ? അനാണത്തിയാ പഞ്ഞപിതത്താ"തി. ധമ്മാസനേ പഞ്ഞത്തേ യാവ ഉസ്സാരകോ വാ ധമ്മകഥികോ വാ നാഗച്ഛതി, താവ പഞ്ഞാപകാനം പലിബോധോ. തസ്മിം ആഗന്ത്വാ നിസിന്നേ തസ്സ പലിബോധോ. സകലം അഹോരത്തം ധമ്മസ്സവനം ഹോതി, അഞ്ഞോ ഉസ്സാരകോ വാ ധമ്മകഥികോ വാ ഉട്ഠാതി, അഞ്ഞോ നിസീദതി, യോ യോ ആഗന്ത്വാ നിസീദതി, തസ്സ തസ്സേവ ഭാരോ. ഉട്ഠഹന്തേന പന "ഇദമാസനം തുമ്ഹാകം ഭാരോ"തി വത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേപി ഇതരസ്മിം അനാഗതേ പഠമം നിസിന്നോ ഉട്ഠായ ഗച്ഛതി, തസ്മിഞ്ച അന്തോഉപചാരട്ഠേയേവ ഇതരോ ആഗന്ത്വാ നിസീദതി, ഉട്ഠായ ഗതോ ആപത്തിയാ ന കാരേതബ്ബോ. സചേ പന ഇതരസ്മിം അനാഗതേയേവ പഠമം നിസിന്നോ ഉട്ഠായാസനാ ലേഡ്ഡുപാതം അതിക്കമതി, ആപത്തിയാ കാരേതബ്ബോ. "സബ്ബത്ഥ ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദേ പാചിത്തിയ"ന്തി അയം നയോ **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തോതി.

൧൪. സചേ പന വുത്തപ്പകാരസേനാസനതോ അഞ്ഞം സങ്ഘികം ചിമിലികം വാ ഉത്തരത്ഥരണം വാ ഭൂമത്ഥരണം വാ തട്ടികം വാ ചമ്മഖണ്ഡം വാ പാദപുഞ്ഛനിം വാ ഫലകപീഠം വാ അജ്ഝോകാസേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരതി ന ഉദ്ധരാപേതി അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛതി, ദുക്കടം. ആധാരകം പത്തപിധാനകം പാദകഠലികം താലവണ്ടം ബീജനിപത്തകം യം കിഞ്ചി ദാരുഭണ്ഡം അന്തമസോ പാനീയഉള്ലുങ്കം പാനീയസങ്ഖം അജ്ഝോകാസേ നിക്ഖിപിത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സപി ദുക്കടം. അജ്ഝോകാസേ രജനം പചിത്വാ രജനഭാജനം രജനഉള്ലുങ്കോ

രജനദോണികാതി സബ്ബം അഗ്ഗിസാലായ പടിസാമേതബ്ബം. സചേ അഗ്ഗിസാലാ നത്ഥി, അനോവസ്സകേ പബ്ഭാരേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. തസ്മിമ്പി അസതി യത്ഥ ഓലോകേന്താ ഭിക്ഖൂ പസ്സന്തി, താദിസേ ഠാനേ ഠപേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. അഞ്ഞപുഗ്ഗലികേ പന മഞ്ചപീഠാദിസേനാസനേപി ദുക്കടമേവ. ഏത്ഥ പന ''യസ്മിം വിസ്സാസഗ്ഗാഹോ ന രുഹതി, തസ്സ സന്തകേ ദുക്കടം. യസ്മിം പന വിസ്സാസഗ്ഗാഹോ രുഹതി, തസ്സ സന്തകം അത്തനോ പുഗ്ഗലികമേവ ഹോതീ''തി **മഹാപച്ചരിയാ**ദീസു വുത്തം. അത്തനോ പുഗ്ഗലികേ പന അനാപത്തിയേവ. യോ ഭിക്ഖു വാ സാമണേരോ വാ ആരാമികോ വാ ലജ്ജീ ഹോതി, അത്തനോ പലിബോധം വിയ മഞ്ഞതി, തഥാരൂപം അനാപുച്ഛിത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സപി അനാപത്തി. യോ പന ആതപേ ഓതാപേന്തോ ''ആഗന്ത്വാ ഉദ്ധരിസ്സാമീ''തി ഗച്ഛതി, തസ്സപി അനാപത്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

മഞ്ചപീഠാദിസങ്ഘികസേനാസനേസു

പടിപജ്ജിതബ്ബവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൮൫. കാലികവിനിച്ഛയകഥാ

൯൯. കാലികാനിപി ചത്താരീതി ഏത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൫൬-൨൫൭) യാവകാലികം യാമകാലികം സത്താഹകാലികം യാവജീവികന്തി ഇമാനി ചത്താരി കാലികാനി വേദിതബ്ബാനി. തത്ഥ പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം യം കിഞ്ചി ഖാദനീയഭോജനീയം യാവ മജ്ഝന്ഹികസങ്ഖതോ കാലോ, താവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **യാവകാലികം**. സദ്ധിം അനുലോമപാനേഹി അട്ഠവിധം പാനം യാവ രത്തിയാ പച്ഛിമയാമസങ്ഖാതോ യാമോ, താവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ യാമോ കാലോ അസ്സാതി **യാമകാലികം**. സപ്പിആദി പഞ്ചവിധം ഭേസജ്ജം പടിഗ്ഗഹേത്വാ സത്താഹം നിധേതബ്ബതോ സത്താഹോ കാലോ അസ്സാതി **സത്താഹകാലികം**. ഠപേത്വാ ഉദകം അവസേസം സബ്ബമ്പി പടിഗ്ഗഹിതം യാവജീവം പരിഹരിത്വാ സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **യാവജീവികന്തി** വുച്ചതി.

൩൦. തത്ഥ യാവകാലികേസു **ഭോജനീയം** നാമ ഓദനോ കുമ്മാസോ സത്തു മച്ഛോ മംസന്തി. പഞ്ച ഭോജനാനി യാമകാലികം സത്താഹകാലികം യാവജീവികഞ്ച ഠപേത്വാ അവസേസം **ഖാദനീയം** നാമ. ഏത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൪൮-൨൪൯) പന യം താവ സക്ഖലിമോദകാദി പുബ്ബണ്ണാപരണ്ണമയം ഖാദനീയം, തത്ഥ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി. യമ്പി വനമൂലാദിപ്പഭേദം ആമിസഗതികം ഹോതി. സേയ്യഥിദം - മൂലഖാദനീയം കന്ദഖാദനീയം മുളാലഖാദനീയം മത്ഥകഖാദനീയം ഖന്ധഖാദനീയം തചഖാദനീയം പത്തഖാദനീയം പുപ്ഫഖാദനീയം ഫലഖാദനീയം അട്ഠിഖാദനീയം പിട്ഠഖാദനീയം നിയ്യാസഖാദനീയന്തി, ഇദമ്പി ഖാദനീയസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി.

തത്ഥ പന ആമിസഗതികസല്ലക്ഖണത്ഥം ഇദം മുഖമത്തനിദസ്സനം - **മൂലഖാദനീയേ** താവ മൂലകമൂലം ഖാരകമൂലം ചച്ചുമൂലം തമ്ബകമൂലം തണ്ഡുലേയ്യകമൂലം വത്ഥുലേയ്യകമൂലം വജകലിമൂലം ജജ്ഝരിമൂലന്തി ഏവമാദീനി സൂപേയ്യപണ്ണമൂലാനി ആമിസഗതികാനി. ഏത്ഥ ച വജകലിമൂലേ ജരട്ഠം ഛിന്ദിത്വാ ഛഡ്ഡേന്തി, തം യാവജീവികം ഹോതി. അഞ്ഞമ്പി ഏവരൂപം ഏതേനേവ നയേന വേദിതബ്ബം. മൂലകഖാരകജജ്ഝരിമൂലാനം പന ജരട്ഠാനിപി ആമിസഗതികാനേവാതി വുത്തം. യാനി പന പാളിയം -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, മൂലാനി ഭേസജ്ജാനി ഹലിദ്ദിം സിങ്ഗിവേരം വചം വചത്തം അതിവിസം കടുകരോഹിണിം ഉസീരം ഭദ്ദമുത്തകം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി മൂലാനി ഭേസജ്ജാനി നേവ ഖാദനീയേ ഖാദനീയത്ഥം ഫരന്തി, ന ഭോജനീയേ ഭോജനീയത്ഥം ഫരന്തീ”തി (മഹാവ॰ ൨൬൩) -

വുത്താനി, താനി യാവജീവികാനി. തേസം ചൂളപഞ്ചമൂലം മഹാപഞ്ചമൂലന്തിആദിനാ നയേന ഗണിയമാനാനം ഗണനായ അന്തോ നത്ഥി, ഖാദനീയത്ഥഞ്ച ഭോജനീയത്ഥഞ്ച അഫരണഭാവോയേവ പനേതേസം ലക്ഖണം. തസ്മാ യം കിഞ്ചി മൂലം തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരതി, തം യാവകാലികം, ഇതരം യാവജീവികന്തി വേദിതബ്ബം . സുബഹും വത്വാപി ഹി ഇമസ്മിംയേവ ലക്ഖണേ ഠാതബ്ബം. നാമസഞ്ഞാസു പന വുച്ചമാനാസു തം തം നാമം അജാനന്താനം സമ്മോഹോയേവ ഹോതി, തസ്മാ നാമസഞ്ഞായ ആദരം അകത്വാ ലക്ഖണമേവ ദസ്സിതം. യഥാ ച മൂലേ, ഏവം കന്ദാദീസുപി ലക്ഖണം ദസ്സയിസ്സാമ, തസ്സേവ വസേന വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. യഞ്ച തം പാളിയം ഹലിദ്ദാദി അട്ഠവിധം വുത്തം, തസ്സ ഖന്ധതചപുപ്ഫഫലാദി സബ്ബം യാവജീവികന്തി വുത്തം.

കന്ദഖാദനീയേ ദുവിധോ കന്ദോ ദീഘോ ച ഭിസകിംസുകകന്ദാദി, വട്ടോ ച ഉപ്പലകസേരുകകന്ദാദി, യം ഗണ്ഠീതിപി വദന്തി. തത്ഥ സബ്ബേസം കന്ദാനം ജിണ്ണജരട്ഠാനഞ്ച ഛല്ലി ച സുഖുമമൂലാനി ച യാവജീവികാനി, തരുണോ പന സുഖഖാദനീയോ സാലകല്യാണിപോതകകന്ദോ കിംസുകപോതകകന്ദോ അമ്ബാടകകന്ദോ കേതകകന്ദോ മാലുവകന്ദോ ഭിസസങ്ഖാതോ പദുമപുണ്ഡരീകകന്ദോ പിണ്ഡാലുമസാലുആദയോ ച ഖീരവല്ലികന്ദോ ആലുവകന്ദോ സിഗ്ഗുകന്ദോ താലകന്ദോ നീലുപ്പലരത്തുപ്പലകുമുദസോഗന്ധികാനം കന്ദാ കദലികന്ദോ വേളുകന്ദോ കസേരുകകന്ദോതി ഏവമാദയോ തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥഞ്ച ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകകന്ദാ യാവകാലികാ. ഖീരവല്ലികന്ദോ അധോതോ യാവജീവികോ, ധോതോ യാവകാലികോ. ഖീരകാകോലിജീവികഉസഭകലസുണാദികന്ദാ പന യാവജീവികാ. തേ പാളിയം “യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി മൂലാനി ഭേസജ്ജാനീ”തി ഏവം (മഹാവ॰ ൨൬൩) മൂലഭേസജ്ജസങ്ഗഹേനേവ സങ്ഗഹിതാ.

മുളാലഖാദനീയേ പദുമമുളാലം പുണ്ഡരീകമുളാലം മൂലസദിസംയേവ. ഏരകമുളാലം കന്ദുലമുളാലന്തി ഏവമാദി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകമുളാലം യാവകാലികം, ഹലിദ്ദിസിങ്ഗിവേരമകചിചതുരസ്സവല്ലികേതകതാലഹിന്താലകുന്താലനാളികേരപൂഗരുക്ഖാദിമുളാലം പന യാവജീവികം. തം സബ്ബമ്പി പാളിയം “യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി മൂലാനി ഭേസജ്ജാനീ”തി ഏവം മൂലഭേസജ്ജസങ്ഗഹേനേവ സങ്ഗഹിതം.

മത്ഥകഖാദനീയേ താലഹിന്താലകുന്താലകേതകനാളികേരപൂഗരുക്ഖഖജ്ജൂരിവേത്തഏരകകദലീനം കളീരസങ്ഖാതാ മത്ഥകാ, വേണുകളീരോ നളകളീരോ ഉച്ഛുകളീരോ മൂലകകളീരോ സാസപകളീരോ സതാവരികളീരോ സത്തന്നം ധഞ്ഞാനം കളീരാതി ഏവമാദി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകോ രുക്ഖവല്ലിആദീനം മത്ഥകോ യാവകാലികോ, ഹലിദ്ദിസിങ്ഗിവേരവചമകചിലസുണാനം കളീരാ, താലഹിന്താലകുന്താലനാളികേരകളീരാനഞ്ച ഛിന്ദിത്വാ പാതിതോ ജരട്ഠബുന്ദോ യാവജീവികോ.

ഖന്ധഖാദനീയേ അന്തോപഥവീഗതോ സാലകല്യാണിഖന്ധോ ഉച്ഛുഖന്ധോ നീലുപ്പലരത്തുപ്പലകുമുദസോഗന്ധികാനം ദണ്ഡകഖന്ധാതി ഏവമാദി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകോ ഖന്ധോ യാവകാലികോ, ഉപ്പലജാതീനം പണ്ണദണ്ഡകോ പദുമജാതീനം സബ്ബോപി ദണ്ഡകോ കരവിന്ദദണ്ഡാദയോ ച അവസേസസബ്ബഖന്ധാ യാവജീവികാ.

തചഖാദനീയേ ഉച്ഛുതചോവ ഏകോ യാവകാലികോ, സോപി സരസോ, സേസോ സബ്ബോ യാവജീവികോ. തേസം പന മത്ഥകഖന്ധതചാനം തിണ്ണമ്പി പാളിയം കസാവഭേസജ്ജേന സങ്ഗഹോ വേദിതബ്ബോ. വുത്തഞ്ഹേതം -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, കസാവാനി ഭേസജ്ജാനി നിമ്ബകസാവം കുടജകസാവം പടോലകസാവം ഫഗ്ഗവകസാവം നത്തമാലകസാവം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി കസാവാനി ഭേസജ്ജാനി നേവ ഖാദനീയേ ഖാദനീയത്ഥം ഫരന്തി, ന ഭോജനീയേ ഭോജനീയത്ഥം ഫരന്തീ”തി (മഹാവ॰ ൨൬൩).

ഏത്ഥ ഹി ഏതേസമ്പി സങ്ഗഹോ സിജ്ഝതി. വുത്തകസാവാനി ച സബ്ബകപ്പിയാനീതി വേദിതബ്ബാനി.

പത്തഖാദനീയേ മൂലകം ഖാരകോ ചച്ചു തമ്ബകോ തണ്ഡുലേയ്യകോ പപുന്നാഗോ വത്ഥുലേയ്യകോ വജകലി ജജ്ഝരി സേല്ലു സിഗ്ഗു കാസമദ്ദകോ ഉമ്മാചീനമുഗ്ഗോ മാസോ രാജമാസോ ഠപേത്വാ മഹാനിപ്ഫാവം അവസേസനിപ്ഫാവോ അഗ്ഗിമന്ഥോ സുനിസന്നകോ സേതവരണോ നാളികാ ഭൂമിയം ജാതലോണീതി ഏതേസം പത്താനി, അഞ്ഞാനി ച ഏവരൂപാനി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥഞ്ച ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകാനി പത്താനി ഏകംസേന യാവകാലികാനി , യാ പനഞ്ഞാ മഹാനഖപിട്ഠിമത്തപണ്ണാ ലോണിരുക്ഖേ ച ഗച്ഛേ ച ആരോഹതി, തസ്സാ പത്തം യാവജീവികം. ബ്രഹ്മിപത്തഞ്ച യാവകാലികന്തി ദീപവാസിനോ വദന്തി. അമ്ബപല്ലവം യാവകാലികം, അസോകപല്ലവം പന യാവജീവികം. യാനി ചഞ്ഞാനി പാളിയം -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പണ്ണാനി ഭേസജ്ജാനി നിമ്ബപണ്ണം കുടജപണ്ണം പടോലപണ്ണം സുലസിപണ്ണം കപ്പാസപണ്ണം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി പണ്ണാനി ഭേസജ്ജാനി നേവ ഖാദനീയേ ഖാദനീയത്ഥം ഫരന്തി, ന ഭോജനീയേ ഭോജനീയത്ഥം ഫരന്തീ”തി (മഹാവ॰ ൨൬൩) -

വുത്താനി, താനി യാവജീവികാനി. ന കേവലഞ്ച പണ്ണാനി, തേസം പുപ്ഫഫലാനിപി. യാവജീവികപണ്ണാനം പന ഫഗ്ഗവപണ്ണം അജ്ജുകപണ്ണം ഫണിജ്ജകപണ്ണം തമ്ബൂലപണ്ണം പദുമിനിപണ്ണന്തി ഏവം ഗണനവസേന അന്തോ നത്ഥി.

പുപ്ഫഖാദനീയേ മൂലകപുപ്ഫം ഖാരകപുപ്ഫം ചച്ചുപുപ്ഫം തമ്ബകപുപ്ഫം വജകലിപുപ്ഫം ജജ്ഝരിപുപ്ഫം ചൂളനിപ്ഫാവപുപ്ഫം മഹാനിപ്ഫാവപുപ്ഫം കസേരുകപുപ്ഫം നാളികേരതാലകേതകാനം തരുണപുപ്ഫാനി സേതവരണപുപ്ഫം സിഗ്ഗുപുപ്ഫം ഉപ്പലപദുമജാതികാനം പുപ്ഫാനം കണ്ണികാമത്തം അഗന്ധിപുപ്ഫം കരീരപുപ്ഫം ജീവന്തീ പുപ്ഫന്തി ഏവമാദി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണപുപ്ഫം യാവകാലികം, അസോകബകുലകുയ്യകപുന്നാഗചമ്പകജാതികരവീരകണികാരകുന്ദനവമാലികമല്ലികാദീനം പന പുപ്ഫം യാവജീവികം, തസ്സ ഗണനായ അന്തോ നത്ഥി. പാളിയം പനസ്സ കസാവഭേസജ്ജേന സങ്ഗഹോ വേദിതബ്ബോ.

ഫലഖാദനീയേ പനസലബുജതാലനാളികേരഅമ്ബജമ്ബുഅമ്ബാടകതിന്തിണികമാതുലുങ്ഗകപിത്ഥലാബുകുമ്ഭണ്ഡപുസ്സഫലതിമ്ബരൂസകതിപ ഫലാനി, യാനി ലോകേ തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരന്തി, സബ്ബാനി താനി യാവകാലികാനി, നാമഗണനവസേന തേസം ന സക്കാ പരിയന്തം ദസ്സേതും. യാനി പന പാളിയം -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഫലാനി ഭേസജ്ജാനി ബിലങ്ഗം പിപ്പലിം മരിചം ഹരീതകം വിഭീതകം ആമലകം ഗോട്ഠഫലം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി ഫലാനി ഭേസജ്ജാനി നേവ ഖാദനീയേ ഖാദനീയത്ഥം ഫരന്തി, ന ഭോജനീയേ ഭോജനീയത്ഥം ഫരന്തീ”തി (മഹാവ॰ ൨൬൩) -

വുത്താനി , താനി യാവജീവികാനി. തേസമ്പി അപരിപക്കാനി അച്ഛിവബിമ്ബവരണകേതകകാസ്മരീആദീനം ഫലാനി ജാതിഫലം കടുകഫലം ഏളാ തക്കോലന്തി ഏവം നാമവസേന ന സക്കാ പരിയന്തം ദസ്സേതും.

അട്ഠിഖാദനീയേ ലബുജട്ഠി പനസട്ഠി അമ്ബാടകട്ഠി സാലട്ഠി ഖജ്ജൂരീകേതകതിമ്ബരൂസകാനം തരുണഫലട്ഠി തിന്തിണികട്ഠി ബിമ്ബഫലട്ഠി ഉപ്പലപദുമജാതീനം പോക്ഖരട്ഠീതി ഏവമാദീനി തേസു തേസു ജനപദേസു മനുസ്സാനം പകതിആഹാരവസേന ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകാനി അട്ഠീനി യാവകാലികാനി, മധുകട്ഠി പുന്നാഗട്ഠി ഹരീതകാദീനം അട്ഠീനി സിദ്ധത്ഥകട്ഠി രാജികട്ഠീതി ഏവമാദീനി അട്ഠീനി യാവജീവികാനി. തേസം പാളിയം ഫലഭേസജ്ജേനേവ സങ്ഗഹോ വേദിതബ്ബോ.

പിട്ഠഖാദനീയേ സത്തന്നം താവ ധഞ്ഞാനം ധഞ്ഞാനുലോമാനം അപരണ്ണാനഞ്ച പിട്ഠം പനസപിട്ഠം ലബുജപിട്ഠം അമ്ബാടകപിട്ഠം സാലപിട്ഠം ധോതകതാലപിട്ഠം ഖീരവല്ലിപിട്ഠഞ്ചാതി ഏവമാദീനി തേസു തേസു ജനപദേസു പകതിആഹാരവസേന മനുസ്സാനം ഖാദനീയത്ഥം ഭോജനീയത്ഥഞ്ച ഫരണകാനി പിട്ഠാനി യാവകാലികാനി, അധോതകം താലപിട്ഠം ഖീരവല്ലിപിട്ഠം അസ്സഗന്ധാദിപിട്ഠാനി ച യാവജീവികാനി. തേസം പാളിയം കസാവേഹി മൂലഫലേഹി ച സങ്ഗഹോ വേദിതബ്ബോ.

നിയ്യാസഖാദനീയേ - ഏകോ ഉച്ഛുനിയ്യാസോവ സത്താഹകാലികോ, സേസാ -

> “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ജതൂനി ഭേസജ്ജാനി ഹിങ്ഗും ഹിങ്ഗുജതും ഹിങ്ഗുസിപാടികം തകം തകപത്തിം തകപണ്ണിം സജ്ജുലസം, യാനി വാ പനഞ്ഞാനിപി അത്ഥി ജതൂനി ഭേസജ്ജാനീ”തി (മഹാവ॰ ൨൬൩) -

ഏവം പാളിയം വുത്താ നിയ്യാസാ യാവജീവികാ. തത്ഥ യേവാപനകവസേന സങ്ഗഹിതാനം അമ്ബനിയ്യാസോ കണികാരനിയ്യാസോതി ഏവം നാമവസേന ന സക്കാ പരിയന്തം ദസ്സേതും. ഏവം ഇമേസു മൂലഖാദനീയാദീസു യം കിഞ്ചി യാവകാലികം, സബ്ബമ്പി ഇമസ്മിം അത്ഥേ അവസേസം ഖാദനീയം നാമാതി സങ്ഗഹിതം.

൩൫. യാമകാലികേസു പന **അട്ഠ പാനാനി** നാമ അമ്ബപാനം ജമ്ബുപാനം ചോചപാനം മോചപാനം മധുകപാനം മുദ്ദികപാനം സാലൂകപാനം ഫാരുസകപാനന്തി ഇമാനി അട്ഠ പാനാനി. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൦൦) **അമ്ബപാനന്തി** ആമേഹി വാ പക്കേഹി വാ അമ്ബേഹി കതപാനം. തത്ഥ ആമേഹി കരോന്തേന അമ്ബതരുണാനി ഭിന്ദിത്വാ ഉദകേ പക്ഖിപിത്വാ ആതപേ ആദിച്ചപാകേന പചിത്വാ പരിസ്സാവേത്വാ തദഹുപടിഗ്ഗഹിതകേഹി മധുസക്കാരകപ്പൂരാദീഹി യോജേത്വാ കാതബ്ബം, ഏവം കതം പുരേഭത്തമേവ കപ്പതി. അനുപസമ്പന്നേഹി കതം ലഭിത്വാ പന പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം പുരേഭത്തം സാമിസപരിഭോഗേനപി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തം നിരാമിസപരിഭോഗേന യാവ അരുണുഗ്ഗമനാ വട്ടതി. ഏസ നയോ സബ്ബപാനേസു. **ജമ്ബുപാനന്തി** ജമ്ബുഫലേഹി കതപാനം. **ചോചപാനന്തി** അട്ഠികകദലിഫലേഹി കതപാനം. **മോചപാനന്തി** അനട്ഠികേഹി കദലിഫലേഹി കതപാനം. **മധുകപാനന്തി** മധുകാനം ജാതിരസേന കതപാനം. തം പന ഉദകസമ്ഭിന്നം വട്ടതി, സുദ്ധം ന വട്ടതി. **മുദ്ദികപാനന്തി** മുദ്ദികാ ഉദകേ മദ്ദിത്വാ അമ്ബപാനം വിയ കതപാനം. **സാലൂകപാനന്തി** രത്തുപ്പലനീലുപ്പലാദീനം സാലൂകേ മദ്ദിത്വാ കതപാനം. **ഫാരുസകപാനന്തി**

ഫാരുസകഫലേഹി അമ്ബപാനം വിയ കതപാനം. ഇമാനി അട്ഠ പാനാനി സീതാനിപി ആദിച്ചപാകാനിപി വട്ടന്തി, അഗ്ഗിപാകാനി ന വട്ടന്തി.

അവസേസാനി വേത്തതിന്തിണികമാതുലുങ്ഗകപിത്ഥകോസമ്ബകരമന്ദാദിഖുദ്ദകഫലപാനാനി അട്ഠപാനഗതികാനേവ. താനി കിഞ്ചാപി പാളിയം ന വുത്താനി, അഥ ഖോ കപ്പിയം അനുലോമേന്തി, തസ്മാ കപ്പന്തി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം ഫലരസം ഠപേത്വാ ധഞ്ഞഫലരസ"ന്തി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ന॰൦) വുത്തത്താ ഠപേത്വാ സാനുലോമധഞ്ഞഫലരസം അഞ്ഞം ഫലപാനം നാമ അകപ്പിയം നത്ഥി, സബ്ബം യാമകാലികമേവ. തത്ഥ **സാനുലോമധഞ്ഞഫലരസോ** നാമ സത്തന്നഞ്ചേവ ധഞ്ഞാനം താലനാളികേരപനസലബുജഅലാബുകുമ്ഭണ്ഡപുസ്സഫലതിപുസഏളാലുകാതി നവന്നഞ്ച മഹാഫലാനം സബ്ബേസഞ്ച പുബ്ബണ്ണാപരണ്ണാനം അനുലോമധഞ്ഞാനം രസോ യാവകാലികോ, തസ്മാ പച്ഛാഭത്തം ന വട്ടതി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം പത്തരസം ഠപേത്വാ ഡാകരസ"ന്തി (മഹാവ॰ ന॰൦) വുത്തത്താ പക്കഡാകരസം ഠപേത്വാ യാവകാലികപത്താനമ്പി സീതോദകേന മദ്ദിത്വാ കതരസോ വാ ആദിച്ചപാകോ വാ വട്ടതി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം പുപ്ഫരസം ഠപേത്വാ മധുകപുപ്ഫരസ"ന്തി വുത്തത്താ മധുകപുപ്ഫരസം ഠപേത്വാ സബ്ബോപി പുപ്ഫരസോ വട്ടതി.

൩൮. സത്താഹകാലികം നാമ സപ്പി നവനീതം തേലം മധു ഫാണിതന്തി ഇമാനി പഞ്ച ഭേസജ്ജാനി. തത്ഥ **സപ്പി** നാമ ഗോസപ്പി വാ അജികാസപ്പി വാ മഹിംസസപ്പി വാ യേസം മംസം കപ്പതി, തേസം സപ്പി. **നവനീതം** നാമ തേസംയേവ നവനീതം. **തേലം** നാമ തിലതേലം സാസപതേലം മധുകതേലം ഏരണ്ഡതേലം വസാതേലം. **മധു** നാമ മക്ഖികാമധു. **ഫാണിതം** നാമ ഉച്ഛുമ്ഹാ നിബ്ബത്തം (പചി॰ ൨൬൨). യാവജീവികം പന ഹേട്ഠാ യാവകാലികേ മൂലഖാദനീയാദീസു വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

൩൯. തത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൫൩) അരുണോദയേ പടിഗ്ഗഹിതം യാവകാലികം സതക്ഖത്തുമ്പി നിദഹിത്വാ യാവ കാലോ നാതിക്കമതി, താവ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, യാമകാലികം ഏകം അഹോരത്തം, സത്താഹകാലികം സത്തരത്തം, ഇതരം സതി പച്ചയേ യാവജീവമ്പി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഏകരത്തം വീതിനാമിതം പന യം കിഞ്ചി യാവകാലികം വാ യാമകാലികം വാ അജ്ഝോഹരിതുകാമതായ ഗണ്ഹന്തസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ താവ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹരതോ പന ഏകമേകസ്മിം അജ്ഝോഹാരേ സന്നിധിപച്ചയാ പാചിത്തിയം. സചേപി പത്തോ ദുദ്ധോതോ ഹോതി, യം അങ്ഗുലിയാ ഘംസന്തസ്സ ലേഖാ പഞ്ഞായതി, ഗണ്ഠികപത്തസ്സ വാ ഗണ്ഠികന്തരേ സ്നേഹോ പവിട്ഠോ ഹോതി, സോ ഉണ്ഹേ ഓതാപേന്തസ്സ പഗ്ഘരതി, ഉണ്ഹയാഗുയാ വാ ഗഹിതായ സന്ദിസ്സതി, താദിസേ പത്തേപി പുനദിവസേ ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം, തസ്മാ പത്തം ധോവിത്വാ പുന തത്ഥ അച്ഛോദകം വാ ആസിഞ്ചിത്വാ അങ്ഗുലിയാ വാ ഘംസിത്വാ നിസ്നേഹഭാവോ ജാനിതബ്ബോ. സചേ ഹി ഉദകേ വാ സ്നേഹഭാവോ, പത്തേ വാ അങ്ഗുലിലേഖാ പഞ്ഞായതി, ദുദ്ധോതോ ഹോതി, തേലവണ്ണപത്തേ പന അങ്ഗുലിലേഖാ പഞ്ഞായതി, സാ അബ്ബോഹാരികാ. യമ്പി ഭിക്ഖൂ നിരപേക്ഖാ സാമണേരാനം പരിച്ചജന്തി, തഞ്ചേ സാമണേരാ നിദഹിത്വാ ദേന്തി, സബ്ബം വട്ടതി. സയം പടിഗ്ഗഹേത്വാ അപരിച്ചത്തമേവ ഹി ദുതിയദിവസേ ന വട്ടതി. തതോ ഹി ഏകസിത്ഥമ്പി അജ്ഝോഹരതോ പാചിത്തിയമേവ. അകപ്പിയമംസേസു മനുസ്സമംസേ ഥുല്ലച്ചയേന സദ്ധിം പാചിത്തിയം, അവസേസേസു ദുക്കടേന സദ്ധിം.

യാമകാലികം സതി പച്ചയേ അജ്ഝോഹരതോ പാചിത്തിയം, ആഹാരത്ഥായ അജ്ഝോഹരതോ ദുക്കടേന സദ്ധിം പാചിത്തിയം. സചേ പവാരിതോ ഹുത്വാ അനതിരിത്തകതം അജ്ഝോഹരതി, പകതിആമിസേ ദ്വേ പാചിത്തിയാനി, മനുസ്സമംസേ ഥുല്ലച്ചയേന സദ്ധിം ദ്വേ, സേസഅകപ്പിയമംസേ ദുക്കടേന സദ്ധിം. യാമകാലികം സതി പച്ചയേ സാമിസേന മുഖേന അജ്ഝോഹരതോ ദ്വേ, നിരാമിസേന ഏകമേവ. ആഹാരത്ഥായ അജ്ഝോഹരതോ വികപ്പദ്വയേപി ദുക്കടം വഡ്ഢതി. സചേ വികാലേ അജ്ഝോഹരതി, പകതിഭോജനേ സന്നിധിപച്ചയാ ച വികാലഭോജനപച്ചയാ ച ദ്വേ പാചിത്തിയാനി, അകപ്പിയമംസേ ഥുല്ലച്ചയം ദുക്കടഞ്ച വഡ്ഢതി. യാമകാലികേ വികാലപച്ചയാ അനാപത്തി. അനതിരിത്തപച്ചയാ പന വികാലേ സബ്ബവികപ്പേസു അനാപത്തി.

സത്താഹകാലികം പന യാവജീവികഞ്ച ആഹാരത്ഥായ പടിഗ്ഗണ്ഹതോ പടിഗ്ഗണ്ഹനപച്ചയാ താവ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹരതോ പന സചേ നിരാമിസം ഹോതി, അജ്ഝോഹാരേ ദുക്കടം. അഥ ആമിസസംസട്ഠം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതം ഹോതി, യഥാവത്ഥുകം പാചിത്തിയമേവ.

൪൦. സത്താഹകാലികേസു പന സപ്പിആദീസു അയം വിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൨൨) - **സപ്പി** താവ പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം തദഹുപുരേഭത്തം സാമിസമ്പി നിരാമിസമ്പി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. സത്താഹാതിക്കമേ സചേ ഏകഭാജനേ ഠപിതം, ഏകം നിസ്സഗ്ഗിയം. സചേ ബഹൂസു, വത്ഥുഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയാനി. പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം നിരാമിസമേവ വട്ടതി, പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ ഉഗ്ഗഹിതകം കത്വാ നിക്ഖിത്തം അജ്ഝോഹരിതും ന വട്ടതി, അബ്ഭഞ്ജനാദീസു ഉപനേതബ്ബം. സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി അനജ്ഝോഹരണീയതം ആപന്നത്താ. സചേ അനുപസമ്പന്നോ പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതനവനീതേന സപ്പിം കത്വാ ദേതി, പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, സചേ സയം കരോതി, സത്താഹമ്പി നിരാമിസമേവ വട്ടതി. പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതനവനീതേന യേന കേനചി കതസപ്പി സത്താഹമ്പി നിരാമിസമേവ വട്ടതി, ഉഗ്ഗഹിതകേന കതേ പുബ്ബേ വുത്തസുദ്ധസപ്പിനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതഖീരേന വാ ദധിനാ വാ കതസപ്പി അനുപസമ്പന്നേന കതം സാമിസമ്പി തദഹുപുരേഭത്തം വട്ടതി, സയംകതം നിരാമിസമേവ വട്ടതി.

൪൧. നവനീതം താപേന്തസ്സ ഹി സാമംപാകോ ന ഹോതി, സാമംപക്കേന പന തേന സദ്ധിം ആമിസം ന വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ ച ന വട്ടതിയേവ. സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി സവത്ഥുകസ്സ പടിഗ്ഗഹിതത്താ. പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതകേഹി കതം പന അബ്ഭഞ്ജനാദീസു ഉപനേതബ്ബം. പുരേഭത്തമ്പി ച ഉഗ്ഗഹിതകേഹി കതം, ഉഭയേസമ്പി സത്താഹാതിക്കമേ അനാപത്തി. ഏസ നയോ അകപ്പിയമംസസപ്പിമ്ഹി. അയം പന വിസേസോ - യത്ഥ പാളിയം ആഗതസപ്പിനാ നിസ്സഗ്ഗിയം, തത്ഥ ഇമിനാ ദുക്കടം. **അന്ധകട്ഠകഥായം** കാരണപതിരൂപകം വത്വാ മനുസ്സസപ്പി ച നവനീതഞ്ച പടിക്ഖിത്തം, തം ദുപ്പടിക്ഖിത്തം **സബ്ബഅട്ഠകഥാസു** അനുഞ്ഞാതത്താ. പരതോ ചസ്സ വിനിച്ഛയോപി ആഗച്ഛിസ്സതി. പാളിയം ആഗതനവനീതമ്പി പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം തദഹുപുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ നിരാമിസമേവ. സത്താഹാതിക്കമേ നാനാഭാജനേസു ഠപിതേ ഭാജനഗണനായ, ഏകഭാജനേപി അമിസ്സേത്വാ പിണ്ഡപിണ്ഡവസേന ഠപിതേ പിണ്ഡഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയാനി. പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം സപ്പിനയേന വേദിതബ്ബം. ഏത്ഥ പന ദധിഗുളികായോപി തക്കബിന്ദൂനിപി ഹോന്തി, തസ്മാ ധോതം വട്ടതീതി ഉപഡ്ഢത്ഥേരാ

ആഹംസു. മഹാസിവത്ഥേരോ പന "ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതകാലതോ പട്ഠായ തക്കതോ ഉദ്ധടമത്തമേവ ഖാദിംസൂ"തി ആഹ. തസ്മാ നവനീതം പരിഭുഞ്ജന്തേന ധോവിത്വാ ദധിതക്കമക്ഖികാകിപില്ലികാദീനി അപനേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. പചിത്വാ സപ്പിം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതുകാമേന അധോതമ്പി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. യം തത്ഥ ദധിഗതം വാ തക്കഗതം വാ, തം ഖയം ഗമിസ്സതി. എത്താവതാ ഹി സവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹിതം നാമ ന ഹോതീതി അയമേത്ഥ അധിപ്പായോ. ആമിസേന സദ്ധിം പക്കത്താ പന തസ്മിമ്പി കുക്കുച്ചായന്തി കുക്കുച്ചകാ. ഇദാനി ഉഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതനവനീതേ ച പുരേഭത്തം ഖീരദധീനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതനവനീതേ ച പച്ഛാഭത്തം താനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതനവനീതേ ച ഉഗ്ഗഹിതകേഹി കതനവനീതേ ച അകപ്പിയമംസനവനീതേ ച സബ്ബോ ആപത്താനാപത്തിപരിഭോഗാപരിഭോഗനയോ സപ്പിമ്ഹി വുത്തക്കമേനേവ ഗഹേതബ്ബോ. തേലഭിക്ഖായ പവിട്ഠാനം പന ഭിക്ഖൂനം തത്ഥേവ സപ്പിമ്പി നവനീതമ്പി പക്കതേലമ്പി അപക്കതേലമ്പി ആകിരന്തി. തത്ഥ തക്കദധിബിന്ദൂനിപി ഭത്തസിത്ഥാനിപി തണ്ഡുലകണാപി മക്ഖികാദയോപി ഹോന്തി, ആദിച്ചപാകം കത്വാ പരിസ്സാവേത്വാ ഗഹിതം സത്താഹകാലികം ഹോതി. പടിഗ്ഗഹേത്വാ ച ഠപിതഭേസജ്ജേഹി സദ്ധിം പചിത്വാ നത്ഥുപാനമ്പി കാതും വട്ടതി. സചേ വദ്ദലിസമയേ ലജ്ജീ സാമണേരോ യഥാ തത്ഥ പതിതതണ്ഡുലകണാദയോ ന പച്ചന്തി, ഏവം അഗ്ഗിമ്ഹി വിലീയാപേത്വാ പരിസ്സാവേത്വാ പുന പചിത്വാ ദേതി, പുരിമനയേനേവ സത്താഹം വട്ടതി.

൯൩. **തേലേസു** തിലതേലം താവ പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ നിരാമിസമേവ വട്ടതി. സത്താഹാതിക്കമേ തസ്സ ഭാജനഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയഭാവോ വേദിതബ്ബോ. പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം സത്താഹം നിരാമിസമേവ വട്ടതി, ഉഗ്ഗഹിതകം കത്വാ നിക്ഖിത്തം അജ്ഝോഹരിതും ന വട്ടതി, സീസമക്ഖനാദീസു ഉപനേതബ്ബം, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. പുരേഭത്തം തിലേ പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതതേലം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ അനജ്ഝോഹരണീയം ഹോതി, സീസമക്ഖനാദീസു ഉപനേതബ്ബം, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. പച്ഛാഭത്തം തിലേ പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതതേലം അനജ്ഝോഹരണീയമേവ സവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹിതത്താ. സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി, സീസമക്ഖനാദീസു ഉപനേതബ്ബം. പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ ഉഗ്ഗഹിതകതിലേഹി കതതേലേപി ഏസേവ നയോ. പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതതിലേ ഭജ്ജിത്വാ വാ തിലപിട്ഠം വാ സേദേത്വാ ഉണ്ഹോദകേന വാ തേമേത്വാ കതതേലം സചേ അനുപസമ്പന്നേന കതം, പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, അത്തനാ കതം നിബ്ബട്ടിതത്താ പുരേഭത്തം നിരാമിസം വട്ടതി, സാമംപക്കത്താ സാമിസം ന വട്ടതി. സവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹിതത്താ പന പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ ഉഭയമ്പി അനജ്ഝോഹരണീയം, സീസമക്ഖനാദീസു ഉപനേതബ്ബം, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. യദി പന അപ്പം ഉണ്ഹോദകം ഹോതി അബ്ഭുക്കിരണമത്തം, അബ്ബോഹാരികം ഹോതി സാമംപാകഗണനം ന ഗച്ഛതി. സാസപതേലാദീസുപി അവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹിതേസു അവത്ഥുകതിലതേലേ വുത്തസദിസോവ വിനിച്ഛയോ.

സചേ പന പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതാനം സാസപാദീനം ചുണ്ണേഹി ആദിച്ചപാകേന സക്കാ തേലം കാതും, തം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ നിരാമിസമേവ വട്ടതി, സത്താഹാതിക്കമേ നിസ്സഗ്ഗിയം. യസ്മാ പന സാസപമധുകചുണ്ണാനി സേദേത്വാ ഏരണ്ഡകട്ഠീനി ച ഭജ്ജിത്വാ ഏവ തേലം കരോന്തി, തസ്മാ ഏതേസം തേലം അനുപസമ്പന്നേഹി കതം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, വത്ഥൂനം യാവജീവികത്താ പന സവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹണേ ദോസോ നത്ഥി. അത്തനാ കതം സത്താഹം നിരാമിസപരിഭോഗേനേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഉഗ്ഗഹിതകേഹി കതം അനജ്ഝോഹരണീയം, ബാഹിരപരിഭോഗേ വട്ടതി, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. തേലകരണത്ഥായ സാസപമധുകഏരണ്ഡകട്ഠീനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതതേലം സത്താഹകാലികം, ദുതിയദിവസേ കതം ഛാഹം വട്ടതി, തതിയദിവസേ കതം പഞ്ചാഹം വട്ടതി, ചതുത്ഥ, പഞ്ചമ, ഛട്ഠ, സത്തമദിവസേ കതം തദഹേവ വട്ടതി. സചേ യാവ അരുണസ്സ ഉഗ്ഗമനാ തിട്ഠതി, നിസ്സഗ്ഗിയം, അട്ഠമദിവസേ കതം അനജ്ഝോഹരണീയം, അനിസ്സഗ്ഗിയത്താ പന ബാഹിരപരിഭോഗേ വട്ടതി. സചേപി ന കരോതി, തേലത്ഥായ ഗഹിതസാസപാദീനം സത്താഹാതിക്കമേ ദുക്കടമേവ. പാളിയം പന അനാഗതാനി അഞ്ഞാനിപി നാളികേരനിമ്ബകോസമ്ബകരമന്ദാദീനം തേലാനി അത്ഥി, താനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ സത്താഹം അതിക്കാമയതോ ദുക്കടം ഹോതി. അയമേതേസു വിസേസോ - സേസം യാവകാലികവത്ഥും യാവജീവികവത്ഥുഞ്ച സല്ലക്ഖേത്വാ സാമംപാകസവത്ഥുകപുരേഭത്തപച്ഛാഭത്തപടിഗ്ഗഹിതഉഗ്ഗഹിതവത്ഥുവിധാനം സബ്ബം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

വസാതേലം നാമ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച വസാനി അച്ഛവസം മച്ഛവസം സുസുകാവസം സൂകരവസം ഗദ്രഭവസ"ന്തി (മഹാവ॰ ൨൬൨) ഏവം അനുഞ്ഞാതവസാനം തേലം. ഏത്ഥ ച "അച്ഛവസ"ന്തി വചനേന ഠപേത്വാ മനുസ്സവസം സബ്ബേസം അകപ്പിയമംസാനം വസാ അനുഞ്ഞാതാ. മച്ഛഗ്ഗഹണേന ച സുസുകാപി ഗഹിതാ ഹോന്തി, വാളമച്ഛത്താ പന വിസും വുത്തം. മച്ഛാദിഗ്ഗഹണേന ചേത്ഥ സബ്ബേസമ്പി കപ്പിയമംസാനം വസാ അനുഞ്ഞാതാ. മംസേസു ഹി ദസ മനുസ്സഹത്ഥിഅസ്സസുനഖഅഹിസീഹബ്യഗ്ഘദീപിഅച്ഛതരച്ഛാനം മംസാനി അകപ്പിയാനി, വസാസു ഏകാ മനുസ്സവസാ. ഖീരാദീസു അകപ്പിയം നാമ നത്ഥി. അനുപസമ്പന്നേഹി കതം നിബ്ബട്ടിതം വസാതേലം പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസമേവ വട്ടതി. യം പന തത്ഥ സുഖുമരജസദിസം മംസം വാ ന്ഹാരു വാ അട്ഠി വാ ലോഹിതം വാ ഹോതി, തം അബ്ബോഹാരികം. സചേ പന വസം പടിഗ്ഗഹേത്വാ സയം കരോതി, പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ പചിത്വാ പരിസ്സാവേത്വാ സത്താഹം നിരാമിസപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. നിരാമിസപരിഭോഗഞ്ഹി സന്ധായ ഇദം വുത്തം "കാലേ പടിഗ്ഗഹിതം കാലേ നിപ്പക്കം കാലേ സംസട്ഠം തേലപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൨൬൨). തത്രാപി അബ്ബോഹാരികം അബ്ബോഹാരികമേവ, പച്ഛാഭത്തം പന പടിഗ്ഗഹേതും വാ കാതും വാ ന വട്ടതിയേവ. വുത്തഞ്ഹേതം -

> "വികാലേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, പടിഗ്ഗഹിതം വികാലേ നിപ്പക്കം വികാലേ സംസട്ഠം, തം ചേ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി തിണ്ണം ദുക്കടാനം. കാലേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, പടിഗ്ഗഹിതം വികാലേ നിപ്പക്കം വികാലേ സംസട്ഠം, തം ചേ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദ്വിന്നം ദുക്കടാനം. കാലേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, പടിഗ്ഗഹിതം കാലേ നിപ്പക്കം വികാലേ സംസട്ഠം, തം ചേ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ . കാലേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, പടിഗ്ഗഹിതം കാലേ നിപ്പക്കം കാലേ സംസട്ഠം, തം ചേ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, അനാപത്തീ"തി (മഹാവ॰ ൨൬൨).

ഉപതിസ്സത്ഥേരം പന അന്തേവാസികാ പുച്ഛിംസു "ഭന്തേ, സപ്പിനവനീതവസാനി ഏകതോ പചിത്വാ നിബ്ബട്ടിതാനി വട്ടന്തി, ന വട്ടന്തീ"തി? "ന വട്ടന്തി, ആവുസോ"തി. ഥേരോ കിരേത്ഥ പക്കതേലകസടേ വിയ കുക്കുച്ചായതി. തതോ നം ഉത്തരി പുച്ഛിംസു "ഭന്തേ, നവനീതേ ദധിഗുളികാ വാ തക്കബിന്ദു വാ ഹോതി, ഏതം വട്ടതീ"തി? "ഏതമ്പി, ആവുസോ, ന വട്ടതീ"തി. തതോ നം ആഹംസു "ഭന്തേ, ഏകതോ പചിത്വാ ഏകതോ സംസട്ഠാനി തേജവന്താനി ഹോന്തി, രോഗം നിഗ്ഗണ്ഹന്തീ"തി. "സാധാവുസോ"തി ഥേരോ സമ്പടിച്ഛി. മഹാസുമത്ഥേരോ പനാഹ "കപ്പിയമംസവസാവ

സാമിസപരിഭോഗേ വട്ടതി, ഇതരാ നിരാമിസപരിഭോഗേ വട്ടതീ''തി. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''ഇദം കി''ന്തി പടിക്ഖിപിത്വാ ''നനു വാതാബാധികാ ഭിക്ഖൂ പഞ്ചമൂലകസാവയാഗുയം അച്ഛസൂകരതേലാദീനി പക്ഖിപിത്വാ യാഗും പിവന്തി, സാ തേജുസ്സദത്താ രോഗം നിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി വത്വാ ''വട്ടതീ''തി ആഹ.

൮൭. **മധു** നാമ മധുകരീഹി മധുമക്ഖികാഹി ഖുദ്ദകമക്ഖികാഹി ഭമരമക്ഖികാഹി ച കതം മധു. തം പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം പുരേഭത്തം സാമിസപരിഭോഗമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസപരിഭോഗമേവ വട്ടതി, സത്താഹാതിക്കമേ നിസ്സഗ്ഗിയം. സചേ സിലേസസദിസം മഹാമധും ഖണ്ഡം കത്വാ ഠപിതം, ഇതരം വാ നാനാഭാജനേസു, വത്ഥുഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയാനി. സചേ ഏകമേവ ഖണ്ഡം, ഏകഭാജനേ വാ ഇതരം, ഏകമേവ നിസ്സഗ്ഗിയം. ഉഗ്ഗഹിതകം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, അരുമക്ഖനാദീസു ഉപനേതബ്ബം. മധുപടലം വാ മധുസിത്ഥകം വാ സചേ മധുനാ അമക്ഖിതം പരിസുദ്ധം, യാവജീവികം, മധുമക്ഖിതം പന മധുഗതികമേവ. ചീരികാ നാമ സപക്ഖാ ദീഘമക്ഖികാ തുമ്ബളനാമികാ ച അട്ഠിപക്ഖികാ കാളമഹാഭമരാ ഹോന്തി, തേസം ആസയേസു നിയ്യാസസദിസം മധു ഹോതി, തം യാവജീവികം.

൮൮. **ഫാണിതം** നാമ ഉച്ഛുരസം ഉപാദായ അപക്കാ വാ അവത്ഥുകപക്കാ വാ സബ്ബാപി അവത്ഥുകാ ഉച്ഛുവികതി. തം ഫാണിതം പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസമേവ വട്ടതി, സത്താഹാതിക്കമേ വത്ഥുഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയം. ബഹൂ പിണ്ഡാ ചുണ്ണേ കത്വാ ഏകഭാജനേ പക്ഖിത്താ ഹോന്തി ഘനസന്നിവേസാ, ഏകമേവ നിസ്സഗ്ഗിയം. ഉഗ്ഗഹിതകം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, ഘരധൂപനാദീസു ഉപനേതബ്ബം. പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതേന അപരിസ്സാവിതഉച്ഛുരസേന കതഫാണിതം സചേ അനുപസമ്പന്നേന കതം, സാമിസമ്പി വട്ടതി, സയംകതം നിരാമിസമേവ വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ പന സവത്ഥുകപടിഗ്ഗഹിതത്താ അനജ്ഝോഹരണീയം, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. പച്ഛാഭത്തം അപരിസ്സാവിതപടിഗ്ഗഹിതേന കതമ്പി അനജ്ഝോഹരണീയമേവ, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. ഏസ നയോ ഉച്ഛും പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതഫാണിതേപി. പുരേഭത്തം പന പരിസ്സാവിതപടിഗ്ഗഹിതേന കതം സചേ അനുപസമ്പന്നേന കതം, പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസമേവ. സയംകതം പുരേഭത്തമ്പി നിരാമിസമേവ, പച്ഛാഭത്തം പരിസ്സാവിതപടിഗ്ഗഹിതേന കതം പന നിരാമിസമേവ സത്താഹം വട്ടതി. ഉഗ്ഗഹിതകതം വുത്തനയമേവ. ''ഝാമഉച്ഛുഫാണിതം വാ കോട്ടിതഉച്ഛുഫാണിതം വാ പുരേഭത്തമേവ വട്ടതീ''തി **മഹാഅട്ഠകഥായം** വുത്തം. **മഹാപച്ചരിയം** പന ''ഏതം സവത്ഥുകപക്കം വട്ടതി, നോ വട്ടതീ''തി പുച്ഛം കത്വാ ''ഉച്ഛുഫാണിതം പച്ഛാഭത്തം നോ വട്ടനകം നാമ നത്ഥീ''തി വുത്തം, തം യുത്തം. സീതോദകേന കതം മധുകപുപ്ഫഫാണിതം പുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സത്താഹം നിരാമിസമേവ വട്ടതി, സത്താഹാതിക്കമേ വത്ഥുഗണനായ ദുക്കടം, ഖീരം പക്ഖിപിത്വാ കതം മധുകഫാണിതം യാവകാലികം. ഖണ്ഡസക്ഖരം പന ഖീരജല്ലികം അപനേത്വാ സോധേന്തി, തസ്മാ വട്ടതി.

൮൯. മധുകപുപ്ഫം പന പുരേഭത്തമ്പി അല്ലം വട്ടതി. ഭജ്ജിതമ്പി വട്ടതി, ഭജ്ജിത്വാ തിലാദീഹി മിസ്സം വാ അമിസ്സം വാ കത്വാ കോട്ടിതം വട്ടതി. യദി പന തം ഗഹേത്വാ മേരയത്ഥായ യോജേന്തി, യോജിതം ബീജതോ പട്ഠായ ന വട്ടതി. കദലീഖജ്ജൂരീഅമ്ബലബുജപനസചിഞ്ചാദീനം സബ്ബേസം യാവകാലികഫലാനം ഫാണിതം യാവകാലികമേവ. മരിചപക്കേഹി ഫാണിതം കരോന്തി, തം യാവജീവികം. ഏവം യഥാവുത്താനി സത്താഹകാലികാനി സപ്പിആദീനി പഞ്ച ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ഭേസജ്ജാനീ''തി (മഹാവ॰ ൨൬൦) ഭേസജ്ജനാമേന അനുഞ്ഞാതത്താ ഭേസജ്ജകിച്ചം കരോന്തു വാ മാ വാ, ആഹാരത്ഥം ഫരിതും സമത്ഥാനിപി പടിഗ്ഗഹേത്വാ തദഹുപുരേഭത്തം യഥാസുഖം, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ സതി പച്ചയേ വുത്തനയേന സത്താഹം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി, സത്താഹാതിക്കമേ പന ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദേന നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. സചേപി സാസപമത്തം ഹോതി, സകിം വാ അങ്ഗുലിയാ ഗഹേത്വാ ജിവ്ഹായ സായനമത്തം, നിസ്സജ്ജിതബ്ബമേവ പാചിത്തിയഞ്ച ദേസേതബ്ബം. നിസ്സട്ഠം പടിലഭിത്വാ ന അജ്ഝോഹരിതബ്ബം, ന കായികേന പരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം , കായോ വാ കായേ അരു വാ ന മക്ഖേതബ്ബം. തേഹി മക്ഖിതാനി കാസാവകത്തരയട്ഠിഉപാഹനപാദകഠലികമഞ്ചപീഠാദീനിപി അപരിഭോഗാനി. ''ദ്വാരവാതപാനകവാടേസുപി ഹത്ഥേന ഗഹണട്ഠാനം ന മക്ഖേതബ്ബ''ന്തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. ''കസാവേ പന പക്ഖിപിത്വാ ദ്വാരവാതപാനകവാടാനി മക്ഖേതബ്ബാനീ''തി **മഹാഅട്ഠകഥായം** വുത്തം. പദീപേ വാ കാളവണ്ണേ വാ ഉപനേതും വട്ടതി. അഞ്ഞേന പന ഭിക്ഖുനാ കായികേന പരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന അജ്ഝോഹരിതബ്ബം. ''അനാപത്തി അന്തോസത്താഹം അധിട്ഠേതീ''തി (പാരാ॰ ൬൨൩) വചനതോ പന സത്താഹബ്ഭന്തരേ സപ്പിഞ്ച തേലഞ്ച വസഞ്ച മുദ്ധനി തേലം വാ അബ്ഭഞ്ജനം വാ മധും അരുമക്ഖനം ഫാണിതം ഘരധൂപനം അധിട്ഠേതി അനാപത്തി, നേവ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. സചേ അധിട്ഠിതതേലം അനധിട്ഠിതതേലഭാജനേ ആകിരിതുകാമോ ഹോതി, ഭാജനേ ചേ സുഖുമം ഛിദ്ദം, പവിട്ഠം പവിട്ഠം തേലം പുരാണതേലേന അജ്ഝോത്ഥരീയതി, പുന അധിട്ഠാതബ്ബം. അഥ മഹാമുഖം ഹോതി, സഹസാവ ബഹു തേലം പവിസിത്വാ പുരാണതേലം അജ്ഝോത്ഥരതി, പുന അധിട്ഠാനകിച്ചം നത്ഥി. അധിട്ഠിതഗതികമേവ ഹി തം ഹോതി. ഏതേന നയേന അധിട്ഠിതതേലഭാജനേ അനധിട്ഠിതതേലആകിരണമ്പി വേദിതബ്ബം.

സചേ പന സത്താഹാതിക്കന്തം അനുപസമ്പന്നസ്സ പരിച്ചജിത്വാ ദേതി, പുന തേന അത്തനോ സന്തകം കത്വാ ദിന്നം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ ഹി സോ അഭിസങ്ഖരിത്വാ വാ അനഭിസങ്ഖരിത്വാ വാ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ നത്ഥുകമ്മത്ഥം ദദേയ്യ, ഗഹേത്വാ നത്ഥുകമ്മം കാതബ്ബം. സചേ ബാലോ ഹോതി, ദാതും ന ജാനാതി, അഞ്ഞേന ഭിക്ഖുനാ വത്തബ്ബോ ''അത്ഥി തേ സാമണേര തേല''ന്തി? ''ആമ, ഭന്തേ, അത്ഥീ''തി. ആഹര ഥേരസ്സ ഭേസജ്ജം കരിസ്സാമാതി. ഏവമ്പി വട്ടതി. സചേ ദ്വിന്നം സന്തകം ഏകേന പടിഗ്ഗഹിതം അവിഭത്തം ഹോതി, സത്താഹാതിക്കമേ ദ്വിന്നമ്പി അനാപത്തി, പരിഭുഞ്ജിതും പന ന വട്ടതി. സചേ യേന പടിഗ്ഗഹിതം, സോ ഇതരം ഭണതി ''ആവുസോ, ഇമം തേലം സത്താഹമത്തം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ''തി, സോ ച പരിഭോഗം ന കരോതി, കസ്സ ആപത്തി? ന കസ്സചി. കസ്മാ? യേന പടിഗ്ഗഹിതം, തേന വിസ്സജ്ജിതത്താ, ഇതരസ്സ അപ്പടിഗ്ഗഹിതത്താ.

൯൦. ഇമേസു (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൦൫) പന ചതൂസു കാലികേസു യാവകാലികം യാമകാലികന്തി ഇദമേവ ദ്വയം അന്തോവുത്ഥകഞ്ചേവ സന്നിധികാരകഞ്ച ഹോതി, സത്താഹകാലികഞ്ച യാവജീവികഞ്ച അകപ്പിയകുടിയം നിക്ഖിപിതുമ്പി വട്ടതി, സന്നിധിമ്പി ന ജനേതി. യാവകാലികം പന അത്തനാ സദ്ധിം സമ്ഭിന്നരസാനി തീണിപി യാമകാലികാദീനി അത്തനോ സഭാവം ഉപനേതി. യാമകാലികം ദ്വേപി സത്താഹകാലികാദീനി അത്തനോ സഭാവം ഉപനേതി, സത്താഹകാലികമ്പി അത്തനാ സദ്ധിം സംസട്ഠം യാവജീവികം അത്തനോ സഭാവഞ്ഞേവ ഉപനേതി, തസ്മാ യാവകാലികേന തദഹുപടിഗ്ഗഹിതേന സദ്ധിം സംസട്ഠം സമ്ഭിന്നരസം സേസകാലികത്തയം തദഹുപുരേഭത്തമേവ വട്ടതി. യാമകാലികേന സംസട്ഠം പന ഇതരദ്വയം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം യാവ അരുണുഗ്ഗമനാ വട്ടതി.

സത്താഹകാലികേന പന തദഹുപടിഗ്ഗഹിതേന സദ്ധിം സംസട്ഠം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം വാ പുരേപടിഗ്ഗഹിതം വാ യാവജീവികം സത്താഹം കപ്പതി. ദ്വീഹപടിഗ്ഗഹിതേന ഛാഹം. തീഹപടിഗ്ഗഹിതേന പഞ്ചാഹം…പേ॰… സത്താഹപടിഗ്ഗഹിതേന തദഹേവ കപ്പതീതി വേദിതബ്ബം. കാലയാമസത്താഹാതിക്കമേസു ചേത്ഥ വികാലഭോജനസന്നിധിഭേസജ്ജസിക്ഖാപദാനം വസേന ആപത്തിയോ വേദിതബ്ബാ.

സചേ പന ഏകതോ പടിഗ്ഗഹിതാനിപി ചത്താരി കാലികാനി സമ്ഭിന്നരസാനി ന ഹോന്തി, തസ്സ തസ്സേവ കാലസ്സ വസേന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടന്തി. സചേ ഹി ഛല്ലിമ്പി അനപനേത്വാ സകലേനേവ നാളികേരഫലേന സദ്ധിം അമ്ബപാനാദിപാനകം പടിഗ്ഗഹിതം ഹോതി, നാളികേരം അപനേത്വാ തം വികാലേപി കപ്പതി. ഉപരി സപ്പിപിണ്ഡം ഠപേത്വാ സീതലപായാസം ദേന്തി, യം പായാസേന അസംസട്ഠം സപ്പി, തം അപനേത്വാ സത്താഹം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. ഥദ്ധമധുഫാണിതാദീസുപി ഏസേവ നയോ. തക്കോലജാതിഫലാദീഹി അലങ്കരിത്വാ പിണ്ഡപാതം ദേന്തി, താനി ഉദ്ധരിത്വാ ധോവിത്വാ യാവജീവം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. യാഗുയം പക്ഖിപിത്വാ ദിന്നസിങ്ഗിവേരാദീസുപി തേലാദീസു പക്ഖിപിത്വാ ദിന്നലട്ഠിമധുകാദീസുപി ഏസേവ നയോ. ഏവം യം യം അസമ്ഭിന്നരസം ഹോതി, തം തം ഏകതോ പടിഗ്ഗഹിതമ്പി യഥാ സുദ്ധം ഹോതി, തഥാ ധോവിത്വാ തച്ഛേത്വാ വാ തസ്സ തസ്സ കാലസ്സ വസേന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ സമ്ഭിന്നരസം ഹോതി സംസട്ഠം, ന വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കാലികവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൭൯. കപ്പിയഭൂമിവിനിച്ഛയകഥാ

൭൦൭. **കപ്പിയാചതുഭൂമിയോ**തി ഏത്ഥ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതസ്സോ കപ്പിയഭൂമിയോ ഉസ്സാവനന്തികം ഗോനിസാദികം ഗഹപതിം സമ്മുതി"ന്തി (മഹാവ॰ ൨൯൫) വചനതോ ഉസ്സാവനന്തികാ ഗോനിസാദികാ ഗഹപതി സമ്മുതീതി ഇമാ ചതസ്സോ കപ്പിയഭൂമിയോ വേദിതബ്ബാ. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൫) **ഉസ്സാവനന്തികാ** താവ ഏവം കാതബ്ബാ - യോ ഥമ്ഭാനം വാ ഉപരി ഭിത്തിപാദേ വാ നിഖനിത്വാ വിഹാരോ കരീയതി, തസ്സ ഹേട്ഠാ ഥമ്ഭപടിച്ഛകാ പാസാണാ ഭൂമിഗതികാ ഏവ. പഠമത്ഥമ്ഭം പന പഠമഭിത്തിപാദം വാ പതിട്ഠാപേന്തേഹി ബഹൂഹി സമ്പരിവാരേത്വാ "കപ്പിയകുടിം കരോമ, കപ്പിയകുടിം കരോമാ"തി വാചം നിച്ഛാരേന്തേഹി മനുസ്സേസു ഉക്ഖിപിത്വാ പതിട്ഠാപേന്തേസു ആമസിത്വാ വാ സയം ഉക്ഖിപിത്വാ വാ ഥമ്ഭോ വാ ഭിത്തിപാദോ വാ പതിട്ഠാപേതബ്ബോ. **കുരുന്ദിമഹാപച്ചരീസു** പന "കപ്പിയകുടി കപ്പിയകുടീതി വത്വാ പതിട്ഠാപേതബ്ബ"ന്തി വുത്തം. **അന്ധകട്ഠകഥായം** "സങ്ഘസ്സ കപ്പിയകുടിം അധിട്ഠാമീ"തി വുത്തം, തം പന അവത്വാപി അട്ഠകഥാസു വുത്തനയേന വുത്തേ ദോസോ നത്ഥി. ഇദം പനേത്ഥ സാധാരണലക്ഖണം "ഥമ്ഭപതിട്ഠാപനഞ്ച വചനപരിയോസാനഞ്ച സമകാലം വട്ടതീ"തി. സചേ ഹി അനിട്ഠിതേ വചനേ ഥമ്ഭോ പതിട്ഠാതി, അപ്പതിട്ഠിതേ വാ തസ്മിം വചനം നിട്ഠാതി, അകതാ ഹോതി കപ്പിയകുടി. തേനേവ **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം "ബഹൂഹി സമ്പരിവാരേത്വാ വത്തബ്ബം, അവസ്സഞ്ഹി ഏത്ഥ ഏകസ്സപി വചനനിട്ഠാനഞ്ച ഥമ്ഭപതിട്ഠാനഞ്ച ഏകതോ ഭവിസ്സതീ"തി. ഇട്ഠകാസിലാമത്തികാകുട്ടകാസു പന കുടീസു ഹേട്ഠാ ചയം ബന്ധിത്വാ വാ അബന്ധിത്വാ വാ കരോന്തു, യതോ പട്ഠായ ഭിത്തിം ഉട്ഠാപേതുകാമാ ഹോന്തി, തം സബ്ബപഠമം ഇട്ഠകം വാ സിലം വാ മത്തികാപിണ്ഡം വാ ഗഹേത്വാ വുത്തനയേനേവ കപ്പിയകുടി കാതബ്ബാ, ഇട്ഠകാദയോ ഭിത്തിയം പഠമിട്ഠകാദീനം ഹേട്ഠാ ന വട്ടന്തി, ഥമ്ഭാ പന ഉപരി ഉഗ്ഗച്ഛന്തി, തസ്മാ വട്ടന്തി. **അന്ധകട്ഠകഥായം** "ഥമ്ഭേഹി കരിയമാനേ ചതൂസു കോണേസു ചത്താരോ ഥമ്ഭാ, ഇട്ഠകാദികുട്ടേ ചതൂസു കോണേസു ദ്വേ തിസ്സോ ഇട്ഠകാ അധിട്ഠാതബ്ബാ"തി വുത്തം. തഥാ പന അകതായപി ദോസോ നത്ഥി, അട്ഠകഥാസു ഹി വുത്തമേവ പമാണം.

ഗോനിസാദികാ ദുവിധാ ആരാമഗോനിസാദികാ വിഹാരഗോനിസാദികാതി. താസു യത്ഥ നേവ ആരാമോ, ന സേനാസനാനി പരിക്ഖിത്താനി ഹോന്തി, അയം **ആരാമഗോനിസാദികാ** നാമ. യത്ഥ സേനാസനാനി സബ്ബാനി വാ ഏകച്ചാനി വാ പരിക്ഖിത്താനി, ആരാമോ അപരിക്ഖിത്തോ, അയം **വിഹാരഗോനിസാദികാ** നാമ. ഇതി ഉഭയത്രാപി ആരാമസ്സ അപരിക്ഖിത്തഭാവോയേവ പമാണം. "ആരാമോ പന ഉപഡ്ഢപരിക്ഖിത്തോപി ബഹുതരം പരിക്ഖിത്തോപി പരിക്ഖിത്തോയേവ നാമാ"തി **കുരുന്ദിമഹാപച്ചരീസു** വുത്തം, ഏത്ഥ കപ്പിയകുടിം ലദ്ധും വട്ടതി.

ഗഹപതീതി മനുസ്സാ ആവാസം കത്വാ "കപ്പിയകുടിം ദേമ, പരിഭുഞ്ജഥാ"തി വദന്തി, ഏസാ ഗഹപതി നാമ, "കപ്പിയകുടിം കാതും ദേമാ"തി വുത്തേപി വട്ടതിയേവ. **അന്ധകട്ഠകഥായം** പന "യസ്മാ ഭിക്ഖും ഠപേത്വാ സേസസഹധമ്മികാനം സബ്ബേസഞ്ച ദേവമനുസ്സാനം ഹത്ഥതോ

പടിഗ്ഗഹോ ച സന്നിധി ച അന്തോവുത്ഥഞ്ച തേസം സന്തകം ഭിക്ഖുസ്സ വട്ടതി, തസ്മാ തേസം ഗേഹാനി വാ തേഹി ദിന്നകപ്പിയകുടി വാ ഗഹപതീതി വുച്ചതീ''തി വുത്തം, പുനപി വുത്തം ''ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വിഹാരം ഠപേത്വാ ഭിക്ഖുനുപസ്സയോ വാ ആരാമികാനം വാ തിത്ഥിയാനം വാ ദേവതാനം വാ നാഗാനം വാ അപി ബ്രഹ്മാനം വിമാനം കപ്പിയകുടി ഹോതീ''തി, തം സുവുത്തം. സങ്ഘസന്തകമേവ ഹി ഭിക്ഖുസന്തകം വാ ഗേഹം ഗഹപതികുടികാ ന ഹോതി.

സമ്മുതി നാമ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചായ സാവേത്വാ സമ്മതാ. ഏവഞ്ച പന, ഭിക്ഖവേ, സമ്മന്നിതബ്ബാ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ. യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം വിഹാരം കപ്പിയഭൂമിം സമ്മന്നേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ. സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം വിഹാരം കപ്പിയഭൂമിം സമ്മന്നതി. യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ വിഹാരസ്സ കപ്പിയഭൂമിയാ സമ്മുതി, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''സമ്മതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ വിഹാരോ കപ്പിയഭൂമി ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി (മഹാവ॰ ൨൯൫).

കമ്മവാചം അവത്വാ അപലോകനകമ്മവസേന സാവേത്വാ കതാപി സമ്മതാ ഏവ.

൫൦൨. യം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൫) ഇമാസു ചതൂസു കപ്പിയഭൂമീസു വുത്തം ആമിസം, തം സബ്ബം അന്തോവുത്ഥസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി. ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച അന്തോവുത്ഥഅന്തോപക്കമോചനത്ഥഞ്ഹി കപ്പിയകുടിയോ അനുഞ്ഞാതാ. യം പന അകപ്പിയഭൂമിയം സഹസേയ്യപ്പഹോനകേ ഗേഹേ വുത്തം സങ്ഘികം വാ പുഗ്ഗലികം വാ ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ വാ സന്തകം ഏകരത്തമ്പി ഠപിതം, തം അന്തോവുത്ഥം, തത്ഥ പക്കഞ്ച അന്തോപക്കം നാമ ഹോതി, ഏതം ന കപ്പതി. സത്താഹകാലികം പന യാവജീവികഞ്ച വട്ടതി.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ - സാമണേരോ ഭിക്ഖുസ്സ തണ്ഡുലാദികം ആമിസം ആഹരിത്വാ കപ്പിയകുടിയം നിക്ഖിപിത്വാ പുനദിവസേ പചിത്വാ ദേതി, അന്തോവുത്ഥം ന ഹോതി. തത്ഥ അകപ്പിയകുടിയം നിക്ഖിത്തസപ്പിആദീസു കിഞ്ചി പക്ഖിപിത്വാ ദേതി. മുഖസന്നിധി നാമ ഹോതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന ''അന്തോവുത്ഥം ഹോതീ''തി വുത്തം. തത്ഥ നാമമത്തമേവ നാനാകരണം, ഭിക്ഖു അകപ്പിയകുടിയം ഠപിതസപ്പിഞ്ച യാവജീവികപണ്ണഞ്ച ഏകതോ പചിത്വാ പരിഭുഞ്ജതി, സത്താഹം നിരാമിസം വട്ടതി. സചേ ആമിസസംസട്ഠം കത്വാ പരിഭുഞ്ജതി, അന്തോവുത്ഥഞ്ചേവ സാമംപക്കഞ്ച ഹോതി. ഏതേനുപായേന സബ്ബസംസഗ്ഗാ വേദിതബ്ബാ. യം കിഞ്ചി ആമിസം ഭിക്ഖുനോ പചിതും ന വട്ടതി. സചേപിസ്സ ഉണ്ഹയാഗുയാ സുലസിപണ്ണാനി വാ സിങ്ഗിവേരം വാ ലോണം വാ പക്ഖിപന്തി, തമ്പി ചാലേതും ന വട്ടതി, ''യാഗും നിബ്ബാപേമീ''തി പന ചാലേതും വട്ടതി. ഉത്തണ്ഡുലഭത്തം ലഭിത്വാ

പിദഹിതും ന വട്ടതി. സചേ പന മനുസ്സാ പിദഹിത്വാ ദേന്തി, വട്ടതി. ''ഭത്തം മാ നിബ്ബായതൂ''തി പിദഹിതും വട്ടതി, ഖീരതക്കാദീസു പന സകിം കുഥിതേസു അഗ്ഗിം കാതും വട്ടതി പുനപാകസ്സ അനുഞ്ഞാതത്താ.

ഇമാ പന കപ്പിയകുടിയോ കദാ ജഹിതവത്ഥുകാ ഹോന്തി? ഉസ്സാവനന്തികാ താവ യാ ഥമ്ഭാനം ഉപരി ഭിത്തിപാദേ വാ നിഖണിത്വാ കതാ, സാ സബ്ബേസു ഥമ്ഭേസു ച ഭിത്തിപാദേസു ച അപനീതേസു ജഹിതവത്ഥുകാ ഹോതി. സചേ പന ഥമ്ഭേ വാ ഭിത്തിപാദേ വാ പരിവത്തേന്തി, യോ യോ ഠിതോ, തത്ഥ തത്ഥ പതിട്ഠാതി, സബ്ബേസുപി പരിവത്തിതേസു അജഹിതവത്ഥുകാവ ഹോതി. ഇട്ഠകാദീഹി കതാ ചയസ്സ ഉപരി ഭിത്തിഅത്ഥായ ഠപിതം ഇട്ഠകം വാ സിലം വാ മത്തികാപിണ്ഡം വാ ആദിം കത്വാ വിനാസിതകാലേ ജഹിതവത്ഥുകാവ ഹോതി. യേഹി പന ഇട്ഠകാദീഹി അധിട്ഠിതാ, തേസു അപനീതേസുപി തദഞ്ഞേസു പതിട്ഠാതീതി അജഹിതവത്ഥുകാവ ഹോതി. ഗോനിസാദികാ പാകാരാദീഹി പരിക്ഖേപേ കതേ ജഹിതവത്ഥുകാവ ഹോതി. പുന തസ്മിം ആരാമേ കപ്പിയകുടിം ലദ്ധും വട്ടതി. സചേ പന പുനപി പാകാരാദയോ തത്ഥ തത്ഥ ഖണ്ഡാ ഹോന്തി, തതോ തതോ ഗാവോ പവിസന്തി, പുന കപ്പിയകുടി ഹോതി. ഇതരാ പന ദ്വേ ഗോപാനസീമത്തം ഠപേത്വാ സബ്ബസ്മിം ഛദനേ വിനട്ഠേ ജഹിതവത്ഥുകാവ ഹോന്തി. സചേ ഗോപാനസീനം ഉപരി ഏകമ്പി പക്ഖപാസകമണ്ഡലം അത്ഥി, രക്ഖതി.

൧൦൩. യത്ര പനിമാ ചതസ്സോപി കപ്പിയഭൂമിയോ നത്ഥി, തത്ഥ കിം കാതബ്ബന്തി? അനുപസമ്പന്നസ്സ ദത്വാ തസ്സ സന്തകം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. തത്രിദം വത്ഥു - കരവികതിസ്സത്ഥേരോ കിര വിനയധരപാമോക്ഖോ മഹാസീവത്ഥേരസ്സ സന്തികം അഗമാസി. സോ ദീപാലോകേന സപ്പികുമ്ഭം പസ്സിത്വാ ''ഭന്തേ, കിമേത''ന്തി പുച്ഛി. ഥേരോ ''ആവുസോ, ഗാമതോ സപ്പികുമ്ഭോ ആഭതോ ലൂഖദിവസേ സപ്പിനാ ഭുഞ്ജനത്ഥായാ''തി ആഹ. തതോ നം തിസ്സത്ഥേരോ ''ന വട്ടതി, ഭന്തേ''തി ആഹ. ഥേരോ പുനദിവസേ പമുഖേ നിക്ഖിപാപേസി. തിസ്സത്ഥേരോ പുന ഏകദിവസം ആഗതോ തം ദിസ്വാ തഥേവ പുച്ഛിത്വാ ''ഭന്തേ, സഹസേയ്യപ്പഹോനകട്ഠാനേ ഠപേതും ന വട്ടതീ''തി ആഹ. ഥേരോ പുനദിവസേ ബഹി നീഹരാപേത്വാ നിക്ഖിപാപേസി, തം ചോരാ ഹരിംസു. സോ പുന ഏകദിവസം ആഗതം തിസ്സത്ഥേരമാഹ ''ആവുസോ, തയാ 'ന വട്ടതീ'തി വുത്തോ സോ കുമ്ഭോ ബഹി നിക്ഖിത്തോ ചോരേഹി ഹടോ''തി. തതോ നം തിസ്സത്ഥേരോ ആഹ ''നനു, ഭന്തേ, അനുപസമ്പന്നസ്സ ദാതബ്ബോ അസ്സ, അനുപസമ്പന്നസ്സ ഹി ദത്വാ തസ്സ സന്തകം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ''തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കപ്പിയഭൂമിവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൦. പടിഗ്ഗഹണവിനിച്ഛയകഥാ

൧൦൪. **ഖാദനീയാദിപടിഗ്ഗാഹോ**തി അജ്ഝോഹരിതബ്ബസ്സ യസ്സ കസ്സചി ഖാദനീയസ്സ വാ ഭോജനീയസ്സ വാ പടിഗ്ഗഹണം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - പഞ്ചഹി അങ്ഗേഹി പടിഗ്ഗഹണം രുഹതി, ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ഉച്ചാരണമത്തം ഹോതി, ഹത്ഥപാസോ പഞ്ഞായതി, അഭിഹാരോ പഞ്ഞായതി, ദേവോ വാ മനുസ്സോ വാ തിരച്ഛാനഗതോ വാ കായേന കായപടിബദ്ധേന നിസ്സഗ്ഗിയേന വാ ദേതി, തഞ്ചേ ഭിക്ഖു കായേന വാ കായപടിബദ്ധേന വാ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി. ഏവം പഞ്ചഹങ്ഗേഹി പടിഗ്ഗഹണം രുഹതി.

തത്ഥ ഠിതനിസിന്നനിപന്നാനം വസേന ഏവം **ഹത്ഥപാസോ** വേദിതബ്ബോ - സചേ ഭിക്ഖു നിസിന്നോ ഹോതി, ആസനസ്സ പച്ഛിമന്തതോ പട്ഠായ, സചേ ഠിതോ, പണ്ഹിഅന്തതോ പട്ഠായ, സചേ നിപന്നോ, യേന പസ്സേന നിപന്നോ, തസ്സ പാരിമന്തതോ പട്ഠായ, ദായകസ്സ നിസിന്നസ്സ വാ ഠിതസ്സ വാ നിപന്നസ്സ വാ ഠപേത്വാ പസാരിതഹത്ഥം യം ആസന്നതരം അങ്ഗം, തസ്സ ഓരിമന്തേന പരിച്ഛിന്ദിത്വാ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥോ ഹത്ഥപാസോ നാമ.

സചേ പന ദായകപടിഗ്ഗാഹകേസു ഏകോ ആകാസേ ഹോതി, ഏകോ ഭൂമിയം, ഭൂമട്ഠസ്സ ച സീസേന, ആകാസട്ഠസ്സ ച ഠപേത്വാ ദാതും വാ ഗഹേതും വാ പസാരിതഹത്ഥം യം ആസന്നതരം അങ്ഗം, തസ്സ ഓരിമന്തേന ഹത്ഥപാസപമാണം പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബം. സചേപി ഏകോ കൂപേ ഹോതി, ഏകോ കൂപതടേ, ഏകോ വാ പന രുക്ഖേ, ഏകോ പഥവിയം, വുത്തനയേനേവ ഹത്ഥപാസപമാണം പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബം. ഏവരൂപേ ഹത്ഥപാസേ ഠത്വാ സചേപി പക്ഖീ മുഖതുണ്ഡകേന വാ ഹത്ഥീ വാ സോണ്ഡായ ഗഹേത്വാ പുപ്ഫം വാ ഫലം വാ ദേതി, പടിഗ്ഗഹണം രുഹതി. സചേ പന അഡ്ഢട്ഠമരതനസ്സപി ഹത്ഥിനോ ഖന്ധേ നിസിന്നോ തേന സോണ്ഡായ ദീയമാനം ഗണ്ഹാതി, വട്ടതിയേവ. ഹത്ഥാദീസു യേന കേനചി സരീരാവയവേന അന്തമസോ പാദങ്ഗുലിയാപി ദീയമാനം കായേന ദിന്നം നാമ ഹോതി. പടിഗ്ഗഹണേപി ഏസേവ നയോ. യേന കേനചി ഹി സരീരാവയവേന ഗഹിതം കായേന ഗഹിതമേവ ഹോതി. സചേപി നത്ഥുകരണിയം ദീയമാനം നാസാപുടേന അകല്ലകോ വാ മുഖേന പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, ആഭോഗമേവ ഹേത്ഥ പമാണം.

൧൦൫. കടച്ഛുആദീസു പന യേന കേനചി ഉപകരണേന ദിന്നം കായപടിബദ്ധേന ദിന്നം നാമ ഹോതി. പടിഗ്ഗഹണേപി ഏസേവ നയോ. യേന കേനചി ഹി സരീരസമ്ബദ്ധേന പത്തഥാലകാദിനാ ഗഹിതം കായപടിബദ്ധേന ഗഹിതമേവ ഹോതി. കായതോ പന കായപടിബദ്ധതോ ച മോചേത്വാ ഹത്ഥപാസേ ഠിതസ്സ കായേ വാ കായപടിബദ്ധേ വാ പാതിയമാനമ്പി നിസ്സഗ്ഗിയേന പയോഗേന ദിന്നം നാമ ഹോതി. ഏകോ ബഹൂനി ഭത്തബ്യഞ്ജനഭാജനാനി സീസേ കത്വാ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികം ആഗന്ത്വാ ഠിതകോവ "ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ന താവ അഭിഹാരോ പഞ്ഞായതി, തസ്മാ ന ഗഹേതബ്ബം. സചേ പന ഈസകമ്പി ഓനമതി, ഭിക്ഖുനാ ഹത്ഥം പസാരേത്വാ ഹേട്ഠിമഭാജനം ഏകദേസേനപി സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. ഏത്താവതാ സബ്ബഭാജനാനി പടിഗ്ഗഹിതാനി ഹോന്തി. തതോ പട്ഠായ ഓരോപേത്വാ ഉഗ്ഘാടേത്വാ വാ യം ഇച്ഛതി, തം ഗഹേതും വട്ടതി. ഭത്തപച്ഛിആദിമ്ഹി പന ഏകഭാജനേ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി.

കാജേന ഭത്തം ഹരന്തോപി സചേ കാജം ഓനമേത്വാ ദേതി, വട്ടതി. തിംസഹത്ഥോ വേണു ഹോതി, ഏകസ്മിം അന്തേ ഗുളകുമ്ഭോ ബദ്ധോ, ഏകസ്മിം സപ്പികുമ്ഭോ, തഞ്ചേ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, സബ്ബം പടിഗ്ഗഹിതമേവ. ഉച്ഛുയന്തദോണിതോ പഗ്ഘരന്തമേവ "രസം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, അഭിഹാരോ ന പഞ്ഞായതീതി ന ഗഹേതബ്ബോ. സചേ പന കസടം ഛഡ്ഡേത്വാ ഹത്ഥേന ഉസ്സിഞ്ചിത്വാ ദേതി, വട്ടതി. ബഹൂ പത്താ മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ കടസാരേ വാ ദോണിയം വാ ഫലകേ വാ ഠപിതാ ഹോന്തി, യത്ഥ ഠിതസ്സ ദായകോ ഹത്ഥപാസേ ഹോതി, തത്ഥ ഠത്വാ പടിഗ്ഗഹണസഞ്ഞായ മഞ്ചാദീനി അങ്ഗുലിയാപി ഫുസിത്വാ ഠിതേന വാ നിസിന്നേന വാ നിപന്നേന വാ യം തേസു പത്തേസു ദീയതി, തം സബ്ബം പടിഗ്ഗഹിതം ഹോതി. സചേപി "പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീ"തി മഞ്ചാദീനി അഭിരുഹിത്വാ നിസീദതി, വട്ടതിയേവ.

പഥവിയം പന സചേപി കുച്ഛിയാ കുച്ഛിം ആഹച്ച ഠിതാ ഹോന്തി, യം യം അങ്ഗുലിയാ വാ സൂചിയാ വാ ഫുസിത്വാ നിസിന്നോ ഹോതി, തത്ഥ തത്ഥ ദീയമാനമേവ പടിഗ്ഗഹിതം ഹോതി. യത്ഥ കത്ഥചി മഹാകടസാരഹത്ഥത്ഥരണാദീസു ഠപിതപത്തേ പടിഗ്ഗഹണം ന രുഹതീതി വുത്തം, തം ഹത്ഥപാസാതിക്കമം സന്ധായ വുത്തന്തി വേദിതബ്ബം, ഹത്ഥപാസേ പന സതി യത്ഥ കത്ഥചി വട്ടതി അഞ്ഞത്ര തത്ഥജാതകാ. തത്ഥജാതകേ പന പദുമിനിപണ്ണേ വാ കിംസുകപണ്ണാദിമ്ഹി വാ ന വട്ടതി. ന ഹി തം കായപടിബദ്ധസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. യഥാ ച തത്ഥജാതകേ, ഏവം ഖാണുകേ ബന്ധിത്വാ ഠപിതമഞ്ചാദിമ്ഹി അസംഹാരിമേ ഫലകേ വാ പാസാണേ വാ ന രുഹതിയേവ. തേപി ഹി തത്ഥജാതകസങ്ഖ്യുപഗാ ഹോന്തി. ഭൂമിയം അത്ഥതേസു സുഖുമേസു തിന്തിണികാദിപണ്ണേസു പടിഗ്ഗഹണം ന രുഹതി. ന ഹി താനി സന്ധാരേതും സമത്ഥാനീതി. മഹന്തേസു പന പദുമിനിപണ്ണാദീസു രുഹതി. സചേ ഹത്ഥപാസം അതിക്കമ്മ ഠിതോ ദീഘദണ്ഡകേന ഉളുങ്കേന ദേതി, "ആഗന്ത്വാ ദേഹീ"തി വത്തബ്ബോ. വചനം അസുത്വാ വാ അനാദിയിത്വാ വാ പത്തേ ആകിരതിയേവ, പുന പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. ദൂരേ ഠത്വാ ഭത്തപിണ്ഡം ഖിപന്തേപി ഏസേവ നയോ.

൧൦൩. സചേ പത്തഥവികതോ നീഹരിയമാനേ പത്തേ രജനചുണ്ണാനി ഹോന്തി, സതി ഉദകേ ധോവിതബ്ബോ, അസതി രജനചുണ്ണം പുഞ്ഛിത്വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം. സചേ പിണ്ഡായ ചരന്തസ്സ പത്തേ രജം പതതി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖാ ഗണ്ഹിതബ്ബാ, അപ്പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഗണ്ഹതോ വിനയദുക്കടം, തം പന പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജതോ അനാപത്തി. സചേ പന "പടിഗ്ഗഹേത്വാ ദേഥാ"തി വുത്തേ വചനം അസുത്വാ വാ അനാദിയിത്വാ വാ ഭിക്ഖം ദേന്തിയേവ, വിനയദുക്കടം നത്ഥി, പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ അഞ്ഞാ ഭിക്ഖാ ഗഹേതബ്ബാ. സചേ മഹാവാതോ തതോ തതോ രജം പാതേതി, ന സക്കാ ഹോതി ഭിക്ഖം ഗഹേതും, "അനുപസമ്പന്നസ്സ ദസ്സാമീ"തി സുദ്ധചിത്തേന ആഭോഗം കത്വാ ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. ഏവം പിണ്ഡായ ചരിത്വാ വിഹാരം വാ ആസനസാലം വാ ഗന്ത്വാ തം അനുപസമ്പന്നസ്സ ദത്വാ പുന തേന ദിന്നം വാ തസ്സ വിസ്സാസേന വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ ഭിക്ഖാചാരേ സരജം പത്തം ഭിക്ഖുസ്സ ദേതി, സോ വത്തബ്ബോ "ഇമം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖം വാ ഗണ്ഹേയ്യാസി പരിഭുഞ്ജേയ്യാസി വാ"തി, തേന തഥാ കാതബ്ബം. സചേ രജം ഉപരി ഉപ്പിലവതി, കഞ്ജികം പവാഹേത്വാ സേസം ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ

അന്തോപവിട്ഠം ഹോതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. അനുപസമ്പന്നേ അസതി ഹത്ഥതോ അമോചേന്തേനേവ യത്ഥ അനുപസമ്പന്നോ അത്ഥി, തത്ഥ നേത്വാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. സുക്ഖഭത്തേ പതിതരജം അപനേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ അതിസുഖുമം ഹോതി, ഉപരി ഭത്തേന സദ്ധിം അപനേതബ്ബം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. യാഗും വാ സൂപം വാ പുരതോ ഠപേത്വാ ആലുള്ളേന്താനം ഭാജനതോ ഫുസിതാനി ഉഗ്ഗന്ത്വാ പത്തേ പതന്തി, പത്തോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ.

൮൦. ഉളുങ്കേന ആഹരിത്വാ ദേന്താനം പഠമതരം ഉളുങ്കതോ ഥേവാ പത്തേ പതന്തി, സുപതിതാ, അഭിഹടത്താ ദോസോ നത്ഥി. സചേപി ചരുകേന ഭത്തേ ആകിരിയമാനേ ചരുകതോ മസി വാ ഛാരികാ വാ പതതി, അഭിഹടത്താ നേവത്ഥി ദോസോ. അനന്തരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദീയമാനം പത്തതോ ഉപ്പതിത്വാ ഇതരസ്സ പത്തേ പതതി, സുപതിതം. പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹി തം ഹോതി. സചേ ജജ്ഝരിസാഖാദിം ഫാലേത്വാ ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേന്താനം സാഖതോ ഫുസിതാനി അഞ്ഞസ്സ പത്തേ പതന്തി, പത്തോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, യസ്സ പത്തസ്സ ഉപരി ഫാലേന്തി, തസ്സ പത്തേ പതിതേസു ദാതുകാമതായ അഭിഹടത്താ ദോസോ നത്ഥി. പായാസസ്സ പൂരേത്വാ പത്തം ദേന്തി, ഉണ്ഹത്താ ഹേട്ഠാ ഗഹേതും ന സക്കോതി, മുഖവട്ടിയാപി ഗഹേതും വട്ടതി. സചേ തഥാപി ന സക്കോതി, ആധാരകേന ഗഹേതബ്ബോ. ആസനസാലായ പത്തം ഗഹേത്വാ നിസിന്നോ ഭിക്ഖു നിദ്ദം ഓക്കന്തോ ഹോതി, നേവ ആഹരിയമാനം, ന ദീയമാനം ജാനാതി, അപ്പടിഗ്ഗഹിതം ഹോതി. സചേ പന ആഭോഗം കത്വാ നിസിന്നോ ഹോതി, വട്ടതി. സചേപി സോ ഹത്ഥേന ആധാരകം മുഞ്ചിത്വാ പാദേന പേല്ലേത്വാ നിദ്ദായതി, വട്ടതിയേവ. പാദേന ആധാരകം അക്കമിത്വാ പടിഗ്ഗണ്ഹന്തസ്സ പന ജാഗരന്തസ്സപി അനാദരപടിഗ്ഗഹണം ഹോതി, തസ്മാ ന കത്തബ്ബം. കേചി ''ഏവം ആധാരകേന പടിഗ്ഗഹണം കായപടിബദ്ധപടിബദ്ധേന പടിഗ്ഗഹണം നാമ ഹോതി , തസ്മാ ന വട്ടതീ''തി വദന്തി, തം വചനമത്തമേവ, അത്ഥതോ പന സബ്ബമ്പേതം കായപടിബദ്ധമേവ ഹോതി. കായസംസഗ്ഗേപി ചേസ നയോ ദസ്സിതോ. യമ്പി ഭിക്ഖുസ്സ ദീയമാനം പതതി, തമ്പി സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

തത്രിദം സുത്തം -

> ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യം ദീയമാനം പതതി, തം സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും, പരിച്ചത്തം തം, ഭിക്ഖവേ, ദായകേഹീ''തി (ചൂളവ॰ ൨൭൩).

ഇദഞ്ച പന സുത്തം നേയ്യത്ഥം, തസ്മാ ഏവമേത്ഥ അധിപ്പായോ വേദിതബ്ബോ - യം ദീയമാനം ദായകസ്സ ഹത്ഥതോ പരിഗളിത്വാ സുദ്ധായ വാ ഭൂമിയാ പദുമിനിപണ്ണേ വാ വത്ഥകടസാരകാദീസു വാ പതതി, തം സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. യം പന സരജായ ഭൂമിയം പതതി, തം രജം പുഞ്ഛിത്വാ വാ ധോവിത്വാ വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ പവട്ടന്തം അഞ്ഞസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികം ഗച്ഛതി, തേന ആഹരാപേതുമ്പി വട്ടതി. സചേ തം ഭിക്ഖും വദതി ''ത്വംയേവ ഖാദാ''തി, തസ്സപി ഖാദിതും വട്ടതി, അനാണത്തേന പന തേന ന ഗഹേതബ്ബം. ''അനാണത്തേനപി ഇതരസ്സ ദസ്സാമീതി ഗഹേതും വട്ടതീ''തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. കസ്മാ പനേതം ഇതരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഗഹേതും ന വട്ടതീതി? ഭഗവതാ അനനുഞ്ഞാതത്താ. ഭഗവതാ ഹി

“സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതു”ന്തി വദന്തേന യസ്സേവ തം ദീയമാനം പതതി, തസ്സ അപ്പടിഗ്ഗഹിതകമ്പി തം ഗഹേത്വാ പരിഭോഗോ അനുഞ്ഞാതോ. “പരിച്ചത്തം തം, ഭിക്ഖവേ, ദായകേഹീ”തി വചനേന പനേത്ഥ പരസന്തകഭാവോ ദീപിതോ, തസ്മാ അഞ്ഞസ്സ സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി, തസ്സ പന ആണത്തിയാ വട്ടതീതി അയം കിരേത്ഥ അധിപ്പായോ. യസ്മാ ച ഏതം അപ്പടിഗ്ഗഹിതകത്താ അനുഞ്ഞാതം, തസ്മാ യഥാഠിതംയേവ അനാമസിത്വാ കേനചി പിദഹിത്വാ ഠപിതം ദുതിയദിവസേപി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, സന്നിധിപച്ചയാ അനാപത്തി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ പന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. തം ദിവസംയേവ ഹി തസ്സ സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭോഗോ അനുഞ്ഞാതോ, ന തതോ പരന്തി അയമ്പി കിരേത്ഥ അധിപ്പായോ.

ഫ്ംവ്യ. ഇദാനി അബ്ബോഹാരികനയോ വുച്ചതി. ഭുഞ്ജന്താനഞ്ഹി ദന്താ ഖീയന്തി, നഖാ ഖീയന്തി, പത്തസ്സ വണ്ണോ ഖീയതി, സബ്ബം അബ്ബോഹാരികം. സത്ഥകേന ഉച്ഛുആദീസു ഫാലിതേസു മലം പഞ്ഞായതി, ഏതം നവസമുട്ഠിതം നാമ, പടിഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. സത്ഥകം ധോവിത്വാ ഫാലിതേസു മലം ന പഞ്ഞായതി, ലോഹഗന്ധമത്തം ഹോതി, തം അബ്ബോഹാരികം. യമ്പി സത്ഥകം ഗഹേത്വാ പരിഹരന്തി , തേന ഫാലിതേപി ഏസേവ നയോ. ന ഹി തം പരിഭോഗത്ഥായ പരിഹരന്തീതി. മൂലഭേസജ്ജാദീനി പിസന്താനം വാ കോട്ടേന്താനം വാ നിസദനിസദപോതകഉദുക്ഖലമുസലാദീനി ഖീയന്തി, പരിഹരണകവാസിം താപേത്വാ ഭേസജ്ജത്ഥായ തക്കേ വാ ഖീരേ വാ പക്ഖിപന്തി, തത്ഥ നീലികാ പഞ്ഞായതി, സത്ഥകേ വുത്തസദിസോവ വിനിച്ഛയോ. ആമകതക്കാദീസു പന സയം ന പക്ഖിപിതബ്ബാ, പക്ഖിപതി ചേ, സാമംപാകതോ ന മുച്ചതി. ദേവേ വസ്സന്തേ പിണ്ഡായ ചരന്തസ്സ സരീരതോ വാ ചീവരതോ വാ കിലിട്ഠഉദകം പത്തേ പതതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. രുക്ഖമൂലാദീസു ഭുഞ്ജന്തസ്സ പതിതേപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന സത്താഹം വസ്സന്തേ ദേവേ സുദ്ധം ഉദകം ഹോതി, അബ്ഭോകാസതോ വാ പതതി, വട്ടതി.

ഫ്ംൻ. സാമണേരസ്സ ഓദനം ദേന്തേന തസ്സ പത്തഗതം അച്ഛുപന്തേനേവ ദാതബ്ബോ, പത്തോ വാസ്സ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ. അപ്പടിഗ്ഗഹിതേ ഓദനം ഛുപിത്വാ പുന അത്തനോ പത്തേ ഓദനം ഗണ്ഹന്തസ്സ ഉഗ്ഗഹിതകോ ഹോതി. സചേ പന ദാതുകാമോ ഹുത്വാ “ആഹര, സാമണേര, പത്തം, ഓദനം ഗണ്ഹാഹീ”തി വദതി, ഇതരോ “അലം മയ്ഹ”ന്തി പടിക്ഖിപതി, പുന “തവേതം മയാ പരിച്ചത്ത”ന്തി ച വുത്തേ “ന മയ്ഹം ഏതേനത്ഥോ”തി വദതി, സതക്ഖത്തുമ്പി പരിച്ചജതു, യാവ അത്തനോ ഹത്ഥഗതം, താവ പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. സചേ പന ആധാരകേ ഠിതം നിരപേക്ഖോ “ഗണ്ഹാഹീ”തി വദതി, പുന പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. സാപേക്ഖോ ആധാരകേ പത്തം ഠപേത്വാ “ഏത്തോ പൂവം വാ ഭത്തം വാ ഗണ്ഹാഹീ”തി സാമണേരം വദതി, സാമണേരോ ഹത്ഥം ധോവിത്വാ സചേപി സതക്ഖത്തും ഗഹേത്വാ അത്തനോ പത്തഗതം അഫുസന്തോവ അത്തനോ പത്തേ പക്ഖിപതി, പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. യദി പന അത്തനോ പത്തഗതം ഫുസിത്വാ തതോ ഗണ്ഹാതി, സാമണേരസന്തകേന സംസട്ഠം ഹോതി, പുന പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. കേചി പന “സചേപി ഗയ്ഹമാനം ഛിജ്ജിത്വാ തത്ഥ പതതി, പുന പടിഗ്ഗഹേതബ്ബ”ന്തി വദന്തി. തം “ഏകം ഭത്തപിണ്ഡം ഗണ്ഹ, ഏകം പൂവം ഗണ്ഹ, ഇമസ്സ ഗുളപിണ്ഡസ്സ ഏത്തകം പദേസം ഗണ്ഹാ”തി ഏവം പരിച്ഛിന്ദിത്വാ വുത്തേ

വേദിതബ്ബം, ഇധ പന പരിച്ഛേദോ നത്ഥി, തസ്മാ യം സാമണേരസ്സ പത്തേ പതതി, തദേവ പടിഗ്ഗഹണം വിജഹതി, ഹത്ഥഗതം പന യാവ സാമണേരോ വാ "അല"ന്തി ന ഓരമതി, ഭിക്ഖു വാ ന വാരേതി, താവ ഭിക്ഖുസ്സേവ സന്തകം, തസ്മാ പടിഗ്ഗഹണം ന വിജഹതി. സചേ അത്തനോ വാ ഭിക്ഖൂനം വാ യാഗുപചനകഭാജനേ കേസഞ്ചി അത്ഥായ ഭത്തം പക്ഖിപതി, "സാമണേര, ഭാജനസ്സ ഉപരി ഹത്ഥം കരോഹീ"തി വത്വാ തസ്സ ഹത്ഥേ പക്ഖിപിതബ്ബം. തസ്സ ഹത്ഥതോ ഭാജനേ പതിതഞ്ഹി ദുതിയദിവസേ ഭാജനസ്സ അകപ്പിയഭാവം ന കരോതി പരിച്ചത്തത്താ. സചേ ഏവം അകത്വാ പക്ഖിപതി, പത്തമിവ ഭാജനം നിരാമിസം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ഫ്ഥം. ദായകാ യാഗുകുടം ഠപേത്വാ ഗതാ, തം ദഹരസാമണേരോ പടിഗ്ഗണ്ഹാപേതും ന സക്കോതി, ഭിക്ഖു പത്തം ഉപനാമേതി, സാമണേരോ കുടസ്സ ഗീവം പത്തസ്സ മുഖവട്ടിയം ഠപേത്വാ ആവജ്ജേതി, പത്തഗതാ യാഗു പടിഗ്ഗഹിതാവ ഹോതി. അഥ വാ ഭിക്ഖു ഭൂമിയം ഹത്ഥം ഠപേതി, സാമണേരോ പവട്ടേത്വാ ഹത്ഥം ആരോപേതി, വട്ടതി. പൂവപച്ഛിഭത്തപച്ഛിഉച്ഛുഭാരാദീസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പടിഗ്ഗഹണൂപഗം ഭാരം ദ്വേ തയോ സാമണേരാ ദേന്തി, ഏകേന വാ ബലവതാ ഉക്ഖിത്തം ദ്വേ തയോ ഭിക്ഖൂ ഗണ്ഹന്തി, വട്ടതി. മഞ്ചസ്സ വാ പീഠസ്സ വാ പാദേ തേലഘടം വാ ഫാണിതഘടം വാ ലഗ്ഗേന്തി, ഭിക്ഖുസ്സ മഞ്ചേപി പീഠേപി നിസീദിതും വട്ടതി, ഉഗ്ഗഹിതകം നാമ ന ഹോതി.

നാഗദന്തകേ വാ അങ്കുസകേ വാ ദ്വേ തേലഘടാ ലഗ്ഗിതാ ഹോന്തി ഉപരി പടിഗ്ഗഹിതകോ, ഹേട്ഠാ അപ്പടിഗ്ഗഹിതകോ. ഉപരിമം ഗഹേതും വട്ടതി, ഹേട്ഠാ പടിഗ്ഗഹിതകോ, ഉപരി അപ്പടിഗ്ഗഹിതകോ, ഉപരിമം ഗഹേത്വാ ഇതരം ഗണ്ഹതോ ഉപരിമോ ഉഗ്ഗഹിതകോ ഹോതി. ഹേട്ഠാമഞ്ചേ അപ്പടിഗ്ഗഹിതകം തേലഥാലകം ഹോതി, തഞ്ചേ സമ്മജ്ജന്തോ സമ്മുഞ്ജനിയാ ഘട്ടേതി, ഉഗ്ഗഹിതകം ന ഹോതി, "പടിഗ്ഗഹിതകം ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി അപ്പടിഗ്ഗഹിതകം ഗഹേത്വാ ഞത്വാ പുന ഠപേതി, ഉഗ്ഗഹിതകം ന ഹോതി, ബഹി നീഹരിത്വാ സഞ്ജാനാതി, ബഹി അട്ഠപേത്വാ ഹരിത്വാ തത്ഥേവ ഠപേതബ്ബം, നത്ഥി ദോസോ. സചേ പന പുബ്ബേ വിവരിത്വാ ഠപിതം, ന പിദഹിതബ്ബം. യഥാ പുബ്ബേ ഠിതം, തഥേവ ഠപേതബ്ബം. സചേ ബഹി ഠപേതി, പുന ന ഛുപിതബ്ബം.

ഫ്ഥ്ഥ. പടിഗ്ഗഹിതകേ തേലാദിമ്ഹി കണ്ണികാ ഉട്ഠേതി, സിങ്ഗിവേരാദിമ്ഹി ഘനചുണ്ണം, തംസമുട്ഠാനമേവ നാമ തം, പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. താലം വാ നാളികേരം വാ ആരുള്ഹോ യോത്തേന ഫലപിണ്ഡിം ഓതാരേത്വാ ഉപരി ഠിതോവ "ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ന ഗഹേതബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ ഭൂമിയം ഠിതോ യോത്തപാസകേ ഗഹേത്വാ ഉക്ഖിപിത്വാ ദേതി, വട്ടതി. സഫലം മഹാസാഖം കപ്പിയം കാരേത്വാ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, ഫലാനി പടിഗ്ഗഹിതാനേവ ഹോന്തി, യഥാസുഖം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. അന്തോവതിയം ഠത്വാ വതിം ഛിന്ദിത്വാ ഉച്ഛും വാ തിമ്ബരൂസകം വാ ദേന്തി, ഹത്ഥപാസേ സതി വട്ടതി. ദണ്ഡകേസു അപഹരിത്വാ നിഗ്ഗതം ഗണ്ഹന്തസ്സ വട്ടതി, പഹരിത്വാ നിഗ്ഗതേ അട്ഠകഥാസു ദോസോ ന ദസ്സിതോ. മയം പന "യം ഠാനം പഹടം, തതോ സയംപതിതമിവ ഹോതീ"തി തക്കയാമ, തമ്പി ഠത്വാ ഗച്ഛന്തേ യുജ്ജതി സുങ്കഘാതതോ പവട്ടേത്വാ ബഹിപതിതഭണ്ഡം വിയ. വതിം വാ പാകാരം വാ ലങ്ഘാപേത്വാ ദേന്തി, സചേ പന അപുഥുലോ പാകാരോ, അന്തോപാകാരേ ബഹിപാകാരേ ച

ഠിതസ്സ ഹത്ഥപാസോ പഹോതി, ഹത്ഥസതമ്പി ഉദ്ധം ഗന്ത്വാ സമ്പത്തം ഗഹേതും വട്ടതി.

ഭിക്ഖു ഗിലാനം സാമണേരം ഖന്ധേന വഹതി, സോ ഫലാഫലം ദിസ്വാ ഗഹേത്വാ ഖന്ധേ നിസിന്നോവ ദേതി , വട്ടതി. അപരോ ഭിക്ഖും വഹന്തോ ഖന്ധേ നിസിന്നസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേതി, വട്ടതിയേവ. ഭിക്ഖു ഫലിനിം സാഖം ഛായത്ഥായ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതി, ഫലാനി ഖാദിതും ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ പടിഗ്ഗഹാപേത്വാ ഖാദിതും വട്ടതി. മച്ഛികവാരണത്ഥം കപ്പിയം കാരേത്വാ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, ഖാദിതുകാമോ ചേ ഹോതി, മൂലപടിഗ്ഗഹണമേവ വട്ടതി, ഖാദന്തസ്സ നത്ഥി ദോസോ. ഭിക്ഖു പടിഗ്ഗഹണാരഹം ഭണ്ഡം മനുസ്സാനം യാനേ ഠപേത്വാ മഗ്ഗം ഗച്ഛതി, യാനം കദ്ദമേ ലഗ്ഗതി, ദഹരോ ചക്കം ഗഹേത്വാ ഉക്ഖിപതി, വട്ടതി, ഉഗ്ഗഹിതകം നാമ ന ഹോതി. നാവായ ഠപേത്വാ നാവം അരിത്തേന വാ പാജേതി, ഹത്ഥേന വാ കഡ്ഢതി, വട്ടതി. ഉളുമ്പേപി ഏസേവ നയോ. ചാടിയം വാ കുണ്ഡകേ വാ ഠപേത്വാപി തം അനുപസമ്പന്നേന ഗാഹാപേത്വാ അനുപസമ്പന്നം ബാഹായം ഗഹേത്വാ തരിതും വട്ടതി. തസ്മിമ്പി അസതി അനുപസമ്പന്നം ഗാഹാപേത്വാ തം ബാഹായം ഗഹേത്വാ തരിതും വട്ടതി.

ഉപാസകാ ഗമികഭിക്ഖൂനം പാഥേയ്യതണ്ഡുലേ ദേന്തി, സാമണേരാ ഭിക്ഖൂനം തണ്ഡുലേ ഗഹേത്വാ അത്തനോ തണ്ഡുലേ ഗഹേതും ന സക്കോന്തി, ഭിക്ഖൂ തേസം തണ്ഡുലേ ഗണ്ഹന്തി, സാമണേരാ അത്തനാ ഗഹിതതണ്ഡുലേസു ഖീണേസു ഇതരേഹി തണ്ഡുലേഹി യാഗും പചിത്വാ സബ്ബേസം പത്താനി പടിപാടിയാ ഠപേത്വാ യാഗും ആകിരന്തി, പണ്ഡിതോ സാമണേരോ അത്തനോ പത്തം ഗഹേത്വാ ഥേരസ്സ ദേതി, ഥേരസ്സ പത്തം ദുതിയത്ഥേരസ്സാതി ഏവം സബ്ബാനിപി പരിവത്തേതി, സബ്ബേഹി സാമണേരസ്സ സന്തകം ഭുത്തം ഹോതി, വട്ടതി. സചേപി സാമണേരോ അപണ്ഡിതോ ഹോതി, അത്തനോ പത്തേ യാഗും സയമേവ പാതും ആരഭതി, "ആവുസോ, തുയ്ഹം യാഗും മയ്ഹം ദേഹീ"തി ഥേരേഹി പടിപാടിയാ യാചിത്വാപി പിവിതും വട്ടതി, സബ്ബേഹി സാമണേരസ്സ സന്തകമേവ ഭുത്തം ഹോതി, നേവ ഉഗ്ഗഹിതപച്ചയാ, ന സന്നിധിപച്ചയാ വജ്ജം ഫുസന്തി. ഏത്ഥ പന മാതാപിതൂനം തേലാദീനി, ഛായാദീനം അത്ഥായ സാഖാദീനി ച ഹരന്താനം ഇമേസഞ്ച വിസേസോ ന ദിസ്സതി, തസ്മാ കാരണം ഉപപരിക്ഖിതബ്ബം.

൧൬൯. സാമണേരോ ഭത്തം പചിതുകാമോ തണ്ഡുലേ ധോവിത്വാ നിച്ചാലേതും ന സക്കോതി, ഭിക്ഖുനാ തണ്ഡുലേ ച ഭാജനഞ്ച പടിഗ്ഗഹേത്വാ തണ്ഡുലേ ധോവിത്വാ നിച്ചാലേത്വാ ഭാജനം ഉദ്ധനം ആരോപേതബ്ബം, അഗ്ഗി ന കാതബ്ബോ, പക്കകാലേ വിവരിത്വാ പക്കഭാവോ ജാനിതബ്ബോ. സചേ ദുപ്പക്കം ഹോതി, പാകത്ഥായ പിദഹിതും ന വട്ടതി, രജസ്സ വാ ഛാരികായ വാ അപതനത്ഥായ വട്ടതി, പക്കകാലേ ഓരോപിതും ഭുഞ്ജിതുമ്പി വട്ടതി, പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. സാമണേരോ പടിബലോ പചിതും, ഖണോ പനസ്സ നത്ഥി കത്ഥചി ഗന്തുകാമോ, ഭിക്ഖുനാ സതണ്ഡുലോദകം ഭാജനം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഉദ്ധനം ആരോപേത്വാ "അഗ്ഗിം ജാലേത്വാ ഗച്ഛാ"തി വത്തബ്ബോ. തതോ പരം പുരിമനയേനേവ സബ്ബം കാതും വട്ടതി. ഭിക്ഖു യാഗുഅത്ഥായ സുദ്ധഭാജനം ആരോപേത്വാ ഉദകം താപേതി, വട്ടതി. തത്തേ ഉദകേ സാമണേരോ തണ്ഡുലേ പക്ഖിപതി, തതോ പട്ഠായ ഭിക്ഖുനാ അഗ്ഗി ന കാതബ്ബോ, പക്കയാഗും പടിഗ്ഗഹേത്വാ പാതും വട്ടതി. സാമണേരോ യാഗും പചതി, ഹത്ഥകുക്കുച്ചകോ

ഭിക്ഖു കീളന്തോ ഭാജനം ആമസതി, പിധാനം ആമസതി, ഉഗ്ഗതം ഫേണം ഛിന്ദിത്വാ പഹരതി, തസ്സേവ പാതും ന വട്ടതി, ദുരുപചിണ്ണം നാമ ഹോതി. സചേ പന ദബ്ബിം വാ ഉളുങ്കം വാ ഗഹേത്വാ അനുക്ഖിപന്തോ ആലോളേതി, സബ്ബേസം ന വട്ടതി, സാമംപാകഞ്ചേവ ഹോതി ദുരുപചിണ്ണഞ്ച. സചേ ഉക്ഖിപതി, ഉഗ്ഗഹിതകമ്പി ഹോതി.

൧൧൩. ഭിക്ഖുനാ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ആധാരകേ പത്തോ ഠപിതോ ഹോതി. തത്ര ചേ അഞ്ഞോ ലോലഭിക്ഖു കീളന്തോ പത്തം ആമസതി, പത്തപിധാനം ആമസതി, തസ്സേവ തതോ ലദ്ധഭത്തം ന വട്ടതി. **സചേ** ന പത്തം ഉക്ഖിപിത്വാ ഠപേതി, സബ്ബേസം ന വട്ടതി. തത്ഥജാതകഫലിനിസാഖായ വാ വല്ലിയാ വാ ഗഹേത്വാ ചാലേതി, തസ്സേവ തതോ ലദ്ധഫലം ന വട്ടതി, ദുരുപചിണ്ണദുക്കടഞ്ച ആപജ്ജതി. ''ഫലരുക്ഖം പന അപസ്സയിതും വാ തത്ഥ കണ്ടകം വാ ബന്ധിതും വട്ടതി, ദുരുപചിണ്ണം ന ഹോതീ''തി **മഹാപച്ചരിയം വുത്തം**. അരഞ്ഞേ പതിതം പന അമ്ബഫലാദിം ദിസ്വാ ''സാമണേരസ്സ ദസ്സാമീ''തി ആഹരിത്വാ ദാതും വട്ടതി. സീഹവിഘാസാദിം ദിസ്വാപി ''സാമണേരസ്സ ദസ്സാമീ''തി പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ അപ്പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ ആഹരിത്വാ ദാതും വട്ടതി. സചേ പന സക്കോതി വിതക്കം സോധേതും, തതോ ലദ്ധം ഖാദിതുമ്പി വട്ടതി, നേവ ആമകമംസപടിഗ്ഗഹണപച്ചയാ, ന ഉഗ്ഗഹിതകപച്ചയാ വജ്ജം ഫുസതി. മാതാപിതൂനം അത്ഥായ തേലാദീനി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതോ അന്തരാമഗ്ഗേ ബ്യാധി ഉപ്പജ്ജതി, തതോ യം ഇച്ഛതി, തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ പന മൂലേപി പടിഗ്ഗഹിതം ഹോതി, പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. മാതാപിതൂനം തണ്ഡുലേ ആഹരിത്വാ ദേതി, തേ തതോയേവ യാഗുആദീനി സമ്പാദേത്വാ തസ്സ ദേന്തി, വട്ടതി, സന്നിധിപച്ചയാ ഉഗ്ഗഹിതപച്ചയാ വാ ദോസോ നത്ഥി.

൧൧൪. ഭിക്ഖു പിദഹിത്വാ ഉദകം താപേതി, യാവ പരിക്ഖയാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സചേ പനേത്ഥ ഛാരികാ പതതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. ദീഘസണ്ഡാസേന ഥാലകം ഗഹേത്വാ തേലം പചന്തസ്സ ഛാരികാ പതതി, ഹത്ഥേന അമുഞ്ചന്തേനേവ പചിത്വാ ഓതാരേത്വാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. സചേ അങ്ഗാരാപി ദാരൂനിപി പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതാനി, മൂലപടിഗ്ഗഹണമേവ വട്ടതി. ഭിക്ഖു ഉച്ഛും ഖാദതി, സാമണേരോ ''മയ്ഹമ്പി ദേഥാ''തി വദതി, ''ഇതോ ഛിന്ദിത്വാ ഗണ്ഹാ''തി വുത്തോ ഗണ്ഹാതി, അവസേസേ പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. ഗുളപിണ്ഡം ഖാദന്തസ്സപി ഏസേവ നയോ. വുത്തോകാസതോ ഛിന്ദിത്വാ ഗഹിതാവസേസഞ്ഹി അജഹിതപടിഗ്ഗഹണമേവ ഹോതി. ഭിക്ഖു ഗുളം ഭാജേന്തോ പടിഗ്ഗഹേത്വാ കോട്ഠാസേ കരോതി, ഭിക്ഖൂപി സാമണേരാപി ആഗന്ത്വാ ഏകഗ്ഗഹണേനേവ ഏകമേകം കോട്ഠാസം ഗണ്ഹന്തി, ഗഹിതാവസേസം പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. സചേ ലോലസാമണേരോ ഗണ്ഹിത്വാ ഗണ്ഹിത്വാ പുന ഠപേതി, തസ്സ ഗഹിതാവസേസം അപ്പടിഗ്ഗഹിതകമേവ ഹോതി.

ഭിക്ഖു ധൂമവട്ടിം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ധൂമം പിവതി, മുഖഞ്ച കണ്ഠോ ച മനോസിലായ ലിത്തോ വിയ ഹോതി, യാവകാലികം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, യാവകാലികേന യാവജീവികസംസഗ്ഗേ ദോസോ നത്ഥി. പത്തം വാ രജനം വാ പചന്തസ്സ കണ്ണനാസച്ഛിദ്ദേഹി ധൂമോ പവിസതി, ബ്യാധിപച്ചയാ പുപ്ഫം വാ ഫലം വാ ഉപസിങ്ഘതി, അബ്ബോഹാരികത്താ വട്ടതി. ഭത്തുഗ്ഗാരോ താലും ആഹച്ച അന്തോയേവ പവിസതി, അവിസയത്താ വട്ടതി, മുഖം പവിട്ഠം പന

അജ്ഝോഹരതോ വികാലേ ആപത്തി. ദന്തന്തരേ ലഗ്ഗസ്സ ആമിസസ്സ രസോ പവിസതി, ആപത്തിയേവ. സചേ സുഖുമം ആമിസം ഹോതി, രസോ ന പഞ്ഞായതി, അബ്ബോഹാരികപക്ഖം ഭജതി. ഉപകട്ഠേ കാലേ നിരുദകട്ഠാനേ ഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ കക്ഖാരേത്വാ ദ്വേ തയോ ഖേളപിണ്ഡേ പാതേത്വാ ഉദകട്ഠാനം ഗന്ത്വാ മുഖം വിക്ഖാലേതബ്ബം. പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതസിങ്ഗിവേരാദീനം അങ്കുരാ നിക്ഖമന്തി, പുന പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. ലോണേ അസതി സമുദ്ദോദകേന ലോണകിച്ചം കാതും വട്ടതി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതലോണോദകം ലോണം ഹോതി, ലോണം വാ ഉദകം ഹോതി, രസോ വാ ഫാണിതം ഹോതി, ഫാണിതം വാ രസോ ഹോതി, മൂലപടിഗ്ഗഹണമേവ വട്ടതി.

ഹിമകരകാ ഉദകഗതികാ ഏവ. പാരിഹാരികേന കതകട്ഠിനാ ഉദകം പസാദേന്തി, തം അബ്ബോഹാരികം, ആമിസേന സദ്ധിം വട്ടതി. ആമിസഗതികേഹി കപിത്ഥഫലാദീഹി പസാദിതം പുരേഭത്തമേവ വട്ടതി. പോക്ഖരണീആദീസു ഉദകം ബഹലം ഹോതി, വട്ടതി. സചേ പന മുഖേ ഹത്ഥേ ച ലഗ്ഗതി, ന വട്ടതി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഖേത്തേസു കസിതട്ഠാനേ ബഹലം ഉദകം ഹോതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. സചേ സന്ദിത്വാ കന്ദരാദീനി പവിസിത്വാ നദിം പൂരേതി, വട്ടതി. കകുധസോബ്ഭാദയോ ഹോന്തി രുക്ഖതോ പതിതേഹി പുപ്ഫേഹി സഞ്ഛന്നോദകാ. സചേ പുപ്ഫരസോ ന പഞ്ഞായതി, പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി. പരിത്തം ഉദകം ഹോതി, രസോ പഞ്ഞായതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. പബ്ബതകന്ദരാദീസു കാളവണ്ണപണ്ണച്ഛന്നഉദകേപി ഏസേവ നയോ.

പാനീയഘടേ സരേണുകാനി വാ സവണ്ടഖീരാനി വാ പുപ്ഫാനി പക്ഖിത്താനി ഹോന്തി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പുപ്ഫാനി വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ പക്ഖിപിതബ്ബാനി. പാടലിമല്ലികാ പക്ഖിത്താ ഹോന്തി, വാസമത്തം തിട്ഠതി, തം അബ്ബോഹാരികം. ദുതിയദിവസേപി ആമിസേന സദ്ധിം വട്ടതി. ഭിക്ഖുനാ ഠപിതപുപ്ഫവാസിതകപാനീയതോ സാമണേരോ പാനീയം ഗഹേത്വാ പീതാവസേസകം തത്ഥേവ ആകിരതി, പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. പദുമസരാദീസു ഉദകം സന്ഥരിത്വാ ഠിതം പുപ്ഫരേണും ഘടേന വിക്ഖമ്ഭേത്വാ ഉദകം ഗഹേതും വട്ടതി. കപ്പിയം കാരാപേത്വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതം ദന്തകട്ഠം ഹോതി, സചേ തസ്സ രസം പിവിതുകാമോ , മൂലപടിഗ്ഗഹണമേവ വട്ടതി, അപ്പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. അജാനന്തസ്സ രസേ പവിട്ഠേപി ആപത്തിയേവ. അചിത്തകഞ്ഹി ഇദം സിക്ഖാപദം.

൫൫. മഹാഭൂതേസു കിം വട്ടതി, കിം ന വട്ടതീതി? ഖീരം താവ വട്ടതി, കപ്പിയമംസഖീരം വാ ഹോതു അകപ്പിയമംസഖീരം വാ, പിവന്തസ്സ അനാപത്തി. അസ്സു ഖേളോ സിങ്ഘാണികാ മുത്തം കരീസം സേമ്ഹം ദന്തമലം അക്ഖിഗൂഥകോ കണ്ണഗൂഥകോ സരീരേ ഉട്ഠിതലോണന്തി ഇദം സബ്ബം വട്ടതി. യം പനേത്ഥ ഠാനതോ ചവിത്വാ പത്തേ വാ ഹത്ഥേ വാ പതതി, തം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, അങ്ഗലഗ്ഗം പടിഗ്ഗഹിതകമേവ. ഉണ്ഹപായാസം ഭുഞ്ജന്തസ്സ സേദോ അങ്ഗുലിഅനുസാരേന ഏകാബദ്ധോവ ഹുത്വാ പായാസേ സന്തിട്ഠതി, പിണ്ഡായ വാ ചരന്തസ്സ ഹത്ഥതോ പത്തസ്സ മുഖവട്ടിതോ വാ പത്തതലം ഓരോഹതി, ഏത്ഥ പടിഗ്ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി, ഝാമമഹാഭൂതേ ഇദം നാമ ന വട്ടതീതി നത്ഥി, ദുജ്ഝാപിതം പന ന വട്ടതി. സുജ്ഝാപിതം പന മനുസ്സട്ഠിമ്പി ചുണ്ണം കത്വാ ലേഹേ ഉപനേതും വട്ടതി. ചത്താരി മഹാവികടാനി അസതി കപ്പിയകാരകേ സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും

വട്ടന്തി. ഏത്ഥ ച ദുബ്ബചോപി അസമത്ഥോപി കപ്പിയകാരകോ അസന്തപക്ഖേയേവ തിട്ഠതി. ഛാരികായ അസതി സുക്ഖദാരും ഝാപേത്വാ ഛാരികാ ഗഹേതബ്ബാ. സുക്ഖദാരുമ്ഹി അസതി അല്ലദാരും രുക്ഖതോ ഛിന്ദിത്വാപി കാതും വട്ടതി. ഇദം പന ചതുബ്ബിധമ്പി മഹാവികടം കാലോദിസ്സം നാമ, സപ്പദട്ഠക്ഖണേയേവ വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പടിഗ്ഗഹണവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൭. പവാരണാവിനിച്ഛയകഥാ

൭൮൩. പടിക്ഖേപപവാരണാതി പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരം ഭുഞ്ജമാനേന യസ്സ കസ്സചി അഭിഹടഭോജനസ്സ പടിക്ഖേപസങ്ഖാതാ പവാരണാ. സാ ച ന കേവലം പടിക്ഖേപമത്തേന ഹോതി, അഥ ഖോ പഞ്ചങ്ഗവസേന. തത്രിമാനി പഞ്ചങ്ഗാനി - അസനം, ഭോജനം, ദായകസ്സ ഹത്ഥപാസേ ഠാനം, അഭിഹാരോ, അഭിഹടസ്സ പടിക്ഖേപോതി. തത്ഥ **അസന**ന്തി വിപ്പകതഭോജനം, ഭുഞ്ജമാനോ ചേസ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി അത്ഥോ. **ഭോജന**ന്തി പവാരണപ്പഹോനകം ഭോജനം, ഓദനാദീനഞ്ച അഞ്ഞതരം പടിക്ഖിപിതബ്ബം ഭോജനം ഹോതീതി അത്ഥോ. **ദായകസ്സ ഹത്ഥപാസേ ഠാന**ന്തി പവാരണപ്പഹോനകം ഭോജനം ഗണ്ഹിത്വാ ദായകസ്സ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥപ്പമാണേ ഓകാസേ അവട്ഠാനം. **അഭിഹാരോ**തി ഹത്ഥപാസേ ഠിതസ്സ ദായകസ്സ കായേന അഭിഹാരോ. **അഭിഹടസ്സ പടിക്ഖേപോ**തി ഏവം അഭിഹടസ്സ കായേന വാ വാചായ വാ പടിക്ഖേപോ. ഇതി ഇമേസം പഞ്ചന്നം അങ്ഗാനം വസേന പവാരണാ ഹോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''പഞ്ചഹി, ഉപാലി, ആകാരേഹി പവാരണാ പഞ്ഞായതി, അസനം പഞ്ഞായതി, ഭോജനം പഞ്ഞായതി, ഹത്ഥപാസേ ഠിതോ, അഭിഹരതി, പടിക്ഖേപോ പഞ്ഞായതീ''തി (പരി॰ ൪൨൮).

൭൮൪. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൩൮-൯) - ''അസന''ന്തിആദീസു താവ യം അസ്നാതി, യഞ്ച ഭോജനം ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന അഭിഹടം പടിക്ഖിപതി, തം ഓദനോ കുമ്മാസോ സത്തു മച്ഛോ മംസന്തി ഇമേസം അഞ്ഞതരമേവ വേദിതബ്ബം. തത്ഥ **ഓദനോ** നാമ സാലി വീഹി യവോ ഗോധുമോ കങ്ഗു വരകോ കുദ്രൂസകോതി സത്തന്നം ധഞ്ഞാനം തണ്ഡുലേഹി നിബ്ബത്തോ. തത്ര **സാലീ**തി അന്തമസോ നീവാരം ഉപാദായ സബ്ബാപി സാലിജാതി. **വീഹീ**തി സബ്ബാപി വീഹിജാതി. **യവഗോധുമേസു** ഭേദോ നത്ഥി. **കങ്ഗൂ**തി സേതരത്തകാളഭേദാ സബ്ബാപി കങ്ഗുജാതി. **വരകോ**തി അന്തമസോ വരകചോരകം ഉപാദായ സബ്ബാപി സേതവണ്ണാ വരകജാതി. **കുദ്രൂസകോ**തി കാളകുദ്രൂസകോ ചേവ സാമാകാദിഭേദാ ച സബ്ബാപി തിണധഞ്ഞജാതി. നീവാരവരകചോരകാ ചേത്ഥ ധഞ്ഞാനുലോമാതി വദന്തി, ധഞ്ഞാനി ഹോന്തു ധഞ്ഞാനുലോമാനി വാ, ഏതേസം വുത്തപ്പഭേദാനം സത്തന്നം ധഞ്ഞാനം തണ്ഡുലേ ഗഹേത്വാ ''ഭത്തം പചിസ്സാമാ''തി വാ ''യാഗും പചിസ്സാമാ''തി വാ ''അമ്ബിലപായാസാദീസു അഞ്ഞതരം പചിസ്സാമാ''തി വാ യം കിഞ്ചി സന്ധായ പചന്തു, സചേ ഉണ്ഹം സീതലം വാ ഭുഞ്ജന്താനം ഭോജനകാലേ ഗഹിതഗഹിതട്ഠാനേ ഓധി പഞ്ഞായതി, ഓദനസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി, പവാരണം ജനേതി. സചേ ഓധി ന പഞ്ഞായതി, യാഗുസങ്ഗഹം ഗച്ഛതി, പവാരണം ന ജനേതി.

യോപി പായാസോ വാ പണ്ണഫലകളീരമിസ്സകാ അമ്ബിലയാഗു വാ ഉദ്ധനതോ ഓതാരിതമത്താ അബ്ഭുണ്ഹാ ഹോതി ആവജ്ജിത്വാ പിവിതും സക്കാ, ഹത്ഥേന ഗഹിതോകാസേപി ഓധിം ന ദസ്സേതി, പവാരണം ന ജനേതി. സചേ പന ഉസുമായ വിഗതായ സീതലഭൂതാ ഘനഭാവം ഗച്ഛതി, ഓധിം ദസ്സേതി, പുന പവാരണം ജനേതി, പുബ്ബേ തനുഭാവോ ന രക്ഖതി. സചേപി ദധിതക്കാദീനി ആരോപേത്വാ ബഹൂ പണ്ണഫലകളീരേ പക്ഖിപിത്വാ

മുട്ഠിമത്താപി തണ്ഡുലാ പക്ഖിത്താ ഹോന്തി, ഭോജനകാലേ ചേ ഓധി പഞ്ഞായതി, പവാരണം ജനേതി. അയാഗുകേ നിമന്തനേ "യാഗും ദസ്സാമാ"തി ഭത്തേ ഉദകകഞ്ജികഖീരാദീനി ആകിരിത്വാ "യാഗും ഗണ്ഹഥാ"തി ദേന്തി. കിഞ്ചാപി തനുകോ ഹോതി, പവാരണം ജനേതിയേവ. സചേ പന പക്കുഥിതേസു ഉദകാദീസു പക്ഖിപിത്വാ പചിത്വാ ദേന്തി, യാഗുസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി. യാഗുസങ്ഗഹം ഗതേപി തസ്മിം വാ അഞ്ഞസ്മിം വാ യത്ഥ മച്ഛമംസം പക്ഖിപന്തി, സചേ സാസപമത്തമ്പി മച്ഛമംസഖണ്ഡം വാ ന്ഹാരു വാ പഞ്ഞായതി, പവാരണം ജനേതി, സുദ്ധരസകോ പന രസകയാഗു വാ ന ജനേതി. ഠപേത്വാ വുത്തധഞ്ഞതണ്ഡുലേ അഞ്ഞേഹി വേണുതണ്ഡുലാദീഹി വാ കണ്ഡമൂലഫലേഹി വാ യേഹി കേഹിചി കതം ഭത്തമ്പി പവാരണം ന ജനേതി, പഗേവ ഘനയാഗു. സചേ പനേത്ഥ മച്ഛമംസം പക്ഖിപന്തി, ജനേതി. **മഹാപച്ചരിയം** "പുപ്ഫിഅത്ഥായ ഭത്തമ്പി പവാരണം ജനേതീ"തി വുത്തം. പുപ്ഫിഅത്ഥായ ഭത്തം നാമ പുപ്ഫിഖജ്ജകത്ഥായ കുഥിതുദകേ പക്ഖിപിത്വാ സേദിതതണ്ഡുലാ വുച്ചന്തി. സചേ പന തേ തണ്ഡുലേ സുക്ഖാപേത്വാ ഖാദന്തി, വട്ടതി, നേവ സത്തുസങ്ഖ്യം, ന ഭത്തസങ്ഖ്യം ഗച്ഛന്തി. പുന തേഹി കതഭത്തം പവാരേതിയേവ. തേ തണ്ഡുലേ സപ്പിതേലാദീസു വാ പചന്തി, പൂവം വാ കരോന്തി, ന പവാരേന്തി. പുഥുകാ വാ താഹി കതസത്തുഭത്താദീനി വാ ന പവാരേന്തി.

കുമ്മാസോ നാമ യവേഹി കതകുമ്മാസോ. അഞ്ഞേഹി പന മുഗ്ഗാദീഹി കതകുമ്മാസോ പവാരണം ന ജനേതി.

സത്തു നാമ സാലിവീഹിയവേഹി കതസത്തു. കങ്ഗുവരകകുദ്രൂസകസീസാനിപി ഭജ്ജിത്വാ ഈസകം കോട്ടേത്വാ ഥുസേ പലാപേത്വാ പുന ദള്ഹം കോട്ടേത്വാ ചുണ്ണം കരോന്തി. സചേപി തം അല്ലത്താ ഏകബദ്ധം ഹോതി, സത്തുസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി. ഖരപാകഭജ്ജിതാനം വീഹീനം തണ്ഡുലേ കോട്ടേത്വാ ദേന്തി, തമ്പി ചുണ്ണം സത്തുസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി. സമപാകഭജ്ജിതാനം പന വീഹീനം വാ വീഹിപലാസാനം വാ തണ്ഡുലാ ഭജ്ജിതതണ്ഡുലാ ഏവ വാ ന പവാരേന്തി. തേസം പന തണ്ഡുലാനം ചുണ്ണം പവാരേതി, ഖരപാകഭജ്ജിതാനം വീഹീനം കുണ്ഡകമ്പി പവാരേതി. സമപാകഭജ്ജിതാനം പന ആതപസുക്ഖാനം വാ കുണ്ഡകം ന പവാരേതി. ലാജാ വാ തേഹി കതഭത്തസത്തുആദീനി വാ ന പവാരേന്തി, ഭജ്ജിതപിട്ഠം വാ യം കിഞ്ചി സുദ്ധഖജ്ജകം വാ ന പവാരേതി. മച്ഛമംസപൂരിതഖജ്ജകം പന സത്തുമോദകോ വാ പവാരേതി. **മച്ഛോ മംസഞ്ച** പാകടമേവ.

അയം പന വിസേസോ - സചേ യാഗും പിവന്തസ്സ യാഗുസിത്ഥമത്താനേവ ദ്വേ മച്ഛഖണ്ഡാനി വാ മംസഖണ്ഡാനി വാ ഏകഭാജനേ വാ നാനാഭാജനേ വാ ദേന്തി, താനി ചേ അഖാദന്തോ അഞ്ഞം യം കിഞ്ചി പവാരണപ്പഹോനകം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. തതോ ഏകം ഖാദിതം, ഏകം ഹത്ഥേ വാ പത്തേ വാ ഹോതി, സോ ചേ അഞ്ഞം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. ദ്വേപി ഖാദിതാനി ഹോന്തി, മുഖേ സാസപമത്തമ്പി അവസിട്ഠം നത്ഥി, സചേപി അഞ്ഞം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കപ്പിയമംസം ഖാദന്തോ കപ്പിയമംസം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. കപ്പിയമംസം ഖാദന്തോ അകപ്പിയമംസം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കസ്മാ? അവത്ഥുതായ. യഞ്ഹി ഭിക്ഖുനോ ഖാദിതും വട്ടതി, തംയേവ പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. ഇദം പന ജാനന്തോ അകപ്പിയത്താ പടിക്ഖിപതി, അജാനന്തോപി പടിക്ഖിപിതബ്ബട്ഠാനേ

ഠിതമേവ പടിക്ഖിപതി നാമ, തസ്മാ ന പവാരേതി. സചേ പന അകപ്പിയമംസം ഖാദന്തോ കപ്പിയമംസം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. കസ്മാ? വത്ഥുതായ. യഞ്ഹി തേന പടിക്ഖിത്തം, തം പവാരണായ വത്ഥു, യം പന ഖാദതി, തം കിഞ്ചാപി പടിക്ഖിപിതബ്ബട്ഠാനേ ഠിതം, ഖാദിയമാനം പന മംസഭാവം ന ജഹതി, തസ്മാ പവാരേതി. അകപ്പിയമംസം വാ ഖാദന്തോ അകപ്പിയമംസം പടിക്ഖിപതി, പുരിമനയേനേവ ന പവാരേതി. കപ്പിയമംസം വാ അകപ്പിയമംസം വാ ഖാദന്തോ പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം യം കിഞ്ചി കപ്പിയഭോജനം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. കുലദൂസകവേജ്ജകമ്മഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനസാദിതരൂപിയാദീഹി നിബ്ബത്തം ബുദ്ധപടികുട്ഠം അനേസനായ ഉപ്പന്നം അകപ്പിയഭോജനം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കപ്പിയഭോജനം വാ അകപ്പിയഭോജനം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കപ്പിയഭോജനം വാ അകപ്പിയഭോജനം വാ ഭുഞ്ജന്തോപി കപ്പിയഭോജനം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. അകപ്പിയഭോജനം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതീതി സബ്ബത്ഥ വുത്തനയേനേവ കാരണം വേദിതബ്ബം.

ഏവ്വ. ഏവം "അസന"ന്തിആദീസു യഞ്ച അസ്നാതി, യഞ്ച ഭോജനം ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന അഭിഹടം പടിക്ഖിപന്തോ പവാരണം ആപജ്ജതി, തം ഉത്വാ ഇദാനി യഥാ ആപജ്ജതി, തസ്സ ജാനനത്ഥം അയം വിനിച്ഛയോ - **അസനം ഭോജന**ന്തി ഏത്ഥ താവ യേന ഏകസിത്ഥമ്പി അജ്ഝോഹടം ഹോതി സോ സചേ പത്തമുഖഹത്ഥാനം യത്ഥ കത്ഥചി പഞ്ചസു ഭോജനേസു ഏകസ്മിമ്പി സതി അഞ്ഞം പഞ്ചസു ഭോജനേസു ഏകമ്പി പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. കത്ഥചി ഭോജനം നത്ഥി, ആമിസഗന്ധമത്തം പഞ്ഞായതി, ന പവാരേതി. മുഖേ ച ഹത്ഥേ ച ഭോജനം നത്ഥി, പത്തേ അത്ഥി, തസ്മിം പന ആസനേ അഭുഞ്ജിതുകാമോ, വിഹാരം വാ പവിസിത്വാ ഭുഞ്ജിതുകാമോ, അഞ്ഞസ്സ വാ ദാതുകാമോ തസ്മിം ചേ അന്തരേ ഭോജനം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കസ്മാ? വിപ്പകതഭോജനഭാവസ്സ ഉപച്ഛിന്നത്താ. "യോപി അഞ്ഞത്ര ഗന്ത്വാ ഭുഞ്ജിതുകാമോ മുഖേ ഭത്തം ഗിലിത്വാ സേസം ആദായ ഗച്ഛന്തോ അന്തരാമഗ്ഗേ അഞ്ഞം ഭോജനം പടിക്ഖിപതി, തസ്സപി പവാരണാ ന ഹോതീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. യഥാ ച പത്തേ, ഏവം ഹത്ഥേപി. മുഖേപി വാ വിജ്ജമാനം ഭോജനം സചേ അനജ്ഝോഹരിതുകാമോ ഹോതി, തസ്മിഞ്ച ഖണേ അഞ്ഞം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. ഏകസ്മിഞ്ഹി പദേ വുത്തം ലക്ഖണം സബ്ബത്ഥ വേദിതബ്ബം ഹോതി. അപിച **കുരുന്ദിയം** ഏസ നയോ ദസ്സിതോയേവ. വുത്തഞ്ഹി തത്ഥ "മുഖേ ഭത്തം ഗിലിതം, ഹത്ഥേ ഭത്തം വിഘാസാദസ്സ ദാതുകാമോ, പത്തേ ഭത്തം ഭിക്ഖുസ്സ ദാതുകാമോ, സചേ തസ്മിം ഖണേ പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതീ"തി.

ഹത്ഥപാസേ ഠിതോതി ഏത്ഥ പന സചേ ഭിക്ഖു നിസിന്നോ ഹോതി, ആസനസ്സ പച്ഛിമന്തതോ പട്ഠായ, സചേ ഠിതോ, പണ്ഹിഅന്തതോ പട്ഠായ, സചേ നിപന്നോ, യേന പസ്സേന നിപന്നോ, തസ്സ പാരിമന്തതോ പട്ഠായ, ദായകസ്സ നിസിന്നസ്സ വാ ഠിതസ്സ വാ നിപന്നസ്സ വാ ഠപേത്വാ പസാരിതഹത്ഥം യം ആസന്നതരം അങ്ഗം, തസ്സ ഓരിമന്തേന പരിച്ഛിന്ദിത്വാ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥോ "ഹത്ഥപാസോ"തി വേദിതബ്ബോ. തസ്മിം ഠത്വാ അഭിഹടം പടിക്ഖിപന്തസ്സേവ പവാരണാ ഹോതി, ന തതോ പരം.

അഭിഹരതീതി ഹത്ഥപാസബ്ഭന്തരേ ഠിതോ ഗഹണത്ഥം ഉപനാമേതി. സചേ പന അനന്തരനിസിന്നോപി ഭിക്ഖു ഹത്ഥേ വാ ഊരൂസു വാ ആധാരകേ വാ

റിതം പത്തം അനഭിഹരിത്വാ ''ഭത്തം ഗണ്ഹാഹീ''തി വദതി, തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി. ഭത്തപച്ഛിം ആനേത്വാ പുരതോ ഭൂമിയം ഠപേത്വാ ''ഗണ്ഹാഹീ''തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ. ഈസകം പന ഉദ്ധരിത്വാ വാ അപനാമേത്വാ വാ ''ഗണ്ഹഥാ''തി വുത്തേ പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. ഥേരാസനേ നിസിന്നോ ഥേരോ ദൂരേ നിസിന്നസ്സ ദഹരഭിക്ഖുസ്സ പത്തം പേസേത്വാ ''ഇതോ ഓദനം ഗണ്ഹാഹീ''തി വദതി, ഗണ്ഹിത്വാ പന ഗതോ തുണ്ഹീ തിട്ഠതി, ദഹരോ ''അലം മയ്ഹ''ന്തി പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. കസ്മാ? ഥേരസ്സ ദൂരഭാവതോ ദൂതസ്സ ച അനഭിഹരണതോ. സചേ പന ഗഹേത്വാ ആഗതോ ഭിക്ഖു ''ഇദം ഭത്തം ഗണ്ഹാ''തി വദതി, തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. പരിവേസനായഏകോ ഏകേന ഹത്ഥേന ഓദനപച്ഛിം, ഏകേന കടച്ഛും ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖും പരിവിസതി, തത്ര ചേ അഞ്ഞോ ആഗന്ത്വാ ''അഹം പച്ഛിം ധാരേസ്സാമി, ത്വം ഓദനം ദേഹീ''തി വത്വാ ഗഹിതമത്തമേവ കരോതി, പരിവേസകോ ഏവ പന തം ധാരേതി, തസ്മാ സാ അഭിഹടാവ ഹോതി, തതോ ദാതുകാമതായ ഗണ്ഹന്തം പടിക്ഖിപന്തസ്സ പവാരണാ ഹോതി. സചേ പന പരിവേസകേന ഫുട്ഠമത്താവ ഹോതി, ഇതരോവ നം ധാരേതി, തതോ ദാതുകാമതായ ഗണ്ഹന്തം പടിക്ഖിപന്തസ്സ പവാരണാ ന ഹോതി, കടച്ഛുനാ ഉദ്ധടഭത്തേ പന ഹോതി. കടച്ഛുനാ അഭിഹാരോയേവ ഹി തസ്സ അഭിഹാരോ. ''ദ്വിന്നം സമഭാരേപി പടിക്ഖിപന്തോ പവാരേതിയേവാ''തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. അനന്തരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഭത്തേ ദീയമാനേ ഇതരോ പത്തം ഹത്ഥേന പിദഹതി, പവാരണാ നത്ഥി. കസ്മാ? അഞ്ഞസ്സ അഭിഹടേ പടിക്ഖിത്തത്താ.

പടിക്ഖേപോ പഞ്ഞായതീതി ഏത്ഥ വാചായ അഭിഹടം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി, കായേന അഭിഹടം പന യേന കേനചി ആകാരേന കായേന വാ വാചായ വാ പടിക്ഖിപന്തസ്സ പവാരണാ ഹോതീതി വേദിതബ്ബോ. തത്ര കായേന പടിക്ഖേപോ നാമ അങ്ഗുലിം വാ ഹത്ഥം വാ മക്ഖികാബീജനിം വാ ചീവരകണ്ണം വാ ചാലേതി, ഭമുകായ വാ ആകാരം കരോതി, കുദ്ധോ വാ ഓലോകേതി. വാചായ പടിക്ഖേപോ നാമ ''അല''ന്തി വാ ''ന ഗണ്ഹാമീ''തി വാ ''മാ ആകിരാ''തി വാ ''അപഗച്ഛാ''തി വാ വദതി. ഏവം യേന കേനചി ആകാരേന കായേന വാ വാചായ വാ പടിക്ഖിത്തേ പവാരണാ ഹോതി.

ഏഥന്‍. ഏകോ അഭിഹടേ ഭത്തേ പവാരണായ ഭീതോ ഹത്ഥേ അപനേത്വാ പുനപ്പുനം പത്തേ ഓദനം ആകിരന്തം ''ആകിര ആകിര, കോട്ടേത്വാ കോട്ടേത്വാ പൂരേഹീ''തി വദതി, ഏത്ഥ കഥന്തി? മഹാസുമത്ഥേരോ താവ ''അനാകിരണത്ഥായ വുത്തത്താ പവാരണാ ഹോതീ''തി ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''ആകിര പൂരേഹീതി വദന്തസ്സ നാമ കസ്സചി പവാരണാ അത്ഥീ''തി വത്വാ ''ന പവാരേതീ''തി ആഹ.

അപരോ ഭത്തം അഭിഹരന്തം ഭിക്ഖും സല്ലക്ഖേത്വാ ''കിം, ആവുസോ, ഇതോപി കിഞ്ചി ഗണ്ഹിസ്സസി, ദമ്മി തേ കിഞ്ചീ''തി ആഹ, തത്രാപി ''ഏവം നാഗമിസ്സതീതി വുത്തത്താ പവാരണാ ഹോതീ''തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''ഗണ്ഹിസ്സസീതി വദന്തസ്സ നാമ കസ്സചി പവാരണാ അത്ഥീ''തി വത്വാ ''ന പവാരേതീ''തി ആഹ.

ഏകോ സമംസകം രസം അഭിഹരിത്വാ ''രസം ഗണ്ഹഥാ''തി വദതി, തം സുത്വാ പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി. ''മച്ഛമംസരസ''ന്തി വുത്തേ

പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി, "ഇദം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേപി ഹോതിയേവ. മംസം വിസും കത്വാ "മംസരസം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, "തത്ഥ ചേ സാസപമത്തമ്പി മംസഖണ്ഡം അത്ഥി, തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. സചേ പന പരിസ്സാവിതോ ഹോതി, വട്ടതീ"തി അഭയത്ഥേരോ ആഹ.

മംസരസേന ആപുച്ഛന്തം മഹാഥേരോ "മുഹുത്തം ആഗമേഹീ"തി വത്വാ "ഥാലകം, ആവുസോ, ആഹരാ"തി ആഹ, ഏത്ഥ കഥന്തി? മഹാസുമത്ഥേരോ താവ "അഭിഹാരകസ്സ ഗമനം ഉപച്ഛിന്നം, തസ്മാ പവാരേതീ"തി ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന "അയം കുഹിം ഗച്ഛതി, കീദിസം ഏതസ്സ ഗമനം, ഗണ്ഹന്തസ്സപി നാമ കസ്സചി പവാരണാ അത്ഥീ"തി വത്വാ "ന പവാരേതീ"തി ആഹ.

കളീരപനസാദീഹി മിസ്സേത്വാ മംസം പചന്തി, തം ഗഹേത്വാ "കളീരസൂപം ഗണ്ഹഥ, പനസബ്യഞ്ജനം ഗണ്ഹഥാ"തി വദന്തി, ഏവമ്പി ന പവാരേതി. കസ്മാ? അപവാരണാരഹസ്സ നാമേന വുത്തത്താ. സചേ പന "മച്ഛസൂപം മംസസൂപ"ന്തി വാ "ഇദം ഗണ്ഹഥാ"തി വാ വദന്തി, പവാരേതി, മംസകരമ്ബകോ നാമ ഹോതി. തം ദാതുകാമോപി "കരമ്ബകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, വട്ടതി, ന പവാരേതി, "മംസകരമ്ബക"ന്തി വാ "ഇദ"ന്തി വാ വുത്തേ പന പവാരേതി. ഏസ നയോ സബ്ബേസു മച്ഛമംസമിസ്സകേസു.

൨൩൯. "യോ പന നിമന്തനേ ഭുഞ്ജമാനോ മംസം അഭിഹടം 'ഉദ്ദിസ്സകത'ന്തി മഞ്ഞമാനോ പടിക്ഖിപതി, പവാരിതോവ ഹോതീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. മിസ്സകകഥാ പന **കുരുന്ദിയം** സുട്ഠു വുത്താ. ഏവഞ്ഹി തത്ഥ വുത്തം - പിണ്ഡചാരികോ ഭിക്ഖു ഭത്തമിസ്സകം യാഗും ആഹരിത്വാ "യാഗും ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ന പവാരേതി, "ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ പവാരേതി. കസ്മാ? യേനാപുച്ഛിതോ, തസ്സ അത്ഥിതായ. അയമേത്ഥ അധിപ്പായോ - "യാഗുമിസ്സകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, തത്ര ചേ യാഗു ബഹുതരാ വാ ഹോതി സമസമാ വാ, ന പവാരേതി. യാഗു മന്ദാ, ഭത്തം ബഹുതരം, പവാരേതി. ഇദഞ്ച സബ്ബഅട്ഠകഥാസു വുത്തത്താ ന സക്കാ പടിക്ഖിപിതും, കാരണം പനേത്ഥ ദുദ്ദസം. "ഭത്തമിസ്സകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ഭത്തം ബഹുതരം വാ സമം വാ അപ്പതരം വാ ഹോതി, പവാരേതിയേവ . ഭത്തം വാ യാഗും വാ അനാമസിത്വാ "മിസ്സകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, തത്ര ചേ ഭത്തം ബഹുതരം വാ സമകം വാ ഹോതി, പവാരേതി, അപ്പതരം ന പവാരേതി, ഇദഞ്ച കരമ്ബകേന ന സമാനേതബ്ബം. കരമ്ബകോ ഹി മംസമിസ്സകോപി ഹോതി അമംസമിസ്സകോപി, തസ്മാ കരമ്ബകന്തി വുത്തേ പവാരണാ നത്ഥി, ഇദം പന ഭത്തമിസ്സകമേവ. ഏത്ഥ വുത്തനയേനേവ പവാരണാ ഹോതി. ബഹുരസേ ഭത്തേ രസം, ബഹുഖീരേ ഖീരം, ബഹുസപ്പിമ്ഹി ച പായാസേ സപ്പിം ഗണ്ഹഥാതി വിസും കത്വാ ദേതി, തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി.

യോ പന ഗച്ഛന്തോ പവാരേതി, സോ ഗച്ഛന്തോവ ഭുഞ്ജിതും ലഭതി. കദ്ദമം വാ ഉദകം വാ പത്വാ ഠിതേന അതിരിത്തം കാരേതബ്ബം. സചേ അന്തരാ നദീ പൂരാ ഹോതി, നദീതീരേ ഗുമ്ബം അനുപരിയായന്തേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം. അഥ നാവാ വാ സേതു വാ അത്ഥി, തം അഭിരുഹിത്വാപി ചങ്കമന്തേനേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ഗമനം ന ഉപച്ഛിന്ദിതബ്ബം. യാനേ വാ ഹത്ഥിഅസ്സപിട്ഠേ വാ ചന്ദമണ്ഡലേ വാ സൂരിയമണ്ഡലേ വാ നിസീദിത്വാ പവാരിതേന യാവ മജ്ഝന്ഹികം, താവ തേസു ഗച്ഛന്തേസുപി നിസിന്നേനേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. യോ

ഠിതോ പവാരേതി, ഠിതേനേവ, യോ നിസിന്നോ പവാരേതി, നിസിന്നേനേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, തം തം ഇരിയാപഥം വികോപേന്തേന അതിരിത്തം കാരേതബ്ബം. യോ ഉക്കുടികോ നിസീദിത്വാ പവാരേതി, തേന ഉക്കുടികേനേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. തസ്സ പന ഹേട്ഠാ പലാലപീഠം വാ കിഞ്ചി വാ നിസീദനകം ദാതബ്ബം. പീഠകേ നിസീദിത്വാ പവാരിതേന ആസനം അചാലേത്വാവ ചതസ്സോ ദിസാ പരിവത്തന്തേന ഭുഞ്ജിതും ലബ്ഭതി. മഞ്ചേ നിസീദിത്വാ പവാരിതേന ഇതോ വാ എത്തോ വാ സഞ്ചരിതും ന ലബ്ഭതി. സചേ പന നം സഹ മഞ്ചേന ഉക്ഖിപിത്വാ അഞ്ഞത്ര നേന്തി, വട്ടതി. നിപജ്ജിത്വാ പവാരിതേന നിപന്നേനേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. പരിവത്തന്തേന യേന പസ്സേന നിപന്നോ, തസ്സ ഠാനം നാതിക്കമേതബ്ബം.

൧൨൧. പവാരിതേന പന കിംകാതബ്ബന്തി? യേന ഇരിയാപഥേന പവാരിതോ ഹോതി, തം വികോപേത്വാ അഞ്ഞേന ഇരിയാപഥേന ചേ ഭുഞ്ജതി, അതിരിത്തം കാരാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. അനതിരിത്തം പന യം കിഞ്ചി യാവകാലികസങ്ഗഹിതം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദതി വാ ഭുഞ്ജതി വാ, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

തത്ഥ **അനതിരിത്തം** നാമ നാതിരിത്തം, ന അധികന്തി അത്ഥോ. തം പന യസ്മാ കപ്പിയകതാദീഹി സത്തഹി വിനയകമ്മാകാരേഹി അകതം വാ ഗിലാനസ്സ അനധികം വാ ഹോതി, തസ്മാ പദഭാജനേ വുത്തം -

> "അനതിരിത്തം നാമ അകപ്പിയകതം ഹോതി, അപ്പടിഗ്ഗഹിതകതം ഹോതി, അനുച്ചാരിതകതം ഹോതി, അഹത്ഥപാസേ കതം ഹോതി, അഭുത്താവിനാ കതം ഹോതി, ഭുത്താവിനാ ച പവാരിതേന ആസനാ വുട്ഠിതേന കതം ഹോതി, 'അലമേതം സബ്ബ'ന്തി അവുത്തം ഹോതി, ന ഗിലാനാതിരിത്തം ഹോതി, ഏതം അനതിരിത്തം നാമാ"തി (പാചി॰ ൨൩൯).

തത്ഥ **അകപ്പിയകത**ന്തി യം തത്ഥ ഫലം വാ കന്ദമൂലാദിം വാ പഞ്ചഹി സമണകപ്പേഹി കപ്പിയം അകതം, യഞ്ച അകപ്പിയമംസം വാ അകപ്പിയഭോജനം വാ, ഏതം അകപ്പിയം നാമ. തം അകപ്പിയം "അലമേതം സബ്ബ"ന്തി ഏവം അതിരിത്തം കതമ്പി "അകപ്പിയകത"ന്തി വേദിതബ്ബം. **അപ്പടിഗ്ഗഹിതകത**ന്തി ഭിക്ഖുനാ അപ്പടിഗ്ഗഹിതംയേവ പുരിമനയേന അതിരിത്തം കതം. **അനുച്ചാരിതകത**ന്തി കപ്പിയം കാരേതും ആഗതേന ഭിക്ഖുനാ ഈസകമ്പി അനുക്ഖിത്തം വാ അനപനാമിതം വാ കതം. **അഹത്ഥപാസേ കത**ന്തി കപ്പിയം കാരേതും ആഗതസ്സ ഹത്ഥപാസതോ ബഹി ഠിതേന കതം. **അഭുത്താവിനാ കത**ന്തി യോ "അലമേതം സബ്ബ"ന്തി അതിരിത്തം കരോതി, തേന പവാരണപ്പഹോനകഭോജനം അഭുത്തേന കതം. **ഭുത്താവിനാ പവാരിതേന ആസനാ വുട്ഠിതേന കത**ന്തി ഇദം ഉത്താനമേവ. **"അലമേതം സബ്ബ"ന്തി അവുത്ത**ന്തി വചീഭേദം കത്വാ ഏവം അവുത്തം ഹോതി. ഇതി ഇമേഹി സത്തഹി വിനയകമ്മാകാരേഹി യം അതിരിത്തം കപ്പിയം അകതം, യഞ്ച ന ഗിലാനാതിരിത്തം, തദുഭയമ്പി "അനതിരിത്ത"ന്തി വേദിതബ്ബം.

൧൨൨. അതിരിത്തം പന തസ്സേവ പടിപക്ഖനയേന വേദിതബ്ബം. തേനേവ വുത്തം പദഭാജനേ -

"അതിരിത്തം നാമ കപ്പിയകതം ഹോതി, പടിഗ്ഗഹിതകതം ഹോതി, ഉച്ചാരിതകതം ഹോതി, ഹത്ഥപാസേ കതം ഹോതി, ഭുത്താവിനാ കതം ഹോതി, ഭുത്താവിനാ പവാരിതേന ആസനാ അവുട്ഠിതേന കതം ഹോതി, 'അലമേതം സബ്ബ'ന്തി വുത്തം ഹോതി, ഗിലാനാതിരിത്തം ഹോതി, ഏതം അതിരിത്തം നാമാ"തി (പാചി॰ ൨൩൯).

അപിചേത്ഥ **ഭുത്താവിനാ കതം ഹോതീ**തി അനന്തരനിസിന്നസ്സ സഭാഗസ്സ ഭിക്ഖുനോ പത്തതോ ഏകമ്പി സിത്ഥം വാ മംസഹീരം വാ ഖാദിത്വാ കതമ്പി "ഭുത്താവിനാവ കതം ഹോതീ"തി വേദിതബ്ബം. **ആസനാ അവുട്ഠിതേനാ**തി എത്ഥ പന അസമ്മോഹത്ഥം അയം വിനിച്ഛയോ - ദ്വേ ഭിക്ഖൂ പാതോയേവ ഭുഞ്ജമാനാ പവാരിതാ ഹോന്തി, ഏകേന തത്ഥേവ നിസീദിതബ്ബം, ഇതരേന നിച്ചഭത്തം വാ സലാകഭത്തം വാ ആനേത്വാ ഉപഡ്ഢം തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പത്തേ ആകിരിത്വാ ഹത്ഥം ധോവിത്വാ സേസം തേന ഭിക്ഖുനാ കപ്പിയം കാരാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. കസ്മാ? യഞ്ഹി തസ്സ ഹത്ഥേ ലഗ്ഗം, തം അകപ്പിയം ഹോതി. സചേ പന പഠമം നിസിന്നോ ഭിക്ഖു സയമേവ തസ്സ പത്തതോ ഹത്ഥേന ഗണ്ഹാതി, ഹത്ഥധോവനകിച്ചം നത്ഥി. സചേ പന ഏവം 'കപ്പിയം കാരേത്വാ ഭുഞ്ജന്തസ്സ പുന കിഞ്ചി ബ്യഞ്ജനം വാ ഖാദനീയം വാ പത്തേ ആകിര'ന്തി യേന പഠമം കപ്പിയം കതം ഹോതി, സോ പുന കാതും ന ലഭതി. യേന അകതം, തേന കാതബ്ബം, യഞ്ച അകതം, തം കാതബ്ബം. **യേന അകത**ന്തി അഞ്ഞേന ഭിക്ഖുനാ യേന പഠമം ന കതം, തേന കാതബ്ബം. **യഞ്ച അകത**ന്തി യേന പഠമം കപ്പിയം കതം, തേനപി യം അകതം, തം കാതബ്ബം. പഠമഭാജനേ പന കാതും ന ലബ്ഭതി. തത്ഥ ഹി കരിയമാനേ പഠമം കതേന സദ്ധിം കതം ഹോതി, തസ്മാ അഞ്ഞസ്മിം ഭാജനേ കാതും വട്ടതീതി അധിപ്പായോ. ഏവം കതം പന തേന ഭിക്ഖുനാ പഠമം കതേന സദ്ധിം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

കപ്പിയം കരോന്തേന ച ന കേവലം പത്തേയേവ, കുണ്ഡേപി പച്ഛിയമ്പി യത്ഥ കത്ഥചി പുരതോ ഠപേത്വാ ഓനാമിതഭാജനേ കാതബ്ബം. തം സചേ ഭിക്ഖുസതം പവാരിതം ഹോതി, സബ്ബേസം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, അപ്പവാരിതാനമ്പി വട്ടതി. യേന പന കപ്പിയം കതം, തസ്സ ന വട്ടതി. സചേപി പവാരേത്വാ പിണ്ഡായ പവിട്ഠം ഭിക്ഖും പത്തം ഗഹേത്വാ അവസ്സം ഭുഞ്ജനകേ മങ്ഗലനിമന്തനേ നിസീദാപേന്തി, അതിരിത്തം കാരാപേത്വാവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ തത്ഥ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു നത്ഥി, ആസനസാലം വാ വിഹാരം വാ പത്തം പേസേത്വാ കാരേതബ്ബം, കപ്പിയം കരോന്തേന പന അനുപസമ്പന്നസ്സ ഹത്ഥേ ഠിതം ന കാതബ്ബം. സചേ ആസനസാലായം അബ്യത്തോ ഭിക്ഖു ഹോതി, സയം ഗന്ത്വാ കപ്പിയം കാരാപേത്വാ ആനേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ഗിലാനാതിരിത്തന്തി ഏത്ഥ ന കേവലം യം ഗിലാനസ്സ ഭുത്താവസേസം ഹോതി, തം ഗിലാനാതിരിത്തം, അഥ ഖോ യം കിഞ്ചി ഗിലാനം ഉദ്ദിസ്സ "അജ്ജ വാ യദാ വാ ഇച്ഛതി, തദാ ഖാദിസ്സതീ"തി ആഹടം, തം സബ്ബം ഗിലാനാതിരിത്തന്തി വേദിതബ്ബം. യാമകാലികം പന സത്താഹകാലികം യാവജീവികം വാ യം കിഞ്ചി അനതിരിത്തം ആഹാരത്ഥായ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ ദുക്കടം. സചേ പന യാമകാലികാദീനി ആമിസസംസട്ഠാനി ഹോന്തി, ആഹാരത്ഥായപി അനാഹാരത്ഥായപി

പടിഗ്ഗഹേത്വാ അജ്ഝോഹരന്തസ്സ പാചിത്തിയമേവ, അസംസട്ഠാനി പന സതി പച്ചയേ ഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പവാരണാവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൮൮. പബ്ബജ്ജാവിനിച്ഛയകഥാ

൧൮൩. പബ്ബജ്ജാതി ഏത്ഥ പന പബ്ബജ്ജാപേക്ഖം കുലപുത്തം പബ്ബാജേന്തേന യേ പാളിയം "ന ഭിക്ഖവേ പഞ്ചഹി ആബാധേഹി ഫുട്ഠോ പബ്ബാജേതബ്ബോ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൮൯) പടിക്ഖിത്താ പുഗ്ഗലാ, തേ വജ്ജേത്വാ പബ്ബജ്ജാദോസവിരഹിതോ പുഗ്ഗലോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൮൮) - കുട്ഠം ഗണ്ഡോ കിലാസോ സോസോ അപമാരോതി ഇമേഹി പഞ്ചഹി ആബാധേഹി ഫുട്ഠോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ, പബ്ബാജേന്തോ പന ദുക്കടം ആപജ്ജതി "യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി വുത്തത്താ. തത്ഥ **കുട്ഠ**ന്തി രത്തകുട്ഠം വാ ഹോതു കാളകുട്ഠം വാ, യം കിഞ്ചി കിടിഭദദ്ദുഉകച്ഛുആദിപ്പഭേദമ്പി സബ്ബം കുട്ഠമേവാതി വുത്തം. തഞ്ചേ നഖപിട്ഠിപ്പമാണമ്പി വഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതം ഹോതി, ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ പന നിവാസനപാവുരണേഹി പകതിപടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നഖപിട്ഠിപ്പമാണം അവഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതം ഹോതി, വട്ടതി. "മുഖേ പന ഹത്ഥപാദപിട്ഠീസു വാ സചേപി അവഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതം, നഖപിട്ഠിതോ ച ഖുദ്ദകതരമ്പി ന വട്ടതിയേവാ"തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. തികിച്ഛാപേത്വാ പബ്ബാജേന്തേനപി പകതിവണ്ണേ ജാതേയേവ പബ്ബാജേതബ്ബോ, ഗോധാപിട്ഠിസദിസചുണ്ണഓകിരണസരീരമ്പി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി.

ഗണ്ഡോതി മേദഗണ്ഡോ വാ ഹോതു അഞ്ഞോ വാ, യോ കോചി കോലട്ഠിമത്തകോപി ചേ വഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതോ ഗണ്ഡോ ഹോതി, ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ പന കോലട്ഠിമത്തേ അവഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതേ വട്ടതി, മുഖാദികേ അപ്പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ അവഡ്ഢനകപക്ഖേ ഠിതേപി ന വട്ടതി. തികിച്ഛാപേത്വാ പബ്ബാജേന്തേനപി സരീരം സച്ഛവിം കാരാപേത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. ഉണ്ണിഗണ്ഡാ നാമ ഹോന്തി ഗോഥനകാ വിയ അങ്ഗുലികാ വിയ ച തത്ഥ തത്ഥ ലമ്ബന്തി, ഏതേപി ഗണ്ഡായേവ, തേസു സതി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി. ദഹരകാലേ ഖീരപീളകാ യോബ്ബനകാലേ ച മുഖേ ഖരപീളകാ നാമ ഹോന്തി, മഹല്ലകകാലേ നസ്സന്തി, ന താ ഗണ്ഡസങ്ഖ്യം ഗച്ഛന്തി, താസു സതി പബ്ബാജേതും വട്ടതി. അഞ്ഞാ പന സരീരേ ഖരപീളകാ നാമ, അപരാ പദുമകണ്ണികാ നാമ ഹോന്തി, അഞ്ഞാ സാസപബീജകാ നാമ സാസപമത്തായേവ സകലസരീരം ഫരന്തി, സബ്ബാ കുട്ഠജാതികാവ, താസു സതി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

കിലാസോതി ന ഭിജ്ജനകം ന പഗ്ഘരണകം പദുമപുണ്ഡരീകപത്തവണ്ണം കുട്ഠം. യേന ഗുന്നം വിയ സബലം സരീരം ഹോതി, തസ്മിം കുട്ഠേ വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. **സോസോ**തി സോസബ്യാധി. തസ്മിം സതി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. **അപമാരോ**തി പിത്തുമ്മാദോ വാ യക്ഖുമ്മാദോ വാ. തത്ഥ പുബ്ബവേരികേന അമനുസ്സേന ഗഹിതോ ദുത്തികിച്ഛോ ഹോതി, അപ്പമത്തകേപി പന അപമാരേ സതി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൮൪. "ന, ഭിക്ഖവേ, രാജഭടോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൦) വചനതോ രാജഭടോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. ഏത്ഥ ച അമച്ചോ വാ ഹോതു മഹാമത്തോ വാ സേവകോ വാ കിഞ്ചി ഠാനന്തരം പത്തോ വാ അപ്പത്തോ വാ, യോ കോചി രഞ്ഞോ

ഭത്തവേതനഭടോ, സബ്ബോ രാജഭടോതി സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി, സോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തസ്സ പന പുത്തനത്തഭാതുകാ യേ രാജതോ ഭത്തവേതനം ന ഗണ്ഹന്തി, തേ പബ്ബാജേതും വട്ടതി. യോ പന രാജതോ ലദ്ധം നിബദ്ധഭോഗം വാ മാസസംവച്ഛരപരിബ്ബയം വാ രഞ്ഞോയേവ നിയ്യാദേതി, പുത്തഭാതുകേ വാ തം ഠാനം സമ്പടിച്ഛാപേത്വാ രാജാനം "ന ദാനാഹം ദേവസ്സ ഭടോ"തി ആപുച്ഛതി, യേന വാ യംകാരണാ വേതനം ഗഹിതം, തം കമ്മം കതം ഹോതി, യോ വാ "പബ്ബജസ്സൂ"തി രഞ്ഞാ അനുഞ്ഞാതോ ഹോതി, തമ്പി പബ്ബാജേതും വട്ടതി.

൧൨൧. ചോരോപി ധജബന്ധോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, ധജബന്ധോ ചോരോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൧) വുത്തത്താ. തത്ഥ ധജം ബന്ധിത്വാ വിയ വിചരതീതി **ധജബന്ധോ,** മൂലദേവാദയോ വിയ ലോകേ പാകടോതി വുത്തം ഹോതി. തസ്മാ യോ ഗാമഘാതം വാ പന്ഥദുഹനം വാ നഗരേ സന്ധിച്ഛേദാദികമ്മം വാ കരോന്തോ വിചരതി, പഞ്ഞായതി ച "അസുകോ നാമ ഇദം ഇദം കരോതീ"തി, സോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. യോ പന രാജപുത്തോ രജ്ജം പത്ഥേന്തോ ഗാമഘാതാദീനി കരോതി, സോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. രാജാനോ ഹി തസ്മിം പബ്ബജിതേ തുസ്സന്തി, സചേ പന ന തുസ്സന്തി, ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. പുബ്ബേ മഹാജനേ പാകടോ ചോരോ പച്ഛാ ചോരകമ്മം പഹായ പഞ്ച സീലാനി സമാദിയതി, തഞ്ചേ മനുസ്സാ ഏവം ജാനന്തി, പബ്ബാജേതബ്ബോ. യേ പന അമ്ബലബുജാദിചോരകാ സന്ധിച്ഛേദാദിചോരാ ഏവ വാ അദിസ്സമാനാ ഥേയ്യം കരോന്തി, പച്ഛാപി "ഇമിനാ നാമ ഇദം കത"ന്തി ന പഞ്ഞായന്തി, തേപി പബ്ബാജേതും വട്ടതി.

൧൨൨. കാരഭേദകോ പന ചോരോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, കാരഭേദകോ ചോരോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൨) വുത്തത്താ. തത്ഥ കാരോ വുച്ചതി ബന്ധനാഗാരം. ഇധ പന അന്ദുബന്ധനം വാ ഹോതു സങ്ഖലികബന്ധനം വാ രജ്ജുബന്ധനം വാ ഗാമബന്ധനം വാ നിഗമബന്ധനം വാ നഗരബന്ധനം വാ പുരിസഗുത്തി വാ ജനപദബന്ധനം വാ ദീപബന്ധനം വാ, യോ ഏതേസു യം കിഞ്ചി ബന്ധനം ഭിന്ദിത്വാ വാ ഛിന്ദിത്വാ വാ മുഞ്ചിത്വാ വാ വിവരിത്വാ വാ അപസ്സമാനാനം വാ പലായതി, സോ **കാരഭേദകോ**തി സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. തസ്മാ ഈദിസോ കാരഭേദകോ ചോരോ ദീപബന്ധനം ഭിന്ദിത്വാ ദീപന്തരം ഗതോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. യോ പന ന ചോരോ, കേവലം ഹത്ഥകമ്മം അകരോന്തോ "ഏവം നോ അപലായന്തോ കരിസ്സതീ"തി രാജയുത്താദീഹി ബദ്ധോ, സോ കാരം ഭിന്ദിത്വാ പലാതോപി പബ്ബാജേതബ്ബോ. യോ പന ഗാമനിഗമപട്ടനാദീനി കേണിയാ ഗഹേത്വാ തം അസമ്പാദേന്തോ ബന്ധനാഗാരം പവേസിതോ ഹോതി, സോപി പലായിത്വാ ആഗതോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. യോപി കസികമ്മാദീഹി ധനം സമ്പാദേത്വാ ജീവന്തോ "നിധാനം ഇമിനാ ലദ്ധ"ന്തി പേസുഞ്ഞം ഉപസംഹരിത്വാ കേനചി ബന്ധാപിതോ ഹോതി, തം തത്ഥേവ പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി, പലായിത്വാ ഗതം പന ഗതട്ഠാനേ പബ്ബാജേതും വട്ടതി.

൧൨൩. "ന, ഭിക്ഖവേ, ലിഖിതകോ ചോരോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൩) വചനതോ പന ലിഖിതകോ ചോരോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്ഥ **ലിഖിതകോ** നാമ യോ കോചി

ചോരികം വാ അഞ്ഞം വാ ഗരും രാജാപരാധം കത്വാ പലാതോ, രാജാ ച നം പണ്ണേ വാ പോത്ഥകേ വാ "ഇത്ഥന്നാമോ യത്ഥ ദിസ്സതി, തത്ഥ ഗഹേത്വാ മാരേതബ്ബോ"തി വാ "ഹത്ഥപാദാദീനി അസ്സ ഛിന്ദിതബ്ബാനീ"തി വാ "എത്തകം നാമ ദണ്ഡം ആഹരാപേതബ്ബോ"തി വാ ലിഖാപേതി, അയം ലിഖിതകോ നാമ, സോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൦൨. കസാഹതോ കതദണ്ഡകമ്മോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, കസാഹതോ കതദണ്ഡകമ്മോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൮) വചനതോ. എത്ഥ പന യോ വചനപേസനാദീനി അകരോന്തോ ഹഞ്ഞതി, ന സോ കതദണ്ഡകമ്മോ. യോ പന കേണിയാ വാ അഞ്ഞഥാ വാ കിഞ്ചി ഗഹേത്വാ ഖാദിത്വാ പുന ദാതും അസക്കോന്തോ "അയമേവ തേ ദണ്ഡോ ഹോതൂ"തി കസാഹി ഹഞ്ഞതി, അയമേവ **കസാഹതോ കതദണ്ഡകമ്മോ**. സോ ച കസാഹി വാ ഹതോ ഹോതു അഡ്ഢദണ്ഡകാദീനം വാ അഞ്ഞതരേന, യാവ അല്ലവണോ ഹോതി, ന താവ പബ്ബാജേതബ്ബോ, വണേ പന പാകതികേ കത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ പന ജാണൂഹി വാ കപ്പരേഹി വാ നാളികേരപാസാണാദീഹി വാ ഘാതേത്വാ മുത്തോ ഹോതി, സരീരേ ചസ്സ ഗണ്ഠിയോ പഞ്ഞായന്തി, ന പബ്ബാജേതബ്ബോ, ഫാസുകം കത്വാ എവ ഗണ്ഠീസു സന്നിസിന്നാസു പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൦൩. ലക്ഖണാഹതോ പന കതദണ്ഡകമ്മോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, ലക്ഖണഹതോ കതദണ്ഡകമ്മോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൯) വചനതോ. എത്ഥപി കതദണ്ഡകമ്മഭാവോ പുരിമനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. യസ്സ പന നലാടേ വാ ഊരുആദീസു വാ തത്തേന ലോഹേന ലക്ഖണം ആഹതം ഹോതി, സോ സചേ ഭുജിസ്സോ, യാവ അല്ലവണോ ഹോതി , താവ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേപിസ്സ വണാ രുള്ഹാ ഹോന്തി ഛവിയാ സമപരിച്ഛേദാ, ലക്ഖണം ന പഞ്ഞായതി, തിമണ്ഡലം നിവത്ഥസ്സ ഉത്തരാസങ്ഗേ കതേ പടിച്ഛന്നോകാസേ ചേ ഹോതി, പബ്ബാജേതും വട്ടതി, അപ്പടിച്ഛന്നോകാസേ ചേ, ന വട്ടതി.

൧൦൪. "ന, ഭിക്ഖവേ, ഇണായികോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൬) വചനതോ ഇണായികോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്ഥ **ഇണായികോ** നാമ യസ്സ പിതിപിതാമഹേഹി വാ ഇണം ഗഹിതം ഹോതി , സയം വാ ഇണം ഗഹിതം ഹോതി, യം വാ ആഠപേത്വാ മാതാപിതൂഹി കിഞ്ചി ഗഹിതം ഹോതി, സോ തം ഇണം പരേസം ധാരേതീതി ഇണായികോ. യം പന അഞ്ഞേ ഞാതകാ ആഠപേത്വാ കിഞ്ചി ഗണ്ഹന്തി, സോ ന ഇണായികോ. ന ഹി തേ തം ആഠപേതും ഇസ്സരാ, തസ്മാ തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി, ഇതരം ന വട്ടതി. സചേ പനസ്സ ഞാതിസാലോഹിതാ "മയം ദസ്സാമ, പബ്ബാജേഥ ന"ന്തി ഇണം അത്തനോ ഭാരം കരോന്തി, അഞ്ഞോ വാ കോചി തസ്സ ആചാരസമ്പത്തിം ദിസ്വാ "പബ്ബാജേഥ നം, അഹം ഇണം ദസ്സാമീ"തി വദതി, പബ്ബാജേതും വട്ടതി. തേസു അസതി ഭിക്ഖുനാ തഥാരൂപസ്സ ഉപട്ഠാകസ്സപി ആരോചേതബ്ബം "സഹേതുകോ സത്തോ ഇണപലിബോധേന ന പബ്ബജതീ"തി. സചേ സോ പടിപജ്ജതി, പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേപി അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡം അത്ഥി, "എതം ദസ്സാമീ"തി പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ പന നേവ ഞാതകാദയോ പടിപജ്ജന്തി, ന അത്തനോ ധനം അത്ഥി, "പബ്ബാജേത്വാ ഭിക്ഖായ ചരിത്വാ മോചേസ്സാമീ"തി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി. സചേ പബ്ബാജേതി,

ദുക്കടം. പലാതോപി ആനേത്വാ ദാതബ്ബോ. നോ ചേ ദേതി, സബ്ബം ഇണം ഗീവാ ഹോതി. അജാനിത്വാ പബ്ബാജയതോ അനാപത്തി, പസ്സന്തേന പന ആനേത്വാ ഇണസാമികാനം ദസ്സേതബ്ബോ, അപസ്സന്തസ്സ ഗീവാ ന ഹോതി.

സചേ ഇണായികോ അഞ്ഞം ദേസം ഗന്ത്വാ പുച്ഛിയമാനോപി "നാഹം കസ്സചി കിഞ്ചി ധാരേമീ"തി വത്വാ പബ്ബജതി, ഇണസാമികോ ച തം പരിയേസന്തോ തത്ഥ ഗച്ഛതി, ദഹരോ തം ദിസ്വാ പലായതി, സോ ഥേരം ഉപസങ്കമിത്വാ "അയം, ഭന്തേ, കേന പബ്ബാജിതോ, മമ ഏത്തകം നാമ ധനം ഗഹേത്വാ പലാതോ"തി വദതി, ഥേരേന വത്തബ്ബം "മയാ, ഉപാസക, 'അണണോ അഹ'ന്തി വദന്തോ പബ്ബാജിതോ, കിം ദാനി കരോമി, പസ്സ മേ പത്തചീവര"ന്തി. അയം തത്ഥ സാമീചി. പലാതേ പന ഗീവാ ന ഹോതി. സചേ പന നം ഥേരസ്സ സമ്മുഖാവ ദിസ്വാ "അയം മമ ഇണായികോ"തി വദതി, "തവ ഇണായികം ത്വമേവ ജാനാഹീ"തി വത്തബ്ബോ, ഏവമ്പി ഗീവാ ന ഹോതി. സചേപി സോ "പബ്ബജിതോ അയം ദാനി കുഹിം ഗമിസ്സതീ"തി വദതി, ഥേരേന "ത്വംയേവ ജാനാഹീ"തി വത്തബ്ബോ. ഏവമ്പിസ്സ പലാതേ ഗീവാ ന ഹോതി. സചേ പന ഥേരോ "കുഹിം ദാനി അയം ഗമിസ്സതി, ഇധേവ അച്ഛതൂ"തി വദതി, സോ ചേ പലായതി, ഗീവാ ഹോതി. സചേ സോ സഹേതുകോ സത്തോ ഹോതി വത്തസമ്പന്നോ , ഥേരേന "ഈദിസോ അയ"ന്തി വത്തബ്ബം. ഇണസാമികോ ചേ "സാധൂ"തി വിസ്സജ്ജേതി, ഇച്ചേതം കുസലം, "ഉപഡ്ഢുപഡ്ഢം ദേഥാ"തി വദതി, ദാതബ്ബം. അപരേന സമയേന അതിആരാധകോ ഹോതി, "സബ്ബം ദേഥാ"തി വുത്തേപി ദാതബ്ബമേവ. സചേ പന ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീസു കുസലോ ഹോതി ബഹൂപകാരോ ഭിക്ഖൂനം, ഭിക്ഖാചാരവത്തേന പരിയേസിത്വാപി ഇണം ദാതബ്ബമേവ.

൩൩൭. ദാസോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, ദാസോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൯൭) വചനതോ. തത്ഥ ചത്താരോ **ദാസാ** അന്തോജാതോ ധനക്കീതോ കരമരാനീതോ സാമം ദാസബ്യം ഉപഗതോതി. തത്ഥ **അന്തോജാതോ** നാമ ജാതിയാ ദാസോ ഘരദാസിയാ പുത്തോ. **ധനക്കീതോ** നാമ മാതാപിതൂനം സന്തികാ പുത്തോ വാ സാമികാനം സന്തികാ ദാസോ വാ ധനം ദത്വാ ദാസചാരിത്തം ആരോപേത്വാ കീതോ. ഏതേ ദ്വേപി ന പബ്ബാജേതബ്ബാ. പബ്ബാജേന്തേന തത്ഥ തത്ഥ ചാരിത്തവസേന അദാസേ കത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബാ. **കരമരാനീതോ** നാമ തിരോരട്ഠം വിലോപം വാ കത്വാ ഉപലാപേത്വാ വാ തിരോരട്ഠതോ ഭുജിസ്സമാനുസകാനി ആഹരന്തി, അന്തോരട്ഠേയേവ വാ കതാപരാധം കിഞ്ചി ഗാമം രാജാ "വിലുമ്പഥാ"തി ച ആണാപേതി, തതോ മാനുസകാനിപി ആഹരന്തി, തത്ഥ സബ്ബേ പുരിസാ ദാസാ, ഇത്ഥിയോ ദാസിയോ. ഏവരൂപോ കരമരാനീതോ ദാസോ യേഹി ആനീതോ, തേസം സന്തികേ വസന്തോ വാ ബന്ധനാഗാരേ ബദ്ധോ വാ പുരിസേഹി രക്ഖിയമാനോ വാ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ, പലായിത്വാ പന ഗതോ ഗതട്ഠാനേ പബ്ബാജേതബ്ബോ. രഞ്ഞാ തുട്ഠേന "കരമരാനീതകേ മുഞ്ചഥാ"തി വത്വാ വാ സബ്ബസാധാരണേന വാ നയേന ബന്ധനമോക്ഖേ കതേ പബ്ബാജേതബ്ബോവ.

സാമം ദാസബ്യം ഉപഗതോ നാമ ജീവിതഹേതു വാ ആരക്ഖഹേതു വാ "അഹം തേ ദാസോ"തി സയമേവ ദാസഭാവം ഉപഗതോ രാജൂനം ഹത്ഥിഅസ്സഗോമഹിംസഗോപകാദയോ വിയ. താദിസോ ദാസോ ന

പബ്ബാജേതബ്ബോ. രഞ്ഞോ വണ്ണദാസീനം പുത്താ ഹോന്തി അമച്ചപുത്തസദിസാ, തേപി ന പബ്ബാജേതബ്ബാ. ഭുജിസ്സിത്ഥിയോ അസഞ്ഞതാ വണ്ണദാസീഹി സദ്ധിം വിചരന്തി, താസം പുത്തേ പബ്ബാജേതും വട്ടതി. സചേ സയമേവ പണ്ണം ആരോപേന്തി, ന വട്ടതി. ഭടിപുത്തഗണാദീനം ദാസാപി തേഹി അദിന്നാ ന പബ്ബാജേതബ്ബാ. വിഹാരേസു രാജൂഹി ആരാമികദാസാ നാമ ദിന്നാ ഹോന്തി, തേപി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി, ഭുജിസ്സേ കത്വാ പന പബ്ബാജേതും വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** "അന്തോജാതധനക്കീതകേ ആനേത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ 'ആരാമികേ ദേമാ'തി ദേന്തി, തക്കം സീസേ ആസിത്തകസദിസാവ ഹോന്തി, തേ പബ്ബാജേതും വട്ടതീ"തി വുത്തം. **കുരുന്ദിയം** പന "ആരാമികം ദേമാതി കപ്പിയവോഹാരേന ദേന്തി, യേന കേനചി വോഹാരേന ദിന്നോ ഹോതു, നേവ പബ്ബാജേതബ്ബോ"തി വുത്തം. ദുഗ്ഗതമനുസ്സാ "സങ്ഘം നിസ്സായ ജീവിസ്സാമാ"തി വിഹാരേ കപ്പിയകാരകാ ഹോന്തി, എതേ പബ്ബാജേതും വട്ടതി. യസ്സ മാതാപിതരോ ദാസാ , മാതാ ഏവ വാ ദാസീ, പിതാ അദാസോ, തം പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി. യസ്സ പന മാതാ അദാസീ, പിതാ ദാസോ, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. ഭിക്ഖുസ്സ ഞാതകാ വാ ഉപട്ഠാകാ വാ ദാസം ദേന്തി "ഇമം പബ്ബാജേഥ, തുമ്ഹാകം വേയ്യാവച്ചം കരിസ്സതീ"തി, അത്തനോ വാസ്സ ദാസോ അത്ഥി, ഭുജിസ്സോ കതോവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സാമികാ ദാസം ദേന്തി "ഇമം പബ്ബാജേഥ, സചേ അഭിരമിസ്സതി, അദാസോ. വിബ്ഭമിസ്സതി ചേ, അമ്ഹാകം ദാസോവ ഭവിസ്സതീ"തി, അയം താവകാലികോ നാമ, തം പബ്ബാജേതും ന വട്ടതീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. നിസ്സാമികദാസോ ഹോതി, സോപി ഭുജിസ്സോ കതോവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. അജാനന്തോ പബ്ബാജേത്വാ ഉപസമ്പാദേത്വാ വാ പച്ഛാ ജാനന്തി, ഭുജിസ്സം കാതുമേവ വട്ടതി.

ഇമസ്സ ച അത്ഥസ്സ പകാസനത്ഥം ഇദം വത്ഥും വദന്തി - ഏകാ കിര കുലദാസീ ഏകേന സദ്ധിം അനുരാധപുരാ പലായിത്വാ രോഹണേ വസമാനാ പുത്തം പടിലഭി, സോ പബ്ബജിത്വാ ഉപസമ്പന്നകാലേ ലജ്ജീ കുക്കുച്ചകോ അഹോസി. അഥേകദിവസം മാതരം പുച്ഛി "കിം ഉപാസികേ തുമ്ഹാകം ഭാതാ വാ ഭഗിനീ വാ നത്ഥി, ന കിഞ്ചി ഞാതകം പസ്സാമീ"തി. താത, അഹം അനുരാധപുരേ കുലദാസീ, തവ പിതരാ സദ്ധിം പലായിത്വാ ഇധ വസാമീതി. സീലവാ ഭിക്ഖു "അസുദ്ധാ കിര മേ പബ്ബജ്ജാ"തി സംവേഗം ലഭിത്വാ മാതരം തസ്സ കുലസ്സ നാമഗോത്തം പുച്ഛിത്വാ അനുരാധപുരം ആഗമ്മ തസ്സ കുലസ്സ ഘരദ്വാരേ അട്ഠാസി, "അതിച്ഛഥ, ഭന്തേ"തി വുത്തേപി നാതിക്കമി. തേ ആഗന്ത്വാ "കിം, ഭന്തേ"തി പുച്ഛിംസു. "തുമ്ഹാകം ഇത്ഥന്നാമാ ദാസീ പലാതാ അത്ഥീ"തി? "അത്ഥി, ഭന്തേ". അഹം തസ്സാ പുത്തോ, സചേ മം തുമ്ഹേ അനുജാനാഥ, പബ്ബജ്ജം ലഭാമി, തുമ്ഹേ മയ്ഹം സാമികാതി. തേ ഹട്ഠതുട്ഠാ ഹുത്വാ "സുദ്ധാ, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം പബ്ബജ്ജാ"തി തം ഭുജിസ്സം കത്വാ മഹാവിഹാരേ വസാപേസും ചതൂഹി പച്ചയേഹി പടിജഗ്ഗന്താ. ഥേരോ തം കുലം നിസ്സായ വസമാനോയേവ അരഹത്തം പാപുണീതി.

ന.പ്പ.വ. "ന, ഭിക്ഖവേ, ഹത്ഥച്ഛിന്നോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. ന പാദച്ഛിന്നോ, ന ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോ, ന കണ്ണച്ഛിന്നോ, ന കണ്ണനാസച്ഛിന്നോ, ന അങ്ഗുലിച്ഛിന്നോ, ന അളച്ഛിന്നോ, ന കണ്ഡരച്ഛിന്നോ, ന ഫണഹത്ഥകോ, ന ഖുജ്ജോ, ന വാമനോ ന ഗലഗണ്ഡീ, ന ലക്ഖണാഹതോ, ന കസാഹതോ, ന ലിഖിതകോ, ന സീപദീ, ന പാപരോഗീ, ന പരിസദൂസകോ, ന കാണോ, ന കുണീ, ന ഖഞ്ജോ, ന പക്ഖഹതോ, ന ഛിന്നിരിയാപഥോ, ന ജരാദുബ്ബലോ, ന അന്ധോ, ന മൂഗോ,

ന ബധിരോ, ന അന്ധമൂഗോ, ന അന്ധബധിരോ, ന മൂഗബധിരോ, ന അന്ധമൂഗബധിരോ പബ്ബാജേതബ്ബോ, യോ പബ്ബാജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൧൧൯) വചനതോ പന ഹത്ഥച്ഛിന്നാദയോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബാ.

തത്ഥ **ഹത്ഥച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ ഹത്ഥതലേ വാ മണിബന്ധേ വാ കപ്പരേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി ഏകോ വാ ദ്വേ വാ ഹത്ഥാ ഛിന്നാ ഹോന്തി. **പാദച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ അഗ്ഗപാദേ വാ ഗോപ്ഫകേസു വാ ജങ്ഘായ വാ യത്ഥ കത്ഥചി ഏകോ വാ ദ്വേ വാ പാദാ ഛിന്നാ ഹോന്തി. **ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ വുത്തപ്പകാരേനേവ ചതൂസു ഹത്ഥപാദേസു ദ്വേ വാ തയോ വാ സബ്ബേ വാ ഹത്ഥപാദാ ഛിന്നാ ഹോന്തി. **കണ്ണച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ കണ്ണമൂലേ വാ കണ്ണസക്ഖലികായ വാ ഏകോ വാ ദ്വേ വാ കണ്ണാ ഛിന്നാ ഹോന്തി. യസ്സ പന കണ്ണാവട്ടേ ഛിജ്ജന്തി, സക്കാ ച ഹോതി സങ്ഘാടേതും, സോ കണ്ണം സങ്ഘാടേത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. **നാസച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ അജപദകേ വാ അഗ്ഗേ വാ ഏകപുടേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി നാസാ ഛിന്നാ ഹോതി. യസ്സ പന നാസികാ സക്കാ ഹോതി സന്ധേതും, സോ തം ഫാസുകം കത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. **കണ്ണനാസച്ഛിന്നോ** ഉഭയവസേന വേദിതബ്ബോ. **അങ്ഗുലിച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ നഖസേസം അദസ്സേത്വാ ഏകാ വാ ബഹൂ വാ അങ്ഗുലിയോ ഛിന്നാ ഹോന്തി. യസ്സ പന സുത്തതന്തുമത്തമ്പി നഖസേസം പഞ്ഞായതി, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. **അളച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ ചതൂസു അങ്ഗുട്ഠകേസു അങ്ഗുലിയം വുത്തനയേനേവ ഏകോ വാ ബഹൂ വാ അങ്ഗുട്ഠകാ ഛിന്നാ ഹോന്തി. **കണ്ഡരച്ഛിന്നോ**തി യസ്സ കണ്ഡരനാമകാ മഹാന്ഹാരൂ പുരതോ വാ പച്ഛതോ വാ ഛിന്നാ ഹോന്തി, യേസു ഏകസ്സപി ഛിന്നത്താ അഗ്ഗപാദേന വാ ചങ്കമതി, മൂലേന വാ ചങ്കമതി, ന പാദം പതിട്ഠാപേതും സക്കോതി.

ഫണഹത്ഥകോതി യസ്സ വഗ്ഗുലിപക്ഖകാ വിയ അങ്ഗുലിയോ സമ്ബദ്ധാ ഹോന്തി, ഏതം പബ്ബാജേതുകാമേന അങ്ഗുലന്തരികായോ ഫാലേത്വാ സബ്ബം അന്തരചമ്മം അപനേത്വാ ഫാസുകം കത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. യസ്സപി ഛ അങ്ഗുലിയോ ഹോന്തി, തം പബ്ബാജേതുകാമേന അധികം അങ്ഗുലിം ഛിന്ദിത്വാ ഫാസുകം കത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. **ഖുജ്ജോ**തി യോ ഉരസ്സ വാ പിട്ഠിയാ വാ പസ്സസ്സ വാ നിക്ഖന്തത്താ ഖുജ്ജസരീരോ. യസ്സ പന കിഞ്ചി കിഞ്ചി അങ്ഗപച്ചങ്ഗം ഈസകം വങ്കം, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. മഹാപുരിസോ ഏവ ഹി ബ്രഹ്മുജുഗത്തോ, അവസേസോ സത്തോ അഖുജ്ജോ നാമ നത്ഥി. **വാമനോ**തി ജങ്ഘവാമനോ വാ കടിവാമനോ വാ ഉഭയവാമനോ വാ. ജങ്ഘവാമനസ്സ കടിതോ പട്ഠായ ഹേട്ഠിമകായോ രസ്സോ ഹോതി, ഉപരിമകായോ പരിപുണ്ണോ. കടിവാമനസ്സ കടിതോ പട്ഠായ ഉപരിമകായോ രസ്സോ ഹോതി, ഹേട്ഠിമകായോ പരിപുണ്ണോ. ഉഭയവാമനസ്സ ഉഭോപി കായാ രസ്സാ ഹോന്തി, യേസം രസ്സത്താ ഭൂതാനം വിയ പരിവടുമോ മഹാകുച്ഛിഘടസദിസോ അത്തഭാവോ ഹോതി, തം തിവിധമ്പി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി.

ഗലഗണ്ഡീതി യസ്സ കുമ്ഭണ്ഡം വിയ ഗലേ ഗണ്ഡോ ഹോതി. ദേസനാമത്തമേവ ചേതം, യസ്മിം കിസ്മിഞ്ചി പന പദേസേ ഗണ്ഡേ സതി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്ഥ വിനിച്ഛയോ ''ന, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹി ആബാധേഹി ഫുട്ഠോ പബ്ബാജേതബ്ബോ''തി (മഹാവ॰ ൮൯) ഏത്ഥ വുത്തനയേനേവ

വേദിതബ്ബോ. **ലക്ഖണാഹതകസാഹതലിഖിതകേസു** യം വത്തബ്ബം, തം ഹേട്ഠാ വുത്തമേവ. **സീപദീതി** ഭാരപാദോ വുച്ചതി. യസ്സ പാദോ ഥൂലോ ഹോതി സഞ്ജാതപീളകോ ഖരോ, സോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. യസ്സ പന ന താവ ഖരഭാവം ഗണ്ഹാതി, സക്കാ ഹോതി ഉപനാഹം ബന്ധിത്വാ ഉദകആവാടേ പവേസേത്വാ ഉദകവാലികായ പൂരേത്വാ യഥാ സിരാ പഞ്ഞായന്തി, ജങ്ഘാ ച തേലനാളികാ വിയ ഹോതി, ഏവം മിലാപേതും, തസ്സ പാദം ഈദിസം കത്വാ തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. സചേ പുന വഡ്ഢതി, ഉപസമ്പാദേന്തേനപി തഥാ കത്വാവ ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ. **പാപരോഗീതി** അരിസഭഗന്ദരപിത്തസേമ്ഹകാസസോസാദീസു യേന കേനചി രോഗേന നിച്ചാതുരോ അതേകിച്ഛരോഗോ ജേഗുച്ഛോ അമനാപോ, അയം ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൬൩൩. **പരിസദൂസകോതി** യോ അത്തനോ വിരൂപതായ പരിസം ദൂസേതി, അതിദീഘോ വാ ഹോതി അഞ്ഞേസം സീസപ്പമാണനാഭിപ്പദേസോ, അതിരസ്സോ വാ ഉഭയവാമനഭൂതരൂപം വിയ, അതികാളോ വാ ഝാപിതക്ഖേത്തേ ഖാണുകോ വിയ, അച്ചോദാതോ വാ ദധിതക്കാദീഹി പമജ്ജിതതമ്ബലോഹവണ്ണോ, അതികിസോ വാ മന്ദമംസലോഹിതോ അട്ഠിസിരാചമ്മസരീരോ വിയ, അതിഥൂലോ വാ ഭാരിയമംസോ മഹോദരോ മഹാഭൂതസദിസോ, അഭിമഹന്തസീസോ വാ പച്ഛിം സീസേ കത്വാ ഠിതോ വിയ, അതിഖുദ്ദകസീസോ വാ സരീരസ്സ അനനുരൂപേന അതിഖുദ്ദകേന സീസേന സമന്നാഗതോ, കൂടകൂടസീസോ വാ താലഫലപിണ്ഡിസദിസേന സീസേന സമന്നാഗതോ, സിഖരസീസോ വാ ഉദ്ധം അനുപുബ്ബതനുകേന സീസേന സമന്നാഗതോ, നാളിസീസോ വാ മഹാവേണുപബ്ബസദിസേന സീസേന സമന്നാഗതോ, കപ്പസീസോ വാ പബ്ഭാരസീസോ വാ ചതൂസു പസ്സേസു യേന കേനചി പസ്സേന ഓനതേന സീസേന സമന്നാഗതോ, വണസീസോ വാ പൂതിസീസോ വാ കണ്ണികകേസോ വാ പാണകേഹി ഖായിതകേദാരേ സസ്സസദിസേഹി തഹിം തഹിം ഉട്ഠിതേഹി കേസേഹി സമന്നാഗതോ, നില്ലോമസീസോ വാ ഥൂലഥദ്ധകേസോ വാ താലഹീരസദിസേഹി കേസേഹി സമന്നാഗതോ, ജാതിപലിതേഹി പണ്ഡരകേസോ വാ പകതിതമ്ബകേസോ വാ ആദിത്തേഹി വിയ കേസേഹി സമന്നാഗതോ, ആവട്ടസീസോ വാ ഗുന്നം സരീരേ ആവട്ടസദിസേഹി ഉദ്ധഗ്ഗേഹി കേസാവട്ടേഹി സമന്നാഗതോ, സീസലോമേഹി സദ്ധിം ഏകാബദ്ധഭമുകലോമോ വാ ജാലബദ്ധേന വിയ നലാടേന സമന്നാഗതോ.

സമ്ബദ്ധഭമുകോ വാ നില്ലോമഭമുകോ വാ മക്കടഭമുകോ വാ അതിമഹന്തക്ഖി വാ അതിഖുദ്ദകക്ഖി വാ മഹിംസചമ്മേ വാസികോണേന പഹരിത്വാ കതഛിദ്ദസദിസേഹി അക്ഖീഹി സമന്നാഗതോ, വിസമക്ഖി വാ ഏകേന മഹന്തേന, ഏകേന ഖുദ്ദകേന അക്ഖിനാ സമന്നാഗതോ, വിസമചക്കലോ വാ ഏകേന ഉദ്ധം, ഏകേന അധോതി ഏവം വിസമജാതേഹി അക്ഖിചക്കേഹി സമന്നാഗതോ, കേകരോ വാ ഗമ്ഭീരക്ഖി വാ യസ്സ ഗമ്ഭീരേ ഉദപാനേ ഉദകതാരകാ വിയ അക്ഖിതാരകാ പഞ്ഞായന്തി, നിക്ഖന്തക്ഖി വാ യസ്സ കക്കടസ്സേവ അക്ഖിതാരകാ നിക്ഖന്താ ഹോന്തി, ഹത്ഥികണ്ണോ വാ മഹന്താഹി കണ്ണസക്ഖലീഹി സമന്നാഗതോ, മൂസികകണ്ണോ വാ ജതുകകണ്ണോ വാ ഖുദ്ദകാഹി കണ്ണസക്ഖലീഹി സമന്നാഗതോ, ഛിദ്ദമത്തകണ്ണോ വാ യസ്സ വിനാ കണ്ണസക്ഖലീഹി കണ്ണച്ഛിദ്ദമത്തമേവ ഹോതി, അവിദ്ധകണ്ണോ വാ,

യോനകജാതികോ പന പരിസദ്ദൂസകോ ന ഹോതി, സഭാവോയേവ ഹി സോ തസ്സ. കണ്ണഭഗന്ദരികോ വാ നിച്ചപൂതിനാ കണ്ണേന സമന്നാഗതോ, ഗണ്ഡകണ്ണോ വാ സദാ പഗ്ഘരിതപുബ്ബേന കണ്ണേന സമന്നാഗതോ, ടങ്കിതകണ്ണോ വാ ഗോഭത്തനാളികായ അഗ്ഗസദിസേഹി കണ്ണേഹി സമന്നാഗതോ, അതിപിങ്ഗലക്ഖി വാ, മധുപിങ്ഗലം പന പബ്ബാജേതും വട്ടതി. നിപ്പഖുമക്ഖി വാ അസ്സുപഗ്ഘരണക്ഖി വാ പുപ്ഫിതക്ഖി വാ അക്ഖിപാകേന സമന്നാഗതക്ഖി വാ.

അതിമഹന്തനാസികോ വാ അതിഖുദ്ദകനാസികോ വാ ചിപിടനാസികോ വാ മജ്ഝേ അപ്പതിട്ഠഹിത്വാ ഏകപസ്സേ ഠിതവങ്കനാസികോ വാ ദീഘനാസികോ വാ സുകതുണ്ഡസദിസായ ജിവ്ഹായ ലേഹിതും സക്കുണേയ്യായ നാസികായ സമന്നാഗതോ, നിച്ചം പഗ്ഘരിതസിങ്ഘാണികനാസോ വാ, മഹാമുഖോ വാ യസ്സ പടങ്ഗമണ്ഡൂകസ്സേവ മുഖനിമിത്തംയേവ മഹന്തം ഹോതി, മുഖം പന ലാബുസദിസം അതിഖുദ്ദകം, ഭിന്നമുഖോ വാ വങ്കമുഖോ വാ മഹാഓട്ഠോ വാ ഉക്ഖലിമുഖവട്ടിസദിസേഹി ഓട്ഠേഹി സമന്നാഗതോ, തനുകഓട്ഠോ വാ ഭേരിചമ്മസദിസേഹി ദന്തേ പിദഹിതും അസമത്ഥേഹി ഓട്ഠേഹി സമന്നാഗതോ, മഹാധരോട്ഠോ വാ തനുകഉത്തരോട്ഠോ വാ തനുകഅധരോട്ഠോ വാ മഹാഉത്തരോട്ഠോ വാ ഓട്ഠഛിന്നകോ വാ ഏളമുഖോ വാ ഉപ്പക്കമുഖോ വാ സങ്ഖതുണ്ഡകോ വാ ബഹി സേതേഹി അന്തോ അതിരത്തേഹി ഓട്ഠേഹി സമന്നാഗതോ, ദുഗ്ഗന്ധകുണപമുഖോ വാ, മഹാദന്തോ വാ അട്ഠകദന്തസദിസേഹി ദന്തേഹി സമന്നാഗതോ, അസുരദന്തോ വാ ഹേട്ഠാ വാ ഉപരി വാ ബഹി നിക്ഖന്തദന്തോ, യസ്സ പന സക്കാ ഹോതി ഓട്ഠേഹി പിദഹിതും, കഥേന്തസ്സേവ പഞ്ഞായതി, നോ അകഥേന്തസ്സ, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. പൂതിദന്തോ വാ നിദ്ദന്തോ വാ അതിഖുദ്ദകദന്തോ വാ യസ്സ പന ദന്തന്തരേ കലന്ദകദന്തോ വിയ സുഖുമദന്തോ ഹോതി, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി.

മഹാഹനുകോ വാ ഗോഹനുസദിസേന ഹനുനാ സമന്നാഗതോ, ദീഘഹനുകോ വാ ചിപിടഹനുകോ വാ അന്തോപവിട്ഠേന വിയ അതിരസ്സേന ഹനുകേന സമന്നാഗതോ, ഭിന്നഹനുകോ വാ വങ്കഹനുകോ വാ നിമ്മസ്സുദാഠികോ വാ ഭിക്ഖുനീസദിസമുഖോ, ദീഘഗലോ വാ ബകഗലസദിസേന ഗലേന സമന്നാഗതോ, രസ്സഗലോ വാ അന്തോപവിട്ഠേന വിയ ഗലേന സമന്നാഗതോ, ഭിന്നഗലോ വാ ഭട്ഠഅംസകൂടോ വാ അഹത്ഥോ വാ ഏകഹത്ഥോ വാ അതിരസ്സഹത്ഥോ വാ അതിദീഘഹത്ഥോ വാ ഭിന്നഉരോ വാ ഭിന്നപിട്ഠി വാ കച്ഛുഗത്തോ വാ കണ്ഡുഗത്തോ വാ ദദ്ദുഗത്തോ വാ ഗോധാഗത്തോ വാ യസ്സ ഗോധായ വിയ ഗത്തതോ ചുണ്ണാനി പതന്തി. സബ്ബഞ്ചേതം വിരൂപകരണം സന്ധായ വിത്ഥാരിതവസേന വുത്തം, വിനിച്ഛയോ പനേത്ഥ പഞ്ചാബാധേസു വുത്തനയേന വേദിതബ്ബോ.

ഭട്ഠകടികോ വാ മഹാആനിസദോ വാ ഉദ്ധനകൂടസദിസേഹി ആനിസദമംസേഹി അച്ചുഗ്ഗതേഹി സമന്നാഗതോ, മഹാഊരുകോ വാ വാതണ്ഡികോ വാ മഹാജാണുകോ വാ സങ്ഘട്ടനജാണുകോ വാ ദീഘജങ്ഘോ വാ യട്ഠിസദിസജങ്ഘോ, വികടോ വാ സങ്ഘട്ടോ വാ ഉബ്ബദ്ധപിണ്ഡികോ വാ, സോ ദുവിധോ ഹേട്ഠാ ഓരുള്ഹാഹി വാ ഉപരി ആരുള്ഹാഹി വാ മഹതീഹി ജങ്ഘപിണ്ഡികാഹി സമന്നാഗതോ, മഹാജങ്ഘോ വാ

ഥൂലജങ്ഘപിണ്ഡികോ വാ മഹാപാദോ വാ മഹാപണ്ഹി വാ പിട്ഠികപാദോ വാ പാദവേമജ്ഝതോ ഉട്ഠിതജങ്ഘോ, വങ്കപാദോ വാ, സോ ദുവിധോ അന്തോ വാ ബഹി വാ പരിവത്തപാദോ, ഗണ്ഠികങ്ഗുലി വാ സിങ്ഗിവേരഫണസദിസാഹി അങ്ഗുലീഹി സമന്നാഗതോ, അന്ധനഖോ വാ കാളവണ്ണേഹി പൂതിനഖേഹി സമന്നാഗതോ, സബ്ബോപി ഏസ പരിസദൂസകോ. ഏവരൂപോ പരിസദൂസകോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൩൮. **കാണോ**തി പസന്നന്ധോ വാ ഹോതു പുപ്ഫാദീഹി വാ ഉപഹതപസാദോ, ദ്വീഹി വാ ഏകേന വാ അക്ഖിനാ ന പസ്സതി, സോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. **മഹാപച്ചരിയം** പന ഏകക്ഖികാണോ ''കാണോ''തി വുത്തോ, ദ്വിഅക്ഖികാണോ അന്ധേന സങ്ഗഹിതോ. **മഹാഅട്ഠകഥായം** ജച്ചന്ധോ ''അന്ധോ''തി വുത്തോ. തസ്മാ ഉഭയമ്പി പരിയായേന യുജ്ജതി. **കുണീ**തി ഹത്ഥകുണീ വാ പാദകുണീ വാ അങ്ഗുലികുണീ വാ, യസ്സ ഏതേസു ഹത്ഥാദീസു യം കിഞ്ചി വങ്കം പഞ്ഞായതി. **ഖഞ്ജോ**തി നതജാണുകോ വാ ഭിന്നജങ്ഘോ വാ മജ്ഝേ സംകുടിതപാദത്താ കുണ്ഠപാദകോ വാ പിട്ഠിപാദമജ്ഝേന ചങ്കമന്തോ, അഗ്ഗേ സംകുടിതപാദത്താ കുണ്ഠപാദകോ വാ പിട്ഠിപാദഗ്ഗേന ചങ്കമന്തോ, അഗ്ഗപാദേനേവ ചങ്കമനഖഞ്ജോ വാ പണ്ഹികായ ചങ്കമനഖഞ്ജോ വാ പാദസ്സ ബാഹിരന്തേന ചങ്കമനഖഞ്ജോ വാ പാദസ്സ അബ്ഭന്തരേന ചങ്കമനഖഞ്ജോ വാ ഗോപ്ഫകാനം ഉപരി ഭഗ്ഗത്താ സകലേന പിട്ഠിപാദേന ചങ്കമനഖഞ്ജോ വാ. സബ്ബോപേസ ഖഞ്ജോയേവ, ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

പക്ഖഹതോതി യസ്സ ഏകോ ഹത്ഥോ വാ പാദോ വാ അഡ്ഢസരീരം വാ സുഖം ന വഹതി. **ഛിന്നിരിയാപഥോ**തി പീഠസപ്പീ വുച്ചതി. **ജരാദുബ്ബലോ**തി ജിണ്ണഭാവേന ദുബ്ബലോ അത്തനോ ചീവരരജനാദികമ്മമ്പി കാതും അസമത്ഥോ. യോ പന മഹല്ലകോപി ബലവാ ഹോതി, അത്താനം പടിജഗ്ഗിതും സക്കോതി, സോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. **അന്ധോ**തി ജച്ചന്ധോ വുച്ചതി. **മൂഗോ**തി യസ്സ വചീഭേദോ ന പവത്തതി, യസ്സപി പവത്തതി, സരണഗമനം പന പരിപുണ്ണം ഭാസിതും ന സക്കോതി, താദിസം മമ്മനമ്പി പബ്ബാജേതും ന വട്ടതി. യോ പന സരണഗമനമത്തം പരിപുണ്ണം ഭാസിതും സക്കോതി, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. **ബധിരോ**തി യോ സബ്ബേന സബ്ബം ന സുണാതി. യോ പന മഹാസദ്ദം സുണാതി, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. **അന്ധമൂഗാ**ദയോ ഉഭയദോസവസേന വുത്താ. യേസഞ്ച പബ്ബജ്ജാ പടിക്ഖിത്താ, ഉപസമ്പദാപി തേസം പടിക്ഖിത്താവ. സചേ പന നേ സങ്ഘോ ഉപസമ്പാദേതി, സബ്ബേപി സൂപസമ്പന്നാ, കാരകസങ്ഘോ പന ആചരിയുപജ്ഝായാ ച ആപത്തിതോ ന മുച്ചന്തി.

൧൩൯. പണ്ഡകോ ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ ഥേയ്യസംവാസകോ തിത്ഥിയപക്കന്തകോ തിരച്ഛാനഗതോ മാതുഘാതകോ പിതുഘാതകോ അരഹന്തഘാതകോ ലോഹിതുപ്പാദകോ സങ്ഘഭേദകോ ഭിക്ഖുനീദൂസകോതി ഇമേ പന ഏകാദസ പുഗ്ഗലാ ''പണ്ഡകോ, ഭിക്ഖവേ, അനുപസമ്പന്നോ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ, ഉപസമ്പന്നോ നാസേതബ്ബോ''തി (മഹാവ॰ ൧൦൯) ആദിവചനതോ അഭബ്ബാ, നേവ നേസം പബ്ബജ്ജാ, ന ഉപസമ്പദാ ച രുഹതി, തസ്മാ ന പബ്ബാജേതബ്ബാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബാ, ജാനിത്വാ പബ്ബാജേന്തോ ഉപസമ്പാദേന്തോ ച ദുക്കടം ആപജ്ജതി. അജാനിത്വാപി പബ്ബാജിതാ ഉപസമ്പാദിതാ ച ജാനിത്വാ ലിങ്ഗനാസനായ നാസേതബ്ബാ.

തത്ഥ **പണ്ഡകോ**തി ആസിത്തപണ്ഡകോ ഉസൂയപണ്ഡകോ ഓപക്കമികപണ്ഡകോ പക്ഖപണ്ഡകോ നപുംസകപണ്ഡകോതി പഞ്ച പണ്ഡകാ. തേസു യസ്സ പരേസം അങ്ഗജാതം മുഖേന ഗഹേത്വാ അസുചിനാ ആസിത്തസ്സ പരിളാഹോ വൂപസമ്മതി, അയം **ആസിത്തപണ്ഡകോ**. യസ്സ പരേസം അജ്ഝാചാരം പസ്സതോ ഉസൂയായ ഉപ്പന്നായ പരിളാഹോ വൂപസമ്മതി, അയം **ഉസൂയപണ്ഡകോ**. യസ്സ ഉപക്കമേന ബീജാനി അപനീതാനി, അയം **ഓപക്കമികപണ്ഡകോ**. ഏകച്ചോ പന അകുസലവിപാകാനുഭാവേന കാളപക്ഖേ പണ്ഡകോ ഹോതി, ജുണ്ഹപക്ഖേ പനസ്സ പരിളാഹോ വൂപസമ്മതി, അയം **പക്ഖപണ്ഡകോ**. യോ പന പടിസന്ധിയംയേവ അഭാവകോ ഉപ്പന്നോ, അയം **നപുംസകപണ്ഡകോ**. തേസു ആസിത്തപണ്ഡകസ്സ ച ഉസൂയപണ്ഡകസ്സ ച പബ്ബജ്ജാ ന വാരിതാ, ഇതരേസം തിണ്ണം വാരിതാ. ‘‘തേസുപി പക്ഖപണ്ഡകസ്സ യസ്മിം പക്ഖേ പണ്ഡകോ ഹോതി, തസ്മിംയേവസ്സ പക്ഖേ പബ്ബജ്ജാ വാരിതാ’’തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം.

൧൩൬. ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോതി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൧൬) ഇത്ഥിനിമിത്തുപ്പാദനകമ്മതോ ച പുരിസനിമിത്തുപ്പാദനകമ്മതോ ച ഉഭതോബ്യഞ്ജനമസ്സ അത്ഥീതി ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ. സോ ദുവിധോ ഹോതി ഇത്ഥിഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ പുരിസഉഭതോബ്യഞ്ജനകോതി. തത്ഥ ഇത്ഥിഉഭതോബ്യഞ്ജനകസ്സ ഇത്ഥിനിമിത്തം പാകടം ഹോതി, പുരിസനിമിത്തം പടിച്ഛന്നം. പുരിസഉഭതോബ്യഞ്ജനകസ്സ പുരിസനിമിത്തം പാകടം, ഇത്ഥിനിമിത്തം പടിച്ഛന്നം. ഇത്ഥിഉഭതോബ്യഞ്ജനകസ്സ ഇത്ഥീസു പുരിസത്തം കരോന്തസ്സ ഇത്ഥിനിമിത്തം പടിച്ഛന്നം ഹോതി, പുരിസനിമിത്തം പാകടം. പുരിസഉഭതോബ്യഞ്ജനകസ്സ പുരിസാനം ഇത്ഥിഭാവം ഉപഗച്ഛന്തസ്സ പുരിസനിമിത്തം പടിച്ഛന്നം ഹോതി, ഇത്ഥിനിമിത്തം പാകടം ഹോതി. ഇത്ഥിഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ സയഞ്ച ഗബ്ഭം ഗണ്ഹാതി, പരഞ്ച ഗണ്ഹാപേതി, പുരിസഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ പന സയം ന ഗണ്ഹാതി, പരം പന ഗണ്ഹാപേതീതി ഇദമേതേസം നാനാകരണം. ഇമസ്സ പന ദുവിധസ്സപി ഉഭതോബ്യഞ്ജനകസ്സ നേവ പബ്ബജ്ജാ അത്ഥി, ന ഉപസമ്പദാ.

൧൩൭. ഥേയ്യസംവാസകോതി തയോ ഥേയ്യസംവാസകാ ലിങ്ഗത്ഥേനകോ സംവാസത്ഥേനകോ ഉഭയത്ഥേനകോതി . തത്ഥ യോ സയം പബ്ബജിത്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ ന ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, ന യഥാവുഡ്ഢം വന്ദനം സാദിയതി, ന ആസനേന പടിബാഹതി, ന ഉപോസഥപവാരണാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം ലിങ്ഗമത്തസ്സേവ ഥേനിതത്താ **ലിങ്ഗത്ഥേനകോ** നാമ. യോ പന ഭിക്ഖൂഹി പബ്ബാജിതോ സാമണേരോ സമാനോ വിദേസം ഗന്ത്വാ ‘‘അഹം ദസവസ്സോ വാ വീസതിവസ്സോ വാ’’തി മുസാ വത്വാ ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, യഥാവുഡ്ഢം വന്ദനം സാദിയതി, ആസനേന പടിബാഹതി, ഉപോസഥപവആരണാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം സംവാസമത്തസ്സേവ ഥേനിതത്താ **സംവാസത്ഥേനകോ** നാമ. ഭിക്ഖുവസ്സഗണനാദികോ ഹി സബ്ബോപി കിരിയഭേദോ ഇമസ്മിം അത്ഥേ ‘‘സംവാസോ’’തി വേദിതബ്ബോ. സിക്ഖം പച്ചക്ഖായ ‘‘ന മം കോചി ജാനാതീ’’തി പുന ഏവം പടിപജ്ജന്തേപി ഏസേവ നയോ. യോ പന സയം പബ്ബജിത്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, യഥാവുഡ്ഢം വന്ദനം സാദിയതി, ആസനേന പടിബാഹതി, ഉപോസഥപവാരണാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം ലിങ്ഗസ്സ ചേവ സംവാസസ്സ ച ഥേനിതത്താ **ഉഭയത്ഥേനകോ** നാമ. അയം തിവിധോപി ഥേയ്യസംവാസകോ

അനുപസമ്പന്നോ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ, ഉപസമ്പന്നോ നാസേതബ്ബോ, പുന പബ്ബജ്ജം യാചന്തോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൱൮. ഏത്ഥ ച അസമ്മോഹത്ഥം ഇദം പകിണ്ണകം വേദിതബ്ബം -

> ''രാജദുബ്ഭിക്ഖകന്താര, രോഗവേരിഭയേന വാ;
> ചീവരാഹരണത്ഥം വാ, ലിങ്ഗം ആദിയതീധ യോ.
>
> ''സംവാസം നാധിവാസേതി, യാവ സോ സുദ്ധമാനസോ;
> ഥേയ്യസംവാസകോ നാമ, താവ ഏസ ന വുച്ചതീ''തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൧൦);

തത്രായം വിത്ഥാരനയോ - ഇധേകച്ചസ്സ രാജാ കുദ്ധോ ഹോതി, സോ ''ഏവം മേ സോത്ഥി ഭവിസ്സതീ''തി സയമേവ ലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ പലായതി. തം ദിസ്വാ രഞ്ഞോ ആരോചേന്തി, രാജാ ''സചേ പബ്ബജിതോ, ന തം ലബ്ഭാ കിഞ്ചി കാതു''ന്തി തസ്മിം കോധം പടിവിനേതി. സോ ''വൂപസന്തം മേ രാജഭയ''ന്തി സങ്ഘമജ്ഝം അനോസരിത്വാവ ഗിഹിലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗതോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. അഥാപി ''സാസനം നിസ്സായ മയാ ജീവിതം ലദ്ധം, ഹന്ദ ദാനി അഹം പബ്ബജാമീ''തി ഉപ്പന്നസംവേഗോ തേനേവ ലിങ്ഗേന ആഗന്ത്വാ ആഗന്തുകവത്തം ന സാദിയതി, ഭിക്ഖൂഹി പുട്ഠോ വാ അപുട്ഠോ വാ യഥാഭൂതമത്താനം ആവികത്വാ പബ്ബജ്ജം യാചതി, ലിങ്ഗം അപനേത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ പന സോ വത്തം സാദിയതി, പബ്ബജിതാലയം ദസ്സേതി, സബ്ബം പുബ്ബേ വുത്തം വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം പടിപജ്ജതി, അയം ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

ഇധ പനേകച്ചോ ദുബ്ഭിക്ഖേ ജീവിതും അസക്കോന്തോ സയമേവ ലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ സബ്ബപാസണ്ഡിയഭത്താനി ഭുഞ്ജന്തോ ദുബ്ഭിക്ഖേ വീതിവത്തേ സങ്ഘമജ്ഝം അനോസരിത്വാവ ഗിഹിലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗതോതി സബ്ബം പുരിമസദിസമേവ.

അപരോ മഹാകന്താരം നിത്ഥരിതുകാമോ ഹോതി, സത്ഥവാഹോ ച പബ്ബജിതേ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതി. സോ ''ഏവം മം സത്ഥവാഹോ ഗഹേത്വാ ഗമിസ്സതീ''തി സയമേവ ലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ സത്ഥവാഹേന സദ്ധിം കന്താരം നിത്ഥരിത്വാ ഖേമന്തം പത്വാ സങ്ഘമജ്ഝം അനോസരിത്വാവ ഗിഹിലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗതോതി സബ്ബം പുരിമസദിസമേവ.

അപരോ രോഗഭയേ ഉപ്പന്നേ ജീവിതും അസക്കോന്തോ സയമേവ ലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ സബ്ബപാസണ്ഡിയഭത്താനി ഭുഞ്ജന്തോ രോഗഭയേ വൂപസന്തേ സങ്ഘമജ്ഝം അനോസരിത്വാവ ഗിഹിലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗതോതി സബ്ബം പുരിമസദിസമേവ.

അപരസ്സ ഏകോ വേരികോ കുദ്ധോ ഹോതി, ഘാതേതുകാമോ നം വിചരതി. സോ ''ഏവം മേ സോത്ഥി ഭവിസ്സതീ''തി സയമേവ ലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ പലായതി. വേരികോ ''കുഹിം സോ''തി പരിയേസന്തോ ''പബ്ബജിത്വാ പലാതോ''തി സുത്വാ ''സചേ പബ്ബജിതോ, ന തം ലബ്ഭാ കിഞ്ചി കാതു''ന്തി തസ്മിം കോധം പടിവിനേതി. സോ ''വൂപസന്തം മേ വേരിഭയ''ന്തി

സങ്ഘമജ്ഝം അനോസരിത്വാവ ഗിഹിലിങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗതോതി സബ്ബം പുരിമസദിസമേവ.

അപരോ ഞാതികുലം ഗന്ത്വാ സിക്ഖം പച്ചക്ഖായ ഗിഹീ ഹുത്വാ “ഇമാനി ചീവരാനി ഇധ നസ്സിസ്സന്തി, സചേപി ഇമാനി ഗഹേത്വാ വിഹാരം ഗമിസ്സാമി, അന്തരാമഗ്ഗേ മം ‘ചോരോ’തി ഗഹേസ്സന്തി, യംനൂനാഹം കായപരിഹാരിയാനി കത്വാ ഗച്ഛേയ്യ”ന്തി ചീവരാഹരണത്ഥം നിവാസേത്വാ ച പാരുപിത്വാ ച വിഹാരം ഗച്ഛതി. തം ദൂരതോവ ആഗച്ഛന്തം ദിസ്വാ സാമണേരാ ച ദഹരാ ച അബ്ഭുഗ്ഗച്ഛന്തി, വത്തം ദസ്സേന്തി. സോ ന സാദിയതി, യഥാഭൂതമത്താനം ആവികരോതി. സചേ ഭിക്ഖൂ “ന ദാനി മയം തം മുഞ്ചിസ്സാമാ”തി ബലക്കാരേന പബ്ബാജേതുകാമാ ഹോന്തി, കാസായാനി അപനേത്വാ പുന പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ പന “നയിമേ മം ഹീനായാവത്തഭാവം ജാനന്തീ”തി തംയേവ ഭിക്ഖുഭാവം പടിജാനിത്വാ സബ്ബം പുബ്ബേ വുത്തം വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം പടിപജ്ജതി, അയം ന പബ്ബാജേതബ്ബോ.

അപരോ മഹാസാമണേരോ ഞാതികുലം ഗന്ത്വാ ഉപ്പബ്ബജിത്വാ കമ്മന്താനുട്ഠാനേന ഉബ്ബാള്ഹോ പുന “ദാനി അഹം സാമണേരോ ഭവിസ്സാമി, ഥേരോപി മേ ഉപ്പബ്ബജിതഭാവം ന ജാനാതീ”തി തദേവ പത്തചീവരം ആദായ വിഹാരം ഗച്ഛതി, തമത്ഥം ഭിക്ഖൂനം ന ആരോചേതി, സാമണേരഭാവം പടിജാനാതി, അയം ഥേയ്യസംവാസകോയേവ, പബ്ബജ്ജം ന ലഭതി. സചേപിസ്സ ലിങ്ഗഗ്ഗഹണകാലേ ഏവം ഹോതി “നാഹം കസ്സചി ആരോചേസ്സാമീ”തി, വിഹാരഞ്ച ഗതോ ആരോചേതി, ഗഹണേനേവ ഥേയ്യസംവാസകോ. അഥാപിസ്സ ഗഹണകാലേ “ആചിക്ഖിസ്സാമീ”തി ചിത്തം ഉപ്പന്നം ഹോതി, വിഹാരഞ്ച ഗന്ത്വാ “കുഹിം ത്വം, ആവുസോ, ഗതോ”തി വുത്തോ “ന ദാനി മം ഇമേ ജാനന്തീ”തി വഞ്ചേത്വാ നാചിക്ഖതി, “നാചിക്ഖിസ്സാമീ”തി സഹ ധുരനിക്ഖേപേന അയമ്പി ഥേയ്യസംവാസകോവ. സചേ പനസ്സ ഗഹണകാലേപി “ആചിക്ഖിസ്സാമീ”തി ഹോതി, വിഹാരം ഗന്ത്വാപി ആചിക്ഖതി, അയം പുന പബ്ബജ്ജം ലഭതി.

അപരോ ദഹരസാമണേരോ മഹന്തോ വാ പന അബ്യത്തോ. സോ പുരിമനയേനേവ ഉപ്പബ്ബജിത്വാ ഘരേ വച്ഛകഗോരക്ഖണാദീനി കമ്മാനി കാതും ന ഇച്ഛതി. തമേനം ഞാതകാ താനിയേവ കാസായാനി അച്ഛാദേത്വാ ഥാലകം വാ പത്തം വാ ഹത്ഥേ ദത്വാ “ഗച്ഛ, സമണോവ ഹോഹീ”തി ഘരാ നീഹരന്തി. സോ വിഹാരം ഗച്ഛതി, നേവ നം ഭിക്ഖൂ ജാനന്തി “അയം ഉപ്പബ്ബജിത്വാ പുന സയമേവ പബ്ബജിതോ”തി, നാപി സയം ജാനാതി “യോ ഏവം പബ്ബജതി, സോ ഥേയ്യസംവാസകോ നാമ ഹോതീ”തി. സചേ പന തം പരിപുണ്ണവസ്സം ഉപസമ്പാദേന്തി, സൂപസമ്പന്നോ. സചേ പന അനുപസമ്പന്നകാലേയേവ വിനയവിനിച്ഛയേ വത്തമാനേ സുണാതി “യോ ഏവം പബ്ബജതി, സോ ഥേയ്യസംവാസകോ നാമ ഹോതീ”തി, തേന “മയാ ഏവം കത”ന്തി ഭിക്ഖൂനം ആചിക്ഖിതബ്ബം. ഏവം പുന പബ്ബജ്ജം ലഭതി. സചേ പന “ദാനി ന മം കോചി ജാനാതീ”തി നാരോചേതി, ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേയേവ ഥേയ്യസംവാസകോ.

ഭിക്ഖു സിക്ഖം പച്ചക്ഖായ ലിങ്ഗം അനപനേത്വാ ദുസ്സീലകമ്മം കത്വാ വാ അകത്വാ വാ പുന സബ്ബം പുബ്ബേ വുത്തം വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം

പടിപജ്ജതി, ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി. സിക്ഖം അപ്പച്ചക്ഖായ സലിങ്ഗേ ഠിതോ മേഥുനം പടിസേവിത്വാ വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം ആപജ്ജന്തോ ഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി, പബ്ബജ്ജാമത്തം ലഭതി. **അന്ധകട്ഠകഥായം** പന ''ഏസോ ഥേയ്യസംവാസകോ''തി വുത്തം, തം ന ഗഹേതബ്ബം.

ഏകോ ഭിക്ഖു കാസായേ സഉസ്സാഹോവ ഓദാതം നിവാസേത്വാ മേഥുനം പടിസേവിത്വാ പുന കാസായാനി നിവാസേത്വാ വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം ആപജ്ജതി, അയമ്പി ഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി, പബ്ബജ്ജാമത്തം ലഭതി. സചേ പന കാസായേ ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ ഓദാതം നിവാസേത്വാ മേഥുനം പടിസേവിത്വാ പുന കാസായാനി നിവാസേത്വാ വസ്സഗണനാദിഭേദം വിധിം ആപജ്ജതി, ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി. സാമണേരോ സലിങ്ഗേ ഠിതോ മേഥുനാദിഅസ്സമണകരണധമ്മം ആപജ്ജിത്വാപിഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി. സചേപി കാസായേ സഉസ്സാഹോവ കാസായാനി അപനേത്വാ മേഥുനം പടിസേവിത്വാ പുന കാസായാനി നിവാസേതി, നേവ ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി. സചേ പന കാസായേ ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ നഗ്ഗോ വാ ഓദാതവത്ഥോ വാ മേഥുനസേവനാദീഹി അസ്സമണോ ഹുത്വാ കാസായം നിവാസേതി, ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി.

സചേ ഗിഹിഭാവം പത്ഥയമാനോ കാസായം ഓവട്ടികം കത്വാ അഞ്ഞേന വാ ആകാരേന ഗിഹിനിവാസനേന നിവാസേതി ''സോഭതി നു ഖോ മേ ഗിഹിലിങ്ഗം, ന സോഭതീ''തി വീമംസനത്ഥം, രക്ഖതി താവ. ''സോഭതീ''തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ പന പുന ലിങ്ഗം സാദിയന്തോ ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി. ഓദാതം നിവാസേത്വാ വീമംസനസമ്പടിച്ഛനേസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന നിവത്ഥകാസാവസ്സ ഉപരി ഓദാതം നിവാസേത്വാ വീമംസതി വാ സമ്പടിച്ഛതി വാ, രക്ഖതിയേവ. ഭിക്ഖുനിയാപി ഏസേവ നയോ. സാപി ഗിഹിഭാവം പത്ഥയമാനാ സചേ കാസായം ഗിഹിനിവാസനം നിവാസേതി ''സോഭതി നു ഖോ മേ ഗിഹിലിങ്ഗം, ന സോഭതീ''തി വീമംസനത്ഥം, രക്ഖതിയേവ. സചേ ''സോഭതീ''തി സമ്പടിച്ഛതി, ന രക്ഖതി. ഓദാതം നിവാസേത്വാ വീമംസനസമ്പടിച്ഛനേസുപി ഏസേവ നയോ. നിവത്ഥകാസായസ്സ പന ഉപരി ഓദാതം നിവാസേത്വാ വീമംസതു വാ സമ്പടിച്ഛതു വാ, രക്ഖതിയേവ.

സചേ കോചി വുഡ്ഢപബ്ബജിതോ വസ്സാനി അഗണേത്വാ പാളിയമ്പി അട്ഠത്വാ ഏകപസ്സേന ഗന്ത്വാ മഹാപേളാദീസു കടച്ഛുനാ ഉക്ഖിത്തേ ഭത്തപിണ്ഡേ പത്തം ഉപനാമേത്വാ സേനോ വിയ മംസപേസിം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതി, ഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി, ഭിക്ഖുവസ്സാനി പന ഗണേത്വാ ഗണ്ഹന്തോ ഥേയ്യസംവാസകോ ഹോതി. സയം സാമണേരോവ സാമണേരപടിപാടിയാ കൂടവസ്സാനി ഗണേത്വാ ഗണ്ഹന്തോ ഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി. ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുപടിപാടിയാ കൂടവസ്സാനി ഗണേത്വാ ഗണ്ഹന്തോ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ.

൧൧൦. തിത്ഥിയപക്കന്തകോതി തിത്ഥിയേസു പക്കന്തോ പവിട്ഠോതി തിത്ഥിയപക്കന്തകോ, സോപി ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - ഉപസമ്പന്നോ ഭിക്ഖു ''തിത്ഥിയോ ഭവിസ്സാമീ''തി സലിങ്ഗേനേവ തേസം ഉപസ്സയം ഗച്ഛതി, പദവാരേ പദവാരേ ദുക്കടം, തേസം ലിങ്ഗേ ആദിന്നമത്തേ തിത്ഥിയപക്കന്തകോ ഹോതി. യോപി സയമേവ ''തിത്ഥിയോ ഭവിസ്സ''ന്തി കുസചീരാദീനി നിവാസേതി, തിത്ഥിയപക്കന്തകോ ഹോതിയേവ. യോ പന

നഗ്ഗോ നഹായന്തോ അത്താനം ഓലോകേത്വാ "സോഭതി മേ ആജീവകഭാവോ, ആജീവകോ ഭവിസ്സ"ന്തി കാസായാനി അനാദായ നഗ്ഗോ ആജീവകാനം ഉപസ്സയം ഗച്ഛതി, പദവാരേ പദവാരേ ദുക്കടം. സചേ പനസ്സ അന്തരാമഗ്ഗേ ഹിരോത്തപ്പം ഉപ്പജ്ജതി, ദുക്കടാനി ദേസേത്വാ മുച്ചതി. തേസം ഉപസ്സയം ഗന്ത്വാപി തേഹി വാ ഓവദിതോ അത്തനാ വാ "ഇമേസം പബ്ബജ്ജാ അതിദുക്ഖാ"തി ദിസ്വാ നിവത്തന്തോപി മുച്ചതിയേവ. സചേ പന "കിം തുമ്ഹാകം പബ്ബജ്ജായ ഉക്കട്ഠ"ന്തി പുച്ഛിത്വാ "കേസമസ്സുലുഞ്ചനാദീനീ"തി വുത്തോ ഏകകേസമ്പി ലുഞ്ചാപേതി, ഉക്കുടികപ്പധാനാദീനി വാ വത്താനി ആദിയതി, മോരപിഞ്ഛാദീനി വാ നിവാസേതി, തേസം ലിങ്ഗം ഗണ്ഹാതി, "അയം പബ്ബജ്ജാ സേട്ഠാ"തി സേട്ഠഭാവം വാ ഉപഗച്ഛതി, ന മുച്ചതി, തിത്ഥിയപക്കന്തകോ ഹോതി. സചേ പന "സോഭതി നു ഖോ മേ തിത്ഥിയപബ്ബജ്ജാ, നനു ഖോ സോഭതീ"തി വീമംസനത്ഥം കുസചീരാദീനി വാ നിവാസേതി, ജടം വാ ബന്ധതി, ഖാരികാജം വാ ആദിയതി, യാവ ന സമ്പടിച്ഛതി ലദ്ധിം, താവ രക്ഖതി, സമ്പടിച്ഛിതമത്തേ തിത്ഥിയപക്കന്തകോ ഹോതി. അച്ഛിന്നചീവരോ പന കുസചീരാദീനി നിവാസേന്തോ രാജഭയാദീഹി വാ തിത്ഥിയലിങ്ഗം ഗണ്ഹന്തോ ലദ്ധിയാ അഭാവേന നേവ തിത്ഥിയപക്കന്തകോ ഹോതി. "അയഞ്ച തിത്ഥിയപക്കന്തകോ നാമ ഉപസമ്പന്നഭിക്ഖുനാ കഥിതോ, തസ്മാ സാമണേരോ സലിങ്ഗേന തിത്ഥിയായതനം ഗതോപി പുന പബ്ബജ്ജഞ്ച ഉപസമ്പദഞ്ച ലഭതീ"തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. പുരിമോ പന ഥേയ്യസംവാസകോ അനുപസമ്പന്നേന കഥിതോ, തസ്മാ ഉപസമ്പന്നോ കൂടവസ്സം ഗണേന്തോപി അസ്സമണോ ന ഹോതി. ലിങ്ഗേ സഉസ്സാഹോ പാരാജികം ആപജ്ജിത്വാ ഭിക്ഖുവസ്സാദീനി ഗണ്ഹന്തോപി ഥേയ്യസംവാസകോ ന ഹോതി.

൧൧൦. **തിരച്ഛാനഗതോ**തി നാഗോ വാ ഹോതു സുപണ്ണമാണവകാദീനം വാ അഞ്ഞതരോ അന്തമസോ സക്കം ദേവരാജാനം ഉപാദായ യോ കോചി അമനുസ്സജാതിയോ, സബ്ബോവ ഇമസ്മിം അത്ഥേ "തിരച്ഛാനഗതോ"തി വേദിതബ്ബോ. സോ ച നേവ ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ, ഉപസമ്പന്നോപി നാസേതബ്ബോ.

൧൧൨. **മാതുഘാതകാ**ദീസു പന യേന മനുസ്സിത്ഥിഭൂതാ ജനികാ മാതാ സയമ്പി മനുസ്സജാതികേനേവ സതാ സഞ്ചിച്ച ജീവിതാ വോരോപിതാ, അയം ആനന്തരിയേന മാതുഘാതകകമ്മേന **മാതുഘാതകോ**. ഏതസ്സ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച പടിക്ഖിത്താ. യേന പന മനുസ്സിത്ഥിഭൂതാപി അജനികാ പോസാവനികാ മാതാ വാ ചൂളമാതാ വാ ജനികാപി വാ ന മനുസ്സിത്ഥിഭൂതാ മാതാ ഘാതിതാ, തസ്സ പബ്ബജ്ജാ ന വാരിതാ, ന ച ആനന്തരികോ ഹോതി. യേന സയം തിരച്ഛാനഭൂതേന മനുസ്സിത്ഥിഭൂതാ മാതാ ഘാതിതാ, സോപി ആനന്തരികോ ന ഹോതി, തിരച്ഛാനഗതത്താ പനസ്സ പബ്ബജ്ജാ പടിക്ഖിത്താ. **പിതുഘാതകേ**പി ഏസേവ നയോ. സചേപി ഹി വേസിയാ പുത്തോ ഹോതി, "അയം മേ പിതാ"തി ന ജാനാതി, യസ്സ സമ്ഭവേന നിബ്ബത്തോ, സോ ചേ അനേന ഘാതിതോ, പിതുഘാതകോത്വേവ സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി, ആനന്തരിയഞ്ച ഫുസതി.

അരഹന്തഘാതകോപി മനുസ്സഅരഹന്തവസേനേവ വേദിതബ്ബോ. മനുസ്സജാതിയഞ്ഹി അന്തമസോ അപബ്ബജിതമ്പി ഖീണാസവം ദാരകം വാ ദാരികം വാ സഞ്ചിച്ച ജീവിതാ വോരോപേന്തോ അരഹന്തഘാതകോവ

ഹോതി, ആനന്തരിയഞ്ച ഫുസതി, പബ്ബജ്ജാ ചസ്സ വാരിതാ. അമനുസ്സജാതികം പന അരഹന്തം മനുസ്സജാതികം വാ അവസേസം അരിയപുഗ്ഗലം ഘാതേത്വാ ആനന്തരികോ ന ഹോതി, പബ്ബജ്ജാപിസ്സ ന വാരിതാ, കമ്മം പന ബലവം ഹോതി. തിരച്ഛാനോ മനുസ്സഅരഹന്തമ്പി ഘാതേത്വാ ആനന്തരികോ ന ഹോതി, കമ്മം പന ഭാരിയന്തി അയമേത്ഥ വിനിച്ഛയോ.

യോ പന ദേവദത്തോ വിയ ദുട്ഠചിത്തേന വധകചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ജീവമാനകസരീരേ ഖുദ്ദകമക്ഖികായ പിവനമത്തമ്പി ലോഹിതം ഉപ്പാദേതി, അയം **ലോഹിതുപ്പാദകോ** നാമ. ഏതസ്സ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച വാരിതാ. യോ പന രോഗവൂപസമത്ഥം ജീവകോ വിയ സത്ഥേന ഫാലേത്വാ പൂതിമംസലോഹിതം ഹരിത്വാ ഫാസുകം കരോതി, ബഹും സോ പുഞ്ഞം പസവതീതി.

യോ ദേവദത്തോ വിയ സാസനം ഉദ്ധമ്മം ഉബ്ബിനയം കത്വാ ചതുന്നം കമ്മാനം അഞ്ഞതരവസേന സങ്ഘം ഭിന്ദതി, അയം **സങ്ഘഭേദകോ** നാമ. ഏതസ്സ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച വാരിതാ.

യോ പന പകതത്തം ഭിക്ഖുനിം തിണ്ണം മഗ്ഗാനം അഞ്ഞതരസ്മിം ദൂസേതി, അയം **ഭിക്ഖുനീദൂസകോ** നാമ. ഏതസ്സ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച വാരിതാ. യോ പന കായസംസഗ്ഗേന സീലവിനാസം പാപേതി, തസ്സ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച ന വാരിതാ. ബലക്കാരേന ഓദാതവത്ഥവസനം കത്വാ അനിച്ഛമാനംയേവ ദൂസേന്തോപി ഭിക്ഖുനീദൂസകോയേവ, ബലക്കാരേന പന ഓദാതവത്ഥവസനം കത്വാ ഇച്ഛമാനം ദൂസേന്തോ ഭിക്ഖുനീദൂസകോ ന ഹോതി. കസ്മാ? യസ്മാ ഗിഹിഭാവേ സമ്പടിച്ഛിതമത്തേയേവ സാ അഭിക്ഖുനീ ഹോതി. സകിംസീലവിപന്നം പച്ഛാ ദൂസേന്തോ സിക്ഖമാനസാമണേരീസു ച വിപ്പടിപജ്ജന്തോ നേവ ഭിക്ഖുനീദൂസകോ ഹോതി, പബ്ബജ്ജമ്പി ഉപസമ്പദമ്പി ലഭതി. ഇതി ഇമേ ഏകാദസ അഭബ്ബപുഗ്ഗലാ വേദിതബ്ബാ.

൧൪൨. ഊനവീസതിവസ്സസ്സ പന ഉപസമ്പദായേവ പടിക്ഖിത്താ, ന പബ്ബജ്ജാ, തസ്മാ പടിസന്ധിഗ്ഗഹണതോ പട്ഠായ പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സോ ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ. ഗബ്ഭവീസോപി ഹി പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സോത്വേവ സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. യഥാഹ ഭഗവാ -

> ‘‘യം, ഭിക്ഖവേ, മാതുകുച്ഛിസ്മിം പഠമം ചിത്തം ഉപ്പന്നം, പഠമം വിഞ്ഞാണം പാതുഭൂതം, തദുപാദായ സാവസ്സ ജാതി. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗബ്ഭവീസം ഉപസമ്പാദേതു’’ന്തി (മഹാവ॰ ൧൨൪).

തഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൪൦൬) യോ ദ്വാദസ മാസേ മാതുകുച്ഛിസ്മിം വസിത്വാ മഹാപവാരണായ ജാതോ, സോ തതോ പട്ഠായ യാവ ഏകൂനവീസതിമേ വസ്സേ മഹാപവാരണാ, തം അതിക്കമിത്വാ പാടിപദേ ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ. ഏതേനുപായേന ഹായനവഡ്ഢനം വേദിതബ്ബം. പോരാണകത്ഥേരാ പന ഏകൂനവീസതിവസ്സം സാമണേരം നിക്ഖമനീയപുണ്ണമാസിം അതിക്കമ്മ പാടിപദദിവസേ ഉപസമ്പാദേന്തി. കസ്മാ? ഏകസ്മിം വസ്സേ ഛ ചാതുദ്ദസികഉപോസഥാ ഹോന്തി, ഇതി വീസതിയാ വസ്സേസു ചത്താരോ മാസാ പരിഹായന്തി, രാജാനോ തതിയേ തതിയേ വസ്സേ വസ്സം ഉക്കഡ്ഢന്തി, ഇതി

അട്ഠാരസവസ്സേസു ഛ മാസാ വഡ്ഢന്തി, തതോ ഉപോസഥവസേന പരിഹീനേ ചത്താരോ മാസേ അപനേത്വാ ദ്വേ മാസാ അവസേസാ ഹോന്തി, തേ ദ്വേ മാസേ ഗഹേത്വാ വീസതി വസ്സാനി പരിപുണ്ണാനി ഹോന്തീതി നിക്കങ്ഖാ ഹുത്വാ നിക്ഖമനീയപുണ്ണമാസിം അതിക്കമ്മ പാടിപദേ ഉപസമ്പാദേന്തി.

ഏത്ഥ പന യോ പവാരേത്വാ വീസതിവസ്സോ ഭവിസ്സതി, തം സന്ധായ "ഏകൂനവീസതിവസ്സ"ന്തി വുത്തം. തസ്മാ യോ മാതുകുച്ഛിസ്മിം ദ്വാദസ മാസേ വസി, സോ ഏകവീസതിവസ്സോ ഹോതി. യോ സത്ത മാസേ വസി, സോ സത്തമാസാധികവീസതിവസ്സോ. ഛമാസജാതോ പന ന ജീവതി, ഊനവീസതിവസ്സം പന "പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സോ"തി സഞ്ഞായ ഉപസമ്പാദേന്തസ്സ അനാപത്തി, പുഗ്ഗലോ പന അനുപസമ്പന്നോവ ഹോതി. സചേ പന സോ ദസവസ്സച്ചയേന അഞ്ഞം ഉപസമ്പാദേതി, തഞ്ചേ മുഞ്ചിത്വാ ഗണോ പൂരതി, സൂപസമ്പന്നോ. സോപി ച യാവ ന ജാനാതി, താവസ്സ നേവ സഗ്ഗന്തരായോ ന മോക്ഖന്തരായോ, ഞത്വാ പന പുന ഉപസമ്പജ്ജിതബ്ബം.

൧൦൫. ഇതി ഇമേഹി പബ്ബജ്ജാദോസേഹി വിരഹിതോപി "ന, ഭിക്ഖവേ, അനനുഞ്ഞാതോ മാതാപിതൂഹി പുത്തോ പബ്ബാജേതബ്ബോ"തി (മഹാവ॰ ൧൦൫) വചനതോ മാതാപിതൂഹി അനനുഞ്ഞാതോ ന പബ്ബാജേതബ്ബോ. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൫) **മാതാപിതൂഹീ**തി ജനകേ സന്ധായ വുത്തം. സചേ ദ്വേപി അത്ഥി, ദ്വേപി ആപുച്ഛിതബ്ബാ. സചേ പിതാ മതോ ഹോതി മാതാ വാ, യോ ജീവതി, സോ ആപുച്ഛി തബ്ബോ, പബ്ബജിതാപി ആപുച്ഛിതബ്ബാവ. ആപുച്ഛന്തേന സയം വാ ഗന്ത്വാ ആപുച്ഛിതബ്ബം, അഞ്ഞോ വാ പേസേതബ്ബോ. സോ ഏവ വാ പേസേതബ്ബോ "ഗച്ഛ മാതാപിതരോ ആപുച്ഛിത്വാ ഏഹീ"തി. സചേ "അനുഞ്ഞാതോമ്ഹീ"തി വദതി, സദ്ദഹന്തേന പബ്ബാജേതബ്ബോ. പിതാ സയം പബ്ബജിതോ പുത്തമ്പി പബ്ബാജേതുകാമോ ഹോതി, മാതരം ആപുച്ഛിത്വാ പബ്ബാജേതു. മാതാ വാ ധീതരം പബ്ബാജേതുകാമാ പിതരം ആപുച്ഛിത്വാവ പബ്ബാജേതു. പിതാ പുത്തദാരേന അനത്ഥികോ പലായി, മാതാ "ഇമം പബ്ബജേഥാ"തി പുത്തം ഭിക്ഖൂനം ദേതി, "പിതാസ്സ കുഹി"ന്തി വുത്തേ "ചിത്തകേളിം കീളിതും പലാതോ"തി വദതി, തം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. മാതാ കേനചി പുരിസേന സദ്ധിം പലാതാ ഹോതി, പിതാ പന "പബ്ബാജേഥാ"തി വദതി, ഏത്ഥാപി ഏസേവ നയോ. പിതാ വിപ്പവുത്ഥോ ഹോതി, മാതാ പുത്തം "പബ്ബാജേഥാ"തി അനുജാനാതി, "പിതാസ്സ കുഹി"ന്തി വുത്തേ "കിം തുമ്ഹാകം പിതരാ, അഹം ജാനിസ്സാമീ"തി വദതി, പബ്ബാജേതും വട്ടതീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം.

മാതാപിതരോ മതാ, ദാരകോ ചൂളമാതാദീനം സന്തികേ സംവഡ്ഢോ, തസ്മിം പബ്ബാജിയമാനേ ഞാതകാ കലഹം വാ കരോന്തി ഖിയ്യന്തി വാ, തസ്മാ വിവാദുപച്ഛേദനത്ഥം ആപുച്ഛിത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ, അനാപുച്ഛിത്വാ പബ്ബാജേന്തസ്സ പന ആപത്തി നത്ഥി. ദഹരകാലേ ഗഹേത്വാ പോസകാ മാതാപിതരോ നാമ ഹോന്തി, തേസുപി ഏസേവ നയോ. പുത്തോ അത്താനം നിസ്സായ ജീവതി, ന മാതാപിതരോ. സചേപി രാജാ ഹോതി, ആപുച്ഛിത്വാവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. മാതാപിതൂഹി അനുഞ്ഞാതോ പബ്ബജിത്വാ പുന വിബ്ഭമതി, സചേപി സതക്ഖത്തും പബ്ബജിത്വാ വിബ്ഭമതി, ആഗതാഗതകാലേ പുനപ്പുനം ആപുച്ഛിത്വാവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേപി ഏവം വദന്തി "അയം വിബ്ഭമിത്വാ ഗേഹം ആഗതോ, അമ്ഹാകം കമ്മം ന കരോതി, പബ്ബജിത്വാ തുമ്ഹാകം

വത്തം ന പൂരേതി, നത്ഥി ഇമസ്സ ആപുച്ഛനകിച്ചം , ആഗതാഗതം നം പബ്ബാജേയ്യാഥാ''തി, ഏവം നിസ്സട്ഠം പുന അനാപുച്ഛാപി പബ്ബാജേതും വട്ടതി.

യോപി ദഹരകാലേയേവ ''അയം തുമ്ഹാകം ദിന്നോ, യദാ ഇച്ഛഥ, തദാ പബ്ബാജേയ്യാഥാ''തി ഏവം ദിന്നോ ഹോതി, സോപി ആഗതാഗതോ പുന അനാപുച്ഛിത്വാവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. യം പന ദഹരകാലേയേവ ''ഇമം, ഭന്തേ, പബ്ബാജേയ്യാഥാ''തി അനുജാനിത്വാ പച്ഛാ വുഡ്ഢിപ്പത്തകാലേ നാനുജാനന്തി, അയം ന അനാപുച്ഛാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. ഏകോ മാതാപിതൂഹി സദ്ധിം ഭണ്ഡിത്വാ ''പബ്ബാജേഥ മ''ന്തി ആഗച്ഛതി, ''ആപുച്ഛിത്വാ ഏഹീ''തി ച വുത്തോ ''നാഹം ഗച്ഛാമി, സചേ മം ന പബ്ബാജേഥ, വിഹാരം വാ ഝാപേമി, സത്ഥേന വാ തുമ്ഹേ പഹരാമി, തുമ്ഹാകം ഞാതകാനം വാ ഉപട്ഠാകാനം വാ ആരാമച്ഛേദനാദീഹി അനത്ഥം ഉപ്പാദേമി, രുക്ഖാ വാ പതിത്വാ മരാമി, ചോരമജ്ഝം വാ പവിസാമി, ദേസന്തരം വാ ഗച്ഛാമീ''തി വദതി, തം തസ്സേവ രക്ഖണത്ഥായ പബ്ബാജേതും വട്ടതി. സചേ പനസ്സ മാതാപിതരോ ആഗന്ത്വാ ''കസ്മാ അമ്ഹാകം പുത്തം പബ്ബാജയിത്ഥാ''തി വദന്തി, തേസം തമത്ഥം ആരോചേത്വാ ''രക്ഖണത്ഥായ നം പബ്ബാജയിമ്ഹ, പഞ്ഞായഥ തുമ്ഹേ പുത്തേനാ''തി വത്തബ്ബാ. ''രുക്ഖാ പതിസ്സാമീ''തി അഭിരുഹിത്വാ പന ഹത്ഥപാദേ മുഞ്ചന്തം പബ്ബാജേതും വട്ടതിയേവ.

ഏകോ വിദേസം ഗന്ത്വാ പബ്ബജ്ജം യാചതി, ആപുച്ഛിത്വാ ചേ ഗതോ, പബ്ബാജേതബ്ബോ. നോ ചേ, ദഹരഭിക്ഖും പേസേത്വാ ആപുച്ഛാപേത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. അതിദൂരഞ്ചേ ഹോതി, പബ്ബാജേത്വാപി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പേസേത്വാ ദസ്സേതും വട്ടതി. **കുരുന്ദിയം** പന വുത്തം ''സചേ ദൂരം ഹോതി, മഗ്ഗോ ച മഹാകന്താരോ, 'ഗന്ത്വാ ആപുച്ഛിസ്സാമീ'തി പബ്ബാജേതും വട്ടതീ''തി. സചേ പന മാതാപിതൂനം ബഹൂ പുത്താ ഹോന്തി, ഏവഞ്ച വദന്തി ''ഭന്തേ, ഏതേസം ദാരകാനം യം ഇച്ഛഥ, തം പബ്ബാജേയ്യാഥാ''തി, ദാരകേ വീമംസിത്വാ യം ഇച്ഛതി, സോ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേപി സകലേന കുലേന വാ ഗാമേന വാ അനുഞ്ഞാതോ ഹോതി ''ഭന്തേ, ഇമസ്മിം കുലേ വാ ഗാമേ വാ യം ഇച്ഛഥ, തം പബ്ബാജേയ്യാഥാ''തി, യം ഇച്ഛതി, സോ പബ്ബാജേതബ്ബോതി.

൧൪൫. ഏവം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪) പബ്ബജ്ജാദോസവിരഹിതം മാതാപിതൂഹി അനുഞ്ഞാതം പബ്ബാജേന്തേനപി ച സചേ അച്ഛിന്നകേസോ ഹോതി, ഏകസീമായഞ്ച അഞ്ഞേപി ഭിക്ഖൂ അത്ഥി, കേസച്ഛേദനത്ഥായ ഭണ്ഡുകമ്മം ആപുച്ഛിതബ്ബം. തത്രായം ആപുച്ഛനവിധി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൻവ്വ) - സീമാപരിയാപന്നേ ഭിക്ഖൂ സന്നിപാതേത്വാ പബ്ബജ്ജാപേക്ഖം തത്ഥ നേത്വാ ''സങ്ഘം, ഭന്തേ, ഇമസ്സ ദാരകസ്സ ഭണ്ഡുകമ്മം ആപുച്ഛാമീ''തി തിക്ഖത്തും വാ ദ്വിക്ഖത്തും വാ സകിം വാ വത്തബ്ബം. ഏത്ഥ ച ''ഇമസ്സ ദാരകസ്സ ഭണ്ഡുകമ്മം ആപുച്ഛാമീ''തിപി ''ഇമസ്സ സമണകരണം ആപുച്ഛാമീ''തിപി ''അയം സമണോ ഹോതുകാമോ''തിപി ''അയം പബ്ബജിതുകാമോ''തിപി വത്തും വട്ടതിയേവ. സചേ സഭാഗട്ഠാനം ഹോതി, ദസ വാ വീസതി വാ തിംസം വാ ഭിക്ഖൂ വസന്തീതി പരിച്ഛേദോ പഞ്ഞായതി, തേസം ഠിതോകാസം വാ നിസിന്നോകാസം വാ ഗന്ത്വാപി പുരിമനയേനേവ ആപുച്ഛിതബ്ബം. പബ്ബജ്ജാപേക്ഖം വിനാവ ദഹരഭിക്ഖൂ വാ സാമണേരേ വാ പേസേത്വാപി ''ഏകോ, ഭന്തേ, പബ്ബജ്ജാപേക്ഖോ അത്ഥി, തസ്സ ഭണ്ഡുകമ്മം ആപുച്ഛാമാ''തിആദിനാ നയേന ആപുച്ഛാപേതും വട്ടതി. സചേ കേചി ഭിക്ഖൂ

സേനാസനം വാ ഗുമ്ബാദീനി വാ പവിസിത്വാ നിദ്ദായന്തി വാ സമണധമ്മം വാ കരോന്തി, ആപുച്ഛകാ ച പരിയേസന്താപി അദിസ്വാ "സബ്ബേ ആപുച്ഛിതാ അമ്ഹേഹീ"തി സഞ്ഞിനോ ഹോന്തി, പബ്ബജ്ജാ നാമ ലഹുകകമ്മം, തസ്മാ പബ്ബജിതോ സുപബ്ബജിതോ, പബ്ബാജേന്തസ്സപി അനാപത്തി.

സചേ പന വിഹാരോ മഹാ ഹോതി അനേകഭിക്ഖുസഹസ്സാവാസോ, സബ്ബേ ഭിക്ഖൂ സന്നിപാതാപേതുമ്പി ദുക്കരം, പഗേവ പടിപാടിയാ ആപുച്ഛിതും, ഖണ്ഡസീമായ വാ ഠത്വാ നദീസമുദ്ദാദീനി വാ ഗന്ത്വാ പബ്ബാജേതബ്ബോ. യോ പന നവമുണ്ഡോ വാ ഹോതി വിബ്ഭന്തകോ വാ നിഗണ്ഠാദീസു അഞ്ഞതരോ വാ ദ്വങ്ഗുലകേസോ വാ ഊനദ്വങ്ഗുലകേസോ വാ, തസ്സ കേസച്ഛേദനകിച്ചം നത്ഥി, തസ്മാ ഭണ്ഡുകമ്മം അനാപുച്ഛിത്വാപി താദിസം പബ്ബാജേതും വട്ടതി. ദ്വങ്ഗുലാതിരിത്തകേസോ പന യോ ഹോതി അന്തമസോ ഏകസിഖാമത്തധരോപി, സോ ഭണ്ഡുകമ്മം ആപുച്ഛിത്വാവ പബ്ബാജേതബ്ബോ.

൧൪. ഏവം ആപുച്ഛിത്വാ പബ്ബാജേന്തേന ച പരിപുണ്ണപത്തചീവരോവ പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ തസ്സ നത്ഥി, യാചിതകേനപി പത്തചീവരേന പബ്ബാജേതും വട്ടതി, സഭാഗട്ഠാനേ വിസ്സാസേന ഗഹേത്വാപി പബ്ബാജേതും വട്ടതി. സചേ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൧൮) പന അപക്കം പത്തം ചീവരൂപഗാനി ച വത്ഥാനി ഗഹേത്വാ ആഗതോ ഹോതി, യാവ പത്തോ പച്ചതി, ചീവരാനി ച കരീയന്തി, താവ വിഹാരേ വസന്തസ്സ അനാമട്ഠപിണ്ഡപാതം ദാതും വട്ടതി, ഥാലകേസു ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. പുരേഭത്തം സാമണേരഭാഗസമകോ ആമിസഭാഗോ ദാതും വട്ടതി, സേനാസനഗ്ഗാഹോ പന സലാകഭത്തഉദ്ദേസഭത്തനിമന്തനാദീനി ച ന വട്ടന്തി. പച്ഛാഭത്തമ്പി സാമണേരഭാഗസമോ തേലതണ്ഡുലമധുഫാണിതാദിഭേസജ്ജഭാഗോ വട്ടതി. സചേ ഗിലാനോ ഹോതി, ഭേസജ്ജമസ്സ കാതും വട്ടതി, സാമണേരസ്സ വിയ സബ്ബം പടിജഗ്ഗനകമ്മം. ഉപസമ്പദാപേക്ഖം പന യാചിതകേന പത്തചീവരേന ഉപസമ്പാദേതും ന വട്ടതി. "ന, ഭിക്ഖവേ, യാചിതകേന പത്തചീവരേന ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ, യോ ഉപസമ്പാദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൧൮) വുത്തം. തസ്മാ സോ പരിപുണ്ണപത്തചീവരോയേവ ഉപസമ്പാദേതബ്ബോ. സചേ തസ്സ നത്ഥി, ആചരിയുപജ്ഝായാ ചസ്സ ദാതുകാമാ ഹോന്തി, അഞ്ഞേ വാ ഭിക്ഖൂ നിരപേക്ഖേഹി നിസ്സജ്ജിത്വാ അധിട്ഠാനുപഗം പത്തചീവരം ദാതബ്ബം. യാചിതകേന പന പത്തേന വാ ചീവരേന വാ ഉപസമ്പാദേന്തസ്സേവ ആപത്തി ഹോതി, കമ്മം പന ന കുപ്പതി.

൧൫. പരിപുണ്ണപത്തചീവരം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪) പബ്ബാജേന്തേനപി സചേ ഓകാസോ ഹോതി, സയം പബ്ബാജേതബ്ബോ. സചേ ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീഹി ബ്യാവടോ ഹോതി, ഓകാസം ന ലഭതി, ഏകോ ദഹരഭിക്ഖു വത്തബ്ബോ "ഏതം പബ്ബാജേഹീ"തി. അവുത്തോപി ചേ ദഹരഭിക്ഖു ഉപജ്ഝായം ഉദ്ദിസ്സ പബ്ബാജേതി, വട്ടതി. സചേ ദഹരഭിക്ഖു നത്ഥി, സാമണേരോപി വത്തബ്ബോ "ഏതം ഖണ്ഡസീമം നേത്വാ പബ്ബാജേത്വാ കാസായാനി അച്ഛാദേത്വാ ഏഹീ"തി. സരണാനി പന സയം ദാതബ്ബാനി. ഏവം ഭിക്ഖുനാവ പബ്ബാജിതോ ഹോതി. പുരിസഞ്ഹി ഭിക്ഖുതോ അഞ്ഞോ പബ്ബാജേതും ന ലഭതി, മാതുഗാമം ഭിക്ഖുനീതോ അഞ്ഞോ, സാമണേരോ പന സാമണേരീ വാ ആണത്തിയാ കാസായാനി ദാതും ലഭന്തി, കേസോരോപനം യേന കേനചി കതം സുകതം.

സചേ പന ഭബ്ബരൂപോ ഹോതി സഹേതുകോ ഞാതോ യസസ്സീ കുലപുത്തോ, ഓകാസം കത്വാപി സയമേവ പബ്ബാജേതബ്ബോ, "മത്തികാമുട്ഠിം ഗഹേത്വാ നഹായിത്വാ ആഗച്ഛാഹീ"തി ച ന പന വിസ്സജ്ജേതബ്ബോ . പബ്ബജിതുകാമാനഞ്ഹി പഠമം ബലവഉസ്സാഹോ ഹോതി, പച്ഛാ പന കാസായാനി ച കേസഹരണസത്ഥകഞ്ച ദിസ്വാ ഉത്രസന്തി, ഏത്തോയേവ പലായന്തി, തസ്മാ സയമേവ നഹാനതിത്ഥം നേത്വാ സചേ നാതിദഹരോ, "നഹാഹീ"തി വത്തബ്ബോ, കേസാ പനസ്സ സയമേവ മത്തികം ഗഹേത്വാ ധോവിതബ്ബാ . ദഹരകുമാരകോ പന സയം ഉദകം ഓതരിത്വാ ഗോമയമത്തികാഹി ഘംസിത്വാ നഹാപേതബ്ബോ. സചേപിസ്സ കച്ഛു വാ പിളകാ വാ ഹോന്തി, യഥാ മാതാ പുത്തം ന ജിഗുച്ഛതി, ഏവമേവം അജിഗുച്ഛന്തേന സാധുകം ഹത്ഥപാദതോ ച സീസതോ ച പട്ഠായ ഘംസിത്വാ ഘംസിത്വാ നഹാപേതബ്ബോ. കസ്മാ? ഏത്തകേന ഹി ഉപകാരേന കുലപുത്താ ആചരിയുപജ്ഝായേസു ച സാസനേ ച ബലവസിനേഹാ തിബ്ബഗാരവാ അനിവത്തിധമ്മാ ഹോന്തി, ഉപ്പന്നം അനഭിരതിം വിനോദേത്വാ ഥേരഭാവം പാപുണന്തി, കതഞ്ഞുകതവേദിനോ ഹോന്തി.

ഏവം നഹാപനകാലേ പന കേസമസ്സും ഓരോപനകാലേ വാ "ത്വം ഞാതോ യസസ്സീ, ഇദാനി മയം തം നിസ്സായ പച്ചയേഹി ന കിലമിസ്സാമാ"തി ന വത്തബ്ബോ, അഞ്ഞാപി അനിയ്യാനികകഥാ ന വത്തബ്ബാ, അഥ ഖ്വസ്സ "ആവുസോ, സുട്ഠു ഉപധാരേഹി, സതിം ഉപട്ഠാപേഹീ"തി വത്വാ തചപഞ്ചകകമ്മട്ഠാനം ആചിക്ഖിതബ്ബം. ആചിക്ഖന്തേന ച വണ്ണസണ്ഠാനഗന്ധാസയോകാസവസേന അസുചിജേഗുച്ഛപടിക്കൂലഭാവം നിജ്ജീവനിസ്സത്തഭാവം വാ പാകടം കരോന്തേന ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ ഹി സോ പുബ്ബേ മദ്ദിതസങ്ഖാരോ ഹോതി ഭാവിതഭാവനോ കണ്ടകവേധാപേക്ഖോ വിയ പരിപക്കഗണ്ഡോ സൂരിയുഗ്ഗമനാപേക്ഖം വിയ ച പരിണതപദുമം, അഥസ്സ ആരദ്ധമത്തേ കമ്മട്ഠാനം മനസികാരേ ഇന്ദാസനി വിയ പബ്ബതേ കിലേസപബ്ബതേ ചുണ്ണയമാനംയേവ ഞാണം പവത്തതി, ഖുരഗ്ഗേയേവ അരഹത്തം പാപുണാതി. യേ ഹി കേചി ഖുരഗ്ഗേ അരഹത്തം പത്താ, സബ്ബേ തേ ഏവരൂപം സവനം ലഭിത്വാ കല്യാണമിത്തേന ആചരിയേന ദിന്നനയം നിസ്സായ, നോ അനിസ്സായ. തസ്മാസ്സ ആദിതോവ ഏവരൂപീ കഥാ കഥേതബ്ബാതി.

കേസേസു പന ഓരോപിതേസു ഹലിദ്ദിചുണ്ണേന വാ ഗന്ധചുണ്ണേന വാ സീസഞ്ച സരീരഞ്ച ഉബ്ബട്ടേത്വാ ഗിഹിഗന്ധം അപനേത്വാ കാസായാനി തിക്ഖത്തും വാ ദ്വിക്ഖത്തും വാ സകിം വാ പടിഗ്ഗാഹാപേതബ്ബോ. അഥാപിസ്സ ഹത്ഥേ അദത്വാ ആചരിയോ വാ ഉപജ്ഝായോ വാ സയമേവ അച്ഛാദേതി, വട്ടതി. സചേ അഞ്ഞം ദഹരം വാ സാമണേരം വാ ഉപാസകം വാ ആണാപേതി "ആവുസോ, ഏതാനി കാസായാനി ഗഹേത്വാ ഏതം അച്ഛാദേഹീ"തി, തഞ്ഞേവ വാ ആണാപേതി "ഏതാനി ഗഹേത്വാ അച്ഛാദേഹീ"തി, സബ്ബം തം വട്ടതി, സബ്ബം തേന ഭിക്ഖുനാവ ദിന്നം ഹോതി. യം പന നിവാസനം വാ പാരുപനം വാ അനാണത്തിയാ നിവാസേതി വാ പാരുപതി വാ, തം അപനേത്വാ പുന ദാതബ്ബം. ഭിക്ഖുനാ ഹി സഹത്ഥേന വാ ആണത്തിയാ വാ ദിന്നമേവ കാസായം വട്ടതി, അദിന്നം ന വട്ടതി. സചേപി തസ്സേവ സന്തകം ഹോതി, കോ പന വാദോ ഉപജ്ഝായമൂലകേ.

൧൨൭. ഏവം പന ദിന്നാനി കാസായാനി അച്ഛാദാപേത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കാരാപേത്വാ യേ തത്ഥ സന്നിപതിതാ ഭിക്ഖൂ, തേസം പാദേ വന്ദാപേത്വാ അഥ സരണഗഹണത്ഥം ഉക്കുടികം നിസീദാപേത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗണ്ഹാപേത്വാ "ഏവം വദേഹീ"തി വത്തബ്ബോ, "യമഹം വദാമി, തം വദേഹീ"തി വത്തബ്ബോ. അഥസ്സ ഉപജ്ഝായേന വാ ആചരിയേന വാ "ബുദ്ധം സരണം ഗച്ഛാമീ"തിആദിനാ നയേന സരണാനി ദാതബ്ബാനി യഥാവുത്തപടിപാടിയാവ, ന ഉപ്പടിപാടിയാ. സചേ ഹി ഏകപദമ്പി ഏകക്ഖരമ്പി ഉപ്പടിപാടിയാ ദേതി, ബുദ്ധം സരണംയേവ വാ തിക്ഖത്തും ദത്വാ പുന ഇതരേസു ഏകേകം തിക്ഖത്തും ദേതി, അദിന്നാനി ഹോന്തി സരണാനി.

ഇമഞ്ച പന സരണഗമനുപസമ്പദം പടിക്ഖിപിത്വാ അനുഞ്ഞാതഉപസമ്പദാ ഏകതോസുദ്ധിയാ വട്ടതി, സാമണേരപബ്ബജ്ജാ പന ഉഭതോസുദ്ധിയാവ വട്ടതി, നോ ഏകതോസുദ്ധിയാ. തസ്മാ ഉപസമ്പദായ സചേ ആചരിയോ ഞത്തിദോസഞ്ചേവ കമ്മവാചാദോസഞ്ച വജ്ജേത്വാ കമ്മം കരോതി, സുകതം ഹോതി. പബ്ബജ്ജായ പന ഇമാനി തീണി സരണാനി ബു-കാര ധ-കാരാദീനം ബ്യഞ്ജനാനം ഠാനകരണസമ്പദം അഹാപേന്തേന ആചരിയേനപി അന്തേവാസികേനപി വത്തബ്ബാനി. സചേ ആചരിയോ വത്തും സക്കോതി, അന്തേവാസികോ ന സക്കോതി, അന്തേവാസികോ വാ സക്കോതി, ആചരിയോ ന സക്കോതി, ഉഭോപി വാ ന സക്കോന്തി, ന വട്ടതി. സചേ പന ഉഭോപി സക്കോന്തി, വട്ടതി. ഇമാനി ച പന ദദമാനേന "ബുദ്ധം സരണം ഗച്ഛാമീ"തി ഏവം ഏകസമ്ബന്ധാനി അനുനാസികന്താനി വാ കത്വാ ദാതബ്ബാനി, "ബുദ്ധമ സരണമ ഗച്ഛാമീ"തി ഏവം വിച്ഛിന്ദിത്വാ മകാരന്താനി വാ കത്വാ ദാതബ്ബാനി. **അന്ധകട്ഠകഥായം** "നാമം സാവേത്വാ 'അഹം, ഭന്തേ, ബുദ്ധരക്ഖിതോ യാവജീവം ബുദ്ധം സരണം ഗച്ഛാമീ"തി വുത്തം, തം ഏകട്ഠകഥായമ്പി നത്ഥി, പാളിയമ്പി ന വുത്തം, തേസം രുചിമത്തമേവ, തസ്മാ ന ഗഹേതബ്ബം. ന ഹി തഥാ അവദന്തസ്സ സരണം കുപ്പതി. ഏത്താവതാ ച സാമണേരഭൂമിയം പതിട്ഠിതോ ഹോതി.

൧൨൮. സചേ പനേസ ഗതിമാ ഹോതി പണ്ഡിതജാതികോ, അഥസ്സ തസ്മിംയേവ ഠാനേ സിക്ഖാപദാനി ഉദ്ദിസിതബ്ബാനി. കഥം? യഥാ ഭഗവതാ ഉദ്ദിട്ഠാനി. വുത്തഞ്ഹേതം -

> "അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, സാമണേരാനം ദസ സിക്ഖാപദാനി, തേസു ച സാമണേരേഹി സിക്ഖിതും. പാണാതിപാതാ വേരമണി, അദിന്നാദാനാ വേരമണി, അബ്രഹ്മചരിയാ വേരമണി, മുസാവാദാ വേരമണി, സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണി, വികാലഭോജനാ വേരമണി, നച്ചഗീതവാദിത വിസൂകദസ്സനാ വേരമണി, മാലാഗന്ധ വിലേപന ധാരണ മണ്ഡന വിഭൂസനട്ഠാനാ വേരമണി, ഉച്ചാസയനമഹാസയനാ വേരമണി, ജാതരൂപരജതപടിഗ്ഗഹണാ വേരമണീ"തി (മഹാവ॰ ൧൦൬).

അന്ധകട്ഠകഥായം പന "അഹം, ഭന്തേ, ഇത്ഥന്നാമോ യാവജീവം പാണാതിപാതാ വേരമണിസിക്ഖാപദം സമാദിയാമീ"തി ഏവം സരണദാനം വിയ സിക്ഖാപദദാനമ്പി വുത്തം, തം നേവ പാളിയം, ന അട്ഠകഥാസു അത്ഥി, തസ്മാ യഥാപാളിയാവ ഉദ്ദിസിതബ്ബാനി. പബ്ബജ്ജാ ഹി

സരണഗമനേഹേവ സിദ്ധാ, സിക്ഖാപദാനി പന കേവലം സിക്ഖാപദപൂരണത്ഥം ജാനിതബ്ബാനി, തസ്മാ പാളിയാ ആഗതനയേനേവ ഉഗ്ഗഹേതും അസക്കോന്തസ്സ യായ കായചി ഭാസായ അത്ഥവസേനപി ആചിക്ഖിതും വട്ടതി. യാവ പന അത്തനാ സിക്ഖിതബ്ബസിക്ഖാപദാനി ന ജാനാതി, സങ്ഘാടിപത്തചീവരധാരണട്ഠാനനിസജ്ജാദീസു പാനഭോജനാദിവിധിമ്ഹി ച ന കുസലോ ഹോതി, താവ ഭോജനസാലം വാ സലാകഭാജനട്ഠാനം വാ അഞ്ഞം വാ തഥാരൂപട്ഠാനം ന പേസേതബ്ബോ, സന്തികാവചരോയേവ കാതബ്ബോ, ബാലദാരകോ വിയ പടിപജ്ജിതബ്ബോ, സബ്ബമസ്സ കപ്പിയാകപ്പിയം ആചിക്ഖിതബ്ബം, നിവാസനപാരുപനാദീസു അഭിസമാചാരികേസു വിനേതബ്ബോ. തേനപി -

> "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദസഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം സാമണേരം നാസേതും. പാണാതിപാതീ ഹോതി, അദിന്നാദായീ ഹോതി, അബ്രഹ്മചാരീ ഹോതി, മുസാവാദീ ഹോതി, മജ്ജപായീ ഹോതി, ബുദ്ധസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി, ധമ്മസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി, സങ്ഘസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി, മിച്ഛാദിട്ഠികോ ഹോതി, ഭിക്ഖുനീദൂസകോ ഹോതീ"തി (മഹാവ॰ ൧൦൮)
> -

ഏവം വുത്താനി ദസ നാസനങ്ഗാനി ആരകാ പരിവജ്ജേത്വാ ആഭിസമാചാരികം പരിപൂരേന്തേന ദസവിധേ സീലേ സാധുകം സിക്ഖിതബ്ബം.

൧൦൮. യോ പന (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൮) പാണാതിപാതാദീസു ദസസു നാസനങ്ഗേസു ഏകമ്പി കമ്മം കരോതി, സോ ലിങ്ഗനാസനായ നാസേതബ്ബോ. തീസു ഹി നാസനാസു ലിങ്ഗനാസനായേവ ഇധാധിപ്പേതാ. യഥാ ച ഭിക്ഖൂനം പാണാതിപാതാദീസു താ താ ആപത്തിയോ ഹോന്തി, ന തഥാ സാമണേരാനം. സാമണേരോ ഹി കുന്ഥ കിപില്ലികമ്പി മാരേത്വാ മങ്ഗുലണ്ഡകമ്പി ഭിന്ദിത്വാ നാസേതബ്ബതംയേവ പാപുണാതി, താവദേവസ്സ സരണഗമനാനി ച ഉപജ്ഝായഗ്ഗഹണഞ്ച സേനാസനഗ്ഗാഹോ ച പടിപ്പസ്സമ്ഭന്തി, സങ്ഘലാഭം ന ലഭതി, ലിങ്ഗമത്തമേവ ഏകം അവസിട്ഠം ഹോതി. സോ സചേ ആകിണ്ണദോസോവ ഹോതി, ആയതിം സംവരേ ന തിട്ഠതി, നിക്കഡ്ഢിതബ്ബോ. അഥ സഹസാ വിരജ്ഝിത്വാ "ദുട്ഠു മയാ കത"ന്തി പുന സംവരേ ഠാതുകാമോ ഹോതി, ലിങ്ഗനാസനകിച്ചം നത്ഥി, യഥാനിവത്ഥപാരുതസ്സേവ സരണാനി ദാതബ്ബാനി, ഉപജ്ഝായോ ദാതബ്ബോ. സിക്ഖാപദാനി പന സരണഗമനേനേവ ഇജ്ഝന്തി. സാമണേരാനഞ്ഹി സരണഗമനം ഭിക്ഖൂനം ഉപസമ്പദകമ്മവാചാസദിസം, തസ്മാ ഭിക്ഖൂനം വിയ ചതുപാരിസുദ്ധിസീലം ഇമിനാപി ദസ സീലാനി സമാദിന്നാനേവ ഹോന്തി, ഏവം സന്തേപി ദള്ഹീകരണത്ഥം ആയതിം സംവരേ പതിട്ഠാപനത്ഥം പുന ദാതബ്ബാനി. സചേ പുരിമികായ പുന സരണാനി ഗഹിതാനി, പച്ഛിമികായ വസ്സാവാസികം ലച്ഛതി. സചേ പച്ഛിമികായ ഗഹിതാനി, സങ്ഘേന അപലോകേത്വാ ലാഭോ ദാതബ്ബോ. അദിന്നാദാനേ തിണസലാകമത്തേനപി വത്ഥുനാ, അബ്രഹ്മചരിയേ തീസു മഗ്ഗേസു യത്ഥ കത്ഥചി വിപ്പടിപത്തിയാ, മുസാവാദേ ഹസാധിപ്പായതായപി മുസാ ഭണിതേ അസ്സമണോ ഹോതി, നാസേതബ്ബതം ആപജ്ജതി, മജ്ജപാനേ പന ഭിക്ഖുനോ അജാനിത്വാപി ബീജതോ പട്ഠായ മജ്ജം പിവന്തസ്സ പാചിത്തിയം. സാമണേരോ ജാനിത്വാ പിവന്തോവ സീലഭേദം ആപജ്ജതി, ന അജാനിത്വാ. യാനി പനസ്സ ഇതരാനി പഞ്ച സിക്ഖാപദാനി, ഏതേസു ഭിന്നേസു ന

നാസേതബ്ബോ, ദണ്ഡകമ്മം കാതബ്ബം. സിക്ഖാപദേ പന പുന ദിന്നേപി അദിന്നേപി വട്ടതി, ദണ്ഡകമ്മേന പന പീളേത്വാ ആയതിം സംവരേ ഠപനത്ഥായ ദാതബ്ബമേവ.

അവണ്ണഭാസനേ പന ''അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ''തിആദീനം പടിപക്ഖവസേന ബുദ്ധസ്സ വാ ''സ്വാക്ഖാതോ''തിആദീനം പടിപക്ഖവസേന ധമ്മസ്സ വാ ''സുപ്പടിപന്നോ''തിആദീനം പടിപക്ഖവസേന സങ്ഘസ്സ വാ അവണ്ണം ഭാസന്തോ രതനത്തയം നിന്ദന്തോ ഗരഹന്തോ ആചരിയുപജ്ഝായാദീഹി ''മാ ഏവം അവചാ''തി അവണ്ണഭാസനേ ആദീനവം ദസ്സേത്വാ നിവാരേതബ്ബോ. ''സചേ യാവതതിയം വുച്ചമാനോ ന ഓരമതി, കണ്ടകനാസനായ നാസേതബ്ബോ''തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന ''സചേ ഏവം വുച്ചമാനോ തം ലദ്ധിം നിസ്സജ്ജതി, ദണ്ഡകമ്മം കാരേത്വാ അച്ചയം ദേസാപേതബ്ബോ. സചേ ന നിസ്സജ്ജതി, തഥേവ ആദായ പഗ്ഗയ്ഹ തിട്ഠതി, ലിങ്ഗനാസനായ നാസേതബ്ബോ''തി വുത്തം, തം യുത്തം. അയമേവ ഹി നാസനാ ഇധാധിപ്പേതാതി. മിച്ഛാദിട്ഠികേപി ഏസേവ നയോ. സസ്സതുച്ഛേദാനഞ്ഹി അഞ്ഞതരദിട്ഠികോ സചേ ആചരിയാദീഹി ഓവദിയമാനോ നിസ്സജ്ജതി, ദണ്ഡകമ്മം കാരേത്വാ അച്ചയം ദേസാപേതബ്ബോ, അപടിനിസ്സജ്ജന്തോവ നാസേതബ്ബോ. ഭിക്ഖുനീദൂസകോ ചേത്ഥ കാമം അബ്രഹ്മചാരിഗ്ഗഹണേന ഗഹിതോവ, അബ്രഹ്മചാരിം പന ആയതിം സംവരേ ഠാതുകാമം സരണാനി ദത്വാ ഉപസമ്പാദേതും വട്ടതി. ഭിക്ഖുനീദൂസകോ ആയതിം സംവരേ ഠാതുകാമോപി പബ്ബജ്ജമ്പി ന ലഭതി, പഗേവ ഉപസമ്പദന്തി ഏതമത്ഥം ദസ്സേതും ''ഭിക്ഖുനീദൂസകോ''തി ഇദം വിസും ദസമം അങ്ഗം വുത്തന്തി വേദിതബ്ബം.

൧൧൦. ''അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ സാമണേരസ്സ ദണ്ഡകമ്മം കാതും. ഭിക്ഖൂനം അലാഭായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂനം അനത്ഥായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂനം അവാസായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂ അക്കോസതി, പരിഭാസതി, ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖൂഹി ഭേദേതീ''തി (മഹാവ॰ ൧൦൭) ''വചനതോ പന ഇമാനി പഞ്ച അങ്ഗാനി, സിക്ഖാപദേസു ച പച്ഛിമാനി വികാലഭോജനാദീനി പഞ്ചാതി ദസ ദണ്ഡകമ്മവത്ഥൂനി. കിംപനേത്ഥ ദണ്ഡകമ്മം കത്തബ്ബ''ന്തി? ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യത്ഥ വാ വസതി, യത്ഥ വാ പടിക്കമതി, തത്ഥ ആവരണം കാതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൦൭) വചനതോ യത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൭) വസതി വാ പവിസതി വാ, തത്ഥ ആവരണം കാതബ്ബം ''മാ ഇധ പവിസാ''തി. ഉഭയേനപി അത്തനോ പരിവേണഞ്ച വസ്സഗ്ഗേന പത്തസേനാസനഞ്ച വുത്തം. തസ്മാ ന സബ്ബോ സങ്ഘാരാമോ ആവരണം കാതബ്ബോ, കരോന്തോ ച ദുക്കടം ആപജ്ജതി ''ന, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബോ സങ്ഘാരാമോ ആവരണം കാതബ്ബോ, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി വുത്തത്താ. ന ച മുഖദ്വാരികോ ആഹാരോ ആവരണം കാതബ്ബോ, കരോന്തോ ച ദുക്കടം ആപജ്ജതി ''ന, ഭിക്ഖവേ, മുഖദ്വാരികോ ആഹാരോ ആവരണം കാതബ്ബോ, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി വുത്തത്താ. തസ്മാ ''അജ്ജ മാ ഖാദ മാ ഭുഞ്ജാ''തി വദതോപി ''ആഹാരമ്പി നിവാരേസ്സാമീ''തി പത്തചീവരം അന്തോ നിക്ഖിപതോപി സബ്ബപയോഗേസു ദുക്കടം. അനാചാരസ്സ പന ദുബ്ബചസാമണേരസ്സ ദണ്ഡകമ്മം കത്വാ യാഗും വാ ഭത്തം വാ പത്തചീവരം വാ ദസ്സേത്വാ ''ഏത്തകേ നാമ ദണ്ഡകമ്മേ ആഹടേ ഇദം ലച്ഛസീ''തി വത്തും വട്ടതി. ഭഗവതാ ഹി ആവരണമേവ ദണ്ഡകമ്മം വുത്തം.

ധമ്മസങ്ഗാഹകത്ഥേരേഹി പന ''അപരാധാനുരൂപം ഉദകദാരുവാലികാദീനം ആഹരാപനമ്പി കാതബ്ബ''ന്തി വുത്തം, തസ്മാ തമ്പി കാതബ്ബം, തഞ്ച ഖോ ''ഓരമിസ്സതി വിരമിസ്സതീ''തി അനുകമ്പായ, ന ''നസ്സിസ്സതി വിബ്ഭമിസ്സതീ''തിആദിനയപ്പവത്തേന പാപജ്ഝാസയേന. ''ദണ്ഡകമ്മം കരോമീ''തി ച ഉണ്ഹപാസാണേ വാ നിപജ്ജാപേതും പാസാണിട്ഠകാദീനി വാ സീസേ നിക്ഖിപാപേതും ഉദകം വാ പവേസേതും ന വട്ടതി.

ഉപജ്ഝായം അനാപുച്ഛാപി ദണ്ഡകമ്മം ന കാരേതബ്ബം ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഉപജ്ഝായം അനാപുച്ഛാ ആവരണം കാതബ്ബം, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൱൦൮) വചനതോ. ഏത്ഥ പന ''തുമ്ഹാകം സാമണേരസ്സ അയം നാമ അപരാധോ, ദണ്ഡകമ്മമസ്സ കരോഥാ''തി തിക്ഖത്തും വുത്തേ സചേ സോ ഉപജ്ഝായോ ദണ്ഡകമ്മം ന കരോതി, സയം കാതും വട്ടതി. സചേപി ആദിതോ ഉപജ്ഝായോ വദതി ''മയ്ഹം സാമണേരാനം ദോസേ സതി തുമ്ഹേ ദണ്ഡകമ്മം കരോഥാ''തി, കാതും വട്ടതിയേവ. യഥാ ച സാമണേരാനം, ഏവം സദ്ധിവിഹാരികന്തേവാസികാനമ്പി ദണ്ഡകമ്മം കാതും വട്ടതി, അഞ്ഞേസം പന പരിസാ ന അപലാളേതബ്ബാ, അപലാളേന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി ''ന, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞസ്സ പരിസാ അപലാളേതബ്ബാ, യോ അപലാളേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൱൦൮) വചനതോ . തസ്മാ ''തുമ്ഹാകം പത്തം ദേമ, ചീവരം ദേമാ''തി അത്തനോ ഉപട്ഠാനകരണത്ഥം സങ്ഗണ്ഹിത്വാ സാമണേരാ വാ ഹോന്തു ഉപസമ്പന്നാ വാ, അന്തമസോ ദുസ്സീലഭിക്ഖുസ്സപി പരസ്സ പരിസഭൂതേ ഭിന്ദിത്വാ ഗണ്ഹിതും ന വട്ടതി, ആദീനവം പന വത്തും വട്ടതി ''തയാ നഹായിതും ആഗതേന ഗൂഥമക്ഖനം വിയ കതം ദുസ്സീലം നിസ്സായ വിഹരന്തേനാ''തി. സചേ സോ സയമേവ ജാനിത്വാ ഉപജ്ഝം വാ നിസ്സയം വാ യാചതി, ദാതും വട്ടതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പബ്ബജ്ജാവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൩. നിസ്സയവിനിച്ഛയകഥാ

൧൭൭. **നിസ്സയോ**തി ഏത്ഥ പന അയം നിസ്സയോ നാമ കേന ദാതബ്ബോ, കേന ന ദാതബ്ബോ, കസ്സ ദാതബ്ബോ, കസ്സ ന ദാതബ്ബോ, കഥം ഗഹിതോ ഹോതി, കഥം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, നിസ്സായ കേന വസിതബ്ബം, കേന ച ന വസിതബ്ബന്തി? തത്ഥ **കേന ദാതബ്ബോ, കേന ന ദാതബ്ബോ**തി ഏത്ഥ താവ ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന ദസവസ്സേന വാ അതിരേകദസവസ്സേന വാ ഉപസമ്പാദേതും, നിസ്സയം ദാതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൭൬, ൮൨) ച വചനതോ യോ ബ്യത്തോ ഹോതി പടിബലോ ഉപസമ്പദായ ദസവസ്സോ വാ അതിരേകദസവസ്സോ വാ, തേന ദാതബ്ബോ, ഇതരേന ന ദാതബ്ബോ. സചേ ദേതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

ഏത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൧൪൫-൧൪൭) ച ''ബ്യത്തോ''തി ഇമിനാ പരിസുപട്ഠാപകബഹുസ്സുതോ വേദിതബ്ബോ. പരിസുപട്ഠാപകേന ഹി സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന പരിസം അഭിവിനയേ വിനേതും ദ്വേ വിഭങ്ഗാ പഗുണാ വാചുഗ്ഗതാ കാതബ്ബാ, അസക്കോന്തേന തീഹി ജനേഹി സദ്ധിം പരിവത്തനക്ഖമാ കാതബ്ബാ, കമ്മാകമ്മഞ്ച ഖന്ധകവത്തഞ്ച ഉഗ്ഗഹേതബ്ബം, പരിസായ പന അഭിധമ്മേ വിനയനത്ഥം സചേ മജ്ഝിമഭാണകോ ഹോതി, മൂലപണ്ണാസകോ ഉഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ദീഘഭാണകേന മഹാവഗ്ഗോ, സംയുത്തഭാണകേന ഹേട്ഠിമാ വാ തയോ വഗ്ഗാ മഹാവഗ്ഗോ വാ, അങ്ഗുത്തരഭാണകേന ഹേട്ഠാ വാ ഉപരി വാ ഉപഡ്ഢനികായോ ഉഗ്ഗഹേതബ്ബോ, അസക്കോന്തേന തികനിപാതതോ പട്ഠായ ഉഗ്ഗഹേതുമ്പി വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന ''ഏകം ഗണ്ഹന്തേന ചതുക്കനിപാതം വാ പഞ്ചകനിപാതം വാ ഉഗ്ഗഹേതും വട്ടതീ''തി വുത്തം. ജാതകഭാണകേന സാട്ഠകഥം ജാതകം ഉഗ്ഗഹേതബ്ബം, തതോ ഓരം ന വട്ടതി. ''ധമ്മപദമ്പി സഹ വത്ഥുനാ ഉഗ്ഗഹേതും വട്ടതീ''തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. തതോ തതോ സമുച്ചയം കത്വാ മൂലപണ്ണാസകമത്തം വട്ടതി, ''ന വട്ടതീ''തി **കുരുന്ദട്ഠകഥായം** പടിക്ഖിത്തം, ഇതരാസു വിചാരണായേവ നത്ഥി. അഭിധമ്മേ കിഞ്ചി ഗഹേതബ്ബന്തി ന വുത്തം. യസ്സ പന സാട്ഠകഥമ്പി വിനയപിടകം അഭിധമ്മപിടകഞ്ച പഗുണം, സുത്തന്തേ ച വുത്തപ്പകാരോ ഗന്ഥോ നത്ഥി, പരിസം ഉപട്ഠാപേതും ന ലഭതി. യേന പന സുത്തന്തതോ ച വിനയതോ ച വുത്തപ്പമാണോ ഗന്ഥോ ഉഗ്ഗഹിതോ, അയം പരിസുപട്ഠാകോ ബഹുസ്സുതോവ ഹോതി, ദിസാപാമോക്ഖോ യേനകാമംഗമോ പരിസം ഉപട്ഠാപേതും ലഭതി, അയം ഇമസ്മിം അത്ഥേ ''ബ്യത്തോ''തി അധിപ്പേതോ.

യോ പന അന്തേവാസിനോ വാ സദ്ധിവിഹാരികസ്സ വാ ഗിലാനസ്സ സക്കോതി ഉപട്ഠാനാദീനി കാതും, അയം ഇധ ''പടിബലോ''തി അധിപ്പേതോ. യം പന വുത്തം -

> ''പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. ന അസേക്ഖേന സീലക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന അസേക്ഖേന സമാധിക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന അസേക്ഖേന പഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന അസേക്ഖേന വിമുത്തിക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന അസേക്ഖേന

വിമുത്തിഞാണദസ്സനക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. അത്തനാ ന അസേക്ഖേന സീലക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന പരം അസേക്ഖേ സീലക്ഖന്ധേ സമാദപേതാ. അത്തനാ ന അസേക്ഖേന സമാധിക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന പരം അസേക്ഖേ സമാധിക്ഖന്ധേ സമാദപേതാ. അത്തനാ ന അസേക്ഖേന പഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന പരം അസേക്ഖേ പഞ്ഞാക്ഖന്ധേ സമാദപേതാ. അത്തനാ ന അസേക്ഖേന വിമുത്തിക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന പരം അസേക്ഖേ വിമുത്തിക്ഖന്ധേ സമാദപേതാ. അത്തനാ ന അസേക്ഖേന വിമുത്തിഞാണദസ്സനക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന പരം അസേക്ഖേ വിമുത്തിഞാണദസ്സനക്ഖന്ധേ സമാദപേതാ. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. അസ്സദ്ധോ ഹോതി, അഹിരികോ ഹോതി, അനോത്തപ്പീ ഹോതി, കുസീതോ ഹോതി, മുട്ഠസ്സതി ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം , ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. അധിസീലേ സീലവിപന്നോ ഹോതി, അജ്ഝാചാരേ ആചാരവിപന്നോ ഹോതി, അതിദിട്ഠിയാ ദിട്ഠിവിപന്നോ ഹോതി, അപ്പസ്സുതോ ഹോതി, ദുപ്പഞ്ഞോ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. ന പടിബലോ ഹോതി അന്തേവാസിം വാ സദ്ധിവിഹാരിം വാ ഗിലാനം ഉപട്ഠാതും വാ ഉപട്ഠാപേതും വാ, അനഭിരതം വൂപകാസേതും വാ വൂപകാസാപേതും വാ, ഉപ്പന്നം കുക്കുച്ചം ധമ്മതോ വിനോദേതും, ആപത്തിം ന ജാനാതി, ആപത്തിയാ വുട്ഠാനം ന ജാനാതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

“അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. ന പടിബലോ ഹോതി അന്തേവാസിം വാ സദ്ധിവിഹാരിം വാ ആഭിസമാചാരികായ സിക്ഖായ സിക്ഖാപേതും, ആദിബ്രഹ്മചരിയകായ സിക്ഖായ വിനേതും, അഭിധമ്മേ വിനേതും, അഭിവിനയേ വിനേതും, ഉപ്പന്നം ദിട്ഠിഗതം ധമ്മതോ വിവേചേതും. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

“അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ . ആപത്തിം ന ജാനാതി, അനാപത്തിം ന ജാനാതി, ലഹുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഗരുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഉഭയാനി ഖോ പനസ്സ പാതിമോക്ഖാനി വിത്ഥാരേന ന സ്വാഗതാനി ഹോന്തി ന സുവിഭത്താനി ന സുപ്പവത്തീനി ന സുവിനിച്ഛിതാനി സുത്തസോ അനുബ്യഞ്ജനസോ. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ.

“അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. ആപത്തിം ന ജാനാതി, അനാപത്തിം ന ജാനാതി, ലഹുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഗരുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഊനദസവസ്സോ ഹോതി . ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ”തിആദി (മഹാവ॰ ൡ൪). തമ്പി -

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന ദസവസ്സേന വാ അതിരേകദസവസ്സേന വാ ഉപസമ്പാദേതും, നിസ്സയം ദാതു”ന്തി (മഹാവ॰ ൭൬, ൱൨) ച ഏവം സങ്ഖേപതോ വുത്തസ്സേവ ഉപജ്ഝായാചരിയലക്ഖണസ്സ വിത്ഥാരദസ്സനത്ഥം വുത്തം.

തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൡ൪) കിഞ്ചി അയുത്തവസേന പടിക്ഖിത്തം, കിഞ്ചി ആപത്തിഅങ്ഗവസേന. തഥാ ഹി “ന അസേക്ഖേന സീലക്ഖന്ധേനാ”തി ച “അത്തനാ ന അസേക്ഖേനാ”തി ച “അസ്സദ്ധോ”തി ച ആദീസു തീസു പഞ്ചകേസു അയുത്തവസേന പടിക്ഖേപോ കതോ, ന ആപത്തിഅങ്ഗവസേന. യോ ഹി അസേക്ഖേഹി സീലക്ഖന്ധാദീഹി അസമന്നാഗതോ പരേ ച തത്ഥ സമാദപേതും അസക്കോന്തോ അസ്സദ്ധിയാദിദോസയുത്തോവ ഹുത്വാ പരിസം പരിഹരതി, തസ്സ പരിസാ സീലാദീഹി പരിഹായതിയേവ ന വഡ്ഢതി, തസ്മാ “തേന ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബ”ന്തിആദി അയുത്തവസേന വുത്തം, ന ആപത്തിഅങ്ഗവസേന. ന ഹി ഖീണാസവസ്സേവ ഉപജ്ഝാചരിയഭാവോ ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതോ, യദി തസ്സേവ അനുഞ്ഞാതോ അഭവിസ്സ, “സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ അനഭിരതി ഉപ്പന്നാ ഹോതീ”തിആദിം ന വദേയ്യ, യസ്മാ പന ഖീണാസവസ്സ പരിസാ സീലാദീഹി ന പരിഹായതി, തസ്മാ “പഞ്ചഹി,

ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ഉപസമ്പാദേതബ്ബ''ന്തിആദി വുത്തം.

അധിസീലേ സീലവിപന്നോതിആദീസു പാരാജികഞ്ച സങ്ഘാദിസേസഞ്ച ആപന്നോ അധിസീലേ സീലവിപന്നോ നാമ. ഇതരേ പഞ്ചാപത്തിക്ഖന്ധേ ആപന്നോ **അജ്ഝാചാരേ ആചാരവിപന്നോ** നാമ. സമ്മാദിട്ഠിം പഹായ അന്തഗ്ഗാഹികായ ദിട്ഠിയാ സമന്നാഗതോ **അതിദിട്ഠിയാ ദിട്ഠിവിപന്നോ** നാമ. യത്തകം സുതം പരിസം പരിഹരന്തസ്സ ഇച്ഛിതബ്ബം, തേന വിരഹിതത്താ **അപ്പസ്സുതോ**. യം തേന ജാനിതബ്ബം ആപത്താദി, തസ്സ അജാനനതോ **ദുപ്പഞ്ഞോ**. ഇമസ്മിം പഞ്ചകേ പുരിമാനി തീണി പദാനി അയുത്തവസേന വുത്താനി, പച്ഛിമാനി ദ്വേ ആപത്തിഅങ്ഗവസേന.

ആപത്തിം ന ജാനാതീതി ''ഇദം നാമ മയാ കത''ന്തി വുത്തേ ''ഇമം നാമ ആപത്തിം അയം ആപന്നോ''തി ന ജാനാതി. **വുട്ഠാനം ന ജാനാതീ**തി ''വുട്ഠാനഗാമിനിതോ വാ ദേസനാഗാമിനിതോ വാ ആപത്തിതോ ഏവം നാമ വുട്ഠാനം ഹോതീ''തി ന ജാനാതി. ഇമസ്മിഞ്ഹി പഞ്ചകേ പുരിമാനി ദ്വേ പദാനി അയുത്തവസേന വുത്താനി, പച്ഛിമാനി തീണി ആപത്തിഅങ്ഗവസേന.

ആഭിസമാചാരികായ സിക്ഖായാതി ഖന്ധകവത്തേ വിനേതും ന പടിബലോ ഹോതീതി അത്ഥോ. **ആദിബ്രഹ്മചരിയകായാ**തി സേക്ഖപണ്ണത്തിയം വിനേതും ന പടിബലോതി അത്ഥോ. **അഭിധമ്മേ**തി നാമരൂപപരിച്ഛേദേ വിനേതും ന പടിബലോതി അത്ഥോ. **അഭിവിനയേ**തി സകലേ വിനയപിടകേ വിനേതും ന പടിബലോതി അത്ഥോ. **വിനേതും ന പടിബലോ**തി ച സബ്ബത്ഥ സിക്ഖാപേതും ന സക്കോതീതി അത്ഥോ. **ധമ്മതോ വിവേചേതു**ന്തി ധമ്മേന കാരണേന വിസ്സജ്ജാപേതും. ഇമസ്മിം പഞ്ചകേ സബ്ബപദേസു ആപത്തി.

''ആപത്തിം ന ജാനാതീ''തിആദിപഞ്ചകസ്മിം **വിത്ഥാരേനാ**തി ഉഭതോവിഭങ്ഗേന സദ്ധിം. **ന സ്വാഗതാനീ**തി ന സുട്ഠു ആഗതാനി. **സുവിഭത്താനീ**തി സുട്ഠു വിഭത്താനി പദപച്ചാഭട്ഠസങ്കരദോസരഅതാനി. **സുപ്പവത്തീനീ**തി പഗുണാനി വാചുഗ്ഗതാനി സുവിനിച്ഛിതാനി. **സുത്തസോ**തി ഖന്ധകപരിവാരതോ ആഹരിതബ്ബസുത്തവസേന സുട്ഠു വിനിച്ഛിതാനി. **അനുബ്യഞ്ജനസോ**തി അക്ഖരപദപാരിപൂരിയാ ച സുവിനിച്ഛിതാനി അഖണ്ഡാനി അവിപരീതക്ഖരാനി. ഏതേന അട്ഠകഥാ ദീപിതാ. അട്ഠകഥാതോ ഹി ഏസ വിനിച്ഛയോ ഹോതീതി. ഇമസ്മിം പഞ്ചകേപി സബ്ബപദേസു ആപത്തി. ഊനദസവസ്സപരിയോസാനപഞ്ചകേപി ഏസേവ നയോ. ഇതി ആദിതോ തയോ പഞ്ചകാ, ചതുത്ഥേ തീണി പദാനി, പഞ്ചമേ ദ്വേ പദാനീതി സബ്ബേപി ചത്താരോ പഞ്ചകാ അയുത്തവസേന വുത്താ, ചതുത്ഥേ പഞ്ചകേ ദ്വേ പദാനി, പഞ്ചമേ തീണി, ഛട്ഠസത്തമട്ഠമാ തയോ പഞ്ചകാതി സബ്ബേപി ചത്താരോ പഞ്ചകാ ആപത്തിഅങ്ഗവസേന വുത്താ.

സുക്കപക്ഖേ പന വുത്തവിപരിയായേന ''പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, സാമണേരോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. അസേക്ഖേന സീലക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതീ''തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൮൪) അട്ഠ പഞ്ചകാ ആഗതായേവ. തത്ഥ സബ്ബത്ഥേവ അനാപത്തി.

൫൨൮. **കസ്സ ദാതബ്ബോ, കസ്സ ന ദാതബ്ബോ**തി എത്ഥ പന യോ ലജ്ജീ ഹോതി, തസ്സ ദാതബ്ബോ. ഇതരസ്സ ന ദാതബ്ബോ "ന, ഭിക്ഖവേ, അലജ്ജീനം നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, യോ ദദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൨൦) വചനതോ. നിസ്സായ വസന്തേനപി അലജ്ജീ നിസ്സായ ന വസിതബ്ബം. വുത്തഞ്ഹേതം "ന, ഭിക്ഖവേ, അലജ്ജീനം നിസ്സായ വത്ഥബ്ബം, യോ വസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൨൦). എത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൨൦) ച **അലജ്ജീന**ന്തി ഉപയോഗത്ഥേ സാമിവചനം, അലജ്ജിപുഗ്ഗലേ നിസ്സായ ന വസിതബ്ബന്തി വുത്തം ഹോതി. തസ്മാ നവം ഠാനം ഗതേന "ഏഹി, ഭിക്ഖു, നിസ്സയം ഗണ്ഹാഹീ"തി വുച്ചമാനേനപി ചതൂഹപഞ്ചാഹം നിസ്സയദായകസ്സ ലജ്ജിഭാവം ഉപപരിക്ഖിത്വാ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതൂഹപഞ്ചാഹം ആഗമേതും യാവ ഭിക്ഖുസഭാഗതം ജാനാമീ"തി (മഹാവ॰ ൧൨൦) ഹി വുത്തം. സചേ "ഥേരോ ലജ്ജീ"തി ഭിക്ഖൂനം സന്തികേ സുത്വാ ആഗതദിവസേയേവ ഗഹേതുകാമോ ഹോതി, ഥേരോ പന "ആഗമേഹി താവ, വസന്തോ ജാനിസ്സസീ"തി കതിപാഹം ആചാരം ഉപപരിക്ഖിത്വാ നിസ്സയം ദേതി, വട്ടതി, പകതിയാ നിസ്സയഗഹണട്ഠാനം ഗതേന പന തദഹേവ ഗഹേതബ്ബോ, ഏകദിവസമ്പി പരിഹാരോ നത്ഥി. സചേ പഠമയാമേ ആചരിയസ്സ ഓകാസോ നത്ഥി, ഓകാസം അലഭന്തോ "പച്ചൂസസമയേ ഗഹേസ്സാമീ"തി സയതി, അരുണം ഉഗ്ഗതമ്പി ന ജാനാതി, അനാപത്തി. സചേ പന "ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി ആഭോഗം അകത്വാ സയതി, അരുണുഗ്ഗമനേ ദുക്കടം. അഗതപുബ്ബം ഠാനം ഗതേന ദ്വേ തീണി ദിവസാനി വസിത്വാ ഗന്തുകാമേന അനിസ്സിതേന വസിതബ്ബം. "സത്താഹം വസിസ്സാമീ"തി ആലയം കരോന്തേന പന നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. സചേ ഥേരോ "കിം സത്താഹം വസന്തസ്സ നിസ്സയേനാ"തി വദതി, പടിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ ലദ്ധപരിഹാരോ ഹോതി.

"അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നേന ഭിക്ഖുനാ നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന വത്ഥു"ന്തി വചനതോ പന അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നോ സചേ അത്തനാ സദ്ധിം അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നം നിസ്സയദായകം ന ലഭതി, ഏവം നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന ബഹൂനിപി ദിവസാനി ഗന്തും വട്ടതി. സചേ പുബ്ബേ നിസ്സയം ഗഹേത്വാ വുത്ഥപുബ്ബം കിഞ്ചി ആവാസം പവിസതി, ഏകരത്തം വസന്തേനപി നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. അന്തരാമഗ്ഗേ വിസ്സമന്തോ വാ സത്ഥം വാ പരിയേസന്തോ കതിപാഹം വസതി, അനാപത്തി. അന്തോവസ്സേ പന നിബദ്ധവാസം വസിതബ്ബം, നിസ്സയോ ച ഗഹേതബ്ബോ. നാവായ ഗച്ഛന്തസ്സ പന വസ്സാനേ ആഗതേപി നിസ്സയം അലഭന്തസ്സ അനാപത്തി. സചേ അന്തരാമഗ്ഗേ ഗിലാനോ ഹോതി, നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന വസിതും വട്ടതി.

ഗിലാനുപട്ഠാകോപി ഗിലാനേന യാചിയമാനോ അനിസ്സിതോ ഏവ വസിതും ലഭതി. വുത്തഞ്ഹേതം "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന വത്ഥും, അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനുപട്ഠാകേന ഭിക്ഖുനാ നിസ്സയം അലഭമാനേന യാചിയമാനേന അനിസ്സിതേന വത്ഥു"ന്തി (മഹാവ॰ ൧൨൧). സചേ പന "യാചാഹി മ"ന്തി വുച്ചമാനോപി ഗിലാനോ മാനേന ന യാചതി, ഗന്തബ്ബം.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആരഞ്ഞികേന ഭിക്ഖുനാ ഫാസുവിഹാരം സല്ലക്ഖേന്തേന നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന വത്ഥും 'യദാ പതിരൂപോ നിസ്സയദായകോ ആഗച്ഛിസ്സതി, തദാ തസ്സ നിസ്സായ വസിസ്സാമീ'"തി വചനതോ

പന യത്ഥ വസന്തസ്സ സമഥവിപസ്സനാനം പടിലാഭവസേന ഫാസു ഹോതി, താദിസം ഫാസുവിഹാരം സല്ലക്ഖേന്തേന നിസ്സയം അലഭമാനേന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. ഇമഞ്ച പന പരിഹാരം നേവ സോതാപന്നോ, ന സകദാഗാമിഅനാഗാമിഅരഹന്തോ ലഭന്തി, ന ഥാമഗതസ്സ സമാധിനോ വാ വിപസ്സനായ വാ ലാഭീ, വിസ്സട്ഠകമ്മട്ഠാനേ പന ബാലപുഥുജ്ജനേ കഥാവ നത്ഥി. യസ്സ ഖോ പന സമഥോ വാ വിപസ്സനാ വാ തരുണാ ഹോതി, അയം ഇമം പരിഹാരം ലഭതി, പവാരണാസങ്ഗഹോപി ഏതസ്സേവ അനുഞ്ഞാതോ. തസ്മാ ഇമിനാ പുഗ്ഗലേന ആചരിയേ പവാരേത്വാ ഗതേപി "യദാ പതിരൂപോനിസ്സയദായകോ ആഗച്ഛിസ്സതി, തം നിസ്സായ വസിസ്സാമീ"തി ആഭോഗം കത്വാ പുന യാവ ആസാള്ഹീപുണ്ണമാ, താവ അനിസ്സിതേന വത്ഥും വട്ടതി. സചേ പന ആസാള്ഹീമാസേ ആചരിയോ നാഗച്ഛതി, യത്ഥ നിസ്സയോ ലബ്ഭതി, തത്ഥ ഗന്തബ്ബം.

൫൬. കഥം ഗഹിതോ ഹോതീതി ഏത്ഥ ഉപജ്ഝായസ്സ സന്തികേ താവ ഉപജ്ഝം ഗണ്ഹന്തേന ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ "ഉപജ്ഝായോ മേ, ഭന്തേ, ഹോഹീ"തി തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. ഏവം സദ്ധിവിഹാരികേന വുത്തേ സചേ ഉപജ്ഝായോ "സാഹൂ"തി വാ "ലഹൂ"തി വാ "ഓപായിക"ന്തി വാ "പതിരൂപ"ന്തി വാ "പാസാദികേന സമ്പാദേഹീ"തി വാ കായേന വിഞ്ഞാപേതി, വാചായ വിഞ്ഞാപേതി, കായേന വാചായ വിഞ്ഞാപേതി, ഗഹിതോ ഹോതി ഉപജ്ഝായോ. ഇദമേവ ഹേത്ഥ ഉപജ്ഝായഗ്ഗഹണം, യദിദം ഉപജ്ഝായസ്സ ഇമേസു പഞ്ചസു പദേസു യസ്സ കസ്സചി പദസ്സ വാചായ സാവനം കായേന വാ അത്ഥവിഞ്ഞാപനന്തി. കേചി പന "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛനം സന്ധായ വദന്തി, ന തം പമാണം. ആയാചനദാനമത്തേന ഹി ഗഹിതോ ഹോതി ഉപജ്ഝായോ, ന ഏത്ഥ സമ്പടിച്ഛനം അങ്ഗം. സദ്ധിവിഹാരികേനപി ന കേവലം "ഇമിനാ മേ പദേന ഉപജ്ഝായോ ഗഹിതോ"തി ഞാതും വട്ടതി, "അജ്ജതഗ്ഗേ ദാനി ഥേരോ മയ്ഹം ഭാരോ, അഹമ്പി ഥേരസ്സ ഭാരോ"തി ഇദമ്പി ഞാതും വട്ടതി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൬൪). വുത്തഞ്ഹേതം -

> "ഉപജ്ഝായോ, ഭിക്ഖവേ, സദ്ധിവിഹാരികമ്ഹി പുത്തചിത്തം ഉപട്ഠപേസ്സതി, സദ്ധിവിഹാരികോ ഉപജ്ഝായമ്ഹി പിതുചിത്തം ഉപട്ഠപേസ്സതി, ഏവം തേ അഞ്ഞമഞ്ഞം സഗാരവാ സപ്പതിസ്സാ സഭാഗവുത്തിനോ വിഹരന്താ ഇമസ്മിം ധമ്മവിനയേ വുഡ്ഢിം വിരൂള്ഹിം വേപുല്ലം ആപജ്ജിസ്സന്തീ"തി (മഹാവ॰ ൬൫).

ആചരിയസ്സ സന്തികേ നിസ്സയഗ്ഗഹണേപി അയമേവ വിനിച്ഛയോ. അയം പനേത്ഥ വിസേസോ - ആചരിയസ്സ സന്തികേ നിസ്സയം ഗണ്ഹന്തേന ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ "ആചരിയോ മേ, ഭന്തേ, ഹോഹി, ആയസ്മതോ നിസ്സായ വച്ഛാമീ"തി (മഹാവ॰ ൭൭) തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം, സേസം വുത്തനയമേവ.

൫൭. കഥം പടിപ്പസ്സമ്ഭതീതി ഏത്ഥ താവ ഉപജ്ഝായമ്ഹാ പഞ്ചഹാകാരേഹി നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധി വേദിതബ്ബാ, ആചരിയമ്ഹാ ഛഹി ആകാരേഹി. വുത്തഞ്ഹേതം -

> "പഞ്ചിമാ, ഭിക്ഖവേ, നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധിയോ ഉപജ്ഝായമ്ഹാ. ഉപജ്ഝായോ പക്കന്തോ വാ ഹോതി, വിബ്ഭന്തോ വാ, കാലകതോ വാ,

പക്ഖസങ്കന്തോ വാ, ആണത്തിയേവ പഞ്ചമീ. ഇമാ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധിയോ ഉപജ്ഝായമ്ഹാ.

ഛയിമാ , ഭിക്ഖവേ, നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധിയോ ആചരിയമ്ഹാ. ആചരിയോ പക്കന്തോ വാ ഹോതി, വിബ്ഭന്തോ വാ, കാലകതോ വാ, പക്ഖസങ്കന്തോ വാ, ആണത്തിയേവ പഞ്ചമീ, ഉപജ്ഝായേന വാ സമോധാനഗതോ ഹോതി. ഇമാ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഛ നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധിയോ ആചരിയമ്ഹാ''തി (മഹാവ॰ ൮൩).

തത്രായം വിനിച്ഛയോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൮൩) - **പക്കന്തോ**തി ദിസം ഗതോ. ഏവം ഗതേ ച പന തസ്മിം സചേ വിഹാരേ നിസ്സയദായകോ അത്ഥി, യസ്സ സന്തികേ അഞ്ഞദാപി നിസ്സയോ വാ ഗഹിതപുബ്ബോ ഹോതി, യോ വാ ഏകസമ്ഭോഗപരിഭോഗോ, തസ്സ സന്തികേ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ, ഏകദിവസമ്പി പരിഹാരോ നത്ഥി. സചേ താദിസോ നത്ഥി, അഞ്ഞോ ലജ്ജീ പേസലോ അത്ഥി, തസ്സ പേസലഭാവം ജാനന്തേന തദഹേവ നിസ്സയോ യാചിതബ്ബോ. സചേ ദേതി, ഇച്ചേതം കുസലം. അഥ പന ''തുമ്ഹാകം ഉപജ്ഝായോ ലഹും ആഗമിസ്സതീ''തി പുച്ഛതി, ഉപജ്ഝായേന ചേ തഥാ വുത്തം, ''ആമ, ഭന്തേ''തി വത്തബ്ബം. സചേ വദതി ''തേന ഹി ഉപജ്ഝായസ്സ ആഗമനം ആഗമേഥാ''തി, വട്ടതി. അഥ പനസ്സ പകതിയാ പേസലഭാവം ന ജാനാതി, ചത്താരി പഞ്ച ദിവസാനി തസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ സഭാഗതം ഓലോകേത്വാ ഓകാസം കാരേത്വാ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. സചേ പന വിഹാരേ നിസ്സയദായകോ നത്ഥി, ഉപജ്ഝായോ ച ''അഹം കതിപാഹേന ആഗമിസ്സാമി, മാ ഉക്കണ്ഠിത്ഥാ''തി വത്വാ ഗതോ, യാവ ആഗമനാ പരിഹാരോ ലബ്ഭതി, അഥാപി നം തത്ഥ മനുസ്സാ പരിച്ഛിന്നകാലതോ ഉത്തരിപി പഞ്ച വാ ദസ വാ ദിവസാനി വാസേന്തിയേവ, തേന വിഹാരം പവത്തി പേസേതബ്ബാ ''ദഹരാ മാ ഉക്കണ്ഠന്തു, അഹം അസുകദിവസം നാമ ആഗമിസ്സാമീ''തി, ഏവമ്പി പരിഹാരോ ലബ്ഭതി. അഥ ആഗച്ഛതോ അന്തരാമഗ്ഗേ നദീപൂരേന വാ ചോരാദീഹി വാ ഉപദ്ദവോ ഹോതി, ഥേരോ ഉദകോസക്കനം വാ ആഗമേതി, സഹായേ വാ പരിയേസതി, തം ചേ പവത്തിം ദഹരാ സുണന്തി, യാവ ആഗമനാ പരിഹാരോ ലബ്ഭതി. സചേ പന സോ ''ഇധേവാഹം വസിസ്സാമീ''തി പഹിണതി, പരിഹാരോ നത്ഥി. യത്ഥ നിസ്സയോ ലബ്ഭതി, തത്ഥ ഗന്തബ്ബം. വിബ്ഭന്തേ പന കാലകതേ പക്ഖസങ്കന്തേ വാ ഏകദിവസമ്പി പരിഹാരോ നത്ഥി, യത്ഥ നിസ്സയോ ലബ്ഭതി, തത്ഥ ഗന്തബ്ബം.

ആണത്തീതി പന നിസ്സയപണാമനാ വുച്ചതി, തസ്മാ ''പണാമേമി ത''ന്തി വാ ''മാ ഇധ പടിക്കമീ''തി വാ ''നീഹര തേ പത്തചീവര''ന്തി വാ ''നാഹം തയാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ''തി വാതി ഇമിനാ പാളിനയേന ''മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛീ''തിആദിനാ പാളിമുത്തകനയേന വാ യോ നിസ്സയപണാമനായ പണാമിതോ ഹോതി, തേന ഉപജ്ഝായോ ഖമാപേതബ്ബോ. സചേ ആദിതോവ ന ഖമതി, ദണ്ഡകമ്മം ആഹരിത്വാ തിക്ഖത്തും താവ സയമേവ ഖമാപേതബ്ബോ. നോ ചേ ഖമതി, തസ്മിം വിഹാരേ മഹാഥേരേ ഗഹേത്വാ ഖമാപേതബ്ബോ. നോ ചേ ഖമതി, സാമന്തവിഹാരേ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ഖമാപേതബ്ബോ. സചേ ഏവമ്പി ന ഖമതി, അഞ്ഞത്ഥ ഗന്ത്വാ ഉപജ്ഝായസ്സ സഭാഗാനം സന്തികേ വസിതബ്ബം ''അപ്പേവ നാമ 'സഭാഗാനം മേ സന്തികേ വസതീ'തി ഞത്വാപി ഖമേയ്യാ''തി. സചേ ഏവമ്പി ന ഖമതി, തത്രേവ

വസിതബ്ബം. തത്ര ചേ ദുബ്ഭിക്ഖാദിദോസേന ന സക്കാ ഹോതി വസിതും, തംയേവ വിഹാരം ആഗന്ത്വാ അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ നിസ്സയം ഗഹേത്വാ വസിതും വട്ടതി. അയമാണത്തിയം വിനിച്ഛയോ.

ആചരിയമ്ഹാ നിസ്സയപടിപ്പസ്സദ്ധീസു **ആചരിയോ പക്കന്തോ വാ ഹോതീ**തി ഏത്ഥ കോചി ആചരിയോ ആപുച്ഛിത്വാ പക്കമതി, കോചി അനാപുച്ഛിത്വാ, അന്തേവാസികോപി ഏവമേവ. തത്ര സചേ അന്തേവാസികോ ആചരിയം ആപുച്ഛതി "അസുകം നാമ, ഭന്തേ, ഠാനം ഗന്തും ഇച്ഛാമി കേനചിദേവ കരണീയേനാ"തി, ആചരിയേന ച "കദാ ഗമിസ്സസീ"തി വുത്തോ "സായന്ഹേ വാ രത്തിം വാ ഉട്ഠഹിത്വാ ഗമിസ്സാമീ"തി വദതി, ആചരിയോപി "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, തം ഖണംയേവ നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ പന "ഭന്തേ, അസുകം നാമ ഠാനം ഗന്തുകാമോമ്ഹീ"തി വുത്തേ ആചരിയോ "അസുകസ്മിം നാമ ഗാമേ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ പച്ഛാ ജാനിസ്സസീ"തി വദതി, സോ ച "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, തതോ ചേ ഗതോ സുഗതോ. സചേ പന ന ഗച്ഛതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. അഥാപി "ഗച്ഛാമീ"തി വുത്തേ ആചരിയേന "മാ താവ ഗച്ഛ, രത്തിം മന്തേത്വാ ജാനിസ്സാമാ"തി വുത്തോ മന്തേത്വാ ഗച്ഛതി, സുഗതോ. നോ ചേ ഗച്ഛതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ആചരിയം അനാപുച്ഛാ പക്കമന്തസ്സ പന ഉപചാരസീമാതിക്കമേ നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, അന്തോഉപചാരസീമതോ പടിനിവത്തന്തസ്സ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ പന ആചരിയോ അന്തേവാസികം ആപുച്ഛതി "ആവുസോ, അസുകം നാമ ഠാനം ഗമിസ്സാമീ"തി, അന്തേവാസികേന ച "കദാ"തി വുത്തേ "സായന്ഹേ വാ രത്തിഭാഗേ വാ"തി വദതി, അന്തേവാസികോപി "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, തം ഖണംയേവ നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, സചേ പന ആചരിയോ "സ്വേ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ഗമിസ്സാമീ"തി വദതി, ഇതരോ ച "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, ഏകദിവസം താവ നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, പുനദിവസേ പടിപ്പസ്സദ്ധോ ഹോതി. "അസുകസ്മിം നാമ ഗാമേ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ജാനിസ്സാമി മമ ഗമനം വാ അഗമനം വാ"തി വത്വാ പന സചേ ന ഗച്ഛതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. അഥാപി "ഗച്ഛാമീ"തി വുത്തേ അന്തേവാസികേന "മാ താവ ഗച്ഛഥ, രത്തിം മന്തേത്വാ ജാനിസ്സഥാ"തി വുത്തോ മന്തേത്വാപി ന ഗച്ഛതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ ഉഭോപി ആചരിയന്തേവാസികാ കേനചിദേവ കരണീയേന ബഹിസീമം ഗച്ഛന്തി, തതോ ചേ ആചരിയോ ഗമിയചിത്തേ ഉപ്പന്നേ അനാപുച്ഛാവ ഗന്ത്വാ ദ്വിന്നം ലേഡ്ഡുപാതാനം അന്തോയേവ നിവത്തതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ നിവത്തതി, പടിപ്പസ്സദ്ധോ ഹോതി. ആചരിയുപജ്ഝായാ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമ്മ അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ വസന്തി, നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ആചരിയേ വിബ്ഭന്തേ കാലകതേ പക്ഖസങ്കന്തേ ച തം ഖണംയേവ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി.

ആണത്തിയം പന ആചരിയോ മുഞ്ചിതുകാമോവ ഹുത്വാ നിസ്സയപണാമനായ പണാമേതി, അന്തേവാസികോ ച "കിഞ്ചാപി മം ആചരിയോ പണാമേതി, അഥ ഖോ ഹദയേന മുദുകോ"തി സാലയോ ഹോതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേപി ആരിയോ സാലയോ, അന്തേവാസികോ നിരാലയോ "ന ദാനി ഇമം നിസ്സായ വസിസ്സാമീ"തി ധുരം നിക്ഖിപതി, ഏവമ്പി ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഉഭിന്നം സാലയഭാവേ പന ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതിയേവ, ഉഭിന്നം ധുരനിക്ഖേപേന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, പണാമിതേന ദണ്ഡകമ്മം ആഹരിത്വാ

തിക്ഖത്തും ഖമാപേതബ്ബോ. നോ ചേ ഖമതി, ഉപജ്ഝായേ വുത്തനയേന പടിപജ്ജിതബ്ബം. യഥാപഞ്ഞത്തം പന ആചരിയുപജ്ഝായവത്തം പരിപൂരേന്തം അധിമത്തപേമാദിപഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതം അന്തേവാസികം സദ്ധിവിഹാരികം വാ പണാമേന്തസ്സ ദുക്കടം, ഇതരം അപണാമേന്തസ്സപി ദുക്കടമേവ. വുത്തഞ്ഹേതം -

"ന, ഭിക്ഖവേ, സമ്മാവത്തന്തോ പണാമേതബ്ബോ, യോ പണാമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. ന ച, ഭിക്ഖവേ, അസമ്മാവത്തന്തോ ന പണാമേതബ്ബോ, യോ ന പണാമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ (മഹാവ॰ ൢം).

"പഞ്ചഹി , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം അന്തേവാസികം അപണാമേന്തോ ആചരിയോ സാതിസാരോ ഹോതി, പണാമേന്തോ അനതിസാരോ ഹോതി. ആചരിയമ്ഹി നാധിമത്തം പേമം ഹോതി, നാധിമത്തോ പസാദോ ഹോതി, നാധിമത്താ ഹിരീ ഹോതി, നാധിമത്തോ ഗാരവോ ഹോതി, നാധിമത്താ ഭാവനാ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം അന്തേവാസികം അപണാമേന്തോ ആചരിയോ സാതിസാരോ ഹോതി, പണാമേന്തോ അനതിസാരോ ഹോതി (മഹാവ॰ ൢഥ).

"പഞ്ചഹി , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം സദ്ധിവിഹാരികം അപണാമേന്തോ ഉപജ്ഝായോ സാതിസാരോ ഹോതി, പണാമേന്തോ അനതിസാരോ ഹോതി. ഉപജ്ഝായമ്ഹി നാധിമത്തം പേമം ഹോതി, നാധിമത്തോ പസാദോ ഹോതി, നാധിമത്താ ഹിരീ ഹോതി, നാധിമത്തോ ഗാരവോ ഹോതി, നാധിമത്താ ഭാവനാ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം സദ്ധിവിഹാരികം അപണാമേന്തോ ഉപജ്ഝായോ സാതിസാരോ ഹോതി, പണാമേന്തോ അനതിസാരോ ഹോതീ"തിആദി (മഹാവ॰ ൬൮).

തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൬൮) **നാധിമത്തം പേമം ഹോതീ**തി ഉപജ്ഝായമ്ഹി അധിമത്തം ഗേഹസ്സിതപേമം ന ഹോതി. **നാധിമത്താ ഭാവനാ ഹോതീ**തി അധിമത്താ മേത്താഭാവനാ ന ഹോതീതി അത്ഥോ.

ഉപജ്ഝായേന വാ സമോധാനഗതോതി ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൮ൻ) ദസ്സനസവനവസേന സമോധാനം വേദിതബ്ബം. സചേ ഹി ആചരിയം നിസ്സായ വസന്തോ സദ്ധിവിഹാരികോ ഏകവിഹാരേ ചേതിയം വാ വന്ദന്തം, ഏകഗാമേ വാ പിണ്ഡായ ചരന്തം ഉപജ്ഝായം പസ്സതി, നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഉപജ്ഝായോ പസ്സതി, സദ്ധിവിഹാരികോ ന പസ്സതി, ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. മഗ്ഗപ്പടിപന്നം വാ ആകാസേന വാ ഗച്ഛന്തം ഉപജ്ഝായം ദിസ്വാ ദൂരത്താ "ഭിക്ഖൂ"തി ജാനാതി, "ഉപജ്ഝായോ"തി ന ജാനാതി, ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ ജാനാതി, പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഉപരിപാസാദേ ഉപജ്ഝായോ വസതി, ഹേട്ഠാ സദ്ധിവിഹാരികോ, തം അദിസ്വാവ യാഗും പിവിത്വാ പടിക്കമതി, ആസനസാലായ വാ നിസിന്നം അദിസ്വാവ ഏകമന്തേ ഭുഞ്ജിത്വാ പക്കമതി, ധമ്മസ്സവനമണ്ഡപേ വാ നിസിന്നമ്പി തം അദിസ്വാവ ധമ്മം സുത്വാ പക്കമതി, നിസ്സയോ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഏവം താവ ദസ്സനവസേന സമോധാനം വേദിതബ്ബം. സവനവസേന പന സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ വിഹാരേ വാ അന്തരഘരേ വാ ധമ്മം വാ കഥേന്തസ്സ അനുമോദനം വാ കരോന്തസ്സ സദ്ദം

സുത്വാ ‘‘ഉപജ്ഝായസ്സ മേ സദ്ദോ’’തി സഞ്ജാനാതി, നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, അസഞ്ജാനന്തസ്സ ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. അയം സമോധാനേ വിനിച്ഛയോ.

൧൭൭. നിസ്സായ കേന വസിതബ്ബം, കേന ന വസിതബ്ബന്തി ഏത്ഥ പന ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന പഞ്ച വസ്സാനി നിസ്സായ വത്ഥും, അബ്യത്തേന യാവജീവ’’ന്തി (മഹാവ॰ ൧൦൩) വചനതോ യോ അബ്യത്തോ ഹോതി, തേന യാവജീവം നിസ്സായേവ വസിതബ്ബം. സചായം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൩) വുഡ്ഢതരം ആചരിയം ന ലഭതി, ഉപസമ്പദായ സട്ഠിവസ്സോ വാ സത്തതിവസ്സോ വാ ഹോതി, നവകതരസ്സപി ബ്യത്തസ്സ സന്തികേ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ‘‘ആചരിയോ മേ, ആവുസോ, ഹോതി, ആയസ്മതോ നിസ്സായ വച്ഛാമീ’’തി ഏവം തിക്ഖത്തും വത്വാ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോവ. ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛന്തേനപി ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ‘‘ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛാമി ആചരിയാ’’തി വത്തബ്ബം. ഏസ നയോ സബ്ബആപുച്ഛനേസു.

യോ പന ബ്യത്തോ ഹോതി ഉപസമ്പദായ പഞ്ചവസ്സോ, തേന അനിസ്സിതേന വത്ഥും വട്ടതി. തസ്മാ നിസ്സയമുച്ചനകേന (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൧൪൫-൧൪൭) ഉപസമ്പദായ പഞ്ചവസ്സേന സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ദ്വേ മാതികാ പഗുണാ വാചുഗ്ഗതാ കത്തബ്ബാ, പക്ഖദിവസേസു ധമ്മസ്സവനത്ഥായ സുത്തന്തതോ ചത്താരോ ഭാണവാരാ, സമ്പത്താനം പരികഥനത്ഥായ **അന്ധകവിന്ദ**(അ॰ നി॰ ൫.൧൧൪) **മഹാരാഹുലോവാദ**(മ॰ നി॰ ൨.൧൧൩ ആദയോ) **അമ്ബട്ഠ**(ദീ॰ നി॰ ൧.൨൫൪ ആദയോ) സദിസോ ഏകോ കഥാമഗ്ഗോ, സങ്ഘഭത്തമങ്ഗലാമങ്ഗലേസു അനുമോദനത്ഥായ തിസ്സോ അനുമോദനാ, ഉപോസഥപവാരണാദിജാനനത്ഥം കമ്മാകമ്മവിനിച്ഛയോ, സമണധമ്മകരണത്ഥം സമാധിവസേന വാ വിപസ്സനാവസേന വാ അരഹത്തപരിയോസാനമേകം കമ്മട്ഠാനം, ഏത്തകം ഉഗ്ഗഹേതബ്ബം. ഏത്താവതാ ഹി അയം ബഹുസ്സുതോ ഹോതി ചാതുദ്ദിസോ, യത്ഥ കത്ഥചി അത്തനോ ഇസ്സരിയേന വസിതും ലഭതി. യം പന വുത്തം -

> ‘‘പഞ്ചഹി , ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. ന അസേക്ഖേന സീലക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി, ന അസേക്ഖേന സമാധിക്ഖന്ധേന... ന അസേക്ഖേന പഞ്ഞാക്ഖന്ധേന... ന അസേക്ഖേന വിമുത്തിക്ഖന്ധേന... ന അസേക്ഖേന വിമുത്തിഞാണദസ്സനക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം.
>
> ‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. അസ്സദ്ധോ ഹോതി, അഹിരികോ ഹോതി, അനോത്തപ്പീ ഹോതി, കുസീതോ ഹോതി, മുട്ഠസ്സതി ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം.
>
> ‘‘അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. അധിസീലേ സീലവിപന്നോ ഹോതി, അജ്ഝാചാരേ ആചാരവിപന്നോ ഹോതി, അതിദിട്ഠിയാ ദിട്ഠിവിപന്നോ

ഹോതി, അപ്പസ്സുതോ ഹോതി, ദുപ്പഞ്ഞോ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം.

“അപരേഹിപി , ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. ആപത്തിം ന ജാനാതി, അനാപത്തിം ന ജാനാതി, ലഹുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഗരുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഉഭയാനി ഖോ പനസ്സ പാതിമോക്ഖാനി വിത്ഥാരേന ന സ്വാഗതാനി ഹോന്തി ന സുവിഭത്താനി ന സുപ്പവത്തീനി ന സുവിനിച്ഛിതാനി സുത്തസോ അനുബ്യഞ്ജനസോ. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം.

“അപരേഹിപി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബം. ആപത്തിം ന ജാനാതി, അനാപത്തിം ന ജാനാതി, ലഹുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഗരുകം ആപത്തിം ന ജാനാതി, ഊനപഞ്ചവസ്സോ ഹോതി. ഇമേഹി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതേന ഭിക്ഖുനാ ന അനിസ്സിതേന വത്ഥബ്ബ”ന്തി (മഹാവ॰ ൧൦൩). എത്ഥാപി പുരിമനയേനേവ അയുത്തവസേന ആപത്തിഅങ്ഗവസേന ച പടിക്ഖേപോ കതോതി ദട്ഠബ്ബം.

ബാലാനം പന അബ്യത്താനം ദിസംഗമികാനം അന്തേവാസികസദ്ധിവിഹാരികാനം അനുഞ്ഞാ ന ദാതബ്ബാ. സചേ ദേന്തി, ആചരിയുപജ്ഝായാനം ദുക്കടം. തേ ചേ അനനുഞ്ഞാതാ ഗച്ഛന്തി, തേസമ്പി ദുക്കടം. വുത്തഞ്ഹേതം -

“ഇധ പന, ഭിക്ഖവേ, സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖൂ ബാലാ അബ്യത്താ ദിസംഗമികാ ആചരിയുപജ്ഝായേ ആപുച്ഛന്തി. തേ, ഭിക്ഖവേ, ആചരിയുപജ്ഝായേഹി പുച്ഛിതബ്ബാ “കഹം ഗമിസ്സഥ, കേന സദ്ധിം ഗമിസ്സഥാ”തി. തേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ബാലാ അബ്യത്താ അഞ്ഞേ ബാലേ അബ്യത്തേ അപദിസേയ്യും. ന, ഭിക്ഖവേ, ആചരിയുപജ്ഝായേഹി അനുജാനിതബ്ബാ, അനുജാനേയ്യും ചേ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. തേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ബാലാ അബ്യത്താ അനനുഞ്ഞാതാ ആചരിയുപജ്ഝായേഹി ഗച്ഛേയ്യും ചേ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൧൬൩).

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

നിസ്സയവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൧൪൮. സീമാവിനിച്ഛയകഥാ

൧൩൮. **സീമാ**തി ഏത്ഥ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ നിദാനവണ്ണനാ) സീമാ നാമേസാ ബദ്ധസീമാ അബദ്ധസീമാതി ദുവിധാ ഹോതി. തത്ഥ ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ അതിക്കമിത്വാ തിവിധസമ്പത്തിയുത്താ നിമിത്തേന നിമിത്തം ബന്ധിത്വാ സമ്മതാ സീമാ **ബദ്ധസീമാ** നാമ. അതിഖുദ്ദകാ, അതിമഹതീ, ഖണ്ഡനിമിത്താ, ഛായാനിമിത്താ, അനിമിത്താ, ബഹിസീമേ ഠിതസമ്മതാ, നദിയാ സമ്മതാ, സമുദ്ദേ സമ്മതാ, ജാതസ്സരേ സമ്മതാ, സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ, സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാതി ഇമേഹി ഏകാദസഹി ആകാരേഹി സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തീതി വചനതോ ഏതാ **വിപത്തിസീമായോ** നാമ.

തത്ഥ **അതിഖുദ്ദകാ** നാമ യത്ഥ ഏകവീസതി ഭിക്ഖൂ നിസീദിതും ന സക്കോന്തി. **അതിമഹതീ** നാമ യാ കേസഗ്ഗമത്തേനപി തിയോജനം അതിക്കമിത്വാ സമ്മതാ. **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ അഘടിതനിമിത്താ വുച്ചതി. പുരത്ഥിമായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ അനുക്കമേന ദക്ഖിണായ ദിസായ പച്ഛിമായ ഉത്തരായ ദിസായ കിത്തേത്വാ പുന പുരത്ഥിമായ ദിസായ പുബ്ബകിത്തിതം പടികിത്തേത്വാ ഠപേതും വട്ടതി, ഏവം അഖണ്ഡനിമിത്താ ഹോതി. സചേ പന അനുക്കമേന ആഹരിത്വാ ഉത്തരായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തത്ഥേവ ഠപേതി, ഖണ്ഡനിമിത്താ ഹോതി. അപരാപി **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ യാ അനിമിത്തുപഗം തചസാരരുക്ഖം വാ ഖാണുകം വാ പംസുപുഞ്ജം വാ വാലുകപുഞ്ജം വാ അഞ്ഞതരം അന്തരാ ഏകനിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ. **ഛായാനിമിത്താ** നാമ പബ്ബതഛായാദീനം യം കിഞ്ചി ഛായം നിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ. **അനിമിത്താ** നാമ സബ്ബേന സബ്ബം നിമിത്താനി അകിത്തേത്വാ സമ്മതാ. **ബഹിസീമേ ഠിതസമ്മതാ** നാമ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ നിമിത്താനം ബഹി ഠിതേന സമ്മതാ. **നദിയാ, സമുദ്ദേ, ജാതസ്സരേ സമ്മതാ** നാമ ഏതേസു നദിആദീസു സമ്മതാ. സാ ഹി ഏവം സമ്മതാപി ''സബ്ബാ, ഭിക്ഖവേ, നദീ അസീമാ, സബ്ബോ സമുദ്ദോ അസീമോ, സബ്ബോ ജാതസ്സരോ അസീമോ''തി (മഹാവ॰ ൧൪൭) വചനതോ അസമ്മതാവ ഹോതി. **സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ** (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൪൮) നാമ അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ. സചേ ഹി പോരാണകസ്സ വിഹാരസ്സ പുരത്ഥിമായ ദിസായ അമ്ബോ ചേവ ജമ്ബു ചാതി ദ്വേ രുക്ഖാ അഞ്ഞമഞ്ഞം സംസട്ഠവിടപാ ഹോന്തി, തേസു അമ്ബസ്സ പച്ഛിമദിസാഭാഗേ ജമ്ബു, വിഹാരസീമാ ച **ജമ്ബും** അന്തോകത്വാ അമ്ബം കിത്തേത്വാ ബദ്ധാ ഹോതി. അഥ പച്ഛാ തസ്സ വിഹാരസ്സ പുരത്ഥിമായ ദിസായ വിഹാരേ കതേ സീമം ബന്ധന്താ ഭിക്ഖൂ തം അമ്ബം അന്തോകത്വാ ജമ്ബും കിത്തേത്വാ ബന്ധന്തി , സീമായ സീമം സമ്ഭിന്നാ ഹോതി. തസ്മാ സചേ പഠമതരം കതസ്സ വിഹാരസ്സ സീമാ അസമ്മതാ ഹോതി, സീമായ ഉപചാരോ ഠപേതബ്ബോ. സചേ സമ്മതാ ഹോതി, പച്ഛിമകോടിയാ ഹത്ഥമത്താ സീമന്തരികാ ഠപേതബ്ബാ. **കുരുന്ദിയം** ''വിദത്ഥിമത്തമ്പി'', **മഹാപച്ചരിയം** ''ചതുരങ്ഗുലമത്തമ്പി വട്ടതീ''തി വുത്തം. **ഏകരുക്ഖോപി** ച ദ്വിന്നം സീമാനം നിമിത്തം ഹോതി. സോ പന വഡ്ഢന്തോ സീമസങ്കരം കരോതി, തസ്മാ ന കാതബ്ബോ. **സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാ** നാമ അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാ. സചേ ഹി പരേസം ബദ്ധസീമം സകലം വാ

തസ്സാ പദേസം വാ അന്തോകത്വാ അത്തനോ സീമം സമ്മന്നന്തി, സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരിതാ നാമ ഹോതി. ഭിക്ഖുനീനം പന സീമം അജ്ഝോത്ഥരിത്വാ അന്തോപി ഭിക്ഖൂനം സീമം സമ്മന്നിതും വട്ടതി. ഭിക്ഖുനീനമ്പി ഭിക്ഖൂനം സീമായ ഏസേവ നയോ. ന ഹി തേ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ കമ്മേ ഗണപൂരകാ ഹോന്തി, ന കമ്മവാചം വഗ്ഗം കരോന്തി. ഇതി ഇമാ ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ അതിക്കമിത്വാ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ.

൧൪൭. **തിവിധസമ്പത്തിയുത്താ** നാമ നിമിത്തസമ്പത്തിയാ പരിസസമ്പത്തിയാ കമ്മവാചാസമ്പത്തിയാ ച യുത്താ. തത്ഥ **നിമിത്തസമ്പത്തിയാ യുത്താ** നാമ പബ്ബതനിമിത്തം പാസാണനിമിത്തം വനനിമിത്തം രുക്ഖനിമിത്തം മഗ്ഗനിമിത്തം വമ്മികനിമിത്തം നദീനിമിത്തം ഉദകനിമിത്തന്തി ഏവം വുത്തേസു അട്ഠസു നിമിത്തേസു തസ്മിം തസ്മിം ദിസാഭാഗേ യഥാലദ്ധാനി നിമിത്തുപഗാനി നിമിത്താനി "പുരത്ഥിമായ ദിസായ കിം നിമിത്തം. പബ്ബതോ, ഭന്തേ. ഏസോ പബ്ബതോ നിമിത്ത"ന്തിആദിനാ നയേന സമ്മാ കിത്തേത്വാ സമ്മതാ.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൩൮) - വിനയധരേന പുച്ഛിതബ്ബം "പുരത്ഥിമായ ദിസായ കിം നിമിത്ത"ന്തി? "പബ്ബതോ, ഭന്തേ"തി. ഇദം പന ഉപസമ്പന്നോ വാ ആചിക്ഖതു അനുപസമ്പന്നോ വാ, വട്ടതിയേവ. പുന വിനയധരേന "ഏസോ പബ്ബതോ നിമിത്ത"ന്തി ഏവം നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബം, "ഏതം പബ്ബതം നിമിത്തം കരോമ, കരിസ്സാമ, നിമിത്തം കതോ, നിമിത്തം ഹോതു, ഹോതി, ഭവിസ്സതീ"തി ഏവം പന കിത്തേതും ന വട്ടതി. പാസാണാദീസുപി ഏസേവ നയോ. പുരത്ഥിമായ ദിസായ, പുരത്ഥിമായ അനുദിസായ, ദക്ഖിണായ ദിസായ, ദക്ഖിണായ അനുദിസായ, പച്ഛിമായ ദിസായ, പച്ഛിമായ അനുദിസായ, ഉത്തരായ ദിസായ, ഉത്തരായ അനുദിസായ കിം നിമിത്തം? ഉദകം, ഭന്തേ. ഏതം ഉദകം നിമിത്തന്തി കിത്തേതബ്ബം. ഏത്ഥ പന അട്ഠപേത്വാ പുന "പുരത്ഥിമായ ദിസായ കിം നിമിത്തം? പബ്ബതോ, ഭന്തേ. ഏസോ പബ്ബതോ നിമിത്ത"ന്തി ഏവം പഠമം കിത്തിതനിമിത്തം കിത്തേത്വാവ ഠപേതബ്ബം. ഏവഞ്ഹി നിമിത്തേന നിമിത്തം ഘടിതം ഹോതി, നിമിത്താനി സകിം കിത്തിതാനിപി കിത്തിതാനേവ ഹോന്തി. **അന്ധകട്ഠകഥായം** പന "തിക്ഖത്തും സീമമണ്ഡലം ബന്ധന്തേന നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബ"ന്തി വുത്തം.

൧൪൮. ഇദാനി നിമിത്തുപഗാനി പബ്ബതാദീനി വേദിതബ്ബാനി - തിവിധോ **പബ്ബതോ** സുദ്ധപംസുപബ്ബതോ സുദ്ധപാസാണപബ്ബതോ ഉഭയമിസ്സകോതി. സോ തിവിധോപി വട്ടതി, വാലികരാസി പന ന വട്ടതി. ഇതരോപി ഹത്ഥിപ്പമാണതോ ഓമകതരോ ന വട്ടതി, ഹത്ഥിപ്പമാണതോ പട്ഠായ സിനേരുപ്പമാണോപി വട്ടതി. സചേ ചതൂസു ദിസാസു ചത്താരോ തീസു വാ തയോ പബ്ബതാ ഹോന്തി , ചതൂഹി വാ തീഹി വാ പബ്ബതനിമിത്തേഹി സമ്മന്നിതുമ്പി വട്ടതി, ദ്വീഹി പന നിമിത്തേഹി ഏകേന വാ സമ്മന്നിതും ന വട്ടതി. ഇതോ പരേസു പാസാണനിമിത്താദീസുപി ഏസേവ നയോ. തസ്മാ പബ്ബതനിമിത്തം കരോന്തേന പുച്ഛിതബ്ബം "ഏകാബദ്ധോ, ന ഏകാബദ്ധോ"തി. സചേ ഏകാബദ്ധോ ഹോതി, ന കാതബ്ബോ. തഞ്ഹി ചതൂസു വാ അട്ഠസു വാ ദിസാസു കിത്തേന്തേനപി ഏകമേവ നിമിത്തം കിത്തിതം ഹോതി, തസ്മാ യോ ഏവം ചക്കസണ്ഠാനേന വിഹാരമ്പി പരിക്ഖിപിത്വാ ഠിതോ പബ്ബതോ, തം ഏകദിസായ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞാസു ദിസാസു തം ബഹിദ്ധാ കത്വാ അന്തോ അഞ്ഞാനി നിമിത്താനി കിത്തേതബ്ബാനി. സചേ പബ്ബതസ്സ തതിയഭാഗം

വാ ഉപഡ്ഢം വാ അന്തോസീമായ കത്തുകാമാ ഹോന്തി, പബ്ബതം അകിത്തേത്വാ യത്തകം പദേസം അന്തോ കത്തുകാമാ, തസ്സ പരതോ തസ്മിംയേവ പബ്ബതേ ജാതരുക്ഖവമ്മികാദീസു അഞ്ഞതരം നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബം. സചേ ഏകയോജനദ്വിയോജനപ്പമാണം സബ്ബം പബ്ബതം അന്തോ കത്തുകാമാ ഹോന്തി, പബ്ബതസ്സ പരതോ ഭൂമിയം ജാതരുക്ഖവമ്മികാദീനി നിമിത്താനി കിത്തേതബ്ബാനി.

പാസാണനിമിത്തേ അയഗുളോപി പാസാണസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി, തസ്മാ യോ കോചി പാസാണോ വട്ടതി. പമാണതോ പന ഹത്ഥിപ്പമാണോ പബ്ബതസങ്ഖ്യം ഗതോ, തസ്മാ സോ ന വട്ടതി, മഹാഗോണമഹാമഹിംസപ്പമാണോ പന വട്ടതി. ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന ദ്വത്തിംസപലഗുളപിണ്ഡപ്പമാണോ വട്ടതി, തതോ ഖുദ്ദകതരോ ഇട്ഠകാ വാ മഹന്തീപി ന വട്ടതി, അനിമിത്തുപഗപാസാണാനം രാസിപി ന വട്ടതി, പഗേവ പംസുവാലുകരാസി. ഭൂമിസമോ ഖലമണ്ഡലസദിസോ പിട്ഠിപാസാണോ വാ ഭൂമിതോ ഖാണുകോ വിയ ഉട്ഠിതപാസാണോ വാ ഹോതി, സോപി പമാണുപഗോ ചേ, വട്ടതി. പിട്ഠിപാസാണോ അതിമഹന്തോപി പാസാണസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി, തസ്മാ സചേ മഹതോ പിട്ഠിപാസാണസ്സ ഏകപ്പദേസം അന്തോസീമായ കത്തുകാമാ ഹോന്തി, തം അകിത്തേത്വാ തസ്സുപരി അഞ്ഞോ പാസാണോ കിത്തേതബ്ബോ. സചേ പിട്ഠിപാസാണുപരി വിഹാരം കരോന്തി, വിഹാരമജ്ഝേന വാ പിട്ഠിപാസാണോ വിനിവിജ്ഝിത്വാ ഗച്ഛതി, ഏവരൂപോ പിട്ഠിപാസാണോ ന വട്ടതി. സചേ ഹി തം കിത്തേന്തി, നിമിത്തസ്സ ഉപരി വിഹാരോ ഹോതി, നിമിത്തഞ്ച നാമ ബഹിസീമായ ഹോതി, വിഹാരോപി ബഹിസീമായം ആപജ്ജതി. വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ഠിതപിട്ഠിപാസാണോ ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ന കിത്തേതബ്ബോ.

വനനിമിത്തേ തിണവനം വാ തചസാരതാലനാളികേരാദിരുക്ഖവനം വാ ന വട്ടതി, അന്തോസാരാനം പന സാകസാലാദീനം അന്തോസാരമിസ്സകാനം വാ രുക്ഖാനം വനം വട്ടതി, തഞ്ച ഖോ ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന ചതുപഞ്ചരുക്ഖമത്തമ്പി, തതോ ഓരം ന വട്ടതി, പരം യോജനസതികമ്പി വട്ടതി. സചേ പന വനമജ്ഝേ വിഹാരം കരോന്തി, വനം ന കിത്തേതബ്ബം. ഏകദേസം അന്തോസീമായ കാതുകാമേഹിപി വനം അകിത്തേത്വാ തത്ഥ രുക്ഖപാസാണാദയോ കിത്തേതബ്ബാ. വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ഠിതവനം ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ന കിത്തേതബ്ബം.

രുക്ഖനിമിത്തേ തചസാരോ താലനാളികേരാദിരുക്ഖോ ന വട്ടതി, അന്തോസാരോ ജീവമാനകോ അന്തമസോ ഉബ്ബേധതോ അട്ഠങ്ഗുലോ പരിണാഹതോ സൂചിദണ്ഡകപ്പമാണോപി വട്ടതി. തതോ ഓരം ന വട്ടതി, പരം ദ്വാദസയോജനോ സുപ്പതിട്ഠിതനിഗ്രോധോപി വട്ടതി. വംസനളകസരാവാദീസു ബീജം രോപേത്വാ വഡ്ഢാപിതോ പമാണുപഗോപി ന വട്ടതി, തതോ അപനേത്വാ പന തം ഖണമ്പി ഭൂമിയം രോപേത്വാ കോട്ഠകം കത്വാ ഉദകം ആസിഞ്ചിത്വാ കിത്തേതും വട്ടതി. നവമൂലസാഖാനിഗ്ഗമനം അകാരണം, ഖന്ധം ഛിന്ദിത്വാ രോപിതേ പന ഏതം യുജ്ജതി. കിത്തേന്തേന ച “രുക്ഖോ”തിപി വത്തും വട്ടതി “സാകരുക്ഖോ”തിപി “സാലരുക്ഖോ”തിപി. ഏകാബദ്ധം പന സുപ്പതിട്ഠിതനിഗ്രോധസദിസം ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ കിത്തേതും ന വട്ടതി.

മഗ്ഗനിമിത്തേ അരഞ്ഞവേത്തനദീതളാകമഗ്ഗാദയോ ന വട്ടന്തി, ജങ്ഘമഗ്ഗോ വാ സകടമഗ്ഗോ വാ വട്ടതി. യോ നിബ്ബിജ്ഝിത്വാ ദ്വേ തീണി ഗാമന്തരാനി ഗച്ഛതി, യോ പന ജങ്ഘമഗ്ഗസകടമഗ്ഗതോ ഓക്കമിത്വാ പുന സകടമഗ്ഗമേവ ഓതരതി, യേ വാ ജങ്ഘമഗ്ഗസകടമഗ്ഗാ അവളഞ്ജാ, തേ ന വട്ടന്തി, ജങ്ഘസത്ഥസകടസത്ഥേഹി വളഞ്ജിയമാനായേവ വട്ടന്തി. സചേ ദ്വേ മഗ്ഗാ നിക്ഖമിത്വാ പച്ഛാ സകടധുരമിവ ഏകീഭവന്തി, ദ്വേധാ ഭിന്നട്ഠാനേ വാ സമ്ബന്ധട്ഠാനേ വാ സകിം കിത്തേത്വാ പുന ന കിത്തേതബ്ബാ. ഏകാബദ്ധനിമിത്തഞ്ഹേതം ഹോതി. സചേ വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ചത്താരോ മഗ്ഗാ ചതൂസു ദിസാസു ഗച്ഛന്തി, മജ്ഝേ ഏകം കിത്തേത്വാ അപരം കിത്തേതും ന വട്ടതി. ഏകാബദ്ധനിമിത്തഞ്ഹേതം. കോണം നിബ്ബിജ്ഝിത്വാ ഗതം പന പരഭാഗേ കിത്തേതും വട്ടതി. വിഹാരമജ്ഝേന നിബ്ബിജ്ഝിത്വാ ഗതമഗ്ഗോ പന ന കിത്തേതബ്ബോ, കിത്തിതേ നിമിത്തസ്സ ഉപരി വിഹാരോ ഹോതി. സചേ സകടമഗ്ഗസ്സ അന്തിമചക്കമഗ്ഗം നിമിത്തം കരോന്തി, മഗ്ഗോ ബഹിസീമായ ഹോതി, സചേ ബാഹിരചക്കമഗ്ഗം നിമിത്തം കരോന്തി, ബാഹിരചക്കമഗ്ഗോ ബഹിസീമായ ഹോതി , സേസം അന്തോസീമം ഭജതി. മഗ്ഗം കിത്തേന്തേന "മഗ്ഗോ പന്ഥോ പഥോ പജ്ജോ"തിആദീസു ദസസു യേന കേനചി നാമേന ച കിത്തേതും വട്ടതി, പരിഖാസണ്ഠാനേന വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ഗതമഗ്ഗോ ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ കിത്തേതും ന വട്ടതി.

വമ്മികനിമിത്തേ ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന തം ദിവസം ജാതോ അട്ഠങ്ഗുലുബ്ബേധോ ഗോവിസാണപ്പമാണോപി വമ്മികോ വട്ടതി, തതോ ഓരം ന വട്ടതി. പരം ഹിമവന്തപബ്ബതസദിസോപി വട്ടതി, വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ഠിതം പന ഏകാബദ്ധം ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ കിത്തേതും ന വട്ടതി.

നദീനിമിത്തേ യസ്സാ ധമ്മികാനം രാജൂനം കാലേ അന്വഡ്ഢമാസം അനുദസാഹം അനുപഞ്ചാഹന്തി ഏവം ദേവേ വസ്സന്തേ വലാഹകേസു വിഗതമത്തേസു സോതം പച്ഛിജ്ജതി, അയം നദീസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി. യസ്സാ പന ഈദിസേ സുവുട്ഠികാലേ വസ്സാനസ്സ ചാതുമാസേ സോതം ന പച്ഛിജ്ജതി, യത്ഥ തിത്ഥേന വാ അതിത്ഥേന വാ സിക്ഖാകരണീയേ ആഗതലക്ഖണേന തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേത്വാ അന്തരവാസകം അനുക്ഖിപിത്വാ ഉത്തരന്തിയാ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകങ്ഗുലദ്വങ്ഗുലമത്തമ്പി അന്തരവാസകോ തേമിയതി, അയം നദീ സീമം ബന്ധന്താനം നിമിത്തം ഹോതി. ഭിക്ഖുനിയാ നദീപാരഗമനേപി ഉപോസഥാദിസങ്ഘകമ്മകരണേപി നദീപാരസീമാസമ്മന്നനേപി അയമേവ നദീ. യാ പന മഗ്ഗോ വിയ സകടധുരസണ്ഠാനേന വാ പരിഖാസണ്ഠാനേന വാ വിഹാരം പരിക്ഖിപിത്വാ ഗതാ, തം ഏകത്ഥ കിത്തേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ കിത്തേതും ന വട്ടതി. വിഹാരസ്സ ചതൂസു ദിസാസു അഞ്ഞമഞ്ഞം വിനിബ്ബിജ്ഝിത്വാ ഗതേ നദീചതുക്കേപി ഏസേവ നയോ. അസമ്മിസ്സാ നദിയോ പന ചതസ്സോപി കിത്തേതും വട്ടതി. സചേ വതിം കരോന്തോ വിയ രുക്ഖപാദേ നിഖണിത്വാ വല്ലിപലാലാദീഹി നദീസോതം രുന്ധന്തി, ഉദകം അജ്ഝോത്ഥരിത്വാ ആവരണം പവത്തതിയേവ, നിമിത്തം കാതും വട്ടതി. യഥാ പന ഉദകം ന പവത്തതി, ഏവം സേതുമ്ഹി കതേ അപവത്തമാനാ നദീനിമിത്തം കാതും ന വട്ടതി, പവത്തനട്ഠാനേ നദീനിമിത്തം, അപ്പവത്തനട്ഠാനേ ഉദകനിമിത്തം കാതും വട്ടതി. യാ പന ദുബ്ബുട്ഠികാലേ വാ ഗിമ്ഹേ വാ നിരുദകഭാവേന ന പവത്തതി, സാ വട്ടതി. മഹാനദിതോ

ഉദകമാതികം നീഹരന്തി, സാ കുന്നദീസദിസാ ഹുത്വാ തീണി സസ്സാനി സമ്പാദേന്തീ നിച്ചം പവത്തതി, കിഞ്ചാപി പവത്തതി, നിമിത്തം കാതും ന വട്ടതി. യാ പന മൂലേ മഹാനദിതോ നീഹതാപി കാലന്തരേന തേനേവ നീഹതമഗ്ഗേന നദിം ഭിന്ദിത്വാ സയം ഗച്ഛതി, ഗച്ഛന്തീ പരതോ സുസുമാരാദിസമാകിണ്ണാ നാവാദീഹി സഞ്ചരിതബ്ബാ നദീ ഹോതി, തം നിമിത്തം കാതും വട്ടതി.

ഉദകനിമിത്തേ നിരുദകട്ഠാനേ നാവായ വാ ചാടിആദീസു വാ ഉദകം പൂരേത്വാ ഉദകനിമിത്തം കിത്തേതും ന വട്ടതി, ഭൂമിഗതമേവ വട്ടതി. തഞ്ച ഖോ അപ്പവത്തനഉദകം ആവാടപോക്ഖരണീതളആകജാതസ്സരലോണിസമുദ്ദാദീസു ഠിതം, അട്ഠിതം പന ഓഘനദീഉദകവാഹകമാതികാദീസു ഉദകം ന വട്ടതി . **അന്ധകട്ഠകഥായം** പന ''ഗമ്ഭീരേസു ആവാടാദീസു ഉക്ഖേപിമം ഉദകം നിമിത്തം ന കാതബ്ബ''ന്തി വുത്തം, തം ദുവുത്തം, അത്തനോമതിമത്തമേവ. ഠിതം പന അന്തമസോ സൂകരഖതായപി ഗാമദാരകാനം കീളനവാപിയമ്പി തം ഖണഞ്ഞേവ പഥവിയം ആവാടം കത്വാ കുടേഹി ആഹരിത്വാ പൂരിതഉദകമ്പി സചേ യാവ കമ്മവാചാപരിയോസാനാ തിട്ഠതി, അപ്പം വാ ഹോതു ബഹും വാ, വട്ടതി. തസ്മിം പന ഠാനേ നിമിത്തസഞ്ഞാകരണത്ഥം പാസാണവാലികാപംസുആദിരാസി വാ പാസാണത്ഥമ്ഭോ വാ ദാരുത്ഥമ്ഭോ വാ കാതബ്ബോ. തം കാതും കാരേതുഞ്ച ഭിക്ഖുസ്സ വട്ടതി, ലാഭസീമായം പന ന വട്ടതി. സമാനസംവാസകസീമാ കസ്സചി പീളനം ന കരോതി, കേവലം ഭിക്ഖൂനം വിനയകമ്മമേവ സാധേതി, തസ്മാ എത്ഥ വട്ടതി.

ഇമേഹി ച അട്ഠഹി നിമിത്തേഹി അസമ്മിസ്സേഹിപി അഞ്ഞമഞ്ഞം സമ്മിസ്സേഹിപി സീമാ സമ്മന്നിതും വട്ടതിയേവ. സാ ഏവം സമ്മന്നിത്വാ ബജ്ഝമാനാ ഏകേന ദ്വീഹി വാ നിമിത്തേഹി അബദ്ധാ ഹോതി, തീണി പന ആദിം കത്വാ വുത്തപ്പകാരാനം നിമിത്താനം സതേനപി ബദ്ധാ ഹോതി. സാ തീഹി സിങ്ഘാടകസണ്ഠാനാ ഹോതി, ചതൂഹി ചതുരസ്സാ വാ സിങ്ഘാടകഅഡ്ഢചന്ദമുദിങ്ഗാദിസണ്ഠാനാ വാ, തതോ അധികേഹി നാനാസണ്ഠാനാ. ഏവം വുത്തനയേന നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ സമ്മതാ ''നിമിത്തസമ്പത്തിയുത്താ''തി വേദിതബ്ബാ.

൧൪൯. പരിസസമ്പത്തിയുത്താ നാമ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചതൂഹി ഭിക്ഖൂഹി സന്നിപതിത്വാ യാവതികാ തസ്മിം ഗാമഖേത്തേ ബദ്ധസീമം വാ നദീസമുദ്ദജാതസ്സരേ വാ അനോക്കമിത്വാ ഠിതാ ഭിക്ഖൂ, തേ സബ്ബേ ഹത്ഥപാസേ വാ കത്വാ ഛന്ദം വാ ആഹരിത്വാ സമ്മതാ.

൧൫൦. കമ്മവാചാസമ്പത്തിയുത്താ നാമ -

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാവതാ സമന്താ നിമിത്താ കിത്തിതാ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഏതേഹി നിമിത്തേഹി സീമം സമ്മന്നേയ്യ സമാനസംവാസം ഏകൂപോസഥം, ഏസാ ഞത്തി.

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാവതാ സമന്താ നിമിത്താ കിത്തിതാ, സങ്ഘോ ഏതേഹി നിമിത്തേഹി സീമം സമ്മന്നതി സമാനസംവാസം ഏകൂപോസഥം, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഏതേഹി

നിമിത്തേഹി സീമായ സമ്മുതി സമാനസംവാസായ ഏകൂപോസഥായ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘സമ്മതാ സീമാ സങ്ഘേന ഏതേഹി നിമിത്തേഹി സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി (മഹാവ॰ ൧൩൯) -

ഏവം വുത്തായ പരിസുദ്ധായ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചായ സമ്മതാ. കമ്മവാചാപരിയോസാനേ നിമിത്താനം അന്തോ സീമാ ഹോതി, നിമിത്താനി സീമതോ ബഹി ഹോന്തി.

൧൬൧. ഏവം ബദ്ധായ ച സീമായ തിചീവരേന വിപ്പവാസസുഖത്ഥം ദള്ഹീകമ്മത്ഥഞ്ച അവിപ്പവാസസമ്മുതി കാതബ്ബാ. സാ പന ഏവം കത്തബ്ബാ -

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാ സാ സങ്ഘേന സീമാ സമ്മതാ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ തം സീമം തിചീവരേന അവിപ്പവാസം സമ്മന്നേയ്യ ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച, ഏസാ ഞത്തി.

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാ സാ സങ്ഘേന സീമാ സമ്മതാ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, സങ്ഘോ തം സീമം തിചീവരേന അവിപ്പവാസം സമ്മന്നതി ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഏതിസ്സാ സീമായ തിചീവരേന അവിപ്പവാസായ സമ്മുതി ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘സമ്മതാ സാ സീമാ സങ്ഘേന തിചീവരേന അവിപ്പവാസാ ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി (മഹാവ॰ ൧൪൩).

ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൪൪) ച നിഗമനഗരാനമ്പി ഗാമേനേവ സങ്ഗഹോ വേദിതബ്ബോ. **ഗാമൂപചാരോ**തി പരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപോ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപോകാസോ. ഇമേസു പന ഗാമഗാമൂപചാരേസു അധിട്ഠിതതേചീവരികോ ഭിക്ഖു പരിഹാരം ന ലഭതി. അയഞ്ഹി അവിപ്പവാസസീമാ ‘‘ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ചാ’’തി വുത്തത്താ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച ന ഓത്ഥരതി, സമാനസംവാസകസീമാവ ഓത്ഥരതി. സമാനസംവാസകസീമാ ചേത്ഥ അത്തനോ ധമ്മതായ ഗച്ഛതി, അവിപ്പവാസസീമാ പന യത്ഥ സമാനസംവാസകസീമാ, തത്ഥേവ ഗച്ഛതി. ന ഹി തസ്സാ വിസും നിമിത്തകിത്തനം അത്ഥി, തത്ഥ സചേ അവിപ്പവാസായ സമ്മുതികാലേ ഗാമോ അത്ഥി, തം സാ ന ഓത്ഥരതി . സചേ പന സമ്മതായ സീമായ പച്ഛാ ഗാമോ നിവിസതി, സോപി സീമസങ്ഖ്യംയേവ ഗച്ഛതി. യഥാ ച പച്ഛാ നിവിട്ഠോ, ഏവം പഠമം നിവിട്ഠസ്സ പച്ഛാ വഡ്ഢിതപ്പദേസോപി സീമസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. സചേ സീമാസമ്മുതികാലേ ഗേഹാനി കതാനി, ‘‘പവിസിസ്സാമാ’’തി ആലയോപി അത്ഥി, മനുസ്സാ പന അപ്പവിട്ഠാ, പോരാണകഗാമം വാ സചേ ഗേഹമേവ ഛഡ്ഡേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗതാ, അഗാമോയേവ ഏസ, സീമാ ഓത്ഥരതി. സചേ പന ഏകമ്പി കുലം പവിട്ഠം

വാ അഗതം വാ അത്ഥി, ഗാമോയേവ, സീമാ ന ഓത്ഥരതി. അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ.

൧൬൨. അയം പന വിത്ഥാരോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൩൮) സീമം ബന്ധിതുകാമേന ഹി സാമന്തവിഹാരേസു ഭിക്ഖൂ തസ്സ തസ്സ വിഹാരസ്സ സീമാപരിച്ഛേദം പുച്ഛിത്വാ ബദ്ധസീമവിഹാരാനം സീമായ സീമന്തരികം, അബദ്ധസീമവിഹാരാനം സീമായ ഉപചാരം ഠപേത്വാ ദിസാചാരികഭിക്ഖൂനം നിസ്സഞ്ചാരസമയേ സചേ ഏകസ്മിം ഗാമഖേത്തേ സീമം ബന്ധിതുകാമാ, യേ തത്ഥ ബദ്ധസീമവിഹാരാ, തേസു ഭിക്ഖൂനം ''മയം അജ്ജ സീമം ബന്ധിസ്സാമ, തുമ്ഹേ സകസീമായ പരിച്ഛേദതോ മാ നിക്ഖമിത്ഥാ''തി പേസേതബ്ബം. യേ അബദ്ധസീമവിഹാരാ, തേസു ഭിക്ഖൂ ഏകജ്ഝം സന്നിപാതേതബ്ബാ, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ ആഹരാപേതബ്ബോ. ''സചേ അഞ്ഞാനിപി ഗാമഖേത്താനി അന്തോകാതുകാമാ, തേസു ഗാമേസു യേ ഭിക്ഖൂ വസന്തി, തേഹിപി ആഗന്തബ്ബം, അനാഗച്ഛന്താനം ഛന്ദോ ആഹരിതബ്ബോ''തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പന ''നാനാഗാമഖേത്താനി നാമ പാടിയേക്കം ബദ്ധസീമസദിസാനി, ന തതോ ഛന്ദപാരിസുദ്ധി ആഗച്ഛതി, അന്തോനിമിത്തഗതേഹി പന ഭിക്ഖൂഹി ആഗന്തബ്ബ''ന്തി വത്വാ പുന ആഹ ''സമാനസംവാസകസീമാസമ്മന്നനകാലേ ആഗമനമ്പി അനാഗമനമ്പി വട്ടതി, അവിപ്പവാസസീമാസമ്മന്നനകാലേ പന അന്തോനിമിത്തഗതേഹി ആഗന്തബ്ബം, അനാഗച്ഛന്താനം ഛന്ദോ ആഹരിതബ്ബോ''തി.

ഏവം സന്നിപതിതേസു ഭിക്ഖൂസു ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദേ ആഹടേ തേസു തേസു മഗ്ഗേസു നദീതിത്ഥഗാമദ്വാരാദീസു ച ആഗന്തുകഭിക്ഖൂനം സീഘം സീഘം ഹത്ഥപാസനയനത്ഥഞ്ചേവ ബഹിസീമകരണത്ഥഞ്ച ആരാമികേ ചേവ സമണുദ്ദേസേ ച ഠപേത്വാ ഭേരിസഞ്ഞം വാ സങ്ഖസഞ്ഞം വാ കത്വാ നിമിത്തകിത്തനാനന്തരം വുത്തായ ''സുണാതു മേ ഭന്തേ സങ്ഘോ''തിആദികായ കമ്മവാചായ സീമാ ബന്ധിതബ്ബാ. കമ്മവാചാപരിയോസാനേയേവ നിമിത്താനി ബഹികത്വാ ഹേട്ഠാ പഥവീസന്ധാരകം ഉദകപരിയന്തം കത്വാ സീമാ ഗതാ ഹോതി.

൧൬൩. ഇമം പന സമാനസംവാസകസീമം സമ്മന്നന്തേഹി പബ്ബജ്ജൂപസമ്പദാദീനം സങ്ഘകമ്മാനം സുഖകരണത്ഥം പഠമം **ഖണ്ഡസീമാ** ബന്ധിതബ്ബാ. തം പന ബന്ധന്തേഹി വത്തം ജാനിതബ്ബം. സചേ ഹി ബോധിചേതിയഭത്തസാലാദീനി സബ്ബവത്ഥൂനി പതിട്ഠാപേത്വാ കതവിഹാരേ ബന്ധന്തി, വിഹാരമജ്ഝേ ബഹൂനം സമോസരണട്ഠാനേ അബന്ധിത്വാ വിഹാരപച്ചന്തേ വിവിത്തോകാസേ ബന്ധിതബ്ബാ. അകതവിഹാരേ ബന്ധന്തേഹി ബോധിചേതിയാദീനം സബ്ബവത്ഥൂനം ഠാനം സല്ലക്ഖേത്വാ യഥാ പതിട്ഠിതേസു വത്ഥൂസു വിഹാരപച്ചന്തേ വിവിത്തോകാസേ ഹോതി, ഏവം ബന്ധിതബ്ബാ. സാ ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന സചേ ഏകവീസതി ഭിക്ഖൂ ഗണ്ഹാതി, വട്ടതി, തതോ ഓരം ന വട്ടതി, പരം ഭിക്ഖുസഹസ്സം ഗണ്ഹന്തീപി വട്ടതി. തം ബന്ധന്തേഹി സീമമാളകസ്സ സമന്താ നിമിത്തുപഗാ പാസാണാ ഠപേതബ്ബാ, ന ഖണ്ഡസീമായ ഠിതേഹി മഹാസീമാ ബന്ധിതബ്ബാ, ന മഹാസീമായ ഠിതേഹി ഖണ്ഡസീമാ, ഖണ്ഡസീമായമേവ പന ഠത്വാ ഖണ്ഡസീമാ ബന്ധിതബ്ബാ.

തത്രായം ബന്ധനവിധി - സമന്താ ''ഏസോ പാസാണോ നിമിത്ത''ന്തി ഏവം നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ കമ്മവാചായ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. അഥ തസ്സാ ഏവ

ദള്ഹീകമ്മത്ഥം അവിപ്പവാസകമ്മവാചാ കാതബ്ബാ. ഏവഞ്ഹി ''സീമം സമൂഹനിസ്സാമാ''തി ആഗതാ സമൂഹനിതും ന സക്ഖിസ്സന്തി. സീമം സമ്മന്നിത്വാ ബഹി സീമന്തരികപാസാണാ ഠപേതബ്ബാ. സീമന്തരികാ പച്ഛിമകോടിയാ ഏകരതനപ്പമാണാ വട്ടതി. ''വിദത്ഥിപ്പമാണാപി വട്ടതീ''തി **കുരുന്ദിയം,** ''ചതുരങ്ഗുലപ്പമാണാപി വട്ടതീ''തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. സചേ പന വിഹാരോ മഹാ ഹോതി, ദ്വേപി തിസ്സോപി തതുത്തരിമ്പി ഖണ്ഡസീമായോ ബന്ധിതബ്ബാ.

ഏവം ഖണ്ഡസീമം സമ്മന്നിത്വാ മഹാസീമസമ്മുതികാലേ ഖണ്ഡസീമതോ നിക്ഖമിത്വാ മഹാസീമായം ഠത്വാ സമന്താ അനുപരിയായന്തേഹി സീമന്തരികപാസാണാ കിത്തേതബ്ബാ, തതോ അവസേസനിമിത്താനി കിത്തേത്വാ ഹത്ഥപാസം അവിജഹന്തേഹി കമ്മവാചായ സമാനസംവാസകസീമം സമ്മന്നിത്വാ തസ്സാ ദള്ഹീകമ്മത്ഥം അവിപ്പവാസകമ്മവാചാപി കാതബ്ബാ. ഏവഞ്ഹി ''സീമം സമൂഹനിസ്സാമാ''തി ആഗതാ സമൂഹനിതും ന സക്ഖിസ്സന്തി. സചേ പന ഖണ്ഡസീമായ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ തതോ സീമന്തരികായ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ മഹാസീമായ നിമിത്താനി കിത്തേന്തി, ഏവം തീസു ഠാനേസു നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ യം സീമം ഇച്ഛന്തി, തം പഠമം ബന്ധിതും വട്ടതി. ഏവം സന്തേപി യഥാവുത്തനയേന ഖണ്ഡസീമതോവ പട്ഠായ ബന്ധിതബ്ബാ. ഏവം ബദ്ധാസു പന സീമാസു ഖണ്ഡസീമായ ഠിതാ ഭിക്ഖൂ മഹാസീമായ കമ്മം കരോന്താനം ന കോപേന്തി, മഹാസീമായ വാ ഠിതാ ഖണ്ഡസീമായ കരോന്താനം, സീമന്തരികായ പന ഠിതാ ഉഭിന്നമ്പി ന കോപേന്തി. ഗാമഖേത്തേ ഠത്വാ കമ്മം കരോന്താനം പന സീമന്തരികായ ഠിതാ കോപേന്തി. സീമന്തരികാ ഹി ഗാമഖേത്തം ഭജതി.

സീമാ ച നാമേസാ ന കേവലാ പഥവീതലേയേവ ബദ്ധാ ബദ്ധാ നാമ ഹോതി, അഥ ഖോ പിട്ഠിപാസാണേപി കുടിഗേഹേപി ലേണേപി പാസാദേപി പബ്ബതമത്ഥകേപി ബദ്ധാ ബദ്ധായേവ ഹോതി. തത്ഥ **പിട്ഠിപാസാണേ** ബന്ധന്തേഹി പാസാണപിട്ഠിയം രാജിം വാ കോട്ടേത്വാ ഉദുക്ഖലം വാ ഖണിത്വാ നിമിത്തം ന കാതബ്ബം, നിമിത്തുപഗപാസാണേ ഠപേത്വാ നിമിത്താനി കിത്തേതബ്ബാനി. കമ്മവാചാപരിയോസാനേ സീമാ പഥവീസന്ധാരകം ഉദകപരിയന്തം കത്വാ ഓതരതി. നിമിത്തപാസാണാ യഥാഠാനേ ന തിട്ഠന്തി, തസ്മാ സമന്തതോ രാജി വാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബാ, ചതൂസു വാ കോണേസു പാസാണാ വിജ്ഝിതബ്ബാ, ''അയം സീമാപരിച്ഛേദോ''തി വത്വാ അക്ഖരാനി വാ ഛിന്ദിതബ്ബാനി. കേചി ഉസൂയകാ ''സീമം ഝാപേസ്സാമാ''തി അഗ്ഗിം ദേന്തി, പാസാണാവ ഝായന്തി, ന സീമാ.

കുടിഗേഹേപി ഭിത്തിം അകിത്തേത്വാ ഏകവീസതിയാ ഭിക്ഖൂനം ഓകാസട്ഠാനം അന്തോകരിത്വാ പാസാണനിമിത്താനി ഠപേത്വാ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ, അന്തോകുട്ടമേവ സീമാ ഹോതി. സചേ അന്തോകുട്ടേ ഏകവീസതിയാ ഭിക്ഖൂനം ഓകാസോ നത്ഥി, പമുഖേ നിമിത്തപാസാണേ ഠപേത്വാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. സചേ ഏവമ്പി നപ്പഹോതി, ബഹി നിബ്ബോദകപതനട്ഠാനേപി നിമിത്താനി ഠപേത്വാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. ഏവം സമ്മതായ പന സബ്ബം കുടിഗേഹം സീമട്ഠമേവ ഹോതി.

ചതുഭിത്തിയലേണേപി ബന്ധന്തേഹി കുട്ടം അകിത്തേത്വാ പാസാണാവ കിത്തേതബ്ബാ, അന്തോ ഓകാസേ അസതി പമുഖേപി നിമിത്താനി ഠപേതബ്ബാനി,

ഏവം ലേണസ്സ അന്തോ ച ബഹി ച സീമാ ഹോതി.

ഉപരിപാസാദേപി ഭിത്തിം അകിത്തേത്വാ അന്തോപാസാണേ ഠപേത്വാ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. സചേ നപ്പഹോതി, പമുഖേപി പാസാണേ ഠപേത്വാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. ഏവം സമ്മതാ ഉപരിപാസാദേയേവ ഹോതി, ഹേട്ഠാ ന ഓതരതി. സചേ പന ബഹൂസു ഥമ്ഭേസു തുലാനം ഉപരി കതപാസാദസ്സ ഹേട്ഠിമതലേ കുട്ടോ യഥാ നിമിത്താനം അന്തോ ഹോതി, ഏവം ഉട്ഠഹിത്വാ തുലാരുക്ഖേഹി ഏകസമ്ബന്ധോ ഠിതോ, ഹേട്ഠാപി ഓതരതി, ഏകഥമ്ഭപാസാദസ്സ പന ഉപരിതലേ ബദ്ധാ സീമാ. സചേ ഥമ്ഭമത്ഥകേ ഏകവീസതിയാ ഭിക്ഖൂനം ഓകാസോ ഹോതി, ഹേട്ഠാ ഓതരതി. സചേ പാസാദഭിത്തിതോ നിഗ്ഗതേസു നിയ്യൂഹകാദീസു പാസാണേ ഠപേത്വാ സീമം ബന്ധന്തി, പാസാദഭിത്തി അന്തോസീമായ ഹോതി. ഹേട്ഠാ പനസ്സാ ഓതരണാനോതരണം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

ഹേട്ഠാപാസാദേ കിത്തേന്തേഹിപി ഭിത്തി ച രുക്ഖത്ഥമ്ഭാ ച ന കിത്തേതബ്ബാ, ഭിത്തിലഗ്ഗേ പന പാസാണത്ഥമ്ഭേ കിത്തേതും വട്ടതി. ഏവം കിത്തിതാ സീമാ ഹേട്ഠാപാസാദസ്സ പരിയന്തഥമ്ഭാനം അന്തോയേവ ഹോതി. സചേ പന ഹേട്ഠാപാസാദസ്സ കുട്ടോ ഉപരിമതലേന സമ്ബദ്ധോ ഹോതി, ഉപരിപാസാദമ്പി അഭിരുഹതി. സചേ പാസാദസ്സ ബഹി നിബ്ബോദകപതനട്ഠാനേ നിമിത്താനി കരോന്തി, സബ്ബോ പാസാദോ സീമട്ഠോ ഹോതി.

പബ്ബതമത്ഥകേ തലം ഹോതി ഏകവീസതിയാ ഭിക്ഖൂനം ഓകാസാരഹം, തത്ഥ പിട്ഠിപാസാണേ വിയ സീമം ബന്ധന്തി, ഹേട്ഠാപബ്ബതേപി തേനേവ പരിച്ഛേദേന സീമാ ഓതരതി. താലമൂലകപബ്ബതേപി ഉപരി സീമാ ബദ്ധാ ഹേട്ഠാ ഓതരതേവ. യോ പന വിതാനസണ്ഠാനോ ഹോതി, ഉപരി ഏകവീസതിയാ ഭിക്ഖൂനം ഓകാസോ അത്ഥി, ഹേട്ഠാ നത്ഥി, തസ്സുപരി ബദ്ധാ സീമാ ഹേട്ഠാ ന ഓതരതി. ഏവം മുദിങ്ഗസണ്ഠാനോ വാ ഹോതു പണവസണ്ഠാനോ വാ, യസ്സ ഹേട്ഠാ വാ മജ്ഝേ വാ സീമപ്പമാണം നത്ഥി, തസ്സ ഉപരി ബദ്ധാ സീമാ ഹേട്ഠാ ന ഓതരതി. യസ്സ പന ദ്വേ കൂടാനി ആസന്നേ ഠിതാനി, ഏകസ്സപി ഉപരി സീമപ്പമാണം നപ്പഹോതി, തസ്സ കൂടന്തരം ചിനിത്വാ വാ പൂരേത്വാ വാ ഏകാബദ്ധം കത്വാ ഉപരി സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. ഏകോ സപ്പഫണസദിസോ പബ്ബതോ, തസ്സ ഉപരി സീമപ്പമാണസ്സ അത്ഥിതായ സീമം ബന്ധന്തി, തസ്സ ചേ ഹേട്ഠാ ആകാസപബ്ഭാരം ഹോതി, സീമാ ന ഓതരതി. സചേ പനസ്സ വേമജ്ഝേ സീമപ്പമാണോ സുസിരപാസാണോ ഹോതി, ഓതരതി, സോ ച പാസാണോ സീമട്ഠോയേവ ഹോതി. അഥാപിസ്സ ഹേട്ഠാലേണസ്സ കുട്ടോ അഗ്ഗകോടിം ആഹച്ച തിട്ഠതി , ഓതരതി, ഹേട്ഠാ ച ഉപരി ച സീമായേവ ഹോതി. സചേ പന ഹേട്ഠാ ഉപരിമസ്സ സീമാപരിച്ഛേദസ്സ പാരതോ അന്തോലേണം ഹോതി, ബഹി സീമാ ന ഓതരതി. അഥാപി ഉപരിമസ്സ സീമാപരിച്ഛേദസ്സ ഓരതോ ബഹി ലേണം ഹോതി, അന്തോ സീമാ ന ഓതരതി. അഥാപി ഉപരി സീമാപരിച്ഛേദോ ഖുദ്ദകോ, ഹേട്ഠാ ലേണം മഹന്തം സീമാപരിച്ഛേദമതിക്കമിത്വാ ഠിതം, സീമാ ഉപരിയേവ ഹോതി, ഹേട്ഠാ ന ഓതരതി. യദി പന ലേണം ഖുദ്ദകം സബ്ബപച്ഛിമസീമാപരിമാണം, ഉപരി സീമാ മഹതീ നം അജ്ഝോത്ഥരിത്വാ ഠിതാ, സീമാ ഓതരതി. അഥ ലേണം അതിഖുദ്ദകം സീമപ്പമാണം ന ഹോതി, സീമാ ഉപരിയേവ ഹോതി, ഹേട്ഠാ ന ഓതരതി. സചേ തതോ ഉപഡ്ഢം ഭിജ്ജിത്വാ പതതി, സീമപ്പമാണം

ചേപി ഹോതി, ബഹി പതിതം അസീമാ. അപതിതം പന യദി സീമപ്പമാണം, സീമാ ഹോതിയേവ.

ഖണ്ഡസീമാ ച നീചവത്ഥുകാ ഹോതി, തം പൂരേത്വാ ഉച്ചവത്ഥുകം കരോന്തി, സീമായേവ. സീമായ ഗേഹം കരോന്തി, സീമട്ഠകമേവ ഹോതി. സീമായ പോക്ഖരണിം ഖണന്തി, സീമായേവ. ഓഘോ സീമാമണ്ഡലം ഓത്ഥരിത്വാ ഗച്ഛതി, സീമാമാളകേ അട്ടം ബന്ധിത്വാ കമ്മം കാതും വട്ടതി. സീമായ ഹേട്ഠാ ഉമങ്ഗനദീ ഹോതി, ഇദ്ധിമാ ഭിക്ഖു തത്ഥ നിസീദതി. സചേ സാ നദീ പഠമം ഗതാ, സീമാ പച്ഛാ ബദ്ധാ, കമ്മം ന കോപേതി. അഥ പഠമം സീമാ ബദ്ധാ, പച്ഛാ നദീ ഗതാ, കമ്മം കോപേതി, ഹേട്ഠാപഥവീതലേ ഠിതോ പന കോപേതിയേവ.

സീമാമാളകേ വടരുക്ഖോ ഹോതി, തസ്സ സാഖാ വാ തതോ നിഗ്ഗതപാരോഹോ വാ മഹാസീമായ പഥവീതലം വാ തത്ഥജാതരുക്ഖാദീനി വാ ആഹച്ച തിട്ഠതി, മഹാസീമം വാ സോധേത്വാ കമ്മം കാതബ്ബം, തേ വാ സാഖാപാരോഹാ ഛിന്ദിത്വാ ബഹിട്ഠകാ കാതബ്ബാ. അനാഹച്ച ഠിതസാഖാദീസു ആരുള്ഹഭിക്ഖൂ ഹത്ഥപാസം ആനേതബ്ബാ. ഏവം മഹാസീമായ ജാതരുക്ഖസ്സ സാഖാ വാ പാരോഹോ വാ വുത്തനയേനേവ സീമാമാളകേ പതിട്ഠാതി, വുത്തനയേനേവ സീമം സോധേത്വാ വാ കമ്മം കാതബ്ബം, തേ വാ സാഖാപാരോഹാ ഛിന്ദിത്വാ ബഹിട്ഠകാ കാതബ്ബാ. സചേ മാളകേ കമ്മേ കരിയമാനേ കോചി ഭിക്ഖു മാളകസ്സ അന്തോ പവിസിത്വാ വേഹാസം ഠിതസാഖായ നിസീദതി, പാദാ വാസ്സ ഭൂമിഗതാ ഹോന്തി, നിവാസനപാരുപനം വാ ഭൂമിം ഫുസതി, കമ്മം കാതും ന വട്ടതി. പാദേ പന നിവാസനപാരുപനഞ്ച ഉക്ഖിപാപേത്വാ കാതും കമ്മം വട്ടതി, ഇദഞ്ച ലക്ഖണം പുരിമനയേപി വേദിതബ്ബം. അയം പന വിസേസോ - തത്ര ഉക്ഖിപാപേത്വാ കാതും ന വട്ടതി, ഹത്ഥപാസമേവ ആനേതബ്ബോ. സചേ അന്തോസീമതോ പബ്ബതോ അബ്ഭുഗ്ഗച്ഛതി, തത്രട്ഠോ ഭിക്ഖു ഹത്ഥപാസം ആനേതബ്ബോ. ഇദ്ധിയാ അന്തോപബ്ബതം പവിട്ഠേപി ഏസേവ നയോ. ബജ്ഝമാനാ ഏവ ഹി സീമാ പമാണരഹിതം പദേസം ന ഓതരതി, ബദ്ധായ സീമായ ജാതം യം കിഞ്ചി യത്ഥ കത്ഥചി ഏകസമ്ബന്ധേന ഗതം സീമാസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതീതി.

തിയോജനപരമം പന **സീമം** സമ്മന്നന്തേന മജ്ഝേ ഠത്വാ യഥാ ചതൂസുപി ദിസാസു ദിയഡ്ഢദിയഡ്ഢയോജനം ഹോതി, ഏവം സമ്മന്നിതബ്ബാ. സചേ പന മജ്ഝേ ഠത്വാ ഏകേകദിസതോ തിയോജനം കരോന്തി, ഛയോജനം ഹോതീതി ന വട്ടതി. ചതുരസ്സം വാ തികോണം വാ സമ്മന്നന്തേന യഥാ കോണതോ കോണം തിയോജനം ഹോതി, ഏവം സമ്മന്നിതബ്ബാ. സചേ ഹി യേന കേനചി പരിയന്തേന കേസഗ്ഗമത്തമ്പി തിയോജനം അതിക്കാമേതി, ആപത്തിഞ്ച ആപജ്ജതി, സീമാ ച അസീമാ ഹോതി.

൧൩൮. ''ന, ഭിക്ഖവേ, നദീപാരസീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ, യോ സമ്മന്നേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൧൪൦) വചനതോ നദീപാരസീമാ ന സമ്മന്നിതബ്ബാ. യത്ര പന ധുവനാവാ വാ ധുവസേതു വാ അഭിമുഖതിത്ഥേയേവ അത്ഥി, ഏവരൂപം നദീപാരസീമം സമ്മന്നിതും വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യത്ഥസ്സ ധുവനാവാ വാ ധുവസേതു വാ, ഏവരൂപം നദീപാരസീമം സമ്മന്നിതു''ന്തി ഹി വുത്തം. സചേ ധുവനാവാ വാ

ധുവസേതു വാ അഭിമുഖതിത്ഥേ നത്ഥി, ഈസകം ഉദ്ധം അഭിരുഹിത്വാ അധോ വാ ഓരോഹിത്വാ അത്ഥി, ഏവമ്പി വട്ടതി. കരവികതിസ്സത്ഥേരോ പന "ഗാവുതമത്തബ്ഭന്തരേപി വട്ടതീ"തി ആഹ.

ഇമഞ്ച പന നദീപാരസീമം സമ്മന്നന്തേന ഏകസ്മിഞ്ച തീരേ ഠത്വാ ഉപരിസോതേ നദീതീരേ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തതോ പട്ഠായ അത്താനം പരിക്ഖിപന്തേന യത്തകം പരിച്ഛേദം ഇച്ഛതി, തസ്സ പരിയോസാനേ അധോസോതേപി നദീതീരേ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ പരതീരേ സമ്മുഖട്ഠാനേ നദീതീരേ നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബം. തതോ പട്ഠായ യത്തകം പരിച്ഛേദം ഇച്ഛതി, തസ്സ വസേന യാവ ഉപരിസോതേ പഠമം കിത്തിതനിമിത്തസ്സ സമ്മുഖാ നദീതീരേ നിമിത്തം, താവ കിത്തേത്വാ പച്ചാഹരിത്വാ പഠമകിത്തിതനിമിത്തേന സദ്ധിം ഘടേതബ്ബം. അഥ സബ്ബനിമിത്താനം അന്തോ ഠിതേ ഭിക്ഖൂ ഹത്ഥപാസഗതേ കത്വാ കമ്മവാചായ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. നദിയാ ഠിതാ അനാഗതാപി കമ്മം ന കോപേന്തി, സമ്മുതിപരിയോസാനേ ഠപേത്വാ നദിം നിമിത്താനം അന്തോ പരതീരേ ച ഓരിമതീരേ ച ഏകസീമാ ഹോതി, നദീ പന ബദ്ധസീമാസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി. വിസും നദീസീമാ ഏവ ഹി സാ.

സചേ അന്തോനദിയം ദീപകോ ഹോതി, തം അന്തോസീമായ കാതുകാമേന പുരിമനയേനേവ അത്തനാ ഠിതതീരേ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ ദീപകസ്സ ഓരിമന്തേ ച പാരിമന്തേ ച നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബം. അഥ പരതീരേ നദിയാ ഓരിമതീരേ നിമിത്തസ്സ സമ്മുഖട്ഠാനേ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തതോ പട്ഠായ പുരിമനയേനേവ യാവ ഉപരിസോതേ പഠമം കിത്തിതനിമിത്തസ്സ സമ്മുഖാ നിമിത്തം, താവ കിത്തേതബ്ബം. അഥ ദീപകസ്സ പാരിമന്തേ ച ഓരിമന്തേ ച നിമിത്തം കിത്തേത്വാ പച്ചാഹരിത്വാ പഠമം കിത്തിതനിമിത്തേന സദ്ധിം ഘടേതബ്ബം. അഥ ദ്വീസു തീരേസു ദീപകേസു ച ഭിക്ഖൂ സബ്ബേ ഹത്ഥപാസഗതേ കത്വാ കമ്മവാചായ സീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ, നദിയം ഠിതാ അനാഗച്ഛന്താപി കമ്മം ന കോപേന്തി, സമ്മുതിപരിയോസാനേ ഠപേത്വാ നദിം നിമിത്താനം അന്തോ തീരദ്വയഞ്ച ദീപകോ ച ഏകസീമാ ഹോതി, നദീ പന നദീസീമായേവ.

സചേ പന ദീപകോ വിഹാരസീമാപരിച്ഛേദതോ ഉദ്ധം വാ അധോ വാ അധികതരോ ഹോതി, അഥ വിഹാരസീമാപരിച്ഛേദനിമിത്തസ്സ ഉജുകമേവ സമ്മുഖീഭൂതേ ദീപകസ്സ ഓരിമന്തേ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തതോ പട്ഠായ ദീപകസിഖരം പരിക്ഖിപന്തേന പുന ദീപകസ്സ ഓരിമന്തേ നിമിത്തസമ്മുഖേ പാരിമന്തേ നിമിത്തം കിത്തേതബ്ബം. തതോ പരം പുരിമനയേനേവ പരതീരേ സമ്മുഖനിമിത്തമാദിം കത്വാ പരതീരേ നിമിത്താനി ച ദീപകസ്സ പാരിമന്തഓരിമന്തേ നിമിത്താനി ച കിത്തേത്വാ പഠമകിത്തിതനിമിത്തേന സദ്ധിം ഘടനാ കാതബ്ബാ. ഏവം കിത്തേത്വാ സമ്മതാ സീമാ പബ്ബതസണ്ഠാനാ ഹോതി. സചേ പന ദീപകോ വിഹാരസീമാപരിച്ഛേദതോ ഉദ്ധമ്പി അധോപി അധികതരോ ഹോതി, പുരിമനയേനേവ ദീപകസ്സ ഉഭോപി സിഖരാനി പരിക്ഖിപിത്വാ നിമിത്താനി കിത്തേന്തേന നിമിത്തഘടനാ കാതബ്ബാ. ഏവം കിത്തേത്വാ സമ്മതാ സീമാ മുദിങ്ഗസണ്ഠാനാ ഹോതി. സചേ ദീപകോ വിഹാരസീമാപരിച്ഛേദസ്സ അന്തോ ഖുദ്ദകോ ഹോതി, സബ്ബപഠമേന നയേന ദീപകേ നിമിത്താനി കിത്തേതബ്ബാനി. ഏവം കിത്തേത്വാ സമ്മതാ സീമാ പണവസണ്ഠാനാ ഹോതി. ഏവം താവ സീമാബന്ധനം വേദിതബ്ബം.

൧൩൭. ഏവം ബദ്ധാ പന സീമാ കദാ അസീമാ ഹോതീതി? യദാ സങ്ഘോ സീമം സമൂഹനതി, തദാ അസീമാ ഹോതി. കഥം പനേസാ സമൂഹനിതബ്ബാതി? ‘‘സീമം , ഭിക്ഖവേ, സമ്മന്നന്തേന പഠമം സമാനസംവാസസീമാ സമ്മന്നിതബ്ബാ, പച്ഛാ തിചീവരേന അവിപ്പവാസോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. സീമം, ഭിക്ഖവേ, സമൂഹനന്തേന പഠമം തിചീവരേന അവിപ്പവാസോ സമൂഹന്തബ്ബോ, പച്ഛാ സമാനസംവാസസീമാ സമൂഹന്തബ്ബാ’’തി വചനതോ പഠമം അവിപ്പവാസോ സമൂഹനിതബ്ബോ, പച്ഛാ സീമാ സമൂഹനിതബ്ബാതി. കഥം? ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യോ സോ സങ്ഘേന തിചീവരേന അവിപ്പവാസോ സമ്മതോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ തം തിചീവരേന അവിപ്പവാസം സമൂഹനേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യോ സോ സങ്ഘേന തിചീവരേന അവിപ്പവാസോ സമ്മതോ, സങ്ഘോ തം തിചീരേന അവിപ്പവാസം സമൂഹനതി. യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഏതസ്സ തിചീവരേന അവിപ്പവാസസ്സ സമുഗ്ഘാതോ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘സമൂഹതോ സോ സങ്ഘേന തിചീവരേന അവിപ്പവാസോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി (മഹാവ॰ ൧൪൪) -

ഏവം താവ അവിപ്പവാസോ സമൂഹനിതബ്ബോ.

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാ സാ സങ്ഘേന സീമാ സമ്മതാ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ തം സീമം സമൂഹനേയ്യ സമാനസംവാസം ഏകൂപോസഥം, ഏസാ ഞത്തി.

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാ സാ സങ്ഘേന സീമാ സമ്മതാ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, സങ്ഘോ തം സീമം സമൂഹനതി സമാനസംവാസം ഏകൂപോസഥം. യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഏതിസ്സാ സീമായ സമാനസംവാസായ ഏകൂപോസഥായ സമുഗ്ഘാതോ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘സമൂഹതാ സാ സീമാ സങ്ഘേന സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി (മഹാവ॰ ൧൪൫) -

ഏവം സീമാ സമൂഹനിതബ്ബാ.

സമൂഹനന്തേന പന ഭിക്ഖുനാ വത്തം ജാനിതബ്ബം. തത്രിദം വത്തം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൪൪) - ഖണ്ഡസീമായ ഠത്വാ അവിപ്പവാസസീമാ ന സമൂഹന്തബ്ബാ, തഥാ അവിപ്പവാസസീമായ ഠത്വാ ഖണ്ഡസീമാപി. ഖണ്ഡസീമായ പന ഠിതേന ഖണ്ഡസീമാവ സമൂഹനിതബ്ബാ, തഥാ ഇതരായ ഠിതേന ഇതരാ. സീമം നാമ ദ്വീഹി കാരണേഹി സമൂഹനന്തി പകതിയാ ഖുദ്ദകം പുന ആവാസവഡ്ഢനത്ഥായ മഹതിം വാ കാതും, പകതിയാ മഹതിം പുന

അഞ്ഞേസം വിഹാരോകാസദാനത്ഥായ ഖുദ്ദകം വാ കാതും. തത്ഥ സചേ ഖണ്ഡസീമഞ്ച അവിപ്പവാസസീമഞ്ച ജാനന്തി, സമൂഹനിതുഞ്ചേവ ബന്ധിതുഞ്ച സക്ഖിസ്സന്തി. ഖണ്ഡസീമം പന ജാനന്താ അവിപ്പവാസം അജാനന്താപി സമൂഹനിതുഞ്ചേവ ബന്ധിതുഞ്ച സക്ഖിസ്സന്തി. ഖണ്ഡസീമം അജാനന്താ അവിപ്പവാസംയേവ ജാനന്താ ചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണഉപോസഥാഗാരാദീസു നിരാസങ്കട്ഠാനേസു ഠത്വാ അപ്പേവ നാമ സമൂഹനിതും സക്ഖിസ്സന്തി, പടിബന്ധിതും പന ന സക്ഖിസ്സന്തേവ. സചേ ബന്ധേയ്യും, സീമാസമ്ഭേദം കത്വാ വിഹാരം അവിഹാരം കരേയ്യും, തസ്മാ ന സമൂഹനിതബ്ബാ. യേ പന ഉഭോപി ന ജാനന്തി, തേ നേവ സമൂഹനിതും, ന ബന്ധിതും സക്ഖിസ്സന്തി. അയഞ്ഹി സീമാ നാമ കമ്മവാചായ വാ അസീമാ ഹോതി സാസനന്തരധാനേന വാ, ന ച സക്കാ സീമം അജാനന്തേഹി കമ്മവാചാ കാതും, തസ്മാ ന സമൂഹനിതബ്ബാ, സാധുകം പന ഞത്വായേവ സമൂഹനിതബ്ബാ ചേവ ബന്ധിതബ്ബാ ചാതി. അയം താവ ബദ്ധസീമായ വിനിച്ഛയോ.

൧൬൬. **അബദ്ധസീമാ** പന ഗാമസീമാ സത്തബ്ഭന്തരസീമാ ഉദകുക്ഖേപസീമാതി തിവിധാ. തത്ഥ യാവതാ ഏകം ഗാമഖേത്തം, അയം **ഗാമസീമാ** നാമ, ഗാമഗ്ഗഹണേന ചേത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൪൭) നഗരമ്പി നിഗമമ്പി ഗഹിതമേവ ഹോതി. തത്ഥ യത്തകേ പദേസേ തസ്സ തസ്സ ഗാമസ്സ ഗാമഭോജകാ ബലിം ലഭന്തി, സോ പദേസോ അപ്പോ വാ ഹോതു മഹന്തോ വാ, ഗാമസീമാത്വേവ സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. നഗരനിഗമസീമാസുപി ഏസേവ നയോ. യമ്പി ഏകസ്മിംയേവ ഗാമഖേത്തേ ഏകം പദേസം "അയം വിസുംഗാമോ ഹോതൂ"തി പരിച്ഛിന്ദിത്വാ രാജാ കസ്സചി ദേതി, സോപി വിസുംഗാമസീമാ ഹോതിയേവ, തസ്മാ സാ ച ഇതരാ ച പകതിഗാമനഗരനിഗമസീമാ ബദ്ധസീമാസദിസായേവ ഹോന്തി, കേവലം പന തിചീവരവിപ്പവാസപരിഹാരം ന ലഭന്തി.

അഗാമകേ പന അരഞ്ഞേ സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരാ **സത്തബ്ഭന്തരസീമാ** നാമ. തത്ഥ **അഗാമകം** നാമ **അരഞ്ഞം** വിഞ്ഝാടവീആദീസു വാ സമുദ്ദമജ്ഝേ വാ മച്ഛബന്ധാനം അഗമനപഥേ ദീപകേസു ലബ്ഭതി. **സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരാ**തി മജ്ഝേ ഠിതാനം സബ്ബദിസാസു സത്തബ്ഭന്തരാ വിനിബ്ബേധേന ചുദ്ദസ ഹോന്തി. തത്ഥ ഏകം അബ്ഭന്തരം അട്ഠവീസതിഹത്ഥപ്പമാണം ഹോതി. അയഞ്ച സീമാ പരിസവസേന വഡ്ഢതി , തസ്മാ സമന്താ പരിസപരിയന്തതോ പട്ഠായ അബ്ഭന്തരപരിച്ഛേദോ കാതബ്ബോ. സചേ പന ദ്വേ സങ്ഘാ വിസും ഉപോസഥം കരോന്തി, ദ്വിന്നം സത്തബ്ഭന്തരാനം അന്തരേ അഞ്ഞമേകം അബ്ഭന്തരം ഉപചാരത്ഥായ ഠപേതബ്ബം.

൧൬൭. യാ പനേസാ "സബ്ബാ, ഭിക്ഖവേ, നദീ അസീമാ, സബ്ബോ സമുദ്ദോ അസീമോ, സബ്ബോ ജാതസ്സരോ അസീമോ"തി (മഹാവ॰ ൧൪൭) ഏവം നദീആദീനം ബദ്ധസീമഭാവം പടിക്ഖിപിത്വാ പുന "നദിയാ വാ, ഭിക്ഖവേ, സമുദ്ദേ വാ ജാതസ്സരേ വാ യം മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സമന്താ ഉദകുക്ഖേപാ, അയം തത്ഥ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ"തി (മഹാവ॰ ൧൪൭) വുത്താ, അയം **ഉദകുക്ഖേപസീമാ** നാമ. തത്ഥ നദീ നദീനിമിത്തേ വുത്തലക്ഖണാവ, സമുദ്ദോപി പാകടോയേവ. യോ പന യേന കേനചി ഖണിത്വാ അകതോ സയംജാതോ സോബ്ഭോ സമന്തതോ ആഗതേന ഉദകേന പൂരിതോ തിട്ഠതി,

യത്ഥ നദിയം വുത്തപ്പകാരേ വസ്സകാലേ ഉദകം സന്തിട്ഠതി, അയം ജാതസ്സരോ നാമ. യോപി നദിം വാ സമുദ്ദം വാ ഭിന്ദിത്വാ നിക്ഖന്തഉദകേന ഖതോ സോബ്ഭോ ഏതം ലക്ഖണം പാപുണാതി, അയമ്പി ജാതസ്സരോയേവ. ഏതേസു നദീആദീസു യം ഠാനം ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സമന്തതോ ഉദകുക്ഖേപേന പരിച്ഛിന്നം, അയം ഉദകുക്ഖേപസീമാ നാമ.

കഥം പന ഉദകുക്ഖേപോ കാതബ്ബോതി? യഥാ അക്ഖധുത്താ ദാരുഗുളം ഖിപന്തി, ഏവം ഉദകം വാ വാലുകം വാ ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ഥാമമജ്ഝിമേന പുരിസേന സബ്ബഥാമേന ഖിപിതബ്ബം. യത്ഥ ഏവം ഖിത്തം ഉദകം വാ വാലുകാ വാ പതതി, അയമേകോ ഉദകുക്ഖേപോ, തസ്സ അന്തോഹത്ഥപാസം വിജഹിത്വാ ഠിതോ കമ്മം കോപേതി. യാവ പരിസാ വഡ്ഢതി, താവ സീമാപി വഡ്ഢതി, പരിസപരിയന്തതോ ഉദകുക്ഖേപോയേവ പമാണം, അയം പന ഏതേസം നദീആദീനം അന്തോയേവ ലബ്ഭതി, ന ബഹി. തസ്മാ നദിയാ വാ ജാതസ്സരേ വാ യത്തകം പദേസം പകതിവസ്സകാലേ ചതൂസു മാസേസു ഉദകം ഓത്ഥരതി, സമുദ്ദേ യസ്മിം പദേസേ പകതിവീചിയോ ഓസരിത്വാ സണ്ഠഹന്തി, തതോ പട്ഠായ കപ്പിയഭൂമി, തത്ഥ ഠത്വാ ഉപോസഥാദികമ്മം കാതും വട്ടതി, ദുബ്ബുട്ഠികാലേ വാ ഗിമ്ഹേ വാ നദീജാതസ്സരേസു സുക്ഖേസുപി സാ ഏവ കപ്പിയഭൂമി. സചേ പന സുക്ഖേ ജാതസ്സരേ വാപിം വാ ഖണന്തി, വപ്പം വാ കരോന്തി, തം ഠാനം ഗാമഖേത്തം ഹോതി. യാ പനേസാ ''കപ്പിയഭൂമീ''തി വുത്താ, തതോ ബഹി ഉദകുക്ഖേപസീമാ ന ഗച്ഛതി, അന്തോ ഗച്ഛതി, തസ്മാ തേസം അന്തോ പരിസപരിയന്തതോ പട്ഠായ സമന്താ ഉദകുക്ഖേപപരിച്ഛേദോ കാതബ്ബോ, അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ.

അയം പന വിത്ഥാരോ - സചേ നദീ നാതിദീഘാ ഹോതി, പഭവതോ പട്ഠായ യാവ മുഖദ്വാരാ സബ്ബത്ഥ സങ്ഘോ നിസീദതി, ഉദകുക്ഖേപസീമായ കമ്മം നത്ഥി, സകലാപി നദീ ഏതേസംയേവ ഭിക്ഖൂനം പഹോതി . യം പന മഹാസുമത്ഥേരേന വുത്തം ''യോജനം പവത്തമാനായേവ നദീ, തത്രാപി ഉപരി അഡ്ഢയോജനം പഹായ ഹേട്ഠാ അഡ്ഢയോജനേ കമ്മം കാതും വട്ടതീ''തി, തം മഹാപദുമത്ഥേരേനേവ പടിക്ഖിത്തം. ഭഗവതാ ഹി ''തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേത്വാ യത്ഥ കത്ഥചി ഉത്തരന്തിയാ ഭിക്ഖുനിയാ അന്തരവാസകോ തേമിയതീ''തി (പാചി॰ ൬൯൨) ഇദം നദിയാ പമാണം വുത്തം, ന യോജനം വാ അഡ്ഢയോജനം വാ, തസ്മാ യാ ഇമസ്സ സുത്തസ്സ വസേന പുബ്ബേ വുത്തലക്ഖണാ നദീ, തസ്സാ പഭവതോ പട്ഠായ സങ്ഘകമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ പനേത്ഥ ബഹൂ ഭിക്ഖൂ വിസും വിസും കമ്മം കരോന്തി, സബ്ബേഹി അത്തനോ ച അഞ്ഞേസഞ്ച ഉദകുക്ഖേപപരിച്ഛേദസ്സ അന്തരാ അഞ്ഞോ ഉദകുക്ഖേപോ സീമന്തരികത്ഥായ ഠപേതബ്ബോ, തതോ അധികം വട്ടതിയേവ, ഊനം പന ന വട്ടതീതി വുത്തം. ജാതസ്സരസമുദ്ദേസുപി ഏസേവ നയോ.

നദിയാ പന ''കമ്മം കരിസ്സാമാ''തി ഗതേഹി സചേ നദീ പരിപുണ്ണാ ഹോതി സമതിത്തികാ, ഉദകസാടികം നിവാസേത്വാ അന്തോനദിയംയേവ കമ്മം കാതബ്ബം. സചേ ന സക്കോന്തി, നാവായപി ഠത്വാ കാതബ്ബം. ഗച്ഛന്തിയാ പന നാവായ കാതും ന വട്ടതി. കസ്മാ? ഉദകുക്ഖേപമത്തമേവ ഹി സീമാ. തം നാവാ സീഘമേവ അതിക്കമതി, ഏവം സതി അഞ്ഞിസ്സാ സീമായ ഞത്തി, അഞ്ഞിസ്സാ അനുസാവനാ ഹോതി, തസ്മാ നാവം അരിത്തേന വാ ഠപേത്വാ പാസാണേ വാ ലമ്ബേത്വാ അന്തോനദിയം ജാതരുക്ഖേ വാ ബന്ധിത്വാ കമ്മം

കാതബ്ബം. അന്തോനദിയം ബദ്ധഅട്ടകേപി അന്തോനദിയം ജാതരുക്ഖേപി ഠിതേഹി കാതും വട്ടതി. സചേ പന രുക്ഖസ്സ സാഖാ വാ തതോ നിക്ഖന്തപാരോഹോ വാ ബഹിനദീതീരേ വിഹാരസീമായ വാ ഗാമസീമായ വാ പതിട്ഠിതോ, സീമം വാ സോധേത്വാ സാഖം വാ ഛിന്ദിത്വാ കമ്മം കാതബ്ബം. ബഹിനദീതീരേ ജാതരുക്ഖസ്സ അന്തോനദിയം പവിട്ഠസാഖായ വാ പാരോഹേ വാ നാവം ബന്ധിത്വാ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി, കരോന്തേഹി സീമാ വാ സോധേതബ്ബാ, ഛിന്ദിത്വാ വാസ്സ ബഹിപതിട്ഠിതഭാവോ നാസേതബ്ബോ. നദീതീരേ പന ഖാണുകം കോട്ടേത്വാ തത്ഥ ബദ്ധനാവായ ന വട്ടതിയേവ. നദിയം സേതും കരോന്തി, സചേ അന്തോനദിയംയേവ സേതു ച സേതുപാദാ ച ഹോന്തി, സേതുമ്ഹി ഠിതേഹി കമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ പന സേതു വാ സേതുപാദാ വാ ബഹിതീരേ പതിട്ഠിതാ, കമ്മം കാതും ന വട്ടതി, സീമം സോധേത്വാ കാതബ്ബം. അഥ സേതുപാദാ അന്തോ, സേതു പന ഉഭിന്നമ്പി തീരാനം ഉപരിആകാസേ ഠിതോ, വട്ടതി.

അന്തോനദിയം പാസാണോ വാ ദീപകോ വാ ഹോതി, തത്ഥ യത്തകം പദേസം പുബ്ബേ വുത്തപ്പകാരേ പകതിവസ്സകാലേ വസ്സാനസ്സ ചതൂസു മാസേസു ഉദകം ഓത്ഥരതി, സോ നദീസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. അതിവുട്ഠികാലേ ഓഘേന ഓത്ഥതോകാസോ ന ഗഹേതബ്ബോ. സോ ഹി ഗാമസീമാസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. നദിതോ മാതികം നീഹരന്താ നദിയം ആവരണം കരോന്തി, തം ചേ ഓത്ഥരിത്വാ വാ വിനിബ്ബിജ്ഝിത്വാ വാ ഉദകം ഗച്ഛതി, സബ്ബത്ഥ പവത്തനട്ഠാനേ കമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ പന ആവരണേന വാ കോട്ടകബന്ധനേന വാ സോതം പച്ഛിന്ദതി, ഉദകം നപ്പവത്തതി, അപ്പവത്തനട്ഠാനേ കാതും ന വട്ടതി, ആവരണമത്തകേപി കാതും ന വട്ടതി. സചേ കോചി ആവരണപ്പദേസോ പുബ്ബേ വുത്തപാസാണദീപകപ്പദേസോ വിയ ഉദകേന അജ്ഝോത്ഥരീയതി, തത്ഥ വട്ടതി. സോ ഹി നദീസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. നദിം വിനാസേത്വാ തളാകം കരോന്തി, ഹേട്ഠാ പാളിബദ്ധാ ഉദകം ആഗന്ത്വാ തളാകം പൂരേത്വാ തിട്ഠതി, എത്ഥ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി, ഉപരി പവത്തനട്ഠാനേ ഹേട്ഠാ ച ഛഡ്ഡിതോദകം നദിം ഓതരിത്വാ സന്ദനട്ഠാനതോ പട്ഠായ വട്ടതി. ദേവേ അവസ്സന്തേ ഹേമന്തഗിമ്ഹേസു വാ സുക്ഖനദിയാപി വട്ടതി, നദിതോ നീഹടമാതികായ ന വട്ടതി. സചേ സാ കാലന്തരേന ഭിജ്ജിത്വാ നദീ ഹോതി, വട്ടതി. കാചി നദീ ഉപ്പതിത്വാ ഗാമനിഗമസീമം ഓത്ഥരിത്വാ പവത്തതി, നദീയേവ ഹോതി, കമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ പന വിഹാരസീമം ഓത്ഥരതി, വിഹാരസീമാത്വേവ സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി.

സമുദ്ദേപി കമ്മം കരോന്തേഹി യം പദേസം ഉദ്ധം വഡ്ഢനഉദകം വാ പകതിവീചി വാ വേഗേന ആഗന്ത്വാ ഓത്ഥരതി, തത്ഥ കാതും ന വട്ടതി. യസ്മിം പന പദേസേ പകതിവീചിയോ ഓസരിത്വാ സണ്ഠഹന്തി, സോ ഉദകന്തതോ പട്ഠായ അന്തോ സമുദ്ദോ നാമ, തത്ഥ ഠിതേഹി കമ്മം കാതബ്ബം. സചേ ഊമിവേഗോ ബാധതി, നാവായ വാ അട്ടകേ വാ ഠത്വാ കാതബ്ബം. തേസു വിനിച്ഛയോ നദിയം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. സമുദ്ദേ പിട്ഠിപാസാണോ ഹോതി, തം കദാചി ഊമിയോ ആഗന്ത്വാ ഓത്ഥരന്തി, കദാചി ന ഓത്ഥരന്തി, തത്ഥ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി. സോ ഹി ഗാമസീമാസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. സചേ പന വീചീസു ആഗതാസുപി അനാഗതാസുപി പകതിഉദകേനേവ ഓത്ഥരീയതി, വട്ടതി. ദീപകോ വാ പബ്ബതോ വാ ഹോതി, സോ ചേ ദൂരേ ഹോതി മച്ഛബന്ധാനം അഗമനപഥേ, അരഞ്ഞസീമാസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. തേസം

ഗമനപരിയന്തസ്സ ഓരതോ പന ഗാമസീമാസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി, തത്ഥ ഗാമസീമം അസോധേത്വാ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി. സമുദ്ദോ ഗാമസീമം വാ നിഗമസീമം വാ ഓത്ഥരിത്വാ തിട്ഠതി, സമുദ്ദോവ ഹോതി, തത്ഥ കമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ പന വിഹാരസീമം ഓത്ഥരതി, വിഹാരസീമാത്വേവ സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി.

ജാതസ്സരേ കമ്മം കരോന്തേഹി യത്ഥ പുബ്ബേ വുത്തപ്പകാരേ വസ്സകാലേ വസ്സേ പച്ഛിന്നമത്തേ പിവിതും വാ ഹത്ഥപാദേ വാ ധോവിതും ഉദകം ന ഹോതി, സുക്ഖതി, അയം ന ജാതസ്സരോ, ഗാമഖേത്തസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി, തത്ഥ കമ്മം ന കാതബ്ബം. യത്ഥ പന വുത്തപ്പകാരേ വസ്സകാലേ ഉദകം സന്തിട്ഠതി, അയമേവ ജാതസ്സരോ. തസ്സ യത്തകേ പദേസേ വസ്സാനം ചാതുമാസേ ഉദകം തിട്ഠതി, തത്ഥ കമ്മം കാതും വട്ടതി. സചേ ഗമ്ഭീരം ഉദകം, അട്ടകം ബന്ധിത്വാ തത്ഥ ഠിതേഹിപി ജാതസ്സരസ്സ അന്തോജാതരുക്ഖമ്ഹി ബദ്ധഅട്ടകേപി കാതും വട്ടതി. പിട്ഠിപാസാണദീപകേസു പനേത്ഥ നദിയം വുത്തസദിസോവ വിനിച്ഛയോ. സമവസ്സദേവകാലേ പഹോനകജാതസ്സരോ പന ചേപി ദുബ്ബുട്ഠികകാലേ വാ ഗിമ്ഹഹേമന്തേസു വാ സുക്ഖതി, നിരുദകോ ഹോതി, തത്ഥ സങ്ഘകമ്മം കാതും വട്ടതി. യം **അന്ധകട്ഠകഥായം** വുത്തം ''സബ്ബോ ജാതസ്സരോ സുക്ഖോ അനോദകോ ഗാമഖേത്തംയേവ ഭജതീ''തി, തം ന ഗഹേതബ്ബം. സചേ പനേത്ഥ ഉദകത്ഥായ ആവാടം വാ പോക്ഖരണീആദീനി വാ ഖണന്തി, തം ഠാനം അജാതസ്സരോ ഹോതി, ഗാമസീമാസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. ലാബുതിപുസകാദിവപ്പേ കതേപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന നം പൂരേത്വാ ഥലം വാ കരോന്തി, ഏകസ്മിം ദിസാഭാഗേ പാളിം ബന്ധിത്വാ സബ്ബമേവ നം മഹാതളാകം വാ കരോന്തി, സബ്ബോപി അജാതസ്സരോ ഹോതി, ഗാമസീമാസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. ലോണീപി ജാതസ്സരസങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി. വസ്സികേ ചത്താരോ മാസേ ഉദകട്ഠാനോകാസേ കമ്മം കാതും വട്ടതീതി. അയം അബദ്ധസീമായ വിനിച്ഛയോ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

സീമാവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൫. ഉപോസഥപവാരണാവിനിച്ഛയകഥാ

൱൬൮. **ഉപോസഥപവാരണാ**തി ഏത്ഥ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ നിദാനവണ്ണനാ) ദിവസവസേന തയോ ഉപോസഥാ ചാതുദ്ദസികോ പന്നരസികോ സാമഗ്ഗീഉപോസഥോതി. തത്ഥ ഹേമന്തഗിമ്ഹവസ്സാനാനം തിണ്ണം ഉതൂനം തതിയസത്തമപക്ഖേസു ദ്വേ ദ്വേ കത്വാ ഛ **ചാതുദ്ദസികാ,** സേസാ **പന്നരസികാ**തി ഏവം ഏകസംവച്ഛരേ ചതുവീസതി ഉപോസഥാ. ഇദം താവ പകതിചാരിത്തം. തഥാരൂപപച്ചയേ സതി അഞ്ഞസ്മിമ്പി ചാതുദ്ദസേ ഉപോസഥം കാതും വട്ടതി. പുരിമവസ്സംവുട്ഠാനം പന പുബ്ബകത്തികപുണ്ണമാ, തേസംയേവ സചേ ഭണ്ഡനകാരകേഹി ഉപദ്ദുതാ പവാരണം പച്ചുക്കഡ്ഢന്തി, അഥ കത്തികമാസസ്സ കാളപക്ഖചാതുദ്ദസോ വാ പച്ഛിമകത്തികപുണ്ണമാ വാ പച്ഛിമവസ്സംവുട്ഠാനഞ്ച പച്ഛിമകത്തികപുണ്ണമാ ഏവ വാതി ഇമേ തയോ പവാരണാദിവസാപി ഹോന്തി. ഇദമ്പി പകതിചാരിത്തമേവ. തഥാരൂപപച്ചയേ സതി ദ്വിന്നം കത്തികപുണ്ണമാനം പുരിമേസു ചാതുദ്ദസേസുപി പവാരണം കാതും വട്ടതി. യദാ പന **കോസമ്ബകക്ഖന്ധകേ** (മഹാവ॰ ൪൫൧ ആദയോ) ആഗതനയേന ഭിന്നേ ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഓസാരിതേ തസ്മിം ഭിക്ഖുസ്മിം സങ്ഘോ തസ്സ വത്ഥുസ്സ വൂപസമായ സങ്ഘസാമഗ്ഗിം കരോതി, തദാ താവദേവ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. ''പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബ''ന്തി വചനതോ ഠപേത്വാ ചാതുദ്ദസപന്നരസേ അഞ്ഞോപി യോ കോചി ദിവസോ **ഉപോസഥദിവസോ** നാമ ഹോതി, വസ്സംവുട്ഠാനം പന കത്തികമാസബ്ഭന്തരേ അയമേവ സാമഗ്ഗീപവാരണാദിവസോ നാമ ഹോതി. ഇതി ഇമേസു തീസു ദിവസേസു ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. കരോന്തേന പന സചേ ചാതുദ്ദസികോ ഹോതി, ''അജ്ജുപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ''തി വത്തബ്ബം. സചേ സാമഗ്ഗീഉപോസഥോ ഹോതി, ''അജ്ജുപോസഥോ സാമഗ്ഗീ''തി വത്തബ്ബം. പന്നരസിയം പന പാളിയം ആഗതനയേനേവ ''അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ''തി വത്തബ്ബം.

൱൬൯. സങ്ഘേ ഉപോസഥോ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ നിദാനവണ്ണനാ), ഗണേ ഉപോസഥോ, പുഗ്ഗലേ ഉപോസഥോതി ഏവം കാരകവസേന അപരേപി തയോ ഉപോസഥാ വുത്താ, കത്തബ്ബാകാരവസേന പന സുത്തുദ്ദേസോ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ അധിട്ഠാനുപോസഥോതി അപരേപി തയോ ഉപോസഥാ. തത്ഥ **സുത്തുദ്ദേസോ** നാമ ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ''തിആദിനാ നയേന വുത്തോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ. യേ പനിതരേ ദ്വേ ഉപോസഥാ, തേസു **പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ** താവ അഞ്ഞേസഞ്ച സന്തികേ അഞ്ഞമഞ്ഞഞ്ച ആരോചനവസേന ദുവിധോ. തത്ഥ യ്വായം അഞ്ഞേസം സന്തികേ കരീയതി, സോപി പവാരിതാനഞ്ച അപ്പവാരിതാനഞ്ച സന്തികേ കരണവസേന ദുവിധോ. തത്ഥ മഹാപവാരണായ പവാരിതാനം സന്തികേ പച്ഛിമികായ ഉപഗതേന വാ അനുപഗതേന വാ ഛിന്നവസ്സേന വാ ചാതുമാസിനിയം പന പവാരിതാനം സന്തികേ അനുപഗതേന വാ ഛിന്നവസ്സേന വാ കായസാമഗ്ഗിം ദത്വാ ''പരിസുദ്ധോ അഹം ഭന്തേ, പരിസുദ്ധോതി മം ധാരേഥാ''തി തിക്ഖത്തും വത്വാ കാതബ്ബോ. ഠപേത്വാ പന പവാരണാദിവസം അഞ്ഞസ്മിം കാലേ ആവാസികേഹി ഉദ്ദിട്ഠമത്തേ പാതിമോക്ഖേ അവുട്ഠിതായ വാ ഏകച്ചായ വുട്ഠിതായ വാ സബ്ബായ വാ

വുട്ഠിതായ പരിസായ യേ അഞ്ഞേ സമസമാ വാ ഥോകതരാ വാ ആഗച്ഛന്തി, തേഹി തേസം സന്തികേ വുത്തനയേനേവ പാരിസുദ്ധി ആരോചേതബ്ബാ.

യോ പനായം അഞ്ഞമഞ്ഞം ആരോചനവസേന കരീയതി, സോ ഞത്തിം ഠപേത്വാ കരണവസേന ച അട്ഠപേത്വാ കരണവസേന ച ദുവിധോ. തത്ഥ യസ്മിം ആവാസേ തയോ ഭിക്ഖൂ വിഹരന്തി, തേസു ഉപോസഥദിവസേ സന്നിപതിതേസു ഏകേന ഭിക്ഖുനാ "സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ, അജ്ജുപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ"തി വാ "പന്നരസോ"തി വാ വത്വാ "യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, മയം അഞ്ഞമഞ്ഞം പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരേയ്യാമാ"തി ഞത്തിയാ ഠപിതായ ഥേരേന ഭിക്ഖുനാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ "പരിസുദ്ധോ അഹം, ആവുസോ, പരിസുദ്ധോതി മം ധാരേഥാ"തി തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. ഇതരേഹി "ഭന്തേ"തി വത്വാ ഏവമേവ വത്തബ്ബം. ഏവം ഞത്തിം ഠപേത്വാ കാതബ്ബോ. യത്ര പന ദ്വേ ഭിക്ഖൂ വിഹരന്തി, തത്ര ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ വുത്തനയേനേവ പാരിസുദ്ധി ആരോചേതബ്ബാതി അയം **പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ**.

സചേ പന ഏകോവ ഭിക്ഖു ഹോതി, സബ്ബം പുബ്ബകരണീയം കത്വാ അഞ്ഞേസം അനാഗമനം ഞത്വാ "അജ്ജ മേ ഉപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ"തി വാ "പന്നരസോ"തി വാ വത്വാ "അധിട്ഠാമീ"തി വത്തബ്ബം. അയം **അധിട്ഠാനുപോസഥോ**തി ഏവം കത്തബ്ബാകാരവസേന തയോ ഉപോസഥാ വേദിതബ്ബാ. ഏത്താവതാ നവ ഉപോസഥാ ദീപിതാ ഹോന്തി. തേസു ദിവസവസേന പന്നരസികോ, കാരകവസേന സങ്ഘുപോസഥോ, കത്തബ്ബാകാരവസേന സുത്തുദ്ദേസോതി ഏവം തിലക്ഖണസമ്പന്നേ ഉപോസഥേ പവത്തമാനേ ഉപോസഥം അകത്വാ തദഹുപോസഥേ അഞ്ഞം അഭിക്ഖുകം നാനാസംവാസകേഹി വാ സഭിക്ഖുകം ആവാസം വാ അനാവാസം വാ വാസത്ഥായ അഞ്ഞത്ര സങ്ഘേന അഞ്ഞത്ര അന്തരായാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം ഹോതി.

൧൫൦. ഉപോസഥകരണത്ഥം സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ ബഹി ഉപോസഥം കത്വാ ആഗതേന സന്നിപാതട്ഠാനം ഗന്ത്വാ കായസാമഗ്ഗിം അദേന്തേന ഛന്ദോ ദാതബ്ബോ. യോപി ഗിലാനോ വാ ഹോതി കിച്ചപസുതോ വാ, തേനപി പാരിസുദ്ധിം ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. കഥം? ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ "ഛന്ദം ദമ്മി, ഛന്ദം മേ ഹര, ഛന്ദം മേ ആരോചേഹീ"തി അയമത്ഥോ കായേന വാ വാചായ വാ ഉഭയേന വാ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ, ഏവം ദിന്നോ ഹോതി ഛന്ദോ. അകതുപോസഥേന ഗിലാനേന വാ കിച്ചപസുതേന വാ പാരിസുദ്ധി ദാതബ്ബാ. കഥം? ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ "പാരിസുദ്ധിം ദമ്മി, പാരിസുദ്ധിം മേ ഹര , പാരിസുദ്ധിം മേ ആരോചേഹീ"തി അയമത്ഥോ കായേന വാ വാചായ വാ ഉഭയേന വാ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ, ഏവം ദിന്നാ ഹോതി പാരിസുദ്ധി. തം പന ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. വുത്തഞ്ഹേതം ഭഗവതാ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തദഹുപോസഥേ പാരിസുദ്ധിം ദേന്തേന ഛന്ദമ്പി ദാതും, സന്തി സങ്ഘസ്സ കരണീയ"ന്തി (മഹാവ॰ ൧൬൫). തത്ഥ പാരിസുദ്ധിദാനം സങ്ഘസ്സപി അത്തനോപി ഉപോസഥകരണം സമ്പാദേതി, ന അവസേസം സങ്ഘകിച്ചം, ഛന്ദദാനം സങ്ഘസ്സേവ ഉപോസഥകരണഞ്ച സേസകിച്ചഞ്ച സമ്പാദേതി, അത്തനോ പനസ്സ ഉപോസഥോ അകതോയേവ ഹോതി, തസ്മാ പാരിസുദ്ധിം

ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. പുബ്ബേ വുത്തം പന സുദ്ധികച്ഛന്ദം വാ പാരിസുദ്ധിം വാ ഇമം വാ ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ഏകേന ബഹൂനമ്പി ആഹരിതും വട്ടതി. സചേ പന സോ അന്തരാമഗ്ഗേ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും പസ്സിത്വാ യേസം തേന ഛന്ദോ വാ പാരിസുദ്ധി വാ ഗഹിതാ, തേസഞ്ച അത്തനോ ച ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ദേതി, തസ്സേവ ആഗച്ഛതി. ഇതരാ പന ബിളാലസങ്ഖലികാ ഛന്ദപാരിസുദ്ധി നാമ ഹോതി, സാ ന ആഗച്ഛതി, തസ്മാ സയമേവ സന്നിപാതട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സചേ പന സഞ്ചിച്ച നാരോചേതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി, ഛന്ദപാരിസുദ്ധി പന തസ്മിം ഹത്ഥപാസം ഉപഗതമത്തേയേവ ആഗതാ ഹോതി.

൧൭൧. പാരിവാസിയേന പന ഛന്ദദാനേന യം കിഞ്ചി സങ്ഘകമ്മം കാതും ന വട്ടതി. തത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൧൧൫൭) ചതുബ്ബിധം പാരിവാസിയം പരിസപാരിവാസിയം രത്തിപാരിവാസിയം ഛന്ദപാരിവാസിയം അജ്ഝാസയപാരിവാസിയന്തി. തേസു **പരിസപാരിവാസിയം** നാമ ഭിക്ഖൂ കേനചിദേവ കരണീയേന സന്നിപതിതാ ഹോന്തി, അഥ മേഘോ വാ ഉട്ഠേതി, ഉസ്സാരണാ വാ കരീയതി, മനുസ്സാ വാ അജ്ഝോത്ഥരന്താ ആഗച്ഛന്തി, ഭിക്ഖൂ "അനോകാസാ മയം, അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛാമാ"തി ഛന്ദം അവിസ്സജ്ജേത്വാവ ഉട്ഠഹന്തി. ഇദം പരിസപാരിവാസിയം. കിഞ്ചാപി പരിസപാരിവാസിയം, ഛന്ദസ്സ പന അവിസ്സട്ഠത്താ കമ്മം കാതും വട്ടതി.

പുന ഭിക്ഖൂ "ഉപോസഥാദീനി കരിസ്സാമാ"തി രത്തിം സന്നിപതിത്വാ "യാവ സബ്ബേ സന്നിപതന്തി, താവ ധമ്മം സുണിസ്സാമാ"തി ഏകം അജ്ഝേസന്തി, തസ്മിം ധമ്മകഥം കഥേന്തേയേവ അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി. സചേ "ചാതുദ്ദസികം ഉപോസഥം കരിസ്സാമാ"തി നിസിന്നാ, പന്നരസോതി കാതും വട്ടതി. സചേ പന്നരസികം കാതും നിസിന്നാ, പാടിപദേ അനുപോസഥേ ഉപോസഥം കാതും ന വട്ടതി, അഞ്ഞം പന സങ്ഘകിച്ചം കാതും വട്ടതി. ഇദം **രത്തിപാരിവാസിയം** നാമ.

പുന ഭിക്ഖൂ "കിഞ്ചിദേവ അബ്ഭാനാദിസങ്ഘകമ്മം കരിസ്സാമാ"തി നിസിന്നാ ഹോന്തി, തത്രേകോ നക്ഖത്തപാഠകോ ഭിക്ഖു ഏവം വദതി "അജ്ജ നക്ഖത്തം ദാരുണം, മാ ഇമം കരോഥാ"തി. തേ തസ്സ വചനേന ഛന്ദം വിസ്സജ്ജേത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നാ ഹോന്തി. അഥഞ്ഞോ ആഗന്ത്വാ "നക്ഖത്തം പതിമാനേന്തം, അത്ഥോ ബാലം ഉപച്ചഗാ"തി (ജാ॰ ൧.൧.൪൯) വത്വാ "കിം നക്ഖത്തേന, കരോഥാ"തി വദതി. ഇദം **ഛന്ദപാരിവാസിയഞ്ചേവ അജ്ഝാസയപാരിവാസിയഞ്ച**. ഏതസ്മിം പാരിവാസിയേ പുന ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം അനാനേത്വാ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി.

൧൭൨. സചേ കോചി ഭിക്ഖു ഗിലാനോ ന സക്കോതി ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ദാതും, സോ മഞ്ചേന വാ പീഠേന വാ സങ്ഘമജ്ഝം ആനേതബ്ബോ. സചേ ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ഭിക്ഖൂനം ഏവം ഹോതി "സചേ ഖോ മയം ഗിലാനം ഠാനാ ചാവേസ്സാമ, ആബാധോ വാ അഭിവഡ്ഢിസ്സതി, കാലകിരിയാ വാ ഭവിസ്സതീ"തി, ന സോ ഭിക്ഖു ഠാനാ ചാവേതബ്ബോ, സങ്ഘേന തത്ഥ ഗന്ത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ ബഹൂ താദിസാ ഗിലാനാ ഹോന്തി, സങ്ഘേന പടിപാടിയാ ഠത്വാ സബ്ബേ ഹത്ഥപാസേ കാതബ്ബാ. സചേ ദൂരേ ഹോന്തി, സങ്ഘോ നപ്പഹോതി, തം ദിവസം ഉപോസഥോ ന കാതബ്ബോ. ന ത്വേവ വഗ്ഗേന സങ്ഘേന ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, കരേയ്യ ചേ, ദുക്കടം.

സചേ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൮) ഏകസ്മിം വിഹാരേ ചതൂസു ഭിക്ഖൂസു വസന്തേസു ഏകസ്സ ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ആഹരിത്വാ തയോ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരോന്തി, തീസു വാ വസന്തേസു ഏകസ്സ ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ആഹരിത്വാ ദ്വേ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസന്തി, **അധമ്മേന വഗ്ഗം** ഉപോസഥകമ്മം ഹോതി. സചേ പന ചത്താരോപി സന്നിപതിത്വാ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരോന്തി, തയോ വാ ദ്വേ വാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസന്തി, **അധമ്മേന സമഗ്ഗം** നാമ ഹോതി. സചേ ചതൂസു ജനേസു ഏകസ്സ പാരിസുദ്ധിം ആഹരിത്വാ തയോ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസന്തി, തീസു വാ ജനേസു ഏകസ്സ പാരിസുദ്ധിം ആഹരിത്വാ ദ്വേ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരോന്തി, **ധമ്മേന വഗ്ഗം** നാമ ഹോതി. സചേ പന ചത്താരോ ഏകത്ഥ വസന്താ സബ്ബേ സന്നിപതിത്വാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസന്തി, തയോ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരോന്തി, ദ്വേ അഞ്ഞമഞ്ഞം പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരോന്തി, **ധമ്മേന സമഗ്ഗം** നാമ ഹോതി.

൧൭൩. പവാരണാകമ്മേസു (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൧൨) പന സചേ ഏകസ്മിം വിഹാരേ പഞ്ചസു ഭിക്ഖൂസു വസന്തേസു ഏകസ്സ പവാരണം ആഹരിത്വാ ചത്താരോ ഗണഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, ചതൂസു വാ തീസു വാ വസന്തേസു ഏകസ്സ പവാരണം ആഹരിത്വാ തയോ വാ ദ്വേ വാ സങ്ഘഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, സബ്ബമേതം **അധമ്മേന വഗ്ഗം** പവാരണാകമ്മം. സചേ പന സബ്ബേപി പഞ്ച ജനാ ഏകതോ സന്നിപതിത്വാ ഗണഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, ചത്താരോ വാ തയോ വാ ദ്വേ വാ വസന്താ ഏകതോ സന്നിപതിത്വാ സങ്ഘഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, സബ്ബമേതം **അധമ്മേന സമഗ്ഗം** പവാരണാകമ്മം. സചേ പഞ്ചസു ജനേസു ഏകസ്സ പവാരണം ആഹരിത്വാ ചത്താരോ സങ്ഘഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, ചതൂസു വാ തീസു വാ ഏകസ്സ പവാരണം ആഹരിത്വാ തയോ വാ ദ്വേ വാ ഗണഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, സബ്ബമേതം **ധമ്മേന വഗ്ഗം** പവാരണാകമ്മം. സചേ പന സബ്ബേപി പഞ്ച ജനാ ഏകതോ സന്നിപതിത്വാ സങ്ഘഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, ചത്താരോ വാ തയോ വാ ഏകതോ സന്നിപതിത്വാ ഗണഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേന്തി, ദ്വേ അഞ്ഞമഞ്ഞം പവാരേന്തി, ഏകകോ വസന്തോ അധിട്ഠാനപവാരണം കരോതി, സബ്ബമേതം **ധമ്മേന സമഗ്ഗം** നാമ പവാരണാകമ്മന്തി.

ഏത്ഥ സചേ ചാതുദ്ദസികാ ഹോതി, ''അജ്ജ മേ പവാരണാ ചാതുദ്ദസീ''തി, സചേ പന്നരസികാ, ''അജ്ജ മേ പവാരണാ പന്നരസീ''തി ഏവം അധിട്ഠാതബ്ബം. പവാരണം ദേന്തേന പന ''പവാരണം ദമ്മി, പവാരണം മേ ഹര, മമത്ഥായ പവാരേഹീ''തി കായേന വാ വാചായ വാ കായവാചാഹി വാ അയമത്ഥോ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. ഏവം ദിന്നായ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൧൩) പവാരണായ പവാരണാഹാരകേന സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം പവാരേതബ്ബം ''തിസ്സോ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖു സങ്ഘം പവാരേതി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതു തം, ഭന്തേ, സങ്ഘോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തോ പടികരിസ്സതി. ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ...പേ॰... തതിയമ്പി, ഭന്തേ, തിസ്സോ ഭിക്ഖു സങ്ഘം പവാരേതി...പേ॰... പടികരിസ്സതീ''തി. സചേ പന വുഡ്ഢതരോ ഹോതി, ''ആയസ്മാ, ഭന്തേ, തിസ്സോ''തി വത്തബ്ബം. ഏവഞ്ഹി തേന തസ്സത്ഥായ പവാരിതം ഹോതി. പവാരണം ദേന്തേന പന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ, ഛന്ദദാനം ഹേട്ഠാ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. ഇധാപി ഛന്ദദാനം

അവസേസകമ്മത്ഥായ. തസ്മാ സചേ പവാരണം ദേന്തോ ഛന്ദം ദേതി, വുത്തനയേന ആഹടായ പവാരണായ തേന ച ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘേന ച പവാരിതമേവ ഹോതി. അഥ പവാരണമേവ ദേതി, ന ഛന്ദം, തസ്സ ച പവാരണായ ആരോചിതായ സങ്ഘേന ച പവാരിതേ സബ്ബേസം സുപ്പവാരിതം ഹോതി, അഞ്ഞം പന കമ്മം കുപ്പതി. സചേ ഛന്ദമേവ ദേതി, ന പവാരണം, സങ്ഘസ്സ പവാരണാ ച സേസകമ്മാനി ച ന കുപ്പന്തി, തേന പന ഭിക്ഖുനാ അപ്പവാരിതം ഹോതി, പവാരണാദിവസേ പന ബഹിസീമായ പവാരണം അധിട്ഠഹിത്വാ ആഗതേനപി ഛന്ദോ ദാതബ്ബോ തേന സങ്ഘസ്സ പവാരണാകമ്മം ന കുപ്പതി.

സചേ പുരിമികായ പഞ്ച ഭിക്ഖൂ വസ്സം ഉപഗതാ, പച്ഛിമികായപി പഞ്ച, പുരിമേഹി ഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരിതേ പച്ഛിമേഹി തേസം സന്തികേ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, ന ഏകസ്മിം ഉപോസഥഗ്ഗേ ദ്വേ ഞത്തിയോ ഠപേതബ്ബാ. സചേപി പച്ഛിമികായ ഉപഗതാ ചത്താരോ തയോ ദ്വേ ഏകോ വാ ഹോതി, ഏസേവ നയോ. അഥ പുരിമികായ ചത്താരോ, പച്ഛിമികായപി ചത്താരോ തയോ ദ്വേ ഏകോ വാ, ഏസേവ നയോ. അഥാപി പുരിമികായ തയോ, പച്ഛിമികായപി തയോ ദ്വേ ഏകോ വാ, ഏസേവ നയോ. ഇദഞ്ഹേത്ഥ ലക്ഖണം.

സചേ പുരിമികായ ഉപഗതേഹി പച്ഛിമികായ ഉപഗതാ ഥോകതരാ ചേവ ഹോന്തി സമസമാ ച, സങ്ഘപവാരണായ ച ഗണം പൂരേന്തി, സങ്ഘപവാരണാവസേന ഞത്തി ഠപേതബ്ബാ. സചേ പന പച്ഛിമികായ ഏകോ ഹോതി, തേന സദ്ധിം തേ ചത്താരോ ഹോന്തി, ചതുന്നം സങ്ഘഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേതും ന വട്ടതി. ഗണഞത്തിയാ പന സോ ഗണപൂരകോ ഹോതി, തസ്മാ ഗണവസേന ഞത്തിം ഠപേത്വാ പുരിമേഹി പവാരേതബ്ബം, ഇതരേന തേസം സന്തികേ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോതി. പുരിമികായ ദ്വേ, പച്ഛിമികായ ദ്വേ വാ ഏകോ വാ ഏസേവ നയോ. പുരിമികായ ഏകോ പച്ഛിമികായ ഏകോതി ഏകേന ഏകസ്സ സന്തികേ പവാരേതബ്ബം, ഏകേന പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ പുരിമേഹി വസ്സൂപഗതേഹി പച്ഛാ വസ്സൂപഗതാ ഏകേനപി അധികതരാ ഹോന്തി, പഠമം പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിത്വാ പച്ഛാ ഥോകതരേഹി തേസം സന്തികേ പവാരേതബ്ബം.

കത്തികായ ചാതുമാസിനിപവാരണായ പന സചേ പഠമവസ്സൂപഗതേഹി മഹാപവാരണായ പവാരിതേഹി പച്ഛാ ഉപഗതാ അധികതരാ വാ സമസമാ വാ ഹോന്തി, പവാരണാഞത്തിം ഠപേത്വാ പവാരേതബ്ബം. തേഹി പവാരിതേ പച്ഛാ ഇതരേഹി പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. അഥ മഹാപവാരണായം പവാരിതാ ബഹൂ ഹോന്തി, പച്ഛാ വസ്സൂപഗതാ ഥോകാ വാ ഏകോ വാ, പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിട്ഠേ പച്ഛാ തേസം സന്തികേ തേന പവാരേതബ്ബം. കിം പനേതം പാതിമോക്ഖം സകലമേവ ഉദ്ദിസിതബ്ബം, ഉദാഹു ഏകദേസമ്പീതി? ഏകദേസമ്പി ഉദ്ദിസിതും വട്ടതി. വുത്തഞ്ഹേതം ഭഗവതാ -

> ''പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസാ, നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബം, അയം പഠമോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ. നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ ചത്താരി പാരാജികാനി ഉദ്ദിസിത്വാ അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബം, അയം ദുതിയോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ. നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ ചത്താരി പാരാജികാനി ഉദ്ദിസിത്വാ തേരസ സങ്ഘാദിസേസേ

ഉദ്ദിസിത്വാ അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബം, അയം തതിയോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ. നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ ചത്താരി പാരാജികാനി ഉദ്ദിസിത്വാ തേരസ സങ്ഘാദിസേസേ ഉദ്ദിസിത്വാ ദ്വേ അനിയതേ ഉദ്ദിസിത്വാ അവസേസം ഭുതേന സാവേതബ്ബം, അയം ചതുത്ഥോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ. വിത്ഥാരേനേവ പഞ്ചമോ''തി (മാഹാവ॰ ൧൬൦).

തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൦) **നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബന്തി** ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ...പേ॰... ആവികതാ ഹിസ്സ ഫാസു ഹോതീ''തി ഇമം നിദാനം ഉദ്ദിസിത്വാ ''ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാനം, തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ. ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി...പേ॰... ഏവമേതം ധാരയാമി. സുതാ ഖോ പനായസ്മന്തേഹി ചത്താരോ പാരാജികാ ധമ്മാ ...പേ॰... അവിവദമാനേഹി സിക്ഖിതബ്ബ''ന്തി ഏവം അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബം. ഏതേന നയേന സേസാപി ചത്താരോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസാ വേദിതബ്ബാ.

൧൭൪. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സതി അന്തരായേ സംഖിത്തേന പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതും. ന, ഭിക്ഖവേ, അസതി അന്തരായേ സംഖിത്തേന പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബം, യോ ഉദ്ദിസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൧൬൦) വചനതോ പന വിനാ അന്തരായാ സംഖിത്തേന പാതിമോക്ഖം ന ഉദ്ദിസിതബ്ബം. തത്രിമേ അന്തരായാ - രാജന്തരായോ ചോരന്തരായോ അഗ്യന്തരായോ ഉദകന്തരായോ മനുസ്സന്തരായോ അമനുസ്സന്തരായോ വാളന്തരായോ സരീസപന്തരായോ ജീവിതന്തരായോ ബ്രഹ്മചരിയന്തരായോതി.

തത്ഥ സചേ ഭിക്ഖൂസു ഉപോസഥം കരിസ്സാമാതി നിസിന്നേസു രാജാ ആഗച്ഛതി, അയം **രാജന്തരായോ**. ചോരാ ആഗച്ഛന്തി, അയം **ചോരന്തരായോ**. ദവഡാഹോ ആഗച്ഛതി, ആവാസേ വാ അഗ്ഗി ഉട്ഠാതി, അയം **അഗ്യന്തരായോ**. മേഘോ വാ ഉട്ഠേതി, ഓഘോ വാ ആഗച്ഛതി, അയം **ഉദകന്തരായോ**. ബഹൂ മനുസ്സാ ആഗച്ഛന്തി, അയം **മനുസ്സന്തരായോ**. ഭിക്ഖും യക്ഖോ ഗണ്ഹാതി, അയം **അമനുസ്സന്തരായോ**. ബ്യഗ്ഘാദയോ ചണ്ഡമിഗാ ആഗച്ഛന്തി, അയം **വാളന്തരായോ**. ഭിക്ഖും സപ്പാദയോ ഡംസന്തി, അയം **സരീസപന്തരായോ**. ഭിക്ഖു ഗിലാനോ വാ ഹോതി, കാലം വാ കരോതി, വേരിനോ വാ തം മാരേതുകാമാ ഗണ്ഹന്തി, അയം **ജീവിതന്തരായോ**. മനുസ്സാ ഏകം വാ ബഹൂ വാ ഭിക്ഖൂ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേതുകാമാ ഗണ്ഹന്തി, അയം **ബ്രഹ്മചരിയന്തരായോ**. ഏവരൂപേസു അന്തരായേസു സംഖിത്തേന പാതിമോക്ഖോ ഉദ്ദിസിതബ്ബോ, പഠമോ വാ ഉദ്ദേസോ ഉദ്ദിസിതബ്ബോ. ആദിമ്ഹി ദ്വേ തയോ ചത്താരോ വാ. ഏത്ഥ ദുതിയാദീസു ഉദ്ദേസേസു യസ്മിം അപരിയോസിതേ അന്തരായോ ഹോതി, സോപി സുതേനേവ സാവേതബ്ബോ. നിദാനുദ്ദേസേ പന അനിട്ഠിതേ സുതേന സാവേതബ്ബം നാമ നത്ഥി.

പവാരണാകമ്മേപി സതി അന്തരായേ ദ്വേവാചികം ഏകവാചികം സമാനവസ്സികം വാ പവാരേതും വട്ടതി. ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൩൪) ഞത്തിം ഠപേന്തേനപി ''യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ദ്വേവാചികം പവാരേയ്യാ''തി വത്തബ്ബം. ഏകവാചികേ ''ഏകവാചികം പവാരേയ്യാ''തി, സമാനവസ്സികേപി ''സമാനവസ്സികം പവാരേയ്യാ''തി വത്തബ്ബം. ഏത്ഥ ച

ബഹൂപി സമാനവസ്സാ ഏകതോ പവാരേതും ലഭന്തി. ‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജ പവാരണാ പന്നരസീ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ പവാരേയ്യാ’’തി ഇമായ പന സബ്ബസങ്ഗാഹികായ ഞത്തിയാ ഠപിതായ തേവാചികം ദ്വേവാചികം ഏകവാചികഞ്ച പവാരേതും വട്ടതി, സമാനവസ്സികം ന വട്ടതി. ‘‘തേവാചികം പവാരേയ്യാ’’തി വുത്തേ പന തേവാചികമേവ വട്ടതി, അഞ്ഞം ന വട്ടതി. ‘‘ദ്വേവാചികം പവാരേയ്യാ’’തി വുത്തേ ദ്വേവാചികം തേവാചികഞ്ച വട്ടതി, ഏകവാചികഞ്ച സമാനവസ്സികഞ്ച ന വട്ടതി. ‘‘ഏകവാചികം പവാരേയ്യാ’’തി വുത്തേ പന ഏകവാചികദ്വേവാചികതേവാചികാനി വട്ടന്തി, സമാനവസ്സികമേവ ന വട്ടതി. ‘‘സമാനവസ്സിക’’ന്തി വുത്തേ സബ്ബം വട്ടതി.

൧൭൭. കേന പന പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബന്തി? ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഥേരാധികം പാതിമോക്ഖ’’ന്തി (മഹാവ॰ ൧൫൪) വചനതോ ഥേരേന വാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബം, ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യോ തത്ഥ ഭിക്ഖു ബ്യത്തോ പടിബലോ, തസ്സാധേയ്യം പാതിമോക്ഖ’’ന്തി (മഹാവ॰ ൧൫൫) വചനതോ നവകതരേന വാ. ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൫൫) ച കിഞ്ചാപി നവകതരസ്സപി ബ്യത്തസ്സ പാതിമോക്ഖം അനുഞ്ഞാതം, അഥ ഖോ ഏത്ഥ അയം അധിപ്പായോ - സചേ ഥേരസ്സ പഞ്ച വാ ചത്താരോ വാ തയോ വാ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസാ നാഗച്ഛന്തി, ദ്വേ പന അഖണ്ഡാ സുവിസദാ വാചുഗ്ഗതാ ഹോന്തി, ഥേരായത്തംവ പാതിമോക്ഖം. സചേ പന ഏത്തകമ്പി വിസദം കാതും ന സക്കോതി, ബ്യത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആയത്തം ഹോതി, തസ്മാ സയം വാ ഉദ്ദിസിതബ്ബം, അഞ്ഞോ വാ അജ്ഝേസിതബ്ബോ. ‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘമജ്ഝേ അനജ്ഝിട്ഠേന പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബം, യോ ഉദ്ദിസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (മഹാവ॰ ൧൫൪) വചനതോ അനജ്ഝിട്ഠേന പാതിമോക്ഖം ന ഉദ്ദിസിതബ്ബം. ന കേവലം പാതിമോക്ഖംയേവ, ധമ്മോപി ന ഭാസിതബ്ബോ ‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘമജ്ഝേ അനജ്ഝിട്ഠേന ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ, യോ ഭാസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (മഹാവ॰ ൧൫൦) വചനതോ.

അജ്ഝേസനാ ചേത്ഥ സങ്ഘേന സമ്മതധമ്മജ്ഝേസകായത്താ വാ സങ്ഘത്ഥേ രായത്താ വാ, തസ്മാ ധമ്മജ്ഝേസകേ അസതി സങ്ഘത്ഥേരം ആപുച്ഛിത്വാ വാ തേന യാചിതോ വാ ഭാസിതും ലഭതി. സങ്ഘത്ഥേരേനപി സചേ വിഹാരേ ബഹൂ ധമ്മകഥികാ ഹോന്തി, വാരപടിപാടിയാ വത്തബ്ബോ. ‘‘ത്വം ധമ്മം ഭണ, ധമ്മദാനം ദേഹീ’’തി വാ വുത്തേന തീഹിപി വിധീഹി ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ, ‘‘ഓസാരേഹീ’’തി വുത്തോ പന ഓസാരേതുമേവ ലഭതി, ‘‘കഥേഹീ’’തി വുത്തോ കഥേതുമേവ, ‘‘സരഭഞ്ഞം ഭണാഹീ’’തി വുത്തോ സരഭഞ്ഞമേവ. സങ്ഘത്ഥേരോപി ച ഉച്ചതരേ ആസനേ നിസിന്നോ യാചിതും ന ലഭതി. സചേ ഉപജ്ഝായോ ചേവ സദ്ധിവിഹാരികോ ച ഹോതി, ഉപജ്ഝായോ ച നം ഉച്ചാസനേ നിസിന്നോ ‘‘ഭണാ’’തി വദതി, സജ്ഝായം അധിട്ഠഹിത്വാ ഭണിതബ്ബം. സചേ പനേത്ഥ ദഹരഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, ‘‘തേസം ഭണാമീ’’തി ഭണിതബ്ബം. സചേ വിഹാരേ സങ്ഘത്ഥേരോ അത്തനോയേവ നിസ്സിതകേ ഭണാപേതി, അഞ്ഞേ മധുരഭാണകേപി നാജ്ഝേസതി, സോ അഞ്ഞേഹി വത്തബ്ബോ - ‘‘ഭന്തേ, അസുകം നാമ ഭണാപേമാ’’തി. സചേ ‘‘ഭണാപേഥാ’’തി വദതി, തുണ്ഹീ വാ ഹോതി, ഭണാപേതും വട്ടതി. സചേ പന പടിബാഹതി, ന ഭണാപേതബ്ബം. യദി പന അനാഗതേയേവ സങ്ഘത്ഥേരേ

ധമ്മസ്സവനം ആരദ്ധം, പുന ആഗതേ ഠപേത്വാ ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. ഓസാരേത്വാ പന കഥേന്തേന ആപുച്ഛിത്വാ അട്ഠപേത്വായേവ വാ കഥേതബ്ബം. കഥേന്തസ്സ പുന ആഗതേപി ഏസേവ നയോ.

ഉപനിസിന്നകഥായമ്പി സങ്ഘത്ഥേരോവ സാമീ, തസ്മാ തേന സയം വാ കഥേതബ്ബം, അഞ്ഞോ വാ ഭിക്ഖു "കഥേഹീ"തി വത്തബ്ബോ, നോ ച ഖോ ഉച്ചതരേ ആസനേ നിസിന്നേന, മനുസ്സാനം പന "ഭണാഹീ"തി വത്തും വട്ടതി. മനുസ്സാ അത്തനോ ജാനനകം ഭിക്ഖും പുച്ഛന്തി, തേന ഥേരം ആപുച്ഛിത്വാപി കഥേതബ്ബം. സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ "ഭന്തേ, ഇമേ പഞ്ഹം പുച്ഛന്തീ"തി പുട്ഠോ "കഥേഹീ"തി വാ ഭണതി, തുണ്ഹീ വാ ഹോതി, കഥേതും വട്ടതി. അന്തരഘരേ അനുമോദനാദീസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ "വിഹാരേ വാ അന്തരഘരേ വാ മം അനാപുച്ഛിത്വാപി കഥേയ്യാസീ"തി അനുജാനാതി, ലദ്ധകപ്പിയം ഹോതി, സബ്ബത്ഥ വത്തും വട്ടതി. സജ്ഝായം കരോന്തേനാപി ഥേരോ ആപുച്ഛിതബ്ബോയേവ. ഏകം ആപുച്ഛിത്വാ സജ്ഝായന്തസ്സ അപരോ ആഗച്ഛതി, പുന ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. സചേപി "വിസ്സമിസ്സാമീ"തി ഠപിതസ്സ ആഗച്ഛതി, പുന ആരഭന്തേന ആപുച്ഛിതബ്ബം. സങ്ഘത്ഥേരേ അനാഗതേയേവ ആരദ്ധം സജ്ഝായന്തസ്സാപി ഏസേവ നയോ. ഏകേന സങ്ഘത്ഥേരേന "മം അനാപുച്ഛാപി യഥാസുഖം സജ്ഝായാഹീ"തി അനുഞ്ഞാതേ യഥാസുഖം സജ്ഝായിതും വട്ടതി, അഞ്ഞസ്മിം പന ആഗതേ തം ആപുച്ഛിത്വാവ സജ്ഝായിതബ്ബം.

യസ്മിം പന വിഹാരേ സബ്ബേവ ഭിക്ഖൂ ബാലാ ഹോന്തി അബ്യത്താ ന ജാനന്തി പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതും, തത്ഥ കിം കാതബ്ബന്തി? തേഹി ഭിക്ഖൂഹി ഏകോ ഭിക്ഖു സാമന്താ ആവാസാ സജ്ജുകം പാഹേതബ്ബോ "ഗച്ഛാവുസോ, സംഖിത്തേന വാ വിത്ഥാരേന വാ പാതിമോക്ഖം പരിയാപുണിത്വാ ആഗച്ഛാഹീ"തി. ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ലഭേഥ, തേഹി ഭിക്ഖൂഹി സബ്ബേഹേവ യത്ഥ താദിസാ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, സോ ആവാസോ ഉപോസഥകരണത്ഥായ അന്വഡ്ഢമാസം ഗന്തബ്ബോ, അഗച്ഛന്താനം ദുക്കടം. ഇദഞ്ച ഉതുവസ്സേയേവ, വസ്സാനേ പന പുരിമികായ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വിനാ ന വസ്സം ഉപഗച്ഛിതബ്ബം. സചേ സോ വസ്സൂപഗതാനം പക്കമതി വാ വിബ്ഭമതി വാ കാലം വാ കരോതി, അഞ്ഞസ്മിം സതിയേവ പച്ഛിമികായ വസിതും വട്ടതി, അസതി അഞ്ഞത്ഥ ഗന്തബ്ബം, അഗച്ഛന്താനം ദുക്കടം. സചേ പന പച്ഛിമികായ പക്കമതി വാ വിബ്ഭമതി വാ കാലം വാ കരോതി, മാസദ്വയം വസിതബ്ബം.

യത്ഥ പന തേ ബാലാ ഭിക്ഖൂ വിഹരന്തി അബ്യത്താ, സചേ തത്ഥ കോചി ഭിക്ഖു ആഗച്ഛതി ബഹുസ്സുതോ ആഗതാഗമോ ധമ്മധരോ വിനയധരോ മാതികാധരോ പണ്ഡിതോ ബ്യത്തോ മേധാവീ ലജ്ജീ കുക്കുച്ചകോ സിക്ഖാകാമോ, തേഹി ഭിക്ഖൂഹി സോ ഭിക്ഖു സങ്ഗഹേതബ്ബോ അനുഗ്ഗഹേതബ്ബോ ഉപലാപേതബ്ബോ , ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ ചുണ്ണേന മത്തികായ ദന്തകട്ഠേന മുഖോദകേന. നോ ചേ സങ്ഗഹേയ്യും അനുഗ്ഗഹേയ്യും ഉപലാപേയ്യും, ഉപട്ഠാപേയ്യും ചുണ്ണേന മത്തികായ ദന്തകട്ഠേന മുഖോദകേന, സബ്ബേസം ദുക്കടം. ഇധ നേവ ഥേരാ, ന ദഹരാ മുച്ചന്തി, സബ്ബേഹി വാരേന ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ. അത്തനോ വാരേ അനുപട്ഠഹന്തസ്സ ആപത്തി. തേന പന മഹാഥേരാനം പരിവേണസമ്മജ്ജനദന്തകട്ഠദാനാദീനി ന സാദിതബ്ബാനി, ഏവമ്പി സതി മഹാഥേരേഹി സായംപാതം ഉപട്ഠാനം ആഗന്തബ്ബം, തേന പന തേസം

ആഗമനം ഞത്വാ പഠമതരം മഹാഥേരാനം ഉപട്ഠാനം ഗന്തബ്ബം. സചസ്സ സദ്ധിഞ്ചരാ ഭിക്ഖൂ ഉപട്ഠാകാ അത്ഥി, "മയ്ഹം ഉപട്ഠാകാ അത്ഥി, തുമ്ഹേ അപ്പോസ്സുക്കാ വിഹരഥാ"തി വത്തബ്ബം. അഥാപിസ്സ സദ്ധിഞ്ചരാ നത്ഥി, തസ്മിംയേവ വിഹാരേ ഏകോ വാ ദ്വേ വാ വത്തസമ്പന്നാ വദന്തി "മയം ഥേരസ്സ കത്തബ്ബം കരിസ്സാമ, അവസേസാ ഫാസു വിഹരന്തൂ"തി, സബ്ബേസം അനാപത്തി.

൧൭൭. "യസ്സ സിയാ ആപത്തി, സോ ആവികരേയ്യാ"തി(മഹാവ॰ ൧൩൪) ആദിവചനതോ ന സാപത്തികേന ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, തസ്മാ തദഹുപോസഥേ ആപത്തിം സരന്തേന ദേസേതബ്ബാ. ദേസേന്തേന ച ഏകം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവം വത്തബ്ബോ "അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമം ആപത്തിം ആപന്നോ, തം പടിദേസേമീ"തി. സചേ നവകതരോ ഹോതി, "അഹം, ഭന്തേ"തി വത്തബ്ബം. "തം പടിദേസേമീ"തി ഇദം പന അത്തനോ അത്തനോ അനുരൂപവസേന "തം തുയ്ഹമൂലേ, തം തുമ്ഹമൂലേ പടിദേസേമീ"തി വുത്തേപി സുവുത്തമേവ ഹോതി. പടിഗ്ഗാഹകേനപി അത്തനോ അത്തനോ അനുരൂപവസേന "പസ്സഥ, ഭന്തേ, തം ആപത്തിം, പസ്സസി, ആവുസോ, തം ആപത്തി"ന്തി വാ വത്തബ്ബം, പുന ദേസകേന "ആമ, ആവുസോ, പസ്സാമി, ആമ, ഭന്തേ, പസ്സാമീ"തി വാ വത്തബ്ബം. പുന പടിഗ്ഗാഹകേന "ആയതിം, ഭന്തേ, സംവരേയ്യാഥ, ആയതിം, ആവുസോ, സംവരേയ്യാസീ"തി വാ വത്തബ്ബം. ഏവം വുത്തേ ദേസകേന "സാധു സുട്ഠു ആവുസോ സംവരിസ്സാമി, സാധു സുട്ഠു, ഭന്തേ, സംവരിസ്സാമീ"തി വാ വത്തബ്ബം. സചേ ആപത്തിയാ വേമതികോ ഹോതി, ഏകം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവം വത്തബ്ബോ "അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമായ ആപത്തിയാ വേമതികോ, യദാ നിബ്ബേമതികോ ഭവിസ്സാമി, തദാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സാമീ"തി വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, പാതിമോക്ഖം സോതബ്ബം, ന ത്വേവ തപ്പച്ചയാ ഉപോസഥസ്സ അന്തരായോ കാതബ്ബോ. "ന, ഭിക്ഖവേ, സഭാഗാ ആപത്തി ദേസേതബ്ബാ, യോ ദേസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. ന, ഭിക്ഖവേ, സഭാഗാ ആപത്തി പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ, യോ പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൬൯) വചനതോ യം ദ്വേപി ജനാ വികാലഭോജനാദിനാ സഭാഗവത്ഥുനാ ആപത്തിം ആപജ്ജന്തി, ഏവരൂപാ വത്ഥുസഭാഗാ ആപത്തി നേവ ദേസേതബ്ബാ, ന ച പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. വികാലഭോജനപച്ചയാ ആപന്നം പന ആപത്തിസഭാഗം അനതിരിത്തഭോജനപച്ചയാ ആപന്നസ്സ സന്തികേ ദേസേതും വട്ടതി.

സചേ പന സബ്ബോ സങ്ഘോ വികാലഭോജനാദിനാ സഭാഗവത്ഥുനാ ലഹുകാപത്തിം ആപജ്ജതി, തത്ഥ കിം കാതബ്ബന്തി? തേഹി ഭിക്ഖൂഹി ഏകോ ഭിക്ഖു സാമന്താ ആവാസാ സജ്ജുകം പാഹേതബ്ബോ "ഗച്ഛാവുസോ, തം ആപത്തിം പടികരിത്വാ ആഗച്ഛ, മയം തേ സന്തികേ ആപത്തിം പടികരിസ്സാമാ"തി. ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ലഭേഥ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ - "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം സബ്ബോ സങ്ഘോ സഭാഗം ആപത്തിം ആപന്നോ, യദാ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും സുദ്ധം അനാപത്തികം പസ്സിസ്സതി, തദാ തസ്സ സന്തികേ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സതീ"തി (മഹാവ॰ ൧൭൧) വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ.

സചേ പന വേമതികോ ഹോതി, ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം സബ്ബോ സങ്ഘോ സഭാഗായ ആപത്തിയാ വേമതികോ, യദാ നിബ്ബേമതികോ ഭവിസ്സതി, തദാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സതീ''തി (മഹാവ॰ ൧൭൧) വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ പനേത്ഥ കോചി ''തം സഭാഗം ആപത്തിം ദേസേതും വട്ടതീ''തി മഞ്ഞമാനോ ഏകസ്സ സന്തികേ ദേസേതി, ദേസിതാ സുദേസിതാവ. അഞ്ഞം പന ദേസനാപച്ചയാ ദേസകോ പടിഗ്ഗഹണപച്ചയാ പടിഗ്ഗാഹകോ ചാതി ഉഭോപി ദുക്കടം ആപജ്ജന്തി, തം നാനാവത്ഥുകം ഹോതി, തസ്മാ അഞ്ഞമഞ്ഞം ദേസേതബ്ബം. ഏത്താവതാ തേ നിരാപത്തികാ ഹോന്തി, തേസം സന്തികേ സേസേഹി സഭാഗാപത്തിയോ ദേസേതബ്ബാ വാ ആരോചേതബ്ബാ വാ. സചേ തേ ഏവം അകത്വാ ഉപോസഥം കരോന്തി, ''പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥാ''തിആദിനാ നയേന സാപത്തികസ്സ ഉപോസഥകരണേ പഞ്ഞത്തം ദുക്കടം ആപജ്ജന്തി.

സചേ കോചി ഭിക്ഖു പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ആപത്തിം സരതി, തേന ഭിക്ഖുനാ സാമന്തോ ഭിക്ഖു ഏവം വത്തബ്ബോ ''അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമം ആപത്തിം ആപന്നോ, ഇതോ വുട്ഠഹിത്വാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സാമീ''തി. സാമന്തോ ച ഭിക്ഖു സഭാഗോയേവ വത്തബ്ബോ. വിസഭാഗസ്സ ഹി വുച്ചമാനേ ഭണ്ഡനകലഹസങ്ഘഭേദാദീനിപി ഹോന്തി, തസ്മാ തസ്സ അവത്വാ ''ഇതോ വുട്ഠഹിത്വാ പടികരിസ്സാമീ''തി ആഭോഗം കത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ പന കോചി പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ആപത്തിയാ വേമതികോ ഹോതി, തേനപി സഭാഗോയേവ സാമന്തോ ഭിക്ഖു ഏവം വത്തബ്ബോ ''അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമായ ആപത്തിയാ വേമതികോ, യദാ നിബ്ബേമതികോ ഭവിസ്സാമി, തദാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സാമീ''തി. ഏവഞ്ച വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, പാതിമോക്ഖം സോതബ്ബം, ന ത്വേവ തപ്പച്ചയാ ഉപോസഥസ്സ അന്തരായോ കാതബ്ബോ.

൧൭൭. ''അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, ഉപോസഥാഗാരം സമ്മജ്ജിതു''ന്തി(മഹാവ॰ ൧൫൯) ആദിവചനതോ -

> ''സമ്മജ്ജനീ പദീപോ ച, ഉദകം ആസനേന ച;
> ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, പുബ്ബകരണന്തി വുച്ചതീ''തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൮) -

ഏവം വുത്തം ചതുബ്ബിധം പുബ്ബകരണം കത്വാവ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. കേന പന തം കാതബ്ബന്തി? ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഥേരേന ഭിക്ഖുനാ നവം ഭിക്ഖും ആണാപേതും, ന, ഭിക്ഖവേ, ഥേരേന ആണത്തേന അഗിലാനേന ന സമ്മജ്ജിതബ്ബം, യോ ന സമ്മജ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തിആദിവചനതോ യോ ഥേരേന ആണത്തോ, തേന കാതബ്ബം. ആണാപേന്തേന ച കിഞ്ചി കമ്മം കരോന്തോ വാ സദാകാലമേവ ഏകോ വാ ഭാരനിത്ഥരണകോ വാ സരഭാണകധമ്മകഥികാദീസു അഞ്ഞതരോ വാ ന ഉപോസഥാഗാരസമ്മജ്ജനത്ഥം ആണാപേതബ്ബോ, അവസേസാ പന വാരേന ആണാപേതബ്ബാ. സചേ ആണത്തോ സമ്മുഞ്ജനിം താവകാലികമ്പി ന ലഭതി, സാഖാഭങ്ഗം കപ്പിയം കാരേത്വാ സമ്മജ്ജിതബ്ബം, തമ്പി അലഭന്തസ്സ ലദ്ധകപ്പിയം ഹോതി.

ആസനപഞ്ഞാപനത്ഥം ആണത്തേന ച സചേ ഉപോസഥാഗാരേ ആസനാനി നത്ഥി, സങ്ഘികാവാസതോ ആഹരിത്വാ പഞ്ഞപേത്വാ പുന ആഹരിതബ്ബാനി,

ആസനേസു അസതി കടസാരകേപി തട്ടികായോപി പഞ്ഞാപേതും വട്ടതി, തട്ടികാസുപി അസതി സാഖാഭങ്ഗാനി കപ്പിയം കാരേത്വാ പഞ്ഞപേതബ്ബാനി, കപ്പിയകാരകം അലഭന്തസ്സ ലദ്ധകപ്പിയം ഹോതി.

പദീപകരണത്ഥം ആണാപേന്തേന പന ''അസുകസ്മിം നാമ ഓകാസേ തേലം വാ വട്ടി വാ കപല്ലികാ വാ അത്ഥി, തം ഗഹേത്വാ കരോഹീ''തി വത്തബ്ബോ. സചേ തേലാദീനി നത്ഥി, പരിയേസിതബ്ബാനി, പരിയേസിത്വാ അലഭന്തസ്സ ലദ്ധകപ്പിയം ഹോതി. അപിച കപാലേ അഗ്ഗിപി ജാലേതബ്ബോ.

''ഛന്ദപാരിസുദ്ധിഉതുക്ഖാനം, ഭിക്ഖുഗണനാച ഓവാദോ;
ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, പുബ്ബകിച്ചന്തി വുച്ചതീ''തി. (മഹാവ॰ ൧൬൮) -

ഏവം വുത്തം പന ചതുബ്ബിധമ്പി പുബ്ബകിച്ചം പുബ്ബകരണതോ പച്ഛാ കാതബ്ബം. തമ്പി ഹി അകത്വാ ഉപോസഥോ ന കാതബ്ബോ.

൧൭൪. യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാ''തി (മഹാവ॰ ൧൩൪) വചനതോ യദാ സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥകമ്മം പത്തകല്ലം ഹോതി, തദാ തം കാതബ്ബം, പത്തകല്ലഞ്ച നാമേതം ചതൂഹി അങ്ഗേഹി സങ്ഗഹിതം. തേനാഹു അട്ഠകഥാചരിയാ -

''ഉപോസഥോ യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ,
സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തി;
വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തി,
പത്തകല്ലന്തി വുച്ചതീ''തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൮);

തത്ഥ **ഉപോസഥോ**തി തീസു ഉപോസഥദിവസേസു അഞ്ഞതരദിവസോ. തസ്മിഞ്ഹി സതി ഇദം സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥകമ്മം പത്തകല്ലം നാമ ഹോതി, നാസതി. യഥാഹ ''ന ച, ഭിക്ഖവേ, അനുപോസഥേ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ''തി (മഹാവ॰ ൧൮൩).

യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താതി യത്തകാ ഭിക്ഖൂ തസ്സ ഉപോസഥകമ്മസ്സ പത്താ യുത്താ അനുരൂപാ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചത്താരോ പകതത്താ, തേ ച ഖോ ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാ ഏകസീമായം ഠിതാ. തേസു ഹി ചതൂസു ഭിക്ഖൂസു ഏകസീമായം ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാ ഠിതേസ്വേവ തം സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥകമ്മം പത്തകല്ലം നാമ ഹോതി, ന ഇതരഥാ. യഥാഹ ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതുന്നം പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൬൮).

സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തീതി ഏത്ഥ യം സബ്ബോ സങ്ഘോ വികാലഭോജനാദിനാ സഭാഗവത്ഥുനാ ലഹുകാപത്തിം ആപജ്ജതി, ഏവരൂപാ വത്ഥുസഭാഗാ സഭാഗാതി വുച്ചതി. ഏതാസു അവിജ്ജമാനാസുപി സഭാഗാസു വിജ്ജമാനാസുപി പത്തകല്ലം ഹോതിയേവ.

വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തീതി ''ന, ഭിക്ഖവേ, സഗഹട്ഠായ പരിസായ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബ''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൫൪) വചനതോ ഗഹട്ഠോ ച, ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനിയാ നിസിന്നപരിസായ പാതിമോക്ഖം

ഉദ്ദിസിതബ്ബ’’ന്തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൮൩) നയേന വുത്താ ഭിക്ഖുനീ, സിക്ഖമാനാ, സാമണേരോ, സാമണേരീ, സിക്ഖാപച്ചക്ഖാതകോ, അന്തിമവത്ഥുഅജ്ഝാപന്നകോ , ആപത്തിയാ അദസ്സനേ ഉക്ഖിത്തകോ, ആപത്തിയാ അപ്പടികമ്മേ ഉക്ഖിത്തകോ, പാപികായ ദിട്ഠിയാ അപ്പടിനിസ്സഗ്ഗേ ഉക്ഖിത്തകോ, പണ്ഡകോ, ഥേയ്യസംവാസകോ, തിത്ഥിയപക്കന്തകോ, തിരച്ഛാനഗതോ, മാതുഘാതകോ , പിതുഘാതകോ, അരഹന്തഘാതകോ, ഭിക്ഖുനീദൂസകോ, സങ്ഘഭേദകോ, ലോഹിതുപ്പാദകോ, ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോതി ഇമേ വീസതി ചാതി ഏകവീസതി പുഗ്ഗലാ വജ്ജനീയാ നാമ. തേ ഹത്ഥപാസതോ ബഹികരണവസേന വജ്ജേതബ്ബാ. ഏതേസു ഹി തിവിധേ ഉക്ഖിത്തകേ സതി ഉപോസഥം കരോന്തോ സങ്ഘോ പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി, സേസേസു ദുക്കടം, ഏത്ഥ ച **തിരച്ഛാനഗതോ**തി യസ്സ ഉപസമ്പദാ പടിക്ഖിത്താ. തിത്ഥിയാ ഗഹട്ഠേനേവ സങ്ഗഹിതാ. ഏതേപി ഹി വജ്ജനീയാ. ഏവം പത്തകല്ലം ഇമേഹി ചതൂഹി അങ്ഗേഹി സങ്ഗഹിതന്തി വേദിതബ്ബം. ഇദഞ്ച സബ്ബം പവാരണാകമ്മേപി യോജേത്വാ ദസ്സേതബ്ബം. ‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന സഞ്ചിച്ച ന സാവേതബ്ബം, യോ ന സാവേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വായമിതും ‘കഥം സാവേയ്യ’ന്തി, വായമന്തസ്സ അനാപത്തീ’’തി (മഹാവ॰ ൧൫൪) വചനതോ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന പരിസം സാവേതും വായമിതബ്ബന്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഉപോസഥപവാരണാവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൩. വസ്സൂപനായികവിനിച്ഛയകഥാ

൧൬൯. വസ്സൂപനായികാതി എത്ഥ പുരിമികാ പച്ഛിമികാതി ദുവേ വസ്സൂപനായികാ. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൮൪ ആദയോ) ആസാള്ഹീപുണ്ണമായ അനന്തരേ പാടിപദദിവസേ പുരിമികാ ഉപഗന്തബ്ബാ, പച്ഛിമികാ പന ആസാള്ഹീപുണ്ണമതോ അപരായ പുണ്ണമായ അനന്തരേ പാടിപദദിവസേ. ഉപഗച്ഛന്തേന ച വിഹാരം പടിജഗ്ഗിത്വാ പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേത്വാ സബ്ബം ചേതിയവന്ദനാദിസാമീചികമ്മം നിട്ഠാപേത്വാ ''ഇമസ്മിം വിഹാരേ ഇമം തേമാസം വസ്സം ഉപേമീ''തി സകിം വാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും വാ വാചം നിച്ഛാരേത്വാ വസ്സം ഉപഗന്തബ്ബം. സചേപി ''ഇധ വസിസ്സാമീ''തി ആലയോ അത്ഥി, അസതിയാ പന വസ്സം ന ഉപേതി, ഗഹിതസേനാസനം സുഗ്ഗഹിതം, ഛിന്നവസ്സോ ന ഹോതി, പവാരേതും ലഭതിയേവ. വിനാപി ഹി വചീഭേദം ആലയകരണമത്തേനപി വസ്സം ഉപഗതമേവ ഹോതി. ''ഇധ വസ്സം വസിസ്സാമീ''തി ചിത്തുപ്പാദോയേവേത്ഥ ആലയോ നാമ.

''ന , ഭിക്ഖവേ, തദഹുവസ്സൂപനായികായ വസ്സം അനുപഗന്തുകാമേന സഞ്ചിച്ച ആവാസോ അതിക്കമിതബ്ബോ, യോ അതിക്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൧൮൭) വചനതോ വസ്സൂപനായികദിവസേ വസ്സം അനുപഗന്തുകാമോ വിഹാരസീമം അതിക്കമതി, വിഹാരഗണനായ ദുക്കടം. സചേ ഹി തം ദിവസം വിഹാരസതസ്സ ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ അതിക്കമതി, സതം ആപത്തിയോ. സചേ പന വിഹാരം അതിക്കമിത്വാ അഞ്ഞസ്സ വിഹാരസ്സ ഉപചാരം അനോക്കമിത്വാവ നിവത്തതി, ഏകാവ ആപത്തി. കേനചി അന്തരായേന പുരിമികം അനുപഗതേന പച്ഛിമികാ ഉപഗന്തബ്ബാ.

''ന, ഭിക്ഖവേ, അസേനാസനികേന വസ്സം ഉപഗന്തബ്ബം, യോ ഉപഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൦൪) വചനതോ യസ്സ പഞ്ചന്നം ഛദനാനം അഞ്ഞതരേന ഛന്നം യോജിതദ്വാരബന്ധനം സേനാസനം നത്ഥി, തേന ന ഉപഗന്തബ്ബം. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഛവകുടികായ വസ്സം ഉപഗന്തബ്ബം, യോ ഉപഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി(മഹാവ॰ ൨൦൪) ആദിവചനതോ ഛവകുടികായം ഛത്തേ ചാടിയഞ്ച ഉപഗന്തും ന വട്ടതി. തത്ഥ **ഛവകുടികാ** നാമ ടങ്കിതമഞ്ചാദിഭേദാ കുടി. തത്ഥേവ ഉപഗന്തും ന വട്ടതി, സുസാനേ പന അഞ്ഞം കുടികം കത്വാ ഉപഗന്തും വട്ടതി, ഛത്തേപി ചതൂസു ഥമ്ഭേസു ഛത്തം ഠപേത്വാ ആവരണം കത്വാ ദ്വാരം യോജേത്വാ ഉപഗന്തും വട്ടതി, ഛത്തകുടി നാമേസാ ഹോതി. ചാടിയാപി മഹന്തേന കപല്ലേന ഛത്തേ വുത്തനയേന കുടികം കത്വാ ഉപഗന്തും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, രുക്ഖസുസിരേ വസ്സം ഉപഗന്തബ്ബം, യോ ഉപഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൦൪) വചനതോ സുദ്ധേ രുക്ഖസുസിരേ ഉപഗന്തും ന വട്ടതി, മഹന്തസ്സ പന രുക്ഖസുസിരസ്സ അന്തോ പദരച്ഛദനം കുടികം കത്വാ പവിസനദ്വാരം യോജേത്വാ ഉപഗന്തും വട്ടതി, രുക്ഖം ഛിന്ദിത്വാ ഖാണുകമത്ഥകേ പദരച്ഛദനം കുടികം കത്വാപി വട്ടതിയേവ. ''ന, ഭിക്ഖവേ, രുക്ഖവിടഭിയാ''തി(മഹാവ॰ ൨൦൪) ആദിവചനതോ സുദ്ധേ വിടഭിമത്തേ ഉപഗന്തും ന വട്ടതി, മഹാവിടപേ പന അട്ടകം ബന്ധിത്വാ തത്ഥ പദരച്ഛദനം കുടികം കത്വാ ദ്വാരം യോജേത്വാ ഉപഗന്തബ്ബം.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, വജേ വസ്സം ഉപഗന്തു”ന്തിആദിവചനതോ വജേ സത്ഥേ നാവായഞ്ച ഉപഗന്തും വട്ടതി. തത്ഥ **വജോതി** ഗോപാലകാനം നിവാസട്ഠാനം. വജേ വുട്ഠിതേ വജേന സദ്ധിം ഗതസ്സ വസ്സച്ഛേദേ അനാപത്തി “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യേന വജോ, തേന ഗന്തു”ന്തി (മഹാവ॰ ൨൦൩) വുത്തത്താ. സത്ഥേ വസ്സം ഉപഗച്ഛന്തേന പന വസ്സൂപനായികദിവസേ ഉപാസകാ വത്തബ്ബാ “കുടികാ ലദ്ധും വട്ടതീ”തി. സചേ കരിത്വാ ദേന്തി, തത്ഥ പവിസിത്വാ “ഇധ വസ്സം ഉപേമീ”തി തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. നോ ചേ ദേന്തി, സാലാസങ്ഖേപേന ഠിതസകടസ്സ ഹേട്ഠാ ഉപഗന്തബ്ബം. തമ്പി അലഭന്തേന ആലയോ കാതബ്ബോ, സത്ഥേ പന വസ്സം ഉപഗന്തും ന വട്ടതി. **ആലയോ** നാമ “ഇധ വസ്സം വസിസ്സാമീ”തി ചിത്തുപ്പാദമത്തം. സചേ മഗ്ഗപ്പടിപന്നേയേവ സത്ഥേ പവാരണാദിവസോ ഹോതി, തത്ഥേവ പവാരേതബ്ബം. അഥ സത്ഥോ അന്തോവസ്സേയേവ ഭിക്ഖുനാ പത്ഥിതട്ഠാനം പത്വാ അതിക്കമതി, പത്ഥിതട്ഠാനേ വസിത്വാ തത്ഥ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പവാരേതബ്ബം. അഥാപി സത്ഥോ അന്തോവസ്സേയേവ അന്തരാ ഏകസ്മിം ഗാമേ തിട്ഠതി വാ വിപ്പകിരതി വാ, തസ്മിംയേവ ഗാമേ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം വസിത്വാ പവാരേതബ്ബം, അപ്പവാരേത്വാ തതോ പരം ഗന്തും ന വട്ടതി. നാവായ വസ്സം ഉപഗച്ഛന്തേനപി കുടിയംയേവ ഉപഗന്തബ്ബം, പരിയേസിത്വാ അലഭന്തേന ആലയോ കാതബ്ബോ. സചേ അന്തോതേമാസം നാവാ സമുദ്ദേയേവ ഹോതി, തത്ഥേവ പവാരേതബ്ബം. അഥ നാവാ കൂലം ലഭതി, അയഞ്ച പരതോ ഗന്തുകാമോ ഹോതി, ഗന്തും ന വട്ടതി, നാവായ ലദ്ധഗാമേയേവ വസിത്വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പവാരേതബ്ബം. സചേപി നാവാ അനുതീരമേവ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛതി, ഭിക്ഖു ച പഠമം ലദ്ധഗാമേയേവ വസിതുകാമോ, നാവാ ഗച്ഛതു, ഭിക്ഖുനാ തത്ഥേവ വസിത്വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പവാരേതബ്ബം. ഇതി വജേ സത്ഥേ നാവായന്തി തീസു ഠാനേസു നത്ഥി വസ്സച്ഛേദേ ആപത്തി, പവാരേതുഞ്ച ലഭതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, വസ്സം ഉപഗന്ത്വാ പുരിമം വാ തേമാസം പച്ഛിമം വാ തേമാസം അവസിത്വാ ചാരികാ പക്കമിതബ്ബാ, യോ പക്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൧൮൫) വചനതോ പുരിമികായ വസ്സം ഉപഗതേന പുരിമം തേമാസം, പച്ഛിമികായ ഉപഗതേന പച്ഛിമം തേമാസം അവസിത്വാ ചാരികാ ന പക്കമിതബ്ബാ, വസ്സം ഉപഗന്ത്വാ പന അരുണം അനുട്ഠാപേത്വാപി തദഹേവ സത്താഹകരണീയേന പക്കമന്തസ്സപി അന്തോസത്താഹേ നിവത്തന്തസ്സ അനാപത്തി, കോ പന വാദോ ദ്വീഹതീഹം വസിത്വാ സത്താഹകരണീയേന പക്കമന്തസ്സ അന്തോസത്താഹേ നിവത്തന്തസ്സ.

൧൮൭. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സത്തന്നം സത്താഹകരണീയേന പഹിതേ ഗന്തും, ന ത്വേവ അപ്പഹിതേ. ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ സിക്ഖമാനായ സാമണേരസ്സ സാമണേരിയാ ഉപാസകസ്സ ഉപാസികായാ”തി (മഹാവ॰ ൧൮൭) വചനതോ പഞ്ചന്നം സഹധമ്മികാനം അഞ്ഞതരേന സങ്ഘഗണപുഗ്ഗലേ ഉദ്ദിസ്സ അത്തനോ വാ അത്ഥായ വിഹാരം അഡ്ഢയോഗം പാസാദം ഹമ്മിയം ഗുഹം പരിവേണം കോട്ഠകം ഉപട്ഠാനസാലം അഗ്ഗിസാലം കപ്പിയകുടിം വച്ചകുടിം ചങ്കമം ചങ്കമനസാലം ഉദപാനം ഉദപാനസാലം ജന്താഘരം ജന്താഘരസാലം പോക്ഖരണിം മണ്ഡപം ആരാമം ആരാമവത്ഥും വാ കാരേത്വാ “ആഗച്ഛന്തു ഭിക്ഖൂ, ഇച്ഛാമി ദാനഞ്ച ദാതും ധമ്മഞ്ച സോതും ഭിക്ഖൂ ച പസ്സിതു”ന്തി ഏവം നിദ്ദിസിത്വാ പേസിതേ ഗന്തബ്ബം സത്താഹകരണീയേന, ന ത്വേവ

അപ്പഹിതേ. ഉപാസകോ വാ ഉപാസികാ വാ തഥേവ സങ്ഘഗണപുഗ്ഗലേ ഉദ്ദിസ്സ വിഹാരാദീസു അഞ്ഞതരം കാരേത്വാ അത്തനോ വാ അത്ഥായ നിവേസനസയനിഘരാദീസു അഞ്ഞതരം കാരാപേത്വാ അഞ്ഞം വാ കിച്ചകരണീയം നിദ്ദിസിത്വാ ഗിലാനോ വാ ഹുത്വാ ഭിക്ഖൂനം സന്തികേ ദൂതം പഹിണേയ്യ ‘‘ആഗച്ഛന്തു ഭദന്താ, ഇച്ഛാമി ദാനഞ്ച ദാതും ധമ്മഞ്ച സോതും ഭിക്ഖൂ ച പസ്സിതു’’ന്തി, ഗന്തബ്ബം സത്താഹകരണീയേന, ന ത്വേവ അപ്പഹിതേ.

‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സത്തന്നം സത്താഹകരണീയേന അപ്പഹിതേപി ഗന്തും, പഗേവ പഹിതേ. ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ സിക്ഖമാനായ സാമണേരസ്സ സാമണേരിയാ മാതുയാ ച പിതുസ്സ ചാ’’തി (മഹാവ॰ ൧൯൮) വചനതോ ‘‘ഗിലാനാനം ഏതേസം ഭിക്ഖുആദീനം സഹധമ്മികാനം മാതാപിതൂനഞ്ച ഗിലാനാനംയേവ ഗിലാനഭത്തം വാ ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തം വാ ഭേസജ്ജം വാ പരിയേസിസ്സാമി, പുച്ഛിസ്സാമി വാ ഉപട്ഠഹിസ്സാമി വാ’’തി ഇമിനാ കാരണേന അപ്പഹിതേപി ഗന്തബ്ബം, പഗേവ പഹിതേ. **അന്ധകട്ഠകഥായം** പന ‘‘യേ മാതാപിതൂനം ഉപട്ഠാകാ ഞാതകാ വാ അഞ്ഞാതകാ വാ, തേസമ്പി അപ്പഹിതേ ഗന്തും വട്ടതീ’’തി വുത്തം, തം നേവ അട്ഠകഥായം, ന പാളിയം വുത്തം, തസ്മാ ന ഗഹേതബ്ബം.

സചേ പന ഭിക്ഖുനോ ഭാതാ വാ അഞ്ഞോ വാ ഞാതകോ ഗിലാനോ ഹോതി, സോ ചേ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ ദൂതം പഹിണേയ്യ ‘‘അഹം ഗിലാനോ, ആഗച്ഛതു ഭദന്തോ, ഇച്ഛാമി ഭദന്തസ്സ ആഗത’’ന്തി, ഗന്തബ്ബം സത്താഹകരണീയേന, ന ത്വേവ അപ്പഹിതേ. സചേ ഏകസ്മിം വിഹാരേ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം വസന്തോ ഭിക്ഖുഭത്തികോ ഗിലാനോ ഹോതി, സോ ചേ ഭിക്ഖൂനം സന്തികേ ദൂതം പഹിണേയ്യ ‘‘അഹം ഗിലാനോ, ആഗച്ഛന്തു ഭിക്ഖൂ, ഇച്ഛാമി ഭിക്ഖൂനം ആഗത’’ന്തി, ഗന്തബ്ബം സത്താഹകരണീയേന, ന ത്വേവ അപ്പഹിതേ.

സചേ ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ സിക്ഖമാനായ സാമണേരസ്സ സാമണേരിയാ അനഭിരതി വാ കുക്കുച്ചം വാ ദിട്ഠിഗതം വാ ഉപ്പന്നം ഹോതി, ഗന്തബ്ബം സത്താഹകരണീയേന അപ്പഹിതേപി ‘‘അനഭിരതിം വൂപകാസേസ്സാമി വാ വൂപകാസാപേസ്സാമി വാ കുക്കുച്ചം വിനോദേസ്സാമി വാ വിനോദാപേസ്സാമി വാ ദിട്ഠിഗതം വിവേചേസ്സാമി വാ വിവേചാപേസ്സാമി വാ ധമ്മകഥം വാ കരിസ്സാമീ’’തി, പഗേവ പഹിതേ. സചേ കോചി ഭിക്ഖു ഗരുധമ്മം അജ്ഝാപന്നോ ഹോതി പരിവാസാരഹോ മൂലായപടികസ്സനാരഹോ മാനത്താരഹോ അബ്ഭാനാരഹോ വാ, അപ്പഹിതേപി ഗന്തബ്ബം ‘‘പരിവാസദാനാദീസു ഉസ്സുക്കം ആപജ്ജിസ്സാമി, അനുസ്സാവേസ്സാമി, ഗണപൂരകോ വാ ഭവിസ്സാമീ’’തി, പഗേവ പഹിതേ. ഭിക്ഖുനിയാപി മാനത്താരഹായ മൂലായപടികസ്സനാരഹായ അബ്ഭാനാരഹായ വാ ഏസേവ നയോ. സചേ സാമണേരോ ഉപസമ്പജ്ജിതുകാമോ ഹോതി, വസ്സം വാ പുച്ഛിതുകാമോ, സിക്ഖമാനാ വാ ഉപസമ്പജ്ജിതുകാമാ ഹോതി, സിക്ഖാ വാസ്സാ കുപിതാ, സാമണേരീ വാ സിക്ഖാ സമാദിയിതുകാമാ ഹോതി, വസ്സം വാ പുച്ഛിതുകാമാ, അപ്പഹിതേപി ഗന്തബ്ബം, പഗേവ പഹിതേ.

സചേ ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖുനിയാ വാ സങ്ഘോ കമ്മം കാതുകാമോ ഹോതി, തജ്ജനീയം വാ നിയസ്സം വാ പബ്ബാജനീയം വാ പടിസാരണീയം വാ ഉക്ഖേപനീയം വാ, അപ്പഹിതേപി ഗന്തബ്ബം, പഗേവ പഹിതേ ‘‘കിം നു ഖോ സങ്ഘോ കമ്മം ന കരേയ്യ, ലഹുകായ വാ പരിണാമേയ്യാ’’തി. സചേപി

കതംയേവ ഹോതി കമ്മം, അപ്പഹിതേപി ഗന്തബ്ബം "കിം നു ഖോ സമ്മാ വത്തേയ്യ, ലോമം പാതേയ്യ, നേത്ഥാരം വത്തേയ്യ, സങ്ഘോ തം കമ്മം പടിപ്പസ്സമ്ഭേയ്യാ"തി.

൧൭൨. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘകരണീയേന ഗന്തു"ന്തി (മഹാവ॰ ൧൮൯) വചനതോ സേനാസനപടിബദ്ധസങ്ഘകരണീയേനപി ഗന്തും വട്ടതി. ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൮൯) ഹി യം കിഞ്ചി ഉപോസഥാഗാരാദീസു സേനാസനേസു ചേതിയഛത്തവേദികാദീസു വാ കത്തബ്ബം, അന്തമസോ ഭിക്ഖുനോ പുഗ്ഗലികസേനാസനമ്പി സബ്ബം സങ്ഘകരണീയമേവാതി അധിപ്പേതം, തസ്മാ തസ്സ നിപ്ഫാദനത്ഥം ദബ്ബസമ്ഭാരാദീനി വാ ആഹരിതും വഡ്ഢകീപഭുതീനം ഭത്തവേതനാദീനി വാ ദാതും ഗന്തബ്ബം. അപിചേത്ഥ അയമ്പി പാളിമുത്തകനയോ വേദിതബ്ബോ - ധമ്മസ്സവനത്ഥായ അനിമന്തിതേന ഗന്തും ന വട്ടതി, സചേ ഏകസ്മിം മഹാവാസേ പഠമംയേവ കതികാ കതാ ഹോതി "അസുകദിവസം നാമ സന്നിപതിതബ്ബ"ന്തി, നിമന്തിതോയേവ നാമ ഹോതി, ഗന്തും വട്ടതി. "ഭണ്ഡകം ധോവിസ്സാമീ"തി ഗന്തും ന വട്ടതി. സചേ പന ആചരിയുപജ്ഝായാ പഹിണന്തി, വട്ടതി. നാതിദൂരേ വിഹാരോ ഹോതി, "തത്ഥ ഗന്ത്വാ അജ്ജേവ ആഗമിസ്സാമീ"തി സമ്പാപുണിതും ന സക്കോതി, വട്ടതി. ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീനം അത്ഥായപി ഗന്തും ന ലഭതി, "ആചരിയം പന പസ്സിസ്സാമീ"തി ഗന്തും ലഭതി. സചേ നം ആചരിയോ "അജ്ജ മാ ഗച്ഛാ"തി വദതി, വട്ടതി, ഉപട്ഠാകകുലം വാ ഞാതികുലം വാ ദസ്സനായ ഗന്തും ന ലഭതി.

സചേ ഭിക്ഖൂസു വസ്സൂപഗതേസു ഗാമോ ചോരേഹി വുട്ഠാതി, തത്ഥ കിം കാതബ്ബന്തി? യേന ഗാമോ, തേന ഗന്തബ്ബം. സചേ ഗാമോ ദ്വിധാ ഭിജ്ജതി, യത്ഥ ബഹുതരാ മനുസ്സാ, തത്ഥ ഗന്തബ്ബം. സചേ ബഹുതരാ അസ്സദ്ധാ ഹോന്തി അപ്പസന്നാ, യത്ഥ സദ്ധാ പസന്നാ, തത്ഥ ഗന്തബ്ബം. ഏത്ഥ ച സചേ ഗാമോ അവിദൂരഗതോ ഹോതി, തത്ഥ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ വിഹാരമേവ ആഗന്ത്വാ വസിതബ്ബം. സചേ ദൂരം ഗതോ, സത്താഹവാരേന അരുണോ ഉട്ഠാപേതബ്ബോ, ന സക്കാ ചേ ഹോതി, തത്ഥേവ സഭാഗട്ഠാനേ വസിതബ്ബം. സചേ മനുസ്സാ യഥാപവത്താനി സലാകഭത്താദീനി ദേന്തി, "ന മയം തസ്മിം വിഹാരേ വസിമ്ഹാ"തി വത്തബ്ബാ. "മയം വിഹാരസ്സ വാ പാസാദസ്സ വാ ന ദേമ, തുമ്ഹാകം ദേമ, യത്ഥ കത്ഥചി വസിത്വാ ഭുഞ്ജഥാ"തി വുത്തേ പന യഥാസുഖം ഭുഞ്ജിതബ്ബം, തേസംയേവ തം പാപുണാതി. "തുമ്ഹാകം വസനട്ഠാനേ പാപുണാപേത്വാ ഭുഞ്ജഥാ"തി വുത്തേ പന യത്ഥ വസന്തി, തത്ഥ നേത്വാ വസ്സഗ്ഗേന പാപുണാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ പവാരിതകാലേ വസ്സാവാസികം ദേന്തി, യദി സത്താഹവാരേന അരുണം ഉട്ഠാപയിംസു, ഗഹേതബ്ബം. ഛിന്നവസ്സേഹി പന "ന മയം തത്ഥ വസിമ്ഹ, ഛിന്നവസ്സാ മയ"ന്തി വത്തബ്ബം. യദി "യേസം അമ്ഹാകം സേനാസനം പാപിതം, തേ ഗണ്ഹന്തൂ"തി വദന്തി, ഗഹേതബ്ബം. യം പന "വിഹാരേ ഉപനിക്ഖിത്തകം മാ വിനസ്സീ"തി ഇധ ആഹടം ചീവരാദിവേഭങ്ഗിയഭണ്ഡം, തം തത്ഥേവ ഗന്ത്വാ അപലോകേത്വാ ഭാജേതബ്ബം. "ഇതോ അയ്യാനം ചത്താരോ പച്ചയേ ദേഥാ"തി കപ്പിയകാരകാനം ദിന്നേ ഖേത്തവത്ഥുആദികേ തത്രുപ്പാദേപി ഏസേവ നയോ. സങ്ഘികഞ്ഹി വേഭങ്ഗിയഭണ്ഡം അന്തോവിഹാരേ വാ ബഹിസീമായ വാ ഹോതു, ബഹിസീമായ ഠിതാനം അപലോകേത്വാ ഭാജേതും ന വട്ടതി. ഉഭയത്ഥ ഠിതമ്പി പന അന്തോസീമായ ഠിതാനം അപലോകേത്വാ ഭാജേതും വട്ടതിയേവ.

സചേ പന വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ വാളേഹി ഉബ്ബാള്ഹാ ഹോന്തി, ഗണ്ഹന്തിപി പരിപാതേന്തിപി, സരീസപേഹി വാ ഉബ്ബാള്ഹാ ഹോന്തി, ഡംസന്തിപി പരിപാതേന്തിപി, ചോരേഹി വാ ഉബ്ബാള്ഹാ ഹോന്തി, വിലുമ്പന്തിപി ആകോടേന്തിപി, പിസാചേഹി വാ ഉബ്ബാള്ഹാ ഹോന്തി, ആവിസന്തിപി ഹനന്തിപി, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം, നത്ഥി വസ്സച്ഛേദേ ആപത്തി. സചേ ഗാമോ അഗ്ഗിനാ വാ ദഡ്ഢോ ഹോതി, ഉദകേന വാ വുള്ഹോ. ഭിക്ഖൂ പിണ്ഡകേന കിലമന്തി, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം, വസ്സച്ഛേദേ അനാപത്തി. സേനാസനം അഗ്ഗിനാ വാ ദഡ്ഢം ഹോതി, ഉദകേന വാ വുള്ഹം, ഭിക്ഖൂ സേനാസനേന കിലമന്തി, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം, വസ്സച്ഛേദേ അനാപത്തി. സചേ വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ ന ലഭന്തി ലൂഖസ്സ വാ പണീതസ്സ വാ ഭോജനസ്സ യാവദത്ഥം പാരിപൂരിം, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം. സചേ ലഭന്തി ലൂഖസ്സ വാ പണീതസ്സ വാ ഭോജനസ്സ യാവദത്ഥം പാരിപൂരിം, ന ലഭന്തി സപ്പായാനി ഭോജനാനി, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം. സചേപി ലഭന്തി ലൂഖസ്സ വാ പണീതസ്സ വാ ഭോജനസ്സ യാവദത്ഥം പാരിപൂരിം, ലഭന്തി സപ്പായാനി ഭോജനാനി, ന ലഭന്തി സപ്പായാനി ഭേസജ്ജാനി, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം. സചേ ലഭന്തി ലൂഖസ്സ വാ പണീതസ്സ വാ ഭോജനസ്സ യാവദത്ഥം പാരിപൂരിം, ലഭന്തി സപ്പായാനി ഭോജനാനി, ലഭന്തി സപ്പായാനി ഭേസജ്ജാനി, ന ലഭന്തി പതിരൂപം ഉപട്ഠാകം, "ഏസേവ അന്തരായോ"തി പക്കമിതബ്ബം, സബ്ബത്ഥ വസ്സച്ഛേദേ അനാപത്തി.

സചേ പന വസ്സൂപഗതം ഭിക്ഖും ഇത്ഥീ നിമന്തേതി "ഏഹി, ഭന്തേ, ഹിരഞ്ഞം വാ തേ ദേമി, സുവണ്ണം വാ ഖേത്തം വാ വത്ഥും വാ ഗാവും വാ ഗാവിം വാ ദാസം വാ ദാസിം വാ തേ ദേമി, ധീതരം വാ തേ ദേമി ഭരിയത്ഥായ, അഹം വാ തേ ഭരിയാ ഹോമി, അഞ്ഞം വാ തേ ഭരിയം ആനേമീ"തി, തത്ര ചേ ഭിക്ഖുനോ ഏവം ഹോതി "ലഹുപരിവത്തം ഖോ ചിത്തം വുത്തം ഭഗവതാ, സിയാപിമേ ബ്രഹ്മചരിയസ്സ അന്തരായോ"തി, പക്കമിതബ്ബം, നത്ഥി വസ്സച്ഛേദേ ആപത്തി. വുത്തനയേനേവ വേസീ വാ നിമന്തേതി, ഥുല്ലകുമാരീ വാ നിമന്തേതി, പണ്ഡകോ വാ നിമന്തേതി, ഞാതകാ വാ നിമന്തേന്തി, രാജാനോ വാ നിമന്തേന്തി, ചോരാ വാ നിമന്തേന്തി, ധുത്താ വാ നിമന്തേന്തി, ഏസേവ നയോ. സചേ വസ്സൂപഗതോ ഭിക്ഖു പസ്സതി അസാമികം നിധിം, തത്ര ചേ ഭിക്ഖുനോ ഏവം ഹോതി "ലഹുപരിവത്തം ഖോ ചിത്തം വുത്തം ഭഗവതാ, സിയാപി മേ ബ്രഹ്മചരിയസ്സ അന്തരായോ"തി, പക്കമിതബ്ബം, അനാപത്തി വസ്സച്ഛേദേ.

സചേ വസ്സൂപഗതോ ഭിക്ഖു പസ്സതി സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമന്തേ, സുണാതി വാ "സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമന്തീ"തി, തത്ര ചേ ഭിക്ഖുനോ ഏവം ഹോതി "ഗരുകോ ഖോ സങ്ഘഭേദോ വുത്തോ ഭഗവതാ, മാ മയി സമ്മുഖീഭൂതേ സങ്ഘോ ഭിജ്ജീ"തി, പക്കമിതബ്ബം, അനാപത്തി വസ്സച്ഛേദേ. സചേ വസ്സൂപഗതോ ഭിക്ഖു സുണാതി "അമുകസ്മിം കിര ആവാസേ സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമന്തീ"തി, തത്ര ചേ ഭിക്ഖുനോ ഏവം ഹോതി "തേ ച ഖോ മേ ഭിക്ഖൂ മിത്താ, ത്യാഹം വക്ഖാമി 'ഗരുകോ ഖോ, ആവുസോ, സങ്ഘഭേദോ വുത്തോ ഭഗവതാ, മാ ആയസ്മന്താനം സങ്ഘഭേദോ രുച്ചിത്ഥാ'തി, കരിസ്സന്തി

മേ വചനം സുസ്സൂസിസ്സന്തി, സോതം ഓദഹിസ്സന്തീ''തി, പക്കമിതബ്ബം, അനാപത്തി വസ്സച്ഛേദേ, ഭിന്നേ പന സങ്ഘേ ഗന്ത്വാ കരണീയം നത്ഥി.

സചേ പന കോചി ഭിക്ഖു ''ഇമം തേമാസം ഇധ വസ്സം വസഥാ''തി വുത്തോ പടിസ്സുണിത്വാ വിസംവാദേതി, ദുക്കടം. ന കേവലം തസ്സേവ പടിസ്സവസ്സ വിസംവാദേ ദുക്കടം, ''ഇമം തേമാസം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥ, ഉഭോപി മയം ഇധ വസ്സം വസിസ്സാമ, ഏകതോ ഉദ്ദിസാപേസ്സാമാ''തി ഏവമാദിനാപി തസ്സ തസ്സ പടിസ്സവസ്സ വിസംവാദേ ദുക്കടം. തഞ്ച ഖോ പഠമം സുദ്ധചിത്തസ്സ പച്ഛാ വിസംവാദനപച്ചയാ, പഠമമ്പി അസുദ്ധചിത്തസ്സ പന പടിസ്സവേ പാചിത്തിയം. വിസംവാദേ ദുക്കടന്തി പാചിത്തിയേന സദ്ധിം ദുക്കടം യുജ്ജതി.

൧൮൪. വസ്സൂപഗതേഹി (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൮) അന്തോവസ്സേ നിബദ്ധവത്തം ഠപേത്വാ വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ ''സമ്മുഞ്ജനിയോ ബന്ധഥാ''തി വത്തബ്ബാ. സുലഭാ ചേ ദണ്ഡകാ ചേവ സലാകായോ ച ഹോന്തി, ഏകകേന ഛ പഞ്ച മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ ദ്വേ തിസ്സോ യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ വാ ബന്ധിതബ്ബാ. ദുല്ലഭാ ഹോന്തി, ദ്വേ തിസ്സോ മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനിയോ ഏകാ യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീ ബന്ധിതബ്ബാ. സാമണേരേഹി പഞ്ച പഞ്ച ഉക്കാ വാ കോട്ടേതബ്ബാ, വസനട്ഠാനേസു കസാവപരിഭണ്ഡം കാതബ്ബം. വത്തം കരോന്തേഹി ച ന ഉദ്ദിസിതബ്ബം ന ഉദ്ദിസാപേതബ്ബം, ന സജ്ഝായോ കാതബ്ബോ, ന പബ്ബാജേതബ്ബം ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, ന നിസ്സയോ ദാതബ്ബോ, ന ധമ്മസ്സവനം കാതബ്ബം. സബ്ബേവ ഹി ഏതേ പപഞ്ചാ, നിപ്പപഞ്ചാ ഹുത്വാ സമണധമ്മമേവ കരിസ്സാമാതി വാ സബ്ബേ തേരസ ധുതങ്ഗാനി സമാദിയന്തു, സേയ്യം അകപ്പേത്വാ ഠാനചങ്കമേഹി വീതിനാമേന്തു, മൂഗബ്ബതം ഗണ്ഹന്തു, സത്താഹകരണീയേന ഗതാപി ഭാജനീയഭണ്ഡം ലഭന്തൂതി വാ ഏവരൂപം അധമ്മികവത്തം ന കാതബ്ബം. ഏവം പന കാതബ്ബം - പരിയത്തിധമ്മോ നാമ തിവിധമ്പി സദ്ധമ്മം പതിട്ഠാപേതി, തസ്മാ സക്കച്ചം ഉദ്ദിസഥ ഉദ്ദിസാപേഥ, സജ്ഝായം കരോഥ, പധാനഘരേ വസന്താനം സങ്ഘട്ടനം അകത്വാ അന്തോവിഹാരേ നിസീദിത്വാ ഉദ്ദിസഥ ഉദ്ദിസാപേഥ, സജ്ഝായം കരോഥ, ധമ്മസ്സവനം സമിദ്ധം കരോഥ, പബ്ബാജേന്താ സോധേത്വാ പബ്ബാജേഥ, സോധേത്വാ ഉപസമ്പാദേഥ, സോധേത്വാ നിസ്സയം ദേഥ. ഏകോപി ഹി കുലപുത്തോ പബ്ബജ്ജഞ്ച ഉപസമ്പദഞ്ച ലഭിത്വാ സകലം സാസനം പതിട്ഠാപേതി, അത്തനോ ഥാമേന യത്തകാനി സക്കോഥ, തത്തകാനി ധുതങ്ഗാനി സമാദിയഥ, അന്തോവസ്സം നാമേതം സകലദിവസം രത്തിയാ ച പഠമയാമപച്ഛിമയാമേസു അപ്പമത്തേഹി ഭവിതബ്ബം, വീരിയം ആരഭിതബ്ബം. പോരാണകമഹാഥേരാപി സബ്ബപലിബോധേ ഛിന്ദിത്വാ അന്തോവസ്സേ ഏകചാരിയവത്തം പൂരയിംസു, ഭസ്സേ മത്തം ജാനിത്വാ ദസവത്ഥുകഥം ദസഅസുഭദസാനുസ്സതിഅട്ഠതിംസാരമ്മണകഥം കാതും വട്ടതി, ആഗന്തുകാനം വത്തം കാതും, സത്താഹകരണീയേന ഗതാനം അപലോകേത്വാ ദാതും വട്ടതീതി ഏവരൂപം വത്തം കാതബ്ബം.

അപിച ഭിക്ഖൂ ഓവദിതബ്ബാ ''വിഗ്ഗാഹികപിസുണഫരുസവചനാനി മാ വദഥ, ദിവസേ ദിവസേ സീലാനി ആവജ്ജേന്താ ചതുരാരക്ഖം അഹാപേന്താ മനസികാരബഹുലാ വിഹരഥാ''തി. ദന്തകട്ഠഖാദനവത്തം ആചിക്ഖിതബ്ബം, ചേതിയം വാ ബോധിം വാ വന്ദന്തേന ഗന്ധമാലം വാ പൂജേന്തേന പത്തം വാ ഥവികായ പക്ഖിപന്തേന ന കഥേതബ്ബം, ഭിക്ഖാചാരവത്തം ആചിക്ഖിതബ്ബം,

അന്തോഗാമേ മനുസ്സേഹി സദ്ധിം പച്ചയസഞ്ഞുത്തകഥാ വാ വിസഭാഗകഥാ വാ ന കഥേതബ്ബാ, രക്ഖിതിന്ദ്രിയേഹി ഭവിതബ്ബം, ഖന്ധകവത്തഞ്ച സേഖിയവത്തഞ്ച പൂരേതബ്ബന്തി ഏവരൂപാ ബഹുകാപി നിയ്യാനികകഥാ ആചിക്ഖിതബ്ബാതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

വസ്സൂപനായികവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൭. ഉപജ്ഝായാദിവത്തവിനിച്ഛയകഥാ

൧൮൫൩. വത്തന്തി ഏത്ഥ പന വത്തം നാമേതം ഉപജ്ഝായവത്തം ആചരിയവത്തം ആഗന്തുകവത്തം ആവാസികവത്തം ഗമികവത്തം ഭത്തഗ്ഗവത്തം പിണ്ഡചാരികവത്തം ആരഞ്ഞികവത്തം സേനാസനവത്തം ജന്താഘരവത്തം വച്ചകുടിവത്തന്തി ബഹുവിധം. തത്ഥ **ഉപജ്ഝായവത്തം** താവ ഏവം വേദിതബ്ബം - സദ്ധിവിഹാരികേന കാലസ്സേവ ഉട്ഠായ ഉപാഹനാ ഓമുഞ്ചിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഉപജ്ഝായസ്സ ദന്തകട്ഠം ദാതബ്ബം, മുഖോദകം ദാതബ്ബം. തത്ഥ ദന്തകട്ഠം ദേന്തേന മഹന്തം മജ്ഝിമം ഖുദ്ദകന്തി തീണി ദന്തകട്ഠാനി ഉപനേത്വാ ഇതോ യം തീണി ദിവസാനി ഗണ്ഹാതി, ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ താദിസമേവ ദാതബ്ബം. സചേ അനിയമം കത്വാ യം വാ തം വാ ഗണ്ഹാതി, അഥ യാദിസം ലഭതി, താദിസം ദാതബ്ബം. മുഖോദകം ദേന്തേനപി സീതഞ്ച ഉണ്ഹഞ്ച ഉദകം ഉപനേത്വാ തതോ യം തീണി ദിവസാനി വളഞ്ജേതി. ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ താദിസമേവ മുഖധോവനോദകം ദാതബ്ബം. സചേ ദുവിധമ്പി വളഞ്ജേതി, ദുവിധമ്പി ഉപനേതബ്ബം. ഉദകം മുഖധോവനട്ഠാനേ ഠപേത്വാ വച്ചകുടിതോ പട്ഠായ സമ്മജ്ജിതബ്ബം. ഥേരേ വച്ചകുടിഗതേ പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, ഏവം പരിവേണം അസുഞ്ഞം ഹോതി. ഥേരേ വച്ചകുടിതോ അനിക്ഖന്തേയേവ ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം. സരീരകിച്ചം കത്വാ ആഗന്ത്വാ തസ്മിം നിസിന്നസ്സ സചേ യാഗു ഹോതി, ഭാജനം ധോവിത്വാ യാഗു ഉപനാമേതബ്ബാ, യാഗും പിവിതസ്സ ഉദകം ദത്വാ ഭാജനം പടിഗ്ഗഹേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപ്പടിഘംസന്തേന ധോവിത്വാ പടിസാമേതബ്ബം. ഉപജ്ഝായമ്ഹി വുട്ഠിതേ ആസനം ഉദ്ധരിതബ്ബം. സചേ സോ ദേസോ ഉക്ലാപോ ഹോതി കേനചി കചവരേന സംകിണ്ണോ, സോ ദേസോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ. സചേ പന അഞ്ഞോ കചവരോ നത്ഥി, ഉദകഫുസിതാനേവ ഹോന്തി, ഹത്ഥേന പമജ്ജിതബ്ബോ.

സചേ ഉപജ്ഝായോ ഗാമം പവിസിതുകാമോ ഹോതി, നിവാസനം ദാതബ്ബം, പടിനിവാസനം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, കായബന്ധനം ദാതബ്ബം, സഗുണം കത്വാ സങ്ഘാടിയോ ദാതബ്ബാ, ധോവിത്വാ പത്തോ സഉദകോ ദാതബ്ബോ. സചേ ഉപജ്ഝായോ പച്ഛാസമണം ആകങ്ഖതി, തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവാസേത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധിത്വാ സഗുണം കത്വാ സങ്ഘാടിയോ പാരുപിത്വാ ഗണ്ഠികം പടിമുഞ്ചിത്വാ ധോവിത്വാ പത്തം ഗഹേത്വാ ഉപജ്ഝായസ്സ പച്ഛാസമണേന ഹോതബ്ബം, നാതിദൂരേ ഗന്തബ്ബം, നാച്ചാസന്നേ ഗന്തബ്ബം. ഏത്ഥ പന സചേ ഉപജ്ഝായം നിവത്തിത്വാ ഓലോകേന്തം ഏകേന വാ ദ്വീഹി വാ പദവീതിഹാരേഹി സമ്പാപുണാതി, ഏത്താവതാ നാതിദൂരേ നാച്ചാസന്നേ ഗതോ ഹോതീതി വേദിതബ്ബം. സചേ ഉപജ്ഝായേന ഭിക്ഖാചാരേ യാഗുയാ വാ ഭത്തേ വാ ലദ്ധേ പത്തോ ഉണ്ഹോ വാ ഭാരികോ വാ ഹോതി, അത്തനോ പത്തം തസ്സ ദത്വാ സോ പത്തോ ഗഹേതബ്ബോ, ന ഉപജ്ഝായസ്സ ഭണമാനസ്സ അന്തരന്തരാ കഥാ ഓപാതേതബ്ബാ. ഇതോ പട്ഠായ പന യത്ഥ യത്ഥ ന-കാരേന പടിസേധോ കരീയതി, സബ്ബത്ഥ ദുക്കടാപത്തി വേദിതബ്ബാ. ഉപജ്ഝായോ ആപത്തിസാമന്താ ഭണമാനോ നിവാരേതബ്ബോ. നിവാരേന്തേന ച ''ഭന്തേ, ഈദിസം നാമ വത്തും വട്ടതി, ആപത്തി ന ഹോതീ''തി ഏവം പുച്ഛന്തേന വിയ വാരേതബ്ബോ, ''വാരേസ്സാമീ''തി പന കത്വാ ''മഹല്ലക, മാ ഏവം ഭണാ''തി ന വത്തബ്ബോ.

സചേ ആസന്നേ ഗാമോ ഹോതി, വിഹാരേ വാ ഗിലാനോ ഭിക്ഖു ഹോതി, ഗാമതോ പഠമതരം ആഗന്തബ്ബം. സചേ ദൂരേ ഗാമോ ഹോതി, ഉപജ്ഝായേന സദ്ധിം ആഗച്ഛന്തോപി നത്ഥി, തേനേവ സദ്ധിം ഗാമതോ നിക്ഖമിത്വാ ചീവരേന പത്തം വേഠേത്വാ അന്തരാമഗ്ഗതോ പഠമതരം ആഗന്തബ്ബം. ഏവം പഠമതരം ആഗതേന ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം ഉപനിക്ഖിപിതബ്ബം, പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാ പത്തചീവരം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പടിനിവാസനം ദാതബ്ബം, നിവാസനം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം. സചേ ചീവരം സേദഗ്ഗഹിതം ഹോതി, മുഹുത്തം ഉണ്ഹേ ഓതാപേതബ്ബം, ന ച ഉണ്ഹേ ചീവരം നിദഹിതബ്ബം, ചീവരം സങ്ഘരിതബ്ബം. ചീവരം സങ്ഘരന്തേന ച ചതുരങ്ഗുലം കണ്ണം ഉസ്സാരേത്വാ ചീവരം സങ്ഘരിതബ്ബം. കിംകാരണാ? മാ മജ്ഝേ ഭങ്ഗോ അഹോസീതി. സമം കത്വാ സങ്ഘരിതസ്സ ഹി മജ്ഝേ ഭങ്ഗോ ഹോതി, തതോ നിച്ചം ഭിജ്ജമാനം ദുബ്ബലം ഹോതി, തം നിവാരണത്ഥമേതം വുത്തം. തസ്മാ യഥാ അജ്ജ ഭങ്ഗട്ഠാനേയേവ സ്വേ ന ഭിജ്ജിസ്സതി, തഥാ ദിവസേ ദിവസേ ചതുരങ്ഗുലം ഉസ്സാരേത്വാ സങ്ഘരിതബ്ബം, ഓഭോഗേ കായബന്ധനം കാതബ്ബം.

സചേ പിണ്ഡപാതോ ഹോതി, ഉപജ്ഝായോ ച ഭുഞ്ജിതുകാമോ ഹോതി, ഉദകം ദത്വാ പിണ്ഡപാതോ ഉപനാമേതബ്ബോ, ഉപജ്ഝായോ പാനീയേന പുച്ഛിതബ്ബോ. പുച്ഛന്തേന ച തിക്ഖത്തും "പാനീയം, ഭന്തേ, ആഹരീയതൂ"തി പാനീയേന പുച്ഛിതബ്ബോ. സചേ കാലോ അത്ഥി, ഉപജ്ഝായേ ഭുത്തേ സയം ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ ഉപകട്ഠോ കാലോ, പാനീയം ഉപജ്ഝായസ്സ സന്തികേ ഠപേത്വാ സയമ്പി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഭുത്താവിസ്സ ഉദകം ദത്വാ പത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപ്പടിഘംസന്തേന ധോവിത്വാ വോദകം കത്വാ മുഹുത്തം ഉണ്ഹേ ഓതാപേതബ്ബോ, ന ച ഉണ്ഹേ പത്തോ നിദഹിതബ്ബോ, പത്തചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം. പത്തം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന പത്തം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ഹേട്ഠാമഞ്ചം വാ ഹേട്ഠാപീഠം വാ പരാമസിത്വാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, ന ച തട്ടികചമ്മഖണ്ഡാദീഹി അനന്തരഹിതായ ഭൂമിയാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ. സചേ പന കാളവണ്ണകതാ വാ സുധാബദ്ധാ വാ ഭൂമി ഹോതി നിരജമത്തികാ, തഥാരൂപായ ഭൂമിയാ ഠപേതും വട്ടതി, ധോതവാലികായപി ഠപേതും വട്ടതി, പംസുരജസക്ഖരാദീസു ന വട്ടതി. തത്ര പന പണ്ണം വാ ആധാരകം വാ ഠപേത്വാ തത്ര നിക്ഖിപിതബ്ബോ. ചീവരം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരവംസം വാ ചീവരരജ്ജും വാ പമജ്ജിത്വാ പാരതോ അന്തം ഓരതോ ഭോഗം കത്വാ ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം. ഇദഞ്ച ചീവരവംസാദീനം ഹേട്ഠാ ഹത്ഥം പവേസേത്വാ അഭിമുഖേന ഹത്ഥേന സണികം നിക്ഖിപനത്ഥം വുത്തം. അന്തേ പന ഗഹേത്വാ ഭോഗേന ചീവരവംസാദീനം ഉപരി ഖിപന്തസ്സ ഭിത്തിയം ഭോഗോ പടിഹഞ്ഞതി, തസ്മാ തഥാ ന കാതബ്ബം. ഉപജ്ഝായമ്ഹി വുട്ഠിതേ ആസനം ഉദ്ധരിതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം പടിസാമേതബ്ബം. സചേ സോ ദേസോ ഉക്ലാപോ ഹോതി, സോ ദേസോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ.

സചേ ഉപജ്ഝായോ നഹായിതുകാമോ ഹോതി, നഹാനം പടിയാദേതബ്ബം. സചേ സീതേന അത്ഥോ ഹോതി, സീതം പടിയാദേതബ്ബം. സചേ ഉണ്ഹേന അത്ഥോ ഹോതി, ഉണ്ഹം പടിയാദേതബ്ബം.

സചേ ഉപജ്ഝായോ ജന്താഘരം പവിസിതുകാമോ ഹോതി, ചുണ്ണം സന്നേതബ്ബം, മത്തികാ തേമേതബ്ബാ. ജന്താഘരപീഠം ആദായ ഉപജ്ഝായസ്സ പിട്ഠിതോ പിട്ഠിതോ ഗന്ത്വാ ജന്താഘരപീഠം ദത്വാ ചീവരം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഏകമന്തേ നിക്ഖിപിതബ്ബം, ചുണ്ണം ദാതബ്ബം, മത്തികാ ദാതബ്ബാ. സചേ ഉസ്സഹതി, ജന്താഘരം പവിസിതബ്ബം, പവിസന്തേന മത്തികായ മുഖം മക്ഖേത്വാ പുരതോ ച പച്ഛതോ ച പടിച്ഛാദേത്വാ ജന്താഘരം പവിസിതബ്ബം. ന ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അനുപഖജ്ജ നിസീദിതബ്ബം, ന നവാ ഭിക്ഖൂ ആസനേന പടിബാഹിതബ്ബാ, ജന്താഘരേ ഉപജ്ഝായസ്സ പരികമ്മം കാതബ്ബം. ജന്താഘരേ പരികമ്മം നാമ അങ്ഗാരമത്തികാഉണ്ഹോദകദാനാദികം സബ്ബകിച്ചം. ജന്താഘരാ നിക്ഖമന്തേന ജന്താഘരപീഠം ആദായ പുരതോ ച പച്ഛതോ ച പടിച്ഛാദേത്വാ ജന്താഘരാ നിക്ഖമിതബ്ബം.

ഉദകേപി ഉപജ്ഝായസ്സ അങ്ഗപച്ചങ്ഗഘംസനാദികം പരികമ്മം കാതബ്ബം, നഹാതേന പഠമതരം ഉത്തരിത്വാ അത്തനോ ഗത്തം വോദകം കത്വാ നിവാസേത്വാ ഉപജ്ഝായസ്സ ഗത്തതോ ഉദകം പമജ്ജിതബ്ബം, നിവാസനം ദാതബ്ബം, സങ്ഘാടി ദാതബ്ബാ , ജന്താഘരപീഠം ആദായ പഠമതരം ആഗന്ത്വാ ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം ഉപനിക്ഖിപിതബ്ബം, ഉപജ്ഝായോ പാനീയേന പുച്ഛിതബ്ബോ. ജന്താഘരേ ഹി ഉണ്ഹസന്താപേന പിപാസാ ഹോതി. സചേ ഉദ്ദിസാപേതുകാമോ ഹോതി, ഉദ്ദിസിതബ്ബോ. സചേ പരിപുച്ഛിതുകാമോ ഹോതി, പരിപുച്ഛിതബ്ബോ.

യസ്മിം വിഹാരേ ഉപജ്ഝായോ വിഹരതി, സചേ സോ വിഹാരോ ഉക്ലാപോ ഹോതി, സചേ ഉസ്സഹതി, കേനചി ഗേലഞ്ഞേന അനഭിഭൂതോ ഹോതി, സോധേതബ്ബോ. അഗിലാനേന ഹി സദ്ധിവിഹാരികേന സട്ഠിവസ്സേനപി സബ്ബം ഉപജ്ഝായവത്തം കാതബ്ബം, അനാദരേന അകരോന്തസ്സ വത്തഭേദേ ദുക്കടം, ന-കാരപടിസംയുത്തേസു പന പദേസു ഗിലാനസ്സപി പടിക്ഖിത്തകിരിയം കരോന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. വിഹാരം സോധേന്തേന പഠമം പത്തചീവരം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, നിസീദനപച്ചത്ഥരണം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, ഭിസിബിമ്ബോഹനം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, മഞ്ചോ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബോ, പീഠം നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, മഞ്ചപടിപാദകാ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബാ, ഖേളമല്ലകോ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബോ, അപസ്സേനഫലകം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. ഭൂമത്ഥരണം യഥാപഞ്ഞത്തം സല്ലക്ഖേത്വാ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ വിഹാരേ സന്താനകം ഹോതി, ഉല്ലോകാ പഠമം ഓഹാരേതബ്ബം, ആലോകസന്ധികണ്ണഭാഗാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ ഗേരുകപരികമ്മകതാ ഭിത്തി കണ്ണകിതാ ഹോതി, ചോളകം തേമേത്വാ പീളേത്വാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ കാളവണ്ണകതാ ഭൂമി കണ്ണകിതാ ഹോതി, ചോളകം തേമേത്വാ പീളേത്വാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ അകതാ ഹോതി ഭൂമി, ഉദകേന പരിപ്ഫോസിത്വാ പരിപ്ഫോസിത്വാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ "മാ വിഹാരോ രജേന ഉഹഞ്ഞീ"തി, സങ്കാരം വിചിനിത്വാ ഏകമന്തം ഛഡ്ഡേതബ്ബം.

ഭൂമത്ഥരണം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അഭിഹരിത്വാ യഥാ പഠമം പഞ്ഞത്തം അഹോസി, തഥേവ പഞ്ഞപേതബ്ബം. ഏതദത്ഥമേവ ഹി

“യഥാപഞ്ഞത്തം സല്ലക്ഖേത്വാ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബ”ന്തി വുത്തം. സചേ പന പഠമം അജാനന്തേന കേനചി പഞ്ഞത്തം അഹോസി, സമന്തതോ ഭിത്തിം ദ്വങ്ഗുലമത്തേന വാ തിവങ്ഗുലമത്തേന വാ മോചേത്വാ പഞ്ഞപേതബ്ബം. ഇദഞ്ഹേത്ഥ പഞ്ഞാപനവത്തം - സചേ കടസാരകോ ഹോതി അതിമഹന്തോ ച, ഛിന്ദിത്വാ കോടിം നിവത്തേത്വാ ബന്ധിത്വാ പഞ്ഞപേതബ്ബോ. സചേ കോടിം നിവത്തേത്വാ ബന്ധിതും ന ജാനാതി, ന ഛിന്ദിതബ്ബോ. മഞ്ചപടിപാദകാ ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബാ, മഞ്ചോ ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബോ, പീഠം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, ഭിസിബിമ്ബോഹനം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, നിസീദനപച്ചത്ഥരണം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, ഖേളമല്ലകോ ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബോ, അപസ്സേനഫലകം ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബം. പത്തചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം, പത്തം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന പത്തം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ഹേട്ഠാമഞ്ചം വാ ഹേട്ഠാപീഠം വാ പരാമസിത്വാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, ന ച അനന്തരഹിതായ ഭൂമിയാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ. ചീവരം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരവംസം വാ ചീവരരജ്ജും വാ പമജ്ജിത്വാ പാരതോ അന്തം, ഓരതോ ഭോഗം കത്വാ ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം.

സചേ പുരത്ഥിമാ സരജാ വാതാ വായന്തി, പുരത്ഥിമാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ പച്ഛിമാ, ഉത്തരാ, ദക്ഖിണാ സരജാ വാതാ വായന്തി, ദക്ഖിണാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ സീതകാലോ ഹോതി, ദിവാ വാതപാനാ വിവരിതബ്ബാ, രത്തിം ഥകേതബ്ബാ. സചേ ഉണ്ഹകാലോ ഹോതി, ദിവാ ഥകേതബ്ബാ, രത്തിം വിവരിതബ്ബാ.

സചേ ഉക്ലാപം ഹോതി, പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കോട്ഠകോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ, ഉപട്ഠാനസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, അഗ്ഗിസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, വച്ചകുടി സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠപേതബ്ബം, ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം.

സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ അനഭിരതി ഉപ്പന്നാ ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന അഞ്ഞത്ഥ നേതബ്ബോ, അഞ്ഞോ വാ ഭിക്ഖു വത്തബ്ബോ “ഥേരം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛാ”തി, ധമ്മകഥാ വാസ്സ കാതബ്ബാ. സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ കുക്കുച്ചം ഉപ്പന്നം ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന വിനോദേതബ്ബം, അഞ്ഞേന വാ വിനോദാപേതബ്ബം ധമ്മകഥാ വാസ്സ കാതബ്ബാ. സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ ദിട്ഠിഗതം ഉപ്പന്നം ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന വിസ്സജ്ജേതബ്ബം, അഞ്ഞോ വാ വത്തബ്ബോ “ഥേരം ദിട്ഠിഗതം വിസ്സജ്ജാപേഹീ”തി, ധമ്മകഥാ വാസ്സ കാതബ്ബാ. സചേ ഉപജ്ഝായോ ഗരുധമ്മം അജ്ഝാപന്നോ ഹോതി പരിവാസാരഹോ, സദ്ധിവിഹാരികേന ഉസ്സുക്കം കാതബ്ബം, പരിവാസദാനത്ഥം സോ സോ ഭിക്ഖു ഉപസങ്കമിത്വാ യാചിതബ്ബോ. സചേ അത്തനാ പടിബലോ ഹോതി, അത്തനാവ ദാതബ്ബോ. നോ ചേ പടിബലോ ഹോതി, അഞ്ഞേന ദാപേതബ്ബോ. സചേ

ഉപജ്ഝായോ മൂലായപടികസ്സനാരഹോ ഹോതി മാനത്താരഹോ അബ്ഭാനാരഹോ വാ, വുത്തനയേനേവ ഉസ്സുക്കം കാതബ്ബം. സചേ സങ്ഘോ ഉപജ്ഝായസ്സ കമ്മം കത്തുകാമോ ഹോതി തജ്ജനീയം വാ നിയസ്സം വാ പബ്ബാജനീയം വാ പടിസാരണീയം വാ ഉക്ഖേപനീയം വാ, സദ്ധിവിഹാരികേന ഉസ്സുക്കം കാതബ്ബം "കേന നു ഖോ ഉപായേന സങ്ഘോ ഉപജ്ഝായസ്സ കമ്മം ന കരേയ്യ, ലഹുകായ വാ പരിണാമേയ്യാ"തി. സദ്ധിവിഹാരികേന ഹി "ഉപജ്ഝായസ്സ ഉക്ഖേപനീയകമ്മം കത്തുകാമോ സങ്ഘോ"തി ഞത്വാ ഏകമേകം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ "മാ, ഭന്തേ, അമ്ഹാകം ഉപജ്ഝായസ്സ കമ്മം കരിത്ഥാ"തി യാചിതബ്ബാ. സചേ കരോന്തിയേവ, "തജ്ജനീയം വാ നിയസ്സം വാ ലഹുകകമ്മം കരോഥാ"തി യാചിതബ്ബാ. സചേ കരോന്തിയേവ, അഥ ഉപജ്ഝായോ "സമ്മാ വത്തഥ, ഭന്തേ"തി യാചിതബ്ബോ. ഇതി തം സമ്മാ വത്താപേത്വാ "പടിപ്പസ്സമ്ഭേഥ, ഭന്തേ, കമ്മ"ന്തി ഭിക്ഖൂ യാചിതബ്ബാ.

സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ ചീവരം ധോവിതബ്ബം ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന ധോവിതബ്ബം, ഉസ്സുക്കം വാ കാതബ്ബം "കിന്തി നു ഖോ ഉപജ്ഝായസ്സ ചീവരം ധോവിയേഥാ"തി. സചേ ഉപജ്ഝായസ്സ ചീവരം കാതബ്ബം ഹോതി, രജനം വാ പചിതബ്ബം, ചീവരം വാ രജേതബ്ബം ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന സബ്ബം കാതബ്ബം, ഉസ്സുക്കം വാ കാതബ്ബം "കിന്തി നു ഖോ ഉപജ്ഝായസ്സ ചീവരം രജിയേഥാ"തി. ചീവരം രജന്തേന സാധുകം സംപരിവത്തേത്വാ രജേതബ്ബം, ന ച അച്ഛിന്നേ ഥേവേ പക്കമിതബ്ബം.

ന ഉപജ്ഝായം അനാപുച്ഛാ ഏകച്ചസ്സ പത്തോ ദാതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ പത്തോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ ചീവരം ദാതബ്ബം, ന ഏകച്ചസ്സ ചീവരം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, ന ഏകച്ചസ്സ പരിക്ഖാരോ ദാതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ പരിക്ഖാരോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ കേസാ ഛേദേതബ്ബാ, ന ഏകച്ചേന കേസാ ഛേദാപേതബ്ബാ , ന ഏകച്ചസ്സ പരികമ്മം കാതബ്ബം, ന ഏകച്ചേന പരികമ്മം കാരാപേതബ്ബം, ന ഏകച്ചസ്സ വേയ്യാവച്ചോ കാതബ്ബോ, ന ഏകച്ചേന വേയ്യാവച്ചോ കാരാപേതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ പച്ഛാസമണേന ഹോതബ്ബം, ന ഏകച്ചോ പച്ഛാസമണോ ആദാതബ്ബോ, ന ഏകച്ചസ്സ പിണ്ഡപാതോ നീഹരിതബ്ബോ, ന ഏകച്ചേന പിണ്ഡപാതോ നീഹരാപേതബ്ബോ, ന ഉപജ്ഝായം അനാപുച്ഛാ ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ, പിണ്ഡായ വാ അഞ്ഞേന വാ കരണീയേന പവിസിതുകാമേന ആപുച്ഛിത്വാവ പവിസിതബ്ബോ. സചേ ഉപജ്ഝായോ കാലസ്സേവ വുട്ഠായ ദൂരം ഭിക്ഖാചാരം ഗന്തുകാമോ ഹോതി, "ദഹരാ പിണ്ഡായ പവിസന്തൂ"തി വത്വാ ഗന്തബ്ബം. അവത്വാ ഗതേ പരിവേണം ഗന്ത്വാ ഉപജ്ഝായം അപസ്സന്തേന ഗാമം പവിസിതും വട്ടതി. സചേ ഗാമം പവിസന്തോപി പസ്സതി, ദിട്ഠട്ഠാനതോ പട്ഠായ ആപുച്ഛിതുംയേവ വട്ടതി. ന ഉപജ്ഝായം അനാപുച്ഛാ വാസത്ഥായ വാ അസുഭദസ്സനത്ഥായ വാ സുസാനം ഗന്തബ്ബം, ന ദിസാ പക്കമിതബ്ബാ, പക്കമിതുകാമേന പന കമ്മം ആചിക്ഖിത്വാ യാവതതിയം യാചിതബ്ബോ. സചേ അനുജാനാതി, സാധു, നോ ചേ അനുജാനാതി, തം നിസ്സായ വസതോ ചസ്സ ഉദ്ദേസോ വാ പരിപുച്ഛാ വാ കമ്മട്ഠാനം വാ ന സമ്പജ്ജതി, ഉപജ്ഝായോ ബാലോ ഹോതി അബ്യത്തോ, കേവലം അത്തനോ സന്തികേ വസാപേതുകാമതായ ഏവ ഗന്തും ന ദേതി, ഏവരൂപേ നിവാരേന്തേപി ഗന്തും വട്ടതി. സചേ ഉപജ്ഝായോ ഗിലാനോ ഹോതി, യാവജീവം ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം, ന കത്ഥചി ഗന്തബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു ഉപട്ഠാകോ അത്ഥി, ഭേസജ്ജം

പരിയേസിത്വാ തസ്സ ഹത്ഥേ ദത്വാ “ഭന്തേ, അയം ഉപട്ഠഹിസ്സതീ”തി വത്വാ ഗന്തബ്ബം. ഇദം താവ ഉപജ്ഝായവത്തം.

ഫ്വ്വർ. ഇദമേവ ച അന്തേവാസികേന ആചരിയസ്സ കത്തബ്ബത്താ **ആചരിയവത്ത**ന്തി വുച്ചതി. നാമമത്തമേവ ഹേത്ഥ നാനം. തത്ഥ യാവ ചീവരരജനം, താവ വത്തേ അകരിയമാനേ ഉപജ്ഝായസ്സ ആചരിയസ്സ ച പരിഹാനി ഹോതി, തസ്മാ തം അകരോന്തസ്സ നിസ്സയമുത്തകസ്സപി അമുത്തകസ്സപി ആപത്തിയേവ, ഏകച്ചസ്സ പത്തദാനതോ പട്ഠായ അമുത്തനിസ്സയസ്സേവ ആപത്തി. ഉപജ്ഝായേ ആചരിയേ വാ വത്തം സാദിയന്തേ സദ്ധിവിഹാരികാ അന്തേവാസികാ ച ബഹുകാപി ഹോന്തു, സബ്ബേസം ആപത്തി. സചേ ഉപജ്ഝായോ ആചരിയോ വാ “മയ്ഹം ഉപട്ഠാകോ അത്ഥി, തുമ്ഹേ അത്തനോ സജ്ഝായമനസികാരാദീസു യോഗം കരോഥാ”തി വദതി, സദ്ധിവിഹാരികാദീനം അനാപത്തി. ഉപജ്ഝായോ വാ ആചരിയോ വാ സചേ സാദിയനം വാ അസാദിയനം വാ ന ജാനാതി, ബാലോ ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികാദയോ ബഹൂ, തേസു ഏകോ വത്തസമ്പന്നോ ഭിക്ഖു “ഉപജ്ഝായസ്സ വാ ആചരിയസ്സ വാ കിച്ചം അഹം കരിസ്സാമി, തുമ്ഹേ അപ്പോസ്സുക്കാ വിഹരഥാ”തി ഏവഞ്ചേ അത്തനോ ഭാരം കത്വാ ഇതരേ വിസ്സജ്ജേതി, തസ്സ ഭാരകരണതോ പട്ഠായ തേസം അനാപത്തി. ഏത്ഥ അന്തേവാസികേസു പന നിസ്സയന്തേവാസികേന യാവ ആചരിയം നിസ്സായ വസതി, താവ സബ്ബം ആചരിയവത്തം കാതബ്ബം. പബ്ബജ്ജഉപസമ്പദധമ്മന്തേവാസികേഹി പന നിസ്സയമുത്തകേഹിപി ആദിതോ പട്ഠായ യാവ ചീവരരജനം, താവ വത്തം കാതബ്ബം. അനാപുച്ഛിത്വാ പത്തദാനാദിമ്ഹി പന ഏതേസം അനാപത്തി.

ഏതേസു പബ്ബജ്ജന്തേവാസികോ ച ഉപസമ്പദന്തേവാസികോ ച ആചരിയസ്സ യാവജീവം ഭാരാ. നിസ്സയന്തേവാസികോ ച ധമ്മന്തേവാസികോ ച യാവ സമീപേ വസന്തി, താവ ആചരിയുപജ്ഝായേഹിപി അന്തേവാസികസദ്ധിവിഹാരികാ സങ്ഗഹേതബ്ബാ അനുഗ്ഗഹേതബ്ബാ ഉദ്ദേസേന പരിപുച്ഛായ ഓവാദേന അനുസാസനിയാ. സചേ അന്തേവാസികസദ്ധിവിഹാരികാനം പത്തോ വാ ചീവരം വാ അഞ്ഞോ വാ കോചി പരിക്ഖാരോ നത്ഥി, അത്തനോ അതിരേകപത്തചീവരം അതിരേകപരിക്ഖാരോ വാ അത്ഥി, ദാതബ്ബം. നോ ചേ, ധമ്മിയേന നയേന പരിയേസനത്ഥായ ഉസ്സുക്കം കാതബ്ബം. സചേ അന്തേവാസികസദ്ധിവിഹാരികാ ഗിലാനാ ഹോന്തി, ഉപജ്ഝായവത്തേ വുത്തനയേന ദന്തകട്ഠദാനം ആദിം കത്വാ ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകസിഞ്ചനപരിയോസാനം സബ്ബം വത്തം കാതബ്ബമേവ, അകരോന്താനം ആപത്തി. തസ്മാ ആചരിയുപജ്ഝായേഹിപി അന്തേവാസികസദ്ധിവിഹാരികേസു സമ്മാ വത്തിതബ്ബം. ആചരിയുപജ്ഝായാദീസു ഹി യോ യോ ന സമ്മാ വത്തതി, തസ്സ തസ്സ ആപത്തി. ഉപജ്ഝായാദിവത്തകഥാ.

ഫ്വ്വഒ. ഇദാനി **ആഗന്തുകവത്താദീനി** വേദിതബ്ബാനി. ആഗന്തുകേന ഭിക്ഖുനാ ഉപചാരസീമാസമീപം ഗന്ത്വാ ഉപാഹനാ ഓമുഞ്ചിത്വാ നീചം കത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ ഉപാഹനദണ്ഡകേന ഗഹേത്വാ ഛത്തം ഉപനാമേത്വാ സീസം വിവരിത്വാ സീസേ ചീവരം ഖന്ധേ കരിത്വാ സാധുകം അതരമാനേന ആരാമോ പവിസിതബ്ബോ, ആരാമം പവിസന്തേന സല്ലക്ഖേതബ്ബം “കത്ഥ ആവാസികാ ഭിക്ഖൂ സന്നിപതന്തീ”തി. യത്ഥ ആവാസികാ ഭിക്ഖൂ സന്നിപതന്തി

ഉപട്ഠാനസാലായ വാ മണ്ഡപേ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ, തത്ഥ ഗന്ത്വാ ഏകമന്തം പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, ഏകമന്തം ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം, പതിരൂപം ആസനം ഗഹേത്വാ നിസീദിതബ്ബം, പാനീയം പുച്ഛിതബ്ബം, പരിഭോജനീയം പുച്ഛിതബ്ബം ''കതമം പാനീയം, കതമം പരിഭോജനീയ''ന്തി. സചേ പാനീയേന അത്ഥോ ഹോതി, പാനീയം ഗഹേത്വാ പാതബ്ബം. സചേ പരിഭോജനീയേന അത്ഥോ ഹോതി, പരിഭോജനീയം ഗഹേത്വാ പാദാ ധോവിതബ്ബാ. പാദേ ധോവന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം, ഏകേന ഹത്ഥേന പാദാ ധോവിതബ്ബാ, ന തേനേവ ഹത്ഥേന ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം, ന തേനേവ ഹത്ഥേന പാദാ ധോവിതബ്ബാ, ഉപാഹനപുഞ്ഛനചോളകം പുഞ്ഛിത്വാ ഉപാഹനാ പുഞ്ഛിതബ്ബാ, ഉപാഹനാ പുഞ്ഛന്തേന പഠമം സുക്ഖേന ചോളകേന പുഞ്ഛിതബ്ബാ, പച്ഛാ അല്ലേന, ഉപാഹനപുഞ്ഛനചോളകം ധോവിത്വാ ഏകമന്തം പത്ഥരിതബ്ബം.

സചേ ആവാസികോ ഭിക്ഖു വുഡ്ഢോ ഹോതി, അഭിവാദേതബ്ബോ. സചേ നവകോ ഹോതി, അഭിവാദാപേതബ്ബോ. സേനാസനം പുച്ഛിതബ്ബം ''കതമം മേ സേനാസനം പാപുണാതീ''തി, അജ്ഝാവുട്ഠം വാ അനജ്ഝാവുട്ഠം വാ പുച്ഛിതബ്ബം, ''ഗോചരഗാമോ ആസന്നേ, ഉദാഹു ദൂരേ, കാലസ്സേവ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം, ഉദാഹു ദിവാ''തി ഏവം ഭിക്ഖാചാരോ പുച്ഛിതബ്ബോ, അഗോചരോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ഗോചരോ പുച്ഛിതബ്ബോ. അഗോചരോ നാമ മിച്ഛാദിട്ഠികാനം ഗാമോ പരിച്ഛിന്നഭിക്ഖോ വാ ഗാമോ, യത്ഥ ഏകസ്സ വാ ദ്വിന്നം വാ ഭിക്ഖാ ദീയതി, സേക്ഖസമ്മഹാനി കുലാനി പുച്ഛിതബ്ബാനി, വച്ചട്ഠാനം പുച്ഛിതബ്ബം, പസ്സാവട്ഠാനം പുച്ഛിതബ്ബം, ''കിം ഇമിസ്സാ പോക്ഖരണിയാ പാനീയംയേവ പിവന്തി, നഹാനാദിപരിഭോഗമ്പി കരോന്തീ''തി ഏവം പാനീയഞ്ചേവ പരിഭോജനീയഞ്ച പുച്ഛിതബ്ബം, കത്തരദണ്ഡോ പുച്ഛിതബ്ബോ, സങ്ഘസ്സ കതികസണ്ഠാനം പുച്ഛിതബ്ബം, കേസുചി ഠാനേസു വാളമിഗാ വാ അമനുസ്സാ വാ ഹോന്തി, തസ്മാ ''കം കാലം പവിസിതബ്ബം, കം കാലം നിക്ഖമിതബ്ബ''ന്തി പുച്ഛിതബ്ബം. സചേ വിഹാരോ അനജ്ഝാവുട്ഠോ ഹോതി, കവാടം ആകോടേത്വാ മുഹുത്തം ആഗമേത്വാ ഘടികം ഉഗ്ഘാടേത്വാ കവാടം പണാമേത്വാ ബഹി ഠിതേന നില്ലോകേതബ്ബോ.

സചേ സോ വിഹാരോ ഉക്ലാപോ ഹോതി, മഞ്ചേ വാ മഞ്ചോ ആരോപിതോ ഹോതി, പീഠേ വാ പീഠം ആരോപിതം ഹോതി, സേനാസനം ഉപരി പുഞ്ജീകതം ഹോതി, സചേ സക്കോതി, സബ്ബോ വിഹാരോ സോധേതബ്ബോ, അസക്കോന്തേന അത്തനോ വസനോകാസോ ജഗ്ഗിതബ്ബോ. സബ്ബം സോധേതും സക്കോന്തേന പന ഉപജ്ഝായവത്തേ വുത്തനയേന ഭൂമത്ഥരണമഞ്ചപീഠാദീനി ബഹി നീഹരിത്വാ വിഹാരം സോധേത്വാ പുന അതിഹരിത്വാ യഥാഠാനേ പഞ്ഞപേതബ്ബാനി.

സചേ പുരത്ഥിമാ സരജാ വാതാ വായന്തി, പുരത്ഥിമാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ പച്ഛിമാ, ഉത്തരാ, ദക്ഖിണാ സരജാ വാതാ വായന്തി, ദക്ഖിണാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ സീതകാലോ ഹോതി, ദിവാ വാതപാനാ വിവരിതബ്ബാ, രത്തിം ഥകേതബ്ബാ. സചേ ഉണ്ഹകാലോ ഹോതി, ദിവാ ഥകേതബ്ബാ, രത്തിം വിവരിതബ്ബാ.

സചേ ഉക്ലാപം ഹോതി, പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കോട്ഠകോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ, ഉപട്ഠാനസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ , അഗ്ഗിസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ,

വച്ചകുടി സമ്മജ്ജിതബ്ബോ, പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം, ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം. ഇദം ആഗന്തുകവത്തം.

൫൮൯. ആവാസികവത്തേ ആവാസികേന ഭിക്ഖുനാ ആഗന്തുകം ഭിക്ഖും വുഡ്ഢതരം ദിസ്വാ ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം ഉപനിക്ഖിപിതബ്ബം, പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാ പത്തചീവരം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പാനീയേന പുച്ഛിതബ്ബോ, പുച്ഛന്തേന പന സകിം ആനീതം പാനീയം സബ്ബം പിവതി, ''പുന ആനേമീ''തി പുച്ഛിതബ്ബോയേവ. ബീജനേനപി ബീജിതബ്ബോ, ബീജന്തേന സകിം പാദപിട്ഠിയം ബീജിത്വാ സകിം മജ്ഝേ, സകിം സീസേ ബീജിതബ്ബോ, ''അലം ഹോതൂ''തി വുത്തേന മന്ദതരം ബീജിതബ്ബം, പുന ''അല''ന്തി വുത്തേന തതോ മന്ദതരം ബീജിതബ്ബം, തതിയവാരം വുത്തേന ബീജനീ ഠപേതബ്ബാ, പാദാപിസ്സ ധോവിതബ്ബാ. സചേ അത്തനോ തേലം അത്ഥി, തേലേന മക്ഖേതബ്ബാ. നോ ചേ അത്ഥി, തസ്സ സന്തകേന മക്ഖേതബ്ബാ. സചേ ഉസ്സഹതി, ഉപാഹനാ പുഞ്ഛിതബ്ബാ. ഉപാഹനാ പുഞ്ഛന്തേന പഠമം സുക്ഖേന ചോളേന പുഞ്ഛിതബ്ബാ, പച്ഛാ അല്ലേന, ഉപാഹനപുഞ്ഛനചോളകം ധോവിത്വാ ഏകമന്തം വിസ്സജ്ജേതബ്ബം.

ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു അഭിവാദേതബ്ബോ, സേനാസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം ''ഏതം സേനാസനം പാപുണാതീ''തി. അജ്ഝാവുട്ഠം വാ അനജ്ഝാവുട്ഠം വാ ആചിക്ഖിതബ്ബം, ഗോചരോ ആചിക്ഖിതബ്ബോ, അഗോചരോ ആചിക്ഖിതബ്ബോ, സേക്ഖസമ്മതാനി കുലാനി ആചിക്ഖിതബ്ബാനി, വച്ചട്ഠാനം ആചിക്ഖിതബ്ബം, പസ്സാവട്ഠാനം ആചിക്ഖിതബ്ബം, പാനീയം ആചിക്ഖിതബ്ബം, പരിഭോജനീയം ആചിക്ഖിതബ്ബം, കത്തരദണ്ഡോ ആചിക്ഖിതബ്ബോ, സങ്ഘസ്സ കതികസണ്ഠാനം ആചിക്ഖിതബ്ബം ''ഇമം കാലം പവിസിതബ്ബം, ഇമം കാലം നിക്ഖമിതബ്ബ''ന്തി.

സചേ ആഗന്തുകോ നവകോ ഹോതി, നിസിന്നകേനേവ ആചിക്ഖിതബ്ബം ''അത്ര പത്തം നിക്ഖിപാഹി, അത്ര ചീവരം നിക്ഖിപാഹി, ഇദം ആസനം, നിസീദാഹീ''തി. പാനീയം ആചിക്ഖിതബ്ബം, പരിഭോജനീയം ആചിക്ഖിതബ്ബം, ഉപാഹനപുഞ്ഛനചോളകം ആചിക്ഖിതബ്ബം, ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു അഭിവാദാപേതബ്ബോ, സേനാസനാദീനിപി നിസിന്നേനേവ ആചിക്ഖിതബ്ബാനി. വുഡ്ഢതരേ പന ആഗതേ ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബന്തി ഏവമാദി സബ്ബം ചീവരകമ്മം വാ നവകമ്മം വാ ഠപേത്വാപി കാതബ്ബം. ചേതിയങ്ഗണം സമ്മജ്ജന്തേന സമ്മുഞ്ജനിം നിക്ഖിപിത്വാ തസ്സ വത്തം കാതും ആരഭിതബ്ബം. പണ്ഡിതോ ഹി ആഗന്തുകോ ''സമ്മജ്ജാഹി താവ ചേതിയങ്ഗണ''ന്തി വക്ഖതി. ഗിലാനസ്സ ഭേസജ്ജം കരോന്തേന പന സചേ നാതിആതുരോ ഗിലാനോ ഹോതി, ഭേസജ്ജം അകത്വാ വത്തമേവ കാതബ്ബം, മഹാഗിലാനസ്സ പന ഭേസജ്ജമേവ കാതബ്ബം. പണ്ഡിതോ ഹി ആഗന്തുകോ ''കരോഹി താവ ഭേസജ്ജ''ന്തി വക്ഖതി. ഇദം ആവാസികവത്തം.

൫൯൦. ഗമികവത്തേ ഗമികേന ഭിക്ഖുനാ മഞ്ചപീഠാദിദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡമ്പി രജനഭാജനാദി സബ്ബം അഗ്ഗിസാലായം വാ അഞ്ഞസ്മിം വാ ഗുത്തട്ഠാനേ പടിസാമേത്വാ ദ്വാരവാതപാനം ഥകേത്വാ സേനാസനം ആപുച്ഛിത്വാ പക്കമിതബ്ബം. സചേ ഭിക്ഖു ന ഹോതി, സാമണേരോ ആപുച്ഛിതബ്ബോ. സചേ സാമണേരോ ന ഹോതി, ആരാമികോ ആപുച്ഛിതബ്ബോ. സചേ ന ഹോതി ഭിക്ഖു വാ സാമണേരോ വാ ആരാമികോ വാ, ചതൂസു പാസാണേസു മഞ്ചം പഞ്ഞപേത്വാ മഞ്ചേ മഞ്ചം ആരോപേത്വാ പീഠേ പീഠം ആരോപേത്വാ

സേനാസനം ഉപരി പുഞ്ജം കരിത്വാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം പടിസാമേത്വാ ദ്വാരവാതപാനം ഥകേത്വാ പക്കമിതബ്ബം. സചേ വിഹാരോ ഓവസ്സതി, സചേ ഉസ്സഹതി, സബ്ബോ ഛാദേതബ്ബോ, ഉസ്സുക്കം വാ കാതബ്ബം "കിന്തി നു ഖോ വിഹാരോ ഛാദിയേഥാ"തി, ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ലഭേഥ, യോ ദേസോ അനോവസ്സകോ ഹോതി, തത്ഥ ചതൂസു പാസാണേസു മഞ്ചം പഞ്ഞപേത്വാ മഞ്ചേ മഞ്ചം ആരോപേത്വാ പീഠേ പീഠം ആരോപേത്വാ സേനാസനം ഉപരി പുഞ്ജം കരിത്വാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം പടിസാമേത്വാ ദ്വാരവാതപാനം ഥകേത്വാ പക്കമിതബ്ബം. സചേ വിഹാരോ ഓവസ്സതി, സചേ ഉസ്സഹതി, സേനാസനം ഗാമം അതിഹരിതബ്ബം, ഉസ്സുക്കം വാ കാതബ്ബം "കിന്തി നു ഖോ സേനാസനം ഗാമം അതിഹരിയേഥാ"തി, ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ലഭേഥ, അജ്ഝോകാസേ ചതൂസു പാസാണേസു മഞ്ചം പഞ്ഞപേത്വാ മഞ്ചേ മഞ്ചം ആരോപേത്വാ പീഠേ പീഠം ആരോപേത്വാ സേനാസനം ഉപരി പുഞ്ജം കരിത്വാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം പടിസാമേത്വാ തിണേന വാ പണ്ണേന വാ പടിച്ഛാദേത്വാ പക്കമിതബ്ബം "അപ്പേവ നാമ അങ്ഗാനിപി സേസേയ്യു"ന്തി. ഇദം ഗമികവത്തം.

൯൨൭. ഭത്തഗ്ഗവത്തേ സചേ ആരാമേ കാലോ ആരോചിതോ ഹോതി, തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവാസേത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധിത്വാ സഗുണം കത്വാ സങ്ഘാടിയോ പാരുപിത്വാ ഗണ്ഠികം പടിമുഞ്ചിത്വാ ധോവിത്വാ പത്തം ഗഹേത്വാ സാധുകം അതരമാനേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ.

ന ഓക്കമ്മ ഥേരാനം ഭിക്ഖൂനം പുരതോ ഗന്തബ്ബം. സുപ്പടിച്ഛന്നേന, സുസംവുതേന, ഓക്ഖിത്തചക്ഖുനാ, അപ്പസദ്ദേന അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബം, ന ഉക്ഖിത്തകായ, ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബം, ന കായപ്പചാലകം, ന ബാഹുപ്പചാലകം, ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബം, ന ഖമ്ഭകതേന, ന ഓഗുണ്ഠിതേന, ന ഉക്കുടികായ അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബം.

സുപ്പടിച്ഛന്നേന , സുസംവുതേന, ഓക്ഖിത്തചക്ഖുനാ, അപ്പസദ്ദേന അന്തരഘരേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഉക്ഖിത്തകായ, ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ നിസീദിതബ്ബം, ന കായപ്പചാലകം, ന ബാഹുപ്പചാലകം, ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഖമ്ഭകതേന, ന ഓഗുണ്ഠിതേന, ന പല്ലത്ഥികായ അന്തരഘരേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അനുപഖജ്ജ നിസീദിതബ്ബം. സചേ മഹാഥേരസ്സ നിസിന്നാസനേന സമകം ആസനം ഹോതി, ബഹൂസു ആസനേസു സതി ഏകം ദ്വേ ആസനാനി ഠപേത്വാ നിസീദിതബ്ബം. ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ പഞ്ഞത്താസനേസു അനിസീദിത്വാ മഹാഥേരേന "നിസീദാ"തി വുത്തേന നിസീദിതബ്ബം. നോ ചേ മഹാഥേരോ വദതി, "ഇദം, ഭന്തേ, ആസനം ഉച്ച"ന്തി വത്തബ്ബം. "നിസീദാ"തി വുത്തേന നിസീദിതബ്ബം. സചേ പന ഏവം ആപുച്ഛിതേപി ന വദതി, നിസീദന്തസ്സ അനാപത്തി, മഹാഥേരസ്സേവ ആപത്തി. നവകോ ഹി ഏവരൂപേ ആസനേ അനാപുച്ഛാ നിസീദന്തോ ആപജ്ജതി, ഥേരോ ആപുച്ഛിതേ അനനുജാനന്തോ. ന നവാ ഭിക്ഖൂ ആസനേന പടിബാഹിതബ്ബാ, ന സങ്ഘാടികം ഓത്ഥരിത്വാ അന്തരഘരേ നിസീദിതബ്ബം.

പത്തധോവനോദകേ ദീയമാനേ ഉഭോഹി ഹത്ഥേഹി പത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഉദകം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, ദക്ഖിണോദകം പന പുരതോ ആധാരകേ പത്തം ഠപേത്വാ ഗഹേതബ്ബം, നീചം കത്വാ ഉദകസദ്ദം അകരോന്തേന അപടിഘംസന്തേന

പത്തോ ധോവിതബ്ബോ. സചേ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ഹോതി, നീചം കത്വാ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകേ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം "മാ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ഉദകേന ഓസിഞ്ചി , മാ സാമന്താ ഭിക്ഖൂ ഉദകേന ഓസിഞ്ചിംസു, മാ സങ്ഘാടി ഉദകേന ഓസിഞ്ചീ"തി. സചേ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ന ഹോതി, നീചം കത്വാ ഛമായ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം "മാ സാമന്താ ഭിക്ഖൂ ഉദകേന ഓസിഞ്ചിംസു, മാ സങ്ഘാടി ഉദകേന ഓസിഞ്ചീ"തി.

ഓദനേ ദീയമാനേ ഉഭോഹി ഹത്ഥേഹി പത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഓദനോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ. യഥാ സൂപസ്സ ഓകാസോ ഹോതി, ഏവം മത്തായ ഓദനോ ഗണ്ഹിതബ്ബോ. സചേ ഹോതി സപ്പി വാ തേലം വാ ഉത്തരിഭങ്ഗം വാ, ഥേരേന വത്തബ്ബോ "സബ്ബേസം സമകം സമ്പാദേഹീ"തി. ഇദഞ്ച ന കേവലം സപ്പിആദീസു, ഓദനേപി വത്തബ്ബം. സപ്പിആദീസു പന യം അപ്പം ഹോതി ഏകസ്സ വാ ദ്വിന്നം വാ അനുരൂപം, തം സബ്ബേസം സമകം സമ്പാദേഹീതി വുത്തേ മനുസ്സാനം വിഹേസാ ഹോതി, തസ്മാ താദിസം സകിം വാ ദ്വിക്ഖത്തും വാ ഗഹേത്വാ സേസം ന ഗഹേതബ്ബം. സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, പത്തസഞ്ഞിനാ പിണ്ഡപാതോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, സമസൂപകോ സമതിത്ഥികോ പിണ്ഡപാതോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ന താവ ഥേരേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം, യാവ ന സബ്ബേസം ഓദനോ സമ്പത്തോ ഹോതി. ഇദഞ്ച യം പരിച്ഛിന്നഭിക്ഖുകം ഭത്തഗ്ഗം, യത്ഥ മനുസ്സാ സബ്ബേസം പാപേത്വാ വന്ദിതുകാമാ ഹോന്തി, തം സന്ധായ വുത്തം . യം പന മഹാഭത്തഗ്ഗം ഹോതി, യത്ഥ ഏകസ്മിം പദേസേ ഭുഞ്ജന്തി, ഏകസ്മിം പദേസേ ഉദകം ദീയതി, തത്ഥ യഥാസുഖം ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ, പത്തസഞ്ഞിനാ പിണ്ഡപാതോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ, സപദാനോ പിണ്ഡപാതോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ, സമസൂപകോ പിണ്ഡപാതോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ, ന ഥൂപകതോ ഓമദ്ദിത്വാ പിണ്ഡപാതോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ, ന സൂപം വാ ബ്യഞ്ജനം വാ ഓദനേന പടിച്ഛാദേതബ്ബം ഭിയ്യോകമ്യതം ഉപാദായ, ന സൂപം വാ ഓദനം വാ അഗിലാനേന അത്തനോ അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന ഉജ്ഝാനസഞ്ഞിനാ പരേസം പത്തോ ഓലോകേതബ്ബോ, നാതിമഹന്തോ കബളോ കാതബ്ബോ, പരിമണ്ഡലം ആലോപോ കാതബ്ബോ, ന അനാഹടേ കബളേ മുഖദ്വാരം വിവരിതബ്ബം, ന ഭുഞ്ജമാനേന സബ്ബോ ഹത്ഥോ മുഖേ പക്ഖിപിതബ്ബോ, ന സകബളേന മുഖേന ബ്യാഹരിതബ്ബം, ന പിണ്ഡുക്ഖേപകം ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന കബളാവച്ഛേകം, ന അവഗണ്ഡകാരകം, ന ഹത്ഥനിദ്ധുനകം, ന സിത്ഥാവകാരകം, ന ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകം, ന ചപുചപുകാരകം, ന സുരുസുരുകാരകം, ന ഹത്ഥനില്ലേഹകം, ന പത്തനില്ലേഹകം, ന ഓട്ഠനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ന സാമിസേന ഹത്ഥേന പാനീയഥാലകോ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ന താവ ഥേരേന ഹത്ഥധോവനഉദകം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, യാവ ന സബ്ബേ ഭുത്താവിനോ ഹോന്തി. സചേ മനുസ്സാ "ധോവഥ, ഭന്തേ, പത്തഞ്ച ഹത്ഥേ ചാ"തി വദന്തി, ഭിക്ഖൂ വാ "തുമ്ഹേ ഉദകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദന്തി, വട്ടതി. ഉദകേ ദീയമാനേ ഉഭോഹി ഹത്ഥേഹി പത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഉദകം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, നീചം കത്വാ ഉദകസദ്ദം അകരോന്തേന അപടിഘംസന്തേന പത്തോ ധോവിതബ്ബോ. സചേ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ഹോതി, നീചം കത്വാ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകേ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം "മാ ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ഉദകേന ഓസിഞ്ചി, മാ സാമന്താ ഭിക്ഖൂ ഉദകേന ഓസിഞ്ചിംസു, മാ സങ്ഘാടി ഉദകേന ഓസിഞ്ചീ"തി. സചേ

ഉദകപടിഗ്ഗാഹകോ ന ഹോതി, നീചം കത്വാ ഛമായ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം "മാ സാമന്താ ഭിക്ഖൂ ഉദകേന ഓസിഞ്ചിംസു, മാ സങ്ഘാടി ഉദകേന ഓസിഞ്ചീ"തി, ന സസിത്ഥകം പത്തധോവനം അന്തരഘരേ ഛഡ്ഡേതബ്ബം.

ഭത്തഗ്ഗതോ ഉട്ഠായ നിവത്തന്തേസു നവകേഹി ഭിക്ഖൂഹി പഠമതരം നിവത്തിതബ്ബം, പച്ഛാ ഥേരേഹി. സമ്ബാധേസു ഹി ഘരേസു മഹാഥേരാനം നിക്ഖമനോകാസോ ന ഹോതി, തസ്മാ ഏവം വുത്തം. ഏവം നിവത്തന്തേഹി പന നവകേഹി ഗേഹദ്വാരേ ഠത്വാ ഥേരേസു നിക്ഖമന്തേസു പടിപാടിയാ ഗന്തബ്ബം. സചേ പന മഹാഥേരാ ധുരേ നിസിന്നാ ഹോന്തി, നവകാ അന്തോഗേഹേ, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പടിപാടിയാ ഏവ നിക്ഖമിതബ്ബം , കായേന കായം അസങ്ഘട്ടേന്തേന യഥാ അന്തരേന മനുസ്സാ ഗന്തും സക്കോന്തി, ഏവം വിരളായ പാളിയാ ഗന്തബ്ബം.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഥേരേന ഭിക്ഖുനാ ഭത്തഗ്ഗേ അനുമോദിതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൬൨) വചനതോ സങ്ഘത്ഥേരേന ഭത്തഗ്ഗേ അനുമോദിതബ്ബം. തം ഏകമേവ ഓഹായ സേസേഹി ന ഗന്തബ്ബം.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഭത്തഗ്ഗേ ചതൂഹി പഞ്ചഹി ഥേരാനുഥേരേഹി ഭിക്ഖൂഹി ആഗമേതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൬൨) വചനതോ സങ്ഘത്ഥേരേന അനുമോദനത്ഥായ നിസിന്നേ ഹേട്ഠാ പടിപാടിയാ ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബം, അനുഥേരേ നിസിന്നേ മഹാഥേരേന ച ഹേട്ഠാ ച തീഹി നിസീദിതബ്ബം, പഞ്ചമേ നിസിന്നേ ഉപരി ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബം, സങ്ഘത്ഥേരേന ഹേട്ഠാ ദഹരഭിക്ഖുസ്മിം അജ്ഝിട്ഠേപി സങ്ഘത്ഥേരതോ പട്ഠായ ചതൂഹി നിസീദിതബ്ബമേവ. സചേ പന അനുമോദകോ ഭിക്ഖു "ഗച്ഛഥ, ഭന്തേ, ആഗമേതബ്ബകിച്ചം നത്ഥീ"തി വദതി, ഗന്തും വട്ടതി. മഹാഥേരേന "ഗച്ഛാമ, ആവുസോ"തി വുത്തേ "ഗച്ഛഥാ"തി വദതി, ഏവമ്പി വട്ടതി, "ബഹിഗാമേ ആഗമിസ്സാമാ"തി ആഭോഗം കത്വാപി ബഹിഗാമം ഗന്ത്വാ അത്തനോ നിസ്സിതകേ "തുമ്ഹേ തസ്സ ആഗമനം ആഗമേഥാ"തി വത്വാപി ഗന്തും വട്ടതിയേവ. സചേ പന മനുസ്സാ അത്തനോ രുചിതേന ഏകേന അനുമോദനം കാരേന്തി, നേവ തസ്സ അനുമോദതോ ആപത്തി, ന മഹാഥേരസ്സ ഭാരോ ഹോതി. ഉപനിസിന്നകഥായമേവ ഹി മനുസ്സേസു കഥാപേന്തേസു ഥേരോ ആപുച്ഛിതബ്ബോ. മഹാഥേരേന ച അനുമോദനായ അജ്ഝിട്ഠോവ ആഗമേതബ്ബോതി ഇദമേത്ഥ ലക്ഖണം. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സതി കരണീയേ ആനന്തരികം ഭിക്ഖും ആപുച്ഛിത്വാ ഗന്തു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൬൨) വചനതോ പന വച്ചാദിപീളിതേന അനന്തരം ഭിക്ഖും ആപുച്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബന്തി. ഇദം ഭത്തഗ്ഗവത്തം.

൮൭൯. പിണ്ഡചാരികവത്തേ പന പിണ്ഡചാരികേന ഭിക്ഖുനാ "ഇദാനി ഗാമം പവിസിസ്സാമീ"തി തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവാസേത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധിത്വാ സഗുണം കത്വാ സങ്ഘാടിയോ പാരുപിത്വാ ഗണ്ഠികം പടിമുഞ്ചിത്വാ ധോവിത്വാ പത്തം ഗഹേത്വാ സാധുകം അതരമാനേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ. സുപ്പടിച്ഛന്നേന അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബന്തിആദി സബ്ബം ഭത്തഗ്ഗവത്തേ വുത്തനയേനേവ ഇധാപി വേദിതബ്ബം.

നിവേസനം പവിസന്തേന സല്ലക്ഖേതബ്ബം "ഇമിനാ പവിസിസ്സാമി, ഇമിനാ നിക്ഖമിസ്സാമീ"തി, നാതിസഹസാ പവിസിതബ്ബം, നാതിദൂരേ നാച്ചാസന്നേ ഠാതബ്ബം, നാതിചിരം ഠാതബ്ബം, നാതിലഹുകം നിവത്തിതബ്ബം, ഠിതേന

സല്ലക്ഖേതബ്ബം "ഭിക്ഖം ദാതുകാമാ വാ അദാതുകാമാ വാ"തി . സചേ കമ്മം വാ നിക്ഖിപതി, ആസനാ വാ വുട്ഠാതി, കടച്ഛും വാ പരാമസതി, ഭാജനം വാ പരാമസതി, ഠപേതി വാ, "ദാതുകാമസ്സാ"തി ഠാതബ്ബം. ഭിക്ഖായ ദീയമാനായ വാമേന ഹത്ഥേന സങ്ഘാടിം ഉച്ചാരേത്വാ ദക്ഖിണേന ഹത്ഥേന പത്തം പണാമേത്വാ ഉഭോഹി ഹത്ഥേഹി പത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ, ഇത്ഥീ വാ ഹോതു പുരിസോ വാ, ഭിക്ഖാദാനസമയേ മുഖം ന ഓലോകേതബ്ബം, സല്ലക്ഖേതബ്ബം "സൂപം ദാതുകാമാ വാ അദാതുകാമാ വാ"തി. സചേ കടച്ഛും വാ പരാമസതി, ഭാജനം വാ പരാമസതി, ഠപേതി വാ, "ദാതുകാമസ്സാ"തി ഠാതബ്ബം. ഭിക്ഖായ ദിന്നായ സങ്ഘാടിയാ പത്തം പടിച്ഛാദേത്വാ സാധുകം അതരമാനേന നിവത്തിതബ്ബം.

യോ പഠമം ഗാമതോ പിണ്ഡായ പടിക്കമതി, തേന ആസനം പഞ്ഞപേതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം ഉപനിക്ഖിപിതബ്ബം, അവക്കാരപാതി ധോവിത്വാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബാ, പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. യോ പച്ഛാ ഗാമതോ പിണ്ഡായ പടിക്കമതി, സചേ ഹോതി ഭുത്താവസേസോ, സചേ ആകങ്ഖതി, ഭുഞ്ജിതബ്ബം. നോ ചേ ആകങ്ഖതി, അപ്പഹരിതേ വാ ഛഡ്ഡേതബ്ബം, അപ്പാണകേ വാ ഉദകേ ഓപിലാപേതബ്ബം, തേന ആസനം ഉദ്ധരിതബ്ബം, പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം പടിസാമേതബ്ബം, അവക്കാരപാതി ധോവിത്വാ പടിസാമേതബ്ബാ, പാനീയം പരിഭോജനീയം പടിസാമേതബ്ബം, ഭത്തഗ്ഗം സമ്മജ്ജിതബ്ബം. യോ പസ്സതി പാനീയഘടം വാ പരിഭോജനീയഘടം വാ വച്ചഘടം വാ രിത്തം തുച്ഛം, തേന ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. സചസ്സ ഹോതി അവിസയ്ഹം, ഹത്ഥവികാരേന ദുതിയം ആമന്തേത്വാ ഹത്ഥവിലങ്ഘകേന ഉപട്ഠാപേതബ്ബം, ന ച തപ്പച്ചയാ വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാതി. ഇദം പിണ്ഡചാരികവത്തം.

൩൬൦. ആരഞ്ഞികവത്തേ ആരഞ്ഞികേന ഭിക്ഖുനാ കാലസ്സേവ ഉട്ഠായ പത്തം ഥവികായ പക്ഖിപിത്വാ അംസേ ലഗ്ഗേത്വാ ചീവരം ഖന്ധേ കരിത്വാ ഉപാഹനാ ആരോഹിത്വാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം പടിസാമേത്വാ ദ്വാരവാതപാനം ഥകേത്വാ വസനട്ഠാനതോ നിക്ഖമിതബ്ബം. "ഇദാനി ഗാമം പവിസിസ്സാമാ"തി ഉപാഹനാ ഓമുഞ്ചിത്വാ നീചം കത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ ഥവികായ പക്ഖിപിത്വാ അംസേ ലഗ്ഗേത്വാ തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവാസേത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധിത്വാ സഗുണം കത്വാ സങ്ഘാടിയോ പാരുപിത്വാ ഗണ്ഠികം പടിമുഞ്ചിത്വാ ധോവിത്വാ പത്തം ഗഹേത്വാ സാധുകം അതരമാനേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ. സുപ്പടിച്ഛന്നേന അന്തരഘരേ ഗന്തബ്ബന്തിആദി സബ്ബം ഗമനവിധാനം ഇധാപി ഭത്തഗ്ഗവത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

നിവേസനം പവിസന്തേന സല്ലക്ഖേതബ്ബം "ഇമിനാ പവിസിസ്സാമി, ഇമിനാ നിക്ഖമിസ്സാമീ"തിആദി സബ്ബം ഭിക്ഖാചാരവിധാനം പിണ്ഡചാരികവത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. ആരഞ്ഞികേന ഭിക്ഖുനാ പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. സചേ ഭാജനാനി നപ്പഹോന്തി, പാനീയമേവ പരിഭോജനീയമ്പി കത്വാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. ഭാജനം അലഭന്തേന വേളുനാളികായപി ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. തമ്പി അലഭന്തസ്സ യഥാ സമീപേ ഉദകആവാടോ ഹോതി, ഏവം കാതബ്ബം. അഗ്ഗി ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ, അരണിസഹിതം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം, അരണിസഹിതേ സതി അഗ്ഗിം അകാതുമ്പി വട്ടതി. യഥാ ച ആരഞ്ഞികസ്സ, ഏവം കന്താരപ്പടിപന്നസ്സപി അരണിസഹിതം

ഇച്ഛിതബ്ബം. ഗണവാസിനോ പന തേന വിനാപി വട്ടതി. കത്തരദണ്ഡോ ഉപട്ഠാപേതബ്ബോ, നക്ഖത്തപദാനി ഉഗ്ഗഹേതബ്ബാനി സകലാനി വാ ഏകദേസാനി വാ, ദിസാകുസലേന ഭവിതബ്ബം. ഇദം ആരഞ്ഞികവത്തം.

൯൪. സേനാസനവത്തേ യസ്മിം വിഹാരേ വിഹരതി, സചേ സോ വിഹാരോ ഉക്ലാപോ ഹോതി, സചേ ഉസ്സഹതി, സോധേതബ്ബോ. വിഹാരം സോധേന്തേന പഠമം പത്തചീവരം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, നിസീദനപച്ചത്ഥരണം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, ഭിസിബിമ്ബോഹനം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, മഞ്ചോ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബോ, പീഠം നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, മഞ്ചപടിപാദകാ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബാ, ഖേളമല്ലകോ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബോ, അപസ്സേനഫലകം നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം, ഭൂമത്ഥരണം യഥാപഞ്ഞത്തം സല്ലക്ഖേത്വാ നീഹരിത്വാ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ വിഹാരേ സന്താനകം ഹോതി, ഉല്ലോകാ പഠമം ഓഹാരേതബ്ബം, ആലോകസന്ധികണ്ണഭാഗാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ ഗേരുകപരികമ്മകതാ ഭിത്തി കണ്ണകിതാ ഹോതി, ചോളകം തേമേത്വാ പീളേത്വാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ കാളവണ്ണകതാ ഭൂമി കണ്ണകിതാ ഹോതി, ചോളകം തേമേത്വാ പീളേത്വാ പമജ്ജിതബ്ബാ. സചേ അകതാ ഹോതി ഭൂമി, ഉദകേന പരിപ്ഫോസിത്വാ പരിപ്ഫോസിത്വാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ "മാ വിഹാരോ രജേന ഉഹഞ്ഞീ"തി, സങ്കാരം വിചിനിത്വാ ഏകമന്തം ഛഡ്ഡേതബ്ബം.

ന ഭിക്ഖുസാമന്താ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം, ന വിഹാരസാമന്താ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം, ന പാനീയസാമന്താ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം, ന പരിഭോജനീയസാമന്താ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം, ന പടിവാതേ അങ്ഗണേ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം, അധോവാതേ സേനാസനം പപ്ഫോടേതബ്ബം.

ഭൂമത്ഥരണം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, മഞ്ചപടിപാദകാ ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ അഭിഹരിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബാ, മഞ്ചോ ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബോ, പീഠം ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ നീചം കത്വാ സാധുകം അപടിഘംസന്തേന അസങ്ഘട്ടേന്തേന കവാടപീഠം അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം , ഭിസിബിമ്ബോഹനം ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ സോധേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, നിസീദനപച്ചത്ഥരണം ഓതാപേത്വാ പപ്ഫോടേത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാപഞ്ഞത്തം പഞ്ഞപേതബ്ബം, ഖേളമല്ലകോ ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ അതിഹരിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബോ, അപസ്സേനഫലകം ഏകമന്തം ഓതാപേത്വാ പമജ്ജിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേതബ്ബം. പത്തചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം, പത്തം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന പത്തം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ഹേട്ഠാമഞ്ചം വാ ഹേട്ഠാപീഠം വാ പരാമസിത്വാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, ന ച അനന്തരഹിതായ ഭൂമിയാ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ. ചീവരം നിക്ഖിപന്തേന ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരം

ഗഹേത്വാ ഏകേന ഹത്ഥേന ചീവരവംസം വാ ചീവരരജ്ജും വാ പമജ്ജിത്വാ പാരതോ അന്തം, ഓരതോ ഭോഗം കത്വാ ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം.

സചേ പുരത്ഥിമാ സരജാ വാതാ വായന്തി, പുരത്ഥിമാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ പച്ഛിമാ, ഉത്തരാ, ദക്ഖിണാ സരജാ വാതാ വായന്തി, ദക്ഖിണാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. സചേ സീതകാലോ ഹോതി, ദിവാ വാതപാനാ വിവരിതബ്ബാ, രത്തിം ഥകേതബ്ബാ. സചേ ഉണ്ഹകാലോ ഹോതി, ദിവാ വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ, രത്തിം വിവരിതബ്ബാ.

സചേ ഉക്ലാപം ഹോതി, പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കോട്ഠകോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ, ഉപട്ഠാനസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, അഗ്ഗിസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, വച്ചകുടി സമ്മജ്ജിതബ്ബാ. സചേ പാനീയം ന ഹോതി, പാനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. സചേ പരിഭോജനീയം ന ഹോതി, പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം. സചേ ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ന ഹോതി, ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം.

സചേ വുഡ്ഢേന സദ്ധിം ഏകവിഹാരേ വിഹരതി, ന വുഡ്ഢം അനാപുച്ഛാ ഉദ്ദേസോ ദാതബ്ബോ, ന പരിപുച്ഛാ ദാതബ്ബാ, ന സജ്ഝായോ കാതബ്ബോ, ന ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ, ന പദീപോ കാതബ്ബോ, ന പദീപോ വിജ്ഝാപേതബ്ബോ, ന വാതപാനാ വിവരിതബ്ബാ, ന വാതപാനാ ഥകേതബ്ബാ. ദ്വാരം നാമ യസ്മാ മഹാവളഞ്ജം, തസ്മാ തത്ഥ ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, സേസാനി പന ഉദ്ദേസദാനാദീനി ആപുച്ഛിത്വാവ കാതബ്ബാനി, ദേവസികമ്പി ആപുച്ഛിതും വട്ടതി. അഥാപി "ഭന്തേ, ആപുച്ഛിതമേവ ഹോതൂ"തി വുത്തേ വുഡ്ഢതരോ "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛതി, സയമേവ വാ "ത്വം യഥാസുഖം വിഹരാഹീ"തി വദതി, ഏവമ്പി വട്ടതി. സഭാഗസ്സ വിസ്സാസേനപി വട്ടതിയേവ. സചേ വുഡ്ഢേന സദ്ധിം ഏകചങ്കമേ ചങ്കമതി, യേന വുഡ്ഢോ, തേന പരിവത്തേതബ്ബം, ന ച വുഡ്ഢോ സങ്ഘാടികണ്ണേന ഘട്ടേതബ്ബോ. ഇദം സേനാസനവത്തം.

൩൭൨. ജന്താഘരവത്തേ യോ പഠമം ജന്താഘരം ഗച്ഛതി, സചേ ഛാരികാ ഉസ്സന്നാ ഹോതി, ഛാരികാ ഛഡ്ഡേതബ്ബാ. സചേ ഉക്ലാപം ഹോതി, ജന്താഘരം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, പരിഭണ്ഡം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കോട്ഠകോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ, ജന്താഘരസാലാ സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, ചുണ്ണം സന്നേതബ്ബം, മത്തികാ തേമേതബ്ബാ, ഉദകദോണിയാ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം. ജന്താഘരം പവിസന്തേന മത്തികായ മുഖം മക്ഖേത്വാ പുരതോ ച പച്ഛതോ ച പടിച്ഛാദേത്വാ ജന്താഘരം പവിസിതബ്ബം, ന ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അനുപഖജ്ജ നിസീദിതബ്ബം, ന നവാ ഭിക്ഖൂ ആസനേന പടിബാഹിതബ്ബാ. സചേ ഉസ്സഹതി, ജന്താഘരേ ഥേരാനം ഭിക്ഖൂനം പരികമ്മം കാതബ്ബം. ജന്താഘരാ നിക്ഖമന്തേന ജന്താഘരപീഠം ആദായ പുരതോ ച പച്ഛതോ ച പടിച്ഛാദേത്വാ ജന്താഘരാ നിക്ഖമിതബ്ബം. സചേ ഉസ്സഹതി, ഉദകേപി ഥേരാനം ഭിക്ഖൂനം പരികമ്മം കാതബ്ബം, ന ഥേരാനം ഭിക്ഖൂനം പുരതോ നഹായിതബ്ബം, ന ഉപരിതോ നഹായിതബ്ബം, നഹാതേന ഉത്തരന്തേന ഓതരന്താനം മഗ്ഗോ ദാതബ്ബോ. യോ പച്ഛാ ജന്താഘരാ നിക്ഖമതി, സചേ ജന്താഘരം ചിക്ഖല്ലം ഹോതി, ധോവിതബ്ബം, മത്തികാദോണിം ധോവിത്വാ ജന്താഘരപീഠം പടിസാമേത്വാ അഗ്ഗിം വിജ്ഝാപേത്വാ ദ്വാരം ഥകേത്വാ പക്കമിതബ്ബം. ഇദം ജന്താഘരവത്തം.

൯൩. വച്ചകുടിവത്തേ യോ വച്ചകുടിം ഗച്ഛതി, ബഹി ഠിതേന ഉക്കാസിതബ്ബം, അന്തോ നിസിന്നേനപി ഉക്കാസിതബ്ബം, ചീവരവംസേ വാ ചീവരരജ്ജുയാ വാ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ സാധുകം അതരമാനേന വച്ചകുടി പവിസിതബ്ബാ, നാതിസഹസാ പവിസിതബ്ബാ, ന ഉബ്ഭജിത്വാ പവിസിതബ്ബാ, വച്ചപാദുകായ ഠിതേന ഉബ്ഭജിതബ്ബം, ന നിത്ഥുനന്തേന വച്ചോ കാതബ്ബോ, ന ദന്തകട്ഠം ഖാദന്തേന വച്ചോ കാതബ്ബോ, ന ബഹിദ്ധാ വച്ചദോണികായ വച്ചോ കാതബ്ബോ, ന ബഹിദ്ധാ പസ്സാവദോണികായ പസ്സാവോ കാതബ്ബോ, ന പസ്സാവദോണികായ ഖേളോ കാതബ്ബോ, ഫാലിതേന വാ ഖരേന വാ ഗണ്ഠികേന വാ കണ്ടകേന വാ സുസിരേന വാ പൂതിനാ വാ കട്ഠേന ന അവലേഖിതബ്ബം, അവലേഖനകട്ഠം പന അഗ്ഗഹേത്വാ പവിട്ഠസ്സ ആപത്തി നത്ഥി, ന അവലേഖനകട്ഠം വച്ചകൂപമ്ഹി പാതേതബ്ബം, വച്ചപാദുകായ ഠിതേന പടിച്ഛാദേതബ്ബം, നാതിസഹസാ നിക്ഖമിതബ്ബം, ന ഉബ്ഭജിത്വാ നിക്ഖമിതബ്ബം, ആചമനപാദുകായ ഠിതേന ഉബ്ഭജിതബ്ബം, ന ചപുചപുകാരകം ആചമേതബ്ബം, ന ആചമനസരാവകേ ഉദകം സേസേതബ്ബം. ഇദഞ്ച സബ്ബസാധാരണട്ഠാനം സന്ധായ വുത്തം. തത്ര ഹി അഞ്ഞേ അഞ്ഞേ ആഗച്ഛന്തി, തസ്മാ ഉദകം ന സേസേതബ്ബം. യം പന സങ്ഘികേപി വിഹാരേ ഏകദേസേ നിബദ്ധഗമനത്ഥായ കതം ഠാനം ഹോതി പുഗ്ഗലികട്ഠാനം വാ, തസ്മിം വട്ടതി. വിരേചനം പിവിത്വാ പുനപ്പുനം പവിസന്തസ്സപി വട്ടതിയേവ. ആചമനപാദുകായ ഠിതേന പടിച്ഛാദേതബ്ബം.

സചേ വച്ചകുടി ഉഹതാ ഹോതി ബഹി വച്ചമക്ഖിതാ, ഉദകം ആഹരിത്വാ ധോവിതബ്ബാ. ഉദകം അത്ഥി, ഭാജനം നത്ഥി, അസന്തം നാമ ഹോതി. ഭാജനം അത്ഥി, ഉദകം നത്ഥി, ഏതമ്പി അസന്തം . ഉഭയസ്മിം അസതി അസന്തമേവ, കട്ഠേന വാ കേനചി വാ പുഞ്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ അവലേഖനപിടകോ പൂരിതോ ഹോതി, അവലേഖനകട്ഠം ഛഡ്ഡേതബ്ബം. സചേ കചവരം അത്ഥി, വച്ചകുടി സമ്മജ്ജിതബ്ബാ, പരിഭണ്ഡം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, പരിവേണം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, കോട്ഠകോ സമ്മജ്ജിതബ്ബോ. സചേ ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ന ഹോതി, ആചമനകുമ്ഭിയാ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം.

''ന, ഭിക്ഖവേ, വച്ചം കത്വാ സതി ഉദകേ നാചമേതബ്ബം, യോ നാചമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൩൭൩) വചനതോ ഉദകേ സതി ഉദകകിച്ചം അകരോന്തസ്സ ആപത്തി. സചേ ഉദകം അത്ഥി, പടിച്ഛന്നട്ഠാനം പന നത്ഥി, ഭാജനേന നീഹരിത്വാ ആചമിതബ്ബം. ഭാജനേ അസതി പത്തേന നീഹരിതബ്ബം, പത്തേപി അസതി അസന്തം നാമ ഹോതി. ''ഇദം അതിവിവടം, പുരതോ അഞ്ഞം ഉദകം ഭവിസ്സതീ''തി ഗതസ്സ ഉദകം അലഭന്തസ്സേവ ഭിക്ഖാചാരവേലാ ഹോതി, കട്ഠേന വാ കേനചി വാ പുഞ്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം, ഭുഞ്ജിതുമ്പി അനുമോദിതുമ്പി വട്ടതി. ''ന, ഭിക്ഖവേ, വച്ചകുടിയാ യഥാവുഡ്ഢം വച്ചോ കാതബ്ബോ, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആഗതപടിപാടിയാ വച്ചം കാതു''ന്തി (ചുളവ॰ ൩൭൩) വചനതോ വച്ചകുടിം പവിസന്തേന ആഗതപടിപാടിയാ പവിസിതബ്ബം. വച്ചകുടിയം പസ്സാവട്ഠാനേ നഹാനതിത്ഥേതി തീസുപി ആഗതപടിപാടിയേവ പമാണം. ഇദം വച്ചകുടിവത്തം.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഉപജ്ഝായാദിവത്തവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൭. ചതുപച്ചയഭാജനീയവിനിച്ഛയകഥാ

൧൯൮. **ചതുപച്ചയഭാജനന്തി** ചീവരാദീനം ചതുന്നം പച്ചയാനം ഭാജനം. തത്ഥ ചീവരഭാജനേ താവ ചീവരപടിഗ്ഗാഹകോ വേദിതബ്ബോ, ചീവരനിദഹകോ വേദിതബ്ബോ, ഭണ്ഡാഗാരികോ വേദിതബ്ബോ, ഭണ്ഡാഗാരം വേദിതബ്ബം, ചീവരഭാജകോ വേദിതബ്ബോ, ചീവരഭാജനം വേദിതബ്ബം.

തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪൨-൩൪൩) "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം ഭിക്ഖും ചീവരപടിഗ്ഗാഹകം സമ്മന്നിതും, യോ ന ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ദോസാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന മോഹാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ഭയാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ഗഹിതാഗഹിതഞ്ച ജാനേയ്യാ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ ഇമേഹി പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ **ചീവരപടിഗ്ഗാഹകോ** സമ്മന്നിതബ്ബോ. തത്ഥ പച്ഛാ ആഗതാനമ്പി അത്തനോ ഞാതകാദീനം പഠമതരം പടിഗ്ഗണ്ഹന്തോ വാ ഏകച്ചസ്മിം പേമം ദസ്സേത്വാ ഗണ്ഹന്തോ വാ ലോഭപകതിതായ അത്തനോ പരിണാമേന്തോ വാ **ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛതി നാമ.** പഠമതരം ആഗതസ്സാപി കോധവസേന പച്ഛാ ഗണ്ഹന്തോ വാ ദുഗ്ഗതമനുസ്സേസു അവമഞ്ഞം കത്വാ ഗണ്ഹന്തോ വാ "കിം വോ ഘരേ ഠപനോകാസോ നത്ഥി, തുമ്ഹാകം സന്തകം ഗഹേത്വാ ഗച്ഛഥാ"തി ഏവം സങ്ഘസ്സ ലാഭന്തരായം കരോന്തോ വാ **ദോസാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. യോ പന മുട്ഠസ്സതി അസമ്പജാനോ, അയം **മോഹാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. പച്ഛാ ആഗതാനമ്പി ഇസ്സരാനം ഭയേന പഠമതരം പടിഗ്ഗണ്ഹന്തോ വാ "ചീവരപടിഗ്ഗാഹകട്ഠാനം നാമേതം ഭാരിയ"ന്തി സന്തസന്തോ വാ **ഭയാഗതിം ഗച്ഛതി നാമ**. "മയാ ഇദഞ്ചിദഞ്ച ഗഹിതം, ഇദഞ്ചിദഞ്ച ന ഗഹിത"ന്തി ഏവം ജാനന്തോ **ഗഹിതാഗഹിതം ജാനാതി നാമ**. തസ്മാ യോ ഛന്ദാഗതിആദിവസേന ന ഗച്ഛതി, ഞാതകഅഞ്ഞാതകഅഡ്ഢദുഗ്ഗതേസു വിസേസം അകത്വാ ആഗതപടിപാടിയാ ഗണ്ഹാതി, സീലാചാരപടിപത്തിയുത്തോ ഹോതി സതിമാ മേധാവീ ബഹുസ്സുതോ, സക്കോതി ദായകാനം വിസ്സട്ഠായ വാചായ പരിമണ്ഡലേഹി പദബ്യഞ്ജനേഹി അനുമോദനം കരോന്തോ പസാദം ജനേതും, ഏവരൂപോ സമ്മന്നിതബ്ബോ.

ഏവഞ്ച പന സമ്മന്നിതബ്ബോ. പഠമം ഭിക്ഖു യാചിതബ്ബോ, യാചിത്വാ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരപടിഗ്ഗാഹകം സമ്മന്നേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.
>
> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരപടിഗ്ഗാഹകം സമ്മന്നതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരപടിഗ്ഗാഹകസ്സ സമ്മുതി, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.
>
> "സമ്മതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ചീവരപടിഗ്ഗാഹകോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) -

ഇതി ഇമായ കമ്മവാചായ വാ അപലോകനേന വാ അന്തോവിഹാരേ സബ്ബസങ്ഘമജ്ഝേപി ഖണ്ഡസീമായമ്പി സമ്മന്നിതും വട്ടതിയേവ. ഏവം സമ്മതേന ച വിഹാരപച്ചന്തേ വാ പധാനഘരേ വാ ന അച്ഛിതബ്ബം. യത്ഥ പന ആഗതാഗതാ മനുസ്സാ സുഖം പസ്സന്തി, താദിസേ ധുരവിഹാരട്ഠാനേ ബീജനിം പസ്സേ ഠപേത്വാ സുനിവത്ഥേന സുപാരുതേന നിസീദിതബ്ബം.

൧൯൯. **ചീവരനിദഹകോപി** "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം ഭിക്ഖും ചീവരനിദഹകം സമ്മന്നിതും, യോ ന ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ദോസാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന മോഹാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ഭയാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, നിഹിതാനിഹിതഞ്ച ജാനേയ്യാ"തി വചനതോ പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതോ ഭിക്ഖു -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരനിദഹകം സമ്മന്നേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.
>
> "സുണാതു മേ ഭന്തേ സങ്ഘോ, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരനിദഹകം സമ്മന്നതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരനിദഹകസ്സ സമ്മുതി, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.
>
> "സമ്മതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ചീവരനിദഹകോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) -

ഇതി ഇമായ കമ്മവാചായ വാ അപലോകനേന വാ വുത്തനയേനേവ സമ്മന്നിതബ്ബോ.

൨൦൦. **ഭണ്ഡാഗാരികോപി** "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം ഭിക്ഖും ഭണ്ഡാഗാരികം സമ്മന്നിതും, യോ ന ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ദോസാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന മോഹാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ഭയാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ഗുത്താഗുത്തഞ്ച ജാനേയ്യാ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതോ ഭിക്ഖു "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ഭണ്ഡാഗാരികം സമ്മന്നേയ്യാ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൩൪൩) നയേന കമ്മവാചായ വാ അപലോകനേന വാ സമ്മന്നിതബ്ബോ.

ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪൩) ച യത്ഥ ഛദനാദീസു കോചി ദോസോ നത്ഥി, തം ഗുത്തം. യത്ഥ പന ഛദനതിണം വാ ഛദനിട്ഠകാ വാ യത്ഥ കത്ഥചി പതിതാ, യേന ഓവസ്സതി വാ, മൂസികാദീനം വാ പവേസോ ഹോതി, ഭിത്തിആദീസു വാ കത്ഥചി ഛിദ്ദം ഹോതി, ഉപചികാ വാ ഉട്ഠഹന്തി, തം സബ്ബം അഗുത്തം നാമ. തം സല്ലക്ഖേത്വാ ഭണ്ഡാഗാരികേന പടിസങ്ഖരിതബ്ബം. സീതസമയേ ദ്വാരഞ്ച വാതപാനഞ്ച സുപിഹിതം കാതബ്ബം. സീതേന ഹി ചീവരാനി കണ്ണകിതാനി ഹോന്തി. ഉണ്ഹസമയേ അന്തരന്തരാ വാതപ്പവേസനത്ഥം വിവരിതബ്ബം. ഏവം കരോന്തോ ഹി **ഗുത്താഗുത്തം ജാനാതി** നാമ.

൨൦൧. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഭണ്ഡാഗാരം സമ്മന്നിതും, യം സങ്ഘോ ആകങ്ഖതി വിഹാരം വാ അഡ്ഢയോഗം വാ പാസാദം വാ ഹമ്മിയം വാ ഗുഹം വാ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ **ഭണ്ഡാഗാരം** സമ്മന്നിത്വാ

ഠപേതബ്ബം. എത്ഥ ച യോ ആരാമമജ്ഝേ ആരാമികസാമണേരാദീഹി അവിവിത്തോ സബ്ബേസം സമോസരണട്ഠാനേ വിഹാരോ വാ അഡ്ഢയോഗോ വാ ഹോതി, സോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. പച്ചന്തസേനാസനം പന ന സമ്മന്നിതബ്ബം. ഇമം പന ഭണ്ഡാഗാരം ഖണ്ഡസീമം ഗന്ത്വാ ഖണ്ഡസീമായ നിസിന്നേഹി സമ്മന്നിതും ന വട്ടതി. വിഹാരമജ്ഝേയേവ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം വിഹാരം ഭണ്ഡാഗാരം സമ്മന്നേയ്യാ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൩൪൩) നയേന കമ്മവാചായ വാ അപലോകനേന വാ സമ്മന്നിതബ്ബം.

ചീവരപടിഗ്ഗാഹകാദീഹി പന തീഹിപി അത്തനോ വത്തം ജാനിതബ്ബം. തത്ഥ ചീവരപടിഗ്ഗാഹകേന താവ യം യം മനുസ്സാ "കാലചീവര"ന്തി വാ "അകാലചീവര"ന്തി വാ "അച്ചേകചീവര"ന്തി വാ "വസ്സികസാടിക"ന്തി വാ "നിസീദന"ന്തി വാ "പച്ചത്ഥരണ"ന്തി വാ "മുഖപുഞ്ഛനചോള"ന്തി വാ ദേന്തി, തം സബ്ബം ഏകരാസിം കത്വാ മിസ്സേത്വാ ന ഗണ്ഹിതബ്ബം, വിസും വിസും കത്വാവ ഗണ്ഹിത്വാ ചീവരനിദഹകസ്സ തഥേവ ആചിക്ഖിത്വാ ദാതബ്ബം. ചീവരനിദഹകേനപി ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ ദദമാനേന "ഇദം കാലചീവരം...പേ॰... ഇദം മുഖപുഞ്ഛനചോള"ന്തി ആചിക്ഖിത്വാവ ദാതബ്ബം. ഭണ്ഡാഗാരികേനപി തഥേവ വിസും വിസും സഞ്ഞാണം കത്വാ ഠപേതബ്ബം. തതോ സങ്ഘേന "കാലചീവരം ആഹരാ"തി വുത്തേ കാലചീവരമേവ ദാതബ്ബം...പേ॰... "മുഖപുഞ്ഛനചോളം ആഹരാ"തി വുത്തേ തദേവ ദാതബ്ബം. ഇതി ഭഗവതാ ചീവരപടിഗ്ഗാഹകോ അനുഞ്ഞാതോ, ചീവരനിദഹകോ അനുഞ്ഞാതോ, ഭണ്ഡാഗാരികോ അനുഞ്ഞാതോ, ഭണ്ഡാഗാരം അനുഞ്ഞാതം, ന ബാഹുലികതായ, ന അസന്തുട്ഠിതായ, അപിച ഖോ സങ്ഘാനുഗ്ഗഹായ. സചേ ഹി ആഹടാഹടം ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖൂ ഭാജേയ്യും, നേവ ആഹടം, ന അനാഹടം, ന ദിന്നം, ന അദിന്നം, ന ലദ്ധം, ന അലദ്ധം ജാനേയ്യും, ആഹടാഹടം ഥേരാസനേ വാ ദദേയ്യും, ഖണ്ഡാഖണ്ഡം വാ ഛിന്ദിത്വാ ഗണ്ഹേയ്യും, ഏവം സതി അയുത്തപരിഭോഗോ ച ഹോതി, ന ച സബ്ബേസം സങ്ഗഹോ കതോ ഹോതി. ഭണ്ഡാഗാരേ പന ചീവരം ഠപേത്വാ ഉസ്സന്നകാലേ ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ തിചീവരം വാ ദ്വേ ദ്വേ വാ ഏകേകം വാ ചീവരം ദസ്സന്തി, ലദ്ധാലദ്ധം ജാനിസ്സന്തി, അലദ്ധഭാവം ഞത്വാ സങ്ഗഹം കാതും മഞ്ഞിസ്സന്തീതി.

൧൯൪. ചീവരഭാജകോപി "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതം ഭിക്ഖും ചീവരഭാജകം സമ്മന്നിതും, യോ ന ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ദോസാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന മോഹാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ന ഭയാഗതിം ഗച്ഛേയ്യ, ഭാജിതാഭാജിതഞ്ച ജാനേയ്യാ"തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ പഞ്ചഹങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോയേവ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരഭാജകം സമ്മന്നേയ്യാ"തി(മഹാവ॰ ൩൪൩) ആദിനാ നയേന കമ്മവാചായ വാ അപലോകനേന വാ സമ്മന്നിത്വാ ഠപേതബ്ബോ.

എത്ഥ സഭാഗാനം ഭിക്ഖൂനം അപാപുണന്തമ്പി മഹഗ്ഘചീവരം ദേന്തോ **ഛന്ദാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. അഞ്ഞേസം വുഡ്ഢതരാനം പാപുണന്തമ്പി മഹഗ്ഘചീവരം അദത്വാ അപ്പഗ്ഘം ദേന്തോ **ദോസാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. മോഹമൂള്ഹോ ചീവരദാനവത്തം അജാനന്തോ **മോഹാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. മുഖരാനം നവകാനമ്പി ഭയേന അപാപുണന്തം ഏവ മഹഗ്ഘം ചീവരം ദേന്തോ **ഭയാഗതിം ഗച്ഛതി** നാമ. യോ ഏവം ന ഗച്ഛതി, സബ്ബേസം തുലാഭൂതോ പമാണഭൂതോ മജ്ഝത്തോ, സോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. തേനപി ചീവരം ഭാജേന്തേന പഠമം "ഇദം ഥൂലം, ഇദം സണ്ഹം, ഇദം ഘനം, ഇദം തനുകം, ഇദം പരിഭുത്തം, ഇദം അപരിഭുത്തം, ഇദം ദീഘതോ ഏത്തകം, പുഥുലതോ ഏത്തക"ന്തി ഏവം വത്ഥാനി വിചിനിത്വാ "ഇദം ഏത്തകം അഗ്ഘതി, ഇദം ഏത്തക"ന്തി ഏവം അഗ്ഘപരിച്ഛേദം കത്വാ സചേ സബ്ബേസം ഏകേകമേവ ദസദസഅഗ്ഘനകം പാപുണാതി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പാപുണാതി, യം നവ വാ അട്ഠ വാ അഗ്ഘതി, തം അഞ്ഞേന ഏകഅഗ്ഘനകേന ച ദ്വിഅഗ്ഘനകേന ച സദ്ധിം ബന്ധിത്വാ ഏതേന ഉപായേന സമേ പടിവീസേ ഠപേത്വാ കുസോ പാതേതബ്ബോ. സചേ ഏകേകസ്സ ദീയമാനേ ചീവരേ ദിവസോ നപ്പഹോതി, ദസ ദസ ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ ദസ ദസ ചീവരപടിവീസേ ഏകതോ ബന്ധിത്വാ ഭണ്ഡികം കത്വാ ഏകോ ചീവരപടിവീസോ ഠപേതബ്ബോ . ഏവം ഠപിതേസു ചീവരപടിവീസേസു കുസോ പാതേതബ്ബോ. തേഹിപി ഭിക്ഖൂഹി പുന കുസപാതം കത്വാ ഭാജേതബ്ബം.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സാമണേരാനം ഉപഡ്ഢപടിവീസം ദാതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ യേ സാമണേരാ അത്തിസ്സരാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ കത്തബ്ബകമ്മം ന കരോന്തി, ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാസു യുത്താ ആചരിയുപജ്ഝായാനംയേവ വത്തപടിവത്തം കരോന്തി, അഞ്ഞേസം ന കരോന്തി, ഏതേസംയേവ ഉപഡ്ഢഭാഗോ ദാതബ്ബോ. യേ പന പുരേഭത്തഞ്ച പച്ഛാഭത്തഞ്ച ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സേവ കത്തബ്ബകിച്ചം കരോന്തി, തേസം സമകോ ദാതബ്ബോ. ഇദഞ്ച പിട്ഠിസമയേ ഉപ്പന്നേന ഭണ്ഡാഗാരേ ഠപിതേന അകാലചീവരേനേവ കഥിതം, കാലചീവരം പന സമകംയേവ ദാതബ്ബം. തത്രുപ്പാദവസ്സാവാസികം സമ്മുഞ്ജനീബന്ധനാദി സങ്ഘസ്സ ഫാതികമ്മം കത്വാ ഗഹേതബ്ബം. ഏതഞ്ഹേത്ഥ സബ്ബേസം വത്തം. ഭണ്ഡാഗാരചീവരേപി സചേ സാമണേരാ ആഗന്ത്വാ "ഭന്തേ, മയം യാഗും പചാമ, ഭത്തം പചാമ, ഖജ്ജകം പചാമ, അപ്പഹരിതം കരോമ, ദന്തകട്ഠം ആഹരാമ, രങ്ഗഛല്ലിം കപ്പിയം കത്വാ ദേമ, കിം അമ്ഹേഹി ന കതം നാമാ"തി ഉക്കുട്ഠിം കരോന്തി, സമഭാഗോവ ദാതബ്ബോ. ഏതംയേവ വിരജ്ഝിത്വാ കരോന്തി, യേസഞ്ച കരണഭാവോ ന പഞ്ഞായതി, തേ സന്ധായ വുത്തം "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സാമണേരാനം ഉപഡ്ഢപടിവീസം ദാതു"ന്തി. **കുരുന്ദിയം** പന "സചേ സാമണേരാ 'കസ്മാ മയം, ഭന്തേ, സങ്ഘകമ്മം ന കരോമ, കരിസ്സാമാ'തി യാചന്തി, സമപടിവീസോ ദാതബ്ബോ"തി വുത്തം.

സചേ കോചി ഭിക്ഖു സകം ഭാഗം ഗഹേത്വാ സത്ഥം ലഭിത്വാ നദിം വാ കന്താരം വാ ഉത്തരിത്വാ ദിസാപക്കമിതുകാമോ ഹോതി, തസ്സ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഉത്തരന്തസ്സ സകം ഭാഗം ദാതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൪൩) വചനതോ ചീവരേസു ഭണ്ഡാഗാരതോ ബഹി നീഹടേസു ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘേ സന്നിപതിതേ ചീവരഭാജകേന "ഇമസ്സ ഭിക്ഖുനോ കോട്ഠാസേന ഏത്തകേന ഭവിതബ്ബ"ന്തി തക്കേത്വാ നയഗ്ഗാഹേന സമഭാഗേന ചീവരം ദാതബ്ബം. തുലായ തുലിതമിവ ഹി സമസമം ദാതും ന സക്കാ, തസ്മാ ഊനം വാ ഹോതു അധികം വാ, ഏവം തക്കേന നയേന ദിന്നം സുദിന്നം. നേവ ഊനകം പുന ദാതബ്ബം, നാതിരിത്തം പടിഗ്ഗണ്ഹിതബ്ബം. സചേ ദസ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, സാടകാപി ദസേവ, തേസു ഏകോ ദ്വാദസ അഗ്ഘതി, സേസാ ദസഗ്ഘനകാ. സബ്ബേസു ദസഗ്ഘനകവസേന കുസേ പാതിതേ യസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദ്വാദസഗ്ഘനകോ കുസോ പാതിതോ, തേന യത്തകം തസ്മിം പടിവീസേ അധികം, തത്തകം അഗ്ഘനകം യം കിഞ്ചി അത്തനോ സന്തകം കപ്പിയഭണ്ഡം ദത്വാ സോ അതിരേകഭാഗോ ഗഹേതബ്ബോ. സചേ സബ്ബേസം പഞ്ച പഞ്ച വത്ഥാനി പത്താനി, സേസാനിപി അത്ഥി, ഏകേകം പന ന പാപുണാതി, ഛിന്ദിത്വാ ദാതബ്ബാനി.

ഛിന്ദന്തേന ച അഡ്ഢമണ്ഡലാദീനം വാ ഉപാഹനത്ഥവികാദീനം വാ പഹോനകാനി ഖണ്ഡാനി കത്വാ ദാതബ്ബാനി. ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന ചതുരങ്ഗുലവിത്ഥാരമ്പി അനുവാതപ്പഹോനകായാമം ഖണ്ഡം കത്വാ ദാതും വട്ടതി, അപരിഭോഗം

പന ന കാതബ്ബം. സചേപി ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ കോട്ഠാസേ ഏകം വാ ദ്വേ വാ വത്ഥാനി നപ്പഹോന്തി, തത്ഥ അഞ്ഞം സാമണകം പരിക്ഖാരം ഠപേത്വാ യോ തേന തുസ്സതി, തസ്സ തം ഭാഗം കത്വാ പച്ഛാ കുസപാതോ കാതബ്ബോ. സചേ ദസ ദസ ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ വഗ്ഗം കരോന്താനം ഏകോ വഗ്ഗോ ന പൂരതി, അട്ഠ വാ നവ വാ ഹോന്തി, തേസം അട്ഠ വാ നവ വാ കോട്ഠാസാ "തുമ്ഹേ ഇമേ ഗഹേത്വാ വിസും ഭാജേഥാ"തി ദാതബ്ബാ. ഏവം ദത്വാ പച്ഛാ കുസപാതോ കാതബ്ബോ.

൧൯൯. ഇദാനി "അട്ഠിമാ, ഭിക്ഖവേ, മാതികാ ചീവരസ്സ ഉപ്പാദായ, സീമായ ദേതി, കതികായ ദേതി, ഭിക്ഖാപഞ്ഞത്തിയാ ദേതി, സങ്ഘസ്സ ദേതി, ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദേതി, വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദേതി, ആദിസ്സ ദേതി, പുഗ്ഗലസ്സ ദേതീ"തി (മഹാവ॰ ൩൭൯) ചീവരാനം പടിലാഭഖേത്തദസ്സനത്ഥം യാ താ അട്ഠ മാതികാ വുത്താ, താസം വസേന വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

തത്ഥ "സീമായ ദമ്മീ"തി ഏവം സീമം പരാമസിത്വാ ദേന്തോ **സീമായ ദേതി** നാമ. ഏവം സീമായ ദിന്നം യാവതികാ ഭിക്ഖൂ അന്തോസീമാഗതാ, തേഹി ഭാജേതബ്ബം. സീമാ ച നാമേസാ ഖണ്ഡസീമാ ഉപചാരസീമാ സമാനസംവാസസീമാ അവിപ്പവാസസീമാ ലാഭസീമാ ഗാമസീമാ നിഗമസീമാ നഗരസീമാ അബ്ഭന്തരസീമാ ഉദകുക്ഖേപസീമാ ജനപദസീമാ രട്ഠസീമാ രജ്ജസീമാ ദീപസീമാ ചക്കവാളസീമാതി പന്നരസവിധാ ഹോതി. തത്ഥ **ഖണ്ഡസീമാ** സീമാകഥായം വുത്താവ. **ഉപചാരസീമാ** നാമ പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപേന, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനേന പരിച്ഛിന്നാ ഹോതി. അപിച ഭിക്ഖൂനം ധുവസന്നിപാതട്ഠാനതോ പരിയന്തേ ഠിതഭോജനസാലതോ വാ നിബദ്ധവസനആവാസതോ വാ ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ദ്വിന്നം ലേഡ്ഡുപാതാനം അന്തോ ഉപചാരസീമാതി വേദിതബ്ബാ. സാ പന ആവാസേസു വഡ്ഢന്തേസു വഡ്ഢതി, പരിഹായന്തേസു പരിഹായതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന "ഭിക്ഖൂസുപി വഡ്ഢന്തേസു വഡ്ഢതീ"തി വുത്തം. തസ്മാ സചേ വിഹാരേ സന്നിപതിതഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ യോജനസതമ്പി പൂരേത്വാ നിസീദന്തി, യോജനസതമ്പി ഉപചാരസീമാവ ഹോതി, സബ്ബേസം ലാഭോ പാപുണാതി. **സമാനസംവാസഅവിപ്പവാസസീമാ**ദ്വയമ്പി വുത്തമേവ. **ലാഭസീമാ** നാമ നേവ സമ്മാസമ്ബുദ്ധേന അനുഞ്ഞാതാ, ന ധമ്മസങ്ഗാഹകത്ഥേരേഹി ഠപിതാ, അപിച ഖോ രാജരാജമഹാമത്താ വിഹാരം കാരേത്വാ ഗാവുതം വാ അഡ്ഢയോജനം വാ യോജനം വാ സമന്തതോ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ "അയം അമ്ഹാകം വിഹാരസ്സ ലാഭസീമാ"തി നാമലിഖിതകേ ഥമ്ഭേ നിഖണിത്വാ "യം ഏത്ഥന്തരേ ഉപ്പജ്ജതി, സബ്ബം അമ്ഹാകം വിഹാരസ്സ ദേമാ"തി സീമം ഠപേന്തി, അയം ലാഭസീമാ നാമ. **ഗാമനിഗമനഗരഅബ്ഭന്തരഉദകുക്ഖേപസീമാ**പി വുത്താ ഏവ.

ജനപദസീമാ നാമ കാസികോസലരട്ഠാദീനം അന്തോ ബഹൂ ജനപദാ ഹോന്തി, തത്ഥ ഏകേകോ ജനപദപരിച്ഛേദോ ജനപദസീമാ. **രട്ഠസീമാ** നാമ കാസികോസലാദിരട്ഠപരിച്ഛേദോ. **രജ്ജസീമാ** നാമ "ചോളഭോഗോ കേരളഭോഗോ"തി ഏവം ഏകേകസ്സ രഞ്ഞോ ആണാപവത്തിട്ഠാനം. **ദീപസീമാ** നാമ സമുദ്ദന്തേന പരിച്ഛിന്നമഹാദീപാ ച അന്തരദീപാ ച. **ചക്കവാളസീമാ** ചക്കവാളപബ്ബതേനേവ പരിച്ഛിന്നാ. ഏവമേതാസു സീമാസു ഖണ്ഡസീമായ കേനചി കമ്മേന സന്നിപതിതം സങ്ഘം ദിസ്വാ "ഏത്ഥേവ സീമായ സങ്ഘസ്സ ദേമീ"തി വുത്തേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ അന്തോഖണ്ഡസീമാഗതാ, തേഹി ഭാജേതബ്ബം. തേസംയേവ ഹി തം പാപുണാതി, അഞ്ഞേസം സീമന്തരികായ വാ ഉപചാരസീമായ വാ ഠിതാനമ്പി ന പാപുണാതി. ഖണ്ഡസീമായ ഠിതേ പന രുക്ഖേ വാ പബ്ബതേ വാ ഠിതസ്സ ഹേട്ഠാ വാ പഥവീവേമജ്ഝഗതസ്സ പാപുണാതിയേവ. "ഇമിസ്സാ ഉപചാരസീമായ സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി ദിന്നം പന ഖണ്ഡസീമാസീമന്തരികാസു ഠിതാനമ്പി പാപുണാതി. "സമാനസംവാസസീമായ ദമ്മീ"തി ദിന്നം പന ഖണ്ഡസീമാസീമന്തരികാസു ഠിതാനം ന പാപുണാതി. അവിപ്പവാസസീമാലാഭസീമാസു ദിന്നം താസു സീമാസു അന്തോഗതാനം പാപുണാതി. ഗാമസീമാദീസു ദിന്നം താസം സീമാനം അബ്ഭന്തരേ ബദ്ധസീമായ ഠിതാനമ്പി പാപുണാതി. അബ്ഭന്തരസീമാഉദകുക്ഖേപസീമാസു ദിന്നം തത്ഥ അന്തോഗതാനംയേവ പാപുണാതി. ജനപദരട്ഠരജ്ജദീപചക്കവാളസീമാസുപി ഗാമസീമാദീസു വുത്തസദിസോയേവ വിനിച്ഛയോ.

സചേ പന ജമ്ബുദീപേ ഠിതോ "തമ്ബപണ്ണിദീപേ സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വദതി, തമ്ബപണ്ണിദീപതോ ഏകോപി ആഗന്ത്വാ സബ്ബേസം ഗണ്ഹിതും ലഭതി. സചേപി തത്രേവ ഏകോ സഭാഗഭിക്ഖു സഭാഗാനം ഭാഗം ഗണ്ഹാതി, ന വാരേതബ്ബോ. ഏവം താവ യോ സീമം പരാമസിത്വാ ദേതി, തസ്സ ദാനേ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. യോ പന "അസുകസീമായാ"തി വത്തും ന ജാനാതി, കേവലം "സീമാ"തി വചനമത്തമേവ ജാനന്തോ വിഹാരം ആഗന്ത്വാ "സീമായ ദമ്മീ"തി വാ "സീമട്ഠകസങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വാ ഭണതി, സോ പുച്ഛിതബ്ബോ "സീമാ നാമ ബഹുവിധാ, കതരസീമം സന്ധായ ഭണസീ"തി. സചേ വദതി "അഹം 'അസുകസീമാ'തി ന ജാനാമി, സീമട്ഠകസങ്ഘോ ഭാജേത്വാ ഗണ്ഹതൂ"തി, കതരസീമായ ഭാജേതബ്ബം? മഹാസീവത്ഥേരോ കിരാഹ "അവിപ്പവാസസീമായാ"തി. തതോ നം ആഹംസു "അവിപ്പവാസസീമാ നാമ തിയോജനാപി ഹോതി, ഏവം സന്തേ തിയോജനേ ഠിതാ ലാഭം ഗണ്ഹിസ്സന്തി, തിയോജനേ ഠത്വാ ആഗന്തുകവത്തം പൂരേത്വാ ആരാമം പവിസിതബ്ബം ഭവിസ്സതി, ഗമികോ തിയോജനം ഗന്ത്വാ സേനാസനം ആപുച്ഛിസ്സതി, നിസ്സയപ്പടിപന്നസ്സ തിയോജനാതിക്കമേ നിസ്സയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭിസ്സതി, പാരിവാസികേന തിയോജനം അതിക്കമിത്വാ അരുണം ഉട്ഠപേതബ്ബം ഭവിസ്സതി, ഭിക്ഖുനിയാ തിയോജനേ ഠത്വാ ആരാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛിതബ്ബം ഭവിസ്സതി, സബ്ബമ്പേതം ഉപചാരസീമാപരിച്ഛേദവസേനേവ കാതും വട്ടതി, തസ്മാ ഉപചാരസീമായ ഭാജേതബ്ബ"ന്തി.

൨൦൦. കതികായ ദേതീതി ഏത്ഥ പന കതികാ നാമ സമാനലാഭകതികാ. തത്രേവം കതികാ കാതബ്ബാ, ഏകസ്മിം വിഹാരേ സന്നിപതിതേഹി ഭിക്ഖൂഹി യം വിഹാരം സങ്ഗണ്ഹിതുകാമാ സമാനലാഭം കാതും ഇച്ഛന്തി , തസ്സ നാമം ഗഹേത്വാ "അസുകോ നാമ വിഹാരോ പോരാണകോ"തി വാ "ബുദ്ധാധിവുത്ഥോ"തി വാ "അപ്പലാഭോ"തി വാ യം കിഞ്ചി കാരണം വത്വാ "തം വിഹാരം ഇമിനാ വിഹാരേന സദ്ധിം ഏകലാഭം കാതും സങ്ഘസ്സ രുച്ചതീ"തി തിക്ഖത്തും സാവേതബ്ബം. ഏത്താവതാ തസ്മിം വിഹാരേ നിസിന്നോപി ഇധ നിസിന്നോവ ഹോതി. തസ്മിം വിഹാരേപി സങ്ഘേന ഏവമേവ കാതബ്ബം. ഏത്താവതാ ഇധ നിസിന്നോപി തസ്മിം നിസിന്നോവ ഹോതി. ഏകസ്മിം വിഹാരേ ലാഭേ ഭാജിയമാനേ ഇതരസ്മിം ഠിതസ്സ ഭാഗം ഗഹേതും വട്ടതി. ഏവം ഏകേന വിഹാരേന സദ്ധിം ബഹൂപി ആവാസാ ഏകലാഭാ കാതബ്ബാ. ഏവഞ്ച കതേ ഏകസ്മിം ആവാസേ ദിന്നേ സബ്ബത്ഥ ദിന്നം ഹോതി.

൨൦൧. ഭിക്ഖാപഞ്ഞത്തി നാമ അത്തനോ പരിച്ചാഗപഞ്ഞാപനട്ഠാനം, യത്ഥ സങ്ഘസ്സ ധുവകാരാ കരീയന്തി. ഏത്ഥ ച യസ്മിം വിഹാരേ ഇമസ്സ ചീവരദായകസ്സ സന്തകം സങ്ഘസ്സ പാകവട്ടം വാ വത്തതി, യസ്മിം വിഹാരേ ഭിക്ഖൂ അത്തനോ ഭാരം കത്വാ സദാ ഗേഹേ ഭോജേതി, യത്ഥ വാ തേന ആവാസോ കാരിതോ, സലാകഭത്താദീനി വാ നിബദ്ധാനി, ഇമേ ധുവകാരാ നാമ. യേന പന സകലോപി വിഹാരോ പതിട്ഠാപിതോ, തത്ഥ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി, തസ്മാ സചേ സോ "യത്ഥ മയ്ഹം ധുവകാരാ കരീയന്തി, തത്ഥ ദമ്മീ"തി വാ "തത്ഥ ദേഥാ"തി വാ ഭണതി, ബഹൂസു ചേപി ഠാനേസു ധുവകാരാ ഹോന്തി, സബ്ബത്ഥ ദിന്നമേവ ഹോതി. സചേ പന ഏകസ്മിം വിഹാരേ ഭിക്ഖൂ

ബഹുതരാ ഹോന്തി, തേഹി വത്തബ്ബം "തുമ്ഹാകം ധുവകാരേ ഏകത്ഥ ഭിക്ഖൂ ബഹൂ, ഏകത്ഥ അപ്പകാ"തി. സചേ "ഭിക്ഖുഗണനായ ഗണ്ഹഥാ"തി ഭണതി, തഥാ ഭാജേത്വാ ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. ഏത്ഥ ച വത്ഥഭേസജ്ജാദി അപ്പകമ്പി സുഖേന ഭാജീയതി. യദി പന മഞ്ചോ വാ പീഠം വാ ഏകമേവ ഹോതി, തം പുച്ഛിത്വാ യസ്സ വിഹാരസ്സ, ഏകവിഹാരേപി വാ യസ്സ സേനാസനസ്സ സോ വിചാരേതി, തത്ഥ ദാതബ്ബം. സചേപി "അസുകഭിക്ഖു ഗണ്ഹതൂ"തി വദതി, വട്ടതി. അഥ "മയ്ഹം ധുവകാരേ ദേഥാ"തി വത്വാ അവിചാരേത്വാ ഗച്ഛതി, സങ്ഘസ്സപി വിചാരേതും വട്ടതി. ഏവം പന വിചാരേതബ്ബം, "സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വസനട്ഠാനേ ദേഥാ"തി വത്തബ്ബം. സചേ തത്ഥ സേനാസനം പരിപുണ്ണം ഹോതി, യത്ഥ നപ്പഹോതി, തത്ഥ ദാതബ്ബം. സചേ ഏകോ ഭിക്ഖു "മയ്ഹം വസനട്ഠാനേ സേനാസനപരിഭോഗഭണ്ഡം നത്ഥീ"തി വദതി, തത്ഥ ദാതബ്ബം.

൨൦൨. **സങ്ഘസ്സ ദേതീ**തി ഏത്ഥ പന സചേ വിഹാരം പവിസിത്വാ "ഇമാനി ചീവരാനി സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി ദേതി, ഉപചാരസീമായ ഠിതേന സങ്ഘേന ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ കാലം ഘോസേത്വാ ഭാജേതബ്ബാനി, സീമട്ഠകസ്സ അസമ്പത്തസ്സപി ഭാഗം ഗണ്ഹന്തോ ന വാരേതബ്ബോ. വിഹാരോ മഹാ ഹോതി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ വത്ഥേസു ദീയമാനേസു അലസജാതികാ മഹാഥേരാ പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തി, "ഭന്തേ, വീസതിവസ്സാനം ദീയതി, തുമ്ഹാകം ഠിതികാ അതിക്കന്താ"തി ന വത്തബ്ബാ, ഠിതികം ഠപേത്വാ തേസം ദത്വാ പച്ഛാ ഠിതിഭായ ദാതബ്ബം. "അസുകവിഹാരേ കിര ബഹു ചീവരം ഉപ്പന്ന"ന്തി സുത്വാ യോജനന്തരികവിഹാരതോപി ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, സമ്പത്തസമ്പത്താനം ഠിതട്ഠാനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബം, അസമ്പത്താനമ്പി ഉപചാരസീമം പവിട്ഠാനം അന്തേവാസികാദീസു ഗണ്ഹന്തേസു ദാതബ്ബമേവ. "ബഹിഉപചാരസീമായ ഠിതാനം ദേഥാ"തി വദന്തി, ന ദാതബ്ബം. സചേ പന ഉപചാരസീമം ഓക്കന്തേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ അത്തനോ വിഹാരദ്വാരേ വാ അന്തോവിഹാരേയേവ വാ ഹോന്തി, പരിസവസേന വഡ്ഢിതാ നാമ സീമാ ഹോതി, തസ്മാ ദാതബ്ബം. സങ്ഘനവകസ്സ ദിന്നേപി പച്ഛാ ആഗതാനം ദാതബ്ബമേവ. ദുതിയഭാഗേ പന ഥേരാസനം ആരുള്ഹേ ആഗതാനം പഠമഭാഗോ ന പാപുണാതി, ദുതിയഭാഗതോ വസ്സഗ്ഗേന ദാതബ്ബം.

ഏകസ്മിം വിഹാരേ ദസ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, ദസ വത്ഥാനി "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ദേന്തി, പാടേക്കം ഭാജേതബ്ബാനി. സചേ "സബ്ബാനേവ അമ്ഹാകം പാപുണന്തീ"തി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തി, ദുപ്പാപിതാനി ചേവ ദുഗ്ഗഹിതാനി ച, ഗതഗതട്ഠാനേ സങ്ഘികാനേവ ഹോന്തി. ഏകം പന ഉദ്ധരിത്വാ "ഇദം തുമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി സങ്ഘത്ഥേരസ്സ പാപേത്വാ "സേസാനി അമ്ഹാകം പാപുണന്തീ"തി ഗഹേതും വട്ടതി. ഏകമേവ വത്ഥം "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ആഹരന്തി, അഭാജേത്വാവ "അമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി ഗണ്ഹന്തി, ദുപ്പാപിതഞ്ചേവ ദുഗ്ഗഹിതഞ്ച. സത്ഥകേന വാ ഹലിദ്ദിആദിനാ വാ ലേഖം കത്വാ ഏകകോട്ഠാസം "ഇദം ഠാനം തുമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി സങ്ഘത്ഥേരസ്സ പാപേത്വാ "സേസം അമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി ഗഹേതും വട്ടതി. യം പന വത്ഥസ്സേവ പുപ്ഫം വാ വലി വാ, തേന പരിച്ഛേദം കാതും ന വട്ടതി. സചേ ഏകം തന്തം ഉദ്ധരിത്വാ "ഇദം ഠാനം തുമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി ഥേരസ്സ ദത്വാ "സേസം അമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി ഗണ്ഹന്തി, വട്ടതി. ഖണ്ഡം ഖണ്ഡം ഛിന്ദിത്വാ ഭാജിയമാനം വട്ടതിയേവ.

ഏകഭിക്ഖുകേ വിഹാരേ സങ്ഘസ്സ ചീവരേസു ഉപ്പന്നേസു സചേ പുബ്ബേ വുത്തനയേനേവ സോ ഭിക്ഖു "സബ്ബാനി മയ്ഹം പാപുണന്തീ"തി ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതാനി , ഠിതികാ പന ന തിട്ഠതി. സചേ ഏകേകം ഉദ്ധരിത്വാ "ഇദം മയ്ഹം പാപുണാതീ"തി ഗണ്ഹാതി, ഠിതികാ തിട്ഠതി. തത്ഥ അട്ഠിതായ ഠിതികായ പുന അഞ്ഞസ്മിം ചീവരേ ഉപ്പന്നേ സചേ ഏകോ ഭിക്ഖു ആഗച്ഛതി, മജ്ഝേ ഛിന്ദിത്വാ ദ്വീഹിപി ഗഹേതബ്ബം. ഠിതായ ഠിതികായ പുന അഞ്ഞസ്മിം ചീവരേ ഉപ്പന്നേ സചേ നവകതരോ ആഗച്ഛതി, ഠിതികാ ഹേട്ഠാ ഓരോഹതി. സചേ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, ഠിതികാ ഉദ്ധം ആരോഹതി. അഥ അഞ്ഞോ നത്ഥി, പുന അത്തനോ പാപേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വാ "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വാ യേന കേനചി ആകാരേന സങ്ഘം ആമസിത്വാ ദിന്നം പന പംസുകൂലികാനം ന വട്ടതി "ഗഹപതിചീവരം പടിക്ഖിപാമി, പംസുകൂലികങ്ഗം സമാദിയാമീ"തി വുത്തത്താ, ന പന അകപ്പിയത്താ. ഭിക്ഖുസങ്ഘേന അപലോകേത്വാ ദിന്നമ്പി ന ഗഹേതബ്ബം. യം പന ഭിക്ഖു അത്തനോ സന്തകം ദേതി, തം ഭിക്ഖുദത്തിയം നാമ വട്ടതി, പംസുകൂലം പന ന ഹോതി. ഏവം സന്തേപി ധുതങ്ഗം ന ഭിജ്ജതി. "ഭിക്ഖൂനം ദേമ, ഥേരാനം ദേമാ"തി വുത്തേ പന പംസുകൂലികാനമ്പി വട്ടതി, "ഇദം വത്ഥം സങ്ഘസ്സ ദേമ, ഇമിനാ ഉപാഹനത്ഥവികപത്തത്ഥവികആയോഗഅംസബദ്ധകാദീനി കരോന്തൂ"തി ദിന്നമ്പി വട്ടതി. പത്തത്ഥവികാദീനം അത്ഥായ ദിന്നാനി ബഹൂനിപി ഹോന്തി, ചീവരത്ഥായപി പഹോന്തി, തതോ ചീവരം കത്വാ പാരുപിതും വട്ടതി. സചേ പന സങ്ഘോ ഭാജിതാതിരിത്താനി വത്ഥാനി ഛിന്ദിത്വാ ഉപാഹനത്ഥവികാദീനം അത്ഥായ ഭാജേതി, തതോ ഗഹേതും ന വട്ടതി. സാമികേഹി വിചാരിതമേവ ഹി വട്ടതി, ന ഇതരം. പംസുകൂലികം "സങ്ഘസ്സ ധമ്മകരണപടാദീനം അത്ഥായ ദേമാ"തി വുത്തേപി ഗഹേതും വട്ടതി, പരിക്ഖാരോ നാമ പംസുകൂലികാനമ്പി ഇച്ഛിതബ്ബോ. യം തത്ഥ അതിരേകം ഹോതി, തം ചീവരേപി ഉപനേതും വട്ടതി. സുത്തം സങ്ഘസ്സ ദേന്തി, പംസുകൂലികേഹിപി ഗഹേതബ്ബം. അയം താവ വിഹാരം പവിസിത്വാ "ഇമാനി ചീവരാനി സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി ദിന്നേസു വിനിച്ഛയോ. സചേ പന ബഹിഉപചാരസീമായ അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ "സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വാ സങ്ഘനവകസ്സ വാ ആരോചേതി, സചേപി യോജനം ഫരിത്വാ പരിസാ ഠിതാ ഹോതി, ഏകാബദ്ധാ ചേ, സബ്ബേസം പാപുണാതി. യേ പന ദ്വാദസഹി ഹത്ഥേഹി പരിസം അസമ്പത്താ, തേസം ന പാപുണാതി.

൨൦൩. **ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദേതീ**തി ഏത്ഥ "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വുത്തേപി "ദ്വിധാ സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി, "ദ്വിന്നം സങ്ഘാനം ദമ്മീ"തി, "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ഭിക്ഖുനീസങ്ഘസ്സ ച ദമ്മീ"തി വുത്തേപി ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദിന്നമേവ ഹോതി. തത്ഥ സചേ ബഹുകാപി ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, ഏകാ ഭിക്ഖുനീ ഹോതി, ഉപഡ്ഢം ദാതബ്ബം, ദ്വേ ഭാഗേ സമേ കത്വാ ഏകോ ഭാഗോ ദാതബ്ബോതി അത്ഥോ. സചേ ബഹുകാപി ഭിക്ഖുനിയോ ഹോന്തി, ഏകോ ഭിക്ഖു ഹോതി, ഉപഡ്ഢം ദാതബ്ബം. "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ച ദമ്മീ"തി വുത്തേ സചേ ദസ ദസ ഭിക്ഖൂ ച ഭിക്ഖുനിയോ ച ഹോന്തി, ഏകവീസതി പടിവീസേ കത്വാ ഏകോ പുഗ്ഗലസ്സ ദാതബ്ബോ, ദസ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ, ദസ ഭിക്ഖുനീസങ്ഘസ്സ. യേന പുഗ്ഗലികോ ലദ്ധോ, സോ സങ്ഘതോപി അത്തനോ വസ്സഗ്ഗേന ഗഹേതും ലഭതി. കസ്മാ? ഉഭതോസങ്ഘഗ്ഗഹണേന ഗഹിതത്താ. "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ച ചേതിയസ്സ ച ദമ്മീ"തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ. ഇധ പന ചേതിയസ്സ സങ്ഘതോ പാപുണനകോട്ഠാസോ നാമ നത്ഥി, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ പത്തകോട്ഠാസസമോവ കോട്ഠാസോ ഹോതി. "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേ പന ദ്വാവീസതി കോട്ഠാസേ കത്വാ ദസ ഭിക്ഖൂനം, ദസ ഭിക്ഖുനീനം, ഏകോ പുഗ്ഗലസ്സ, ഏകോ ചേതിയസ്സ ദാതബ്ബോ. തത്ഥ പുഗ്ഗലോ സങ്ഘതോപി അത്തനോ വസ്സഗ്ഗേന ഗഹേതും ലഭതി, ചേതിയസ്സ ഏകോയേവ.

"ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച ദമ്മീ"തി വുത്തേ പന ന മജ്ഝേ ഭിന്ദിത്വാ ദാതബ്ബം, ഭിക്ഖൂ ച ഭിക്ഖുനിയോ ച ഗണേത്വാ ദാതബ്ബം. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേ പന പുഗ്ഗലോ വിസും ന ലഭതി, പാപുണനട്ഠാനതോ ഏകമേവ ലഭതി. കസ്മാ? ഭിക്ഖുസങ്ഘഗ്ഗഹണേന ഗഹിതത്താ. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച

ഭിക്ഖുനീനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേപി ചേതിയസ്സ ഏകപുഗ്ഗലപടിവീസോ ലബ്ഭതി, പുഗ്ഗലസ്സ വിസും ന ലബ്ഭതി, തസ്മാ ഏകം ചേതിയസ്സ ദത്വാ അവസേസം ഭിക്ഖൂ ച ഭിക്ഖുനിയോ ച ഗണേത്വാ ഭാജേതബ്ബം.

"ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച ദമ്മീ"തി വുത്തേപി മജ്ഝേ ഭിന്ദിത്വാ ന ദാതബ്ബം, പുഗ്ഗലഗണനായ ഏവ വിഭജിതബ്ബം. "ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ച, ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച ചേതിയസ്സ ച, ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി ഏവം വുത്തേപി ചേതിയസ്സ ഏകപടിവീസോ ലബ്ഭതി, പുഗ്ഗലസ്സ വിസും നത്ഥി, ഭിക്ഖൂ ച ഭിക്ഖുനിയോ ച ഗണേത്വാ ഏവ ഭാജേതബ്ബം. യഥാ ച ഭിക്ഖുസങ്ഘം ആദിം കത്വാ നയോ നീതോ, ഏവം ഭിക്ഖുനീസങ്ഘം ആദിം കത്വാപി നേതബ്ബോ.

"ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേ പുഗ്ഗലസ്സ വിസും ന ലബ്ഭതി, വസ്സഗ്ഗേനേവ ഗഹേതബ്ബം. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേ പന ചേതിയസ്സ വിസും പടിവീസോ ലബ്ഭതി. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേപി ചേതിയസ്സേവ വിസും ലബ്ഭതി, ന പുഗ്ഗലസ്സ. "ഭിക്ഖൂനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേപി വിസും ന ലബ്ഭതി, "ഭിക്ഖൂനഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേ പന ചേതിയസ്സ ലബ്ഭതി. "ഭിക്ഖൂനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേപി ചേതിയസ്സേവ വിസും ലബ്ഭതി, ന പുഗ്ഗലസ്സ. ഭിക്ഖുനീസങ്ഘം ആദിം കത്വാപി ഏവമേവ യോജേതബ്ബം.

പുബ്ബേ ബുദ്ധപ്പമുഖസ്സ ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദാനം ദേന്തി, ഭഗവാ മജ്ഝേ നിസീദതി, ദക്ഖിണതോ ഭിക്ഖൂ, വാമതോ ഭിക്ഖുനിയോ നിസീദന്തി, ഭഗവാ ഉഭിന്നം സങ്ഘത്ഥേരോ, തദാ ഭഗവാ അത്തനാ ലദ്ധപച്ചയേ അത്തനാപി പരിഭുഞ്ജതി, ഭിക്ഖൂനമ്പി ദാപേതി. ഏതരഹി പന പണ്ഡിതമനുസ്സാ സധാതുകം പടിമം വാ ചേതിയം വാ ഠപേത്വാ ബുദ്ധപ്പമുഖസ്സ ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദാനം ദേന്തി, പടിമായ വാ ചേതിയസ്സ വാ പുരതോ ആധാരകേ പത്തം ഠപേത്വാ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ "ബുദ്ധാനം ദേമാ"തി, തത്ഥ പഠമം ഖാദനീയഭോജനീയം ദേന്തി, വിഹാരം വാ ആഹരിത്വാ "ഇദം ചേതിയസ്സ ദേമാ"തി പിണ്ഡപാതഞ്ച മാലാഗന്ധാദീനി ച ദേന്തി, തത്ഥ കഥം പടിപജ്ജിതബ്ബന്തി? മാലാഗന്ധാദീനി താവ ചേതിയേ ആരോപേതബ്ബാനി, വത്ഥേഹി പടാകാ, തേലേന പദീപാ കാതബ്ബാ. പിണ്ഡപാതമധുഫാണിതാദീനി പന യോ നിബദ്ധചേതിയജഗ്ഗകോ ഹോതി പബ്ബജിതോ വാ ഗഹട്ഠോ വാ, തസ്സ ദാതബ്ബാനി. നിബദ്ധജഗ്ഗകേ അസതി ആഹടഭത്തം ഠപേത്വാ വത്തം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, ഉപകട്ഠേ കാലേ ഭുഞ്ജിത്വാ പച്ഛാപി വത്തം കാതും വട്ടതിയേവ. മാലാഗന്ധാദീസു ച യം കിഞ്ചി "ഇദം ഹരിത്വാ ചേതിയേ പൂജം കരോഥാ"തി വുത്തേ ദൂരമ്പി ഹരിത്വാ പൂജേതബ്ബം, "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ഹരാ"തി വുത്തേപി ഹരിതബ്ബം. സചേ പന "അഹം പിണ്ഡായ ചരാമി, ആസനസാലായ ഭിക്ഖൂ അത്ഥി, തേ ഹരിസ്സന്തീ"തി വുത്തേ "ഭന്തേ, തുയ്ഹമേവ ദമ്മീ"തി വദതി, ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. അഥ പന "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ദസ്സാമീ"തി ഹരന്തസ്സ ഗച്ഛതോ അന്തരാവ കാലോ ഉപകട്ഠോ ഹോതി, അത്തനോ പാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

൨൦൮. **വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദേതീതി** ഏത്ഥ പന സചേ വിഹാരം പവിസിത്വാ "ഇമാനി ചീവരാനി വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി ദേതി, യത്തകാ ഭിക്ഖൂ തസ്മിം ആവാസേ വസ്സച്ഛേദം അകത്വാ പുരിമവസ്സംവുട്ഠാ, തേഹി ഭാജേതബ്ബം, അഞ്ഞേസം ന പാപുണാതി. ദിസാപക്കന്തസ്സപി സതി ഗാഹകേ യാവ കഥിനസ്സുബ്ഭാരാ ദാതബ്ബം. "അനത്ഥതേ പന കഥിനേ അന്തോഹേമന്തേ ഏവഞ്ച വത്വാ ദിന്നം പച്ഛിമവസ്സംവുട്ഠാനമ്പി പാപുണാതീ"തി ലക്ഖണഞ്ഞൂ വദന്തി. അട്ഠകഥാസു പനേതം ന വിചാരിതം. സചേ പന ബഹിഉപചാരസീമായം ഠിതോ "വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വദതി, സമ്പത്താനം സബ്ബേസം പാപുണാതി. അഥ "അസുകവിഹാരേ വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സാ"തി വദതി, തത്ര വസ്സംവുട്ഠാനമേവ യാവ കഥിനസ്സുബ്ഭാരാ പാപുണാതി. സചേ പന ഗിമ്ഹാനം പഠമദിവസതോ പട്ഠായ ഏവം വദതി, തത്ര സമ്മുഖീഭൂതാനം സബ്ബേസം പാപുണാതി. കസ്മാ? പിട്ഠിസമയേ ഉപ്പന്നത്താ. അന്തോവസ്സേയേവ "വസ്സം വസന്താനം ദമ്മീ"തി വുത്തേ ഛിന്നവസ്സാ ന ലഭന്തി, വസ്സം വസന്താവ ലഭന്തി. ചീവരമാസേ പന "വസ്സം വസന്താനം ദമ്മീ"തി വുത്തേ പച്ഛിമികായ വസ്സൂപഗതാനംയേവ പാപുണാതി, പുരിമികായ വസ്സൂപഗതാനഞ്ച ഛിന്നവസ്സാനഞ്ച ന പാപുണാതി.

ചീവരമാസതോ പട്ഠായ യാവ ഹേമന്തസ്സ പച്ഛിമോ ദിവസോ, താവ "വസ്സാവാസികം ദേമാ"തി വുത്തേ കഥിനം അത്ഥതം വാ ഹോതു അനത്ഥതം വാ, അതീതവസ്സംവുട്ഠാനമേവ പാപുണാതി. ഗിമ്ഹാനം പഠമദിവസതോ പട്ഠായ വുത്തേ പന മാതികാ ആരോപേതബ്ബാ "അതീതപസ്സാവാസസ്സ പഞ്ച മാസാ അതിക്കന്താ, അനാഗതോ ചാതുമാസച്ചയേന ഭവിസ്സതി, കതരവസ്സാവാസസ്സ ദേസീ"തി. സചേ "അതീതവസ്സംവുട്ഠാനം ദമ്മീ"തി വദതി, തം അന്തോവസ്സംവുട്ഠാനമേവ പാപുണാതി, ദിസാപക്കന്താനമ്പി സഭാഗാ ഗണ്ഹിതും ലഭന്തി. സചേ "അനാഗതേ വസ്സാവാസികം ദമ്മീ"തി വദതി, തം ഠപേത്വാ വസ്സൂപനായികദിവസേ ഗഹേതബ്ബം. അഥ "അഗുത്തോ വിഹാരോ, ചോരഭയം അത്ഥി, ന സക്കാ ഠപേതും ഗണ്ഹിത്വാ വാ ആഹിണ്ഡിതു"ന്തി വുത്തേ "സമ്പത്താനം ദമ്മീ"തി വദതി, ഭാജേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. സചേ വദതി "ഇതോ മേ, ഭന്തേ, തതിയേ വസ്സേ വസ്സാവാസികം ന ദിന്നം, തം ദമ്മീ"തി, തസ്മിം അന്തോവസ്സേ വുട്ഠഭിക്ഖൂനം പാപുണാതി. സചേ തേ ദിസാ പക്കന്താ, അഞ്ഞോ വിസ്സാസികോ ഗണ്ഹാതി, ദാതബ്ബം. അഥേകോയേവ അവസിട്ഠോ, സേസാ കാലകതാ, സബ്ബം ഏകസ്സേവ പാപുണാതി. സചേ ഏകോപി നത്ഥി, സങ്ഘികം ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതേഹി ഭാജേതബ്ബം.

൨൦൯. **ആദിസ്സ ദേതീതി** ഏത്ഥ പന യാഗുയാ വാ ഭത്തേ വാ ഖാദനീയേ വാ ചീവരേ വാ സേനാസനേ വാ ഭേസജ്ജേ വാ ആദിസിത്വാ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ദേന്തോ ആദിസ്സ ദേതി നാമ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - ഭിക്ഖൂ അജ്ജതനായ വാ സ്വാതനായ വാ യാഗുയാ നിമന്തേത്വാ തേസം ഘരം പവിട്ഠാനം യാഗും ദേതി, യാഗും ദത്വാ പീതായ യാഗുയാ "ഇമാനി ചീവരാനി യേഹി മയ്ഹം യാഗു പീതാ, തേസം ദമ്മീ"തി ദേതി, യേഹി നിമന്തിതേഹി യാഗു പീതാ, തേസംയേവ പാപുണാതി. യേഹി പന ഭിക്ഖാചാരവത്തേന ഘരദ്വാരേന ഗച്ഛന്തേഹി വാ ഘരം പവിട്ഠേഹി വാ യാഗു ലദ്ധാ, യേസം വാ ആസനസാലതോ പത്തം ആഹരിത്വാ മനുസ്സേഹി നീതാ, യേസം വാ ഥേരേഹി പേസിതാ, തേസം ന പാപുണാതി. സചേ പന നിമന്തിഹഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം അഞ്ഞേപി ബഹൂ ആഗന്ത്വാ അന്തോഗേഹഞ്ച ബഹിഗേഹഞ്ച പൂരേത്വാ നിസിന്നാ, ദായകോ ച ഏവം വദതി "നിമന്തിതാ വാ ഹോന്തു അനിമന്തിതാ വാ, യേസം മയാ യാഗു ദിന്നാ, സബ്ബേസം ഇമാനി വത്ഥാനി ഹോന്തൂ"തി, സബ്ബേസം പാപുണാതി. യേഹി പന ഥേരാനം ഹത്ഥതോ യാഗു ലദ്ധാ, തേസം ന പാപുണാതി. അഥ സോ "യേഹി മയ്ഹം യാഗു പീതാ, സബ്ബേസം ഹോതൂ"തി വദതി, സബ്ബേസം പാപുണാതി. ഭത്തഖാദനീയേസുപി ഏസേവ നയോ. ചീവരേ പന പുബ്ബേപി തേന വസ്സം വാസേത്വാ ഭിക്ഖൂനം ചീവരം ദിന്നപുബ്ബം ഹോതി, സോ ചേ ഭിക്ഖൂ ഭോജേത്വാ വദതി "യേസം മയാ പുബ്ബേ ചീവരം ദിന്നം, തേസംയേവ ഇമം ചീവരം വാ സുത്തം വാ സപ്പിമധുഫാണിതാദീനി വാ ഹോന്തൂ"തി, സബ്ബം തേസംയേവ പാപുണാതി. സേനാസനേപി "യോ മയാ കാരിതേ വിഹാരേ വാ പരിവേണേ വാ വസതി, തസ്സിദം ഹോതൂ"തി

വുത്തേ തസ്സേവ ഹോതി. ഭേസജ്ജേപി "മയം കാലേന കാലം ഥേരാനം സപ്പിആദീനി ഭേസജ്ജാനി ദേമ, യേഹി താനി ലദ്ധാനി, തേസംയേവിദം ഹോതൂ"തി വുത്തേ തേസംയേവ ഹോതി.

൨൦൩. **പുഗ്ഗലസ്സ ദേതീ**തി എത്ഥ പന "ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി ഏവം പരമ്മുഖാ വാ, പാദമൂലേ ഠപേത്വാ "ഇദം, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം ദമ്മീ"തി ഏവം സമ്മുഖാ വാ ദേതി, തം തസ്സേവ ഹോതി. സചേ പന "ഇദം തുമ്ഹാകഞ്ച തുമ്ഹാകം അന്തേവാസികാനഞ്ച ദമ്മീ"തി ഏവം വദതി, ഥേരസ്സ ച അന്തേവാസികാനഞ്ച പാപുണാതി. ഉദ്ദേസം ഗഹേതും ആഗതോ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തോ ച അത്ഥി, തസ്സാപി പാപുണാതി. "തുമ്ഹേഹി സദ്ധിം നിബദ്ധചാരികഭിക്ഖൂനം ദമ്മീ"തി വുത്തേ ഉദ്ദേസന്തേവാസികാനം വത്തം കത്വാ ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീനി ഗഹേത്വാ വിചരന്താനം സബ്ബേസം പാപുണാതി. അയം "പുഗ്ഗലസ്സ ദേതീ"തി ഇമസ്മിം പദേ വിനിച്ഛയോ.

സചേ കോചി ഭിക്ഖു ഏകോവ വസ്സം വസതി, തത്ഥ മനുസ്സാ "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ചീവരാനി ദേന്തി, തത്ഥ കിം കാതബ്ബന്തി? "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തസ്സേവ താനി ചീവരാനി യാവ കഥിനസ്സ ഉബ്ഭാരാ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൩) വചനതോ സചേ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൬൩) ഗണപൂരകേ ഭിക്ഖൂ ലഭിത്വാ കഥിനം അത്ഥതം ഹോതി, പഞ്ച മാസേ, നോ ചേ അത്ഥതം ഹോതി, ഏകം ചീവരമാസം അഞ്ഞത്ഥ ഗഹേത്വാ നീതാനിപി തസ്സേവ താനി ചീവരാനി, ന തേസം അഞ്ഞോ കോചി ഇസ്സരോ. യം യഞ്ഹി "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വാ "സങ്ഘം ഉദ്ദിസ്സ ദേമാ"തി വാ "വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വാ "വസ്സാവാസികം ദേമാ"തി വാ ദേന്തി, സചേപി മതകചീവരം അവിഭജിത്വാ തം വിഹാരം പവിസതി, തം സബ്ബം തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ ഹോതി. യമ്പി സോ വസ്സാവാസത്ഥായ വഡ്ഢിം പയോജേത്വാ ഠപിതഉപനിക്ഖേപതോ വാ തത്രുപ്പാദതോ വാ വസ്സാവാസികം ഗണ്ഹാതി, സബ്ബം സുഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. ഇദഞ്ഹേത്ഥ ലക്ഖണം - യേന തേനാകാരേന സങ്ഘസ്സ ഉപ്പന്നവത്ഥം അത്ഥതകഥിനസ്സ പഞ്ച മാസേ, അനത്ഥതകഥിനസ്സ ഏകം ചീവരമാസം പാപുണാതി. സചേ പന കോചി ഭിക്ഖു വസ്സാനതോ അഞ്ഞസ്മിം ഉതുകാലേ ഏകകോ വസതി, തത്ഥ മനുസ്സാ "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ചീവരാനി ദേന്തി, തേന ഭിക്ഖുനാ അധിട്ഠാതബ്ബം "മയ്ഹിമാനി ചീവരാനീ"തി. അധിട്ഠഹന്തേന പന വത്തം ജാനിതബ്ബം. തേന ഹി ഭിക്ഖുനാ ഘണ്ടിം വാ പഹരിത്വാ കാലം വാ ഘോസേത്വാ ഥോകം ആഗമേത്വാ സചേ ഘണ്ടിസഞ്ഞായ വാ കാലസഞ്ഞായ വാ ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, തേഹി സദ്ധിം ഭാജേതബ്ബാനി. തേഹി ചേ ഭിക്ഖൂഹി തസ്മിം ചീവരേ ഭാജിയമാനേ അപാതിതേ കുസേ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു ആഗച്ഛതി, സമകോ ദാതബ്ബോ ഭാഗോ, പാതിതേ കുസേ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു ആഗച്ഛതി, ന അകാമാ ദാതബ്ബോ ഭാഗോ. ഏകകോട്ഠാസേപി ഹി കുസദണ്ഡകേ പാതിതമത്തേ സചേപി ഭിക്ഖുസഹസ്സം ഹോതി, ഗഹിതമേവ നാമ ചീവരം, തസ്മാ ന അകാമാ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. സചേ പന അത്തനോ രുചിയാ ദാതുകാമാ ഹോന്തി, ദേന്തു. അനുഭാഗേപി ഏസേവ നയോ.

അഥ ഘണ്ടിസഞ്ഞായ വാ കാലസഞ്ഞായ വാ അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ന ആഗച്ഛന്തി, "മയ്ഹിമാനി ചീവരാനി പാപുണന്തീ"തി അധിട്ഠാതബ്ബാനി. ഏവം അധിട്ഠിതേ സബ്ബാനി തസ്സേവ ഹോന്തി, ഠിതികാ പന ന തിട്ഠതി. സചേ ഏകേകം ഉദ്ധരിത്വാ "അയം പഠമഭാഗോ മയ്ഹം പാപുണാതി, അയം ദുതിയഭാഗോ"തി ഏവം ഗണ്ഹാതി, ഗഹിതാനി ച സുഗ്ഗഹിതാനി ഹോന്തി, ഠിതികാ ച തിട്ഠതി, ഏവം പാപേത്വാ ഗണ്ഹന്തേനപി അധിട്ഠിതമേവ ഹോതി. സചേ പന ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ വാ അപ്പഹരിത്വാ വാ കാലമ്പി ഘോസേത്വാ വാ അഘോസേത്വാ വാ "അഹമേവേത്ഥ , മയ്ഹമേവ ഇമാനി ചീവരാനീ"തി ഗണ്ഹാതി , ദുഗ്ഗഹിതാനി ഹോന്തി. അഥ "അഞ്ഞോ കോചി ഇധ നത്ഥി, മയ്ഹം ഏതാനി പാപുണന്തീ"തി ഗണ്ഹാതി, സുഗ്ഗഹിതാനി. അഥ അനധിട്ഠഹിത്വാവ താനി ചീവരാനി ഗഹേത്വാ അഞ്ഞം വിഹാരം ഉദ്ദിസ്സ ഗച്ഛതി "തത്ഥ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ഭാജേസ്സാമീ"തി, താനി ചീവരാനി ഗതഗതട്ഠാനേ സങ്ഘികാനേവ ഹോന്തി. ഭിക്ഖൂഹി ദിട്ഠമത്തമേവേത്ഥ പമാണം. തസ്മാ സചേ കേചി പടിപഥം ആഗച്ഛന്താ "കുഹിം, ആവുസോ, ഗച്ഛസീ"തി പുച്ഛിത്വാ തമത്ഥം സുത്വാ "കിം, ആവുസോ, മയം സങ്ഘോ ന ഹോമാ"തി തത്ഥേവ ഭാജേത്വാ ഗണ്ഹന്തി, സുഗ്ഗഹിതാനി. സചേപി ഏസ മഗ്ഗാ ഓക്കമിത്വാ കഞ്ചി വിഹാരം വാ ആസനസാലം വാ പിണ്ഡായ ചരന്തോ ഏകഗേഹമേവ വാ പവിസതി, തത്ര ച നം ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ തമത്ഥം പുച്ഛിത്വാ ഭാജേത്വാ ഗണ്ഹന്തി, സുഗ്ഗഹിതാനേവ.

"ന, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞത്ര വസ്സംവുട്ഠേന അഞ്ഞത്ര ചീവരഭാഗോ സാദിതബ്ബോ, യോ സാദിയേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൪) വചനതോ അഞ്ഞത്ര വസ്സംവുട്ഠോ അഞ്ഞത്ര ഭാഗം ഗണ്ഹാതി, ദുക്കടം. ഏത്ഥ പന കിഞ്ചാപി ലഹുകാ ആപത്തി, അഥ ഖോ ഗഹിതാനി ചീവരാനി ഗഹിതട്ഠാനേ ദാതബ്ബാനി. സചേപി നട്ഠാനി വാ ജിണ്ണാനി വാ ഹോന്തി, തസ്സേവ ഗീവാ. "ദേഹീ"തി വുത്തേ അദേന്തോ ധുരനിക്ഖേപേ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ.

ഏകോ ഭിക്ഖു ദ്വീസു ആവാസേസു വസ്സം വസതി "ഏവം മേ ബഹു ചീവരം ഉപ്പജ്ജിസ്സതീ"തി, ഏകം പുഗ്ഗലപടിവീസംയേവ ലഭതി. തസ്മാ സചേ ഏകേകസ്മിം വിഹാരേ ഏകാഹമേകാഹം വാ സത്താഹം വാ വസതി, ഏകേകസ്മിം വിഹാരേ യം ഏകോ പുഗ്ഗലോ ലഭതി, തതോ തതോ ഉപഡ്ഢം ഉപഡ്ഢം ദാതബ്ബം. ഏവഞ്ഹി ഏകപുഗ്ഗലപടിവീസോ ദിന്നോ ഹോതി. സചേ പന ഏകസ്മിം വിഹാരേ വസന്തോ ഇതരസ്മിം സത്താഹവാരേന അരുണമേവ ഉട്ഠാപേതി, ബഹുതരം വസിതവിഹാരതോ തസ്സ പടിവീസോ ദാതബ്ബോ. ഏവമ്പി ഏകപുഗ്ഗലപടിവീസോയേവ ദിന്നോ ഹോതി. ഇദഞ്ച നാനാലാഭേഹി നാനൂപചാരേഹി ഏകസീമാവിഹാരേഹി കഥിതം, നാനാസീമാവിഹാരേ പന സേനാസനഗ്ഗാഹോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. തസ്മാ തത്ഥ ചീവരപടിവീസോ ന പാപുണാതി, സേസം പന ആമിസഭേസജ്ജാദി സബ്ബം സബ്ബത്ഥ അന്തോസീമാഗതസ്സ പാപുണാതി.

൨൦൪. "ഭിക്ഖുസ്സ, ഭിക്ഖവേ, കാലകതേ സങ്ഘോ സാമീ പത്തചീവരേ, അപിച ഗിലാനുപട്ഠാകാ ബഹൂപകാരാ, അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘേന തിചീവരഞ്ച പത്തഞ്ച ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ദാതും, യം തത്ഥ ലഹുഭണ്ഡം ലഹുപരിക്ഖാരം, തം സമ്മുഖീഭൂതേന സങ്ഘേന ഭാജേതും, യം തത്ഥ ഗരുഭണ്ഡം ഗരുപരിക്ഖാരം, തം ആഗതാനാഗതചാതുദ്ദിസസ്സ സങ്ഘസ്സ അവിസ്സജ്ജികം അവേഭങ്ഗിക"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൬൭) വചനതോ ഭിക്ഖുസ്മിം കാലകതേ അപലോകേത്വാ വാ -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു കാലകതോ, ഇദം തസ്സ തിചീവരഞ്ച പത്തോ ച, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇമം തിചീവരഞ്ച പത്തഞ്ച ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.
>
> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു കാലകതോ, ഇദം തസ്സ തിചീവരഞ്ച പത്തോ ച, സങ്ഘോ ഇമം തിചീവരഞ്ച പത്തഞ്ച ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇമസ്സ തിചീവരസ്സ ച പത്തസ്സ ച ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദിന്നം ഇദം സങ്ഘേന തിചീവരഞ്ച പത്തോ ച ഗിലാനുപട്ഠാകാനം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൭) -

ഏവം കമ്മവാചം വാ സാവേത്വാ ഗിലാനുപട്ഠാകാനം പത്തചീവരം ദത്വാ സേസം ലഹുപരിക്ഖാരം സമ്മുഖീഭൂതേന സങ്ഘേന ഭാജേത്വാ ഗഹേതബ്ബം.

൨൦൮. ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ലാഭേ പന അയം വിനിച്ഛയോ - സചേ സകലേ ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഉപട്ഠഹന്തേ കാലം കരോതി, സബ്ബേപി സാമികാ. അഥ ഏകച്ചേഹി വാരേ കതേ ഏകച്ചേഹി അകതേയേവ കാലം കരോതി, തത്ഥ ഏകച്ചേ ആചരിയാ വദന്തി "സബ്ബേപി അത്തനോ വാരേ സമ്പത്തേ കരേയ്യും, തസ്മാ സബ്ബേപി സാമിനോ"തി. ഏകച്ചേ വദന്തി "യേഹി ജഗ്ഗിതോ, തേ ഏവ ലഭന്തി, ഇതരേ ന ലഭന്തീ"തി. സാമണേരേപി കാലകതേ സചേ ചീവരം അത്ഥി, ഗിലാനുപട്ഠാകാനം ദാതബ്ബം. നോ ചേ അത്ഥി, യം അത്ഥി, തം ദാതബ്ബം. അഞ്ഞസ്മിം പരിക്ഖാരേ സതി ചീവരഭാഗം കത്വാ ദാതബ്ബം. ഭിക്ഖു ച സാമണേരോ ച സചേ സമം ഉപട്ഠഹിംസു, സമകോ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. അഥ സാമണേരോവ ഉപട്ഠഹതി, ഭിക്ഖുസ്സ സംവിദഹനമത്തമേവ ഹോതി, സാമണേരസ്സ ജേട്ഠകോട്ഠാസോ ദാതബ്ബോ. സചേ സാമണേരോ ഭിക്ഖുനാ ആനീതഉദകേന യാഗും പചിത്വാ പടിഗ്ഗഹാപനമത്തമേവ കരോതി, ഭിക്ഖു ഉപട്ഠഹതി, ഭിക്ഖുസ്സ ജേട്ഠഭാഗോ ദാതബ്ബോ. ബഹൂ ഭിക്ഖൂ സബ്ബേ സമഗ്ഗാ ഹുത്വാ ഉപട്ഠഹന്തി, സബ്ബേസം സമകോ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. യോ പനേത്ഥ വിസേസേന ഉപട്ഠഹതി, തസ്സ വിസേസോ കാതബ്ബോ.

യേന പന ഏകദിവസമ്പി ഗിലാനുപട്ഠാകവസേന യാഗുഭത്തം വാ പചിത്വാ ദിന്നം, ന്ഹാനം വാ പടിസാദിതം, സോപി ഗിലാനുപട്ഠാകോവ. യോ പന സമീപം അനാഗന്ത്വാ ഭേസജ്ജതണ്ഡുലാദീനി പേസേതി, അയം ഗിലാനുപട്ഠാകോ ന ഹോതി. യോ പരിയേസിത്വാ ഗാഹേത്വാ ആഗച്ഛതി, അയം ഗിലാനുപട്ഠാകോവ . ഏകോ വത്തസീസേന ജഗ്ഗതി, ഏകോ പച്ചാസായ, മതകാലേ ഉഭോപി പച്ചാസീസന്തി, ഉഭിന്നമ്പി ദാതബ്ബം. ഏകോ ഉപട്ഠഹിത്വാ ഗിലാനസ്സ വാ കമ്മേന അത്തനോ വാ കമ്മേന കത്ഥചി ഗതോ "പുന ആഗന്ത്വാ ജഗ്ഗിസ്സാമീ"തി, ഏതസ്സപി ദാതബ്ബം. ഏകോ ചിരം ഉപട്ഠഹിത്വാ "ഇദാനി ന സക്കോമീ"തി ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ ഗച്ഛതി, സചേപി തം ദിവസമേവ ഗിലാനോ കാലം കരോതി, ഉപട്ഠാകഭാഗോ ന ദാതബ്ബോ. ഗിലാനുപട്ഠാകോ നാമ ഗിഹീ വാ ഹോതു പബ്ബജിതോ വാ അന്തമസോ മാതുഗാമോപി, സബ്ബേ ഭാഗം ലഭന്തി. സചേ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പത്തചീവരമത്തമേവ ഹോതി, അഞ്ഞം നത്ഥി, സബ്ബം ഗിലാനുപട്ഠാകാനംയേവ ദാതബ്ബം. സചേപി സഹസ്സം അഗ്ഘതി, അഞ്ഞം പന ബഹുമ്പി പരിക്ഖാരം തേ ന ലഭന്തി, സങ്ഘസ്സേവ ഹോതി. അവസേസം ഭണ്ഡം ബഹു ചേവ മഹഗ്ഘഞ്ച, തിചീവരം അപ്പഗ്ഘം, തതോ ഗഹേത്വാ തിചീവരപരിക്ഖാരോ ദാതബ്ബോ, സബ്ബഞ്ചേതം സങ്ഘികതോവ ലബ്ഭതി. സചേ പന സോ ജീവമാനോയേവ സബ്ബം അത്തനോ പരിക്ഖാരം നിസ്സജ്ജിത്വാ കസ്സചി അദാസി, കോചി വാ വിസ്സാസം അഗ്ഗഹേസി, യസ്സ ദിന്നം, യേന ച ഗഹിതം, തസ്സേവ ഹോതി, തസ്സ രുചിയാ ഏവ ഗിലാനുപട്ഠാകാ ലഭന്തി. അഞ്ഞേസം അദത്വാ ദൂരേ ഠപിതപരിക്ഖാരാപി തത്ഥ തത്ഥ സങ്ഘസ്സേവ ഹോന്തി. ദ്വിന്നം സന്തകം ഹോതി അവിഭത്തം, ഏകസ്മിം കാലകതേ ഇതരോ സാമീ. ബഹൂനമ്പി സന്തകേ ഏസേവ നയോ. സബ്ബേസു മതേസു സങ്ഘികം ഹോതി. സചേപി അവിഭജിത്വാ സദ്ധിവിഹാരികാദീനം ദേന്തി, അദിന്നമേവ ഹോതി, വിഭജിത്വാ ദിന്നം പന സുദിന്നം. തം തേസു മതേസുപി സദ്ധിവിഹാരികാദീനംയേവ ഹോതി, ന സങ്ഘസ്സ.

സചേ വസ്സംവുട്ഠോ ഭിക്ഖു അനുപ്പന്നേ വാ ഉപ്പന്നേ വാ ചീവരേ അഭാജിതേ വാ പക്കമതി, ഉമ്മത്തകോ ഖിത്തചിത്തോ വേദനാട്ടോ ഉക്ഖിത്തകോ വാ ഹോതി, സന്തേ പതിരൂപേ ഗാഹകേ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. സചേ പന വിബ്ഭമതി വാ കാലം വാ കരോതി സാമണേരോ വാ പടിജാനാതി, സിക്ഖം പച്ചക്ഖാതകോ, അന്തിമവത്ഥും അജ്ഝാപന്നകോ, പണ്ഡകോ, ഥേയ്യസംവാസകോ, തിത്ഥിയപക്കന്തകോ, തിരച്ഛാനഗതോ, മാതുഘാതകോ, പിതുഘാതകോ, അരഹന്തഘാതകോ, ഭിക്ഖുനിദൂസകോ, സങ്ഘഭേദകോ, ലോഹിതുപ്പാദകോ, ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ വാ പടിജാനാതി, സങ്ഘോ സാമീ, ഭാഗോ ന ദാതബ്ബോ.

സചേ വസ്സംവുട്ഠാനം ഭിക്ഖൂനം അനുപ്പന്നേ ചീവരേ സങ്ഘോ ഭിജ്ജതി, കോസമ്ബകഭിക്ഖൂ വിയ ദ്വേ കോട്ഠാസാ ഹോന്തി, തത്ഥ മനുസ്സാ ഏകസ്മിം പക്ഖേ ദക്ഖിണോദകഞ്ച ഗന്ധാദീനി ച ദേന്തി, ഏകസ്മിം ചീവരാനി ദേന്തി "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി, യത്ഥ വാ ഉദകം ദിന്നം, യസ്മിംയേവ പക്ഖേ ചീവരാനി ദേന്തി "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി, സങ്ഘസ്സേവ താനി ചീവരാനി, ദ്വിന്നമ്പി കോട്ഠാസാനം പാപുണന്തി, ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ദ്വീഹിപി പക്ഖേഹി ഏകതോ ഭാജേതബ്ബാനി. സചേ പന മനുസ്സാ ഏകസ്മിം പക്ഖേ ദക്ഖിണോദകം ഗന്ധാദീനി ച ദേന്തി, ഏകസ്മിം പക്ഖേ ചീവരാനി ദേന്തി "പക്ഖസ്സ ദേമാ"തി, പക്ഖസ്സേവ താനി ചീവരാനി. ഏവഞ്ഹി ദിന്നേ യസ്സ കോട്ഠാസസ്സ ഉദകം ദിന്നം, തസ്സ ഉദകമേവ ഹോതി. യസ്സ ചീവരം ദിന്നം, തസ്സേവ ചീവരം. യസ്മിം പദേസേ ദക്ഖിണോദകം പമാണം ഹോതി, തത്ഥ ഏകോ പക്ഖോ ദക്ഖിണോദകസ്സ ലദ്ധത്താ ചീവരാനി ലഭതി, ഏകോ ചീവരാനമേവ ലദ്ധത്താതി ഉഭോഹി ഏകതോ ഹുത്വാ യഥാവുഡ്ഢം ഭാജേതബ്ബം. "ഇദം കിര പരസമുദ്ദേ ലക്ഖണ"ന്തി **മഹാഅട്ഠകഥായം** വുത്തം. സചേ യസ്മിം പക്ഖേ ഉദകം ദിന്നം, തസ്മിംയേവ പക്ഖേ ചീവരാനി ദേന്തി "പക്ഖസ്സ ദേമാ"തി, പക്ഖസ്സേവ താനി ചീവരാനി, ഇതരോ പക്ഖോ അനിസ്സരോയേവ. സചേ പന വസ്സംവുട്ഠാനം ഭിക്ഖൂനം ഉപ്പന്നേ ചീവരേ അഭാജിതേ സങ്ഘോ ഭിജ്ജതി, സബ്ബേസം സമകം ഭാജേതബ്ബം.

സചേ സമ്ബഹുലേസു ഭിക്ഖൂസു അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നേസു കേചി ഭിക്ഖൂ പംസുകൂലത്ഥായ സുസാനം ഓക്കമന്തി, കേചി അനാഗമേന്താ പക്കമന്തി, അനാഗമേന്താനം ന അകാമാ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ, ആഗമേന്താനം പന അകാമാപി ദാതബ്ബോ ഭാഗോ. യദി പന മനുസ്സാ "ഇധാഗതാ ഏവ ഗണ്ഹന്തൂ"തി ദേന്തി, സഞ്ഞാണം വാ കത്വാ ഗച്ഛന്തി "സമ്പത്താ ഗണ്ഹന്തൂ"തി, സമ്പത്താനം സബ്ബേസമ്പി പാപുണാതി . സചേ ഛഡ്ഡേത്വാ ഗതാ, യേന ഗഹിതം, സോ ഏവ സാമീ. സചേ കേചി ഭിക്ഖൂ പഠമം സുസാനം ഓക്കമന്തി, കേചി പച്ഛാ, തത്ഥ പഠമം ഓക്കന്താ പംസുകൂലം ലഭന്തി, പച്ഛാ ഓക്കന്താ ന ലഭന്തി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പച്ഛാ ഓക്കന്താനം ന അകാമാ ഭാഗം ദാതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൪൫) വചനതോ പച്ഛാ ഓക്കന്താനം അകാമാ ഭാഗോ ന ദാതബ്ബോ. സചേ പന സബ്ബേപി സമം ഓക്കന്താ, കേചി ലഭന്തി, കേചി ന ലഭന്തി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സദിസാനം ഓക്കന്താനം അകാമാപി ഭാഗം ദാതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൪൫) വചനതോ സമം ഓക്കന്താനം അകാമാപി ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. സചേ പന "ലദ്ധം പംസുകൂലം സബ്ബേ ഭാജേത്വാ ഗണ്ഹിസ്സാമാ"തി ബഹിമേവ കതികം കത്വാ സുസാനം ഓക്കന്താ കേചി ലഭന്തി, കേചി ന ലഭന്തി, "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, കതികം കത്വാ ഓക്കന്താനം അകാമാ ഭാഗം ദാതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൩൪൫) വചനതോ കതികം കത്വാ ഓക്കന്താനമ്പി അകാമാ ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. അയം താവ ചീവരഭാജനീയകഥാ.

൨൦൯. പിണ്ഡപാതഭാജനേ പന "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഘഭത്തം ഉദ്ദേസഭത്തം നിമന്തനം സലാകഭത്തം പക്ഖികം ഉപോസഥികം പാടിപദിക"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൫) ഏവം അനുഞ്ഞാതേസു സങ്ഘഭത്താദീസു അയം വിനിച്ഛയോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൫) -

സങ്ഘഭത്തം നാമ സകലസ്സ സങ്ഘസ്സ ദാതബ്ബം ഭത്തം. തസ്മാ സങ്ഘഭത്തേ ഠിതികാ നാമ നത്ഥി, തതോയേവ ച "അമ്ഹാകം അജ്ജ ദസ ദ്വാദസ ദിവസാ ഭുഞ്ജന്താനം, ഇദാനി അഞ്ഞതോ ഭിക്ഖൂ ആനേഥാ"തി ന ഏവം തത്ഥ വത്തബ്ബം, "പുരിമദിവസേസു അമ്ഹേഹി ന ലദ്ധം, ഇദാനി തം അമ്ഹാകം ഗാഹേഥാ"തി ഏവമ്പി വത്തും ന ലഭതി. തഞ്ഹി ആഗതാഗതാനം പാപുണാതിയേവ.

ഉദ്ദേസഭത്താദീസു പന അയം നയോ - രഞ്ഞാ വാ രാജമഹാമത്തേന വാ "സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ഏത്തകേ ഭിക്ഖൂ ആനേഥാ"തി പഹിതേ കാലം ഘോസേത്വാ ഠിതികാ പുച്ഛിതബ്ബാ. സചേ അത്ഥി, തതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. നോ ചേ, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. ഉദ്ദേസകേന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി ന അതിക്കാമേതബ്ബം. തേ പന ധുതങ്ഗം രക്ഖന്താ സയമേവ അതിക്കമിസ്സന്തി. ഏവം ഗാഹിയമാനേ അലസജാതികാ മഹാഥേരാ പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തി, "ഭന്തേ, വീസതിവസ്സാനം ഗാഹീയതി, തുമ്ഹാകം ഠിതികാ അതിക്കന്താ"തി ന വത്തബ്ബാ, ഠിതികം ഠപേത്വാ തേസം ഗാഹേത്വാ പച്ഛാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. "അസുകവിഹാരേ ബഹു ഉദ്ദേസഭത്തം ഉപ്പന്ന"ന്തി സുത്വാ യോജനന്തരികവിഹാരതോപി ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, സമ്പത്തസമ്പത്താനം ഠിതട്ഠാനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം, അസമ്പത്താനമ്പി ഉപചാരസീമം പവിട്ഠാനം അന്തേവാസികാദീസു ഗണ്ഹന്തേസു ഗാഹേതബ്ബമേവ. "ബഹിഉപചാരസീമായം ഠിതാനം ഗാഹേഥാ"തി വദന്തി, ന ഗാഹേതബ്ബം. സചേ ഉപചാരസീമം ഓക്കന്തേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ അത്തനോ വിഹാരദ്വാരേ വാ അന്തോവിഹാരേയേവ വാ ഹോന്തി, പരിസവസേന വഡ്ഢിതാ നാമ സീമാ ഹോതി, തസ്മാ ഗാഹേതബ്ബം. സങ്ഘനവകസ്സ ദിന്നേപി പച്ഛാ ആഗതാനം ഗാഹേതബ്ബമേവ. ദുതിയഭാഗേ പന ഥേരാസനം ആരുള്ഹേ പുന ആഗതാനം പഠമഭാഗോ ന പാപുണാതി, ദുതിയഭാഗതോ വസ്സഗ്ഗേന ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകസ്മിം വിഹാരേ ഏകം ഭത്തുദ്ദേസട്ഠാനം പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഗാവുതപ്പമാണായപി ഉപചാരസീമായ യത്ഥ കത്ഥചി ആരോചിതം ഉദ്ദേസഭത്തം തസ്മിംയേവ ഭത്തുദ്ദേസട്ഠാനേ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ പഹിണതി "സ്വേ സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ദസ ഭിക്ഖൂ പഹിണഥാ"തി, തേന സോ അത്ഥോ ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ ആരോചേതബ്ബോ. സചേ തം ദിവസം പമുസ്സതി, ദുതിയദിവസേ പാതോവ ആരോചേതബ്ബോ, അഥ പമുസ്സിത്വാവ പിണ്ഡായ പവിസന്തോ സരതി, യാവ ഉപചാരസീമം നാതിക്കമതി, താവ യാ ഭോജനസാലായ പകതിഠിതികാ, തസ്സായേവ വസേന ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി ഉപചാരസീമം അതിക്കന്തോ, ഭിക്ഖൂ ച ഉപചാരസീമട്ഠകേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹോന്തി, അഞ്ഞമഞ്ഞം ദ്വാദസഹത്ഥന്തരം അവിജഹിത്വാ ഗച്ഛന്തി, പകതിഠിതികായ വസേന ഗാഹേതബ്ബം. ഭിക്ഖൂനം പന താദിസേ ഏകാബദ്ധേ അസതി ബഹിഉപചാരസീമായ യസ്മിം ഠാനേ സരതി, തത്ഥ നവം ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. അന്തോഗാമേ ആസനസാലായ സരന്തേന ആസനസാലായ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. യത്ഥ കത്ഥചി സരിത്വാ ഗാഹേതബ്ബമേവ, അഗാഹേതും ന വട്ടതി. ന ഹി ഏതം ദുതിയദിവസേ ലബ്ഭതീതി.

സചേ സകവിഹാരതോ അഞ്ഞം വിഹാരം ഗച്ഛന്തേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ കോചി ഉദ്ദേസഭത്തം ഉദ്ദിസാപേതി, യാവ അന്തോഉപചാരേ വാ ഉപചാരസീമട്ഠകേഹി സദ്ധിം വുത്തനയേന ഏകാബദ്ധാ വാ ഹോന്തി, താവ സകവിഹാരേ ഠിതികാവസേന ഗാഹേതബ്ബം. ബഹിഉപചാരേ ഠിതാനം ദിന്നം പന "സങ്ഘതോ, ഭന്തേ, ഏത്തകേ നാമ ഭിക്ഖൂ ഉദ്ദിസഥാ"തി വുത്തേ സമ്പത്തസമ്പത്താനം ഗാഹേതബ്ബം. തത്ഥ ദ്വാദസഹത്ഥന്തരം അവിജഹിത്വാ ഏകാബദ്ധനയേന ദൂരേ ഠിതാപി സമ്പത്തായേവാതി വേദിതബ്ബാ. സചേ യം വിഹാരം ഗച്ഛന്തി, തത്ഥ പവിട്ഠാനം ആരോചേന്തി, തസ്സ വിഹാരസ്സ ഠിതികാവസേന ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി ഗാമദ്വാരേ വാ വീഥിയം വാ ചതുക്കേ വാ അന്തരഘരേ വാ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ കോചി സങ്ഘുദ്ദേസം ആരോചേതി, തസ്മിം തസ്മിം ഠാനേ അന്തോഉപചാരഗതാനം ഗാഹേതബ്ബം.

ഘരൂപചാരോ ചേത്ഥ ഏകഘരം ഏകൂപചാരം, ഏകഘരം നാനൂപചാരം, നാനാഘരം ഏകൂപചാരം, നാനാഘരം നാനൂപചാരന്തി ഇമേസം വസേന വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ യം ഏകകുലസ്സ ഘരം ഏകവളഞ്ജം ഹോതി, തം സുപ്പപാതപരിച്ഛേദസ്സ അന്തോ ഏകൂപചാരം നാമ, തത്ഥുപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ ഏകസ്മിം ഉപചാരേ ഭിക്ഖാചാരവത്തേനപി ഠിതാനം സബ്ബേസം പാപുണാതി. ഏതം **ഏകഘരം ഏകൂപചാരം** നാമ. യം പന ഏകഘരം ദ്വിന്നം ഭരിയാനം സുഖവിഹാരത്ഥായ മജ്ഝേ ഭിത്തിം ഉട്ഠപേത്വാ നാനാദ്വാരവളഞ്ജം കതം, തത്ഥുപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ ഭിത്തിഅന്തരികസ്സ ന പാപുണാതി, തസ്മിം തസ്മിം ഠാനേ നിസിന്നസ്സേവ പാപുണാതി. ഏതം **ഏകഘരം നാനൂപചാരം** നാമ. യസ്മിം പന ഘരേ ബഹൂ ഭിക്ഖൂ നിമന്തേത്വാ അന്തോഗേഹതോ പട്ഠായ ഏകാബദ്ധേ കത്വാ പടിവിസ്സകഘരാനിപി പൂരേത്വാ നിസീദാപേന്തി, തത്ഥ ഉപ്പന്നോ ഉദ്ദേസലാഭോ സബ്ബേസം പാപുണാതി. യമ്പി നാനാകുലസ്സ നിവേസനം മജ്ഝേ ഭിത്തിം അകത്വാ ഏകദ്വാരേനേവ വളഞ്ജന്തി, തത്രാപി ഏസേവ നയോ. ഏതം **നാനാഘരം ഏകൂപചാരം** നാമ. യോ പന നാനാനിവേസനേസു നിസിന്നാനം ഭിക്ഖൂനം ഉദ്ദേസലാഭോ ഉപ്പജ്ജതി, കിഞ്ചാപി ഭിത്തിച്ഛിദ്ദേന ഭിക്ഖൂ ദിസ്സന്തി, തസ്മിം തസ്മിം നിവേസനേ നിസിന്നാനംയേവ പാപുണാതി. ഏതം **നാനാഘരം നാനൂപചാരം** നാമ.

യോ പന ഗാമദ്വാരവീഥിചതുക്കേസു അഞ്ഞതരസ്മിം ഠാനേ ഉദ്ദേസഭത്തം ലഭിത്വാ അഞ്ഞസ്മിം ഭിക്ഖുസ്മിം അസതി അത്തനോവ പാപുണാപേത്വാ ദുതിയദിവസേപി തസ്മിംയേവ ഠാനേ അഞ്ഞം ലഭതി, തേന യം അഞ്ഞം നവകം വാ വുഡ്ഢം വാ ഭിക്ഖും പസ്സതി, തസ്സ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ കോചി നത്ഥി, അത്തനോവ പാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ ആസനസാലായ നിസീദിത്വാ കാലം പടിമാനേന്തേസു ഭിക്ഖൂസു കോചി ആഗന്ത്വാ "സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥ, ഉദ്ദേസപത്തം ദേഥ, സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ പത്തം ദേഥ, സങ്ഘികം പത്തം ദേഥാ"തി വാ വദതി, ഉദ്ദേസപത്തം ഠിതികായ ഗാഹേത്വാ ദാതബ്ബം. "സങ്ഘുദ്ദേസഭിക്ഖും ദേഥ, സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ ഭിക്ഖും ദേഥ, സങ്ഘികം ഭിക്ഖും ദേഥാ"തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ.

ഉദ്ദേസകോ പനേത്ഥ പേസലോ ലജ്ജീ മേധാവീ ഇച്ഛിതബ്ബോ, തേന തിക്ഖത്തും ഠിതികം പുച്ഛിത്വാ സചേ കോചി ഠിതികം ജാനന്തോ നത്ഥി, ഥേരാസനതോ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന "അഹം ജാനാമി, ദസവസ്സേന ലദ്ധ"ന്തി കോചി ഭണതി, "അത്ഥാവുസോ, ദസവസ്സാ ഭിക്ഖൂ"തി പുച്ഛിതബ്ബം. സചേ തസ്സ സുത്വാവ "ദസവസ്സമ്ഹ ദസവസ്സമ്ഹാ"തി ബഹൂ ആഗച്ഛന്തി, "തുയ്ഹം പാപുണാതി, തുയ്ഹം പാപുണാതീ"തി അഗത്വാ "സബ്ബേ അപ്പസദ്ദാ ഹോഥാ"തി വത്വാ പടിപാടിയാ ഠപേതബ്ബാ, ഠപേത്വാ "കതി ഭിക്ഖൂ ഇച്ഛഥാ"തി ഉപാസകോ പുച്ഛിതബ്ബോ, "ഏത്തകേ നാമ, ഭന്തേ"തി വുത്തേ "തുയ്ഹം പാപുണാതി, തുയ്ഹം പാപുണാതീ"തി അവത്വാ സബ്ബനവകസ്സ വസ്സഗ്ഗഞ്ച ഉതു ച ദിവസഭാഗോ ച ഛായാ ച പുച്ഛിതബ്ബാ. സചേ ഛായായപി പുച്ഛിയമാനായ അഞ്ഞോ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. അഥ

ഛായം പുച്ഛിത്വാ “തുയ്ഹം പാപുണാതീ”തി വുത്തേ വുഡ്ഢതരോ ആഗച്ഛതി, ന ലഭതി. കഥാപപഞ്ചേന ഹി നിസിന്നസ്സപി നിദ്ദായന്തസ്സപി ഗാഹിതം സുഗ്ഗാഹിതം, അതിക്കന്തം സുഅതിക്കന്തം. ഭാജനീയഭണ്ഡഞ്ഹി നാമേതം സമ്പത്തസ്സേവ പാപുണാതി, തത്ഥ സമ്പത്തഭാവോ ഉപചാരേന പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബോ. ആസനസാലായ ച അന്തോപരിക്ഖേപോ ഉപചാരോ, തസ്മിം ഠിതസ്സ ലാഭോ പാപുണാതി.

കോചി ആസനസാലതോ അട്ഠ ഉദ്ദേസപത്തേ ആഹരാപേത്വാ സത്ത പത്തേ പണീതഭോജനാനം, ഏകം ഉദകസ്സ പൂരേത്വാ ആസനസാലം പഹിണതി, ഗഹേത്വാ ആഗതാ കിഞ്ചി അവത്വാ ഭിക്ഖൂനം ഹത്ഥേസു പതിട്ഠപേത്വാ പക്കമന്തി, യേന യം ലദ്ധം, തസ്സേവ തം ഹോതി. യേന പന ഉദകം ലദ്ധം, തസ്സ അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം, തഞ്ച ലൂഖം വാ ലഭതു പണീതം വാ തിചീവരപരിവാരം വാ, തസ്സേവ തം ഹോതി. ഈദിസോ ഹിസ്സ പുഞ്ഞവിസേസോ, ഉദകം പന യസ്മാ ആമിസം ന ഹോതി, തസ്മാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ലഭതി. സചേ പന തേ ഗഹേത്വാ ആഗതാ “ഇദം കിര, ഭന്തേ, സബ്ബം ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജഥാ”തി വത്വാ ഗച്ഛന്തി, സബ്ബേഹി ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജിത്വാ ഉദകം പാതബ്ബം. “സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ അട്ഠ മഹാഥേരേ ദേഥ, മജ്ഝിമേ ദേഥ, നവകേ ദേഥ, പരിപുണ്ണവസ്സേ സാമണേരേ ദേഥ, മജ്ഝിമഭാണകാദയോ ദേഥ, മയ്ഹം ഞാതിഭിക്ഖൂ ദേഥാ”തി വദന്തസ്സ പന “ഉപാസക, ത്വം ഏവം വദസി, ഠിതികായ പന തേസം ന പാപുണാതീ”തി വത്വാ ഠിതികാവസേനേവ ദാതബ്ബാ. ദഹരസാമണേരേഹി പന ഉദ്ദേസഭത്തേസു ലദ്ധേസു സചേ ദായകാനം ഘരേ മങ്ഗലം ഹോതി, “തുമ്ഹാകം ആചരിയുപജ്ഝായേ പേസേഥാ”തി വത്തബ്ബം. യസ്മിം പന ഉദ്ദേസഭത്തേ പഠമഭാഗോ സാമണേരാനം പാപുണാതി, അനുഭാഗോ മഹാഥേരാനം, ന തത്ഥ സാമണേരാ “മയം പഠമഭാഗം ലഭിമ്ഹാ”തി പുരതോ ഗന്തും ലഭന്തി, യഥാപടിപാടിയാ ഏവ ഗന്തബ്ബം. “സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ തുമ്ഹേ ഏഥാ”തി വുത്തേ “മയ്ഹം അഞ്ഞദാപി ജാനിസ്സസി, ഠിതികാ പന ഏവം ഗച്ഛതീ”തി ഠിതികാവസേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. അഥ “സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥാ”തി വത്വാ അഗ്ഗാഹിതേയേവ പത്തേ യസ്സ കസ്സചി പത്തം ഗഹേത്വാ പൂരേത്വാ ആഹരതി, ആഹടമ്പി ഠിതികായ ഏവ ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകോ “സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ആഹരാ”തി പേസിതോ “ഭന്തേ, ഏകം പത്തം ദേഥ, നിമന്തനഭത്തം ആഹരിസ്സാമീ”തി വദതി, സോ ചേ “ഉദ്ദേസഭത്തഘരതോ അയം ആഗതോ”തി ഞത്വാ ഭിക്ഖൂഹി “നനു ത്വം അസുകഘരതോ ആഗതോ”തി വുത്തോ “ആമ, ഭന്തേ, ന നിമന്തനഭത്തം, ഉദ്ദേസഭത്ത”ന്തി ഭണതി, ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. യോ പന “ഏകം പത്തം ആഹരാ”തി വുത്തേ “കിന്തി വത്വാ ആഹരാമീ”തി വത്വാ “യഥാ തേ രുച്ചതീ”തി വുത്തോ ആഗച്ഛതി, അയം വിസ്സട്ഠദൂതോ നാമ. ഉദ്ദേസപത്തം വാ പടിപാടിപത്തം വാ പുഗ്ഗലികപത്തം വാ യം ഇച്ഛതി, തം ഏതസ്സ ദാതബ്ബം. ഏകോ ബാലോ അബ്യത്തോ “ഉദ്ദേസപത്തം ആഹരാ”തി പേസിതോ വത്തും ന ജാനാതി, തുണ്ഹീഭൂതോ തിട്ഠതി, സോ “കസ്സ സന്തികം ആഗതോസീ”തി വാ “കസ്സ പത്തം ഹരിസ്സസീ”തി വാ ന വത്തബ്ബോ. ഏവഞ്ഹി വുത്തോ പുച്ഛാസഭാഗേന “തുമ്ഹാകം സന്തികം ആഗതോമ്ഹീ”തി വാ “തുമ്ഹാകം പത്തം ഹരിസ്സാമീ”തി വാ വദേയ്യ. തതോ തം ഭിക്ഖും അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ജിഗുച്ഛന്താ ന ഓലോകേയ്യും, “കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ”തി പന വത്തബ്ബോ. തസ്സ “ഉദ്ദേസപത്തത്ഥായ ആഗതോമ്ഹീ”തി വദന്തസ്സ ഗാഹേത്വാ പത്തോ ദാതബ്ബോ.

ഏകാ കൂടട്ഠിതികാ നാമ ഹോതി. രഞ്ഞോ വാ രാജമഹാമത്തസ്സ വാ ഗേഹേ അതിപണീതാനി അട്ഠ ഉദ്ദേസഭത്താനി നിച്ചം ദീയന്തി, താനി ഏകചാരികഭത്താനി കത്വാ ഭിക്ഖൂ വിസും ഠിതികായ പരിഭുഞ്ജന്തി. ഏകച്ചേ ഭിക്ഖൂ “സ്വേ ദാനി അമ്ഹാകം പാപുണിസ്സന്തീ”തി അത്തനോ ഠിതികം സല്ലക്ഖേത്വാ ഗതാ. തേസു അനാഗതേസുയേവ അഞ്ഞേ ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ ആഗന്ത്വാ ആസനസാലായ നിസീദന്തി. തങ്ഖണഞ്ഞേവ രാജപുരിസാ ആഗന്ത്വാ “പണീതഭത്തപത്തേ ദേഥാ”തി വദന്തി, ആഗന്തുകാ ഠിതികം അജാനന്താ ഗാഹേന്തി, തങ്ഖണഞ്ഞേവ ച ഠിതികം ജാനനകഭിക്ഖൂ ആഗന്ത്വാ “കിം ഗാഹേഥാ”തി വദന്തി . രാജഗേഹേ പണീതഭത്തന്തി. കതിവസ്സതോ പട്ഠായാതി. ഏത്തകവസ്സതോ നാമാതി. “മാ ഗാഹേഥാ”തി നിവാരേത്വാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. ഗാഹിതേ ആഗതേഹിപി, പത്തദാനകാലേ ആഗതേഹിപി, ദിന്നകാലേ ആഗതേഹിപി, രാജഗേഹതോ പത്തേ പൂരേത്വാ ആഹടകാലേ ആഗതേഹിപി, രാജാ “അജ്ജ ഭിക്ഖൂയേവ ആഗച്ഛന്തൂ”തി പേസേത്വാ ഭിക്ഖൂനംയേവ ഹത്ഥേ പിണ്ഡപാതം ദേതി, ഏവം ദിന്നം പിണ്ഡപാതം ഗഹേത്വാ ആഗതകാലേ ആഗതേഹിപി ഠിതികം ജാനനകഭിക്ഖൂഹി “മാ ഭുഞ്ജിത്ഥാ”തി വാരേത്വാ ഠിതികായമേവ ഗാഹേതബ്ബം.

അഥ നേ രാജാ ഭോജേത്വാ പത്തേപി നേസം പൂരേത്വാ ദേതി, യം ആഹടം, തം ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം . സചേ പന “മാ തുച്ഛഹത്ഥാ ഗച്ഛന്തൂ”തി ഥോകമേവ പത്തേസു പക്ഖിത്തം ഹോതി, തം ന ഗാഹേതബ്ബം. “അഥ ഭുഞ്ജിത്വാ തുച്ഛപത്താവ ആഗച്ഛന്തി, യം തേഹി ഭുത്തം, തം നേസം ഗീവാ ഹോതീ”തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ “ഗീവാകിച്ചം ഏത്ഥ നത്ഥി, ഠിതികം പന അജാനന്തേഹി യാവ ജാനനകാ ആഗച്ഛന്തി, താവ നിസീദിതബ്ബം സിയാ, ഏവം സന്തേപി ഭിക്ഖൂഹി ഭുത്തം സുഭുത്തം, ഇദാനി പത്തട്ഠാനേന ഗാഹേതബ്ബ”ന്തി.

ഏകോ തിചീവരപരിവാരോ സതഗ്ഘനകോ പിണ്ഡപാതോ അവസ്സികസ്സ ഭിക്ഖുനോ പത്തോ, വിഹാരേ ച “ഏവരൂപോ പിണ്ഡപാതോ അവസ്സികസ്സ പത്തോ”തി ലിഖിത്വാ ഠപേസും. അഥ സട്ഠിവസ്സച്ചയേന അഞ്ഞോ തഥാരൂപോ പിണ്ഡപാതോ ഉപ്പന്നോ, അയം കിം അവസ്സികഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബോ, ഉദാഹു സട്ഠിവസ്സഠിതികായാതി? സട്ഠിവസ്സഠിതികായാതി വുത്തം. അയഞ്ഹി ഭിക്ഖുഠിതികം ഗഹേത്വായേവ വഡ്ഢിതോതി. ഏകോ ഉദ്ദേസഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ സാമണേരോ ജാതോ, പുന തം ഭത്തം സാമണേരഠിതികായ പത്തം ഗണ്ഹിതും ലഭതി. അയം കിര അന്തരാഭട്ഠകോ നാമ. യോ പന പരിപുണ്ണവസ്സോ സാമണേരോ “സ്വേ ഉദ്ദേസഭത്തം ലഭിസ്സതീ”തി അജ്ജേവ ഉപസമ്പജ്ജതി, അതിക്കന്താ തസ്സ ഠിതികാ. ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഉദ്ദേസഭത്തം പത്തം, പത്തോ ചസ്സ ന തുച്ഛോ ഹോതി, സോ അഞ്ഞസ്സ സമീപേ നിസിന്നസ്സ പത്തം ദാപേതി, തം ചേ ഥേയ്യായ ഹരന്തി, ഗീവാ ഹോതി. സചേ പന സോ ഭിക്ഖു “മയ്ഹം പത്തം ദമ്മീ”തി സയമേവ ദേതി, അസ്സ ഗീവാ ന ഹോതി. അഥാപി തേന ഭത്തേന അനത്ഥികോ ഹുത്വാ “അലം മയ്ഹം, തവേതം ഭത്തം ദമ്മി, പത്തം പേസേത്വാ ആഹരാപേഹീ”തി അഞ്ഞം വദതി, യം തതോ ആഹരീയതി, സബ്ബം പത്തസാമികസ്സ ഹോതി. പത്തം ചേ ഥേയ്യായ ഹരന്തി, സുഹടോ, ഭത്തസ്സ ദിന്നത്താ ഗീവാ ന ഹോതി.

വിഹാരേ ദസ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, തേസു നവ പിണ്ഡപാതികാ, ഏകോ സാദിയനകോ, “ദസ ഉദ്ദേസപത്തേ ദേഥാ”തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികാ ഗഹേതും ന ഇച്ഛന്തി. ഇതരോ ഭിക്ഖു “സബ്ബാനി മയ്ഹം പാപുണന്തീ”തി ഗണ്ഹാതി, ഠിതികാ ന ഹോതി. ഏകേകം ചേ പാപേത്വാ ഗണ്ഹാതി, ഠിതികാ തിട്ഠതി. ഏവം ഗാഹേത്വാ ദസഹിപി പത്തേഹി ആഹരാപേത്വാ “ഭന്തേ, മയ്ഹം സങ്ഗഹം കരോഥാ”തി നവ പത്തേ പിണ്ഡപാതികാനം ദേതി, ഭിക്ഖുദത്തിയം നാമേതം, ഗഹേതും വട്ടതി. സചേ സോ ഉപാസകോ “ഭന്തേ, ഘരം ആഗന്തബ്ബ”ന്തി വദതി, സോ ച ഭിക്ഖു തേ ഭിക്ഖൂ

“ഏഥ, ഭന്തേ, മയ്ഹം സഹായാ ഹോഥാ”തി തസ്സ ഘരം ഗച്ഛതി, യം തത്ഥ ലഭതി, സബ്ബം തസ്സേവ ഹോതി, ഇതരേ തേന ദിന്നം ലഭന്തി. അഥ നേസം ഘരേയേവ നിസീദാപേത്വാ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ യാഗുഖജ്ജകാദീനി ദേന്തി “ഭന്തേ, യം മനുസ്സാ ദേന്തി, തം ഗണ്ഹഥാ”തി, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ വചനേനേവ ഇതരേസം വട്ടതി. ഭുത്താവീനം പത്തേ പൂരേത്വാ ഗണ്ഹിത്വാ ഗമനത്ഥായ ദേന്തി, സബ്ബം തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ ഹോതി, തേന ദിന്നം ഇതരേസം വട്ടതി. യദി പന തേ വിഹാരേയേവ തേന ഭിക്ഖുനാ “ഭന്തേ, മയ്ഹം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥ, മനുസ്സാനം വചനം കാതും വട്ടതീ”തി വുത്താ ഗച്ഛന്തി, തത്ഥ യം ഭുഞ്ജന്തി ചേവ നീഹരന്തി ച, സബ്ബം തം തേസംയേവ സന്തകം. അഥാപി “മയ്ഹം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ”തി അവുത്താ “മനുസ്സാനം വചനം കാതും വട്ടതീ”തി ഗച്ഛന്തി, തത്ര ചേ ഏകസ്സ മധുരേന സരേന അനുമോദനം കരോന്തസ്സ സുത്വാ ഥേരാനഞ്ച ഉപസമേ പസീദിത്വാ ബഹും സമണപരിക്ഖാരം ദേന്തി, അയം ഥേരേസു പസാദേന ഉപ്പന്നോ അകതഭാഗോ നാമ, തസ്മാ സബ്ബേസം പാപുണാതി.

ഏകോ സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസാപേത്വാ ഠിതികായ ഗാഹിതപത്തം ഹരിത്വാ പണീതസ്സ ഖാദനീയഭോജനീയസ്സ പൂരേത്വാ ആഹരിത്വാ “ഇമം, ഭന്തേ, സബ്ബോ സങ്ഘോ പരിഭുഞ്ജതൂ”തി ദേതി, സബ്ബേഹി ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. പത്തസാമികസ്സ പന അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ഉദ്ദേസഭത്തം ദാതബ്ബം. അഥ പഠമംയേവ “സബ്ബം സങ്ഘികപത്തം ദേഥാ”തി വദതി, ഏകസ്സ ലജ്ജിഭിക്ഖുനോ സന്തകോ പത്തോ ദാതബ്ബോ. ആഹരിത്വാ ച “സബ്ബോ സങ്ഘോ പരിഭുഞ്ജതൂ”തി വുത്തേ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഏകോ പാതിയാ ഭത്തം ആഹരിത്വാ “സങ്ഘുദ്ദേസം ദമ്മീ”തി വദതി, ഏകേകം ആലോപം അദത്വാ ഠിതികായ ഏകസ്സ യാപനമത്തം കത്വാ ദാതബ്ബം. അഥ സോ ഭത്തം ആഹരിത്വാ കിഞ്ചി വത്തും അജാനന്തോ തുണ്ഹീഭൂതോ അച്ഛതി, “കസ്സ തേ ആനീതം, കസ്സ ദാതുകാമോസീ”തി ന വത്തബ്ബം. പുച്ഛാസഭാഗേന ഹി “തുമ്ഹാകം ആനീതം, തുമ്ഹാകം ദാതുകാമോമ്ഹീ”തി വദേയ്യ, തതോ തം ഭിക്ഖും അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ജിഗുച്ഛന്താ ഗീവം പരിവത്തേത്വാ ഓലോകേതബ്ബമ്പി ന മഞ്ഞേയ്യും. സചേ പന “കുഹിം യാസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ”തി വുത്തേ “ഉദ്ദേസഭത്തം ഗഹേത്വാ ആഗതോമ്ഹീ”തി വദതി, ഏകേന ലജ്ജിഭിക്ഖുനാ ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ ആഭതം ബഹു ഹോതി, സബ്ബേസം പഹോതി, ഠിതികാകിച്ചം നത്ഥി. ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പത്തം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം.

“സങ്ഘുദ്ദേസപത്തം ദേഥാ”തി വുത്തേ “കിം ആഹരിസ്സസീ”തി അവത്വാ പകതിഠിതികായ ഏവ ഗാഹേതബ്ബം. യോ പന പായാസോ വാ രസപിണ്ഡപാതോ വാ നിച്ചം ലബ്ഭതി, ഏവരൂപാനം പണീതഭോജനാനം ആവേണികാ ഠിതികാ കാതബ്ബാ, തഥാ സപരിവാരായ യാഗുയാ മഹഗ്ഘാനം ഫലാനം പണീതാനഞ്ച ഖജ്ജകാനം. പകതിഭത്തയാഗുഫലഖജ്ജകാനം ഏകാവ ഠിതികാ കാതബ്ബാ. “സപ്പിം ആഹരിസ്സാമീ”തി വുത്തേ സബ്ബസപ്പീനം ഏകാവ ഠിതികാ വട്ടതി, തഥാ സബ്ബതേലാനം. “മധും ആഹരിസ്സാമീ”തി വുത്തേ പന മധുനോ ഏകാവ ഠിതികാ വട്ടതി, തഥാ ഫാണിതസ്സ ലട്ഠിമധുകാദീനഞ്ച ഭേസജ്ജാനം. സചേ പന ഗന്ധമാലം സങ്ഘുദ്ദേസം ദേന്തി, പിണ്ഡപാതികസ്സ വട്ടതി, ന വട്ടതീതി? ആമിസസ്സേവ പടിക്ഖിത്തത്താ വട്ടതി. “സങ്ഘം ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നത്താ പന ന ഗഹേതബ്ബ”ന്തി വദന്തി.

ഉദ്ദേസഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൦൫. **നിമന്തനം** പുഗ്ഗലികം ചേ, സയമേവ ഇസ്സരോ. സങ്ഘികം പന ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പനേത്ഥ ദൂതോ ബ്യത്തോ ഹോതി, “ഭന്തേ, രാജഗേഹേ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി അവത്വാ “ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ”തി വദതി, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. അഥ ദൂതോ അബ്യത്തോ “ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദതി, ഭത്തുദ്ദേസകോ ബ്യത്തോ “ഭത്ത”ന്തി അവത്വാ “ഭന്തേ , തുമ്ഹേ യാഥ, തുമ്ഹേ യാഥാ”തി വദതി, ഏവമ്പി പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി, “തുമ്ഹാകം, ഭന്തേ, പടിപാടിയാ ഭത്തം പാപുണാതീ”തി വുത്തേ പന ന വട്ടതി. സചേ നിമന്തിതും ആഗതമനുസ്സോ ആസനസാലം പവിസിത്വാ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥാ”തി വാ “അട്ഠ പത്തേ ദേഥാ”തി വാ വദതി, ഏവമ്പി പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി, “തുമ്ഹേ ച തുമ്ഹേ ച ഗച്ഛഥാ”തി വത്തബ്ബം. സചേ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥ, അട്ഠ പത്തേ ദേഥ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വാ വദതി, പടിപാടിയാ ഗാഹേതബ്ബം. ഗാഹേന്തേന പന വിച്ഛിന്ദിത്വാ “ഭത്ത”ന്തി അവദന്തേന “തുമ്ഹേ ച തുമ്ഹേ ച ഗച്ഛഥാ”തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. “ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം പത്തം ദേഥ, തുമ്ഹേ ഏഥാ”തി വുത്തേ പന “സാധു ഉപാസകാ”തി ഗന്തബ്ബം. “സങ്ഘതോ ഉദ്ദിസിത്വാ തുമ്ഹേ ഏഥാ”തി വുത്തേപി ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം.

നിമന്തനഭത്തഘരതോ പന പത്തത്ഥായ ആഗതസ്സ ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ഠിതികായ പത്തോ ദാതബ്ബോ. ഏകോ “സങ്ഘതോ പടിപാടിയാ പത്ത”ന്തി അവത്വാ കേവലം “ഏകം പത്തം ദേഥാ”തി വത്വാ അഗ്ഗാഹിതേയേവ പത്തേ യസ്സ കസ്സചി പത്തം ഗഹേത്വാ പൂരേത്വാ ആഹരതി, തം പത്തസാമികസ്സേവ ഹോതി. ഉദ്ദേസഭത്തേ വിയ ഠിതികായ ന ഗാഹേതബ്ബം. ഇധാപി യോ ആഗന്ത്വാ തുണ്ഹീഭൂതോ തിട്ഠതി, സോ “കസ്സ സന്തികം ആഗതോസീ”തി വാ “കസ്സ പത്തം ഹരിസ്സസീ”തി വാ ന വത്തബ്ബോ. പുച്ഛാസഭാഗേന ഹി “തുമ്ഹാകം സന്തികം ആഗതോ, തുമ്ഹാകം പത്തം ഹരിസ്സാമീ”തി വദേയ്യ, തതോ സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ജിഗുച്ഛനീയോ അസ്സ. “കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ”തി പന വുത്തേ “തസ്സ പത്തത്ഥായ ആഗതോമ്ഹീ”തി വദന്തസ്സ പടിപാടിഭത്തട്ഠിതികായ ഗഹേത്വാ പത്തോ ദാതബ്ബോ. “ഭത്തഹരണപത്തം ദേഥാ”തി വുത്തേപി പടിപാടിഭത്തട്ഠിതികായ ഏവ ദാതബ്ബോ. സചേ ആഹരിത്വാ “സബ്ബോ സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതൂ”തി വദതി, ഭാജേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. പത്തസാമികസ്സ അതിക്കന്തമ്പി ഠിതികം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം പടിപാടിഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം.

ഏകോ പാതിയാ ഭത്തം ആഹരിത്വാ “സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ”തി വദതി, ആലോപഭത്തട്ഠിതികതോ പട്ഠായ ആലോപസങ്ഖേപേന ഭാജേതബ്ബം. സചേ പന തുണ്ഹീഭൂതോ അച്ഛതി, “കസ്സ തേ ആഭതം, കസ്സ ദാതുകാമോസീ”തി ന വത്തബ്ബോ. സചേ പന “കുഹിം ഗച്ഛസി, കിം കരോന്തോ ആഹിണ്ഡസീ”തി വുത്തേ പന “സങ്ഘസ്സ മേ ഭത്തം ആഭതം, ഥേരാനം മേ ഭത്തം ആഭത”ന്തി വദതി, ഗഹേത്വാ ആലോപഭത്തട്ഠിതികായ ഭാജേതബ്ബം. സചേ പന ഏവം ആഭതം ഭത്തം ബഹു ഹോതി, സകലസങ്ഘസ്സ പഹോതി, അഭിഹടഭിക്ഖാ നാമ, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി, ഠിതികാപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ പത്തം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം.

ഉപാസകോ സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വാ ഗന്ഥധുതങ്ഗവസേന അഭിഞ്ഞാതസ്സ വാ ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ വാ പഹിണതി “അമ്ഹാകം ഭത്തഗഹണത്ഥായ അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛഥാ”തി, സചേപി ഞാതിഉപട്ഠാകേഹി പേസിതം ഹോതി, ഇമേ തയോ ജനാ പുച്ഛിതും ന ലഭന്തി, ആരുള്ഹായേവ മാതികം. സങ്ഘതോ അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ഉദ്ദിസാപേത്വാ അത്തനവമേഹി ഗന്തബ്ബം. കസ്മാ? ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ഹി ഏതേ ഭിക്ഖൂ നിസ്സായ ലാഭോ ഉപ്പജ്ജതീതി. ഗന്ഥധുതങ്ഗാദീഹി പന അനഭിഞ്ഞാതോ ആവാസികഭിക്ഖു ആപുച്ഛിതും ലഭതി, തസ്മാ തേന “കിം സങ്ഘതോ ഗണ്ഹാമി, ഉദാഹു യേ ജാനാമി, തേഹി സദ്ധിം ആഗച്ഛാമീ”തി മാതികം ആരോപേത്വാ യഥാ ദായകാ വദന്തി, തഥാ

പടിപജ്ജിതബ്ബം. “തുമ്ഹാകം നിസ്സിതകേ വാ യേ വാ ജാനാഥ, തേ ഗഹേത്വാ ഏഥാ”തി വുത്തേ പന യേ ഇച്ഛന്തി, തേഹി സദ്ധിം ഗന്തും ലഭതി. സചേ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ പഹിണഥാ”തി പേസേന്തി, സങ്ഘതോവ പേസേതബ്ബാ. അത്തനാ സചേ അഞ്ഞസ്മിം ഗാമേ സക്കാ ഹോതി ഭിക്ഖാ ലഭിതും, അഞ്ഞോ ഗാമോ ഗന്തബ്ബോ. ന സക്കാ ചേ ഹോതി ലഭിതും, സോയേവ ഗാമോ പിണ്ഡായ പവിസിതബ്ബോ.

നിമന്തിതഭിക്ഖൂ ആസനസാലായ നിസിന്നാ ഹോന്തി, തത്ര ചേ മനുസ്സാ “പത്തേ ദേഥാ”തി ആഗച്ഛന്തി, അനിമന്തിതേഹി ന ദാതബ്ബാ, “ഏതേ നിമന്തിതാ ഭിക്ഖൂ”തി വത്തബ്ബം, “തുമ്ഹേപി ദേഥാ”തി വുത്തേ പന ദാതും വട്ടതി. ഉസ്സവാദീസു മനുസ്സാ സയമേവ പരിവേണാനി ച പധാനഘരാനി ച ഗന്ത്വാ തിപിടകേ ച ധമ്മകഥികേ ച ഭിക്ഖുസതേനപി സദ്ധിം നിമന്തേന്തി, തദാ തേഹി യേ ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. കസ്മാ? ന ഹി മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘേന അത്ഥികാ മനുസ്സാ പരിവേണപധാനഘരാനി ഗച്ഛന്തി, സന്നിപാതട്ഠാനതോവ യഥാസത്തി യഥാബലം ഭിക്ഖൂ ഗണ്ഹിത്വാ ഗച്ഛന്തീതി.

സചേ പന സങ്ഘത്ഥേരോ വാ ഗന്ഥധുതങ്ഗവസേന അഭിഞ്ഞാതോ വാ ഭത്തുദ്ദേസകോ വാ അഞ്ഞത്ര വാ വസ്സം വസിത്വാ കത്ഥചി വാ ഗന്ത്വാ പുന സകട്ഠാനം ആഗച്ഛതി, മനുസ്സാ ച ആഗന്തുകസ്സ സക്കാരം കരോന്തി, ഏകവാരം യേ ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. പടിബദ്ധകാലതോ പട്ഠായ ദുതിയവാരേ ആരദ്ധേ സങ്ഘതോയേവ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. അഭിനവആഗന്തുകാവ ഹുത്വാ “ഞാതീ വാ ഉപട്ഠാകേ വാ പസ്സിസ്സാമീ”തി ഗച്ഛന്തി, തത്ര ചേ തേസം ഞാതീ ച ഉപട്ഠാകാ ച സക്കാരം കരോന്തി, ഏത്ഥ പന യേ ജാനന്തി, തേ ഗഹേത്വാ ഗന്തുമ്പി വട്ടതി. യോ പന അതിലാഭീ ഹോതി, സകട്ഠാനഞ്ച ആഗന്തുകട്ഠാനഞ്ച ഏകസദിസം, സബ്ബത്ഥ മനുസ്സാ സങ്ഘഭത്തം സജ്ജേത്വാവ നിസീദന്തി, തേന സങ്ഘതോവ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബന്തി അയം നിമന്തനേ വിസേസോ. അവസേസോ സബ്ബപഞ്ഹോ ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. **കുരുന്ദിയം** പന “അട്ഠ മഹാഥേരേ ദേഥാതി വുത്തേ അട്ഠ മഹാഥേരാവ ദാതബ്ബാ”തി വുത്തം. ഏസ നയോ മജ്ഝിമാദീസു. സചേ പന അവിസേസേത്വാ “അട്ഠ ഭിക്ഖൂ ദേഥാ”തി വദതി, സങ്ഘതോ ദാതബ്ബാതി.

നിമന്തനഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧൧. **സലാകഭത്തം** പന “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സലാകായ വാ പട്ടികായ വാ ഉപനിബന്ധിത്വാ ഓപുഞ്ജിത്വാ ഭത്തം ഉദ്ദിസിതു”ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൫) വചനതോ രുക്ഖസാരമയായ സലാകായ വാ വേളുവിലീവതാലപണ്ണാദിമയായ പട്ടികായ വാ “അസുകസ്സ നാമ സലാകഭത്ത”ന്തി ഏവം അക്ഖരാനി ഉപനിബന്ധിത്വാ പച്ഛിയം വാ ചീവരഭോഗേ വാ കത്വാ സബ്ബസലാകായോ ഓപുഞ്ജിത്വാ പുനപ്പുനം ഹേട്ഠുപരിയവസേന ആലോളേത്വാ പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതേന ഭത്തുദ്ദേസകേന സചേ ഠിതികാ അത്ഥി, ഠിതികതോ പട്ഠായ, നോ ചേ അത്ഥി, ഥേരാസനതോ പട്ഠായ സലാകാ ദാതബ്ബാ. പച്ഛാ ആഗതാനമ്പി ഏകാബദ്ധവസേന ദൂരേ ഠിതാനമ്പി ഉദ്ദേസഭത്തേ വുത്തനയേനേവ ദാതബ്ബാ.

സചേ വിഹാരസ്സ സമന്തതോ ബഹൂ ഗോചരഗാമാ, ഭിക്ഖൂ പന ന ബഹൂ, ഗാമവസേനപി സലാകാ പാപുണന്തി. “തുമ്ഹാകം അസുകഗാമേ സലാകഭത്തം പാപുണാതീ”തി ഗാമവസേനേവ ഗാഹേതബ്ബം. ഏവം ഗാഹേന്തേന സചേപി ഏകമേകസ്മിം ഗാമേ നാനപ്പകാരാനി സട്ഠി സലാകഭത്താനി, സബ്ബാനി ഗഹിതാനേവ ഹോന്തി. തസ്സ പത്തഗാമസമീപേ അഞ്ഞാനിപി ദ്വേ തീണി സലാകഭത്താനി ഹോന്തി, താനി തസ്സേവ ദാതബ്ബാനി. ന ഹി സക്കാ തേസം കാരണാ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും പഹിണിതുന്തി.

സചേ ഏകച്ചേസു ഗാമേസു ബഹൂനി സലാകഭത്താനി സല്ലക്ഖേത്വാ സത്തന്നമ്പി അട്ഠന്നമ്പി ഭിക്ഖൂനം ദാതബ്ബാനി. ദേന്തേന പന ചതുന്നം പഞ്ചന്നം ഭത്താനം സലാകായോ ഏകതോ ബന്ധിത്വാ ദാതബ്ബാ. സചേ തം ഗാമം അതിക്കമിത്വാ അഞ്ഞോ ഗാമോ ഹോതി, തസ്മിഞ്ച ഏകമേവ സലാകഭത്തം, തം പന പാതോവ ദേന്തി, തമ്പി ഏതേസു ഭിക്ഖൂസു ഏകസ്സ നിഗ്ഗഹേന ദത്വാ “പാതോവ തം ഗഹേത്വാ പച്ഛാ ഓരിമഗാമേ ഇതരാനി ഭത്താനി ഗണ്ഹാഹീ”തി വത്തബ്ബോ. സചേ ഓരിമഗാമേ സലാകഭത്തേസു അഗ്ഗഹിതേസ്വേവ ഗഹിതസഞ്ഞായ ഗച്ഛതി, പരഭാഗഗാമേ സലാകഭത്തം ഗഹേത്വാ പുന വിഹാരം ആഗന്ത്വാ ഇതരാനി ഗഹേത്വാ ഓരിമഗാമോ ഗന്തബ്ബോ. ന ഹി ബഹിസീമായ സങ്ഘലാഭോ ഗാഹേതും ലബ്ഭതീതി അയം നയോ **കുരുന്ദിയം** വുത്തോ. സചേ പന ഭിക്ഖൂ ബഹൂ ഹോന്തി, ഗാമവസേന സലാകാ ന പാപുണന്തി, വീഥിവസേന വാ വീഥിയം ഏകഗേഹവസേന വാ ഏകകുലവസേന വാ ഗാഹേതബ്ബം. വീഥിആദീസു ച യത്ഥ ബഹൂനി ഭത്താനി, തത്ഥ ഗാമേ വുത്തനയേനേവ ബഹൂനം ഭിക്ഖൂനം ഗാഹേതബ്ബാനി, സലാകാസു അസതി ഉദ്ദിസിത്വാപി ഗാഹേതബ്ബാനി.

൨൧൨. സലാകദായകേന പന വത്തം ജാനിതബ്ബം. തേന ഹി കാലസ്സേവ വുട്ഠായ പത്തചീവരം ഗഹേത്വാ ഭോജനസാലം ഗന്ത്വാ അസമ്മട്ഠട്ഠാനം സമ്മജ്ജിത്വാ പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേത്വാ “ഇദാനി ഭിക്ഖൂഹി വത്തം കതം ഭവിസ്സതീ”തി കാലം സല്ലക്ഖേത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭിക്ഖൂസു സന്നിപതിതേസു പഠമമേവ വാരഗാമേ സലാകഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം, “തുയ്ഹം അസുകസ്മിം നാമ വാരഗാമേ സലാകാ പാപുണാതി, തത്ര ഗച്ഛാ”തി വത്തബ്ബം. സചേ അതിരേകഗാവുതേ ഗാമോ ഹോതി, തം ദിവസം ഗച്ഛന്താ കിലമന്തി, “സ്വേ തുയ്ഹം വാരഗാമേ പാപുണാതീ”തി അജ്ജേവ ഗാഹേതബ്ബം. യോ വാരഗാമം പേസിയമാനോ ന ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം സലാകം മഗ്ഗതി, ന ദാതബ്ബാ. സദ്ധാനഞ്ഹി മനുസ്സാനം പുഞ്ഞഹാനി ച സങ്ഘസ്സ ച ലാഭച്ഛേദോ ഹോതി, തസ്മാ തസ്സ ദുതിയേപി തതിയേപി ദിവസേ അഞ്ഞാ സലാകാ ന ദാതബ്ബാ, “അത്തനോ പത്തട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ഭുഞ്ജാഹീ”തി വത്തബ്ബോ, തീണി പന ദിവസാനി അഗച്ഛന്തസ്സ വാരഗാമതോ ഓരിമവാരഗാമേ സലാകാ ഗാഹേതബ്ബാ. തഞ്ചേ ന ഗണ്ഹാതി, തതോ പട്ഠായ തസ്സ അഞ്ഞം സലാകം ദാതും ന വട്ടതി, ദണ്ഡകമ്മം ദള്ഹം കാതബ്ബം . സട്ഠിതോ വാ പണ്ണാസതോ വാ ന പരിഹാപേതബ്ബം. വാരഗാമേ ഗാഹേത്വാ വിഹാരവാരോ ഗാഹേതബ്ബോ, “തുയ്ഹം വിഹാരവാരോ പാപുണാതീ”തി വത്തബ്ബം. വിഹാരവാരികസ്സ ദ്വേ തിസ്സോ യാഗുസലാകായോ തിസ്സോ ചതസ്സോ ഭത്തസലാകായോ ച ദാതബ്ബാ, നിബദ്ധം കത്വാ പന ന ദാതബ്ബാ. യാഗുഭത്തദായകാ ഹി “അമ്ഹാകം യാഗുഭത്തം വിഹാരഗോപകാവഭുഞ്ജന്തീ”തി അഞ്ഞഥത്തം ആപജ്ജേയ്യും, തസ്മാ അഞ്ഞേസു കുലേസു ദാതബ്ബാ.

സചേ വിഹാരവാരികാനം സഭാഗാ ആഹരിത്വാ ദേന്തി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ, വാരം ഗഹേത്വാ തേസം യാഗുഭത്തം ആഹരാപേതബ്ബം, താവ നേസം സലാകാ ഫാതികമ്മമേവ ഭവന്തി. വസ്സഗ്ഗേന പത്തട്ഠാനേ പന അഞ്ഞമ്പി പണീതഭത്തസലാകം ഗണ്ഹിതും ലഭന്തിയേവ. അതിരേകഉത്തരിഭങ്ഗസ്സ ഏകചാരികഭത്തസ്സ വിസും ഠിതികം കത്വാ സലാകാ ദാതബ്ബാ. സചേ യേന സലാകാ ലദ്ധാ, സോ തം ദിവസം തം ഭത്തം ന ലഭതി, പുന ദിവസേ ഗാഹേതബ്ബം. ഭത്തഞ്ഞേവ ലഭതി, ന ഉത്തരിഭങ്ഗം, ഏവമ്പി പുന ഗാഹേതബ്ബം. ഖീരഭത്തസലാകായപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന

ഖീരമേവ ലഭതി, ന ഭത്തം, ഖീരലാഭതോ പട്ഠായ പുന ന ഗാഹേതബ്ബം. ദ്വേ തീണി ഏകചാരികഭത്താനി ഏകസ്സേവ പാപുണന്തി, ദുബ്ഭിക്ഖസമയേ സങ്ഘനവകേന ലദ്ധകാലേ വിജടേത്വാ വിസും ഗാഹേതബ്ബാനി. പാകതികസലാകഭത്തം അലദ്ധസ്സപി പുനദിവസേ ഗാഹേതബ്ബം.

സചേ ഖുദ്ദകോ വിഹാരോ ഹോതി, സബ്ബേ ഭിക്ഖൂ ഏകസമ്ഭോഗാ, ഉച്ഛുസലാകം ഗാഹേന്തേന യസ്സ കസ്സചി സമ്മുഖീഭൂതസ്സ പാപേത്വാ മഹാഥേരാദീനം ദിവാ തച്ഛേത്വാ ദാതും വട്ടതി. രസസലാകം പാപേത്വാ പച്ഛാഭത്തമ്പി പരിസ്സാവേത്വാ ഫാണിതം വാ കാരേത്വാ പിണ്ഡപാതികാദീനമ്പി ദാതബ്ബം, ആഗന്തുകാനം ആഗതാനാഗതഭാവം ഞത്വാ ഗാഹേതബ്ബാ. മഹാആവാസേ ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബാ. തക്കസലാകമ്പി സഭാഗട്ഠാനേ പാപേത്വാ വാ ധൂമാപേത്വാ പചാപേത്വാ വാ ഥേരാനം ദാതും വട്ടതി. മഹാആവാസേ വുത്തനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം. ഫലസലാകപൂവസലാകഭേസജ്ജഗന്ധമാലാസലാകായോപി വിസും ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബാ. ഭേസജ്ജാദിസലാകായോ ചേത്ഥ കിഞ്ചാപി പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടന്തി, സലാകവസേന പന ഗാഹിതത്താ ന സാദിതബ്ബാ. അഗ്ഗഭിക്ഖാമത്തം സലാകഭത്തം ദേന്തി, ഠിതികം പുച്ഛിത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. അസതിയാ ഠിതികായ ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ താദിസാനി ഭത്താനി ബഹൂനി ഹോന്തി, ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദ്വേ തീണി ദാതബ്ബാനി. നോ ചേ, ഏകേകമേവ ദത്വാ പടിപാടിയാ ഗതായ പുന ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബം. അഥ അന്തരാവ ഉപച്ഛിജ്ജതി, ഠിതികാ സല്ലക്ഖേതബ്ബാ. യദി പന താദിസം ഭത്തം നിബദ്ധമേവ ഹോതി, യസ്സ പാപുണാതി, സോ വത്തബ്ബോ "ലദ്ധാ വാ അലദ്ധാ വാ സ്വേപി ഗണ്ഹേയ്യാസീ"തി. ഏകം അനിബദ്ധം ഹോതി, ലഭനദിവസേ പന യാവദത്ഥം ലഭതി. അലഭനദിവസാ ബഹുതരാ ഹോന്തി, തം യസ്സ പാപുണാതി, സോ അലഭിത്വാ "സ്വേ ഗണ്ഹേയ്യാസീ"തി വത്തബ്ബോ.

യോ സലാകാസു ഗഹിതാസു പച്ഛാ ആഗച്ഛതി, തസ്സ അതിക്കന്തോവ സലാകാ ന ഉപട്ഠാപേത്വാ ദാതബ്ബാ. സലാകം നാമ ഘണ്ടിം പഹരണതോ പട്ഠായ ആഗന്ത്വാ ഹത്ഥം പസാരേന്തോവ ലഭതി, അഞ്ഞസ്സ ആഗന്ത്വാ സമീപേ ഠിതസ്സപി അതിക്കന്താ അതിക്കന്താവ ഹോതി. സചേ പനസ്സ അഞ്ഞോ ഗണ്ഹന്തോ അത്ഥി, സയം അനാഗതോപി ലഭതി, സഭാഗട്ഠാനേ "അസുകോ അനാഗതോ"തി ഞത്വാ "അയം തസ്സ സലാകാ"തി ഠപേതും വട്ടതി. സചേ "അനാഗതസ്സ ന ദാതബ്ബാ"തി കതികം കരോന്തി, അധമ്മികാ ഹോതി. അന്തോഉപചാരേ ഠിതസ്സ ഹി ഭാജനീയഭണ്ഡം പാപുണാതി. സചേ പന "അനാഗതസ്സ ദേഥാ"തി മഹാസദ്ദം കരോന്തി, ദണ്ഡകമ്മം ഠപേതബ്ബം, "ആഗന്ത്വാ ഗണ്ഹന്തൂ"തി വത്തബ്ബം. ഛ പഞ്ചസലാകാ നട്ഠാ ഹോന്തി, ഭത്തുദ്ദേസകോ ദായകാനം നാമം ന സരതി, സോ ചേ നട്ഠസലാകാ മഹാഥേരസ്സ വാ അത്തനോ വാ പാപേത്വാ ഭിക്ഖൂ വദേയ്യ "മയാ അസുകഗാമേ സലാകഭത്തം മയ്ഹം പാപിതം, തുമ്ഹേ തത്ഥ ലദ്ധസലാകഭത്തം ഭുഞ്ജേയ്യാഥാ"തി, വട്ടതി, വിഹാരേ അപാപിതം പന ആസനസാലായ തം ഭത്തം ലഭിത്വാ തത്ഥേവ പാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. "അജ്ജ പട്ഠായ മയ്ഹം സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ തത്ര ആസനസാലായ ഗാഹേതും ന വട്ടതി, വിഹാരം ആനേത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. "സ്വേ പട്ഠായാ"തി വുത്തേ പന ഭത്തുദ്ദേസകസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം "സ്വേ പട്ഠായ അസുകകുലം നാമ സലാകഭത്തം ദേതി, സലാകഗ്ഗാഹണകാലേ സരേയ്യാസീ"തി. ദുബ്ഭിക്ഖേ സലാകഭത്തം പച്ഛിന്ദിത്വാ സുഭിക്ഖേ ജാതേ കഞ്ചി ഭിക്ഖും ദിസ്വാ "അജ്ജ പട്ഠായ അമ്ഹാകം സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി പുന പട്ഠപേന്തി, അന്തോഗാമേ അഗാഹേത്വാ വിഹാരം ആനേത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. ഇദഞ്ഹി സലാകഭത്തം നാമ ഉദ്ദേസഭത്തസദിസം ന ഹോതി, വിഹാരമേവ സന്ധായ ദീയതി, തസ്മാ ബഹിഉപചാരേ ഗാഹേതും ന വട്ടതി, "സ്വേ പട്ഠായാ"തി വുത്തേ പന വിഹാരേ ഗാഹേതബ്ബമേവ.

ഗമികോ ഭിക്ഖു യം ദിസാഭാഗം ഗന്തുകാമോ, തത്ഥ അഞ്ഞേന വാരഗാമസലാകാ ലദ്ധാ ഹോതി, തം ഗഹേത്വാ ഇതരം ഭിക്ഖും "മയ്ഹം പത്തസലാകം ത്വം ഗണ്ഹാഹീ"തി വത്വാ ഗന്തും വട്ടതി. തേന പന ഉപചാരസീമം അനതിക്കന്തേയേവ തസ്മിം തസ്സ സലാകാ ഗാഹേതബ്ബാ. ഛഡ്ഡിതവിഹാരേ വസിത്വാ മനുസ്സാ "ബോധിചേതിയാദീനി ജഗ്ഗിത്വാ ഭുഞ്ജന്തൂ"തി സലാകഭത്തം പട്ഠപേന്തി, ഭിക്ഖൂ സഭാഗട്ഠാനേസു വസിത്വാ കാലസ്സേവ ഗന്ത്വാ തത്ഥ വത്തം കരിത്വാ തം ഭത്തം ഭുഞ്ജന്തി, വട്ടതി. സചേ തേസു സ്വാതനായ അത്തനോ പാപേത്വാ ഗതേസു ആഗന്തുകോ ഭിക്ഖു ഛഡ്ഡിതവിഹാരേ വസിത്വാ കാലസ്സേവ വത്തം കത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ സലാകഭത്തം അത്തനോ പാപേത്വാ ആസനസാലം ഗച്ഛതി, സോവ തസ്സ ഭത്തസ്സ ഇസ്സരോ. യോ പന ഭിക്ഖൂസു വത്തം കരോന്തേസുയേവ ഭൂമിയം ദ്വേ തയോ സമ്മുഞ്ജനീപഹാരേ ദത്വാ ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ "ധുരഗാമേ സലാകഭത്തം മയ്ഹം പാപുണാതീ"തി ഗച്ഛതി, തസ്സ തം ചോരികായ ഗഹിതത്താ ന പാപുണാതി, വത്തം കത്വാ പാപേത്വാ പച്ഛാഗതഭിക്ഖൂനംയേവ ഹോതി.

ഏകോ ഗാമോ അതിദൂരേ ഹോതി, ഭിക്ഖൂ നിച്ചം ഗന്തും ന ഇച്ഛന്തി, മനുസ്സാ "മയം പുഞ്ഞേന പരിബാഹിരാ ഹോമാ"തി വദന്തി, യേ തസ്സ ഗാമസ്സ ആസന്നവിഹാരേ സഭാഗഭിക്ഖൂ, തേ വത്തബ്ബാ "ഇമേസം ഭിക്ഖൂനം അനാഗതദിവസേ തുമ്ഹേ ഭുഞ്ജഥാ"തി, സലാകാ പന ദേവസികം പാപേതബ്ബാ. താ ച ഖോ പന ഘണ്ടിപഹരണമത്തേന വാ പച്ഛിചാലനമത്തേന വാ പാപിതാ ന ഹോന്തി, പച്ഛിം പന ഗഹേത്വാ സലാകാ പീഠകേ ആകിരിതബ്ബാ, പച്ഛി പന മുഖവട്ടിയം ന ഗഹേതബ്ബാ. സചേ ഹി തത്ഥ അഹി വാ വിച്ഛികോ വാ ഭവേയ്യ, ദുക്ഖം ഉപ്പാദേയ്യ, തസ്മാ ഹേട്ഠാ ഗഹേത്വാ പച്ഛിം പരമ്മുഖം കത്വാ സലാകാ ആകിരിതബ്ബാ "സചേപി സപ്പോ ഭവിസ്സതി, ഏത്തോവ പലായിസ്സതീ"തി. ഏവം സലാകാ ആകിരിത്വാ ഗാമാദിവസേന പുബ്ബേ വുത്തനയേനേവ ഗാഹേതബ്ബാ.

അപിച ഏകം മഹാഥേരസ്സ പാപേത്വാ "അവസേസാ മയ്ഹം പാപുണന്തീ"തി അത്തനോ പാപേത്വാ വത്തം കത്വാ ചേതിയം വന്ദിത്വാ വിതക്കമാളകേ ഠിതേഹി ഭിക്ഖൂഹി "പാപിതാ, ആവുസോ, സലാകാ"തി വുത്തേ "ആമ, ഭന്തേ, തുമ്ഹേ ഗതഗതഗാമേ സലാകഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വത്തബ്ബം. ഏവഞ്ഹി പാപിതാപി സുപാപിതാവ ഹോന്തി. ഭിക്ഖൂ സബ്ബരത്തിം ധമ്മസ്സവനത്ഥം അഞ്ഞം വിഹാരം ഗച്ഛന്താ "മയം തത്ഥ ദാനം അഗ്ഗഹേത്വാവ അമ്ഹാകം ഗോചരഗാമേ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ആഗമിസ്സാമാ"തി സലാകാ അഗ്ഗഹേത്വാവ ഗതാ വിഹാരേ ഥേരസ്സ പത്തം സലാകഭത്തം ഭുഞ്ജിതും ആഗച്ഛന്തി, വട്ടതി. അഥ മഹാഥേരോപി "അഹം ഇധ കിം കരോമീ"തി തേഹിയേവ സദ്ധിം ഗച്ഛതി, തേഹി ഗതവിഹാരേ അഭുഞ്ജിത്വാവ ഗോചരഗാമം അനുപ്പത്തേഹി "ദേഥ, ഭന്തേ, പത്തേ, സലാകയാഗുആദീനി ആഹരിസ്സാമാ"തി വുത്തേ പത്താ ന ദാതബ്ബാ. കസ്മാ, ഭന്തേ, ന ദേഥാതി. വിഹാരട്ഠകം ഭത്തം വിഹാരേ വുത്ഥാനം പാപുണാതി, മയം അഞ്ഞവിഹാരേ വുത്ഥാതി. "ദേഥ, ഭന്തേ, ന മയം വിഹാരേ പാലികായ ദേമ, തുമ്ഹാകം ദേമ, ഗണ്ഹഥ അമ്ഹാകം ഭിക്ഖ"ന്തി വുത്തേ പന വട്ടതി.

സലാകഭത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧൩. **പക്ഖികാദീസു** പന യം അഭിലക്ഖിതേസു ചാതുദ്ദസീ പഞ്ചദസീ പഞ്ചമീ അട്ഠമീതി ഇമേസു പക്ഖേസു കമ്മപ്പസുതേഹി ഉപോസഥം കാതും സതികരണത്ഥായ ദീയതി, തം പക്ഖികം നാമ. തം സലാകഭത്തഗതികമേവ ഹോതി, ഗാഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ സലാകഭത്തമ്പി പക്ഖികഭത്തമ്പി ബഹും സബ്ബേസം വിനിവിജ്ഝിത്വാ ഗച്ഛതി,

ദ്വേപി ഭത്താനി വിസും വിസും ഗാഹേതബ്ബാനി. സചേ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ മഹാ, പക്ഖികം ഗാഹേത്വാ തസ്സ ഠിതികായ സലാകഭത്തം ഗാഹേതബ്ബം, സലാകഭത്തം വാ ഗാഹാപേത്വാ തസ്സ ഠിതികായ പക്ഖികം ഗാഹേതബ്ബം. യേസം ന പാപുണാതി, തേ പിണ്ഡായ ചരിസ്സന്തി. സചേ ദ്വേപി ഭത്താനി ബഹൂനി, ഭിക്ഖൂ മന്ദാ, സലാകഭത്തം നാമ ദേവസികം ലബ്ഭതി, തസ്മാ തം ഠപേത്വാ "പക്ഖികം, ആവുസോ, ഭുഞ്ജഥാ"തി പക്ഖികമേവ ദാതബ്ബം. പക്ഖികം പണീതം ദേന്തി, വിസും ഠിതികാ കാതബ്ബാ, "സ്വേ പക്ഖോ"തി അജ്ജ പക്ഖികം ന ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന ദായകാ വദന്തി "സ്വേപി അമ്ഹാകം ഘരേ ലൂഖഭത്തം ഭവിസ്സതി, അജ്ജേവ പക്ഖികഭത്തം ഉദ്ദിസഥാ"തി, ഏവം വട്ടതി.

ഉപോസഥികം നാമ അന്വഡ്ഢമാസേ ഉപോസഥദിവസേ ഉപോസഥങ്ഗാനി സമാദിയിത്വാ യം അത്തനാ ഭുഞ്ജതി, തദേവ ദീയതി. **പാടിപദികം** നാമ "ഉപോസഥേ ബഹൂ സദ്ധാ പസന്നാ ഭിക്ഖൂനം സക്കാരം കരോന്തി, പാടിപദേ പന ഭിക്ഖൂ കിലമന്തി, പാടിപദേ ദിന്നം ദുബ്ഭിക്ഖദാനസദിസം മഹപ്ഫലം ഹോതി, ഉപോസഥകമ്മേന വാ പരിസുദ്ധസീലാനം ദുതിയദിവസേ ദിന്നം മഹപ്ഫലം ഹോതീ"തി സല്ലക്ഖേത്വാ പാടിപദേ ദീയമാനകദാനം. തമ്പി ഉഭയം സലാകഭത്തഗതികമേവ. ഇതി ഇമാനി സത്തപി ഭത്താനി പിണ്ഡപാതികാനം ന വട്ടന്തി, ധുതങ്ഗഭേദം കരോന്തിയേവ.

൨൮൪. അപരാനിപി ചീവരക്ഖന്ധകേ (മഹാവ॰ ൩൪൯) വിസാഖായ വരം യാചിത്വാ ദിന്നാനി ആഗന്തുകഭത്തം ഗമികഭത്തം ഗിലാനഭത്തം ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തന്തി ചത്താരി ഭത്താനി പാളിയം ആഗതാനേവ. തത്ഥ ആഗന്തുകാനം ദിന്നം ഭത്തം **ആഗന്തുകഭത്തം**. ഏസ നയോ സേസേസു. സചേ പനേത്ഥ ആഗന്തുകഭത്താനിപി ആഗന്തുകാപി ബഹൂ ഹോന്തി, സബ്ബേസം ഏകേകം ഗാഹേതബ്ബം. ഭത്തേസു അപ്പഹോന്തേസു ഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ആഗന്തുകോ പഠമമേവ ആഗന്ത്വാ സബ്ബം ആഗന്തുകഭത്തം അത്തനോ ഗാഹേത്വാ നിസീദതി, സബ്ബം തസ്സേവ ഹോതി. പച്ഛാ ആഗതേഹി ആഗന്തുകേഹി തേന ദിന്നാനി പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. തേനപി ഏകം അത്തനോ ഗഹേത്വാ സേസാനി ദാതബ്ബാനി. അയം ഉളാരതാ. സചേ പന പഠമം ആഗന്ത്വാപി അത്തനോ അഗ്ഗഹേത്വാ തുണ്ഹീഭൂതോ നിസീദതി, പച്ഛാ ആഗതേഹി സദ്ധിം പടിപാടിയാ ഗണ്ഹിതബ്ബം. സചേ നിച്ചം ആഗന്തുകാ ആഗച്ഛന്തി, ആഗതദിവസേയേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. അന്തരന്തരാ ചേ ആഗച്ഛന്തി, ദ്വേ തീണി ദിവസാനി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. **മഹാപച്ചരിയം** പന "സത്ത ദിവസാനി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ"തി വുത്തം. ആവാസികോ കത്ഥചി ഗന്ത്വാ ആഗതോ, തേനപി ആഗന്തുകഭത്തം ഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ പന തം വിഹാരേ നിബദ്ധാപിതം ഹോതി, വിഹാരേ ഗാഹേതബ്ബം. അഥ വിഹാരോ ദൂരേ ഹോതി, ആസനസാലായ നിബദ്ധാപിതം, ആസനസാലായ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന ദായകാ "ആഗന്തുകേസു അസതി ആവാസികാപി ഭുഞ്ജന്തൂ"തി വദന്തി, വട്ടതി, അവുത്തേ പന ന വട്ടതി.

ഗമികഭത്തേപി അയമേവ കഥാമഗ്ഗോ. അയം പന വിസേസോ - ആഗന്തുകോ ആഗന്തുകഭത്തമേവ ലഭതി, ഗമികോ ആഗന്തുകഭത്തമ്പി ഗമികഭത്തമ്പി. ആവാസികോപി പക്കമിതുകാമോ ഗമികോ ഹോതി, ഗമികഭത്തം ലഭതി. യഥാ പന ആഗന്തുകഭത്തം, ഏവമിദം ദ്വേ തീണി വാ സത്ത വാ ദിവസാനി ന ലഭതി. "ഗമിസ്സാമീ"തി ഭുത്തോപി തം ദിവസം കേനചി കാരണേന ന ഗതോ, പുനദിവസേപി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി സഉസ്സാഹത്താ. "ഗമിസ്സാമീ"തി ഭുത്തസ്സ ചോരാ വാ പന്ഥം രുന്ധന്തി, ഉദകം വാ ദേവോ വാ വസ്സതി, സത്ഥോ വാ ന ഗച്ഛതി, സഉസ്സാഹേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം. "ഏതേ ഉപദ്ദവേ ഓലോകേന്തേന ദ്വേ തയോ ദിവസേ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. "ഗമിസ്സാമി ഗമിസ്സാമീ"തി പന ലേസം ഓഡ്ഡേത്വാ ഭുഞ്ജിതും ന ലഭതി.

ഗിലാനഭത്തമ്പി സചേ സബ്ബേസം ഗിലാനാനം പഹോതി, തം സബ്ബേസം ദാതബ്ബം. നോ ചേ, ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. ഏകോ ഗിലാനോ അരോഗരൂപോ സക്കോതി അന്തോഗാമം ഗന്തും, ഏകോ ന സക്കോതി, അയം മഹാഗിലാനോ നാമ, ഏതസ്സ ഗിലാനഭത്തം ദാതബ്ബം. ദ്വേ മഹാഗിലാനാ, ഏകോ ലാഭീ അഭിഞ്ഞാതോ ബഹും ഖാദനീയഭോജനീയം ലഭതി, ഏകോ അനാഥോ അപ്പലാഭതായ അന്തോഗാമം പവിസതി, ഏതസ്സ ഗിലാനഭത്തം ദാതബ്ബം. ഗിലാനഭത്തേ ദിവസപരിച്ഛേദോ നത്ഥി, യാവ രോഗോ ന വൂപസമ്മതി, സപ്പായഭോജനം അഭുഞ്ജന്തോ ന യാപേതി, താവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. യദാ പന മിസ്സകയാഗും വാ മിസ്സകഭത്തം വാ ഭുത്തസ്സപി രോഗോ ന കുപ്പതി, തതോ പട്ഠായ ന ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തമ്പി യം സബ്ബേസം പഹോതി, തം സബ്ബേസം ദാതബ്ബം. നോ ചേ പഹോതി, ഠിതികം കത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. ഇദമ്പി ദ്വീസു ഗിലാനേസു മഹാഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ ഗാഹേതബ്ബം, ദ്വീസു മഹാഗിലാനേസു അനാഥഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ. യം കുലം ഗിലാനഭത്തമ്പി ദേതി ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തമ്പി, തത്ഥ യസ്സ ഗിലാനസ്സ ഗിലാനഭത്തം പാപുണാതി, തദുപട്ഠാകസ്സപി തത്ഥേവ ഗാഹേതബ്ബം. ഗിലാനുപട്ഠാകഭത്തേപി ദിവസപരിച്ഛേദോ നത്ഥി, യാവ ഗിലാനോ ലഭതി, താവസ്സ ഉപട്ഠാകോപി ലഭതീതി. ഇമാനി ചത്താരി ഭത്താനി സചേ ഏവം ദിന്നാനി ഹോന്തി "ആഗന്തുകഗമികഗിലാനഗിലാനുപട്ഠാകാ മമ ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. സചേ പന "ആഗന്തുകാദീനം ചതുന്നം ഭത്തം നിബദ്ധാപേമി, മമ ഭത്തം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഏവം ദിന്നാനി ഹോന്തി, പിണ്ഡപാതികാനം ന വട്ടതി.

൨൮൫. അപരാനിപി ധുരഭത്തം കുടിഭത്തം വാരകഭത്തന്തി തീണി ഭത്താനി. തത്ഥ **ധുരഭത്ത**ന്തി നിച്ചഭത്തം വുച്ചതി, തം ദുവിധം സങ്ഘികഞ്ച പുഗ്ഗലികഞ്ച. തത്ഥ യം "സങ്ഘസ്സ ധുരഭത്തം ദേമാ"തി നിബദ്ധാപിതം, തം സലാകഭത്തഗതികം. "മമ നിബദ്ധഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി വത്വാ ദിന്നം പന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. പുഗ്ഗലികേപി "തുമ്ഹാകം ധുരഭത്തം ദമ്മീ"തി വുത്തേ പിണ്ഡപാതികോ ചേ, ന വട്ടതി, "മമ നിബദ്ധഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ പന വട്ടതി, സാദിതബ്ബം. സചേ പച്ഛാ കതിപാഹേ വീതിവത്തേ "ധുരഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, മൂലേ സുട്ഠു സമ്പടിച്ഛിതത്താ വട്ടതി.

കുടിഭത്തം നാമ യം സങ്ഘസ്സ ആവാസം കാരേത്വാ "അമ്ഹാകം സേനാസനവാസിനോ അമ്ഹാകംയേവ ഭത്തം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഏവം നിബദ്ധാപിതം, തം സലാകഭത്തഗതികമേവ ഹോതി, ഗാഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. "അമ്ഹാകം സേനാസനവാസിനോ അമ്ഹാകംയേവ ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി വുത്തേ പന പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. യം പന പുഗ്ഗലേ പസീദിത്വാ തസ്സ ആവാസം കത്വാ "തുമ്ഹാകം ദേമാ"തി ദിന്നം, തം തസ്സേവ ഹോതി, തസ്മിം കത്ഥചി ഗതേ നിസ്സിതകേഹി ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

വാരകഭത്തം നാമ ദുബ്ഭിക്ഖസമയേ "വാരേന ഭിക്ഖൂ ജഗ്ഗിസ്സാമാ"തി ധുരഗേഹതോ പട്ഠായ ദിന്നം, തമ്പി ഭിക്ഖാവചനേന ദിന്നം പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി, "വാരകഭത്ത"ന്തി വുത്തേ പന സലാകഭത്തഗതികം ഹോതി. സചേ

തണ്ഡുലാദീനി പേസേന്തി "സാമണേരാ പചിത്വാ ദേന്തൂ"തി, പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. ഇതി ഇമാനി ച തീണി, ആഗന്തുകഭത്താദീനി ച ചത്താരീതി സത്ത, താനി സങ്ഘഭത്താദീഹി സഹ ചുദ്ദസ ഭത്താനി ഹോന്തി.

൨൧൬. അട്ഠകഥായം പന വിഹാരഭത്തം അട്ഠകഭത്തം ചതുക്കഭത്തം ഗുള്ഹകഭത്തന്തി അഞ്ഞാനിപി ചത്താരി ഭത്താനി വുത്താനി. തത്ഥ **വിഹാരഭത്തം** നാമ വിഹാരേ തത്രുപ്പാദഭത്തം, തം സങ്ഘഭത്തേന സങ്ഗഹിതം. തം പന തിസ്സമഹാവിഹാരചിത്തലപബ്ബതാദീസു പടിസമ്ഭിദാപ്പത്തേഹി ഖീണാസവേഹി യഥാ പിണ്ഡപാതികാനമ്പി സക്കാ ഹോന്തി പരിഭുഞ്ജിതും, തഥാ പടിഗ്ഗഹിതത്താ താദിസേസു ഠാനേസു പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. "അട്ഠന്നം ഭിക്ഖൂനം ദേമ, ചതുന്നം ദേമാ"തി ഏവം ദിന്നം പന **അട്ഠകഭത്തഞ്ചേവ ചതുക്കഭത്തഞ്ച,** തമ്പി ഭിക്ഖാവചനേന ദിന്നം പിണ്ഡപാതികാനം വട്ടതി. മഹാഭിസങ്ഖാരേന അതിരസകപൂവേന പത്തം ഥകേത്വാ ദിന്നം ***ഗുള്ഹകഭത്തം*** നാമ. ഇമാനി തീണി സലാകഭത്തഗതികാനേവ. അപരമ്പി ***ഗുള്ഹകഭത്തം*** നാമ അത്ഥി, ഇധേകച്ചേ മനുസ്സാ മഹാധമ്മസ്സവനഞ്ച വിഹാരപൂജഞ്ച കാരേത്വാ "സകലസങ്ഘസ്സ ദാതും ന സക്കോമ, ദ്വേ തീണി ഭിക്ഖുസതാനി അമ്ഹാകം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹന്തൂ"തി ഭിക്ഖുപരിച്ഛേദജാനനത്ഥം ഗുള്ഹകേ ദേന്തി, ഇദം പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി.

പിണ്ഡപാതഭാജനീയം നിട്ഠിതം.

൨൧൭. ***ഗിലാനപച്ചയഭാജനീയം*** പന ഏവം വേദിതബ്ബം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൫ പക്ഖികഭത്താദികഥാ) - സപ്പിആദീസു ഭേസജ്ജേസു രാജരാജമഹാമത്താ സപ്പിസ്സ താവ കുമ്ഭസതമ്പി കുമ്ഭസഹസ്സമ്പി വിഹാരം പേസേന്തി, ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗഹിതഭാജനം പൂരേത്വാ ദാതബ്ബം, പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി. സചേ അലസജാതികാ മഹാഥേരാ പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തി, "ഭന്തേ, വീസതിവസ്സാനം ദീയതി, തുമ്ഹാകം ഠിതികാ അതിക്കന്താ"തി ന വത്തബ്ബാ, ഠിതികം ഠപേത്വാ തേസം ദത്വാ പച്ഛാ ഠിതികായ ദാതബ്ബം. "അസുകവിഹാരേ ബഹു സപ്പി ഉപ്പന്ന"ന്തി സുത്വാ യോജനന്തരവിഹാരതോപി ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, സമ്പത്തസമ്പത്താനമ്പി ഠിതട്ഠാനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബം. അസമ്പത്താനമ്പി ഉപചാരസീമം പവിട്ഠാനം അന്തേവാസികാദീസു ഗണ്ഹന്തേസു ദാതബ്ബമേവ. "ബഹിഉപചാരസീമായ ഠിതാനം ദേഥാ"തി വദന്തി, ന ദാതബ്ബം. സചേ പന ഉപചാരസീമം ഓക്കന്തേഹി ഏകാബദ്ധാ ഹുത്വാ അത്തനോ വിഹാരദ്വാരേ അന്തോവിഹാരേയേവ വാ ഹോന്തി, പരിസവസേന വഡ്ഢിതാ നാമ സീമാ ഹോതി, തസ്മാ ദാതബ്ബാ. സങ്ഘനവകസ്സ ദിന്നേപി പച്ഛാ ആഗതാനം ദാതബ്ബമേവ. ദുതിയഭാഗേ പന ഥേരാസനം ആരുള്ഹേ ആഗതാനം പഠമഭാഗോ ന പാപുണാതി, ദുതിയഭാഗതോ വസ്സഗ്ഗേന ദാതബ്ബം. അന്തോഉപചാരസീമം പവിസിത്വാ യത്ഥ കത്ഥചി ദിന്നം ഹോതി, സബ്ബം സന്നിപാതട്ഠാനേയേവ ഭാജേതബ്ബം.

യസ്മിം വിഹാരേ ദസ ഭിക്ഖൂ, ദസേവ ച സപ്പികുമ്ഭാ ദീയന്തി, ഏകേകകുമ്ഭവസേന ഭാജേതബ്ബം. ഏകോ സപ്പികുമ്ഭോ ഹോതി, ദസഭിക്ഖൂഹി ഭാജേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. സചേ "യഥാഠിതംയേവ അമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി ഗണ്ഹന്തി, ദുഗ്ഗഹിതം, തം ഗതഗതട്ഠാനേ സങ്ഘികമേവ ഹോതി. കുമ്ഭം പന ആവജ്ജേത്വാ ഥാലകേ ഥോകം സപ്പിം കത്വാ "ഇദം മഹാഥേരസ്സ പാപുണാതി, അവസേസം അമ്ഹാകം പാപുണാതീ"തി വത്വാ തമ്പി കുമ്ഭേയേവ ആകിരിത്വാ യഥിച്ഛിതം ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ ഥിനം സപ്പി ഹോതി, ലേഖം കത്വാ "ലേഖതോ പരഭാഗോ മഹാഥേരസ്സ പാപുണാതി, അവസേസം അമ്ഹാക"ന്തി ഗഹിതമ്പി സുഗ്ഗഹിതം. വുത്തപരിച്ഛേദതോ ഊനാധികേസു ഭിക്ഖൂസു സപ്പികുമ്ഭേസു ച ഏതേനേവ ഉപായേന ഭാജേതബ്ബം. സചേ പനേകോ ഭിക്ഖു, ഏകോ കുമ്ഭോ ഹോതി, ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ "അയം മയ്ഹം പാപുണാതീ"തിപി ഗഹേതും വട്ടതി. "അയം പഠമഭാഗോ മയ്ഹം പാപുണാതി, അയം ദുതിയഭാഗോ"തി ഏവം ഥോകം ഥോകമ്പി പാപേതും വട്ടതി. ഏസ നയോ നവനീതാദീസുപി . യസ്മിം പന വിപ്പസന്നതിലതേലാദിമ്ഹി ലേഖാ ന സന്തിട്ഠതി, തം ഉദ്ധരിത്വാ ഭാജേതബ്ബം. സിങ്ഗിവേരമരിചാദിഭേസജ്ജമ്പി അവസേസപത്തഥാലകാദിസമണപരിക്ഖാരോപി സബ്ബോ വുത്താനുരൂപേനേവ നയേന സുട്ഠു സല്ലക്ഖേത്വാ ഭാജേതബ്ബോതി. അയം ഗിലാനപച്ചയഭാജനീയകഥാ.

൨൧൮. ഇദാനി **സേനാസനഗ്ഗാഹേ** വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൮) - അയം സേനാസനഗ്ഗാഹോ നാമ ദുവിധോ ഹോതി ഉതുകാലേ ച വസ്സാവാസേ ച. തത്ഥ **ഉതുകാലേ** താവ കേചി ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ പുരേഭത്തം ആഗച്ഛന്തി, കേചി പച്ഛാഭത്തം പഠമയാമം മജ്ഝിമയാമം പച്ഛിമയാമം വാ. യേ യദാ ആഗച്ഛന്തി, തേസം തദാവ ഭിക്ഖൂ ഉട്ഠാപേത്വാ സേനാസനം ദാതബ്ബം, അകാലോ നാമ നത്ഥി. സേനാസനപഞ്ഞാപകേന പന പണ്ഡിതേന ഭവിതബ്ബം, ഏകം വാ ദ്വേ വാ മഞ്ചട്ഠാനാനി ഠപേതബ്ബാനി. സചേ വികാലേ ഏകോ വാ ദ്വേ വാ ഥേരാ ആഗച്ഛന്തി, തേ വത്തബ്ബാ "ഭന്തേ, ആദിതോ പട്ഠായ വുട്ഠാപിയമാനേ സബ്ബേപി ഭിക്ഖൂ ഉബ്ഭണ്ഡികാ ഭവിസ്സന്തി, തുമ്ഹേ അമ്ഹാകം വസനട്ഠാനേ വസഥാ"തി.

ബഹൂസു പന ആഗതേസു വുട്ഠാപേത്വാ പടിപാടിയാ ദാതബ്ബം. സചേ ഏകേകം പരിവേണം പഹോതി, ഏകേകം പരിവേണം ദാതബ്ബം. തത്ഥ അഗ്ഗിസാലാദീഘസാലാമണ്ഡലമാളാദയോ സബ്ബേപി തസ്സേവ പാപുണന്തി. ഏവം അപ്പഹോന്തേ പാസാദഗ്ഗേന ദാതബ്ബം, പാസാദേസു അപ്പഹോന്തേസു ഓവരകഗ്ഗേന ദാതബ്ബം, ഓവരകേസു അപ്പഹോന്തേസു സേയ്യഗ്ഗേന ദാതബ്ബം, സേയ്യഗ്ഗേസു അപ്പഹോന്തേസു മഞ്ചട്ഠാനേന ദാതബ്ബം, മഞ്ചട്ഠാനേ അപ്പഹോന്തേ ഏകപീഠകട്ഠാനവസേന ദാതബ്ബം, ഭിക്ഖുനോ പന ഠിതോകാസമത്തം ന ഗാഹേതബ്ബം. ഏതഞ്ഹി സേനാസനം നാമ ന ഹോതി. പീഠകട്ഠാനേ പന അപ്പഹോന്തേ ഏകം മഞ്ചട്ഠാനം വാ ഏകം പീഠട്ഠാനം വാ "വാരേന വാരേന, ഭന്തേ, വിസ്സമഥാ"തി തിണ്ണം ജനാനം ദാതബ്ബം. ന ഹി സക്കാ സീതസമയേ സബ്ബരത്തിം അജ്ഝോകാസേ വസിതും. മഹാഥേരേന പഠമയാമം വിസ്സമിത്വാ നിക്ഖമിത്വാ ദുതിയത്ഥേരസ്സ വത്തബ്ബം "ആവുസോ ഇധ പവിസാഹീ"തി. സചേ മഹാഥേരോ നിദ്ദാഗരുകോ ഹോതി, കാലം ന ജാനാതി, ഉക്കാസിത്വാ ദ്വാരം ആകോടേത്വാ "ഭന്തേ കാലോ ജാതോ, സീതം അനുദഹതീ"തി വത്തബ്ബം. തേന നിക്ഖമിത്വാ ഓകാസോ ദാതബ്ബോ, അദാതും ന ലഭതി. ദുതിയത്ഥേരേനപി മജ്ഝിമയാമം വിസ്സമിത്വാ പുരിമനയേനേവ ഇതരസ്സ ദാതബ്ബം. നിദ്ദാഗരുകോ വുത്തനയേനേവ വുട്ഠാപേതബ്ബോ. ഏവം ഏകരത്തിം ഏകമഞ്ചട്ഠാനം തിണ്ണം ദാതബ്ബം. ജമ്ബുദീപേ പന ഏകച്ചേ ഭിക്ഖൂ "സേനാസനം നാമ മഞ്ചട്ഠാനം വാ പീഠട്ഠാനം വാ കിഞ്ചിദേവ കസ്സചി സപ്പായം ഹോതി, കസ്സചി അസപ്പായ"ന്തി ആഗന്തുകാ ഹോന്തു വാ മാ വാ, ദേവസികം സേനാസനം ഗാഹേന്തി. അയം ഉതുകാലേ സേനാസനഗ്ഗാഹോ നാമ.

൨൧൯. **വസ്സാവാസേ** പന അത്ഥി ആഗന്തുകവത്തം, അത്ഥി ആവാസികവത്തം. ആഗന്തുകേന താവ സകട്ഠാനം മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗന്ത്വാ വസിതുകാമേന വസ്സൂപനായികദിവസമേവ തത്ഥ ന ഗന്തബ്ബം. വസനട്ഠാനം വാ ഹി തത്ര സമ്ബാധം ഭവേയ്യ, ഭിക്ഖാചാരോ വാ ന സമ്പജ്ജേയ്യ, തേന ന ഫാസുകം വിഹരേയ്യ, തസ്മാ "ഇദാനി മാസമത്തേന വസ്സൂപനായികാ ഭവിസ്സതീ"തി തം വിഹാരം പവിസിതബ്ബം. തത്ഥ മാസമത്തം വസന്തോ സചേ ഉദ്ദേസത്ഥികോ, ഉദ്ദേസസമ്പത്തിം സല്ലക്ഖേത്വാ, സചേ കമ്മട്ഠാനികോ, കമ്മട്ഠാനസപ്പായതം സല്ലക്ഖേത്വാ, സചേ പച്ചയത്ഥികോ,

പച്ചയലാഭം സല്ലക്ഖേത്വാ അന്തോവസ്സേ സുഖം വസിസ്സതി. സകട്ഠാനതോ ച തത്ഥ ഗച്ഛന്തേന ന ഗോചരഗാമോ ഘട്ടേതബ്ബോ. ന തത്ഥ മനുസ്സാ വത്തബ്ബാ "തുമ്ഹേ നിസ്സായ സലാകഭത്താദീനി വാ യാഗുഖജ്ജകാദീനി വാ വസ്സാവാസികം വാ നത്ഥി, അയം ചേതിയസ്സ പരിക്ഖാരോ, അയം ഉപോസഥാഗാരസ്സ, ഇദം താളഞ്ചേവ സൂചി ച, സമ്പടിച്ഛഥ തുമ്ഹാകം വിഹാര"ന്തി. സേനാസനം പന ജഗ്ഗിത്വാ ദാരുഭണ്ഡമത്തികാഭണ്ഡാനി പടിസാമേത്വാ ഗമികവത്തം പൂരേത്വാ ഗന്തബ്ബം.

ഏവം ഗച്ഛന്തേനപി ദഹരേഹി പത്തചീവരഭണ്ഡികായോ ഉക്ഖിപാപേത്വാ തേലനാളികത്തരദണ്ഡാദീനി ഗാഹേത്വാ ഛത്തം പഗ്ഗയ്ഹ അത്താനം ദസ്സേന്തേന ഗാമദ്വാരേനേവ ന ഗന്തബ്ബം, പടിച്ഛന്നേന അടവിമഗ്ഗേന ഗന്തബ്ബം. അടവിമഗ്ഗേ അസതി ഗുമ്ബാദീനി മദ്ദന്തേന ന ഗന്തബ്ബം, ഗമികവത്തം പന പൂരേത്വാ വിതക്കം ഛിന്ദിത്വാ സുദ്ധചിത്തേന ഗമനവത്തേനേവ ഗന്തബ്ബം. സചേ പന ഗാമദ്വാരേന മഗ്ഗോ ഹോതി, ഗച്ഛന്തഞ്ച നം സപരിവാരം ദിസ്വാ മനുസ്സാ "അമ്ഹാകം ഥേരോ വിയാ"തി ഉപധാവിത്വാ "കുഹിം, ഭന്തേ, സബ്ബപരിക്ഖാരേ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛഥാ"തി വദന്തി, തേസു ചേ ഏകോ ഏവം വദതി "വസ്സൂപനായികകാലോ നാമായം, യത്ഥ അന്തോവസ്സേനിബദ്ധഭിക്ഖാചാരോ ഭണ്ഡപടിച്ഛാദനഞ്ച ലബ്ഭതി, തത്ഥ ഭിക്ഖൂ ഗച്ഛന്തീ"തി, തസ്സ ചേ സുത്വാ തേ മനുസ്സാ "ഭന്തേ, ഇമസ്മിമ്പി ഗാമേ ജനോ ഭുഞ്ജതി ചേവ നിവാസേതി ച, മാ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛഥാ"തി വത്വാ മിത്താമച്ചേ പക്കോസിത്വാ സബ്ബേ സമ്മന്തയിത്വാ വിഹാരേ നിബദ്ധവത്തഞ്ച സലാകഭത്താദീനി ച വസ്സാവാസികഞ്ച ഠപേത്വാ "ഇധേവ, ഭന്തേ, വസഥാ"തി യാചന്തി, സബ്ബേസം സാദിതും വട്ടതി. സബ്ബഞ്ചേതം കപ്പിയഞ്ചേവ അനവജ്ജഞ്ച. **കുരുന്ദിയം** പന "കുഹിം ഗച്ഛഥാതി വുത്തേ 'അസുകട്ഠാന'ന്തി വത്വാ 'കസ്മാ തത്ഥ ഗച്ഛഥാ'തി വുത്തേ 'കാരണം ആചിക്ഖിതബ്ബ'"ന്തി വുത്തം. ഉഭയമ്പി പനേതം സുദ്ധചിത്തത്താവ അനവജ്ജം. ഇദം **ആഗന്തുകവത്തം** നാമ.

ഇദം പന **ആവാസികവത്തം**. പടികച്ചേവ ഹി ആവാസികേഹി വിഹാരോ ജഗ്ഗിതബ്ബോ, ഖണ്ഡഫുല്ലപടിസങ്ഖരണപരിഭണ്ഡാനി കാതബ്ബാനി, രത്തിട്ഠാനദിവാട്ഠാനവച്ചകുടിപസ്സാവട്ഠാനാനി പധാനഘരവിഹാരമഗ്ഗോതി ഇമാനി സബ്ബാനി പടിജഗ്ഗിതബ്ബാനി. ചേതിയേ സുധാകമ്മം മുണ്ഡവേദികായ തേലമക്ഖനം മഞ്ചപീഠജഗ്ഗനന്തി ഇദമ്പി സബ്ബം കാതബ്ബം "വസ്സം വസിതുകാമാ ആഗന്ത്വാ ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാകമ്മട്ഠാനാനുയോഗാദീനി കരോന്താ സുഖം വസിസ്സന്തീ"തി. കതപരികമ്മേഹി ആസാള്ഹീജുണ്ഹപഞ്ചമിതോ പട്ഠായ വസ്സാവാസികം പുച്ഛിതബ്ബം. കഥ പുച്ഛിതബ്ബം? യതോ പകതിയാ ലബ്ഭതി. യേഹി പന ന ദിന്നപുബ്ബം, തേ പുച്ഛിതും ന വട്ടതി. കസ്മാ പുച്ഛിതബ്ബം? കദാചി ഹി മനുസ്സാ ദേന്തി, കദാചി ദുബ്ഭിക്ഖാദീഹി ഉപദ്ദുതാ ന ദേന്തി, തത്ഥ യേ ന ദസ്സന്തി, തേ അപുച്ഛിത്വാ വസ്സാവാസികേ ഗാഹിതേ ഗാഹിതഭിക്ഖൂനം ലാഭന്തരായോ ഹോതി, തസ്മാ പുച്ഛിത്വാവ ഗാഹേതബ്ബം.

പുച്ഛന്തേന "തുമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം ഗാഹണകാലോ ഉപകട്ഠോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ വദന്തി "ഭന്തേ, ഇമം സംവച്ഛരം ഛാതകാദീഹി ഉപദ്ദുതമ്ഹ, ന സക്കോമ ദാതു"ന്തി വാ "യം പുബ്ബേ ദേമ, തതോ ഊനതരം ദസ്സാമാ"തി വാ "ഇദാനി കപ്പാസോ സുലഭോ, യം പുബ്ബേ ദേമ, തതോ ബഹുതരം ദസ്സാമാ"തി വാ, തം സല്ലക്ഖേത്വാ തദനുരൂപേന നയേന തേസം സേനാസനേ ഭിക്ഖൂനം വസ്സാവാസികം ഗാഹേതബ്ബം. സചേ മനുസ്സാ വദന്തി "യസ്സ അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം പാപുണാതി, സോ തേമാസം പാനീയം ഉപട്ഠാപേതു, വിഹാരമഗ്ഗം ജഗ്ഗതു, ചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണാനി ജഗ്ഗതു, ബോധിരുക്ഖേ ഉദകം ആസിഞ്ചതൂ"തി, യസ്സ തം പാപുണാതി, തസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം. യോ പന ഗാമോ പടിക്കമ്മ യോജനദ്വിയോജനന്തരേ ഹോതി, തത്ര ചേ കുലാനി ഉപനിക്ഖേപം ഠപേത്വാ പഹാരേ വസ്സാവാസികം ദേന്തിയേവ, താനി കുലാനി ആപുച്ഛിത്വാപി തേസം സേനാസനേ വത്തം കത്വാ വസന്തസ്സ വസ്സാവാസിതം ഗാഹേതബ്ബം. സചേ പന തേസം സേനാസനേ പംസുകൂലികോ വസതി, ആഗതഞ്ച തം ദിസ്വാ "തുമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം ദേമാ"തി വദന്തി, തേന സങ്ഘസ്സ ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ താനി കുലാനി സങ്ഘസ്സ ദാതും ന ഇച്ഛന്തി, "തുമ്ഹാകംയേവ ദേമാ"തി വദന്തി, സഭാഗോ ഭിക്ഖു "വത്തം കത്വാ ഗണ്ഹാഹീ"തി വത്തബ്ബോ. പംസുകൂലികസ്സ പനേതം ന വട്ടതി. ഇതി സദ്ധാദേയ്യദായകമനുസ്സാ പുച്ഛിതബ്ബാ.

തത്രുപ്പാദേ പന കപ്പിയകാരകാ പുച്ഛിതബ്ബാ. കഥം പുച്ഛിതബ്ബാ? കിം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡപടിച്ഛാദനം ഭവിസ്സതീതി? സചേ വദന്തി "ഭവിസ്സതി, ഭന്തേ, ഏകേകസ്സ നവഹത്ഥസാടകം ദസ്സാമ, വസ്സാവാസികം ഗാഹേഥാ"തി, ഗാഹേതബ്ബം. സചേപി വദന്തി "സാടകാ നത്ഥി, വത്ഥു പന അത്ഥി, ഗാഹേഥ, ഭന്തേ"തി, വത്ഥുമ്ഹി സന്തേപി ഗാഹേതും വട്ടതിയേവ. കപ്പിയകാരകാനഞ്ഹി ഹത്ഥേ "കപ്പിയഭണ്ഡം പരിഭുഞ്ജഥാ"തി ദിന്നവത്ഥുതോ യം യം കപ്പിയം, സബ്ബം പരിഭുഞ്ജിതും അനുഞ്ഞാതം. യം പനേത്ഥ പിണ്ഡപാതത്ഥായ ഗിലാനപച്ചയത്ഥായ ച ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നം, തം ചീവരേ ഉപനാമേന്തേഹി സങ്ഘസുട്ഠുതായ അപലോകേത്വാ ഉപനാമേതബ്ബം, സേനാസനത്ഥായ പന ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. ചീവരവസേനേവ പന ചതുപച്ചയവസേന വാ ദിന്നം ചീവരേ ഉപനാമേന്താനം അപലോകനകമ്മകിച്ചം നത്ഥി. അപലോകനകമ്മം കരോന്തേഹി ച പുഗ്ഗലവസേനേവ കാതബ്ബം, സങ്ഘവസേന ന കാതബ്ബം. ജാതരൂപരജതവസേനപി ആമകധഞ്ഞവസേന വാ അപലോകനകമ്മം ന വട്ടതി, കപ്പിയഭണ്ഡവസേന ചീവരതണ്ഡുലാദിവസേനേവ ച വട്ടതി. തം പന ഏവം കത്തബ്ബം "ഇദാനി സുഭിക്ഖം സുലഭപിണ്ഡം, ഭിക്ഖൂ ചീവരേന കിലമന്തി, ഏത്തകം നാമ തണ്ഡുലഭാഗം ഭിക്ഖൂനം ചീവരം കാതും രുച്ചതീ"തി, "ഗിലാനപച്ചയോ സുലഭോ, ഗിലാനോ വാ നത്ഥി, ഏത്തകം നാമ തണ്ഡുലഭാഗം ഭിക്ഖൂനം ചീവരം കാതും രുച്ചതീ"തി.

ഏവം ചീവരപച്ചയം സല്ലക്ഖേത്വാ സേനാസനസ്സ കാലേ ഘോസിതേ സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ സേനാസനഗ്ഗാഹകോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. സമ്മന്നന്തേന ച ദ്വേ സമ്മന്നിതബ്ബാതി വുത്തം. ഏവഞ്ഹി നവകോ വുഡ്ഢസ്സ, വുഡ്ഢോ ച നവകസ്സ ഗാഹേസ്സതീതി. മഹന്തേ പന മഹാവിഹാരസദിസേ വിഹാരേ തയോ ചത്താരോ ജനാ സമ്മന്നിതബ്ബാ. **കുരുന്ദിയം** പന "അട്ഠപി സോളസപി ജനേ സമ്മന്നിതും വട്ടതീ"തി വുത്തം. തേസം സമ്മുതി കമ്മവാചായപി അപലോകനേനപി വട്ടതിയേവ. തേഹി സമ്മതേഹി ഭിക്ഖൂഹി സേനാസനം സല്ലക്ഖേതബ്ബം. ചേതിയഘരം ബോധിഘരം ആസനഘരം സമ്മുഞ്ജനിഅട്ടോ ദാരുഅട്ടോ വച്ചകുടി ഇട്ഠകസാലാ വഡ്ഢകിസാലാ ദ്വാരകോട്ഠകോ പാനീയമാളോ മഗ്ഗോ പോക്ഖരണീതി ഏതാനി ഹി അസേനാസനാനി, വിഹാരോ അഡ്ഢയോഗോ പാസാദോ ഹമ്മിയം ഗുഹാ മണ്ഡപോ രുക്ഖമൂലം വേളുഗുമ്ബോതി ഇമാനി സേനാസനാനി, താനി ഗാഹേതബ്ബാനി.

൨൨൦. ഗാഹേന്തേന ച "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഠമം ഭിക്ഖൂ ഗണേതും, ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ സേയ്യാ ഗണേതും, സേയ്യാ ഗണേത്വാ സേയ്യഗ്ഗേന ഗാഹേതു"ന്തി(ചൂളവ॰ ൩൧൮) ആദിവചനതോ പഠമം വിഹാരേ ഭിക്ഖൂ ഗണേത്വാ മഞ്ചട്ഠാനാനി ഗണേതബ്ബാനി, തതോ ഏകേകം മഞ്ചട്ഠാനം ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഗാഹേതബ്ബം. സചേ മഞ്ചട്ഠാനാനി അതിരേകാനി ഹോന്തി, വിഹാരഗ്ഗേന ഗാഹേതബ്ബം. സചേ വിഹാരാപി അതിരേകാ ഹോന്തി, പരിവേണഗ്ഗേന ഗാഹേതബ്ബം. പരിവേണേസുപി അതിരേകേസു പുന അപരോപി ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. അതിമന്ദേസു ഹി ഭിക്ഖൂസു

ഏകേകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദ്വേ തീണി പരിവേണാനി ദാതബ്ബാനി. ഗഹിതേ പന ദുതിയഭാഗേ അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു ആഗച്ഛതി, ന അത്തനോ അരുചിയാ സോ ഭാഗോ തസ്സ ദാതബ്ബോ. സചേ പന യേന ഗഹിതോ, സോ അത്തനോ രുചിയാ തം ദുതിയഭാഗം വാ പഠമഭാഗം വാ ദേതി, വട്ടതി.

"ന, ഭിക്ഖവേ, നിസ്സീമേ ഠിതസ്സ സേനാസനം ഗാഹേതബ്ബം, യോ ഗാഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൩൧൮) വചനതോ ഉപചാരസീമതോ ബഹി ഠിതസ്സ ന ഗാഹേതബ്ബം, അന്തോഉപചാരസീമായ പന ദൂരേ ഠിതസ്സപി ലബ്ഭതിയേവ.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനസ്സ പതിരൂപം സേയ്യം ദാതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൧൩) വചനതോ യോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൩) കാസസാസഭഗന്ദരാതിസാരാദീഹി ഗിലാനോ ഹോതി, വേളമല്ലകവച്ചകപാലാദീനി ഠപേതബ്ബാനി ഹോന്തി, കുട്ഠീ വാ ഹോതി, സേനാസനം ദൂസേതി, ഏവരൂപസ്സ ഹേട്ഠാപാസാദപണ്ണസാലാദീസു അഞ്ഞതരം ഏകമന്തം സേനാസനം ദാതബ്ബം. യസ്മിം വസന്തേ സേനാസനം ന ദുസ്സതി, തസ്സ വരസേയ്യാപി ദാതബ്ബാവ. യോപി സിനേഹപാനവിരേചനനത്ഥുകമ്മാദീസു യം കിഞ്ചി ഭേസജ്ജം കരോതി, സബ്ബോ സോ ഗിലാനോയേവ. തസ്സപി സല്ലക്ഖേത്വാ പതിരൂപം സേനാസനം ദാതബ്ബം.

"ന, ഭിക്ഖവേ, ഏകേന ദ്വേ പടിബാഹേതബ്ബാ, യോ പടിബാഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൩൧൯) വചനതോ ഏകേന ദ്വേ സേനാസനാനി ന ഗഹേതബ്ബാനി. സചേപി ഗണ്ഹേയ്യ, പച്ഛിമേന ഗഹണേന പുരിമഗ്ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഗഹണേന ഹി ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ഗഹണേന ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ആലയേന ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, ആലയേന ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. കഥം? ഇധേകച്ചോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൯) വസ്സൂപനായികദിവസേ ഏകസ്മിം വിഹാരേ സേനാസനം ഗഹേത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ തത്രാപി ഗണ്ഹാതി, തസ്സ ഇമിനാ ഗഹണേന പുരിമഗ്ഗഹണം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. അപരോ "ഇധ വസിസ്സാമീ"തി ആലയമത്തം കത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ തത്ഥ സേനാസനം ഗണ്ഹാതി, തസ്സ ഇമിനാ ഗഹണേനേവ പുരിമോ ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. ഏകോ "ഇധ വസിസ്സാമീ"തി സേനാസനം വാ ഗഹേത്വാ ആലയം വാ കത്വാ സാമന്തവിഹാരം ഗന്ത്വാ "ഇധേവ ദാനി വസിസ്സാമീ"തി ആലയം കരോതി, ഇച്ചസ്സ ആലയേന വാ ഗഹണം, ആലയേന വാ ആലയോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, സബ്ബത്ഥ പച്ഛിമേ ഗഹണേ വാ ആലയേ വാ തിട്ഠതി. യോ പന ഏകസ്മിം വിഹാരേ സേനാസനം ഗഹേത്വാ "അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ വസിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛതി, തസ്സ ഉപചാരസീമാതിക്കമേ സേനാസനഗ്ഗാഹോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. യദി പന "തത്ഥ ഫാസു ഭവിസ്സതി, വസിസ്സാമി, നോ ചേ, ആഗമിസ്സാമീ"തി ഗന്ത്വാ അഫാസുകഭാവം ഞത്വാ പച്ചാ വാ ഗച്ഛതി, വട്ടതി.

സേനാസനഗ്ഗാഹകേന ച സേനാസനം ഗാഹേത്വാ വസ്സാവാസികം ഗാഹേതബ്ബം. ഗാഹേന്തേന സചേ സങ്ഘികോ ച സദ്ധാദേയ്യോ ചാതി ദ്വേ ചീവരപച്ചയാ ഹോന്തി, തേസു യം ഭിക്ഖൂ പഠമം ഗഹിതും ഇച്ഛന്തി, തം ഗഹേത്വാ തസ്സ ഠിതികതോ പട്ഠായ ഇതരോ ഗാഹേതബ്ബോ. "സചേ ഭിക്ഖൂനം അപ്പതായ പരിവേണഗ്ഗേന സേനാസനേ ഗാഹിയമാനേ ഏകം പരിവേണം മഹാലാഭം ഹോതി, ദസ വാ ദ്വാദസ വാ ചീവരാനി ലഭന്തി, തം വിജടേത്വാ അഞ്ഞേസു അലാഭകേസു ആവാസേസു പക്ഖിപിത്വാ അഞ്ഞേസമ്പി ഭിക്ഖൂനം ഗാഹേതബ്ബ"ന്തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ "ന ഏവം കാതബ്ബം. മനുസ്സാ ഹി അത്തനോ ആവാസപടിജഗ്ഗനത്ഥായ പച്ചയം ദേന്തി, തസ്മാ അഞ്ഞേഹി ഭിക്ഖൂഹി തത്ഥ പവിസിതബ്ബ"ന്തി.

൨൨൭. സചേ പനേത്ഥ മഹാഥേരോ പടിക്കോസതി "മാ, ആവുസോ, ഏവം ഗാഹേഥ, ഭഗവതോ അനുസിട്ഠിം കരോഥ. വുത്തഞ്ഹേതം ഭഗവതാ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പരിവേണഗ്ഗേന ഗാഹേതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൧൮). തസ്സ പടിക്കോസനായ അട്ഠത്വാ "ഭന്തേ, ഭിക്ഖൂ ബഹൂ, പച്ചയോ മന്ദോ, സങ്ഗഹം കാതും വട്ടതീ"തി സഞ്ഞാപേത്വാ ഗാഹേതബ്ബമേവ. ഗാഹേന്തേന ച സമ്മതേന ഭിക്ഖുനാ മഹാഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ ഏവം വത്തബ്ബം "ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം സേനാസനം പാപുണാതി, പച്ചയം ധാരേഥാ"തി. അസുകകുലസ്സ പച്ചയോ അസുകസേനാസനഞ്ച മയ്ഹം പാപുണാതി, ആവുസോതി. പാപുണാതി ഭന്തേ, ഗണ്ഹഥ നന്തി. ഗണ്ഹാമി, ആവുസോതി. ഗഹിതം ഹോതി. "സചേ പന 'ഗഹിതം വോ, ഭന്തേ'തി വുത്തേ 'ഗഹിതം മേ'തി വാ, 'ഗണ്ഹിസ്സഥ, ഭന്തേ'തി വുത്തേ 'ഗണ്ഹിസ്സാമീ'തി വാ വദതി, അഗ്ഗഹിതം ഹോതീ"തി മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ "അതീതാനാഗതവചനം വാ ഹോതു വത്തമാനവചനം വാ, സതുപ്പാദമത്തം ആലയകരണമത്തമേവ ചേത്ഥ പമാണം, തസ്മാ ഗഹിതമേവ ഹോതീ"തി.

യോപി പംസുകൂലികോ ഭിക്ഖു സേനാസനം ഗഹേത്വാ പച്ചയം വിസ്സജ്ജേതി, അയമ്പി ന അഞ്ഞസ്മിം ആവാസേ പക്ഖിപിതബ്ബോ, തസ്മിംയേവ പരിവേണേ അഗ്ഗിസാലായ വാ ദീഘസാലായ വാ രുക്ഖമൂലേ വാ അഞ്ഞസ്സ ഗാഹേതും വട്ടതി. പംസുകൂലികോ "വസാമീ"തി സേനാസനം ജഗ്ഗിസ്സതി, ഇതരോ "പച്ചയം ഗണ്ഹാമീ"തി ഏവം ദ്വീഹി കാരണേഹി സേനാസനം സുജഗ്ഗിതതരം ഭവിസ്സതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന വുത്തം "പംസുകൂലികേ വാസത്ഥായ സേനാസനം ഗണ്ഹന്തേ സേനാസനഗ്ഗാഹകേന വത്തബ്ബം, 'ഭന്തേ ഇധ പച്ചയോ അത്ഥി, സോ കിം കാതബ്ബോ'തി. തേന 'ഹേട്ഠാ അഞ്ഞം ഗാഹാപേഹീ'തി വത്തബ്ബോ. സചേ പന കിഞ്ചി അവത്വാവ വസതി, വുട്ഠവസ്സസ്സ ച പാദമൂലേ ഠപേത്വാ സാടകം ദേന്തി, വട്ടതി. അഥ 'വസ്സാവാസികം ദേമാ'തി വദന്തി, തസ്മിം സേനാസനേ വസ്സംവുട്ഠഭിക്ഖൂനം പാപുണാതീ"തി. യേസം പന സേനാസനം നത്ഥി, കേവലം പച്ചയമേവ ദേന്തി, തേസം പച്ചയം അവസ്സാവാസികസേനാസനേ ഗാഹേതും വട്ടതി. മനുസ്സാ ഥൂപം കത്വാ വസ്സാവാസികം ഗാഹാപേന്തി. ഥൂപോ നാമ അസേനാസനം, തസ്സ സമീപേ രുക്ഖേ വാ മണ്ഡപേ വാ ഉപനിബന്ധിത്വാ ഗാഹേതബ്ബം. തേന ഭിക്ഖുനാ ചേതിയം ജഗ്ഗിതബ്ബം.
ബോധിരുക്ഖബോധിഘരആസനഘരസമ്മുഞ്ജനിഅട്ടദാരുഅട്ടവച്ചകുടിദ്വാരകോട്ഠകപാനീയകുടിപാനീയമാളകദന്തകട്ഠമാളകേ ഏസേവ നയോ. ഭോജനസാലാ പന സേനാസനമേവ, തസ്മാ തം ഏകസ്സ വാ ബഹൂനം വാ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഗാഹേതും വട്ടതീതി സബ്ബമിദം വിത്ഥാരേന **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം.

സേനാസനഗ്ഗാഹകേന പന പാടിപദഅരുണതോ പട്ഠായ യാവ പുന അരുണം ന ഭിജ്ജതി, താവ ഗാഹേതബ്ബം. ഇദഞ്ഹി സേനാസനഗ്ഗാഹസ്സ ഖേത്തം. സചേ പാതോവ ഗാഹിതേ സേനാസനേ അഞ്ഞോ വിതക്കചാരികോ ഭിക്ഖു ആഗന്ത്വാ സേനാസനം യാചതി, "ഗഹിതം, ഭന്തേ, സേനാസനം, വസ്സൂപഗതോ സങ്ഘോ, രമണീയോ വിഹാരോ, രുക്ഖമൂലാദീസു യത്ഥ ഇച്ഛഥ, തത്ഥ വസഥാ"തി വത്തബ്ബോ. പച്ഛിമവസ്സൂപനായികദിവസേ പന സചേ കാലം ഘോസേത്വാ സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ കോചി ദസഹത്ഥം വത്ഥം ആഹരിത്വാ വസ്സാവാസികം ദേതി, ആഗന്തുകോ ചേ ഭിക്ഖു സങ്ഘത്ഥേരോ ഹോതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. നവകോ ചേ ഹോതി, സമ്മതേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘത്ഥേരോ വത്തബ്ബോ "സചേ, ഭന്തേ, ഇച്ഛഥ, പഠമഭാഗം മുഞ്ചിത്വാ ഇദം വത്ഥം ഗണ്ഹഥാ"തി, അമുഞ്ചന്തസ്സ ന ദാതബ്ബം. സചേ പന പുബ്ബേ

ഗാഹിതം മുഞ്ചിത്വാ ഗണ്ഹാതി, ദാതബ്ബം. ഏതേനേവ ഉപായേന ദുതിയത്ഥേരതോ പട്ഠായ പരിവത്തേത്വാ പത്തട്ഠാനേവ ആഗന്തുകസ്സ ദാതബ്ബം. സചേ പന പഠമവസ്സൂപഗതാ ദ്വേ തീണി ചത്താരി പഞ്ച വാ വത്ഥാനി അലത്ഥും, ലദ്ധം ലദ്ധം ഏതേനേവ ഉപായേന വിസ്സജ്ജാപേത്വാ യാവ ആഗന്തുകസ്സ സമകം ഹോതി, താവ ദാതബ്ബം. തേന സമകേ ലദ്ധേ അവസിട്ഠോ അനുഭാഗോ ഥേരാസനേ ദാതബ്ബോ. പച്ചുപ്പന്നേ ലാഭേ സതി ഠിതികായ ഗാഹേതും കതികം കാതും വട്ടതി.

സചേ ദുബ്ഭിക്ഖം ഹോതി, ദ്വീസുപി വസ്സൂപനായികാസു വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖായ കിലമന്താ "ആവുസോ, ഇധ വസന്താ സബ്ബേവ കിലമാമ, സാധു വത ദ്വേ ഭാഗാ ഹോമ, യേസം ഞാതിപവാരിതട്ഠാനാനി അത്ഥി, തേ തത്ഥ വസിത്വാ പവാരണായ ആഗന്ത്വാ അത്തനോ പത്തം വസ്സാവാസികം ഗണ്ഹന്തൂ"തി വദന്തി, തേസു യേ തത്ഥ വസിത്വാ പവാരണായ ആഗച്ഛന്തി, തേസം അപലോകേത്വാ വസ്സാവാസികം ദാതബ്ബം. സാദിയന്താപി ഹി തേനേവ വസ്സാവാസികസ്സ സാമിനോ, ഖീയന്താപി ച ആവാസികാ നേവ അദാതും ലഭന്തി. **കുരുന്ദിയം** പന വുത്തം "കതികവത്തം കാതബ്ബം 'സബ്ബേസം നോ ഇധ യാഗുഭത്തം നപ്പഹോതി, സഭാഗട്ഠാനേ വസിത്വാ ആഗച്ഛഥ, തുമ്ഹാകം പത്തം വസ്സാവാസികം ലഭിസ്സഥാ'തി. തഞ്ചേ ഏകോ പടിബാഹതി, സുപടിബാഹിതം. നോ ചേ പടിബാഹതി, കതികാ സുകതാ. പച്ഛാ തേസം തത്ഥ വസിത്വാ ആഗതാനം അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം, അപലോകനകാലേ പടിബാഹിതും ന ലബ്ഭതീ"തി. പുനപി വുത്തം "സചേ വസ്സൂപഗതേസു ഏകച്ചാനം വസ്സാവാസികേ അപാപുണന്തേ ഭിക്ഖൂ കതികം കരോന്തി 'ഛിന്നവസ്സാനം വസ്സാവാസികഞ്ച ഇദാനി ഉപ്പജ്ജനകവസ്സാവാസികഞ്ച ഇമേസം ദാതും രുച്ചതീ'തി, ഏവം കതികായ കതായ ഗാഹിതസദിസമേവ ഹോതി, ഉപ്പന്നുപ്പന്നം തേസമേവ ദാതബ്ബ"ന്തി. തേമാസം പാനീയം ഉപട്ഠാപേത്വാ വിഹാരമഗ്ഗചേതിയങ്ഗണബോധിയങ്ഗണാനി ജഗ്ഗിത്വാ ബോധിരുക്ഖേ ഉദകം സിഞ്ചിത്വാ പക്കന്തോപി വിബ്ഭന്തോപി വസ്സാവാസികം ലഭതിയേവ. ഭതിനിവിട്ഠഞ്ഹി തേന കതം, സങ്ഘികം പന അപലോകനകമ്മം കത്വാ ഗാഹിതം അന്തോവസ്സേ വിബ്ഭന്തോപി ലഭതേവ, പച്ചയവസേന ഗാഹിതം പന ന ലഭതീതി വദന്തി.

സചേ വുട്ഠവസ്സോ ദിസംഗമികോ ഭിക്ഖു ആവാസികസ്സ ഹത്ഥതോ കിഞ്ചിദേവ കപ്പിയഭണ്ഡം ഗഹേത്വാ "അസുകകുലേ മയ്ഹം വസ്സാവാസികം പത്തം, തം ഗണ്ഹഥാ"തി വത്വാ ഗതട്ഠാനേ വിബ്ഭമതി, വസ്സാവാസികം സങ്ഘികം ഹോതി. സചേ പന മനുസ്സേ സമ്മുഖാ സമ്പടിച്ഛാപേത്വാ ഗച്ഛതി, ലഭതി. "ഇദം വസ്സാവാസികം അമ്ഹാകം സേനാസനേ വുത്ഥഭിക്ഖുനോ ദേമാ"തി വുത്തേ യസ്സ ഗാഹിതം, തസ്സേവ ഹോതി. സചേ പന സേനാസനസാമികസ്സ പിയകമ്യതായ പുത്തധീതാദയോ ബഹൂനി വത്ഥാനി ആഹരിത്വാ "അമ്ഹാകം സേനാസനേ ദേമാ"തി ദേന്തി, തത്ഥ വസ്സൂപഗതസ്സ ഏകമേവ വത്ഥം ദാതബ്ബം, സേസാനി സങ്ഘികാനി ഹോന്തി. വസ്സാവാസികഠിതികായ ഗാഹേതബ്ബാനി, ഠിതികായ അസതി ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ഗാഹേതബ്ബാനി. സേനാസനേ വസ്സൂപഗതം ഭിക്ഖും നിസ്സായ ഉപ്പന്നേന ചിത്തപ്പസാദേന ബഹൂനി വത്ഥാനി ആഹരിത്വാ "സേനാസനസ്സ ദേമാ"തി ദിന്നേസുപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന പാദമൂലേ ഠപേത്വാ "ഏതസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേമാ"തി വദന്തി, തസ്സേവ ഹോന്തി.

ഏകസ്സ ഗേഹേ ദ്വേ വസ്സാവാസികാനി, പഠമഭാഗോ സാമണേരസ്സ ഗാഹിതോ ഹോതി, ദുതിയോ ഥേരാസനേ. സോ ഏകം ദസഹത്ഥം, ഏകം അട്ഠഹത്ഥം സാടകം പേസേതി "വസ്സാവാസികം പത്തഭിക്ഖൂനം ദേഥാ"തി, വിചിനിത്വാ വരഭാഗം സാമണേരസ്സ ദത്വാ അനുഭാഗോ ഥേരാസനേ ദാതബ്ബോ . സചേ പന ഉഭോപി ഘരം നേത്വാ ഭോജേത്വാ സയമേവ പാദമൂലേ ഠപേതി, യം യസ്സ ദിന്നം, തദേവ തസ്സ ഹോതി. ഇതോ പരം **മഹാപച്ചരിയം** ആഗതനയോ ഹോതി - ഏകസ്സ ഘരേ ദഹരസാമണേരസ്സ വസ്സാവാസികം പാപുണാതി, സോ ചേ പുച്ഛതി "അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം കസ്സ പത്ത"ന്തി, "സാമണേരസ്സാ"തി അവത്വാ "ദാനകാലേ ജാനിസ്സസീ"തി വത്വാ ദാനദിവസേ ഏകം മഹാഥേരം പേസേത്വാ നീഹരാപേതബ്ബം. സചേ യസ്സ വസ്സാവാസികം പത്തം, സോ വിബ്ഭമതി വാ കാലം വാ കരോതി, മനുസ്സാ ചേ പുച്ഛന്തി "കസ്സ അമ്ഹാകം വസ്സാവാസികം പത്ത"ന്തി, തേസം യഥാഭൂതം ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ തേ വദന്തി "തുമ്ഹാകം ദേമാ"തി, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പാപുണാതി. അഥ സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ ദേന്തി, സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ പാപുണാതി. സചേ വസ്സൂപഗതാ സുദ്ധപംസുകൂലികായേവ ഹോന്തി, ആനേത്വാ ദിന്നം വസ്സാവാസികം സേനാസനപരിക്ഖാരം വാ കത്വാ ഠപേതബ്ബം, ബിമ്ബോഹനാദീനി വാ കാതബ്ബാനീതി.

അയം താവ അന്തോവസ്സേ വസ്സൂപനായികദിവസവസേന

സേനാസനഗ്ഗാഹകഥാ.

൨൨൨. അയമപരോപി ഉതുകാലേ **അന്തരാമുത്തകോ** നാമ സേനാസനഗ്ഗാഹോ വേദിതബ്ബോ. ദിവസവസേന ഹി തിവിധോ സേനാസനഗ്ഗാഹോ പുരിമകോ പച്ഛിമകോ അന്തരാമുത്തകോതി. വുത്തഞ്ഹേതം -

> "തയോമേ, ഭിക്ഖവേ, സേനാസനഗ്ഗാഹാ, പുരിമകോ പച്ഛിമകോ അന്തരാമുത്തകോ. അപരജ്ജുഗതായ ആസാള്ഹിയാ പുരിമകോ ഗാഹേതബ്ബോ, മാസഗതായ ആസാള്ഹിയാ പച്ഛിമകോ ഗാഹേതബ്ബോ, അപരജ്ജുഗതായ പവാരണായ ആയതിം വസ്സാവാസത്ഥായ അന്തരാമുത്തകോ ഗാഹേതബ്ബോ"തി (മഹാവ॰ ൩൧൮).

ഏതേസു (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൮) തീസു സേനാസനഗ്ഗാഹേസു പുരിമകോ പച്ഛിമകോ ചാതി ഇമേ ദ്വേ ഗാഹാ ഥാവരാ, അന്തരാമുത്തകോ പന സേനാസനപടിജഗ്ഗനത്ഥം ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതോ. തഥാ ഹി ഏകസ്മിം വിഹാരേ മഹാലാഭം സേനാസനം ഹോതി, സേനാസനസാമികാ വസ്സൂപഗതം ഭിക്ഖും സബ്ബപച്ചയേഹി സക്കച്ചം ഉപട്ഠഹിത്വാ പവാരേത്വാ ഗമനകാലേ ബഹും സമണപരിക്ഖാരം ദേന്തി, മഹാഥേരാ ദൂരതോവ ആഗന്ത്വാ വസ്സൂപനായികദിവസേ തം ഗഹേത്വാ ഫാസും വസിത്വാ വുട്ഠവസ്സാ ലാഭം ഗണ്ഹിത്വാ പക്കമന്തി. ആവാസികാ "മയം ഏത്ഥുപ്പന്നം ലാഭം ന ലഭാമ, നിച്ചം ആഗന്തുകമഹാഥേരാവ ലഭന്തി, തേയേവ നം ആഗന്ത്വാ പടിജഗ്ഗിസ്സന്തീ"തി പലുജ്ജന്തമ്പി ന ഓലോകേന്തി. ഭഗവാ തസ്സ പടിജഗ്ഗനത്ഥം "അപരജ്ജുഗതായ പവാരണായ ആയതിം വസ്സാവാസത്ഥായ അന്തരാമുത്തകോ ഗാഹേതബ്ബോ"തി ആഹ.

തം ഗാഹേന്തേന സങ്ഘത്ഥേരോ വത്തബ്ബോ "ഭന്തേ, അന്തരാമുത്തകസേനാസനം ഗണ്ഹഥാ"തി. സചേ ഗണ്ഹാതി , ദാതബ്ബം. നോ ചേ, ഏതേനേവ ഉപായേന അനുഥേരം ആദിം കത്വാ യോ ഗണ്ഹാതി, തസ്സ അന്തമസോ സാമണേരസ്സപി ദാതബ്ബം. തേന തം സേനാസനം അട്ഠ മാസേ പടിജഗ്ഗിതബ്ബം, ഛദനഭിത്തിഭൂമീസു യം കിഞ്ചി ഖണ്ഡം വാ ഫുല്ലം വാ ഹോതി, തം സബ്ബം പടിസങ്ഖരിതബ്ബം. ഉദ്ദേസപരിപുച്ഛാദീഹി ദിവസം ഖേപേത്വാ രത്തിം തത്ഥ വസിതും വട്ടതി, രത്തിം പരിവേണേ വസിത്വാ തത്ഥ ദിവസം ഖേപേതുമ്പി വട്ടതി, രത്തിന്ദിവം തത്ഥേവ വസിതുമ്പി വട്ടതി, ഉതുകാലേ ആഗതാനം വുഡ്ഢാനം ന പടിബാഹിതബ്ബം. വസ്സൂപനായികദിവസേ പന സമ്പത്തേ സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ "മയ്ഹം

ഇദം പന സേനാസനം ദേഥാ”തി വദതി, ന ലഭതി. “ഭന്തേ, ഇദം അന്തരാമുത്തകം ഗഹേത്വാ ഏകേന ഭിക്ഖുനാ പടിജഗ്ഗിത”ന്തി വത്വാ ന ദാതബ്ബം, അട്ഠ മാസേ പടിജഗ്ഗിതഭിക്ഖുസ്സേവ ഗാഹിതം ഹോതി. യസ്മിം പന സേനാസനേ ഏകസംവച്ഛരേ ദ്വിക്ഖത്തും പച്ചയേ ദേന്തി ഛമാസച്ചയേന ഛമാസച്ചയേന, തം അന്തരാമുത്തകം ന ഗാഹേതബ്ബം. യസ്മിം വാ തിക്ഖത്തും ദേന്തി ചതുമാസച്ചയേന ചതുമാസച്ചയേന, യസ്മിം വാ ചതുക്ഖത്തും ദേന്തി തേമാസച്ചയേന തേമാസച്ചയേന, തം അന്തരാമുത്തകം ന ഗാഹേതബ്ബം. പച്ചയേനേവ ഹി തം പടിജഗ്ഗനം ലഭിസ്സതി. യസ്മിം പന ഏകസംവച്ഛരേ സകിദേവ ബഹൂ പച്ചയേ ദേന്തി, ഏതം അന്തരാമുത്തകം ഗാഹേതബ്ബന്തി.

൨൨൩. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അകതം വാ വിഹാരം വിപ്പകതം വാ നവകമ്മം ദാതും, ഖുദ്ദകേ വിഹാരേ കമ്മം ഓലോകേത്വാ ഛപ്പഞ്ചവസ്സികം നവകമ്മം ദാതും, അഡ്ഢയോഗേ കമ്മം ഓലോകേത്വാ സത്തട്ഠവസ്സികം നവകമ്മം ദാതും, മഹല്ലകേ വിഹാരേ പാസാദേ വാ കമ്മം ഓലോകേത്വാ ദസദ്വാദസവസ്സികം നവകമ്മം ദാതു”ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൩) വചനതോ അകതം വിപ്പകതം വാ സേനാസനം ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ അപലോകനേന വാ കമ്മവാചായ വാ സാവേത്വാ നവകമ്മം കത്വാ വസിതും യഥാവുത്തകാലപരിച്ഛേദവസേന ദാതബ്ബം. നവകമ്മികോ ഭിക്ഖു അന്തോവസ്സേ തം ആവാസം ലഭതി, ഉതുകാലേ പടിബാഹിതും ന ലഭതി. ലദ്ധനവകമ്മേന പന ഭിക്ഖുനാ വാസിഫരസുനിഖാദനാദീനി ഗഹേത്വാ സയം ന കാതബ്ബം, കതാകതം ജാനിതബ്ബം. സചേ സോ ആവാസോ ജീരതി, ആവാസസാമികസ്സ വാ തസ്സ വംസേ ഉപ്പന്നസ്സ വാ കസ്സചി കഥേതബ്ബം “ആവാസോ തേ നസ്സതി, ജഗ്ഗഥ ഏതം ആവാസ”ന്തി. സചേ സോ ന സക്കോതി, ഭിക്ഖൂഹി ഞാതീഹി വാ ഉപട്ഠാകേഹി വാ സമാദാപേത്വാ ജഗ്ഗിതബ്ബോ. സചേ തേപി ന സക്കോന്തി, സങ്ഘികേന പച്ചയേന ജഗ്ഗിതബ്ബോ, തസ്മിമ്പി അസതി ഏകം ആവാസം വിസ്സജ്ജേത്വാ അവസേസാ ജഗ്ഗിതബ്ബാ, ബഹൂ വിസ്സജ്ജേത്വാ ഏകം സണ്ഠപേതുമ്പി വട്ടതിയേവ.

ദുബ്ഭിക്ഖേ ഭിക്ഖൂസു പക്കന്തേസു സബ്ബേ ആവാസാ നസ്സന്തി, തസ്മാ ഏകം വാ ദ്വേ വാ തയോ വാ ആവാസേ വിസ്സജ്ജേത്വാ തതോ യാഗുഭത്തചീവരാദീനി പരിഭുഞ്ജന്തേഹി സേസാവാസാ ജഗ്ഗിതബ്ബായേവ.

കുരുന്ദിയം പന വുത്തം “സങ്ഘികേ പച്ചയേ അസതി ഏകോ ഭിക്ഖു ‘തുയ്ഹം ഏകമഞ്ചട്ഠാനം ഗഹേത്വാ ജഗ്ഗാഹീ’തി വത്തബ്ബോ. സചേ ബഹുതരം ഇച്ഛതി, തിഭാഗം വാ ഉപഡ്ഢഭാഗം വാ ദത്വാപി ജഗ്ഗാപേതബ്ബം. അഥ ഥമ്ഭമത്തമേവേത്ഥ അവസിട്ഠം, ബഹുകമ്മം കാതബ്ബന്തി ന ഇച്ഛതി, ‘തുയ്ഹം പുഗ്ഗലികമേവ കത്വാ ജഗ്ഗാഹീ’തി ദാതബ്ബം. ഏവമ്പി ഹി ‘സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡകഠപനട്ഠാനഞ്ച നവകാനഞ്ച വസനട്ഠാനം ലഭിസ്സതീ’തി ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. ഏവം ജഗ്ഗിതോ പന തസ്മിം ജീവന്തേ പുഗ്ഗലികോ ഹോതി, മതേ സങ്ഘികോവ. സചേ സദ്ധിവിഹാരികാനം ദാതുകാമോ ഹോതി, കമ്മം ഓലോകേത്വാ തിഭാഗം വാ ഉപഡ്ഢം വാ പുഗ്ഗലികം കത്വാ ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. ഏവഞ്ഹി സദ്ധിവിഹാരികാനം ദാതും ലഭതി. ഏവം ജഗ്ഗനകേ പന അസതി ഏകം ആവാസം വിസ്സജ്ജേത്വാതിആദിനാ നയേന ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ”തി വുത്തം. ഇദമ്പി ച അഞ്ഞം തഥേവ വുത്തം.

ദ്വേ ഭിക്ഖൂ സങ്ഘികഭൂമിം ഗഹേത്വാ സോധേത്വാ സങ്ഘികസേനാസനം കരോന്തി, യേന സാ ഭൂമി പഠമം ഗഹിതാ, സോ സാമീ. ഉഭോപി പുഗ്ഗലികം കരോന്തി, സോയേവ സാമീ. സോ സങ്ഘികം കരോതി, ഇതരോ പുഗ്ഗലികം കരോതി, അഞ്ഞം ചേ ബഹു സേനാസനട്ഠാനം അത്ഥി, പുഗ്ഗലികം കരോന്തോപി ന വാരേതബ്ബോ. അഞ്ഞസ്മിം പന താദിസേ പതിരൂപേ ഠാനേ അസതി തം പടിബാഹിത്വാ സങ്ഘികം കരോന്തേനേവ കാതബ്ബം. യം പന തസ്സ തത്ഥ വയകമ്മം കതം, തം ദാതബ്ബം. സചേ പന കതാവാസേ വാ ആവാസകരണട്ഠാനേ വാ ഛായൂപഗഫലൂപഗാ രുക്ഖാ ഹോന്തി, അപലോകേത്വാ ഹാരേതബ്ബാ. പുഗ്ഗലികാ ചേ ഹോന്തി, സാമികാ ആപുച്ഛിതബ്ബാ. നോ ചേ ദേന്തി, യാവതതിയകം ആപുച്ഛിത്വാ “രുക്ഖഅഗ്ഘനകമൂലം ദസ്സാമാ”തി ഹാരേതബ്ബാ.

൨൨൪. യോ പന സങ്ഘികം വല്ലിമത്തമ്പി അഗ്ഗഹേത്വാ ആഹരിമേന ഉപകരണേന സങ്ഘികായ ഭൂമിയാ പുഗ്ഗലികവിഹാരം കാരേതി, ഉപഡ്ഢം സങ്ഘികം ഹോതി, ഉപഡ്ഢം പുഗ്ഗലികം. പാസാദോ ചേ ഹോതി, ഹേട്ഠാപാസാദോ സങ്ഘികോ, ഉപരി പുഗ്ഗലികോ. സചേ യോ ഹേട്ഠാപാസാദം ഇച്ഛതി, ഹേട്ഠാപാസാദം തസ്സ ഹോതി. അഥ ഹേട്ഠാ ച ഉപരി ച ഇച്ഛതി, ഉഭയത്ഥ ഉപഡ്ഢം ലഭതി. ദ്വേ സേനാസനാനി കാരേതി, ഏകം സങ്ഘികം, ഏകം പുഗ്ഗലികം. സചേ വിഹാരേ ഉട്ഠിതേന ദബ്ബസമ്ഭാരേന കാരേതി, തിഭാഗം ലഭതി. സചേ അകതട്ഠാനേ ചയം വാ പമുഖം വാ കരോതി ബഹികുട്ടേ, ഉപഡ്ഢം സങ്ഘസ്സ, ഉപഡ്ഢം തസ്സ. അഥ മഹന്തം വിസമം പൂരേത്വാ അപദേ പദം ദസ്സേത്വാ കതം ഹോതി, അനിസ്സരോ തത്ഥ സങ്ഘോ.

സചേ ഭിക്ഖു സങ്ഘികവിഹാരതോ ഗോപാനസിആദീനി ഗഹേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം സങ്ഘികാവാസേ യോജേതി, സുയോജിതാനി. പുഗ്ഗലികാവാസേ യോജേന്തേഹി പന മൂലം വാ ദാതബ്ബം, പടിപാകതികം വാ കാതബ്ബം. ഛഡ്ഡിതവിഹാരതോ മഞ്ചപീഠാദീനി ഥേയ്യചിത്തേന ഗണ്ഹന്തോ ഉദ്ധാരേയേവ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. “പുന ആവാസികകാലേ ദസ്സാമീ”തി ഗഹേത്വാ സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം സുനട്ഠം, ജിണ്ണം സുജിണ്ണം. അരോഗം ചേ, പാകതികം കാതബ്ബം, പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം വാ ജിണ്ണം വാ ഗീവാ ഹോതി. തതോ ദ്വാരവാതപാനാദീനി സങ്ഘികാവാസേ വാ പുഗ്ഗലികാവാസേ വാ യോജിതാനി, പടിദാതബ്ബാനിയേവ. സചേ കോചി സങ്ഘികോ വിഹാരോ ഉന്ദ്രിയതി, യം തത്ഥ മഞ്ചപീഠാദികം, തം ഗുത്തത്ഥായ അഞ്ഞത്ര ഹരിതും വട്ടതി. തസ്മാ അഞ്ഞത്ര ഹരിത്വാ സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ നട്ഠം സുനട്ഠം, ജിണ്ണം സുജിണ്ണം. സചേ അരോഗം, തസ്മിം വിഹാരേ പടിസങ്ഖതേ പുന പാകതികം കാതബ്ബം. പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജതോ നട്ഠം വാ ജിണ്ണം വാ ഗീവാ ഹോതി, തസ്മിം പടിസങ്ഖതേ ദാതബ്ബമേവ. അയം സേനാസനഗ്ഗാഹകഥാ.

൨൨൫. അയം പനേത്ഥ **ചതുപച്ചയസാധാരണകഥാ** (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൫ പക്ഖികഭത്താദികഥാ) - സമ്മതേന അപ്പമത്തകവിസ്സജ്ജകേന ഭിക്ഖുനാ ചീവരകമ്മം കരോന്തസ്സ “സൂചിം ദേഹീ”തി വദതോ ഏകാ ദീഘാ, ഏകാ രസ്സാതി ദ്വേ സൂചിയോ ദാതബ്ബാ. “അവിഭത്തം സങ്ഘികഭണ്ഡ”ന്തി പുച്ഛിതബ്ബകിച്ചം നത്ഥി. പിപ്ഫലത്ഥികസ്സ ഏകോ പിപ്ഫലകോ, കന്താരം പടിപജ്ജിതുകാമസ്സ ഉപാഹനയുഗളം, കായബന്ധനത്ഥികസ്സ കായബന്ധനം, “അംസബദ്ധകോ മേ ജിണ്ണോ”തി ആഗതസ്സ അംസബദ്ധകോ, പരിസ്സാവനത്ഥികസ്സ പരിസ്സാവനം ദാതബ്ബം, ധമ്മകരണത്ഥികസ്സ ധമ്മകരണോ. സചേ പട്ടകോ ന ഹോതി, ധമ്മകരണോ പട്ടകേന സദ്ധിം ദാതബ്ബോ. “ആഗന്തുകപത്തം ആരോപേസ്സാമീ”തി യാചന്തസ്സ കുസിയാ ച അഡ്ഢകുസിയാ ച പഹോനകം ദാതബ്ബം. “മണ്ഡലം നപ്പഹോതീ”തി ആഗതസ്സ മണ്ഡലം ഏകം ദാതബ്ബം, അഡ്ഢമണ്ഡലാനി ദ്വേ ദാതബ്ബാനി, ദ്വേ മണ്ഡലാനി യാചന്തസ്സ ന ദാതബ്ബാനി. അനുവാതപരിഭണ്ഡത്ഥികസ്സ ഏകസ്സ ചീവരസ്സ പഹോനകം ദാതബ്ബം, സപ്പിനവനീതാദിഅത്ഥികസ്സ ഗിലാനസ്സ ഏകം ഭേസജ്ജം നാളിമത്തം കത്വാ തതോ തതിയകോട്ഠാസോ ദാതബ്ബോ. ഏവം തീണി ദിവസാനി ദത്വാ നാളിയാ പരിപുണ്ണായ ചതുത്ഥദിവസതോ പട്ഠായ സങ്ഘം ആപുച്ഛിത്വാ ദാതബ്ബം, ഗുളപിണ്ഡേപി ഏകദിവസം തതിയഭാഗോ ദാതബ്ബോ. ഏവം തീഹി ദിവസേഹി

നിട്ഠിതേ പിണ്ഡേ തതോ പരം സങ്ഘം ആപുച്ഛിത്വാ ദാതബ്ബം. സമ്മന്നിത്വാ ഠപിതയാഗുഭാജകാദീഹി ച ഭാജനീയട്ഠാനം ആഗതമനുസ്സാനം അനാപുച്ഛിത്വാവ ഉപഡ്ഢഭാഗോ ദാതബ്ബോ. അസമ്മതേഹി പന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബോതി.

സങ്ഘസ്സ സന്തകം സമ്മതേന വാ ആണത്തേഹി വാ ആരാമികാദീഹി ദീയമാനം, ഗിഹീനഞ്ച സന്തകം സാമികേന വാ ആണത്തേന വാ ദീയമാനം ''അപരസ്സ ഭാഗം ദേഹീ''തി അസന്തം പുഗ്ഗലം വത്വാ ഗണ്ഹതോ ഭണ്ഡാദേയ്യം. അഞ്ഞേന ദീയമാനം ഗണ്ഹന്തോ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. അസമ്മതേന വാ അനാണത്തേന വാ ദീയമാനേ ''അപരമ്പി ഭാഗം ദേഹീ''തി വത്വാ വാ കൂടവസ്സാനി ഗണേത്വാ വാ ഗണ്ഹന്തോ ഉദ്ധാരേയേവ ഭണ്ഡഗ്ഘേന കാരേതബ്ബോ. ഇതരേഹി ദീയമാനം ഏവം ഗണ്ഹതോ ഭണ്ഡാദേയ്യം സാമികേന പന ''ഇമസ്സ ദേഹീ''തി ദാപിതം വാ സയം ദിന്നം വാ സുദിന്നന്തി അയം സബ്ബട്ഠകഥാവിനിച്ഛയതോ സാരോ.

പിണ്ഡായ പവിട്ഠസ്സപി ഓദനപടിവീസോ അന്തോഉപചാരസീമായം ഠിതസ്സേവ ഗഹേതും വട്ടതി. യദി പന ദായകാ ''ബഹിഉപചാരസീമട്ഠാനമ്പി, ഭന്തേ, ഗണ്ഹഥ, ആഗന്ത്വാ പരിഭുഞ്ജിസ്സന്തീ''തി വദന്തി, ഏവം അന്തോഗാമട്ഠാനമ്പി ഗഹേതും വട്ടതി.

പാളിം അട്ഠകഥഞ്ചേവ, ഓലോകേത്വാ വിചക്ഖണോ;
സങ്ഘികേ പച്ചയേ ഏവം, അപ്പമത്തോവ ഭാജയേതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ സബ്ബാകാരതോ

ചതുപച്ചയഭാജനീയവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൯. കഥിനത്ഥാരവിനിച്ഛയകഥാ

൨൨൬. **കഥിനന്തി** ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൦൬) പന കഥിനം അത്ഥരിതും കേ ലഭന്തി, കേ ന ലഭന്തി? ഗണനവസേന താവ പച്ഛിമകോടിയാ പഞ്ച ജനാ ലഭന്തി, ഉദ്ധം സതസഹസ്സമ്പി, പഞ്ചന്നം ഹേട്ഠാ ന ലഭന്തി. വുട്ഠവസ്സവസേന പുരിമികായ വസ്സം ഉപഗന്ത്വാ പഠമപവാരണായ പവാരിതാ ലഭന്തി. ഛിന്നവസ്സാ വാ പച്ഛിമികായ ഉപഗതാ വാ ന ലഭന്തി. "അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ വുട്ഠവസ്സാപി ന ലഭന്തീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. പുരിമികായ ഉപഗതാനം പന സബ്ബേ ഗണപൂരകാ ഹോന്തി, ആനിസംസം ന ലഭന്തി, ആനിസംസോ ഇതരേസംയേവ ഹോതി. സചേ പുരിമികായ ഉപഗതാ ചത്താരോ വാ ഹോന്തി തയോ വാ ദ്വേ വാ ഏകോ വാ, ഇതരേ ഗണപൂരകേ കത്വാ കഥിനം അത്ഥരിതബ്ബം. അഥ ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ ഉപഗതാ, ഏകോ പരിപുണ്ണവസ്സോ സാമണേരോ, സോ ചേ പച്ഛിമികായ ഉപസമ്പജ്ജതി, ഗണപൂരകോ ചേവ ഹോതി ആനിസംസഞ്ച ലഭതി. തയോ ഭിക്ഖൂ ദ്വേ സാമണേരാ, ദ്വേ ഭിക്ഖൂ തയോ സാമണേരാ, ഏകോ ഭിക്ഖു ചത്താരോ സാമണേരാതി ഏത്ഥാപി ഏസേവ നയോ. സചേ പുരിമികായ ഉപഗതാ കഥിനത്ഥാരകുസലാ ന ഹോന്തി, അത്ഥാരകുസലാ ഖന്ധകഭാണകത്ഥേരാ പരിയേസിത്വാ ആനേതബ്ബാ. കമ്മവാചം സാവേത്വാ കഥിനം അത്ഥരാപേത്വാ ദാനഞ്ച ഭുഞ്ജിത്വാ ഗമിസ്സന്തി, ആനിസംസോ പന ഇതരേസംയേവ ഹോതി.

കഥിനം കേന ദിന്നം വട്ടതി? യേന കേനചി ദേവേന വാ മനുസ്സേന വാ പഞ്ചന്നം വാ സഹധമ്മികാനം അഞ്ഞതരേന ദിന്നം വട്ടതി. കഥിനദായകസ്സ വത്തം അത്ഥി, സചേ സോ തം അജാനന്തോ പുച്ഛതി - "ഭന്തേ, കഥം കഥിനം ദാതബ്ബ"ന്തി, തസ്സ ഏവം ആചിക്ഖിതബ്ബം "തിണ്ണം ചീവരാനം അഞ്ഞതരപ്പഹോനകം സൂരിയുഗ്ഗമനസമയേ വത്ഥം 'കഥിനചീവരം ദേമാ'തി ദാതും വട്ടതി. തസ്സ പരികമ്മത്ഥം ഏത്തകാ നാമ സൂചിയോ, ഏത്തകം സുത്തം, ഏത്തകം രജനം, പരികമ്മം കരോന്താനം ഏത്തകാനം ഭിക്ഖൂനം യാഗുഭത്തഞ്ച ദാതും വട്ടതീ"തി.

കഥിനത്ഥാരകേനപി ധമ്മേന സമേന ഉപ്പന്നം കഥിനം അത്ഥരന്തേന വത്തം ജാനിതബ്ബം. തന്തവായഗേഹതോ ഹി ആഭതസന്താനേനേവ ഖലിമക്ഖിതസാടകോ ന വട്ടതി, മലീനസാടകോപി ന വട്ടതി, തസ്മാ കഥിനത്ഥാരസാടകം ലഭിത്വാ സുട്ഠു ധോവിത്വാ സൂചിആദീനി ചീവരകമ്മൂപകരണാനി സജ്ജേത്വാ ബഹൂഹി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം തദഹേവ സിബ്ബിത്വാ നിട്ഠിതസൂചികമ്മം രജിത്വാ കപ്പബിന്ദും ദത്വാ കഥിനം അത്ഥരിതബ്ബം. സചേ തസ്മിം അനത്ഥതേയേവ അഞ്ഞം കഥിനസാടകം ആഹരതി, അഞ്ഞാനി ച ബഹൂനി കഥിനാനിസംസവത്ഥാനി ദേതി, യോ ആനിസംസം ബഹും ദേതി, തസ്സ സന്തകേന അത്ഥരിതബ്ബം. ഇതരോ തഥാ തഥാ ഓവദിത്വാ സഞ്ഞാപേതബ്ബോ.

കഥിനം പന കേന അത്ഥരിതബ്ബം? യസ്സ സങ്ഘോ കഥിനചീവരം ദേതി. സങ്ഘേന പന കസ്സ ദാതബ്ബം? യോ ജിണ്ണചീവരോ ഹോതി. സചേ ബഹൂ ജിണ്ണചീവരാ, വുഡ്ഢസ്സ ദാതബ്ബം. വുഡ്ഢേസുപി യോ മഹാപരിസോ തദഹേവ ചീവരം കത്വാ അത്ഥരിതും സക്കോതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. സചേ വുഡ്ഢോ ന സക്കോതി, നവകതരോ സക്കോതി, തസ്സ ദാതബ്ബം. അപിച

സങ്ഘേന മഹാഥേരസ്സ സങ്ഗഹം കാതും വട്ടതി, തസ്മാ “തുമ്ഹേ, ഭന്തേ, ഗണ്ഹഥ, മയം കത്വാ ദസ്സാമാ”തി വത്തബ്ബം. തീസു ചീവരേസു യം ജിണ്ണം ഹോതി, തദത്ഥായ ദാതബ്ബം. പകതിയാ ദുപട്ടചീവരസ്സ ദുപട്ടത്ഥായേവ ദാതബ്ബം. സചേപിസ്സ ഏകപട്ടചീവരം ഘനം ഹോതി, കഥിനസാടകാ ച പേലവാ, സാരുപ്പത്ഥായ ദുപട്ടപ്പഹോനകമേവ ദാതബ്ബം, “അഹം അലഭന്തോ ഏകപട്ടം പാരുപാമീ”തി വദന്തസ്സപി ദുപട്ടം ദാതും വട്ടതി. യോ പന ലോഭപകതികോ ഹോതി, തസ്സ ന ദാതബ്ബം. തേനപി “കഥിനം അത്ഥരിത്വാ പച്ഛാ വിസിബ്ബിത്വാ ദ്വേ ചീവരാനി കരിസ്സാമീ”തി ന ഗഹേതബ്ബം. യസ്സ പന ദീയതി, തസ്സ -

> “സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇദം സങ്ഘസ്സ കഥിനദുസ്സം ഉപ്പന്നം, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇമം കഥിനദുസ്സം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യ കഥിനം അത്ഥരിതും, ഏസാ ഞത്തി.
>
> “സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇദം സങ്ഘസ്സ കഥിനദുസ്സം ഉപ്പന്നം, സങ്ഘോ ഇമം കഥിനദുസ്സം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേതി കഥിനം അത്ഥരിതും, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇമസ്സ കഥിനദുസ്സസ്സ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദാനം കഥിനം അത്ഥരിതും, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.
>
> “ദിന്നം ഇദം സങ്ഘേന കഥിനദുസ്സം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ കഥിനം അത്ഥരിതും, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി (മഹാവ॰ ൩൦൭) -

ഏവം ദുതിയകമ്മവാചായ ദാതബ്ബം.

ഏവം ദിന്നേ പന കഥിനേ സചേ തം കഥിനദുസ്സം നിട്ഠിതപരികമ്മമേവ ഹോതി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ നിട്ഠിതപരികമ്മം ഹോതി, “അഹം ഥേരോ”തി വാ “ബഹുസ്സുതോ”തി വാ ഏകേനപി അകാതും ന ലബ്ഭതി , സബ്ബേഹേവ സന്നിപതിത്വാ ധോവനസിബ്ബനരജനാനി നിട്ഠാപേതബ്ബാനി. ഇദഞ്ഹി കഥിനവത്തം നാമ ബുദ്ധപ്പസത്ഥം. അതീതേ പദുമുത്തരോപി ഭഗവാ കഥിനവത്തം അകാസി. തസ്സ കിര അഗ്ഗസാവകോ സുജാതത്ഥേരോ നാമ കഥിനം ഗണ്ഹി. തം സത്ഥാ അട്ഠസട്ഠിയാ ഭിക്ഖുസതസഹസ്സേഹി സദ്ധിം നിസീദിത്വാ അകാസി.

കതപരിയോസിതം പന കഥിനം ഗഹേത്വാ അത്ഥാരകേന ഭിക്ഖുനാ സചേ സങ്ഘാടിയാ കഥിനം അത്ഥരിതുകാമോ ഹോതി, പോരാണികാ സങ്ഘാടി പച്ചുദ്ധരിതബ്ബാ, നവാ സങ്ഘാടി അധിട്ഠാതബ്ബാ, “ഇമായ സങ്ഘാടിയാ കഥിനം അത്ഥരാമീ”തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. സചേ ഉത്തരാസങ്ഗേന കഥിനം അത്ഥരിതുകാമോ ഹോതി, പോരാണകോ ഉത്തരാസങ്ഗോ പച്ചുദ്ധരിതബ്ബോ, നവോ ഉത്തരാസങ്ഗോ അധിട്ഠാതബ്ബോ, “ഇമിനാ ഉത്തരാസങ്ഗേന കഥിനം അത്ഥരാമീ”തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. സചേ അന്തരവാസകേന കഥിനം അത്ഥരിതുകാമോ ഹോതി, പോരാണകോ അന്തരവാസകോ പച്ചുദ്ധരിതബ്ബോ, നവോ അന്തരവാസകോ അധിട്ഠാതബ്ബോ, “ഇമിനാ അന്തരവാസകേന കഥിനം അത്ഥരാമീ”തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ.

തേന (പരി॰ ർ൫൬) കഥിനത്ഥാരകേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ഭന്തേ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദഥാ"തി. തേഹി അനുമോദകേഹി ഭിക്ഖൂഹി ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദാമാ"തി. തേന കഥിനത്ഥാരകേന ഭിക്ഖുനാ സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ഭന്തേ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദഥാ"തി. തേഹി അനുമോദകേഹി ഭിക്ഖൂഹി ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദാമാ"തി. തേന കഥിനത്ഥാരകേന ഭിക്ഖുനാ ഏകം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദാഹീ"തി. തേന അനുമോദകേന ഭിക്ഖുനാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "അത്ഥതം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദാമീ"തി. ഏവം സബ്ബേസം അത്ഥതം ഹോതി കഥിനം. വുത്തഞ്ഹേതം പരിവാരേ "ദ്വിന്നം പുഗ്ഗലാനം അത്ഥതം ഹോതി കഥിനം അത്ഥാരകസ്സ ച അനുമോദകസ്സ ചാ"തി (പരി॰ ർ൦൩). പുനപി വുത്തം "ന സങ്ഘോ കഥിനം അത്ഥരതി, ന ഗണോ കഥിനം അത്ഥരതി, പുഗ്ഗലോ കഥിനം അത്ഥരതി, സങ്ഘസ്സ അനുമോദനായ ഗണസ്സ അനുമോദനായ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥരായ സങ്ഘസ്സ അത്ഥതം ഹോതി കഥിനം, ഗണസ്സ അത്ഥതം ഹോതി കഥിനം, പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥതം ഹോതി കഥിന"ന്തി (പരി॰ ർ൫ർ).

ഏവം അത്ഥതേ പന കഥിനേ സചേ കഥിനചീവരേന സദ്ധിം ആഭതം ആനിസംസം ദായകാ "യേന അമ്ഹാകം കഥിനം ഗഹിതം, തസ്സേവ ദേമാ"തി ദേന്തി, ഭിക്ഖുസങ്ഘോ അനിസ്സരോ. അഥ അവിചാരേത്വാവ ദത്വാ ഗച്ഛന്തി, ഭിക്ഖുസങ്ഘോ ഇസ്സരോ. തസ്മാ സചേ കഥിനത്ഥാരകസ്സ സേസചീവരാനിപി ദുബ്ബലാനി ഹോന്തി, സങ്ഘേന അപലോകേത്വാ തേസമ്പി അത്ഥായ വത്ഥാനി ദാതബ്ബാനി, കമ്മവാചാ പന ഏകായേവ വട്ടതി. അവസേസകഥിനാനിസംസേ ബലവവത്ഥാനി വസ്സാവാസികഠിതികായ ദാതബ്ബാനി, ഠിതികായ അഭാവേ ഥേരാസനതോ പട്ഠായ ദാതബ്ബാനി, ഗരുഭണ്ഡം ന ഭാജേതബ്ബം. സചേ പന ഏകസീമായ ബഹൂ വിഹാരാ ഹോന്തി, സബ്ബേഹി ഭിക്ഖൂഹി സന്നിപാതാപേത്വാ ഏകത്ഥ കഥിനം അത്ഥരിതബ്ബം, വിസും വിസും അത്ഥരിതും ന വട്ടതി.

"അത്ഥതകഥിനാനം വോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച കപ്പിസ്സന്തി, അനാമന്തചാരോ അസമാദാനചാരോ ഗണഭോജനം യാവദത്ഥചീവരം യോ ച തത്ഥ ചീവരുപ്പാദോ. സോ നേസം ഭവിസ്സതീ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൭) വചനതോ അത്ഥതകഥിനാനം ഭിക്ഖൂനം അനാമന്തചാരാദയോ പന പഞ്ചാനിസംസാ ലബ്ഭന്തി. തത്ഥ **അനാമന്തചാരോ**തി അനാമന്തേത്വാ ചരണം, യാവ കഥിനം ന ഉദ്ധരീയതി, താവ ചാരിത്തസിക്ഖാപദേന അനാപത്തീതി വുത്തം ഹോതി. **അസമാദാനചാരോ**തി ചീവരം അസമാദായ ചരണം, ചീവരവിപ്പവാസോതി

അത്ഥോ. **ഗണഭോജന**ന്തി ഗണഭോജനസിക്ഖാപദേന അനാപത്തി വുത്താ. **യാവദത്ഥചീവര**ന്തി യാവതാ ചീവരേന അത്ഥോ, താവതകം അനധിട്ഠിതം അവികപ്പിതം വട്ടതീതി അത്ഥോ. **യോ ച തത്ഥ ചീവരുപ്പാദോ**തി തത്ഥ കഥിനത്ഥതസീമായ മതകചീവരം വാ ഹോതു സങ്ഘം ഉദ്ദിസ്സ ദിന്നം വാ സങ്ഘികേന തത്രുപ്പാദേന ആഭതം വാ, യേന കേനചി ആകാരേന യം സങ്ഘികം ചീവരം ഉപ്പജ്ജതി, തം തേസം ഭവിസ്സതീതി അത്ഥോ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കഥിനത്ഥാരവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൯൦. ഗരുഭണ്ഡവിനിച്ഛയകഥാ

൮൮൭. **ഗരുഭണ്ഡാനീ**തി എത്ഥ ''പഞ്ചിമാനി, ഭിക്ഖവേ, അവിസ്സജ്ജിയാനി ന വിസ്സജ്ജേതബ്ബാനി സങ്ഘേന വാ ഗണേന വാ പുഗ്ഗലേന വാ, വിസ്സജ്ജിതാനിപി അവിസ്സജ്ജിതാനി ഹോന്തി, യോ വിസ്സജ്ജേയ്യ, ആപത്തി ഥുല്ലച്ചയസ്സാ''തിആദിനാ (ചൂളവ॰ ൩൨൧) നയേന ദസ്സിതാനി ആരാമോ ആരാമവത്ഥു, വിഹാരോ വിഹാരവത്ഥു, മഞ്ചോ പീഠം ഭിസി ബിമ്ബോഹനം, ലോഹകുമ്ഭീ ലോഹഭാണകം ലോഹവാരകോ ലോഹകടാഹം വാസി ഫരസു കുഠാരീ കുദാലോ നിഖാദനം, വല്ലി വേളു മുഞ്ജം പബ്ബജം തിണം മത്തികാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡന്തി ഇമാനി പഞ്ച ഗരുഭണ്ഡാനി നാമ.

തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൧) **ആരാമോ** നാമ പുപ്ഫാരാമോ വാ ഫലാരാമോ വാ. **ആരാമവത്ഥു** നാമ തേസംയേവ ആരാമാനം അത്ഥായ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ഠപിതോകാസോ, തേസു വാ ആരാമേസു വിനട്ഠേസു തേസം പോരാണകഭൂമിഭാഗോ. **വിഹാരോ** നാമ യം കിഞ്ചി പാസാദാദി സേനാസനം. **വിഹാരവത്ഥു** നാമ തസ്സ പതിട്ഠാനോകാസോ. **മഞ്ചോ** നാമ മസാരകോ ബുന്ദികാബദ്ധോ കുളീരപാദകോ ആഹച്ചപാദകോതി ഇമേസം ചതുന്നം മഞ്ചാനം അഞ്ഞതരോ. **പീഠം** നാമ മസാരകാദീനംയേവ ചതുന്നം പീഠാനം അഞ്ഞതരം. **ഭിസി** നാമ ഉണ്ണഭിസിആദീനം പഞ്ചന്നം അഞ്ഞതരാ. **ബിമ്ബോഹനം** നാമ രുക്ഖതൂലലതാതൂലപോടകീതൂലാനം അഞ്ഞതരം. **ലോഹകുമ്ഭീ** നാമ കാളലോഹേന വാ തമ്ബലോഹേന വാ യേന കേനചി ലോഹേന കതകുമ്ഭീ. **ലോഹഭാണകാ**ദീസുപി ഏസേവ നയോ. എത്ഥ പന **ഭാണക**ന്തി അരഞ്ജരോ വുച്ചതി. **വാരകോ**തി ഘടോ. **കടാഹം** കടാഹമേവ. **വാസി**ആദീസു **വല്ലി**ആദീസു ച ദുവിഞ്ഞേയ്യം നാമ നത്ഥി. **പഞ്ചാ**തി ച രാസിവസേന വുത്തം, സരൂപവസേന പനേതാനി പഞ്ചവീസതിവിധാനി ഹോന്തി. വുത്തഞ്ഹേതം -

''ദ്വിസങ്ഗഹാനി ദ്വേ ഹോന്തി, തതിയം ചതുസങ്ഗഹം;
ചതുത്ഥം നവകോട്ഠാസം, പഞ്ചമം അട്ഠഭേദനം.

''ഇതി പഞ്ചഹി രാസീഹി, പഞ്ചനിമ്മലലോചനോ;
പഞ്ചവീസവിധം നാഥോ, ഗരുഭണ്ഡം പകാസയീ''തി.

തത്രായം വിനിച്ഛയകഥാ - ഇദഞ്ഹി സബ്ബമ്പി ഗരുഭണ്ഡം സേനാസനക്ഖന്ധകേ ''അവിസ്സജ്ജിയ''ന്തി വുത്തം, കീടാഗിരിവത്ഥുസ്മിം ''അവേഭങ്ഗിയ''ന്തി ദസ്സിതം, പരിവാരേ പന -

''അവിസ്സജ്ജിയം അവേഭങ്ഗിയം,
പഞ്ച വുത്താ മഹേസിനാ;
വിസ്സജ്ജേന്തസ്സ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തി,
പഞ്ഹാമേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ൪൭൯) -

ആഗതം. തസ്മാ മൂലച്ഛേജ്ജവസേന അവിസ്സജ്ജിയഞ്ച അവേഭങ്ഗിയഞ്ച, പരിവത്തനവസേന പന വിസ്സജ്ജേന്തസ്സ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ച അനാപത്തീതി ഏവമേത്ഥ അധിപ്പായോ വേദിതബ്ബോ.

൮൮൮. തത്രായം അനുപുബ്ബികഥാ - ഇദം താവ പഞ്ചവിധമ്പി ചീവരപിണ്ഡപാതഭേസജ്ജത്ഥായ ഉപനേതും ന വട്ടതി, ഥാവരേന ച ഥാവരം, ഗരുഭണ്ഡേന ച ഗരുഭണ്ഡം പരിവത്തേതും വട്ടതി. ഥാവരേ പന ഖേത്തം വത്ഥു തളാകം മാതികാതി ഏവരൂപം ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വിചാരേതും വാ സമ്പടിച്ഛിതും വാ അധിവാസേതും വാ ന വട്ടതി, കപ്പിയകാരകേഹേവ വിചാരിതതോ കപ്പിയഭണ്ഡം

വട്ടതി. ആരാമേന പന ആരാമം ആരാമവത്ഥും വിഹാരം വിഹാരവത്ഥുന്തി ഇമാനി ചത്താരിപി പരിവത്തേതും വട്ടതി.

തത്രായം പരിവത്തനനയോ - സങ്ഘസ്സ നാളികേരാരാമോ ദൂരേ ഹോതി, കപ്പിയകാരകാ ബഹുതരം ഖാദന്തി, യമ്പി ന ഖാദന്തി, തതോ സകടവേതനം ദത്വാ അപ്പമേവ ആഹരന്തി, അഞ്ഞേസം പന തസ്സ ആരാമസ്സ അവിദൂരേ ഗാമവാസീനം മനുസ്സാനം വിഹാരസ്സ സമീപേ ആരാമോ ഹോതി, തേ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ സകേന ആരാമേന തം ആരാമം യാചന്തി, സങ്ഘേന "രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ"തി അപലോകേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബോ. സചേപി ഭിക്ഖൂനം രുക്ഖസഹസ്സം ഹോതി, മനുസ്സാനം പഞ്ച സതാനി, "തുമ്ഹാകം ആരാമോ ഖുദ്ദകോ"തി ന വത്തബ്ബം. കിഞ്ചാപി ഹി അയം ഖുദ്ദകോ, അഥ ഖോ ഇതരതോ ബഹുതരം ആയം ദേതി. സചേപി സമകമേവ ദേതി, ഏവമ്പി ഇച്ഛിതിച്ഛിതക്ഖണേ പരിഭുഞ്ജിതും സക്കാതി ഗഹേതബ്ബമേവ. സചേ പന മനുസ്സാനം ബഹുതരാ രുക്ഖാ ഹോന്തി, "നനു തുമ്ഹാകം ബഹുതരാ രുക്ഖാ"തി വത്തബ്ബം. സചേ "അതിരേകം അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഹോതു, സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി വദന്തി, ജാനാപേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഭിക്ഖൂനം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ, മനുസ്സാനം രുക്ഖാ ന താവ ഫലം ഗണ്ഹന്തി, കിഞ്ചാപി ന ഗണ്ഹന്തി, "ന ചിരേന ഗണ്ഹിസ്സന്തീ"തി സമ്പടിച്ഛിതബ്ബമേവ. മനുസ്സാനം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ, ഭിക്ഖൂനം രുക്ഖാ ന താവ ഫലം ഗണ്ഹന്തി, "നനു തുമ്ഹാകം രുക്ഖാ ഫലധാരിനോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ "ഗണ്ഹഥ, ഭന്തേ, അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഭവിസ്സതീ"തി ദേന്തി, ജാനാപേത്വാ സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഏവം ആരാമേന ആരാമോ പരിവത്തേതബ്ബോ. ഏതേനേവ നയേന ആരാമവത്ഥുപി വിഹാരോപി വിഹാരവത്ഥുപി ആരാമേന പരിവത്തേതബ്ബം, ആരാമവത്ഥുനാ ച മഹന്തേന വാ ഖുദ്ദകേന വാ ആരാമആരാമവത്ഥുവിഹാരവിഹാരവത്ഥൂനി.

കഥം വിഹാരേന വിഹാരോ പരിവത്തേതബ്ബോ? സങ്ഘസ്സ അന്തോഗാമേ ഗേഹം ഹോതി, മനുസ്സാനം വിഹാരമജ്ഝേ പാസാദോ ഹോതി, ഉഭോപി അഗ്ഘേന സമകാ, സചേ മനുസ്സാ തേന പാസാദേന തം ഗേഹം യാചന്തി, സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഭിക്ഖൂനം ചേ മഹഗ്ഘതരം ഗേഹം ഹോതി, "മഹഗ്ഘതരം അമ്ഹാകം ഗേഹ"ന്തി വുത്തേ ച "കിഞ്ചാപി മഹഗ്ഘതരം പബ്ബജിതാനം അസാരുപ്പം, ന സക്കാ തത്ഥ പബ്ബജിതേഹി വസിതും, ഇദം പന സാരുപ്പം, ഗണ്ഹഥാ"തി വദന്തി, ഏവമ്പി സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. സചേ പന മനുസ്സാനം മഹഗ്ഘം ഹോതി, "നനു തുമ്ഹാകം ഗേഹം മഹഗ്ഘ"ന്തി വത്തബ്ബം. "ഹോതു, ഭന്തേ, അമ്ഹാകം പുഞ്ഞം ഭവിസ്സതി, ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേ പന സമ്പടിച്ഛിതും വട്ടതി. ഏവമ്പി വിഹാരേന വിഹാരോ പരിവത്തേതബ്ബോ. ഏതേനേവ നയേന വിഹാരവത്ഥുപി ആരാമോപി ആരാമവത്ഥുപി വിഹാരേന പരിവത്തേതബ്ബം, വിഹാരവത്ഥുനാ ച മഹഗ്ഘേന വാ അപ്പഗ്ഘേന വാ വിഹാരവിഹാരവത്ഥുആരാമആരാമവത്ഥൂനി. ഏവം **ഥാവരേന ഥാവര**പരിവത്തനം വേദിതബ്ബം.

ഗരുഭണ്ഡേന ഗരുഭണ്ഡപരിവത്തനേ പന മഞ്ചപീഠം മഹന്തം വാ ഹോതു ഖുദ്ദകം വാ, അന്തമസോ ചതുരങ്ഗുലപാദകം ഗാമദാരകേഹി പംസ്വാഗാരകേസു കീളന്തേഹി കതമ്പി സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. സചേപി രാജരാജമഹാമത്താദയോ ഏകപ്പഹാരേനേവ മഞ്ചസതം വാ മഞ്ചസഹസ്സം വാ ദേന്തി, സബ്ബേ കപ്പിയമഞ്ചാ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബാ, സമ്പടിച്ഛിത്വാ "വുഡ്ഢപടിപാടിയാ സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജഥാ"തി ദാതബ്ബാ, പുഗ്ഗലികവസേന ന ദാതബ്ബാ. അതിരേകമഞ്ചേ ഭണ്ഡാഗാരാദീസു പഞ്ഞപേത്വാ പത്തചീവരം നിക്ഖിപിതുമ്പി വട്ടതി. ബഹിസീമായ "സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ദിന്നമഞ്ചോ സങ്ഘത്ഥേരസ്സ വസനട്ഠാനേ ദാതബ്ബോ. തത്ഥ ചേ ബഹൂ മഞ്ചാ ഹോന്തി, മഞ്ചേന കമ്മം നത്ഥി. യസ്സ വസനട്ഠാനേ കമ്മം അത്ഥി, തത്ഥ "സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജഥാ"തി ദാതബ്ബോ. മഹഗ്ഘേന സതഗ്ഘനകേന വാ സഹസ്സഗ്ഘനകേന വാ മഞ്ചേന അഞ്ഞം മഞ്ചസതം ലഭതി, പരിവത്തേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. ന കേവലം മഞ്ചേന മഞ്ചോയേവ,

ആരാമആരാമവത്ഥുവിഹാരവിഹാരവത്ഥുപീഠഭിസിബിമ്ബോഹനാനിപി പരിവത്തേതും വട്ടന്തി. ഏസ നയോ പീഠഭിസിബിമ്ബോഹനേസുപി. ഏതേസു പന അകപ്പിയം ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, കപ്പിയം സങ്ഘികപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. അകപ്പിയം വാ മഹഗ്ഘം കപ്പിയം വാ പരിവത്തേത്വാ വുത്തവത്ഥൂനി ഗഹേതബ്ബാനി. അഗരുഭണ്ഡുപഗം പന ഭിസിബിമ്ബോഹനം നാമ നത്ഥി.

ഛഛൻ. ലോഹകുമ്ഭീ ലോഹഭാണകം ലോഹകടാഹന്തി ഇമാനി തീണി മഹന്താനി വാ ഹോന്തു ഖുദ്ദകാനി വാ, അന്തമസോ പസതമത്തഉദകഗണ്ഹനകാനിപി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ. **ലോഹവാരകോ** പന കാളലോഹതമ്ബലോഹവട്ടലോഹകംസലോഹാനം യേന കേനചി കതോ സീഹളദീപേ പാദഗണ്ഹനകോ ഭാജേതബ്ബോ. പാദോ ച നാമ മഗധനാളിയാ പഞ്ചനാളിമത്തം ഗണ്ഹാതി , തതോ അതിരേകഗണ്ഹനകോ ഗരുഭണ്ഡം. ഇമാനി താവ പാളിയം ആഗതാനി ലോഹഭാജനാനി. പാളിയം പന അനാഗതാനി ഭിങ്ഗാരപടിഗ്ഗഹഉള്ളുങ്കദബ്ബികടച്ഛുപാതിതട്ടകസരകസമുഗ്ഗഅങ്ഗാരകപല്ലധൂമകടച്ഛുആദീനി ഖുദ്ദകാനി വാ മഹന്താനി വാ സബ്ബാനി ഗരുഭണ്ഡാനി. പത്തോ അയഥാലകം തമ്ബലോഹഥാലകന്തി ഇമാനി പന ഭാജനീയാനി. കംസലോഹവട്ടലോഹഭാജനവികതി സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാ വാ വട്ടതി, പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന വട്ടതി. കംസലോഹാദിഭാജനം സങ്ഘസ്സ ദിന്നമ്പി ഹി പാരിഹാരിയം ന വട്ടതി, ഗിഹിവികടനീഹാരേനേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബന്തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം.

ഠപേത്വാ പന ഭാജനവികതിം അഞ്ഞസ്മിമ്പി കപ്പിയലോഹഭണ്ഡേ അഞ്ജനീ അഞ്ജനിസലാകാ കണ്ണമലഹരണീ സൂചി പണ്ണസൂചി ഖുദ്ദകോ പിപ്ഫലകോ ഖുദ്ദകം ആരകണ്ടകം കുഞ്ചികാ താളം കത്തരയട്ഠി വേധകോ നത്ഥുദാനം ഭിണ്ഡിവാലോ ലോഹകൂടോ ലോഹകുത്തി ലോഹഗുളോ ലോഹപിണ്ഡി ലോഹചക്കലികം അഞ്ഞമ്പി വിപ്പകതലോഹഭണ്ഡം ഭാജനീയം. ധൂമനേത്തഫാലദീപരുക്ഖദീപകപല്ലകഓലമ്ബകദീപഇത്ഥിപുരിസതിരച്ഛാനഗതരൂപകാനി പന അഞ്ഞാനി വാ ഭിത്തിച്ഛദനകവാടാദീസു ഉപനേതബ്ബാനി അന്തമസോ ലോഹഖിലകം ഉപാദായ സബ്ബാനി ലോഹഭണ്ഡാനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ ഹോന്തി, അത്തനാ ലദ്ധാനിപി പരിഹരിത്വാ പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി, സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാനി വാ വട്ടന്തി. തിപുഭണ്ഡേപി ഏസേവ നയോ. ഖീരപാസാണമയാനി തട്ടകസരകാദീനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ.

ഘടകോ പന തേലഭാജനം വാ പാദഗണ്ഹനകതോ അതിരേകമേവ ഗരുഭണ്ഡം. സുവണ്ണരജതഹാരകൂടജാതിഫലികഭാജനാനി ഗിഹിവികടാനിപി ന വട്ടന്തി, പഗേവ സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന വാ. സേനാസനപരിഭോഗേ പന ആമാസമ്പി അനാമാസമ്പി സബ്ബം വട്ടതി.

വാസിആദീസു യായ വാസിയാ ഠപേത്വാ ദന്തകട്ഠച്ഛേദനം വാ ഉച്ഛുതച്ഛനം വാ അഞ്ഞം മഹാകമ്മം കാതും ന സക്കാ, അയം ഭാജനീയാ. തതോ മഹന്തതരാ യേന കേനചി ആകാരേന കതാ വാസി ഗരുഭണ്ഡമേവ. **ഫരസു** പന അന്തമസോ വേജ്ജാനം സിരാവേധനഫരസുപി ഗരുഭണ്ഡമേവ. **കുഠാരിയം** ഫരസുസദിസോയേവ വിനിച്ഛയോ. യാ പന ആവുധസങ്ഖേപേന കതാ, അയം അനാമാസാ. **കുദാലോ** അന്തമസോ ചതുരങ്ഗുലമത്തോപി ഗരുഭണ്ഡമേവ. **നിഖാദനം** ചതുരസ്സമുഖം വാ ഹോതു ദോണിമുഖം വാ വങ്കം വാ ഉജുകം വാ, അന്തമസോ സമ്മുഞ്ജനീദണ്ഡകവേധനമ്പി ദണ്ഡബദ്ധം ചേ, ഗരുഭണ്ഡമേവ. സമ്മുഞ്ജനീദണ്ഡഖണനകം പന അദണ്ഡകം ഫലമത്തമേവ. യം സക്കാ സിപാടികായ പക്ഖിപിത്വാ പരിഹരിതും, തം ഭാജനീയം. സിഖരമ്പി നിഖാദനേനേവ സങ്ഗഹിതം. യേഹി മനുസ്സേഹി വിഹാരേ വാസിആദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ ചേ ഘരേ ദഡ്ഢേ വാ ചോരേഹി വാ വിലുത്തേ "ദേഥ നോ, ഭന്തേ, ഉപകരണേ, പുന പാകതികേ കരിസ്സാമാ"തി വദന്തി, ദാതബ്ബാ. സചേ ആഹരന്തി, ന വാരേതബ്ബാ, അനാഹരന്താപി ന ചോദേതബ്ബാ.

കമ്മാരതച്ഛകാരചുന്ദകാരനളകാരമണികാരപത്തബന്ധകാനം അധികരണിമുട്ഠികസണ്ഡാസതുലാദീനി സബ്ബാനി ലോഹമയഉപകരണാനി സങ്ഘേ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡാനി. തിപുകോട്ടകസുവണ്ണകാരചമ്മകാരഉപകരണേസുപി ഏസേവ നയോ. അയം പന വിസേസോ - തിപുകോട്ടകഉപകരണേസുപി തിപുച്ഛേദനകസത്ഥകം, സുവണ്ണകാരഉപകരണേസു സുവണ്ണച്ഛേദനകസത്ഥകം, ചമ്മകാരഉപകരണേസു കതപരികമ്മചമ്മച്ഛേദനകഖുദ്ദകസത്ഥകന്തി ഇമാനി ഭാജനീയഭണ്ഡാനി. നഹാപിതതുന്നകാരഉപകരണേസുപി ഠപേത്വാ മഹാകത്തരിം മഹാസണ്ഡാസം മഹാപിപ്ഫലികഞ്ച സബ്ബം ഭാജനീയം, മഹാകത്തരിആദീനി ഗരുഭണ്ഡാനി.

വല്ലിആദീസു വേത്തവല്ലിആദികാ യാ കാചി അഡ്ഢബാഹുപ്പമാണാ വല്ലി സങ്ഘസ്സ ദിന്നാ വാ തത്ഥജാതകാ വാ രക്ഖിതഗോപിതാ ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, സാ സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ സചേ അതിരേകാ ഹോതി, പുഗ്ഗലികകമ്മേപി ഉപനേതും വട്ടതി. അരക്ഖിതാ പന ഗരുഭണ്ഡമേവ ന ഹോതി. സുത്തമകചിവാകനാളികേരഹീരചമ്മമയാ രജ്ജുകാ വാ യോത്താനി വാ വാകേ ച നാളികേരഹീരേ ച വട്ടേത്വാ കതാ ഏകവട്ടാ വാ ദ്വിവട്ടാ വാ സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം. സുത്തം പന അവട്ടേത്വാ ദിന്നം മകചിവാകനാളികേരഹീരാ ച ഭാജനീയാ. യേഹി പനേതാനി രജ്ജുകയോത്താദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ അത്തനോ കരണീയേന ഹരന്താ ന വാരേതബ്ബാ.

യോ കോചി അന്തമസോ അട്ഠങ്ഗുലസൂചിദണ്ഡകമത്തോപി **വേളു** സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ ഗരുഭണ്ഡം, സോപി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകോ പുഗ്ഗലികകമ്മേ ച ദാതും വട്ടതി. പാദഗണ്ഹനകതേലനാളി പന കത്തരയട്ഠി ഉപാഹനദണ്ഡകോ ഛത്തദണ്ഡകോ ഛത്തസലാകാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയഭണ്ഡം. ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗണ്ഹിത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ. രക്ഖിതഗോപിതം വേളും ഗണ്ഹന്തേന സമകം വാ അതിരേകം വാ ഥാവരം അന്തമസോ തംഅഗ്ഘനകവല്ലികായപി ഫാതികമ്മം കത്വാ ഗഹേതബ്ബോ, ഫാതികമ്മം അകത്വാ ഗണ്ഹന്തേന തത്ഥേവ വളഞ്ജേതബ്ബോ. ഗമനകാലേ സങ്ഘികേ ആവാസേ ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബം, അസതിയാ ഗഹേത്വാ ഗതേന പഹിണിത്വാ ദാതബ്ബോ. ദേസന്തരഗതേന സമ്പത്തവിഹാരോ സങ്ഘികാവാസേ ഠപേതബ്ബോ.

തിണന്തി മുഞ്ജഞ്ച പബ്ബജഞ്ച ഠപേത്വാ അവസേസം യം കിഞ്ചി തിണം. യത്ഥ പന തിണം നത്ഥി, തത്ഥ പണ്ണേഹി ഛാദേന്തി, തസ്മാ പണ്ണമ്പി തിണേനേവ സങ്ഗഹിതം. ഇതി മുഞ്ജാദീസു യം കിഞ്ചി മുട്ഠിപ്പമാണം തിണം താലപണ്ണാദീസു ച ഏകപണ്ണമ്പി സങ്ഘസ്സ ദിന്നം വാ തത്ഥജാതകം വാ ബഹാരാമേ സങ്ഘസ്സ തിണവത്ഥുതോ ജാതതിണം വാ രക്ഖിതഗോപിതം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി, ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ. അട്ഠങ്ഗുലപ്പമാണോപി രിത്തപോത്ഥകോ ഗരുഭണ്ഡമേവ.

മത്തികാ പകതിമത്തികാ വാ ഹോതു പഞ്ചവണ്ണാ വാ സുധാ വാ സജ്ജുരസകങ്ഗുട്ഠസിലേസാദീസു വാ യം കിഞ്ചി ദുല്ലഭട്ഠാനേ ആനേത്വാ ദിന്നം തത്ഥജാതകം വാ, രക്ഖിതഗോപിതം താലഫലപക്കമത്തം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച നിട്ഠിതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ച ദാതും വട്ടതി, ഹിങ്ഗുഹിങ്ഗുലകഹരിതാലമനോസിലഞ്ജനാനി പന ഭാജനീയഭണ്ഡാനി.

ദാരുഭണ്ഡേ "യോ കോചി അട്ഠങ്ഗുലസൂചിദണ്ഡമത്തോപി ദാരുഭണ്ഡകോ ദാരുദുല്ലഭട്ഠാനേ സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ, അയം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതീ"തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന സബ്ബമ്പി ദാരുവേളുചമ്മപാസാണാദിവികതിം ദാരുഭണ്ഡേന സങ്ഗണ്ഹിത്വാ ആസന്ദികതോ

പട്ഠായ ദാരുഭണ്ഡേ വിനിച്ഛയോ വുത്തോ. തത്രായം നയോ - ആസന്ദികോ സത്തങ്ഗോ ഭദ്ദപീഠം പീഠികാ ഏകപാദകപീഠം ആമണ്ഡകവണ്ടകപീഠം ഫലകം കോച്ഛം പലാലപീഠന്തി ഇമേസു താവ യം കിഞ്ചി ഖുദ്ദകം വാ ഹോതു മഹന്തം വാ, സങ്ഘസ്സ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. പലാലപീഠേന ചേത്ഥ കദലിപത്താദിപീഠാനിപി സങ്ഗഹിതാനി. ബ്യഗ്ഘചമ്മഓനദ്ധമ്പി വാളരൂപപരിക്ഖിത്തം രതനപരിസിബ്ബിതം കോച്ഛം ഗരുഭണ്ഡമേവ, വങ്കഫലകം ദീഘഫലകം ചീവരധോവനഫലകം ഘട്ടനഫലകം ഘട്ടനമുഗ്ഗരോ ദന്തകട്ഠച്ഛേദനഗണ്ഠികാ ദണ്ഡമുഗ്ഗരോ അമ്ബണം രജനദോണി ഉദകപടിച്ഛകോ ദാരുമയോ വാ ദന്തമയോ വാ വേളുമയോ വാ സപാദകോപി അപാദകോപി സമുഗ്ഗോ മഞ്ജൂസാ പാദഗണ്ഹനകതോ അതിരേകപ്പമാണോ കരണ്ഡോ ഉദകദോണി ഉദകകടാഹം ഉളുങ്കോ കടച്ഛു പാനീയസരാവം പാനീയസങ്ഖോതി ഏതേസുപി യം കിഞ്ചി സങ്ഘേ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം. സങ്ഖഥാലകം പന ഭാജനീയം, തഥാ ദാരുമയോ ഉദകതുമ്ബോ.

പാദകഥലികമണ്ഡലം ദാരുമയം വാ ഹോതു ചോളപണ്ണാദിമയം വാ, സബ്ബം ഗരുഭണ്ഡം. ആധാരകോ പത്തപിധാനം താലവണ്ടം ബീജനീ ചങ്കോടകം പച്ഛി യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീ മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീതി ഏതേസുപി യം കിഞ്ചി ഖുദ്ദകം വാ ഹോതു മഹന്തം വാ, ദാരുവേളുപണ്ണചമ്മാദീസു യേന കേനചി കതം ഗരുഭണ്ഡമേവ. ഥമ്ഭതുലാസോപാനഫലകാദീസു ദാരുമയം വാ പാസാണമയം വാ യം കിഞ്ചി ഗേഹസമ്ഭാരരൂപം യോ കോചി കടസാരകോ യം കിഞ്ചി ഭൂമത്ഥരണം യം കിഞ്ചി അകപ്പിയചമ്മം, സബ്ബം സങ്ഘേ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം, ഭൂമത്ഥരണം കാതും വട്ടതി. ഏളകചമ്മം പന പച്ചത്ഥരണഗതികം ഹോതി, തമ്പി ഗരുഭണ്ഡമേവ. കപ്പിയചമ്മാനി ഭാജനീയാനി. **കുരുന്ദിയം** പന "സബ്ബം മഞ്ചപ്പമാണം ചമ്മം ഗരുഭണ്ഡ"ന്തി വുത്തം.

ഉദുക്ഖലം മുസലം സുപ്പം നിസദം നിസദപോതോ പാസാണദോണി പാസാണകടാഹം തുരിവേമഭസ്താദി സബ്ബം പേസകാരാദിഭണ്ഡം സബ്ബം കസിഭണ്ഡം സബ്ബം ചക്കയുത്തകം യാനം ഗരുഭണ്ഡമേവ. മഞ്ചപാദോ മഞ്ചഅടനീ പീഠപാദോ പീഠഅടനീ വാസിഫരസുആദീനം ദണ്ഡാതി ഏതേസു യം കിഞ്ചി വിപ്പകതതച്ഛനകമ്മം അനിട്ഠിതമേവ ഭാജനീയം, തച്ഛിതമട്ഠം പന ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി. അനുഞ്ഞാതവാസിയാ പന ദണ്ഡോ ഛത്തമുട്ഠിപണ്ണം കത്തരയട്ഠി ഉപാഹനാ അരണിസഹിതം ധമ്മകരണോ പാദഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തം ആമലകതുമ്ബം ആമലകഘടോ ലാബുകതുമ്ബം ലാബുഘടോ വിസാണകതുമ്ബന്തി സബ്ബമേവേതം ഭാജനീയം, തതോ മഹന്തതരം ഗരുഭണ്ഡം. ഹത്ഥിദന്തോ വാ യം കിഞ്ചി വിസാണം വാ അതച്ഛിതം യഥാഗതമേവ ഭാജനീയം. തേഹി കതമഞ്ചപാദാദീസു പുരിമസദിസോയേവ വിനിച്ഛയോ. തച്ഛിതനിട്ഠിതോപി ഹിങ്ഗുകരണ്ഡകോ ഗണ്ഠികാ വിധോ അഞ്ജനീ അഞ്ജനീസലാകാ ഉദകപുഞ്ഛനീതി ഇദം സബ്ബം ഭാജനീയമേവ.

മത്തികാഭണ്ഡേ സബ്ബം മനുസ്സാനം ഉപഭോഗപരിഭോഗം ഘടപീഠരാദികുലാലഭാജനം പത്തകടാഹം അങ്ഗാരകടാഹം ധൂമദാനം ദീപരുക്ഖകോ ദീപകപല്ലികാ ചയനിട്ഠകാ ഛദനിട്ഠകാ ഥൂപികാതി സങ്ഘസ്സ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡം, പാദഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തപ്പമാണോ പന ഘടകോ പത്തം ഥാലകം കഞ്ചനകോ കുണ്ഡികാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയഭണ്ഡം. യഥാ ച മത്തികാഭണ്ഡേ, ഏവം ലോഹഭണ്ഡേപി കുണ്ഡികാ ഭാജനീയകോട്ഠാസമേവ ഭജതീതി അയമേത്ഥ അനുപുബ്ബികഥാ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഗരുഭണ്ഡവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൩൧. ചോദനാദിവിനിച്ഛയകഥാ

൨൩൬. ചോദനാദിവിനിച്ഛയോതി എത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൩൮൫-൬) പന ചോദേതും കോ ലഭതി, കോ ന ലഭതി? ദുബ്ബലചോദകവചനം താവ ഗഹേത്വാ കോചി ന ലഭതി. ദുബ്ബലചോദകോ നാമ സമ്ബഹുലേസു കഥാസല്ലാപേന നിസിന്നേസു ഏകോ ഏകം ആരബ്ഭ അനോദിസ്സകം കത്വാ പാരാജികവത്ഥും കഥേതി, അഞ്ഞോ തം സുത്വാ ഇതരസ്സ ഗന്ത്വാ ആരോചേതി, സോ തം ഉപസങ്കമിത്വാ "ത്വം കിര മം ഇദഞ്ചിദഞ്ച വദസീ"തി ഭണതി, സോ "നാഹം ഏവരൂപം ജാനാമി, കഥാപവത്തിയം പന മയാ അനോദിസ്സകം കത്വാ വുത്തമത്ഥി. സചേ അഹം തവ ഇമം ദുക്ഖുപ്പത്തിം ജാനേയ്യം, ഏത്തകമ്പി ന കഥേയ്യ"ന്തി. അയം ദുബ്ബലചോദകോ. തസ്സേതം കഥാസല്ലാപം ഗഹേത്വാ തം ഭിക്ഖും കോചി ചോദേതും ന ലഭതി, ഏതം പന അഗ്ഗഹേത്വാ സീലസമ്പന്നോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും വാ ഭിക്ഖുനിം വാ, സീലസമ്പന്നാ ച ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീമേവ ചോദേതും ലഭതീതി മഹാപദുമത്ഥേരോ ആഹ. മഹാസുമത്ഥേരോ പന "പഞ്ചപി സഹധമ്മികാ ലഭന്തീ"തി ആഹ. ഗോദത്തത്ഥേരോ "ന കോചി ന ലഭതീ"തി വത്വാ "ഭിക്ഖുസ്സ സുത്വാ ചോദേതി, ഭിക്ഖുനിയാ സുത്വാ…പേ॰… തിത്ഥിയസാവകാനം സുത്വാ ചോദേതീ"തി ഇദം സുത്തം ആഹരി. തിണ്ണമ്പി ഥേരാനം വാദേ ചുദിതകസ്സേവ പടിഞ്ഞായ കാരേതബ്ബോ.

അയം പന ചോദനാ നാമ ദിട്ഠചോദനാ സുതചോദനാ പരിസങ്കിതചോദനാതി തിവിധാ ഹോതി. അപരാപി ചതുബ്ബിധാ ഹോതി സീലവിപത്തിചോദനാ ആചാരവിപത്തിചോദനാ ദിട്ഠിവിപത്തിചോദനാ ആജീവവിപത്തിചോദനാതി. തത്ഥ ഗരുകാനം ദ്വിന്നം ആപത്തിക്ഖന്ധാനം വസേന **സീലവിപത്തിചോദനാ** വേദിതബ്ബാ , അവസേസാനം വസേന **ആചാരവിപത്തിചോദനാ,** മിച്ഛാദിട്ഠിഅന്തഗ്ഗാഹികദിട്ഠിവസേന **ദിട്ഠിവിപത്തിചോദനാ,** ആജീവഹേതു പഞ്ഞത്താനം ഛന്നം സിക്ഖാപദാനം വസേന **ആജീവവിപത്തിചോദനാ** വേദിതബ്ബാ.

അപരാപി ചതുബ്ബിധാ ഹോതി വത്ഥുസന്ദസ്സനാ ആപത്തിസന്ദസ്സനാ സംവാസപടിക്ഖേപോ സാമീചിപടിക്ഖേപോതി. തത്ഥ **വത്ഥുസന്ദസ്സനാ** നാമ "ത്വം മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവി, അദിന്നം ആദിയി, മനുസ്സം ഘാതയിത്ഥ, അഭൂതം ആരോചയിത്ഥാ"തി ഏവം പവത്താ. **ആപത്തിസന്ദസ്സനാ** നാമ "ത്വം മേഥുനധമ്മപാരാജികാപത്തിം ആപന്നോ"തിഏവമാദിനയപ്പവത്താ. **സംവാസപടിക്ഖേപോ** നാമ "നത്ഥി തയാ സദ്ധിം ഉപോസഥോ വാ പവാരണാ വാ സങ്ഘകമ്മം വാ"തി ഏവം പവത്തോ. **സാമീചിപടിക്ഖേപോ** നാമ അഭിവാദനപച്ചുട്ഠാനഅഞ്ജലീകമ്മബീജനാദികമ്മാനം അകരണം. തം പടിപാടിയാ വന്ദനാദീനി കരോന്തോ ഏകസ്സ അകത്വാ സേസാനം കരണകാലേ വേദിതബ്ബം. ഏത്താവതാപി ചോദനാ നാമ ഹോതി. യാഗുഭത്താദിനാ പന യം ഇച്ഛതി, തം ആപുച്ഛതി, ന താവതാ ചോദനാ ഹോതി.

അപരാ **പാതിമോക്ഖട്ഠപനക്ഖന്ധകേ** (ചൂളവ॰ ൩൮൭) "ഏകം, ഭിക്ഖവേ, അധമ്മികം പാതിമോക്ഖട്ഠപനം, ഏകം ധമ്മിക"ന്തിആദിം കത്വാ യാവ ദസ അധമ്മികാനി പാതിമോക്ഖട്ഠപനാനി, ദസ ധമ്മികാനീതി ഏവം അധമ്മികാ പഞ്ചപഞ്ഞാസ, ധമ്മികാ പഞ്ചപഞ്ഞാസാതി ദസുത്തരസതം ചോദനാ വുത്താ.

താ ദിട്ഠേന ചോദേന്തസ്സ ദസുത്തരസതം, സുതേന ചോദേന്തസ്സ ദസുത്തരസതം, പരിസങ്കായ ചോദേന്തസ്സ ദസുത്തരസതന്തി തിംസാധികാനി തീണി സതാനി ഹോന്തി. താനി കായേന ചോദേന്തസ്സ, വാചായ ചോദേന്തസ്സ, കായവാചായ ചോദേന്തസ്സാതി തിഗുണാനി കതാനി നവുതാധികാനി നവ സതാനി ഹോന്തി. താനി അത്തനാ ചോദേന്തസ്സപി പരേന ചോദാപേന്തസ്സപി തത്തകാനേവാതി വീസതിഊനാനി ദ്വേ സഹസ്സാനി ഹോന്തി. പുന ദിട്ഠാദിഭേദേ സമൂലികാമൂലികവസേന അനേകസഹസ്സാ ചോദനാ ഹോന്തീതി വേദിതബ്ബാ.

൨൩൭. വുത്തപ്പഭേദാസു പന ഇമാസു ചോദനാസു യായ കായചി ചോദനായ വസേന സങ്ഘമജ്ഝേ ഓസടേ വത്ഥുസ്മിം ചുദിതകചോദകാ വത്തബ്ബാ "തുമ്ഹേ അമ്ഹാകം വിനിച്ഛയേന തുട്ഠാ ഭവിസ്സഥാ"തി. സചേ "ഭവിസ്സാമാ"തി വദന്തി, സങ്ഘേന തം അധികരണം സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. അഥ പന "വിനിച്ഛിനഥ താവ, ഭന്തേ, സചേ അമ്ഹാകം ഖമിസ്സതി, ഗണ്ഹിസ്സാമാ"തി വദന്തി, "ചേതിയം താവ വന്ദഥാ"തിആദീനി വത്വാ ദീഘസുത്തം കത്വാ വിസ്സജ്ജിതബ്ബം. തേ ചേ ചിരരത്തം കിലന്താ പക്കന്തപരിസാ ഉപച്ഛിന്നപക്ഖാ ഹുത്വാ പുന യാചന്തി, യാവതതിയം പടിക്ഖിപിത്വാ യദാ നിമ്മദാ ഹോന്തി, തദാ നേസം അധികരണം വിനിച്ഛിനിതബ്ബം. വിനിച്ഛിനന്തേഹി ച സചേ അലജ്ജുസ്സന്നാ ഹോതി പരിസാ, ഉബ്ബാഹികായ തം അധികരണം വിനിച്ഛിനിതബ്ബം. സചേ ബാലുസ്സന്നാ ഹോതി പരിസാ, "തുമ്ഹാകം സഭാഗേ വിനയധരേ പരിയേസഥാ"തി വിനയധരേ പരിയേസാപേത്വാ യേന ധമ്മേന യേന വിനയേന യേന സത്ഥുസാസനേന തം അധികരണം വൂപസമ്മതി, തഥാ തം അധികരണം വൂപസമേതബ്ബം.

തത്ഥ ച **ധമ്മോ**തി ഭൂതം വത്ഥു. **വിനയോ**തി ചോദനാ ചേവ സാരണാ ച. **സത്ഥുസാസന**ന്തി ഞത്തിസമ്പദാ ച അനുസ്സാവനസമ്പദാ ച. തസ്മാ ചോദകേന വത്ഥുസ്മിം ആരോചിതേ ചുദിതകോ പുച്ഛിതബ്ബോ "സന്തമേതം, നോ"തി. ഏവം വത്ഥും ഉപപരിക്ഖിത്വാ ഭൂതേന വത്ഥുനാ ചോദേത്വാ സാരേത്വാ ഞത്തിസമ്പദായ ച അനുസ്സാവനസമ്പദായ ച തം അധികരണം വൂപസമേതബ്ബം. തത്ര ചേ അലജ്ജീ ലജ്ജിം ചോദേതി, സോ ച അലജ്ജീ ബാലോ ഹോതി അബ്യത്തോ, നാസ്സ നയോ ദാതബ്ബോ, ഏവം പന വത്തബ്ബോ "കിമ്ഹി നം ചോദേസീ"തി. അദ്ധാ സോ വക്ഖതി "കിമിദം, ഭന്തേ, കിമ്ഹി നം നാമാ"തി. "ത്വം കിമ്ഹി നമ്പി ന ജാനാസി, ന യുത്തം തയാ ഏവരൂപേന ബാലേന പരം ചോദേതു"ന്തി ഉയ്യോജേതബ്ബോ, നാസ്സ അനുയോഗോ ദാതബ്ബോ. സചേ പന സോ അലജ്ജീ പണ്ഡിതോ ഹോതി ബ്യത്തോ, ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ അജ്ഝോത്ഥരിത്വാ സമ്പാദേതും സക്കോതി, ഏതസ്സ അനുയോഗം ദത്വാ ലജ്ജിസ്സേവ പടിഞ്ഞായ കമ്മം കാതബ്ബം.

സചേ ലജ്ജീ അലജ്ജിം ചോദേതി, സോ ച ലജ്ജീ ബാലോ ഹോതി അബ്യത്തോ, ന സക്കോതി അനുയോഗം ദാതും, തസ്സ നയോ ദാതബ്ബോ "കിമ്ഹി നം ചോദേസി സീലവിപത്തിയാ വാ ആചാരവിപത്തിആദീസു വാ ഏകിസ്സാ"തി. കസ്മാ പന ഇമസ്സേവ ഏവം നയോ ദാതബ്ബോ, ന ഇതരസ്സാതി, നനു ന യുത്തം വിനയധരാനം അഗതിഗമനന്തി? ന യുത്തമേവ. ഇദം പന അഗതിഗമനം ന ഹോതി, ധമ്മാനുഗ്ഗഹോ നാമ ഏസോ. അലജ്ജിനിഗ്ഗഹത്ഥായ ഹി ലജ്ജിപഗ്ഗഹത്ഥായ ച സിക്ഖാപദം പഞ്ഞത്തം. തത്ര അലജ്ജീ നയം ലഭിത്വാ അജ്ഝോത്ഥരന്തോ ഏഹിതി, ലജ്ജീ പന നയം ലഭിത്വാ ദിട്ഠേ ദിട്ഠസന്താനേന സുതേ സുതസന്താനേന പതിട്ഠായ കഥേസ്സതി, തസ്മാ തസ്സ

ധമ്മാനുഗ്ഗഹോ വട്ടതി. സചേ പന സോ ലജ്ജീ പണ്ഡിതോ ഹോതി ബ്യത്തോ, പതിട്ഠായ കഥേതി, അലജ്ജീ ച "ഏതമ്പി നത്ഥി, ഏതമ്പി നത്ഥീ"തി പടിഞ്ഞം ന ദേതി, അലജ്ജിസ്സ പടിഞ്ഞായ ഏവ കാതബ്ബം.

തദത്ഥദീപനത്ഥഞ്ച ഇദം വത്ഥു വേദിതബ്ബം - തിപിടകചൂളാഭയത്ഥേരോ കിര ലോഹപാസാദസ്സ ഹേട്ഠാ ഭിക്ഖൂനം വിനയം കഥേത്വാ സായന്ഹസമയേ വുട്ഠാതി, തസ്സ വുട്ഠാനസമയേ ദ്വേ അത്തപച്ചത്ഥികാ കഥം പവത്തേസും. ഏകോ "ഏതമ്പി നത്ഥി, ഏതമ്പി നത്ഥീ"തി പടിഞ്ഞം ന ദേതി, അഥ അപ്പാവസേസേ പഠമയാമേ ഥേരസ്സ തസ്മിം പുഗ്ഗലേ "അയം പതിട്ഠായ കഥേതി, അയം പന പടിഞ്ഞം ന ദേതി, ബഹൂനി ച വത്ഥൂനി ഓസടാനി, അദ്ധാ ഏതം കതം ഭവിസ്സതീ"തി അസുദ്ധലദ്ധി ഉപ്പന്നാ. തതോ ബീജനീദണ്ഡകേന പാദകഥലികായ സഞ്ഞം ദത്വാ "അഹം, ആവുസോ, വിനിച്ഛിനിതും അനനുച്ഛവികോ, അഞ്ഞേന വിനിച്ഛിനാപേഹീ"തി ആഹ. "കസ്മാ, ഭന്തേ"തി? ഥേരോ തമത്ഥം ആരോചേസി. ചുദിതകപുഗ്ഗലസ്സ കായേ ഡാഹോ ഉട്ഠിതോ, തതോ സോ ഥേരം വന്ദിത്വാ "ഭന്തേ, വിനിച്ഛിനിതും അനുരൂപേന വിനയധരേന നാമ തുമ്ഹാദിസേനേവ ഭവിതും വട്ടതി, ചോദകേന ച ഈദിസേനേവ ഭവിതും വട്ടതീ"തി വത്വാ സേതകാനി നിവാസേത്വാ "ചിരം കിലമിതാത്ഥ മയാ"തി ഖമാപേത്വാ പക്കാമി.

ഏവം ലജ്ജിനാ ചോദിയമാനോ അലജ്ജീ ബഹൂസുപി വത്ഥൂസു ഉപ്പന്നേസു പടിഞ്ഞം ന ദേതി, സോ നേവ "സുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോ, ന "അസുദ്ധോ"തി, ജീവമതകോ നാമ ആമകപൂതികോ നാമ ചേസ. സചേ പനസ്സ അഞ്ഞമ്പി താദിസം വത്ഥു ഉപ്പജ്ജതി, ന വിനിച്ഛിനിതബ്ബം, തഥാ നാസിതകോ ഭവിസ്സതി . സചേ പന അലജ്ജീയേവ അലജ്ജിം ചോദേതി, സോ വത്തബ്ബോ "ആവുസോ, തവ വചനേനായം കിം സക്കാ വത്തു"ന്തി. ഇതരമ്പി തഥേവ വത്വാ "ഉഭോപി ഏകസമ്ഭോഗപരിഭോഗാ ഹുത്വാ ജീവഥാ"തി ഉയ്യോജേതബ്ബാ. സീലത്ഥായ നേസം വിനിച്ഛയോ ന കാതബ്ബോ, പത്തചീവരപരിവേണാദിഅത്ഥായ പന പതിരൂപം സക്ഖിം ലഭിത്വാ കാതബ്ബോതി.

അഥ ലജ്ജീ ലജ്ജിം ചോദേതി, വിവാദോ ച നേസം കിസ്മിഞ്ചിദേവ അപ്പമത്തകോ ഹോതി, സഞ്ഞാപേത്വാ "മാ ഏവം കരോഥാ"തി അച്ചയം ദേസാപേത്വാ ഉയ്യോജേതബ്ബാ . അഥ പനേത്ഥ ചുദിതകേന സഹസാ വിരദ്ധം ഹോതി, ആദിതോ പട്ഠായ അലജ്ജീ നാമ നത്ഥി. സോ ച പക്ഖാനുരക്ഖണത്ഥായ പടിഞ്ഞം ന ദേതി, "മയം സദ്ദഹാമ, മയം സദ്ദഹാമാ"തി ബഹൂ ഉട്ഠഹന്തി, സോ തേസം പടിഞ്ഞായ ഏകവാരം ദ്വേവാരം സുദ്ധോ ഹോതു, അഥ പന വിരദ്ധകാലതോ പട്ഠായ ഠാനേ ന തിട്ഠതി, വിനിച്ഛയോ ന ദാതബ്ബോ.

൨൩൨. അദിന്നാദാനവത്ഥും വിനിച്ഛിനന്തേന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൯൨) പന പഞ്ചവീസതി അവഹാരാ സാധുകം സല്ലക്ഖേതബ്ബാ. തേസു ച കുസലേന വിനയധരേന ഓതിണ്ണം വത്ഥും സഹസാ അവിനിച്ഛിനിത്വാവ **പഞ്ച ഠാനാനി** ഓലോകേതബ്ബാനി, യാനി സന്ധായ പോരാണാ ആഹു -

> "വത്ഥും കാലഞ്ച ദേസഞ്ച, അഗ്ഘം പരിഭോഗപഞ്ചമം;
> തുലയിത്വാ പഞ്ച ഠാനാനി, ധാരേയ്യത്ഥം വിചക്ഖണോ"തി. (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൯൨);

തത്ഥ **വത്ഥു**ന്തി ഭണ്ഡം. അവഹാരകേന ഹി “മയാ ഇദം നാമ അവഹട”ന്തി വുത്തേപി ആപത്തിം അനാരോപേത്വാവ തം ഭണ്ഡം “സസാമികം വാ അസാമികം വാ”തി ഉപപരിക്ഖിതബ്ബം. സസാമികേപി സാമികാനം സാലയഭാവോ വാ നിരാലയഭാവോ വാ ഉപപരിക്ഖിതബ്ബോ. സചേ തേസം സാലയകാലേ അവഹടം, ഭണ്ഡം അഗ്ഘാപേത്വാ ആപത്തി കാതബ്ബാ. സചേ നിരാലയകാലേ, പാരാജികേന ന കാതബ്ബോ. ഭണ്ഡസാമികേസു പന ഭണ്ഡം ആഹരാപേന്തേസു ഭണ്ഡം ദാതബ്ബം. അയമേത്ഥ സാമീചി.

ഇമസ്സ പനത്ഥസ്സ ദീപനത്ഥമിദം വത്ഥു - ഭാതിയരാജകാലേ കിര മഹാചേതിയപൂജായ ദക്ഖിണദിസതോ ഏകോ ഭിക്ഖു സത്തഹത്ഥം പണ്ഡുകാസാവം അംസേ കരിത്വാ ചേതിയങ്ഗണം പാവിസി. തങ്ഖണമേവ ച രാജാപി ചേതിയവന്ദനത്ഥം ആഗതോ. തതോ ഉസ്സാരണായ വത്തമാനായ മഹാജനസമ്മദ്ദോ അഹോസി. അഥ സോ ഭിക്ഖു ജനസമ്മദ്ദപീളിതോ അംസതോ പതന്തം കാസാവം അദിസ്വാവ നിക്ഖന്തോ, നിക്ഖമിത്വാ കാസാവം അപസ്സന്തോ “കോ ഈദിസേ ജനസമ്മദ്ദേ കാസാവം ലച്ഛതി, ന ദാനി തം മയ്ഹ”ന്തി ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ ഗതോ. അഥഞ്ഞോ ഭിക്ഖു പച്ഛാ ആഗച്ഛന്തോ തം കാസാവം ദിസ്വാ ഥേയ്യചിത്തേന ഗഹേത്വാ പുന വിപ്പടിസാരീ ഹുത്വാ “അസ്സമണോ ദാനിമ്ഹി, വിബ്ഭമിസ്സാമീ”തി ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ “വിനയധരേ പുച്ഛിത്വാ ഞസ്സാമീ”തി ചിന്തേസി.

തേന സമയേന ചൂളസുമനത്ഥേരോ നാമ സബ്ബപരിയത്തിധരോ വിനയാചരിയപാമോക്ഖോ മഹാവിഹാരേ പടിവസതി. സോ ഭിക്ഖു ഥേരം ഉപസങ്കമിത്വാ വന്ദിത്വാ ഓകാസം കാരേത്വാ അത്തനോ കുക്കുച്ചം പുച്ഛി. ഥേരോ തേന ഭട്ഠേ ജനകായേ പച്ഛാ ആഗന്ത്വാ ഗഹിതഭാവം ഞത്വാ “അത്ഥി ദാനി ഏത്ഥ ഓകാസോ”തി ചിന്തേത്വാ ആഹ “സചേ കാസാവസാമികം ഭിക്ഖും ആനേയ്യാസി, സക്കാ ഭവേയ്യ തവ പതിട്ഠാ കാതു”ന്തി. കഥാഹം, ഭന്തേ, തം ദക്ഖിസ്സാമീതി. തഹിം തഹിം ഗന്ത്വാ ഓലോകേഹീതി. സോ പഞ്ചപി മഹാവിഹാരേ ഓലോകേത്വാ നേവ അദ്ദക്ഖി. തതോ നം ഥേരോ പുച്ഛി “കതരായ ദിസായ ബഹൂ ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തീ”തി? “ദക്ഖിണദിസായ, ഭന്തേ”തി. തേന ഹി കാസാവം ദീഘതോ ച തിരിയഞ്ച മിനിത്വാ ഠപേഹി, ഠപേത്വാ ദക്ഖിണദിസായ വിഹാരപടിപാടിയാ വിചിനിത്വാ തം ഭിക്ഖും ആനേഹീതി. സോ തഥാ കത്വാ തം ഭിക്ഖും ദിസ്വാ ഥേരസ്സ സന്തികം ആനേസി. ഥേരോ പുച്ഛി “തവേദം കാസാവ”ന്തി? “ആമ, ഭന്തേ”തി. കുഹിം തേ പാതിതന്തി? സോ സബ്ബം ആചിക്ഖി. ഥേരോ തേന കതം ധുരനിക്ഖേപം സുത്വാ ഇതരം പുച്ഛി “തയാ ഇദം കുഹിം ദിസ്വാ ഗഹിത”ന്തി? സോപി സബ്ബം ആരോചേസി. തതോ തം ഥേരോ ആഹ “സചേ തേ സുദ്ധചിത്തേന ഗഹിതം അഭവിസ്സ, അനാപത്തിയേവ തേ അസ്സ, ഥേയ്യചിത്തേന പന ഗഹിതത്താ ദുക്കടം ആപന്നോസി, തം ദേസേത്വാ അനാപത്തികോ ഹോതി, ഇദഞ്ച കാസാവം അത്തനോ സന്തകം കത്വാ ഏതസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ ദേഹീ”തി. സോ ഭിക്ഖു അമതേനേവ അഭിസിത്തോ വരമസ്സാസപ്പത്തോ അഹോസി. ഏവം വത്ഥു ഓലോകേതബ്ബം.

കാലോതി അവഹാരകാലോ. തദേവ ഹി ഭണ്ഡം കദാചി അപ്പഗ്ഘം ഹോതി, കദാചി മഹഗ്ഘം. തസ്മാ തം ഭണ്ഡം യസ്മിം കാലേ അവഹടം, തസ്മിംയേവ കാലേ യോ തസ്സ അഗ്ഘോ ഹോതി, തേന അഗ്ഘേന ആപത്തി കാരേതബ്ബാ. ഏവം കാലോ ഓലോകേതബ്ബോ.

ദേസോതി അവഹാരദേസോ. തഞ്ഹി ഭണ്ഡം യസ്മിം ദേസേ അവഹടം, തസ്മിംയേവ ദേസേ യോ തസ്സ അഗ്ഘോ ഹോതി, തേന അഗ്ഘേന ആപത്തി കാരേതബ്ബാ. ഭണ്ഡുട്ഠാനദേസേ ഹി ഭണ്ഡം അപ്പഗ്ഘം ഹോതി, അഞ്ഞത്ഥ മഹഗ്ഘം.

ഇമസ്സപി ച അത്ഥസ്സ ദീപനത്ഥമിദം വത്ഥു - അന്തരസമുദ്ദേ കിര ഏകോ ഭിക്ഖു സുസണ്ഠാനം നാളികേരം ലഭിത്വാ ഭമം ആരോപേത്വാ സങ്ഖഥാലകസദിസം മനോരമം പാനീയഥാലകം കത്വാ തത്ഥേവ ഠപേത്വാ ചേതിയഗിരിം അഗമാസി . അഞ്ഞോ ഭിക്ഖു അന്തരസമുദ്ദം ഗന്ത്വാ തസ്മിം വിഹാരേ പടിവസന്തോ തം ഥാലകം ദിസ്വാ ഥേയ്യചിത്തേന ഗഹേത്വാ ചേതിയഗിരിമേവ ആഗതോ. തസ്സ തത്ഥ യാഗും പിവന്തസ്സ തം ഥാലകം ദിസ്വാ ഥാലകസാമികോ ഭിക്ഖു ആഹ "കുതോ തേ ഇദം ലദ്ധ"ന്തി. അന്തരസമുദ്ദതോ മേ ആനീതന്തി. സോ തം "നേതം തവ സന്തകം, ഥേയ്യായ തേ ഗഹിത"ന്തി സങ്ഘമജ്ഝം ആകഡ്ഢി. തത്ഥ ച വിനിച്ഛയം അലഭിത്വാ മഹാവിഹാരം അഗമിംസു, തത്ഥ ച ഭേരിം പഹരാപേത്വാ മഹാചേതിയസമീപേ സന്നിപാതം കത്വാ വിനിച്ഛയം ആരഭിംസു. വിനയധരത്ഥേരാ അവഹാരം സഞ്ഞാപേസും.

തസ്മിഞ്ച സന്നിപാതേ ആഭിധമ്മികഗോദത്തത്ഥേരോ നാമ വിനയകുസലോ ഹോതി, സോ ഏവമാഹ "ഇമിനാ ഇദം ഥാലകം കുഹിം അവഹട"ന്തി? "അന്തരസമുദ്ദേ അവഹട"ന്തി. തത്ഥ തം കിം അഗ്ഘതീതി. ന കിഞ്ചി അഗ്ഘതി. തത്ര ഹി നാളികേരം ഭിന്ദിത്വാ മിഞ്ജം ഖാദിത്വാ കപാലം ഛഡ്ഡേന്തി, ദാരുഅത്ഥം പന ഫരതീതി. ഇമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഏത്ഥ ഹത്ഥകമ്മം കിം അഗ്ഘതീതി? മാസകം വാ ഊനമാസകം വാതി. അത്ഥി പന കത്ഥചി സമ്മാസമ്ബുദ്ധേന മാസകേ വാ ഊനമാസകേ വാ പാരാജികം പഞ്ഞത്തന്തി. ഏവം വുത്തേ "സാധു സാധു, സുകഥിതം സുവിനിച്ഛിത"ന്തി ഏകസാധുകാരോ അഹോസി. തേന ച സമയേന ഭാതിയരാജാപി ചേതിയവന്ദനത്ഥം നഗരതോ നിക്ഖന്തോ തം സദ്ദം സുത്വാ "കിം ഇദ"ന്തി പുച്ഛിത്വാ സബ്ബം പടിപാടിയാ സുത്വാ നഗരേ ഭേരിം ചരാപേസി "മയി സന്തേ ഭിക്ഖൂനമ്പി ഭിക്ഖുനീനമ്പി ഗിഹീനമ്പി അധികരണം ആഭിധമ്മികഗോദത്തത്ഥേരേന വിനിച്ഛിതം സുവിനിച്ഛിതം, തസ്സ വിനിച്ഛയേ അതിട്ഠമാനം രാജാണായ ഠപേമീ"തി. ഏവം ദേസോ ഓലോകേതബ്ബോ.

അഗ്ഘോതി ഭണ്ഡഗ്ഘോ. നവഭണ്ഡസ്സ ഹി യോ അഗ്ഘോ ഹോതി, സോ പച്ഛാ പരിഹായതി. യഥാ നവധോതോ പത്തോ അട്ഠ വാ ദസ വാ അഗ്ഘതി, സോ പച്ഛാ ഭിന്നോ വാ ഛിദ്ദോ വാ ആണിഗണ്ഠികാഹതോ വാ അപ്പഗ്ഘോ ഹോതി, തസ്മാ ന സബ്ബദാ ഭണ്ഡം പകതിഅഗ്ഘേനേവ കാതബ്ബന്തി. ഏവം അഗ്ഘോ ഓലോകേതബ്ബോ.

പരിഭോഗോതി ഭണ്ഡപരിഭോഗോ. പരിഭോഗേനപി ഹി വാസിആദിഭണ്ഡസ്സ അഗ്ഘോ പരിഹായതി. തസ്മാ ഏവം ഉപപരിക്ഖിതബ്ബം - സചേ കോചി കസ്സചി പാദഗ്ഘനകം വാസിം ഹരതി, തത്ര വാസിസാമികോ പുച്ഛിതബ്ബോ "തയാ അയം വാസി കിത്തകേന കീതാ"തി? "പാദേന, ഭന്തേ"തി. കിം പന തേ കിണിത്വാവ ഠപിതാ, ഉദാഹു നം വളഞ്ജേസീതി? സചേ വദതി "ഏകദിവസം മേ ദന്തകട്ഠം വാ രജനഛല്ലി വാ പത്തപചനകദാരു വാ ഛിന്നം, ഘംസിത്വാ വാ നിസിതാ"തി, അഥസ്സ പോരാണകോ അഗ്ഘോ ഭട്ഠോതി വേദിതബ്ബോ. യഥാ ച വാസിയാ, ഏവം അഞ്ജനിയാ വാ അഞ്ജനിസലാകായ വാ

കുഞ്ചികായ വാ പലാലേന വാ ഥുസേഹി വാ ഇട്ഠകചുണ്ണേന വാ ഏകവാരം ഘംസിത്വാ ധോവിതമത്തേനപി അഗ്ഘോ ഭസ്സതി. തിപുമണ്ഡലസ്സ മകരദന്തച്ഛേദനേനപി പരിമജ്ജനമത്തേനപി, ഉദകസാടകസ്സ സകിം നിവാസനപാരുപനേനപി പരിഭോഗസീസേന അംസേ വാ സീസേ വാ ഠപനമത്തേനപി, തണ്ഡുലാദീനം പപ്ഫോടനേനപി തതോ ഏകം വാ ദ്വേ വാ അപനയനേനപി അന്തമസോ ഏകം പാസാണസക്ഖരം ഉദ്ധരിത്വാ ഛഡ്ഡിതമത്തേനപി, സപ്പിതേലാദീനം ഭാജനന്തരപഅവത്തനേനപി അന്തമസോ തതോ മക്ഖികം വാ കിപില്ലികം വാ ഉദ്ധരിത്വാ ഛഡ്ഡിതമത്തേനപി, ഗുളപിണ്ഡകസ്സ മധുരഭാവജാനനത്ഥം നഖേന വിജ്ഝിത്വാ അണുമത്തം ഗഹിതമത്തേനപി അഗ്ഘോ ഭസ്സതി. തസ്മാ യം കിഞ്ചി പാദഗ്ഘനകം വുത്തനയേനേവ സാമികേഹി പരിഭോഗേന ഊനം കതം ഹോതി, ന തം അവഹടോ ഭിക്ഖു പാരാജികേന കാതബ്ബോതി. ഏവം അഗ്ഘോ ഓലോകേതബ്ബോ.

ഏവം ഇമാനി തുലയിത്വാ പഞ്ച ഠാനാനി ധാരേയ്യ അത്ഥം വിചക്ഖണോ, ആപത്തിം വാ അനാപത്തിം വാ ഗരുകം വാ ലഹുകം വാ ആപത്തിം യഥാഠാനേ ഠപേയ്യാതി. തേനാഹു അട്ഠകഥാചരിയാ -

“സിക്ഖാപദം സമം തേന, അഞ്ഞം കിഞ്ചി ന വിജ്ജതി;
അനേകനയവോകിണ്ണം, ഗമ്ഭീരത്ഥവിനിച്ഛയം.

“തസ്മാ വത്ഥുമ്ഹി ഓതിണ്ണേ, ഭിക്ഖുനാ വിനയഞ്ഞുനാ;
വിനയാനുഗ്ഗഹേനേത്ഥ, കരോന്തേന വിനിച്ഛയം.

“പാളിം അട്ഠകഥഞ്ചേവ, സാധിപ്പായമസേസതോ;
ഓഗയ്ഹ അപ്പമത്തേന, കരണീയോ വിനിച്ഛയോ.

“ആപത്തിദസ്സനുസ്സാഹോ, ന കത്തബ്ബോ കുദാചനം;
പസ്സിസ്സാമി അനാപത്തി-മിതി കയിരാഥ മാനസം.

“പസ്സിത്വാപി ച ആപത്തിം, അവത്വാവ പുനപ്പുനം;
വീമംസിത്വാഥ വിഞ്ഞൂഹി, സംസന്ദിത്വാ ച തം വദേ.

“കപ്പിയേപി ച വത്ഥുസ്മിം, ചിത്തസ്സ ലഹുവത്തിനോ;
വസേന സാമഞ്ഞഗുണാ, ചവന്തീധ പുഥുജ്ജനാ.

“തസ്മാ പരപരിക്ഖാരം, ആസീവിസമിവോരഗം;
അഗ്ഗിം വിയ ച സമ്പസ്സം, നാമസേയ്യ വിചക്ഖണോ”തി. (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൩൦-൧ തത്രായം അനുസാസനീ);

൨൩൩. ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനം വിനിച്ഛിനന്തേന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൯൭) പന “കിം തേ അധിഗതം. കിന്തി തേ അധിഗതം, കദാ തേ അധിഗതം, കത്ഥ തേ അധിഗതം, കതമേ തേ കിലേസാ പഹീനാ, കതമേസം ത്വം ധമ്മാനം ലാഭീ”തി ഇമാനി ഛ ഠാനാനി വിസോധേതബ്ബാനി. സചേ ഹി കോചി ഭിക്ഖു ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാധിഗമം ബ്യാകരേയ്യ, ന സോ ഏത്താവതാ സക്കാരോ കാതബ്ബോ, ഇമേസം പന ഛന്നം ഠാനാനം സോധനത്ഥം ഏവം

വത്തബ്ബോ "കിം തേ അധിഗതം, കിം ഝാനം ഉദാഹു വിമോക്ഖാദീസു അഞ്ഞതര"ന്തി. യോ ഹി യേന അധിഗതോ ധമ്മോ, സോ തസ്സ പാകടോ ഹോതി. സചേ "ഇദം നാമ മേ അധിഗത"ന്തി വദതി, തതോ "കിന്തി തേ അധിഗത"ന്തി പുച്ഛിതബ്ബോ, "അനിച്ചലക്ഖണാദീസു കിം ധുരം കത്വാ അട്ഠതിംസായ വാ ആരമ്മണേസു രൂപാരൂപഅജ്ഝത്തബഹിദ്ധാദിഭേദേസു വാ ധമ്മേസു കേന മുഖേന അഭിനിവിസിത്വാ"തി. യോ ഹി യസ്സാഭിനിവേസോ, സോ തസ്സ പാകടോ ഹോതി. സചേ "അയം നാമ മേ അഭിനിവേസോ, ഏവം മയാ അധിഗത"ന്തി വദതി, തതോ "കദാ തേ അധിഗത"ന്തി പുച്ഛിതബ്ബോ, "കിം പുബ്ബണ്ഹേ, ഉദാഹു മജ്ഝന്ഹികാദീസു അഞ്ഞതരസ്മിം കാലേ"തി. സബ്ബേസഞ്ഹി അത്തനാ അധിഗതകാലോ പാകടോ ഹോതി. സചേ "അമുകസ്മിം നാമ കാലേ അധിഗക"ന്തി വദതി, തതോ "കത്ഥ തേ അധിഗത"ന്തി പുച്ഛിതബ്ബോ, "കിം ദിവാട്ഠാനേ, ഉദാഹു രത്തിട്ഠാനാദീസു അഞ്ഞതരസ്മിം ഓകാസേ"തി. സബ്ബേസഞ്ഹി അത്തനാ അധിഗതോകാസോ പാകടോ ഹോതി. സചേ "അമുകസ്മിം നാമ മേ ഓകാസേ അധിഗത"ന്തി വദതി, തതോ "കതമേ തേ കിലേസാ പഹീനാ"തി പുച്ഛിതബ്ബോ, "കിം പഠമമഗ്ഗവജ്ഝാ, ഉദാഹു ദുതിയാദിമഗ്ഗവജ്ഝാ"തി. സബ്ബേസഞ്ഹി അത്തനാ അധിഗതമഗ്ഗേന പഹീനാ കിലേസാ പാകടാ ഹോന്തി.

സചേ "ഇമേ നാമ മേ കിലേസാ പഹീനാ"തി വദതി, തതോ "കതമേസം ത്വം ധമ്മാനം ലാഭീ"തി പുച്ഛിതബ്ബോ, "കിം സോതാപത്തിമഗ്ഗസ്സ, ഉദാഹു സകദാഗാമിമഗ്ഗാദീസു അഞ്ഞതരസ്സാ"തി. സബ്ബേസഞ്ഹി അത്തനാ അധിഗതധമ്മോ പാകടോ ഹോതി. സചേ "ഇമേസം നാമാഹം ധമ്മാനം ലാഭീ"തി വദതി, എത്താവതാപിസ്സ വചനം ന സദ്ധാതബ്ബം. ബഹുസ്സുതാ ഹി ഉഗ്ഗഹപരിപുച്ഛാകുസലാ ഭിക്ഖൂ ഇമാനി ഛ ഠാനാനി സോധേതും സക്കോന്തി, ഇമസ്സ പന ഭിക്ഖുനോ ആഗമനപടിപദാ സോധേതബ്ബാ. യദി ആഗമനപടിപദാ ന സുജ്ഝതി, "ഇമായ പടിപദായ ലോകുത്തരധമ്മോ നാമ ന ലബ്ഭതീ"തി അപനേതബ്ബോ. യദി പനസ്സ ആഗമനപടിപദാ സുജ്ഝതി, ദീഘരത്തം തീസു സിക്ഖാസു അപ്പമത്തോ ജാഗരിയമനുയുത്തോ ചതൂസു പച്ചയേസു അലഗ്ഗോ ആകാസേ പാണിസമേന ചേതസാ വിഹരതീതി പഞ്ഞായതി, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്യാകരണം പടിപദായ സദ്ധിം സംസന്ദതി. "സേയ്യഥാപി നാമ ഗങ്ഗോദകം യമുനോദകേന സംസന്ദതി സമേതി, ഏവമേവ സുപഞ്ഞത്താ തേന ഭഗവതാ സാവകാനം നിബ്ബാനഗാമിനീ പടിപദാ, സംസന്ദതി നിബ്ബാനഞ്ച പടിപദാ ചാ"തി (ദീ॰ നി॰ ൨.൨൯൬) വുത്തസദിസം ഹോതി. അപിച ഖോ ന എത്തകേനപി സക്കാരോ കാതബ്ബോ. കസ്മാ? ഏകച്ചസ്സ ഹി പുഥുജ്ജനസ്സപി സതോ ഖീണാസവസ്സ പടിപത്തിസദിസാ പടിപത്തി ഹോതി, തസ്മാ സോ ഭിക്ഖു തേഹി തേഹി ഉപായേഹി ഉത്താസേതബ്ബോ. ഖീണാസവസ്സ നാമ അസനിയാപി മത്ഥകേ പതമാനായ ഭയം വാ ഛമ്ഭിതത്തം വാ ലോമഹംസോ വാ ന ഹോതി, പുഥുജ്ജനസ്സ അപ്പമത്തകേനപി ഹോതി.

തത്രിമാനി വത്ഥൂനി (മ॰ നി॰ അട്ഠ॰ ൩.൧൦൮) - ദീഘഭാണകഅഭയത്ഥേരോ കിര ഏകം പിണ്ഡപാതികം പരിഗ്ഗഹേതും അസക്കോന്തോ ദഹരസ്സ സഞ്ഞം അദാസി. സോ തം നഹായമാനം കല്യാണീനദീമുഖദ്വാരേ നിമുജ്ജിത്വാ പാദേ അഗ്ഗഹേസി. പിണ്ഡപാതികോ "കുമ്ഭീലോ"തി സഞ്ഞായ മഹാസദ്ദമകാസി, തദാ നം "പുഥുജ്ജനോ"തി ജാനിംസു.

ചന്ദമുഖതിസ്സരാജകാലേ പന മഹാവിഹാരേ സങ്ഘത്ഥേരോ ഖീണാസവോ ദുബ്ബലചക്ഖുകോ വിഹാരേയേവ അച്ഛതി. രാജാ ''ഥേരം പരിഗ്ഗണ്ഹിസ്സാമീ''തി ഭിക്ഖൂസു ഭിക്ഖാചാരം ഗതേസു അപ്പസദ്ദോ ഉപസങ്കമിത്വാ സപ്പോ വിയ പാദേ അഗ്ഗഹേസി. ഥേരോ സിലാഥമ്ഭോ വിയ നിച്ചലോ ഹുത്വാ ''കോ ഏത്ഥാ''തി ആഹ. ''അഹം, ഭന്തേ, തിസ്സോ''തി? ''സുഗന്ധം വായസി നോ തിസ്സാ''തി. ഏവം ഖീണാസവസ്സ ഭയം നാമ നത്ഥി.

ഏകച്ചോ പന പുഥുജ്ജനോപി അതിസൂരോ ഹോതി നിബ്ഭയോ. സോ രജനീയേന ആരമ്മണേന പരിഗ്ഗണ്ഹിതബ്ബോ. വസഭരാജാപി ഏകം ഥേരം പരിഗ്ഗണ്ഹമാനോ ഘരേ നിസീദാപേത്വാ തസ്സ സന്തികേ ബദരസാളവം മദ്ദമാനോ നിസീദി. മഹാഥേരസ്സ ഖേളോ ചലിതോ, ഥേരസ്സ പുഥുജ്ജനഭാവോ ആവിഭൂതോ. ഖീണാസവസ്സ ഹി രസതണ്ഹാ നാമ സുപ്പഹീനാ, ദിബ്ബേസുപി രസേസു നികന്തി നാമ ന ഹോതി, തസ്മാ ഇമേഹി ഉപായേഹി പരിഗ്ഗഹേത്വാ സചസ്സ ഭയം വാ ഛമ്ഭിതത്തം വാ രസതണ്ഹാ വാ ഉപ്പജ്ജതി, ''ന ച ത്വം അരഹാ''തി അപനേതബ്ബോ. സചേ പന അഭീരു അച്ഛമ്ഭീ അനുത്രാസീ ഹുത്വാ സീഹോ വിയ നിസീദതി, ദിബ്ബാരമ്മണേപി നികന്തിം ന ജനേതി, അയം ഭിക്ഖു സമ്പന്നവേയ്യാകരണോ സമന്താ രാജരാജമഹാമത്താദീഹി പേസിതം സക്കാരം അരഹതീതി വേദിതബ്ബോ. ഏവം താവ ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനം വിനിച്ഛിനിതബ്ബം.

൨൩൪. സകലേ പന വിനയവിനിച്ഛയേ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൪൫) കോസല്ലം പത്ഥയന്തേന **ചതുബ്ബിധോ വിനയോ** ജാനിതബ്ബോ.

ചതുബ്ബിധഞ്ഹി വിനയം, മഹാഥേരാ മഹിദ്ധികാ;
നീഹരിത്വാ പകാസേസും, ധമ്മസങ്ഗാഹകാ പുരാ.

കതമം ചതുബ്ബിധം? സുത്തം സുത്താനുലോമം ആചരിയവാദം അത്തനോമതിന്തി. യം സന്ധായ വുത്തം ''ആഹച്ചപദേന ഖോ, മഹാരാജ, രസേന ആചരിയവംസേന അധിപ്പായാ''തി (മി॰ പ॰ ൪.൨.൩). ഏത്ഥ ഹി **ആഹച്ചപദന്തി** സുത്തം അധിപ്പേതം. **രസോതി** സുത്താനുലോമം. **ആചരിയവംസോതി** ആചരിയവാദോ. **അധിപ്പായോതി** അത്തനോമതി.

തത്ഥ **സുത്തം** നാമ സകലവിനയപിടകേ പാളി.

സുത്താനുലോമം നാമ ചത്താരോ മഹാപദേസാ. യേ ഭഗവതാ ഏവം വുത്താ -

''യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം ന കപ്പതീ'തി അപ്പടിക്ഖിത്തം, തഞ്ചേ അകപ്പിയം അനുലോമേതി, കപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ ന കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം ന കപ്പതീ'തി അപ്പടിക്ഖിത്തം, തഞ്ചേ കപ്പിയം അനുലോമേതി, അകപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം കപ്പതീ'തി അനനുഞ്ഞാതം, തം ചേ അകപ്പിയം അനുലോമേതി, കപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ ന കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം കപ്പതീ'തി അനനുഞ്ഞാതം, തഞ്ചേ കപ്പിയം അനുലോമേതി, അകപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ കപ്പതീ''തി (മഹാവ॰ ൩൦൫).

ആചരിയവാദോ നാമ ധമ്മസങ്ഗാഹകേഹി പഞ്ചഹി അരഹന്തസതേഹി ഠപിതാ പാളിവിനിമുത്താ ഓക്കന്തവിനിച്ഛയപ്പവത്താ അട്ഠകഥാതന്തി.

അത്തനോമതി നാമ സുത്തസുത്താനുലോമആചരിയവാദേ മുഞ്ചിത്വാ അനുമാനേന അത്തനോ അനുബുദ്ധിയാ നയഗ്ഗാഹേന ഉപട്ഠിതാകാരകഥനം.

അപിച സുത്തന്താഭിധമ്മവിനയട്ഠകഥാസു ആഗതോ സബ്ബോപി ഥേരവാദോ അത്തനോമതി നാമ. തം പന അത്തനോമതിം ഗഹേത്വാ കഥേന്തേന ന ദള്ഹഗ്ഗാഹം ഗഹേത്വാ വോഹരിതബ്ബം, കാരണം സല്ലക്ഖേത്വാ അത്ഥേന പാളിം, പാളിയാ ച അത്ഥം സംസന്ദിത്വാ കഥേതബ്ബം, അത്തനോമതി ആചരിയവാദേ ഓതാരേതബ്ബാ. സചേ തത്ഥ ഓതരതി ചേവ സമേതി ച, ഗഹേതബ്ബാ. സചേ നേവ ഓതരതി ന സമേതി, ന ഗഹേതബ്ബാ. അയഞ്ഹി അത്തനോമതി നാമ സബ്ബദുബ്ബലാ, അത്തനോമതിതോ ആചരിയവാദോ ബലവതരോ.

ആചരിയവാദോപി സുത്താനുലോമേ ഓതാരേതബ്ബോ. തത്ഥ ഓതരന്തോ സമേന്തോ ഏവ ഗഹേതബ്ബോ, ഇതരോ ന ഗഹേതബ്ബോ. ആചരിയവാദതോ ഹി സുത്താനുലോമം ബലവതരം.

സുത്താനുലോമമ്പി സുത്തേ ഓതാരേതബ്ബം. തത്ഥ ഓതരന്തം സമേന്തമേവ ഗഹേതബ്ബം, ഇതരം ന ഗഹേതബ്ബം. സുത്താനുലോമതോ ഹി സുത്തമേവ ബലവതരം. സുത്തഞ്ഹി അപ്പടിവത്തിയം കാരകസങ്ഘസദിസം ബുദ്ധാനം ഠിതകാലസദിസം. തസ്മാ യദാ ദ്വേ ഭിക്ഖൂ സാകച്ഛന്തി, സകവാദീ സുത്തം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരവാദീ സുത്താനുലോമം. തേഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം ഖേപം വാ ഗരഹം വാ അകത്വാ സുത്താനുലോമം സുത്തേ ഓതാരേതബ്ബം. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബം, നോ ചേ, ന ഗഹേതബ്ബം, സുത്തസ്മിംയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം സുത്തം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ ആചരിയവാദം. തേഹിപി അഞ്ഞമഞ്ഞം ഖേപം വാ ഗരഹം വാ അകത്വാ ആചരിയവാദോ സുത്തേ ഓതാരേതബ്ബോ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബോ. അനോതരന്തോ അസമേന്തോ ച ഗാരയ്ഹാചരിയവാദോ ന ഗഹേതബ്ബോ, സുത്തസ്മിംയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം സുത്തം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ അത്തനോമതിം. തേഹിപി അഞ്ഞമഞ്ഞം ഖേപം വാ ഗരഹം വാ അകത്വാ അത്തനോമതി സുത്തേ ഓതാരേതബ്ബാ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബാ, നോ ചേ, ന ഗഹേതബ്ബാ, സുത്തസ്മിംയേവ ഠാതബ്ബം.

അഥായം സുത്താനുലോമം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ സുത്തം, സുത്താനുലോമേ ഓതാരേതബ്ബം. സചേ ഓതരതി സമേതി, തിസ്സോ സങ്ഗീതിയോ ആരുള്ഹം പാളിആഗതം പഞ്ഞായതി, ഗഹേതബ്ബം, നോ ചേ തഥാ പഞ്ഞായതി, ന ഓതരതി ന സമേതി, ബാഹിരകസുത്തം വാ ഹോതി സിലോകോ വാ അഞ്ഞം വാ ഗാരയ്ഹസുത്തം ഗുള്ഹവേസ്സന്തരഗുള്ഹവിനയവേദല്ലാദീനം അഞ്ഞതരതോ ആഭതം, ന ഗഹേതബ്ബം, സുത്താനുലോമസ്മിംയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം സുത്താനുലോമം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ ആചരിയവാദം. ആചരിയവാദോ സുത്താനുലോമേ ഓതാരേതബ്ബോ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബോ. നോ ചേ, ന ഗഹേതബ്ബോ, സുത്താനുലോമേയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം സുത്താനുലോമം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ അത്തനോമതിം. അത്തനോമതി സുത്താനുലോമേ

ഓതാരേതബ്ബോ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബോ. നോ ചേ, ന ഗഹേതബ്ബോ, സുത്താനുലോമേയേവ ഠാതബ്ബം.

അഥായം ആചരിയവാദം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ സുത്തം. സുത്തം ആചരിയവാദേ ഓതാരേതബ്ബം. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബം. ഇതരം ഗാരയ്ഹസുത്തം ന ഗഹേതബ്ബം, ആചരിയവാദേയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം ആചരിയവാദം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ സുത്താനുലോമം. സുത്താനുലോമം ആചരിയവാദേ ഓതാരേതബ്ബം. ഓതരന്തം സമേന്തമേവ ഗഹേതബ്ബം, ഇതരം ന ഗഹേതബ്ബം, ആചരിയവാദേയേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം ആചരിയവാദം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ അത്തനോമതിം. അത്തനോമതി ആചരിയവാദേ ഓതാരേതബ്ബാ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബാ. നോ ചേ, ന ഗഹേതബ്ബാ, ആചരിയവാദേയേവ ഠാതബ്ബം.

അഥ പനായം അത്തനോമതിം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ സുത്തം. സുത്തം അത്തനോമതിയം ഓതാരേതബ്ബം. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബം. ഇതരം ഗാരയ്ഹസുത്തം ന ഗഹേതബ്ബം, അത്തനോമതിയമേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം അത്തനോമതിം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ സുത്താനുലോമം. സുത്താനുലോമം അത്തനോമതിയം ഓതാരേതബ്ബം. ഓതരന്തം സമേന്തമേവ ഗഹേതബ്ബം, ഇതരം ന ഗഹേതബ്ബം, അത്തനോമതിയമേവ ഠാതബ്ബം. അഥായം അത്തനോമതിം ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ ആചരിയവാദം. ആചരിയവാദോ അത്തനോമതിയം ഓതാരേതബ്ബോ. സചേ ഓതരതി സമേതി, ഗഹേതബ്ബോ. ഇതരോ ഗാരയ്ഹാചരിയവാദോ ന ഗഹേതബ്ബോ, അത്തനോമതിയമേവ ഠാതബ്ബം, അത്തനോ ഗഹണമേവ ബലിയം കാതബ്ബം. സബ്ബട്ഠാനേസു ച ഖേപോ വാ ഗരഹാ വാ ന കാതബ്ബാതി.

അഥ പനായം കപ്പിയന്തി ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ അകപ്പിയന്തി, സുത്തേ ച സുത്താനുലോമേ ച ഓതാരേതബ്ബം. സചേ കപ്പിയം ഹോതി, കപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. സചേ അകപ്പിയം, അകപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. അഥായം തസ്സ കപ്പിയഭാവസാധകം സുത്തതോ ബഹും കാരണഞ്ച വിനിച്ഛയഞ്ച ദസ്സേതി, പരോ കാരണം ന വിന്ദതി, കപ്പിയേവ ഠാതബ്ബം. അഥ പരോ തസ്സ അകപ്പിയഭാവസാധകം സുത്തതോ ബഹും കാരണഞ്ച വിനിച്ഛയഞ്ച ദസ്സേതി, അനേന അത്തനോ ഗഹണന്തി കത്വാ ദള്ഹം ആദായ ന ഠാതബ്ബം, ''സാധൂ''തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ അകപ്പിയേ എവ ഠാതബ്ബം. അഥ ദ്വിന്നമ്പി കാരണച്ഛായാ ദിസ്സതി, പടിക്ഖിത്തഭാവോയേവ സാധു, അകപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. വിനയഞ്ഹി പത്വാ കപ്പിയാകപ്പിയവിചാരണം ആഗമ്മ രുന്ധിതബ്ബം, ഗാള്ഹം കത്തബ്ബം, സോതം പച്ഛിന്ദിതബ്ബം, ഗരുകഭാവേയേവ ഠാതബ്ബം.

അഥ പനായം അകപ്പിയന്തി ഗഹേത്വാ കഥേതി, പരോ കപ്പിയന്തി, സുത്തേ ച സുത്താനുലോമേ ച ഓതാരേതബ്ബം. സചേ കപ്പിയം ഹോതി, കപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. സചേ അകപ്പിയം, അകപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. അഥായം ബഹൂഹി സുത്തവിനിച്ഛയകാരണേഹി അകപ്പിയഭാവം ദസ്സേതി, പരോ കാരണം ന വിന്ദതി, അകപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. അഥ പരോ ബഹൂഹി സുത്തവിനിച്ഛയകാരണേഹി കപ്പിയഭാവം ദസ്സേതി, അയം കാരണം ന വിന്ദതി, കപ്പിയേ ഠാതബ്ബം. അഥ ദ്വിന്നമ്പി കാരണച്ഛായാ ദിസ്സതി, അത്തനോ ഗഹണം ന വിസ്സജ്ജേതബ്ബം. യഥാ ചായം കപ്പിയാകപ്പിയേ അകപ്പിയകപ്പിയേ ച വിനിച്ഛയോ വുത്തോ, എവം അനാപത്തിആപത്തിവാദേ

ആപത്താനാപത്തിവാദേ ച, ലഹുകഗരുകാപത്തിവാദേ ഗരുകലഹുകാപത്തിവാദേ ചാപി വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. നാമമത്തേയേവ ഹി ഏത്ഥ നാനം, യോജനാനയേ നാനം നത്ഥി, തസ്മാ ന വിത്ഥാരിതം.

ഏവം കപ്പിയാകപ്പിയാദിവിനിച്ഛയേ ഉപ്പന്നേ യോ സുത്തസുത്താനുലോമആചരിയവാദഅത്തനോമതീസു അതിരേകകാരണം ലഭതി, തസ്സ വാദേ ഠാതബ്ബം, സബ്ബസോ പന കാരണവിനിച്ഛയം അലഭന്തേന സുത്തം ന ജഹിതബ്ബം, സുത്തസ്മിംയേവ ഠാതബ്ബന്തി. ഏവം സകലവിനയവിനിച്ഛയേ കോസല്ലം പത്ഥയന്തേന അയം ചതുബ്ബിധോ വിനയോ ജാനിതബ്ബോ.

ഇമഞ്ച പന ചതുബ്ബിധം വിനയം ഞത്വാപി വിനയധരേന പുഗ്ഗലേന തിലക്ഖണസമന്നാഗതേന ഭവിതബ്ബം. **തീണി** ഹി **വിനയധരസ്സ ലക്ഖണാനി** ഇച്ഛിതബ്ബാനി. കതമാനി തീണി? സുത്തഞ്ചസ്സ സ്വാഗതം ഹോതി സുപ്പവത്തി സുവിനിച്ഛിതം സുത്തതോ അനുബ്യഞ്ജനസോതി ഇദമേകം ലക്ഖണം. വിനയേ ഖോ പന ഠിതോ ഹോതി അസംഹീരോതി ഇദം ദുതിയം. ആചരിയപരമ്പരാ ഖോ പനസ്സ സുഗ്ഗഹിതാ ഹോതി സുമനസികതാ സൂപധാരിതാതി ഇദം തതിയം.

തത്ഥ **സുത്തം** നാമ സകലം വിനയപിടകം. തദസ്സ **സ്വാഗതം ഹോതീ**തി സുട്ഠു ആഗതം. **സുപ്പവത്തീ**തി സുട്ഠു പവത്തം പഗുണം വാചുഗ്ഗതം. **സുവിനിച്ഛിതം സുത്തസോ അനുബ്യഞ്ജനസോ**തി പാളിതോ ച പരിപുച്ഛതോ ച അട്ഠകഥാതോ ച സുവിനിച്ഛിതം ഹോതി കങ്ഖാഛേദനം കത്വാ ഉഗ്ഗഹിതം. **വിനയേ ഖോ പന ഠിതോ ഹോതീ**തി വിനയേ ലജ്ജിഭാവേന പതിട്ഠിതോ ഹോതി. അലജ്ജീ ഹി ബഹുസ്സുതോപി സമാനോ ലാഭഗരുകതായ തന്തിം വിസംവാദേത്വാ ഉദ്ധമ്മം ഉബ്ബിനയം സത്ഥുസാസനം ദീപേത്വാ സാസനേ മഹന്തം ഉപദ്ദവം കരോതി, സങ്ഘഭേദമ്പി സങ്ഘരാജിമ്പി ഉപ്പാദേതി. ലജ്ജീ പന കുക്കുച്ചകോ സിക്ഖാകാമോ ജീവിതഹേതുപി തന്തിം അവിസംവാദേത്വാ ധമ്മമേവ വിനയമേവ ദീപേതി, സത്ഥുസാസനം ഗരുകം കത്വാ ഠപേതി. തഥാ ഹി പുബ്ബേ മഹാഥേരാ തിക്ഖത്തും വാചം നിച്ഛാരേസും **"അനാഗതേ ലജ്ജീ രക്ഖിസ്സതി, ലജ്ജീ രക്ഖിസ്സതി, ലജ്ജീ രക്ഖിസ്സതീ"**തി (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൪൫). ഏവം യോ ലജ്ജീ, സോ വിനയം അവിജഹന്തോ അവോക്കമന്തോ ലജ്ജിഭാവേനേവ വിനയേ ഠിതോ ഹോതി സുപ്പതിട്ഠിതോതി.

അസംഹീരോതി സംഹീരോ നാമ യോ പാളിയം വാ അട്ഠകഥായം വാ ഹേട്ഠതോ വാ ഉപരിതോ വാ പദപടിപാടിയാ വാ പുച്ഛിയമാനോ വിത്ഥുനതി വിപ്ഫന്ദതി സന്തിട്ഠിതും ന സക്കോതി, യം യം പരേന വുച്ചതി, തം തം അനുജാനാതി, സകവാദം ഛഡ്ഡേത്വാ പരവാദം ഗണ്ഹാതി. യോ പന പാളിയം വാ അട്ഠകഥായം വാ ഹേട്ഠുപരിയേന വാ പദപടിപാടിയാ വാ പുച്ഛിയമാനോ ന വിത്ഥുനതി ന വിപ്ഫന്ദതി, ഏകേകലോമം സണ്ഡാസേന ഗണ്ഹന്തോ വിയ "ഏവം മയം വദാമ, ഏവം നോ ആചരിയാ വദന്തീ"തി വിസ്സജ്ജേതി, യമ്ഹി പാളി ച പാളിവിനിച്ഛയോ ച സുവണ്ണഭാജനേ പക്ഖിത്തസീഹവസാ വിയ പരിക്ഖയം പരിയാദാനം അഗച്ഛന്തോ തിട്ഠതി, അയം വുച്ചതി "അസംഹീരോ"തി.

ആചരിയപരമ്പരാ ഖോ പനസ്സ സുഗ്ഗഹിതാ ഹോതീതി ഥേരപരമ്പരാ വംസപരമ്പരാ അസ്സ സുട്ഠു ഗഹിതാ ഹോതി. **സുമനസികതാ**തി സുട്ഠു

മനസികതാ, ആവജ്ജിതമത്തേ ഉജ്ജലിതപദീപോ വിയ ഹോതി. **സൂപധാരിതാ**തി സുട്ഠു ഉപധാരിതാ പുബ്ബാപരാനുസന്ധിതോ അത്ഥതോ കാരണതോ ച ഉപധാരിതാ . അത്തനോമതിം പഹായ ആചരിയസുദ്ധിയാ വത്താ ഹോതി, "മയ്ഹം ആചരിയോ അസുകാചരിയസ്സ സന്തികേ ഉഗ്ഗണ്ഹി, സോ അസുകസ്സാ"തി ഏവം സബ്ബം ആചരിയപരമ്പരം ഥേരവാദങ്ഗം ഹരിത്വാ യാവ ഉപാലിത്ഥേരോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ ഉഗ്ഗണ്ഹീതി പാപേത്വാ ഠപേതി, തതോപി ആഹരിത്വാ ഉപാലിത്ഥേരോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ ഉഗ്ഗണ്ഹി, ദാസകത്ഥേരോ അത്തനോ ഉപജ്ഝായസ്സ ഉപാലിത്ഥേരസ്സ, സോണകത്ഥേരോ അത്തനോ ഉപജ്ഝായസ്സ ദാസകത്ഥേരസ്സ, സിഗ്ഗവത്ഥേരോ അത്തനോ ഉപജ്ഝായസ്സ സോണകത്ഥേരസ്സ, മോഗ്ഗലിപുത്തതിസ്സത്ഥേരോ അത്തനോ ഉപജ്ഝായസ്സ സിഗ്ഗവത്ഥേരസ്സ ചണ്ഡവജ്ജിത്ഥേരസ്സ ചാതി ഏവം സബ്ബം ആചരിയപരമ്പരം ഥേരവാദങ്ഗം ആഹരിത്വാ അത്തനോ ആചരിയം പാപേത്വാ ഠപേതി. ഏവം ഉഗ്ഗഹിതാ ഹി ആചരിയപരമ്പരാ സുഗ്ഗഹിതാ ഹോതി. ഏവം അസക്കോന്തേന പന അവസ്സം ദ്വേ തയോ പരിവട്ടാ ഉഗ്ഗഹേതബ്ബാ. സബ്ബപച്ഛിമേന ഹി നയേന യഥാ ആചരിയോ ആചരിയാചരിയോ ച പാളിഞ്ച പരിപുച്ഛഞ്ച വദന്തി, തഥാ ഞാതും വട്ടതി.

ഇമേഹി ച പന തീഹി ലക്ഖണേഹി സമന്നാഗതേന വിനയധരേന വത്ഥുവിനിച്ഛയത്ഥം സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ ഓതിണ്ണേ വത്ഥുസ്മിം ചോദകേന ച ചുദിതകേന ച വുത്തേ വത്തബ്ബേ സഹസാ അവിനിച്ഛിനിത്വാവ **ഛ ഠാനാനി** ഓലോകേതബ്ബാനി. കതമാനി ഛ? വത്ഥു ഓലോകേതബ്ബം, മാതികാ ഓലോകേതബ്ബാ, പദഭാജനീയം ഓലോകേതബ്ബം, തികപരിച്ഛേദോ ഓലോകേതബ്ബോ, അന്തരാപത്തി ഓലോകേതബ്ബാ, അനാപത്തി ഓലോകേതബ്ബാതി.

വത്ഥും ഓലോകേന്തോപി ഹി "തിണേന വാ പണ്ണേന വാ പടിച്ഛാദേത്വാ ആഗന്തബ്ബം, ന ത്വേവ നഗ്ഗേന ആഗന്തബ്ബം, യോ ആഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (പാരാ॰ ൭൫൭) ഏവം ഏകച്ചം ആപത്തിം പസ്സതി, സോ തം സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

മാതികം ഓലോകേന്തോപി "സമ്പജാനമുസാവാദേ പാചിത്തിയ"ന്തിആദിനാ (പാചി॰ ൩) നയേന പഞ്ചന്നം ആപത്തീനം അഞ്ഞതരം ആപത്തിം പസ്സതി, സോ തം സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

പദഭാജനീയം ഓലോകേന്തോപി "അക്ഖയിതേ സരീരേ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവതി, ആപത്തി പാരാജികസ്സ. യേഭുയ്യേന ഖയിതേ സരീരേ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവതി, ആപത്തി ഥുല്ലച്ചയസ്സാ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൫൯ അത്ഥതോ സമാനം) നയേന സത്തന്നം ആപത്തീനം അഞ്ഞതരം ആപത്തിം പസ്സതി, സോ പദഭാജനീയതോ സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

തികപരിച്ഛേദം ഓലോകേന്തോപി തികസങ്ഘാദിസേസം വാ തികപാചിത്തിയം വാ തികദുക്കടം വാ അഞ്ഞതരം വാ ആപത്തിം തികപരിച്ഛേദേ പസ്സതി, സോ തതോ സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

അന്തരാപത്തിം ഓലോകേന്തോപി "പടിലാതം ഉക്ഖിപതി, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (പാചി॰ ൩൪൭) ഏവം യാ സിക്ഖാപദന്തരേസു അന്തരാപത്തി ഹോതി, തം പസ്സതി, സോ തം സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

അനാപത്തിം ഓലോകേന്തോപി "അനാപത്തി ഭിക്ഖു അസാദിയന്തസ്സ, അഥേയ്യചിത്തസ്സ, ന മരണാധിപ്പായസ്സ, അനുല്ലപനാധിപ്പായസ്സ, ന മോചനാധിപ്പായസ്സ അസഞ്ചിച്ച അസതിയാ അജാനന്തസ്സാ"തി (പാരാ॰ ൭൨, ൧൩൬, ൧൮൦, ൨൨൭, ൨൬൩ ഥോകം ഥോകം വിസദിസം) ഏവം തസ്മിം തസ്മിം സിക്ഖാപദേ നിദ്ദിട്ഠം അനാപത്തിം പസ്സതി, സോ തം സുത്തം ആനേത്വാ തം അധികരണം വൂപസമേസ്സതി.

യോ ഹി ഭിക്ഖു ചതുബ്ബിധവിനയകോവിദോ തിലക്ഖണസമ്പന്നോ ഇമാനി ൧൦ ഠാനാനി ഓലോകേത്വാ അധികരണം വൂപസമേസ്സതി, തസ്സ വിനിച്ഛയോ അപ്പടിവത്തിയോ ബുദ്ധേന സയം നിസീദിത്വാ വിനിച്ഛിതസദിസോ ഹോതി. തം ചേ ഏവം വിനിച്ഛയകുസലം ഭിക്ഖും കോചി കതസിക്ഖാപദവീതിക്കമോ ഭിക്ഖു ഉപസങ്കമിത്വാ അത്തനോ കുക്കുച്ചം പുച്ഛേയ്യ, തേന സാധുകം സല്ലക്ഖേത്വാ സചേ അനാപത്തി ഹോതി, "അനാപത്തീ"തി വത്തബ്ബം. സചേ പന ആപത്തി ഹോതി, സാ ദേസനാഗാമിനീ ചേ, "ദേസനാഗാമിനീ"തി വത്തബ്ബം. വുട്ഠാനഗാമിനീ ചേ, "വുട്ഠാനഗാമിനീ"തി വത്തബ്ബം. അഥസ്സ പാരാജികച്ഛായാ ദിസ്സതി, "പാരാജികാപത്തീ"തി ന വത്തബ്ബം. കസ്മാ? മേഥുനധമ്മവീതിക്കമോ ഹി ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മവീതിക്കമോ ച ഓളാരികോ, അദിന്നാദാനമനുസ്സവിഗ്ഗഹവീതിക്കമാ പന സുഖുമാ ചിത്തലഹുകാ. തേ സുഖുമേനേവ ആപജ്ജതി, സുഖുമേന രക്ഖതി, തസ്മാ വിസേസേന തംവത്ഥുകം കുക്കുച്ചം പുച്ഛിയമാനോ "ആപത്തീ"തി അവത്വാ സചസ്സ ആചരിയോ ധരതി, തതോ തേന സോ ഭിക്ഖു "അമ്ഹാകം ആചരിയം പുച്ഛാ"തി പേസേതബ്ബോ. സചേ സോ പുന ആഗന്ത്വാ "തുമ്ഹാകം ആചരിയോ സുത്തതോ നയതോ ഓലോകേത്വാ 'സതേകിച്ഛോ'തി മം ആഹാ"തി വദതി, തതോ തേന സോ "സാധു സുട്ഠു യം ആചരിയോ ഭണതി, തം കരോഹീ"തി വത്തബ്ബോ. അഥ പനസ്സ ആചരിയോ നത്ഥി, സദ്ധിം ഉഗ്ഗഹിതഥേരോ പന അത്ഥി, തസ്സ സന്തികം പേസേതബ്ബോ "അമ്ഹേഹി സഹ ഉഗ്ഗഹിതഥേരോ ഗണപാമോക്ഖോ, തം ഗന്ത്വാ പുച്ഛാ"തി. തേനപി "സതേകിച്ഛോ"തി വിനിച്ഛിതേ "സാധു സുട്ഠു തസ്സ വചനം കരോഹീ"തി വത്തബ്ബോ. അഥ തസ്സ സദ്ധിം ഉഗ്ഗഹിതഥേരോപി നത്ഥി, അന്തേവാസികോ പണ്ഡിതോ അത്ഥി, തസ്സ സന്തികം പേസേതബ്ബോ "അസുകദഹരം ഗന്ത്വാ പുച്ഛാ"തി. തേനപി "സതേകിച്ഛോ"തി വിനിച്ഛിതേ "സാധു സുട്ഠു തസ്സ വചനം കരോഹീ"തി വത്തബ്ബോ. അഥ ദഹരസ്സപി പാരാജികച്ഛായാവ ഉപട്ഠാതി, തേനപി "പാരാജികോസീ"തി ന വത്തബ്ബോ. ദുല്ലഭോ ഹി ബുദ്ധുപ്പാദോ, തതോ ദുല്ലഭതരാ പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച. ഏവം പന വത്തബ്ബോ "വിവിത്തം ഓകാസം സമ്മജ്ജിത്വാ ദിവാവിഹാരം നിസീദിത്വാ സീലാനി വിസോധേത്വാ ദ്വത്തിംസാകാരം താവ മനസികരോഹീ"തി. സചേ തസ്സ അരോഗം സീലം, കമ്മട്ഠാനം ഘടയതി, സങ്ഖാരാ പാകടാ ഹുത്വാ ഉപട്ഠഹന്തി, ഉപചാരപ്പനാപ്പത്തം വിയ ചിത്തം ഏകഗ്ഗം ഹോതി, ദിവസം അതിക്കന്തമ്പി ന ജാനാതി, സോ ദിവസാതിക്കമേ ഉപട്ഠാനം ആഗതോ ഏവം വത്തബ്ബോ "കീദിസാ തേ ചിത്തപ്പവത്തീ"തി.

ആരോചിതായ ച ചിത്തപവത്തിയാ വത്തബ്ബോ "പബ്ബജ്ജാ നാമ ചിത്തവിസുദ്ധത്ഥായ, അപ്പമത്തോ സമണധമ്മം കരോഹീ"തി.

യസ്സ പന സീലം ഭിന്നം ഹോതി, തസ്സ കമ്മട്ഠാനം ന ഘടയതി, പതോദാഭിതുന്നം വിയ ചിത്തം വികമ്പതി, വിപ്പടിസാരഗ്ഗിനാ ഡയ്ഹതി, തത്തപാസാണേ നിസിന്നോ വിയ തങ്ഖണേയേവ വുട്ഠാതി. സോ ആഗതോ "കാ തേ ചിത്തപവത്തീ"തി പുച്ഛിതബ്ബോ. ആരോചിതായ ചിത്തപവത്തിയാ "നത്ഥി ലോകേ രഹോ നാമ പാപകമ്മം പകുബ്ബതോ. സബ്ബപഠമഞ്ഹി പാപം കരോന്തോ അത്തനാ ജാനാതി. അഥസ്സ ആരക്ഖദേവതാ പരചിത്തവിദൂ സമണബ്രാഹ്മണാ അഞ്ഞാ ച ദേവതാ ജാനന്തി, ത്വംയേവ ദാനി തവ സോത്ഥിം പരിയേസാഹീ"തി വത്തബ്ബോ. ഏവം കതവീതിക്കമേനേവ ഭിക്ഖുനാ സയമേവ ആഗന്ത്വാ ആരോചിതേ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

൨൩൭. ഇദാനി യാ സാ പുബ്ബേ വുത്തപ്പഭേദാ ചോദനാ, തസ്സായേവ സമ്പത്തിവിപത്തിജാനനത്ഥം ആദിമജ്ഝപരിയോസാനാദീനം വസേന വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ . സേയ്യഥിദം, ചോദനായ കോ ആദി, കിം മജ്ഝേ, കിം പരിയോസാനം? **ചോദനായ** "അഹം തം വത്തുകാമോ, കരോതു മേ ആയസ്മാ ഓകാസ"ന്തി ഏവം ഓകാസകമ്മം **ആദി**. ഓതിണ്ണേന വത്ഥുനാ ചോദേത്വാ സാരേത്വാ വിനിച്ഛയോ **മജ്ഝേ**. ആപത്തിയം വാ അനാപത്തിയം വാ പതിട്ഠാപനേന സമഥോ **പരിയോസാനം**.

ചോദനായ കതി മൂലാനി, കതി വത്ഥൂനി, കതി ഭൂമിയോ? ചോദനായ ദ്വേ മൂലാനി സമൂലികാ വാ അമൂലികാ വാ. തീണി വത്ഥൂനി ദിട്ഠം സുതം പരിസങ്കിതം. പഞ്ച ഭൂമിയോ കാലേന വക്ഖാമി, നോ അകാലേന, ഭൂതേന വക്ഖാമി, നോ അഭൂതേന, സണ്ഹേന വക്ഖാമി, നോ ഫരുസേന, അത്ഥസംഹിതേന വക്ഖാമി, നോ അനത്ഥസംഹിതേന, മേത്തചിത്തോ വക്ഖാമി, നോ ദോസന്തരോതി. ഇമായ ച പന ചോദനായ **ചോദകേന** പുഗ്ഗലേന "പരിസുദ്ധകായസമാചാരോ നു ഖോമ്ഹീ"തിആദിനാ (പരി॰ ൪൩൬) നയേന ഉപാലിപഞ്ചകേസു വുത്തേസു പന്നരസസു ധമ്മേസു പതിട്ഠാതബ്ബം. **ചുദിതകേന** ദ്വീസു ധമ്മേസു പതിട്ഠാതബ്ബം സച്ചേ ച അകുപ്പേ ചാതി.

അനുവിജ്ജകേന (പരി॰ ൩൬൩) ച ചോദകോ പുച്ഛിതബ്ബോ "യം ഖോ ത്വം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും ചോദേസി, കിമ്ഹി നം ചോദേസി, സീലവിപത്തിയാ ചോദേസി, ആചാരവിപത്തിയാ ചോദേസി, ദിട്ഠിവിപത്തിയാ ചോദേസീ"തി. സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ "സീലവിപത്തിയാ വാ ചോദേമി, ആചാരവിപത്തിയാ വാ ചോദേമി, ദിട്ഠിവിപത്തിയാ വാ ചോദേമീ"തി. സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ "ജാനാസി പനായസ്മാ സീലവിപത്തിം, ജാനാസി ആചാരവിപത്തിം, ജാനാസി ദിട്ഠിവിപത്തി"ന്തി. സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ "ജാനാമി ഖോ അഹം, ആവുസോ, സീലവിപത്തിം, ജാനാമി ആചാരവിപത്തിം, ജാനാമി ദിട്ഠിവിപത്തി"ന്തി. സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ "കതമാ പനാവുസോ, സീലവിപത്തി, കതമാ ആചാരവിപത്തി, കതമാ ദിട്ഠിവിപത്തീ"തി? സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ "ചത്താരി പാരാജികാനി തേരസ സങ്ഘാദിസേസാ, അയം സീലവിപത്തി. ഥുല്ലച്ചയം പാചിത്തിയം പാടിദേസനീയം ദുക്കടം ദുബ്ഭാസിതം, അയം ആചാരവിപത്തി. മിച്ഛാദിട്ഠി അന്തഗ്ഗാഹികാ ദിട്ഠി, അയം ദിട്ഠിവിപത്തീ"തി.

സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ “യം ഖോ ത്വം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും ചോദേസി, ദിട്ഠേന വാ ചോദേസി, സുതേന വാ ചോദേസി, പരിസങ്കായ വാ ചോദേസീ”തി . സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ “ദിട്ഠേന വാ ചോദേമി, സുതേന വാ ചോദേമി, പരിസങ്കായ വാ ചോദേമീ”തി. സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ “യം ഖോ ത്വം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും ദിട്ഠേന ചോദേസി, കിം തേ ദിട്ഠം, കിന്തി തേ ദിട്ഠം, കദാ തേ ദിട്ഠം, കത്ഥ തേ ദിട്ഠം, പാരാജികം അജ്ഝാപജ്ജന്തോ ദിട്ഠോ, സങ്ഘാദിസേസം അജ്ഝാപജ്ജന്തോ ദിട്ഠോ, ഥുല്ലച്ചയം പാചിത്തിയം പാടിദേസനീയം ദുക്കടം ദുബ്ഭാസിതം അജ്ഝാപജ്ജന്തോ ദിട്ഠോ, കത്ഥ ചായം ഭിക്ഖു അഹോസി, കത്ഥ ച ത്വം കരോസി, കിഞ്ച ത്വം കരോസി, കിം അയം ഭിക്ഖു കരോതീ”തി?

സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ “ന ഖോ അഹം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും ദിട്ഠേന ചോദേമി, അപിച സുതേന ചോദേമീ”തി. സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ “യം ഖോ ത്വം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും സുതേന ചോദേസി, കിം തേ സുതം, കിന്തി തേ സുതം, കദാ തേ സുതം, കത്ഥ തേ സുതം, പാരാജികം അജ്ഝാപന്നോതി സുതം, സങ്ഘാദിസേസം അജ്ഝാപന്നോതി സുതം, ഥുല്ലച്ചയം പാചിത്തിയം പാടിദേസനീയം ദുക്കടം ദുബ്ഭാസിതം അജ്ഝാപന്നോതി സുതം, ഭിക്ഖുസ്സ സുതം, ഭിക്ഖുനിയാ സുതം, സിക്ഖമാനായ സുതം, സാമണേരസ്സ സുതം, സാമണേരിയാ സുതം, ഉപാസകസ്സ സുതം, ഉപാസികായ സുതം, രാജൂനം സുതം, രാജമഹാമത്താനം സുതം, തിത്ഥിയാനം സുതം, തിത്ഥിയസാവകാനം സുത”ന്തി.

സോ ചേ ഏവം വദേയ്യ “ന ഖോ അഹം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും സുതേന ചോദേമി, അപിച പരിസങ്കായ ചോദേമീ”തി. സോ ഏവമസ്സ വചനീയോ “യം ഖോ ത്വം, ആവുസോ, ഇമം ഭിക്ഖും പരിസങ്കായ ചോദേസി, കിം പരിസങ്കസി, കിന്തി പരിസങ്കസി, കദാ പരിസങ്കസി, കത്ഥ പരിസങ്കസി? പാരാജികം ധമ്മം അജ്ഝാപന്നോതി പരിസങ്കസി, സങ്ഘാദിസേസം ഥുല്ലച്ചയം പാചിത്തിയം പാടിദേസനീയം ദുക്കടം ദുബ്ഭാസിതം അജ്ഝാപന്നോതി പരിസങ്കസി, ഭിക്ഖുസ്സ സുത്വാ പരിസങ്കസി, ഭിക്ഖുനിയാ സുത്വാ…പേ॰… തിത്ഥിയസാവകാനം സുത്വാ പരിസങ്കസീ”തി.

ദിട്ഠം ദിട്ഠേന സമേതി, ദിട്ഠേന സംസന്ദതേ ദിട്ഠം;
ദിട്ഠം പടിച്ച ന ഉപേതി, അസുദ്ധപരിസങ്കിതോ;
സോ പുഗ്ഗലോ പടിഞ്ഞായ, കാതബ്ബോ തേനുപോസഥോ.

സുതം സുതേന സമേതി, സുതേന സംസന്ദതേ സുതം;
സുതം പടിച്ച ന ഉപേതി, അസുദ്ധപരിസങ്കിതോ;
സോ പുഗ്ഗലോ പടിഞ്ഞായ, കാതബ്ബോ തേനുപോസഥോ.

മുതം മുതേന സമേതി, മുതേന സംസന്ദതേ മുതം;
മുതം പടിച്ച ന ഉപേതി, അസുദ്ധപരിസങ്കിതോ;
സോ പുഗ്ഗലോ പടിഞ്ഞായ, കാതബ്ബോ തേനുപോസഥോ.

പടിഞ്ഞാ ലജ്ജീസു കതാ, അലജ്ജീസു ഏവം ന വിജ്ജതി;
ബഹുമ്പി അലജ്ജീ ഭാസേയ്യ, വത്താനുസന്ധിതേന കാരയേതി. (പരി॰ ന്ദഠൻ);

അപിചേത്ഥ സങ്ഗാമാവചരേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമന്തേന നീചചിത്തേന സങ്ഘോ ഉപസങ്കമിതബ്ബോ രജോഹരണസമേന ചിത്തേന, ആസനകുസലേന ഭവിതബ്ബം നിസജ്ജകുസലേന, ഥേരേ ഭിക്ഖൂ അനുപഖജ്ജന്തേന നവേ ഭിക്ഖൂ ആസനേന അപ്പടിബാഹന്തേന യഥാപതിരൂപേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, അനാനാകഥികേന ഭവിതബ്ബം അതിരച്ഛാനകഥികേന, സാമം വാ ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ, പരോ വാ അജ്ഝേസിതബ്ബോ, അരിയോ വാ തുണ്ഹീഭാവോ നാതിമഞ്ഞിതബ്ബോ.

സങ്ഘേന അനുമതേന പുഗ്ഗലേന അനുവിജ്ജകേന അനുവിജ്ജിതുകാമേന ന ഉപജ്ഝായോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന ആചരിയോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന സദ്ധിവിഹാരികോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന അന്തേവാസികോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന സമാനുപജ്ഝായകോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന സമാനാചരിയകോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന ജാതി പുച്ഛിതബ്ബാ, ന നാമം പുച്ഛിതബ്ബം, ന ഗോത്തം പുച്ഛിതബ്ബം, ന ആഗമോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന കുലപദേസോ പുച്ഛിതബ്ബോ, ന ജാതിഭൂമി പുച്ഛിതബ്ബാ. തം കിംകാരണാ? അത്രസ്സ പേമം വാ ദോസോ വാ, പേമേ വാ സതി ദോസേ വാ ഛന്ദാപി ഗച്ഛേയ്യ ദോസാപി ഗച്ഛേയ്യ മോഹാപി ഗച്ഛേയ്യ ഭയാപി ഗച്ഛേയ്യാതി.

സങ്ഘേന അനുമതേന പുഗ്ഗലേന അനുവിജ്ജകേന അനുവിജ്ജിതുകാമേന സങ്ഘഗരുകേന ഭവിതബ്ബം, നോ പുഗ്ഗലഗരുകേന, സദ്ധമ്മഗരുകേന ഭവിതബ്ബം, നോ ആമിസഗരുകേന, അത്ഥവസികേന ഭവിതബ്ബം, നോ പരിസകപ്പികേന, കാലേന അനുവിജ്ജിതബ്ബം, നോ അകാലേന, ഭൂതേന അനുവിജ്ജിതബ്ബം, നോ അഭൂതേന, സണ്ഹേന അനുവിജ്ജിതബ്ബം, നോ ഫരുസേന, അത്ഥസംഹിതേന അനുവിജ്ജിതബ്ബം, നോ അനത്ഥസംഹിതേന, മേത്തചിത്തേന അനുവിജ്ജിതബ്ബം, നോ ദോസന്തരേന, ന ഉപകണ്ണകജപ്പിനാ ഭവിതബ്ബം, ന ജിമ്ഹം പേക്ഖിതബ്ബം, ന അക്ഖി നിഖണിതബ്ബം, ന ഭമുകം ഉക്ഖിപിതബ്ബം, ന സീസം ഉക്ഖിപിതബ്ബം, ന ഹത്ഥവികാരോ കാതബ്ബോ, ന ഹത്ഥമുദ്ദാ ദസ്സേതബ്ബാ.

ആസനകുസലേന ഭവിതബ്ബം നിസജ്ജകുസലേന, യുഗമത്തം പേക്ഖന്തേന അത്ഥം അനുവിധിയന്തേന സകേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന ച ആസനാ വുട്ഠാതബ്ബം, ന വീതിഹാതബ്ബം, ന കുമ്മഗ്ഗോ സേവിതബ്ബോ, ന ബാഹാവിക്ഖേപകം ഭണിതബ്ബം, അതുരിതേന ഭവിതബ്ബം അസാഹസികേന, അചണ്ഡികതേന ഭവിതബ്ബം വചനക്ഖമേന, മേത്തചിത്തേന ഭവിതബ്ബം ഹിതാനുകമ്പിനാ, കാരുണികേന ഭവിതബ്ബം ഹിതപരിസക്കിനാ, അസമ്ഫപ്പലാപിനാ ഭവിതബ്ബം പരിയന്തഭാണിനാ, അവേരവസികേന ഭവിതബ്ബം അനസുരുത്തേന, അത്താ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, പരോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ചോദകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ചുദിതകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, അധമ്മചോദകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, അധമ്മചുദിതകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ധമ്മചോദകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, ധമ്മചുദിതകോ പരിഗ്ഗഹേതബ്ബോ, വുത്തം അഹാപേന്തേന അവുത്തം അപ്പകാസേന്തേന ഓതിണ്ണാനി പദബ്യഞ്ജനാനി സാധുകം ഉഗ്ഗഹേത്വാ പരോ പരിപുച്ഛിത്വാ യഥാപടിഞ്ഞായ കാരേതബ്ബോ, മന്ദോ ഹാസേതബ്ബോ, ഭീരു അസ്സാസേതബ്ബോ, ചണ്ഡോ നിസേധേതബ്ബോ, അസുചി വിഭാവേതബ്ബോ, ഉജുമദ്ദവേന ന ഛന്ദാഗതി ഗന്തബ്ബാ, ന ദോസാഗതി ഗന്തബ്ബാ, ന മോഹാഗതി ഗന്തബ്ബാ, ന ഭയാഗതി ഗന്തബ്ബാ, മജ്ഝത്തേന ഭവിതബ്ബം ധമ്മേസു ച പുഗ്ഗലേസു ച, ഏവഞ്ച പന അനുവിജ്ജകോ അനുവിജ്ജമാനോ സത്ഥു ചേവ സാസനകരോ ഹോതി, വിഞ്ഞൂനഞ്ച സബ്രഹ്മചാരീനം പിയോ ച ഹോതി മനാപോ ച ഗരു ച ഭാവനീയോ ചാതി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ചോദനാദിവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൩൨. ഗരുകാപത്തിവുട്ഠാനവിനിച്ഛയകഥാ

൨൩൬. **ഗരുകാപത്തിവുട്ഠാന**ന്തി പരിവാസമാനത്താദീഹി വിനയകമ്മേഹി ഗരുകാപത്തിതോ വുട്ഠാനം. തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) തിവിധോ പരിവാസോ പടിച്ഛന്നപരിവാസോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ സമോധാനപരിവാസോതി. തേസു **പടിച്ഛന്നപരിവാസോ** താവ യഥാപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ ദാതബ്ബോ. കസ്സചി ഹി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ആപത്തി ഹോതി, കസ്സചി ദ്വീഹപ്പടിച്ഛന്നാ, കസ്സചി ഏകാപത്തി ഹോതി, കസ്സചി ദ്വേ തിസ്സോ തതുത്തരി വാ. തസ്മാ പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന പഠമം താവ പടിച്ഛന്നഭാവോ ജാനിതബ്ബോ. അയഞ്ഹി ആപത്തി നാമ ദസഹാകാരേഹി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി.

തത്രായം മാതികാ - ആപത്തി ച ഹോതി ആപത്തിസഞ്ഞീ ച, പകതത്തോ ച ഹോതി പകതത്തസഞ്ഞീ ച, അനന്തരായികോ ച ഹോതി അനന്തരായികസഞ്ഞീ ച, പഹു ച ഹോതി പഹുസഞ്ഞീ ച, ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി ഛാദേതി ചാതി. തത്ഥ **ആപത്തി ച ഹോതി ആപത്തിസഞ്ഞീ ചാ**തി യം ആപന്നോ, സാ ആപത്തിയേവ ഹോതി, സോപി ച തത്ഥ ആപത്തിസഞ്ഞീയേവ. ഇതി ജാനന്തോ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി, അഥ പനായം തത്ഥ അനാപത്തിസഞ്ഞീ, അച്ഛന്നാ ഹോതി. അനാപത്തി പന ആപത്തിസഞ്ഞായപി അനാപത്തിസഞ്ഞായപി ഛാദേന്തേന അച്ഛാദിതാവ ഹോതി, ലഹുകം വാ ഗരുകാതി ഗരുകം വാ ലഹുകാതി ഛാദേതി, അലജ്ജിപക്ഖേ തിട്ഠതി, ആപത്തി പന അച്ഛന്നാ ഹോതി, ഗരുകം ലഹുകാതി മഞ്ഞമാനോ ദേസേതി, നേവ ദേസിതാ ഹോതി, ന ഛന്നാ, ഗരുകം വാ ഗരുകാതി ഞത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി, ഗരുകലഹുകഭാവം ന ജാനാതി, ആപത്തിം ഛാദേമീതി ഛാദേതി, ഛന്നാവ ഹോതി.

പകതത്തോതി തിവിധം ഉക്ഖേപനീയകമ്മം അകതോ. സോ ചേ പകതത്തസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. അഥ ''മയ്ഹം സങ്ഘേന കമ്മം കത''ന്തി അപകതത്തസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാ ഹോതി. അപകതത്തേന പന പകതത്തസഞ്ഞിനാ വാ അപകതത്തസഞ്ഞിനാ വാ ഛാദിതാപി അച്ഛന്നാവ ഹോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''ആപജ്ജതി ഗരുകം സാവസേസം,
> ഛാദേതി അനാദരിയം പടിച്ച;
> ന ഭിക്ഖുനീ നോ ച ഫുസേയ്യ വജ്ജം,
> പഞ്ഹാ മേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ৪൮൧) -

അയഞ്ഹി പഞ്ഹോ ഉക്ഖിത്തകേന കഥിതോ.

അനന്തരായികോതി യസ്സ ദസസു അന്തരായേസു ഏകോപി നത്ഥി, സോ ചേ അനന്തരായികസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. സചേപി സോ ഭീരുജാതികതായ അന്ധകാരേ അമനുസ്സചണ്ഡമിഗഭയേന അന്തരായികസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാവ ഹോതി. യസ്സപി പബ്ബതവിഹാരേ വസന്തസ്സ കന്ദരം വാ നദിം വാ അതിക്കമിത്വാ ആരോചേതബ്ബം ഹോതി, അന്തരാമഗ്ഗേ ച ചണ്ഡവാളഅമനുസ്സാദിഭയം അത്ഥി, മഗ്ഗേ അജഗരാ നിപജ്ജന്തി, നദീ പൂരാ

ഹോതി, ഏതസ്മിം പന സതിയേവ അന്തരായേ അന്തരായികസഞ്ഞീ ഛാദേതി, അച്ഛന്നാ ഹോതി. അന്തരായികസ്സ പന അന്തരായികസഞ്ഞായ ഛാദയതോ അച്ഛന്നാവ.

പഹൂതി സോ സക്കോതി ഭിക്ഖുനോ സന്തികം ഗന്തുഞ്ചേവ ആരോചേതുഞ്ച, സോ ചേ പഹുസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. സചസ്സ മുഖേ അപ്പമത്തകോ ഗണ്ഡോ വാ ഹോതി, ഹനുകവാതോ വാ വിജ്ഝതി, ദന്തോ വാ രുജ്ജതി, ഭിക്ഖാ വാ മന്ദാ ലദ്ധാ ഹോതി, താവതകേന പന നേവ വത്തും ന സക്കോതി, ന ഗന്തും, അപിച ഖോ ''ന സക്കോമീ''തി സഞ്ഞീ ഹോതി, അയം പഹു ഹുത്വാ അപ്പഹുസഞ്ഞീ നാമ. ഇമിനാ ഛാദിതാപി അച്ഛാദിതാ. അപ്പഹുനാ പന വത്തും വാ ഗന്തും വാ അസമത്ഥേന പഹുസഞ്ഞിനാ വാ അപ്പഹുസഞ്ഞിനാ വാ ഛാദിതാ ഹോതി, അച്ഛാദിതാവ.

ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി ഛാദേതി ചാതി ഇദം ഉത്താനത്ഥമേവ. സചേ പന ''ഛാദേസ്സാമീ''തി ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ പുരേഭത്തേ വാ പച്ഛാഭത്തേ വാ പഠമയാമാദീസു വാ ലജ്ജിധമ്മം ഓക്കമിത്വാ അന്തോഅരുണേയേവ ആരോചേതി, അയം **ഛാദേതുകാമോ ന ഛാദേതി** നാമ. യസ്സ പന അഭിക്ഖുകേ ഠാനേ വസന്തസ്സ ആപജ്ജിത്വാ സഭാഗസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആഗമനം ആഗമേന്തസ്സ, സഭാഗസ്സ സന്തികം വാ ഗച്ഛന്തസ്സ അഡ്ഢമാസോപി മാസോപി അതിക്കമതി, അയം **ന ഛാദേതുകാമോ ഛാദേതി** നാമ, അയമ്പി അച്ഛന്നാവ ഹോതി. യോ പന ആപന്നമത്തോവ അഗ്ഗിം അക്കന്തപുരിസോ വിയ സഹസാ പക്കമിത്വാ സഭാഗട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ആവികരോതി, അയം **ന ഛാദേതുകാമോവ ന ഛാദേതി** നാമ. സചേ പന സഭാഗം ദിസ്വാപി ''അയം മേ ഉപജ്ഝായോ വാ ആചരിയോ വാ''തി ലജ്ജായ നാരോചേതി, ഛന്നാവ ഹോതി ആപത്തി. ഉപജ്ഝായാദിഭാവോ ഹി ഇധ അപ്പമാണം, അവേരിസഭാഗമത്തമേവ പമാണം. തസ്മാ അവേരിസഭാഗസ്സ സന്തികേ ആരോചേതബ്ബാ. യോ പന വിസഭാഗോ ഹോതി സുത്വാ പകാസേതുകാമോ, ഏവരൂപസ്സ ഉപജ്ഝായസ്സപി സന്തികേ ന ആരോചേതബ്ബാ.

തത്ഥ പുരേഭത്തം വാ ആപത്തിം ആപന്നോ ഹോതു പച്ഛാഭത്തം വാ ദിവാ വാ രത്തിം വാ, യാവ അരുണം ന ഉഗ്ഗച്ഛതി, താവ ആരോചേതബ്ബം. ഉദ്ധസ്തേ അരുണേ പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, പടിച്ഛാദനപച്ചയാ ച ദുക്കടം ആപജ്ജതി, സഭാഗസങ്ഘാദിസേസം ആപന്നസ്സ പന സന്തികേ ആവികാതും ന വട്ടതി. സചേ ആവികരോതി, ആപത്തി ആവികതാ ഹോതി, ദുക്കടാ പന ന മുച്ചതി. തസ്മാ സുദ്ധസ്സ സന്തികേ ആവികാതബ്ബാ. ആവികരോന്തോ ച ''തുയ്ഹം സന്തികേ ഏകം ആപത്തിം ആവികരോമീ''തി വാ ''ആചിക്ഖാമീ''തി വാ ആരോചേമീ''തി വാ ''മമ ഏകം ആപത്തിം ആപന്നഭാവം ജാനാഹീ''തി വാ വദതു, ''ഏകം ഗരുകാപത്തിം ആവികരോമീ''തിആദിനാ വാ നയേന വദതു, സബ്ബേഹിപി ആകാരേഹി അപ്പടിച്ഛന്നാവ ഹോതീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. സചേ പന ''ലഹുകാപത്തിം ആവികരോമീ''തിആദിനാ നയേന വദതി, പടിച്ഛന്നാവ ഹോതി. വത്ഥും ആരോചേതി, ആപത്തിം ആരോചേതി, ഉഭയം ആരോചേതി, തിവിധേനപി ആരോചിതാവ ഹോതി.

൨൩൭. ഇതി ഇമാനി ദസ കാരണാനി ഉപപരിക്ഖിത്വാ പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന പഠമമേവ പടിച്ഛന്നഭാവോ ജാനിതബ്ബോ, തതോ

പടിച്ഛന്നദിവസേ ച ആപത്തിയോ ച സല്ലക്ഖേത്വാ സചേ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, “അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്ന”ന്തി ഏവം യാചാപേത്വാ **ഖന്ധകേ** (ചൂളവ॰ ൻവ്വ) ആഗതനയേനേവ കമ്മവാചം വത്വാ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. അഥ ദ്വീഹതീഹാദിപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, “ദ്വീഹപ്പടിച്ഛന്നം, തീഹപ്പടിച്ഛന്നം, ചതൂഹപ്പടിച്ഛന്നം, പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നം…പേ॰… ചുദ്ദസാഹപ്പടിച്ഛന്ന”ന്തി ഏവം യാവ ചുദ്ദസദിവസാനി ദിവസവസേന യോജനാ കാതബ്ബാ, പഞ്ചദസദിവസപടിച്ഛന്നായ “പക്ഖപടിച്ഛന്ന”ന്തി യോജനാ കാതബ്ബാ. തതോ യാവ ഏകൂനതിംസതിമോ ദിവസോ, താവ “അതിരേകപക്ഖപടിച്ഛന്ന”ന്തി, തതോ “മാസപടിച്ഛന്നം, അതിരേകമാസപടിച്ഛന്നം, ദ്വേമാസപടിച്ഛന്നം, അതിരേകദ്വേമാസപടിച്ഛന്നം, തേമാസ…പേ॰… അതിരേകഏകാദസമാസപടിച്ഛന്ന”ന്തി ഏവം യോജനാ കാതബ്ബാ. സംവച്ഛരേ പുണ്ണേ “ഏകസംവച്ഛരപടിച്ഛന്ന”ന്തി, തതോ പരം “അതിരേകസംവച്ഛരം, ദ്വേസംവച്ഛര”ന്തി ഏവം യാവ “സട്ഠിസംവച്ഛരം, അതിരേകസട്ഠിസംവച്ഛരപടിച്ഛന്ന”ന്തി വാ തതോ വാ ഭിയ്യോപി വത്വാ യോജനാ കാതബ്ബാ.

സചേ പന ദ്വേ തിസ്സോ തതുത്തരി വാ ആപത്തിയോ ഹോന്തി, യഥാ “ഏകം ആപത്തി”ന്തി വുത്തം, ഏവം “ദ്വേ ആപത്തിയോ, തിസ്സോ ആപത്തിയോ”തി വത്തബ്ബം. തതോ പരം പന സതം വാ ഹോതു സഹസ്സം വാ , “സമ്ബഹുലാ”തി വത്തും വട്ടതി. നാനാവത്ഥുകാസുപി “അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകം സുക്കവിസ്സട്ഠിം, ഏകം കായസംസഗ്ഗം, ഏകം ദുട്ഠുല്ലവാചം, ഏകം അത്തകാമം, ഏകം സഞ്ചരിത്തം, ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ”തി ഏവം ഗണനവസേന വാ “അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം നാനാവത്ഥുകാ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ”തി ഏവം വത്ഥുകിത്തനവസേന വാ “അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ”തി ഏവം നാമമത്തവസേന വാ യോജനാ കാതബ്ബാ. തത്ഥ നാമം ദുവിധം സജാതിസാധാരണം സബ്ബസാധാരണഞ്ച. തത്ഥ സങ്ഘാദിസേസോതി **സജാതിസാധാരണം**. ആപത്തീതി **സബ്ബസാധാരണം**. തസ്മാ “സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ”തി ഏവം **സബ്ബസാധാരണനാമവസേനപി** വട്ടതി. ഇദഞ്ഹി പരിവാസാദിവിനയകമ്മം **വത്ഥുവസേന ഗോത്തവസേന നാമവസേന ആപത്തിവസേന ച** കാതും വട്ടതിയേവ.

തത്ഥ സുക്കവിസ്സട്ഠീതി **വത്ഥു** ചേവ **ഗോത്തഞ്ച**. സങ്ഘാദിസേസോതി **നാമഞ്ചേവ ആപത്തി** ച. തത്ഥ “സുക്കവിസ്സട്ഠിം കായസംസഗ്ഗ”ന്തിആദിനാ വചനേനപി “നാനാവത്ഥുകായോ”തി വചനേനപി വത്ഥു ചേവ ഗോത്തഞ്ച ഗഹിതം ഹോതി. “സങ്ഘാദിസേസോ”തി വചനേനപി “ആപത്തിയോ”തി വചനേനപി നാമഞ്ചേവ ആപത്തി ച ഗഹിതാ ഹോതി. തസ്മാ ഏതേസു യസ്സ കസ്സചി വസേന കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ. ഇധ പന സബ്ബാപത്തീനം സാധാരണവസേന സമ്ബഹുലനയേനേവ ച സബ്ബത്ഥ കമ്മവാചം യോജേത്വാ ദസ്സയിസ്സാമ. ഏകഞ്ഹി ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ “സമ്ബഹുലാ”തി വിനയകമ്മം കരോന്തസ്സപി വുട്ഠാതി ഏകം വിനാ സമ്ബഹുലാനം അഭാവതോ. സമ്ബഹുലാ പന ആപജ്ജിത്വാ “ഏകം ആപജ്ജി”ന്തി കരോന്തസ്സ

ന വുട്ഠാതി, തസ്മാ സമ്ബഹുലനയേനേവ യോജയിസ്സാമ. സേയ്യഥിദം - പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന സചേ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ആപത്തി ഹോതി.

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ , തതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചാമീതി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ०... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ०....

"ദിന്നോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം യോ യോ ആപന്നോ ഹോതി, തസ്സ തസ്സ നാമം ഗഹേത്വാ കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച തേന ഭിക്ഖുനാ മാളകസീമായമേവ "പരിവാസം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ"തി വത്തം സമാദാതബ്ബം, സമാദിയിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേതബ്ബം. ആരോചേന്തേന ച -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ"തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം. ഇമഞ്ച അത്ഥം ഗഹേത്വാ യായ കായചി വാചായ ആരോചേതും വട്ടതിയേവ.

ആരോചേത്വാ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൭൫) സചേ നിക്ഖിപിതുകാമോ ഹോതി, "പരിവാസം നിക്ഖിപാമി, വത്തം നിക്ഖിപാമീ"തി നിക്ഖിപിതബ്ബം. ഏകപദേനപി ചേത്ഥ നിക്ഖിത്തോ ഹോതി പരിവാസോ, ദ്വീഹി പന സുനിക്ഖിത്തോയേവ. സമാദാനേപി ഏസേവ നയോ. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി. മാളകതോ ഭിക്ഖൂസു നിക്ഖന്തേസു ഏകസ്സപി സന്തികേ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി, മാളകതോ നിക്ഖമിത്വാ സതിം പടിലഭന്തേന സഹഗച്ഛന്തസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി പക്കന്തോ, അഞ്ഞസ്സ യസ്സ മാളകേ നാരോചിതം, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. ആരോചേന്തേന ച അവസാനേ "വേദിയതീതി മം ആയസ്മാ ധാരേതൂ"തി വത്തബ്ബം. ദ്വിന്നം ആരോചേന്തേന "ആയസ്മന്താ ധാരേന്തൂ"തി, തിണ്ണം ആരോചേന്തേന "ആയസ്മന്തോ ധാരേന്തൂ"തി വത്തബ്ബം. സചേ അപ്പഭിക്ഖുകോ വിഹാരോ ഹോതി, സഭാഗാ ഭിക്ഖൂ വസന്തി, വത്തം അനിക്ഖിപിത്വാ വിഹാരേയേവ രത്തിപരിഗ്ഗഹോ കാതബ്ബോ. അഥ ന സക്കാ സോധേതും, വുത്തനയേനേവ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ചൂസസമയേ ഏകേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപതോ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനതോ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗതോ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബേന വാ വതിയാ വാ പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം, അന്തോഅരുണേയേവ വുത്തനയേന വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേതബ്ബം. ആരോചേന്തേന സചേ നവകതരോ ഹോതി, "ആവുസോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ വുഡ്ഢതരോ, "ഭന്തേ"തി വത്തബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ കോചി ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന തം ഠാനം ആഗച്ഛതി, സചേ ഏസ തം പസ്സതി, സദ്ദം വാസ്സ സുണാതി, ആരോചേതബ്ബം, അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദോ ച. അഥ ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതിയേവ, വത്തഭേദോ പന നത്ഥി, ഉഗ്ഗതേ അരുണേ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോ ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന പക്കന്തോ ഹോതി, യം അഞ്ഞം സബ്ബപഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. വിഹാരം ഗന്ത്വാപി യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. അയം **നിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പരിഹാരോ**.

൨൩൮. ഏവം യത്തകാനി ദിവസാനി ആപത്തി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തത്തകാനി തതോ അധികതരാനി വാ കുക്കുച്ചവിനോദനത്ഥായ പരിവസിത്വാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ വത്തം സമാദിയിത്വാ മാനത്തം യാചിതബ്ബം. അയഞ്ഹി വത്തേ സമാദിന്നേ ഏവ മാനത്താരഹോ ഹോതി നിക്ഖിത്തവത്തേന പരിവുത്ഥത്താ. അനിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പന പുന

സമാദാനകിച്ചം നത്ഥി. സോ ഹി പടിച്ഛന്നദിവസാതിക്കമേനേവ മാനത്താരഹോ ഹോതി, തസ്മാ തസ്സ മാനത്തം ദാതബ്ബമേവ. തം ദേന്തേന -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ...പേ॰... സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ, ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ...പേ॰... സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ, തതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ"തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച തേന ഭിക്ഖുനാ മാളകസീമായമേവ “മാനത്തം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ”തി വത്തം സമാദാതബ്ബം, സമാദിയിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേതബ്ബം. ആരോചേന്തേന ച -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം. ഇമഞ്ച പന അത്ഥം ഗഹേത്വാ യായ കായചി വാചായ ആരോചേതും വട്ടതിയേവ.

ആരോചേത്വാ സചേ നിക്ഖിപിതുകാമോ ഹോതി, “മാനത്തം നിക്ഖിപാമി, വത്തം നിക്ഖിപാമീ”തി സങ്ഘമജ്ഝേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. മാളകതോ ഭിക്ഖൂസു നിക്ഖന്തേസു ഏകസ്സപി സന്തികേ നിക്ഖിപിതും വട്ടതി. മാളകതോ നിക്ഖമിത്വാ സതിം പടിലഭന്തേന സഹഗച്ഛന്തസ്സ സന്തികേ നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി പക്കന്തോ, അഞ്ഞസ്സ യസ്സ മാളകേ നാരോചിതം, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. ആരോചേന്തേന പന അവസാനേ “വേദിയതീതി മം ആയസ്മാ ധാരേതൂ”തി വത്തബ്ബം. ദ്വിന്നം ആരോചേന്തേന “ആയസ്മന്താ ധാരേന്തൂ”തി, തിണ്ണം ആരോചേന്തേന “ആയസ്മന്തോ ധാരേന്തൂ”തി വത്തബ്ബം. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി. സചേ അപ്പഭിക്ഖുകോ വിഹാരോ ഹോതി, സഭാഗാ ഭിക്ഖൂ വസന്തി, വത്തം അനിക്ഖിപിത്വാ അന്തോവിഹാരേയേവ രത്തിയോ ഗണേതബ്ബാ. അഥ ന സക്കാ സോധേതും, വുത്തനയേനേവ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ചൂസസമയേ ചതൂഹി പഞ്ചഹി വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപതോ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനതോ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗതോ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബേന വാ വതിയാ വാ പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നിസീദിതബ്ബം, അന്തോഅരുണേയേവ വുത്തനയേന വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സചേ അഞ്ഞോ കോചി ഭിക്ഖു കേനചിദേവ കരണീയേന തം ഠാനം ആഗച്ഛതി, സചേ ഏസ തം പസ്സതി, സദ്ദം വാസ്സ സുണാതി, ആരോചേതബ്ബം. അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദോ ച, അഥ ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം ഓക്കമിത്വാ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതി ഏവ, വത്തഭേദോ പന നത്ഥി. ആരോചിതകാലതോ പട്ഠായ ഏകം ഭിക്ഖും ഠപേത്വാ സേസേഹി സതി കരണീയേ ഗന്തുമ്പി വട്ടതി, അരുണേ ഉട്ഠിതേ തസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ സന്തികേ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ സോപി

കേനചി കമ്മേന പുരേ അരുണേയേവ ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം വിഹാരതോ നിക്ഖന്തം വാ ആഗന്തുകം വാ യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ സന്തികേ ആരോചേത്വാ വത്തം നിക്ഖിപിതബ്ബം. അയഞ്ച യസ്മാ ഗണസ്സ ആരോചേത്വാ ഭിക്ഖൂനഞ്ച അത്ഥിഭാവം സല്ലക്ഖേത്വാവ വസി, തേനസ്സ ഊനേ ഗണേ ചരണദോസോ വാ വിപ്പവാസോ വാ ന ഹോതി. സചേ ന കഞ്ചി പസ്സതി, വിഹാരം ഗന്ത്വാപി യം പഠമം പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. അയം **നിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പരിഹാരോ**.

൨൩൯. ഏവം ഛാരത്തം മാനത്തം അഖണ്ഡം ചരിത്വാ യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ ഭിക്ഖു അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേഹി ച പഠമം അബ്ഭാനാരഹോ കാതബ്ബോ. അയഞ്ഹി നിക്ഖിത്തവത്തത്താ പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതോ, പകതത്തസ്സ ച അബ്ഭാനം കാതും ന വട്ടതി, തസ്മാ വത്തം സമാദാപേതബ്ബോ, വത്തേ സമാദിന്നേ അബ്ഭാനാരഹോ ഹോതി. തേനപി വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേത്വാ അബ്ഭാനം യാചിതബ്ബം. അനിക്ഖിത്തവത്തസ്സ പുന വത്തസമാദാനകിച്ചം നത്ഥി. സോ ഹി ഛാരത്താതിക്കമേനേവ അബ്ഭാനാരഹോ ഹോതി, തസ്മാ സോ അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേന ച -

> "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ…പേ॰… സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ…പേ॰… സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ തതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ"തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ

സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

‘‘അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

ഏവം താവ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പടിച്ഛന്നപരിവാസോ മാനത്തദാനം അബ്ഭാനഞ്ച വേദിതബ്ബം. ഇമിനാവ നയേന ദ്വീഹാദിപടിച്ഛന്നാസുപി തദനുരൂപാ കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

൨൪൦. സചേ പന അപ്പടിച്ഛന്നാ ആപത്തി ഹോതി, പരിവാസം അദത്വാ മാനത്തമേവ ദത്വാ ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭേതബ്ബോ. കഥം? മാനത്തം ദേന്തേന താവ -

‘‘അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ...പേ॰... ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമി. അഹം , ഭന്തേ...പേ॰... തതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ’’തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

‘‘സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം

സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

''ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച വത്തസമാദാനം വത്തനിക്ഖേപോ മാനത്തചരണഞ്ച സബ്ബം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. ആരോചേന്തേന പന -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ''തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

ഏകസ്സ ദ്വിന്നം തിണ്ണം വാ ആരോചേന്തേന പടിച്ഛന്നമാനത്തേ വുത്തനയേനേവ ആരോചേതബ്ബം. ചിണ്ണമാനത്തോ ച യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേന ച -

''അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ...പേ॰... സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ ദുതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമി. അഹം, ഭന്തേ...പേ॰... സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ തതിയമ്പി, ഭന്തേ, സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ''തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി,

സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ°... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ°....

അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം കമ്മവാചം വത്വാ അബ്ഭേതബ്ബോ. ഏവം അപ്പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ വുട്ഠാനം വേദിതബ്ബം.

൮൪൫. സചേ കസ്സചി ഏകാപത്തി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, ഏകാ അപ്പടിച്ഛന്നാ, തസ്സ പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസം ദത്വാ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദേന്തേന അപ്പടിച്ഛന്നാപത്തിം പടിച്ഛന്നാപത്തിയാ സമോധാനേത്വാപി ദാതും വട്ടതി. കഥം? സചേ പടിച്ഛന്നാപത്തി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം

താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി…പേ॰… തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി…പേ॰….

“ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച വത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

സമാദിന്നമാനത്തേന ച അനൂനം കത്വാ വുത്തനയേന ഛാരത്തം മാനത്തം ചരിതബ്ബം. ചിണ്ണമാനത്തോ ച യഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേന ച -

“അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ”തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം ഏകാഹപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചം കത്വാ അബ്ഭേതബ്ബോ.

പടിച്ഛന്നപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൪൨. സുദ്ധന്തപരിവാസോ സമോധാനപരിവാസോതി ദ്വേ അവസേസാ. തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൱൦൨) **സുദ്ധന്തപരിവാസോ** ദുവിധോ ചൂളസുദ്ധന്തോ മഹാസുദ്ധന്തോതി. ദുവിധോപി ചേസ രത്തിപരിച്ഛേദം സകലം വാ ഏകച്ചം വാ അജാനന്തസ്സ ച അസ്സരന്തസ്സ ച തത്ഥ വേമതികസ്സ ച ദാതബ്ബോ. ആപത്തിപരിയന്തം പന “ഏത്തകാ അഹം ആപത്തിയോ ആപന്നോ”തി ജാനാതു വാ മാ വാ, അകാരണമേതം, തത്ഥ യോ ഉപസമ്പദതോ പട്ഠായ അനുലോമക്കമേന വാ ആരോചിതദിവസതോ പട്ഠായ പടിലോമക്കമേന വാ “അസുകഞ്ച അസുകഞ്ച ദിവസം വാ പക്ഖം വാ മാസം വാ സംവച്ഛരം വാ തവ സുദ്ധഭാവം ജാനാസീ”തി പുച്ഛിയമാനോ “ആമ, ഭന്തേ, ജാനാമി, ഏത്തകം നാമ കാലം അഹം സുദ്ധോ”തി വദതി, തസ്സ ദിന്നോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ **ചൂളസുദ്ധന്തോ**തി വുച്ചതി.

തം ഗഹേത്വാ പരിവസന്തേന യത്തകം കാലം അത്തനോ സുദ്ധിം ജാനാതി, തത്തകം അപനേത്വാ അവസേസം മാസം വാ ദ്വേമാസം വാ പരിവസിതബ്ബം. സചേ “മാസമത്തം അസുദ്ധോമ്ഹീ”തി സല്ലക്ഖേത്വാ അഗ്ഗഹേസി, പരിവസന്തോ ച പുന അഞ്ഞം മാസം സരതി, തമ്പി മാസം പരിവസിതബ്ബമേവ, പുന പരിവാസദാനകിച്ചം നത്ഥി. അഥ “ദ്വേമാസം അസുദ്ധോമ്ഹീ”തി സല്ലക്ഖേത്വാ അഗ്ഗഹേസി, പരിവസന്തോ ച “മാസമത്തമേവാഹം അസുദ്ധോമ്ഹീ”തി സന്നിട്ഠാനം കരോതി, മാസമേവ പരിവസിതബ്ബം, പുന പരിവാസദാനകിച്ചം നത്ഥി. അയഞ്ഹി സുദ്ധന്തപരിവാസോ നാമ ഉദ്ധമ്പി ആരോഹതി, ഹേട്ഠാപി ഓരോഹതി. ഇദമസ്സ ലക്ഖണം. അഞ്ഞസ്മിം പന ആപത്തിവുട്ഠാനേ ഇദം ലക്ഖണം - യോ അപ്പടിച്ഛന്നം ആപത്തിം “പടിച്ഛന്നാ”തി വിനയകമ്മം കരോതി, തസ്സാപത്തി വുട്ഠാതി. യോ പടിച്ഛന്നം “അപ്പടിച്ഛന്നാ”തി വിനയകമ്മം കരോതി, തസ്സ ന വുട്ഠാതി. അചിരപടിച്ഛന്നം “ചിരപടിച്ഛന്നാ”തി കരോന്തസ്സപി വുട്ഠാതി, ചിരപടിച്ഛന്നം “അചിരപടിച്ഛന്നാ”തി കരോന്തസ്സ ന വുട്ഠാതി. ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ “സമ്ബഹുലാ”തി കരോന്തസ്സ വുട്ഠാതി ഏകം വിനാ സമ്ബഹുലാനം അഭാവതോ. സമ്ബഹുലാ പന ആപജ്ജിത്വാ “ഏകം ആപജ്ജി”ന്തി കരോന്തസ്സ ന വുട്ഠാതി.

യോ പന യഥാവുത്തേന അനുലോമപടിലോമനയേന പുച്ഛിയമാനോപി രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി നസ്സരതി, വേമതികോ വാ ഹോതി, തസ്സ ദിന്നോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ **മഹാസുദ്ധന്തോ**തി വുച്ചതി. തം ഗഹേത്വാ ഗഹിതദിവസതോ പട്ഠായ യാവ ഉപസമ്പദദിവസോ, താവ രത്തിയോ ഗണേത്വാ പരിവസിതബ്ബം, അയം ഉദ്ധം നാരോഹതി, ഹേട്ഠാ പന ഓരോഹതി. തസ്മാ സചേ പരിവസന്തോ രത്തിപരിച്ഛേദേ സന്നിട്ഠാനം

കരോതി ''മാസോ വാ സംവച്ഛരോ വാ മയ്ഹം ആപന്നസ്സാ''തി, മാസം വാ സംവച്ഛരം വാ പരിവസിതബ്ബം.

പരിവാസയാചനദാനലക്ഖണം പനേത്ഥ ഏവം വേദിതബ്ബം - തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ വുഡ്ഢാനം ഭിക്ഖൂനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചാമീ''തി.

ദുതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ. തതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ.

ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰....

''ദിന്നോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം. സുദ്ധന്തപരിവാസോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി -

ഏവം സുദ്ധന്തപരിവാസോ ദാതബ്ബോ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ വത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി ആരോചേതബ്ബം.

ഏകസ്സ ദ്വിന്നം വാ തിണ്ണം വാ ആരോചനം വുത്തനയമേവ. പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദേന്തേന -

“അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാരത്തം യാചാമീ”തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം

ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

‘‘ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

‘‘ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ’’തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ മാനത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

‘‘അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ’’തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

ചിണ്ണമാനത്തോ ച യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ ഭിക്ഖു അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേന ച -

‘‘അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാമി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരാമി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം ഭന്തേ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ’’തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ , ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി, ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, ആപത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, രത്തിപരിയന്തം നസ്സരതി, ആപത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, രത്തിപരിയന്തേ വേമതികോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം സുദ്ധന്തപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചം കത്വാ അബ്ഭേതബ്ബോ.

സുദ്ധന്തപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൭൩. സമോധാനപരിവാസോ പന തിവിധോ ഹോതി - ഓധാനസമോധാനോ അഗ്ഘസമോധാനോ മിസ്സകസമോധാനോതി. തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൫൬) **ഓധാനസമോധാനോ** നാമ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പടിച്ഛാദേന്തസ്സ പരിവുത്ഥദിവസേ ഓധുനിത്വാ മക്ഖേത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ മൂലദിവസപരിച്ഛേദേ പച്ഛാ ആപന്നം ആപത്തിം സമോദഹിത്വാ ദാതബ്ബപരിവാസോ വുച്ചതി.

അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - യോ പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവാസം ഗഹേത്വാ പരിവസന്തോ വാ മാനത്താരഹോ വാ മാനത്തം ചരന്തോ വാ

അബ്ഭാനാരഹോ വാ അനിക്ഖിത്തവത്തോ അഞ്ഞം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ സമാ വാ ഊനതരാ വാ രത്തിയോ പടിച്ഛാദേതി, തസ്സ മൂലായപടികസ്സനേന തേ പരിവുത്ഥദിവസേ ച മാനത്തചിണ്ണദിവസേ ച സബ്ബേ ഓധുനിത്വാ അദിവസേ കത്വാ പച്ഛാ ആപന്നാപത്തിം മൂലആപത്തിയം സമോധായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. തേന സചേ മൂലാപത്തി പക്ഖപടിച്ഛന്നാ, അന്തരാപത്തി ഊനകപക്ഖപടിച്ഛന്നാ, പുന പക്ഖമേവ പരിവാസോ പരിവസിതബ്ബോ. അഥാപി അന്തരാപത്തി പക്ഖപടിച്ഛന്നാവ, പക്ഖമേവ പരിവസിതബ്ബം. ഏതേനുപായേന യാവ സട്ഠിവസ്സപടിച്ഛന്നാ മൂലാപത്തി, താവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സട്ഠിവസ്സാനിപി പരിവസിത്വാ മാനത്താരഹോ ഹുത്വാപി ഹി ഏകദിവസം അന്തരാപത്തിം പടിച്ഛാദേത്വാ പുന സട്ഠിവസ്സാനി പരിവാസാരഹോ ഹോതി. ഏവം മാനത്തചാരികമാനത്താരഹകാലേപി ആപന്നായ ആപത്തിയാ മൂലായപടികസ്സനേ കതേ മാനത്തചിണ്ണദിവസാപി പരിവാസവുത്ഥദിവസാപി സബ്ബേ മക്ഖിതാവ ഹോന്തി. സചേ പന നിക്ഖിത്തവത്തോ ആപജ്ജതി, മൂലായപടികസ്സനാരഹോ നാമ ന ഹോതി. കസ്മാ? യസ്മാ ന സോ പരിവസന്തോ ആപന്നോ, പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതോ ആപന്നോ, തസ്മാ തസ്സാ ആപത്തിയാ വിസും മാനത്തം ചരിതബ്ബം. സചേ പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, പരിവാസോപി വസിതബ്ബോ.

“സചേ പന അന്തരാപത്തി മൂലാപത്തിതോ അതിരേകപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തത്ഥ കിം കാതബ്ബ”ന്തി വുത്തേ മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ “അതേകിച്ഛോ അയം പുഗ്ഗലോ, അതേകിച്ഛോ നാമ ആവികാരാപേത്വാ വിസ്സജ്ജേതബ്ബോ”തി. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ “കസ്മാ അതേകിച്ഛോ നാമ, നനു അയം സമുച്ചയക്ഖന്ധകോ നാമ ബുദ്ധാനം ഠിതകാലസദിസോ, ആപത്തി നാമ പടിച്ഛന്നാ വാ ഹോതു അപ്പടിച്ഛന്നാ വാ സമകഊനതരഅതിരേകപടിച്ഛന്നാ വാ, വിനയധരസ്സ കമ്മവാചം യോജേതും സമത്ഥഭാവോയേവേത്ഥ പമാണം, തസ്മാ യാ അതിരേകപടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തം മൂലാപത്തിം കത്വാ തത്ഥ ഇതരം സമോധായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ”തി. അയം ഓധാനസമോധാനോ നാമ.

തം ദേന്തേന പഠമം മൂലായ പടികസ്സിത്വാ പച്ഛാ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. സചേ കോചി ഭിക്ഖു പക്ഖപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവസന്തോ അന്തരാ അനിക്ഖിത്തവത്തോവ പുന പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നം ആപത്തിം ആപജ്ജതി, തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ വുഡ്ഢാനം ഭിക്ഖൂനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ -

> “അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചാമീ”തി.

ദുതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ. തതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ.

ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനാ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ°... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ°....

"പടികസ്സിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനാ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം മൂലായപടികസ്സനാ കാതബ്ബാ.

ഏവഞ്ച സമോധാനപരിവാസോ ദാതബ്ബോ. തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ...പേ°... ഏവമസ്സ വചനീയോ -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ

സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചാമീ"തി.

ദുതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ. തതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ.

ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചതി , യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം ദദേയ്യ, എസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി എതമത്ഥം വദാമി...പേ°... തതിയമ്പി എതമത്ഥം വദാമി... പേ°....

“ദിന്നോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസോ , ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം സമോധാനപരിവാസോ ദാതബ്ബോ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച വത്തസമാദാനാദി സബ്ബം പുബ്ബേ വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദേന്തേന -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ”തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച മാനത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

“അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി , സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

ചിണ്ണമാനത്തം അബ്ഭേന്തേന ച -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ”തി -

ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാനം പുരിമാസു ആപത്തീസു സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ○... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ○....

“അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

സചേ മാനത്താരഹോ വാ മാനത്തം ചരന്തോ വാ അബ്ഭാനാരഹോ വാ അനിക്ഖിത്തവത്തോ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പടിച്ഛാദേതി, വുത്തനയേനേവ പുരിമാപത്തിയാ അന്തരാപത്തിയാ ച ദിവസപരിച്ഛേദം സല്ലക്ഖേത്വാ തദനുരൂപായ കമ്മവാചായ മൂലായ പടികസ്സിത്വാ പരിവാസം ദത്വാ പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദത്വാ ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭേതബ്ബോ. സചേ പന പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവസന്തോ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ ന പടിച്ഛാദേതി, തസ്സ മൂലായപടികസ്സനായേവ കാതബ്ബാ, പുന പരിവാസദാനകിച്ചം നത്ഥി. മൂലായപടികസ്സനേന പന പരിവുത്ഥദിവസാനം മക്ഖിതത്താ പുന ആദിതോ പട്ഠായ പരിവസിതബ്ബം. പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ ച മൂലാപത്തിയാ അന്തരാപത്തിം സമോധാനേത്വാ മാനത്തം ദാതബ്ബം, ചിണ്ണമാനത്തോ ച അബ്ഭേതബ്ബോ. കഥം? മൂലായപടികസ്സനം കരോന്തേന താവ സചേ മൂലാപത്തി പക്ഖപടിച്ഛന്നാ ഹോതി,

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം അന്തരാസമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചാമീ”തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ

സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനാ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

''പടികസ്സിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സനാ ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

ഏവം മൂലായ പടികസ്സിതേന പുന ആദിതോ പട്ഠായ പരിവസിതബ്ബം. പരിവസന്തേന ച -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം പരിവസാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ''തി -

ആരോചേതബ്ബം.

പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദേന്തേന -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം, ഭന്തേ, പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ''തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ മാനത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

ചിണ്ണമാനത്തം അബ്ഭേന്തേന ച -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം ഭന്തേ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ”തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ

ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി , സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, എസാ ഞത്തി.

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി പക്ഖപടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പക്ഖപടിച്ഛന്നാനം പക്ഖപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവസന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം പടിച്ഛന്നാനഞ്ച അപ്പടിച്ഛന്നാനഞ്ച ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

''അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

ഇമിനാവ നയേന മാനത്താരഹമാനത്തചാരികഅബ്ഭാനാരഹകാലേസുപി അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ അപ്പടിച്ഛാദേന്തസ്സ മൂലായപടികസ്സനമേവ കത്വാ മൂലാപത്തിയാ അന്തരാപത്തിം സമോധാനേത്വാ മാനത്തം ദത്വാ ചിണ്ണമാനത്തസ്സ അബ്ഭാനം കാതബ്ബം. ഏത്ഥ പന ''സോഹം പരിവസന്തോ''തി ആഗതട്ഠാനേ ''സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ മാനത്താരഹോ''തി വാ ''സോഹം മാനത്തം ചരന്തോ''തി വാ ''സോഹം ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭാനാരഹോ''തി വാ വത്തബ്ബം.

സചേ പന അപ്പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ ന പടിച്ഛാദേതി, സോ മൂലായ പടികസ്സിത്വാ അന്തരാപത്തിയാ പുന മാനത്തം ദത്വാ ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭേതബ്ബോ. കഥം? മൂലായപടികസ്സനം കരോന്തേന താവ -

''അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ

സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചാമീ''തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേതബ്ബാ -

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനാ, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

''ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ०... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ०....

''പടികസ്സിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനാ ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

ഏവം മൂലായ പടികസ്സിത്വാ മാനത്തം ദേന്തേന -

''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ

സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേതബ്ബാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, എസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ°... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ°....

"ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ മാനത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ"തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

ചിണ്ണമാനത്തം അബ്ഭേന്തേന ച -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചിം, തം മം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോഹം സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം

മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ മാനത്തം ചരന്തോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി അപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായപടികസ്സനം യാചി, തം സങ്ഘോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം മൂലായ പടികസ്സി, സോ സങ്ഘം അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അന്തരാ സമ്ബഹുലാനം ആപത്തീനം അപ്പടിച്ഛന്നാനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി…പേ॰… തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി… പേ॰….

"അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം കമ്മവാചം കത്വാ അബ്ഭേതബ്ബോ.

അബ്ഭാനാരഹകാലേപി അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ അപ്പടിച്ഛാദേന്തസ്സ ഇമിനാവ നയേന മൂലായപടികസ്സനാ മാനത്തദാനം അബ്ഭാനഞ്ച വേദിതബ്ബം. കേവലം പനേത്ഥ "മാനത്തം ചരന്തോ"തി അവത്വാ "ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭാനാരഹോ"തി വത്തബ്ബം.

ഓധാനസമോധാനപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൪൭. അഗ്ഘസമോധാനോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) നാമ സമ്ബഹുലാസു ആപത്തീസു യാ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ സമ്ബഹുലാ വാ ആപത്തിയോ സബ്ബചിരപടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധായ താസം രത്തിപരിച്ഛേദവസേന അവസേസാനം ഊനതരപടിച്ഛന്നാനം ആപത്തീനം പരിവാസോ ദീയതി, അയം വുച്ചതി അഗ്ഘസമോധാനോ. യസ്സ പന സതം ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നാ, അപരമ്പി സതം ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നാതി ഏവം ദസക്ഖത്തും കത്വാ ആപത്തിസഹസ്സം ദിവസസതം

പടിച്ഛന്നം ഹോതി, തേന കിം കാതബ്ബന്തി? സബ്ബാ സമോദഹിത്വാ ദസ ദിവസേ പരിവസിതബ്ബം. ഏവം ഏകേനേവ ദസാഹേന ദിവസസതമ്പി പരിവസിതബ്ബമേവ ഹോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

"ദസസതം രത്തിസതം, ആപത്തിയോ ഛാദയിത്വാന;
ദസ രത്തിയോ വസിത്വാന, മുച്ചേയ്യ പാരിവാസികോ"തി. (പരി॰ ൪൭൭);

അയം അഗ്ഘസമോധാനോ നാമ.

തസ്സ ആരോചനദാനലക്ഖണം ഏവം വേദിതബ്ബം - സചേ കസ്സചി ഭിക്ഖുനോ ഏകാ ആപത്തി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, ഏകാ ആപത്തി ദ്വീഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ തീഹപടിച്ഛന്നാ, ഏകാ ചതൂഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ ഛാഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ സത്താഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ അട്ഠാഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ നവാഹപ്പടിച്ഛന്നാ, ഏകാ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ... പേ॰... ഏവമസ്സ വചനീയോ -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദ്വീഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചാമീ"തി.

ദുതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ. തതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ.

ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി

ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

"ദിന്നോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസോ, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ വത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

"അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവസാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ"തി -

ഏവം ആരോചേതബ്ബം.

പരിവുത്ഥപരിവാസസ്സ മാനത്തം ദേന്തേന -

"അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം

ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം , സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം ദേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തസ്സ ദാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

"ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ....

"ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി -

ഏവം കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച മാനത്തസമാദാനാദി സബ്ബം വുത്തനയമേവ. ആരോചേന്തേന പന -

"അഹം , ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദിയാമഹം, ഭന്തേ, വേദിയതീതി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ"തി ആരോചേതബ്ബം.

ചിണ്ണമാനത്തോ അബ്ഭേതബ്ബോ. അബ്ഭേന്തേന ച -

“അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോഹം സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോഹം പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചിം, തസ്സ മേ സങ്ഘോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോഹം, ഭന്തേ, ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചാമീ”തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേതബ്ബാ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ...പേ॰... സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, സോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം യാ ആപത്തിയോ ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധാനപരിവാസം അദാസി, സോ പരിവുത്ഥപരിവാസോ സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം യാചി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ താസം ആപത്തീനം ഛാരത്തം മാനത്തം അദാസി, സോ ചിണ്ണമാനത്തോ സങ്ഘം അബ്ഭാനം യാചതി, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും അബ്ഭേതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ അബ്ഭാനം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി...പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰....

“അബ്ഭിതോ സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി -

ഏവം കമ്മവാചം കത്വാ അബ്ഭേതബ്ബോ.

അഗ്ഘസമോധാനപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൪൭. മിസ്സകസമോധാനോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) നാമ - യോ നാനാവത്ഥുകാ ആപത്തിയോ ഏകതോ കത്വാ ദീയതി. തത്രായം നയോ -

> ''അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകം സുക്കവിസ്സട്ഠിം, ഏകം കായസംസഗ്ഗം, ഏകം ദുട്ഠുല്ലവാചം, ഏകം അത്തകാമം, ഏകം സഞ്ചരിത്തം, ഏകം കുടികാരം, ഏകം വിഹാരകാരം, ഏകം ദുട്ഠദോസം, ഏകം അഞ്ഞഭാഗിയം, ഏകം സങ്ഘഭേദകം, ഏകം സങ്ഘഭേദാനുവത്തകം, ഏകം ദുബ്ബചം, ഏകം കുലദൂസകം, സോഹം, ഭന്തേ, സങ്ഘം താസം ആപത്തീനം സമോധാനപരിവാസം യാചാമീ''തി -

തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ തദനുരൂപായ കമ്മവാചായ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ.

ഏത്ഥ ച ''സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി നാനാവത്ഥുകായോ''തിപി ''സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജി''ഇതിപി ഏവം പുബ്ബേ വുത്തനയേന വത്ഥുവസേനപി ഗോത്തവസേനപി നാമവസേനപി ആപത്തിവസേനപി യോജേത്വാ കമ്മം കാതും വട്ടതിയേവ, തസ്മാ ന ഇധ വിസും കമ്മവാചം യോജേത്വാ ദസ്സയിസ്സാമ പുബ്ബേ സബ്ബാപത്തിസാധാരണം കത്വാ യോജേത്വാ ദസ്സിതായ ഏവ കമ്മവാചായ നാനാവത്ഥുകാഹിപി ആപത്തീഹി വുട്ഠാനസമ്ഭവതോ സായേവേത്ഥ കമ്മവാചാ അലന്തി.

മിസ്സകസമോധാനപരിവാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൪൮. സചേ കോചി ഭിക്ഖു പരിവസന്തോ വിബ്ഭമതി, സാമണേരോ വാ ഹോതി, വിബ്ഭമന്തസ്സ സാമണേരസ്സ ച പരിവാസോ ന രുഹതി. സോ ചേ പുന ഉപസമ്പജ്ജതി, തസ്സ തദേവ പുരിമം പരിവാസദാനം, യോ പരിവാസോ ദിന്നോ, സുദിന്നോ, യോ പരിവുത്ഥോ, സുപരിവുത്ഥോ, അവസേസോ പരിവസിതബ്ബോ. സചേപി മാനത്താരഹോ മാനത്തം ചരന്തോ അബ്ഭാനാരഹോ വാ വിബ്ഭമതി, സാമണേരോ വാ ഹോതി, സോ ചേ പുന ഉപസമ്പജ്ജതി, തസ്സ തദേവ പുരിമം പരിവാസദാനം, യോ പരിവാസോ ദിന്നോ, സുദിന്നോ, യോ പരിവുത്ഥോ, സുപരിവുത്ഥോ, യം മാനത്തം ദിന്നം, സുദിന്നം, യം മാനത്തം ചിണ്ണം, തം സുചിണ്ണം, സോ ഭിക്ഖു അബ്ഭേതബ്ബോ.

സചേ കോചി ഭിക്ഖു പരിവസന്തോ ഉമ്മത്തകോ ഹോതി ഖിത്തചിത്തോ വേദനാട്ടോ, ഉമ്മത്തകസ്സ ഖിത്തചിത്തസ്സ വേദനാട്ടസ്സ ച പരിവാസോ ന രുഹതി. സോ ചേ പുന അനുമ്മത്തകോ ഹോതി അഖിത്തചിത്തോ അവേദനാട്ടോ, തദേവ പുരിമം പരിവാസദാനം, യോ പരിവാസോ ദിന്നോ, സുദിന്നോ, യോ പരിവുത്ഥോ, സുപരിവുത്ഥോ, അവസേസോ പരിവസിതബ്ബോ. മാനത്താരഹാദീസുപി ഏസേവ നയോ.

സചേ കോചി പരിവസന്തോ ഉക്ഖിത്തകോ ഹോതി, ഉക്ഖിത്തകസ്സ പരിവാസോ ന രുഹതി. സചേ പുന ഓസാരീയതി, തസ്സ തദേവ പുരിമം പരിവാസദാനം, യോ പരിവാസോ ദിന്നോ, സുദിന്നോ, യോ പരിവുത്ഥോ,

സുപരിവുത്ഥോ, അവസേസോ പരിവസിതബ്ബോ. മാനത്താരഹാദീസുപി ഏസേവ നയോ.

സചേ കസ്സചി ഭിക്ഖുനോ ഇത്ഥിലിങ്ഗം പാതുഭവതി, തസ്സ സായേവ ഉപജ്ഝാ, സായേവ ഉപസമ്പദാ, പുന ഉപജ്ഝാ ന ഗഹേതബ്ബാ, ഉപസമ്പദാ ച ന കാതബ്ബാ, ഭിക്ഖുഉപസമ്പദതോ പഭുതി യാവ വസ്സഗണനാ, സായേവ വസ്സഗണനാ , ന ഇതോ പട്ഠായ വസ്സഗണനാ കാതബ്ബാ. അപ്പതിരൂപം ദാനിസ്സാ ഭിക്ഖൂനം മജ്ഝേ വസിതും, തസ്മാ ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം വസിതബ്ബം. യാ ദേസനാഗാമിനിയോ വാ വുട്ഠാനഗാമിനിയോ വാ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീഹി സാധാരണാ, താസം ഭിക്ഖുനീഹി കാതബ്ബം, വിനയകമ്മമേവ ഭിക്ഖുനീനം സന്തികേ കാതബ്ബം. യാ പന ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീഹി അസാധാരണാ സുക്കവിസ്സട്ഠിആദികാ ആപത്തിയോ, താഹി ആപത്തീഹി അനാപത്തി, ലിങ്ഗേ പരിവത്തേ താ ആപത്തിയോ വുട്ഠിതാവ ഹോന്തി, പുന പകതിലിങ്ഗേ ഉപ്പന്നേപി താഹി ആപത്തീഹി തസ്സ അനാപത്തിയേവ. ഭിക്ഖുനിയാ പുരിസലിങ്ഗേ പാതുഭൂതേപി ഏസേവ നയോ. വുത്തഞ്ചേതം -

> “തേന ഖോ പന സമയേന അഞ്ഞതരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഇത്ഥിലിങ്ഗം പാതുഭൂതം ഹോതി. ഭഗവതോ ഏതമത്ഥം ആരോചേസും. അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ തംയേവ ഉപജ്ഝം, തംയേവ ഉപസമ്പദം, താനിയേവ വസ്സാനി ഭിക്ഖുനീഹി സങ്ഗമിതും, യാ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീഹി സാധാരണാ, താ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖുനീനം സന്തികേ വുട്ഠാതും. യാ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീഹി അസാധാരണാ, താഹി ആപത്തീഹി അനാപത്തി.
>
> “തേന ഖോ പന സമയേന അഞ്ഞതരിസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ പുരിസലിങ്ഗം പാതുഭൂതം ഹോതി. ഭഗവതോ ഏതമത്ഥം ആരോചേസും. അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ തംയേവ ഉപജ്ഝം, തംയേവ ഉപസമ്പദം, താനിയേവ വസ്സാനി ഭിക്ഖൂഹി സങ്ഗമിതും, യാ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖുനീനം ഭിക്ഖൂഹി സാധാരണാ, താ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖൂനം സന്തികേ വുട്ഠാതും. യാ ആപത്തിയോ ഭിക്ഖുനീനം ഭിക്ഖൂഹി അസാധാരണാ, താഹി ആപത്തീഹി അനാപത്തീ”തി (പാരാ॰ ൬൯).

൨൪൭. അയം പനേത്ഥ പാളിമുത്തകവിനിച്ഛയോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൬൯) - ഇമേസു ദ്വീസു ലിങ്ഗേസു പുരിസലിങ്ഗം ഉത്തമം, ഇത്ഥിലിങ്ഗം ഹീനം, തസ്മാ പുരിസലിങ്ഗം ബലവഅകുസലേന അന്തരധായതി, ഇത്ഥിലിങ്ഗം ദുബ്ബലകുസലേന പതിട്ഠാതി. ഇത്ഥിലിങ്ഗം പന അന്തരധായന്തം ദുബ്ബലഅകുസലേന അന്തരധായതി, പുരിസലിങ്ഗം ബലവകുസലേന പതിട്ഠാതി. ഏവം ഉഭയമ്പി അകുസലേന അന്തരധായതി, കുസലേന പടിലബ്ഭതി.

തത്ഥ സചേ ദ്വിന്നം ഭിക്ഖൂനം ഏകതോ സജ്ഝായം വാ ധമ്മസാകച്ഛം വാ കത്വാ ഏകാഗാരേ നിപജ്ജിത്വാ നിദ്ദം ഓക്കന്താനം ഏകസ്സ ഇത്ഥിലിങ്ഗം പാതുഭവതി, ഉഭിന്നമ്പി സഹസേയ്യാപത്തി ഹോതി. സോ ചേ പടിബുജ്ഝിത്വാ അത്തനോ വിപ്പകാരം ദിസ്വാ ദുക്ഖീ ദുമ്മനോ രത്തിഭാഗേയേവ ഇതരസ്സ ആരോചേയ്യ, തേന സമസ്സാസേതബ്ബോ “ഹോതു മാ ചിന്തയിത്ഥ, വട്ടസ്സേവേസോ

ദോസോ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധേന ദ്വാരം ദിന്നം, ഭിക്ഖു വാ ഹോതു ഭിക്ഖുനീ വാ, അനാവടോ ധമ്മോ, അവാരിതോ സഗ്ഗമഗ്ഗോ''തി. സമസ്സാസേത്വാ ഏവം വത്തബ്ബം ''തുമ്ഹേഹി ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഗന്തും വട്ടതി, അത്ഥി പന തേ കാചി സന്ദിട്ഠാ ഭിക്ഖുനിയോ''തി. സചസ്സാ ഹോന്തി താദിസാ ഭിക്ഖുനിയോ, ''അത്ഥീ''തി, നോ ചേ ഹോന്തി, ''നത്ഥീ''തി വത്വാ സോ ഭിക്ഖു വത്തബ്ബോ ''മമ സങ്ഗഹം കരോഥ, ഇദാനി മം പഠമം ഭിക്ഖുനുപസ്സയം നേഥാ''തി. തേന ഭിക്ഖുനാ തം ഗഹേത്വാ തസ്സാ വാ സന്ദിട്ഠാനം അത്തനോ വാ സന്ദിട്ഠാനം ഭിക്ഖുനീനം സന്തികം ഗന്തബ്ബം. ഗച്ഛന്തേന ച ന ഏകകേന ഗന്തബ്ബം, ചതൂഹി പഞ്ചഹി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ജോതികഞ്ച കത്തരദണ്ഡകഞ്ച ഗഹേത്വാ സംവിദഹനം പരിമോചേത്വാ ''മയം അസുകം നാമ ഠാനം ഗച്ഛാമാ''തി ഗന്തബ്ബം. സചേ ബഹിഗാമേ ദൂരേ വിഹാരോ ഹോതി, അന്തരാമഗ്ഗേ ഗാമന്തരനദീപാരരത്തിവിപ്പവാസഗണഓഹീയനാപത്തീഹി അനാപത്തി. ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഗന്ത്വാ താ ഭിക്ഖുനിയോ വത്തബ്ബാ ''അസുകം നാമ ഭിക്ഖും ജാനാഥാ''തി? ''ആമ, അയ്യാ''തി. തസ്സ ഇത്ഥിലിങ്ഗം പാതുഭൂതം, സങ്ഗഹം ദാനിസ്സാ കരോഥാതി. താ ചേ ''സാധു അയ്യാ, ഇദാനി മയമ്പി സജ്ഝായിസ്സാമ, ധമ്മം സോസ്സാമ, ഗച്ഛഥ തുമ്ഹേ''തി വത്വാ സങ്ഗഹം കരോന്തി, ആരാധികാ ച ഹോന്തി സങ്ഗാഹികാ ലജ്ജിനിയോ, താ കോപേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ന ഗന്തബ്ബം. ഗച്ഛതി ചേ, ഗാമന്തരനദീപാരരത്തിവിപ്പവാസഗണഓഹീയനാപത്തീഹി ന മുച്ചതി.

സചേ പന ലജ്ജിനിയോ ഹോന്തി, ന സങ്ഗാഹികായോ, അഞ്ഞത്ഥ ഗന്തും ലബ്ഭതി. സചേപി അലജ്ജിനിയോ ഹോന്തി, സങ്ഗഹം പന കരോന്തി, താപി പരിച്ചജിത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗന്തും ലബ്ഭതി. സചേ ലജ്ജിനിയോ ച സങ്ഗാഹികാ ച, ഞാതികാ ന ഹോന്തി, ആസന്നഗാമേ പന അഞ്ഞാ ഞാതികാ ഹോന്തി പടിജഗ്ഗനികാ, താസമ്പി സന്തികം ഗന്തും വട്ടതീതി വദന്തി. ഗന്ത്വാ സചേ ഭിക്ഖുഭാവേപി നിസ്സയപടിപന്നോ, പതിരൂപായ ഭിക്ഖുനിയാ സന്തികേ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ, മാതികാ വാ വിനയോ വാ ഉഗ്ഗഹിതോ സുഗ്ഗഹിതോ, പുന ഉഗ്ഗണ്ഹനകാരണം നത്ഥി. സചേ ഭിക്ഖുഭാവേപി പരിസാവചരോ, തസ്സ സന്തികേയേവ ഉപസമ്പന്നാ സൂപസമ്പന്നാ, അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. പുബ്ബേ തം നിസ്സായ വസന്തേഹിപി അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ നിസ്സയോ ഗഹേതബ്ബോ. പരിപുണ്ണവസ്സസാമണേരേനപി അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ ഉപജ്ഝാ ഗഹേതബ്ബാ.

യം പനസ്സ ഭിക്ഖുഭാവേ അധിട്ഠിതം തിചീവരഞ്ച പത്തോ ച, തം അധിട്ഠാനം വിജഹതി, പുന അധിട്ഠാതബ്ബം. സങ്കച്ചികാ ച ഉദകസാടികാ ച ഗഹേതബ്ബാ. യം അതിരേകചീവരം വാ അതിരേകപത്തോ വാ വിനയകമ്മം കത്വാ ഠപിതോ ഹോതി, തമ്പി സബ്ബം വിനയകമ്മം വിജഹതി, പുന കാതബ്ബം. പടിഗ്ഗഹിതതേലമധുഫാണിതാദീനിപി പടിഗ്ഗഹണം വിജഹന്തി. സചേ പടിഗ്ഗഹണതോ സത്തമേ ദിവസേ ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ സത്താഹം വട്ടതി. യം പന ഭിക്ഖുകാലേ അഞ്ഞസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തകം പടിഗ്ഗഹിതം, തം പടിഗ്ഗഹണം ന വിജഹതി. യമ്പി ഉഭിന്നം സാധാരണം അവിഭജിത്വാ ഠപിതം, തം പകതത്തോ രക്ഖതി. യം പന വിഭത്തം ഏതസ്സേവ സന്തകം, തം പടിഗ്ഗഹണം വിജഹതി. വുത്തഞ്ചേതം പരിവാരേ -

> ''തേലം മധു ഫാണിതഞ്ചാപി സപ്പിം, സാമം ഗഹേത്വാ നിക്ഖിപേയ്യ;
> അവീതിവത്തേ സത്താഹേ, സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ആപത്തി;

പഞ്ഹാ മേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ൪൦൨);

ഇദഞ്ഹി ലിങ്ഗപരിവത്തനം സന്ധായ വുത്തം. പടിഗ്ഗഹണം നാമ ലിങ്ഗപരിവത്തനേന, കാലകിരിയായ, സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനേന, ഹീനായാവത്തനേന, അനുപസമ്പന്നസ്സ ദാനേന, അനപേക്ഖവിസ്സജ്ജനേന, അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗഹണേന ച വിജഹതി. തസ്മാ സചേപി ഹരീതകഖണ്ഡമ്പി പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതമത്ഥി, സബ്ബമസ്സ പടിഗ്ഗഹണം വിജഹതി. ഭിക്ഖുവിഹാരേ പന യം കിഞ്ചിസ്സാ സന്തകം പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ അപ്പടിഗ്ഗഹേത്വാ വാ ഠപിതം, സബ്ബസ്സ സാവ ഇസ്സരാ, ആഹരാപേത്വാ ഗഹേതബ്ബം. യം പനേത്ഥ ഥാവരം തസ്സാ സന്തകം സേനാസനം വാ ഉപരോപകാ വാ, തേ യസ്സിച്ഛതി, തസ്സ ദാതബ്ബാ. തേരസസു സമ്മുതീസു യാ ഭിക്ഖുകാലേ ലദ്ധാ സമ്മുതി, സബ്ബാ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, പുരിമികായ സേനാസനഗ്ഗാഹോ പടിപ്പസ്സമ്ഭതി. സചേ പച്ഛിമികായ സേനാസനേ ഗഹിതേ ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, ഭിക്ഖുസങ്ഘോ ചസ്സാ ഉപ്പന്നലാഭം ദാതുകാമോ ഹോതി, അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബോ.

സചേ ഭിക്ഖുനീഹി സാധാരണായ പടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ പരിവസന്തസ്സ ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, പുന പക്ഖമാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. സചേ മാനത്തം ചരന്തസ്സ പരിവത്തതി , പുന പക്ഖമാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. സചേ ചിണ്ണമാനത്തസ്സ പരിവത്തതി, ഭിക്ഖുനീഹി അബ്ഭാനകമ്മം കാതബ്ബം. സചേ അകുസലവിപാകേ പരിക്ഖീണേ പക്ഖമാനത്തകാലേ പുനദേവ ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, ഛാരത്തം മാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. സചേ ചിണ്ണേ പക്ഖമാനത്തേ പരിവത്തതി, ഭിക്ഖൂഹി അബ്ഭാനകമ്മം കാതബ്ബന്തി.

ഭിക്ഖുനിയാ ലിങ്ഗപരിവത്തനേപി വുത്തനയേനേവ സബ്ബോ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. അയം പന വിസേസോ - സചേ ഭിക്ഖുനികാലേ ആപന്നാ സഞ്ചരിത്താപത്തി പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, പരിവാസദാനം നത്ഥി, ഛാരത്തം മാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. സചേ പക്ഖമാനത്തം ചരന്തിയാ ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, ന തേനത്ഥോ, ഛാരത്തം മാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. സചേ ചിണ്ണമാനത്തായ പരിവത്തതി, പുന മാനത്തം അദത്വാ ഭിക്ഖൂഹി അബ്ഭേതബ്ബോ. അഥ ഭിക്ഖൂഹി മാനത്തേ അദിന്നേ പുന ലിങ്ഗം പരിവത്തതി, ഭിക്ഖുനീഹി പക്ഖമാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. അഥ ഛാരത്തം മാനത്തം ചരന്തസ്സ പുന പരിവത്തതി, പക്ഖമാനത്തമേവ ദാതബ്ബം. ചിണ്ണമാനത്തസ്സ പന ലിങ്ഗപരിവത്തേ ജാതേ ഭിക്ഖുനീഹി അബ്ഭാനകമ്മം കാതബ്ബം. പുന പരിവത്തേ ച ലിങ്ഗേ ഭിക്ഖുനിഭാവേ ഠിതായപി യാ ആപത്തിയോ പുബ്ബേ പടിപ്പസ്സദ്ധാ, താ സുപ്പടിപ്പസ്സദ്ധാ ഏവാതി.

൨൪൭. ഇതോ പരം പാരിവാസികാദീനം വത്തം ദസ്സയിസ്സാമ - പാരിവാസികേന (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൭൫) ഭിക്ഖുനാ ഉപജ്ഝായേന ഹുത്വാ ന ഉപസമ്പാദേതബ്ബം, വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പന ഉപസമ്പാദേതും വട്ടതി. ആചരിയേന ഹുത്വാപി കമ്മവാചാ ന സാവേതബ്ബാ, അഞ്ഞസ്മിം അസതി വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ സാവേതും വട്ടതി. ആഗന്തുകാനം നിസ്സയോ ന ദാതബ്ബോ. യേഹിപി പകതിയാവ നിസ്സയോ ഗഹിതോ, തേ വത്തബ്ബാ ''അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, അസുകത്ഥേരസ്സ നാമ സന്തികേ നിസ്സയം ഗണ്ഹഥ, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ''തി. സചേ ഏവം വുത്തേപി കരോന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ കരോന്തേസുപി അനാപത്തി. അഞ്ഞോ സാമണേരോപി ന ഗഹേതബ്ബോ, ഉപജ്ഝം ദത്വാ

ഗഹിതസാമണേരോപി വത്തബ്ബോ "അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ"തി. സചേ ഏവം വുത്തേപി കരോന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ കരോന്തേസുപി അനാപത്തി. ന ഭിക്ഖുനോവാദകസമ്മുതി സാദിതബ്ബാ, സമ്മതേനപി ഭിക്ഖുനിയോ ന ഓവദിതബ്ബാ, തസ്മാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വത്തബ്ബം "ഭന്തേ, അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, ഭിക്ഖുനോവാദകം ജാനാഥാ"തി. പടിബലസ്സ വാ ഭിക്ഖുസ്സ ഭാരോ കാതബ്ബോ. ആഗതാ ഭിക്ഖുനിയോ "സങ്ഘസ്സ സന്തികം ഗച്ഛഥ, സങ്ഘോ വോ ഓവാദദായകം ജാനിസ്സതീ"തി വാ "അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, അസുകഭിക്ഖുസ്സ നാമ സന്തികം ഗച്ഛഥ, സോ വോ ഓവാദം ദസ്സതീ"തി വാ വത്തബ്ബാ.

യായ ആപത്തിയാ സങ്ഘേന പരിവാസോ ദിന്നോ ഹോതി, സാ ആപത്തി ന ആപജ്ജിതബ്ബാ, അഞ്ഞാ വാ താദിസികാ തതോ വാ പാപിട്ഠതരാ, കമ്മം ന ഗരഹിതബ്ബം, കമ്മികാ ന ഗരഹിതബ്ബാ, ന പകതത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഉപോസഥോ ഠപേതബ്ബോ, ന പവാരണാ ഠപേതബ്ബാ, പലിബോധത്ഥായ വാ പക്കോസനത്ഥായ വാ സവചനീയം ന കാതബ്ബം. പലിബോധത്ഥായ ഹി കരോന്തോ "അഹം ആയസ്മന്തം ഇമസ്മിം വത്ഥുസ്മിം സവചനീയം കരോമി, ഇമമ്ഹാ ആവാസാ പരമ്പി മാ പക്കമ, യാവ ന തം അധികരണം വൂപസന്തം ഹോതീ"തി ഏവം കരോതി, പക്കോസനത്ഥായ കരോന്തോ "അഹം തം സവചനീയം കരോമി, ഏഹി മയാ സദ്ധിം വിനയധരാനം സമ്മുഖീഭാവം ഗച്ഛാഹീ"തി ഏവം കരോതി, തദുഭയമ്പി ന കാതബ്ബം. വിഹാരേ ജേട്ഠകട്ഠാനം ന കാതബ്ബം, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വാ ധമ്മജ്ഝേസകേന വാ ന ഭവിതബ്ബം, നപി തേരസസു സമ്മുതീസു ഏകസമ്മുതിവസേനപി ഇസ്സരിയകമ്മം കാതബ്ബം, "കരോതു മേ ആയസ്മാ ഓകാസം, അഹം തം വത്തുകാമോ"തി ഏവം പകതത്തസ്സ ഓകാസോ ന കാരേതബ്ബോ, വത്ഥുനാ വാ ആപത്തിയാ വാ ന ചോദേതബ്ബോ, "അയം തേ ദോസോ"തി ന സാരേതബ്ബോ, ഭിക്ഖൂഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം യോജേത്വാ കലഹോ ന കാരേതബ്ബോ, സങ്ഘത്ഥേരേന ഹുത്വാ പകതത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പുരതോ ന ഗന്തബ്ബം ന നിസീദിതബ്ബം, ദ്വാദസഹത്ഥം ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ ഏകകേനേവ ഗന്തബ്ബഞ്ചേവ നിസീദിതബ്ബഞ്ച, യോ ഹോതി സങ്ഘസ്സ ആസനപരിയന്തോ സേയ്യാപരിയന്തോ വിഹാരപരിയന്തോ, സോ തസ്സ ദാതബ്ബോ.

തത്ഥ **ആസനപരിയന്തോ** നാമ ഭത്തഗ്ഗാദീസു സങ്ഘനവകാസനം, സ്വസ്സ ദാതബ്ബോ, തത്ഥ നിസീദിതബ്ബം. **സേയ്യാപരിയന്തോ** നാമ സേയ്യാനം പരിയന്തോ സബ്ബലാമകം മഞ്ചപീഠം. അയഞ്ഹി വസ്സഗ്ഗേന അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ സേയ്യം ഗഹേതും ന ലഭതി, സബ്ബഭിക്ഖൂഹി വിചിനിത്വാ ഗഹിതാവസേസാ മങ്ഗുലഗൂഥഭരിതാ വേത്തലതാദിവിനദ്ധാ ലാമകസേയ്യാവസ്സ ദാതബ്ബാ. യഥാ ച സേയ്യാ, ഏവം വസനആവാസോപി വസ്സഗ്ഗേന അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ തസ്സ ന വട്ടതി, സബ്ബഭിക്ഖൂഹി വിചിനിത്വാ ഗഹിതാവസേസാ പന രജോഹതഭൂമി ജതുകമൂസികഭരിതാ പണ്ണസാലാ അസ്സ ദാതബ്ബാ. സചേ പകതത്താ സബ്ബേ രുക്ഖമൂലികാ അബ്ഭോകാസികാ ച ഹോന്തി, ഛന്നം ന ഉപേന്തി, സബ്ബേപി ഏതേഹി വിസ്സട്ഠാവാസാ നാമ ഹോന്തി, തേസു യം ഇച്ഛതി, തം ലഭതി.

വസ്സൂപനായികദിവസേ പച്ചയം ഏകപസ്സേ ഠത്വാ വസ്സഗ്ഗേന ഗണ്ഹിതും ലഭതി, സേനാസനം ന ലഭതി, നിബദ്ധവസ്സാവാസികം സേനാസനം ഗണ്ഹിതുകാമേന വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ ഗഹേതബ്ബം. ഞാതിപവാരിതട്ഠാനേ "ഏത്തകേ

ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛഥാ''തി നിമന്തിതേന ''ഭന്തേ, അസുകം നാമ കുലം ഭിക്ഖൂ നിമന്തേസി, ഏഥ, തത്ഥ ഗച്ഛാമാ''തി ഏവം സംവിധായ ഭിക്ഖൂനം പുരേസമണേന വാ പച്ഛാസമണേന വാ ഹുത്വാ കുലാനി ന ഉപസങ്കമിതബ്ബാനി, ''ഭന്തേ, അസുകസ്മിം നാമ ഗാമേ മനുസ്സാ ഭിക്ഖൂനം ആഗമനം ഇച്ഛന്തി, സാധു വതസ്സ, സചേ തേസം സങ്ഗഹം കരേയ്യാഥാ''തി ഏവം പനസ്സ വിനയപരിയായേന കഥേതും വട്ടതി. ആഗതാഗതാനം ആരോചേതും ഹരായമാനേന ആരഞ്ഞികധുതങ്ഗം ന സമാദാതബ്ബം. യേനപി പകതിയാ സമാദിന്നം, തേന ദുതിയം ഭിക്ഖും ഗഹേത്വാ അരഞ്ഞേ അരുണം ഉട്ഠാപേതബ്ബം, ന ഏകകേന വത്ഥബ്ബം. തഥാ ഭത്തഗ്ഗാദീസു ആസനപരിയന്തേ നിസജ്ജായ ഹരായമാനേന പിണ്ഡപാതികധുതങ്ഗമ്പി ന സമാദാതബ്ബം. യോ പന പകതിയാവ പിണ്ഡപാതികോ, തസ്സ പടിസേധോ നത്ഥി, ന ച തപ്പച്ചയാ പിണ്ഡപാതോ നീഹരാപേതബ്ബോ ''മാ മം ജാനിംസൂ''തി. നീഹടഭത്തോ ഹുത്വാ വിഹാരേയേവ നിസീദിത്വാ ഭുഞ്ജന്തോ ''രത്തിയോ ഗണയിസ്സാമി, ഗച്ഛന്തോ മേ ഭിക്ഖും ദിസ്വാ അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ സിയാ''തി ഇമിനാ കാരണേന പിണ്ഡപാതോ ന നീഹരാപേതബ്ബോ, ''മാ മം ഏകഭിക്ഖുപി ജാനാതൂ''തി ച ഇമിനാ അജ്ഝാസയേന വിഹാരേ സാമണേരേഹി പചാപേത്വാ ഭുഞ്ജിതുമ്പി ന ലഭതി, ഗാമം പിണ്ഡായ പവിസിതബ്ബമേവ. ഗിലാനസ്സ പന നവകമ്മആചരിയുപജ്ഝായകിച്ചാദിപസുതസ്സ വാ വിഹാരേയേവ അച്ഛിതും വട്ടതി.

സചേപി ഗാമേ അനേകസതാ ഭിക്ഖൂ വിചരന്തി, ന സക്കാ ഹോതി ആരോചേതും, ഗാമകാവാസം ഗന്ത്വാ സഭാഗട്ഠാനേ വസിതും വട്ടതി. യസ്മാ ''പാരിവാസികേന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനാ ആഗന്തുകേന ആരോചേതബ്ബം, ആഗന്തുകസ്സ ആരോചേതബ്ബം, ഉപോസഥേ ആരോചേതബ്ബം, പവാരണായ ആരോചേതബ്ബം, സചേ ഗിലാനോ ഹോതി, ദൂതേനപി ആരോചേതബ്ബ''ന്തി (ചൂളവ० ൭൬) വുത്തം , തസ്മാ കഞ്ചി വിഹാരം ഗതേന ആഗന്തുകേന തത്ഥ ഭിക്ഖൂനം ആരോചേതബ്ബം. സചേ സബ്ബേ ഏകട്ഠാനേ ഠിതേ പസ്സതി, ഏകട്ഠാനേ ഠിതേനേവ ആരോചേതബ്ബം. അഥ രുക്ഖമൂലാദീസു വിസും ഠിതാ ഹോന്തി, തത്ഥ തത്ഥ ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം, സഞ്ചിച്ച അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ച ഹോതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. അഥ വിചിനന്തോ ഏകച്ചേ ന പസ്സതി, രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം.

ആഗന്തുകസ്സപി അത്തനോ വസനവിഹാരം ആഗതസ്സ ഏകസ്സ വാ ബഹൂനം വാ വുത്തനയേനേവ ആരോചേതബ്ബം, രത്തിച്ഛേദവത്തഭേദാപി ചേത്ഥ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാ. സചേ ആഗന്തുകാ മുഹുത്തം വിസ്സമിത്വാ വാ അവിസ്സമിത്വാ ഏവ വാ വിഹാരമജ്ഝേന ഗച്ഛന്തി, തേസമ്പി ആരോചേതബ്ബം. സചേ തസ്സ അജാനന്തസ്സേവ ഗച്ഛന്തി, അയഞ്ച ഗതകാലേ ജാനാതി, ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം, സമ്പാപുണിതും വാ സാവേതും വാ അസക്കോന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം. യേപി അന്തോവിഹാരം അപ്പവിസിത്വാ ഉപചാരസീമം ഓക്കമിത്വാ ഗച്ഛന്തി, അയഞ്ച നേസം ഛത്തസദ്ദം വാ ഉക്കാസിതസദ്ദം വാ ഖിപിതസദ്ദം വാ സുത്വാ ആഗന്തുകഭാവം ജാനാതി, ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം, ഗതകാലേ ജാനന്തേനപി അനുബന്ധിത്വാ ആരോചേതബ്ബമേവ, സമ്പാപുണിതും അസക്കോന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം. യോപി രത്തിം ആഗന്ത്വാ രത്തിംയേവ ഗച്ഛതി, സോപിസ്സ രത്തിച്ഛേദം കരോതി, അഞ്ഞാതത്താ പന വത്തഭേദേ ദുക്കടം നത്ഥി.

സചേ അജാനിത്വാവ അബ്ഭാനം കരോതി, അകതമേവ ഹോതീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം, തസ്മാ അധികാ രത്തിയോ ഗഹേത്വാ കാതബ്ബം. അയം അപണ്ണകപടിപദാ.

നദീആദീസു നാവായ ഗച്ഛന്തമ്പി പരതീരേ ഠിതമ്പി ആകാസേ ഗച്ഛന്തമ്പി പബ്ബതതലഅരഞ്ഞാദീസു ദൂരേ ഠിതമ്പി ഭിക്ഖും ദിസ്വാ സചേ "ഭിക്ഖൂ"തി വവത്ഥാനം അത്ഥി, നാവാദീഹി ഗന്ത്വാ വാ മഹാസദ്ദം കത്വാ വാ വേഗേന അനുബന്ധിത്വാ വാ ആരോചേതബ്ബം, അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദേ ദുക്കടഞ്ച. സചേ വായമന്തോപി സമ്പാപുണിതും വാ സാവേതും വാ ന സക്കോതി, രത്തിച്ഛേദോവ ഹോതി, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം. സങ്ഘസേനാഭയത്ഥേരോ പന വിസയാവിസയേന കഥേതി "വിസയേ കിര അനാരോചേന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദേ ദുക്കടഞ്ച ഹോതി, അവിസയേ പന ഉഭയമ്പി നത്ഥീ"തി. കരവീകതിസ്സത്ഥേരോ "സമണോ അയന്തി വവത്ഥാനമേവ പമാണം. സചേപി അവിസയോ ഹോതി, വത്തഭേദേ ദുക്കടമേവ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതിയേവാ"തി ആഹ.

ഉപോസഥദിവസേ "ഉപോസഥം സമ്പാപുണിസ്സാമാ"തി ആഗന്തുകാ ഭിക്ഖൂ ആഗച്ഛന്തി, ഇദ്ധിയാ ഗച്ഛന്താപി ഉപോസഥഭാവം ഞത്വാ ഓതരിത്വാ ഉപോസഥം കരോന്തി, തസ്മാ ആഗന്തുകസോധനത്ഥം ഉപോസഥദിവസേപി ആരോചേതബ്ബം. പവാരണായപി ഏസേവ നയോ. ഗന്തും അസമത്ഥേന ഗിലാനേന ഭിക്ഖും പേസേത്വാ ആരോചാപേതബ്ബം, അനുപസമ്പന്നം പേസേതും ന വട്ടതി.

ന പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ സഭിക്ഖുകാ ആവാസാ വാ അനാവാസാ വാ അഭിക്ഖുകോ നാനാസംവാസകേഹി വാ സഭിക്ഖുകോ ആവാസോ വാ അനാവാസോ വാ ഗന്തബ്ബോ അഞ്ഞത്ര പകതത്തേന അഞ്ഞത്ര അന്തരായാ. യത്ഥ ഹി ഏകോപി ഭിക്ഖു നത്ഥി, തത്ഥ ന വസിതബ്ബം. ന ഹി തത്ഥ വുത്ഥരത്തിയോ ഗണനൂപികാ ഹോന്തി. ദസവിധേ അന്തരായേ പന സചേപി രത്തിയോ ഗണനൂപികാ ന ഹോന്തി, അന്തരായതോ പരിമുച്ചനത്ഥായ ഗന്തബ്ബമേവ. തേന വുത്തം "അഞ്ഞത്ര അന്തരായാ"തി. നാനാസംവാസകേഹി സദ്ധിം വിനയകമ്മം കാതും ന വട്ടതി, തേസം അനാരോചനേപി രത്തിച്ഛേദോ നത്ഥി, അഭിക്ഖുകാവാസസദിസമേവ ഹോതി. തേന വുത്തം "നാനാസംവാസകേഹി വാ സഭിക്ഖുകോ"തി.

ന പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ പകതത്തേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ഏകച്ഛന്നേ ആവാസേ വാ അനാവാസേ വാ വത്ഥബ്ബം. തത്ഥ **ആവാസോ** നാമ വസനത്ഥായ കതസേനാസനം. **അനാവാസോ** നാമ ചേതിയഘരം ബോധിഘരം സമ്മുഞ്ജനീഅട്ടകോ ദാരുഅട്ടകോ പാനീയമാളോ വച്ചകുടി ദ്വാരകോട്ഠകോതി ഏവമാദി. "ഏതേസു യത്ഥ കത്ഥചി ഏകച്ഛന്നേ ഛദനതോ ഉദകപതനട്ഠാനപരിച്ഛിന്നേ ഓകാസേ ഉക്ഖിത്തകോവ വസിതും ന ലഭതി, പാരിവാസികോ പന അന്തോആവാസേയേവ ന ലഭതീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** അവിസേസേന "ഉദകപാതേന വാരിത"ന്തി വുത്തം. **കുരുന്ദിയം** പന "ഏതേസു ഏത്തകേസു പഞ്ചവണ്ണച്ഛദനബദ്ധട്ഠാനേസു പാരിവാസികസ്സ ച ഉക്ഖിത്തകസ്സ ച പകതത്തേന സദ്ധിം ഉദകപാതേന വാരിത"ന്തി വുത്തം. തസ്മാ നാനൂപചാരേപി ഏകച്ഛന്നേ ന വട്ടതി. സചേ പനേത്ഥ തദഹുപസമ്പന്നേപി പകതത്തേ പഠമം പവിസിത്വാ നിപന്നേപി

സട്ഠിവസ്സികോപി പാരിവാസികോ പച്ഛാ പവിസിത്വാ ജാനന്തോ നിപജ്ജതി, രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദേ ദുക്കടഞ്ച, അജാനന്തസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം. സചേ പന തസ്മിം നിസിന്നേ പച്ഛാ പകതത്തോ പവിസിത്വാ നിപജ്ജതി, പാരിവാസികോ ച ജാനാതി, രത്തിച്ഛേദോ ചേവ വത്തഭേദേ ദുക്കടഞ്ച. നോ ചേ ജാനാതി, രത്തിച്ഛേദോവ, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം.

പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ പകതത്തം ഭിക്ഖും തദഹുപസമ്പന്നമ്പി ദിസ്വാ ആസനാ വുട്ഠാതബ്ബം, വുട്ഠായ ച ''അഹം ഇമിനാ സുഖനിസിന്നോ വുട്ഠാപിതോ''തി പരമ്മുഖേനപി ന ഗന്തബ്ബം, ''ഇദം ആചരിയ ആസനം, എത്ഥ നിസീദഥാ''തി എവം പകതത്തോ ഭിക്ഖു ആസനേന നിമന്തേതബ്ബോയേവ. നവകേന പന ''മഹാഥേരം ഓബദ്ധം കരോമീ''തി പാരിവാസികത്ഥേരസ്സ സന്തികം ന ഗന്തബ്ബം. പാരിവാസികേന പകതത്തേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ന ഏകാസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന നീചേ ആസനേ നിസിന്നേ ഉച്ചേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഛമായം നിസിന്നേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ദ്വാദസഹത്ഥം പന ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ നിസീദിതും വട്ടതി. പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ പകതത്തേന സദ്ധിം ന ഏകചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം, ന നീചേ ചങ്കമേ ചങ്കമന്തേ ഉച്ചേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം, ന ഛമായം ചങ്കമന്തേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം. എത്ഥ പന അകതപരിച്ഛേദായ ഭൂമിയാ ചങ്കമന്തേ പരിച്ഛേദം കത്വാ വാലുകം ആകിരിത്വാ ആലമ്ബനം യോജേത്വാ കതചങ്കമേ നീചേപി ന ചങ്കമിതബ്ബം, കോ പന വാദോ ഇട്ഠകചയേന സമ്പന്നേ വേദികാപരിക്ഖിത്തേ. സചേ പന പാകാരപരിക്ഖിത്തോ ഹോതി, ദ്വാരകോട്ഠകയുത്തോ പബ്ബതന്തരവനന്തരഗുമ്ബന്തരേസു വാ സുപ്പടിച്ഛന്നോ, താദിസേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതും വട്ടതി, അപ്പടിച്ഛന്നേപി ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാ വട്ടതി.

പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ പാരിവാസികവുഡ്ഢതരേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം മൂലായപടികസ്സനാരഹേന മാനത്താരഹേന മാനത്തചാരികേന അബ്ഭാനാരഹേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ന ഏകച്ഛന്നേ ആവാസേ വാ അനാവാസേ വാ വത്ഥബ്ബം. എത്ഥ പന സചേ വുഡ്ഢതരേ പാരിവാസികേ പഠമം നിപന്നേ ഇതരോ ജാനന്തോ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, രത്തിച്ഛേദോ ചസ്സ ഹോതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. വുഡ്ഢതരസ്സ പന രത്തിച്ഛേദോവ, ന വത്തഭേദേ ദുക്കടം. അജാനിത്വാ നിപജ്ജതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. അഥ നവകപാരിവാസികേ പഠമം നിപന്നേ വുഡ്ഢതരോ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, നവകോ ച ജാനാതി, രത്തി ചസ്സ ഛിജ്ജതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം ഹോതി. വുഡ്ഢതരസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ, ന വത്തഭേദോ. നോ ചേ ജാനാതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. സചേ അപച്ഛാപുരിമം നിപജ്ജന്തി, വുഡ്ഢതരസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ, ഇതരസ്സ വത്തഭേദോപീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം.

ദ്വേ പാരിവാസികാ സമവസ്സാ, ഏകോ പഠമം നിപന്നോ, ഏകോ ജാനന്തോവ പച്ഛാ നിപജ്ജതി, രത്തി ചസ്സ ഛിജ്ജതി, വത്തഭേദേ ച ദുക്കടം. പഠമം നിപന്നസ്സ രത്തിച്ഛേദോവ, ന വത്തഭേദോ. സചേ പച്ഛാ നിപജ്ജന്തോപി ന ജാനാതി, ദ്വിന്നമ്പി വത്തഭേദോ നത്ഥി, രത്തിച്ഛേദോ പന ഹോതി. സചേ ദ്വേപി അപച്ഛാപുരിമം നിപജ്ജന്തി, ദ്വിന്നമ്പി രത്തിച്ഛേദോയേവ, ന വത്തഭേദോ. സചേ ഹി ദ്വേ പാരിവാസികാ ഏകതോ വസേയ്യും, തേ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ അജ്ഝാചാരം ഞത്വാ അഗാരവാ വാ വിപ്പടിസാരിനോ വാ

ഹുത്വാ തം വാ ആപത്തിം ആപജ്ജേയ്യും തതോ പാപിട്ഠതരം വാ, വിബ്ഭമേയ്യും വാ, തസ്മാ നേസം സഹസേയ്യാ സബ്ബപകാരേന പടിക്ഖിത്താ. മൂലായപടികസ്സനാരഹാദയോ ചേത്ഥ പാരിവാസികാനം പകതത്തട്ഠാനേ ഠിതാതി വേദിതബ്ബാ. തസ്മാ പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ മൂലായപടികസ്സനാരഹേന മാനത്താരഹേന മാനത്തചാരികേന അബ്ഭാനാരഹേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ന ഏകാസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന നീചേ ആസനേ നിസിന്നേ ഉച്ചേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഛമായ നിസിന്നേ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, ന ഏകചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം, ന നീചേ ചങ്കമേ ചങ്കമന്തേ ഉച്ചേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം, ന ഛമായ ചങ്കമന്തേ ചങ്കമേ ചങ്കമിതബ്ബം.

''ന, ഭിക്ഖവേ, പാരിവാസികേന ഭിക്ഖുനാ സാദിതബ്ബം പകതത്താനം ഭിക്ഖൂനം അഭിവാദനം പച്ചുട്ഠാനം അഞ്ജലികമ്മം സാമീചികമ്മം ആസനാഭിഹാരോ സേയ്യാഭിഹാരോ പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം പത്തചീവരപടിഗ്ഗഹണം നഹാനേ പിട്ഠിപരികമ്മം, യോ സാദിയേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൭൬) വചനതോ പകതത്താനം ഭിക്ഖൂനം ഠപേത്വാ നവകതരം പാരിവാസികം അവസേസാനം അന്തമസോ മൂലായപടികസ്സനാരഹാദീനമ്പി അഭിവാദനാദിം സാദിയന്തസ്സ ദുക്കടം, സദ്ധിവിഹാരികാനമ്പി സാദിയന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. തസ്മാ തേ വത്തബ്ബാ ''അഹം വിനയകമ്മം കരോമി, മയ്ഹം വത്തം മാ കരോഥ, മാ മം ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛഥാ''തി. സചേ സദ്ധാപബ്ബജിതാ കുലപുത്താ ''തുമ്ഹേ, ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം വിനയകമ്മം കരോഥാ''തി വത്വാ വത്തം കരോന്തി, ഗാമപ്പവേസനമ്പി ആപുച്ഛന്തിയേവ, വാരിതകാലതോ പട്ഠായ അനാപത്തി.

''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പാരിവാസികാനം ഭിക്ഖൂനം മിഥു യഥാവുഡ്ഢം അഭിവാദനം പച്ചുട്ഠാനം അഞ്ജലികമ്മം സാമീചികമ്മം ആസനാഭിഹാരം സേയ്യാഭിഹാരം പാദോദകം പാദപീഠം പാദകഥലികം പത്തചീവരപടിഗ്ഗഹണം നഹാനേ പിട്ഠിപരികമ്മ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൭൬) വചനതോ പന പാരിവാസികാനം ഭിക്ഖൂനം അഞ്ഞമഞ്ഞം യോ യോ വുഡ്ഢോ, തേന തേന നവകതരസ്സ അഭിവാദനാദിം സാദിതും വട്ടതി.

''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പാരിവാസികാനം ഭിക്ഖൂനം പഞ്ച യഥാവുഡ്ഢം ഉപോസഥം പവാരണം വസ്സികസാടികം ഓണോജനം ഭത്ത''ന്തി (ചൂളവ॰ ൭൬) വചനതോ ഇമാനി ഉപോസഥാദീനി പഞ്ച പകതത്തേഹിപി സദ്ധിം വുഡ്ഢപടിപാടിയാ കാതും വട്ടതി, തസ്മാ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൭൬) പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഹത്ഥപാസേ നിസീദിതും വട്ടതി. **മഹാപച്ചരിയം** പന ''പാളിയാ അനിസീദിത്വാ പാളിം വിഹായ ഹത്ഥപാസം അമുഞ്ചന്തേന നിസീദിതബ്ബ''ന്തി വുത്തം. പാരിസുദ്ധിഉപോസഥേ കരിയമാനേ സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസീദിത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നേന അത്തനോ പാളിയാ പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. പവാരണായപി സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസീദിത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നേന അത്തനോ പാളിയാ പവാരേതബ്ബം. സങ്ഘേന ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭാജിയമാനം വസ്സികസാടികമ്പി അത്തനോ പത്തട്ഠാനേ ഗഹേതും വട്ടതി.

ഓണോജനന്തി വിസ്സജ്ജനം വുച്ചതി. സചേ ഹി പാരിവാസികസ്സ ദ്വേ തീണി ഉദ്ദേസഭത്താദീനി പാപുണന്തി, അഞ്ഞോ ചസ്സ പുഗ്ഗലികഭത്തപച്ചാസാ ഹോതി, താനി പടിപാടിയാ ഗഹേത്വാ ''ഭന്തേ, ഹേട്ഠാ ഗാഹേഥ, അജ്ജ മയ്ഹം

ഭത്തപച്ചാസാ അത്ഥി, സ്വേവ ഗണ്ഹിസ്സാമീ''തി വത്വാ വിസ്സജ്ജേതബ്ബാനി. ഏവം താനി പുനദിവസേസു ഗണ്ഹിതും ലഭതി. ''പുനദിവസേ സബ്ബപഠമം തസ്സ ദാതബ്ബ''ന്തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. യദി പന ന ഗണ്ഹാതി ന വിസ്സജ്ജേതി, പുനദിവസേ ന ലഭതി. ഇദം ഓണോജനം നാമ പാരിവാസികസ്സേവ ഓദിസ്സ അനുഞ്ഞാതം. കസ്മാ? തസ്സ ഹി സങ്ഘനവകട്ഠാനേ നിസിന്നസ്സ ഭത്തഗ്ഗേ യാഗുഖജ്ജകാദീനി പാപുണന്തി വാ ന വാ, തസ്മാ ''സോ ഭിക്ഖാഹാരേന മാ കിലമിത്ഥാ''തി ഇദമസ്സ സങ്ഗഹകരണത്ഥായ ഓദിസ്സ അനുഞ്ഞാതം.

ഭത്തന്തി ആഗതാഗതേഹി വുഡ്ഢപടിപാടിയാ ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം വിഹാരേ സങ്ഘസ്സ ചതുസ്സാലഭത്തം. ഏതം യഥാവുഡ്ഢം ലഭതി, പാളിയാ പന ഗന്തും വാ ഠാതും വാ ന ലഭതി, തസ്മാ പാളിതോ ഓസക്കിത്വാ ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന ഹത്ഥം പസാരേത്വാ യഥാ സേനോ നിപതിത്വാ ഗണ്ഹാതി, ഏവം ഗണ്ഹിതബ്ബം. ആരാമികസമണുദ്ദേസേഹി ആഹരാപേതും ന ലഭതി. സചേ സയമേവ ആഹരന്തി, വട്ടതി. രഞ്ഞോ മഹാപേളഭത്തേപി ഏസേവ നയോ. ചതുസ്സാലഭത്തേ പന സചേ ഓണോജനം കത്തുകാമോ ഹോതി, അത്തനോ അത്ഥായ ഉക്ഖിത്തേ പിണ്ഡേ ''അജ്ജ മേ ഭത്തം അത്ഥി, സ്വേവ ഗണ്ഹിസ്സാമീ''തി വത്തബ്ബം. ''പുനദിവസേ ദ്വേ പിണ്ഡേ ലഭതീ''തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. ഉദ്ദേസഭത്താദീനിപി പാളിതോ ഓസക്കിത്വാവ ഗഹേതബ്ബാനി, യത്ഥ പന നിസീദാപേത്വാ പരിവിസന്തി, തത്ഥ സാമണേരാനം ജേട്ഠകേന, ഭിക്ഖൂനം സങ്ഘനവകേന ഹുത്വാ നിസീദിതബ്ബം. ഇദം പാരിവാസികവത്തം.

മൂലായപടികസ്സനാരഹാനം മാനത്താരഹാനം മാനത്തചാരികാനം അബ്ഭാനാരഹാനഞ്ച ഇദമേവ വത്തന്തി വേദിതബ്ബം. മാനത്തചാരികസ്സ വത്തേ പന ''ദേവസികം ആരോചേതബ്ബ''ന്തി വിസേസോ. രത്തിച്ഛേദേസു ച ''തയോ ഖോ, ഉപാലി, പാരിവാസികസ്സ ഭിക്ഖുനോ രത്തിച്ഛേദാ, സഹവാസോ വിപ്പവാസോ അനാരോചനാ''തി (ചൂളവ॰ ൮൩) വചനതോ യ്വായം ''പകതത്തേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ഏകച്ഛന്നേ''തിആദിനാ നയേന വുത്തോ സഹവാസോ, യോ ച ഏകസ്സേവ വാസോ, യാ ചായം ആഗന്തുകാദീനം അനാരോചനാ, ഏതേസു തീസു ഏകേനപി കാരണേന പാരിവാസികസ്സ ഭിക്ഖുനോ രത്തിച്ഛേദോ ഹോതി.

മാനത്തചാരികസ്സ പന ''ചത്താരോ ഖോ, ഉപാലി, മാനത്തചാരികസ്സ ഭിക്ഖുനോ രത്തിച്ഛേദാ, സഹവാസോ, വിപ്പവാസോ, അനാരോചനാ, ഊനേ ഗണേ ചരണ''ന്തി വചനതോ ഇമേസു ചതൂസു കാരണേസു ഏകേനപി രത്തിച്ഛേദോ ഹോതി. **ഗണോ**തി ചേത്ഥ ചത്താരോ വാ അതിരേകാ വാ. തസ്മാ സചേപി തീഹി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം വസതി, രത്തിച്ഛേദോ ഹോതിയേവ.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

ഗരുകാപത്തിവുട്ഠാനവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

൨൩. കമ്മാകമ്മവിനിച്ഛയകഥാ

൨൪൯. കമ്മാകമ്മന്തി ഏത്ഥ (പരി॰ ൪൮൨-൪൮൩) പന കമ്മാനി ചത്താരി - അപലോകനകമ്മം ഞത്തികമ്മം ഞത്തിദുതിയകമ്മം ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മന്തി. ഇമാനി ചത്താരി കമ്മാനി കതിഹാകാരേഹി വിപജ്ജന്തി? പഞ്ചഹാകാരേഹി വിപജ്ജന്തി - വത്ഥുതോ വാ ഞത്തിതോ വാ അനുസ്സാവനതോ വാ സീമതോ വാ പരിസതോ വാ.

കഥം **വത്ഥുതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി**? സമ്മുഖാകരണീയം കമ്മം അസമ്മുഖാ കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പടിപുച്ഛാകരണീയം കമ്മം അപടിപുച്ഛാ കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പടിഞ്ഞായ കരണീയം കമ്മം അപടിഞ്ഞായ കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. സതിവിനയാരഹസ്സ അമൂള്ഹവിനയം ദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. അമൂള്ഹവിനയാരഹസ്സ തസ്സ പാപിയസികകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. തസ്സ പാപിയസികകമ്മാരഹസ്സ തജ്ജനീയകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. തജ്ജനീയകമ്മാരഹസ്സ നിയസ്സകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. നിയസ്സകമ്മാരഹസ്സ പബ്ബാജനീയകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പബ്ബാജനീയകമ്മാരഹസ്സ പടിസാരണീയകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പടിസാരണീയകമ്മാരഹസ്സ ഉക്ഖേപനീയകമ്മം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. ഉക്ഖേപനീയകമ്മാരഹസ്സ പരിവാസം ദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പരിവാസാരഹസ്സ മൂലായ പടികസ്സതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. മൂലായപടികസ്സനാരഹസ്സ മാനത്തം ദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. മാനത്താരഹം അബ്ഭേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. അബ്ഭാനാരഹം ഉപസമ്പാദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. അനുപോസഥേ ഉപോസഥം കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. അപവാരണായ പവാരേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. പണ്ഡകം ഉപസമ്പാദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. ഥേയ്യസംവാസകം, തിത്ഥിയപക്കന്തകം, തിരച്ഛാനഗതം, മാതുഘാതകം, പിതുഘാതകം, അരഹന്തഘാതകം, ഭിക്ഖുനിദൂസകം, സങ്ഘഭേദകം, ലോഹിതുപ്പാദകം, ഉഭതോബ്യഞ്ജനകം, ഊനവീസതിവസ്സം പുഗ്ഗലം ഉപസമ്പാദേതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം. ഏവം വത്ഥുതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

കഥം **ഞത്തിതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി**? പഞ്ചഹാകാരേഹി ഞത്തിതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി - വത്ഥും ന പരാമസതി, സങ്ഘം ന പരാമസതി, പുഗ്ഗലം ന പരാമസതി, ഞത്തിം ന പരാമസതി, പച്ഛാ വാ ഞത്തിം ഠപേതി. ഇമേഹി പഞ്ചഹാകാരേഹി ഞത്തിതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

കഥം **അനുസ്സാവനതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി**? പഞ്ചഹാകാരേഹി അനുസ്സാവനതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി - വത്ഥും ന പരാമസതി, സങ്ഘം ന പരാമസതി, പുഗ്ഗലം ന പരാമസതി, സാവനം ഹാപേതി, അകാലേ വാ സാവേതി. ഇമേഹി പഞ്ചഹാകാരേഹി അനുസ്സാവനതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

കഥം **സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി**? ഏകാദസഹി ആകാരേഹി സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി - അതിഖുദ്ദകം സീമം സമ്മന്നതി, അതിമഹതിം സീമം സമ്മന്നതി, ഖണ്ഡനിമിത്തം സീമം സമ്മന്നതി, ഛായാനിമിത്തം സീമം സമ്മന്നതി, അനിമിത്തം സീമം സമ്മന്നതി, ബഹിസീമേ ഠിതോ സീമം സമ്മന്നതി, നദിയാ സീമം സമ്മന്നതി, സമുദ്ദേ സീമം സമ്മന്നതി, ജാതസ്സരേ സീമം സമ്മന്നതി, സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദതി, സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരതി. ഇമേഹി ഏകാദസഹി ആകാരേഹി സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

കഥം **പരിസതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി**? ദ്വാദസഹി ആകാരേഹി പരിസതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി - ചതുവഗ്ഗകരണീയേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ തേ അനാഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ അനാഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി, ചതുവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേ ആഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ അനാഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി, ചതുവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേ ആഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ ആഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി.

പഞ്ചവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ…പേ॰… ദസവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ…പേ॰… വീസതിവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേ അനാഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ അനാഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി, വീസതിവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേ ആഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ അനാഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി, വീസതിവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേ ആഗതാ ഹോന്തി, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദോ ആഹടോ ഹോതി, സമ്മുഖീഭൂതാ പടിക്കോസന്തി. ഇമേഹി ദ്വാദസഹി ആകാരേഹി പരിസതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

ചതുവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ, അവസേസാ പകതത്താ ഛന്ദാരഹാ. യസ്സ സങ്ഘോ കമ്മം കരോതി, സോ നേവ കമ്മപ്പത്തോ നാപി ഛന്ദാരഹോ, അപിച കമ്മാരഹോ. പഞ്ചവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ പഞ്ച ഭിക്ഖൂ പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ, അവസേസാ പകതത്താ ഛന്ദാരഹാ. യസ്സ സങ്ഘോ കമ്മം കരോതി, സോ നേവ കമ്മപ്പത്തോ നാപി ഛന്ദാരഹോ, അപിച കമ്മാരഹോ . ദസവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ ദസ ഭിക്ഖൂ പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ, അവസേസാ പകതത്താ ഛന്ദാരഹാ. യസ്സ സങ്ഘോ കമ്മം കരോതി, സോ നേവ കമ്മപ്പത്തോ നാപി ഛന്ദാരഹോ, അപിച കമ്മാരഹോ. വീസതിവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ വീസതി ഭിക്ഖൂ പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ, അവസേസാ പകതത്താ ഛന്ദാരഹാ. യസ്സ സങ്ഘോ കമ്മം കരോതി, സോ നേവ കമ്മപ്പത്തോ നാപി ഛന്ദാരഹോ, അപിച കമ്മാരഹോ.

൨൫൦. അപലോകനകമ്മം കതി ഠാനാനി ഗച്ഛതി? **ഞത്തികമ്മം, ഞത്തിദുതിയകമ്മം, ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം** കതി ഠാനാനി ഗച്ഛതി? അപലോകനകമ്മം പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി. ഞത്തികമ്മം നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി. ഞത്തിദുതിയകമ്മം സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

അപലോകനകമ്മം കതമാനി പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി? ഓസാരണം നിസ്സാരണം ഭണ്ഡുകമ്മം ബ്രഹ്മദണ്ഡം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ പഞ്ചമം. അപലോകനകമ്മം ഇമാനി പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തികമ്മം കതമാനി നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി? ഓസാരണം നിസ്സാരണം ഉപോസഥം പവാരണം സമ്മുതിം ദാനം പടിഗ്ഗഹണം പച്ചുക്കഡ്ഢനം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ നവമം. ഞത്തികമ്മം ഇമാനി നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തിദുതിയകമ്മം കതമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി? ഓസാരണം നിസ്സാരണം സമ്മുതിം ദാനം ഉദ്ധരണം ദേസനം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ സത്തമം. ഞത്തിദുതിയകമ്മം ഇമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം കതമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി? ഓസാരണം നിസ്സാരണം സമ്മുതിം ദാനം നിഗ്ഗഹം സമനുഭാസനം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ സത്തമം. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം ഇമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി. അയം താവ പാളിനയോ.

൨൭൫. അയം പനേത്ഥ ആദിതോ പട്ഠായ വിനിച്ഛയകഥാ (പരി॰ അട്ഠ॰ ൪൮൨) - **അപലോകനകമ്മം** നാമ സീമട്ഠകസങ്ഘം സോധേത്വാ ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദം ആഹരിത്വാ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ തിക്ഖത്തും സാവേത്വാ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തികമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തിദുതിയകമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ ഏകായ ച അനുസ്സാവനായാതി ഏവം ഞത്തിദുതിയായ അനുസ്സാവനായ കത്തബ്ബകമ്മം. **ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം** നാമ വുത്തനയേനേവ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ തീഹി ച അനുസ്സാവനാഹീതി ഏവം ഞത്തിചതുത്ഥാഹി തീഹി അനുസ്സാവനാഹി കത്തബ്ബകമ്മം.

തത്ര അപലോകനകമ്മം അപലോകേത്വാവ കാതബ്ബം, ഞത്തികമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തികമ്മമ്പി ഏകം ഞത്തിം ഠപേത്വാവ കാതബ്ബം, അപലോകനകമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തിദുതിയകമ്മം പന അപലോകേത്വാ കാതബ്ബമ്പി അകാതബ്ബമ്പി അത്ഥി. തത്ഥ സീമാസമ്മുതി സീമാസമൂഹനം കഥിനദാനം കഥിനുദ്ധാരോ കുടിവത്ഥുദേസനാ വിഹാരവത്ഥുദേസനാതി ഇമാനി ഛകമ്മാനി ഗരുകാനി അപലോകേത്വാ കാതും ന വട്ടതി, ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചം സാവേത്വാവ കാതബ്ബാനി. അവസേസാ തേരസ സമ്മുതിയോ സേനാസനഗ്ഗാഹകമതകചീവരദാനാദിസമ്മുതിയോ ചാതി ഏതാനി ലഹുകകമ്മാനി, അപലോകേത്വാപി കാതും വട്ടന്തി, ഞത്തികമ്മഞത്തിചതുത്ഥകമ്മവസേന പന ന കാതബ്ബമേവ. "ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മവസേന കയിരമാനം ദള്ഹതരം ഹോതി, തസ്മാ കാതബ്ബ"ന്തി ഏകച്ചേ വദന്തി. ഏവം പന സതി കമ്മസങ്കരോ ഹോതി, തസ്മാ ന കാതബ്ബന്തി പടിക്ഖിത്തമേവ. സചേ പന അക്ഖരപരിഹീനം വാ പദപരിഹീനം വാ ദുരുത്തപദം വാ ഹോതി, തസ്സ സോധനത്ഥം പുനപ്പുനം വത്തും വട്ടതി. ഇദം അകുപ്പകമ്മസ്സ ദള്ഹീകമ്മം ഹോതി, കുപ്പകമ്മേ കമ്മം ഹുത്വാ തിട്ഠതി. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം ഞത്തിഞ്ച തിസ്സോ ച കമ്മവാചായോ സാവേത്വാവ കാതബ്ബം, അപലോകനകമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം.

സമ്മുഖാകരണീയം കമ്മം അസമ്മുഖാ കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മന്തി ഏത്ഥ പന അത്ഥി കമ്മം സമ്മുഖാകരണീയം, അത്ഥി കമ്മം അസമ്മുഖാകരണീയം. തത്ഥ **അസമ്മുഖാകരണീയം** നാമ ദൂതേനൂപസമ്പദാ, പത്തനിക്കുജ്ജനം, പത്തുക്കുജ്ജനം, ഉമ്മത്തകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഉമ്മത്തകസമ്മുതി, സേക്ഖാനം കുലാനം സേക്ഖസമ്മുതി, ഛന്നസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡോ, ദേവദത്തസ്സ പകാസനീയകമ്മം, അപസാദനീയം ദസ്സേന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന കാതബ്ബം അവന്ദിയകമ്മന്തി അട്ഠവിധം ഹോതി. ഇദം അട്ഠവിധമ്പി കമ്മം അസമ്മുഖാ കതം സുകതം ഹോതി അകുപ്പം, സേസാനി സബ്ബകമ്മാനി സമ്മുഖാ ഏവ കാതബ്ബാനി. സങ്ഘസമ്മുഖതാ ധമ്മസമ്മുഖതാ വിനയസമ്മുഖതാ പുഗ്ഗലസമ്മുഖതാതി ഇമം ചതുബ്ബിധം സമ്മുഖാവിനയം ഉപനേത്വാവ കാതബ്ബാനി. ഏവം കതാനി ഹി സുകതാനി ഹോന്തി, ഏവം അകതാനി പനേതാനി ഇമം സമ്മുഖാവിനയസങ്ഖാതം വത്ഥും വിനാ കതത്താ വത്ഥുവിപന്നാനി നാമ ഹോന്തി. തേന വുത്തം "സമ്മുഖാകരണീയം കമ്മം അസമ്മുഖാ കരോതി, വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മ"ന്തി. **പടിപുച്ഛാകരണീയാ**ദീസുപി പടിപുച്ഛാദികരണമേവ വത്ഥു, തം വത്ഥും വിനാ കതത്താ തേസമ്പി വത്ഥുവിപന്നതാ വേദിതബ്ബാ. അപിച ഊനവീസതിവസ്സം വാ അന്തിമവത്ഥും അജ്ഝാപന്നപുബ്ബം വാ ഏകാദസസു വാ അഭബ്ബപുഗ്ഗലേസു അഞ്ഞതരം ഉപസമ്പാദേന്തസ്സപി വത്ഥുവിപന്നം അധമ്മകമ്മം ഹോതി. അയം വത്ഥുതോ കമ്മവിപത്തിയം വിനിച്ഛയോ.

ഞത്തിതോ വിപത്തിയം പന **വത്ഥും ന പരാമസതീ**തി യസ്സ ഉപസമ്പദാദികമ്മം കരോതി, തം ന പരാമസതി, തസ്സ നാമം ന ഗണ്ഹാതി. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വദതി. ഏവം വത്ഥും ന പരാമസതി.

സങ്ഘം ന പരാമസതീതി സങ്ഘസ്സ നാമം ന ഗണ്ഹാതി. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ"തി വദതി. ഏവം സങ്ഘം ന പരാമസതി.

പുഗ്ഗലം ന പരാമസതീതി യോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖസ്സ ഉപജ്ഝായോ, തം ന പരാമസതി, തസ്സ നാമം ന ഗണ്ഹാതി. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വദതി. ഏവം പുഗ്ഗലം ന പരാമസതി.

ഞത്തിം ന പരാമസതീതി സബ്ബേന സബ്ബം ഞത്തിം ന പരാമസതി, ഞത്തിദുതിയകമ്മേ ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ ദ്വിക്ഖത്തും കമ്മവാചായ ഏവ അനുസ്സാവനകമ്മം കരോതി, ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മേപി ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ ചതുക്ഖത്തും കമ്മവാചായ ഏവ അനുസ്സാവനകമ്മം കരോതി. ഏവം ഞത്തിം ന പരാമസതി.

പച്ഛാ വാ ഞത്തിം ഠപേതീതി പഠമം കമ്മവാചായ അനുസ്സാവനകമ്മം കത്വാ "ഏസാ ഞത്തീ"തി വത്വാ "ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ"തി വദതി. ഏവം പച്ഛാ ഞത്തിം ഠപേതി. ഇതി ഇമേഹി പഞ്ചഹാകാരേഹി ഞത്തിതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

അനുസ്സാവനതോ വിപത്തിയം പന വത്ഥുആദീനി താവ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാനി. ഏവം പന നേസം അപരാമസനം ഹോതി - "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ"തി പഠമാനുസ്സാവനായ വാ "ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി... പേ॰... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി. സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ"തി ദുതിയതതിയാനുസ്സാവനാസു വാ "അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സാ"തി വദന്തോ **വത്ഥും ന പരാമസതി** നാമ. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ"തി വദന്തോ **സങ്ഘം ന പരാമസതി** നാമ. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതസ്സാ"തി വത്തബ്ബേ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ധമ്മരക്ഖിതോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി വദന്തോ **പുഗ്ഗലം ന പരാമസതി** നാമ.

സാവനം ഹാപേതീതി സബ്ബേന സബ്ബം കമ്മവാചായ അനുസ്സാവനം ന കരോതി, ഞത്തിദുതിയകമ്മേ ദ്വിക്ഖത്തും ഞത്തിമേവ ഠപേതി, ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മേ ചതുക്ഖത്തും ഞത്തിമേവ ഠപേതി. ഏവം സാവനം ഹാപേതി. യോപി ഞത്തിദുതിയകമ്മേ ഏകം ഞത്തിം ഠപേത്വാ ഏകം കമ്മവാചം അനുസ്സാവേന്തോ അക്ഖരം വാ ഛഡ്ഡേതി, പദം വാ ദുരുത്തം കരോതി, അയമ്പി സാവനം ഹാപേതിയേവ. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മേ പന ഏകം ഞത്തിം ഠപേത്വാ സകിമേവ വാ ദ്വിക്ഖത്തും വാ കമ്മവാചായ അനുസ്സാവനം കരോന്തോപി അക്ഖരം വാ പദം വാ ഛഡ്ഡേന്തോപി ദുരുത്തം കരോന്തോപി അനുസ്സാവനം ഹാപേതിയേവാതി വേദിതബ്ബോ.

൨൭൨. "ദുരുത്തം കരോതീ"തി ഏത്ഥ പന അയം വിനിച്ഛയോ. യോ ഹി അഞ്ഞസ്മിം അക്ഖരേ വത്തബ്ബേ അഞ്ഞം വദതി, അയം ദുരുത്തം കരോതി നാമ. തസ്മാ കമ്മവാചം കരോന്തേന ഭിക്ഖുനാ യ്വായം -

> "സിഥിലം ധനിതഞ്ച ദീഘരസ്സം, ഗരുകം ലഹുകഞ്ച നിഗ്ഗഹിതം;
> സമ്ബന്ധം വവത്ഥിതം വിമുത്തം, ദസധാ ബ്യഞ്ജനബുദ്ധിയാ പഭേദോ"തി. -

വുത്തോ, അയം സുട്ഠു ഉപലക്ഖേതബ്ബോ. ഏത്ഥ ഹി **സിഥിലം** നാമ പഞ്ചസു വഗ്ഗേസു പഠമതതിയം. **ധനിതം** നാമ തേസ്വേവ ദുതിയചതുത്ഥം. **ദീഘ**ന്തി ദീഘേന കാലേന വത്തബ്ബആകാരാദി. **രസ്സ**ന്തി തതോ ഉപഡ്ഢകാലേന വത്തബ്ബഅകാരാദി. **ഗരുക**ന്തി ദീഘമേവ, യം വാ "ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതത്ഥേരസ്സ യസ്സ നക്ഖമതീ"തി ഏവം സംയോഗപരം കത്വാ വുച്ചതി. **ലഹുക**ന്തി രസ്സമേവ, യം വാ "ആയസ്മതോ ബുദ്ധരക്ഖിതത്ഥേരസ്സ യസ്സ ന ഖമതീ"തി ഏവം അസംയോഗപരം കത്വാ വുച്ചതി. **നിഗ്ഗഹിത**ന്തി യം കരണാനി നിഗ്ഗഹേത്വാ അവിസ്സജ്ജേത്വാ അവിവടേന മുഖേന സാനുനാസികം കത്വാ വത്തബ്ബം. **സമ്ബന്ധ**ന്തി യം പരപദേന സമ്ബന്ധിത്വാ "തുണ്ഹിസ്സാ"തി വാ "തുണ്ഹസ്സാ"തി വാ വുച്ചതി. **വവത്ഥിത**ന്തി യം പരപദേന അസമ്ബന്ധം കത്വാ വിച്ഛിന്ദിത്വാ "തുണ്ഹീ അസ്സാ"തി വാ "തുണ്ഹ അസ്സാ"തി വാ വുച്ചതി. **വിമുത്ത**ന്തി യം കരണാനി അനിഗ്ഗഹേത്വാ വിസ്സജ്ജേത്വാ വിവടേന മുഖേന അനുനാസികം അകത്വാ വുച്ചതി.

തത്ഥ "സുണാതു മേ"തി വത്തബ്ബേ ത-കാരസ്സ ഥ-കാരം കത്വാ "സുണാഥു മേ"തി വചനം സിഥിലസ്സ ധനിതകരണം നാമ, തഥാ "പത്തകല്ലം ഏസാ ഞത്തീ"തി വത്തബ്ബേ "പത്ഥകല്ലം ഏസാ ഞത്ഥീ"തിആദിവചനം. "ഭന്തേ സങ്ഘോ"തി വത്തബ്ബേ ഭ-കാരഘ-കാരാനം ബ-കാരഗ-കാരേ കത്വാ "ബന്തേ സംഗോ"തി വചനം ധനിതസ്സ സിഥിലകരണം നാമ. "സുണാതു മേ"തി വിവടേന മുഖേന വത്തബ്ബേ പന "സുണംതു മേ"തി വാ "ഏസാ ഞത്തീ"തി വത്തബ്ബേ "ഏസം ഞത്തീ"തി വാ അവിവടേന മുഖേന അനനുനാസികം കത്വാ വചനം വിമുത്തസ്സ നിഗ്ഗഹിതവചനം നാമ. "പത്തകല്ല"ന്തി അവിവടേന മുഖേന അനുനാസികം കത്വാ വത്തബ്ബേ "പത്തകല്ലാ"തി വിവടേന മുഖേന അനുനാസികം അകത്വാ വചനം നിഗ്ഗഹിതസ്സ വിമുത്തവചനം നാമ. ഇതി സിഥിലേ കത്തബ്ബേ ധനിതം, ധനിതേ കത്തബ്ബേ സിഥിലം, വിമുത്തേ കത്തബ്ബേ നിഗ്ഗഹിതം, നിഗ്ഗഹിതേ കത്തബ്ബേ വിമുത്തന്തി ഇമാനി ചത്താരി ബ്യഞ്ജനാനി അന്തോകമ്മവാചായ കമ്മം ദൂസേന്തി. ഏവം വദന്തോ ഹി അഞ്ഞസ്മിം അക്ഖരേ വത്തബ്ബേ അഞ്ഞം വദതി, ദുരുത്തം കരോതീതി വുച്ചതി.

ഇതരേസു പന ദീഘരസ്സാദീസു ഛസു ബ്യഞ്ജനേസു ദീഘട്ഠാനേ ദീഘമേവ, രസ്സട്ഠാനേ രസ്സമേവാതി ഏവം യഥാഠാനേ തം തദേവ അക്ഖരം ഭാസന്തേന അനുക്കമാഗതം പവേണിം അവിനാസേന്തേന കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ. സചേ പന ഏവം അകത്വാ ദീഘേ വത്തബ്ബേ രസ്സം, രസ്സേ വാ വത്തബ്ബേ ദീഘം വദതി, തഥാ ഗരുകേ വത്തബ്ബേ ലഹുകം, ലഹുകേ വാ വത്തബ്ബേ ഗരുകം വദതി, സമ്ബന്ധേ വാ പന വത്തബ്ബേ വവത്ഥിതം, വവത്ഥിതേ വാ വത്തബ്ബേ സമ്ബന്ധം വദതി, ഏവം വുത്തേപി കമ്മവാചാ ന കുപ്പതി. ഇമാനി ഹി ഛ ബ്യഞ്ജനാനി കമ്മം ന കോപേന്തി. യം പന സുത്തന്തികത്ഥേരാ "ദ-കാരോ ത-കാരമാപജ്ജതി, ത-കാരോ ദ-കാരമാപജ്ജതി, ച-കാരോ ജ-കാരമാപജ്ജതി, ജ-കാരോ ച-കാരമാപജ്ജതി, യ-കാരോ ക-കാരമാപജ്ജതി, ക-കാരോ യ-കാരമാപജ്ജതി, തസ്മാ ദ-കാരാദീസു വത്തബ്ബേസു ത-കാരാദിവചനം ന വിരുജ്ഝതീ"തി വദന്തി, തം കമ്മവാചം പത്വാ ന വട്ടതി. തസ്മാ വിനയധരേന നേവ ദ-കാരോ ത-കാരോ കാതബ്ബോ...പേ.... ന ക-കാരോ യ-കാരോ. യഥാപാളിയാ നിരുത്തിം സോധേത്വാ ദസവിധായ ബ്യഞ്ജനനിരുത്തിയാ വുത്തദോസേ പരിഹരന്തേന കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ. ഇതരഥാ ഹി സാവനം ഹാപേതി നാമ.

അകാലേ വാ സാവേതീതി സാവനായ അകാലേ അനോകാസേ ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ പഠമംയേവ അനുസ്സാവനകമ്മം കത്വാ പച്ഛാ ഞത്തിം ഠപേതി. ഇതി ഇമേഹി പഞ്ചഹാകാരേഹി അനുസ്സാവനതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തി.

൨൭൩. **സീമതോ വിപത്തിയം** പന **അതിഖുദ്ദകസീമാ** നാമ യാ ഏകവീസതി ഭിക്ഖൂ ന ഗണ്ഹാതി . **കുരുന്ദിയം** പന "യത്ഥ ഏകവീസതി ഭിക്ഖൂ നിസീദിതും ന സക്കോന്തീ"തി വുത്തം. തസ്മാ യാ ഏവരൂപാ സീമാ, അയം സമ്മതാപി അസമ്മതാ ഗാമഖേത്തസദിസാവ ഹോതി, തത്ഥ കതം കമ്മം കുപ്പതി. ഏസ നയോ സേസസീമാസുപി. ഏത്ഥ പന **അതിമഹതീ** നാമ യാ കേസഗ്ഗമത്തേനപി തിയോജനം അതിക്കമിത്വാ സമ്മതാ ഹോതി. **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ അഘടിതനിമിത്താ വുച്ചതി. പുരത്ഥിമായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ അനുക്കമേനേവ ദക്ഖിണായ പച്ഛിമായ ഉത്തരായ ദിസായ കിത്തേത്വാ പുന പുരത്ഥിമായ ദിസായ പുബ്ബകിത്തിതം നിമിത്തം പടികിത്തേത്വാ ഠപേതും വട്ടതി, ഏവം അഖണ്ഡനിമിത്താ ഹോതി. സചേ പന അനുക്കമേന ആഹരിത്വാ ഉത്തരായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തത്ഥേവ ഠപേതി, ഖണ്ഡനിമിത്താ ഹോതി. അപരാപി **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ യാ അനിമിത്തുപഗം തചസാരരുക്ഖം വാ ഖാണുകം വാ പംസുപുഞ്ജം വാ വാലുകപുഞ്ജം വാ അഞ്ഞതരം അന്തരാ ഏകം നിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ ഹോതി. **ഛായാനിമിത്താ** നാമ യാ പബ്ബതച്ഛായാദീനം യം കിഞ്ചി ഛായം നിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ ഹോതി. **അനിമിത്താ** നാമ യാ സബ്ബേന സബ്ബം നിമിത്താനി അകിത്തേത്വാ സമ്മതാ ഹോതി. **ബഹിസീമേ ഠിതോ സീമം സമ്മന്നതി** നാമ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ നിമിത്താനം ബഹി ഠിതോ സമ്മന്നതി. **നദിയാ സമുദ്ദേ ജാതസ്സരേ സീമം സമ്മന്നതീ**തി ഏതേസു നദീആദീസു യം സമ്മന്നതി, സാ ഏവം സമ്മതാപി "സബ്ബാ, ഭിക്ഖവേ, നദീ അസീമാ, സബ്ബോ സമുദ്ദോ അസീമോ, സബ്ബോ ജാതസ്സരോ അസീമോ"തി (മഹാവ॰ ൧൪൭) വചനതോ അസമ്മതാവ ഹോതി. **സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദതീ**തി അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം സമ്ഭിന്ദതി. **സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരതീ**തി അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം അജ്ഝോത്ഥരതി. തത്ഥ യഥാ സമ്ഭേദോ ച അജ്ഝോത്ഥരണഞ്ച ഹോതി, തം സബ്ബം സീമാകഥായം വുത്തമേവ. ഇതി ഇമാ ഏകാദസപി സീമാ അസീമാ ഗാമഖേത്തസദിസാ ഏവ, താസു നിസീദിത്വാ കതം കമ്മം കുപ്പതി. തേന വുത്തം "ഇമേഹി ഏകാദസഹി ആകാരേഹി സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തീ"തി.

പരിസതോ കമ്മവിപത്തിയം പന കിഞ്ചി അനുത്താനം നാമ നത്ഥി. യമ്പി തത്ഥ കമ്മപ്പത്തഛന്ദാരഹലക്ഖണം വത്തബ്ബം സിയാ, തമ്പി പരതോ "ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ"തിആദിനാ നയേന വുത്തമേവ. തത്ഥ **പകതത്താ കമ്മപ്പത്താ**തി ചതുവഗ്ഗകരണേ കമ്മേ ചത്താരോ പകതത്താ അനുക്ഖിത്താ അനിസ്സാരിതാ പരിസുദ്ധസീലാ

ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ കമ്മസ്സ അരഹാ അനുച്ഛവികാ സാമിനോ. ന തേഹി വിനാ തം കമ്മം കരീയതി, ന തേസം ഛന്ദോ വാ പാരിസുദ്ധി വാ ഏതി, അവസേസാ പന സചേപി സഹസ്സമത്താ ഹോന്തി, സചേ സമാനസംവാസകാ സബ്ബേ ഛന്ദാരഹാവ ഹോന്തി, ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ദത്വാ ആഗച്ഛന്തു വാ മാ വാ, കമ്മം പന തിട്ഠതി. യസ്സ പന സങ്ഘോ പരിവാസാദികമ്മം കരോതി, സോ നേവ കമ്മപ്പത്തോ നാപി ഛന്ദാരഹോ, അപിച യസ്മാ തം പുഗ്ഗലം വത്ഥും കത്വാ സങ്ഘോ കമ്മം കരോതി, തസ്മാ കമ്മാരഹോതി വുച്ചതി. സേസകമ്മേസുപി ഏസേവ നയോ.

൨൭൭. **അപലോകനകമ്മം കതമാനി പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി, ഓസാരണം നിസ്സാരണം ഭണ്ഡുകമ്മം ബ്രഹ്മദണ്ഡം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ പഞ്ചമ**ന്തി ഏത്ഥ "ഓസാരണം നിസ്സാരണ"ന്തി പദസിലിട്ഠതായേതം വുത്തം, പഠമം പന നിസ്സാരണാ ഹോതി, പച്ഛാ ഓസാരണാ. തത്ഥ യാ സാ കണ്ടകസ്സ സാമണേരസ്സ ദണ്ഡകമ്മനാസനാ, സാ നിസ്സാരണാതി വേദിതബ്ബാ. തസ്മാ ഏതരഹി സചേപി സാമണേരോ ബുദ്ധസ്സ വാ ധമ്മസ്സ വാ സങ്ഘസ്സ വാ അവണ്ണം ഭണതി, അകപ്പിയം "കപ്പിയ"ന്തി ദീപേതി, മിച്ഛാദിട്ഠികോ ഹോതി, അന്തഗ്ഗാഹികായ ദിട്ഠിയാ സമന്നാഗതോ, സോ യാവതതിയം നിവാരേത്വാ തം ലദ്ധിം വിസ്സജ്ജാപേതബ്ബോ. നോ ചേ വിസ്സജ്ജേതി, സങ്ഘം സന്നിപാതേത്വാ "വിസ്സജ്ജേഹീ"തി വത്തബ്ബോ. നോ ചേ വിസ്സജ്ജേതി, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ അപലോകനകമ്മം കത്വാ നിസ്സാരേതബ്ബോ. ഏവഞ്ച പന കമ്മം കാതബ്ബം -

> "സങ്ഘം, ഭന്തേ, പുച്ഛാമി 'അയം ഇത്ഥന്നാമോ സാമണേരോ ബുദ്ധസ്സ ധമ്മസ്സ സങ്ഘസ്സ അവണ്ണവാദീ മിച്ഛാദിട്ഠികോ, യം അഞ്ഞേ സാമണേരാ ലഭന്തി ദിരത്തതിരത്തം ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സഹസേയ്യം, തസ്സാ അലാഭായ നിസ്സാരണാ രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'തി. ദുതിയമ്പി. തതിയമ്പി ഭന്തേ സങ്ഘം പുച്ഛാമി 'അയം ഇത്ഥന്നാമോ സാമണേരോ...പേ॰... രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'തി, ചര പിരേ വിനസ്സാ"തി.

സോ അപരേന സമയേന "അഹം, ഭന്തേ, ബാലതായ അഞ്ഞാണതായ അലക്ഖികതായ ഏവം അകാസിം, സ്വാഹം സങ്ഘം ഖമാപേമീ"തി ഖമാപേന്തോ യാവതതിയം യാചാപേത്വാ അപലോകനകമ്മേനേവ ഓസാരേതബ്ബോ, ഏവഞ്ച പന ഓസാരേതബ്ബോ. സങ്ഘമജ്ഝേ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ സാവേതബ്ബം -

> "സങ്ഘം , ഭന്തേ, പുച്ഛാമി 'അയം ഇത്ഥന്നാമോ സാമണേരോ ബുദ്ധസ്സ ധമ്മസ്സ സങ്ഘസ്സ അവണ്ണവാദീ മിച്ഛാദിട്ഠികോ, യം അഞ്ഞേ സാമണേരാ ലഭന്തി ദിരത്തതിരത്തം ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സഹസേയ്യം, തസ്സാ അലാഭായ നിസ്സാരിതോ, സ്വായം ഇദാനി സോരതോ നിവാതവുത്തി ലജ്ജിധമ്മം ഓക്കന്തോ ഹിരോത്തപ്പേ പതിട്ഠിതോ കതദണ്ഡകമ്മോ അച്ചയം ദേസേതി, ഇമസ്സ സാമണേരസ്സ യഥാ പുരേ കായസമ്ഭോഗസാമഗ്ഗിദാനം രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'"തി.

ഏവം തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. ഏവം അപലോകനകമ്മം **ഓസാരണഞ്ച നിസ്സാരണഞ്ച** ഗച്ഛതി. **ഭണ്ഡുകമ്മം** പബ്ബജ്ജാവിനിച്ഛയകഥായ വുത്തമേവ.

ബ്രഹ്മദണ്ഡോ പന ന കേവലം ഛന്നസ്സേവ പഞ്ഞത്തോ, യോ അഞ്ഞോപി ഭിക്ഖു മുഖരോ ഹോതി, ഭിക്ഖൂ ദുരുത്തവചനേഹി ഘട്ടേന്തോ ഖുംസേന്തോ വമ്ഭേന്തോ വിഹരതി, തസ്സപി ദാതബ്ബോ, ഏവഞ്ച പന ദാതബ്ബോ. സങ്ഘമജ്ഝേ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ സാവേതബ്ബം -

> "ഭന്തേ, ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു മുഖരോ, ഭിക്ഖൂ ദുരുത്തവചനേഹി ഘട്ടേന്തോ ഖുംസേന്തോ വമ്ഭേന്തോ വിഹരതി, സോ ഭിക്ഖു യം ഇച്ഛേയ്യ, തം വദേയ്യ, ഭിക്ഖൂഹി ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു നേവ വത്തബ്ബോ, ന ഓവദിതബ്ബോ ന അനുസാസിതബ്ബോ, സങ്ഘം, ഭന്തേ, പുച്ഛാമി 'ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡസ്സ ദാനം രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'തി. ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി...പേ॰... തതിയമ്പി പുച്ഛാമി 'ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡസ്സ ദാനം രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'"തി.

തസ്സ അപരേന സമയേന സമ്മാ വത്തിത്വാ ഖമാപേന്തസ്സ ബ്രഹ്മദണ്ഡോ പടിപ്പസ്സമ്ഭേതബ്ബോ, ഏവഞ്ച പന പടിപ്പസ്സമ്ഭേതബ്ബോ. ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘമജ്ഝേ സാവേതബ്ബം -

> "ഭന്തേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘോ അസുകസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡം അദാസി, സോ ഭിക്ഖു സോരതോ നിവാതവുത്തി ലജ്ജിധമ്മം ഓക്കന്തോ ഹിരോത്തപ്പേ പതിട്ഠിതോ പടിസങ്ഖാ ആയതിം സംവരേ തിട്ഠതി, സങ്ഘം, ഭന്തേ, പുച്ഛാമി 'തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡസ്സ പടിപ്പസ്സദ്ധി രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'"തി.

ഏവം യാവതതിയം വത്വാ അപലോകനകമ്മേനേവ ബ്രഹ്മദണ്ഡോ പടിപ്പസ്സമ്ഭേതബ്ബോതി.

കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ പഞ്ചമന്തി യം തം ഭഗവതാ ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകേ -

> "തേന ഖോ പന സമയേന ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖുനിയോ കദ്ദമോദകേന ഓസിഞ്ചന്തി 'അപ്പേവ നാമ അമ്ഹേസു സാരജ്ജേയ്യു'ന്തി, കായം വിവരിത്വാ ഭിക്ഖുനീനം ദസ്സേന്തി, ഊരും വിവരിത്വാ ഭിക്ഖുനീനം ദസ്സേന്തി, അങ്ഗജാതം വിവരിത്വാ ഭിക്ഖുനീനം ദസ്സേന്തി. ഭിക്ഖുനിയോ ഓഭാസേന്തി, ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം സമ്പയോജേന്തി 'അപ്പേവ നാമ അമ്ഹേസു സാരജ്ജേയ്യു'"ന്തി (ചൂളവ॰ ൪൧൧) -

ഇമേസു വത്ഥൂസു യേസം ഭിക്ഖൂനം ദുക്കടം പഞ്ഞപേത്വാ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദണ്ഡകമ്മം കാതു"ന്തി വത്വാ "കിം നു ഖോ ദണ്ഡകമ്മം കാതബ്ബ"ന്തി സംസയേ ഉപ്പന്നേ "അവന്ദിയോ സോ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന കാതബ്ബോ"തി ഏവം അവന്ദിയകമ്മം അനുഞ്ഞാതം, തം കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ പഞ്ചമം, ഇമസ്സ അപലോകനകമ്മസ്സ ഠാനം ഹോതി. തസ്സ ഹി കമ്മഞ്ഞേവ ലക്ഖണം, ന ഓസാരണാദീനി, തസ്മാ കമ്മലക്ഖണന്തി വുച്ചതി. തസ്സ കരണം പടിപ്പസ്സദ്ധിയാ സദ്ധിം വിത്ഥാരതോ ദസ്സയിസ്സാമ. ഭിക്ഖുനുപസ്സയേ സന്നിപതിതസ്സ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ബ്യത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ സാവേതബ്ബം -

> "അയ്യേ, അസുകോ നാമ അയ്യോ ഭിക്ഖുനീനം അപാസാദികം ദസ്സേതി, ഏതസ്സ അയ്യസ്സ അവന്ദിയകരണം രുച്ചതീ"തി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം പുച്ഛാമി. 'അയ്യേ, അസുകോ നാമ അയ്യോ ഭിക്ഖുനീനം അപാസാദികം ദസ്സേതി, ഏതസ്സ അയ്യസ്സ അവന്ദിയകരണം രുച്ചതീ'തി ദുതിയമ്പി. തതിയമ്പി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം പുച്ഛാമീ"തി.

ഏവം തിക്ഖത്തും സാവേത്വാ അപലോകനകമ്മേന അവന്ദിയകമ്മം കാതബ്ബം.

തതോ പട്ഠായ സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനീഹി ന വന്ദിതബ്ബോ. സചേ അവന്ദിയമാനോ ഹിരോത്തപ്പം പച്ചുപട്ഠപേത്വാ സമ്മാ വത്തതി, തേന ഭിക്ഖുനിയോ ഖമാപേതബ്ബാ. ഖമാപേന്തേന ഭിക്ഖുനുപസ്സയം അഗന്ത്വാ വിഹാരേയേവ സങ്ഘം വാ ഗണം വാ ഏകം ഭിക്ഖും വാ ഉപസങ്കമിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ "അഹം, ഭന്തേ, പടിസങ്ഖാ ആയതിം സംവരേ തിട്ഠാമി, ന പുന അപാസാദികം ദസ്സേസ്സാമി, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ മയ്ഹം ഖമതൂ"തി ഖമാപേതബ്ബം. തേന സങ്ഘേന വാ ഗണേന വാ ഏകം ഭിക്ഖും പേസേത്വാ ഏകഭിക്ഖുനാ വാ സയമേവ ഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുനിയോ വത്തബ്ബാ "അയം ഭിക്ഖു പടിസങ്ഖാ ആയതിം സംവരേ ഠിതോ, ഇമിനാ അച്ചയം ദേസേത്വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഖമാപിതോ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഇമം ഭിക്ഖും വന്ദിയം കരോതൂ"തി. സോ വന്ദിയോ കാതബ്ബോ, ഏവഞ്ച പന കാതബ്ബോ. ഭിക്ഖുനുപസ്സയേ സന്നിപതിതസ്സ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ബ്യത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ സാവേതബ്ബം -

"അയ്യേ, അസുകോ നാമ അയ്യോ ഭിക്ഖുനീനം അപാസാദികം ദസ്സേതീതി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന അവന്ദിയോ കതോ, സോ ലജ്ജിധമ്മം ഓക്കമിത്വാ പടിസങ്ഖാ ആയതിം സംവരേ ഠിതോ, അച്ചയം ദേസേത്വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം ഖമാപേസി, തസ്സ അയ്യസ്സ വന്ദിയകരണം രുച്ചതീതി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം പുച്ഛാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. ഏവം അപലോകനകമ്മേനേവ വന്ദിയോ കാതബ്ബോ.

൨൫൫. അയം പനേത്ഥ പാളിമുത്തകോപി കമ്മലക്ഖണവിനിച്ഛയോ (പരി॰ അട്ഠ॰ ൪൯൫-൪൯൬). ഇദഞ്ഹി കമ്മലക്ഖണം നാമ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘമൂലകം പഞ്ഞത്തം, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സാപി പനേതം ലബ്ഭതിയേവ. യഞ്ഹി ഭിക്ഖുസങ്ഘോ സലാകഭത്തഉപോസഥഗ്ഗേസു ച അപലോകനകമ്മം കരോതി, ഏതമ്പി കമ്മലക്ഖണമേവ. അച്ഛിന്നചീവരജിണ്ണചീവരനട്ഠചീവരാനഞ്ഹി സങ്ഘം സന്നിപാതേത്വാ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ യാവതതിയം സാവേത്വാ അപലോകനകമ്മം കത്വാ ചീവരം ദാതും വട്ടതി. അപ്പമത്തകവിസ്സജ്ജകേന പന ചീവരം കരോന്തസ്സ പച്ചയഭാജനീയകഥായം വുത്തപ്പഭേദാനി സൂചിആദീനി അനപലോകേത്വാപി ദാതബ്ബാനി. തേസം ദാനേ സോയേവ ഇസ്സരോ, തതോ അതിരേകം ദേന്തേന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം. തതോ ഹി അതിരേകദാനേ സങ്ഘോ സാമീ. ഗിലാനഭേസജ്ജമ്പി തഥ വുത്തപ്പകാരം സയമേവ ദാതബ്ബം, അതിരേകം ഇച്ഛന്തസ്സ അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം. യോപി ച ദുബ്ബലോ വാ ഛിന്നിരിയാപഥോ വാ പച്ഛിന്നഭിക്ഖാചാരപഥോ വാ മഹാഗിലാനോ, തസ്സ മഹാവാസേസു തത്രുപ്പാദതോ ദേവസികം നാളി വാ ഉപഡ്ഢനാളി വാ, ഏകദിവസംയേവ വാ പഞ്ച വാ ദസ വാ തണ്ഡുലനാളിയോ ദേന്തേന അപലോകനകമ്മം കത്വാവ ദാതബ്ബാ. പേസലസ്സ ഭിക്ഖുനോ തത്രുപ്പാദതോ ഇണപലിബോധമ്പി ബഹുസ്സുതസ്സ സങ്ഘഭാരനിത്ഥരകസ്സ ഭിക്ഖുനോ അനുട്ഠാപനീയസേനാസനമ്പി സങ്ഘകിച്ചം കരോന്താനം കപ്പിയകാരകാദീനം ഭത്തവേതനമ്പി അപലോകനകമ്മേന ദാതും വട്ടതി.

ചതുപച്ചയവസേന ദിന്നതത്രുപ്പാദതോ സങ്ഘികം ആവാസം ജഗ്ഗാപേതും വട്ടതി, "അയം ഭിക്ഖു ഇസ്സരവതായ വിചാരേതീ"തി കഥാപച്ഛിന്ദനത്ഥം പന സലാകഗ്ഗാദീസു വാ അന്തരസന്നിപാതേ വാ സങ്ഘം ആപുച്ഛിത്വാവ ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. ചീവരപിണ്ഡപാതത്ഥായ ഓദിസ്സ ദിന്നതത്രുപ്പാദതോപി അപലോകേത്വാ ആവാസോ ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ, അനപലോകേത്വാപി വട്ടതി, "സൂരോ വതായം ഭിക്ഖു ചീവരപിണ്ഡപാതത്ഥായ ഓദിസ്സ ദിന്നതോ ആവാസം ജഗ്ഗാപേതീ"തി ഏവം ഉപ്പന്നകഥാപച്ഛേദനത്ഥം പന അപലോകനകമ്മമേവ കത്വാ ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ.

ചേതിയേ ഛത്തം വാ വേദികം വാ ബോധിഘരം വാ ആസനഘരം വാ അകതം വാ കരോന്തേന ജിണ്ണം വാ പടിസങ്ഖരോന്തേന സുധാകമ്മം വാ കരോന്തേന മനുസ്സേ സമാദപേത്വാ കാതും വട്ടതി. സചേ കാരകോ നത്ഥി, ചേതിയസ്സ ഉപനിക്ഖേപതോ കാരേതബ്ബം. ഉപനിക്ഖേപേപി അസതി അപലോകനകമ്മം കത്വാ തത്രുപ്പാദതോ കാരേതബ്ബം, സങ്ഘികേനപി അപലോകേത്വാ ചേതിയകിച്ചം കാതും വട്ടതി. ചേതിയസ്സ സന്തകേന അപലോകേത്വാപി സങ്ഘികകിച്ചം ന വട്ടതി, താവകാലികം പന ഗഹേത്വാ പടിപാകതികം കാതും വട്ടതി. ചേതിയേ സുധാകമ്മാദീനി കരോന്തേഹി പന ഭിക്ഖാചാരതോ വാ സങ്ഘതോ വാ യാപനമത്തം അലഭന്തേഹി ചേതിയസന്തകതോ യാപനമത്തം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തേഹി വത്തം കാതും വട്ടതി, "വത്തം കരോമാ"തി മച്ഛമംസാദീഹി സങ്ഘഭത്തം കാതും ന വട്ടതി.

യേ വിഹാരേ രോപിതാ ഫലരുക്ഖാ സങ്ഘേന പരിഗ്ഗഹിതാ ഹോന്തി, ജഗ്ഗനകമ്മം ലഭന്തി. യേസം ഫലാനി ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തി, തേസു അപലോകനകമ്മം ന കാതബ്ബം. യേ പന അപരിഗ്ഗഹിതാ, തേസു അപലോകനകമ്മം കാതബ്ബം, തം പന സലാകഗ്ഗയാഗഗ്ഗഭത്തഗ്ഗഅന്തരസന്നിപാതേസുപി കാതും വട്ടതി, ഉപോസഥഗ്ഗേ പന വട്ടതിയേവ. തത്ഥ ഹി അനാഗതാനമ്പി ഛന്ദപാരിസുദ്ധി ആഹരീയതി, തസ്മാ തം സുവിസോധിതം ഹോതി. ഏവഞ്ച പന കാതബ്ബം, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ സാവേതബ്ബം -

"ഭന്തേ, യം ഇമസ്മിം വിഹാരേ അന്തോസീമായ സങ്ഘസന്തകം മൂലതചപത്തഅങ്കുരപുപ്ഫഫലഖാദനീയാദി അത്ഥി, തം സബ്ബം ആഗതാഗതാനം ഭിക്ഖൂനം യഥാസുഖം പരിഭുഞ്ജിതും രുച്ചതീതി സങ്ഘം പുച്ഛാമീ"തി -

തിക്ഖത്തും പുച്ഛിതബ്ബം.

ചതൂഹി പഞ്ചഹി ഭിക്ഖൂഹി കതം സുകതമേവ. യസ്മിമ്പി വിഹാരേ ദ്വേ തയോ ജനാ വസന്തി, തേഹി നിസീദിത്വാ കതമ്പി സങ്ഘേന കതസദിസമേവ. യസ്മിം പന ഏകോ ഭിക്ഖു ഹോതി, തേന ഭിക്ഖുനാ ഉപോസഥദിവസേ പുബ്ബകരണപുബ്ബകിച്ചം കത്വാ നിസിന്നേന കതമ്പി കതികവത്തം സങ്ഘേന കതസദിസമേവ ഹോതി. കരോന്തേന പന ഫലവാരേന കാതുമ്പി ചത്താരോ മാസേ ഛ മാസേ ഏകസംവച്ഛരന്തി ഏവം പരിച്ഛിന്ദിത്വാപി അപരിച്ഛിന്ദിത്വാപി കാതും വട്ടതി. പരിച്ഛിന്നേ യഥാപരിച്ഛേദം പരിഭുഞ്ജിത്വാ പുന കാതബ്ബം. അപരിച്ഛിന്നേ യാവ രുക്ഖാ ധരന്തി, താവ വട്ടതി. യേപി തേസം രുക്ഖാനം ബീജേഹി അഞ്ഞേ രുക്ഖാ രോപിതാ ഹോന്തി, തേസമ്പി സാ ഏവ കതികാ.

സചേ പന അഞ്ഞസ്മിം വിഹാരേ രോപിതാ ഹോന്തി, തേസം യത്ഥ രോപിതാ, തസ്മിംയേവ വിഹാരേ സങ്ഘോ സാമീ. യേപി അഞ്ഞതോ ബീജാനി ആഹരിത്വാ പുരിമവിഹാരേ പച്ഛാ രോപിതാ, തേസു അഞ്ഞാ കതികാ കാതബ്ബാ, കതികായ കതായ പുഗ്ഗലികട്ഠാനേ തിട്ഠന്തി, യഥാസുഖം ഫലാദീനി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടന്തി. സചേ പനേത്ഥ തം തം ഓകാസം പരിക്ഖിപിത്വാ പരിവേണാനി കത്വാ ജഗ്ഗന്തി, തേസം ഭിക്ഖൂനം പുഗ്ഗലികട്ഠാനേ തിട്ഠന്തി, അഞ്ഞേ

പരിഭുഞ്ജിതും ന ലഭന്തി. തേഹി പന സങ്ഘസ്സ ദസമഭാഗം ദത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. യോപി മജ്ഝേവിഹാരേ രുക്ഖം സാഖാഹി പരിവാരേത്വാ രക്ഖതി, തസ്സപി ഏസേവ നയോ.

പോരാണകവിഹാരം ഗതസ്സ സമ്ഭാവനീയഭിക്ഖുനോ "ഥേരോ ആഗതോ"തി ഫലാഫലം ആഹരന്തി, സചേ തത്ഥ മൂലേ സബ്ബപരിയത്തിധരോ ബഹുസ്സുതഭിക്ഖു വിഹാസി, "അദ്ധാ ഏത്ഥ ദീഘാ കതികാ കതാ ഭവിസ്സതീ"തി നിക്കുക്കുച്ചേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. വിഹാരേ ഫലാഫലം പിണ്ഡപാതികാനമ്പി വട്ടതി, ധുതങ്ഗം ന കോപേതി. സാമണേരാ അത്തനോ ആചരിയുപജ്ഝായാനം ബഹൂനി ഫലാനി ദേന്തി, അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ അലഭന്താ ഖിയ്യന്തി, ഖിയ്യനമത്തമേവ തം ഹോതി. സചേ ദുബ്ഭിക്ഖം ഹോതി, ഏകം പനസരുക്ഖം നിസ്സായ സട്ഠിപി ജനാ ജീവന്തി, താദിസേ കാലേ സബ്ബേസം സങ്ഗഹകരണത്ഥായ ഭാജേത്വാ ഖാദിതബ്ബം. അയം സാമീചി. യാവ പന കതികവത്തം ന പടിപ്പസ്സമ്ഭതി, താവ തേഹി ഖായിതം സുഖായിതമേവ. കദാ പന കതികവത്തം പടിപ്പസ്സമ്ഭതി? യദാ സമഗ്ഗോ സങ്ഘോ സന്നിപതിത്വാ "ഇതോ പട്ഠായ ഭാജേത്വാ ഖാദന്തൂ"തി സാവേതി, ഏകഭിക്ഖുകേ പന വിഹാരേ ഏതേന സാവിതേപി പുരിമകതികാ പടിപ്പസ്സമ്ഭതിയേവ . സചേ പടിപ്പസ്സദ്ധായ കതികായ സാമണേരാ നേവ രുക്ഖതോ പാതേന്തി, ന ഭൂമിതോ ഗഹേത്വാ ഭിക്ഖൂനം ദേന്തി, പതിതഫലാനി പാദേഹി പഹരന്താ വിചരന്തി, തേസം ദസമഭാഗതോ പട്ഠായ യാവ ഉപഡ്ഢഫലഭാഗേന ഫാതികമ്മം കാതബ്ബം. അദ്ധാ ഫാതികമ്മലോഭേന ആഹരിത്വാ ദസ്സേന്തി, പുന സുഭിക്ഖേ ജാതേ കപ്പിയകാരകേസു ആഗന്ത്വാ സാഖാപരിവാരാദീനി കത്വാ രുക്ഖേ രക്ഖന്തേസു സാമണേരാനം ഫാതികമ്മം ന കാതബ്ബം, ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം.

"വിഹാരേ ഫലാഫലം അത്ഥീ"തി സാമന്തഗാമേഹി മനുസ്സാ ഗിലാനാനം വാ ഗബ്ഭിനീനം വാ അത്ഥായ ആഗന്ത്വാ "ഏകം നാളികേരം ദേഥ, അമ്ബം ദേഥ, ലബുജം ദേഥാ"തി യാചന്തി, ദാതബ്ബം, ന ദാതബ്ബന്തി? ദാതബ്ബം. അദീയമാനേ ഹി തേ ദോമനസ്സികാ ഹോന്തി. ദേന്തേന പന സങ്ഘം സന്നിപാതേത്വാ യാവതതിയം സാവേത്വാ അപലോകനകമ്മം കത്വാവ ദാതബ്ബം, കതികവത്തം വാ കത്വാ ഠപേതബ്ബം, ഏവഞ്ച പന കാതബ്ബം. ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ സാവേതബ്ബം -

> "സാമന്തഗാമേഹി മനുസ്സാ ആഗന്ത്വാ ഗിലാനാദീനം അത്ഥായ ഫലാഫലം യാചന്തി, ദ്വേ നാളികേരാനി ദ്വേ താലഫലാനി ദ്വേ പനസാനി പഞ്ച അമ്ബാനി പഞ്ച കദലിഫലാനി ഗണ്ഹന്താനം അനിവാരണം, അസുകരുക്ഖതോ ച അസുകരുക്ഖതോ ച ഫലം ഗണ്ഹന്താനം അനിവാരണം രുച്ചതി ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സാ"തി -

തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. തതോ പട്ഠായ ഗിലാനാദീനം നാമം ഗഹേത്വാ യാചന്താ "ഗണ്ഹഥാ"തി ന വത്തബ്ബാ , വത്തം പന ആചിക്ഖിതബ്ബം "നാളികേരാദീനി ഇമിനാ നാമ പരിച്ഛേദേന ഗണ്ഹന്താനം അസുകരുക്ഖതോ ച അസുകരുക്ഖതോ ച ഫലം ഗണ്ഹന്താനം അനിവാരണം കത"ന്തി. അനുവിചരിത്വാ പന "അയം മധുരഫലോ അമ്ബോ, ഇതോ ഗണ്ഹഥാ"തിപി ന വത്തബ്ബാ.

ഫലഭാജനകാലേ പന ആഗതാനം സമ്മതേന ഉപഡ്ഢഭാഗോ ദാതബ്ബോ, അസമ്മതേന അപലോകേത്വാ ദാതബ്ബം. ഖീണപരിബ്ബയോ വാ മഗ്ഗഗമിയസത്ഥവാഹോ വാ അഞ്ഞോ വാ ഇസ്സരോ ആഗന്ത്വാ യാചതി, അപലോകേത്വാവ ദാതബ്ബം, ബലക്കാരേന ഗഹേത്വാ ഖാദന്തോ ന വാരേതബ്ബോ. കുദ്ധോ ഹി സോ രുക്ഖേപി ഛിന്ദേയ്യ, അഞ്ഞമ്പി അനത്ഥം കരേയ്യ. പുഗ്ഗലികപരിവേണം ആഗന്ത്വാ ഗിലാനസ്സ നാമേന യാചന്തോ "അമ്ഹേഹി ഛായാദീനം അത്ഥായ രോപിതം, സചേ അത്ഥി, തുമ്ഹേ ജാനാഥാ"തി വത്തബ്ബോ. യദി പന ഫലഭരിതാവ രുക്ഖാ ഹോന്തി, കണ്ടകേ ബന്ധിത്വാ ഫലവാരേന ഗണ്ഹന്തി, അപച്ചാസീസന്തേന ഹുത്വാ ദാതബ്ബം, ബലക്കാരേന ഗണ്ഹന്തോ ന വാരേതബ്ബോ. പുബ്ബേ വുത്തമേവേത്ഥ കാരണം.

സങ്ഘസ്സ ഫലാരാമോ ഹോതി, പടിജഗ്ഗനം ന ലഭതി. സചേ തം കോചി വത്തസീസേന ജഗ്ഗതി, സങ്ഘസ്സേവ ഹോതി. അഥാപി കസ്സചി പടിബലസ്സ ഭിക്ഖുനോ "ഇമം സപ്പുരിസ ജഗ്ഗിത്വാ ദേഹീ"തി സങ്ഘോ ഭാരം കരോതി, സോ ചേ വത്തസീസേന ജഗ്ഗതി, ഏവമ്പി സങ്ഘസ്സേവ ഹോതി. ഫാതികമ്മം പച്ചാസീസന്തസ്സ പന തതിയഭാഗേന വാ ഉപഡ്ഢഭാഗേന വാ ഫാതികമ്മം കാതബ്ബം. "ഭാരിയം കമ്മ"ന്തി വത്വാ ഏത്തകേന അനിച്ഛന്തോ പന "സബ്ബം തവേവ സന്തകം കത്വാ മൂലഭാഗം ദസമഭാഗമത്തം ദത്വാ ജഗ്ഗാഹീ"തിപി വത്തബ്ബോ, ഗരുഭണ്ഡത്താ പന ന മൂലച്ഛേജ്ജവസേന ദാതബ്ബം. സോ മൂലഭാഗം ദത്വാ ഖാദന്തോ അകതാവാസം വാ കത്വാ കതാവാസം വാ ജഗ്ഗിത്വാ നിസ്സിതകാനം ആരാമം നിയ്യാതേതി, തേഹിപി മൂലഭാഗോ ദാതബ്ബോവ.

യദാ പന ഭിക്ഖൂ സയം ജഗ്ഗിതും പഹോന്തി, അഥ തേസം ജഗ്ഗിതും ന ദാതബ്ബം, ജഗ്ഗിതകാലേ പന ന വാരേതബ്ബാ, ജഗ്ഗനകാലേയേവ വാരേതബ്ബാ. "ബഹു തുമ്ഹേഹി ഖായിതം, ഇദാനി മാ ജഗ്ഗിത്ഥ, ഭിക്ഖുസങ്ഘോയേവ ജഗ്ഗിസ്സതീ"തി വത്തബ്ബം. സചേ പന നേവ വത്തസീസേന ജഗ്ഗന്തോ അത്ഥി, ന ഫാതികമ്മേന, ന സങ്ഘോ ജഗ്ഗിതും പഹോതി, ഏകോ അനാപുച്ഛിത്വാവ ജഗ്ഗിത്വാ ഫാതികമ്മം വഡ്ഢേത്വാ പച്ചാസീസതി, അപലോകനകമ്മേന ഫാതികമ്മം വഡ്ഢേത്വാവ ദാതബ്ബം. ഇതി ഇമം സബ്ബമ്പി കമ്മലക്ഖണമേവ ഹോതി. അപലോകനകമ്മം ഇമാനി പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

൨൨൭. ഞത്തികമ്മട്ഠാനഭേദേ പന (പരി॰ അട്ഠ॰ ൪൮൨-൪൮൩) -

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ആയസ്മതോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ, അനുസിട്ഠോ സോ മയാ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ആഗച്ഛേയ്യ, 'ആഗച്ഛാഹീ'തി വത്തബ്ബോ"തി -

ഏവം ഉപസമ്പദാപേക്ഖസ്സ ഓസാരണാ **ഓസാരണാ** നാമ.

> "സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ധമ്മകഥികോ, ഇമസ്സ നേവ സുത്തം ആഗച്ഛതി, നോ സുത്തവിഭങ്ഗോ, സോ അത്ഥം അസല്ലക്ഖേത്വാ ബ്യഞ്ജനച്ഛായായ അത്ഥം പടിബാഹതി, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും വുട്ഠാപേത്വാ അവസേസാ ഇമം അധികരണം വൂപസമേയ്യാമാ"തി -

ഏവം ഉബ്ബാഹികവിനിച്ഛയേ ധമ്മകഥികസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സാരണാ **നിസ്സാരണാ** നാമ.

> "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാ"തി -

ഏവം ഉപോസഥകമ്മവസേന ഠപിതാ ഞത്തി **ഉപോസഥോ** നാമ.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജ പവാരണാ പന്നരസീ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ പവാരേയ്യാ"തി -

ഏവം പവാരണകമ്മവസേന ഠപിതാ ഞത്തി **പവാരണാ** നാമ.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ആയസ്മതോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമം അനുസാസേയ്യ"ന്തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമം അനുസാസേയ്യാ"തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമം അന്തരായികേ ധമ്മേ പുച്ഛേയ്യ"ന്തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമം അന്തരായികേ ധമ്മേ പുച്ഛേയ്യാ"തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമം വിനയം പുച്ഛേയ്യ"ന്തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമം വിനയം പുച്ഛേയ്യാ"തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമേന വിനയം പുട്ഠോ വിസ്സജ്ജേയ്യ"ന്തി, "യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമേന വിനയം പുട്ഠോ വിസ്സജ്ജേയ്യാ"തി -

ഏവം അത്താനം വാ പരം വാ സമ്മന്നിതും ഠപിതാ ഞത്തി **സമ്മുതി** നാമ.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇദം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സഗ്ഗിയം സങ്ഘസ്സ നിസ്സട്ഠം, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യാ"തി, "യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ആയസ്മന്താ ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യു"ന്തി -

ഏവം നിസ്സട്ഠചീവരപത്താദീനം ദാനം **ദാനം** നാമ.

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ആപത്തിം സരതി വിവരതി ഉത്താനിം കരോതി ദേസേതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആപത്തിം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ"ന്തി, "യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആപത്തിം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ"ന്തി, തേന വത്തബ്ബോ "പസ്സസീ"തി. ആമ, പസ്സാമീതി. "ആയതിം സംവരേയ്യാസീ"തി -

ഏവം ആപത്തിപടിഗ്ഗഹോ **പടിഗ്ഗഹോ** നാമ.

"സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ ആവാസികാ, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ഇദാനി ഉപോസഥം കരേയ്യാമ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യാമ, ആഗമേ കാളേ പവാരേയ്യാമാ"തി.

തേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ ഭണ്ഡനകാരകാ കലഹകാരകാ വിവാദകാരകാ ഭസ്സകാരകാ സങ്ഘേ അധികരണകാരകാ തം കാളം അനുവസേയ്യും, ആവാസികേന ഭിക്ഖുനാ ബ്യത്തേന പടിബലേന ആവാസികാ ഭിക്ഖൂ ഞാപേതബ്ബാ -

"സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ ആവാസികാ, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ഇദാനി ഉപോസഥം കരേയ്യാമ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യാമ, ആഗമേ ജുണ്ഹേ പവാരേയ്യാമാ"തി -

ഏവം കതാ പവാരണാപച്ചുക്കഡ്ഢനാ **പച്ചുക്കഡ്ഢനാ** നാമ.

സബ്ബേഹേവ ഏകജ്ഝം സന്നിപതിതബ്ബം, സന്നിപതിത്വാ ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അമ്ഹാകം ഭണ്ഡനജാതാനം കലഹജാതാനം വിവാദാപന്നാനം വിഹരതം ബഹും അസ്സാമണകം അജ്ഝാചിണ്ണം ഭാസിതപരിക്കന്തം, സചേ മയം ഇമാഹി ആപത്തീഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം കാരേസ്സാമ, സിയാപി തം അധികരണം കക്ഖളത്തായ വാളത്തായ ഭേദായ സംവത്തേയ്യ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇമം അധികരണം തിണവത്ഥാരകേന വൂപസമേയ്യ ഠപേത്വാ ഥുല്ലവജ്ജം ഠപേത്വാ ഗിഹിപ്പടിസംയുത്ത"ന്തി -

ഏവം തിണവത്ഥാരകസമഥേന കത്വാ സബ്ബപഠമാ സബ്ബസങ്ഗാഹികഞത്തി **കമ്മലക്ഖണം** നാമ.

തഥാ തതോ പരാ ഏകേകസ്മിം പക്ഖേ ഏകേകം കത്വാ ദ്വേ ഞത്തിയോ. ഇതി യഥാവുത്തപ്പഭേദം ഓസാരണം നിസ്സാരണം...പേ॰... കമ്മലക്ഖണഞ്ഞേവ നവമന്തി ഞത്തികമ്മം ഇമാനി നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

൨൫൭. ഞത്തിദുതിയകമ്മട്ഠാനഭേദേ (പരി॰ അട്ഠ॰ ൪൮൨-൪൮൩) പന വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിനോ പത്തനിക്കുജ്ജനവസേന ഖന്ധകേ വുത്താ **നിസ്സാരണാ,** തസ്സേവ പത്തുക്കുജ്ജനവസേന ഖന്ധകേ വുത്താ **ഓസാരണാ** ച വേദിതബ്ബാ. വുത്തഞ്ഹേതം (ചൂളവ॰ ൨൬൫-൨൬൬) -

"അട്ഠഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ ഉപാസകസ്സ പത്തോ നിക്കുജ്ജിതബ്ബോ. ഭിക്ഖൂനം അലാഭായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂനം അനത്ഥായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂനം അവാസായ പരിസക്കതി, ഭിക്ഖൂ അക്കോസതി പരിഭാസതി, ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖൂഹി ഭേദേതി, ബുദ്ധസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി, ധമ്മസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി, സങ്ഘസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഇമേഹി അട്ഠഹി അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ ഉപാസകസ്സ പത്തം നിക്കുജ്ജിതും.

ഏവഞ്ച പന ഭിക്ഖവേ നിക്കുജ്ജിതബ്ബോ. ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, വഡ്ഢോ ലിച്ഛവീ ആയസ്മന്തം ദബ്ബം മല്ലപുത്തം അമൂലികായ സീലവിപത്തിയാ അനുദ്ധംസേതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തം നിക്കുജ്ജേയ്യ, അസമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, വഡ്ഢോ ലിച്ഛവീ ആയസ്മന്തം ദബ്ബം മല്ലപുത്തം അമൂലികായ സീലവിപത്തിയാ അനുദ്ധംസേതി, സങ്ഘോ വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തം നിക്കുജ്ജതി, അസമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരോതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തസ്സ നിക്കുജ്ജനാ അസമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരണം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“നിക്കുജ്ജിതോ സങ്ഘേന വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തോ അസമ്ഭോഗോ സങ്ഘേന, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി.

അട്ഠഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ ഉപാസകസ്സ പത്തോ ഉക്കുജ്ജിതബ്ബോ. ന ഭിക്ഖൂനം അലാഭായ പരിസക്കതി, ന ഭിക്ഖൂനം അനത്ഥായ പരിസക്കതി…പേ॰… ന സങ്ഘസ്സ അവണ്ണം ഭാസതി. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഇമേഹി അട്ഠഹി അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ ഉപാസകസ്സ പത്തം ഉക്കുജ്ജിതും.

ഏവഞ്ച പന, ഭിക്ഖവേ, ഉക്കുജ്ജിതബ്ബോ. തേന, ഭിക്ഖവേ, വഡ്ഢേന ലിച്ഛവിനാ സങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഭിക്ഖൂനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ -

“സങ്ഘേന മേ, ഭന്തേ, പത്തോ നിക്കുജ്ജിതോ, അസമ്ഭോഗോമ്ഹി സങ്ഘേന, സോഹം, ഭന്തേ, സമ്മാ വത്താമി, ലോമം പാതേമി, നേത്ഥാരം വത്താമി, സങ്ഘം പത്തുക്കുജ്ജനം യാചാമീ”തി.

ദുതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ. തതിയമ്പി യാചിതബ്ബോ.

ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, സങ്ഘേന വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തോ നിക്കുജ്ജിതോ, അസമ്ഭോഗോ സങ്ഘേന, സോ സമ്മാ വത്തതി, ലോമം പാതേതി, നേത്ഥാരം വത്തതി, സങ്ഘം പത്തുക്കുജ്ജനം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തം ഉക്കുജ്ജേയ്യ, സമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, സങ്ഘേന വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തോ നിക്കുജ്ജിതോ, അസമ്ഭോഗോ സങ്ഘേന, സോ സമ്മാ വത്തതി, ലോമം പാതേതി, നേത്ഥാരം വത്തതി, സങ്ഘം പത്തുക്കുജ്ജനം യാചതി, സങ്ഘോ വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തം ഉക്കുജ്ജതി, സമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരോതി, യസ്സായസ്മതോ ഖമതി വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തസ്സ ഉക്കുജ്ജനാ സമ്ഭോഗം സങ്ഘേന കരണം, സോ തുണ്ഹസ്സ. യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യ.

“ഉക്കുജ്ജിതോ സങ്ഘേന വഡ്ഢസ്സ ലിച്ഛവിസ്സ പത്തോ സമ്ഭോഗോ സങ്ഘേന, ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി.

ഏത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ു൬൫) ച അട്ഠസു അങ്ഗേസു ഏകകേനപി അങ്ഗേന സമന്നാഗതസ്സ പത്തനിക്കുജ്ജനകമ്മം കാതും വട്ടതി, അന്തോസീമായ വാ നിസ്സീമം ഗന്ത്വാ നദീആദീസു വാ നിക്കുജ്ജിതും വട്ടതിയേവ. ഏവം നിക്കുജ്ജിതേ പന പത്തേ തസ്സ ഗേഹേ കോചി ദേയ്യധമ്മോ ന ഗഹേതബ്ബോ, “അസുകസ്സ ഗേഹേ ഭിക്ഖം മാ ഗണ്ഹിത്ഥാ”തി അഞ്ഞവിഹാരേസുപി പേസേതബ്ബം. ഉക്കുജ്ജനകാലേ പന യാവതതിയം യാചാപേത്വാ ഹത്ഥപാസം വിജഹാപേത്വാ ഞത്തിദുതിയകമ്മേന ഉക്കുജ്ജിതബ്ബോ.

സീമാസമ്മുതി, തിചീവരേന അവിപ്പവാസസമ്മുതി, സന്ഥതസമ്മുതി, ഭത്തുദ്ദേസകസേനാസനഗ്ഗാഹാപകഭണ്ഡാഗാരിയചീവരപടിഗ്ഗാഹകചീവരഭാജകയാഗുഭാജകഖജ്ജഭാജകഫലഭാജകഅപ്പമത്തകവ ഏതാസം സമ്മുതീനം വസേന **സമ്മുതി** വേദിതബ്ബാ. കഥിനചീവരദാനമതകചീവരദാനവസേന ദാനം വേദിതബ്ബം. കഥിനുദ്ധാരവസേന **ഉദ്ധാരോ** വേദിതബ്ബോ. കുടിവത്ഥുവിഹാരവത്ഥുദേസനാവസേന **ദേസനാ** വേദിതബ്ബാ. യാ പന തിണവത്ഥാരകസമഥേ സബ്ബസങ്ഗാഹികഞത്തിഞ്ച ഏകേകസ്മിം പക്ഖേ ഏകേകഞത്തിഞ്ചാതി തിസ്സോ ഞത്തിയോ ഠപേത്വാ പുന ഏകേകസ്മിം പക്ഖേ ഏകേകാതി ദ്വേ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചാ വുത്താ, താസം വസേന **കമ്മലക്ഖണം** വേദിതബ്ബം. ഇതി ഞത്തിദുതിയകമ്മം ഇമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ു൬൭. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മട്ഠാനഭേദേ പന തജ്ജനീയകമ്മാദീനം സത്തന്നം കമ്മാനം വസേന **നിസ്സാരണാ,** തേസംയേവ ച കമ്മാനം പടിപ്പസ്സമ്ഭനവസേന **ഓസാരണാ** വേദിതബ്ബാ. ഭിക്ഖുനോവാദകസമ്മുതിവസേന **സമ്മുതി** വേദിതബ്ബാ. പരിവാസദാനമാനത്തദാനവസേന **ദാനം** വേദിതബ്ബം. മൂലായപടികസ്സനകമ്മവസേന **നിഗ്ഗഹോ** വേദിതബ്ബോ. ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാ, അട്ഠ യാവതതിയകാ, അരിട്ഠോ, ചണ്ഡകാളീ ച ഇമേതേ യാവതതിയകാതി ഇമാസം ഏകാദസന്നം സമനുഭാസനാനം വസേന **സമനുഭാസനാ** വേദിതബ്ബാ. ഉപസമ്പദകമ്മഅബ്ഭാനകമ്മവസേന **കമ്മലക്ഖണം** വേദിതബ്ബം. ഇതി ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം ഇമാനി സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി. ഏവം കമ്മാനി ച കമ്മവിപത്തി ച തേസം കമ്മാനം കാരകസങ്ഘപരിച്ഛേദോ ച വിപത്തിവിരഹിതാനം കമ്മാനം ഠാനഭേദഗമനഞ്ച വേദിതബ്ബം.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

കമ്മാകമ്മവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

പകിണ്ണകകഥാമാതികാ

ഗണഭോജം പരമ്പരം, നാപുച്ഛാ പംസുകൂലകം;
അച്ഛിന്നം പടിഭാനഞ്ച, വിപ്പകതഉദ്ദിസനം.

തിവസ്സന്തം ദീഘാസനം, ഗിലാനുപട്ഠവണ്ണനം;
അത്തപാതമനവേക്ഖം, സിലാപവിജ്ഝലിമ്പനം.

മിച്ഛാദിട്ഠിഗോപദാനം, ധമ്മികാരക്ഖുച്ചാരാദി;
ന്ഹാനഘംസം പണ്ഡകാദി, ദീഘകേസാദ്യാദാസാദി.

നച്ചാദങ്ഗഛേദനിദ്ധി, പത്തോ സബ്ബപംസുകൂലം;
പരിസ്സാവനം നഗ്ഗോ ച, പുപ്ഫഗന്ധആസിത്തകം.

മള്ളോരികേകഭാജനം, ചേലപടി പാദഘംസീ;
ബീജനീ ഛത്തനഖാദി, കായബന്ധനിവാസനം.

കാജഹരം ദന്തകട്ഠം, രുക്ഖാരോഹോ ഛന്ദാരോപോ;
ലോകായതം ഖിപിതകോ, ലസുണം നക്കമിതബ്ബം.

അവന്ദിയോ തൂലഭിസി, ബിമ്ബോഹനആസന്ദാദി;
ഉച്ചാസനമഹാസനം, ചീവരഅധമ്മോകാസോ.

സദ്ധാദേയ്യം സന്തുത്തരം, നിക്ഖേപോ സത്ഥകമ്മാദി;
നഹാപിതോ ദസഭാഗോ, പാഥേയ്യം മഹാപദേസോ;
ആനിസംസോതി മാതികാ.

൩൪. പകിണ്ണകവിനിച്ഛയകഥാ

൧. ഇദാനി പകിണ്ണകകഥാ ച വേദിതബ്ബാ. ‘‘ഗണഭോജനേ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയ’’ന്തി (പാചി॰ ൨൧൭) വുത്തം **ഗണഭോജനം** (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൧൭-൨൧൮) ദ്വീഹി ആകാരേഹി പസവതി വിഞ്ഞത്തിതോ വാ നിമന്തനതോ വാ. കഥം **വിഞ്ഞത്തിതോ പസവതി**? ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ ഏകതോ ഠിതാ വാ നിസിന്നാ വാ ഉപാസകം ദിസ്വാ ‘‘അമ്ഹാകം ചതുന്നമ്പി ഭത്തം ദേഹീ’’തി വാ വിഞ്ഞാപേയ്യും, പാടേക്കം വാ പസ്സിത്വാ ‘‘മയ്ഹം ദേഹി, മയ്ഹം ദേഹീ’’തി ഏവം ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഏകതോ വാ ഗച്ഛന്തു നാനാതോ വാ, ഭത്തം ഗഹേത്വാപി ഏകതോ വാ ഭുഞ്ജന്തു നാനാതോ വാ. സചേ ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ഗണഭോജനം ഹോതി, സബ്ബേസം ആപത്തി. പടിഗ്ഗഹണമേവ ഹേത്ഥ പമാണം. ഏവം വിഞ്ഞത്തിതോ പസവതി.

കഥം **നിമന്തനതോ പസവതി**? ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ ഉപസങ്കമിത്വാ ‘‘തുമ്ഹേ, ഭന്തേ, ഓദനേന നിമന്തേമി, ഓദനം മേ ഗണ്ഹഥ ആകങ്ഖഥ ഓലോകേഥ അധിവാസേഥ പടിമാനേഥാ’’തി ഏവം യേന കേനചി വേവചനേന വാ ഭാസന്തരേന വാ പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം നാമം ഗഹേത്വാ നിമന്തേതി. ഏവം ഏകതോ നിമന്തിതാ പരിച്ഛിന്നകാലവസേന അജ്ജതനായ വാ സ്വാതനായ വാ ഏകതോ ഗച്ഛന്തി, ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ഏകതോ ഭുഞ്ജന്തി, ഗണഭോജനം ഹോതി, സബ്ബേസം ആപത്തി. ഏകതോ നിമന്തിതാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഗച്ഛന്തി, ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഭുഞ്ജന്തി, ആപത്തിയേവ. ഏകതോ നിമന്തിതാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഗച്ഛന്തി, നാനാതോ ഗണ്ഹന്തി, ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഭുഞ്ജന്തി, അനാപത്തി. ചത്താരി പരിവേണാനി വാ വിഹാരേ വാ ഗന്ത്വാ നാനാതോ നിമന്തിതാ, ഏകട്ഠാനേ ഠിതേസുയേവ വാ ഏകോ പുത്തേന ഏകോ പിതരാതി ഏവമ്പി നാനാതോ നിമന്തിതാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഗച്ഛന്തു, ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഭുഞ്ജന്തു, സചേ ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ഗണഭോജനം ഹോതി, സബ്ബേസം ആപത്തി. ഏവം താവ നിമന്തനതോ പസവതി.

തസ്മാ സചേ കോചി സങ്ഘഭത്തം കത്തുകാമേന നിമന്തനത്ഥായ പേസിതോ വിഹാരം ആഗമ്മ ‘‘ഭന്തേ, സ്വേ അമ്ഹാകം ഘരേ ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ’’തി അവത്വാ ‘‘ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ’’തി വാ ‘‘സങ്ഘഭത്തം ഗണ്ഹഥാ’’തി വാ ‘‘സങ്ഘോ ഭത്തം ഗണ്ഹതൂ’’തി വാ വദതി, ഭത്തുദ്ദേസകേന പണ്ഡിതേന ഭവിതബ്ബം. നിമന്തനികാ ഗണഭോജനതോ, പിണ്ഡപാതികാ ച ധുതങ്ഗഭേദതോ മോചേതബ്ബാ. കഥം? ഏവം താവ വത്തബ്ബം ‘‘സ്വേ ന സക്കാ ഉപാസകാ’’തി. പുനദിവസേ, ഭന്തേതി. പുനദിവസേപി ന സക്കാതി. ഏവം യാവ അഡ്ഢമാസമ്പി ഹരിത്വാ പുന വത്തബ്ബോ ‘‘കിം ത്വം അവചാ’’തി. സചേ പുനപി ‘‘സങ്ഘഭത്തം ഗണ്ഹഥാ’’തി വദതി, തതോ ‘‘ഇമം താവ ഉപാസക പുപ്ഫം കപ്പിയം കരോഹി, ഇമം തിണ’’ന്തി ഏവം വിക്ഖേപം കത്വാ പുന ‘‘ത്വം കിം കഥയിത്ഥാ’’തി പുച്ഛിതബ്ബോ. സചേ പുനപി തഥേവ വദതി, ‘‘ആവുസോ, ത്വം പിണ്ഡപാതികേ വാ മഹല്ലകത്ഥേരേ വാ ന ലച്ഛസി, സാമണേരേ ലച്ഛസീ’’തി വത്തബ്ബോ. ‘‘നനു, ഭന്തേ, അസുകസ്മിം അസുകസ്മിഞ്ച ഗാമേ ഭദന്തേ ഭോജേസും, അഹം കസ്മാ ന ലഭാമീ’’തി ച വുത്തേ തേ നിമന്തിതും ജാനന്തി, ത്വം ന ജാനാസീതി. തേ കഥം നിമന്തേസും, ഭന്തേതി? തേ

ഏവമാഹംസു “അമ്ഹാകം, ഭന്തേ, ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ”തി. സചേ സോപി തഥേവ വദതി, വട്ടതി.

അഥ പുനപി “ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദതി, “ന ദാനി ത്വം, ആവുസോ, ബഹൂ ഭിക്ഖൂ ലച്ഛസി, തയോ ഏവ, ആവുസോ, ലച്ഛസീ”തി വത്തബ്ബോ. “നനു, ഭന്തേ, അമുകസ്മിഞ്ച അമുകസ്മിഞ്ച ഗാമേ സകലം ഭിക്ഖുസങ്ഘം ഭോജേസും, അഹം കസ്മാ ന ലഭാമീ”തി. “ത്വം നിമന്തിതും ന ജാനാസീ”തി. തേ കഥം നിമന്തേസും, ഭന്തേതി? തേ ഏവമാഹംസു “അമ്ഹാകം, ഭന്തേ, ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ”തി. സചേ സോപി തഥേവ “ഭിക്ഖം ഗണ്ഹഥാ”തി വദതി, വട്ടതി. അഥ പുനപി “ഭത്തമേവാ”തി വദതി, തതോ വത്തബ്ബോ - “ഗച്ഛ ത്വം, നത്ഥമ്ഹാകം തവ ഭത്തേനത്ഥോ, നിബദ്ധഗോചരോ ഏസ അമ്ഹാകം, മയമേത്ഥ പിണ്ഡായ ചരിസ്സാമാ”തി. തം “ചരഥ, ഭന്തേ”തി വത്വാ ആഗതം പുച്ഛന്തി “കിം ഭോ ലദ്ധാ ഭിക്ഖൂ”തി? കിം ഏതേന, ബഹു ഏത്ഥ വത്തബ്ബം, ഥേരാ “സ്വേ പിണ്ഡായ ചരിസ്സാമാ”തി ആഹംസു, മാ ദാനി തുമ്ഹേ പമജ്ജിത്ഥാതി. ദുതിയദിവസേ ചേതിയവത്തം കത്വാ ഠിതഭിക്ഖൂ സങ്ഘത്ഥേരേന വത്തബ്ബാ “ആവുസോ, ധുരഗാമേ സങ്ഘഭത്തം, അപണ്ഡിതമനുസ്സോ പന അഗമാസി, ഗച്ഛാമ, ധുരഗാമേ പിണ്ഡായ ചരിസ്സാമാ”തി. ഭിക്ഖൂഹി ഥേരസ്സ വചനം കാതബ്ബം, ന ദുബ്ബചേഹി ഭവിതബ്ബം, ഗാമദ്വാരേ അട്ഠത്വാവ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം, തേസു പത്താനി ഗഹേത്വാ നിസീദാപേത്വാ ഭോജേന്തേസു ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

സചേ ആസനസാലായ ഭത്തം ഠപേത്വാ രഥികാസു ആഹിണ്ഡന്താ ആരോചേന്തി “ആസനസാലായം, ഭന്തേ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി, ന വട്ടതി. അഥ പന “ഭത്തം ആദായ തത്ഥ തത്ഥ ഗന്ത്വാ ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദന്തി, പടികച്ചേവ വാ വിഹാരം അതിഹരിത്വാ പതിരൂപേ ഠാനേ ഠപേത്വാ ആഗതാഗതാനം ദേന്തി, അയം അഭിഹടഭിക്ഖാ നാമ വട്ടതി. സചേ പന ഭത്തസാലായ ദാനം സജ്ജേത്വാ തം തം പരിവേണം പഹിണന്തി “ഭത്തസാലായ ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി, വട്ടതി. യേ പന മനുസ്സാ പിണ്ഡചാരികേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ ആസനസാലം സമ്മജ്ജിത്വാ തത്ഥ നിസീദാപേത്വാ ഭോജേന്തി, ന തേ പടിക്ഖിപിതബ്ബാ. യേ പന ഗാമേ ഭിക്ഖം അലഭിത്വാ ഗാമതോ നിക്ഖമന്തേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ “ഭന്തേ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദന്തി, തേ പടിക്ഖിപിതബ്ബാ, ന നിവത്തിതബ്ബം. സചേ “നിവത്തഥ, ഭന്തേ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദന്തി, “നിവത്തഥാ”തി വുത്തപദേ നിവത്തിതും വട്ടതി. “നിവത്തഥ, ഭന്തേ, ഘരേ ഭത്തം കതം, ഗാമേ ഭത്തം കത”ന്തി വദന്തി, ഗേഹേ ച ഗാമേ ച ഭത്തം നാമ യസ്സ കസ്സചി ഹോതി, നിവത്തിതും വട്ടതി. “നിവത്തഥ ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി സമ്ബന്ധം കത്വാ വദന്തി, നിവത്തിതും ന വട്ടതി. ആസനസാലാതോ പിണ്ഡായ ചരിതും നിക്ഖമന്തേ ദിസ്വാ “നിസീദഥ, ഭന്തേ, ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ.

“അഞ്ഞത്ര സമയാ”തി വചനതോ ഗിലാനസമയോ ചീവരദാനസമയോ ചീവരകാരസമയോ അദ്ധാനഗമനസമയോ നാവാഭിരുഹനസമയോ മഹാസമയോ സമണഭത്തസമയോതി ഏതേസു സത്തസു സമയേസു അഞ്ഞതരസ്മിം അനാപത്തി. തസ്മാ യഥാ മഹാചമ്മസ്സ പരതോ മംസം ദിസ്സതി, ഏവം അന്തമസോ പാദാപി ഫാലിതാ ഹോന്തി, വാലികായ വാ സക്ഖരായ വാ പഹടമത്തേ ദുക്ഖം ഉപ്പാദേന്തി, ന സക്കാ ച ഹോതി അന്തോഗാമേ

പിണ്ഡായ ചരിതും, ഈദിസേ ഗേലഞ്ഞേ **ഗിലാനസമയോ**തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന ലേസകപ്പിയം കാതബ്ബം.

ചീവരദാനസമയോ നാമ അനത്ഥതേ കഥിനേ വസ്സാനസ്സ പച്ഛിമോ മാസോ, അത്ഥതേ കഥിനേ പഞ്ചമാസാ. ഏത്ഥന്തരേ "ചീവരദാനസമയോ"തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. ചീവരേ കരിയമാനേ **ചീവരകാരസമയോ**തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. യദാ ഹി സാടകഞ്ച സുത്തഞ്ച ലഭിത്വാ ചീവരം കരോന്തി, അയം ചീവരകാരസമയോ നാമ, വിസും ചീവരകാരസമയോ നാമ നത്ഥി, തസ്മാ യോ തത്ഥ ചീവരേ കത്തബ്ബം യം കിഞ്ചി കമ്മം കരോതി, **മഹാപച്ചരിയ**ഞ്ഹി "അന്തമസോ സൂചിവേധകോ"തിപി വുത്തം. തേന "ചീവരകാരസമയോ"തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. **കുരുന്ദിയം** പന വിത്ഥാരേനേവ വുത്തം "യോ ചീവരം വിചാരേതി ഛിന്ദതി, മോഘസുത്തകം ഠപേതി, ആഗന്തുകപത്തം ഠപേതി, പച്ചാഗതം സിബ്ബേതി, ആഗന്തുകപത്തം ബന്ധതി, അനുവാതം ഛിന്ദതി ഘടേതി ആരോപേതി, തത്ഥ പച്ചാഗതം സിബ്ബേതി, സുത്തം കരോതി വലേതി, പിപ്ഫലികം നിസേതി, പരിവത്തനം കരോതി, സബ്ബോപി ചീവരം കരോതിയേവാതി വുച്ചതി. യോ പന സമീപേ നിസിന്നോ ജാതകം വാ ധമ്മപദം വാ കഥേതി, അയം ന ചീവരകാരകോ, ഏതം ഠപേത്വാ സേസാനം ഗണഭോജനേ അനാപത്തീ"തി.

അദ്ധാനഗമനസമയേ അന്തമസോ അഡ്ഢയോജനം ഗന്തുകാമേനപി "അഡ്ഢയോജനം ഗച്ഛിസ്സാമീ"തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ഗച്ഛന്തേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ഗതേന ഏകദിവസം ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

നാവാഭിരുഹനസമയേ "നാവം അഭിരുഹിസ്സാമീ"തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ആരുള്ഹേന ഇച്ഛിതട്ഠാനം ഗന്ത്വാപി യാവ ന ഓരോഹതി, താവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ഓരുള്ഹേന ഏകദിവസം ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

മഹാസമയോ നാമ യത്ഥ ദ്വേ തയോ ഭിക്ഖൂ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ യാപേന്തി, അന്തമസോ ചതുത്ഥേപി ആഗതേ ന യാപേന്തി, അയം മഹാസമയോ. യത്ഥ പന സതം വാ സഹസ്സം വാ സന്നിപതന്തി, തത്ഥ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി, തസ്മാ താദിസേ കാലേ "മഹാസമയോ"തി അധിട്ഠഹിത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

സമണഭത്തസമയോ നാമ യോ കോചി പരിബ്ബാജകസമാപന്നോ ഭത്തം കരോതി, അയം സമണഭത്തസമയോവ. തസ്മാ സഹധമ്മികേസു വാ തിത്ഥിയേസു വാ അഞ്ഞതരേന യേന കേനചി കതേ ഭത്തേ "സമണഭത്തസമയോ"തി ഭുഞ്ജിതബ്ബം. "അനാപത്തി സമയേ, ദ്വേ തയോ ഏകതോ ഭുഞ്ജന്തി, പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ഏകതോ സന്നിപതിത്വാ ഭുഞ്ജന്തി, നിച്ചഭത്തം, സലാകഭത്തം, പക്ഖികം, ഉപോസഥികം, പാടിപദികം, പഞ്ച ഭോജനാനി ഠപേത്വാ സബ്ബത്ഥ അനാപത്തീ"തി (പാചി॰ ൨൨൦) വചനതോ യേപി അകപ്പിയനിമന്തനം സാദിയിത്വാ ദ്വേ വാ തയോ വാ ഏകതോ ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജന്തി, തേസമ്പി അനാപത്തി.

തത്ഥ അനിമന്തിതചതുത്ഥം പിണ്ഡപാതികചതുത്ഥം അനുപസമ്പന്നചതുത്ഥം പത്തചതുത്ഥം ഗിലാനചതുത്ഥന്തി പഞ്ചന്നം ചതുത്ഥാനം വസേന വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. കഥം? ഇധേകച്ചോ ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ "ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി

നിമന്തേതി. തേസു തയോ ഗതാ, ഏകോ ന ഗതോ. ഉപാസകോ “ഏകോ, ഭന്തേ, ഥേരോ കുഹി”ന്തി പുച്ഛതി. നാഗതോ ഉപാസകാതി. സോ അഞ്ഞം തംഖണപ്പത്തം കഞ്ചി “ഏഹി, ഭന്തേ”തി ഘരം പവേസേത്വാ ചതുന്നമ്പി ഭത്തം ദേതി , സബ്ബേസം അനാപത്തി. കസ്മാ? ഗണപൂരകസ്സ അനിമന്തിതത്താ. തയോ ഏവ ഹി തത്ഥ നിമന്തിതാ ഗണ്ഹിംസു, തേഹി ഗണോ ന പൂരതി, ഗണപൂരകോ ച അനിമന്തിതോ, തേന ഗണോ ഭിജ്ജതീതി. ഏതം **അനിമന്തിതചതുത്ഥം**.

പിണ്ഡപാതികചതുക്കേ നിമന്തനകാലേ ഏകോ പിണ്ഡപാതികോ ഹോതി, സോ നാധിവാസേതി, ഗമനവേലായം പന “ഏഹി ഭന്തേ”തി വുത്തേ അനധിവാസിതത്താ അനാഗച്ഛന്തമ്പി “ഏഥ ഭിക്ഖം ലച്ഛഥാ”തി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്തി, സോ തം ഗണം ഭിന്ദതി, തസ്മാ സബ്ബേസം അനാപത്തി.

അനുപസമ്പന്നചതുക്കേ സാമണേരേന സദ്ധിം നിമന്തിതാ ഹോന്തി, സോപി ഗണം ഭിന്ദതി.

പത്തചതുക്കേ ഏകോ സയം ആഗന്ത്വാ പത്തം പേസേതി, ഏവമ്പി ഗണോ ഭിജ്ജതി, തസ്മാ സബ്ബേസം അനാപത്തി.

ഗിലാനചതുക്കേ ഗിലാനേന സദ്ധിം നിമന്തിതാ ഹോന്തി, തത്ഥ ഗിലാനസ്സേവ അനാപത്തി, ഇതരേസം പന ഗണപൂരകോ ഹോതി. ന ഹി ഗിലാനേന ഗണോ ഭിജ്ജതി, തസ്മാ തേസം ആപത്തി. **മഹാപച്ചരിയം** പന അവിസേസേന വുത്തം “സമയലദ്ധകോ സയമേവ മുച്ചതി, സേസാനം ഗണപൂരകത്താ ആപത്തികരോ ഹോതീ”തി. തസ്മാ ചീവരദാനസമയലദ്ധകാദീനമ്പി വസേന ചതുക്കാനി വേദിതബ്ബാനി.

സചേ പന അധിവാസേത്വാ ഗതേസുപി ചതൂസു ജനേസു ഏകോ പണ്ഡിതോ ഭിക്ഖു “അഹം തുമ്ഹാകം ഗണം ഭിന്ദിസ്സാമി, നിമന്തനം സാദിയഥാ”തി വത്വാ യാഗുഖജ്ജകാവസാനേ ഭത്തത്ഥായ പത്തം ഗണ്ഹന്താനം അദത്വാ “ഇമേ താവ ഭിക്ഖൂ ഭോജേത്വാ വിസ്സജ്ജേഥ, അഹം പച്ഛാ അനുമോദനം കത്വാ ഗമിസ്സാമീ”തി നിസിന്നോ, തേസു ഭുത്വാ ഗതേസു “ദേഥ, ഭന്തേ, പത്ത”ന്തി ഉപാസകേന പത്തം ഗഹേത്വാ ഭത്തേ ദിന്നേ ഭുഞ്ജിത്വാ അനുമോദനം കത്വാ ഗച്ഛതി, സബ്ബേസം അനാപത്തി. പഞ്ചന്നഞ്ഹി ഭോജനാനംയേവ വസേന ഗണഭോജനേ വിസങ്കേതം നത്ഥി, ഓദനേന നിമന്തേത്വാ കുമ്മാസം ഗണ്ഹന്താപി ആപജ്ജന്തി, താനി ച തേഹി ഏകതോ ന ഗഹിതാനി, യാഗുആദീഹി പന വിസങ്കേതം ഹോതി, താനി തേഹി ഏകതോ ഗഹിതാനീതി ഏവം ഏകോ പണ്ഡിതോ അഞ്ഞേസമ്പി അനാപത്തിം കരോതി. **നിച്ചഭത്ത**ന്തി ധുവഭത്തം വുച്ചതി, “നിച്ചഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തി വദന്തി, ബഹൂനം ഏകതോ ഗഹേതും വട്ടതി. **സലാകഭത്താ**ദീസുപി ഏസേവ നയോ.

൨. “പരമ്പരഭോജനേ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയ”ന്തി (പാചി॰ ൨൨൨-൨൨൩, ൨൨൬) വുത്തം **പരമ്പരഭോജനം** പന നിമന്തനതോയേവ പസവതി. യോ ഹി “പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരേന ഭോജനേന ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ”തിആദിനാ നിമന്തിതോ തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരഭോജനം ഭുഞ്ജതി, തസ്സേതം ഭോജനം “പരമ്പരഭോജന”ന്തി വുച്ചതി. ഏവം ഭുഞ്ജന്തസ്സ ഠപേത്വാ ഗിലാനസമയം ചീവരദാനസമയം

ചീവരകാരസമയഞ്ച അഞ്ഞസ്മിം സമയേ പാചിത്തിയം വുത്തം, തസ്മാ നിമന്തനപടിപാടിയാവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന ഉപ്പടിപാടിയാ.

"അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, വികപ്പേത്വാ പരമ്പരഭോജനം ഭുഞ്ജിതു"ന്തി (പാചി॰ ൨൨൬) വചനതോ പഠമനിമന്തനം അഞ്ഞസ്സ വികപ്പേത്വാപി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. അയം (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൨൬ ആദയോ) വികപ്പനാ നാമ സമ്മുഖാപി പരമ്മുഖാപി വട്ടതി. സമ്മുഖാ ദിസ്വാ "മയ്ഹം ഭത്തപച്ചാസം തുയ്ഹം വികപ്പേമീ"തി വാ "ദമ്മീ"തി വാ വത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, അദിസ്വാ പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു യസ്സ കസ്സചി നാമം ഗഹേത്വാ "മയ്ഹം ഭത്തപച്ചാസം ഇത്ഥന്നാമസ്സ വികപ്പേമീ"തി വാ "ദമ്മീ"തി വാ വത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. ദ്വേ തീണി നിമന്തനാനി പന ഏകസ്മിം പത്തേ പക്ഖിപിത്വാ മിസ്സേത്വാ ഏകം കത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. "അനാപത്തി ദ്വേ തയോ നിമന്തനേ ഏകതോ ഭുഞ്ജതീ"തി (പാചി॰ ൨൨൯) ഹി വുത്തം. സചേ ദ്വേ തീണി കുലാനി നിമന്തേത്വാ ഏകസ്മിം ഠാനേ നിസീദാപേത്വാ ഇതോ ചിതോ ച ആഹരിത്വാ ഭത്തം ആകിരന്തി, സൂപബ്യഞ്ജനം ആകിരന്തി, ഏകമിസ്സകം ഹോതി, ഏത്ഥാപി അനാപത്തി.

സചേ പന മൂലനിമന്തനം ഹേട്ഠാ ഹോതി, പച്ഛിമം പച്ഛിമം ഉപരി, തം ഉപരിതോ പട്ഠായ ഭുഞ്ജന്തസ്സ ആപത്തി, ഹത്ഥം പന അന്തോ പവേസേത്വാ പഠമനിമന്തനതോ ഏകമ്പി കബളം ഉദ്ധരിത്വാ ഭുത്തകാലതോ പട്ഠായ യഥാ തഥാ വാ ഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തി. "സചേപി തത്ഥ ഖീരം വാ രസം വാ ആകിരന്തി, യേന അജ്ഝോത്ഥതം ഭത്തം ഏകരസം ഹോതി, കോടിതോ പട്ഠായ ഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തീ"തി **മഹാപച്ചരിയം** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന വുത്തം "ഖീരഭത്തം വാ രസഭത്തം വാ ലഭിത്വാ നിസിന്നസ്സ തത്ഥേവ അഞ്ഞേപി ഖീരഭത്തം വാ രസഭത്തം വാ ആകിരന്തി, ഖീരം വാ രസം വാ പിവതോ അനാപത്തി, ഭുഞ്ജന്തേന പഠമം ലദ്ധമംസഖണ്ഡം വാ ഭത്തപിണ്ഡം വാ മുഖേ പക്ഖിപിത്വാ കോടിതോ പട്ഠായ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സപ്പിപായാസേപി ഏസേവ നയോ"തി.

മഹാഉപാസകോ ഭിക്ഖും നിമന്തേതി, തസ്സ കുലം ഉപഗതസ്സ ഉപാസകോപി തസ്സ പുത്തദാരഭാതുഭഗിനിആദയോപി അത്തനോ അത്തനോ കോട്ഠാസം ആഹരിത്വാ പത്തേ പക്ഖിപന്തി, "ഉപാസകേന പഠമം ദിന്നം അഭുഞ്ജിത്വാ പച്ഛാ ലദ്ധം ഭുഞ്ജന്തസ്സ ആപത്തീ"തി **മഹാഅട്ഠകഥായം** വുത്തം. **കുരുന്ദട്ഠകഥായം** "വട്ടതീ"തി വുത്തം. **മഹാപച്ചരിയം** "സചേ പാടേക്കം പചന്തി, അത്തനോ അത്തനോ പക്കഭത്തതോ ആഹരിത്വാ ദേന്തി, തത്ഥ പച്ഛാ ആഹടം പഠമം ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം. യദി പന സബ്ബേസം ഏകോവ പാകോ ഹോതി, പരമ്പരഭോജനം ന ഹോതീ"തി വുത്തം. മഹാഉപാസകോ നിമന്തേത്വാ നിസീദാപേതി, അഞ്ഞോ മനുസ്സോ പത്തം ഗണ്ഹാതി, ന ദാതബ്ബം. കിം, ഭന്തേ, ന ദേഥാതി. നനു ഉപാസക തയാ നിമന്തിതമ്ഹാതി. "ഹോതു, ഭന്തേ, ലദ്ധം ലദ്ധം ഭുഞ്ജഥാ"തി വദതി, ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. "അഞ്ഞേന ആഹരിത്വാ ഭത്തേ ദിന്നേ ആപുച്ഛിത്വാപി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതീ"തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം.

അനുമോദനം കത്വാ ഗച്ഛന്തം ധമ്മം സോതുകാമാ "സ്വേപി, ഭന്തേ, ആഗച്ഛേയ്യാഥാ"തി സബ്ബേ നിമന്തേന്തി, പുനദിവസേ ആഗന്ത്വാ ലദ്ധം ലദ്ധം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. കസ്മാ? സബ്ബേഹി നിമന്തിതത്താ. ഏകോപി ഭിക്ഖു

പിണ്ഡായ ചരന്തോ ഭത്തം ലഭതി, തമഞ്ഞോ ഉപാസകോ നിമന്തേത്വാ ഘരേ നിസീദാപേതി, ന ച താവ ഭത്തം സമ്പജ്ജതി, സചേ സോ ഭിക്ഖു പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ലദ്ധഭത്തം ഭുഞ്ജതി, ആപത്തി. അഭുഞ്ജിത്വാ നിസിന്നേ "കിം, ഭന്തേ, ന ഭുഞ്ജസീ"തി വുത്തേ "തയാ നിമന്തിതത്താ"തി വത്വാ "ലദ്ധം ലദ്ധം ഭുഞ്ജഥ, ഭന്തേ"തി വുത്തേ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സകലേന ഗാമേന ഏകതോ ഹുത്വാ നിമന്തിതസ്സ യത്ഥ കത്ഥചി ഭുഞ്ജതോ അനാപത്തി. പൂഗേപി ഏസേവ നയോ. "അനാപത്തി സകലേന ഗാമേന നിമന്തിതോ തസ്മിം ഗാമേ യത്ഥ കത്ഥചി ഭുഞ്ജതി, സകലേന പൂഗേന നിമന്തിതോ തസ്മിം പൂഗേ യത്ഥ കത്ഥചി ഭുഞ്ജതി, നിമന്തിയമാനോ 'ഭിക്ഖം ഗഹേസ്സാമീ'തി ഭണതി, നിച്ചഭത്തേ സലാകഭത്തേ പക്ഖികേ ഉപോസഥികേ പാടിപദികേ പഞ്ച ഭോജനാനി ഠപേത്വാ സബ്ബത്ഥ അനാപത്തീ"തി (പാചി॰ ൨൨൨) വുത്തം.

തത്ഥ **നിമന്തിയമാനോ ഭിക്ഖം ഗഹേസ്സാമീതി ഭണതീ**തി ഏത്ഥ "ഭത്തം ഗണ്ഹാ"തി നിമന്തിയമാനോ "ന മയ്ഹം തവ ഭത്തേനത്ഥോ, ഭിക്ഖം ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി വദതി, അനാപത്തീതി അത്ഥോ. ഏത്ഥ പന മഹാപദുമത്ഥേരോ ആഹ "ഏവം വദന്തോ ഇമസ്മിം സിക്ഖാപദേ അനിമന്തനം കാതും സക്കോതി, ഭുഞ്ജനത്ഥായ പന ഓകാസോ കതോ ഹോതീതി നേവ ഗണഭോജനതോ, ന ചാരിത്തതോ മുച്ചതീ"തി. മഹാസുമത്ഥേരോ ആഹ "യദഗ്ഗേന അനിമന്തനം കാതും സക്കോതി, തദഗ്ഗേന നേവ ഗണഭോജനം, ന ചാരിത്തം ഹോതീ"തി.

തത്ഥ **ചാരിത്ത**ന്തി -

> "യോ പന ഭിക്ഖു നിമന്തിതോ സഭത്തോ സമാനോ സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ കുലേസു ചാരിത്തം ആപജ്ജേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ ചീവരദാനസമയോ ചീവരകാരസമയോ. അയം തത്ഥ സമയോ"തി (പാചി॰ ൨൯൯) -

ഏവമാഗതം ചാരിത്തസിക്ഖാപദം വുത്തം. ഇമിനാ ഹി സിക്ഖാപദേന യോ പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരേന "ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തിആദിനാ അകപ്പിയനിമന്തനേന നിമന്തിതോ, തേനേവ നിമന്തനഭത്തേന സഭത്തോ സമാനോ സന്തം ഭിക്ഖും "അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഘരം ഗച്ഛാമീ"തി വാ "ചാരിത്തം ആപജ്ജാമീ"തി വാ ഈദിസേന വചനേന അനാപുച്ഛിത്വാ യേന ഭത്തേന നിമന്തിതോ, തം ഭുത്വാ വാ അഭുത്വാ വാ അവീതിവത്തേയേവ മജ്ഝന്ഹികേ യസ്മിം കുലേ നിമന്തിതോ, തതോ അഞ്ഞാനി കുലാനി പവിസേയ്യ, തസ്സ വുത്തലക്ഖണം ദുവിധമ്പി സമയം ഠപേത്വാ അഞ്ഞത്ഥ പാചിത്തിയം വുത്തം. തസ്മാ അകപ്പിയനിമന്തനേന നിമന്തിയമാനോ സചേ "ഭിക്ഖം ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി വദതി, ഇമിനാപി സിക്ഖാപദേന അനാപത്തി.

൩. സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാതി ഏത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൯൪) പന കിത്താവതാ സന്തോ ഹോതി, കിത്താവതാ അസന്തോ? അന്തോവിഹാരേ യത്ഥ ഠിതസ്സ കുലാനി പയിരുപാസനചിത്തം ഉപ്പന്നം, തതോ പട്ഠായ യം പസ്സേ വാ അഭിമുഖേ വാ പസ്സതി, യസ്സ സക്കാ ഹോതി പകതിവചനേന ആരോചേതും, അയം സന്തോ നാമ, ഇതോ ചിതോ ച പരിയേസിത്വാ ആരോചനകിച്ചം പന നത്ഥി. യോ ഹി ഏവം പരിയേസിതബ്ബോ, സോ അസന്തോയേവ. അപിച

അന്തോഉപചാരസീമായ ഭിക്ഖും ദിസ്വാ "ആപുച്ഛിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛതി. തത്ഥ യം പസ്സതി, സോ ആപുച്ഛിതബ്ബോ. നോ ചേ പസ്സതി, അസന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ പവിട്ഠോ നാമ ഹോതി. വികാലഗാമപ്പവേസനേപി അയമേവ നയോ.

സചേ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൫൧൨) പന സമ്ബഹുലാ കേനചി കമ്മേന ഗാമം പവിസന്തി, "വികാലേ ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛാമീ"തി സബ്ബേഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം ആപുച്ഛിതബ്ബം. തസ്മിം ഗാമേ തം കമ്മം ന സമ്പജ്ജതീതി അഞ്ഞം ഗാമം ഗച്ഛന്തി, ഗാമസതമ്പി ഹോതു, പുന ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. സചേ പന ഉസ്സാഹം പടിപ്പസ്സമ്ഭേത്വാ വിഹാരം ഗച്ഛന്താ അന്തരാ അഞ്ഞം ഗാമം പവിസിതുകാമാ ഹോന്തി, പുന ആപുച്ഛിതബ്ബമേവ. കുലഘരേ വാ ആസനസാലായ വാ ഭത്തകിച്ചം കത്വാ തേലഭിക്ഖായ വാ സപ്പിഭിക്ഖായ വാ ചരിതുകാമോ ഹോതി, സചേ പസ്സേ ഭിക്ഖു അത്ഥി, ആപുച്ഛിത്വാ ഗന്തബ്ബം. അസന്തേ ഭിക്ഖുമ്ഹി "നത്ഥീ"തി ഗന്തബ്ബം, വീഥിം ഓതരിത്വാ ഭിക്ഖും പസ്സതി, ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, അനാപുച്ഛിത്വാപി ചരിതബ്ബമേവ. ഗാമമജ്ഝേന മഗ്ഗോ ഹോതി, തേന ഗച്ഛന്തസ്സ "തേലാദിഭിക്ഖായ ചരിസ്സാമീ"തി ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ സചേ പസ്സേ ഭിക്ഖു അത്ഥി, ആപുച്ഛിത്വാ ചരിതബ്ബം. മഗ്ഗാ അനോക്കമ്മ ഭിക്ഖായ ചരന്തസ്സ പന ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. സചേ സീഹോ വാ ബ്യഗ്ഘോ വാ ആഗച്ഛതി, മേഘോ വാ ഉട്ഠേതി, അഞ്ഞോ വാ കോചി ഉപദ്ദവോ ഉപ്പജ്ജതി, ഏവരൂപാസു ആപദാസു അനാപുച്ഛാപി ബഹിഗാമതോ അന്തോഗാമം പവിസിതും വട്ടതി.

൪. "ന ച, ഭിക്ഖവേ, അഭിന്നേ സരീരേ പംസുകൂലം ഗഹേതബ്ബം, യോ ഗണ്ഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (പാരാ॰ ൧൩൭) വചനതോ അബ്ഭുണ്ഹേ അല്ലസരീരേ **പംസുകൂലം** ന ഗഹേതബ്ബം, ഗണ്ഹന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി. ഉപദ്ദവാ ച തസ്സ ഹോന്തി, ഭിന്നേ പന ഗഹേതും വട്ടതി.

കിത്താവതാ പന ഭിന്നം ഹോതി? കാകകുലലസോണസിങ്ഗാലാദീഹി മുഖതുണ്ഡകേന വാ ദാഠായ വാ ഈസകം ഫാലിതമത്തേനപി. യസ്സ പന പതതോ ഘംസനേന ഛവിമത്തം ഛിന്നം ഹോതി, ചമ്മം അച്ഛിന്നം, ഏതം അഭിന്നമേവ, ചമ്മേ പന ഛിന്നേ ഭിന്നം. യസ്സപി സജീവകാലേയേവ പഭിന്നാ ഗണ്ഡകുട്ഠപീളകാ വാ വണോ വാ ഹോതി, ഇദമ്പി ഭിന്നം, തതിയദിവസതോ പഭുതി ഉദ്ധുമാതകാദിഭാവേന കുണപഭാവം ഉപഗതമ്പി ഭിന്നമേവ. സബ്ബേന സബ്ബം പന അഭിന്നേപി സുസാനഗോപകേഹി വാ അഞ്ഞേഹി വാ മനുസ്സേഹി ഗാഹാപേതും വട്ടതി. നോ ചേ അഞ്ഞം ലഭതി, സത്ഥകേന വാ കേനചി വാ വണം കത്വാ ഗഹേതബ്ബം. വിസഭാഗസരീരേ പന സതിം ഉപട്ഠപേത്വാ സമണസഞ്ഞം ഉപ്പാദേത്വാ സീസേ വാ ഹത്ഥപാദപിട്ഠിയം വാ വണം കത്വാ ഗഹേതും വട്ടതി.

൫. അച്ഛിന്നചീവരകേന ഭിക്ഖുനാ കഥം പടിപജ്ജിതബ്ബന്തി? "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അച്ഛിന്നചീവരസ്സ വാ നട്ഠചീവരസ്സ വാ അഞ്ഞാതകം ഗഹപതിം വാ ഗഹപതാനിം വാ ചീവരം വിഞ്ഞാപേതും. യം ആവാസം പഠമം ഉപഗച്ഛതി, സചേ തത്ഥ ഹോതി സങ്ഘസ്സ വിഹാരചീവരം വാ ഉത്തരത്ഥരണം വാ ഭൂമത്ഥരണം വാ ഭിസിച്ഛവി വാ, തം ഗഹേത്വാ പാരുപിതും 'ലഭിത്വാ ഓദഹിസ്സാമീ'തി. നോ ചേ ഹോതി സങ്ഘസ്സ വിഹാരചീവരം വാ ഉത്തരത്ഥരണം വാ ഭൂമത്ഥരണം വാ ഭിസിച്ഛവി വാ,

തിണ്ണേന വാ പണ്ണേന വാ പടിച്ഛാദേത്വാ ആഗന്തബ്ബം, ന ത്വേവ നഗ്ഗേന ആഗന്തബ്ബം, യോ ആഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (പാരാ॰ ൫൧൭) വചനതോ ഇധ വുത്തനയേന പടിപജ്ജിതബ്ബം.

അയം പനേത്ഥ അനുപുബ്ബകഥാ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൫൧൭). സചേ ഹി ചോരേ പസ്സിത്വാ ദഹരാ പത്തചീവരാനി ഗഹേത്വാ പലാതാ, ചോരാ ഥേരാനം നിവാസനപാരുപനമത്തംയേവ ഹരിത്വാ ഗച്ഛന്തി, ഥേരേഹി നേവ താവ ചീവരം വിഞ്ഞാപേതബ്ബം, ന സാഖാപലാസം ഭഞ്ജിതബ്ബം. അഥ ദഹരാ സബ്ബം ഭണ്ഡകം ഛഡ്ഡേത്വാ പലാതാ, ചോരാ ഥേരാനഞ്ച നിവാസനപാരുപനം തഞ്ച ഭണ്ഡകം ഹരിത്വാ ഗച്ഛന്തി, ദഹരേഹി ആഗന്ത്വാ അത്തനോ നിവാസനപാരുപനാനി ന താവ ഥേരാനം ദാതബ്ബാനി. ന ഹി തേ അനച്ഛിന്നചീവരാ അത്തനോ അത്ഥായ സാഖാപലാസം ഭഞ്ജിതും ലഭന്തി, അച്ഛിന്നചീവരാനം പന അത്ഥായ ലഭന്തി. അച്ഛിന്നചീവരാവ അത്തനോപി പരേസമ്പി അത്ഥായ ലഭന്തി, തസ്മാ ഥേരേഹി വാ സാഖാപലാസം ഭഞ്ജിത്വാ വാകാദീഹി ഗന്ഥേത്വാ ദഹരാനം ദാതബ്ബം, ദഹരേഹി വാ ഥേരാനം അത്ഥായ ഭഞ്ജിത്വാ ഗന്ഥേത്വാ തേസം ഹത്ഥേ ദത്വാ വാ അദത്വാ വാ അത്തനാ നിവാസേത്വാ അത്തനോ നിവാസനപാരുപനാനി ഥേരാനം ദാതബ്ബാനി, നേവ ഭൂതഗാമപാതബ്യതായ പാചിത്തിയം ഹോതി, ന തേസം ധാരണേ ദുക്കടം.

സചേ അന്തരാമഗ്ഗേ രജകത്ഥരണം വാ ഹോതി, അഞ്ഞേ വാ താദിസേ മനുസ്സേ പസ്സന്തി, ചീവരം വിഞ്ഞാപേതബ്ബം. യാനി ച നേസം തേ വാ വിഞ്ഞത്തമനുസ്സാ അഞ്ഞേ വാ സാഖാപലാസനിവാസനേ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ ഉസ്സാഹജാതാ വത്ഥാനി ദേന്തി, താനി സദസാനി വാ ഹോന്തു അദസാനി വാ നീലാദിനാനാവണ്ണാനി വാ, കപ്പിയാനിപി അകപ്പിയാനിപി സബ്ബാനിപി അച്ഛിന്നചീവരട്ഠാനേ ഠിതത്താ തേസം നിവാസേതുഞ്ച പാരുപിതുഞ്ച വട്ടന്തി.

വുത്തമ്പിഹേതം പരിവാരേ -

''അകപ്പകതം നാപി രജനായ രത്തം,
തേന നിവത്ഥോ യേനകാമം വജേയ്യ;
ന ചസ്സ ഹോതി ആപത്തി,
സോ ച ധമ്മോ സുഗതേന ദേസിതോ;
പഞ്ഹാമേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ൪൮൨);

അയഞ്ഹി പഞ്ഹോ അച്ഛിന്നചീവരകഭിക്ഖും സന്ധായ വുത്തോ. അഥ പന തിത്ഥിയേഹി സമാഗച്ഛന്തി, തേ ച നേസം കുസചീരവാകചീരഫലകചീരാനി ദേന്തി, താനിപി ലദ്ധിം അഗ്ഗഹേത്വാ നിവാസേതും വട്ടന്തി, നിവാസേത്വാപി ലദ്ധി ന ഗഹേതബ്ബാ.

യം ആവാസം പഠമം ഉപഗച്ഛന്തി, തത്ഥ വിഹാരചീവരാദീസു യം അത്ഥി, തം അനാപുച്ഛാപി ഗഹേത്വാ നിവാസേതും വാ പാരുപിതും വാ ലഭതി. തഞ്ച ഖോ ''ലഭിത്വാ ഓദഹിസ്സാമി, പുന ഠപേസ്സാമീ''തി അധിപ്പായേന, ന മൂലച്ഛേജ്ജായ. ലഭിത്വാ ച പന ഞാതിതോ വാ ഉപട്ഠാകതോ വാ അഞ്ഞതോ വാ കുതോചി പാകതികമേവ കാതബ്ബം. വിദേസഗതേന പന ഏകസ്മിം സങ്ഘികേ ആവാസേ സങ്ഘികപരിഭോഗേന ഭുഞ്ജനത്ഥായ ഠപേതബ്ബം. സചസ്സ പരിഭോഗേനേവ തം ജീരതി വാ നസ്സതി വാ, ഗീവാ ന ഹോതി. സചേ

പന ഏതേസം വുത്തപ്പകാരാനം ഗിഹിവത്ഥാദീനം ഭിസിച്ഛവിപരിയന്താനം കിഞ്ചി ന ലഭതി, തേന തിണ്ണേന വാ പണ്ണേന വാ പടിച്ഛാദേത്വാ ആഗന്തബ്ബന്തി.

ന്ന. ''ന, ഭിക്ഖവേ, പടിഭാനചിത്തം കാരാപേതബ്ബം ഇത്ഥിരൂപകം പുരിസരൂപകം, യോ കാരാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൯൯) വചനതോ ഇത്ഥിപുരിസരൂപം കാതും വാ കാരാപേതും വാ ഭിക്ഖുനോ ന വട്ടതി. ന കേവലം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൯) ഇത്ഥിപുരിസരൂപമേവ, തിരച്ഛാനരൂപമ്പി അന്തമസോ ഗണ്ഡുപ്പാദരൂപം ഭിക്ഖുനോ സയം കാതും വാ ''കരോഹീ''തി വത്തും വാ ന വട്ടതി, ''ഉപാസക ദ്വാരപാലം കരോഹീ''തി വത്തുമ്പി ന ലഭതി. ജാതകപകരണഅസദിസദാനാദീനി പന പസാദനീയാനി നിബ്ബിദാപടിസംയുത്താനി വാ വത്ഥൂനി പരേഹി കാരാപേതും ലഭതി, മാലാകമ്മാദീനി സയമ്പി കാതും ലഭതി.

൭. ''ന, ഭിക്ഖവേ, വിപ്പകതഭോജനോ ഭിക്ഖു വുട്ഠാപേതബ്ബോ, യോ വുട്ഠാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൩൧൬) വചനതോ അന്തരഘരേ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൬) വാ വിഹാരേ വാ അരഞ്ഞേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി ഭുഞ്ജമാനോ ഭിക്ഖു അനിട്ഠിതേ ഭോജനേ ന വുട്ഠാപേതബ്ബോ, അന്തരഘരേ പച്ഛാ ആഗതേന ഭിക്ഖം ഗഹേത്വാ ഗന്തബ്ബം. സചേ മനുസ്സാ വാ ഭിക്ഖൂ വാ ''പവിസഥാ''തി വദന്തി, ''മയി പവിസന്തേ ഭിക്ഖൂ ഉട്ഠഹിസ്സന്തീ''തി വത്തബ്ബം. ''ഏഥ, ഭന്തേ, ആസനം അത്ഥീ''തി വുത്തേ പന പവിസിതബ്ബം. സചേ കോചി കിഞ്ചി ന വദതി, ആസനസാലം ഗന്ത്വാ അതിസമീപം അഗന്ത്വാ സഭാഗട്ഠാനേ ഠാതബ്ബം. ഓകാസേ കതേ ''പവിസഥാ''തി വുത്തേന പവിസിതബ്ബം. സചേ പന യം ആസനം തസ്സ പാപുണാതി, തത്ഥ അഭുഞ്ജന്തോ ഭിക്ഖു നിസിന്നോ ഹോതി, തം ഉട്ഠാപേതും വട്ടതി. യാഗുഖജ്ജകാദീസു പന യം കിഞ്ചി പിവിത്വാ ഖാദിത്വാ വാ യാവ അഞ്ഞോ ആഗച്ഛതി, താവ നിസിന്നം രിത്തഹത്ഥമ്പി ഉട്ഠാപേതും ന വട്ടതി. വിപ്പകതഭോജനോയേവ ഹി സോ ഹോതി.

സചേ പന ആപത്തിം അതിക്കമിത്വാപി വുട്ഠാപേതിയേവ, യം സോ വുട്ഠാപേതി, അയഞ്ച ഭിക്ഖു പവാരിതോ ഹോതി, തേന വത്തബ്ബോ ''ഗച്ഛ ഉദകം ആഹരാഹീ''തി. വുഡ്ഢതരം ഭിക്ഖും ആണാപേതും ഇദമേവ ഏകട്ഠാനം. സചേ സോ ഉദകമ്പി ന ആഹരതി, സാധുകം സിത്ഥാനി ഗിലിത്വാ വുഡ്ഢസ്സ ആസനം ദാതബ്ബം. വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''സചേ വുട്ഠാപേതി, പവാരിതോ ച ഹോതി, 'ഗച്ഛ ഉദകം ആഹരാ'തി വത്തബ്ബോ. ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ലഭേഥ, സാധുകം സിത്ഥാനി ഗിലിത്വാ വുഡ്ഢസ്സ ആസനം ദാതബ്ബം. നത്വേവാഹം, ഭിക്ഖവേ, 'കേനചി പരിയായേന വുഡ്ഢതരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആസനം പടിബാഹിതബ്ബ'ന്തി വദാമി, യോ പടിബാഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൩൧൬).

൮. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, നവകേന ഭിക്ഖുനാ ഉദ്ദിസന്തേന സമകേ വാ ആസനേ നിസീദിതും ഉച്ചതരേ വാ ധമ്മഗാരവേന, ഥേരേന ഭിക്ഖുനാ ഉദ്ദിസാപേന്തേന സമകേ വാ ആസനേ നിസീദിതും നീചതരേ വാ ധമ്മഗാരവേനാ''തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) വചനതോ നവകതരേന ഭിക്ഖുനാ

ഉദ്ദിസന്തേന ഉച്ചതരേപി ആസനേ നിസീദിതും, വുഡ്ഢതരേന ഭിക്ഖുനാ ഉദ്ദിസാപേന്തേന നീചതരേപി ആസനേ നിസീദിതും വട്ടതി.

൯. "അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, തിവസ്സന്തരേന സഹ നിസീദിതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) വചനതോ തിവസ്സന്തരേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം ഏകാസനേ നിസീദിതും വട്ടതി. **തിവസ്സന്തരോ** (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൦) നാമ യോ ദ്വീഹി വസ്സേഹി മഹന്തതരോ വാ ദഹരതരോ വാ ഹോതി, യോ പന ഏകേന വസ്സേന മഹന്തതരോ വാ ദഹരതരോ വാ, യോ വാ സമാനവസ്സോ, തത്ഥ വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി, ഇമേ സബ്ബേ ഏകസ്മിം മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ ദ്വേ ദ്വേ ഹുത്വാ നിസീദിതും ലഭന്തി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദുവഗ്ഗസ്സ മഞ്ചം ദുവഗ്ഗസ്സ പീഠ"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) ഹി വുത്തം.

൧൦. യം പന തിണ്ണം പഹോതി, തം സംഹാരിമം വാ ഹോതു അസംഹാരിമം വാ, തഥാരൂപേ അപി ഫലകഖണ്ഡേ അനുപസമ്പന്നേനപി സദ്ധിം നിസീദിതും വട്ടതി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യം തിണ്ണം പഹോതി, ഏത്തകം പച്ഛിമം ദീഘാസന"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) ഹി വുത്തം. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഠപേത്വാ പണ്ഡകം മാതുഗാമം ഉഭതോബ്യഞ്ജനകം അസമാനാസനികേഹി സഹ ദീഘാസനേ നിസീദിതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) വചനതോ പന ദീഘാസനേപി പണ്ഡകാദീഹി സഹ നിസീദിതും ന വട്ടതി.

൧൧. ഗിലാനം ഉപട്ഠഹന്തേന "നത്ഥി വോ, ഭിക്ഖവേ, മാതാ, നത്ഥി പിതാ, യേ വോ ഉപട്ഠഹേയ്യും, തുമ്ഹേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞമഞ്ഞം ന ഉപട്ഠഹിസ്സഥ, അഥ കോ ചരഹി ഉപട്ഠഹിസ്സതി. യോ, ഭിക്ഖവേ, മം ഉപട്ഠഹേയ്യ, സോ ഗിലാനം ഉപട്ഠഹേയ്യാ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൫) ഇമം ഭഗവതോ അനുസാസനിം അനുസ്സരന്തേന സക്കച്ചം ഉപട്ഠാതബ്ബോ.

> സചേ ഉപജ്ഝായോ ഹോതി, ഉപജ്ഝായേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ ആചരിയോ ഹോതി, ആചരിയേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ സദ്ധിവിഹാരികോ ഹോതി, സദ്ധിവിഹാരികേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ അന്തേവാസികോ ഹോതി, അന്തേവാസികേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ സമാനുപജ്ഝായകോ ഹോതി, സമാനുപജ്ഝായകേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ സമാനാചരിയകോ ഹോതി, സമാനാചരിയകേന യാവജീവം ഉപട്ഠാതബ്ബോ, വുട്ഠാനമസ്സ ആഗമേതബ്ബം. സചേ ന ഹോതി ഉപജ്ഝായോ വാ ആചരിയോ വാ സദ്ധിവിഹാരികോ വാ അന്തേവാസികോ വാ സമാനുപജ്ഝായകോ വാ സമാനാചരിയകോ വാ, സങ്ഘേന ഉപട്ഠാതബ്ബോ. നോ ചേ ഉപട്ഠഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൩൬൫) -

വചനതോ യസ്സ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൬൫) തേ ഉപജ്ഝായാദയോ തസ്മിം വിഹാരേ നത്ഥി, ആഗന്തുകോ ഹോതി ഏകചാരികഭിക്ഖു, സങ്ഘസ്സ ഭാരോ, തസ്മാ സങ്ഘേന ഉപട്ഠാതബ്ബോ. നോ ചേ ഉപട്ഠഹേയ്യ, സകലസ്സ സങ്ഘസ്സ ആപത്തി. വാരം ഠപേത്വാ ജഗ്ഗന്തേസു പന യോ അത്തനോ വാരേ ന ജഗ്ഗതി, തസ്സേവ ആപത്തി, സങ്ഘത്ഥേരോപി വാരതോ ന മുച്ചതി. സചേ സകലോ

സങ്ഘോ ഏകസ്സ ഭാരം കരോതി, ഏകോ വാ വത്തസമ്പന്നോ ഭിക്ഖു “അഹമേവ ജഗ്ഗിസ്സാമീ”തി ജഗ്ഗതി, സങ്ഘോ ആപത്തിതോ മുച്ചതി.

ഗിലാനേന പന -

“പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ ഗിലാനോ ദൂപട്ഠോ ഹോതി. അസപ്പായകാരീ ഹോതി, സപ്പായേ മത്തം ന ജാനാതി, ഭേസജ്ജം ന പടിസേവിതാ ഹോതി, അത്ഥകാമസ്സ ഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ യഥാഭൂതം ആബാധം നാവികത്താ ഹോതി ‘അഭിക്കമന്തം വാ അഭിക്കമതീതി, പടിക്കമന്തം വാ പടിക്കമതീതി, ഠിതം വാ ഠിതോ’തി, ഉപ്പന്നാനം സാരീരികാനം വേദനാനം ദുക്ഖാനം തിബ്ബാനം ഖരാനം കടുകാനം അസാതാനം അമനാപാനം പാണഹരാനം അനധിവാസകജാതികോ ഹോതീ”തി (മഹാവ॰ ൩൬൬) -

ഏവം വുത്താനി പഞ്ച അയുത്തങ്ഗാനി ആരകാ പരിവജ്ജേത്വാ -

“പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ ഗിലാനോ സൂപട്ഠോ ഹോതി. സപ്പായകാരീ ഹോതി, സപ്പായേ മത്തം ജാനാതി, ഭേസജ്ജം പടിസേവിതാ ഹോതി, അത്ഥകാമസ്സ ഗിലാനുപട്ഠാകസ്സ യഥാഭൂതം ആബാധം ആവികത്താ ഹോതി ‘അഭിക്കമന്തം വാ അഭിക്കമതീതി, പടിക്കമന്തം വാ പടിക്കമതീതി, ഠിതം വാ ഠിതോ’തി, ഉപ്പന്നാനം സാരീരികാനം വേദനാനം ദുക്ഖാനം തിബ്ബാനം ഖരാനം കടുകാനം അസാതാനം അമനാപാനം പാണഹരാനം അധിവാസകജാതികോ ഹോതീ”തി (മഹാവ॰ ൩൬൬) -

ഏവം വുത്തപഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതേന ഭവിതബ്ബം.

ഗിലാനുപട്ഠാകേന ച -

“പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ ഗിലാനുപട്ഠാകോ നാലം ഗിലാനം ഉപട്ഠാതും. ന പടിബലോ ഹോതി ഭേസജ്ജം സംവിധാതും, സപ്പായാസപ്പായം ന ജാനാതി, അസപ്പായം ഉപനാമേതി, സപ്പായം അപനാമേതി, ആമിസന്തരോ ഗിലാനം ഉപട്ഠാതി, നോ മേത്തചിത്തോ, ജേഗുച്ഛീ ഹോതി ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ വന്തം വാ നീഹാതും, ന പടിബലോ ഹോതി ഗിലാനം കാലേന കാലം ധമ്മിയാ കഥായ സന്ദസ്സേതും സമാദപേതും സമുത്തേജേതും സമ്പഹംസേതു”ന്തി (മഹാവ॰ ൩൬൬) -

ഏവം വുത്താനി പഞ്ച അയുത്തങ്ഗാനി ആരകാ പരിവജ്ജേത്വാ -

“പഞ്ചഹി, ഭിക്ഖവേ, അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ ഗിലാനുപട്ഠാകോ അലം ഗിലാനം ഉപട്ഠാതും. പടിബലോ ഹോതി ഭേസജ്ജം സംവിധാതും, സപ്പായാസപ്പായം ജാനാതി, അസപ്പായം അപനാമേതി, സപ്പായം ഉപനാമേതി, മേത്തചിത്തോ ഗിലാനം ഉപട്ഠാതി, നോ ആമിസന്തരോ, അജേഗുച്ഛീ ഹോതി ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ വന്തം വാ നീഹാതും, പടിബലോ ഹോതി ഗിലാനം കാലേന കാലം ധമ്മിയാ കഥായ

സന്ദസ്സേതും സമാദപേതും സമുത്തേജേതും സമ്പഹംസേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൮൫) -

ഏവം വുത്തപഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതേന ഭവിതബ്ബം.

൧൧. ധമ്മിം കഥം കരോന്തേന (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൮൫) ച ''സീലവാ ഹി ത്വം കതകുസലോ, കസ്മാ മീയമാനോ ഭായസി, നനു സീലവതോ സഗ്ഗോ നാമ മരണമത്തപടിബദ്ധോയേവാ''തി ഏവം ഗിലാനസ്സ ഭിക്ഖുനോ മരണവണ്ണോ ന സംവണ്ണേതബ്ബോ. സചേ ഹി തസ്സ സംവണ്ണനം സുത്വാ ആഹാരുപച്ഛേദാദിനാ ഉപക്കമേന ഏകജവനവാരാവസേസേപി ആയുസ്മിം അന്തരാ കാലം കരോതി, ഇമിനാവ മാരിതോ ഹോതി. പണ്ഡിതേന പന ഭിക്ഖുനാ ഇമിനാ നയേന അനുസിട്ഠി ദാതബ്ബാ ''സീലവതോ നാമ അനച്ഛരിയാ മഗ്ഗഫലുപ്പത്തി, തസ്മാ വിഹാരാദീസു ആസത്തിം അകത്വാ ബുദ്ധഗതം ധമ്മഗതം സങ്ഘഗതം കായഗതഞ്ച സതിം ഉപട്ഠപേത്വാ മനസികാരേ അപ്പമാദോ കാതബ്ബോ''തി. മരണവണ്ണേപി സംവണ്ണിതേ സോ തായ സംവണ്ണനായ കഞ്ചി ഉപക്കമം അകത്വാ അത്തനോ ധമ്മതായ യഥായുനാ യഥാനുസന്ധിനാവ മരതി, തപ്പച്ചയാ സംവണ്ണകോ ആപത്തിയാ ന കാരേതബ്ബോ.

൧൨. ''ന ച, ഭിക്ഖവേ, അത്താനം പാതേതബ്ബം, യോ പാതേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (പാരാ॰ ൧൮൨) വചനതോ ഗിലാനേന (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൧-൧൮൨) ഭിക്ഖുനാപി യേന കേനചി ഉപക്കമേന അന്തമസോ ആഹാരുപച്ഛേദനേനപി അത്താ ന മാരേതബ്ബോ. യോപി ഗിലാനോ വിജ്ജമാനേ ഭേസജ്ജേ ച ഉപട്ഠാകേസു ച മരിതുകാമോ ആഹാരം ഉപച്ഛിന്ദതി, ദുക്കടമേവ. യസ്സ പന മഹാആബാധോ ചിരാനുബന്ധോ, ഭിക്ഖൂ ഉപട്ഠഹന്താ കിലമന്തി ജിഗുച്ഛന്തി, ''കദാ നു ഖോ ഗിലാനതോ മുച്ചിസ്സാമാ''തി അട്ടീയന്തി. സചേ സോ ''അയം അത്തഭാവോ പടിജഗ്ഗിയമാനോപി ന തിട്ഠതി, ഭിക്ഖൂ ച കിലമന്തീ''തി ആഹാരം ഉപച്ഛിന്ദതി, ഭേസജ്ജം ന സേവതി, വട്ടതി. യോ പന ''അയം രോഗോ ഖരോ, ആയുസങ്ഖാരാ ന തിട്ഠന്തി, അയഞ്ച മേ വിസേസാധിഗമോ ഹത്ഥപ്പത്തോ വിയ ദിസ്സതീ''തി ഉപച്ഛിന്ദതി, വട്ടതിയേവ. അഗിലാനസ്സാപി ഉപ്പന്നസംവേഗസ്സ ''ആഹാരപരിയേസനം നാമ പപഞ്ചോ, കമ്മട്ഠാനമേവ അനുയുഞ്ജിസ്സാമീ''തി കമ്മട്ഠാനസീസേന ഉപച്ഛിന്ദന്തസ്സ വട്ടതി. വിസേസാധിഗമം ബ്യാകരിത്വാ ആഹാരം ഉപച്ഛിന്ദതി, ന വട്ടതി. സഭാഗാനഞ്ഹി ലജ്ജീഭിക്ഖൂനം കഥേതും വട്ടതി.

൧൩. ''ന ച, ഭിക്ഖവേ, അപ്പടിവേക്ഖിത്വാ ആസനേ നിസീദിതബ്ബം, യോ നിസീദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (പാരാ॰ ൧൮൨) വചനതോ ആസനം അനുപപരിക്ഖിത്വാ ന നിസീദിതബ്ബം. കീദിസം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൨) പന ആസനം ഉപപരിക്ഖിതബ്ബം, കീദിസം ന ഉപപരിക്ഖിതബ്ബം? യം സുദ്ധം ആസനമേവ ഹോതി അപച്ചത്ഥരണകം, യഞ്ച ആഗന്ത്വാ ഠിതാനം പസ്സതംയേവ അത്ഥരീയതി, തം ന പച്ചവേക്ഖിതബ്ബം, നിസീദിതും വട്ടതി. യമ്പി മനുസ്സാ സയം ഹത്ഥേന അക്കമിത്വാ ''ഇധ ഭന്തേ നിസീദഥാ''തി ദേന്തി, തസ്മിമ്പി വട്ടതി. സചേപി പഠമമേവ ആഗന്ത്വാപി നിസിന്നാ പച്ഛാ ഉദ്ധം വാ അധോ വാ സങ്കമന്തി, പടിവേക്ഖണകിച്ചം നത്ഥി. യമ്പി തനുകേന വത്ഥേന യഥാ തലം ദിസ്സതി, ഏവം പടിച്ഛന്നം ഹോതി, തസ്മിമ്പി പടിവേക്ഖണകിച്ചം നത്ഥി. യം പന പടികച്ചേവ പാവാരകോജവാദീഹി അത്ഥതം ഹോതി, തം ഹത്ഥേന

പരാമസിത്വാ സല്ലക്ഖേത്വാ നിസീദിതബ്ബം. **മഹാപച്ചരിയം** പന "ഘനസാടകേനപി അത്ഥതേ യസ്മിം വലി ന പഞ്ഞായതി, തം ന പടിവേക്ഖിതബ്ബ"ന്തി വുത്തം.

൧൭. "ന , ഭിക്ഖവേ, ദവായ സിലാ പടിവിജ്ഝിതബ്ബാ, യോ പടിവിജ്ഝേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (പാരാ॰ ൧൮൩) വചനതോ ഹസാധിപ്പായേന പാസാണോ ന പവട്ടേതബ്ബോ. ന കേവലഞ്ച (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൨-൧൮൩) പാസാണോ, അഞ്ഞമ്പി യം കിഞ്ചി ദാരുഖണ്ഡം വാ ഇട്ഠകഖണ്ഡം വാ ഹത്ഥേന വാ യന്തേന വാ പടിവിജ്ഝിതും ന വട്ടതി. ചേതിയാദീനം അത്ഥായ പാസാണാദയോ ഹസന്താ ഹസന്താ പവട്ടേന്തിപി ഖിപന്തിപി ഉക്ഖിപന്തിപി, "കമ്മസമയോ"തി വട്ടതി, അഞ്ഞമ്പി ഈദിസം നവകമ്മം വാ കരോന്താ ഭണ്ഡകം വാ ധോവന്താ രുക്ഖം വാ ധോവനദണ്ഡകം വാ ഉക്ഖിപിത്വാ പടിവിജ്ഝന്തി, വട്ടതി, ഭത്തവിസ്സഗ്ഗകാലാദീസു കാകേ വാ സോണേ വാ കട്ഠം വാ കഥലം വാ ഖിപിത്വാ പലാപേന്തി, വട്ടതി.

൧൮. "ന, ഭിക്ഖവേ, ദായോ ആലിമ്പിതബ്ബോ, യോ ആലിമ്പേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൨൮൩) വചനതോ വനേ അഗ്ഗി ന ദാതബ്ബോ. സചേ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൯൦) പന "ഏത്ഥന്തരേ യോ കോചി സത്തോ മരതൂ"തി അഗ്ഗിം ദേതി, പാരാജികാനന്തരിയഥുല്ലച്ചയപാചിത്തിയവത്ഥൂനം അനുരൂപതോ പാരാജികാദീനി അകുസലരാസി ച ഹോതി. "അല്ലതിണവനപ്പതയോ ഡയ്ഹന്തൂ"തി അഗ്ഗിം ദേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, "ദബ്ബൂപകരണാനി വിനസ്സന്തൂ"തി അഗ്ഗിം ദേന്തസ്സ ദുക്കടം. "ഖിഡ്ഡാധിപ്പായേനപി ദുക്കട"ന്തി **സങ്ഖേപട്ഠകഥായം** വുത്തം. "യം കിഞ്ചി അല്ലസുക്ഖം സഇന്ദ്രിയാനിന്ദ്രിയം ഡയ്ഹതൂ"തി അഗ്ഗിം ദേന്തസ്സ വത്ഥുവസേന പാരാജികഥുല്ലച്ചയപാചിത്തിയദുക്കടാനി വേദിതബ്ബാനി.

പടഗ്ഗിദാനം പന പരിത്തകരണഞ്ച ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതം, തസ്മാ അരഞ്ഞേ വനകമ്മികേഹി വാ ദിന്നം സയം വാ ഉട്ഠിതം അഗ്ഗിം ആഗച്ഛന്തം ദിസ്വാ "തിണകുടിയോ മാ വിനസ്സന്തൂ"തി തസ്സ അഗ്ഗിനോ പടിഅഗ്ഗിം ദാതും വട്ടതി, യേന സദ്ധിം ആഗച്ഛന്തോ അഗ്ഗി ഏകതോ ഹുത്വാ നിരുപാദാനോ നിബ്ബാതി. "പരിത്തമ്പി കാതും വട്ടതീ"തി തിണകുടികാനം സമന്താ ഭൂമിതച്ഛനം പരിഖാഖണനം വാ, യഥാ ആഗതോ അഗ്ഗി ഉപാദാനം അലഭിത്വാ നിബ്ബാതി, ഏതഞ്ച സബ്ബം ഉട്ഠിതേയേവ അഗ്ഗിസ്മിം അസതി അനുപസമ്പന്നേ സയമ്പി കാതും വട്ടതി. അനുട്ഠിതേ പന അനുപസമ്പന്നേഹി കപ്പിയവോഹാരേന കാരേതബ്ബം, ഉദകേന പന നിബ്ബാപേന്തേഹി അപ്പാണകമേവ ഉദകം ആസിഞ്ചിതബ്ബം.

൧൯. അസ്സദ്ധേസു (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൧൮൫) മിച്ഛാദിട്ഠികുലേസു സക്കച്ചം പണീതഭോജനം ലഭിത്വാ അനുപപരിക്ഖിത്വാ നേവ അത്തനാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന പരേസം ദാതബ്ബം. വിസമിസ്സമ്പി ഹി താനി കുലാനി പിണ്ഡപാതം ദേന്തി. യമ്പി ആഭിദോസികം ഭത്തം വാ ഖജ്ജകം വാ തതോ ലഭതി, തമ്പി ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. അപിഹിതവത്ഥുമ്പി ഹി സപ്പവിച്ഛികാദീഹി അധിസയിതം ഛഡ്ഡനീയധമ്മം താനി കുലാനി ദേന്തി. ഗന്ധഹലിദ്ദാദിമക്ഖിതോപി തതോ പിണ്ഡപാതോ ന ഗഹേതബ്ബോ. സരീരേ രോഗട്ഠാനാനി പുഞ്ഛിത്വാ ഠപിതഭത്തമ്പി ഹി താനി ദാതബ്ബം മഞ്ഞന്തീതി.

൧൮൮. "അനാപത്തി, ഭിക്ഖവേ, ഗോപകസ്സ ദാനേ"തി (പാരാ॰ ൧൫൬) വുത്തം. തത്ഥ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൫൬) കതരം ഗോപകദാനം വട്ടതി, കതരം ന വട്ടതി? മഹാസുമത്ഥേരോ താവ ആഹ "യം ഗോപകസ്സ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ദിന്നം ഹോതി 'എത്തകം ദിവസേ ദിവസേ ഗണ്ഹാ'തി, തദേവ വട്ടതി, തതോ ഉത്തരി ന വട്ടതീ"തി. മഹാപദുമത്ഥേരോ പനാഹ "കിം ഗോപകാനം പണ്ണം ആരോപേത്വാ നിമിത്തസഞ്ഞം വാ കത്വാ ദിന്നം അത്ഥി, എതേസം ഹത്ഥേ വിസ്സട്ഠകസ്സ എതേ ഇസ്സരാ, തസ്മാ യം ദേന്തി, തം ബഹുകമ്പി വട്ടതീ"തി. **കുരുന്ദട്ഠകഥായം** പന വുത്തം "മനുസ്സാനം ആരാമം വാ അഞ്ഞം വാ ഫലാഫലം ദാരകാ രക്ഖന്തി, തേഹി ദിന്നം വട്ടതി, ആഹരാപേത്വാ പന ന ഗഹേതബ്ബം. സങ്ഘികേ പന ചേതിയസ്സ സന്തകേ ച കേണിയാ ഗഹേത്വാ രക്ഖന്തസ്സേവ ദാനം വട്ടതി, വേതനേന രക്ഖന്തസ്സ അത്തനോ ഭാഗമത്തം വട്ടതീ"തി. **മഹാപച്ചരിയം** പന "യം ഗിഹീനം ആരാമരക്ഖകാ ഭിക്ഖൂനം ദേന്തി, എതമ്പി വട്ടതി. ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ആരാമഗോപകാ യം അത്തനോ ഭതിയാ ഖണ്ഡിത്വാ ദേന്തി, എതം വട്ടതി. യോപി ഉപഡ്ഢാരാമം വാ കേചിദേവ രുക്ഖേ വാ ഭതിം ലഭിത്വാ രക്ഖതി, തസ്സപി അത്തനോ സമ്പത്തരുക്ഖതോയേവ ദാതും വട്ടതി, കേണിയാ ഗഹേത്വാ രക്ഖന്തസ്സ പന സബ്ബമ്പി വട്ടതീ"തി വുത്തം. എതം പന സബ്ബം ബ്യഞ്ജനതോ നാനം, അത്ഥതോ എകമേവ, തസ്മാ അധിപ്പായം ഞത്വാ ഗഹേതബ്ബം.

അപിചേത്ഥ അയമ്പി വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൧.൧൫൬) - യത്ഥ ആവാസികാ ആഗന്തുകാനം ന ദേന്തി, ഫലവാരേ ച സമ്പത്തേ അഞ്ഞേസം അഭാവം ദിസ്വാ ചോരികായ അത്തനാവ ഖാദന്തി, തത്ഥ ആഗന്തുകേഹി ഘണ്ടിം പഹരിത്വാ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. യത്ഥ പന ആവാസികാ രുക്ഖേ രക്ഖിത്വാ ഫലവാരേ സമ്പത്തേ ഭാജേത്വാ ഖാദന്തി, ചതൂസു പച്ചയേസു സമ്മാ ഉപനേന്തി, അനിസ്സരാ തത്ഥ ആഗന്തുകാ. യേപി രുക്ഖാ ചീവരത്ഥായ നിയമേത്വാ ദിന്നാ, തേസുപി ആഗന്തുകാ അനിസ്സരാ. എസ നയോ സേസപച്ചയത്ഥായ നിയമേത്വാ ദിന്നേപി. യേ പന തഥാ അനിയമേത്വാ ആവാസികാ ച തേ രക്ഖിത്വാ ഗോപേത്വാ ചോരികായ പരിഭുഞ്ജന്തി, ന തേസു ആവാസികാനം കതികായ ഠാതബ്ബം. യേ ഫലപരിഭോഗത്ഥായ ദിന്നാ, ആവാസികാ ച നേ രക്ഖിത്വാ ഗോപേത്വാ സമ്മാ ഉപനേന്തി, തേസുയേവ തേസം കതികായ ഠാതബ്ബം. **മഹാപച്ചരിയം** പന വുത്തം "ചതുന്നം പച്ചയാനം നിയമേത്വാ ദിന്നം ഥേയ്യചിത്തേന പരിഭുഞ്ജന്തോ ഭണ്ഡം അഗ്ഘാപേത്വാ കാരേതബ്ബോ, പരിഭോഗവസേന ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ഭണ്ഡദേയ്യം. യം പനേത്ഥ സേനാസനത്ഥായ നിയമിതം, തം പരിഭോഗവസേനേവ ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ഥുല്ലച്ചയഞ്ച ഭണ്ഡദേയ്യഞ്ചാ"തി.

ഓദിസ്സ ചീവരത്ഥായ ദിന്നം ചീവരേയേവ ഉപനേതബ്ബം. സചേ ദുബ്ഭിക്ഖം ഹോതി, ഭിക്ഖൂ പിണ്ഡപാതേന കിലമന്തി, ചീവരം പന സുലഭം, സങ്ഘസുട്ഠുതായ അപലോകനകമ്മം കത്വാ പിണ്ഡപാതേപി ഉപനേതും വട്ടതി. സേനാസനേന ഗിലാനപച്ചയേന വാ കിലമന്തേസു സങ്ഘസുട്ഠുതായ അപലോകനകമ്മം കത്വാ തദത്ഥായപി ഉപനേതും വട്ടതി. ഓദിസ്സ പിണ്ഡപാതത്ഥായ ച ഗിലാനപച്ചയത്ഥായ ച ദിന്നേപി എസേവ നയോ. ഓദിസ്സ സേനാസനത്ഥായ ദിന്നം പന ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, തം രക്ഖിത്വാ ഗോപേത്വാ തദത്ഥമേവ ഉപനേതബ്ബം. സചേ പന ദുബ്ഭിക്ഖം ഹോതി, ഭിക്ഖൂ പിണ്ഡപാതേന ന യാപേന്തി, എത്ഥ രാജരോഗചോരഭയാദീഹി

അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛന്താനം വിഹാരാ പലുജ്ജന്തി, താലനാളികേരാദികേ വിനാസേന്തി, സേനാസനപച്ചയം പന നിസ്സായ യാപേതും സക്കാ ഹോതി, ഏവരൂപേ കാലേ സേനാസനം വിസ്സജ്ജേത്വാപി സേനാസനജഗ്ഗനത്ഥായ പരിഭോഗോ ഭഗവതാ അനുഞ്ഞാതോ. തസ്മാ ഏകം വാ ദ്വേ വാ വരസേനാസനാനി ഠപേത്വാ ഇതരാനി ലാമകകോടിയാ പിണ്ഡപാതത്ഥായ വിസ്സജ്ജേതും വട്ടന്തി, മൂലവത്ഥുച്ഛേദം പന കത്വാ ന ഉപനേതബ്ബം.

യോ പന ആരാമോ ചതുപച്ചയത്ഥായ നിയമേത്വാ ദിന്നോ, തത്ഥ അപലോകനകമ്മം ന കാതബ്ബം. യേന പച്ചയേന പന ഊനം, തദത്ഥം ഉപനേതും വട്ടതി, ആരാമോ പടിജഗ്ഗിതബ്ബോ, വേതനം ദത്വാപി ജഗ്ഗാപേതും വട്ടതി. യേ പന വേതനം ലഭിത്വാ ആരാമേയേവ ഗേഹം കത്വാ വസന്താ രക്ഖന്തി, തേ ചേ ആഗതാനം ഭിക്ഖൂനം നാളികേരം വാ താലപക്കം വാ ദേന്തി, യം തേസം സങ്ഘേന അനുഞ്ഞാതം ഹോതി "ദിവസേ ദിവസേ ഏത്തകം നാമ ഖാദഥാ"തി, തദേവ തേ ദാതും ലഭന്തി, തതോ ഉത്തരി തേസം ദേന്താനമ്പി ഗഹേതും ന വട്ടന്തി. യോ പന ആരാമം കേണിയാ ഗഹേത്വാ സങ്ഘസ്സ ചതുപച്ചയത്ഥായ കപ്പിയഭണ്ഡമേവ ദേതി, അയം ബഹുകമ്പി ദാതും ലഭതി. ചേതിയസ്സ പദീപത്ഥായ വാ ഖണ്ഡഫുല്ലപടിസങ്ഖരണത്ഥായ വാ ദിന്നആരാമോപി ജഗ്ഗിതബ്ബോ, വേതനം ദത്വാപി ജഗ്ഗാപേതബ്ബോ. വേതനഞ്ച പനേത്ഥ ചേതിയസന്തകമ്പി സങ്ഘസന്തകമ്പി ദാതും വട്ടതി. ഏതമ്പി ആരാമം വേതനേന തത്ഥേവ വസിത്വാ രക്ഖന്താനഞ്ച കേണിയാ ഗഹേത്വാ കപ്പിയഭണ്ഡദായകാനഞ്ച തത്ഥജാതകഫലദാനം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

൧൯. ധമ്മികരക്ഖം (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൬൭൯) യാചന്തേന അതീതം അനാഗതം വാ ആരബ്ഭ ഓദിസ്സ ആചിക്ഖിതും ന വട്ടതി. അതീതഞ്ഹി ആരബ്ഭ അത്ഥി ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ, അത്ഥി അനോദിസ്സ ആചിക്ഖനാ, അനാഗതം ആരബ്ഭപി അത്ഥി ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ, അത്ഥി അനോദിസ്സ ആചിക്ഖനാ. കഥം **അതീതം ആരബ്ഭ ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ** ഹോതി? ഭിക്ഖൂനം വിഹാരേ ഗാമദാരകാ വാ ധുത്താദയോ വാ യേ കേചി അനാചാരം ആചരന്തി, രുക്ഖം വാ ഛിന്ദന്തി, ഫലാഫലം വാ ഹരന്തി, പരിക്ഖാരേ വാ അച്ഛിന്ദന്തി, ഭിക്ഖു വോഹാരികേ ഉപസങ്കമിത്വാ "അമ്ഹാകം വിഹാരേ ഇദം നാമ കത"ന്തി വദതി. "കേനാ"തി വുത്തേ "അസുകേന ച അസുകേന ചാ"തി ആചിക്ഖതി. ഏവം അതീതം ആരബ്ഭ ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ ഹോതി, സാ ന വട്ടതി. തഞ്ചേ സുത്വാ തേ വോഹാരികാ തേസം ദണ്ഡം കരോന്തി, സബ്ബം ഭിക്ഖുസ്സ ഗീവാ ഹോതി, "ദണ്ഡം ഗണ്ഹിസ്സന്തീ"തി അധിപ്പായേപി സതി ഗീവായേവ ഹോതി. സചേ പന "തസ്സ ദണ്ഡം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, പഞ്ചമാസകമത്തേ ഗഹിതേ പാരാജികം ഹോതി. "കേനാ"തി വുത്തേ പന "അസുകേനാതി വത്തും അമ്ഹാകം ന വട്ടതി, തുമ്ഹേയേവ ജാനിസ്സഥ. കേവലഞ്ഹി മയം രക്ഖം യാചാമ, തം നോ ദേഥ, അവഹടഭണ്ഡഞ്ച ആഹരാപേഥാ"തി വത്തബ്ബം. ഏവം **അനോദിസ്സ ആചിക്ഖനാ** ഹോതി, സാ വട്ടതി. ഏവം വുത്തേ സചേപി തേ വോഹാരികാ കാരകേ ഗവേസിത്വാ തേസം ദണ്ഡം കരോന്തി, സബ്ബസാപതേയ്യേപി ഗഹിതേ ഭിക്ഖുനോ നേവ ഗീവാ, ന ആപത്തി. പരിക്ഖാരം ഹരന്തേ ദിസ്വാ തേസം അനത്ഥകാമതായ "ചോരോ ചോരോ"തി വത്തുമ്പി ന വട്ടതി. ഏവം വുത്തേപി ഹി യം തേസം ദണ്ഡം കരോന്തി, സബ്ബം ഭിക്ഖുനോ ഗീവാ ഹോതി. അത്തനോ വചനകരം പന "ഇമിനാ മേ പരിക്ഖാരോ ഗഹിതോ, തം ആഹരാപേഹി, മാ ചസ്സ ദണ്ഡം കരോഹീ"തി

വത്ഥും വട്ടതി. ദാസദാസീവാപിആദീനമ്പി അത്ഥായ അഡ്ഡം കരോന്തി അയം അകപ്പിയഅഡ്ഡോ നാമ, ന വട്ടതി.

കഥം **അനാഗതം ആരബ്ഭ ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ** ഹോതി? വുത്തനയേനേവ പരേഹി അനാചാരാദീസു കതേസു ഭിക്ഖു വോഹാരികേ ഏവം വദതി "അമ്ഹാകം വിഹാരേ ഇദഞ്ചിദഞ്ച കരോന്തി, രക്ഖം നോ ദേഥ ആയതിം അകരണത്ഥായാ"തി. "കേന ഏവം കത"ന്തി വുത്തേ ച "അസുകേന ച അസുകേന ചാ"തി ആചിക്ഖതി. ഏവം അനാഗതം ആരബ്ഭ ഓദിസ്സ ആചിക്ഖനാ ഹോതി, സാപി ന വട്ടതി. തേസഞ്ഹി ദണ്ഡേ കതേ പുരിമനയേനേവ സബ്ബം ഭിക്ഖുസ്സ ഗീവാ, സേസം പുരിമസദിസമേവ. സചേ വോഹാരികാ "ഭിക്ഖൂനം വിഹാരേ ഏവരൂപം അനാചാരം കരോന്താനം ഇമം നാമ ദണ്ഡം കരോമാ"തി ഭേരിം ചരാപേത്വാ ആണായ അതിട്ഠമാനേ പരിയേസിത്വാ ദണ്ഡം കരോന്തി, ഭിക്ഖുനോ നേവ ഗീവാ, ന ആപത്തി. വിഹാരസീമായ രുക്ഖാദീനി ഛിന്ദന്താനം വാസിഫരസുആദീനി ഗഹേത്വാ പാസാണേഹി കോട്ടേന്തി, ന വട്ടതി. സചേ ധാരാ ഭിജ്ജതി, കാരാപേത്വാ ദാതബ്ബാ. ഉപധാവിത്വാ തേസം പരിക്ഖാരേ ഗണ്ഹന്തി, തമ്പി ന കാതബ്ബം. ലഹുപരിവത്തഞ്ഹി ചിത്തം, ഥേയ്യചേതനായ ഉപ്പന്നായ മൂലച്ഛേജ്ജമ്പി ഗച്ഛേയ്യ.

൨൦. ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ സങ്കാരം വാ വിഘാസം വാ തിരോകുട്ടേ വാ തിരോപാകാരേ വാ ഛഡ്ഡേതും വാ ഛഡ്ഡാപേതും വാ ന വട്ടതി. ചത്താരിപി (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൮൨൩) വത്ഥൂനി ഏകപയോഗേന ഛഡ്ഡേന്തസ്സ ഏകമേവ ദുക്കടം, പാടേക്കം ഛഡ്ഡേന്തസ്സ വത്ഥുഗണനായ ദുക്കടാനി. ആണത്തിയമ്പി ഏസേവ നയോ. ദന്തകട്ഠഛഡ്ഡനേപി ദുക്കടമേവ. ഓലോകേത്വാ വാ അവലഞ്ജേ വാ ഉച്ചാരാദീനി ഛഡ്ഡേന്തസ്സ അനാപത്തി. യമ്പി മനുസ്സാനം ഉപഭോഗപരിഭോഗം രോപിമം ഖേത്തം ഹോതു നാളികേരാദിആരാമോ വാ, തത്ഥാപി യത്ഥ കത്ഥചി രോപിമഹരിതട്ഠാനേ ഏതാനി വത്ഥൂനി ഛഡ്ഡേതും ന വട്ടതി. ഛഡ്ഡേന്തസ്സ പുരിമനയേനേവ ആപത്തിഭേദോ വേദിതബ്ബോ. ഖേത്തേ വാ ആരാമേ വാ നിസീദിത്വാ ഭുഞ്ജമാനോ ഉച്ഛുആദീനി വാ ഖാദമാനോ ഗച്ഛന്തോ ഉച്ഛിട്ഠോദകചലകാദീനി ഹരിതട്ഠാനേ ഛഡ്ഡേതി, അന്തമസോ ഉദകം പിവിത്വാ മത്ഥകച്ഛിന്നനാളികേരമ്പി ഛഡ്ഡേതി, ദുക്കടം. കസിതട്ഠാനേ നിക്ഖിത്തബീജേ അങ്കുരേ ഉട്ഠിതേപി അവുട്ഠിതേപി ദുക്കടമേവ. അനിക്ഖിത്തബീജേസു പന ഖേത്തകോണാദീസു വാ അസഞ്ജാതരോപിമേസു ഖേത്തമരിയാദാദീസു വാ ഛഡ്ഡേതും വട്ടതി, മനുസ്സാനം കചവരഛഡ്ഡനട്ഠാനേപി വട്ടതി. മനുസ്സേസു സസ്സം ഉദ്ധരിത്വാ ഗതേസു ഛഡ്ഡിതഖേത്തം നാമ ഹോതി, തത്ഥ വട്ടതി. യത്ഥ പന "ലായിതമ്പി പുബ്ബണ്ണാദി പുന ഉട്ഠഹിസ്സതീ"തി രക്ഖന്തി, തത്ഥ ന വട്ടതി.

൨൧. "ന , ഭിക്ഖവേ, നഹായമാനേന ഭിക്ഖുനാ രുക്ഖേ കായോ ഉഗ്ഘംസേതബ്ബോ, യോ ഉഗ്ഘംസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩) വചനതോ നഹായന്തേന (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൪൩ ആദയോ) രുക്ഖേ വാ നഹാനതിത്ഥേ നിഖനിത്വാ ഠപിതത്ഥമ്ഭേ വാ ഇട്ഠകസിലാദാരുകുട്ടാനം അഞ്ഞതരസ്മിം കുട്ടേ വാ കായോ ന ഘംസേതബ്ബോ.

"ന, ഭിക്ഖവേ, അട്ടാനേ നഹായിതബ്ബം, യോ നഹായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩) വചനതോ അട്ടാനേപി നഹായിതും ന വട്ടതി.

അട്ടാനം നാമ രുക്ഖം ഫലകം വിയ തച്ഛേത്വാ അട്ഠപദാകാരേന രാജിയോ ഛിന്ദിത്വാ നഹാനതിത്ഥേ നിഖനന്തി, തത്ഥ ചുണ്ണാനി ആകിരിത്വാ മനുസ്സാ കായം ഘംസന്തി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, ഗന്ധബ്ബഹത്ഥകേന നഹായിതബ്ബം, യോ നഹായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩) വചനതോ നഹാനതിത്ഥേ ഠപിതേന ദാരുമയഹത്ഥേന ചുണ്ണാനി ഗഹേത്വാ മനുസ്സാ സരീരം ഘംസന്തി, തേന നഹായിതും ന വട്ടതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, കുരുവിന്ദകസുത്തിയാ നഹായിതബ്ബം, യോ നഹായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩) വചനതോ കുരുവിന്ദകസുത്തിയാപി നഹായിതും ന വട്ടതി. **കുരുവിന്ദകസുത്തി** നാമ കുരുവിന്ദകപാസാണചുണ്ണാനി ലാഖായ ബന്ധിത്വാ കതഗുളികകലാപകോ വുച്ചതി, യം ഉഭോസു അന്തേസു ഗഹേത്വാ സരീരം ഘംസന്തി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, വിഗ്ഗയ്ഹ പരികമ്മം കാരാപേതബ്ബം, യോ കാരാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩) വചനതോ അഞ്ഞമഞ്ഞം സരീരേന ഘംസിതും ന വട്ടതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, മല്ലകേന നഹായിതബ്ബം, യോ നഹായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനസ്സ അകതമല്ലക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൪൩-൨൪൪) വചനതോ മകരദണ്ഡകേ ഛിന്ദിത്വാ മല്ലകമൂലസണ്ഠാനേന കതം “മല്ലക”ന്തി വുച്ചതി, ഇദം ഗിലാനസ്സപി ന വട്ടതി. **അകതമല്ലകം** നാമ ദന്തേ അച്ഛിന്ദിത്വാ കതം, ഇദം അഗിലാനസ്സ ന വട്ടതി, ഇട്ഠകഖണ്ഡം പന കപാലഖണ്ഡം വാ വട്ടതി.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഉക്കാസികം പുഥുപാണിക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൪൪) വചനതോ ഉക്കാസികം പുഥുപാണികഞ്ച വട്ടതി. **ഉക്കാസികം** നാമ വത്ഥവട്ടി, തസ്മാ നഹായന്തസ്സ യസ്സ കസ്സചി നഹാനസാടകവട്ടിയാ പിട്ഠിം ഘംസിതും വട്ടതി. **പുഥുപാണിക**ന്തി ഹത്ഥപരികമ്മം വുച്ചതി, തസ്മാ സബ്ബേസം ഹത്ഥേന പിട്ഠിപരികമ്മം കാതും വട്ടതി.

ഇദം പനേത്ഥ നഹാനവത്തം - ഉദകതിത്ഥം ഗന്ത്വാ യത്ഥ വാ തത്ഥ വാ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ വേഗേന ഠിതകേനേവ ന ഓതരിതബ്ബം, സബ്ബദിസാ പന ഓലോകേത്വാ വിവിത്തഭാവം ഞത്വാ ഖാണുഗുമ്ബലതാദീനി വവത്ഥപേത്വാ തിക്ഖത്തും ഉക്കാസിത്വാ അവകുജ്ജ ഠിതേന ഉത്തരാസങ്ഗചീവരം അപനേത്വാ പസാരേതബ്ബം, കായബന്ധനം മോചേത്വാ ചീവരപിട്ഠേയേവ ഠപേതബ്ബം. സചേ ഉദകസാടികാ നത്ഥി, ഉദകന്തേ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ നിവാസനം മോചേത്വാ സചേ നിന്നട്ഠാനം അത്ഥി, ആതപേ പസാരേതബ്ബം. നോ ചേ അത്ഥി, സംഹരിത്വാ ഠപേതബ്ബം. ഓതരന്തേന സണികം നാഭിപ്പമാണമത്തം ഓതരിത്വാ വീചിം അനുട്ഠപേന്തേന സദ്ദം അകരോന്തേന നിവത്തിത്വാ ആഗതദിസാഭിമുഖേന നിമുജ്ജിതബ്ബം, ഏവം ചീവരം രക്ഖിതം ഹോതി. ഉമ്മുജ്ജന്തേനപി സദ്ദം അകരോന്തേന സണികം ഉമ്മുജ്ജിത്വാ നഹാനപരിയോസാനേ ഉദകന്തേ ഉക്കുടികേന നിസീദിത്വാ നിവാസനം പരിക്ഖിപിത്വാ ഉട്ഠായ സുപരിമണ്ഡലം നിവാസേത്വാ കായബന്ധനം ബന്ധിത്വാ ചീവരം പാരുപിത്വാവ ഠാതബ്ബം.

൨൨. ''ന, ഭിക്ഖവേ, വല്ലികാ ധാരേതബ്ബാ... ന പാമങ്ഗോ ധാരേതബ്ബോ... ന കണ്ഠസുത്തകം ധാരേതബ്ബം... ന കടിസുത്തകം ധാരേതബ്ബം... ന ഓവട്ടികം ധാരേതബ്ബം... ന കായൂരം ധാരേതബ്ബം... ന ഹത്ഥാഭരണം ധാരേതബ്ബം... ന അങ്ഗുലിമുദ്ദികാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൪൭) വചനതോ കണ്ണപിളന്ധനാദി യം കിഞ്ചി ആഭരണം ന വട്ടതി. തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൪൭) **വല്ലികാ**തി കണ്ണതോ നിക്ഖന്തമുത്തോലമ്ബകാദീനം ഏതം അധിവചനം. ന കേവലഞ്ച വല്ലികാ ഏവ, യം കിഞ്ചി കണ്ണപിളന്ധനം അന്തമസോ താലപണ്ണമ്പി ന വട്ടതി. **പാമങ്ഗ**ന്തി യം കിഞ്ചി പലമ്ബകസുത്തം. **കണ്ഠസുത്തക**ന്തി യം കിഞ്ചി ഗീവൂപഗം ആഭരണം. **കടിസുത്തക**ന്തി യം കിഞ്ചി കടിപിളന്ധനം, അന്തമസോ സുത്തതന്തുമത്തമ്പി. **ഓവട്ടിക**ന്തി വലയം. **കായൂരാ**ദീനി പാകടാനേവ.

൨൩. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ദീഘാ കേസാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദ്വേമാസികം വാ ദുവങ്ഗുലം വാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) വചനതോ സചേ കേസാ അന്തോദ്വേമാസേ ദ്വങ്ഗുലം പാപുണന്തി, അന്തോദ്വേമാസേയേവ ഛിന്ദിതബ്ബാ, ദ്വങ്ഗുലേഹി അതിക്കാമേതും ന വട്ടതി. സചേപി ന ദീഘാ, ദ്വേമാസതോ ഏകദിവസമ്പി അതിക്കാമേതും ന ലഭതിയേവ. ഉഭയഥാപി ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദോവ വുത്തോ, തതോ ഓരം പന ന വട്ടനഭാവോ നാമ നത്ഥി.

''ന , ഭിക്ഖവേ, കത്തരികായ കേസാ ഛേദാപേതബ്ബാ, യോ ഛേദാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആബാധപച്ചയാ കത്തരികായ കേസേ ഛേദാപേതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) വചനതോ ആബാധം വിനാ കത്തരികായ കേസേ ഛേദാപേതും ന വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, കോച്ഛേന കേസാ ഓസണ്ഠേതബ്ബാ... ന ഫണകേന കേസാ ഓസണ്ഠേതബ്ബാ... ന ഹത്ഥഫണകേന കേസാ ഓസണ്ഠേതബ്ബാ... ന സിത്ഥതേലകേന കേസാ ഓസണ്ഠേതബ്ബാ... ന ഉദകതേലകേന കേസാ ഓസണ്ഠേതബ്ബാ, യോ ഓസണ്ഠേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൪൫) വചനതോ മണ്ഡനത്ഥായ കോച്ഛാദീഹി കേസാ ന ഓസണ്ഠേതബ്ബാ, ഉദ്ധലോമേന പന അനുലോമനിപാതനത്ഥം ഹത്ഥം തേമേത്വാ സീസം പുഞ്ഛിതബ്ബം, ഉണ്ഹാഭിതത്തരജസിരാനമ്പി അല്ലഹത്ഥേന പുഞ്ഛിതും വട്ടതി.

൨൪. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ആദാസേ വാ ഉദകപത്തേ വാ മുഖനിമിത്തം ഓലോകേതബ്ബം, യോ ഓലോകേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആബാധപച്ചയാ ആദാസേ വാ ഉദകപത്തേ വാ മുഖനിമിത്തം ഓലോകേതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൪൬) വചനതോ ആബാധം വിനാ ആദാസേ വാ ഉദകപത്തേ വാ മുഖം ന ഓലോകേതബ്ബം. ഏത്ഥ ച കംസപത്താദീനിപി യേസു മുഖനിമിത്തം പഞ്ഞായതി, സബ്ബാനി ആദാസസങ്ഖമേവ ഗച്ഛന്തി, കഞ്ജിയാദീനിപി ച ഉദകപത്തസങ്ഖമേവ. തസ്മാ യത്ഥ കത്ഥചി ഓലോകേന്തസ്സ ദുക്കടം. ആബാധപച്ചയാ പന ''സഞ്ഛവി നു ഖോ മേ വണോ, ഉദാഹു ന താവാ''തി ജാനനത്ഥം വട്ടതി, ''ജിണ്ണോ നു ഖോമ്ഹി, നോ''തി ഏവം ആയുസങ്ഖാരം ഓലോകനത്ഥമ്പി വട്ടതീതി വുത്തം.

''ന, ഭിക്ഖവേ, മുഖം ആലിമ്പിതബ്ബം... ന മുഖം ഉമ്മദ്ദിതബ്ബം... ന മുഖം ചുണ്ണേതബ്ബം... ന മനോസിലികായ മുഖം ലഞ്ഛേതബ്ബം... ന അങ്ഗരാഗോ

കാതബ്ബോ... ന മുഖരാഗോ കാതബ്ബോ... ന അങ്ഗരാഗമുഖരാഗോ കാതബ്ബോ, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ . അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആബാധപച്ചയാ മുഖം ആലിമ്പിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൪൭) വചനതോ ആബാധം വിനാ മുഖവിലിമ്പനാദി ന കാതബ്ബം.

൨൭. ''ന, ഭിക്ഖവേ, നച്ചം വാ ഗീതം വാ വാദിതം വാ ദസ്സനായ ഗന്തബ്ബം, യോ ഗച്ഛേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൪൮) വചനതോ നച്ചാദിം ദസ്സനായ ന ഗന്തബ്ബം. ഏത്ഥ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൮൩൫) ച **നച്ച**ന്തി നടാദയോ വാ നച്ചന്തു സോണ്ഡാ വാ അന്തമസോ മോരസൂവമക്കടാദയോപി, സബ്ബമേതം നച്ചമേവ, തസ്മാ അന്തമസോ മോരനച്ചമ്പി ദസ്സനായ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം. സയമ്പി നച്ചന്തസ്സ വാ നച്ചാപേന്തസ്സ വാ ദുക്കടമേവ. ***ഗീത***ന്തി നടാദീനം വാ ഗീതം ഹോതു അരിയാനം പരിനിബ്ബാനകാലേ രതനത്തയഗുണൂപസഞ്ഹിതം സാധുകീളിതഗീതം വാ അസഞ്ഞതഭിക്ഖൂനം ധമ്മഭാണകഗീതം വാ അന്തമസോ ദന്തഗീതമ്പി, ''യം ഗായിസ്സാമാ''തി പുബ്ബഭാഗേ ഓകൂജന്താ കരോന്തി, സബ്ബമേതം ഗീതമേവ, സയം ഗായന്തസ്സപി ഗായാപേന്തസ്സപി ദുക്കടമേവ.

> ''പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, ആദീനവാ ആയതകേന ഗീതസ്സരേന ധമ്മം ഗായന്തസ്സ. അത്തനാപി തസ്മിം സരേ സാരജ്ജതി, പരേപി തസ്മിം സരേ സാരജ്ജന്തി, ഗഹപതികാപി ഉജ്ഝായന്തി, സരകുത്തിമ്പി നികാമയമാനസ്സ സമാധിസ്സ ഭങ്ഗോ ഹോതി, പച്ഛിമാ ജനതാ ദിട്ഠാനുഗതിം ആപജ്ജതി. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ആദീനവാ ആയതകേന ഗീതസ്സരേന ധമ്മം ഗായന്തസ്സ. ന, ഭിക്ഖവേ, ആയതകേന ഗീതസ്സരേന ധമ്മോ ഗായിതബ്ബോ, യോ ഗായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൪൯) -

വചനതോ ആയതകേന ഗീതസ്സരേന ധമ്മോപി ന ഗായിതബ്ബോ.

ആയതകോ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൪൯) നാമ ***ഗീതസ്സരോ*** തം തം വത്തം ഭിന്ദിത്വാ അക്ഖരാനി വിനാസേത്വാ പവത്തോ. ധമ്മേ പന സുത്തന്തവത്തം നാമ അത്ഥി, ജാതകവത്തം നാമ അത്ഥി, ഗാഥാവത്തം നാമ അത്ഥി, തം വിനാസേത്വാ അതിദീഘം കാതും ന വട്ടതി, ചതുരസ്സേന വത്തേന പരിമണ്ഡലാനി പദബ്യഞ്ജനാനി ദസ്സേതബ്ബാനി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സരഭഞ്ഞ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൪൯) വചനതോ പന സരേന ധമ്മം ഭണിതും വട്ടതി. **സരഭഞ്ഞേ** കിര തരങ്ഗവത്തധോതകവത്തഗലിതവത്താദീനി ദ്വത്തിംസ വത്താനി അത്ഥി, തേസു യം ഇച്ഛതി, തം കാതും ലഭതി. സബ്ബേസം പദബ്യഞ്ജനം അവിനാസേത്വാ വികാരം അകത്വാ സമണസാരുപ്പേന ചതുരസ്സേന നയേന പവത്തനംയേവ ലക്ഖണം.

വാദിതം നാമ തന്തിബദ്ധാദിവാദനീയഭണ്ഡം വാദിതം വാ ഹോതു കുടഭേരിവാദിതം വാ അന്തമസോ ഉദകഭേരിവാദിതമ്പി, സബ്ബമേതം ന വട്ടതി. യം പന നിട്ഠുഭന്തോ വാ സാസങ്കേ വാ ഠിതോ അച്ഛരികം വാ ഫോടേതി, പാണിം വാ പഹരതി, തത്ഥ അനാപത്തി, സബ്ബം അന്തരാരാമേ ഠിതസ്സ പസ്സതോ അനാപത്തി, പസ്സിസ്സാമീതി വിഹാരതോ വിഹാരം ഗച്ഛന്തസ്സ ആപത്തിയേവ. ആസനസാലായം നിസിന്നോ പസ്സതി, അനാപത്തി. പസ്സിസ്സാമീതി ഉട്ഠഹിത്വാ ഗച്ഛതോ ആപത്തി, വീഥിയം ഠത്വാ ഗീവം പരിവത്തേത്വാ പസ്സതോപി ആപത്തിയേവ. സലാകഭത്താദീനം വാ അത്ഥായ അഞ്ഞേന വാ കേനചി കരണീയേന ഗന്ത്വാ ഗതട്ഠാനേ പസ്സതി വാ സുണാതി

വാ, അനാപത്തി. ആപദാസു താദിസേന ഉപദ്ദവേന ഉപദ്ദുതോ സമജ്ജട്ഠാനം പവിസതി, ഏവം പവിസിത്വാ പസ്സന്തസ്സ സുണന്തസ്സ വാ അനാപത്തി. “ചേതിയസ്സ ഉപഹാരം ദേഥ ഉപാസകാ”തി വത്തുമ്പി, “തുമ്ഹാകം ചേതിയസ്സ ഉപഹാരം കരോമാ”തി വുത്തേ സമ്പടിച്ഛിതുമ്പി ന ലഭതി. “തുമ്ഹാകം ചേതിയസ്സ ഉപട്ഠാനം കരോമാ”തി വുത്തേ പന “ഉപട്ഠാനകരണം നാമ സുന്ദര”ന്തി വത്തും വട്ടതി.

൨൫. “ന, ഭിക്ഖവേ, അത്തനോ അങ്ഗജാതം ഛേതബ്ബം, യോ ഛിന്ദേയ്യ, ആപത്തി ഥുല്ലച്ചയസ്സാ”തി (ചൂളവ· ൨൫൦) വചനതോ അങ്ഗജാതം (ചൂളവ· ൨൫൦) ഛിന്ദന്തസ്സ ഥുല്ലച്ചയം, അഞ്ഞം പന കണ്ണനാസാഅങ്ഗുലിആദിം യം കിഞ്ചി ഛിന്ദന്തസ്സ താദിസം വാ ദുക്ഖം ഉപ്പാദേന്തസ്സ ദുക്കടം. അഹികീടദട്ഠാദീസു പന അഞ്ഞാബാധപച്ചയാ വാ ലോഹിതം വാ മോചേന്തസ്സ ഛിന്ദന്തസ്സ വാ അനാപത്തി.

൨൬. “ന, ഭിക്ഖവേ, ഗിഹീനം ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം ഇദ്ധിപാടിഹാരിയം ദസ്സേതബ്ബം, യോ ദസ്സേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ· ൨൫൨) വചനതോ ഗിഹീനം വികുബ്ബനിദ്ധിം ദസ്സേതും ന വട്ടതി, അധിട്ഠാനിദ്ധി പന അപ്പടിക്ഖിത്താ.

൨൭. “ന, ഭിക്ഖവേ, സോവണ്ണമയോ പത്തോ ധാരേതബ്ബോ…പേ… ന രൂപിയമയോ…പേ… ന മണിമയോ…പേ… ന വേളുരിയമയോ…പേ… ന ഫലികമയോ…പേ… ന കംസമയോ…പേ… ന കാചമയോ…പേ… ന തിപുമയോ …പേ… ന സീസമയോ…പേ… ന തമ്ബലോഹമയോ പത്തോ ധാരേതബ്ബോ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ· ൨൫൨) വചനതോ സുവണ്ണമയാദിപത്തോ ന വട്ടതി. സചേപി ഗിഹീ ഭത്തഗ്ഗേ സുവണ്ണതട്ടികാദീസു ബ്യഞ്ജനം കത്വാ ഉപനാമേന്തി, ആമസിതുമ്പി ന വട്ടതി. ഫലികമയകാചമയകംസമയാനി പന തട്ടികാദീനി ഭാജനാനി പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേനേവ ന വട്ടന്തി, സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാനി വാ വട്ടന്തി. തമ്ബലോഹമയോപി പത്തോയേവ ന വട്ടതി, ഥാലകം പന വട്ടതി. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദ്വേ പത്തേ അയോപത്തം മത്തികാപത്ത”ന്തി (ചൂളവ· ൨൫൨) ദ്വേയേവ ച പത്താ അനുഞ്ഞാതാ.

“ന, ഭിക്ഖവേ, തുമ്ബകടാഹേ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം, യോ ചരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ· ൨൫൩) വചനതോ ലാബുകടാഹം പരിഹരിതും ന വട്ടതി, തം ലഭിത്വാ പന താവകാലികം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. **ഘടികടാഹേ**പി ഏസേവ നയോ.

“ന , ഭിക്ഖവേ, ഛവസീസപത്തോ ധാരേതബ്ബോ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ· ൨൫൩) വചനതോ ഛവസീസമയോപി പത്തോ ന വട്ടതി.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പത്താധാരക”ന്തി (ചൂളവ· ൨൫൪) വചനതോ ഭൂമിദാരുദണ്ഡവഅലവേത്താദീഹി കതേ ഭൂമിആധാരകേ ദാരുദണ്ഡആധാരകേ ച പത്തം ഠപേതും വട്ടതി. ഏത്ഥ ച “ഭൂമിആധാരകേ തയോ ദണ്ഡാധാരകേ ദ്വേ പത്തേ ഉപരൂപരി ഠപേതും വട്ടതീ”തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. **മഹാഅട്ഠകഥായം** പന വുത്തം “ഭൂമിആധാരകേ തിണ്ണം പത്താനം

അനോകാസോ, ദ്വേ ഠപേതും വട്ടതി. ദാരുആധാരകദണ്ഡാധാരകേസുപി സുസജ്ജിതേസു ഏസേവ നയോ. ഭമകോടിസദിസോ പന ദാരുആധാരകോ തീഹി ദണ്ഡകേഹി ബദ്ധോ, ദണ്ഡാധാരകോ ച ഏകസ്സപി പത്തസ്സ അനോകാസോ, തത്ഥ ഠപേത്വാപി ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാവ നിസീദിതബ്ബം, ഭൂമിയം പന നിക്കുജ്ജിത്വാ ഏകമേവ ഠപേതബ്ബ''ന്തി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, മിഢന്തേ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, യോ നിക്ഖിപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൫൪) വചനതോ ആലിന്ദകമിഢികാദീനം അന്തേ ഠപേതും ന വട്ടതി. സചേ പന പരിവത്തേത്വാ തത്ഥേവ പതിട്ഠാതി, ഏവരൂപായ വിത്ഥിണ്ണായ മിഢികായ ഠപേതും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, പരിഭണ്ഡന്തേ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, യോ നിക്ഖിപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൫൪) വചനതോ ബാഹിരപസ്സേ കതായ തനുകമിഢികായ അന്തേപി ഏസേവ നയോ. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചോളക''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൫൪) വചനതോ ചോളകം പത്ഥരിത്വാ തത്ഥ ഠപേതും വട്ടതി. തസ്മിം പന അസതി കടസാരകേ വാ തട്ടികായ വാ മത്തികായ വാ പരിഭണ്ഡകതായ ഭൂമിയാ യത്ഥ ന ദുസ്സതി, തഥാരൂപായ വാലികായ വാ ഠപേതും വട്ടതി. പംസുരജാദീസു പന ഖരഭൂമിയം വാ ഠപേന്തസ്സ ദുക്കടം.

''ന, ഭിക്ഖവേ, പത്തോ ലഗ്ഗേതബ്ബോ, യോ ലഗ്ഗേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൫൪) വചനതോ നാഗദന്താദീസു യത്ഥ കത്ഥചി ലഗ്ഗേതും ന വട്ടതി, ചീവരവംസേപി ബന്ധിത്വാ ഠപേതും ന വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, മഞ്ചേ പത്തോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, യോ നിക്ഖിപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൫൪) വചനതോ ഭണ്ഡകട്ഠപനത്ഥമേവ വാ കതം ഹോതു നിസീദനസയനത്ഥം വാ, യത്ഥ കത്ഥചി മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ ഠപേന്തസ്സ ദുക്കടം, അഞ്ഞേന പന ഭണ്ഡകേന സദ്ധിം ബന്ധിത്വാ ഠപേതും, അടനിയം ബന്ധിത്വാ ഓലമ്ബിതും വാ വട്ടതി, ബന്ധിത്വാപി ഉപരി ഠപേതും ന വട്ടതിയേവ. സചേ പന മഞ്ചോ വാ പീഠം വാ ഉക്ഖിപിത്വാ ചീവരവംസാദീസു അട്ടകച്ഛന്നേന ഠപിതം ഹോതി, തത്ഥ ഠപേതും വട്ടതി. അംസവട്ടനകേന അംസകൂടേ ലഗ്ഗേത്വാ അങ്കേ ഠപേതും വട്ടതി, ഛത്തേ ഭത്തപൂരോപി അംസകൂടേ ലഗ്ഗിതപത്തോപി ഠപേതും ന വട്ടതി. ഭണ്ഡകേന പന സദ്ധിം ബന്ധിത്വാ അട്ടകം കത്വാ വാ ഠപിതേ യോ കോചി ഠപേതും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, പത്തഹത്ഥേന കവാടം പണാമേതബ്ബം, യോ പണാമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൫൫) വചനതോ പത്തഹത്ഥേന കവാടം ന പണാമേതബ്ബം. ഏത്ഥ ച ന കേവലം യസ്സ പത്തോ ഹത്ഥേ, സോ ഏവ പത്തഹത്ഥോ. ന കേവലഞ്ച കവാടമേവ പണാമേതും ന ലഭതി, അപിച ഖോ പന ഹത്ഥേ വാ പിട്ഠിപാദേ വാ യത്ഥ യത്ഥചി സരീരാവയവേ പത്തസ്മിം സതി ഹത്ഥേന വാ പാദേന വാ സീസേന വാ യേന കേനചി സരീരാവയവേന കവാടം വാ പണാമേതും ഘടികം വാ ഉക്ഖിപിതും സൂചിം വാ കുഞ്ചികായ അവാപുരിതും ന ലഭതി, അംസകൂടേ പന പത്തം ലഗ്ഗേത്വാ യഥാസുഖം അവാപുരിതും ലഭതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, ചലകാനി വാ അട്ഠികാനി വാ ഉച്ഛിട്ഠോദകം വാ പത്തേന നീഹരിതബ്ബം, യോ നീഹരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൪൯) വചനതോ ചലകാദീനി പത്തേന നീഹരിതും ന വട്ടതി. ഏത്ഥ ച **ചലകാനീ**തി ചബ്ബേത്വാ അപവിദ്ധാമിസാനി. **അട്ഠികാനീ**തി മച്ഛമംസഅട്ഠികാനി. **ഉച്ഛിട്ഠോദക**ന്തി മുഖവിക്ഖാലിതോദകം. ഏതേസു യം കിഞ്ചി പത്തേന നീഹരന്തസ്സ ദുക്കടം. പത്തം പടിഗ്ഗഹം കത്വാ ഹത്ഥം ധോവിതുമ്പി ന ലഭതി. ഹത്ഥധോതപാദധോതഉദകമ്പി പത്തേ ആകിരിത്വാ നീഹരിതും ന വട്ടതി, അനുച്ഛിട്ഠം സുദ്ധപത്തം ഉച്ഛിട്ഠഹത്ഥേന ഗണ്ഹിതും ന വട്ടതി, വാമഹത്ഥേന പനേത്ഥ ഉദകം ആസിഞ്ചിത്വാ ഏകം ഉദകഗണ്ഡുസം ഗഹേത്വാ ഉച്ഛിട്ഠഹത്ഥേന ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. ഏത്താവതാപി ഹി സോ ഉച്ഛിട്ഠപത്തോ ഹോതി, ഹത്ഥം പന ബഹിഉദകേന വിക്ഖാലേത്വാ ഗഹേതും വട്ടതി. മച്ഛമംസഫലാഫലാദീനി ച ഖാദന്തോ യം തത്ഥ അട്ഠിം വാ ചലകം വാ ഛഡ്ഡേതുകാമോ ഹോതി, തം പത്തേ ഠപേതും ന ലഭതി. യം പന പടിഖാദിതുകാമോ ഹോതി, തം പത്തേ ഠപേതും ലഭതി. അട്ഠികകണ്ടകാദീനി തത്ഥേവ കത്വാ ഹത്ഥേന ലുഞ്ചിത്വാ ഖാദിതും വട്ടതി. മുഖതോ നീഹടം പന യം കിഞ്ചി പുന ഖാദിതുകാമോ പത്തേ ഠപേതും ന ലഭതി, സിങ്ഗിവേരനാളികേരഖണ്ഡാദീനി ഡംസിത്വാ പുന ഠപേതും ലഭതി.

൨൯. “ന ച, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബപംസുകൂലികേന ഭവിതബ്ബം, യോ ഭവേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൪൯) വചനതോ സബ്ബപംസുകൂലികേന ന ഭവിതബ്ബം. ഏത്ഥ പന ചീവരഞ്ച മഞ്ചപീഠഞ്ച പംസുകൂലം വട്ടതി, അജ്ഝോഹരണീയം പന ദിന്നമേവ ഗഹേതബ്ബം.

൩൦. “ന , ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നേന ഭിക്ഖുനാ പരിസ്സാവനം യാചിയമാനേന ന ദാതബ്ബം, യോ ന ദദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൫൮) വചനതോ അപരിസ്സാവനകസ്സ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൫൮) യാചമാനസ്സ പരിസ്സാവനം അദാതും ന വട്ടതി. യോ പന അത്തനോ ഹത്ഥേ പരിസ്സാവനേ വിജ്ജമാനേപി യാചതി, തസ്സ ന അകാമാ ദാതബ്ബം.

“ന ച, ഭിക്ഖവേ, അപരിസ്സാവനകേന ഭിക്ഖുനാ അദ്ധാനമഗ്ഗോ പടിപജ്ജിതബ്ബോ, യോ പടിപജ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൫൮) വചനതോ അപരിസ്സാവനകേന മഗ്ഗോ ന ഗന്തബ്ബോ. സചേപി ന ഹോതി പരിസ്സാവനം വാ ധമ്മകരണം വാ, സങ്ഘാടികണ്ണോ അധിട്ഠാതബ്ബോ “ഇമിനാ പരിസ്സാവേത്വാ പിവിസ്സാമീ”തി.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദണ്ഡപരിസ്സാവന”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൫൮) വചനതോ ദണ്ഡപരിസ്സാവനമ്പി വട്ടതി. **ദണ്ഡപരിസ്സാവനം** നാമ യത്ഥ രജകാനം ഖാരപരിസ്സാവനം വിയ ചതൂസു പാദേസു ബദ്ധനിസ്സേണികായ സാടകം ബന്ധിത്വാ മജ്ഝേ ദണ്ഡകേ ഉദകം ആസിഞ്ചന്തി, തം ഉഭോപി കോട്ഠാസേ പൂരേത്വാ പരിസ്സാവതി.

“അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, ഓത്ഥരക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൫൮) വചനതോ ഓത്ഥരകം പരിസ്സാവനമ്പി വട്ടതി. **ഓത്ഥരകം** നാമ യം ഉദകേ ഓത്ഥരിത്വാ ഘടകേന ഉദകം ഗണ്ഹന്തി, തഞ്ഹി ചതൂസു ദണ്ഡകേസു വത്ഥം ബന്ധിത്വാ ഉദകേ ചത്താരോ ഖാണുകേ നിഖനിത്വാ തേസു ബന്ധിത്വാ സബ്ബപരിയന്തേ ഉദകതോ മോചേത്വാ മജ്ഝേ ഓത്ഥരിത്വാ ഘടേന ഉദകം ഗണ്ഹന്തി.

൩൧. “ന, ഭിക്ഖവേ, നഗ്ഗേന നഗ്ഗോ അഭിവാദേതബ്ബോ, യോ അഭിവാദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തിആദിവചനതോ (ചൂളവ॰ ൨൬൧) ന നഗ്ഗേന നഗ്ഗോ അഭിവാദേതബ്ബോ, ന നഗ്ഗേന അഭിവാദേതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന നഗ്ഗോ അഭിവാദാപേതബ്ബോ, ന നഗ്ഗേന അഭിവാദാപേതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന നഗ്ഗസ്സ പരികമ്മം കാതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന നഗ്ഗസ്സ ദാതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന ഖാദിതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന സായിതബ്ബം, ന നഗ്ഗേന പാതബ്ബം.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തിസ്സോ പടിച്ഛാദിയോ ജന്താഘരപടിച്ഛാദിം ഉദകപടിച്ഛാദിം വത്ഥപടിച്ഛാദി”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൬൧) വചനതോ തിസ്സോ പടിച്ഛാദിയോ വട്ടന്തി. ഏത്ഥ ച ജന്താഘരപടിച്ഛാദി ഉദകപടിച്ഛാദി ച പരികമ്മം കരോന്തസ്സേവ വട്ടതി, സേസേസു അഭിവാദനാദീസു ന വട്ടതി. വത്ഥപടിച്ഛാദി പന സബ്ബകമ്മേസു വട്ടതി.

൩൨. “ന , ഭിക്ഖവേ, പുപ്ഫാഭികിണ്ണേസു സയനേസു സയിതബ്ബം, യോ സയേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൬൪) വചനതോ പുപ്ഫേഹി സന്ഥതേസു സയനേസു ന സയിതബ്ബം, ഗന്ധഗന്ധം പന ഗഹേത്വാ കവാടേ പഞ്ചങ്ഗുലിം ദാതും വട്ടതി പുപ്ഫം ഗഹേത്വാ വിഹാരേ ഏകമന്തം നിക്ഖിപിതും.

൩൩. “ന, ഭിക്ഖവേ, ആസിത്തകൂപധാനേ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, യോ ഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൬൪) വചനതോ ആസിത്തകൂപധാനേ ഠപേത്വാ ന ഭുഞ്ജിതബ്ബം. **ആസിത്തകൂപധാന**ന്തി തമ്ബലോഹേന വാ രജതേന വാ കതായ പേളായ ഏതം അധിവചനം, പടിക്ഖിത്തത്താ പന ദാരുമയാപി ന വട്ടതി.

൩൪. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, മളോരിക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൬൪) വചനതോ മളോരികായ ഠപേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. **മളോരികാ**തി ദണ്ഡാധാരകോ വുച്ചതി. യട്ഠിആധാരകപണ്ണാധാരകപച്ഛികപീഠാദീനിപി ഏത്ഥേവ പവിട്ഠാനി. ആധാരകസങ്ഖേപഗമനതോ ഹി പട്ഠായ ഛിദ്ദം വിദ്ധമ്പി അവിദ്ധമ്പി വട്ടതിയേവ.

൩൫. “ന , ഭിക്ഖവേ, ഏകഭാജനേ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, യോ ഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി(ചൂളവ॰ ൨൬൪) ആദിവചനതോ ന ഏകഭാജനേ ഭുഞ്ജിതബ്ബം, ന ഏകഥാലകേ പാതബ്ബം. സചേ പന ഏകോ ഭിക്ഖു ഭാജനതോ ഫലം വാ പൂപം വാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതി, തസ്മിം അപഗതേ ഇതരസ്സ സേസകം ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, ഇതരസ്സപി തസ്മിം ഖീണേ പുന ഗഹേതും വട്ടതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, ഏകമഞ്ചേ തുവട്ടിതബ്ബം, യോ തുവട്ടേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി(ചൂളവ॰ ൨൬൪) ആദിവചനതോ ന ഏകമഞ്ചേ നിപജ്ജിതബ്ബം, ന ഏകത്ഥരണേ നിപജ്ജിതബ്ബം. വവത്ഥാനം പന ദസ്സേത്വാ മജ്ഝേ കാസാവം വാ കത്തരയട്ഠിം വാ അന്തമസോ കായബന്ധനമ്പി ഠപേത്വാ നിപജ്ജന്താനം അനാപത്തി. ഏകപാവുരണേഹി ഏകത്ഥരണപാവുരണേഹി ച ന നിപജ്ജിതബ്ബം. ഏകം അത്ഥരണഞ്ചേവ പാവുരണഞ്ച ഏതേസന്തി ഏകത്ഥരണപാവുരണാ. സംഹാരിമാനം പാവാരത്ഥരണകടസാരകാദീനം ഏകം അന്തം അത്ഥരിത്വാ ഏകം പാരുപിത്വാ നിപജ്ജന്താനമേതം അധിവചനം.

൩൬. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ചേലപ്പടികാ അക്കമിതബ്ബാ, യോ അക്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൬൮) വചനതോ ന ചേലസന്ഥാരോ അക്കമിതബ്ബോ, ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിഹീനം മങ്ഗലത്ഥായ യാചിയമാനേന ചേലപ്പടികം അക്കമിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൬൮) വചനതോ പന കാചി ഇത്ഥീ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൬൮) അപഗതഗബ്ഭാ വാ ഹോതി ഗരുഗബ്ഭാ വാ, ഏവരൂപേസു ഠാനേസു മങ്ഗലത്ഥായ യാചിയമാനേന അക്കമിതും വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ധോതപാദകം അക്കമിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൬൮) വചനതോ പാദധോവനട്ഠാനേ ധോതേഹി പാദേഹി അക്കമനത്ഥായ അത്ഥതപച്ചത്ഥരണം അക്കമിതും വട്ടതി.

൩൭. ''ന, ഭിക്ഖവേ, കതകം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, യോ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൬൯) വചനതോ കതകം ന വട്ടതി. **കതകം** നാമ പദുമകണ്ണികാകാരം പാദഘംസനത്ഥം കണ്ടകേ ഉട്ഠാപേത്വാ കതം. തം വട്ടം വാ ഹോതു ചതുരസ്സാദിഭേദം വാ, ബാഹുലികാനുയോഗത്താ പടിക്ഖിത്തമേവ, നേവ പടിഗ്ഗഹേതും, ന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തിസ്സോ പാദഘംസനിയോ സക്ഖരം കഥലം സമുദ്ദഫേണക''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൬൯) വചനതോ സക്ഖരാദീഹി പാദഘംസനം വട്ടതി. **സക്ഖരാ**തി പാസാണോ വുച്ചതി, പാസാണഫേണകോപി വട്ടതിയേവ.

൩൮. ''ന , ഭിക്ഖവേ, ചാമരിബീജനീ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൬൯) വചനതോ ചാമരിവാലേഹി കതബീജനീ ന വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, മകസബീജനിം. അനുജാനാമി ഭിക്ഖവേ തിസ്സോ ബീജനിയോ വാകമയം ഉസീരമയം മോരപിഞ്ഛമയം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, വിധൂപനഞ്ച താലവണ്ടഞ്ചാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൬൯) വചനതോ മകസബീജനീആദി വട്ടതി. തത്ഥ **വിധൂപന**ന്തി ബീജനീ വുച്ചതി. **താലവണ്ടം** പന താലപണ്ണേഹി വാ കതം ഹോതു വേളുദന്തവിലീവേഹി വാ മോരപിഞ്ഛേഹി വാ ചമ്മവികതീഹി വാ, സബ്ബം വട്ടതി. **മകസബീജനീ** ദന്തമയവിസാണമയദണ്ഡകാപി വട്ടതി. വാകമയബീജനിയാ കേതകപാരോഹകുന്താലപണ്ണാദിമയാപി സങ്ഗഹിതാ.

൩൯. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഛത്തം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനസ്സ ഛത്ത''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൦) വചനതോ അഗിലാനേന ഛത്തം ന ധാരേതബ്ബം. യസ്സ പന കായഡാഹോ വാ പിത്തകോപോ വാ ഹോതി ചക്ഖു വാ ദുബ്ബലം, അഞ്ഞോ വാ കോചി ആബാധോ വിനാ ഛത്തേന ഉപ്പജ്ജതി, തസ്സ ഗാമേ വാ അരഞ്ഞേ വാ ഛത്തം വട്ടതി. വസ്സേ പന ചീവരഗുത്തത്ഥമ്പി വാളമിഗചോരഭയേസു അത്തഗുത്തത്ഥമ്പി വട്ടതി, ഏകപണ്ണച്ഛത്തം പന സബ്ബത്ഥേവ വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അഗിലാനേനപി ആരാമേ ആരാമൂപചാരേ ഛത്തം ധാരേതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൦) വചനതോ പന അഗിലാനസ്സപി ആരാമആരാമൂപചാരേസു ഛത്തം ധാരേതും വട്ടതി.

൪൦. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ദീഘാ നഖാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, മംസപ്പമാണേന നഖം ഛിന്ദിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൪) വചനതോ ദീഘാ നഖാ ഛിന്ദിതബ്ബാ. ''ന, ഭിക്ഖവേ, വീസതിമട്ഠം കാരാപേതബ്ബം, യോ കാരാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ.

അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, മലമത്തം അപകഡ്ഢിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൪) വചനതോ വീസതിപി നഖേ ലിഖിതമട്ഠേ കാരാപേതും ന വട്ടതി, നഖതോ മലമത്തം പന അപകഡ്ഢിതും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, സമ്ബാധേ ലോമം സംഹരാപേതബ്ബം, യോ സംഹരാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആബാധപച്ചയാ സമ്ബാധേ ലോമം സംഹരാപേതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) വചനതോ ഗണ്ഡവണാദിആബാധം വിനാ സമ്ബാധേ ലോമം സംഹരാപേതും ന വട്ടതി. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ദീഘം നാസികാലോമം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) വചനതോ സണ്ഡാസേന നാസികാലോമം സംഹരാപേതും വട്ടതി. സക്ഖരാദീഹി നാസികാലോമം ഗാഹാപനേപി ആപത്തി നത്ഥി, അനുരക്ഖണത്ഥം പന ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സണ്ഡാസ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) സണ്ഡാസോ അനുഞ്ഞാതോ. ''ന, ഭിക്ഖവേ, പലിതം ഗാഹാപേതബ്ബം, യോ ഗാഹാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൭൫) വചനതോ പലിതം ഗാഹാപേതും ന വട്ടതി. യം പന ഭമുകായ വാ നലാടേ വാ ദാഠികായ വാ ഉഗ്ഗന്ത്വാ ബീഭച്ഛം ഹുത്വാ ഠിതം, താദിസം ലോമം പലിതം വാ അപലിതം വാ ഗാഹാപേതും വട്ടതി.

൪൫. ''ന, ഭിക്ഖവേ, അകായബന്ധനേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ, യോ പവിസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൭൮) വചനതോ അകായബന്ധനേന ഗാമോ ന പവിസിതബ്ബോ, അബന്ധിത്വാ നിക്ഖമന്തേന യത്ഥ സരതി, തത്ഥ ബന്ധിതബ്ബം. ''ആസനസാലായ ബന്ധിസ്സാമീ''തി ഗന്തും വട്ടതി, സരിത്വാ യാവ ന ബന്ധതി, ന താവ പിണ്ഡായ ചരിതബ്ബം.

൪൬. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഗിഹിനിവത്ഥം നിവാസേതബ്ബം, യോ നിവാസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി(ചൂളവ॰ ൨൮൦) ആദിവചനതോ ഹത്ഥിസോണ്ഡാദിവസേന ഗിഹിനിവത്ഥം ന നിവാസേതബ്ബം, സേതപടപാരുതാദിവസേന ന ഗിഹിപാരുതം പാരുപിതബ്ബം, മല്ലകമ്മകരാദയോ വിയ കച്ഛം ബന്ധിത്വാ ന നിവാസേതബ്ബം. ഏവം നിവാസേതും ഗിലാനസ്സപി മഗ്ഗപ്പടിപന്നസ്സപി ന വട്ടതി. യമ്പി മഗ്ഗം ഗച്ഛന്താ ഏകം വാ ദ്വേ വാ കോണേ ഉക്ഖിപിത്വാ അന്തരവാസകസ്സ ഉപരി ലഗ്ഗന്തി, അന്തോ വാ ഏകം കാസാവം തഥാ നിവാസേത്വാ ബഹി അപരം നിവാസേന്തി, സബ്ബം ന വട്ടതി. ഗിലാനോ പന അന്തോകാസാവസ്സ ഓവട്ടികം ദസ്സേത്വാ അപരം ഉപരി നിവാസേതും ലഭതി, അഗിലാനേന ദ്വേ നിവാസേന്തേന സഗുണം കത്വാ നിവാസേതബ്ബാനി.

൪൭. ''ന , ഭിക്ഖവേ, ഉഭതോകാജം ഹരിതബ്ബം, യോ ഹരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൮൧) വചനതോ ഉഭതോകാജം ഹരിതും ന വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഏകതോകാജം അന്തരാകാജം സീസഭാരം ഖന്ധഭാരം കടിഭാരം ഓലമ്ബക''ന്തി വചനതോ ഏകതോകാജാദിം ഹരിതും വട്ടതി.

൪൮. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ദീഘം ദന്തകട്ഠം ഖാദിതബ്ബം, യോ ഖാദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൨൮൨) വചനതോ ന ദീഘം ദന്തകട്ഠം ഖാദിതബ്ബം. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അട്ഠങ്ഗുലപരമം ദന്തകട്ഠം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതുരങ്ഗുലപച്ഛിമം ദന്തകട്ഠ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൨) വചനതോ

മനുസ്സാനം പമാണങ്ഗുലേന അട്ഠങ്ഗുലപരമം ചതുരങ്ഗുലപച്ഛിമഞ്ച ദന്തകട്ഠം ഖാദിതബ്ബം.

ർ൧. "ന, ഭിക്ഖവേ, രുക്ഖോ അഭിരുഹിതബ്ബോ, യോ അഭിരുഹേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സതി കരണീയേ പോരിസം രുക്ഖം അഭിരുഹിതും ആപദാസു യാവദത്ഥ"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൪) വചനതോ ന രുക്ഖം അഭിരുഹിതബ്ബം, സുക്ഖകട്ഠഗഹണാദികിച്ചേ പന സതി പുരിസപ്പമാണം അഭിരുഹിതും വട്ടതി. **ആപദാസൂ**തി വാളമിഗാദയോ വാ ദിസ്വാ മഗ്ഗമൂള്ഹോ വാ ദിസാ ഓലോകേതുകാമോ ഹുത്വാ ദവഡാഹം വാ ഉദകോഘം വാ ആഗച്ഛന്തം ദിസ്വാ അതിഉച്ചമ്പി രുക്ഖം ആരോഹിതും വട്ടതി.

ർ൬. "ന, ഭിക്ഖവേ, ബുദ്ധവചനം ഛന്ദസോ ആരോപേതബ്ബം, യോ ആരോപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സകായ നിരുത്തിയാ ബുദ്ധവചനം പരിയാപുണിതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൫) വചനതോ വേദം വിയ ബുദ്ധവചനം സക്കടഭാസായ വാചനാമഗ്ഗം ആരോപേതും ന വട്ടതി, സകായ പന മാഗധികായ നിരുത്തിയാ പരിയാപുണിതബ്ബം.

ർ൭. "ന, ഭിക്ഖവേ, ലോകായതം പരിയാപുണിതബ്ബം, യോ പരിയാപുണേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി(ചഊളവ॰ ൨൮൬) ആദിവചനതോ ലോകായതസങ്ഖാതം "സബ്ബം ഉച്ഛിട്ഠം, സബ്ബം അനുച്ഛിട്ഠം, സേതോ കാകോ, കാളോ ബകോ ഇമിനാ ച ഇമിനാ ച കാരണേനാ"തി ഏവമാദിനിരത്ഥകകാരണപടിസംയുത്തം തിത്ഥിയസത്ഥം നേവ പരിയാപുണിതബ്ബം, ന പരസ്സ വാചേതബ്ബം. ന ച തിരച്ഛാനവിജ്ജാ പരിയാപുണിതബ്ബാ, ന പരസ്സ വാചേതബ്ബാ.

ർ൮. "ന, ഭിക്ഖവേ, ഖിപിതേ 'ജീവാ'തി വത്തബ്ബോ, യോ വദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി , ഭിക്ഖവേ, ഗിഹീനം 'ജീവഥ ഭന്തേ'തി വുച്ചമാനേന 'ചിരം ജീവാ'തി വത്തു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൮) വചനതോ ഖിപിതേ "ജീവാ"തി ന വത്തബ്ബം, ഗിഹിനാ പന "ജീവഥാ"തി വുച്ചമാനേന "ചിരം ജീവാ"തി വത്തും വട്ടതി.

ർ൯. "ന, ഭിക്ഖവേ, ലസുണം ഖാദിതബ്ബം, യോ ഖാദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആബാധപച്ചയാ ലസുണം ഖാദിതു"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൯) വചനതോ ആബാധം വിനാ ലസുണം ഖാദിതും ന വട്ടതി, സൂപസമ്പാകാദീസു (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൭൯൭) പക്ഖിത്തം പന വട്ടതി. തഞ്ഹി പച്ചമാനേസു മുഗ്ഗസൂപാദീസു വാ മച്ഛമംസവികതിയാ വാ തേലേ വാ ബദരസാളവാദീസു വാ അമ്ബിലസാകാദീസു വാ ഉത്തരിഭങ്ഗേസു വാ യത്ഥ കത്ഥചി അന്തമസോ യാഗുഭത്തേപി പക്ഖിത്തം വട്ടതി.

൬൦. "ന, ഭിക്ഖവേ, അധോതേഹി പാദേഹി സേനാസനം അക്കമിതബ്ബം, യോ അക്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ അധോതേഹി പാദേഹി മഞ്ചപീഠാദിസേനാസനം പരികമ്മകതാ വാ ഭൂമി ന അക്കമിതബ്ബാ. "ന, ഭിക്ഖവേ, അല്ലേഹി പാദേഹി സേനാസനം അക്കമിതബ്ബം, യോ അക്കമേയ്യ ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ യേഹി (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൪) അക്കന്തട്ഠാനേ ഉദകം പഞ്ഞായതി, ഏവരൂപേഹി അല്ലപാദേഹി പരിഭണ്ഡകതാ ഭൂമി വാ സേനാസനം വാ ന അക്കമിതബ്ബം.

സചേ പന ഉദകസിനേഹമത്തമേവ പഞ്ഞായതി, ന ഉദകം, വട്ടതി. പാദപുഞ്ഛനിം പന അല്ലപാദേഹിപി അക്കമിതും വട്ടതിയേവ. ‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, സഉപാഹനേന സേനാസനം അക്കമിതബ്ബം, യോ അക്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ ധോതപാദേഹി അക്കമിതബ്ബട്ഠാനം സഉപാഹനേന അക്കമിതും ന വട്ടതി.

‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, പരികമ്മകതായ ഭൂമിയാ നിട്ഠുഭിതബ്ബം, യോ നിട്ഠുഭേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ പരികമ്മകതായ ഭൂമിയാ ന നിട്ഠുഭിതബ്ബം. ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഖേളമല്ലക’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) ഏവം അനുഞ്ഞാതേ ഖേളമല്ലകേ നിട്ഠുഭിതബ്ബം. ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചോളകേന പലിവേഠേതു’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ സുധാഭൂമിയാ വാ പരിഭണ്ഡഭൂമിയാ വാ മഞ്ചപീഠം നിക്ഖിപന്തേന സചേ തട്ടികാ വാ കടസാരകോ വാ നത്ഥി, ചോളകേന മഞ്ചപീഠാനം പാദാ വേഠേതബ്ബാ, തസ്മിം അസതി പണ്ണമ്പി അത്ഥരിതും വട്ടതി, കിഞ്ചി അനത്ഥരിത്വാ ഠപേന്തസ്സ പന ദുക്കടം. യദി പന തത്ഥ നേവാസികാ അനത്ഥതായ ഭൂമിയാപി ഠപേന്തി, അധോതപാദേഹിപി വളഞ്ജേന്തി, തഥേവ വളഞ്ജേതും വട്ടതി.

‘‘ന , ഭിക്ഖവേ, പരികമ്മകതാ ഭിത്തി അപസ്സേതബ്ബാ, യോ അപസ്സേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (ചൂളവ॰ ൩൨൪) വചനതോ പരികമ്മകതാ ഭിത്തി സേതഭിത്തി വാ ഹോതു ചിത്തകമ്മകതാ വാ, ന അപസ്സേതബ്ബാ. ന കേവലഞ്ച ഭിത്തിമേവ, ദ്വാരമ്പി വാതപാനമ്പി അപസ്സേനഫലകമ്പി പാസാണത്ഥമ്ഭമ്പി രുക്ഖത്ഥമ്ഭമ്പി ചീവരേന വാ യേന കേനചി അപ്പടിച്ഛാദേത്വാ അപസ്സിതും ന ലഭതി. ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ , പച്ചത്ഥരിത്വാ നിപജ്ജിതു’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൮) വചനതോ പന ധോതപാദേഹി അക്കമിതബ്ബം, പരിഭണ്ഡകതം ഭൂമിം വാ ഭൂമത്ഥരണം സേനാസനം വാ സങ്ഘികമഞ്ചപീഠം വാ അത്തനോ സന്തകേന പച്ചത്ഥരണേന പച്ചത്ഥരിത്വാവ നിപജ്ജിതബ്ബം. സചേ നിദ്ദായതോപി പച്ചത്ഥരണേ സങ്കുടിതേ കോചി സരീരാവയവോ മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഫുസതി, ആപത്തിയേവ, ലോമേസു പന ഫുസന്തേസു ലോമഗണനായ ആപത്തിയോ. പരിഭോഗസീസേന അപസ്സയന്തസ്സപി ഏസേവ നയോ. ഹത്ഥതലപാദതലേഹി പന ഫുസിതും അക്കമിതും വാ വട്ടതി, മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഹരന്തസ്സ കായേ പടിഹഞ്ഞതി, അനാപത്തി.

൮൧. ‘‘ദസയിമേ, ഭിക്ഖവേ, അവന്ദിയാ. പുരേഉപസമ്പന്നേന പച്ഛുപസമ്പന്നോ അവന്ദിയോ, അനുപസമ്പന്നോ അവന്ദിയോ, നാനാസംവാസകോ വുഡ്ഢതരോ അധമ്മവാദീ അവന്ദിയോ, മാതുഗാമോ അവന്ദിയോ, പണ്ഡകോ അവന്ദിയോ, പാരിവാസികോ അവന്ദിയോ, മൂലായപടികസ്സനാരഹോ അവന്ദിയോ, മാനത്താരഹോ അവന്ദിയോ, മാനത്തചാരികോ അവന്ദിയോ, അബ്ഭാനാരഹോ അവന്ദിയോ’’തി (ചൂളവ॰ ൩൧൨) വചനതോ ഇമേ ദസ അവന്ദിയാതി വേദിതബ്ബാ.

‘‘പച്ഛുപസമ്പന്നേന പുരേഉപസമ്പന്നോ വന്ദിയോ, നാനാസംവാസകോ വുഡ്ഢതരോ ധമ്മവാദീ വന്ദിയോ, തഥാഗതോ അരഹം സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ വന്ദിയോ’’തി (ചൂളവ॰ ൩൧൨) - വചനതോ ഇമേ തയോ വന്ദിതബ്ബാ.

൩൨. ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തീണി തൂലാനി രുക്ഖതൂലം ലതാതൂലം പോടകീതൂല’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ ഇമാനി തീണി തൂലാനി കപ്പിയാനി. തത്ഥ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൭) **രുക്ഖതൂല**ന്തി സിമ്ബലിരുക്ഖാദീനം യേസം കേസഞ്ചി രുക്ഖാനം തൂലം. **ലതാതൂല**ന്തി ഖീരവല്ലിആദീനം യാസം കാസഞ്ചി വല്ലീനം തൂലം. **പോടകീതൂല**ന്തി പോടകിതിണാദീനം യേസം കേസഞ്ചി തിണജാതികാനം അന്തമസോ ഉച്ഛുനളാദീനമ്പി തൂലം. ഏതേഹി തീഹി സബ്ബഭൂതഗാമാ സങ്ഗഹിതാ ഹോന്തി. രുക്ഖവല്ലിതിണജാതിയോ ഹി മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞോ ഭൂതഗാമോ നാമ നത്ഥി, തസ്മാ യസ്സ കസ്സചി ഭൂതഗാമസ്സ തൂലം ബിമ്ബോഹനേ വട്ടതി. ഭിസിം പന പാപുണിത്വാ സബ്ബമേതം അകപ്പിയതൂലന്തി വുച്ചതി. ന കേവലഞ്ച ബിമ്ബോഹനേ ഏതം തൂലമേവ, ഹംസമോരാദീനം സബ്ബസകുണാനം സീഹാദീനം സബ്ബചതുപ്പദാനഞ്ച ലോമമ്പി വട്ടതി, പിയങ്ഗുപുപ്ഫബകുലപുപ്ഫാദീനം പന യം കിഞ്ചി പുപ്ഫം ന വട്ടതി. തമാലപത്തം സുദ്ധമേവ ന വട്ടതി, മിസ്സകം പന വട്ടതി, ഭിസീനം അനുഞ്ഞാതം പഞ്ചവിധം ഉണ്ണാദിതൂലമ്പി വട്ടതി.

൩൩. ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ഭിസിയോ ഉണ്ണഭിസിം ചോളഭിസിം വാകഭിസിം തിണഭിസിം പണ്ണഭിസി’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ പഞ്ചഹി ഉണ്ണാദീഹി പൂരിതാ പഞ്ച ഭിസിയോ അനുഞ്ഞാതാ. തൂലഗണനായ ഹി ഏതാസം ഗണനാ വുത്താ. തത്ഥ ഉണ്ണഗ്ഗഹണേന ന കേവലം ഏളകലോമമേവ ഗഹിതം, ഠപേത്വാ പന മനുസ്സലോമം യം കിഞ്ചി കപ്പിയാകപ്പിയമംസജാതീനം പക്ഖിചതുപ്പദാനം ലോമം സബ്ബം ഇധ ഉണ്ണഗ്ഗഹണേനേവ ഗഹിതം. തസ്മാ ഛന്നം ചീവരാനം ഛന്നം അനുലോമചീവരാനഞ്ച അഞ്ഞതരേന ഭിസിച്ഛവിം കത്വാ തം സബ്ബം പക്ഖിപിത്വാ ഭിസിം കാതും വട്ടതി. ഏളകലോമാനി പന അപക്ഖിപിത്വാ കമ്ബലമേവ ചതുഗ്ഗുണം പഞ്ചഗുണം വാ പക്ഖിപിത്വാ കതാപി **ഉണ്ണഭിസി**സങ്ഖ്യമേവ ഗച്ഛതി.

ചോളഭിസിആദീസു യം കിഞ്ചി നവചോളം വാ പുരാണചോളം വാ സംഹരിത്വാ അന്തോ പക്ഖിപിത്വാ വാ കതാ ചോളഭിസി. യം കിഞ്ചി വാകം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **വാകഭിസി**. യം കിഞ്ചി തിണം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **തിണഭിസി**. അഞ്ഞത്ര സുദ്ധതമാലപത്താ യം കിഞ്ചി പണ്ണം പക്ഖിപിത്വാ കതാ **പണ്ണഭിസീ**തി വേദിതബ്ബാ. തമാലപത്തം പന അഞ്ഞേന മിസ്സമേവ വട്ടതി. സുദ്ധം ന വട്ടതി. യം പനേതം ഉണ്ണാദിപഞ്ചവിധം തൂലം ഭിസിയം വട്ടതി, തം മസൂരകേപി വട്ടതീതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. ഏതേന മസൂരകം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതീതി സിദ്ധം ഹോതി. ഭിസിയാ പമാണനിയമോ നത്ഥി, മഞ്ചഭിസി പീഠഭിസി ഭൂമത്ഥരണഭിസി ചങ്കമനഭിസി പാദപുഞ്ഛനഭിസീതി ഏതാസം അനുരൂപതോ സല്ലക്ഖേത്വാ അത്തനോ രുചിവസേന പമാണം കാതബ്ബം. ബിമ്ബോഹനം പന പമാണയുത്തമേവ വട്ടതി.

൩൪. ‘‘ന, ഭിക്ഖവേ, അഡ്ഢകായികാനി ബിമ്ബോഹനാനി ധാരേതബ്ബാനി, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ’’തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) യേസു കടിതോ പട്ഠായ യാവ സീസം ഉപദഹന്തി, താദിസാനി ഉപഡ്ഢകായപ്പമാണാനി ബിമ്ബോഹനാനി പടിക്ഖിപിത്വാ ‘‘അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സീസപ്പമാണം ബിമ്ബോഹന’’ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) സീസപ്പമാണം അനുഞ്ഞാതം. **സീസപ്പമാണം** നാമ യസ്സ വിത്ഥാരതോ തീസു കണ്ണേസു ദ്വിന്നം കണ്ണാനം അന്തരം മിനിയമാനം

വിദത്ഥി ചേവ ചതുരങ്ഗുലഞ്ച ഹോതി, മജ്ഝട്ഠാനം മുട്ഠിരതനം ഹോതി. “ദീഘതോ പന ദിയഡ്ഢരതനം വാ ദ്വിരതനം വാ”തി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം. അയം സീസപ്പമാണസ്സ ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദോ, ഇതോ ഉദ്ധം ന വട്ടതി, ഹേട്ഠാ വട്ടതി . അഗിലാനസ്സ സീസൂപധാനഞ്ച പാദൂപധാനഞ്ചാതി ദ്വയമേവ വട്ടതി, ഗിലാനസ്സ ബിമ്ബോഹനാനി സന്ഥരിത്വാ ഉപരി പച്ചത്ഥരണം ദത്വാ നിപജ്ജിതുമ്പി വട്ടതി. “യാനി പന ഭിസീനം അനുഞ്ഞാതാനി പഞ്ച കപ്പിയതൂലാനി, തേഹി ബിമ്ബോഹനം മഹന്തമ്പി വട്ടതീ”തി ഫുസ്സദേവത്ഥേരോ ആഹ. വിനയധരഉപതിസ്സത്ഥേരോ പന “ബിമ്ബോഹനം കരിസ്സാമീതി കപ്പിയതൂലം വാ അകപ്പിയതൂലം വാ പക്ഖിപിത്വാ കരോന്തസ്സ പമാണമേവ വട്ടതീ”തി ആഹ.

൭൭. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആസന്ദിക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ ചതുരസ്സപീഠസങ്ഖാതോ ആസന്ദികോ വട്ടതി, സോ ച “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഉച്ചകമ്പി ആസന്ദിക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ അട്ഠങ്ഗുലതോ ഉച്ചപാദകോപി വട്ടതി. ഏകതോഭാഗേന ദീഘപീഠമേവ ഹി അട്ഠങ്ഗുലതോ ഉച്ചപാദകം ന വട്ടതി, തസ്മാ ചതുരസ്സപീഠം പമാണാതിക്കന്തമ്പി വട്ടതി. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സത്തങ്ഗ”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ തീസു ദിസാസു അപസ്സയം കത്വാ കതമഞ്ചോപി വട്ടതി. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഉച്ചകമ്പി സത്തങ്ഗ”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ അയമ്പി പമാണാതിക്കന്തോ ച വട്ടതി. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഭദ്ദപീഠ”ന്തിആദിനാ (ചൂളവ॰ ൨൯൭) പാളിയം അനുഞ്ഞാതം വേത്തമയപീഠം പിലോതികാബദ്ധപീഠം ദാരുപട്ടികായ ഉപരി പാദേ ഠപേത്വാ ഭോജനഫലകം വിയ കതം ഏളകപാദപീഠം ആമലകാകാരേന യോജിതം ബഹുപാദകം ആമണ്ഡകവട്ടികപീഠം പലാലപീഠം ഫലകപീഠഞ്ച പാളിയം അനാഗതഞ്ച അഞ്ഞമ്പി യം കിഞ്ചി ദാരുമയപീഠം വട്ടതി.

“ന, ഭിക്ഖവേ, ഉച്ചേ മഞ്ചേ സയിതബ്ബം, യോ സയേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ പമണാതിക്കന്തേ മഞ്ചേ സയന്തസ്സ ദുക്കടം, തം പന കരോന്തസ്സ കാരാപേന്തസ്സ ച ഛേദനകം പാചിത്തിയം. അഞ്ഞേന കതം പടിലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തേന ഛിന്ദിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. സചേ ന ഛിന്ദിതുകാമോ ഹോതി, ഭൂമിയം നിഖണിത്വാ പമാണം ഉപരി ദസ്സേതി, ഉത്താനകം വാ കത്വാ പരിഭുഞ്ജതി, ഉക്ഖിപിത്വാ തുലാസങ്ഘാടേ ഠപേത്വാ അട്ടം കത്വാ പരിഭുഞ്ജതി, വട്ടതി. “ന, ഭിക്ഖവേ, ഉച്ചാ മഞ്ചപടിപാദകാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അട്ഠങ്ഗുലപരമം മഞ്ചപടിപാദക”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ മനുസ്സാനം പമാണങ്ഗുലേന അട്ഠങ്ഗുലപരമോവ മഞ്ചപടിപാദകോ വട്ടതി, തതോ ഉദ്ധം ന വട്ടതി.

൭൮. “ന , ഭിക്ഖവേ, ഉച്ചാസയനമഹാസയനാനി ധാരേതബ്ബാനി, സേയ്യഥിദം, ആസന്ദി പല്ലങ്കോ ഗോനകോ ചിത്തകോ പടികാ പടലികാ തൂലികാ വികതികാ ഉദ്ദലോമി ഏകന്തലോമി കട്ടിസ്സം കോസേയ്യം കുത്തകം ഹത്ഥത്ഥരം അസ്സത്ഥരം രഥത്ഥരം അജിനപവേണി കദലിമിഗപവരപച്ചത്ഥരണം സഉത്തരച്ഛദം ഉഭതോലോഹിതകൂപധാനം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൨൫൪) വചനതോ ഉച്ചാസയനമഹാസയനാനി ന വട്ടന്തി. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൫൪) **ഉച്ചാസയനം** നാമ പമാണാതിക്കന്തം മഞ്ചം. **മഹാസയനം** നാമ

അകപ്പിയത്ഥരണം. ആസന്ദിആദീസു **ആസന്ദീ**തി പമാണാതിക്കന്താസനം. **പല്ലങ്കോ**തി പാദേസു വാളരൂപാനി ഠപേത്വാ കതോ. **ഗോനകോ**തി ദീഘലോമകോ മഹാകോജവോ. ചതുരങ്ഗുലാധികാനി കിര തസ്സ ലോമാനി. **ചിത്തകോ**തി രതനചിത്രഉണ്ണാമയത്ഥരകോ. **പടികാ**തി ഉണ്ണാമയോ സേതത്ഥരകോ. **പടലികാ**തി ഘനപുപ്ഫകോ ഉണ്ണാമയലോമത്ഥരകോ, യോ ''ആമലകപടോ''തിപി വുച്ചതി. **തൂലികാ**തി പകതിതൂലികായേവ. **വികതികാ**തി സീഹബ്യഗ്ഘാദിരൂപവിചിത്രോ ഉണ്ണാമയത്ഥരകോ. **ഉദ്ദലോമീ**തി ഏകതോ ഉഗ്ഗതലോമം ഉണ്ണാമയത്ഥരണം. **ഏകന്തലോമീ**തി ഉഭതോ ഉഗ്ഗതലോമം ഉണ്ണാമയത്ഥരണം. **കട്ടിസ്സ**ന്തി രതനപരിസിബ്ബിതം കോസേയ്യകട്ടിസ്സമയം പച്ചത്ഥരണം. **കോസേയ്യ**ന്തി രതനപരിസിബ്ബിതം കോസിയസുത്തമയം പച്ചത്ഥരണം, സുദ്ധകോസേയ്യം പന വട്ടതി.

കുത്തകന്തി സോളസന്നം നാടകിത്ഥീനം ഠത്വാ നച്ചനയോഗ്ഗം ഉണ്ണാമയത്ഥരണം. **ഹത്ഥത്ഥരഅസ്സത്ഥരാ** ഹത്ഥിഅസ്സപിട്ഠീസു അത്ഥരണകഅത്ഥരണാ ഏവ. രഥത്ഥരേപി ഏസേവ നയോ. **അജിനപവേണീ**തി അജിനചമ്മേഹി മഞ്ചപ്പമാണേന സിബ്ബിത്വാ കതാ പവേണീ. **കദലിമിഗപവരപച്ചത്ഥരണ**ന്തി കദലിമിഗചമ്മം നാമ അത്ഥി, തേന കതം പവരപച്ചത്ഥരണന്തി അത്ഥോ. തം കിര സേതവത്ഥസ്സ ഉപരി കദലിമിഗചമ്മം പത്ഥരിത്വാ സിബ്ബിത്വാ കരോന്തി. **സഉത്തരച്ഛദ**ന്തി സഹ ഉത്തരച്ഛദേന, ഉപരിബദ്ധേന രത്തവിതാനേന സദ്ധിന്തി അത്ഥോ. സേതവിതാനമ്പി ഹേട്ഠാ അകപ്പിയപച്ചത്ഥരണേ സതി ന വട്ടതി, അസതി പന വട്ടതി. **ഉഭതോലോഹിതകൂപധാന**ന്തി സീസൂപധാനഞ്ച പാദൂപധാനഞ്ചാതി മഞ്ചസ്സ ഉഭതോലോഹിതകൂപധാനം, ഏതം ന കപ്പതി. യം പന ഏകമേവ ഉപധാനം ഉഭോസു പസ്സേസു രത്തം വാ ഹോതു പദുമവണ്ണം വാ വിചിത്രം വാ, സചേ പമാണയുത്തം, വട്ടതി, മഹാഉപധാനം പന പടിക്ഖിത്തം. ഗോനകാദീനി (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൦) സങ്ഘികവിഹാരേ വാ പുഗ്ഗലികവിഹാരേ വാ മഞ്ചപീഠകേസു അത്ഥരിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടന്തി, ധമ്മാസനേ പന ഗിഹിവികതനീഹാരേന ലബ്ഭന്തി, തത്രാപി നിപജ്ജിതും ന വട്ടതി.

''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഠപേത്വാ തീണി ആസന്ദിം പല്ലങ്കം തൂലികം ഗിഹിവികതം അഭിനിസീദിതും, ന ത്വേവ അഭിനിപജ്ജിതു''ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൧൪) - വചനതോ ആസന്ദാദിത്തയം ഠപേത്വാ അവസേസേസു ഗോനകാദീസു ഗിഹിവികതേസു ധമ്മാസനേ വാ ഭത്തഗ്ഗേ വാ അന്തരഘരേ വാ നിസീദിതും വട്ടതി, നിപജ്ജിതും ന വട്ടതി. തൂലോനദ്ധം പന മഞ്ചപീഠം ഭത്തഗ്ഗേ അന്തരഘരേയേവ നിസീദിതും വട്ടതി, തത്ഥാപി നിപജ്ജിതും വട്ടതി. തൂലോനദ്ധം പന മഞ്ചപീഠം കാരാപേന്തസ്സപി ഉദ്ദാലനകം പാചിത്തിയം.

''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഓനദ്ധമഞ്ചം ഓനദ്ധപീഠ''ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൯൭) വചനതോ പന ചമ്മാദീഹി ഓനദ്ധം മഞ്ചപീഠം വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പാവാരം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, കോസേയ്യപാവാരം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, കോജവം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, കമ്ബല''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൩൭-൩൩൮) - വചനതോ പാവാരാദീനി സങ്ഘികാനി വാ ഹോന്തു പുഗ്ഗലികാനി വാ, യഥാസുഖം വിഹാരേ വാ അന്തരഘരേ വാ യത്ഥ കത്ഥചി പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടന്തി. കോജവം പനേത്ഥ പകതികോജവമേവ വട്ടതി, മഹാപിട്ഠിയകോജവം ന വട്ടതി.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം പാസാദപരിഭോഗ”ന്തി (ചൂളവ॰ ൩൨൦) വചനതോ സുവണ്ണരജതാദിവിചിത്രാനി (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൩൨൦) കവാടാനി മഞ്ചപീഠാനി താലവണ്ടാനി സുവണ്ണരജതയോനി പാനീയഘടപാനീയസരാവാനി, യം കിഞ്ചി ചിത്തകമ്മകതം, സബ്ബം സേനാസനപരിഭോഗേ വട്ടതി. “പാസാദസ്സ ദാസിദാസം ഖേത്തവത്ഥും ഗോമഹിംസം ദേമാ”തി വദന്തി, പാടേക്കം ഗഹണകിച്ചം നത്ഥി, പാസാദേ പടിഗ്ഗഹിതേ പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി.

“അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഏകപലാസികം ഉപാഹനം... ന, ഭിക്ഖവേ, ദിഗുണാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന തിഗുണാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൨൪൫) - വചനതോ ഏകപടലായേവ ഉപാഹനാ വട്ടതി, ദ്വിപടലാ പന തിപടലാ ന വട്ടതിയേവ. **ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനാ** (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൪൫) നാമ ചതുപടലതോ പട്ഠായ വുച്ചതി, സാ പന മജ്ഝിമദേസേയേവ ന വട്ടതി. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബപച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു ഗുണങ്ഗുണൂപാഹന”ന്തി (മഹാവ॰ ൨൫൯) - വചനതോ പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനാ നവാ വാ ഹോതു പരിഭുത്താ വാ, വട്ടതി. മജ്ഝിമദേസേ പന “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഓമുക്കം ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനം. ന, ഭിക്ഖവേ, നവാ ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൨൪൭) വചനതോ പടിമുഞ്ചിത്വാ അപനീതാ പരിഭുത്തായേവ ഗുണങ്ഗുണൂപാഹനാ വട്ടതി, അപരിഭുത്താ പടിക്ഖിത്തായേവ. ഏകപടലാ പന പരിഭുത്താ വാ ഹോതു അപരിഭുത്താ വാ, സബ്ബത്ഥ വട്ടതി. ഏത്ഥ ച മനുസ്സചമ്മം ഠപേത്വാ യേന കേനചി ചമ്മേന കതാ ഉപാഹനാ വട്ടതി. ഉപാഹനകോസകസത്ഥകകോസകകുഞ്ചികകോസകേസുപി ഏസേവ നയോ.

“ന , ഭിക്ഖവേ, സബ്ബനീലികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന സബ്ബപീതികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന സബ്ബലോഹിതികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന സബ്ബമഞ്ജിട്ഠികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന സബ്ബകണ്ഹാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന സബ്ബമഹാരങ്ഗരത്താ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ. ന സബ്ബമഹാനാമരത്താ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ॰ ൨൪൬) - വചനതോ സബ്ബനീലികാദി ഉപാഹനാ ന വട്ടതി. ഏത്ഥ ച **നീലികാ** ഉമാപുപ്ഫവണ്ണാ ഹോതി. **പീതികാ** കണികാരപുപ്ഫവണ്ണാ... **ലോഹിതികാ** ജയസുമനപുപ്ഫവണ്ണാ... **മഞ്ജിട്ഠികാ** മഞ്ജിട്ഠവണ്ണാ ഏവ... **കണ്ഹാ** അദ്ദാരിട്ഠകവണ്ണാ... **മഹാരങ്ഗരത്താ** സതപദിപിട്ഠിവണ്ണാ... **മഹാനാമരത്താ** സമ്ഭിന്നവണ്ണാ ഹോതി പണ്ഡുപലാസവണ്ണാ. **കുരുന്ദിയം** പന “പദുമപുപ്ഫവണ്ണാ”തി വുത്തം. ഏതാസു യം കിഞ്ചി ലഭിത്വാ രജനം ചോളകേന പുഞ്ഛിത്വാ വണ്ണം ഭിന്ദിത്വാ ധാരേതും വട്ടതി, അപ്പമത്തകേപി ഭിന്നേ വട്ടതിയേവ.

“ന, ഭിക്ഖവേ, നീലകവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന പീതകവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ലോഹിതകവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മഞ്ജിട്ഠികവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന കണ്ഹവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മഹാരങ്ഗരത്തവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മഹാനാമരത്തവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി

ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവം ൨൪൬) - വചനതോ യാസം വദ്ധായേവ നീലാദിവണ്ണാ ഹോന്തി, താപി ന വട്ടന്തി, വണ്ണഭേദം പന കത്വാ ധാരേതും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, ഖല്ലകബദ്ധാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന പുടബദ്ധാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന പാലിഗുണ്ഠിമാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന തൂലപുണ്ണികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന തിത്തിരപത്തികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മേണ്ഡവിസാണവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന അജവിസാണവദ്ധികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന വിച്ഛികാളികാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മോരപിഞ്ഛപരിസിബ്ബിതാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ചിത്രാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവം ൨൪൬) - വചനതോ ഖല്ലകബദ്ധാദി ഉപാഹനാപി ന വട്ടതി. തത്ഥ **ഖല്ലകബദ്ധാ**തി പണ്ഹിപിധാനത്ഥം തലേ ഖല്ലകം ബന്ധിത്വാ കതാ. **പുടബദ്ധാ**തി യോനകഉപാഹനാ വുച്ചതി, യാ യാവ ജങ്ഘതോ സബ്ബപാദം പടിച്ഛാദേതി. **പാലിഗുണ്ഠിമാ**തി പലിഗുണ്ഠിത്വാ കതാ, ഉപരി പാദമത്തമേവ പടിച്ഛാദേതി, ന ജങ്ഘം. **തൂലപുണ്ണികാ**തി തൂലപിചുനാ പൂരേത്വാ കതാ. **തിത്തിരപത്തികാ**തി തിത്തിരപത്തസദിസാ വിചിത്രബദ്ധാ. **മേണ്ഡവിസാണവദ്ധികാ**തി കണ്ണികട്ഠാനേ മേണ്ഡകസിങ്ഗസണ്ഠാനേ വദ്ധേ യോജേത്വാ കതാ. **അജവിസാണവദ്ധികാ**ദീസുപി ഏസേവ നയോ, **വിച്ഛികാളികാ**പി തത്ഥേവ വിച്ഛികനങ്ഗുട്ഠസണ്ഠാനേ വദ്ധേ യോജേത്വാ കതാ. **മോരപിഞ്ഛപരിസിബ്ബിതാ**തി തലേസു വാ വദ്ധേസു വാ മോരപിഞ്ഛേഹി സുത്തകസദിസേഹി പരിസിബ്ബിതാ. **ചിത്രാ**തി വിചിത്രാ. ഏതാസു യം കിഞ്ചി ലഭിത്വാ സചേ താനി ഖല്ലകാദീനി അപനേത്വാ സക്കാ ഹോന്തി വളഞ്ജിതും, വളഞ്ജേതബ്ബാ. തേസു പന സതി വളഞ്ജന്തസ്സ ദുക്കടം.

''ന, ഭിക്ഖവേ, സീഹചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ബ്യഗ്ഘചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ദീപിചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന അജിനചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ഉദ്ദചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന മജ്ജാരചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന കാളകചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ... ന ലുവകചമ്മപരിക്ഖടാ ഉപാഹനാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവം ൨൪൬) - വചനതോ സീഹചമ്മാദിപരിക്ഖടാപി ഉപാഹനാ ന വട്ടതി. തത്ഥ **സീഹചമ്മപരിക്ഖടാ** നാമ പരിയന്തേസു ചീവരേ അനുവാതം വിയ സീഹചമ്മം യോജേത്വാ കതാ. ഏസ നയോ സബ്ബത്ഥ. **ലുവകചമ്മപരിക്ഖടാ**തി പക്ഖിബിളാലചമ്മപരിക്ഖടാ. ഏതാസുപി യാ കാചി തം ചമ്മം അപനേത്വാ ധാരേതബ്ബാ.

''ന, ഭിക്ഖവേ, കട്ഠപാദുകാ ധാരേതബ്ബാ... ന താലപത്തപാദുകാ... ന വേളുപത്തപാദുകാ, ന തിണപാദുകാ... ന മുഞ്ജപാദുകാ, ന പബ്ബജപാദുകാ... ന ഹിന്താലപാദുകാ, ന കമലപാദുകാ... ന കമ്ബലപാദുകാ... ന സോവണ്ണപാദുകാ... ന രൂപിയമയാ പാദുകാ... ന മണിമയാ... ന വേളുരിയമയാ... ന ഫലികമയാ ... ന കംസമയാ... ന കാചമയാ... ന തിപുമയാ... ന സീസമയാ... ന തമ്ബലോഹമയാ... ന കാചി സങ്കമനീയാ പാദുകാ ധാരേതബ്ബാ, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവം ൨൫൦-൨൫൧) - വചനതോ യേന കേനചി തിണേന വാ അഞ്ഞേന വാ കതാ യാ കാചി സങ്കമനീയാ പാദുകാ ന ധാരേതബ്ബാ. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തിസ്സോ

പാദുകാ ധുവട്ഠാനിയാ അസങ്കമനീയായോ, വച്ചപാദുകം പസ്സാവപാദുകം ആചമനപാദുക''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൫൦) - വചനതോ പന ഭൂമിയം സുപ്പതിട്ഠിതാ നിച്ചലാ അസംഹാരിയാ വച്ചപാദുകാദീ തിസ്സോ പാദുകാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടന്തി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, സഉപാഹനേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ, യോ പവിസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൫൬) വചനതോ സഉപാഹനേന ഗാമോ ന പവിസിതബ്ബോ. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ സഉപാഹനേന ഗാമം പവിസിതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൬൭) വചനതോ പന യസ്സ പാദാ വാ ഫാലിതാ പാദഖീലാ വാ ആബാധോ പാദാ വാ ദുക്ഖാ ഹോന്തി, യോ ന സക്കോതി അനുപാഹനോ ഗാമം പവിസിതും, ഏവരൂപേന ഗിലാനേന സഉപാഹനേന ഗാമം പവിസിതും വട്ടതി. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അജ്ഝാരാമേ ഉപാഹനം ധാരേതും ഉക്കം പദീപം കത്തരദണ്ഡ''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൪൯) വചനതോ അജ്ഝാരാമേ അഗിലാനസ്സപി ഉപാഹനം ധാരേതും വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, ആചരിയേസു ആചരിയമത്തേസു ഉപജ്ഝായേസു ഉപജ്ഝായമത്തേസു അനുപാഹനേസു ചങ്കമമാനേസു സഉപാഹനേന ചങ്കമിതബ്ബം, യോ ചങ്കമേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൪൮) - വചനതോ ആചരിയാദീസു അനുപാഹനേസു ചങ്കമന്തേസു സഉപാഹനേന ന ചങ്കമിതബ്ബം. ഏത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൪൮) ച പബ്ബജ്ജാചരിയോ ഉപസമ്പദാചരിയോ നിസ്സയാചരിയോ ഉദ്ദേസാചരിയോതി ഇമേ ചത്താരോപി ഇധ **ആചരിയാ** ഏവ. അവസ്സികസ്സ ഛബ്ബസ്സോ ആചരിയമത്തോ. സോ ഹി ചതുവസ്സകാലേ തം നിസ്സായ വച്ഛതി. ഏവം ഏകവസ്സസ്സ സത്തവസ്സോ, ദുവസ്സസ്സ അട്ഠവസ്സോ, തിവസ്സസ്സ നവവസ്സോ, ചതുവസ്സസ്സ ദസവസ്സോതി ഇമേപി **ആചരിയമത്താ** ഏവ. ഉപജ്ഝായസ്സ സന്ദിട്ഠസമ്ഭത്താ പന സഹായഭിക്ഖൂ, യേ വാ പന കേചി ദസവസ്സേഹി മഹന്തതരാ, തേ സബ്ബേപി **ഉപജ്ഝായമത്താ** നാമ. ഏത്തകേസു ഭിക്ഖൂസു അനുപാഹനേസു ചങ്കമന്തേസു സഉപാഹനസ്സ ചങ്കമതോ ആപത്തി.

''ന , ഭിക്ഖവേ, മഹാചമ്മാനി ധാരേതബ്ബാനി സീഹചമ്മം ബ്യഗ്ഘചമ്മം ദീപിചമ്മം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ''. ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഗോചമ്മം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ''. ''ന, ഭിക്ഖവേ, കിഞ്ചി ചമ്മം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തിദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൫൫) - വചനതോ മജ്ഝിമദേസേ സീഹചമ്മാദി യം കിഞ്ചി ചമ്മം ഗഹേത്വാ പരിഹരിതും ന വട്ടതി. സീഹചമ്മാദീനഞ്ച പരിഹരണേയേവ പടിക്ഖേപോ കതോ. ഭൂമത്ഥരണവസേന പന അഞ്ഞത്ഥ അനിഹരന്തേന യം കിഞ്ചി ചമ്മം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബപച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു ചമ്മാനി അത്ഥരണാനി ഏളകചമ്മം അജചമ്മം മിഗചമ്മ''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൫൯) വചനകോ പന പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു യം കിഞ്ചി (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൫൯) ഏളകചമ്മഞ്ച അജചമ്മഞ്ച അത്ഥരിത്വാ നിപജ്ജിതും വാ നിസീദിതും വാ വട്ടതി. മിഗചമ്മേ ഏണിമിഗോ വാതമിഗോ പസദമിഗോ കുരുങ്ഗമിഗോ മിഗമാതുകോ രോഹിതമിഗോതി ഏതേസംയേവ ചമ്മാനി വട്ടന്തി, അഞ്ഞേസം പന -

> മക്കടോ കാളസീഹോ ച, സരഭോ കദലീമിഗോ;
> യേ ച വാളമിഗാ കേചി, തേസം ചമ്മം ന വട്ടതി.

തത്ഥ **വാളമിഗാ**തി സീഹബ്യഗ്ഘഅച്ഛതരച്ഛാ. ന കേവലഞ്ച ഏതേയേവ, യേസം വാ പന ചമ്മം വട്ടതീതി വുത്തം, തേ ഠപേത്വാ അവസേസാ അന്തമസോ ഗോമഹിംസസസബിളാരാദയോപി സബ്ബേ ഇമസ്മിം അത്ഥേ ''വാളമിഗാ''ത്വേവ വേദിതബ്ബാ. ഏതേസഞ്ഹി സബ്ബേസം പന ചമ്മം ന വട്ടതി.

''ന, ഭിക്ഖവേ, യാനേന യായിതബ്ബം, യോ യായേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഗിലാനസ്സ യാന''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൫൩) വചനതോ അഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ യാനേന ന ഗന്തബ്ബം. കതരം പന യാനം കപ്പതി, കതരം ന കപ്പതീതി? ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പുരിസയുത്തം ഹത്ഥവട്ടകം. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സിവികം പാടങ്കി''ന്തി (മഹാവ॰ ൨൫൩) വചനതോ പുരിസയുത്തം ഹത്ഥവട്ടകം സിവികാ പാടങ്കീ ച വട്ടതി. ഏത്ഥ ച പുരിസയുത്തം ഇത്ഥിസാരഥി വാ ഹോതു പുരിസസാരഥി വാ, വട്ടതി, ധേനുയുത്തം പന ന വട്ടതി. ഹത്ഥവട്ടകം പന ഇത്ഥിയോ വാ വട്ടേന്തു പുരിസാ വാ, വട്ടതിയേവ.

൭൭. ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അഹതാനം ദുസ്സാനം അഹതകപ്പാനം ദിഗുണം സങ്ഘാടിം ഏകച്ചിയം ഉത്തരാസങ്ഗം ഏകച്ചിയം അന്തരവാസകം, ഉതുദ്ധടാനം ദുസ്സാനം ചതുഗ്ഗുണം സങ്ഘാടിം ദിഗുണം ഉത്തരാസങ്ഗം ദിഗുണം അന്തരവാസകം, പംസുകൂലേ യാവദത്ഥം, പാപണികേ ഉസ്സാഹോ കരണീയോ''തി (മഹാവ॰ ൩൪൮) വചനതോ അധോതാനം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൪൮) ഏകവാരം ധോതാനഞ്ച വത്ഥാനം ദുപട്ടാ സങ്ഘാടി കാതബ്ബാ, ഉത്തരാസങ്ഗോ അന്തരവാസകോ ച ഏകപട്ടോ കാതബ്ബോ. ഉതുദ്ധടാനം പന ഹതവത്ഥാനം പിലോതികാനം സങ്ഘാടി ചതുഗ്ഗുണാ കാതബ്ബാ, ഉത്തരാസങ്ഗോ അന്തരവാസകോ ച ദുപട്ടോ കാതബ്ബോ, പംസുകൂലേ പന യഥാരുചി കാതബ്ബം. അന്തരാപണതോ പതിതപിലോതികചീവരേപി ഉസ്സാഹോ കരണീയോ, പരിയേസനാ കാതബ്ബാ, പരിച്ഛേദോ പന നത്ഥി, പട്ടസതമ്പി വട്ടതി. സബ്ബമിദം സാദിയന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ വുത്തം. തീസു പന ചീവരേസു ദ്വേ വാ ഏകം വാ ഛിന്ദിത്വാ കാതബ്ബം. സചേ നപ്പഹോതി, ആഗന്തുകപത്തം ദാതബ്ബം. ആഗന്തുകപത്തഞ്ഹി അപ്പഹോനകേ അനുഞ്ഞാതം. വുത്തഞ്ഹേതം -

> ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദ്വേ ഛിന്നകാനി ഏകം അച്ഛിന്നകന്തി. ദ്വേ ഛിന്നകാനി ഏകം അച്ഛിന്നകം നപ്പഹോതി. ഭഗവതോ ഏതമത്ഥം ആരോചേസും. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ദ്വേ അച്ഛിന്നകാനി ഏകം ഛിന്നകന്തി. ദ്വേ അച്ഛിന്നകാനി ഏകം ഛിന്നകം നപ്പഹോതി. ഭഗവതോ ഏതമത്ഥം ആരോചേസും. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അന്വാധികമ്പി ആരോപേതും. ന ച, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം അച്ഛിന്നകം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൩൬൦).

തസ്മാ സചേ പഹോതി ആഗന്തുകപത്തം, ന വട്ടതി, ഛിന്ദിതബ്ബമേവ.

''ന, ഭിക്ഖവേ, പോത്ഥകോ നിവാസേതബ്ബോ, യോ നിവാസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. ന, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബനീലകാനി ചീവരാനി ധാരേതബ്ബാനി... ന സബ്ബപീതകാനി... ന സബ്ബലോഹിതകാനി... ന സബ്ബമഞ്ജിട്ഠകാനി... ന

സബ്ബകണ്ഹാനി... ന സബ്ബമഹാരങ്ഗരത്താനി... ന സബ്ബമഹാനാമരത്താനി... ന അച്ഛിന്നദസാനി... ന ദീഘദസാനി... ന പുപ്ഫദസാനി... ന ഫലദസാനി ചീവരാനി ധാരേതബ്ബാനി... ന കഞ്ചുകം... ന തിരീടകം... ന വേഠനം ധാരേതബ്ബം, യോ ധാരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ३७२-३७३) - വചനതോ പോത്ഥകാദീനി ന ധാരേതബ്ബാനി. തത്ഥ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ३७२-३७३) **പോത്ഥകോ**തി മകചിമയോ വുച്ചതി, അക്കദുസ്സകദലിദുസ്സഏരകദുസ്സാനിപി പോത്ഥകഗതികാനേവ. **സബ്ബനീലകാ**ദീനി രജനം ധോവിത്വാ പുന രജിത്വാ ധാരേതബ്ബാനി. ന സക്കാ ചേ ഹോന്തി ധോവിതും, പച്ചത്ഥരണാനി വാ കാതബ്ബാനി. തിപട്ടചീവരസ്സ വാ മജ്ഝേ ദാതബ്ബാനി. തേസം വണ്ണനാനത്തം ഉപാഹനാസു വുത്തനയമേവ. **അച്ഛിന്നദസദീഘദസാനി** ദസാ ഛിന്ദിത്വാ ധാരേതബ്ബാനി. **കഞ്ചുകം** ലഭിത്വാ ഫാലേത്വാ രജിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. **വേഠനേ**പി ഏസേവ നയോ. **തിരീടകം** പന രുക്ഖച്ഛല്ലിമയം, തം പാദപുഞ്ഛനിം കാതും വട്ടതി.

൯൭. ''ന, ഭിക്ഖവേ, അധമ്മകമ്മം കാതബ്ബം, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, അധമ്മകമ്മേ കയിരമാനേ പടിക്കോസിതു''ന്തി (മഹാവ॰ १५४) വചനതോ അധമ്മകമ്മം ന കാതബ്ബം, കയിരമാനഞ്ച നിവാരേതബ്ബം. നിവാരേന്തേഹി ച ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതൂഹി പഞ്ചഹി പടിക്കോസിതും, ദ്വീഹി തീഹി ദിട്ഠിം ആവികാതും, ഏകേന അധിട്ഠാതും 'ന മേതം ഖമതീ''തി (മഹാവ॰ १५४) വചനതോ യത്ഥ നിവാരേന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഉപദ്ദവം കരോന്തി, തത്ഥ ഏകകേന ന നിവാരേതബ്ബം. സചേ ചത്താരോ പഞ്ച വാ ഹോന്തി, നിവാരേതബ്ബം. സചേ പന ദ്വേ വാ തയോ വാ ഹോന്തി, ''അധമ്മകമ്മം ഇദം, ന മേതം ഖമതീ''തി ഏവം അഞ്ഞസ്സ സന്തികേ അത്തനോ ദിട്ഠി ആവികാതബ്ബാ. സചേ ഏകോവ ഹോതി, ''ന മേതം ഖമതീ''തി അധിട്ഠാതബ്ബം. സബ്ബഞ്ചേതം തേസം അനുപദ്ദവത്ഥായ വുത്തം.

൯൮. ''ന, ഭിക്ഖവേ, അനോകാസകതോ ഭിക്ഖു ആപത്തിയാ ചോദേതബ്ബോ, യോ ചോദേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ १५३) വചനതോ ചോദേന്തേന ''കരോതു മേ ആയസ്മാ ഓകാസം, അഹം തം വത്തുകാമോ''തി ഏവം ഓകാസം കാരാപേത്വാ ചോദേതബ്ബോ. അധിപ്പായഭേദോ പനേത്ഥ വേദിതബ്ബോ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨.१५३). അയഞ്ഹി അധിപ്പായോ നാമ ചാവനാധിപ്പായോ അക്കോസാധിപ്പായോ കമ്മാധിപ്പായോ വുട്ഠാനാധിപ്പായോ ഉപോസഥപവാരണട്ഠപനാധിപ്പായോ അനുവിജ്ജനാധിപ്പായോ ധമ്മകഥാധിപ്പായോതി അനേകവിധോ. തത്ഥ പുരിമേസു ചതൂസു അധിപ്പായേസു ഓകാസം അകാരാപേന്തസ്സ ദുക്കടം, ഓകാസം കാരാപേത്വാപി സമ്മുഖാ അമൂലകേന പാരാജികേന ചോദേന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ, അമൂലകേന സങ്ഘാദിസേസേന ചോദേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, അമൂലികായ ആചാരവിപത്തിയാ ചോദേന്തസ്സ ദുക്കടം, അക്കോസാധിപ്പായേന വദന്തസ്സ പാചിത്തിയം. അസമ്മുഖാ പന സത്തഹിപി ആപത്തിക്ഖന്ധേഹി വദന്തസ്സ ദുക്കടം, അസമ്മുഖാ ഏവ സത്തവിധമ്പി കമ്മം കരോന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. **കുരുന്ദിയം** പന ''വുട്ഠാനാധിപ്പായേന 'ത്വം ഇമം നാമ ആപത്തിം ആപന്നോ, തം പടികരോഹീ'തി വദന്തസ്സ ഓകാസകിച്ചം നത്ഥീ''തി വുത്തം. ഉപോസഥപവാരണം ഠപേന്തസ്സപി ഓകാസകമ്മം നത്ഥി, ഠപനഖേത്തം പന

ജാനിതബ്ബം “സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേ”തി.

ഏതസ്മിഞ്ഹി **രേ**-കാരേ അനതിക്കന്തേയേവ ഠപേതും ലബ്ഭതി, തതോ പരം പന **യ്യ**-കാരേ പത്തേ ന ലബ്ഭതി. ഏസ നയോ പവാരണായ.

അനുവിജ്ജകസ്സപി ഓസടേ വത്ഥുസ്മിം “അത്ഥേതം തവാ”തി അനുവിജ്ജനാധിപ്പായേന വദന്തസ്സ ഓകാസകമ്മം നത്ഥി. ധമ്മകഥികസ്സപി ധമ്മാസനേ നിസീദിത്വാ “യോ ഇദഞ്ചിദഞ്ച കരോതി, അയം ഭിക്ഖു അസ്സമണോ”തിആദിനാ നയേന അനോദിസ്സ ധമ്മം കഥേന്തസ്സ ഓകാസകമ്മം നത്ഥി. സചേ പന ഓദിസ്സ നിയമേത്വാ “അസുകോ ച അസുകോ ച അസ്സമണോ അനുപാസകോ”തി കഥേതി, ധമ്മാസനതോ ഓരോഹിത്വാ ആപത്തിം ദേസേത്വാ ഗന്തബ്ബം. “ന, ഭിക്ഖവേ, സുദ്ധാനം ഭിക്ഖൂനം അനാപത്തികാനം അവത്ഥുസ്മിം അകാരണേ ഓകാസോ കാരാപേതബ്ബോ, യോ കാരാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ ൧൫൩) വചനതോ സുദ്ധാനം ഭിക്ഖൂനം അകാരണേ വത്ഥുസ്മിം ഓകാസോ ന കാരേതബ്ബോ. “അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പുഗ്ഗലം തുലയിത്വാ ഓകാസം കാതു”ന്തി (മഹാവ ൧൫൩) വചനതോ “ഭൂതമേവ നു ഖോ ആപത്തിം വദതി, അഭൂത”ന്തി ഏവം ഉപപരിക്ഖിത്വാ ഓകാസോ കാതബ്ബോ.

൩൦. “ന, ഭിക്ഖവേ, സദ്ധാദേയ്യം വിനിപാതേതബ്ബം, യോ വിനിപാതേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ ൩൬൧) വചനതോ സദ്ധാദേയ്യം ന വിനിപാതേതബ്ബം. ഠപേത്വാ മാതാപിതരോ (മഹാവ അട്ഠ ൩൬൧) സേസഞാതീനം ദേന്തോപി വിനിപാതേതിയേവ, മാതാപിതരോ പന രജ്ജേ ഠിതാപി പത്ഥയന്തി, ദാതബ്ബം.

൩൧. “ന , ഭിക്ഖവേ, സന്തരുത്തരേന ഗാമോ പവിസിതബ്ബോ, യോ പവിസേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ”തി (മഹാവ ൩൬൨) വചനതോ സന്തരുത്തരേന ഗാമോ ന പവിസിതബ്ബോ.

൩൨. “പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, പച്ചയാ സങ്ഘാടിയാ നിക്ഖേപായ. ഗിലാനോ വാ ഹോതി, വസ്സികസങ്കേതം വാ ഹോതി, നദീപാരഗതം വാ ഹോതി, അഗ്ഗളഗുത്തിവിഹാരോ വാ ഹോതി, അത്ഥതകഥിനം വാ ഹോതി. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച പച്ചയാ സങ്ഘാടിയാ നിക്ഖേപായാ”തി (മഹാവ ൩൬൨) - വചനതോ പന ഗഹേത്വാ ഗന്തും അസമത്ഥോ ഗിലാനോ വാ ഹോതി, വസ്സികസങ്കേതാദീസു വാ അഞ്ഞതരം കാരണം, ഏവരൂപേസു പച്ചയേസു സങ്ഘാടിം അഗ്ഗളഗുത്തിവിഹാരേ ഠപേത്വാ സന്തരുത്തരേന ഗന്തും വട്ടതി. സബ്ബേസ്വേവ ഹി ഏതേസു ഗിലാനവസ്സികസങ്കേതനദീപാരഗമനഅത്ഥതകഥിനഭാവേസു അഗ്ഗളഗുത്തിയേവ പമാണം, ഗുത്തേ ഏവ വിഹാരേ നിക്ഖിപിത്വാ ബഹി ഗന്തും വട്ടതി, നാഗുത്തേ. ആരഞ്ഞകസ്സ പന വിഹാരോ ന സുഗുത്തോ ഹോതി, തേന ഭണ്ഡുക്ഖലികായ പക്ഖിപിത്വാ പാസാണസുസിരരുക്ഖസുസിരാദീസു സുപടിച്ഛന്നേസു ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബം. ഉത്തരാസങ്ഗഅന്തരവാസകാനം നിക്ഖേപേപി ഇമേയേവ പഞ്ച പച്ചയാ വേദിതബ്ബാ.

൩൩൭. ''ന, ഭിക്ഖവേ, സമ്ബാധസ്സ സാമന്താ ദ്വങ്ഗുലാ സത്ഥകമ്മം വാ വത്ഥികമ്മം വാ കാരാപേതബ്ബം, യോ കാരാപേയ്യ, ആപത്തി ഥുല്ലച്ചയസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൨൭൯) വചനതോ യഥാപരിച്ഛിന്നേ ഓകാസേ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൭൯) യേന കേനചി സത്ഥേന വാ സൂചിയാ വാ കണ്ടകേന വാ സത്തികായ വാ പാസാണസക്ഖലികായ വാ നഖേന വാ ഛിന്ദനം വാ ഫാലനം വാ വിജ്ഝനം വാ ലേഖനം വാ ന കാതബ്ബം, സബ്ബഞ്ഹേതം സത്ഥകമ്മമേവ ഹോതി. യേന കേനചി പന ചമ്മേന വാ വത്ഥേന വാ വത്ഥിപീളനമ്പി ന കാതബ്ബം, സബ്ബഞ്ഹേതം വത്ഥികമ്മമേവ ഹോതി. എത്ഥ ച **''സമ്ബാധസ്സ സാമന്താ ദ്വങ്ഗുലാ''**തി ഇദം സത്ഥകമ്മംയേവ സന്ധായ വുത്തം, വത്ഥികമ്മം പന സമ്ബാധേയേവ പടിക്ഖിത്തം. തത്ഥ പന ഖാരം വാ ദാതും യേന കേനചി രജ്ജുകേന വാ ബന്ധിതും വട്ടതി, യദി തേന ഛിജ്ജതി, സുച്ഛിന്നം. അണ്ഡവുഡ്ഢിരോഗേപി സത്ഥകമ്മം ന വട്ടതി, തസ്മാ ''അണ്ഡം ഫാലേത്വാ ബീജാനി ഉദ്ധരിത്വാ അരോഗം കരിസ്സാമീ''തി ന കാതബ്ബം, അഗ്ഗിതാപനഭേസജ്ജലേപനേസു പന പടിക്ഖേപോ നത്ഥി. വച്ചമഗ്ഗേ ഭേസജ്ജമക്ഖിതാ ആദാനവട്ടി വാ വേളുനാളികാ വാ വട്ടതി, യായ ഖാരകമ്മം വാ കരോന്തി, തേലം വാ പവേസേന്തി.

൩൩൮. ''ന, ഭിക്ഖവേ, നഹാപിതപുബ്ബേന ഖുരഭണ്ഡം പരിഹരിതബ്ബം, യോ പരിഹരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൩൦൩) വചനതോ നഹാപിതപുബ്ബേന (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൦൩) ഖുരഭണ്ഡം ഗഹേത്വാ പരിഹരിതും ന വട്ടതി, അഞ്ഞസ്സ സന്തകേന പന കേസേ ഛേദേതും വട്ടതി. സചേ വേതനം ഗഹേത്വാ ഛിന്ദതി, ന വട്ടതി. യോ അനഹാപിതപുബ്ബോ, തസ്സേവ പരിഹരിതും വട്ടതി, തം വാ അഞ്ഞം വാ ഗഹേത്വാ കേസേ ഛേദേതുമ്പി വട്ടതി.

൩൩൯. ''സങ്ഘികാനി , ഭിക്ഖവേ, ബീജാനി പുഗ്ഗലികായ ഭൂമിയാ രോപിതാനി ഭാഗം ദത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. പുഗ്ഗലികാനി ബീജാനി സങ്ഘികായ ഭൂമിയാ രോപിതാനി ഭാഗം ദത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനീ''തി (മഹാവ॰ ൩൦൮) - വചനതോ പുഗ്ഗലികായ ഭൂമിയാ സങ്ഘികേസു ബീജേസു രോപിതേസു സങ്ഘികായ ഭൂമിയാ വാ പുഗ്ഗലികേസു ബീജേസു രോപിതേസു ദസമഭാഗം ദത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഇദം കിര ജമ്ബുദീപേ പോരാണകചാരിത്തം, തസ്മാ ദസ കോട്ഠാസേ കത്വാ ഏകോ കോട്ഠാസോ ഭൂമിസാമികാനം ദാതബ്ബോ.

൩൩൩. ''സന്തി, ഭിക്ഖവേ, മഗ്ഗാ കന്താരാ അപ്പോദകാ അപ്പഭക്ഖാ, ന സുകരാ അപാഥേയ്യേന ഗന്തും. അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, പാഥേയ്യം പരിയേസിതും. തണ്ഡുലോ തണ്ഡുലത്ഥികേന, മുഗ്ഗോ മുഗ്ഗത്ഥികേന, മാസോ മാസത്ഥികേന, ലോണം ലോണത്ഥികേന, ഗുളോ ഗുളത്ഥികേന, തേലം തേലത്ഥികേന, സപ്പി സപ്പിത്ഥികേനാ''തി (മഹാവ॰ ൨൯൯) - വചനതോ താദിസം കന്താരം നിത്ഥരന്തേന പാഥേയ്യം പരിയേസിതും വട്ടതി. കഥം പന പരിയേസിതബ്ബന്തി? സചേ (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൩) കേചിസയമേവ ഞത്വാ ദേന്തി, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ ദേന്തി, ഞാതിപവാരിതട്ഠാനതോ വാ ഭിക്ഖാചാരവത്തേന വാ പരിയേസിതബ്ബം. തഥാ അലഭന്തേന അഞ്ഞാതികഅപ്പവാരിതട്ഠാനതോ യാചിത്വാപി ഗഹേതബ്ബം. ഏകദിവസേന

ഗമനീയേ മഗ്ഗേ ഏകഭത്തത്ഥായ പരിയേസിതബ്ബം. ദീഘേ അദ്ധാനേ യത്തകേന കന്താരം നിത്ഥരതി, തത്തകം പരിയേസിതബ്ബം.

൩൭. ''യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം ന കപ്പതീ'തി അപ്പടിക്ഖിത്തം, തഞ്ചേ അകപ്പിയം അനുലോമേതി, കപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ ന കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം ന കപ്പതീ'തി അപ്പടിക്ഖിത്തം, തഞ്ചേ കപ്പിയം അനുലോമേതി, അകപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം കപ്പതീ'തി അനനുഞ്ഞാതം, തഞ്ചേ അകപ്പിയം അനുലോമേതി, കപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ ന കപ്പതി. യം, ഭിക്ഖവേ, മയാ 'ഇദം കപ്പതീ'തി അനനുഞ്ഞാതം, തഞ്ചേ കപ്പിയം അനുലോമേതി, അകപ്പിയം പടിബാഹതി, തം വോ കപ്പതീ''തി (മഹാവ॰ ൩൦൫) - ഇമേ ചത്താരോ മഹാപദേസേ ഭഗവാ ഭിക്ഖൂനം നയഗ്ഗഹണത്ഥായ ആഹ. തത്ഥ ധമ്മസങ്ഗാഹകത്ഥേരാ സുത്തം ഗഹേത്വാ പരിമദ്ദന്താ ഇദം അദ്ദസംസു. ''ഠപേത്വാ ധഞ്ഞഫലരസ''ന്തി സത്ത ധഞ്ഞരസാനി ''പച്ഛാഭത്തം ന കപ്പതീ''തി പടിക്ഖിത്താനി .
താലനാളികേരപനസലബുജഅലാബുകുമ്ഭണ്ഡപുസ്സഫലതിപുസഫലഏളാലുകാനി നവ മഹാഫലാനി സബ്ബഞ്ച അപരണ്ണം ധഞ്ഞഗതികമേവ. തം കിഞ്ചാപി ന പടിക്ഖിത്തം , അഥ ഖോ അകപ്പിയം അനുലോമേതി, തസ്മാ പച്ഛാഭത്തം ന കപ്പതി. അട്ഠ പാനാനി അനുഞ്ഞാതാനി, അവസേസാനി വേത്തതിന്തിണികമാതുലുങ്ഗകപിട്ഠകോസമ്ബകരമന്ദാദിഖുദ്ദകഫലപാനാനി അട്ഠപാനഗതികാനേവ. താനി കിഞ്ചാപി ന അനുഞ്ഞാതാനി, അഥ ഖോ കപ്പിയം അനുലോമേന്തി, തസ്മാ കപ്പന്തി. ഠപേത്വാ ഹി സാനുലോമം ധഞ്ഞഫലരസം അഞ്ഞം ഫലപാനം നാമ അകപ്പിയം നത്ഥി, സബ്ബം യാമകാലികംയേവാതി **കുരുന്ദിയം** വുത്തം.

ഭഗവതാ - ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഛ ചീവരാനി ഖോമം കപ്പാസികം കോസേയ്യം കമ്ബലം സാണം ഭങ്ഗ''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൩൯) ഛ ചീവരാനി അനുഞ്ഞാതാനി, ധമ്മസങ്ഗാഹകത്ഥേരേഹി തേസം അനുലോമാനി ദുകൂലം പത്തുണ്ണം ചീനപട്ടം സോമാരപട്ടം ഇദ്ധിമയം ദേവദത്തിയന്തി അപരാനി ഛ അനുഞ്ഞാതാനി. തത്ഥ **പത്തുണ്ണ**ന്തി പത്തുണ്ണദേസേ പാണകേഹി സഞ്ജാതവത്ഥം. ദ്വേ പടാനി ദേസനാമേനേവ വുത്താനി. തീണി കോസേയ്യസ്സ അനുലോമാനി, ദുകൂലം സാണസ്സ, ഇതരാനി ദ്വേ കപ്പാസികസ്സ വാ സബ്ബേസം വാ.

ഭഗവതാ ഏകാദസ പത്തേ പടിക്ഖിപിത്വാ ദ്വേ പത്താ അനുഞ്ഞാതാ ലോഹപത്തോ ച മത്തികാപത്തോ ച. ലോഹഥാലകം മത്തികാഥാലകം തമ്ബലോഹഥാലകന്തി തേസംയേവ അനുലോമാനി. ഭഗവതാ തയോ തുമ്ബാ അനുഞ്ഞാതാ ലോഹതുമ്ബോ കട്ഠതുമ്ബോ ഫലതുമ്ബോതി. കുണ്ഡികാ കഞ്ചനകോ ഉദകതുമ്ബോതി തേസംയേവ അനുലോമാനി. **കുരുന്ദിയം** പന ''പാനീയസങ്ഖപാനീയസരാവകാനം ഏതേ അനുലോമാ''തി വുത്തം. പട്ടികാ സൂകരന്തന്തി ദ്വേ കായബന്ധനാനി അനുഞ്ഞാതാനി. ദുസ്സപട്ടേന രജ്ജുകേന ച കതകായബന്ധനാനി തേസംയേവ അനുലോമാനി. സേതച്ഛത്തം കിലഞ്ജച്ഛത്തം പണ്ണച്ഛത്തന്തി തീണി ഛത്താനി അനുഞ്ഞാതാനി. ഏകപണ്ണച്ഛത്തം തേസംയേവ അനുലോമന്തി ഇമിനാ നയേന പാളിഞ്ച അട്ഠകഥഞ്ച അനുപേക്ഖിത്വാ അഞ്ഞാനിപി കപ്പിയാകപ്പിയാനം അനുലോമാനി വിനയധരേന വേദിതബ്ബാനി.

൩൩൮. വിനയധരോ (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൪൬൮) ച പുഗ്ഗലോ വിനയപരിയത്തിമൂലകേ പഞ്ചാനിസംസേ ഛാനിസംസേ സത്താനിസംസേ അട്ഠാനിസംസേ നവാനിസംസേ ദസാനിസംസേ ഏകാദസാനിസംസേ ലഭതി. കതമേ പഞ്ചാനിസംസേ ലഭതി? അത്തനോ സീലക്ഖന്ധഗുത്തിആദികേ. വുത്തഞ്ഹേതം -

> ''പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, ആനിസംസാ വിനയധരേ പുഗ്ഗലേ. അത്തനോ സീലക്ഖന്ധോ സുഗുത്തോ ഹോതി സുരക്ഖിതോ, കുക്കുച്ചപകതാനം പടിസരണം ഹോതി, വിസാരദോ സങ്ഘമജ്ഝേ വോഹരതി, പച്ചത്ഥികേ സഹധമ്മേന സുനിഗ്ഗഹിതം നിഗ്ഗണ്ഹാതി, സദ്ധമ്മട്ഠിതിയാ പടിപന്നോ ഹോതീ''തി (പരി॰ ൩൨൫).

കഥമസ്സ **അത്തനോ സീലക്ഖന്ധോ സുഗുത്തോ ഹോതി സുരക്ഖിതോ**? ഇധേകച്ചോ ഭിക്ഖു ആപത്തിം ആപജ്ജന്തോ ഛഹാകാരേഹി ആപജ്ജതി അലജ്ജിതാ, അഞ്ഞാണതാ, കുക്കുച്ചപകതതാ, അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതാ, കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതാ, സതിസമ്മോസാ. കഥം **അലജ്ജിതായ** ആപജ്ജതി? അകപ്പിയഭാവം ജാനന്തോയേവ മദ്ദിത്വാ വീതിക്കമം കരോതി. വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''സഞ്ചിച്ച ആപത്തിം ആപജ്ജതി, ആപത്തിം പരിഗൂഹതി;
> അഗതിഗമനഞ്ച ഗച്ഛതി, ഏദിസോ വുച്ചതി അലജ്ജിപുഗ്ഗലോ''തി. (പരി॰ ൩൫൯);

കഥം **അഞ്ഞാണതായ** ആപജ്ജതി? അഞ്ഞാണപുഗ്ഗലോ ഹി മന്ദോ മോമൂഹോ കത്തബ്ബാകത്തബ്ബം അജാനന്തോ അകത്തബ്ബം കരോതി, കത്തബ്ബം വിരാധേതി. ഏവം അഞ്ഞാണതായ ആപജ്ജതി. കഥം **കുക്കുച്ചപകതതായ** ആപജ്ജതി? കപ്പിയാകപ്പിയം നിസ്സായ കുക്കുച്ചേ ഉപ്പന്നേ വിനയധരം പുച്ഛിത്വാ കപ്പിയം ചേ, കത്തബ്ബം സിയാ, അകപ്പിയം ചേ, ന കത്തബ്ബം, അയം പന ''വട്ടതീ''തി മദ്ദിത്വാ വീതിക്കമതിയേവ. ഏവം കുക്കുച്ചപകതതായ ആപജ്ജതി.

കഥം **അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതായ** ആപജ്ജതി? അച്ഛമംസം ''സൂകരമംസ''ന്തി ഖാദതി, ദീപിമംസം ''മിഗമംസ''ന്തി ഖാദതി, അകപ്പിയഭോജനം ''കപ്പിയഭോജന''ന്തി ഭുഞ്ജതി, വികാലേ കാലസഞ്ഞായ ഭുഞ്ജതി, അകപ്പിയപാനകം ''കപ്പിയപാനക''ന്തി പിവതി. ഏവം അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതായ ആപജ്ജതി. കഥം **കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതായ** ആപജ്ജതി? സൂകരമംസം ''അച്ഛമംസ''ന്തി ഖാദതി, മിഗമംസം ''ദീപിമംസ''ന്തി ഖാദതി, കപ്പിയഭോജനം ''അകപ്പിയഭോജന''ന്തി ഭുഞ്ജതി, കാലേ വികാലസഞ്ഞായ ഭുഞ്ജതി, കപ്പിയപാനകം ''അകപ്പിയപാനക''ന്തി പിവതി. ഏവം കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതായ ആപജ്ജതി. കഥം **സതിസമ്മോസാ** ആപജ്ജതി? സഹസേയ്യചീവരവിപ്പവാസഭേസജ്ജചീവരകാലാതിക്കമനപച്ചയാ ആപത്തിം സതിസമ്മോസാ ആപജ്ജതി. ഏവമിധേകച്ചോ ഭിക്ഖു ഇമേഹി ഛഹി ആകാരേഹി ആപത്തിം ആപജ്ജതി.

വിനയധരോ പന ഇമേഹി ഛഹാകാരേഹി ആപത്തിം ന ആപജ്ജതി. കഥം **ലജ്ജിതായ** നാപജ്ജതി? സോ ഹി ''പസ്സഥ ഭോ, അയം കപ്പിയാകപ്പിയം

ജാനന്തോയേവ പണ്ണത്തിവീതിക്കമം കരോതീ''തി ഇമം പരൂപവാദം രക്ഖന്തോപി നാപജ്ജതി. ഏവം ലജ്ജിതായ നാപജ്ജതി, സഹസാ ആപന്നമ്പി ദേസനാഗാമിനിം ദേസേത്വാ വുട്ഠാനഗാമിനിയാ വുട്ഠഹിത്വാ സുദ്ധന്തേ പതിട്ഠാതി. തതോ -

> ''സഞ്ചിച്ച ആപത്തിം നാപജ്ജതി, ആപത്തിം ന പരിഗൂഹതി;
> അഗതിഗമനഞ്ച ന ഗച്ഛതി, ഏദിസോ വുച്ചതി ലജ്ജിപുഗ്ഗലോ''തി. (പരിം നങ്കൻ) -

ഇമസ്മിം ലജ്ജിഭാവേ പതിട്ഠിതോവ ഹോതി.

കഥം **ഞാണതായ** നാപജ്ജതി? സോ ഹി കപ്പിയാകപ്പിയം ജാനാതി, തസ്മാ കപ്പിയംയേവ കരോതി, അകപ്പിയം ന കരോതി. ഏവം ഞാണതായ നാപജ്ജതി. കഥം **അകുക്കുച്ചപകതതായ** നാപജ്ജതി? കപ്പിയാകപ്പിയം നിസ്സായ കുക്കുച്ചേ ഉപ്പന്നേ വത്ഥും ഓലോകേത്വാ മാതികം പദഭാജനം അന്തരാപത്തിം അനാപത്തിം ഓലോകേത്വാ കപ്പിയം ചേ ഹോതി, കരോതി, അകപ്പിയം ചേ, ന കരോതി. ഏവം അകുക്കുച്ചപകതതായ നാപജ്ജതി. കഥം **അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതാ**ദീഹി നാപജ്ജതി? സോ ഹി കപ്പിയാകപ്പിയം ജാനാതി, തസ്മാ അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞീ ന ഹോതി, കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞീ ന ഹോതി, സുപ്പതിട്ഠിതാ ചസ്സ സതി ഹോതി, അധിട്ഠാതബ്ബം അധിട്ഠേതി, വികപ്പേതബ്ബം വികപ്പേതി. ഇതി ഇമേഹി ഛഹി ആകാരേഹി ആപത്തിം നാപജ്ജതി. അനാപജ്ജന്തോ അഖണ്ഡസീലോ ഹോതി, പരിസുദ്ധസീലോ ഹോതി. ഏവമസ്സ അത്തനോ സീലക്ഖന്ധോ സുഗുത്തോ ഹോതി സുരക്ഖിതോ.

കഥം **കുക്കുച്ചപകതാനം പടിസരണം ഹോതി**? തിരോരട്ഠേസു തിരോജനപദേസു ച ഉപ്പന്നകുക്കുച്ചാ ഭിക്ഖൂ ''അസുകസ്മിം കിര വിഹാരേ വിനയധരോ വസതീ''തി ദൂരതോവ തസ്സ സന്തികം ആഗന്ത്വാ കുക്കുച്ചം പുച്ഛന്തി. സോ തേഹി കതസ്സ കമ്മസ്സ വത്ഥും ഓലോകേത്വാ ആപത്താനാപത്തിഗരുകലഹുകാദിഭേദം സല്ലക്ഖേത്വാ ദേസനാഗാമിനിം ദേസാപേത്വാ, വുട്ഠാനഗാമിനിയാ വുട്ഠാപേത്വാ സുദ്ധന്തേ പതിട്ഠാപേതി. ഏവം കുക്കുച്ചപകതാനം പടിസരണം ഹോതി.

വിസാരദോ സങ്ഘമജ്ഝേ വോഹരതീതി അവിനയധരസ്സ ഹി സങ്ഘമജ്ഝേ കഥേന്തസ്സ ഭയം സാരജ്ജം ഓക്കമതി, വിനയധരസ്സ തം ന ഹോതി. കസ്മാ? ''ഏവം കഥേന്തസ്സ ദോസോ ഹോതി, ഏവം ന ദോസോ''തി ഞത്വാ കഥനതോ.

പച്ചത്ഥികേ സഹധമ്മേന സുനിഗ്ഗഹിതം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി ഏത്ഥ ദ്വിധാ പച്ചത്ഥികാ നാമ അത്തപച്ചത്ഥികാ ച സാസനപച്ചത്ഥികാ ച. തത്ഥ മേത്തിയഭൂമജകാ ച ഭിക്ഖൂ വഡ്ഢോ ച ലിച്ഛവീ അമൂലകേന അന്തിമവത്ഥുനാ ചോദേസും, ഇമേ **അത്തപച്ചത്ഥികാ** നാമ. യേ പന അഞ്ഞേപി ദുസ്സീലാ പാപധമ്മാ , സബ്ബേതേ അത്തപച്ചത്ഥികാ. വിപരീതദസ്സനാ പന അരിട്ഠഭിക്ഖുകണ്ടകസാമണേരവേസാലികവജ്ജിപുത്തകാ പരൂപഹാരഅഞ്ഞാണകങ്ഖാവിതരണാദിവാദാ മഹാസങ്ഘികാദയോ ച അബുദ്ധസാസനം ''ബുദ്ധസാസന''ന്തി വത്വാ കതപഗ്ഗഹാ **സാസനപച്ചത്ഥികാ**

നാമ. തേ സബ്ബേപി സഹധമ്മേന സഹകാരണേന വചനേന യഥാ തം അസദ്ധമ്മം പതിട്ഠാപേതും ന സക്കോന്തി, ഏവം സുനിഗ്ഗഹിതം കത്വാ നിഗ്ഗണ്ഹാതി.

സദ്ധമ്മട്ഠിതിയാ പടിപന്നോ ഹോതീതി ഏത്ഥ പന തിവിധോ സദ്ധമ്മോ പരിയത്തിപടിപത്തിഅധിഗമവസേന. തത്ഥ തേപിടകം ബുദ്ധവചനം **പരിയത്തിസദ്ധമ്മോ** നാമ. തേരസ ധുതഗുണാ ചുദ്ദസ ഖന്ധകവത്താനി ദ്വേഅസീതി മഹാവത്താനീതി അയം **പടിപത്തിസദ്ധമ്മോ** നാമ. ചത്താരോ മഗ്ഗാ ച ചത്താരി ഫലാനി ച, അയം **അധിഗമസദ്ധമ്മോ** നാമ.

തത്ഥ കേചി ഥേരാ ''യോ വോ, ആനന്ദ, മയാ ധമ്മോ ച വിനയോ ച ദേസിതോ പഞ്ഞത്തോ, സോ വോ മമച്ചയേന സത്ഥാ''തി ഇമിനാ സുത്തേന (ദീ॰ നി॰ ൨.൨൧൬) ''സാസനസ്സ പരിയത്തി മൂല''ന്തി വദന്തി. കേചി ഥേരാ ''ഇമേ ച സുഭദ്ദ ഭിക്ഖൂ സമ്മാ വിഹരേയ്യും, അസുഞ്ഞോ ലോകോ അരഹന്തേഹി അസ്സാ''തി ഇമിനാ സുത്തേന (ദീ॰ നി॰ ൨.൨൧൪) ''സാസനസ്സ പടിപത്തി മൂല''ന്തി വത്വാ ''യാവ പഞ്ച ഭിക്ഖൂ സമ്മാപടിപന്നാ സംവിജ്ജന്തി, താവ സാസനം ഠിതം ഹോതീ''തി ആഹംസു. ഇതരേ പന ഥേരാ ''പരിയത്തിയാ അന്തരഹിതായ സുപ്പടിപന്നസ്സപി ധമ്മാഭിസമയോ നത്ഥീ''തി വത്വാ ആഹംസു ''സചേപി പഞ്ച ഭിക്ഖൂ ചത്താരി പാരാജികാനി രക്ഖകാ ഹോന്തി, തേ സദ്ധേ കുലപുത്തേ പബ്ബാജേത്വാ പച്ചന്തിമേ ജനപദേ ഉപസമ്പാദേത്വാ ദസവഗ്ഗം ഗണം പൂരേത്വാ മജ്ഝിമജനപദേ ഉപസമ്പദം കരിസ്സന്തി, ഏതേനുപായേന വീസതിവഗ്ഗം സങ്ഘം പൂരേത്വാ അത്തനോപി അബ്ഭാനകമ്മം കത്വാ സാസനം വുദ്ധിം വിരൂള്ഹിം ഗമയിസ്സന്തി. ഏവമയം വിനയധരോ തിവിധസ്സപി സദ്ധമ്മസ്സ ചിരട്ഠിതിയാ പടിപന്നോ ഹോതീ''തി. ഏവമയം വിനയധരോ ഇമേ താവ പഞ്ചാനിസംസേ പടിലഭതീതി വേദിതബ്ബോ.

കതമേ ഛാനിസംസേ ലഭതീതി? തസ്സാധേയ്യോ ഉപോസഥോ പവാരണാ സങ്ഘകമ്മം പബ്ബജ്ജാ ഉപസമ്പദാ, നിസ്സയം ദേതി, സാമണേരം ഉപട്ഠാപേതി. യേപി ഇമേ ചാതുദ്ദസികോ, പന്നരസികോ, സാമഗ്ഗിഉപോസഥോ, സങ്ഘേ ഉപോസഥോ, ഗണേ ഉപോസഥോ, പുഗ്ഗലേ ഉപോസഥോ, സുത്തുദ്ദേസോ, പാരിസുദ്ധി, അധിട്ഠാനഉപോസഥോതി നവ ഉപോസഥാ, സബ്ബേ തേ വിനയധരായത്താ, യാപി ച ഇമാ ചാതുദ്ദസികാ, പന്നരസികാ, സാമഗ്ഗിപവാരണാ, സങ്ഘേ പവാരണാ, ഗണേ പവാരണാ, പുഗ്ഗലേ പവാരണാ, തേവാചികാ പവാരണാ , ദ്വേവാചികാ പവാരണാ, സമാനവസ്സികാ പവാരണാതി നവ പവാരണാ, താപി വിനയധരായത്താ ഏവ, തസ്സ സന്തകാ, സോ താസം സാമീ.

യാനിപി ഇമാനി അപലോകനകമ്മം ഞത്തികമ്മം ഞത്തിദുതിയകമ്മം ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മന്തി ചത്താരി സങ്ഘകമ്മാനി, യാ ചായം ഉപജ്ഝായേന ഹുത്വാ കുലപുത്താനം പബ്ബജ്ജാ ച ഉപസമ്പദാ ച കാതബ്ബാ, അയമ്പി വിനയധരായത്താവ. ന ഹി അഞ്ഞോ ദ്വിപിടകധരോപി ഏവം കാതും ലഭതി, സോ ഏവ നിസ്സയം ദേതി, സാമണേരം ഉപട്ഠാപേതി, അഞ്ഞോ നേവ നിസ്സയം ദാതും ലഭതി, ന സാമണേരം ഉപട്ഠാപേതും. തേനേവ ''ന, ഭിക്ഖവേ, ഏകേന ദ്വേ സാമണേരാ ഉപട്ഠാപേതബ്ബാ, യോ ഉപട്ഠാപേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (മഹാവ॰ ൧൦൧) പടിക്ഖിപിത്വാ പുന അനുജാനന്തേനപി ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ ഏകേന ദ്വേ സാമണേരേ ഉപട്ഠാപേതും,

യാവതകേ വാ പന ഉസ്സഹതി ഓവദിതും അനുസാസിതും, താവതകേ ഉപട്ഠാപേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൮൦) ബ്യത്തസ്സേവ സാമണേരുപട്ഠാപനം അനുഞ്ഞാതം. സാമണേരുപട്ഠാപനം പച്ചാസീസന്തോ പന വിനയധരസ്സ സന്തികേ ഉപജ്ഝം ഗാഹാപേത്വാ വത്തപടിപത്തിം സാദിതും ലഭതി. എത്ഥ ച നിസ്സയദാനഞ്ചേവ സാമണേരുപട്ഠാനഞ്ച ഏകമങ്ഗം. ഇതി ഇമേസു ഛസു ആനിസംസേസു ഏകേന സദ്ധിം പുരിമാനി പഞ്ച ഛ ഹോന്തി. ദ്വീഹി സദ്ധിം സത്ത, തീഹി സദ്ധിം അട്ഠ, ചതൂഹി സദ്ധിം നവ, പഞ്ചഹി സദ്ധിം ദസ, സബ്ബേഹിപേതേഹി സദ്ധിം ഏകാദസാതി ഏവം വിനയധരോ പുഗ്ഗലോ പഞ്ച ഛ സത്ത അട്ഠ നവ ദസ ഏകാദസ ച ആനിസംസേ ലഭതീതി വേദിതബ്ബോ.

മഹാനിസംസമിച്ചേവം , കോസല്ലം വിനയേ സദാ;
പത്ഥേന്തേനേത്ഥ കാതബ്ബോ, അഭിയോഗോ പുനപ്പുനന്തി.

ഇതി പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹേ

പകിണ്ണകവിനിച്ഛയകഥാ സമത്താ.

നിട്ഠിതോ ചായം പാളിമുത്തകവിനയവിനിച്ഛയസങ്ഗഹോ.

നിഗമനകഥാ

അജ്ഝേസിതോ നരിന്ദേന, സോഹം **പരക്കമബാഹുനാ**;
സദ്ധമ്മട്ഠിതികാമേന, സാസനുജ്ജോതകാരിനാ.

തേനേവ കാരിതേ രമ്മേ, പാസാദസതമണ്ഡിതേ;
നാനാദുമഗണാകിണ്ണേ, ഭാവനാഭിരതാലയേ.

സീതലൂദകസമ്പന്നേ, വസം **ജേതവനേ** ഇമം;
വിനയസങ്ഗഹം സാരം, അകാസി യോഗിനം ഹിതം.

യം സിദ്ധം ഇമിനാ പുഞ്ഞം, യഞ്ചഞ്ഞം പസുതം മയാ;
ഏതേന പുഞ്ഞകമ്മേന, ദുതിയേ അത്തസമ്ഭവേ.

താവതിംസേ പമോദേന്തോ, സീലാചാരഗുണേ രതോ;
അലഗ്ഗോ പഞ്ചകാമേസു, പത്വാന പഠമം ഫലം.

അന്തിമേ അത്തഭാവമ്ഹി, മേത്തേയ്യം മുനിപുങ്ഗവം;
ലോകഗ്ഗപുഗ്ഗലം നാഥം, സബ്ബസത്തഹിതേ രതം.

ദിസ്വാന തസ്സ ധീരസ്സ, സുത്വാ സദ്ധമ്മദേസനം;
അധിഗന്ത്വാ ഫലം അഗ്ഗം, സോഭേയ്യം ജിനസാസനന്തി.

വിനയസങ്ഗഹ-അട്ഠകഥാ നിട്ഠിതാ.